

CHUYA QELLQA

MOSOQ TESTAMENTO

El Nuevo Testamento en Quechua Ayacuchano

Traducción directa de los textos originales: hebreo, arameo y griego

El Nuevo Testamento en Quechua Ayacuchano

Primer edición: © 1987, Sociedades Bíblicas Unidas (Lima)
Segunda edición digital: © 2011, Sociedad Bíblica Peruana

Sociedad Bíblica Peruana, A.C.
Av. Petit Thouars 991 - Lima, Perú
Tel. (511) 433-5815 / 433-0077 / 433-0232 FAX. (511) 433-6389

Casa de la Biblia
Av. Revolución Sector I grupo 15
mercado El Sol Tda. 290. Villa El Salvador
Tel. 292-9118 / 699-6539 Cel- 997423343
<http://casadelabiblia.org>

www.ScriptureEarth.org

Licencia Creative Commons

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0>

BIBLIAPI LIBROKUNA

ÑAWPAQ TESTAMENTO

Génesis	Gn	1	Eclesiastes	Ecl	1185
Éxodo.....	Éxo	81	Cantares	Cant.....	1205
Levítico.....	Lev.....	146	Isaías.....	Is	1219
Números	Núm.....	191	Jeremías	Jer	1366
Deuteronomio.....	Deu	255	Lamentaciones.....	Lam	1498
Josué.....	Jos	311	Ezequiel.....	Ez.....	1514
Jueces	Jue.....	348	Daniel	Dan.....	1604
Rut.....	Rut.....	389	Oseas	Os	1632
1 Samuel.....	1 S	395	Joel.....	Jl.....	1658
2 Samuel.....	2 S	449	Amós.....	Am.....	1669
1 Reyes	1 R	494	Abdías.....	Abd.....	1686
2 Reyes	2 R.....	542	Jonás.....	Jon.....	1690
1 Crónicas.....	1 Cr.....	593	Miqueas	Miq	1694
2 Crónicas.....	2 Cr.....	639	Nahúm.....	Nah.....	1709
Ezdras.....	Ezd.....	693	Habacuc.....	Hab.....	1716
Nehemías.....	Neh.....	709	Sofonías	Sof	1723
Ester	Est.....	733	Hageo	Hag.....	1732
Job.....	Job.....	745	Zacarías	Zac.....	1735
Salmos	Sal.....	841	Malaquías	Mal	1754
Proverbios.....	Pro.....	1097			

MOSOQ TESTAMENTO

Mateo.....	Mt	1760	1 Timoteo	1 Ti	2108
Marcos.....	Mr.....	1818	2 Timoteo	2 Ti	2115
Lucas.....	Lc.....	1857	Tito	Tit	2120
Juan.....	Jn.....	1916	Filemón.....	Flm	2123
Hechos.....	Hch.....	1961	Hebreos.....	Heb	2125
Romanos.....	Rom	2014	Santiago.....	Stg	2142
1 Corintios.....	1 Co	2038	1 Pedro	1 Pe.....	2148
2 Corintios.....	2 Co	2058	2 Pedro	2 Pe.....	2155
Gálatas.....	Gá	2071	1 Juan.....	1 Jn.....	2159
Efesios.....	Ef	2080	2 Juan.....	2 Jn.....	2165
Filipenses.....	Fil	2088	3 Juan.....	3 Jn.....	2167
Colosenses	Col	2094	Judas	Jud.....	2169
1 Tesalonicenses	1 Te.....	2100	Apocalipsis	Ap	2171
2 Tesalonicenses	2 Te.....	2105			

Sasa Palabrakuna Entiendena.....	Glosario.....	2198
Mapas		2205

BIBLIAMANTA

Bibliyaqa chulla librollaman huñurusqa librokunam. Chay librokunaqa judiokunapaqpas chaynataq Cristoman ñiqkunapaqpas ancha valorniyuqmi. Griego idiomapi “Biblia” ñinanqa librochakuna ninanmi. Bibliyaqa tarikun achka librokunam. Cristoman ñiqkunapa leenan Bibliyaqa iskay parteman rakisqam, chaytam sutichanku Ñawpaq Testamento hinaspa Mosoq Testamento nispa. Judiokunapa leenan Bibliyaqa Ñawpaq Testamentollam.

Bibliyaqa willakun Diospuni runakunaman reqsichikusqanmantam. Bibliyaqa willakuntaqmi runakunata imaynam Dios salvasqanmantapas. Chaypim qawanchik Diosqa atiyinwan runakunapa vidanpi imam rurasqankunata, tukuyanta lalliqtaqa qawanchik Israel casta runakunapa vidanpi imam rurasqantam. Runakunaman reqsichikuspanqa Chuya Espiritupa yanapasqan runakunamanmi reqsichikurqa. Biblia qellqaq runakunaqa chay tiempopi runamasinkupa rimasqan idiomapim qellqarqaku. Chayraykum Ñawpaq Testamentopi librokunaqa ñawpaqtaqa qellqasqa karqa Hebreo simipi hinaspa Aram runakunapa rimayninpi. Mosoq Testamentopi librokunañataqmi qellqasqa karqa Griego rimaq runakunapa rimayninpi. Chay ñawpaq idioma-kunapi qellqasqa kaqkunamantamá tukuy tiempopi tikrasqa karqa wakin idiomakunamanpas.

Bibliyaqa librokunataqa achka runakunam qellqarqaku yaqa waranqa soqta pachaknin watapi. Bibliyapim tarinchik tukuy rikchaq takikunata, ñawpaq tiempopi willakuykunata, hamuq tiempokunapi sucedekunamanta willakuykunata, rikchanachiykunata, imaynatam kawsanapaq leykunata, Dios adoranapaq leykunata, allinta otaq mana allinta reqsinapaq yachachikuykunata hinaspa Dios-ta respetanapaq leykunata. Mosoq Testamentopipas tarinchiktaqmi Igleciakunaman cartakunata.

Bibliyaqa Diospa palabran kasqanraykum ancha atiyinuy sapa runapa vidanta tikranapaq. Vidanku tikrasqa runakunam willakunku Bibliyaqa Diospa palabran kasqanta.

Ñawpaq Testamentopas chaynataq Mosoq Testamentopas qellqasqanku tiempopiqa leespa entiendenam karqa, leesqankuta uyariqkunapas entiendekutaqmi rimasqanku simipi kasqanrayku. Chayna entiendesqa kananpaqmi kunan tiempokunapipas kay Bibliyaqa runakunapa rimayninman tikrasqa kachkan.

Wakin palabrakunapa ñawpaqñinpi kachkan kayna señal (*), chayna señalniyoq palabrataqa maskana Bibliyaqa tukuyñinpi kaq palabrakunapa imam ninan librochapim. Apurimac lawpi rimaykunapas chaypim tarikun.

Kachkantaqmi numerochakunawan churasqa notachakunapas, chayqa kachkan paginapa uray lawninpi.

Kay Bibliyaqa Sociedades Biblicasmí tikrachimun kunan tiempokunapi rimasqanchikman chaynapi Diospa Palabranqa llapallan runakunaman chayananpaq. Ñawpaq Testamentotam tikrachimun Hebreo hinaspa Arameo idiomamanta, Mosoq Testamentotañataqmi tikrachimun Griego idiomamanta. Chaynapi Quechuakunapas tukuy nacionkunapi runakuna hina kikinkupa rimayninkupi Señorninchik Jesucristota yupaychanankupaq. Bibliyam nin: “Chaymantam rikurqani achkallaña runakunata llapallan nacionkunamanta, ayllukunamanta, castakunamanta hinaspa tukuy rikchaq rimayniyoqkunamanta. Paykunaga sayachkasqaku hatun tiyanapa ñawpaqñinpi hinaspa Carneropa qayllanpi. Achka-achkallaña kaptinkum mana pipas yupayta atirqachu. Yuraq pachawan pachasqakama kaspam sapakama hapirqaku palmerapa kallmanta.” Apocalipsis 7:9

MOSOQ TESTAMENTO

Mosoq Testamentoqa Señor Jesucristomanta willakuqmi. Mosoq Testamento ninanqa “Runakunawan mosoq contratota Diospa rurasqan” ninanmi. Chay contratoman hinam Dios prometeturqa Churin Jesucristo chaskiqa salwayta. Chay chaskikuq runakunaqa Jesucristollamanña hapipakuspam payllataña kasukunanku.

Kay Mosoq Testamentopiqa kachkan iskay chunka qanchisniyoq librokunam qatinas-ninpi sutin-sutiyoqkama. Qallariyninpi kachkan EVANGELIOWAN SUTICHASQA TAWA LIBROKUNA. Chaykunam willakun Jesucristopa vidanmanta, wañusqanmanta, waksari-musqanmanta, tukuy ima rurasqanmanta hinaspa yachachisqankunamanta.

Chay tawantin Evangelio sutiyoq librokunaman qatiqñataqmi kachkan APOSTOLKUNAPA RURASQANMANTA SUTIYOQ LIBRO. Chay libropim tarinchik imaynam Evangelioqa Jerusalemanta Roma llaqtakama kimsa chunka watallapi mirarusqanta.

Apostolkunapa Rurasqanmanta willakuq libromañataqmi qatichkan APOSTOL PABLOPA QELLQASQAN CARTAKUNA. Tukuy hinastinpi Señor Jesucristoman chayllaraq iñikuqkunatam cartanwan kallpancharqa, yachachirqa, anyarqa hinaspa yanapaypaq-yanaparqa iñiyinukupi aswan-aswan wiñanankupaq.

Apostol Pablopqa qellqasqan cartakunamanñataqmi qatichkan WAKIN APOSTOLKUNAPA QELLQASQAN PUSAQ CARTAKUNA. Wakinmi qellqasqa karqa tukuy hinastinpi iñikuqkunaman, wakinñataq huñasqa iñikuqkunamanwan wakin runakunaman.

Chay llapa librokunapa otaq Mosoq Testamentopa tukuyinpiñataqmi kachkan APOCALIPSIS SUTIYOQ LIBRO. Chay librom willawanchik Señor Jesucristoqa imaynam hamuq tiempokunapi munaychakunamanta.

Mosoq Testamentoqa qellqasqa karqa Griego idiomapim chaymi Sociedades Biblicas kay Quechua Mosoq Testamentota tkrachimun hina Griego idiomamanta. Chaynapi Quechua rimaqkunapas rimayninkupipuni Tayta Diospa palabrantqa chaskinankupaq. Diosmá munan Quechua rimaqkunapas Paypa munaychakusqanman yaykunankuta. Bibliam nin: “Kay pachapi gobiernokunaqa Cristopañam. Payñam gobiernanqa wiña-wiñaypaq.” Apocalipsis 11:15

JESUCRISTOMANTA MATEOPA QELLQASQAN

Tawam karqaku Jesucristopa vidanmanta qellqaqkuna, paykunam karqa Mateo, Marcos, Lucas hinasp Juan. Sapakamam qellqarqaku Jesuspa vidanmanta qawasqankuman hina chaynataq pikunam leenankupaq hina. Mateoqa tukuymanta lllalliqtaqa qellqarqa judio-kunapaqmi, paykunamanmi willarqa Jesusqa paykunapa suyasqan Mesias kasqanmanta chaynataq runakunapa salvaqnin kasqanmanta. Jesucristontakamam runakunaman Ñawpaq Testamentopi prometesqankunata Tayta Dios cumplirqa.

Kay libroqa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Jesucristopa runa kayninpi ñawpaq abuelonkunamanta, maypim nacesqanmanta hinasp Jesuspa ñawpaqnintaraq nacemuq Bautizaq Juanmanta (1:1-3:12).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesuspa bautizasqa kasqanmanta hinasp Diablopa pruebasqan kasqanmanta (3:13-4:11).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Galilea lawpi predicadasqanmanta, yachachisqanmanta hinasp onqoqkuna sanoyachisqanmanta (4:12-18:35).

Tawa kaq parteñataqmi willakun chulla kutillataña Jerusalen llaqtaman risqanmanta (19-20). Pichqa kaq parteñataqmi willakun Jerusalen llaqtapi semanallaña kachkaspan chay punchawkunapi ñakarisqanmanta, chakatasqa kasqanmanta, waniusqanmanta, kawsarisqanmanta hinasp discipulonkunaman rikurisqanmanta (21-28).

Kay libroqa tukuykun Jesuspa kamachisqanta willakuspanmi. Paymi discipulonkunata kamachirqa tukuy kay pachapi purispanku runakunata iñichinankupaq.

Kay libropim tarikun pichqa clase yachachikuykuna:

Moqopi Jesuspa yachachisqankuna (5-7). Chaypim nirqa Diospa gobiernasqan runakunaqa imayna sonqoyoqmi kanankumanta, imakunam ruranankumanta hinasp imakunawanmi Diospa favorecesqan kanankumanta. Kay yachachikuyninpim Jesusqa entiendechin Ñawpaq Testamentopi kaq Diospa yachachikuyininkunamanta. Chunka iskayniyoq discipulonkunaman yachachisqan (10). Diospa gobiernonmanta rikchanachiykuna (13). Jesuspa discipulonkunaqa imaynam kawsanankumanta (18). Tiempo tukuruptin imaynam Diospa gobiernon kay pachapi kananmanta (24-25).

Jesucristopa ñawpaq abuelonkuna

(Lc 3:23-38)

1 ¹Abrahampawan Davidpa mirayninmanta kaq Jesucristopa abuelonkunam kaykuna: ²Abrahanmi karqa Isaacpa taytan, Isaacñataq Jacobpa taytan, Jacobpas karqa Judapawan wawqenkunapa taytanmi. ³Juda sutiyoq runam karqa Farespapiwan Zarapa taytan, mamanñataqmi karqa Tamar. Faresmi karqa Esrompa taytan, Esromñataqmi Arampa taytan. ⁴Aranmi karqa Aminadabpa taytan, Aminadabñataq Naasonpa taytan, Naasonpas karqa Salmonpa taytanmi. ⁵Salmonmi karqa Boozpa taytan, Rahabñataqmi karqa maman. Boozmi karqa Obedpa taytan, Rutñataqmi karqa maman.

Obedmi karqa Isaipa taytan. ⁶Isaimi karqa Rey Davidpa taytan, Davidñataqmi karqa Salomonpa taytan, Salomonpa mamanqa karqa wañukuq Uriaspa warminmi.

⁷Salomonmi karqa Roboampa taytan, Roboamñataq Abiaspa taytan, Abiasñataqmi karqa Asapa taytan. ⁸Asam karqa Josafatpa taytan, Josafatñataq Jorampa taytan, Joramñataqmi karqa Uziaspa taytan. ⁹Uziasmi karqa Jotampa taytan, Jotamñataq Acazpa taytan, Acazñataqmi karqa Ezequiaspa taytan. ¹⁰Ezequiasmi karqa Manasespa taytan, Manasesñataq Amonpa taytan, Amonñataqmi karqa Josiaspa taytan. ¹¹Josiasmi karqa Jeconiaspapiwan wawqenkunapa taytan Israel runakuna Babiloniaman preso pusasqa kasqanku tiempopi.

¹²Chay tiempomantañataqmi Jeconias karqa Salatielpa taytan, Salatielñataq Zorobabelpa taytan. ¹³Zorobabelmi karqa Abiudpa taytan, Abiudñataq Eliaquimpa taytan, Eliaquimñataqmi karqa Azorpa taytan. ¹⁴Azormi karqa Sadocpa taytan, Sadocñataq Aquimpa taytan, Aquimñataqmi karqa Eliudpa taytan. ¹⁵Eliudmi karqa Eleazarpa taytan, Eleazarñataq Matanpa taytan, Matanñataqmi karqa Jacobpa taytan. ¹⁶Mariapa qosan Joseypa taytanmi karqa Jacob, Mariañataqmi karqa Cristowan sutichasqa Jesuspa maman.

¹⁷Chaynaqariki Abrahammanta Davidkama llapallan miraykunaqa karqa chunka tawayoq miraykunam, Davidmanta Israel runakuna Babiloniaman preso pusasqa kasqanku tiempomantañataqmi karqa chunka tawayoq miraykuna, chayna chunka tawayoq miraytaqmi karqa Babiloniaman Israel runakuna preso pusasqa kasqanku tiempomanta Cristo nacenankamapas.

Jesucristopa nacekusqanmanta

(Lc 2:1-7)

¹⁸Jesucristopa nacekusqanqa kaynam karqa: Mariam Joseywan casarakunanpaq rimapayasqaña karqa, manaraq kuskachkaptinkum Maria wiksayakururqa Chuya Espiritupa atiyninwan. ¹⁹Joseymi justo runa kasqanrayku Mariata juicioman churayta mana munarqachu, aswanqa upallallam rakikuryta munarqa. ²⁰Chaynata piensachkaptinmi mosqoyninpi rikuriykurqa Señorpa angelnin hinaspam nirqa:

—Davidpa miraynin Josey, ama manchakuychu Mariawan casarakuyta, payqa wiksayakurun Chuya Espiritupa atiyninwanmi. ²¹Qari wawatam wachakunqa, paytam sutichanki Jesuswan, paymi runankunata salvanqa huchankumanta.

²²Tukuy kaykunam pasakurqa Diosmanta willakuqpa kayna nisqan cumplikunanpaq:

²³Doncellam wiksayakuruspan wachakunqa qari wawata.

“Emanuel” nispam sutichanqaku chay wawata.

Kayqa: “Diosmi ñoqanchikwan” ninanmi.

²⁴Puñusqanmanta rikcharispanmi Josey rurarqa angelpa kamachisqanta hina hinaspam Mariawan casarakurqa. ²⁵Ichaqa manam kuskachu puñurqaku wawan wachakunankama, wachakuruptinñam suticharqa Jesuswan.

Yachayniyoq runakunam Jesusta watukunku.

2 ¹Herodes rey kachkaptinmi Jesus nacerqa Judea law Belen llaqtapi. Hina naptinmi yachayniyoq runakuna Jerusalemman chayaramurqaku intipa qespimunan lawmanta. ²Hinaspam tapukurqaku:

—¿Maypitaq kachkan judiokunapa reynin nacemuq? Intipa qespimunan lawpim luceronta rikuramuniku chaymi hamuniku adoraqnin —nispa.

³Chayta Rey Herodes yacharuspanmi hukmanyarurqa Jerusalenpi llapallan runakunapiwan. ⁴Hinaptinmi Rey Herodes qayachirqa llapallan *sacerdotepa jefenkunatawan Diospa leynin yachachikunata hinaspan tapurqa maypim Cristo nacenanmanta. ⁵Paykunam nirqaku:

—Judea law Belen llaqtapim, Diosmanta willakuqmi kaynata qellqarqa:

⁶Judeapi kaq yaw Belen llaqta,
manapunim taksallaqa kawaqchu
Judeapi gobiernaq llaqtakunamantaqa,
qanmantam lloqsimunqa huk kamachikuq.
Paymi Israel runaykunata michinqa.

⁷Chaymi Herodes upallalla qayarachimurqa yachaqkunata hinaspan allinta tapurqa haykapim lucero rikurisqanmanta. ⁸Paykunata Belenman kachaspanmi nirqa:
—Allinta maskamuychik, wawata tariruspaykichikñataqmi willaykachimuwan-kichik ñoqapas rispay adoraykamunaypaq —nispa.

⁹Reypa nisqanman hinam paykuna pasarqaku. Ñanta richkaptinkuñataqmi intipa qespimunan lawpi rikumusqanku lucero rikuriykaspan ñawpaqninkuta rirqa wawapa maymi kasqanpi sayanankama. ¹⁰Lucerota rikuruspankum yachaqkuna ancha-anchata kusikurqaku. ¹¹Wasiman yaykuykuspankuñataqmi rikuykurqaku wawatawan maman Mariata hinaspan qonqorakuykuspanku wawata adorarqaku, baulchankuta kichaykuspankutaqmi qorqaku apasqanku qorita, inciensota hinaspa miski asnaq *mirrata. ¹²Diosmi mosqoyninkupi willarqa:

—Amañam kutinkichikñachu Rey Herodesmanqa —nispa.

Chaymi kutikurqaku huklaw ñannintaña.

Egipto nacionman Jesusta ayqechisqankumanta

¹³Yachaqkuna ripukuptinmi Señorpa angelnin rikuriykurqa Joseyman mosqoyninpi hinaspan nirqa:

—Hatarispayki mamantinta wawata ayqechiy Egipto nacionman hinaspa chaypi kamuy qamkunaman willamunaykama. Herodesmi maskachkan wawata wañuchinanpaq —nispa.

¹⁴Joseymi puñusqanmanta hatariruspan wawata mamantinta pusarikuspan chay tuta pasarqa Egipto nacionman. ¹⁵Chaypim kamurqaku Herodes wañunan-kama. Kaykunam pasakurqa Señoranta willakuqpa:

—Churiytam Egipto nacionmanta qayamurqani —nisqan cumplikunanpaq.

Qari wawakunata wañuchinankupaq Herodespa kamachikusqanmanta

¹⁶Herodesmi yachaqkunapa engañarusqanta yacharuspan llumpaysuta piñakururqa hinaspan soldadonkunawan wañurachirqa Belen llaqtapi hinaspa muyuriqninpi kaq qari wawakunata, iskay watayoqmanta uraymanmi wañurachirqa yachaqkunapa tapukusqan tiempoman hina. ¹⁷Chaynapim cumplikurqa Diosmanta willakuq Jeremiaspa qellqasqan, paymi nirqa:

¹⁸Rama llaqtapim uyarikurqa,
puraminti llakikuywan waqasqanmi uyarikurqa.
Raquelmi wawankunamanta waqarqa.

Consuelasqa kaytapas manaña munaspanmi waqarqa, wawankuna manaña kasqanraykum waqarqa.

¹⁹Herodes wañuruptinmi Señorpa angelnin Joseyman Egipto nacionpi mosqoy-ninpi rikuriykurqa hinaspan nirqa:

²⁰—Hatariy hinaspa mamantinta wawata pusarikuspa riy Israel nacionnikiman, wañurunñam wawa wañuchiy munaqkunaqa —nispa.

²¹Rikchariruspanmi Josey pusarqa wawata mamantinta Israel nacionninman. ²²Joseymi yacharurqa Arquelaoña Judea lawpiqa taytan Herodespa rantinpi gobiernasqanta, chayraykum manchakuspan chaymanqa mana rirqachu, mosqoyninpi Dios willaptinñam pasarqa Galilea lawmanqa. ²³Chayman chayaruspanñataqmi rirqa Nazaret llaqtapi yachananpaq. Chaynam karqa Diosmanta willakuqkunapa “Nazaret llaqtayoqwanmi sutichanqaku” nisqanku cumplikunanpaq.

Bautizaq Juanmi purunpi willakun.

(Mr 1:1-8. Lc 3:1-9, 15-17. Jn 1:19-28)

3 ¹Chay punchawkunapim Bautizaq Juan rirqa Judea law purunman kaynata willakustin:

²—Wanakuychik huchaykichikmanta, Diospa munaychakunanmi hichparamunña —nispa.

³Diosmanta willakuq Isaiasmi Juanmanta kaynata qellqarqa:

Huk runam purunpi qaparisa rimachkan:

“Señorpa hamunan ñanta allichaychik.

Paypa purinankunata derechaychik.”

⁴Juanpa pachanmi karqa *canellopa pelonmanta rurasqa, weqaw watakunñataqmi karqa qaramanta, mikunanñataqmi karqa aqarway urukunapiwan purun abejapa miskin. ⁵Runakunam Jerusalemanta rirqaku pay uyariq, rirqakutaqmi lliw Judea lawmantapas hinaspa Jordan Mayupa lliw muyuriqninkunamantapas.

⁶Huchankuta reqsikuspa willakuptinkum Juan bautizarqa Jordan Mayupi.

⁷Achkallaña *fariseokunapiwan *saduceokuna bautizasqanman riptinmi Juan nirqa:

—iCulebrapa miraynin kaqla runakuna! ¿Pitaq willasurqankichik hamuq castigomanta ayqenaykichikpaq? ⁸Huchaykichikmanta wanakuspayá qawachikuychik vidaykichik tikrasqa kasqanta. ⁹Amayá niychikchu: “Ñoqaykuqa kaniku Abrahampa mirayninmi” nispaqa. Diosqa kay rumikunamantapas Abrahampa miraynintaqa hatarirachinmanmi. ¹⁰Hachaqa listoñam kachkan sachakunata sapinmanta kuchunapaq. Mana allin ruruq llapallan sachaca kuchuspam ninaman wischuna. ¹¹Huchaykichikmanta wanakuptikichikmi yakuwan bautizaykichik, qepay hamuqmi ichaqa Chuya Espirituwan bautizasunkichik ninawan hina.

Qepay hamuqqa ñoqamanta aswan atiyniyoqmi chaymi ñoqaqa *usutallantapas mana apaq hinachu kani. ¹²Paymi trigo wayrachiq hina runakunata juzganqa, wayrachinan palaqa makinpiñam kachkan pajamanta trigota chuyananpaq, trigota taqeman apaykuspanmi pajatañataq kañanqa mana amachay atina ninapi.

Jesús bautizasqa kasqanmanta

(Mr 1:9-11. Lc 3:21-22)

¹³Jesúsni rirqa Galilea lawmanta Jordan Mayuman chaypi Juanwan bautizachikunanpaq. ¹⁴Juanñataqmi mana munaspan nirqa:

—Ñoqam qampa bautizanaykiqa kani ¿hinaptinchi qamraq hamuwanki bautizayanapaq? —nispa.

¹⁵Chaymi Jesúsñataq nirqa:

—Ama harkakuwaychu, Diospa munasqanmi tukuy ima rurananchik —nispa.

Chayñam Juan bautizarqa. ¹⁶Jesúsni bautizarachikuspan yakumanta lloqsimumrqa hinaptinmi hanaq pacha qonqayta kicharikuykuptin Jesús rikururqa Diospa Espiritunta paloma hina payman uraykamuchkaqta. ¹⁷Hinaptinmi hanaq pachamanta nimurqa:

—Paymi kuyasqay Churiy. Payraykum kuisqa kachkani —nispa.

Jesusta diablo tentasqanmanta

(Mr 1:12-13. Lc 4:1-13)

4 ¹Hinaptinmi Jesusta Espiritu púsarurqa purunman diablo payta tentananpaq.

²Chaypim karqa tawa chunka punchaw, tawa chunka tuta mana mikusqa, chaymantañam yarqarurqa. ³Hinaptinmi Jesusta tentananpaq diablo asuykuspan nirqa:

—Diospa Churin kaspaykiqa kay rumikunatayá kamachiy tantayarunanpaq —nispa.

⁴Hinaptinmi Jesús nirqa:

—Bibliam nin: “Runaqa kawsanqa manam mikuyllawanchu aswanqa Diospa llapa rimasqankunawanmi” nispa.

⁵Hinaptinmi diablo púsarurqa Jerusalem chuya llaqtaman hinaspan temploa hawanpi sayaykachispan ⁶nirqa:

—Diospa Churin kaspaykiqa kaymantayá pawaykuy. Bibliam nin:

“Qamraykum Dios kamachinqa angelninkunata.

Paykunam hapisunki rumiman chakikita mana takarunaykipaq.”

⁷Jesúsñataqmi nirqa:

—Bibliapiqa nichkantaqmi: “Amam pruebamanqa churankichu Señor Diosnikitaga” nispa.

⁸Yapatawanmi diablo púsarurqa alto-alto orqopa puntanman hinaspan qawachirqa kay pachapi llapallan nacionkunata, qawachirqataqmi chay nacionkunapa sumaq kaynintapas. ⁹Hinaspan nirqa:

—Tukuy kaykunatam qosqayki qonqorakuykuspa adorawaptikiqa —nispa.

¹⁰Hinaptinmi Jesús nirqa:

—Pasaway kaymanta *Satanas, Bibliam nin: “Señor Diosllaykitam adoranki, payllatataqmi servinkipas” —nispa.

¹¹Chaymi Jesusta diablo saqerurqa, angelkuna hamuruspanmi payta yanaparqa.

Galilea lawpi Jesús willaykuy qallarisqanmanta

(Mr 1:14-15. Lc 4:14-15)

¹²Juan carcelpi kasqanta Jesús yacharuspanmi pasakurqa Galilea lawman.

¹³Nazaret llaqtamanta lloqsiruspanñataqmi qochapa patan Capernaum llaqtapi

*yacharqa, chay llaqtaqa kachkan Zabulon hinaspa Neftaliy lawpim. ¹⁴Pasakurqaqa Diosmanta willakuq Isaiaspa qellqasqan cumplikunanpaqmi, ¹⁵paymi nirqa:

Jordan Mayupa waklawninpi,
lamar qochapa hichpan ñanpi,
Zabulonpapiwan Neftaliypa allpanpim,
Dios mana reqsiq runakunapa Galilea allpanpim
kayna sucedekunqa:

¹⁶Tutayaypi kawsaqkunam hatun achkiyta rikururqa,
llumpay tutayaypi *yachaqkunamanmi achikyaykamurqa.

¹⁷Chaymantam Jesus qallarirqa willakuyta:
—Wanakuychik huchaykichikmanta, Diospa munaychakunanmi hichparamunña —nispam.

Challwirukunata Jesus qayasqanmanta

(Mr 1:16-20. Lc 5:1-11)

¹⁸Galilea qochapa patanta richkaspam Jesus rikururqa Pedrowan sutichasqa Simonta wawqen Andrestawan, paykunam challwiru kasqankurayku challwachkarqaku atarrayawan. ¹⁹Paykunatam Jesus nirqa:

—Qatiwaychik, challwachkaq hina runakunataña huñunaykichikpaqmi atiyta qosqaykichik —nispam.

²⁰Chaynata niykuptillanmi atarrayankuta saqeruspa Jesuswan pasarqaku.

²¹Waklawniqpiñataqmi Jesus rikururqa Zebedeopa churin Jacobota hinaspa Juanta. Chay iskay wawqekunam taytan Zebedeopiwan botepi mallankuta allichachkarqaku chaymi Jesus paykunata qayarqa. ²²Hinaptinmi chaylla botetawan taytankuta saqeruspa Jesustaña qatikurqaku.

Achkallaña runakunata Jesus yachachisqanmanta

(Lc 6:17-19)

²³Jesumi purirqa lliw Galilea law llaqtakunapi, *huñunakunanku wasikunapi Diospa munaychakusqanmanta allin noticiata willakustin hinaspa tukuy rikchaq onqoyniyoqkunata sanoyachistin. ²⁴Jesumanta Siria lawpi llapallan kaqkuna yacharuspankum apamurqaku tukuy rikchaq onqoywan, nanaywan kaqkunata, demoniopa ñakarichisqanmanta, wañuy mañayoqkunata hinaspa suchukunata, paykunatam Jesus sanoyachirqa. ²⁵Achkallaña runakunam qatirqa Galilea lawmanta, Decapolis lawmanta, Jerusalem llaqtamanta, Judea lawmanta chaynataq Jordan Mayupa waklawninmantapas.

Orqopi tiyaykuspa Jesus yachachisqanmanta

5 ¹Jesumi llapa runakunata qawaykuspan rirqa orqopa waqtaman hinaptinmi chaypi tiyaykuptin puriqmasinkuna asuykurqa. ²Hinaptinmi Jesus yachachiyta qallaykurqa kaynata:

³—Mayna kusionqam “Dioyam necesitani” niqkunaqa, paykunapamiki Diospa munaychakusqanqa.

⁴—Mayna kusionqam llakisqakunaqa, paykunataqariki Diosmi consuelanqa.

⁵—Mayna kusionqam llampu sonqoyoqkunaqa, paykunaqariki herenciapaqmi kay pachata chaskinqa.

6—Mayna kusionqam yarqachikuchkaq hina hinaspa yakunayachikuchkaq hina Diospa munasqan ruray munaqkunaqa, paykunaqa saksaykuchkaq hinam kanqaku.

7—Mayna kusionqam llakipayakuqkunaqa, paykunapas llakipayasqam kanqaku.

8—Mayna kusionqam limpio sonqoyoqkunaqa, paykunaqariki Diostam rikunqa.

9—Mayna kusionqam amachakuqkunaqa, paykunaqariki Diospa churinwan suti-chasqam kanqaku.

10—Mayna kusionqam Diospa munasqanman hina rurasqankumanta ñakarichisqakunaqa, paykunapamiki Diospa munaychakusqanqa.

11—Mayna kusionqam kankichik ñoqarayku runakuna kamispa ñakarichisup-tikichikqa hinaspa contraykichikpi llullakuspa tukuy imatapas nisuptikichikqa.

12 Anchatayá kusikuychik, hatun premiotam chaskinkichik hanaq pachapi. Chaynatam ñakarichirqaku qamkunamanta ñawpaq kaq Diosmanta willakuqkunatapas.

Kachiwan hinaspa achkiywan tupachispa yachachisqanmanta

(Mr 9:50. Lc 14:34-35)

13—Qamkunaqa kay pachapi runakunapaqmi kachi hina kankichik. Kachi qam-yayaruspapa ¿imapaqtaq valenman? Manam imapaqpas servinñachu aswanqa wischusqa kaptin runakuna sarutyallanpaqñam.

14—Qamkunaqa runakunapaqmi achkiy hina kankichik, orqopa puntanpi llaqtaqa manam pakasqachu. 15 Mecherotaqa ratachina manam cajonpa ukunman churarunapaqchu, aswanqa altomanmi churana wasipi llapallan kaqkunata achkinanpaq. 16 Chaynayá qamkunapas achkíchkaq mechero hina kaychik runakunapa qayllanpi chaynapi allin rurasqaykichihta qawaspanku hanaq pachapi kaq Taytaykichihta paykunapas alabanankupaq.

Moisespa qellqasqan leyman

17—Creychik: Manam ñoqaqa hamurqani Moisespa qellqasqan *ley chinkachinaypaqchu nitaq Diosmanta willakuqkunapa yachachisqankunata chinkachinaypaqchu aswanqa cumplinaypaqmi. 18 Cheqaptapunim nikichik: Cielowan kay pacha kanankamaqa *leypaqa huk letrachallanpas nitaq huk puntochallanpas manam qechusqachu kanqa lliw cumplikunankama. 19 Kay *leypi taksallan kaq kamachikuylatapas mana kasukuqkunaqa hinaspa runamasinmanpas chayna yachachiqkunaqa wakinkunamanta mana valeqmi kanqa Diospa munaychakusqanpi. Allinta kasukuspa yachachiqkunam ichaqa Diospa munaychakusqanpi allin reqsisqa kanqa. 20 Nikichikmi, sichum Diospa leynin yachachiqkunamantapas hinaspa *fariseokunamantapas aswan allinta mana ruraspaykichikqa manam yaykunkichikchu Diospa munaychakusqanman.

Ama piñakunapaq yachachisqanmanta

(Lc 12:57-59)

21—Uyarirqankichikmi ñawpa runakunaman kayna nisqankuta: “Amam pitapas wañuchinkichu, pipas wañuchiqqa wañunanpaq juzgasqam kanqa” nispa. 22 Nikichikmi, pipas wawqenpaq piñakuqqa juzgasqam kanqa, wawqen insultaqñataqmi *cortepi juzgasqa kanqa, wawqenta mana valeq upallamanta kamisqñataqmi kachkan wiñaypaq ninawan castigasqa kananpaqña.

23—Chaynaqa sichum ofrendaykita apamunki templopi *altarman hinaspañataq yuyariruwapaq runamasiki imamantapas piñachisqaykita, 24 chayna kaptinqa

ofrendaykita altarpa ñawpaqninpi saqeykuspayá kutirispa paywan *allinyanaka-muy hinaspañayá qoy ofrendaykitaqa.

²⁵—Quejakuqnikiwan rispaqa ñanllapiraqyá allinyanakuruy chaynapi juez-man ama entregasunaykipaq, guardiaman juez entregaykusuptikiqa carcelmanmi aparusunkiman. ²⁶Cheqaptapunim niki: Chaymantaqa manam lloqsimunkichu debekusqaykita pasaypaq paganaykikama.

Hukwan pierdekuy huchamanta

²⁷—Uyarirqankichikmi “Amam hukwanqa pierdekunkichu” niyta. ²⁸Ñoqam ichaqa nikichik: Pipas warmita munapayaspan qawaqqa sonqonpim hukwan pierdekuy huchata rururunña.

²⁹—Chaynaqa, sichu *alleq ñawiki huchallichisuptikiqa horqoruspayá wischuruy, cuerpoykipa huknin partellan chinkaruyninmi allinqa enteron cuerpontin wiñaypaq castigoman wischusqa kanaykimantaqa. ³⁰Sichu *alleq makiki huchallichisuptikiqa qoruruspayá wischuruy, cuerpoykipa huknin partellan chinkaruyninmi allinqa enteron cuerpontin wiñaypaq castigoman wischusqa kanaykimantaqa.

Casadokunaqa ama rakinakunankumanta

(Mt 19:9. Mr 10:11-12. Lc 16:18)

³¹—Ñawpaqtam nirqakutaq: “Pipas warminmanta rakikuqqa qochun rakisqanmanta papelta” nispa. ³²Ñoqam ichaqa nikichik: Huk qariwan mana tupakuchkaptin warminmanta rakikuqqa chay warmin huchallikunanpaqmi saqerun, chay wischusqa warmiwan casarakuqpas huchallikuntaqmi.

Ama juranapaq Jesuspa yachachisqanmanta

³³—Uyarirqankichiktaqmi ñawpa runakunaman kayna nisqankutapas: “Amam yanqamantaqa jurankichu, cumplinkipunim Señorpa qayllanpi juraspa prometesqaykitaqa” niqta. ³⁴Ñoqam ichaqa nikichik: Amam jurankichikchu imaraykupas, amam jurankichikchu hanaq pacharaykupas, hanaq pachaqa gobiernaspa Diospa tiyananmi. ³⁵Amataqmi jurankichikchu kay pacharaykupas, kay pachaqa paypa sarunanmi, nitaq Jerusalenraykupas, Jerusalenqa hatu-hatun Reypa llaqtanmi. ³⁶Amataqmi jurankichu umaykiraykupas, qamqa manam huk chukchallatapas yuraqyachiyta nitaq yanayachiyta atiwaqchu. ³⁷Cheqap kaptinqa rimankichikqa “arí” nispa, mana cheqap kaptinñataqmi ninkichik “manam” nispa, imatapas kayna rimayman yapaptikiqa diablomantam.

Ama vengakunapaq Jesuspa yachachisqanmanta

(Lc 6:29-30)

³⁸—Uyarirqankichiktaqmi: “Runaqa pagachun ñawinwanyá hukninpa ñawinmanta, kirunwan hukninpa kirunmanta” nispa nisqankuta. ³⁹Ñoqam ichaqa nikichik: Amayá harkakuychikchu mana allin runataqa, sichu pipas huknin uyaykipi laqyarusuptikiqa qawachiytaqyá huklawnin uyaykitapas. ⁴⁰Pipas quejakususpayki camisayki qechuyta munasuptikiqa qoykuyá punchuykitapas. ⁴¹Pipas huk hora puriyta carganta qepichisuptikiqa iskay hora puriytayá aparapuy. ⁴²Mañakuqnikiwan qoykuyá, amataqyá negaychu prestakusunqikitaqa.

Enemigonchikkunata kuyanapaq Jesuspa yachachisqanmanta

(Lc 6:27-28, 32-36)

⁴³—Uyarirqankichiktaqmi: “Kuyankim amistadnikita, enemigoykitañataqmi cheqninki” nispa nisqankuta. ⁴⁴Ñoqam ichaqa nikichik: Kuyaychik enemigoykichikkunata, mañapuychiktaq ñakarichisuqnikichikkunapaqpas. ⁴⁵Chaynapim qamkunaqa kankichik hanaq pachapi kaq Taytapa churinkuna, paymi intitapas qespichimun allin otaq mana allin runakunapaqpas, paytaqmi parachimun justo runakunapaqpas chaynataq mana justo runakunapaqpas. ⁴⁶Sichum kuyaqllaykichikta kuyaspaqa ñima premiotataq chaskiwaqchik? *impuesto cobraq huchasapakunapas chaynataqa ruranmi. ⁴⁷Kuyanakuq puralla rimaykanakuspaqa ñima allintataq rurachkankichik? Mana judio kaqkunapas chaynataqa ruranmi. ⁴⁸Qamkunaqa hanaq pachapi kaq Taytaykichik hina alli-allin qespisqayá kaychik.

Jesumi yachachin imaynam yanapanakunanchikmanta.

6 ¹—Amayá allintaqa ruraychik runa qawanallanpaqchu, chayna kaptinqa hanaq pachapi Taytaykichikqa manam premiota qosunkichikchu. ²Wakchakunata yanapaspaykiqa amayá corneta tocachkaq hinaqa willakachakuychu llapa runakunamanqa, iskay uyakunallam chaynataqa ruranku *huñunakuna wasikunapipas chaynataq callekunapipas, chaynataqa ruranku runakunapa alabasqan kanankupaqmi, cheqaptapunim nikichik: Chaywanqa ñam chaskirunkuña premionkuta. ³Limosnata qoptikiqa amayá pipas yachachunchu, nitaq kuyasqaykipas. ⁴Pipapas mana yachasqallanta qoptikiqa tukuy ima yachaq Taytaykim premioykita qosunki lliwpa yachasqanta.

Jesumi yachachin imaynam mañakunanchikmanta.

(Lc 11:2-4)

⁵—Diosta mañakuspaykichikqa amam iskay uyakuna hinachu sayaykuspa mañakunkichik *huñunakuna wasikunapi hinaspa callepa esquinankunapi, chaynataqa ruranku runakuna qawanallanpaqmi. Cheqaptapunim nikichik: Chaywanqa ñam chaskirunkuña premionkuta. ⁶Mañakuspaykiqa cuartoykiman yaykuykuspayá punkuta wichqaykuspa mañakuy mana rikuy atina Taytaykiman hinaptinqa runapa mana rikusqan qawaq Taytaykim premioykita qosunki.

⁷—Mañakuspaykiqa amam mana judio kaqkuna hinachu hina nisqallaykita kutirispa-kutirispa rimanki, paykunam piensan llumpayta rimasqankurayku Dios uyarisqanta. ⁸Amamá paykuna hinaqa kankichikchu, manaraqpas mañakuchkaptikichikmi Dios Taytaykichikqa yachañña imam necesitasqaykichikta. ⁹Qamkunaqa kaynatayá mañakuychik:

Hanaq pachapi Taytayku,
sutiki yupaychasqa kachun,

¹⁰ munaychakusqayki hamuchun.

Munasqaykiyá rurasqa kachun kay pachapipas
hanaq pachapi hina.

¹¹ Sapa punchaw mikunaykutayá kunan qowayku.

¹² Ñoqaykupa huchaykutayá pampachawayku,
ñoqaykupas mana allin rurawaqniykuta
pampachasqaykuman hina.

¹³ Amayá kachaykuwaykuchu pruebamanqa,

aswanqa librawaykuyá diablomanta.

(Qamqa wiñaypaqmi munaychakunki, hatun atiyunikimantam wiña-wiñaypaq alabasqa kanki. Amen.)

¹⁴—Huchallikusunichikichik runakunata pampachaptikichikqa qamkunatapas hanaq pachapi kaq Taytaykichikmi pampachasunkichik. ¹⁵Runamasikichikkunata mana pampachaptikichikqa Taytaykichikpas manam pampachasunkichikchu mana allin rurasqaykichikkunamanta.

Jesusmi yachachin ayunomanta.

¹⁶—Ayunaspaykichikqa amam iskay uyakuna hinachu llaki uyantin kankichik, chaynaqa kanku runakuna ayunasqankuta yachananpaqmi. Cheqaptapunim nikichik, chaywanqa ñam chaskirunkuña premionkuta. ¹⁷Ichaqa qam ayunaspaykiqa uyaykita upakuspayá sumaqta ñaqchakuy ¹⁸chaynapi ayunasqaykita runakuna mana musyananpaq, chaynata ruraptikiqa tukuy ima yachaq Taytaykim premioykita qosunki lliwpa yachasqanta.

Hanaq pachapi kapuqninchikmanta

(Lc 12:33-34)

¹⁹—Kay pachapiqa amayá qori-qollqetaqa huñukuychikchu, chaykunaqa puyurachikuqllam hinaspa ismuruqllam, suwapapas wasita yaykuruspa suwarunallanmi. ²⁰Qori-qollqetaqa huñukuychik hanaq pachapiyá. Chaypiqa manam puyurachikunmanchu nitaq ismurunmanchu, suwapas manam yaykunqachu nitaq apakunqachu. ²¹Tukuy kapuqnichikpa kasqanpim sonqoykichikpas kanqa.

Ñawinchikqa achkiy hina kasqanmanta

(Lc 11:34-36)

²²—Ñawiqqa cuerponchikpa achkiynin hinam. Ñawiki allinta qawakuptinqa tukuy vidaykim kachkan achkiyniyoy. ²³Ñawiki mana allinta qawakuptinmi ichaqa vidaykiqa kachkan pasaypaq tutayayllapi. Achkisuqniki tutayay hinalla kaptinqa imayna tutayayraq kachkan vidaykiqa!

Diostachu icha qollqetachu servinamanta

(Lc 16:13)

²⁴—Manam pipas servinmanchu iskay patrontaqa, huknintach cheqninman, huknintañataqcha kuyanman, hukninman raturusqachá huknintañataq desprecianman. Manam serviwaqchikchu Diostawan qollqetaqa.

Churinkunataqa Diospuni cuidawasqanchikmanta

(Lc 12:22-31)

²⁵—Chaynaqa ñoqam nikichik, amayá afanakuychikchu mikunaykichikmantaqa, tomanaykichikmantaqa hinaspa pachakunaykichikmantaqa. Mikuymantapas astawanqa valen vidaykichikmi, cuerpykichiktaqmi pachamantapas astawanqa valen. ²⁶Qawariychik alton pawaq urpikunata. Paykunaqa manam tarpunkuchu nitaq cosechankuchu, manataqmi taqemanpas imatapas huñunkuchu. Ichaqa hanaq pachapi kaq Taytanchikmi mikuchin. ¡Qamkunaqa urpikunamantapas aswan valeqmi kankichik! ²⁷¿Mayqannichiktaq afanakuspapas huk kuchusta wiñaruwaqchik?

²⁸—¿Imanasqataq afanakunchik pachaykichikmanta? Qawariychik purun waytaku-napa wiñasqanta. Manam llamkankuchu nitaq puchkankuchu. ²⁹Ichaqa nikichikmi, Rey Salomonpas sumaqlawan pachakuq kachkaspapas manam huknin wayta hinallapas pachakurqachu. ³⁰Yaw pisi ñiniyioq runakuna, purun waytakunaqa kunan sayachkas-papas paqarinqa hornopim kañarachikun, waytakunatapas Dios pachachichkaspanqa ¿manachum qamkunatapas pachachisunkichik? ³¹Chaynaqa amayá afanakuychikchu: “¿Imataraq mikusun? ¿Imataraq tomasun? ¿Imawanraq pachakusun?” nispaykichikqa. ³²Dios mana adoraqkunam tukuy chaykunamantaqa afanakunku, qamkunapaqariki kachkanmi hanaq pachapi kaq Taytaykichik. Paymi yachan tukuy imapas pisipususqay-kichikta. ³³Puntataqa maskaychik Diospa munaychakusqantawan paypa munasqan allin ruraytayá hinaptinqa qosunkichikmi tukuy ima pisipusuqnikichikta. ³⁴Amayá afana-kuychikchu hamuq punchawmantaqa. Qepa punchawkunaqa achka afanakuykunatam apamunqa, sapa punchawpaq sasachakuykunaqa amañayá hatunyachunchu.

Pitapas ama kaminamanta

(Lc 6:37-38, 41-42)

7 ¹—Amayá runamasikichiktaqa kamiychikchu chaynapi Dios mana juzgasu-naykichikpaq. ²Mana allin rimasqaykichikman hinam Diospas juzgasunkichik. Imaynam rurasqaykichikman hinataqmi Diospas qankunawan ruranqa. ³Wawqekipa ñawinpi qopata rikuruchkaspaqa ¿imanasqamá manaqa rikunkichu ñawikipi kaspita-qa? ⁴Ñawikipi kasi kachkaptinqa ¿imaynataq niwaq wawqekitaqa: “Ñawikipi qopata horqorusqayki” nispapa? ⁵¡Allin tukuq runa! Puntataqa ñawikipi kaspitaraqyá horqo-kuruy chaynapi allinta qawaspa runamasikipa ñawinmanta qopata horqonaykipaq.

⁶—Diospa kaqninkunataqa amam qonkichikchu allqokunaman, yanqam ku-tiriykuspa llikiparusunkichikman. *Perlaskunatapas amataqmi qonkichikchu kuchikunamanqa, yanqam sarutyarunman.

Mañakusqanchikqa uyarisqa kasqanmanta

(Lc 11:9-13. 6:31)

⁷—Mañakuptikichikqa Diosmi qosunkichik. Maskaychik, tarinkichikmi, qayay-chik, kichasunkichikmi. ⁸Mañakuqqa chaskinmi, maskaqqa tarinmi, qayakuqqa kichaykachikunmi.

⁹—Churikichikmanqa ¿yaqachum rumita qoykuwaqchik tantata mañakusuptikichik ¹⁰otaq culebrata, challwata mañakusuptikichik? ¹¹Qamkunaqa mana allin runakuna kachkaspam churikichikmanqa allin kaqkunata qonkichik ¿chaychu mañakuqkuna-manqa hanaq pachapi kaq Taytaykichik mana qosunkichikman allin kaqkunata?

¹²—Chaynaqa runamasikichik qamkunapaq allin kaqkuna rurananta munas-paqa qamkunapas paykunapaqyá allin kaqkunata ruraychik. Chaynatam Biblia kamachiwanchik.

Kichki punkumanta

(Lc 13:24)

¹³—Kichki punkuntayá yaykuychikqa, hatun punkunta hinaspa hatun ñannin-taqa richkanku infiernomanmi, chaynintaqa achkallañam richkanku. ¹⁴Kichki punkunta hinaspa kichki ñannintaqa richkanku wiñay kawsaymanmi, aschallam chaynintaqa richkanku.

Sachataqa rurunpi reqsinamanta

(Lc 6:43-44)

¹⁵—Cuidakuychik “Diosmantam willakuchkani” niq llulla runakunamanta. Paykunaqa oveja hina rikchayniyoq hamuspapas sonqonkupiqa kachkan suwa atoqkuna hinam. ¹⁶Qamkunaqa sachata hinam rurunpi reqsinkichik. Manam uvastaqa pallachwanchu itanamantaqa nitaqmi higostapas pallachwanchu cardo-santomantaqa. ¹⁷Allin sachaga allintam rurun, mana allin sacham ichaqa rurun mana allinllata. ¹⁸Allin sachaga manam mana allintaqa rurunmanchu nitaqmi mana valeq sachapas rurunmanchu allin rurutaqa. ¹⁹Chusu ruruyoq mana valeq sachakunataqa yantaspam kañana. ²⁰Chaynaqa rurunpimá pitapas reqsinkichik.

Pikunam Diospa munaychakusqanman yaykunanmanta

(Lc 13:25-27)

²¹—Manam: “¡Señorlláy, Señorlláy!” nispa llapallan niwaqniykunachu Diospa munaychakusqanmanqa yaykunqa aswanqa hanaq pachapi kaq Taytaya munasqan ruraqlam. ²²Juicio punchaw chayaramuptinqa achkallañam niwanqaku: “Señorlláy, Señorlláy, ñoqaykuqa qamraykum willakurqaniku, qamraykum demoniokunata qarqorqaniku, qamraykutaqmi achka *milagrokunatapas ruraraqaniku” nispa. ²³Hinaptinmi nisaq: “Manam reqsikichikchu. ¡Qayllaymanta asuychik mana allin ruraqkuna!” nispa.

Iskay rikchaq cimientomanta

(Mr 1:22. Lc 6:47-49)

²⁴—Nisqaykunata uyarispan ruraqqa taqra rumipa hawanpi wasichakuq allin yachayniyoq runamanmi rikchakun. ²⁵Para chayaramuptinmi lloqla huntaramurqa, nisyu wayram pukumurqa wasiman, ichaqa manam tuñirqachu taqra rumipi cimientasqa kasqanrayku. ²⁶Nisqayta uyarichkaspan mana kasukuqmi ichaqa rikchakun aqopa hawanpi wasichakuq mana unayoq runaman. ²⁷Para chayaramuptinmi lloqla huntaramurqa, nisyu wayram pukumurqa wasiman, chaymi tuñirurqa pasaypaqta.

²⁸Rimayta Jesus tukuruptinmi runakuna admirasqallaña qarqaku yachachikuy-ninkunawan. ²⁹Atiywanmi yachachirqa, manam Diospa leynin yachachiqkuna hinallachu.

Leprawan onqoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 1:40-45. Lc 5:12-16)

8 ¹Orqopa waqtanmanta Jesus uraykamuptinmi achka runakuna qatimurqaku. ²Hinaptinmi Jesusman asuykurqa *leprawan onqoq runa hinaspam qonqorakuykuspan nirqa:

—Señorlláy, munaspaykiqa allinyaykachillawayá —nispa.

³Hinaptinmi Jesus llapchaykuspan nirqa:

—Arí, munanim, allinyayña —nispa.

Hinaptinmi chaypunilla chay lepra onqoynin chinkarurqa. ⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Amam pimanpas willankichu, aswanqa riyá *sacerdoteman chaynapi paywan gawachikamunaykipaq. Sanoña kasqaykita yachanankupaqmi ofrendata qonki Moisespa kamachisqanman hina —nispa.

Capitanpa sirviententa Jesus sanoyachisqanmanta

(Lc 7:1-10)

⁵Capernaum llaqtaman Jesus chayaruptinmi soldadokunapa capitannin asuykuspan kaynata ruegakurqa:

⁶—Señorlláy, sirvienteymi suchuyaruspan wasiypi llumpayta ñakarichkan —nispa.

⁷Chaymi Jesus nirqa:

—Rispayá allinyarachimusaq —nispa.

⁸Hinaptinmi capitanñataq nirqa:

—Señorlláy, pipaman hinaraqtaq wasiymañqa yaykuykuwaq, rimariykuptillaykim sirvienteyqa allinyarunqa. ⁹Ñoqapas kamachiwaqniykunatam kasukuni, soldadoykunapas kamachiptiyqa kasuwantaqmi. Hukninta: “Riy” niptinmi rin, huknintañataq: “Hamuy” niptiyami hamun, sirvienteypas: “Kayta ruray” niptiyqa rurantaqmi.

¹⁰Chayna nisqanwan Jesus admírakuspam qatinqinkunata nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, *Israel runakunapipas manam kayna iñiyniyoq runataq tarirqanichu. ¹¹Nikichiktaqmi, achkaqmi hamunqaku tukuy hinastinmanta hinaspam Abrahamwan, Isaacwan hinaspa Jacobwan mikunankupaq tiyaykunqaku Diospa munaychakusqanpi. ¹²Hinaptinmi “Diospa munaychakusqanpaqñam kani” niqkunapas tutayaypa kasqanman wischusqa kaspanku chaypi waqanqaku hinaspa kirunkuta kirichichinqaku.

¹³Capitantañataqmi Jesus nirqa:

—Kutikuyña, iñisqaykiman hinayá rurasqa kachun —nispa.

Chay sirvientenmi chay horalla sanoyarurqa.

Pedropa suegranta Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 1:29-31. Lc 4:38-39)

¹⁴Pedropa wasinta Jesus rispanmi chaypi tariykurqa Pedropa suegran camapi calenturawan kachkaqta. ¹⁵Chaymi makinta llapchaykuptillan calentura chinkarurqa hinaptinmi hatariruspan paykunata atienderqa.

Achka onqoqkunata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 1:32-34. Lc 4:40-41)

¹⁶Tutayaruptinmi Jesusman pusamurqaku demoniokunapa ñakarichisqan achka runakunata hinaptinmi rimarispallan chay demoniokunata qarqorqa, sanoyachirqataqmi onqoqkunatapas. ¹⁷Chaynapim cumplikurqa Diosmanta willakuq Isaiaspa kayna nisqan: “Paymi nanayninchikwan ñakarirqa onqoyninchikkunatapas apaspa.”

Jesusta qatiy munaqkunamanta

(Lc 9:57-62)

¹⁸Jesusmi achkallaña runakuna muyuriqninpi kasqanta qawaykuspa, kamachirqa discipulonkunata lamar qochapa chimpanman pasanankupaq. ¹⁹Hinaptinmi Jesusman asuykuspa Diospa leynin yachachiq nirqa:

—Yachachikuq, maytaña riptikipas qatisqaykim —nispa.

²⁰Jesusñataqmi nirqa:

—Kanmi atoqkunapa uchkun, kantaqmi alton pawaq urpikunapapas *qesan, *Diosmanta Hamuq Runapaqmi ichaqa mana kapuwanchu maypim puñuykunapas —nispa.

²¹Huknin puriqmasinñataqmi nirqa:
—Señorlláy, qanwanmi risaq ichaqa dejaykuwayraq taytay wañukuptin pamparamunaykama —nispa.

²²Chaymi Jesusñataq nirqa:
—Qatiwaypuni, Diospaq wañusqakunayá wañuqkunataqa pampachunku —nispa.

Wayratawan lamar qochata Jesus hawkayachisqanmanta

(Mr 4:35-41. Lc 8:22-25)

²³Jesus boteman yaykuruptinmi discipulonkunapas qatirqaku. ²⁴Richkaptinkum qochapi nisyu-nisyu wayrawan *olakuna hatariramuspan botetapas yaqaña taparurqa, Jesusñataqmi puñuchkarqa. ²⁵Hinaptinmi discipulonkuna asuykuspa rikchachirqaku:

—iSeñorlláy, salvawayku, chinkaykuchkanchikñam! —nispa.

²⁶Chaymi payñataq nirqa:

—iPisi iñiyniyoq runakuna! ¿Imanasqataq manchakunkichik? —nispa.

Hatariyquspataqmi qaqcharqa wayratawan lamar qochata hinaptinmi lliw hawayarurqa. ²⁷Runakunañataqmi admirakurqaku:

—¿Ima runataq kayqa? Paytaqa wayrapas, lamar qochapas kasuqmi kasqa —nispa.

Demoniokunapa ñakarichisqan runakunamanta

(Mr 5:1-20. Lc 8:26-39)

²⁸Lamar qochapa waklawnin Gadara llaqtaman Jesus chayaruptinmi panteonmanta iskay runakuna payman hamurqa, iskayninkum karqa demoniopa ñakarichisqan manchakuypaq runakuna chaymi mana pipas chay ñannintaqa pasayta atiqkuchu. ²⁹Paykunam qaparirqaku:

—¿Imatataq ñoqaykuwan munanki Diospa Churin Jesus? ¿Manaraq tiempochu hamurqanki ñakarichiqniyku? —nispa.

³⁰Waklawneqvim mikuchkarqa achkallaña kuchikuna. ³¹Chaymi demoniokuna ruegakurqa Jesusta:

—Qarqowaspaykikuqa dejaykuwaykuyá wak kuchikunaman yaykunaykupaq —nispa.

³²Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Pasaychikyá —nispan.

Chaymi demoniokunata runakunamanta lloqsiruspa kuchikunaman ustururqa. Chay llapallan kuchikunam waqtanta kallpaspata qochaman wichiysuspa wañururqaku.

³³Kuchi michiqkunañataqmi llaqtaman ayqekuspanku willakurqaku demoniopa ñakarichisqan runakunawan imam pasakusqanta. ³⁴Chaymi chay llaqtapi *yachaqa llapallan runakuna hamurqaku Jesusman hinaspankum ruegakurqaku llaqtankumanta huklawman pasakunapaq.

Suchu runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 2:1-12. Lc 5:17-26)

9 ¹Jesumi boteman yaykuykuspan pasarqa lamar qochapa chimpanman hinaspan chayarurqa kikinpa llaqtanman. ²Chaypi kachkaptinmi wantumurqaku suchu runata chakanapi, chaymi Jesus paykunapa iñiyinta qawaykuspa chay suchuta nirqa:

—Kallpanchakuy tayta, huchaykikunatam pampachayki —nispa.

³Diospa leynin yachachiqkunamantam wakiqnin piensarqaku: “Kay runaqa Diostam piñachichkan” nispa. ⁴Chaymi piensasqankuta Jesus yachaspan nirqa:

—¿Imanasqataq mana allinkunata piensankichik? ⁵¿Mayqan nisqaytaq facil kanman: “Huchaykikunatam pampachayki” nisqaychu icha: “Hatarispayki puriy” nisqaychu? ⁶Kunanmi yachankichik *Diosmanta Hamuq Runaqa huchakunata pampachanaypaq kay pachapi atiyniyoq kasqayta.

Chaynata niruspanmi suchuta nirqa:

—Hatarispayki puñunaykita aparikuspa wasikiman ripukuy —nispa.

⁷Hinaptinmi suchu runaqa hatarispa wasinman ripukurqa. ⁸Chayta qawaykuspankum runakuna mancharikurqaku hinaspam Diosta alabarqaku sanoyachinanpaq runakunaman atiy qosqanmanta.

Discipulonpaq Mateota Jesus qayasqanmanta

(Mr 2:13-17. Lc 5:27-32)

⁹Chaymanta pasaspanmi Jesus rikururqa Mateo sutiyoq runata *impuesto cobranpi tiyachkaqta, paytam nirqa:

—Qatiway —nispa.

Hinaptinmi Mateo hatarispa paywan rirqa.

¹⁰Mateopa wasinpi Jesus mikuchkaptinmi hamurqa *impuesto cobraq achka runakuna hinaspa huchasapakuna, paykunam mesapi tiyaykurqaku Jesuswan hinaspa discipulonkunawan. ¹¹Chayta *fariseokuna qawaykuspan Jesuspa discipulonkunata tapurqaku:

—¿Imanasqamá yachachisuqnichikichikqa mikuchkan *impuesto cobraqkunawanqa hinaspa huchasapakunawanqa? —nispa.

¹²Chayta uyariruspanmi Jesus nirqa:

—Sano runakunaqa manam necesitankuchu medico hampinanta ichaqa onqoqkunallam. ¹³Yachamuychik Bibliapi Diospa kayna nisqanta: “Animalkuna wañichipuwanykichikmantapas aswanqa munani kuyapayakuq kanaykichiktam” nispa. Ñoqaqa hamurqani manam justo runakuna qayaqchu aswanqa huchasapakuna qayaqmi.

Ayunomanta Jesusta tapusqanmanta

(Mr 2:18-22. Lc 5:33-39)

¹⁴Bautizaq Juanpa discipulonkuna asuykuspam Jesusta tapurqaku:

—*Fariseokunapiwan ñoqaykuqa sapa kutim ayunaniku. ¿Imanasqataq discipuloykikunaqa mana ayunankuchu? —nispa.

¹⁵Chaymi Jesúsñataq nirqa:

—¿Yaqachum casamientoman riq runakuna llakikunmanku paykunawan novio kachkaptin? Novio paykunawan kanankamaqa manam ayunanmankuchu, hamuq punchawkunapim ichaqa novio chinkaruptin ayunanqaku.

¹⁶—Mawka pachataqa manam pipas remiendanmanchu mosoq latapawanqa. Chay mosoq latapaqa chintiruspam mawka pachata astawan llikirunman. ¹⁷Manataqmi pipas manaraq poqosqa vinotaqa mawka odrekunamanqa churanmanchu. Chay vino poqoruspanmi mawka odreta toqyarachinman, hinaptinmi vinopas usunman, odrepas mana valeqñam kanman. Chaymi mana poqosqa vinotaqa mosoq odrepi churana chaynapi odre mana toqyarunanpaq nitaq vinopas usunanpaq.

Jairopa churin kawsarisqanmantawan onqoq warmipa sanoyasqanmanta

(Mr 5:21-43. Lc 8:40-56)

¹⁸Jesus chaykunata nichkaptinmi judiokunapa huknin kamachikuq Jesuspa qayllanpi qonqorakuykuspan nirqa:

—Warmi churillaymi kunachallan wañukun, rispaykiyá payta hapiykapamuway kawsarinanpaq —nispa.

¹⁹Jesusmi paywan pasarqa discipulonkunapiwan kuska. ²⁰Hinaptinmi Jesusman chunka iskayniyoq wataña flujowan onqoq warmi asuykuspan qepanmanta pachanpa patanta llapchaykurqa, ²¹paymi piensarqa “Pachallantapas llapchaykuspayqa allinyarusaqmi” nispa. ²²Chaymi Jesus muyuriykuspan payta qawarqa hinaspa nirqa:

—Kallpanchakuy mamáy, iñisqaykiraykum allinyarunki —nispa.

Hinaptinmi chaylla allinyarurqa.

²³Chay kamachikuqpa wasinta Jesus chayaruptinmi qena tocaqkunapas listollaña kachkasqaku pampamunankupaq, chaynataqmi runakunapas qaparka-chachkasqaku. ²⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Lloqsiychik kaymanta, sipasqa manam wañusqachu kachkan aswanqa puñuchkanmi —nispa.

Hinaptinmi runakuna asipayarqaku Jesusta. ²⁵Runakunata hawaman lloqsirachispanñataqmi Jesus asuykurqa sipasman, makinmanta aysariykuptinmi hatarirurqa.

²⁶Chaymi llapallan llaqtakunapi chay pasakusqanmanta lliw yacharurqaku.

Iskay ñawsakunata Jesus sanoyachisqanmanta

²⁷Chaymanta Jesus pasaptinmi iskay ñawsakuna qatirqa qayaykachakustin:

—Davidpa mirayninmanta hatun kamachikuq, llakipayariykullawayku —nispa.

²⁸Wasiman Jesus yaykuruptinmi chay ñawsakuna asuykurqa hinaptinmi Jesus tapurqa:

—¿Greenkichichu munasqaykichik rurarunayta? —nispa.

Chaymi nirqaku:

—Arí, taytáy —nispa.

²⁹Hinaptinmi ñawinkuta Jesus llapchaykuspan nirqa:

—Iñisqaykichikman hinayá rurasqa kachun —nispa.

³⁰Chaymi qawarikuruptinku Jesus avisarqa paykunata:

—Amam pimanpas willankichichu —nispa.

³¹Aswanqa paykuna lloqsiruspam tukuy chay llaqtakunapi willakururqaku Jesuspa rurasqanmanta.

Mana rimaq runata Jesus sanoyachisqanmanta

³²Ñawsamanta sanoyaq runakuna lloqsichkaptinñataqmi Jesusman pusaramurqaku demoniopa ñakarichisqan mana rimaq runata. ³³Demoniota Jesus qarqoruptinñataqmi chay runa rimarirurqa. Runakunañataqmi admirakurqaku:

—Kaynataqa manam haykapipas rikurqanikuchu Israel nacionpiqa —nispa.

³⁴*Fariseokunañataqmi nirqaku:

—Kay runaqa demoniokunataqa qarqon demoniokuna kamachiqa atiyinwanmi —nispa.

Jesuspa llakipayarikusqanmanta

³⁵Jesusmi purirqa llapallam llaqtakunapi hinaspa llaqtachakunapipas *huñunakunanku wasikunapi Diospa munaychakusqanmanta yachachistin, allin noticiakunata willakustin chaynataq tukuy onqoqkunata hinaspa nanayniyoqkunata sanoyachistin. ³⁶Runakunata qawaykuspanmi llakipayarikurqa wischusqa, chequesqa hinaspa mana michiqniyoq ovejakuna hina kasqankumanta. ³⁷Chaymi discipulonkunata nirqa: —Achkallañam kachkan cosechanapaqqa, cosechaqkunam ichaqa aslla. ³⁸Chaynaqa mañakuychikyá chakrayoqta cosechaqkunata kachananpaq.

Chunka iskayniyoq discipulonkunamanta

(Mr 3:13-19. Lc 6:12-16)

10 ¹Chaymantam Jesus qayarqa chunka iskaynintin discipulonkunata hinaspa pam atiyta qorqa demoniakunata qarqonankupaq chaynataq imaymana rikchay onqoyniyoqkunatapas hinaspa nanayniyoqkunatapas allinyachinankupaq. ²Chay chunka iskaynintin *apostolkunaqa kaykunam: punta qayasqan Simon, paypa huknin sutinmi Pedro, wawqen Andres, Zebedeopa churin Jacobowan Juan, ³Felipe, Bartolome, Tomas, *impuesto cobraq Mateo, Alfeopa churin Jacobo, Tadeo, ⁴*cananista partidomanta kaq Simon hinaspa Jesus traicionaq Judas Iscariote.

Willakamunankupaq discipulonkunata Jesus kachasqanmanta

(Mr 6:7-13. Lc 9:1-6)

⁵Kay chunka iskayniyoq discipulonkunatam Jesus kacharqa kaynata kamachispan:

—Amam rinkichikchu mana judio runakunapa llaqtanmanqa, amataqmi yaykunkichikchu Samaria runakunapa llaqtanmanpas. ⁶Puntataqa riychik chinkasqa ovejakuna hina Israelpa miraynin runakunamanyá. ⁷Rispayá willakamuychik: “Diospa munaychakunanmi hichparamunña” nispa. ⁸Onqoqkunatayá allinyachimuychik, wañuqkunatayá kawsarichimuychik, *leprawan onqoqkunatayá allinyachimuychik, qarqomuychiktaqyá demoniakunatapas. Qamkunaqa mana imallawanmi chaskirqan-kichik kay atiyta, mana imallapaqtaqyá qamkunapas qomuychik.

⁹—Illaspaykichikqa amam apankichikchu imayrikuq qollqetapas ¹⁰nitaq qo-qawtapas nitaq mudakunapaq camisatapas, *usutatapas nitaq iskay tawnatapas. Llamkasqaykichikmantaqa chaskinaykichikmi mikunaykichikta.

¹¹—Maylaw llaqtamanpas otaq llaqtachamanpas chayaspaykichikqa maskaychikyá allin runa kaqta hinaspayá chaypi samaychik lloqsinaykichikkama. ¹²Wasiman yaykuspapaq: “Hawkalla kaychik” nispa rimaykunkichik. ¹³Wasipi kaqkuna allin runa kaptinqa, paykunapaqyá mañakuychik hawkka kayta, chay wasipi runakuna mana allin kaptinqa, manam chaynachu kanqa. ¹⁴Pipas mana chaskisuptikichikqa hinaspa mana uyarisuptikichikqa chay wasimantayá otaq chay llaqtamantayá lloqsiychik, taspichikyá *usutaykichikpi allpatapas. ¹⁵Cheqaptapunim nikichik, juicio punchawpiqa chay llaqtam aswan castigasqa kanqa Sodoma hinaspa Gomorra llaqtakunamantapas.

Jesusrayku cheqnisqa kaymanta

¹⁶Atoqkunapa kasqanman ovejakunata kachachkaq hinam qamkunata kachachkaykichik, chaynaqa culebra hina sacreyá kaychik ichaqa paloma hina mana imanakuq.

¹⁷ Cuidakuychikayá, runakunam juzgadoman entregasuspaykichik maqasunkichik *huñunakuna wasikunapi. ¹⁸ Ñoqaraykum apasunkichik gobiernaqkunaman hinaspas reykunaman. Chaynapim paykunaman ñoqamanta willakunkichik, willakunkichik-taqmi mana judio kaq runakunamanpas. ¹⁹ Autoridadkunaman apasuptikichikqa amam llakikunkichikchu imaynam otaq imam rimanaykichikmantaqa, Diosmi yachachisunkichik chay ratopi imam rimanaykichiktaqa. ²⁰ Manam kikillaykichikmantachu rimankichikqa, ichaqa Taytaykichikpa Espiritunmi rimachisunkichik.

²¹—Runakunam wawqenta traicionanqa wañunanpaq, taytapas churintam traicionanqa, chaynataqmi churi-wawakunapas tayta-mamanpa contranpi hatarispa wañuchinqaku. ²² Ñoqaraykum llapallan runakuna cheqnisunkichik ichaqa kay pachapa tukupayninkama ñoqapi takyaqtam Diosqa salvanqa. ²³ Huk llaqtapi cheqnisqa kaspaqa huklaw llaqtamanñayá aygekuychik. Cheqaptapunim nikichik, *Diosmanta Hamuq Runaqa kutimusaq manaraqpas Israel llaqtakunapi puriyta tukuchkaptikichikmi.

²⁴—Manam pipas yachachiqninmanta aswan allin reqsisqaqa kanmanchu nitaq sirvientepas patronninmantaqa. ²⁵ Allinmi kanman discipulopaq yachachiqnin hina kaynin, chaynataq sirvientepas patronnin hina kaynin. Kay taytaykichikta-pas Beelzebuwan sutichawachkaspankuqa aswanraqchiki qamkunataqa.

Cuerpo wañuchiqaqa mana manchakunamanta

(Lc 12:2-7)

²⁶—Chaynaqa amayá manchakuychikchu runakunataqa. Imapas pakasqa kaqkunaga qawachisqam kanqa chaynataqmi mana yachasqa kaqkunapas yachasqataq kanqa. ²⁷ Qamkunaman tutayaypi hina willasqaytaqa runakunamanyá achkiypi hina willakuychik, upallalla nisqaytañataqyá willakuychik wasipa altosninmanta hina. ²⁸ Amayá manchakuychikchu runa wañuchiqaqkunataqa, manam almantaqa wañuchinmankuchu, manchakuychikqa almantin cuerpontinta wiñaypaq castigoman wischuqtayá.

²⁹—¿Manachum iskay pichinchurruchakunatapas *rantikunku as qollqellapaq? Chaywanpas manam mayqanpas wañunmanchu Dios Taytaykichik mana munaptinga. ³⁰ Qamkunapaqa chukchaykichikpas llapallanmi yupasqa kachkan. ³¹ Chaynaqa amayá manchakuychikchu, qamkunaga pichinchurruchakunamantapas aswan valeqmi kankichik.

Jesusa favorninpi rimaqkunamanta

(Lc 12:8-9)

³²—Runakunapa qayllanpi mana penqakuspa ñoqamanta willakuqtaqa ñoqapas hanaq pacha Taytaypa qayllanpim willakusaq ñoqapa kasqanta. ³³ Runakunapa qayllanpi negaqniytaqa ñoqapas negasaqmi hanaq pachapi kaq Taytaypa qayllanpi.

Jesusa runakuna rakinachiq hamusqanmanta

(Lc 12:51-53. 14:26-27)

³⁴—Ama creychikchu kay pachaman hamusqaywanqa hawkalla kanaykichikta, aswanqa ñoqaraykum peleanqaku. ³⁵ Hamuniqa qaripas taytanpa contranpi kanapaqmi, warmi wawapas mamanta contranpi kanapaqmi chaynataq llumchuypas suegranpa contranpi kanapaqmi. ³⁶ Chaynaqariki cheqniqninqa kanqa wasinpi kaqkunallam.

³⁷—Pipas mama-taytanta ñoqamanta aswan kuyaqqa manam ñoqapaq hinachu, pipas churi-wawanta ñoqamanta aswan kuyaqqa manataqmi ñoqapaq hinachu.

³⁸Pipas ñoqarayku ñakaristin qatiwaqniyqa ñoqapaq hinam. ³⁹Pipas vidallan ku-yaqqa pierderunqam, pipas ñoqarayku wañuqmi ichaqa kawsanqa.

Premiokunamanta

(Mr 9:41)

⁴⁰—Pipas qamkunata chaskiqnikichikqa ñoqatam chaskiwan, pipas ñoqata chaskiwaqñataqmi kachamuwaqniy Taytayta chaskin. ⁴¹Sichum pipas Diosmanta willakuqta chaskiykunqa paymanta willakuq kasqanrayku hinaspaga kikin Diosmantam chay willakuqpa chaskinan premionta chaskinqa. Sichum pipas allin runata chaskiykunqa allin runa kasqanrayku hinaspaga kikin Diosmantam chay allin runapa chaskinan premionta chaskinqa. ⁴²Qatiqniy kasqanrayku mayqan humilde iñiqniykunamanpas chiri yakullapas qoykuqqa premiontam chaskinqa.

Bautizaq Juanpa kachasqankunamanta

(Lc 7:18-35)

11 ¹Jesumi chunka iskayniyoq discipulonkunaman kamachiyta tukuruspan pasarqa paykunapa llaqtankunapi yachachinanpaq hinaspa Diosmanta willakunanpaq.

²Juanñataqmi carcelpi kachkaspa Cristopa rurasqankunata yacharuspan qatiq-ninkunamanta iskayta kacharqa ³Jesusta kaynata tapumunankupaq:

—¿Qamchu kanki Diosmanta hamuq icha huktachu suyasaqku? —nispa.

⁴Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Kutispa Juanman willamuychik qawasqaykichiktawan uyarisqaykichikta.

⁵Willamuychikya: “Ñawsakunam qawakuchkanña, suchukunam purichkanña, *leprawan onqoqkunam sanoyachkanña, mana uyarikuqkunam uyarikuchkanña, wañusqakunam kawsarichkanña chaynataqmi wakchakunapas allin noticiata uyarichkanña” nispa. ⁶iMayna kususqam ñoqamanta mana iskayrayaqkunaqa!

⁷Paykuna pasakuptinmi runakunaman rimapayaspan Juanmanta Jesus tapurqa:

—¿Ima qawaqtaq rirqankichik purunta? ¿Wayrapa aytinyachisqan soqosta qawaqchu?

⁸¿Pi qawaqtaq rirqankichik? ¿Allin pachawan pachasqa runata qawaqchu? Allin pachawan churakuqqa reykunapa wasillanpim kachkan. ⁹Aswanqa ¿pi qawaqtaq rirqankichik? ¿Diosmanta willakuq runa qawaqchum? Arí, payqa Diosmanta willakuqkunamantapas aswan reqsisqaraqmi. ¹⁰Diosqa Juanmantam Bibliapi willakurqaña kaynata:

“Ñoqam kachamusaq hamunaykipaq

allichapusuqniki willakuqniyta” nispa.

¹¹Cheqaptapunim Bautizaq Juantaqa mana pipas igualanchu. Chaywanpas Diospa munaychakusqanpi kaq humildellapas Juanmantaga aswan reqsisqaraqmi.

¹²—Bautizaq Juanpa hamusqanmantapunim Diospa munaychakusqanta atacachkanku, chayqa paykunapa makinpiñam kachkan. ¹³Diosmanta llapallan willakuqkunam Moisespa qellqasqankunapiwan rimarqa Juan hamunankama Diospa munaychakunanmanta. ¹⁴Qamkuna creeyta munaptikichikqa, Juanmi chay suyasaqyichik Elias. ¹⁵Uyariwaqniykunaqa kasukuychikya.

¹⁶—¿Pimantaq tupachiyman kunan tiempo runakunata? Paykunaga rikchakun plazakunapi pukllaspa amigochankunawan qayaykachanakuq warmakunamanmi.

¹⁷Paykunam ninakunku: “Tocanikum qenata ichaqa manam tusunkichikchu, takinikum aya takita ichaqa manam waqankichikchu” nispa. ¹⁸Bautizaq Juanmi aslla mikuq karqa,

manataqmi vinotapas tomaqchu ichaqa paymantam ninku: “Payqa demonioyoqmi” nispa. ¹⁹*Diosmanta Hamuq Runa mikuptyiñataqmi hinaspas vinota tomaptiyñataqmi niwanku: “Qamqa mikusypa vino upyakuqmi kanki hinaspapas qamqa kanki *impues-to cobraqkunapa hinaspas huchasapakunapa amistadnmi” nispa. Diospa munasqan yachaqkunam ichaqa yachayniyoq kasqaykuta qawachikuniku rurasqaykuwan.

Jesuspa ñakasqan llaqtakunamanta

(Lc 10:13-15)

²⁰Llaqtakunapi achkallaña *milagrokuna rurasqanwan runakuna mana wana-kuptinmi Jesus nirqa:

²¹—iImaynaraq kanki Corazin llaqta! iImaynaraq kanki Betsaida llaq-ta! Sichum Tiro llaqtapi hinaspas Sidon llaqtapi qamkunawan rurasqayta hina milagrokunata rurayman karqa hinaptinga unayñach sinchita llakikuspanku hu-chankumanta wanakunmanku karqa. ²²Chayraykum juicio punchawpiqa Tiropi chaynataq Sidonpi *yachaqkunamantapas aswanraq castigasqa kankichik. ²³Ca-pernaum llaqta, ¿creenkichum hanaq pachaman hoqarisqa kayta? Uraykachisqam kanki uku pachakama. Sodoma llaqtapi kay milagrokuna rurasqayta ruraptiyqa chay llaqtam kunankama kanman karqa. ²⁴Chayraykum juicio punchawpiqa So-domapi chaynataq Gomorrapi yachaqkunamantapas aswanraq castigasqa kanki.

Jesusllapi tarikuy samaymanta

(Lc 10:21-22)

²⁵Chay tiempopi Jesus mañakuspanmi Taytanta nirqa:

—Hanaq pachapipas kay pachapipas munaychakuq Taytáy, kay yachaykuna-tam pakaykurqanki yachayniyoqkunamantawan entiendeqkunamanta hinaspam qawaykachinki pisi yachayniyoqkunamanña chayraykum alabayki. ²⁶Arí, Taytáy, qanmi munarqanki chaynata.

²⁷—Taytaymi qoykuwarqa tukuy imakunata. Ñoqa Churitaqa manam pipas reqsiwanchu aswanqa Taytallaymi, manataqmi Taytayaqa pipas reqsinchu aswanqa ñoqa Churillanmi, Churipa reqsichisqallantaqmi reqsin Taytataqa. ²⁸Hamuychik ñoqaman llapallan pispas-qakuna hinaspas qepichkaq hina ñakariqkuna, ñoqam samachisqaykichik. ²⁹Llasawaqniy yugoyta apaspayá ñoqamanta yachaychik, ñoqaqa kani llampu sonqo humillakuqmi, chay-nata ruraspaqa tarinkichikmi samayta. ³⁰Yugoyqa facil apayllam, qepiypas sampallataqmi.

Samana punchawpi imam rurasqankumanta

(Mr 2:23-28. Lc 6:1-5)

12 ¹Jesumi *samana punchawpi richkarqa tarpusqa chakrapa ukunta. Disci-pulonkunañataqmi yarqarachikuspa trigopa espigan rachuyta qallaykuspa mikurqaku. ²*Fariseokunañataqmi chayta qawaykuspanku Jesusta nirqaku:

—Discipuloykikunaqa rurachkanku samana punchawpi leypa harkakusqan ru-raykunatam —nispa.

³Chaymi payñataq nirqa:

—¿Manachum leerqankichik puriqmasinkunapiwan yarqaymanta kaspas Davidpa imam rurasqanta? ⁴Davidmi Diospa wasinman yaykuruspa *sacerdotekunallapa miku-nan *Diospa tantankunata mikururqa, mikuykachirqataqmi puriqmasinkunamanpas.

⁵Moisespa qellqasqanpiqa ¿manachum leerqankichik? Sacerdotekunam templopi samana

punchawpi llamkaspamana samarqakuchumana ichaqachaywanqamamam huchallikurqakuchumana. ⁶Noqam nikichik, kaypiqachakchan templomantapas aswan respetanaraqmi. ⁷Bibliam nin: “Animalkuna wañuchipuwana ykichikmantapas aswanqamunani kuyapayakuq kanaykichiktam” nispa. Kayta entiendespaykichikqamamam culpawaqchikchumana huchayoqkunata. ⁸Diosmanta Hamuq Runaqamunaychakunim samana punchawpipas.

Chakisqa makiyoq runata Jesus allinyarachisqanmanta

(Mr 3:1-6. Lc 6:6-11)

⁹Jesus chaymanta pasaspanñataqmi yaykururqa *huñunakunanku wasiman. ¹⁰Chaypim kachkarqachakisqa makiyoq runa hinaptinmi Jesusta imallamantapas acusanankupaqtapurqaku:
—¿Diospa leyninga permitinchu *samana punchawpi onqoq sanoyachiyta? —nispa. ¹¹Chaymi Jesusñataq nirqa:
—¿Mayqannikichiktaq ovejaykichik uchkuman samana punchawpi wichi ykuptinqa mana horqowaqchikchu? ¹²iRunakunaqa ancha valorniyoqmi ovejakunamantapas! Chaynaqa leyqa permitinmi samana punchawpi allin ruraytaqa. ¹³Chaymantam chay runata nirqa:
—Haywariy makikita —nispa.
Haywariykuptillanmi makin sanoyarurqa huknin makin hina. ¹⁴Chaymi *fari-seokuna lloqsiruspanku tanteanakurqaku Jesusta wañurachinankupaq.

Jesusqa Diospa serviqnin kasqanmanta

¹⁵Jesusñataqmi chayta yachakuruspan pasakurqachaymanta, achkallaña runakuna qatiptinmi sanoyachirqa lliw onqoqkunata. ¹⁶Paykunatam nirqa:
—Amam pimanpas willakunkichikchu pim kasqaytaqa —nispa. ¹⁷Chaynataqa nirqa Diosmanta willakuq Isaiaspam nisqan cumplikunanpaqmi. Paywanmi Dios kaynata nichirqa:

- ¹⁸ Paymi serviqniy, paytam ñoqaqa akllakurqani,
paytam kuyani, payraykum kuisqa kachkani.
Espirituywanmi paytaqa huntaykusaq,
nacionkunamanmi allin arreglomanta willachisaq.
- ¹⁹ Manam peleanqachu. Manam qaparinqachu.
Manam pipas callekunapi qayakusqantapas uyarinqachu.
- ²⁰ Allin arreglota ruraspa munaychakunankamam,
mana pakinqachu qewisqa soqosllatapas.
Manam wañuchinqachu tumpalla rupaq mecherotapas.
- ²¹ Paypi confiakuspam suyanqaku nacionkunapas.

Jesuspa contranpi rimasqankumanta

(Mr 3:20-30. Lc 11:14-23, 12:10)

²²Chaymantam Jesusman aparamurqaku demonioyoq mana rimaq ñawsa runata. Jesus sanoyarachiptinmi chay runaqachawarikuruspan rimarqa. ²³Llapa runakunañataqmi admirakuspa nirqaku:
—¿Kaychu kanman Davidpa mirayninmanta hatun kamachikuq? —nispa. ²⁴*Fariseokunañataqmi chayta uyariruspanku nirqaku:

—Kay runaqa demoniokunataqa qarqon demoniokuna kamachiq Beelzebupa atiyinwanmi —nispa.

²⁵Piensasqankuta yacharuspanmi Jesus nirqa:

—Mayqan nacionpas chaqwallapi rakinaspas kaspapa purmanqam, llaqtapas otaq familiapas rakinaspas kaspapa manataqmi takyanchu. ²⁶*Satanas kikillanta qarqokuptinqa ¿imaynataq munaychakusqanqa takyanman? ²⁷Nisqaykichikpi hina Beelzebupa atiyinwan demoniokunata qarqoptiyqa ¿pipa atiyinwantaq qatinqikichikqa demoniokunata qarqon? Chaynaqa paykunam juzgasunkichik. ²⁸Ñoqaqa demoniokunataqa qarqoni Diospa Espiritunwanmi, chaynaqa Diospa munaychakusqanqa chayaramusunkichikñam.

²⁹—Kallpasapa runapa wasinmantaqa manam pipas suwakuyta atinmanchu manaraq puntata payta chaqnaruspaqa. Chayraqmi ichaqa imankunatapaspas wasinmanta apakunman.

³⁰—Pipas mana favorniypi kaqqa contraypim kachkan, cosechapi ñoqawan mana huñuqñataqmi usuchichkan.

³¹—Chayraykum ñoqa nikichik: Diosqa pampachanqam llapallan huchallikuqninkunata chaynataq kamiqninkunatapaspas, Chuya Espirituta kamiqkunatam ichaqa mana haykapipas pampachanqachu. ³²Pipas Diosmanta Hamuq Runapa contraypi rimaqqa pampachaspas kanqa, Chuya Espiritupa contranpi rimaqmi ichaqa mana pampachaspas kanqa kay tiempopipas nitaq hamuq tiempopipas.

Sachaqa rurunwan reqsichikusqanmanta

(Lc 6:43-45)

³³—Allin sachaqa allintam rurun, mana allin sachañataqmi mana allinllata rurun, sachaqa rurunpim reqsichikun. ³⁴¡Culebrapa castankuna! ¿Imaynamá allintaqa imatapaspas niwaqchik mana allin runa kachkaspaykichikqa? Runaqa riman sonqonpi huntallaña kaqkunamantam. ³⁵Allin runaqa sonqonpi kaq allin kapuqninkunamanta horqospanmi allinllata riman, mana allin runañataqmi mana allinllata riman mana allinkuna sonqonpi kasqanrayku. ³⁶Nikichikmi, juicio punchawpim llapallaykichik cuentata qonkichik tukuy mana allinkuna parlasqaykichikmanta. ³⁷Rimasqaykiman hinam Dios juzgasunki inocente kanaykipapas otaq culpasqa kanaykipapas.

Milagrota qawachinanpaq runakunapa mañakusqanmanta

(Mr 8:12. Lc 11:29-32)

³⁸Chaymantam wakin *fariseokunapiwan Diospa leynin yachachiqkuna Jesusta nirqaku: —Yachachikuq, *milagrotayá qawachiwayku chaynapi Diosmanta kasqaykita yachanaykupaq —nispa.

³⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Yaw mana kasukuq mana allin casta runakuna, qamkunataq milagrotaraqmi mañawachkankichik. Manam qawachisqaykichikchu milagrotaqa, qawaspaqa-qawachisqaykichik Diosmanta willakuq Jonasta imam pasasqallantam. ⁴⁰Imaynam Jonas hatun challwapa wixsanpi qarqa kimsa punchaw kimsa tutan, chaynam *Diosmanta Hamuq Runapas kasaq allpapa ukunpi kimsa punchaw kimsa tutan. ⁴¹Ninive llaqtapi runakunam kawsarimunqaku kay runakunapiwan kуска juicio punchawpi hinaspam kay runakunata acusanqa. Paykunataq huchankumantam wanakurqaku Jonaspas willakusqanwan, Jonasmantapas aswan allin willakuqmi kaypiqa kachkani. ⁴²Saba nacionniyoq reinapas juicio punchawpi kaypi kaq runakunapiwan kawsarimuspanmi

paykunata acusanqa. Payqa hamurqa karu-karu llaqtamantaraqmi Rey Salomonpa yachaynin uyariq. Salomonmantapas aswan yachayniyoqmi kaypiqa kachkani.

Runaman demonio kutiykusqanmanta

(Lc 11:24-26)

⁴³—Runamanta demonio lloqsiruspaqa qochqakunapim samanapaq maskastin purin, mana tarispanñataqmi ⁴⁴nin: “Lloqsimusqay runamanyá kutikusaq” nispa. Kutirispanñataqmi chay runapa sonqonta tariykun chunnichkaqta, sumaq allichasqata hinaspasumaq pichasqata. ⁴⁵Kutirispanmi pusaramun kikinmantapas peornin qanchis demoniokunatarachaynapi chay runaman yaykuspa *yachanankupaq. Chaymi chay runaqa rikurirun ñawpaq kasqanmantapas astawan peorña. Chaynam pasarunqa kay mana allin runakunatapas.

Mamanpiwan wawqenkuna Jesusta maskasqankumanta

(Mr 3:31-35. Lc 8:19-21)

⁴⁶Runakunata Jesus rimapayachkaptinraqmi mamanpiwan wawqenkuna chayaramurqaku hinaspam hawallapi sayaykurqaku Jesuswan parlayta munaspanku.

⁴⁷Chaymi huk kaqnin willarqa Jesusman:

—Mamaykipiwan wawqekikunam sayachkanku hawapi qanwan parlaykuyta munaspa —nispa.

⁴⁸Hinaptinmi Jesusñataq chay willaqninman nirqa:

—¿Pitaq mamayqa, pitaq wawqeykunaqa? —nispa.

⁴⁹Chaymantañataqmi discipulonkunaman makinta haywarispa nirqa:

—Paykunam mamaywan wawqe-paniykunaqa. ⁵⁰Pipas hanaq pachapi Taytaypa munasqan ruraqmi wawqeyqa, panyiqqa hinaspas mamayqa —nispa.

Muhu tarpuqmanta

(Mr 4:1-9. Lc 8:4-8)

13 ¹Chay punchawmi Jesus wasimanta lloqsiruspan tiyaykurqa lamar qochapa patanpi. ²Achkallaña runakuna kaptinmi boteman yaykuspan tiyaykurqa, lliw runakunañataqmi qocha patallanpi karqaku. ³Chaymi Jesus achka yachachikuykunata rimarirqa kayna rikchanachiykunawan:

—Huk runam rirqa tarpukuq. ⁴Muhuta maqchiptinmi wakin wichirqa ñanman, chaytam kullkukuna hamuruspan mikururqa. ⁵Wakinñataqmi wichiyrqa ranraman hinaptinmi chay muhu chaylla wiñaramurqa as allpallapi kasqanrayku. ⁶Ichaqa inti rupariykamuptinmi mana sumaq sapichakusqa kasqanrayku chakirurqa. ⁷Wakin muhuñataqmi wichiyrqa kichka-kichka ukuman hinaptinmi kichkakuna wiñaruspa muhu wiñaqta eqoyarachirqa. ⁸Wakinñataqmi allin allpaman wichiyrkusqanrayku wiñaruspan rururqa, wakinmi huk muhullamanta rururqa pachakta, wakinñataq soqta chunkata, wakinñataq kimsa chunkata.

⁹—Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá.

Rikchanachiykunaqa imapaqmi kasqanmanta

(Mr 4:10-12. Lc 8:9-10)

¹⁰Hinaptinmi discipulonkuna Jesusman asuykuspa tapurqaku:

—¿Imanasqataq runakunataqa rikchanachispa yachachinki? —nispa.

¹¹Chaymi payñataq nirqa:

—Qamkunamanmi Diospa munaychakusqanmanta ñawpaq mana yachasqaykichik-kunata yachachikichik, wakin runakunamanmi ichaqa mana chaynatachu yachachini. ¹²Kapuqniyoqmanqa achkataraqmi yapasaq, aslla kapuqniyoqmantam ichaqa aslla kapuqniyapas qechurusaq. ¹³Chaymi paykunamanqa rikchanachispa rimapayani. Qawakuchkaspapas manam rikunkuchu, uyarichkaspapas manataqmi entiendenkuchu. ¹⁴Chayraykum paykunapiqa cumplikun Diosmanta willakuq Isaiaspas nisqan. Paymi nirqa:

“Uyarispapas manam entiendenkichikchu,
qawakuspapas manam cuentata qokunkichikchu.

¹⁵ Kay runakunapa sonqonqa rumiyarunmi.
Paykunaqa rikurirun sasa uyarikuqmi.
Qemchikurunkum mana rikukunankupaq.
Upa tukurunkum mana uyarinankupaq
chaynapi tukuy sonqonkuwan mana entiendenankupaq,
chaynapi mana kutirikamuwanankupaq
chaynapi mana sanoyachinaypaq.”

¹⁶—Mayna kusionqam kankichik kaykuna qawaqkunaqa hinaspa uyariqkunaqa. ¹⁷Cheqaptapunim nikichik, Diosmanta willakuq achka runakunam justo kaq runakunapiwan rikusqaykichikta rikuyta munarqaku ichaqa manam rikurqakuchu, uyarisqaykichiktapas uyariytam munarqaku ichaqa manam uyarirqakuchu.

Rikchanachisqanpa imam ninanmanta

(Mr 4:13-20. Lc 8:11-15)

¹⁸—Yachaychikyá tarpuqwan rikchanachisqaypa imam ninanta: ¹⁹Diospa munaychakusqanmanta willakuyta uyarichkaspas mana entiendeqqa ñanman wichiykuq muhumanmi rikchakun, mana allin hamuruspanmi tarpusqa muhuta qechurun sonqonmanta. ²⁰Wakin runañataqmi rikchakun ranraman wichiykuq muhuman. Diospa palabrantas uyarispas kusionqallaña chaskin. ²¹Aswanqa mana sapichasqa kasqanraykum mana unaytachu kawsan. Ñakarispas hinaspa Diospa palabranrayku cheqnisqa kasqanwan hukmanyaruspas chaylla urmarun. ²²Wakin runañataqmi rikchakun kichka-kichka ukuman wichiykuq muhuman. Diospa palabrantas uyarichkaspas kay pachapi kaqkunamanta sinchita preocupakuspanmi kusikuytapas tarin llapa kapuqnikunallapi chaynapim payqa kikillanta engañakun. Tukuy kaykuna runapa sonqonman yaykuruptinmi Diospa palabranqa mana yanapanñachu. ²³Wakin runakunam ichaqa rikchakun allin allpaman wichiykuq muhuman, paykunaqa Diospa palabrantas uyarispas entiendenku, paykunaqa rikchakun allin cosecha qespiqmanmi. Wakinmi chulla granollamanta pachak ruruh hina, wakinñataq soqta chunka ruruh hina, wakinñataq kimsa chunka ruruh hina.

Cebadillapiwan trigowan rikchanachisqanmanta

²⁴Jesusmi huk rikchanachiytawan nirqa:

—Diospa munaychakusqanqa rikchakun chakranpi allin muhu tarpuqmanmi. ²⁵Ichaqa puñuchkaptinkum trigo tarpusqanman enemigon chaqchuykurqa cebadillatas hinaspas pasakurqa. ²⁶Trigo wiñaramuspan ruryta qallariptinmi cebadillapas rikurirurqa. ²⁷Hinaptinmi runakuna patronninman willamurqaku:

—Señorllayku, chakrapiqariki tarpuchirqanki allin muhutam ¿maymantamá wiñaramun kay cebadillaqa? —nispa.

²⁸Chaymi payñañataq nirqa:

—Enemigoymi kaytaqa rurarun —nispa.

Hinaptinmi runankunañataq tapurqaku:

—¿Munankichu cebadilla qoraramunaykuta? —nispa.

²⁹Chaymi payñañataq nirqa:

—Ama, yanqañataqmi trigontinta chutaramuwaqchik. ³⁰Kuskayá wiñachun cosechakama, chaypiñam llamkaqkunata kamachisaq cebadillata puntata raturuspa watasqata ramillan-ramillan kañanankupaq hinaspa trigotañataq taqeyman waqaychanankupaq.

Mostaza muhuwan rikchanachisqanmanta

(Mr 4:30-32. Lc 13:18-19)

³¹Jesusmi huk rikchanachiytawan nirqa:

—Diospa munaychakusqanqa rikchakun huk runapa tarpusqan mostaza muhumanmi.

³²Mostazaqa llapallan muhumantapas uchuychallam, wiñaruspa ichaqa wakin qorakunatapas masyarunraq, monteyaruptinmi silguerokunapas kallmankunapi *qesachakun.

Qonchuwan rikchanachisqanmanta

(Lc 13:20-21)

³³Jesusmi huk rikchanachiytawan nirqa:

—Diospa munaychakusqanqa rikchakun huk warmi kimsa tupu harinata chapuruptin poqorachi qonchumanmi.

Imanasqam Jesusqa rikchanachiykunawan rimasqanmanta

(Mr 4:33-34)

³⁴Jesusmi tukuy kaykunata runakunaman nirqa rikchanachiykunawan, mana rikchanachispaqa manam imatapas rimarqachu. ³⁵Chaynapim Diosmanta willakuqa qellqasqan cumplikurqa, paymi nirqa:

Rikchanachiykunawanmi rimarisaq.

Kay pachata Dios unanchasqanmantapuni

pakasqa kaqkunatam yachachisaq.

Cebadillawan rikchanachispa yachachisqanmanta

³⁶Runakunata aviaruspanmi Jesus wasiman yaykurqa, hinaptinmi discipulonkuna payman asuykuspa nirqaku:

—Entiendeykachiwaykuyá chakrapi wiñaruaq cebadillawan rikchanachisqaykita —nispa.

³⁷Chaymi payñañataq nirqa:

—Chay allin muhu tarpuqa Diosmanta Hamuq Runam. ³⁸Chakraqa kay pacham, allin muhuñataqmi Diospa munaychakusqanpaq kaqkuna, cebadillañataqmi mana allinpaq kaqkuna. ³⁹Chay cebadilla tarpuq enemigoqa diablom, cosechaqa kay pachapa puchukayninmi, cosechaqkunañataqmi angelkuna. ⁴⁰Paykunapas kanqa cebadillata huñuspa ninapi kañasqanku hinam kay pachapa puchukayninpi. ⁴¹Diosmanta Hamuq Runam angelniykunata kachamusaq munaychakusqaymanta llapa pantachikuqkunatawan mana allin ruraqkunata huñuchispa ⁴²rupachkaq hornoman wischuchinaypaq. Chaypim waqayllawan-

ña kirunkutapas kirichichinchaku. ⁴³Mana huchallikuqkunam ichaqa Dios Taytankupa munaychakusqanpi inti hina kancharinqaku. Uyarivaqniykunaqa kasukuychikyá.

Pakawan rikchanachisqanmanta

⁴⁴—Diospa munaychakusqanqa rikchakun chakrapi pampasqa pakamanmi. Chaytam runa tariruspa aswanraq pakapaykun, kusionqallaña pasaspanmi tukuy kapuqninta *rantikaramuspan rantirun chay chakrata.

Ancha precioyoq perlaswan rikchanachisqanmanta

⁴⁵—Diospa munaychakusqanqa rikchakun sumaq perlaskuna maskaq negociantemanmi. ⁴⁶Paymi ancha precioyoq perlasta tariruspan rirqa tukuy kapuqnin *rantikuq hinaspan rantirurqa chay perlasta.

Challwana mallawan rikchanachisqanmanta

⁴⁷—Diospa munaychakusqanqa rikchakun tukuy rikchaq challwa hapiq mallamanmi. ⁴⁸Mallaman challwakuna huntaruptinmi lamar qochapa patanman aysanku hinaspan tiyaykuspa akllanku challwata, allinnintam hinanku canastaman, mana valeqtañataqmi wischunku. ⁴⁹Chaynam kanqa kay pachapa puchukayninpipas, angelkuna hamuspan mana allin runakunata justo runakunamanta rakinqa. ⁵⁰Mana allin runakunataqa wischunqa rupachkaq hornomanmi. Chaypim waqayllawanña kirunkutapas kirichichinchaku.

Uyariqninkunata Jesus tapusqanmanta

⁵¹Jesumi tapurqa:

—¿Entiendenkichikchu kaykunata? —nispa.

Hinaptinmi paykunañataq nirqaku:

—Arí, taytáy —nispa.

⁵²Chaymi Jesusñataq yapatawan nirqa:

—Diospa leynin yachachiqkunaqa Diospa munaychakusqanmantam sumaqlaña yachanku chaymi paykunaqa rikchakun tukuy kapuqninmanta mawkapas otaq mosoqpas horqomuq wasiyoman.

Llaqtan Nazaretpi Jesusta mana chaskisqankumanta

(Mr 6:1-6. Lc 4:16-30)

⁵³Jesumi kay rikchanachiykunata rimaruspan pasakurqa chaymanta. ⁵⁴Nazaret llaqtanman chayaruspanñataqmi yachachirqa *huñunakunanku wasipi hinaptinmi runakuna admirakuspa nirqaku:

—¿Imaynanpi yachayniyoq kaspamá kay runaqa tukuy *milagrokunataqa rurán? ⁵⁵Kayqariki carpinteropa churinmi hinaspa Mariapa wawanmi, wawqenkunañataqmi Jacobo, Josey, Simon hinaspa Judas. ⁵⁶Llapallan paninkunapas ¿manachus llaqtamasinchik? ¿Imaynanpimá tukuy kaykunataqa rurán? —nispa.

⁵⁷Chayna piñasqa kaptinkum Jesus nirqa:

—Diosmanta willakuqtaqa manam allintachu chaskinku ayllunkunapas nitaq llaqtamasinkunapas, huklaw llaqtakunapim ichaqa allin chaskisqa —nispa.

⁵⁸Chaymi llaqtanpiqa as *milagrollata ruraraq, mana paypi creesqankurayku.

Bautizaq Juanta Herodes wañurachisqanmanta

(Mr 6:14-29. Lc 9:7-9)

- 14** ¹Chay tiempopim Rey Herodes gobiernachkaspan Jesusmanta noticiata uyarirurqa. ²Chaymi serviqninkunata nirqa:
 —Payqa Bautizaq Juanmi, kawsariramuspanmi kaynaña atiyniyoqqa —nispá.
³Herodesmi ñawpaqtaraq Juanta hapirachimuspan carcelman pusachirqa, chaypim cadenarachirqa Herodiasrayku. Herodiasqa Rey Herodespa wawqen Felipepa warminmi karqa. ⁴Chayraykum Herodesta Juan nirqa:
 —Diospa leyninman hinaqa manam allinchu paywan casarakuqaykiqa —nispá.
⁵Chaymi Herodesqa Juan wañurachiyta munarqa aswanqa manchakurqam runakunata, paykunam Juantaqa Diosmanta willakuqpaq hapirqaku. ⁶Herodespa santón chayaramuptinmi Herodiaspa warmi wawan tusurqa llapallanpa qayllanpi chaymi llumpayta gustarurqa Herodesta. ⁷Chaymi juramentowan prometekurqa imapas mañakusqanta qonanpaq. ⁸Chaymi sipasñataq mamanpa umachasqan Herodesta nirqa:
 —Platopi qoykuway Bautizaq Juanpa umanta —nispá.
⁹Chaymi reyqa llakikururqa ichaqa juramentasqanrayku hinaspa convidasqan-kunapas uyarisqanraykum kamachirqa qonankupaq. ¹⁰Juanpa umanta carcelpi qorumunankupaq kamaykachiptinmi ¹¹platopi apamuspanku haywaykurqaku sipasman, payñataqmi aparurqa mamanman.
¹²Hinaptinmi Juanpa discipulonkuna riruspa cuerponta aparqaku pampaq, chaymantam rirqaku Jesusman willaq.

Pichqa waranqapaq mikuy mirachisqanmanta

(Mr 6:30-44. Lc 9:10-17. Jn 6:1-14)

- ¹³Jesusmi Juanpa wañukusqanta yacharuspan sapallan botepi pasakurqa mana runapa kasqanman. Runakunañataqmi risqanta yacharuspanku llaqtankumanta lloqsispa qatirqaku chakillawan. ¹⁴Botemanta Jesus lloqsiruspanmi chay achka-llaña runakunata qawaykuspa llakipayarikurqa hinaspa sanoyachirqa paykuna ukupi kaq onqoqkunata. ¹⁵Tutaykuchkaptinñam Jesuspa *discipulonkuna payman asuykuspa nirqaku:
 —Ñam llumpay tardeña, kaypiqa manataqmi wasipas kanchu. Pasakuchunku-ñayá hichpa llaqtachakunaman rispa mikuyta rantimunankupaq —nispá.
¹⁶Chaymi Jesusñataq nirqa:
 —Manam rinmankuchu, qamkunayá mikuykachiychik —nispá.
¹⁷Chaymi discipulonkunañataq nirqa:
 —Pichqa tantawan iskay challwa kankasqallam kaypiqa kachkan —nispá.
¹⁸Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:
 —Apamuwaychik —nispá.
¹⁹Runakunata pastopi tiyanankupaq kamachispanmi hapiykurqa pichqan tantakunatawan iskaynin challwakunata hinaspa hanaq pachata qawarispan Diosman graciasta qorqa, tantakunata pakiykuspanmi discipulonkunaman qorqa, paykunañataqmi runakunaman aypurqa. ²⁰Llapallankum mikurqaku saksanan-kukama, chaymantam puchuq tantakunata huñurqaku chunka iskayniyoq canasta huntata. ²¹Mikuqkunam karqaku pichqa waranqa qarikuna ichaqa manam war-mikunatawan wawakunataqa yuparqakuchu.

Qocha hawanta Jesuspa purisqanmanta

(Mr 6:45-52. Jn 6:16-21)

²²Jesumi discipulonkunata boteman yaykuchirqa puntaspa qochata chimpachka-nankupaq, chaynapi llapa runakunata pay avianankama. ²³Aviaruspanñataqmi Jesus sapallan rirqa orqo lawman Diosta mañakunanpaq. Tutayaramuptinmi Jesus sapallan kachkarqa. ²⁴Discipulonkunañataqmi botepi richkarqa karutaña, hatun olakunañataqmi boteta nisyullataña laqyarqa paykuna lawman llumpayta wayramuptin. ²⁵Hinaptinmi yaqa gallo waqaytaña Jesus paykunaman asuykurqa yaku hawanta puristin. ²⁶Discipulonkunañataqmi yaku hawanta puriqta rikuruspanku mancharisqallaña qaparirqaku:

—iWakqa manchachikum! —nispanku.

²⁷Hinaptinmi chaypunilla Jesus nirqa:

—iQarinchakuychik! Ñoqam kani, ama manchakuychikchu —nispá.

²⁸Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:

—Señorlláy, qam kaspaykiqa kamachimuwayá yakupa hawanta qanman hamunaypaq —nispá.

²⁹Chaymi Jesus nirqa:

—Hamuy —nispá.

Chaymi Pedro uraykurqa botemanta hinaspan puriyta qallaykurqa yaku hawanta Jesuspa lardonman rinanpaq. ³⁰Aswanqa sinchi wayrawan mancharikuruspanmi chinkaykuyta qallarisan qaparirqa:

—iSeñorlláy, salvaykuway! —nispá.

³¹Chaymi Pedrotá makinmanta hapiruspan Jesus nirqa:

—iPisi confianzayoaq runa! ¿Imanasqataq iskayrayarqanki? —nispá.

³²Paykuna boteman seqaruptinmi wayra tanirurqa. ³³Chaymi botepi kaqkuna paypa ñawpaqninpi qonqarakuykuspa nirqaku:

—Cheqaptapunim qamqa kasqanki Diospa Churin —nispá.

Genesarepi onqoqkunata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 6:53-56)

³⁴Qochata chimparuspankum chayarurqaku Genesaret lawman. ³⁵Hinaptinmi chay sitiopi llapallan runakuna Jesusta reqsiruspanku willanakururqaku llapallan muyuriqnin llaqtakunapi chaymi payman apamurqaku llapallan onqoqkunata. ³⁶Hinaspan ruegakurqaku pachanpa patallantapas hapiykunankupaq chaymi llapallan hapiykuqkunaga allinyarurqaku.

Runataqa imam huchallichisqanmanta

(Mr 7:1-23)

15 ¹Jerusalenmanta hamuspankum Diospa leynin yachachiqkunawan *fari-seokuna Jesusman asuykuspa tapurqaku:

²—¿Imanasqataq discipuloykikunaga ñawpa abuelonchikkunapa costumbrentaqa mana kasunkuchu? Mikunankupaqmi makinkuta mana mayllakunkuchu —nispá.

³Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunapas ¿imanasqataq mana kasunkichikchu Diospa kamachikuyninta, ñawpaq costumbrekunalla ruranaykichikrayku? ⁴Diosmi nirqa: “Tayta-mamaykita respetay, pipas tayta-mamanta ñakaqqa wañunqam” nispá. ⁵Aswanqa qamkunam

ninkichik: “Huk runaqa tayta-mamanman ninmanmi ‘Taytáy, mamáy, manam yanapaykimanchu, qamkunaman qonaytam Diosman qoykuni’ nispa.” ⁶Pipas chayna niqqa manañam tayta-mamanta yanapanñachu, chaynata yachachispam Diospa kamachikuyñinta yanqachankichik costumbrekichikkunallata ruraspaykichik. ⁷Iskay uyakuna! Allintam Diosmanta willakuq Isaias qamkunamanta kaynata qellqarqa:

⁸ “Simillanwanmi yupaychawan kay runakunaqa, ñoqamanta karupim kachkan sonqonkuqa.

⁹ Paykunaqa adorawankupas yanqapaqmi, yachachisqankupas runapa kamachisqallanmi.”

¹⁰Runakunata qayaspanmi Jesus nirqa:

—Uyariwaspaykichikyá kaykunata entiendeychik. ¹¹Manam imapas mikusqanchu runataqa huchallichin, runataqa huchallichin mana allinta piensaspa rimasqanmi.

¹²Chaymi discipulonkuna Jesusman asuykuspa nirqaku:

—¿Yachankichum nisqaykiwan *fariseokuna piñakurusqanta? —nispa.

¹³Chaymi payñataq nirqa:

—Hanaq pacha Taytaypa mana tarpusqan plantaqa sapinmanta pilasqam kanqa.

¹⁴Asurikuychik paykunamanta. Paykunaqa kachkan ñawsam hinaspapas ñawsamasin pusaqkunam. Ñawsapura pusanakuspaqa iskayninkum uchkuman wichiykunqaku.

¹⁵Chaymi Pedroñataq nirqa:

—Entiendeykachiwayku chay rikchanachiy rimasqaykita —nispa.

¹⁶Chaymi Jesus nirqa:

—¿Qamkunapas manachum entiendenkichik? ¹⁷¿Manachu entiendenkichik runapa mikusqanqa wiksamam yaykuspa chaymanta lloqsisqanta? ¹⁸Mana allin rimaymi ichaqa sonqonmanta lloqsispa huchallichin runata. ¹⁹⁻²⁰Sonqonmanta lloqsiptinmi runaqa huchallichin tukuy mana allinkunata piensaspa, wañuchispa, hukwan pierdekuspa, huchapakuspa, suwakuspa, runamasinta tumpaspa hinaspa kamispa. Makita mana mayllakuspa mikuyqa manam pitapas huchallichinchu.

Tiro llaqtayoyq warmipa wawanta allinyachisqanmanta

(Mr 7:24-30)

²¹Chaymanta Jesus pasakuspanmi Tiro hinaspa Sidon lawman rirqa. ²²Hinapinmi chaypi *yachaqa cananea warmi hamurqa Jesusman qayaykachakustin:

—iDavidpa mirayninmanta hatun kamachikuq, kuyapayariykullaway! Wawallaytam demonio llumpayta ñakarichichkan —nispa.

²³Jesusñataqmi mana imatapas nirqachu. Chaymi discipulonkuna Jesusman asuykuspa ruegarqaku:

—Qepanchiktam wak warmi hamuchkan qayaykachakustin, mañakusqantayá ruraykuy pasakunanpaq —nispa.

²⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Taytayqa kachamuwan Israel casta chinkasqa ovejakunallamanmi —nispa.

²⁵Warmiñataqmi asuykuspan qonqorakuykurqa ñawpaqinpi:

—iTaytáy, yanapaykullaway! —nispa.

²⁶Jesusñataqmi nirqa:

—Manam allinchu warmakunamanta tantanta qechuruspa allqokunaman wischuykuyqa —nispa.

²⁷Hinaptinmi chay warminñataq nirqa:

—Arí chaynam taytáy, icha qariki allqokunapas dueñonpa mesanmanta wichiqa taqa mikunmi —nispa.

²⁸Chaymi Jesus nirqa:

—Mamáy iqamqa mayna iñiyñoqmi kasqanki! Munasqaykiman hinayá rurasqa kachun —nispa.

Hinaptinmi chaypunilla wawan allinyarurqa.

Achkallaña onqoqkunata Jesus sanoyachisqanmanta

²⁹Chaymanta Jesus lloqsispanmi Galilea qocha patanta pasarqa, orqoman seqaruspanmi chaypi tiyaykurqa. ³⁰Payman achkallaña hamuqkunam pusamurqaku wistukunata, mana valeq brazoyoqkunata, ñawsakunata, mana rimaqkunata chaynataq wakin onqoqkunata pas, Jesusman asuykachiptinkum sanoyachirqa. ³¹Chaymi runakuna admirakurqaku mana rimaqkuna rimaptin, mana valeq brazoyoqkuna sanoyaptin, wistukuna puriptin hinaspa ñawsakuna qawarikuptin. Chayraykum Israel nacionpa Diosninta alabarqaku.

Tawa waranqapaq mikuy mirachisqanmanta

(Mr 8:1-10)

³²Discipulonkunata qayaspanmi Jesus nirqa:

—Kay runakunamantam llakipayarikuni, ñam kimsa punchawña ñoqawan kachkanku, manam mikunankupaqqa imapas kanchu. Mana mikusqataqa manam wasinkumanqa kutichiymanchu, yanqam ñanpi desmayarunmanku —nispa.

³³Chaymi discipulonkunañataq nirqa:

—Kay achka runakunaman mikuchinanchikpaq haypaqtaqa ¿maypitaq tarichwan tantata wasipas mana kachkaptinqa?

³⁴Hinaptinmi Jesus paykunata tapurqa:

—¿Haykataq tantaykichik kachkan? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Qanchisllam as challwa kankasqapiwan —nispa.

³⁵Chaymi Jesus kamachirqa llapa runakunata pampapi tiyaykunankupaq.

³⁶Qanchisnintin tantatawan kankasqa challwakunata hapiykuspan Diosman graciasta qorqa, chaymantam partiruspan discipulonkunaman qorqa, paykunañataqmi runakunaman ayurqa. ³⁷Llapallankum mikurqaku saksanankukama hinaptinmi puchuqtapas huñumurqaku qanchis canasta huntatarq. ³⁸Mikuqkunam karqa tawa waranqa qarikuna, manam warmikunatawan wawakunataqa yuparqakuchu. ³⁹Runakunata Jesus abyaruspanmi pasarqa Magadan lawman.

Milagrokuna Jesus rurananpaq mañakusqankumanta

(Mr 8:11-13, Lc 12:54-56)

16 ¹*Fariseokunapiwan *saduceokunam Jesusman rirqaku pruebaman churayta munaspanku, paykunam Jesusta mañakurqaku hanaq pachamanta kaq *milagrota qawachinanpaq. ²Chaymi payñataq nirqa:

—Tarden antaqamuptinmi qamkunaqa ninkichik: “Allin tiempom kanqa” nispa.

³Tempranon antaqaspa puyullaña kaptinñataqmi “Paranqam” ninkichik. ¡Iskay

uyakuna! Qamkunaqa cielopi kaqkunata qawaspa imaynam tiempo kananta yachankichik, kunan tiempokunapi sucedekuqkunamantañaataqmi mana cuenta-ta qokunkichikchu. ⁴Yaw mana kasukuq mana allin casta runakuna, qamkunaqa milagrotaraqmi mañawachkankichik. Manam qawachisqaykichikchu milagrotaqa, qawaspaqa-qawachisqaykichik Diosmanta willakuq Jonasta imam pasasqallantam. Jesus chaynata niruspanmi paykunata saqeruspa pasakurqa.

Qonchumanta

(Mr 8:14-21)

⁵Jesuspa discipulonkunam lamar-qochapa waklaw chimpanman chayaruspanku yuyarirurqaku tanta mana apasqankuta. ⁶Chaymi Jesus nirqa:

—*Fariseokunapa hinaspa *saducoekunapa qonchumanta cuidakuychik —nispa.

⁷Chaymi discipulonkunañaataq ninakurqaku:

—Tantata mana apamuptinchikmi chaynataqa nichkan —nispa.

⁸Jesusñaataqmi musyaruspan nirqa:

—Yaw pisi ñiniyoqkuna ¿imanasqataq rimachkankichik: “Manam tantanchik kanchu” nispaqa? ⁹¿Manaraqchu yachankichik ni yuyankichik pichqa tantata pichqa waranqa qarikunapaq haypachisqayta? ¿Hayka canastatataq puchuqninkunata huñurqankichik? ¹⁰¿Manataqchu yuyankichik qanchis tantata tawa waranqa runapaq mirachisqaytapas? ¿Hayka canasta huntatataq puchunta hoqarirqankichik? ¹¹“*Fariseokunapa hinaspa *saducoekunapa qonchumanta cuidakuychik” nispaqa manam tantamantachu rimarqani. ¿Imanasqamá manaqa entienderqankichikchu? —nispa.

¹²Chayñam entienderqaku Jesusqa mana tantamanta nisqanta aswanqa *fariseokunapa hinaspa *saducoekunapa yachachikuyinmanta cuidakunankupaq nisqanta.

Jesusqa Cristopuni kasqanmanta

(Mr 8:27-30. Lc 9:18-21)

¹³Jesusmi Felipepa gobiernasqan Cesarea lawman chayaruspan tapurqa discipulonkunata:

—¿Diosmanta hamuq Runamantaqa pim kasqaytataq runakuna rimanku? —nispa.

¹⁴Chaymi paykunañaataq nirqaku:

—Wakin runakunam nin Bautizaq Juan kasqaykita, wakinñaataqmi nin Elias kasqaykita, wakinñaataqmi nin Jeremias otaq Diosmanta willakuq huk kaqnin kasqaykita —nispa.

¹⁵Chaymi Jesusñaataq nirqa:

—Qamkunaqa ¿pim kasqaytataq ninkichik? —nispa.

¹⁶Hinaptinmi Simon Pedroñaataq nirqa:

—Qamqa kanki kawsaq Diospa Churin Cristom —nispa.

¹⁷Chaymi Jesusñaataq nirqa:

—Jonaspa churin Simon, qamqa mayna kuisqam kanki, kaytaqa yachachisurqanki manam runachu aswanqa hanaq pachapi kaq Taytaymi. ¹⁸Chaymi ñoqapas niki, qamqa kanki Pedrom, kay hatun rumipa hawanpim ñiniqiykunata hatari-chisapa, paykunataqa manam wañuyupa atiyinpas venceyta atinqachu. ¹⁹Ñoqam qosqayki Diospa munaychakusqanman yaykunapaq llavekunata, kay pachapi watasqaykim hanaq pachapipas watasqa kanqa, kay pachapi kacharisqaykiñaataqmi hanaq pachapipas kacharisqa kanqa —nispa.

²⁰Chaynata niruspanmi discipulonkunata kamachirqa:
—Amam pimanpas Cristo kasqaytaqa willankichikchu —nispa.

Wañunanmanta Jesuspa willakusqanmanta

(Mr 8:31-9:1. Lc 9:22-27)

²¹Chay horamantapunim discipulonkunaman Jesus willakurqa Jerusalenman riptin judiokunapa kamachiqninkuna, *sacerdotekunapa jefenkuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna ñakarichinanmanta. Willakurqataqmi wañurachiptinku kimsa punchawninman kawsarimunantapas. ²²Chaymi Pedro huklawchaman pusaruspan Jesusta anyarqa:

—Diospas amayá munachunchu chaykuna pasasunaykitaqa —nispa.

²³Hinaptinmi Jesusñataq muyuriykuspan Pedrota nirqa:

—iSatanas, asuy ñawpaqniymanta! Qamqa pantachiwaypim richkanki, piensas-qaykiqa manam Diospa piensasqan hinachu aswanqa runakunallapam —nispa.

²⁴Chaymantam discipulonkunata nirqa:

—Pipas qatiwayta munaspaqa amaña kikillanpaq kawsaspayá ñakaristinpas qatiwachun. ²⁵Pipas kay pachapi vidallan cuidakuqqa wiñaypaqmi pierderunqa, pipas ñoqarayku wañuqmi ichaqa kawsanqa. ²⁶Runaqa ¿imatataq horqokunman lliw kay pachapi kaqkunata ganaruspan vidantañataq pierderuspaqa? Runaqa ¿haykataq paganman vidanta salvananpaq? ²⁷Diosmanta hamuq Runam Taytaya hatunchasqan angelniykunapiwan kutimuspay sapakamaman rurasqankuman hina qopusaq. ²⁸Cheqapapunim nikichik, kaypi kaqmantam wakinkuna mana wañunqakuchu chay punchawpi Diosmanta Hamuq Runata munaychakunaypaq hamuchkaqta rikuwanankukama.

Jesupa rikchaynin tikrakurusqanmanta

(Mr 9:2-13. Lc 9:28-36)

17 ¹Soqta punchaw pasaruptinmi Jesus pusarqa Pedrota, Jacobota hinaspa Jacobopa wawqen Juanta, paykunallawanmi rirqa orqoman. ²Paykuna qawachkaptinmi Jesupa rikchaynin tikrakururqa. Uyanmi inti hina kancharirqa, pachañataqmi achkiy hina yuraqyarurqa. ³Hinaptinmi discipulonkuna rikururqaku Moiestawan Eliasta Jesuswan parlachkaqta. ⁴Chaymi Pedroñataq Jesusta nirqa:

—Señor iallinpaqchá kaypiqa kachkaniku! Munaptikiqa rurarusaqkuyá kimsa ramadata, hukta qampaq, hukta Moisespaq, huktañataq Eliaspq —nispa.

⁵Pedro rimachkaptinmi kancharichkaq puyu paykunata tapaykurqa hinaptinmi puyumanta nimurqa kaynata:

—Paymi kuyasqay Churiy, payraykum kususqa kachkani. Payta uyariychik —nispa.

⁶Discipulonkunañataqmi chayta uyariuspanku qonqorakuykurqaku llumpay mancharisqallaña. ⁷Hinaptinmi paykunata llapchaykuspan Jesus nirqa:

—Hatariychik, ama manchakuychikchu —nispa.

⁸Muyuriqninkuta qawarispankuñataqmi manaña pitapas rikurqakuchu aswanqa Jesusllatañam.

⁹Orqomanta uraykamuchkaptinkuñam Jesus paykunata kamachirqa:

—Chay qawasqaykichiktaqa amaraqmi pimanpas willankichikraqchu Diosmanta Hamuq Runa kawsarimunaykama —nispa.

¹⁰Hinaptinmi discipulonkunañataq Jesusta tapurqa:

—Diospa leynin yachachiqkunaqa ¿imanasqataq ninku: “Cristomanta ñawpaqtaqa Eliasmi hamunqa” nispa?

¹¹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Arí, cheqaptam Eliasqa puntamunan karqa tukuy imata allichananpaq.

¹²Ichaqa Eliasqa ñam hamurunña, judiokunañataqmi mana reqsirqakuchu, aswanmi payta tukuy munasqankuta ruraraqaku, chaynam Diosmanta Hamuq Runapas paykunapa makinpi ñakarisaq —nispa.

¹³Chaymi discipulonkuna cuentata qokururqaku Jesusqa Bautizaq Juanmanta rimasqanta.

Wañuymañayoc warmata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 9:14-29. Lc 9:37-43)

¹⁴Achka runakunapa kasqanman chayaruptinkum Jesusman asuykurqa huk runa, paymi qonqorakuykuspa nirqa:

¹⁵—Señorlláy, kuyapayariykuy churillayta, wañuymaña hapiptinmi llumpa-llumpayta ñakarín, ninamanwan yakumanmi wischuykarín. ¹⁶Discipuloy-kikunaman apamuptiyimi mana sanoyachiyta atirqakuchu.

¹⁷Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Mana allin ruraqkunapa castan yaw mana creeq runakuna ¿haykapikamataq qamkunawan kasaq? ¿Haykapikamataq aguantasqaykíchik? Apamuychik chay warmata —nispa.

¹⁸Chaynata niruspa qaqcharurqa demoniota hinaptinmi chaypunilla warmamanta lloqsiruptin sanoyarurqa.

¹⁹Chaymantam discipulonkuna Jesusman asuykuspa sapallankupi tapurqa:

—¿Imanasqataq ñoqaykuqa demoniota mana qarqoyta atirqanikuchu? —nispa.

²⁰Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Pisi ñiyniyoc kasqaykíchikraykum. Cheqaptapunim níkichik, huk mostazapa muhun hinallapas ñiynikíchik kaptinqa niwaqchikmi kay orqota: “Suchuy kaymanta waklawman” nispa, hinaptinqa pasanmanmi. Manam imapas sasaqa kanmanchu ñip-tikíchikqa. (²¹Kayna rikchaq demoniotaqa ayunowan mañakuspallam qarqowaqchik.)

Wañunanmanta Jesus huktawan willakusqanmanta

(Mr 9:30-32. Lc 9:43-45)

²²Galileapi kachkaptinkum Jesus nirqa:

—Diosmanta Hamuq Runataqa runakunamanmi qoykuwanqaku ²³wañuchiwanankupaq, ichaqa kimsa punchawmantam kawsarimusaq —nispa.

Kay nisqanwanmi discipulonkuna sinchita llakikururqa.

Templopaq impuestomanta

²⁴Capernaum llaqtaman chayaruptinkum Pedroman asuykamurqa templopaq impuesto cobraqkuna hinaspa tapurqaku:

—¿Manachum yachachiñikíchikqa pagan templopaq impuestota? —nispa.

²⁵Chaymi Pedroñataq nirqa:

—Payqa paganmi —nispa.

Pedro wasiman yaykuruptinmi puntata parlapayaspa Jesus tapuykurqa:

—¿Imaninkitaq Simon? Kay pachapi reykunaqa ¿pikunamantataq cobran impuestota? ¿churinkunamantachu icha sapaq runakunamantachu? —nispa.

²⁶Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:

—Sapaq runakunamantam —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Chaynaqa churinkunaqa manam pagananchu. ²⁷Chaywanpas ama pitapas piñachinanchikpaqmi qochata riruspa *anzuelota wischumunki. Punta challwa hapis-qaykipa siminpin tarinki qollqeta, chaytam iskayninchikpaq pagaykamunki —nispa.

Pim punta kaq kasqanmanta

(Mr 9:33-37. Lc 9:46-48)

18 ¹Chay ratom discipulonkuna Jesusman asuykuspa tapurqaku:
—Diospa munaychakusqanpiqa ¿pitaq aswan reqsisqa kanman? —nispa.

²Chaymi huk warmachata qayaykuspan chawpinkupi sayaykachirqa ³hinaspan paykunata nirqa:

—Warmakuna hina mana kaspaykichikqa cheqaptapunim mana yaykunkichik-chu Diospa munaychakusqanman. ⁴Chaynaqa kay warma hina humillakuqmi Diospa munaychakusqanpiqa aswan allin reqsisqa kanqa. ⁵Pipas ñoqapa sutiypi kay warmata hina kuyakyuwan chaskiqqa ñoqatam chaskiwan.

Pitapas huchallichiqqa sinchi castigasqa kananmanta

(Mr 9:42-48. Lc 17:1-2)

⁶—Ñoqapi iñiq kay taksachakunamanta hukninta pipas huchallichiqpaqqa allin-chá kanman molino rumita kunkanman wataruptinku lamar qochaman wischusqa kaynin. ⁷iMayna llakikuypaqmi pipapas huchallichisqan runakunaqa! Kay pachapi huchallichiqkunaqa kanqapunim ichaqa iimaynaraq kanqa huchaman urmachiq runaqa!

⁸—Chaynaqa makiki otaq chakiki huchallichisuptikiqa qoruruspayá wischuruy, allinraqmi kanman huknin makillañapas otaq qoru chakillañapas wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskaynin makintin otaq iskaynin chakintin wiñaypaq rawrachkaq ninaman ama wischusqa kanaykipaq. ⁹Sichu ñawiki huchallichisuptikiqa, allinnikipaqchá horqoruwaq, allinraqmi kanman huknin ñawillañapas wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskay ñawintin rawrachkaq wiñay castigoman ama wischusqa kanaykipaq.

Chinkasqa ovejawan rikchanachisqanmanta

(Lc 15:3-7)

¹⁰—Kayna uchuychakunataqa amam hukllatapas despreciankichikchu. Hanaq pachapiqa paykuna cuidaq angelkunam tukuy tiempo Taytaya qayllanpi kachkan. (¹¹Diosmanta Hamuq Runaqa chinkasqakuna salvaqmi hamurqani.)

¹²—Qamkunaqa ¿imaniwaqchiktaq? Pachak ovejajoq runapa huknin ovejan chullaruptinqa ¿manachum isqon chunka isqonniyoq ovejata saqeykuspan tarimunankama orqokunapi maskamunqa? ¹³Payqariki isqon chunka isqonniyoq mana chullaruq ovejakunamantapas mastaqa kusikunqa tarisqan kaqwanmi. ¹⁴Hanaq pachapi kaq Taytaykichikpas manam munanchu hukllanpas kay uchuychakuna chinkananta.

Runamasinchik imaynam pampachanamanta

(Lc 17:3)

¹⁵—Runamasiki huchalikusuptikiqa sapanpiyá faltanmanta anyaykuy. Reqsikuptinqa paywanmi kaq allinyanakurunki. ¹⁶Mana kasusuptikiqa huk testigota otaq iskayta pusay chaynapi iskay otaq kimsa testigowan asunto pruebanay-

kichikpaq. ¹⁷ Paykunatapas mana kasuptinqa huñunakusqaykichikpiyá niykuy llapallanman, paykunatapas mana kasuptinqa Diosta mana kasuqpaqñayá otaq *impuesto cobraq hina huchasapapaqñayá hapiychik.

¹⁸—Cheqaptapunim nikichik, kay pachapi watasqaykichikqa hanaq pachapipas watasqam kanqa, kay pachapi kacharisqaykichikpas hanaq pachapim kacharisqa kanqa.

¹⁹—Nikichiktaqmi, sichum kay pachapi iskayllapas huk sonqolla imatapas Diosta mañakuptikichikqa hanaq pachapi Taytaymi qamkunapaq ruranqa. ²⁰ Maypipas iskayllapas otaq kimsallapas ñoqarayku huñunakuptinqa paykunapa chawpinpim kachkani.

²¹ Hinaptinmi Pedroñataq Jesusman asuykuspan nirqa:

—Señorlláy ¿hayka kutikamataq wawqey huchallikuwaptinqa pampachasaq? ¿qanchis kutikamachu? —nispa.

²² Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Manam qanchiskamallachu aswanqa qanchis chunka qanchiskamam —nispa.

Mana pampachay munaq sirvientemanta

²³—Chayraykum Diospa munaychakusqanqa rikchakun sirvientekunamanta cuenta mañaq reyman. ²⁴ Cuenta mañayta qallarichkaptinmi payman pusa-murqaku achka-achka waranqa debeqnin runata. ²⁵ Mana pagayta atiptinmi patronnin kamachikurqa chay debeqnintaqa tukuy imantinta, warmintinta, churintinta *rantikamunankupaq chaynapi debesqanta pagananpaq. ²⁶ Chaymi sirvienten patronninpa ñawpaqninpi qonqorakuykuspa ruegakurqa: “Taytalláy, paciencyakullaway, lliwtam qopullasqayki” nispa. ²⁷ Hinaptinmi patronnin llakipayarikuspan debesqanmanta pampachaykurqa hinaspa kachaykurqa.

²⁸—Kay sirvienteñataqmi lloqsiruspan tuparurqa pachaklla debeqnin sirvientemasinwan hinaspa kunkamanta hapiruspan *seqorqa: “Qopuway debe-wasqaykita” nispa. ²⁹ Chaymi sirvientemasinqa ñawpaqninpi qonqorakuykuspan ruegakurqa: “Paciencyakullaway, lliwtam qopullasqayki” nispa. ³⁰ Payñataqmi mana munasan carcelman hinarachirqa debesqanta qopunankama. ³¹ Kayta qawaspankum sirvientemasinkuna sinchita llakikururqaku hinaspa rirqaku tukuy pasasqanmanta patronninkuman willaq. ³² Chaymi patronnin qayarachimuspan nirqa: “iMana allin runa! Ruegawaptikim pampacharqayki lliw debewasqaykita. ³³ Qampas llakipayarikuwaqchá karqa sirvientemasikimanta qanmantapas llakipayarikusqayman hina” nispa. ³⁴ Patronnin piñakuruspanmi kamachikurqa lliw debesqanta pagapunankama castiganankupaq.

³⁵—Chaynatam rurasunkichik hanaq pachapi kaq Taytaypas tukuy sonqoykichikwan runamasikichikta mana pampachaptikichikqa.

Casado kachkaspá rakinakuyman

(Mr 10:1-12. Lc 16:18)

19 ¹ Jesusmi kaykunata niruspan Galileamanta pasakurqa Judea lawman, rirqataqmi Jordan Mayupa waklawninmanpas. ² Achkallaña runakuna qatiptinmi chaypi sanoyachirqa onqoqkunata.

³ Chaymi *fariseokuna Jesusman asuykuspa pantarachinankupaq tapurqaku:

—¿Diospa leyninpi permitinchu casado runa imamantapas tumpaykuspa warminmanta rakikuyta? —nispa.

⁴ Chaymi payñataq nirqa:

—¿Manachu Bibliapi leerqankichik kay pachapa qallariyinnipi qaritawan warmita unanchaqa nisqanta? ⁵Paymi nirqa: “Qarim tayta-mamanta saquespa hukllawakunqa warminmanña chaymi iskayninku huk runa hinallaña kanqaku” nispa. ⁶Chaynaqa manam iskayñachu kanqaku aswanqa hukllañam. Chayraykum runaqa mana rakinmanchu Diospa kuskanchasqantaqa.

⁷Chaymi tapurqaku:

—Hinaptinga ¿imanasqataq Moisesqa permitirqa papelta ruraykuspa qariqa warminmanta rakikunanpaq? —nispa.

⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Rumi sonqo kasqaykichikraykum Moisesqa permitirqa papelta qoykuspa wari-mikichikmanta rakikuytaqa, qallariyinnipiqa manam chaynachu karqa. ⁹Ñoqam ichaqa nikichik, huk qariwan mana pierdekuchkaptin yanqamanta warminta wis-chuspan hukwan casarakuqqa hukwan pierdekuy huchapim kachkan —nispa.

¹⁰Hinaptinga discipulonkuna nirqaku:

—Casado runa warminwan chayna kaptinqa manam valenchu casarakuy —nispanku.

¹¹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Manam llapallan runachu sapallanqa kanman aswanqa chaypaq kaqkunallam. ¹²Arí, kanmi nacesqanmantapuni chaypaq kaqkuna, wakinqa kachkan runapa capasqanmi, wakinñataqmi mana casarakunkuchu Diosta servinankurayku. Pipas chaynata kawsay atiqqa nisqayman hinayá rurachun —nispa.

Wawakunata Jesus bendecisqanmanta

(Mr 10:13-16. Lc 18:15-17)

¹³Jesusmanmi pusamurqaku iskay-kimsa wawakunata chaynapi paykunata hapiyuspa Diosta mañapunapaq. Discipulonkunañataqmi pusamuqkunata qaq-charqa. ¹⁴Hinaptinga Jesus nirqa:

—Ama harkaychikchu wawakuna ñoqaman hamunanta, kay wawakuna hina kaqkunapaqmi Diospa munaychakusqanqa —nispa.

¹⁵Chaynata niruspanmi wawakunapa hawanman makinta churaykuspan pasakurqa.

Jesuswan apu runapa parlasqanmanta

(Mr 10:17-31. Lc 18:18-30)

¹⁶Huk runam Jesusman asuykuspan tapurqa:

—Yachachikuq ¿ima allintataq rurasaq wiñay kawsanaypaq? —nispa.

¹⁷Chaymi payñataq nirqa:

—¿Imanasqataq allin kaqmanta tapuwanki? Diosllam allinqa. Wiñay kawsayta munaspaykiqa kasukuy Diospa kamachikuy ninkunata —nispa.

¹⁸Hinaptinga chay runañataq nirqa:

—¿Mayqan kamachikuykunata? —nispa.

Hinaptinga Jesusñataq nirqa:

—Amam pitapas wañuchinkichu, amam hukwanqa pierdekunkichu, amam suwakunkichu, amam pimantapas llullakunata rimankichu, ¹⁹tayta-mamaykita respetay, kuyankitaqmi runamasikitapas kikikita hina —nispa.

²⁰Hinaptinga chay runañataq nirqa:

—Lliwtam kasukurqani. ¿Imaraqtaq faltawan? —nispa.

²¹Chaymi Jesus nirqa:

—Cabal runa kayta munaspaykiqa tukuy imaykita *rantikamuspa chay qollqeta wakchakunaman qomuy, chaynapim kapuqnirikunaqa hanaq pachapi kanqa, chaymanta kutimuspañam ñoqawan rinki —nispá.

²²Chayta uyariykuspanmi llakisqa kutikurqa achka kapuqniyoq kasqanrayku.

²³Hinaptinmi Jesus nirqa discipulonkunata:

—Cheqaptapunim nikichik, apuqa llumpay sasatam Diospa munaychakusqanman yaykunqa. ²⁴Apu runa Diospa munaychakusqanman yaykunanmantaqa *camelloch yaqapas agujapa rinrinta usturunman —nispá.

²⁵Kayta uyariykuspankum discipulonkuna aswanraq admirakuspa tapukurqaku:

—¿Hinaptinqa pitaq salvakuytaqa atinman? —nispá.

²⁶Jesusñataqmi paykunata qawarispán nirqa:

—Runakunaqa manam atinmanchu, Diospaqmi ichaqa tukuy imapas atinallan.

²⁷Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:

—Taytáy, ñoqaykuqa tukuy imata saqeruspam qanwan purichkaniku ¿imataq ñoqaykupaqqa kanqa? —nispá.

²⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, tukuy imapas mosoqyanan tiempopi Diosmanta hamuq Runa achkirichkaq tiyanaypi tiyaykuptiymi qatinqiykunapas tiyaykunikichik chunka iskayniyoq hatun tiyanakunapi hinaspa juzgankichik chunka iskayniyoq Israel ayllukunata. ²⁹Pipas wasinkunata, wawqe-paninkunata otaq turi-~ñañankunata, tayta-mamankunata, churi-wawankunata, chakrankunata ñoqarayku saqeqaq pachak kuti mastam chaskinqa, chaskinqataqmi wiñaypaq kawsaytapas. ³⁰Ichaqa ancha reqsisqa kaqkunamantam achkaq kanqaku pisi reqsisqaña, pisi reqsisqa kaqkunamantañataqmi achkaq ancha reqsisqaña kanqaku.

Uvas chakrapi llamkaqkunawan rikchanachisqanmanta

20 ¹—Diospa munaychakusqanqa rikchakun uvas chakranpaq llamkaqkunata contrataq tutapay lloqsiq haciendayoqmanmi. ²Jornalninta pagananpaq llamkaqkunawan tanteeanakuruspam paykunata kacharqa chakrapi llamkamunankupaq. ³Chunka horapaq huk hora faltachkaptinmi plazata rispan wakin llamkaqkunatapas rikururqa sayachkaqta ⁴chaymi paykunatapas nirqa: “Qamkunapas riychikyá uvas chakraypi llamkamuy, imam kaqtam pagapusqaykichik” nispá. Chaymi pasarqaku. ⁵Hina chaynallatam ruraraq yaqa chawpi punchawta kutispanpas chaynataq las tresta kutispanpas. ⁶Tardenpas yaqa inti seqaykuytaña rispanmi plazapi tarirurqa hukkunata yanqa sayakuchkaqta hinaspa nirqa: “¿Imanasqataq qamkunataq tukuy punchaw yanqa kaypi kachkankichik?” nispá. ⁷Chaymi paykunañataq nirqa: “Mana pipas contratawaptinkum” nispá. Haciendayoqñataqmi nirqa: “Qamkunapas chakraytayá riychik llamkaq, imam kaqtam pagasqaykichik” nispá. ⁸Tutaykuruptinmi caporalninta chay dueñon nirqa: “Qayamuy llamkaqkunata hinaspa pagapuy qepa yaykumuqkunamanta qallarispa punta yaykumuqkunapi tukunaykikama” nispá. ⁹Chaymi yaqa inti seqaykuqtaña yaykumuqkunapas wakinwan igualta jornalninta chaskirqaku. ¹⁰Punta yaykumuqkunañataqmi piensarqaku mas chaskiyta, ichaqa paykunapas huk jornalankam chaskirqaku. ¹¹Chaymi chaskiruspanku chakrayoqta reclamarqaku: ¹²“Kay qepa yaykumuqkunaqa huk horallam llamkarqaku, ichaqa paykunamanmi pagaykunki ñoqaykuman igualta, ñoqaykuqa tukuy punchawmi rupaypi llamkarqaniku” nispá. ¹³Chaymi patronñataq hukninta nirqa: “Yaw tayta, ñoqaga pagachkayki rimasqanchikman hinam. ¿Manachum ñoqaga huk jornalpaq

contratarqayki? ¹⁴Chaynaqa kay pagoykita apaspayá pasakuy, ñoqaqa munani kay qepa yaykumuqkunamanpas qanman hina pagaytam. ¹⁵¿Manachum qollqeywanqa munasqayta rurakuyman? ¿Icha envidiakunkichu allin runa kasqaywan?” nispa.

¹⁶Chay rikchanachiyta tukuykuspam Jesus nirqa:

—Punta kaqkunamantam achkaq qepanqaku, qepa kaqkunañataqmi puntanqaku. Achkam qayasqakunaqa kachkan, akllasqakunañataqmi aslla.

Wañunanmanta kimsa kaq kutipi Jesuspa willakusqanmanta

(Mr 10:32-34. Lc 18:31-34)

¹⁷Jerusalenman Jesus richkaspanmi chunka iskayniyoq discipulonkunata huklawman pusaspan nirqa:

¹⁸—Jerusalen llaqtamanmi richkanchik, chaypim Diosmanta Hamuq Runa entregasqa kasaq sacerdotekunapa jefenkunamanwan Diospa leynin yachachikunaman, paykunam wañunaypaq sentenciawaspanku ¹⁹mana castanchik kaq runakunaman entregawanqaku, burlakuwaspankum azotewanqaku, chaymantam cruzpi chakatawanqaku aswanqa kimsa punchawmantam kawsarimusaq —nispa.

Zebedeopa warmin mañakusqanmanta

(Mr 10:35-45)

²⁰Chaymantam Jesusman asuykurqa Zebedeopa warmin iskaynin wawan-kunapiwan hinaspan Jesuspa ñawpaqninpi qonqorakuykurqa favorninta mañakunanpaq. ²¹Jesusmi tapurqa:

—¿Imatataq munanki? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Munaychakuspaykiqa kamachiyá kay iskaynin wawaykuna huknin *allegawnikiipi hukninñataq *ichoq lawnikipi tiyanankupaq —nispa.

²²Chaymi Jesus nirqa:

—Manam yachankichikchu imam mañakusqaykichiktaqa. Nisqaypi hinam ñoqaqa ñakarisaq. ¿Atiwaqchikchu ñoqa hina ñakariyta? —nispa.

Hinaptinmi paykunañataq nirqa:

—Arí, atisaqkum —nispa.

²³Jesusñataqmi nirqa:

—Arí, cheqaptapunim qamkunaqa ñoqa hina ñakarinkichik, aswanqa *allegawniypi otaq *ichoq lawniypi tiyaykuyqa manam ñoqallamantachu, chayqa kachkan Taytaypa akllasqankunapaqmi.

²⁴Kayta uyariiruspankum wakin chunkantin discipulonkuna piñakururqaku chay iskaynin wawqekunapa contranpi. ²⁵Chaymi Jesus paykunata qayaykuspam nirqa:

—Yachasqaykichikpi hinapas nacionkuna gobiernaqkunam runakunapi munaychakunku hinaspan kamachispanku kasuchikunku. ²⁶Qamkunayá ichaqa ama chaynachu kaychik, qamkunamanta pipas kamachikuyta munaspaqa wakintayá servichun. ²⁷Mayqannikichikpas allin reqsisqa kayta munaspaqa, qamkuna ukupi sirvienteyá kachun. ²⁸Diosmanta Hamuq Runapas manam servichikunaypaqchu hamurqani aswanqa servinaypaqmi hinaspa achka runakunapa rantinpi wañunaypaqmi.

Iskay ñawsakunata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 10:46-52. Lc 18:35-43)

²⁹ Jerico llaqtamanta lloqsimuchkaptinkum achkallaña runakuna Jesusta qatirqa. ³⁰ Hinaptinmi ñanpa patanpi tiyaq iskay ñawsakuna Jesus pasasqanta uyariruspanku qayaykachakurqaku:

—Davidpa mirayninmanta hatun kamachikuq Señorllayku, llakipayariykullawaykuyá —nispa.

³¹ Chaymi runakuna qaqcharqa upallanankupaq. Paykunañataqmi astawanraq qayaykachakurqaku:

—Davidpa mirayninmanta hatun kamachikuq Señorllayku, llakipayariykullawaykuyá —nispa.

³² Hinaptinmi Jesus sayaykuspa qayarqa iskayninkuta hinaspa tapurqa:

—¿Imatataq munankichik qamkunapaq ruranayta? —nispa.

³³ Chaymi paykunañataq nirqa:

—Taytáy, qawarikuytam munaniku —nispa.

³⁴ Hinaptinmi Jesus paykunata llakipayarispan ñawinkuta llapchaykurqa hinaptinmi chaypunilla qawarikuruspa Jesusta qatirqaku.

Jerusalen llaqtaman Jesus yaykusqanmanta

(Mr 11:1-11. Lc 19:28-40. Jn 12:12-19)

21 ¹ Jerusalen llaqtaman hichparamuspankum chayarurqaku Olivos Moqopa hichpanpi kaq Betfage llaqtachaman. Jesusmi iskay discipulonkunata kachaspan ² nirqa:

—Riychik wak chimpa llaqtachata, wakpim tarimunkichik wawayoq watasqa asnota. Paskaramuspa aysaramuychik. ³ Pipas imatapas nisuptikichikqa: “Señormi necesitachkan, chayllam kutichipamusunki” ninkichikmi.

⁴ Chayqa pasakurqa Diosmanta willakuqa qellqasqan cumplikunanpaqmi.

⁵ Paymi qellqarqa kaynata:

Niychik Sion llaqtapi *yachaqkunata:

“Reynikichikqa qamkunamanmi hamuchkan,

asnopi silladam humildella hamuchkan.

Carga asnopa wawanpim hamuchkan” nispa.

⁶ Hinaptinmi discipulonkuna rispanku Jesuspa kamachisqanman hina ruraraqaku. ⁷ Aysamurqakum asnota wawantinta chaymi pachankuwan caronaruptinku Jesus sillakuykurqa. ⁸ Hinaptinmi achkallaña runakuna ñanman pachankuta mastarqaku. Wakinñataqmi sachapa kallmankunata kuchuspa churarqaku chayninta Jesus pasanapaq. ⁹ Nawpaqnin riqwan qepan riq runakunañataqmi qaparirqaku:

—iRey Davidpa mirayninqa yupaychasqayá kachun! iSeñorpa sutinpi hamuqqa hatunchasqayá kachun! iHanaq pachapi kaqkunayá Diosta yupaychachunku! —nispa.

¹⁰ Jesus Jerusalenman chayaruptinñataqmi llapallan chaypi kaqkuna alborotaspanku:

—¿Pitaq kayqa kanman? —nispa tapunakurqaku.

¹¹ Runakunam nirqa:

—Payqariki Galilea law Nazaret llaqtamanta kaq Diosmanta willakuq Jesusmi —nispa.

Templopi rantikuqkunata Jesus qarqosqanmanta

(Mr 11:15-19. Lc 19:45-48. Jn 2:13-22)

¹²Chaymantam Jesus yaykurqa temploman hinaspam qarqorqa chaypi *ranti-kuqkunatawan rantiqkunata. Wikaparurqam qollqe cambiananku mesakunatapas chaynataq paloma rantikuqkunapa sillankunatapas. ¹³Hinaspam nirqa:

—Bibliapim Dios nichkan: “Temployqa Mañakuwananku Wasiwan sutichasqam kanqa.” Qamkunam ichaqa suwakunapa machayninta hinaña rurarusqankichik —nispa.

¹⁴Templopiraq kachkaptinmi Jesusman asuykamurqa ñawsakunapiwan wistukuna hinaptinmi pay sanoyachirqa. ¹⁵*Sacerdotekunapa jefenkunapiwan Diospa leynin yachachiqkunam Jesuspa rurasqan *milagrokunata rikurqaku hinaspam uyarirqakutaq: “Rey Davidpa mirayninqa yupaychasqayá kachun” nispa warmakunapa qayaykachakusqantapas chaymi piñakuruspa ¹⁶Jesusta nirqaku:

—¿Uyarichkankichu kaykunapa nisqanta? —nispa.

Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Arí, uyarichkanim. ¿Manachu Bibliapi leerqankichik: “Llapa wawakunapiwan ñuñuqraq wawakunawanmi alabaykachikunki” niqta?

¹⁷Chaymi paykunata saqeruspan Jerusalemanta Betaniaman pasakurqa hinaspam chaypi puñupakurqa.

Mana ruruq higos sachata Jesus ñakasqanmanta

(Mr 11:12-14, 20-26)

¹⁸Tutapayta Jerusalemman Jesus kutimuchkasqam yarqarachikurqa. ¹⁹Ñanpa patanpi higos sachata rikuruspanñataqmi asuykurqa pallananpaq. Ichaqa manam tarirqachu rurunta, chayqa kasqa llaqeyoqllam. Chayraykum chay higos sachata nirqa:

—iKunanmantaqa manañam haykapipas rurunkiñachu! —nispa.

Hinaptinmi sacha chakirurqa. ²⁰Kayta qawaykuspankum discipulonkuna admirakurqaku. Hinaspankum Jesusta tapurqaku:

—¿Imanasqataq kay sachahaq chaypunilla chakirun? —nispa.

²¹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, mana iskayrayaspa iñiykichik kaptinqa manam kay higos sachawan rurasqayta hinallachu rurawaqchik aswanqa kay orqotapas niwaqchikmi: “Chaymanta suchuspa lamar qochaman wischukuy” nispa, hinaptinqa chaynam kanman.

²²Confianzawan Diosta mañakuspaykichikqa tukuy mañakusqaykichiktam chaskinkichik.

Jesusqa kamachikunanpaq munayniyoq kasqanmanta

(Mr 11:27-33. Lc 20:1-8)

²³Temploman yaykuruspa Jesus yachachichkaptinmi payman asuykurqa *sacerdotekunapa jefenkunapiwan judiokunapa kamachiqninkuna hinaspam tapurqaku:

—¿Ima derechoykiwantaq chaykunataqa rurachkanki? ¿Pitaq autorizasurqanki? —nispa.

²⁴Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Ñoqapas tapusqaykichikyá, kay tapusqayta contestawaptikichikqa ñoqapas nisqaykichikmi ima derechoywanmi kaykuna rurasqaytapas. ²⁵¿Pitaq bautizananpaq Juanta kachamurqa, Dioschu icha runakunachu? —nispa.

Chaynata Jesus tapuptinmi kikinkupura tanteeanakurqaku:

—Sichum “Diosmi kachamurqa” niptinchikqa “¿Imanasqataq manaqa creerqankichikchu?” niwasunchiki. ²⁶Manataqmi nichwanchu: “Runakunallam kachamurqa” nispaqa, chaynata niptinchikqa llapa runakunachiki imanaruwasunpas, Bautizaq Juantaqa hapinku Diosmanta willakuqpaqmi —nispa.

²⁷Chaymi Jesusta nirqaku:

—Manam yachanikuchu —nispa.

Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Manam ñoqapas nisqaykichikchu ima derechoywanmi kaykuna rurasqaytapas.

Iskay churikunawan rikchanachiyanta

²⁸—¿Imaninkichiktaq? Huk runapam qarqa iskay churinkuna. Paymi huknin churinta nirqa: “Churilláy, riyá uvas chakranchikpi llamkamuq” nispa. ²⁹Hinaptinmi churinñataq nirqa: “Manam riymanchu” nispa. Ichaqa mana kasukusqanmanta wanakuspanmi ratonman llamkaq pasarqa. ³⁰Huknin churinmanpas chay taytan asuykuspanmi hina chaynallata nirqa hinaptinmi chay churinñataq nirqa: “Arí taytáy, risaqmi” nispa. Ichaqa manam rirqachu. ³¹¿Mayqantaq taytanpa munasqanta rurarqa?

Hinaptinmi chay runakunañataq nirqaku:

—Punta kaqmi —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptaqa *impuesto cobraqkunawan chuchumikakunaraqmi qamkunamanta puntataqa Diospa munaychakusqanman yaykuchkanku. ³²Bautizaq Juanmi hamurqa allin kawsakuyanta yachachisunaykichikpaq hinaptinmi mana creerqankichikchu, impuesto cobraqkunapiwan chuchumikakunam ichaqa creerqaku. Qamkunam ichaqa qawachkaspapas creenaykichikpaq mana wanakurqankichikchu.

Mana allin llamkaqkunawan rikchanachisqanmanta

(Mr 12:1-12. Lc 20:9-19)

³³—Uyariychikyá huk tupanachisqaytawan:

Huk runam chakranpi uvasta plantaruspan muyuriqinta perqarachirqa, huk pozotataqmi rurachirqa uvaspá rurunta sarunankupaq hinaspa markayoq chukllata rurachirqa chaymanta cuidanankupaq. Chaykunata rurachispam chakranta llamkaqkunaman arriendakuruspa illarurqa. ³⁴Cosecha tiempo chayaramuptinmi runankunata chay chakrayoq kacharqa arriendaqñinkunamanta tupaqninta mañamunankupaq. ³⁵Ichaqa chay arriendaqkunam hapirurqaku chay runankunata hinaspa hukninta maqaparurqaku, huknintañataqmi wañurachirqaku, huknintañataqmi rumiwan chamqaparurqaku. ³⁶Hinaptinmi chay chakrayoqqa hukta wan runankunata kacharqa, ñawpaq kachamusqanmantapas achkatarqa. Ichaqa chay llamkaqkunam wakinkunata hina rurarqaku.

³⁷—Qepatañataqmi churintaña kacharqa: “Churiytaqa respetanqakuch” nispa.

³⁸Ichaqa chay llamkaqkunam payta rikuruspanku ninakurqaku: “Paymi herenciaataq chaskinqa, chaynaqa wañurachisunyá ñoqanchikña dueño kananchikpaq” nispa. ³⁹Chaymi chakramanta horqoruspanku wañurachirqaku.

⁴⁰—Chaynaqa chakrayoq kutiramuspáqá ¿imatataq ruranqa llamkaqkunataqa?

⁴¹Chaymi uyariqninkunañataq Jesusta nirqaku:

—Chay mana allin runakunataqa mana llakipayaspam wañurachinqa hinaspa huk llamkaqkunamanña chakranta arriendakunqa chaynapi tiempollanpi payman tupaqnin cosechata qonankupaq —nispa.

⁴²Hinaptinmi Jesus nirqa:

¿Manachum Bibliapi leerqankichik:
 “Wasi perqaqkunapa wischupakusqanku rumiqa
 cimientopi esquinan hapiq rumiñam rikurirurqa.
 Kaytaqa rurarun Señor Diosmi,
 kay qawasqanchikqa admirakuypaqmi”
 nispa nisqanta?

⁴³Chaymi nikichik, Diospa munaychakusqanmanqa manam yaykunkichikñachu, chaymanqa yaykunqaku paypa munasqanman hina kawsaqkunañam. ⁴⁴Chay rumiman wichiqmi pakipasqa kanqa. Rumipa hapisqankunañataqmi ñutusqa kanqa.

⁴⁵*Sacerdotekunapa jefenkunapiwan *fariseokunañataqmi Jesuspa rikchanachisqanta uyariruspanku musyakururqaku paykunamanta rimasqanta.

⁴⁶Hinaptinmi hapiruyta munarqaku ichaqa runakunata manchakuspankum mana chaynatachu ruraraqaku, runakunaqa Jesustam hapirqaku Diosmanta willakuqpaq.

Casamiento fiestawan rikchanachiyman

22 ¹Jesumi huktaawan rimarispán rikchanachiykunawan paykunata nirqa:
²—Diospa munaychakusqanqa rikchakun churinta casarachi q reymanmi.
³Paymi sirvientenkunata kacharqa convidoman qayachisqankunata pusamunankupaq, qayachimusqankunam ichaqa manam hamuyta munarqakuchu. ⁴Wakin sirvientenkunataña kachaspanmi chay convidasqankunata nichimurqa: “Mikuyqa listoñam kachkan, ñam nakarachiniña wira toroykunatapas hinaspa wira animalniykunatapas, chaynaqa hamuychikñayá casamientoman” nispa. ⁵Convidasqankunañataqmi mana kasukuspa pasakurqaku, huknin chakranman, hukninñataq negocionman. ⁶Wakinñataqmi sirvientekunata hapiruspanku maqaparuspa wañurachirqaku. ⁷Chaymi reyqa llumpayta piñakuruspan soldadonkunata kacharqa chay wañuchi qkunata wañuchimunankupaq chaynataq llaqtankutapas kañamunankupaq. ⁸Hinaspam sirvientenkunata nirqa: “Tukuy imam listoña kachkan casamientopaq, convidasqaykunam ichaqa mana kay fiestapaq hinachu karqaku. ⁹Chaynaqa hatun esquinakunaman rispayá casamientopaq qayamuychik llapallan tarimusqaykichikta” nispa. ¹⁰Chaymi paypa sirvientenkuna rispa pusamurqaku llapallan tarisqankuta, pusamurqakumá allin runakunatapas chaynataq mana allin runakunatapas. Chaymi wasiman huntaykurqaku.
¹¹—Convidasqankunata qawaykuq rey yaykuykuspanmi chaypi rikururqa huk runata casamientopaq hina mana pachasqata. ¹²Chaymi nirqa: “Tayta ¿imanasqataq casamientopaq hina mana pachasqachu yaykumurqanki?” nispa. Hinaptinmi chay runañataq mana imatapas nirqachu. ¹³Chaymi reyñataq mesaman servi qkunata nirqa: “Chakinkunatawan makinkunata wataspa wischumuychik tutayaypa kasqanman. Chaypim waqanqaku, mana ima rurakuyta atispanmi kiruntapas kirichichichinqa” nispa. ¹⁴Chaynaqa, achkam qayasqakunaqa kachkan, akllasqakunañataqmi aslla.

Impuesto paganapaq tapukuymanta

(Mr 12:13-17. Lc 20:20-26)

¹⁵*Fariseokunam pasaspa parlaramurqaku Jesusta imapas rimasqanwan pantarachinankupaq. ¹⁶Hinaspam fariseomasinkutawan Herodespa qatiqninkunata kacharqaku Jesusta kaynata nimunankupaq:

—Yachachikuq, yachanikum qamqa cheqap rimaq kasqaykita, yachanikutaqmi runapa rimasqantapas mana kasuspa Diospa munasqanman hina kawsakuyta cheqap yachachisqaykitapas, qamqariki manam runapa hawallantachu qawanki.

¹⁷¿Imaninkitaq, allinchi Rey Cesarman impuesto pagay icha manachu?

¹⁸Jesusñataqmi mana allin piensasqankuta yachaspan nirqa:

—iIskay uyakuna! ¿Imanasqataq pantachiwaypi richkankichik? ¹⁹Qawachiwaychik impuesto paganaykichik qollqeta —nispa.

Hinaptinmi haywaykurqaku qollqeta. ²⁰Qawaykuspanmi Jesus tapurqa:

—¿Pipa uyantaq hinaspa pipa sutintaq kay qollqepiqa kachkan? —nispa.

²¹Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Rey Cesarpam —nispa.

Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Rey Cesarpa kaqtaqa paymanyá qoychik, Diosmanñataq paypa kaqta —nispa.

²²Kayta uyarispankum admirasqallaña pasakurqaku.

Wañuqkunapa kawsarimunanmanta

(Mr 12:18-27. Lc 20:27-40)

²³Chay punchawñataqmi Jesusman hamurqaku wakin *saduceokuna. Kay runakunam creenku: Wañuqkunaqa manam kawsarinchi, nispa. Paykunam Jesusta nirqaku:

²⁴—Yachachikuq, Moisesmi nirqa: “Casado runa mana churiyoq wañuruptinqa wawqenmi casaranqa viudata chaynapi wañukuqpa miraynin kananpaq” nispa.

²⁵Kaypim qanchis wawqentin qarikuna karqa. Mayor kaq casarakuspanmi wañuruspan warminta mana wawayoqta saqerurqa, ²⁶chaynallam pasakurqa sullka kaqwanpas, kimsa kaqwanpas qatinasninpi qanchis kutikama. ²⁷Hinaptinmi qepankuta warmipas wañururqa. ²⁸Chaynaqa wañuqkuna kawsarimuptinqa ¿mayqanpa warmintaq kanqa qanchisnintin paywan casarakuchkaptinqa? —nispa.

²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunaqa pantaypim kachkankichik, Bibliapa nisqantapas chaynataq Diospa atiyintapas mana reqsisqaykichikrayku. ³⁰Llapa runakuna kawsarimuspankuqa manam casarakunqakuchu, manataqmi casarachinakunqakuchu, paykunaqa kanqa hanaq pachapi *angelkuna hinañam. ³¹Wañuqkunapa kawsarimunanmantataq ¿manachu leeqankichik Diospa nususqaykichikta? ³²Paymi nirqa: “Ñoqaqa kani Abrahampa, Isaacpa hinaspa Jacobpa Diosninmi” nispa. Chaynaqa Diosqa manam wañusqakunapa Diosninchi ichaqa kawsaqkunapa Diosninmi —nispa.

³³Runakuna chayta uyariruspam admirakurqaku yachachisqanwan.

Hatunnin kamachikuymanta

(Mr 12:28-34)

³⁴*Saduceokunata Jesus upallarachiptinmi chayta qawaykuspa *fariseokuna hukllaman huñunakururqaku. ³⁵Hinaptinmi paykunawan kuska kaq leykuna yachaq runa pruebananpaq Jesusta tapurqa:

³⁶—Yachachikuq, Diospa kamachikuyininkunamantaqa ¿mayqantaq hatunnin kamachikuy? —nispa.

³⁷Chaymi Jesusñataq nirqa:

—“Señor Diosnikitam kuyanki tukuy sonqoykiwan, tukuy vidaykiwan hinaspa tukuy yuyaynikiwan” nispa. ³⁸Kaymi punta kaq hatun kamachikuy. ³⁹Qatinqinñataqmi nin: “Kuyankim runamasikita kikikita hina” nispa. ⁴⁰Kay iskaynin kamachikuykunapim Moisespa leynipas chaynataq Diosmanta willakuqkunapa qellqasqanpas hukllawakun.

Cristoqa Rey Davidmantapas aswan hatun kasqanmanta

(Mr 12:35-37. Lc 20:41-44)

⁴¹*Fariseokuna huñunasqa kachkaptinraqmi paykunata Jesus tapurqa:

⁴²—¿Imaninkichiktaq Cristomanta? ¿Pipa miraynintaq? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Davidpa mirayninmi —nispa.

⁴³Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—¿Imaynanpitaq Davidqa Chuya Espiritupa yachachisqan, Cristota Señorwan suticharqa? Davidmi nirqa:

⁴⁴“Señor Diosmi Señorniyta nirqa:

‘Enemigoykikunata vencenaykamayá

*alleqniypi tiyaykuy,

Enemigoykikunata saruchinaykamayá

alleqniypi tiyaykuy’ nispa.”

⁴⁵¿Imaynataq Cristoqa Davidpa mirayninqa kanman Davidpuni “Señorniy” nispa Cristomanta rimachkaptinqa?

⁴⁶Hinaptinmi pipas mana ima contestaytapas atirqachu. Chay punchawmanta-punim penqakuruspa manaña tapurqakuchu.

Fariseokunata Jesus qaqchasqanmanta

(Mr 12:38-40. Lc 11:37-54. 20:45-47)

23

¹Jesumi nirqa runakunatawan discipulonkunata:

²—Diospa leynin yachachiqkunapiwan *fariseokunam derechoyoq kanku Moisespa leynin yachachinankupa. ³Chaynaqa kasukuspáyá ruraychik paykunapa tukuy nisqanta. Ichaqa amam rurankichikchu paykunapa imam rurasqantaqa, paykunaqa manam yachachisqankuman hinachu ruranku. ⁴Paykunaqa sasa kaqkunatam runakunaman kamachin llasaq qepita qepichichkaq hina, ichaqa manam dedo puntallankuwanpas yanapaykunkuchu. ⁵Llapa imatam ruranku runakuna qawanallanpaq. *Filacterio sutiyoq cajachakunatam hatunllataña churakunku. Santo tukuspam capankupa cantonkunapipas hatun watukunatapas warkukurunku. ⁶Convidokunapipas hinaspa huñunakunanku wasipipas ñawpaqllapi tiyaytam munanku. ⁷Munankutaqmi plazakunapi hatun respetowan runakuna rimaykunatapas chaynataq “yachachikuq” nispa ninankutapas.

⁸—Qamkunayá ichaqa yachachikuqwanqa ama sutichachikuychikchu. Hukllam yachachiqnikichikqa kani, qamkunaqa wawqentillanmi kankichik. ⁹Amataqyá pitapas kay pachapiqa taytawanqa sutichaychikchu, hukllam Taytaykichikqa, payqariki hanaq pachapim kachkan. ¹⁰Amataqyá maestrowanpas sutichachikuychikchu. Ñoqa Cristollam maestroykichikqa kani. ¹¹Qamkuna ukupi aswan reqsisqaqa kanqa wakinkuna serviqmi. ¹²Pipas hatunchakuqqa humillasqam kanqa, pipas humillakuqñataqmi hatunchasqa kanqa.

¹³—iImaynaraq kankichik iskay uya *fariseokuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna! Qamkunaqa Diospa munaychakusqanman yaykuqkunatam harkaypaq-harkachkankichik. Qamkunapas manam yaykunkichikchu nitaqmi munaqkunatapas yaykuchinkichikchu.

(¹⁴—iImaynaraq kankichik iskay uya fariseokuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna! Qamkunaqa viudakunapa imallankunatapas qechuruspam allin runa tukusparaq una-unayta Diosta mañakunkichik. Chayraykum qamkunaqa llumpay castigasqaraq kankichik.)

¹⁵—iImaynaraq kankichik iskay uya *fariseokuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna! Qamkunaqa tukuy hinastinpim purinkichik runakunata religionnikichikman iñichinaykichikpaq. Iñirachispaykichikñataqmi tikrarunkichik qamkunamantapas aswan wiña-wiñay castigasqa kananpaqraq.

¹⁶—iImaynaraq kankichik runakunata pusaq ñawsakuna! Qamkunam ninkichik: “Templorayku juramentayqa manam imananchu. Chay templopi qorirayku juraspam ichaqa cumplinanchik” nispa. ¹⁷iMana yuyayniyoq ñawsakuna! ¿Mayqantaq aswan valorniyoq, qorichu icha Diospaq qorita sapaqchaq templochu? ¹⁸Ninkichiktaqmi: “*Altarrayku jurayqa manam imananchu, altarpa hawanpi ofrendarayku juraspam ichaqa cumplinanchik” nispa. ¹⁹iMana yachayniyoq ñawsakuna! ¿Mayqantaq aswan valorniyoq, ofrendachu icha Diospaq ofrendata sapaqchaq altarchu? ²⁰Pipas *altarrayku juramentaqa manam altarllamantachu juramentachkan aswanqa altarpa hawanpi kaqkunamantawanmi. ²¹Pipas templorayku juraqqa manam chayllamantachu jurachkan aswanqa chaypi kaq Diosmantawanmi. ²²Chaynataqmi hanaq pacharayku juraqpas jurachkan Diospa tiyananmantawan chaypi tiyaq Diosmanta.

²³—iImaynaraq kankichik iskay uya *fariseokuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna! Qamkunam diezgota qonkichik yerba buenamanta, anismanta hinaspa cominomanta, aswanqa qonqarunkichikmi allin rurayta, kuyapayakuyta hinaspa iñiyiniyoq kayta. Kay hatun kamachikuykunataqa kasukunaykichikmi diezmo qoytapas ama qonqaruspa. ²⁴iRunakunata pusaq ñawsakuna! iQamkunaqa tomanaykichikman wichiyoq chuspichatapas suysunkichikmi, *cabello animaltam ichaqa enterollanta millpurunkichik!

²⁵—iImaynaraq kankichik iskay uya *fariseokuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna! Qamkunaqa vasotawan platotam hawallanta mayllankichik, sonqoykichikmi ichaqa huntasqa kachkan suwakuy munaywan hinaspa mana allin ruray munaywan. ²⁶iÑawsa fariseo! Vasotaya ukuntaraqyá mayllay puntata chaynapi hawanpas mayllasqa kananpaq.

²⁷—iImaynaraq kankichik iskay uya *fariseokuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna! Sepultura blanqueasqa hinan hawaykichikqa sumaqlaña kachkan, ukuykichikmi ichaqa wañusqakunapa tullunwan hinaspa qachakunawan huntasqa kachkan. ²⁸Hawallaykichikpim runakunapaq allin ruraqman rikchakunkichik, sonqoykichikpim ichaqa iskay uya mana allin ruraq kankichik.

²⁹—iImaynaraq kankichik iskay uya *fariseokuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna! Qamkunaqa Diosmanta willakuqkunapaqmi hatun sepulturakunata

perqapunkichik, adornankichiktaqmi allin ruraq runakunapa sepulturankunatapas³⁰ hinaspa ninkichik: “Abueloykupa tiempopi kawsaspaqa manach paykunawan kuskaqa wañuchiymankuchu karqa Diosmanta willakuqkunataqa” nispa. ³¹Chaynata nispaykichikmi reqsichikunkichik Diosmanta willakuqkunata wañuchi runakunapa miraynin kasqaykichikta. ³²iTukupaychikyá abueloykichikkunapa qallarisqanta!

³³—iCulebrakuna! iMaqta urupa castankuna! ¿Imaynataq lluptiwaqchik infernopi wiñaypaq castigomantaqa? ³⁴Chayraykum kachamusqaykichik Diosmanta willakuqkunata, yuyayniyoqkunata hinaspa Diospa leynin yachachiqkunata, wakintam chakataspa wañuchinkichik, wakintañataqmi huñunakunaykichik wasikunapi azotenkichik hinaspa llaqtan-llaqtan qatikachankichik. ³⁵Chaynapim qamkunaman chayasunkichik llapallan justo runakunapa yawarnin, culpasqaqa kankichik allin ruraq Abelpa wañusqanmanta Berequiaspa churin Zacarias wañusqankamam. Zacariasqa wañuchisqa karqa *altarmanta *santuarioman riqpa chawpinim. ³⁶Cheqaptapunim nikichik, chay llapallan castigoqa kunan tiempopi kawsaq miraymanmi chayamusunkichik.

Jerusalenpi yachaqkunamanta Jesuspa waqasqanmanta

(Lc 13:34-35)

³⁷—iJerusalen, Jerusalen! iQamqa Diosmanta willakuqkunatam wañuchinki! iQanman kachamusqa runakunatam rumiwan chamqapan! iRapran ukupi chiwchinkunata wallpa huñuykuq hinam achka kutita munarqani runaykikuna huñuykuya ichaqa manam munarqankichu! ³⁸Chayraykum wasikichikpas chunninqaña. ³⁹Manañam rikuwankichikñachu: “Señorpa sutinpi hamuqqa hantunchasqayá kachun” niwanaykichikkama.

Templo tuñichisqa kananmanta

(Mr 13:1-2. Lc 21:5-6)

24 ¹Tempломanta lloqsiruspa Jesus richkaptinmi discipulonkuna asuykuspa chay templopa sumaqlaña perqankunata qawachirqaku. ²Chaymi Jesus nirqa: —¿Kaykunatachu qawachkankichik? Cheqaptapunim nikichik, manam chulla rumipas perqasqaqa puchunqachu, lliwmi tuñichisqa kanqa —nispa.

Jesus kutimunapaq tukuy ima pasakananmanta

(Mr 13:3-23. Lc 21:7-24. 17:22-24)

³Olivos Moqopiña Jesus tiyachkaptinmi discipulonkuna sapanpi tapuykurqaku: —Niykuwaykuyá ¿haykapitaq kay nisqaykikunaqa kanqa? ¿Imaynataq yachasaku kutimunaykimantaqa hinaspa kay pacha puchukananmantaqa? —nispa.

⁴Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Allinta qawakuychik, yanqataq pipas pantachisunkichikman. ⁵Achkaqmi hamunqaku ñoqapa sutiypi: “Ñoqam kani Cristo” nispa. Chaynata rimaspankum achka runakunata pantachinqaku. ⁶Qamkunam uyarinkichik guerrakunamanta hinaspa guerrakuna kananmanta, aswanqa amam manchakunkichikchu. Chaykunaqa sucedecunqam ichaqa kay tiempoqa manam tukunqaraqchu. ⁷Huk nacionmi peleanqa huklaw nacionwan chaynataq huk gobiernopas huklaw gobiernowan, kanqam muchuykuna chaynataq kaypi-chaypi terremotokunapas. ⁸Lliw kaykunaqa ñakariykunapa qallariyllanraqmi.

⁹—Hinaptinmi ñakarinykichikpaq entregasqa kaspam wañuchisqa kankichik, ñoqaraykum llapa runakuna cheqnisunkichik. ¹⁰Chay tiempopiqa achka

runakunam iniyinkumanta penqakunqaku hinaspam cheqninakuspa traicionanakunqaku. ¹¹Achkallañam rikurimunqa Diosmanta willakuq tukuqkuna hinaspam pantachinqaku achkaqta. ¹²Tukuy mana allin ruraqkuna llumpayta miraruptinmi achkaqpa kuyakuynipas chiriyarunqa. ¹³Ichaqa kay pachapa tukupayninkama ñoqapi takyaqtam Diosqa salvanqa. ¹⁴Diospa munaychakusqanmanta kay allin noticiam willakusqa kanqa enterollan kay pachapi chaynapi llapallan nacionpi runakuna yachananpaq, chayñam kay tiempoqa tukunqa.

¹⁵—Diosmanta willakuq Danielmi qellqarqa purmachi q millakuypaq kaqmanta. Pipas kay leeqqa entiendechun. Templopi chayta rikuspaykichikqa, ¹⁶Judea lawpi kaqkunaga orqokunamanyá ayqechunku. ¹⁷Wasipa hawanpi kaqpas amañayá uraykamuchunchu imanpas horqoq. ¹⁸Chakrapi kaqpas amañayá pachan hoqariqqa kutichunchu. ¹⁹Imaynaraq kanqaku chay punchawkunapi wiksayoq otaq ñuñuq wawayoq warmikunaqa! ²⁰Diostayá mañakuychik ayqenaykichik punchawqa ama para tiempopi nitaq samana punchawpi kananpaq. ²¹Chay punchawkunaqa llumpa-llumpay ñakariy punchawkunam kanqa, manam chaynaqa Dios kay pachata unanchasqanmantapunipas kunankama karqachu, manataqmi chaynaqa kanqachu qepa punchawkunapipas. ²²Sichum Dios mana asllayachinmanchu chay punchawkunata hinaptinqa, manach pipas librakunmanchu wañuyamanta. Aswanqa akllasqankunaraykum asllayachinqa chay punchawkunata.

²³—Sichum pipas nisunkichik: “Qawaychik, kaypim kachkan Cristo” otaq “Wakpim kachkan Cristo” nispa hinaptinqa, amam paykunata creenkichikchu. ²⁴Rikurimunqam Cristo tukuq runakuna hinaspa Diosmanta willakuq tukuqkuna llapa runakunata engañananpaq. Admirakuypaq milagrokunatapas rurasparaqmi Diospa akllasqan runakunatapas engañaypi rinqaku. ²⁵Qamkunamanqa nichkaykichik manaraq kaykuna pasakuchkaptinmi. ²⁶“Purunpim kachkasqa” nisuptikichikqa amam lloqsinkichikchu qawaq otaq “Kaypim-wakpim kachkan” niptinkuqa amam creenkichikchu. ²⁷Imaynam llipyay kancharin intipa qespimunan lawmanta intipa seqaykunan lawkama, chaynam hamusaq Diosmanta Hamuq Runapas. ²⁸Maypim ayapa kasqanpim ullachkukuna huñunakunqa.

Jesucristopa imaynam kutimunanmanta

(Mr 13:24-37. Lc 21:25-33. 17:26-30, 34-36)

²⁹—Chay punchawkunapi ñakariy pasaruptillanmi inti tutayarunqa, killapas manañam achkinqachu, lucerokunam wichirimunqa, cielokunapi tukuy ima kaqkunapas katkatatanqam. ³⁰Hinaptinmi Diosmanta Hamuq Runapa señalniy puyupi rikuriyakamunqa chaymi kay pachapi llapa castakuna qaparkachaspa waqanqaku hinaspam rikuwanqaku puyupi tukuy atiyiniwan hinaspa kanchariyiniwan hamuchkaqta. ³¹Angelnikunatam kamachisqa trompetata nisyuta tocastin akllasqaykunata lliw nacionkunamanta hinaspa tukuy hinastinmanta huñumunankupaq.

³²—Higos sachawan rikchanachisqaytayá yachaychik: kallmankuna llullullaraq kaspera ikllimuptinmi, yachankichik poqoy hichpamusqanta. ³³Chaynaqa llapa nisqaykuna sucedekuptinmi yachankichik tukupay tiempoqa hichpallaña kasqanta. ³⁴Chaqaptapunim nikichik, tukuy kaykunaqa cumplikunqa manaraqpas kay miray runakuna chinkachkaptinmi. ³⁵Cielopi kaqkunapas chaynataq kay pachapas chinkanqam, nisqaykunam ichaqa mana chinkanqachu.

³⁶—Ichaqa manam pipas yachanchu ima punchawmi otaq imay horam kutimunaytaqa, hanaq pachapi angelkunapas manam yachanchu nitaqmi Diospa Churinpas yachanichu aswanqa Taytallaymi.

³⁷—Imaynam Noeypa tiemponpi sucedekurqa chaynam sucedekunqa Diosmanta Hamuq Runa kutimuptiypas. ³⁸Chay tiempopim manaraq sinchi para chayamuchkaptin runakuna mikurqaku, upyarqaku, casarakurqaku hinaspas casarachinakurqaku Noey buqueman yaykunankama. ³⁹Manam musyakurqakuchu sinchi para chayamuspan llapallanta chinkarachinankama. Chaynam kanqa Diosmanta Hamuq Runa kutimuptiypas. ⁴⁰Chay tiempopim iskay runakuna kachkanqa chakrapi, hukninmi apasqa kanqa, hukninñataqmi saquesqa kanqa. ⁴¹Iskay warmikunam huk marayllapi kutakuchkanqaku, hukninmi apasqa kanqa, hukninñataqmi saquesqa kanqa.

⁴²—Qawan-qawanllayá kaychik, manam yachankichikchu ima punchawmi Señornikichik kutimunaytaqa. ⁴³Yachaychikyá kayta, sichum wasiyoq yachanman imay hora suwa hamunanta hinaspaga manach puñunmanchu chaynapi wasin mana suwasqa kananpaq. ⁴⁴Chaynaqa qamkunapas listollayá kaychik, Diosmanta Hamuq Runaqa kutiramusaq mana piensasqaykichik horam.

Allin sirvientemantawan mana allin sirvientemanta

(Lc 12:41-48)

⁴⁵—Qamkunaqa allin yuyayniyoq confianza sirviente hinayá kaychik, paytam wasinpi patronnin churarqa sirvientemasinkunata imam horapi mikuchinanpaq. ⁴⁶Ancha kuisqam chay runaqa sichum patronnin kutimuspa chayna rurachkaqta tariyakumuptinqa. ⁴⁷Cheqaptapunim nikichik, patronninqa churaykunqa tukuy kapuqninkunapiña nanachikunanpaqmi. ⁴⁸Ichaqa sichu mana allin sirviente kaspas ninman: “Patronniyqa unamunqaraqmi” nispa, ⁴⁹hinaspañataq sirvientemasinkunata maqayta qallarispas sinkakunawan mikuspa upyakunman. ⁵⁰Chayna runapaqa patronninmi kutiramunqa mana suyasqan punchawpi hinaspas mana yachasqan horapi. ⁵¹Hinaspas sinchita castiganqa iskay uyakunatawan kuskata, chaypiqa kanqa llumpay waqayllañam hinaspas kiru kirichichichiyllañam.

Chunka doncellakunawan Jesuspa rikchanachisqanmanta

25 ¹—Diospa munaychakusqanqa rikchakun chunka doncellakunamanmi. Paykunam mecheronkuta aparikuspa novio taripaq lloqsirqaku. ²Pichqa doncellakunam karqa mana umayoqkuna, wakin pichqañataqmi karqa allin yuyayniyoq warmikuna. ³Mana umayoq kaqkunam mecheronkuta apaspanku mana aparqakuchu achkikuna aceiteta. ⁴Allin yuyayniyoq warmikunañataqmi aysakuchankupi aparqaku aceiteta mecherotawan. ⁵Novio manaña chayamuptinmi llapallanta puñuy aysaykuptin puñururqaku. ⁶Hinaptinmi chawpi tutata huk kaqnin qayarikurqa: “Novioqa hamuchkanñam, lloqsichik taripaq” nispa. ⁷Chaymi llapallan doncellakuna hatariruspanku mecheronkuta alistarqaku. ⁸Hinaptinmi mana umayoq sipaskuna allin yuyayniyoq sipaskunata nirqaku: “Qoykuwayku aceiteta, mecheroykum wañuruchkanña” nispa. ⁹Chaymi allin yuyayniyoqkuna nirqaku: “Qamkunaman qoykuptiykuqa yanqam lla-panchikpaq pisirunman, chaynaqa *rantikuqkunamantayá rantiramuychik” nispa. ¹⁰Rantimunankukamam novio chayaramurqa chaymi listo kaq doncellakuna paywan yaykururqaku casamientom hinaptinmi punku wichqakururqa. ¹¹Wakin doncellakunapas chayaramuspanmi nirqaku: “¡Señor, señor, kichaykamuyku!” nispa. ¹²Payñataqmi nirqa: “Qamkunataqa manapunim reqsikichikchu” nispa.

¹³Chay rikchanachiyta tukuruspan uyariqninkunata Jesus nirqa:

—Rikchan-rikchanllayá kaychik, manam yachankichikchu ima punchawmi otaq imay horam kutimunaytapas —nispa.

Serviqninkunan qollqeta saqeykuspan illaruq apumanta

¹⁴—Diospa munaychakusqanqa rikchakun illananpaq sirvientenkunaman qollqen saqeykuq apumanmi. ¹⁵Punta kaqmanmi qorqa pichqa wayqa qollqeta, hukninmanñataq iskay wayqa qollqeta, hukninmanñataq huk wayqallata. Sapakamaman atisqanman hina qoykuspanmi illarurqa. ¹⁶Pichqa wayqa chaskiq sirvientem chay qollqewan negociaspan ganarurqa pichqa wayqatawan. ¹⁷Chaynataqmi iskay wayqa chaskiqpas ganarurqa iskay wayqatawan. ¹⁸Huk wayqa chaskiqñataqmi allpata toqoruspan chaypi pakarurqa patronninpa qollqeta.

¹⁹—Chay sirvientekunapa patronnin kutiramuspanñataqmi paykunamanta cuentata mañarqa. ²⁰Pichqa wayqa qollqe chaskiqmi pichqa wayqatawan apamuspa nirqa: “Señor, pichqa wayqa qollqetam qowarqanki, kay pichqa wayqatawanmi ganaramuni” nispa. ²¹Patronninmi nirqa: “Qamqa confianza allin sirvientem kasqanki, kay asllawanpas confianza kasqaykimantam achkataraq confiasqayki, chaynaqa ñoqawanyá kusikuy” nispa. ²²Iskay wayqa qollqe chaskiqpas chayamuspanmi nirqa: “Señor, iskay wayqatam qowarqanki, kay iskay wayqatawanmi ganaramuni” nispa. ²³Patronninmi nirqa: “Qamqa confianza allin sirvientem kasqanki, kay asllawanpas confianza kasqaykimantam achkataraq confiasqayki, chaynaqa ñoqawanyá kusikuy” nispa. ²⁴Ichaqa huk wayqa qollqe chaskiqñataqmi chayamuspan nirqa: “Señor, piña runa kaspayki mana tarpusqaykita cosechakuruq chaynataq mana wayrachisqaykita huñukuruq kasqaykita yachaspaymi” ²⁵manchakuspay qollqekitaqa pakarurqani allpa ukupi, kayqayá qollqekiqa hina kaqla” nispa. ²⁶Chaymi patronninñataq nirqa: “Qella, mana allin sirviente, mana tarpusqay cosechaq hinaspa mana wayrachisqay huñukuq kasqayta yachachkaspaykiqa” ²⁷qollqeytam churawaq karqa *bancoman hinaptinmi kutimuspay mirayniyoqta chaskikuyman karqa” nispan. ²⁸Paymi runanakunata kamachirqa: “Qechuychik chay qollqeta hinaspa qoychik chunka wayqa qollqeyoqman. ²⁹Kapuqniyoqkunaqa achkataraqmi chaskinqa, mana kapuqniyoqkunamantam ichaqa aslla kapuqninpas qechusqa kanqa. ³⁰Chay mana valeq sirvientetaqa wischuramuychik tutayaypa kasqanmanyá, chaypi waqaspanmi kirunta kirichichinqa.”

Lliw nacionkunata Cristo juzganamanta

³¹—Diosmanta Hamuq Runa angelniykunawan hamuspay suma-sumaq tiyanaypi tiyaykuptiyimi, ³²llapallan nacionkunamanta runakuna huñunakamunqa ñawpaqniyman hinaptinmi michiq rakichkaq hina rakisqa cabrakunamanta ovejakunata. ³³Ovejakunatam rakisqa *alleqniy lawman, cabrakunatañataq *ichoqniy lawman. ³⁴Ñoqa Reymi alleqniypi kaqkunata nisqa: “Hamuychik Taytaypa favorecesqankuna, hinaspayá kay pacha unanchasqa kasqanmantapuni qamkunapaq alistasqa munaychakunaykichikta chaskiychik. ³⁵Yarqaymanta kaptiyimi mikuykachiwarqankichik, yakumanta kaptiyimi yakuta qoykuwarqankichik, forastero kaptiyimi samaykachiwarqankichik. ³⁶Pachay mana kaptinmi pachaykachiwarqankichik, onqoruptyimi yanapaykuwarqankichik, preso kaptiytaqmi watukuykuwarqankichik.” ³⁷Hinaptinmi allin ruraqkuna niwanqaku: “Señorlláy ¿haykapitaq yarqaymanta qawarqaykiku hinaspa mikuykachirqaykiku? ¿Haykapitaq yakunayasqata rikuspayku yakuta qoykurqaykiku? ³⁸¿Haykapitaq puriqta rikuspayku samaykachirqaykiku? ¿Haykapitaq mana pachayoqta rikuspayku pachaykachirqaykiku? ³⁹¿Haykapitaq onqoqta otaq carcelpi rikuspayku watukaykamurqaykiku?”

⁴⁰Hinaptinmi ñoqa Reyñataq nisaq: “Cheqaptapunipas huk kaqnin humilde wawqeykunapaq ruraspaykichikqa ñoqapaqmi rurarqankichik” nispay.

⁴¹—*Ichoqniypi kaqkunatañataqmi nisaq: “Yaw Diospa ñakasqankuna, qamkunapaq pasawaychik diablopapwan angelninkunapaq alistasqa wiña-wiñaypaq rupaymanyá. ⁴²Yarqaymanta kaptiyimi mana mikuykachiwarqankichikchu, yakumanta kaptiypas manam qoykuwarqankichikchu. ⁴³Forastero kaptiypas manam samaykachiwarqankichikchu, pachay mana kaptinpas manam pachaykachiwarqankichikchu, onqoptiypas hinaspa carcelpi kaptiypas manam watukuykuwarqankichikchu” nispay. ⁴⁴Hinaptinmi paykunañataq niwanqaku: “Señor ¿haykapitaq rikurqaykiku yarqaymanta, yakunayasqata, forasterota, mana pachayoqta, onqosqata otaq carcelpi kaqta hinaspa mana yanaparqaykikuchu?” ⁴⁵Chaymi ñoqañataq nisaq: “Cheqaptapunipas kay humilde runakunata mana yanapaykuspaykichikqa ñoqapaqpas manam rurarqankichikchu” nisa. ⁴⁶Paykunaqa wiña-wiñaypaq castigomanmi rinqaku, allin ruraqkunañataqmi rinqa wiña-wiñaypaq kawsakuq.

Jesusta wañurachinankupaq tanteanakusqankumanta

(Mr 14:1-2. Lc 22:1-2. Jn 11:45-53)

26 ¹Kaykunata rimayta tukuruspanmi discipulonkunata Jesus nirqa:
²—Yachasqaykichikpi hinam iskay punchawmanta *Pascua Fiesta kanqa, Diosmanta Hamuq Runaqa chakatasqam kasaq —nispa.

³Llapa *sacerdotekunapa jefenkunam judiokunapa kamachiqninkunapiwan huñunakururqaku sacerdotekunapa jefen Caifaspa palacionpa pationpi. ⁴Chaypim rimanakurqaku engañowan Jesusta hapiruspa wañurachinankupaq. ⁵Ichaqa nirqakum: —Fiestapiqa ama hapisunchu runakuna ama alborotanankupaq —nispa.

Miski asnaq aceitewan Jesus tallisqa kasqanmanta

(Mr 14:3-9. Jn 12:1-8)

⁶Jesumi kachkarqa Betania llaqtachapi *Ilepra onqoymanta sanoyaq Simonpa wasinpi. ⁷Hinaptinmi Jesusman asuykamurqa huk warmi. Paymi niñu rumimanta puyñuchapi miski asnaq aceiteta aparamurqa, chayqa achka qollqepa chaninmi karqa hinaspa talliykurqa Jesuspa umanman mesapi tiyachkaptin. ⁸Chayta Jesuspa discipulonkuna rikuruspa piñasqallaña ninakurqaku:

—¿Imanasqataq waktaqa usuchichkan? ⁹Achka qollqeman *rantikuruspan wakchakunata yanapachwan karqa —nispa.

¹⁰Chay rimasqankuta Jesus musyaruspanmi nirqa:

—¿Imanasqataq kay warmita llakichinkichik? Payqa allintam rurarun ñoqapaq. ¹¹Wakcha runakunaqa qamkunawanmi haykapikamapas kanqa, ñoqam ichaqa mana tukuy tiempochu qamkunawan kasaq. ¹²Kay miski asnaq aceiteta cuerpoyman tallispanqa pampakunaypaqmi alistawachkan. ¹³Cheqaptapunim niki-chik, maypipas kay pachapi ñoqamanta allin noticiakuna willakusqa kaptinmi kay warmipa rurasqantapas yuyarinankupaq willakunqaku.

Jesusta rantikururanpaq Judaspa rimasqanmanta

(Mr 14:10-11. Lc 22:3-6)

¹⁴Chunka iskayniyoq discipulokunapa hukninmi karqa Judas Iscariote, paymi *sacerdotekunapa jefenkunawan parlaq rispan ¹⁵nirqa:

—¿Haykatataq qowankichikman Jesusta entregaykuptiy? —nispa.
Chaymi prometerqaku kimsa chunka qollqeta paganankupaq. ¹⁶Chay ratoman-
tapunim Judas maskarqa tiempota paykunaman Jesusta entregananpaq.

Discipulonkunawan Jesuspa cenasqanmanta

(Mr 14:12-25. Lc 22:7-23. Jn 13:21-30. 1Co 11:23-26)

¹⁷Mana Qonchuyoq Mikunanku Fiestapa qallariynin pim discipulonkuna Jesus-
man asuykuspa nirqaku:

—¿Maypitaq alistamusaqku *Pascua mikuyta cenananchikpaq? —nispa.

¹⁸Chaymi payñataq nirqa:

—Riychik llaqtata nisqay runaman hinaspa nimuychik: “Yachachikuqmi nin: ‘ripukunay-
mi chayaykamuchkanña, wasikipim *Pascua mikuyta cenasq discipuloykunawan’ nispa.”

¹⁹Chaymi discipulonkuna Jesuspa kamachisqanta hina ruraspanku pascua mi-
kuyta prepararqaku.

²⁰Tutaykaramuptinmi Jesus tiyaykurqa mesaman chunka iskayniyoq discipu-
lonkunapiwan. ²¹Mikuchkaptinkum Jesus nirqa:

—Cheqaptapunim huk kaqnikichik traicionawanqa —nispa.

²²Chaymi sinchi llakisqallaña sapakama tapurqaku:

—¿Ñoqachu kani Señorlláy? —nispa.

²³Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Ñoqawan kuska makinwan medianoman tanta challpuqmi. ²⁴Diosmanta
Hamuq Runataqa Bibliapa nisqanman hinam sucedewachkan ichaqa iimaynaraq
kanqa traicionawaqniy runaqa, amapas payqa nacenmanchu karqa! —nispa.

²⁵Hinaptinmi traicionaqqin Judas nirqa:

—Yachachikuq ¿icha ñoqachu kani? —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Arí, qanmi kanki —nispa.

²⁶Mikuchkaptinkum Jesus tantata hapiykuspan Diosman graciasta qorqa hinaspam
pakiykuspan discipulonkunaman aypurqa:

—Chaskispa mikuychik, kaymi cuerpoy —nispa.

²⁷Vasotapas hapiykuspanmi Diosman graciasta qorqa hinaspam paykunaman haywarqa:

—Llapaykichik tomaychik. ²⁸Kaymi contrato rurasqaypa yawarniy. Chaqchus-
qam kanqa achka runakunapa huchankunata pampachanaypaq. ²⁹Kunanmantaqa
manañam uvaspa rurunmanta tomasaqñachu maypacham Taytaypa munaycha-
kusqanpiña qamkunawan mosoq vinota tomanaykama —nispa.

Jesusta Pedro negananmanta

(Mr 14:26-31. Lc 22:31-34. Jn 13:36-38)

³⁰Yupaychanapaq takiruspankum Olivos Moqoman pasakurqaku. ³¹Hi-
naptinmi Jesus nirqa:

—Kunan tutam llapallaykichik penqakuwankichik, Bibliam nin: “Michiqtam
wañurachisq hinaptinmi kanchantin ovejakuna cheqerunqaku” nispa. ³²Aswan-
qa ñoqa kawsarirampuspaymi qamkunamanta puntataraq Galilea lawman risaq.

³³Chaymi Pedro nirqa:

—Llapallanku qanmanta penqakuptinkupas ñoqaqa manam penqakusaqchu —nispa.

³⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Cheqaptapunim niki, kunan tutam manaraqpas gallo waqachkaptin kimsa kutikama negawanki —nispa.

³⁵Pedroñataqmi nirqa:

—Qanwan kuska wañunay kaptinpas manapunim negasqaykichu —nispa. Chaynallatam llapallan discipulonkunapas nirqaku.

Getsemani huertapi Jesus mañakusqanmanta

(Mr 14:32-42. Lc 22:39-46)

³⁶Getsemani huertaman chayaruptinkum Jesus nirqa:

—Kayllapi tiyachkaychik wakman rispa mañakamunaykama —nispa.

³⁷Pedrotawan Zebedeopa iskaynin churinkunata pusarikuspanmi ancha-ancha-llataña llakirikurqa. ³⁸Chaymantam paykunata nirqa:

—Sonqoymi ancha llakisqa kachkan wañukunaypaq hinaña, kaypi kaspayá rikchaysiwaychik —nispa.

³⁹Waklawneqman pasaspanmi pampakama kurkukuykuspan Diosta mañakurqa:

—Taytáy, atina kaptinqa ñoqamantayá asurichiy kay ñakariyta, ichaqa amayá ñoqapa munasqaychu kachun aswanqa qampa munasqaykiyá —nispa.

⁴⁰Discipulonkunapa kasqanman kutispanñataqmi puñukuchkaqta tariykurqa, chaymi Pedrota nirqa:

—¿Manachum rikchaysiwayta atirqankichik huk horallapas? ⁴¹Rikchaspayá Diosta mañakuychik ama tentasqa kanaykichikpaq. Allin rurayta munaptikichikpas cuerpoqa mana kallpayoqmi kachkan —nispa.

⁴²Kasqallan rispanmi mañakurqa kaynata:

—Taytalláy, ñakarinaray mana qechuy atina kaptinqa qampa munasqaykiyá kachun —nispa.

⁴³Kutimuspanmi discipulonkunata huktawan puñuchkaqta tariykurqa, puñuyqa llumpay aysaykusqanmi kachkarqaku. ⁴⁴Chaymi paykunata saqeykuspan huktawan pasarqa kimsa kutipiña hina chaynallata mañakuq. ⁴⁵Chaymanta kutiramuspanmi discipulonkunata nirqa:

—Kunanqa puñukuspayá samakuychikña, ñam hora chayaramunña, Diosmanta Hamuq Runaqa huchasapakunapa makinman entregasqañam kasaq. ⁴⁶Hatariychik, hakuña. Hamuchkanñam traicionawaqniy —nispa.

Jesusta presochoasqankumanta

(Mr 14:43-50. Lc 22:47-53. Jn 18:2-11)

⁴⁷Jesus chaynata rimachkaptinraqmi Judas chayaramurqa. Payqa chunka iskaynantin discipulonkunapa hukninmi karqa, paywanmi achkallaña runakuna hamurqa espadayoq hinaspa kaspi aptarisqa. Chay runakunaqa karqa *sacerdotekunapa hinaspa kamachiqkunapa kachamusqanmi. ⁴⁸Chay traicionaq Judasmi runakunawan kaynata yachachinakuspa hamurqa:

—Ñoqapa muchaykusqaymi kanqa, paytam hapinkichik —nispa.

⁴⁹Chaylla Jesusman asuykuspanmi:

—Yachachiqláy iimaynataq kachkanki! —nispan muchaykurqa.

⁵⁰Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Yaw amigo ¿imamantaq hamuchkanki? —nispa.

Chaymi runakuna asuykuspa Jesusta presocharurqaku.

⁵¹ Hinaptinmi Jesuspa huknin puriqmasin espadanta horqoykuspan *sacerdote-kunapa jefenpa runanpa rinrinta qorururqa. ⁵² Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Kutiychachiy espadaykita maymi kasqanman, espadawan llapa peleaqkunaqa espadawantaqmi wañunqa. ⁵³ ¿Manachum yachanki sichum Taytayta mañakuptiyqa wara-waranqa angelkuna kachamuwananta? ⁵⁴ Aswanqa chayna kaptinqa manachiki Bibliapa nisqankunaqa cumplikunmanchu kayna kananmantaqa —nispá.

⁵⁵ Hinaspanmi chay ratopi llapa runakunata nirqa:

—¿Suwatapas hapiq hinachum hamurqankichik espadayoq hinaspa kaspiyoq presochawanaykichikpaq? Sapa punchawmi ñoqaqa qamkunawan karqani templo-pi yachachipay ichaqa manam presochawarqankichikchu. ⁵⁶ Aswanqa kaykunaqa pasakun Diosmanta willakuqkunapa qellqasqan cumplikunanpaqmi —nispá.

Hinaptinmi lliw discipulonkuna Jesusta sapallanta saqeruspa ayqekurqaku.

Jesus juzgasqa kasqanmanta

(Mr 14:53-65. Lc 22:54-55, 63-71. Jn 18:12-14, 19-24)

⁵⁷ Presocharuqninkunam Jesusta pusarqaku *sacerdotekunapa jefen Caifaspa wasinman. Chaypim huñunakurqaku Diospa leynin yachachiqkuna hinaspa kamachiqkuna. ⁵⁸ Pedroñataqmi qatirqa karu qepallanta chay sacerdotekunapa jefenpa wasinpa pationkama. Chaypim guardiakunawan tiyaykurqa imam pasasqan qawanpanpaq.

⁵⁹ Sacerdotekunapa jefenkunam *cortepi kaqkunapiwan Jesuspa contranpi llulla rimaykunata maskarqaku wañurachinankupaq. ⁶⁰ Ichaqa manam ima pruebatapas tarirqakuchu achka runakuna paypa contranpi llullakunata nichkaptinkupas. Qepañam hamurqa iskay llulla testigokuna, ⁶¹ paykunam nirqaku:

—Kay runam nirqa: “Ñoqaqa templota tuñirachispan kimsa punchawllapi kaq-llamanta hatarirachiyman” nispá.

⁶² Hinaptinmi sacerdotekunapa jefen sayarispán Jesusta nirqa:

—¿Manachu imallatapas rimarinki? ¿Imatataq rimachkanku qampa contraykipiqa? —nispá.

⁶³ Chaymi Jesus upallalla kaptin sacerdotekunapa jefen nirqa:

—Kawsaq Diosraykum tapuyki. Niwayku: ¿Qamchu kanki Diospa Churin Cristo? —nispá.

⁶⁴ Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Arí, qampa nisqaykiman hinam. Diosmanta Hamuq Runatam rikuwankichik atiyniyoq Diospa *alleqninpi tiyachkaqta hinaspa alto puyupi hamuchkaqta —nispá.

⁶⁵ Hinaptinmi sacerdotekunapa jefen rabiawan pachanta llikipaspan nirqa:

—Kay runaqa Diostam insultachkan. ¿Imapaqñataq testigokunataqa munanchik? Qamkunapas uyarirunkichikñam payqa Dios tukusqanta. ⁶⁶ ¿Imaninkichiktaq? —nispá.

Chaymi paykunañataq nirqa:

—iWañuchun! —nispá.

⁶⁷ Chaymi Jesuspa uyanman toqaspanku takarqaku, wakinñataqmi uyanpi laqechuspanku ⁶⁸ nirqaku:

—iCristolláy! Musyakuy ¿pitaq maqasuchkanki? —nispá.

Jesusta Pedro negasqanmanta

(Mr 14:66-72. Lc 22:56-62. Jn 18:15-18, 25-27)

⁶⁹ Hawa patiopi Pedro tiyachkaptinmi huk criada asuykuspan nirqa:

—Qampas Galilea lawmanta kaq Jesuswanmi purirqanki —nispa.

⁷⁰Pedroñataqmi llapallanpa qayllanpi negakurqa:

—Imamantachá rimapayawachkankipas —nispa.

⁷¹Pedro punkumanña richkaptinmi huk criadañataq rikuruspan nirqa chaypi kaqkunaman:

—Kay runapas Nazaret llaqtayoq Jesuswanmi purichkarqa —nispa.

⁷²Payñataqmi kaqllamanta negakurqa juramentasparaq:

—Manam reqsinichu chay runataqa —nispa.

⁷³Ratollanmanmi chaypi runakuna Pedroman asuykuspa nirqaku:

—Cheqaptapunim qampas paykunamanta kaq kanki, chayqaya rimasqaykipas suti reqsiylla —nispa.

⁷⁴Pedroñataqmi ñakaspanraq juramentarqa:

—Manam chay runataqa reqsinichu —nispa.

Rimayta tukuruptillanmi gallo waqaramurqa. ⁷⁵Chaymi Pedro yuyarirurqa: “Manaraq gallo waqachkaptinmi kimsa kutikama negawanki” nispa Jesuspa nisqanta. Chaymi hawaman lloqsiruspan aminankama waqakurqa.

Pilatopa qayllanman Jesusta pusasqankumanta

(Mr 15:1. Lc 23:1-2. Jn 18:28-32)

27 ¹Achikyaramuptinmi *sacerdotekunapa llapallan jefenkuna judiokunapa kamachiqininkunawan tanteeanakurqaku Jesusta wañurachinankupaq.

²Chaymi chaqnasqata pusaspanku prefecto Pilatoman entregaykurqaku.

Judaspa warkukurusqanmanta

³Traicionaq Judasñataqmi Jesusqa wañunanpaq sentenciasqa kasqanta qawaykuspan ñakakurqa chaymi chay kimsa chunka qollqeta kutiykachipurqa *sacerdotekunapa jefenkunaman hinaspa kamachikuqkunaman. ⁴Paykunatam nirqa:

—Huchallikurunim mana huchayoq runata wañuchinaykichikpaq qamkunaman *rantikuruspay —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—¿Imataq qokuwanku ñoqaykutaqa? ¡Chayqa qampa asuntoykim! —nispa.

⁵Chaymi Judasñataq templopi qollqeta choqaruspan pasaspan warkukaramurqa.

⁶*Sacerdotekunapa jefenkunañataqmi qollqeta hoqarimuspanku nirqaku:

—Kay qollqetaqa manam ofrendakunamanqa hukllawachwanchu, kayqa yawarpa chaninmi —nispa.

⁷Hinaspam tanteeanakuruspanku chay qollqewan rantirurqaku manka ruraqpa allpanta forasterokunata pampanankupaq. ⁸Chaymi kay libro qellqasqa kasqan punchawkama chay allpata sutichanku Yawar Chakrawan. ⁹Chaynapim cumpli-kurqa Diosmanta willakuq Jeremiaspa nisqan, paymi nirqa:

—Israel runakunapa precio churasqan kimsa chunka qollqetam hapirqaku

¹⁰hinaspam chaywan rantirqaku manka ruraqpa allpanta, chaynataqa ruraraqaku Señorpa kamachiwasqanman hinam —nispa.

Jesusta Pilato tapupayasqanmanta

(Mr 15:2-5. Lc 23:3-5. Jn 13:33-38)

¹¹Pilatopa qayllanpi Jesus sayaykuptinmi tapurqa:

—¿Qamchu kanki judiokunapa Reynin? —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Arí, qampa nisqaykiman hinam —nispa.

¹²*Sacerdotekunapa jefenkunapiwan kamachikuqkunam Jesusta acusarqaku chaymi Jesusñataq mana imatapas nirqachu. ¹³Chaymi Pilato nirqa:

—¿Manachu uyarinki tukuy ima contraykipi nisqankuta? —nispa.

¹⁴Jesus mana imatapas niptinmi prefectoñataq llumpayta admirakurqa.

Jesusta wañunanpaq sentenciasqankumanta

(Mr 15:6-20. Lc 23:13-25. Jn 18:38-19:16)

¹⁵*Pascua Fiestapim watan-watan Pilato kachariq llapa runakunapa munasqan huk presota. ¹⁶Chay tiempopim lliwpa reqsisqan Barrabas carcelpi kachkarqa.

¹⁷Llapa runakuna huñunasqa kachkaptinmi Pilato tapurqa:

—¿Mayqantataq munankichik kacharinayta? ¿Barrabastachu icha Cristowan sutichasqa Jesustachu? —nispa.

¹⁸Chaynataqa tapurqa Jesustaqa envidiallamanta entregasqankuta yachaspanmi.

¹⁹Pilato cortepi kachkaptinmi warmin willachimurqa:

—Amam imanankipaschu chay allin ruraq runataqa. Chisim mosqoyniypi llumpaysuta ñakarirqani paypa causanpi —nispa.

²⁰*Sacerdotekunapa jefenkunapiwan kamachikuqkunañataqmi yacharachirqa runakunata Barrabasta mañakunankupaq chaynapi Jesusñataq wañuchisqa kananpaq. ²¹Prefecto Pilatom yapatawan tapurqa:

—¿Mayqannintataq kacharinayta munankichik? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Barrabasta —nispa.

²²Pilatoñataqmi tapurqa:

—Hinaptinga ¿imatataq rurasqa Cristowan sutichasqa Jesustaqa? —nispa.

Chaymi llapallanku nirqaku:

—iChakatasqa kachun! —nispa.

²³Hinaptinga Pilato nirqa:

—¿Ima mana allintañataq payqa rurarurqa? —nispa.

Chaymi paykunañataq aswanraq qaparirqaku:

—iChakatasqa kachun! —nispa.

²⁴Hatun chaqwata qawaykuspanmi Pilato mana ima ruraytapas atirqachu.

Chaymi yakuta aparachimuspan runakuna qawachkaptin makinta mayllakururqa hinaspan nirqa:

—Manam huchayoqchu kasaq kay runapa wañusqanmantaqa, qamkunañayá imaynapas kakuychik —nispa.

²⁵Hinaptinga llapallan runakunañataq nirqaku:

—iPaypa wañusqanmantaqa ñoqaykum huchayoq kasaqku mirayniykupiwan —nispa.

²⁶Barrabasta Pilato kachaykachispanmi Jesustañataq azoteykachispa entregaykurqa chakatasqa kananpaq.

²⁷Prefectopa soldadonkunam Jesusta palacioman pusaruspanku llapa tropata huñururqaku. ²⁸Chaypi llatanaruspankum hinarachirqaku grosella pachawan. ²⁹Umanmanñataqmi churachirqaku kichkamanta simpasqa coronata. *Alleq makinmanñataqmi hapichirqaku soqosta hinaspan ñawpaqninpi qonqorakuspanku burlakurqaku:

—iKawsachun Judiokunapa Reynin! —nispá.

³⁰Toqasparaqmi umanpi chay soqoswan waqtarqaku. ³¹Chaynata asipayaruspankum horqorurqaku chay grosella pachata hinaspankum kikinpa pachanwan churarachispanku púsarqaku chakatanankupaq.

Jesus chakatasqa kasqanmanta

(Mr 15:21-32. Lc 23:26-43. Jn 19:17-27)

³²Chaymanta lloqsichkas pam tuparurqaku Cirene llaqtayoq Simonwan, payta hapiruspankum hombrochirqaku Jesuspa cruzninta.

³³Chaynapim chayarurqaku Golgota Moqoman. Golgotaqa uma tullu ninanmi.

³⁴Chaypim Jesusman tomachirqaku hayaqwan chaqrusqa vinota. Jesusñataqmi malliykuspan mana tomayta munarqachu.

³⁵Chakataruspankum Jesuspa pachankunatañataq soldadokuna sortearqaku mayqanninmanpas tuparunanpaq. ³⁶Hinaspam tiyaykuspanku Jesusta cuidarqaku. ³⁷Cruzpa umanpiñataqmi qellqarqaku imamantam wañuchisqankumanta, chay qellqasqankum nirqa: “JUDIOKUNAPA REYNIN JESUS” nispá.

³⁸Jesustawan kuskatam chakatarqaku iskay suwakunata, hukninta *alleg lawninpi, huknintañataq *ichoq lawninpi. ³⁹Chaynin pasaqkunañataqmi umanku-tapas aywisparaq kamirqaku:

⁴⁰—Qamqariki nirqanki: “Templota tuñirachispaymi kimsa punchawllapi hatarirachisqa” nispam, chaynaqa Diospa Churin kaspaykiqa kkillayki librakuspayá cruzmanta uraykamuy —nispá.

⁴¹*Sacerdotekunapa jefenkunapas, Diospa leynin yachachiqkunapas chaynataq judiokuna kamachiqkunapas Jesustam burlakurqaku kaynata:

⁴²—Wakinkunatam librarqa ichaqa kikinpa manam librakuyta atinchu. Israelpa Reynin kaspáqa uraykamuchunyá cruzmanta, chaymi iñisunchik. ⁴³Diospim confiakurqa, Diosyá kunan salvachun cheqapta kuyaspaqa “Diospa Churinmi kani” nichkaptinqa.

⁴⁴Kamirqakutaqmi Jesuswan kuska chakatasqa suwakunapas.

Jesuspa wañukusqanmanta

(Mr 15:33-41. Lc 23:44-49. Jn 19:28-30)

⁴⁵Kay pacham tutayarurqa chawpi punchawmanta las treskama. ⁴⁶Yaqa las trestam Jesus qaparirqa:

—iElí, Elí! ¿Lama Sabactani? —nispá.

Kayqa: “Diosnilláy, Diosnilláy ¿imanasqataq sapallaytaqa saqerullawanki?” ninanmi.

⁴⁷Chaypi wakin kaqkunañataqmi uyariuspanku nirqaku:

—Kay runaqa Diosmanta willakuq Eliastam qayakuchkan —nispanku.

⁴⁸Chaymi hukninñataq kallpaykurqa esponjaman hinaspam vinagremán chall-puykuspan soqoswan Jesusman haywaspa soqochirqa. ⁴⁹Wakinñataqmi nirqa:

—Suyaychik, qawasunchik Elias hamunqachus libraqnin —nispá.

⁵⁰Huktawan Jesus qaparispam espíritu Taytanman qospan wañukurqa. ⁵¹Chay ratollapim templopi *santuario rakiq rakta tela altomanta urayman iskayman llikikururqa. Allpapas kuyurirurqam, qaqakunapas raqrarurqam. ⁵²Achka sepulturakuna kicharikuruptinmi Diospi iñiqkunapa cuerponkuna kawsarirumurqa. ⁵³Kaykunam sepulturankumanta lloqsiramurqaku Jesuspa kawsarimusqanpa qepanta hinaspam yaykurqaku Jerusalen llaqtaman, chaytaqa achka runakunam rikurqaku.

⁵⁴ Jesusta cuidaq capitanñataqmi wakin soldadokunapiwan temblorta hinaspa tukuy imakuna pasasqanta qawaykuspa mancharikururqaku hinaspam nirqaku: —Cheqaptapunim payqa Diospa Churin kasqa —nispa.

⁵⁵ Chaypim kachkarqaku achka warmikuna karullamanta qawaspanku. Paykunam Jesusta yanapastin qatimurqaku Galilea lawmanta. ⁵⁶ Paykunawanmi kachkarqa Magdala llaqtayoq Mariapas chaynataq Jacobopapiwan Joseypa maman Mariapas chaynataq Zebedeopa warminpas.

Jesusta pampaykusqankumanta

(Mr 15:42-47. Lc 23:50-56. Jn 19:38-42)

⁵⁷ Tutaykuchkaptinñam Arimatea llaqtayoq Josey sutiyoq apu runa hamurqa. Paypas karqa Jesuspa discipulonmi. ⁵⁸ Paymi rirqa Pilatomanta Jesuspa cuerponta mañaq. Hinaptinmi Pilato kamachirqa Jesuspa cuerponta qonankupaq. ⁵⁹ Chaymi Joseyqa Jesuspa cuerponta mosoq sabanaswan wankuykurqa. ⁶⁰ Hinaspam qaqapi kikinpaq toqochisqan mosoq sepulturaman churarqa, punkuntañataqmi taparqa hatun rumita tanqamuspan hinaspam ripukurqa. ⁶¹ Chaypitaqmi kachkarqa Magdala llaqtayoq Mariawan huknin Mariapas sepulturapa chimpanpi tiyaspanku.

Jesusa cuerponta sepulturapi cuidasqankumanta

⁶² Paqarinnintin samana punchaw tutaykuqtam *sacerdotekunapa jefenkunapiwan *fariseokuna Pilatoman rispanku ⁶³ nirqaku:

—Señor Prefecto, yuyachkanikum, chay llulla runaqa kawsachkasparaqmi nirqa: “Wañuspayqa kimsa punchawmantam kawsariramusaq” nispa. ⁶⁴ Chaynaqa kamachiyá kimsa punchawkama sepultura seguranankupaq, yanqañataq discipulonkuna cuerponta tuta suwaruspanku runakunaman ninmanku: “Wañusqanmantam kawsarirun” nispanku, hinaptinmi chay llullaqa ñawpaq llullakusqanmantapas aswanraq karunman.

⁶⁵ Chaymi pilatoñataq nirqa:

—Chayqayá soldadokunaqa. Rispaykichikyá yachasqaykichikman hina seguramuychik —nispa.

⁶⁶ Chaymi pasaspanku sepulturata allinta seguramurqaku, punkupa tapanin rumita sellaykuspankum cuidaq soldadokunata chaypi saqeykurqaku.

Jesusa kawsarimusqanmanta

(Mr 16:1-8. Lc 24:1-12. Jn 20:1-10)

28 ¹ Samana punchaw pasaruptinmi domingo achikyaqman Magdala llaqtayoq Maria huknin Mariapiwan rirqaku sepultura qawaq. ² Señorpa angelnin hanaq pachamanta uraykamuptinmi hatun temblor karurqa. Paymi sepulturaman asuykuspan rumita asurirachirqa hinaspam chaypa hawanpi tiyaykurqa. ³ Paypa rikchayninmi karqa llipyay hina achkirichkaq, pachanñataq riti hina yuraq-yuraq. ⁴ Soldadokuna qawaykuspankum manchakuymanta katkatatarqaku hinaspam wañusqa hinaña rikurirurqaku. ⁵ Warmikunatam ichaqa chay angel nirqa:

—Ama manchakuychikchu. Qamkunaqariki maskachkankichik chakatarusqanku Jesustam. ⁶ Manam kaypiñachu, payqariki nisqanman hinam kawsarirunña. Qawamuychik churasqanku sitiota. ⁷ Utqaymanyá nimuychik discipulonkunaman: “Jesusqa kawsarirunmi, Galileamanmi ñawpachkan, chaypim tupankichik” nispa. Chayllam ninay karqa.

⁸Chaymi warmikuna utqayman pasarqaku sepulturamanta manchakuspankupas hatun kusikuywan hinaspam kallparqaku Jesuspa discipulonkunaman willaq. ⁹Hinaptinmi Jesus paykunawan tuparusan rimaykurqa. Chaymi paykunañataq asuykuspa Jesuspa chakinta abrazakuykuspa adorarqaku. ¹⁰Chaymi pay nirqa:

—Ama manchakuychikchu, wawqeykunamanyá willamuychik Galilea lawman rinankupaq, chaypiñam tupasaqku —nispa.

Soldadokunapa imam willakusqanmanta

¹¹Warmikuna richkaptinmi wakin soldadokuna rirqaku llaqtaman hinaspam *sacerdotekunapa jefenkunaman willamurqaku tukuy ima pasasqanta. ¹²Chay jefekunañataqmi rirqaku judio kamachikuqkunawan tanteeanakuy. Achka qollqeta soldadokunaman pagaruspankum ¹³nirqaku:

—Qamkunam ninkichik: “Tuta puñuchkaptiykum, discipulonkuna hamuruspa Jesuspa cuerponta suwarusqaku” nispa. ¹⁴Sichu prefecto chayta yacharunqa hinaptinga ñoqaykum convencechisaqku chaynapim mana sasachakunkichikchu —nispa.

¹⁵Soldadokunam qollqeta chaskiruspanku paykunapa yachachisqanta hinalla ruraraqaku. Chaynatam judiokuna willakunku kunan punchawkama.

Discipulonkunaman Jesus kamachisqanmanta

(Mr 16:14-18. Lc 24:36-49. Jn 20:19-23)

¹⁶Chaynapim chunka hukniyoq discipulonkuna rirqaku Jesuspa kamachisqan Galilea lawpi moqoman. ¹⁷Hinaptinmi Jesusta rikuykuspanku adorarqaku, wakinunañataqmi iskayraraqaku. ¹⁸Chaymi Jesus paykunaman asuykuspan nirqa:

—Diosmi qowarqa tukuy atiyta hanaq pachapipas, kay pachapipas. ¹⁹Chaynaqa llapallan nacionpi runakunaman rispayá willamuychik qatinqiykunaña kanankupaq hinaspayá bautizamuychik Taytapa, Churipa hinaspa Chuya Espiritupa sutinpi. ²⁰Yachachimuychikyá qamkunaman tukuy ima kamachisqayta kasukunankupaq. Sapa punchawmi ñoqaqa qamkunawan kasaq kay pacha puchukanankama.

JESUCRISTOMANTA MARCOSPA QELLQASQAN

Jesucristopa vidanmanta qellqaq Marcosqa Mateomantapas hinaspa Lucasmantapas aswan punta qellqaqmi karqa. Mateowan Lucaspas reqsirqakum Marcostaqa, chayraykum paypa qellqasqantaqa yacharqaku. Marcosqa wakinkunamantapas pisi rimayllapim Jesuspa vidanmanta qellqarqa.

Kay libroqa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Bautizaq Juanpa willakusqanmanta (1:1-18).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesus bautizasqa karuspan Diablopa pruebasqan kasqanmanta (1:9-13).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Galilea lawpi Jesuspa rurasqankunamanta (1:14-9:50).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Galilea lawmanta Jerusalem llaqtaman risqanmanta (10).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun semanallaña Jerusalem llaqtapi kachkaspan ñakarisanmanta, cruzpi wañusqanmanta hinaspa kawsarimusqanmanta.

Marcosqa willakun Jesuspa rimasqankunamantapas mastaqa mana samaykuspa rurasqankunamantam. Willakuntaqmi Dios kayninpi hatun munayniyoq kasqanmantapas, huchakuna pampachananpaq atiyiniyoq kasqanmantapas, runakunaman imam yachachisqanmantapas, Diospa kamachisqankuna yachachisqanmantapas chaynataq demoniokunapi munaychakusqanmantapas. Kay libropitaqmi tarinchik Jesus kikinmanta rimaspan Diosmanta Hamuq Runawan sutichakusqanta. Diosñataqmi suticharqa “Kuyasqay Churiy” nispa. Demoniokunapas reqsispankum nirqaku “Diospa Churin” nispa. Sacerdotekunapa jefenmi juzgaspan tapurqa: “¿Cheqapchu Diospa churin kanki?” nispa. Jesusmi contestarqa: “Arí, ñoqam kani” nispa.

Bautizaq Juan purunpi willakusqanmanta

(Mt 3:1-12. Lc 3:1-9. 3:15-17. Jn 1:19-28)

1 ¹Kunanmi qallariyinmanta willasqaykichik Diospa Churin Jesucristomanta allin noticiakunata.

²*Diosmanta willakuq Isaiasmi qellqarqa Jesusman Diospa kayna nisqanta:

Qanmanta puntatam kachasaq willakuqta.

Paymi ñanta allichanqa hamunaykipaq.

³ Paymi purunpi qaparíspa rimachkan:

“Señorpa hamunan ñanta allichaychik,
purinankunata derechaychik” nispa.

⁴Juanmi runakunata purunpi bautizaspan kaynata nirqa:

—Huchaykichikmanta wanakuspayá bautizachikuychik chaynapi Dios pampachasunaykichikpaq —nispa.

⁵Judea lawmantam Jerusalem llaqtamantawan lliw runakuna rirqaku payta uyariq hinaspa huchankuta reqsikuspanku willakurqaku chaymi Juan bautizarqa Jordan Mayupi.

⁶Juanpa pachanmi karqa *canellopa pelonmanta rurasqa, weqaw watakunanñataqmi karqa qaramanta. Paypa mikunanmi karqa aqarway uruchakunapiwan purun abejapa miskin. ⁷Runakunamanmi willarqa:

—Ñoqamanta qepatam hamunqa ñoqamanta aswan atiyniyoq. Ñoqaqa kurkuykuspa *usutanpa watullantapas manam paskaq hinachu kani. ⁸Ñoqaqa yakullawanmi bautizarqaykichik, paymi ichaqa Chuya Espirituwan bautizasunkichik.

Jesupa bautizakusqanmanta

(Mt 3:13-17. Lc 3:21-22)

⁹Chay punchawkunapim Jesus lloqsirqa Galilea lawpi Nazaret llaqtamanta hinaptinmi Jesusta Juan bautizarqa Jordan Mayupi. ¹⁰Yakumanta lloqsimuchkaspanmi Jesus qonqayta rikururqa hanaq pacha kicharikuchkaqta hinaspa *Diospa Espiritunta paloma hina payman uraykamuchkaqta. ¹¹Hinaptinmi hanaq pachamanta nimurqa:

—Qanmi kanki kuyasqay Churiy, qamraykum kusionqa kachkani —nispa.

Jesup tentasqa kasqanmanta

(Mt 4:1-11. Lc 4:1-13)

¹²Chaymantam *Diospa Espiritun Jesusta purunman pusarurqa ¹³purun animalkunapa kasqanman, chaypim karqa tawa chunka punchaw hinaptinmi *Satanas payta tentarqa, angelkunañataqmi hamurqaku yanapaqin.

Jesupa willakuy qallarisqanmanta

(Mt 4:12-17. Lc 4:14-15)

¹⁴Juanta carcelaruptinkum Jesus Galilea lawman rirqa Diospa munaychakusqanmanta allin noticiakunata willakustin, paymi nirqa:

¹⁵—Tiepom chayaramunña. Diospa munaychakunan tiepom hichparamunña. Huchaykichikmanta wanakuspaykichikyá chaskikuychik Diospa allin noticianta —nispa.

Challwirukunata Jesus qayasqanmanta

(Mt 4:18-22. Lc 5:1-11)

¹⁶Galilea Qochapa patanpi purichkaspanmi Jesus rikururqa Simonta wawqen Andrestawan. Paykunam challwiru kaspanku challwachkarqaku atarrayawan.

¹⁷Chaymi paykunata nirqa:

—Qatiwaychik, challwachkaq hina runakunata huñunaykichikpaqmi atiyta qosqaykichik —nispa.

¹⁸Niykuptillanmi atarrayankuta saqeruspa Jesuswan pasarqaku.

¹⁹Chaymanta pasarispanñataqmi Jesus rikururqa Zebedeopa churinkunata otaq Jacobotawan Juanta botepi mallanku allichachkaqta ²⁰chaymi paykunatapas nirqa:

—Qatiwaychik —nispa.

Chaymi taytan Zebedeota yanapaqninkunatawan botepi saqeruspanku Jesuswan pasarqaku.

Demonioyoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Lc 4:31-37)

²¹ Capernaum llaqtaman chayaruptinkum *samana punchawpi Jesus yaykurqa *huñunakunanku wasiman hinaspa yachachirqa. ²² Runakunañataqmi Jesuspa nisqanwan admirakurqaku Diospa leynin yachachiqkunamantapas atiywanraq yachachisqanrayku. ²³ Chaypim karqa demonioyoq runa. Paymi kaynata qaparirqa:

²⁴ —Nazaret llaqtayoq Jesus ¿imatataq munanki ñoqaykuwan? ¿Ñakarichiwanaykikupaqchum hamurqanki? Ñoqaqa reqsikim pim kasqaykita, qamqa Diosmanta hamuq mana huchayoqmi kanki —nispa.

²⁵ Jesusñataqmi demoniota qaqchaspan nirqa:

—iUpallay hinaspa lloqsiy kay runamanta! —nispa.

²⁶ Chaymi runata demonio taspiparuspan qaparistin lloqsirurqa. ²⁷ Lliw runakunañataqmi admirasqallaña ninakurqaku:

—¿Imataq kayqa? ¿Imataq yachachiwanchik kaywanqa? ¡Mayna atiyniyoqñamá kay runaqa demoniokunapas kasunanpaqqa! —nispa.

²⁸ Chayllam Jesusmanta yacharurqaku tukuy Galilea lawpi kaqkuna.

Pedropa suegranta Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:14-15, Lc 4:38-39)

²⁹ *Huñunakunanku wasimanta lloqsiruspam Jesus rirqa Jacobowan hinaspa Juanwan Simonpa hinaspa Andrespa wasinta. ³⁰ Chaypim Simonpa suegran camapi calenturawan kachkarqa hinaptinmi Jesusman willarqaku onqosqanmanta. ³¹ Chaymi Jesus asuykuspan makinmanta hatarirachirqa hinaptinmi chaylla calenturan chinkaruptin paykunata atienderqa.

Achka onqoqkunata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:16-17, Lc 4:40-41)

³² Inti seqaykuruptinñam Jesusman pusamurqaku llapa onqoqkunata demonio- ñakarichisqankunatawan. ³³ Llaqtapi lliw runakunañataqmi wasi punkuman huñunakaramurqaku. ³⁴ Chaymi Jesus imaymana rikchaq onqoyniyoq runakunata sanoyachirqa, wakin runakunamantam demoniokunata qarqorqa. Ichaqa manam dejarqachu demoniokuna paymanta rimananta pim kasqanta yachasqankurayku.

Galileapi willakustin Jesus purisqanmanta

(Lc 4:42-44)

³⁵ Paqarinnintin punchawtam manaraq achikyamuchkaptin, llaqtamanta Jesus lloqsirqa chunniqman rispa Diosta mañakamunanpaq. ³⁶ Chaymi Simon puriqma-sinkunapiwan Jesusta maskaq rirqaku. ³⁷ Tariruspankuñataqmi nirqaku:

—Llapa runakunam maskasuchkanki —nispa.

³⁸ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Hakuchik hichpapi llaqtachakunaman, chaykunapipas willakamunaypaqmi hamurqani kay pachamanqa —nispa.

³⁹ Jesusmi puriq tukuy Galilea lawpi *huñunakunanku wasikunapi willakustin chaynataq demoniokunatapas runakunamanta qarqostin.

Leprawan onqoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:1-4. Lc 5:12-16)

⁴⁰*Leprawan onqoq runam Jesusman asuykuspan qonqorakuykuspa nirqa:

—Munaspaykiqa allinyaykachillawayá —nispa.

⁴¹Chaymi Jesus paymanta llakipayarikuspa llapchaykurqa:

—Arí, munanim, allinyayña —nispa.

⁴²Chaynata rimaruptillanmi onqoynin chinkaruptin allinyarurqa. ⁴³Jesusña-taqmi chay runata pasakunanpaq kachkaptinña sinchita avisaspa nirqa:

⁴⁴—Amam pimanpas willankichu, Moisespa kamachikusqanman hinayá *sacerdotewan qawachikamuy sanoña kasqaykita hinaspayá ofrendata Diosman qomuy chaymi sanoña kasqaykitapas llapallanku yachanqa —nispa.

⁴⁵Payñataqmi pasaspan willakuyta qallaykurqa llapa runaman Jesuspa sanoyachisqanmanta chaymi Jesusqa maylaw llaqtamanpas mana rikuchikuspallaña yaykuq, payqa chunniqllantañam puriq. Chaywanpas tukuy hinastinmantam runakuna Jesusman hamurqaku.

Suchuta Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 9:1-8. Lc 5:17-26)

2 ¹Iskay kimsa punchaw purimusqanmantam Jesus kutirqa Capernaum llaqtaman.

Chaymi wasipiña kasqanta yacharuspanku ²llapa runakuna huñunakaramurqaku punkupas manaña yaykuy atinankukama. Jesusñataqmi Diosmanta yachachirqa.

³Chaymanmi tawa runakuna chakanapi apamurqaku suchu runata. ⁴Huntallaña kasqanraykum Jesuspa kasqankama mana chayayta atispanku wasipa hawanmanña seqarurqaku hinaspan Jesuspa kasqan law wasipa qatanta uchkuruspanku chayninta suchuta uraykachirqaku. ⁵Chay apamuqkunapa confiakusqankuta Jesus yacharuspanmi suchuta nirqa:

—Yaw Tayta, pampachaykim huchaykikunata —nispa.

⁶Chaypitaqmi tiyachkarqaku Diospa leynin wakin yachachiqkunapas, paykunam piensasachkarqaku:

⁷—¿Imanasqataq kay runaqa chaynata riman? Diostam piñachichkan dios tukuspan, Diosllam huchayoqkunata pampachaqqa —nispa.

⁸Jesus paykunapa piensasqankuta yachasanmi nirqa:

—¿Imanasqataq piensankichik chaynakunata? ⁹¿Mayqan nisqaytaq facil kanman: Suchuta “Huchaykikunatam pampachayki” nisqaychu icha “Hatarispayki puñunaykita hoqarisa puriy” nisqaychu? ¹⁰Kunanmi yachankichik Diosmanta Hamuq Runaqa huchakunata pampachanaypaq kay pachapi atiyniyoq kasqayta.

Chaynata niruspanmi suchuta nirqa:

¹¹—Qamtam niki, hatariy, puñunaykita hoqarisa wasikiman ripukuy —nispa.

¹²Suchum chaylla hatariruspan puñunanta hoqariruspan pasakurqa lliw runakuna qawachkaptin. Llapallan runakunam admirakuspa Diosta alabarqaku:

—Manam haykapipas kaynataqa rikurqanchikchu —nispa.

Discipulonpaq Leviyta Jesus qayasqanmanta

(Mt 9:9-13. Lc 5:27-32)

¹³Chaymantam huktawan Jesus rirqa qochapa patanman, payman llapa runakuna asuykuptinkum yachachirqa. ¹⁴Chaymanta rispanñataqmi Jesus rikururqa Alfeopa churin Leviyta *impuesto cobrananpi tiyachkaqta, Jesusmi payta nirqa:
—Qatiway —nispa.

Chaymi Leviy hatarispan Jesuswan rirqa.

¹⁵Leviypa wasinpim Jesus mikuchkarqa, *impuesto cobraq runakunapas wakin huchasapa runakunapiwanmi Jesuswan hinaspa discipulonkunawan mikuchkarqa. Achkallañamá paytaqa qatiqku. ¹⁶Hinaptinmi ley yachachiq fariseokuna rikururqaku Jesusta paykunawan mikuchkaqta. Paykunam Jesuspa discipulonkunata tapurqaku:

—¿Imanasqataq payqa mikuchkan *impuesto cobraqkunawanqa hinaspa huchasapa runakunawanqa? —nispa.

¹⁷Jesus chayta uyariruspanmi nirqa:

—Sano runakunaqa manam necesitanchu medico hampinanta, ichaqa onqoqkunallam. Ñoqaqa hamurqani manam justo runakuna qayaqchu aswanqa huchasapakuna qayaqmi.

Ayunomanta

(Mt 9:14-17. Lc 5:33-39)

¹⁸Bautizaq Juanpa discipulonkuna *fariseokunapa discipulonkunawan huk punchaw ayunachkaptinkum Jesusman runakuna asuykuspanku tapurqaku:

—Juanpa discipulonkunapas chaynataq fariseokunapa discipulonkunapas ayunankum. ¿Imanasqataq discipuloykikunaqa mana ayunankuchu?

¹⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Yaqachum casamientoman riq runakuna ayunanmanku paykunawan novio kachkaptin? Chaypi novio kanankamaqa manam ayunanmankuchu. ²⁰Hamuq punchawkunapim ichaqa novio chinkaruptin ayunanqaku.

²¹—Mawka pachataqa manam pipas siranmanchu mosoq latapawanqa. Chay mosoq latapaqa chintiruspam mawka pachata astawan llikirunman. ²²Chaynataqmi mana pipas churanmanchu manaraq poqosqa vinotaqa mawka odrepiaq, chay vino poqoruspanqa mawka odretam toqyarachinman hinaptinmi vinopas usunman, odrepas mana valeqñam kanman. Manaraq poqosqa vinotaqa mosoq odrepim churana.

Espigakunata samana punchawpi rachusqankumanta

(Mt 12:1-8. Lc 6:1-5)

²³*Samana punchawmi Jesus richkarqa tarpusqa chakrapa ukunta, discipulonkunañataqmi ristin trigo rachuyta qallaykurqaku. ²⁴*Fariseokunañataqmi Jesusta nirqaku:

—¿Imanasqataq discipuloykikunaqa rurachkanku samana punchawpi leypa harkakusqanta?

²⁵Payñataqmi nirqa:

—¿Manachum leerqankichik puriqmasinkunapiwan yarqaymanta kaspera Davidpa imam rurasqanta? ²⁶Sacerdotekunapa jefen Abiatar kachkaptinmi David yaykurqa Diospa wasinman hinaspam chay sacerdotekunallapa mikunan Diospa tantankunata mikururqa, qoykurqataqmi puriqmasinkunamanpas.

²⁷—Manam Diosqa runataqa unancharqa samana punchawraykuchu, chay punchawtaqa Diosqa akllarqa runapa allinninpaqmi. ²⁸Chayraykum Diosmanta Hamuq Runaqa munaychakuni samana punchawpipas.

Chakisqa makiyoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 12:9-14. Lc 6:6-11)

3 ¹Jesumi yapamanta yaykurqa *huñunakunanku wasiman, chaypim kachkarqa chakisqa makiyoq runa. ²*Fariseokunañataqmi wateqachkarqaku Jesusta *samana punchawpi sanoyachiptinqa chaymanta acusanankupaq. ³Jesumi chakisqa makiyoq runata nirqa:

—Hatarispayki kay chawpipi sayay —nispa.

⁴Hinaspam runakunata tapurqa:

—¿Imatataq ley permitiwanichik *samana punchawpi rurananchikpaq? ¿Runapa allinninpaq ruraytachu icha mana allinninpaq ruraytachu? ¿Runa kaw-sachiytachu icha wañurachiytachu? —nispa.

Paykunañataqmi upallalla karqaku. ⁵Hinaptinmi Jesus muyuriqninpi kaqkunata qarwarirqa piñakuywan. Rumi sonqo kasqankumanta llakikuspanmi, chay runata nirqa:

—Haywariy makikita —nispa.

Haywariykuptillanmi makin sanoyarurqa. ⁶Chaymi fariseokuna lloqsimuspanku Herodespa partidonkunawan tanteeanakurqaku:

—¿Imaynatataq Jesusta wañurachichwanchik? —nispanku.

Achka runakuna Jesusta uyariq risqankumanta

⁷Jesusñataqmi discipulonkunapiwan qochapa patanman pasakurqa hinaptinmi achka runakuna Jesusta qatirqaku Galilea lawmanta. ⁸Jesupa tukuy imakuna rurasqanta yacharuspankum rirqaku qawaq Judea lawmanta, Jerusalem llaqtamanta, Idumea lawmanta, Jordan Mayupa waklawninmanta. Rirqakutaqmi Tiro hinaspa Sidon llaqtakunapa muyuriqninmantapas. ⁹Achkallaña runakuna chaypi kasqanraykum mana ñitirachikunanpaq discipulonkunata Jesus kamachirqa huk boteta alistanankupaq. ¹⁰Jesus achka runata sanoyarachisqanraykum llapa onqosqa runakuna payta llapchaykunankupaq ñitinakustin asuykurqaku. ¹¹Demoniyoqkunañataqmi Jesusta rikuruspanku ñawpaqninpi qonqorakuykurqaku hinaspam qaparirqaku:

—Qamqa kanki Diospa Churinmi —nispanku.

¹²Jesusñataqmi paykunata sinchita kamachirqa:

—Amam pimanpas willankichikchu pim kasqaytaqa —nispa.

Chunka iskayniyoq discipulonkunata Jesupa akllasqanmanta

(Mt 10:1-4. Lc 6:12-16)

¹³Jesus orqo lawman rispanmi qayarqa akllasqankunallata chaymi paykuna Jesusman asuykurqaku. ¹⁴Akllarqam chunka iskayniyoq qarikonata paywan kuska purinankupaq hinaspa Diospa munaychakusqanmanta willakamunankupaq.

¹⁵Kay akllasqankunamanmi atiyta qorqa demoniokunata qarqonankupaq.

¹⁶Chay chunka iskayniyoq discipulonkunam karqa: Simon, paytam suticharqa Pedrowan, ¹⁷Zebedeopa churin Jacobowan Juan, paykunatam suticharqa Boanergeswan piñakuqlaña kasqankurayku. ¹⁸Wakinñataqmi karqa Andres, Felipe,

Bartolome, Mateo, Tomas, Alfeopa churin Jacobo, Tadeo, *cananista partidomanta kaq Simon ¹⁹hinaspas Judas Iscariote, paymi qepata Jesusta traicionarurqa.

Jesusta kamisqankumanta

(Mt 12:22-32. Lc 11:14-23. 12:10)

²⁰Jesusmi discipulonkunawan kutimurqa wasiman hinapinmi huktawan achkallaña runakuna huñunakaramurqa chaymi paykunaqa manaña mikuytapas atirqakuchu. ²¹Jesuspa ayllunkunam chaypi kasqanta yacharuspanku hamurqaku pusanankupa: “Locoyarunmi” nispa runakuna rimaptinku.

²²Diospa leynin yachachiqkunapas Jerusalem llaqtamanta hamuspankum nirqaku:

—Kay runaqa demoniokuna kamachiq Beelzebupa huntasqanmi kachkan chaymi qarqon demoniokunata —nispanku.

²³Chaymi Jesus paykunata qayaspan nirqa:

—Kikintaqa *Satanasqa manam qarqokunmanchu —nispa.

Entiendenankupa qmi rikchanachirqa:

²⁴—Sichu huk nacionpi runakuna chaqwallapi kawsaptinkuqa chayllam chay nacion tukurunman. ²⁵Manata qmi rakinakusqa familiapas takyanmanchu. ²⁶Chaynata qmi *Satanaspas kikinpa contranpi hatarispaqa manaña takyanmanchu, chayllam tukurunman.

²⁷—Kallpasapa runapa wasinmantapa manam pipas suwakuyta atinmanchu manaraq payta chaqnaruspaqa. Chaqnaruspa ichaqa imankunatapas chay suwaqa apakunman.

²⁸—Cheqaptam nikichik: Diosqa pampachanqam runakunapa tukuy huchantapas chaynataq kikinta kamisqankutapas. ²⁹Chuya Espiritu kamiqkunatam ichaqa mana haykapipas pampachanqachu, paykunaqa wiñaypaq huchayoqmi kanqaku.

³⁰Chaytam Jesus nirqa runakunaman “Jesusqa demonioyoqmi” nispa rimasqankurayku.

Wawqenkunam mamanpiwan Jesusta maskanku.

(Mt 12:46-50. Lc 8:19-21)

³¹Jesuspa kasqanmanmi chayarurqaku mamanwan wawqenkuna, hawallapi sayaykuspa payta qayachirqaku. ³²Jesuspa muyuriqninpi tiyaqkunam nirqaku:

—Mamaykim wawqekikunapiwan qanmanta tapukuspanku hawapi kachkan ku —nispa.

³³Jesusmi nirqa:

—¿Pitaq mamay, pitaq wawqeykuna? —nispa.

³⁴Muyuriqninpi tiyaqkunata qawarispanmi nirqa:

—Kay runakunam mamaywan wawqe-paniykunaqa. ³⁵Pipas Diospa munasqan ruraqmi wawqeyqa, paniyqa hinaspas mamayqa.

Muhu tarpuqmanta

(Mt 13:1-9. Lc 8:4-8)

4 ¹Qochapa patanpi Jesus huktawan yachachiyta qallariptinmi llapa runa chayman huñunakururqa. Achkallaña runakuna kaptinmi, Jesus gocha ukupi boteman yaykuspan tiyaykurqa, llapa runañata qmi gocha patallanpi karqa.

²Chaymi Jesus rikchanachiykunawan achkallataña yachachirqa:

³—Uyariychik: Huk runam rirqa tarpukuq. ⁴Muhuta maqchiptinmi wakin wichirqa ñanman hinapinmi kullkukuna mikururqa. ⁵Wakinñata qmi wichiykurqa mana ancha

allpayoq ranraman hinaptinmi chay muhu chaylla wiñaramurqa as allpallapi kasqanrayku. ⁶Inti rupamuptinñataqmi mana sumaq sapichakusqa kasqanrayku chakirurqa. ⁷Wakin muhuñataqmi wichiykurqa kichka-kichka ukuman hinaptinmi kichkakuna wiñaruspa muhu wiñaqta eqoyarachirqa chaymi manaña rururqachu. ⁸Wakinñataqmi allin allpaman wichiykurqa chaymi wiñamuspan rururqa, wakinmi huk muhullaman-ta rururqa kimsa chunkata, wakinñataq soqta chunkata, wakinñataq pachakta.

⁹—¡Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá!

Rikchanachiykunaqa imapaqmi kasqanmanta

(Mt 13:10-17. Lc 8:9-10)

¹⁰Jesus sapallanña kachkaptinmi hichpanpi kaqkuna discipulonkunapiwan Jestusta tapurqaku:

—¿Imaninantaq chay rimasqayki rikchanachiykunaqa? —nispa.

¹¹Jesusñataqmi paykunata nirqa:

—Qamkunamanmi Diospa munaychakusqanmanta ñawpaq mana yachasqay-kichikkunata yachachikichik, wakin runakunamanmi ichaqa lliwta yachachini rikchanachiykunallawan ¹²chaynapi qawakuspapas mana rikukunankupaq, uyarispapas mana entiendenankupaq, Diosman mana kutirikunankupaq chaynataq huchankumantapas mana pampachasqa kanankupaq —nispa.

Rikchanachisqanpa imam ninanmanta

(Mt 13:18-23. Lc 8:11-15)

¹³Jesusmi nirqa:

—¿Manachu qamkunapas entiendenkichik kay rikchanachisqayta? Hinaptinqa ¿imaynamá entiendewaqchik wakintaqa? ¹⁴Chay tarpuq runaqa Diospa palabran willakuqmi. ¹⁵Wakin runakunaqa rikchakun ñanman muhu wichiqmanmi. Diospa palabrantay uyariruptinkum *Satanas chaylla hamuruspan horqorun sonqonpi tarpusqa Diospa palabrantay. ¹⁶Wakin runakunañataqmi rikchakun ranraman wichiykuq muhuman, Diospa palabrantay uyarispankum kusiqañña chaskinku, ¹⁷aswanqa mana sapichasqa kasqanraykum mana unaytachu kawsanku. Ñakarispay hinaspay Diospa palabranrayku cheqnisqa kasqankuwan hukmanyaruspam chaylla urmarunku. ¹⁸Wakin runakunañataqmi rikchakun kichka-kichka ukuman wichiykuq muhuman, paykunam Diospa palabrantay uyarinku, ¹⁹aswanqa kay pachapi kaqkunamanta sinchita preocupakuspam kusikuyta tarinku llapa kapuqninkunallapi, engañasqa kaspankum aswan-aswanraq imakunantapas munanku. Tukuy kaykuna runapay sonqonman yaykuruptinmi Diospa palabranqa mana yanapanñachu. ²⁰Wakin runakunam ichaqa allin allpaman muhu wichiq hina, Diospa palabrantay uyarispankum kasukunku hinaspam allin cosecha qoq hina kanku, wakinmi chulla granollamanta kimsa chunka ruruq hina, wakinñataqmi soqta chunka ruruq hina, wakinñataqmi pachak ruruq hina.

Ratachkaq mecherowan rikchanachisqanmanta

(Lc 8:16-18)

²¹Jesusmi paykunata nirqa:

—¿Yaqaqum ratachkaq mecherota churarunmanku cajon ukuman otaq kawitu ukuman? Manam, chaytaqa alto patakmanmi churana sumaqta kanchananpaq.

²²Pakasqa kaqkunawan upallalla rimasqakunaqa qawachisqam kanqa. ²³Uyari-waqniykunaqa kasukuychikyá.

²⁴—Uyarisqaykichikpiyá yuyaymanaychik. Runakunapaq imam rurasqaykichikman hinam Diospas aswanraq qamkunapaq ruranqa. ²⁵Kapuqniyoqmanqa aswanraqmi yapasqa, aslla kapuqniyoqmantam ichaqa aslla kapuqnintapas qechurusaq.

Muhuwan rikchanachisqanmanta

²⁶Jesusmi nirqa:

—Diospa munaychakusqanqa kaynam: Huk runam chakrapi tarpusqanmanta ²⁷samakuq ripukun. Chaymi punchawkuna pasan. Chay tarpusqan muhuñataqmi wiñamun, tarpuqmi ichaqa mana yachanchu imaynam wiñasqanta, ²⁸chaytaqa allpam kikillanmanta wiñachimun. Ñawin puntata wiñamuspanmi hatunyaspan espigamun. ²⁹Chaymi poqoruptinñataq rutunaña, chaynataqa rurana cosecha chayaramusqanraykum.

Mostaza muhuwan rikchanachisqanmanta

(Mt 13:31-32. Lc 13:18-19)

³⁰Huktawanmi Jesus nirqa:

—¿Imawantaq tupachichwan Diospa munaychakusqanta? ¿Imaynataq chayqa kanman? ³¹Chayqa kanman allpapi tarpusqa mostaza hinam, chay muhuqariki wakin muhukunamantapas taksacharaqmi, ³²wiñaruspanmi ichaqa lliw qorakunamantapas aswan hatunraq, alton pawaq urpitukunapas chaypim llantukun.

³³Chayna rikchanachiykunawanmi runakunata Jesus yachachirqa entiendey atinankukamalla. ³⁴Mana rikchanachispaqa manamá imatapas rimarqachu, discipulonkunamanmi ichaqa entiendechirqa lliw rimasqankunata.

Sinchi wayrata Jesus tanirachisqanmanta

(Mt 8:23-27. Lc 8:22-25)

³⁵Tutaykuqtañam discipulonkunata Jesus nirqa:

—Qochatayá chimpasun waklawman —nispa.

³⁶Llapa runakunata saqeruptinkuñam discipulonkuna hina botepi kachkaqta Jesusta aparqaku, paykunawantaqmi huk botekunapas rirqa. ³⁷Sinchillataña wayramuptinmi yakupas nisyu-nisyuta hoqarikururqa chaymi botemanpas yaqaña huntarurqa. ³⁸Jesusñataqmi qepa lawpi sawnakuykuspan puñukuchkarqa. Rikchachispankum payta nirqaku:

—Yachachikuq ¿manachu imapas qokusunki? ¡Chinkaykuchkanchikñam! —nispa.

³⁹Jesus hatarimuspanmi wayrata qaqcharqa. Qochatañataqmi:

—Hawkayayña —nirqa.

Chaymi wayra pasaruptin tukuy imapas hawkayarurqa. ⁴⁰Jesusmi discipulonkunata nirqa:

—¿Imanasqataq kaynatañaqa mancharikunkichik? ¿Manachu Diospi confiakunkichik? —nispa.

⁴¹Paykunañataqmi llumpay mancharisqallaña kikinkupura ninakurqaku:

—¿Pimá kay runaqa wayrapas yakupas kasunanpaqqa? —nispa.

Demoniokunapa ñakarichisqan runamanta

(Mt 8:28-34. Lc 8:26-39)

5 ¹Qochata chimparuspankum Gerasa llaqtaman chayarurqaku. ²Jesus bote-manta lloqsiruptinmi demoniokunapa ñakarichisqan runa payman hamurqa panteonmanta. ³Chay runaqa *yacharqa panteonpim, paytaqa manam pipas chaqnayta atiqkuchu fierro cadenakunawanpas. ⁴Achka kutipim chakintawan makinta watarqaku fierro cadenawan, ichaqa imatapas hinam tipiparuq chaymi pipas mana harkayta atirqachu. ⁵Payqa panteonkunapi hinaspa orqokunapim tuta punchaw puriq qaparkachastin hinaspa rumikunawan takakustin. ⁶Jesusta karullamantaraq rikuruspanmi kallpaspa qonqorakuykurqa. ⁷⁻⁸Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Yaw demonio ikay runamanta lloqsiy! —nispa.

Chaymi demonioñataq nirqa:

—Hanaq pachapi kaq Diospa Churin Jesus ñimatataq munanki ñoqawan? Diospa sutinpim mañakuyki, amayá ñakarichiwaychu —nispa.

⁹Jesumi tapurqa:

—¿Imataq sutiki? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Sutiyqa legionmi achkallaña kasqaykurayku —nispa.

¹⁰Jesustam llumpayta ruegakurqa:

—Amayá llumpay karumanqa qarqoruwaykuchu —nispa.

¹¹Orqopa waqtanpim achka-achka kuchikuna mikuchkarqa. ¹²Chaymi Jesusta demoniokuna ruegakurqa:

—Kuchikunaman yaykunaykupaqyá kachaykuwayku —nispa.

¹³Jesus “arí” niykuptinmi demoniokunaqa runamanta lloqsiruspa kuchikunaman ustururqa. Chaypim kachkarqa yaqa iskay waranqa kuchikuna. Chay llapallan kuchikunam waqtanta kallpaspa qochaman wichiysuspa heqeparurqaku.

¹⁴Hinaptinmi kuchi michiqkuna ayqekuspanku llaqtapipas hinaspa chakraku-napipas willakurqaku chay pasakusqanmanta, chaymi runakuna kallpamurqaku chay pasakusqan qawaq. ¹⁵Jesuspa kasqanman chayaramuspankum rikurur-qaku demoniokunapa ñawpaq ñakarichisqan runata, payqa tiyakuchkasqa pachasqañam hinaspa yuyayninman kutisqañam, chaynata qawaykuspankum mancharikururqaku. ¹⁶Rikuqkunañataqmi paykunaman willarqaku demoniopa ñakarichisqan runataqa imam pasarusqanmanta chaynataq kuchikunamantapas.

¹⁷Chay llaqtayoq runakunam Jesusta ruegarqaku llaqtankumanta pasakunanpaq.

¹⁸Jesus botepiña kachkaptinmi chay demoniopa ñawpaq ñakarichisqan runa ruegarqa:

—Qanwan riytam munani —nispa.

¹⁹Jesusñataqmi mana munaspan nirqa:

—Wasikiman rispayki aylluykikunaman willamuy llakipayasuspayki Señor Diospa imam rurasqanmanta —nispa.

²⁰Chay runam pasaspan Decapolis sutiyoq chunkantin llaqtakunapi willakur-qa paytaqa imaynatam Jesus sanoyarachisqanmanta, lliw uyariqninkunañataqmi admirakurqaku.

Jairoa churin kawsarisqanmantawan onqoq warmipa sanoyasqanmanta

(Mt 9:18-26. Lc 8:40-56)

²¹ Jesus botepi kutiramuspan qochapa patanpiña kachkaptinmi llapa runakuna huñunakaramurqaku chayraykum, payqa hinallapi karqa. ²² Hinaptinmi Jairo sutiyoq runa Jesuspa kasqanman hamuspa qonqorakuykurqa, payqa karqa *huñunakunanku wasipi kamachikuqmi. ²³ Paymá Jesusta ruegakurqa:

—Warmi churiymi wañuruchkanña, hakuchik wasiyman payta hapiykuptiki sanoyaruspan kawsananpaq —nispa.

²⁴ Jairowan Jesus pasaptinmi achkallaña runakuna qatispa payta ñitirqa. ²⁵ Paykunawanmi kachkarqa onqoq warmi, payqa yaqa chunka iskayniyoq watañam flujowan ñakarichkarqa. ²⁶ Achka medicokunawanmi hampichikurqa sanoyananpaq ichaqa tukuy imantam yanqapaq gastarqa, chaywanpas payqa ñakarisanmi peorchakuchkarqa. ²⁷⁻²⁸ Kay warmim Jesusmanta uyariruspan paypa qepanman asuykurqa runakunapa chawpinta, paymi piensarqa:

—Pachallantapas hapiykuspayqa sanoyarusaqmi —nispa.

Jesuspa pachanta hapiykuptinmi ²⁹ flujon chaylla taniruptin sanoyarurqa.

³⁰ Jesusñataqmi musyarurqa huk kaqninta atiyinwan sanoyarachisqanta chaymi qepanta qawarispata tapurqa:

—¿Pitaq pachayta llapchaykaramun? —nispa.

³¹ Jesuspa discipulonkunañataqmi nirqa:

—Qawachkankitaq kaynaña runa ñitisisaykitaqa. ¿Chaychu ninkiraq: “¿Pitaq llapchaykaramuwan?” nispa?

³² Chaymi Jesus muyuriqninta qawarqa llapchaykuqninta reqsinanpaq.

³³ Sanoyarusqanta yachakuruspanmi chay warmi manchakuywan katkatatastin qonqorakuykuspan willakurqa imam pasakusqanta. ³⁴ Jesusñataqmi chay warmita nirqa:

—Mamáy, inisqaykiraykum allinyarunki, kunanqa hawkallaña pasakuy, manañam kay onqoywanqa ñakarinkinñachu —nispa.

³⁵ Jesus rimachkaptinraqmi Jairoa wasinmanta hamurqaku payman willaq:

—Churikiqa wañukunñam ¿imapaqñataq yachachikuqtaqa pusanki? —nispa.

³⁶ Jesusñataqmi mana caso-preciotapas churaspan Jairota nirqa:

—Ama llakikuychu, confiakuy ñoqapi —nispa.

³⁷ Mana pipas qatinanta munaspanmi Jesusqa puserqa Pedrotawan Jacobo-llata, puserqataqmi Jacobopa wawqen Juantapas. ³⁸ Chay kamachikuq Jairoa wasinman chayaruspanmi Jesusqa rikurqa lliw runakunata waqayllawanña qaparkachachkaqta, ³⁹ yaykuspanmi paykunata nirqa:

—¿Imanasqataq kayna waqayllawanñaqa qaparkachachkankichik? Warmapaq manam wañusqachu kachkan aswanqa puñuchkanmi —nispa.

⁴⁰ Chaymi asipayarqaku Jesusta. Hinaptinmi Jesusqa lliw runakunata lloq-sirachispan yaykurqa warmapa kasqanman, chaymanqa yaykurqa warmapa tayta-mamallanwanmi hinaspa chay pusasqankunallawanmi. ⁴¹ Sipaschapa ma-kinta Jesus hapiykuspanmi arameo idiomapi nirqa:

—Talita cumi —nispa. Chayqa: “Sipascha, qamtam niki iHatariy!” ninanmi.

⁴² Sipascha chaylla hatariruspanmi puriyta qallaykurqa. Payqa chunka iskay-niyoq watanpiñam karqa. Chaypi kaqkunañataqmi admirakuspanku sasa-sasata

creerqaku. ⁴³Chaymi Jesus paykunata kamachirqa ama pimanpas willakunankupaq, kamachirqataqmi sipaschaman mikuchinankupaqpas.

Llaqtan Nazaretpi Jesuspa kasqanmanta

(Mt 13:53-58. Lc 4:16-30)

6 ¹Jesus chaymanta pasakuspanmi llaqtanman kutirqa discipulonkunapiwan kuska. ²*Samana punchaw chayaramuptinmi payqa *huñunakunanku wasiman yaykupan yachachiyta qallaykurqa chaymi llapa runakuna admirakuspanku kaynata nirqaku: —¿Kay runaqa maypitaq yacharqa kaykunataqa? ¿Imaynataq chaskirqa kay yachaytaqa? ¿Imaynataq *milagrokunataqa ruran? ³¿Manachum payqa Mariapa wawan carpintero? Kay llaqtanchikpim *yachan paypa wawqen Jacobopas, Joseypas, Judaspas, Simonpas chaynataq paninkunapas —nispa.

Chaynata nispamá Jesuspaq piñakururqaku.

⁴Jesusñataqmi nirqa:

—Diosmanta willakuqkunataqa manam ayllunkunapas nitaq llaqtamasinkunapas allintaqa chaskinkuchu, huklaw llaqtakunapim ichaqa allin chaskisqa —nispa.

⁵Chayraykum Jesusqa iskay-kimsa milagrokunallata ruraspan as runakunallata sanoyachirqa umankuman makinta churaykuspan. ⁶Llaqtamasinkuna mana creeptinkum Jesusqa hukmanyarurqa.

Willakamunankupaq discipulonkunata kachasqanmanta

(Mt 10:5-15. Lc 9:1-6)

Hichpan llaqtakunapim Jesus yachachistin purimurqa. ⁷Chunka iskayniyoq discipulonkunata qayaykuspanmi iska-iskaymanta kacharqa, paykunamanmi atiyta qorqa demoniokunata runakunamanta qarqomunankupaq. ⁸Paykunatam kamachirqa:

—Illaspaykichikqa amayá imatapas apaychikchu ni qoqawtapas ni tantatapas ni qollqetapas, apaspaqa-apaychik tawnallatayá, ⁹hinakuychikpas *usutallawan-yá, pachakuychikpas huk muda pachallawantaqyá.

¹⁰—Wasiman yaykuspaykichikqa chayllapiyá samakuychik chay llaqtamanta lloqsinyaykichikkama. ¹¹May llaqtapipas mana chaskisuptikichikqa hinaspa mana uyarisuptikichikqa chaymantayá lloqsiychik, *usutaykichikpi allpatapas taspichikyá chaynapi mana kasukuq kasqankuta yachanankupaq.

¹²Chaynata niruptinmi discipulonkunataq lloqsispanku runakunaman willamurqaku: —Huchaykichikmanta wanakuychik —nispa.

¹³Paykunaqa demoniokunatapas runakunamantam qarqomurqaku hinaspan aceitewan untaspa onqoqkunatapas sanoyachirqaku.

Bautizaq Juanta wañuchisqankumanta

(Mt 14:1-12. Lc 9:7-9)

¹⁴Tukuy kaykunatam Rey Herodes uyarirqa Jesusmanta runakuna rimasqanrayku. Wakin runakunam nirqaku:

—Bautizaq Juanmi kawsariramuspan kaynaña atiyniyoqqa —nispa.

¹⁵Wakinñataqmi nirqaku:

—Diosmanta willakuq Eliasmı kayqa —nispa.

Hukkunañataqmi nirqaku:

—Payqa Diosmanta willakuqmi, payqariki ñawpaq tiempopi hina Diosmanta willakuqmi.

¹⁶Herodes chayta uyariruspanmi nirqa:

—Juanmi payqa, kunkan qoroqchisqay runam kawsariramusqa —nispa.

¹⁷Herodesmi ñawpaqtaraq Juanta hapirachimuspan carcelman pusachirqa, chaypim cadenarachirqa Herodiasrayku. Herodiasqa karqa Rey Herodespa wawqen Felipepa warminmi ichaqa Herodesmi paywan casarakururqa. ¹⁸Chayraykum Herodesta Juan nirqa:

—Diospa leyninman hinaqa manam allinchi wawqekipa warminwan casarusqaykiqa —nispa.

¹⁹Herodiasqa Juanta cheqniruspanmi wañurachiyta munarqa ichaqa manam atirqachu. ²⁰Rey Herodesmi yacharqa Juanqa Diosllapaqña kawsaq kasqanta hinaspa justo kasqanta chaymi payta manchakuspan warmin Herodiasmanta waqaycharqa mana imatapas ruraranunpaq. Juanpa nisqanwan iskayrayachkaspapas Rey Herodesqa ganaswanmi uyarirqa. ²¹Ichaqa huk punchawmi Herodias munasqanta tarirurqa. Rey Herodespa santón chayaramuptinmi convidopaq qayachirqa soldadokunapa kamachiqninkunata hinaspa gobiernaqkunata, qayachirqataqmi Galilea lawpi allin reqsisqa runakunatapas. ²²Convidopi kachkaptinkum Herodiaspa warmi wawan yaykuruspan tusurqa, Rey Herodestawan mikuqmasinkunata chay sipaspa tususqan llumpayta gustaruptinmi Rey Herodes sipasta nirqa:

—Mañakuwaptikiqa imam munasqaykitam qosqayki —nispa.

²³Juramentaspantaqmi nirqa:

—Imam mañakuwasqaykitam qosqayki, qoykuykimanmi gobiernasqay llaqtakunapa partentapas —nispa.

²⁴Chaymi sipasqa lloqsiramuspan mamanta tapurqa:

—Mamáy ¿imatataq mañasaq? —nispa.

Mamanñataqmi nirqa:

—Bautizaq Juanpa umanta mañay —nispa.

²⁵Sipasmi chaylla reypa kasqanman yaykuspan nirqa:

—Kunachallan qoway huk platopi Bautizaq Juanpa umanta —nispa.

²⁶Chaymi Rey Herodes llumpayta llakirikururqa, convidoman qayachisqankunapas juramentasqanta uyarisqankuraykum manaña negayta atirqachu.

²⁷Chayllam soldadonta kamachirqa:

—Juanpa umanta aparamuy —nispa.

Chaymi soldado carcelman pasaspa Juanpa umanta qoruramuspan ²⁸aparamurqa platopi, sipasman haywaykuptinmi payñataq mamanman qoykurqa.

²⁹Chayta Juanpa discipulonkuna yacharuspankum hamurqaku paypa cuerpona apaspa pampamunankupaq.

Pichqa waranqapaq mikuy mirachisqanmanta

(Mt 14:13-21. Lc 9:10-17. Jn 6:1-14)

³⁰Jesuspa kachasqankuna iska-iskay risqankumanta kutiramuspankum paywan huñunakurqaku, paykunam willarqaku tukuy ima ruramusqankuta hinaspa yachachimusqankuta. ³¹Jesusñataqmi nirqa:

—Hakuchik chunniqman chaypi samarimunaykichikpaq —nispa.

Manañam mikunankupaqpas tiempo karqachu hukña-hukña runakuna hamusqanrayku. ³²Chaymi Jesusqa discipulonkunallawan chunniqman pasakurqa huk botepi. ³³Risqankuta rikuruspankum achka runakuna reqsirurqaku, llaqtakunamanta kallpaspankum paykunamantapas puntataraq chayarurqaku. ³⁴Botemanta Jesus lloqsiruspanmi chay achkallaña runakunata qawaykuspa llakipayarikurqa paykunamanta mana michiqniyoq ovejakuna hina kaptinku chaymi willarqa achka yachachikuykunata. ³⁵Yaqa inti seqaykuytañam Jesuspa discipulonkuna asuykuspanku nirqaku:

—Ñam llumpay tardeña, Kaypiqa manam wasipas kanchu. ³⁶Ripukuchunkuñayá, Kaypiqa manam imapas mikunankupaq kanchu, hichpa llaqtachakunaman hinaspachakrakunaman rispankuyá imallatapas rantichunku —nispa.

³⁷Jesusñataqmi nirqa:

—Qamkunayá mikuykachiychik —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqa:

—¿Ñoqaykuchu risaqku iskay pachak jornalpa chanin qollqewan tanta rantiq hinaspachum paykunaman mikuchisaqchu? —nispa.

³⁸Jesusñataqmi tapurqa:

—¿Haykataq tantaykichik kachkan? Maskamuychik —nispa.

Tariruspankum Jesusta nirqaku:

—Pichqa tantawan, iskay challwa kankasqallam —nispa.

³⁹Chaymi discipulonkunata Jesus kamachirqa llapa runakunata rakispanku pastopi tiyachinankupaq. ⁴⁰Llapa runakunam tiyarqaku pachakman hinaspapichqa chunkaman rakinasqa. ⁴¹Hinaptinmi Jesus chay pichqa tantatawan iskay challwa kankasqata hapiykurqa hinaspam cielota qawarispam Diosman gracias-ta qorqa. Tantakunata pakiykuspanmi discipulonkunaman qorqa runakunaman aypunankupaq, aypuchirqataqmi challwakunatapas. ⁴²Llapallankum mikurqaku saksanankukama. ⁴³Tantapa hinaspachallwapa puchuqnintam huñururqaku chunka iskayniyoq canasta huntataraq. ⁴⁴Yuyayniyoq qarikunallata yupaptinkum chay mikuqkunaqa karqa pichqa waranqa.

Qocha hawanta Jesuspa purisqanmanta

(Mt 14:22-27. Jn 6:16-21)

⁴⁵Chaymantam Jesusqa discipulonkunata boteman yaykuchirqa puntaspanku gochata chimpanankupaq chaynapi llapa runakunata avianankama Betsaida llaqtaman rinankupaq. ⁴⁶Llapa runakuna pasakuptinkuñam Jesusqa orqo lawman rirqa Diosta mañakunanpaq. ⁴⁷Tutayaramuptinmi boteqa qochapa chawpintaña richkarqa, Jesusñataqmi qocha patallanpiraq sapallan kachkarqa. ⁴⁸Discipulonkunatam rikururqa ñakariyllawanña yaku qachisqankuta, paykunaqa ñakarichkarqaku contrankupi llumpayta wayramuptinmi. Yaqa gallo waqaytañam Jesus paykunaman asuykurqa yaku hawanta puristin puntarunanpaq hina. ⁴⁹Discipulonkunañataqmi yaku hawanta puriqta rikuruspanku manchachikupaq hapispanku qaparirqaku.

⁵⁰Llapallanku mancharikuptinkum Jesusñataq nirqa:

—¡Qarinchakuychik! Ñoqam kani, ama manchakuychikchu —nispa.

⁵¹Boteman Jesus seqaruptinmi wayra tanirurqa. Discipulonkunañataqmi admirasqallaña qawanakurqaku. ⁵²Sonqonku rumiyaruptinmi paykunaqa mana entienderqakuchu tantakunata mirachisqanwan Jesuspa imam yachachisqanta.

Genesaret lawpi onqoqkunata sanoyachisqanmanta

(Mt 14:34-36)

⁵³Qochata chimparuspankum Genesaret lawman chayarurqaku, chaypim boteta watarqaku. ⁵⁴Botemanta chayraq lloqsichkaptinkum runakuna Jesusta reqsirurqaku. ⁵⁵Rikuqninkuna tukuy hinastinman kallpaspankum Jesupa kasqanman llapa onqoqkunata chakanakunapi apamurqaku. ⁵⁶Llaqtakunamanwan chakrakunaman Jesus riptinmi ñankunaman onqoqkunata apamuqku hinaspam payta ruegakurqaku pachanpa patallantapas hapiykunankupaq chaymi llapallan hapiykuqninkunaqa sanoyarurqaku.

Runataqa imam huchallichisqanmanta

7 ¹Jerusalenmanta hamuspankum *fariseokuna Diospa leynin yachachiqkunapiwan Jesusman asuykurqaku. ²Paykunam rikururqaku Jesupa wakín discipulonkunata makinkuta mana mayllakuspa mikuchkaqta chaymi paykunamanta rimarqaku. ³Fariseokunawan wakín *judiokunaqa ñawpaq abuelonkupa costumrenta qatispankum mana imatapas mikunkuchu manaraq allinta makinkuta mayllakuchkaspaqa. ⁴Mercadomanta kutimuspankupus manataqmi mikunkuchu manaraq puntata mayllakuchkaspankuqa. Paykunaqa qatinkutaqmi ñawpaq wakín costumbrekunatapas: Aywinkum vasokunata, jarrokunata, fierro mankakunata hinaspa catrekunata. ⁵Fariseokunam Diospa leynin yachachiqkunapiwan Jesusta tapurqaku:

—¿Imanasqataq discipuloykikunaqa mikunku mana makinkuta mayllakuspanku? Paykunaqa abuelonchikkunapa costumrentam mana kasukuchkankuchu —nispa.

⁶Chaymi Jesusñataq nirqa:

—iIskay uyakuna! Allintam Diospa nisqanta ñawpaqtaq Isaias qamkunamanta qellqarqa:

“Simillanwanmi yupaychawan kay runakunaqa.

Ñoqamanta karupim kachkan sonqonkuqa.

⁷Paykunaqa adorawankupas yanqapaqmi, yachachisqankupas runapa kamachisqallanmi.”

⁸—Qamkunaqa Diospa kamachikuyninkunata qonqaruspaykichikmi runakunapa costumbrekunaman hinalla rurankichik.

⁹—Qamkunaqa Diospa kamachikuyninkunata mana kasuspam costumbrekichikunallata qatinkichik. ¹⁰Moisesmi kaynata yachachirqa: “Tayta-mamaykita respeta, pipas tayta-mamanta ñakaqqa wañunqam” nispa. ¹¹Aswanqa qamkunam ninkichik: “Huk runaqa tayta-mamanman ninmanmi: ‘Taytáy, mamáy, manam yanapaykimanchu. Qamkunaman qonaytam Diosman qoykuni Corban sutiyoq regalota’ nispa.”

¹²Chaynata nispan yachachinkichik manaña tayta-mamaykichikta yanapanaykichikpaq. ¹³Ñawpaq costumbrekunata cumplinaykichikraykum Diospa kamachisqankunata yanqachankichik, chaynallatam rurankichik wakín costumbrekunatapas.

¹⁴Chaymi Jesus mosoqmanta runakunata qayaykuspan kaynata yachachirqa:

—Llapallaykichik uyarispayá kaykunata entiendeychik: ¹⁵Manam imapas mikusqanchu runataqa huchallichin, runataqa huchallichin sonqonmanta lloqsimuqmi. (¹⁶Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá.)

¹⁷Runakunamanta karunchakuruspan wasimanña Jesus yaykuruptionmi discipulonkuna tapurqa:

—¿Imaninantaq chay yachachisqaykiqa? —nispa.

¹⁸Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—¿Qamkunapas manachu entiendenkichik? ¿Manachu yachankichik runapa mikusqanqa mana huchallichisqanta? ¹⁹Imam mikusqanqa manam runapa sonqonmanchu yaykun, chayqa wiksanman yaykuspanmi cuerponmanta lloqsín.

Chaynata nispanmi Jesusqa yachachirqa llaqa mikuykuna allin kasqanta.

²⁰⁻²¹Payqa nirqataqmi:

—Sonqonmanta lloqsiptinmi runaqa huchallikun. Tukuy mana allinkunata piensaspa, suwakuspa, runata wañuchispa, ²²hukwan pierdekuspa, runakunapa imankunatapas munapayaspa, mana allinkunata ruraspa, engañaspa, qanra vidapi purispa, envidiakuspa, kamispa, runa-tukuspa hinaspa loco hina ruraspa. ²³Kay imaymana huchakuna runapa sonqonmanta lloqsimuqmi runataqa huchallichin.

Tiro llaqtayoc warmipa wawanta sanoyachisqanmanta

(Mt 15:21-28)

²⁴Jesusmi llaqtanmanta lloqsiruspan Tiro lawman rirqa. Chaypi kasqanta mana pipas yachananta munaspam huk wasiman yaykururqa, chaywanpas llaqa runakunaqa yacharurqakum chaypi kasqanta. ²⁵Chaypim kachkarqa demoniopa ñakarichisqan warmi warma, paypa mamanmi Jesuspa chayaramusqanta uyariruspan chaypunilla hamurqa hinaspam Jesuspa chakinman qonqorakuykurqa. ²⁶Chay warmiqa manam judiochu karqa aswanqa Siria hinaspa Fenicia nacionniyoq runakunapa castanmi. Chay warmim Jesusta ruegakurqa:

—Wawallaymantayá demoniota qarqoruy —nispa.

²⁷Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Suyaykuy, puntataqa warmakunaraqyá saksaruchun, manam allinchu warmakunamanta tantata qechuruspa allqokunaman wischuykuyqa —nispa.

²⁸Hinaptinmi warmiñataq nirqa:

—Arí chaynam tayı́, aswanqa mesapa ukunpi kaq allqokunapas mikunmi warmakunapa wichichisqanta —nispa.

²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Allintam rimarunki, ripukuyña, demonioqa ñam wawaykimanta lloqsirunña —nispa.

³⁰Wasinman chay warmi chayaruspanmi wawanta camapi tariykurqa sanotaña hinaspa demoniopa mana ñakarichisqantaña.

Mana uyarikuq sasa rimaq runata sanoyachisqanmanta

³¹Tiro lawmanta lloqsispam Jesus Sidon llaqtanta hinaspa Decapolis lawninta rirqa Galilea qochaman chayarqa. ³²Chaypim payman aparamurqaku sasa rimaq mana uyarikuq runata hinaspam ruegakurqaku:

—Kay runamanyá makikita churaykuy sanoyarunanpaq —nispa.

³³Jesusmi chay runata sapallanta huklawman pusarurqa, dedonkunata chay runapa rinrinkunaman hinaruspanmi toqayninwan qallunman tupaykachirqa.

³⁴Altoman qawarispamni sonqonpi llakirikuspan nirqa:

—iEfata! —nispa.

Chayqa “iKicharikuy!” ninanmi.

³⁵Chaypunillam chay runapa rinrinkuna kicharikururqa, qallunpas paskariku-ruptinmi allintaña rimarqa. ³⁶Jesusmi chaypi kaqkunata kamachirqa:

—Kay rurasqaytaqa amam pimanpas willakunkichikchu —nispa.

Chaynata Jesus kamachichkaptinpas aswanraqmi willakurqaku. ³⁷Chaymi runakuna admirakuspanku nirqaku:

—Jesusqa tukuy allintam ruran, mana uyariqkunatam uyarichin, rimachintaqmi mana rimaqkunatapas —nispanku.

Tawa waranqa runakunapaq mikuymanta

(Mt 15:32-39)

8 ¹Chay punchawkunapim kaqla huñunakurqaku achkallaña runakuna. Paykunapa mikunankupaq mana imapas kaptinmi Jesus discipulonkunata qayaspan kaynata nirqa:

²—Kay runakunamantam llakipayarikuni, ñam kimsa punchawña ñoqawan kachkanku, manam mikunankupaqqa imapas kanchu, ³mana mikusqata wasinkuman kutichiptyqa ripuchkaspachá hukmanyarunqaku, wakinkuqa karumantaraqmi hamurqakupas.

⁴Discipulonkunañataqmi nirqaku:

—Kay chunniqqiqa ¿ima tantawantaq saksachichwan kaynaña runataqa? —nispa.

⁵Jesusmi paykunata tapurqa:

—¿Haykataq tantaykichik kachkan? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Qanchisllam —nispa.

⁶Jesusmi kamachirqa llapa runakunata pampapi tiyaykunankupaq, chay qanchisnintin tantakunata hapiykuspanmi Diosman graciasta qorqa hinaspan pakiykuspan discipulonkunaman haywarqa aypunankupaq chaymi paykunañataq runakunaman aypurqaku. ⁷Paykunapaqa qarqataqmi iskay-kimsa kankasqa challwachankupas chaymi Diosman graciasta qospa chaykunatapas Jesus aypuchirqa. ⁸Llapallankum mikurqaku saksanankukama hinaptinmi puchunkunatapas huñumurqaku qanchis canasta huntatarqa. ⁹Mikuqkunam qarqaku yaqa tawa waranqa runakuna, mikuruptinkuñam Jesus runakunata wasinkuman kutichirqa. ¹⁰Chaymantañataqmi discipulonkunawan boteman seqaruspa Dalmanuta llaqta lawman pasakurqaku.

Fariseokunapa milagro mañakusqanmanta

(Mt 16:1-4. Lc 12:54-56)

¹¹*Fariseokunam hamuspanku Jesuswan atipanakuyta qallaykurqaku. Pruebaman churayta munaspankum Jesusta mañarqaku cielomanta kaq *milagrota qawachinanpaq. ¹²Jesusñataqmi sonqonpi llakirikuspa llapallanta nirqa:

—¿Imanasqataq kay runakunaqa mañawanku milagro qawachinayta? Cheqap-tam nikichik, manam imatapas rurasqachu qawanaykichikpaqqa.

¹³Chaynata Jesus niruspanmi chay runakunata saqeruspan boteman huktawan seqarurqa hinaspan pasakurqa qochapa huklaw patanman.

Fariseokunapa qonchunmanta

(Mt 16:5-12)

¹⁴Discipulonkunam tanta apayta qonqarurqaku, botenkupiqqa karqa huk tanta-llam. ¹⁵Jesusmi discipulonkunata nirqa:

—Uyariychik, *fariseokunapa hinaspa Rey Herodespa qonchunmantayá cuida-kuychik —nispa.

¹⁶Chaymi discipulonkuna ninakurqaku:

—Tantanchik mana kaptinmi nichkan chaynataqa —nispa.

¹⁷Jesusñataqmi musyaruspan nirqa:

—¿Imanasqataq rimachkankichik: “Manam tantanchik kanchu” nispa? ¿Manaraqchu yachankichik ni entiendenkichik? ¿Sonqoykichikpas rumiyasqaraqchu kachkan? ¹⁸¿Mana rikukuqchum kankichik, mana uyariqchum kankichik? ¿Manachum yuyankichik ¹⁹chay pichqa tantata pakispa pichqa waranqa qarikunapaq haypachisqayta? ¿Hayka canastataq puchuqninta huñurqankichik?

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Chunka iskayniyoq canastatam —nispa.

²⁰—Qanchis tantamanta tawa waranqa runapaq mirachiptiyqa ¿hayka canasta huntataq puchuqninta hoqarirqankichik?

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Qanchis canastatam —nispa.

²¹Chaymi Jesus nirqa:

—¿Chaynaqa manaraqchum entiendenkichik? Ñoq qariki manam tantamantachu rimachkani aswanqa Rey Herodespa hinaspa *fariseokunapa yachachisqanmantam.

Ñawsata Betsaida llaqtapi Jesus sanoyachisqanmanta

²²Betsaida llaqtaman chayaruptinkum ñawsa runata Jesusman pusamurqaku, “Llapchaykuy sanoyanapaq” nispanku. ²³Chaymi ñawsata Jesus makinmanta púsarurqa llaqtapa cantonman hinaspa toqayninwan ñawinta llusiykuspa hinaspa makinta umanman churaykuspan tapurqa:

—¿Yaqachum rikukunki? —nispa.

²⁴Ñawsañataqmi qawaykacharikuspan nirqa:

—Rikuchkanim runakunata sachakunata hina, ichaqa purichkaqta —nispa.

²⁵Chaymi Jesus huktawan makinta churarqa paypa ñawinman hinaptinmi chay runaqa Jesuspa nisqanman hina sumaqta qawarikururqa, sanoyaruspanmi allintaña rikurqa llapa imakunatas. ²⁶Wasinman ripunanpaq chay runata kachaspanmi Jesus nirqa:

—Ama llaqtamanqa yaykuyñachu —nispa.

Jesusqa Cristopuni kasqanmanta

(Mt 16:13-20. Lc 9:18-21)

²⁷Chaymantam Jesusqa discipulonkunapiwan rirqa Rey Felipepa gobiernasqan Cesarea llaqta lawman. Ñanpiña kachkaptinkum Jesus tapurqa discipulonkunata:

—¿Pi kasqaytataq runakunaqa ñoqamanta rimanku? —nispa.

²⁸Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Wakin runakunam nin Bautizaq Juan kasqaykita, wakinñataqmi nin Elias kasqaykita, wakinñataqmi nin Diosmanta willakuq huk kaqnin kasqaykita —nispa.

²⁹Chaymi Jesus tapurqa paykunata:

—Qamkunaqa ¿pim kasqaytataq ninkichik? —nispa.

Hinaptinmi Pedro nirqa:

—Qamqa Cristom kanki —nispa.

³⁰Jesusmi paykunata avisarqa ama pimanpas paymanta willakunankupaq.

Wañunanmanta Jesuspa willakusqan

(Mt 16:21-28. Lc 9:22-27)

³¹ Chaymantam Jesus willakuyta qallarirqa kaynata:

—Diosmanta Hamuq Runam llumpayta ñakarisaq. Judiokunapa kamachiqninkunam, *sacerdotepa jefenkunam Diospa leynin yachachiqkunapiwan cheqniwaspa wañuchiwanqaku aswanqa kimsa punchawmantam kawsarimusaq.

³² Chaykunataqa nirqa mana imatapas pakaspanmi. Chay nisqanmantam Pedro huklawchaman pularispan Jesusta anyarqa. ³³ Jesusñataqmi discipulonkunaman muyuriykamuspan Pedrotta qaqchaparqa:

—iSatanas, Asuy ñawpaqniymanta! Pienasqaykiqa manam Diospa piensasqan hinachu aswanqa runakunallapam —nispa.

³⁴ Hinaspanmi discipulonkunatawan runakunata qayaykuspan nirqa:

—Pipas qatiwayta munaspaqa amaña kkillanpaq kawsaspayá ñakaristinpas qatiwachun. ³⁵ Pipas vidallan cuidakuqqa wiñaypaqmi pierderunqa. Pipas ñoqarayku otaq Diosmanta allin noticiarayku wañuspanqa wiñaypaqmi salvakunqa. ³⁶ Runaqa ¿imatataq horqokunman lliw kay pachapi kaqkunata ganaruspan vidantañaataq pierderuspaqa? ³⁷ Runaqa ¿haykatataq paganman vidanta salvananpaq? ³⁸ Kay mana kasukuq huchasapa runakunapa qayllanpi pipas ñoqamantawan rimasqaykunamanta penqakuqta Diosmanta Hamuq Runapas paymantam penqakusaq. Chaynataqa rurasaq angelkunapiwan Dios Taytaypa hatunchasqan kutimuspaymi.

9 ¹ Cheqaptam nikichik, kaypi kaqkunamantam wakinkuna mana wañunqachu atiywan Diospa munaychakusqan hamuqta rikunankukama.

Jesupa rikchaynin tikrakurusqanmanta

(Mt 17:1-13. Lc 9:28-36)

² Soqta punchaw pasaruptinmi Jesus pularqa Pedrotta, Jacobota hinaspa Juanta, paykunallawanmi rirqa orqoman. Chaypim paykuna qawachkaptinku Jesuspa rikchaynin tikrakururqa, ³ pachanmi rikurirurqa riti hina yuraq-yuraq kancharichkaq, manam pipas kay pachapi maynataña taqsaspapas chayna yuraq-yuraqtaqa lloqsichinmanchu. ⁴ Paykunam rikururqa Eliastawan Moisessta Jesuswan parlachkaqta. ⁵ Pedroñataqmi Jesusta nirqa:

—iYachachikuq, allinpaqchá kaypiqa kachkaniku! Rurarusaqkuyá kimsa ramadata, hukta qampaq, hukta Moisespaq, huktañaataq Eliaspag —nispa.

⁶ Ancha mancharisqa kasqankuraykum Pedro chaynata rimarurqa mana musyakustin.

⁷ Chaymi puy uraykamuspa paykunata tapaykurqa hinaptinmi puyumanta nimurqa:

—Paymi kuyasqay Churiy, payta uyariychik —nispa.

⁸ Qonqayta muyuriqninkuta qawarispañataqmi manaña pitapas rikurqakuchu aswanqa Jesusllatañam.

⁹ Orqomanta uraykamuchkaptinkuñam Jesus paykunata kamachirqa:

—Chay qawasqaykichiktaqa amaraqmi pimanpas willankichikraqchu Diosmanta Hamuq Runa kawsarimunaykama —nispa.

¹⁰ Chaymi paykunaqa mana pimanpas willakurqakuchu hinaspan kikinkupuralla tapunakurqaku:

—¿Imataq wañuyumanta kawsarimuyqa? —nispa.

¹¹ Chaymi Jesusta tapurqaku:

—Diospa leynin yachachiqkunaqa ñimanasqataq ninku: “Cristomanta ñawpaq-taqa Eliasmi hamunqa” nispa?

¹²Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Arí Eliasmi puntamunan karqa tukuy imata allichananpaq. ñManachum Diosmanta Hamuq Runamantaqa Biblia nin: “Ñakarispänmi pasaypaq despreciasqa kanqa” nispa? ¹³Ichäqa ñoqam nikichik, Eliasqa ñam hamurunña chaymi payta tukuy munasqankuta ruraraqaku paymanta qellqasqaman hina.

Demonioyoq qari warmapa sanoyasqanmanta

(Mt 17:14-21. Lc 9:37-43)

¹⁴Wakin discipulonkunapa kasqanman chayaruspankum rikururqaku paykunawan achkallaña runakunata, chaypitaqmi kachkasqa Diospa leynin yachachiqkunapas Jesuspa discipulonkunawan atipanakuspanku. ¹⁵Chaypi kaqkunañataqmi Jesusta qonqayta rikuruspanku admirasqallaña kallpaykurqaku rimaykunankupaq. ¹⁶Chaymi discipulonkunata Jesus tapurqa:

—ñImamantataq tapunakuchkarqankichik paykunawan? —nispa.

¹⁷Huk runañataqmi nirqa:

—Yachachikuq, qanmanmi pusamurqani kay qari churiyta, paymi mana rimayta atinchu demoniopa huntasqan kaspä. ¹⁸Maypiña kaptinpas demoniom munarispänqa pampakunaman wischun chaymi pusoqollataña aqtuspan kiruntapas kirichichichin, chaynapim payqa llumpaytaña eqoyachkan. Ñam discipuloykikunata nirqaniña demoniota qarqonankupaq ichäqa manam atirqakuchu.

¹⁹Jesusmi nirqa:

—Mana creey atiq runakuna ñhaykapikamataq qamkunawan kasaq? ñHaykapi kamataq aguantasqaykichik? Apamuychik chay warmata —nispa.

²⁰Chayman pusaramuptinkum Jesusta demonio rikuruspan chay warmata ataquewan hapirachirqa. Chaymi warmäqa pampaman wichiycuspan katkatataspan pusoqollataña aqturqa. ²¹Jesusñataqmi chay warmapa taytanta tapurqa:

—ñHayka watañataq churikiqa kaynata hapichikun? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Warmacha kasqanmantaraqmi. ²²Kay demonioqa achka kutipiñam ninamanpas yakumanpas wischuykuq wañurachinanpaq. Ima ruraytapas atipaykiqa llakipayarikuspäy yanapaykullawayku —nispa.

²³Jesusñataqmi nirqa:

—Creptikiqa munasqaykitam rurasäq, creeqkunapaqqa manam imapas säsächu —nispa.

²⁴Hinaptinmi chay warmapa taytanñataq qaparispan nirqa:

—iGreenim, yanapaykuway aswanraq creenaypaq! —nispa.

²⁵Runakuna aswanraq huñunakamusqanta Jesus rikuspanmi qaqcharqa chay demoniota:

—Upayachispa mana rimachiq demonio, kamachikim, kay warmamanta lloqsiy, amañayä paymanqa kutiykuyñächu —nispa.

²⁶Chaymi demonio qaparispan huktawan chay warmata ataquewan hapirachirqa hinaspam lloqsiruspan warmata wañusqata hina saqerurqa, runakunañataqmi “wañurunmi” nirqaku. ²⁷Chaymi Jesus makinmanta hapiycuspa aysariruptin warmäqa sayarirurqa.

²⁸Jesus wasiman yaykuruptinmi discipulonkuna sapaqi tapurqaku:

—¿Imanasqataq ñoqaykuqa mana atirqanikuchu chay demonio qarqoyta? —nispa.
²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:
 —Kayna demoniotaqa Diosta mañakuspallam qarqonkichik —nispa.^a

Wañunanmanta huktawan Jesuspa willakusqan

(Mt 17:22-23. Lc 9:43-45)

³⁰Chaymanta lloqsispankum Galilea lawninta pasarqaku, Jesusmi mana munarqachu ni pi yachananapas. ³¹Discipulonkunallata yachachispanmi nirqa:
 —Diosmanta Hamuq Runaqa traicionasqam kasaq, wañuchi waptinkum kimsa punchawmanta kawsarimusaq —nispa.

³²Discipulonkunam ichaqa mana entienderqakuchu chay nisqanta, manchakurqakutaqmi tapuykuytapas.

Allin reqsisqa kaqmanta

(Mt 18:1-5. Lc 9:46-48)

³³Capernaum llaqtaman chayaruspanku wasipiña kachkaptinkum Jesus discipulonkunata tapurqa:

—¿Imamantataq atipanakurqankichik hamuptinchik? —nispa.

³⁴Paykunam ichaqa upallalla karqaku, ñanpi kikinkupura pim aswan reqsisqa kasqankumanta rimasqankurayku. ³⁵Chaymi Jesus tiyaykuspan chunka iskaynin tin discipulonkunata qayaykuspan nirqa:

—Pipas allin reqsisqa kayta munaspaqa criado hina kaspayá llapanta servichun —nispa.

³⁶Chaymi huk warmachata chawpinkuman sayaykachirqa, payta marqakuykus-pam discipulonkunata nirqa:

³⁷—Pipas sutiypi kayna warmachata kuyakuywan chaskiykuqqa ñoqatam chaskiwan, chaskiwanqa manam ñoqallatataqchu aswanqa kachamuqniy Taytayawanmi —nispa.

Jesuspa favorninpi kaqkunamanta

(Mt 10:42. Lc 9:49-50)

³⁸Juanmi Jesusta nirqa:

—Yachachikuq, huk runatam rikuramurqaniku qampa sutikiipi demoniokunata qarqochkaqta. Hinaptinmi michakamurqaniku ñoqanchikwan mana purisqanrayku —nispa.

³⁹Jesusñataqmi nirqa:

—Ama michakuychikchu, pipas ñoqapa sutiypi *milagrota rurachkaspaqa manam contraypiqa rimanmanchu. ⁴⁰Pipas mana contranchikpi kaspapa favor-ninchikpim kachkan. ⁴¹Ñoqapa sutiypi Cristopa kasqaykichikrayku pipas huk vaso yakullatapas qoykususpaykichikqa cheqaptapunim premionta chaskinqa.

Huchallichiqkunamanta

(Mt 18:6-9. Lc 17:1-2)

⁴²—Ñoqapi iñiq kay taksachakunamanta hukninta pipas huchallichiqpaqqa allinchá kanman molino rumita kunkanman wataruptinku lamar qochaman wischusqa kay-

^a9:29 Ñawpaq rikurimuq griego idioma copiakunapiqa manam rimancho ayunomanta.

nin. ⁴³Sichu makiki huchallichisunki hinaptinga allinnikipaqchá makikita qoruruwaq, allinraqmi kanman huknin makiyoqllaña wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskay makintin infiernoman mana yaykunaykipaq, chaypiqa ninapas mana amachay atinam kachkan. (⁴⁴Chaypiqa manamá aycha urupas nitaq ninapas wañunchu.) ⁴⁵Sichu chakiki huchallichisunki hinaptinga allinnikipaqchá chakikita qoruruwaq, allinraqmi kanman qoru chakillaña wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskay chakintin, infiernoman mana wischusqa kanaykipaq. (⁴⁶Chaypiqa manamá aycha urupas nitaq ninapas wañunchu.) ⁴⁷Sichu ñawiki huchallichisunki hinaptinga, allinnikipaqchá horqoruwaq, allinraqmi kanman chullan ñawillaña wiñaypaq kawsakuynikiqa chaynapi iskay ñawintin infiernoman mana wischusqa kanaykipaq. ⁴⁸Chaypiqa manamá aycha urupas nitaq ninapas wañunchu. ⁴⁹—Lliwmi kachichasqa kanqa ninawan. ⁵⁰Kachiqqa allinmi, ichaqa chulluruspantaq ñimapaqtaq valenman? Kikikichikpuni kachichasqa hina kaychik hinaspataq kawsaychik hawkalla wakinkunawan.

Casadokunaqa mana rakinakunankumanta

(Mt 19:1-12. Lc 16:18)

10 ¹Jesumi Capernaum llaqtamanta lloqsipan rirqa Judea lawman rirqa qataqmi Jordan Mayupa waklawninmanpas. Chaypim llapa runakuna kaqla huñunakuyta qallaykurqaku hinaptinga Jesus yachachirqa hina rurananman hina. ²Chaymi wakin *fariseokuna Jesusman asuykurqaku tapukuykunawan pantarachinankupaq, paykunam tapurqaku:

—¿Diosqa leyninpi permitincha casado runa warminmanta rakikunanta? —nispa.

³Payñataqmi tapurqa:

—¿Imatataq Moisesqa kamachisurqankichik? —nispa.

⁴Paykunam contestarqa:

—Moisesqa permitirqam papelta ruraykuspa warminmanta rakikunanpaq.

⁵Jesunataqmi nirqa:

—Chaynataqa kamachirqa rumi sonqo kaptikichikmi. ⁶Qallariyininpi “Dios llapa imata unanchaspanqa qaritawan warmitam rurarqa. ⁷Chayraykum qariqa taytamamanta saquespa hukllawakunqa warminmanña ⁸chaymi iskayninku huk runa hinallaña kanqaku.” Chaynaqa manam kanku iskayñachu aswanqa hukllañam.

⁹Chayraykum runaqa mana rakinmanchu Diospa kuskanchasqantaqa —nispa.

¹⁰Wasipiña kachkaptinkum Jesuspa discipulonkuna huktawan tapurqaku chay rimasqankumanta. ¹¹Jesumi paykunata nirqa:

—Warminmanta rakikuruspan huk warmiwan casarakuq runaqa huchallikunmi punta kaq warminpa contranpi. ¹²Warmipas huchallikuntaqmi qosanmanta rakikuruspan huk qariwan casarakuspanqa.

Wawakunata Jesus bendecisqanmanta

(Mt 19:13-15. Lc 18:15-17)

¹³Wawakunatam pusamurqaku Jesus llachpaykunanpaq. Discipulonkunaña-taqmi qaqcharqa chay wawakuna pusamuqkunata. ¹⁴Jesumi harkakusqankuta rikururqa chaymi piñakuspan nirqa:

—Ama harkaychikchu wawakuna ñoqaman hamunanta, kay wawakuna hina kaqkunapaqmi Diospa munaychakusqanqa. ¹⁵Cheqaptam nikichik, pipas wawakuna hina Diospa munaychakusqanta mana chaskispaqa manapunim chaymanqa yaykunqachu.

¹⁶ Kaynata nispanmi Jesus wawakunata marqariykurqa, paykunapa hawanman makinta churaykuspanmi paykunata bendecirqa.

Jesuswan apu joven parlasqanmanta

(Mt 19:16-30. Lc 18:18-30)

¹⁷ Jesus richkaptinmi hamurqa huk runa kallpastin, paymi qonqorakuykuspan nirqa:

—Allin yachachikuq ñimatataq rurasaq wiñay kawsanaypaq? —nispa.

¹⁸ Jesusmi nirqa:

—¿Imanasqataq “allin yachachikuq” niwanki? Diosllam allinqa. ¹⁹ Qamqa yachankim Diospa kamachikuy ninkunata. Chay kamachikuykunam nin: “Amam hukwanqa pierdekunkichu, amam pitapas wañuchinkichu, amam suwakunkichu, amam piman-tapas llullataqa rimankichu, amam engañankichu, tayta-mamaykita respetay” nispa.

²⁰ Hinaptinmi chay runañataq nirqa:

—Yachachikuq, warma kasqaymantaraqmi chaykunataqa kasukurqani —nispa.

²¹ Hinaptinmi Jesus kuyakuywan qawarispam payta nirqa:

—Chaywanpas kayraqmi faltasunki, rispakiyá *rantikaramuy tukuy kapuq-nikita, hinaspayá chay qollqeta wakchakunaman qoykariy chaynapim hanaq pachapi kapuqnikikuna kanqa, chaymanta kutimuspañam ñoqawan rinki.

²² Runam chayta uyariruspan achka kapuqniyoq kasqanrayku llumpayta huk-manyaruspan llakisqallaña pasakurqa.

²³ Jesusñataqmi muyuriqninpi runakunata qawarispam discipulonkunata nirqa:

—Mayna sasatam apu runakunaqa yaykunqa Diospa munaychakusqanmanqa —nispa.

²⁴ Discipulonkunam kayta uyariruspanku admirakurqaku. Chaymi Jesus hukta-wan nirqa:

—Kuyasqay qarikuna imayna-mayna sasatam qori-qollqenkupi hapipakuq runakunaqa Diospa munaychakusqanman yaykunqaku! ²⁵ Apu runa Diospa munaychakusqanman yaykunamantaqa camelloch yaqapas agujapa rinrinta usturunman —nispa.

²⁶ Kayta uyariruspankum discipulokuna aswanraq admirakuspa tapunakurqaku:

—Hinaptinqa ¿pitaq salvakuytaqa atinman? —nispa.

²⁷ Jesusñataqmi paykunata qawarispam nirqa:

—Runakunaqa manam atinmanchu, Diosllam atinmanqa. Diospaqa tukuymi atinallan —nispa.

²⁸ Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:

—Ñoqaykuqa tukuy imata saqeruspam qanwan purichkaniku —nispa.

²⁹ Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, pipas ñoqarayku hinaspa Diosmanta allin no-ticiarayku saqenqa wasinta, wawqe-paninkunata, turi-~nañankunata otaq tayta-mamanta, warminta, churinkunata, chakrankunata ³⁰ hinaspaqa chaskin-qam kay tiempopi pachak kuti masta wasikunata, wawqekunata, panikunata, turi-~nañakunata, tayta-mamakunata, churikunata hinaspa chakrakunata, chas-kinqamá cheqnisqaña kaspapas, hamuq tiempopiñataqmi wiñaypaq kawsanqa.

³¹ Ichaqa ancha reqsisqa kaqkunamantam achkaq kanqaku pisi reqsisqaña, pisi reqsisqa kaqkunamantañataqmi achkaq ancha reqsisqaña kanqaku.

Jesusmi huktawan willakun wañunanmanta

(Mt 20:17-19. Lc 18:31-34)

³²Jerusalenman riptinkum Jesus discipulonkunapa puntanta rirqa. Chaymi admirakurqaku mana manchakuspan riptin, paykunañataqmi mancharisqallaña qatirqaku. Chayraykum Jesus chunka iskaynintin discipulonkunata huklawman qayaykuspa imam pasananmanta willayta qallaykurqa: ³³—Jerusalen llaqtamanmi richkanchik, chaypim Diosmanta Hamuq Runa entregasqa kasaq *sacerdotekunapa jefenkunamanwan Diospa ley nin yachachiqkunaman, paykunam wañunay-paq sentenciawaspanku mana castanchik kaq runakunaman entregawanqaku. ³⁴Burlakuwaspankum azotewanqaku hinaspa toqapayawanqaku chaymantam wañurachiwanqaku aswanqa kimsa punchawmantam kawsarimusaq.

Jacobowan Juanpa mañakusqankumanta

(Mt 20:20-28)

³⁵Zebedeopa churin Jacobowan Juanmi Jesusman asuykuspanku nirqaku:

—Yachachikuq, anri niykuwayku kay mañakusqaykuta —nispa.

³⁶Chaymi Jesus tapurqa:

—¿Imatataq munankichik qamkunapaq ruranayta? —nispa.

³⁷Hinaptinmi paykunañataq nirqaku:

—Munaychakuspaykiqa tiyaykachiwaykuyá hukniykuta *alleq lawnikipi, hukniykutañataq *ichoq lawnikipi —nispa.

³⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Manam yachankichikchu imam mañakusqaykichiktaqa. Nisqaypi hinam ñoqaqa ñakarisasq. ¿Atiwaqchikchu ñoqa hina ñakariyta? ¿Atiwaqchikchu ñoqa hina wañuyta? —nispa.

³⁹Chaymi paykunañataq nirqa:

—Arí, atisaqkum —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Arí, cheqaptapunim qamkunaqa ñoqa hina ñakarinkichik hinaspa ñoqa hina wañunkichik. ⁴⁰Aswanqa *alleq lawniypi otaq *ichoq lawniypi tiyaykuyqa manam ñoqallamantachu, chayqa kachkan akllasqakunapaqmi —nispa.

⁴¹Wakin chunkantin discipulonkunam chayta uyariruspanku Jacobopa hinaspa Juanpa contranpi piñakururqaku. ⁴²Jesusñataqmi paykunata qayaykuspan nirqa:

—Yachasqaykichikpi hinapas nacionkuna gobiernaqkunam runakunapi munaychakunku hinaspam kamachispanku kasuchikunku. ⁴³Qamkunayá ichaqa ama chaynachu kaychik, qamkunamanta pipas kamachikuyta munaspaqa wakinkunatayá servichun. ⁴⁴Qamkunamanta pipas allin reqsisqa kayta munaspaqa llapanpa sirvientenyá kachun. ⁴⁵Diosmanta Hamuq Runaqa manam servichikunaypaqchu hamurqani aswanqa servinaypaqmi hinaspa achka runakunapa rantinpi wañunaypaqmi.

Ñawsa Bartimeota Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 20:29-34. Lc 18:35-43)

⁴⁶Chaymantam Jerico llaqtaman chayarurqaku. Chay llaqtamanta discipulonkunawan hinaspa achka runakunawan Jesus lloqsichkaptinmi ñanpa patanpi tiyachkasqa limosna mañakuq ñawsa runa. Payqa karqa Bartimeom otaq Timeopa churinmi. ⁴⁷Chay ñawsam Nazaretmanta kaq Jesuspa hamusqanta uyariruspan qayaykachakurqa:

—iDavidpa mirayninmanta hatun kamachikuq Jesus, llakipayariykullawayá! —nispá.

⁴⁸Chaymi runakuna ñawsata qaqcharqaku:

—iUpallay! —nispá.

Payñataqmi aswanraq qaparirqa:

—iDavidpa mirayninmanta hatun kamachikuq, llakipayariykullawayá! —nispá.

⁴⁹Jesusñataqmi sayaykuspan nirqa:

—Qayaramuychik —nispá.

Paykunam ñawsata qayamuspanku nirqaku:

—Kallpanchakuspayki hatariy, qayamusuchkankim —nispá.

⁵⁰Chay ñawsañataqmi capanta wikutispan kallpaylla Jesusman asuykurqa.

⁵¹Jesusmi tapurqa:

—¿Imatataq munanki qampaq ruranayta? —nispá.

Chaymi ñawsañataq nirqa:

—Yachachikuq, qawarikuytam munani —nispá.

⁵²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Pasakuyña, iñiyinikim sanoyarachisunki —nispá.

Chaylla qawarikuruspanmi Jesuswanña rirqa.

Jerusalenman Jesuspa yaykusqanmanta

(Mt 21:1-11. Lc 19:28-40. Jn 12:12-19)

11 ¹Jerusalen llaqtaman hichparamuspankum chayarurqaku Olivos Moqoman. Chay lawpim kachkan Betfage llaqtachawan Betania llaqtacha. Jesusmi iskay discipulonkunata kachaspan ²nirqa:

—Riychik wak chimpa llaqtachata, chayman chayaruspaykichikmi tarinkichik manaraq pipapas sillakusqan watasqa malta asnota, paskaramuspayá aysaramuychik. ³Pipas: “¿Imapaqtaq paskachkankichik?” nispá tapusuptikichikqa qamkunam ninkichik: “Señormi necesitachkan, chayllam kutichipamusunki” nispá.

⁴Paykunam pasaspanku tarirurqaku asnota ñanpa patan wasipa punkunpi watasqata hinaspam paskarqaku.

⁵Wakin chaypi kaqkunañataqmi nirqaku:

—¿Imatataq rurachkankichik? ¿Imapaqtaq paskachkankichik asnota? —nispá.

⁶Paykunañataqmi nirqaku Jesuspa nisqanman hina, chaymi manaña harkakup-tinku asnota aysamurqaku. ⁷Jesusman asnota aysaramuspankum pachankuwan caronarqaku chaymi Jesusñataq sillakuykurqa. ⁸Hinaptinmi achka runakuna ñanman pachankunata mastarqaku, wakinñataqmi sachapa kallmankunata kuchuspanku ñanman churarqaku chayninta Jesus pasanpanpaq.

⁹Puntapas qepapas riqkunañataqmi Jesusmanta qayaykachakurqaku:

—iYupaychashchik! ¡Alabasqayá kachun Señorpa sutinpi hamuqqa! ¹⁰iHantunchasqayá kachun ñawpa abuelonchik David hina gobiernanapanpaq hamuqqa! ¡Hanaq pachapi kaqkunayá Diosta yupaychachunku! —nispá.

¹¹Jesusmi Jerusalen llaqtaman chayaruspan temploman yaykurqa, chaymi tardeña kaptin lliwta qawarispalla Betania llaqtachaman pasakurqa chunka iskaynintin discipulonkunapiwan.

Mana ruruq sachata Jesus ñakasqanmanta

(Mt 21:18-19)

¹²Paqarinnintinñataqmi lloqsirqaku Betaniamanta chaymi Jesus yarqarachi-kuspan ¹³karumantaraq rikururqa llaquesapallaña higos sachata. Chaymi rirqa qawaq “Ichapas ruruchkan” nispan, aswanqa manam rurusqachu mana tiempon kasqanrayku, chayqa llaqeyoqlam kasqa. ¹⁴Chay higos sachatam nirqa:
—Kunanmantaqa manañam pipas ruruykitaqa mikunqañachu —nispa.
Chay nisqantam discipulonkuna uyarirurqa.

Templopi rantikuqkunata Jesus qarqosqanmanta

(Mt 21:12-17. Lc 19:45-48. Jn 2:13-22)

¹⁵Chaymantam chayarqaku Jerusalem llaqtaman, temploman Jesus yaykuruspanmi qallaykurqa qarqoyta chaypi llapa rantikuqkunatawan *rantikuqkunata, wikiparqam qollqe cambiananku mesakunatapas chaynataq paloma rantikuqkunapa sillankunatapas. ¹⁶Manataqmi dejarqachu templopa pationpi imakuna apakachanankutapas. ¹⁷Chaypim Jesus yachachirqa:
—¿Manachum Bibliapi Dios nichkan:

“Temploqqa mañakuwananku wasiwan sutichasqam kanqa.
Llapallan runakunapa mañakamuwananku wasim kanqa” nispa?

Qamkunam ichaqa suwakunapa machayninta hinaña rurarusqankichik.

¹⁸Jesupa nisqantam uyarirurqaku *sacerdotekunapa jefenkunawan Diospa leynin yachachiqkuna, Jesusta manchakuspankum maskarqaku imayna forma-pipas wañurachinankupaq llapa runakuna Jesupa yachachisqanta uyarispa admirakuptinku. ¹⁹Ichaqa Jesusmi discipulonkunawan llaqtamanta pasakurqa tutayaruptinña.

Higos sachapa chakirusqanmanta

(Mt 21:20-22)

²⁰Paqarinnintin richkaspankuñataqmi chay higos sachata rikururqaku sapin-mantapuni chakisqataña. ²¹Chaymi Pedro yuyariruspan Jesusta nirqa:
—Yachachikuq qaway, qayna punchaw “amaña ruruychu” nisqayki higos sachapa chakirusqañam.

²²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Diospi confiakyuchik. ²³Cheqaptapunim pipas sonqonpi mana iskayrayaspa kay orqota ninman: “Chaymanta suchuspa lamar-qochaman wischukuy” nispa, chay nisqan cumplikunanta creeptinqa nisqanpi hinam kanqa. ²⁴Chaymi nikichik: Diosmanta lliw mañakusqaykichikta chakirusqaykichikpaqña creespaqa chaskinkichikpunim. ²⁵Ichapas Diosta mañakuchkaspa qonqayta yuyariruwachik piwanpas piñanasqa kasqaykichikta, chayna kaptinqa tukuy sonqoykichikwanyá pampachaychik, chaynapi hanaq pachapi Dios Taytaykichikpas huchaykichikta pampachasunaykichikpaq. (²⁶Qamkuna mana pampachaptikichikqa hanaq pachapi kaq Dios Taytaykichikpas manam pampachasunkichikchu.)

Jesusqa kamachikunanpaq munayniyoq kasqanmanta

(Mt 21:23-27. Lc 20:1-8)

²⁷Jerusalenman huktawan kutiramuptinkum Jesus templopi purichkarqa. Chaymi payman asuykurqaku *sacerdotekunapa jefenkuna, Diospa leynin yachachiqkuna hinaspa judiokunapa kamachiqninkuna. ²⁸Paykunam Jesusta tapurqaku: —¿Ima derechoykiwantaq chaykunataqa rurachkanki? ¿pitaq autorizasurqanki? —nispa.

²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Ñoqapas tapusqaykichikyá, kay tapusqayta contestawaptikichikqa ñoqapas nisqaykichikmi ima derechoywanmi kaykuna rurasqayta. ³⁰Niwaychikyá: ¿Pitaq bautizananpaq Juantaqa kachamurqa, Dioschu icha runakunachu? —nispa.

³¹Chaynata Jesus tapuptinmi kikinkupura tanteeanakurqaku:

—Sichum “Diosmi kachamurqa” niptinchikqa “¿Imanasqataq manaqa creerqankichikchu?” niwasunchiki. ³²Manataqmi nichwanchu “Runakunallam kachamurqa” nispaqa.

Manamá contestayta atirqakuchu llaqa runakunata manchakusqankurayku, manchakurqakuqa Bautizaq Juanta cheqaptapuni Diosmanta willakuq kasqanpaq runakuna hapiptinkum. ³³Chaymi Jesusta nirqaku:

—Manam yachanikuchu —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Manataqmi ñoqapas nisqaykichikchu ima derechoywanmi kaykuna rurasqaytaqa —nispa.

Mana allin llamkaqkunawan rikchanachisqanmanta

(Mt 21:33-46. Lc 20:9-19)

12 ¹Rikchanachiykunawan yachachispanmi Jesus nirqa:

—Huk runam chakranpi uvasta plantaruspa muyuriqninta perqarachirqa, huk pozotataqmi rurachirqa uvaspa rurunta sarunankupaq, hinaspa markayoq chukllata rurachirqa chaymanta cuidanankupaq. Chaykunata rurarchispa chakranta llamkaqkunaman arriendakuruspa illarurqa. ²Cosecha tiempo chayaramuptinmi runanta chay dueño kacharqa arriendaqninkunamanta tupaqninta mañamunanpaq. ³Paykunañataqmi chay runata hapiruspanku maqaparurqaku hinaspa kutirichirqaku mana imayoqta. ⁴Dueñoñataqmi huknin runantaña kacharqa, paytam umanta pakiruspanku penqaypaqta ruraraqaku. ⁵Huk runatawanraq kachaptinmi paytañataq wañurachirqaku. Chaywanpas huktawan-huktawanraqmi kacharqa, paykunatam wakinta maqaparurqaku, wakintañataqmi wañurachirqaku.

⁶—Chay dueñoapaqa kuyasqa sapallan churillanñam puchururqa, paytam kacharqa: “Churiytaqa respetanqakuch” nispa. ⁷Ichaqa llamkaqkunam payta rikuruspanku ninakurqaku: “Paymi chashinqa herenciaataqa, paytaqa wañurachisunyá ñoqanchikña dueño kananchikpaq” nispa. ⁸Chaymi wañurachispanku cuerponta chakramanta wischururqaku. ⁹Chaynaqa ¿imatataq ruranga chakrayoqqa? Payqa kutiramuspanmi llamkaqkunata wañuchispa chakranta hukkunamanña arriendakurunqa. ¹⁰iManachum Bibliapi leerqankichik:

“Wasi perqaqkunapa wischupakusqanku rumiqa cimientopi esquinan hapiq rumiñam rikurirurqa.

¹¹Kaytaqa ruraran Señor Diosmi.

Kay qawasqanchikqa ñoqanchikpaqqa ima admirakuypaqmi” nispa nisqanta. ¹²Hinaptinmi tapuqnin runakuna musyakururqaku Jesuspa rikchanachisqanqa paykunapa contranpi kasqanta chaymi hapiruyta munarqaku ichaqa llapa runakunata manchakuspankum mana ima rurayta atispa pasakurqaku.

Impuesto paganamanta

(Mt 22:15-22. Lc 20:20-26)

¹³Jesushmanmi kachamurqaku wakin *fariseokunatawan Rey Herodespa wakin qatiqninkunata chaynapi Jesus imamantapas mana allinta rimaruptin acusanankupaq. ¹⁴Paykuna hamuspankum Jesusta nirqaku:

—Yachachikuq, yachanikum qamqa runakunata mana manchakuspayki cheqap rimasqaykita. Qamqariki manam runapa hawallantachu qawanki, cheqaptam yachachinki Diospa munasqanman hina kawsananchikpaq. ¿Allinchi Rey Cesarman impuesto pagay icha manachu? ¿Pagachwanchu icha manachu? —nispa.

¹⁵Jesumi paykunaqa iskay uya kasqankuta yachaspan nirqa:

—¿Imanasqataq pantachiwaypi richkankichik? Qollqeta apamuwaychik qawanaypaq —nispa.

¹⁶Aparamuptinkum Jesus paykunata tapurqa:

—¿Pipa uyantaq hinaspa pipa sutintaq kay qollqepiqa kachkan? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqa:

—Rey Cesarpa —nispa.

¹⁷Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Rey Cesarpa kaqtaqa paymanyá qoychik, Diosmanñataq paypa kaqta —nispa. Jesupa chayna nisqanwanmi llumpayllataña admirakurqaku.

Wañuqkunapa kawsarimunanmanta

(Mt 22:23-33. Lc 20:27-40)

¹⁸Chaymantam Jesushman hamurqaku wakin *saduceokuna. Paykunaqa manam creenkuchu wañuqkunapa kawsarimunanmanta chaymi Jesusta nirqaku:

¹⁹—Yachachikuq, Moisespa qellqasqanpim niwachkanchik: “Casado runa mana wawayoqta warminta dejaruspa wañuruptinqa wawqenmi viudawan casarakunqa, hinaptinmi churipas wañukuqpa churin hinaña kanqa chaynapi wañukuqpa miraynin kananpaq” nispa. ²⁰Qanchis wawqentin qarikunam karqa. Piwi kaq casarakuspanmi wañuruspan warminta mana wawayoqta saqerurqa. ²¹Chaymantam sullkan casarakururqa chay warmiwan, paypas mana churiyoqmi wañukurqa. Casarakurqataqmi, kimsa kaq qatiqninwanpas. ²²Chaynapim qanchisnintinpuni casarakururqaku chay warmillawan. Hinaptinmi mana mayqanninpapas churinku karqachu. ²³Chaymantam warmipas qepankuta wañururqa. Chay qanchisnintinwan casarakuchkaptinqa wañuqkuna kawsarimuptinqa ¿mayqanninпамá warminqa kanqa?

²⁴Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunaqa pantaypim kachkankichik Bibliapa nisqantapas chaynataq Diospa atiynintapas mana reqsispaykichik. ²⁵Llapa runakuna kawsarimuspankuqa manam casarakunqakuchu manataqmi casarachinakunqakuchu, ichaqa hanaq pachapi angelkuna hinañam kanqaku. ²⁶Wañuqkuna kawsarimunanmantaqa ¿manachum leerqankichik Moisespa libronpi rupachkaq tankar kichkamanta Diospa rima-payasqanta? Paymi nirqa: “Ñoqqa kani Abrahampa, Isaacpa hinaspa Jacobpa

Diosninmi” nispa. ²⁷Diosqa manam wañusqakunapa Diosninchu ichaqa kawsaqqunapa Diosninmi. Chaynaqa qamkunaqa llumpay pantaypim kachkankichik.

Hatunnin kamachikuymanta

(Mt 22:34-40)

²⁸Jesusmanmi asuykurqa Diospa leynin yachachiq runa. Paymi uyarirqa tapuqninkunaman Jesuspa allin contestasqanta chaymi Jesusta tapurqa:

—Yachachikuq ¿Diospa kamachikuy ninkunamantaqa mayqantaq hatunnin kamachikuy? —nispa.

²⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Tukuymanta kasukuna kamachikuyqa kaymi: “Israel runakuna, uyariychik: Señor Diosninchikqa chullallam. ³⁰Señor Diosnikitam kuyanki tukuy sonqoykiwan, tukuy vidaykiwan, tukuy yuyayniykiwan hinaspa tukuy kallpaykiwan” nispa. ³¹Kay kaqla qatiqninñataqmi nin: “Kuyankim runamasikita kikikita hina” nispa. Kaykunam llapallan kamachikuykunamanta aswan hatun kamachikuykuna.

³²Chaymi Diospa leynin yachachiq runa Jesusta nirqa:

—Yachachikuq, allintam nirunki. Cheqaptam Diosqa chullalla, manataqmi huk Diosqa kanchu paymantaqa. ³³Allinpunim tukuy sonqonchikwan, tukuy yuyayninchikwan hinaspa tukuy kallpanchikwan Diosta kuyayqa, allintaqmi runamasinchikta kikinichikta hina kuyaypas. Chay ruraymá aswan allinqa Diospaq animalkunata lliw kañanamantapas chaynataq wakín ofrecena kaqkunamantapas —nispa.

³⁴Yachaywan rimaruptinmi Jesus nirqa:

—Manam llumpayñachu faltasunki Diospa munaychakusqanman yaykunaykipaq —nispa.

Tapukuy ninkuwan Jesusta mana wichichiyta atiptinkum mayqanninkupas manaña ima tapuytapas munarqakuchu.

Davidpa mirayninmanta kaq Cristomanta

(Mt 22:41-46. Lc 20:41-44)

³⁵Templopi Jesus yachachispanmi nirqa:

—¿Imaynanpitaq Diospa leynin yachachikunaqa “Cristoqa Davidpa mirayninmi” nispa ninku? ³⁶Kikin Davidmi Chuya Espiritupa sonqochasqan nirqa:

“Señor Diosmi Señorniyta nirqa:

‘Enemigoykikunata vencenaykamayá *alleqniypi tiyaykuy.

Enemigoykikunata saruchinaykamayá alleqniypi tiyaykuy’ nispa.”

³⁷¿Imaynataq Cristoqa Davidpa mirayninqa kanman Davidpuni “Señorniy” nispa Cristomanta rimachkaptinqa?

Llapa runakunañataqmi Jesusta ganasllawanña uyarirqaku.

Diospa leynin yachachikunapa huchanmanta

(Mt 23:1-36. Lc 11:37-54. 20:45-47)

³⁸Jesusqa yachachispanmi nirqataq:

—Amayá qatipakuychikchu Diospa leynin yachachiq runakunataqa, paykunapa qoysu pachawan puriytam gustanku, plazakunapipas respetollawanña rimaykunankutam munanku, ³⁹huñunakunanku wasikunapipas hinaspa convidokunapipas ñawpaqlapi tiyaytam

munanku. ⁴⁰Viudakunapa imallantapas qechuruspam allin runa tukuspa una-unayta Dios-ta mañakunku, chayraykum paykunaqa wakinmantapas aswan castigasqaraq kanqaku.

Wakcha viudapa ofrenda qosqanmanta

(Lc 21:1-4)

⁴¹Jesumi templopi tiyachkarqa ofrendakuna churananku baulpa chimpan-pi, payqa qawachkarqa runakunapa qollqe churasqantam. ⁴²Huk wakcha viuda chayaramuspanmi baulman hinaykurqa iskay qollqechata. ⁴³Chaymi discipulon-kunata qayaykuspan Jesus nirqa:

—Cheqaptapuni nikichik, wak wakcha viudam llapa apukunapa churasqanman-tapas aswan achkataqa churaykun. ⁴⁴Apukunaqa puchuq qollqellankutam churarqa, wak viudam ichaqa wakcha kayninpi mantienekunanpaq kaqta llapallanta qoykun.

Templo tuñichisqa kananmanta

(Mt 24:1-2. Lc 21:5-6)

13 ¹Tempломanta lloqsichkaptinmi huknin discipulon Jesusta nirqa:
—Yachachikuq iqaway kay hatu-hatun rumikunata, qaway hatu-hatun kay templota!

²Chaymi Jesus nirqa:

—Ari, qawapaykuychik allinta, manam chulla rumipas perqasqaqa puchunqa-chu, lliwmi tuñichisqa kanqa.

Jesus kutimunanpaq tukuy ima pasakunanmanta

(Mt 24:3-28. Lc 21:7-24. 17:22-24)

³Chaymantam rirqaku Olivos Moqoman, chay moqoqa templopa waklaw chimpanpim kachkan. Jesus chaypi tiyachkaptinmi Pedro, Jacobo, Juan hinaspa Andres sapanpi tapurqaku:

⁴—Yachachikuq willaykuwaykuyá ¿haykapitaq kay nisqaykikunaqa kanqa?
¿Imaynamá yachasaqku tukuy chaykuna cumplikunantaqa?

⁵Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Allinta qawakuychik yanqataq pipas pantachisunkichikman. ⁶Achkaqmi hamunqaku ñoqapa sutiypi “Ñoqam kani Cristo” nispa, chaynata rimaspankum achka runata pantachinqaku.

⁷—Ichaqa guerrakunamanta otaq guerrakuna kananmanta parlaqta uyarispaykichikqa amam manchakunkichikchu, chaykunaqa sucedekunqam ichaqa manaraqmi kay tiempoqa tukunqaraqchu. ⁸Huk nacionmi peleanqa huklaw nacionwan, kanqataqmi kaypi-wakpi ter-remotokunapas chaynataq muchuykunapas, kaykunaqa ñakariykunapa qallariyllanraqmi.

⁹—Qamkunaqa kikikichikyá cuidakuychik, qamkunaqa juzgadokunaman entregasqam kankichik hinaspa *huñunakuna wasikunapi maqasqa kankichik. Go-biernaqqunapa, reykunapa ñawpaqninmanmi ñoqarayku pusasunkichik chaynapim paykunamanpas willankichik ñoqamanta. ¹⁰Manaraq kay tiempo tukuchkaptinmi ñoqamanta allin noticia lliw nacionnapim willakusqa kanqa. ¹¹Autoridadkunaman apasuptikichikqa amam llakikunkichikchu imam rimanaykichikmantaqa, Diosmi yachachisunkichik chay ratopi imam rimanaykichiktaqa, manam kikillaykichikman-tachu rimankichikqa. Chuya Espiritum yachachisunkichik imam rimanaykichikta.

¹²—Runakunam wawqenkuta traicionanqa wañuchinanpaq, taytapas churintam traicionanqa, chaynataqmi wawa-churinkunapas tayta-mamankupa contranpi hatarispá wañuchinqaku. ¹³Ñoqaraykum llapa runakuna cheqnisunkichik, ichaqa kay pachapa tukupayninkama ñoqapi takyaqtam Diosqa salvanqa.

¹⁴—Diosmanta willakuq Danielmi qellqarqa purmachiq millakuypaq kaqmanta. Pipas kay leeqqa entiendechun. Templopi chayta rikuspaykichikqa Judeapi kaqkunayá ayqeychik orqokunaman. ¹⁵Wasipa hawanpi kaqpas amañayá wasinmanqa imapas horqoq yaykuchunchu. ¹⁶Chakrapi kaqpas amaña pachan hoqariqqa kutichunchu. ¹⁷Imaynaraq kanqaku chay punchawkunapi wiksayoq otaq ñuñuq wawayoq warmikunaqa! ¹⁸Dios-tayá mañakuychik kaykunaqa para tiempopi ama kananpaq. ¹⁹Chay punchawkunapiqa llumpa-llumpay ñakariykunam kanqa, chayna ñakariyqa manam karqachu Dios kay pachata unanchasqanmantapunipas, manañataqmi kanqachu haykapipas. ²⁰Sichum Dios mana asllayachinmanchu chay punchawkunata hinaptinqa, manach pipas librakunmanchu wañuyman. Aswanqa akllasqankunaraykum asllayachinqa chay punchawkunata.

²¹—Sichum pipas nisunkichik: “Qawaychik, kaypim kachkan Cristo” otaq “Wakpim kachkan Cristo” nispa, hinaptinqa amam paykunata creenkichikchu. ²²Rikurimunqam Cristo tukuy runakuna hinaspa Diosmanta willakuq tukuqkuna chaynapi admirakuypaq milagrokunata ruraspa llapa runakunata engañanankupaq, engañaypim rinqaku Diospa akllasqan runakunatapas. ²³Cuidakuychikyá, qamkunamanqa lliwtam willaykuykichikña manaraq pasakuchkaptin.

Imaynam Jesucristopa kutimunamanta

(Mt 24:29-35, 42-44. Lc 21:25-36)

²⁴ Jesusmi nirqa:

—Chay punchawkunapi ñakariy tiempo pasaruptinmi inti tutayarunqa, kyllapas manañam achkinqachu, ²⁵lucero kunam wichimunqa, cielokunapi tukuy ima kaqkunapas katkatatanqam. ²⁶Chaymi llapachallan runakuna Diosmanta Hamuq Runata rikuwanaqaku puyupi tukuy atiyuniyan hinaspa kanchariyuniyan hamuchkaqta. ²⁷Angelniykunatam kamachisqa kay pachapi kaq llapallan nacionkunamanta may karupiña kaptinkupas akllasqaykunata huñumunankupaq.

²⁸—Higos sachawan rikchanachisqaytayá yachaychik: Kallmankuna llullullaraq kaspera ikllirimuptinmi yachankichik poqoy hichpamusqanta. ²⁹Chaynaqa llapa nisqaykuna sucedekuptinmi yachankichik tukupay tiempoqa hichpallaña kasqanta. ³⁰Cheqaptapunim nikichik, tukuy kaykunaqa cumplikunqa manaraqpas kay miray runakuna chinkachkaptinmi. ³¹Cielopi kaqkunapas chaynataq kay pachapas chinkanqam, nisqaykunam ichaqa mana chinkanqachu.

³²—Ichaqa manam pipas yachanchu ima punchawmi otaq imay horam kutimunaytaqa, hanaq pachapi angelkunapas manam yachanchu nitaqmi Diospa Churipas yachanichu aswanqa Taytallaymi.

³³—Chaynaqa qamkunayá cuidakuychik, Diosta mañakustinyá listolla suyawaychik haykapi kutimunaytapas mana yachasqaykichikrayku. ³⁴Huk runa karuman illaruq hinam kanqa. Manaraq illaruchkaspanmi runankunata kamachin wasinmanta nanchikunanpaq hinaspan sapakamaman imam rurananta qon. Punkupi cuidaqtapas kamachinmi rikchan-rikchanlla kananpaq. ³⁵Chaynayá qamkunapas wasiyoqpa imay horam kutimunanta mana yachachkaspaqa listolla kaychik. Ichapas kutiramunqa tutaykuqta otaq chawpi tutata otaq gallo waqayta otaq achikyamuqta. ³⁶Yanqañataq

qonqaymanta chayaramuspay mana suyawachkaqta tariramuykichikman. ³⁷Qamkunanaman willasqaytaqa llapallanmanmi nini, chaynaqa listollayá suyawaychik.

Jesusta wañuchinankupaq rimanakusqankumanta

(Mt 26:1-5. Lc 22:1-2. Jn 11:45-53)

14 ¹Iskay punchawllañam faltarqa *Pascua Fiestapaq, chay punchawpim mana qonchuyoq tantata mikunku. *Sacerdotekunapa jefenkunam Diospa leynin yachachiqkunapiwan tantearqaku engañowan Jesusta hapiruspa wañura-chinankupaq. ²Chaymi nirqaku:

—Fiestapiqa ama hapisunchu runakuna ama alborotanankupaq —nispá.

Miski asnaq aceitewan Jesus tallisqa kasqanmanta

(Mt 26:6-13. Jn 12:1-8)

³Jesumi kachkarqa Betania llaqtachapi *lepra onqoymanta sanoyaq Simonpa wasinpi. Chaypi mikuchkaptinkum chayaramurqa huk warmi. Paymi niño-rumi-manta puyñuchapi nardo waytamanta rurasqa miski asnaq aceiteta aparamurqa, chayqa achka qollqepa chaninmi karqa. Chay puyñuchata pakiruspanmi talliykurqa Jesuspa umanman. ⁴Chaypi wakin kaqkunañataqmi piñakuruspanku ninakurqa:

—¿Imanasqataq kay achka qollqepa chanin miski asnaq aceitetaqa usurachin?

⁵Wakchakunata yanapanapaqmi *rantikurunmanku karqa huk wata jornalpa chanin qollqepi —nispá.

Chay warmita qaqchapaptinkum ⁶Jesusñataq nirqa:

—Upallaychik. ¿Imanasqataq llakichinkichik kay warmita? Payqa allintam ruraron ñoqapaq. ⁷Wakcha runakunaqa qamkunawanmi haykapikamapas kanqa, munarisqaykichik horam paykunataqa yanapawaqchik, ñoqam ichaqa mana tukuy tiempochu qamkunawan kasaq. ⁸Kay warmiqa tukuy atisqantam ruraron, kay miski asnaq aceitewan talliwaspanqa pampakunay punchawpaqmi cuerpoyta alistachkan. ⁹Cheqaptapunim nikichik, kay pachapi tukuy hinastinpi Diosmanta allin noticiata willakuptinkum kay warmipa rurasqantapas yuyarinqaku.

Jesusta traicionanapaq Judaspa rimasqanmanta

(Mt 26:14-16. Lc 22:3-6)

¹⁰Chunka iskayniyoq discipulokunapa hukninmi karqa Judas Iscariote, paymi *sacerdotekunapa jefenkunawan parlaq rirqa paykunaman Jesusta entregananpaq. ¹¹Paykunam Judaspa nisqanta uyariiruspanku kusişqallaña qollqeta paganankupaq prometerqaku. Chaymantapunim Judasqa tiempota maskarqa Jesusta traicionanapaq.

Discipulonkunawan Jesuspa cenasqanmanta

(Mt 26:17-29. Lc 22:7-23. Jn 13:21-30. 1 Co 11:23-26)

¹²Punta kaq punchawpim mana qonchuyoq tantata hinaspa *pascua carnerota wañuchispanku mikunanku fiestapi Jesusta discipulonkuna tapurqaku:

—¿Maypitaq alistamusaqku Pascua mikuyta cenananchikpaq? —nispá.

¹³Chaymi iskay discipulonta kamachirqa:

—Llaqtaman rispaykichikmi puyñupi yaku apachkaq runawan tupankichik, paytam qatinkichik, ¹⁴runapa yaykusqan wasipa dueñontam ninkichik: “Yachachikuqmi nin: ¿Mayqan cuartopitaq *pascua mikuyta cenasq discipuloy-

kunawan?” nispa. ¹⁵Chaymi qawachisunkichik hatun cuartota wasipa altosninpi ña allichasqataña, chaypim mikunanchikpaq preparamunkichik.

¹⁶Iskayninku llaqtaman chayaruspankum lliwta tariqaku Jesuspa nisqanman hina, chaypim pascua mikuyta prepararqaku.

¹⁷Tutaykamuchkaptinñam Jesus chayaramurqa chunka iskayniyoq discipulonkunapiwan. ¹⁸Mesapiña mikuchkaptinkum Jesus nirqa:

—Cheqaptam nikichik, kaypi ñoqawan mikuqmantam huk kaqnikichik traicionawanqa —nispa.

¹⁹Chaymi paykuna llakikuspanku sapakama tapukurqaku:

—¿Ñoqachu? —nispanku.

²⁰Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunamanta ñoqawan kуска medianoman tanta challpuqmi. ²¹Diosmanta Hamuq Runataqa Bibliapa nisqanman hinam sucedewachkan ichaqa iimaynaraq kanqa traicionawaqniy runaqa, amapas payqa nacenmanchu karqa!

²²Mikuchkaptinkum Jesus tantata hapiykuspan Diosman graciasta qorqa, chayta pakiykuspanmi paykunaman aypurqa:

—Chaskiychik. Kaymi cuerpoy —nispa.

²³Vasotapas hoqarispanmi Diosman graciasta qorqa hinaspam paykunaman haywarqa vasomanta tomanankupaq hinaptinmi llapallanku vasomanta tomaykurqaku. ²⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Kaymi yawarniy, kay mosoq contrato cheqapyachiq yawarniytam chaqchusaq achka runakunapaq. ²⁵Cheqaptapunim nikichik, manañam uvaspa rurunmantaga tomasaqñachu *Diospa munaychakusqanpiña mosoq vinota tomanaykama —nispa.

Jesusmi willakun Pedroa negananmanta.

(Mt 26:30-35. Lc 22:31-34. Jn 13:36-38)

²⁶Yupaychanapaq takita takiruspankum Olivos Moqoman pasakurqaku.

²⁷Chaypim Jesus nirqa:

—Llapallaykichikmi ñoqamanta penqakuwankichik, Bibliam nin: “Michiqtam wañurachisqaq hinaptinmi ovejakuna cheqerunqaku” nispa. ²⁸Aswanqa kawsariramuspaymi qamkunamanta puntatarq Galilea lawman risaq —nispa.

²⁹Hinaptinmi Pedro nirqa:

—Llapallanku qanmanta penqakuptinkupas ñoqaqa manam penqakusaqchu —nispa.

³⁰Chaymi Jesus nirqa:

—Cheqaptam niki, kunan tutupunim manaraqpas gallo iskay kutita waqachkaptin kimsa kutikama negawanki —nispa.

³¹Pedroñataqmi atipakuspan nirqa:

—Qanwan kуска wañunay kaptinpas manapunim negasqaykichu —nispa.

Chaynallatam llapallan discipulonkunapas nirqaku.

Getsemani huertapi Jesuspa mañakusqanmanta

(Mt 26:36-46. Lc 22:39-46)

³²Getsemani huertaman chayaruptinkum Jesus nirqa discipulonkunata:

—Kayllapi tiyachkaychik Taytayta mañakamunaykama —nispa.

³³Pedrotawan Jacobota hinaspa Juanta pusarikuspanmi pensamientopa intusqan llumpa-llumpayta llakirikurqa. ³⁴Hinaspam paykunata nirqa:

—Sonqoymi ancha llakisqa kachkan wañukunaypaq hinaña, kayllapiyá kachkaychik rikchaspa —nispa.

³⁵Waklawneqman riruspanmi qonqoranpa pampakama kumuykuspan Taytanta mañakurqa, pay munaptinga chay ñakarinan hora ama chayamunanpaq. ³⁶Mañakuspanmi nirqa:

—Taytalláy, qamqa lliwtam imatapas atinki, kay ñakarinaymantayá libraykuway, ichaqa amayá ñoqapa munasqaychu kachun aswanqa qampa munasqaykiyá —nispa.

³⁷Discipulonkunapa kasqanman kutispanmi puñuchkaqta tariykurqa, chaymi Simon Pedrota nirqa:

—Simon ¿puñuchkankichu? ¿Manachum huk horallapas rikchayta atirqanki?

³⁸Rikchaspayá Diosta mañakuychik ama tentasqa kanaykichikpaq. Allin rurayta munaptikichikpas cuerpoqa mana kallpayoqmi kachkan —nispa.

³⁹Jesumi huktawan rispan mañakurqa hina kaqlata. ⁴⁰Kutimuspanmi discipulonkunata huktawan puñuchkaqta tariykurqa. Paykunata puñuy llumpayta aysaykuptinmi penqakuspanku manaña ima niytapas atirqakuchu. ⁴¹Kimsa kaq kutita mañakamuspanmi paykunaman kutimuspan nirqa:

—Kunanqa puñukuspayá samakuychikña. Diosmanta Hamuq Runapa horaymi chayaramunña huchasapa runakunapa makinman churasqa kanaypaq. ⁴²Hatariychik, hakuña, hamuchkanñam traicionawaqniy —nispa.

Jesusta presochasqankumanta

(Mt 26:47-56. Lc 22:47-53. Jn 18:2-11)

⁴³Jesus rimachkaptinraqmi Judas chayaramurqa, payqa chunka iskayniyoq discipulonkunapa hukninmi karqa. Paywanmi hamurqaku achkallaña runakuna *espadakunata hinaspa kaspikunata aptarikuspanku. Paykunaqa hamurqaku *sacerdotekunapa, Diospa leynin yachachiqkunapa hinaspa kamachiqkunapa kachamusqanmi. ⁴⁴Traicionaq Judasmi kaynata yachachinakuspa hamurqa:

—Ñoqapa muchaykusqaymi kanqa, paytam ama kacharispapa apankichik —nispa.

⁴⁵Judasmi chayaramuspallan Jesusman asuykuspan:

—Yachachikuq —nispa muchaykurqa.

⁴⁶Hinapinmi hamuq runakuna Jesusta hapiruspan presocharurqaku.

⁴⁷Jesuswan chaypi huk kaqmi espadanta horqoruspan *sacerdotekunapa jefenpa runanpa rinrinta qorururqa. ⁴⁸Hinapinmi Jesus chay runakunata nirqa:

—¿Suwatapas hapiq hinachum hamurqankichik espadayoc hinaspa kaspiyoq presochawanaykichikpaq? ⁴⁹Sapa punchawmi ñoqaqa qamkunawan karqani templopi yachachispay ichaqa manam presochawarqankichikchu. Aswanqa kaykunaqa pasakun Bibliapa nisqan cumplikunanpaqmi.

⁵⁰Hinapinmi lliw discipulonkuna Jesusta sapallanta saqeruspa ayqekurqaku.

Huk mozopa lluptikusqanmanta

⁵¹Huk mozom sabanasllawan wankikuykuspa Jesusta qatirqa hinapinmi hapirurqaku. ⁵²Ichaqa paymi sabanasta saqeruspan qalalla lluptikurqa.

Jesusta cortepi tapupayasqankumanta

(Mt 26:57-68. Lc 22:54-55, 63-71. Jn 18:12-14, 19-24)

⁵³Jesustam pusarurqaku *sacerdotekunapa jefenpa wasinman, chaypim huñunakururqaku *sacerdotekunapa llapa jefenkuna, judio kamachikuqkuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna. ⁵⁴Pedroñataqmi qatirqa karu qepallanta chay sacerdotekunapa jefenpa wasinpa pationkama. Chaypim guardiakunawan kuska tiyaykurqa ninapi qonikuspan.

⁵⁵Sacerdotekunapa jefenkunam *cortepi kaqkunapiwan Jesuspa contranpi imatapas maskarqaku wañurachinankupaq ichaqa manam imatapas tarirqakuchu. ⁵⁶Achka runakunam paypa contranpi llullakuspa rimarqaku ichaqa paykunapa rimasqanqa manam tuparqachu. ⁵⁷Wakinkunam sayarispanku yanqamanta Jesusta acusarqaku kaynata:

⁵⁸Paymi nirqa: “Ñoqam tuñirachisqaq runakunapa rurasqan kay templota hinaspaymi runapa mana rurasqanta huktawañ kimsa punchawllapi hatarirachisqaq” nispa.

⁵⁹Chaynata rimachkaptinkupas manam tuparqachu nisqankuqa.

⁶⁰Hinaptinmi *sacerdotekunapa jefen chawpinkupi sayarispas Jesusta tapurqa: —¿Manachu imallatapas rimarinki? ¿Imatataq rimachkanku qampa contraykipiqa? —nispa.

⁶¹Jesusmi ichaqa mana imatapas rimarispan upallalla karqa. Hinaptinmi chay jefe huktawañ tapurqa:

—¿Qamchu kanki yupaychasqayku Diospa Churin Cristo? —nispa.

⁶²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Arí, ñoqam kani, Diosmanta Hamuq Runatam rikuwankichik atiyniyoq Diospa *alleqñinpi tiyachkaqta hinaspa cielomanta puyukunawan hamuchkaqta.

⁶³Hinaptinmi chay sacerdotekunapa jefen llumpay piñasqallaña pachankunatapas llikispan nirqa:

—¿Imapaqñataq testigokunataqa munanchik? ⁶⁴Qamkunapas uyarirunkichikñam payqa Dios tukusqanta ¿ima ninkichiktaq? —nispa.

Chaymi llapallanku sentenciarqaku wañunanpaq.

⁶⁵Hinaptinmi wakinku qallaykurqaku toqapayta, uyanta taparuspankum takaspanku nirqaku:

—Musyakuy ¿pitaq takasuchkanki? —nispa.

Guardiakunañataqmi uyanpi maqarqaku.

Jesusta Pedro negasqanmanta

(Mt 26:69-75. Lc 22:56-62. Jn 18:15-18, 25-29)

⁶⁶Uray patiopi Pedro kachkaptinmi *sacerdotekunapa jefenpa criadan hamurqa hinaspanmi Pedrotá rikururqa ninapi qonikuchkaqta. ⁶⁷Qawarayasqanmantam nirqa: —Qampas Nazaretmanta kaq Jesuswanmi purirqanki —nispa.

⁶⁸Pedroñataqmi nirqa:

—Paytaqa manam reqsinichu. Imamantachá rimapayawachkankipas —nispa.

Chaynata nispan hawa punkuman lloqsiruptinmi gallo waqaramurqa. ⁶⁹Huktawañ qawarispanmi chaypi kaqkunaman chay criada nirqa:

—Kay runaqa Jesuspa puriqmasinmi —nispa.

⁷⁰Ichaqa Pedrom huktawañ negakurqa. Ratollanmanmi chaypi kaqkunapas Pedrotá nirqaku:

—Cheqaptapunim qampas paykunamanta kaq kanki Galilea lawmanta kasqaykirayku —nispa.

⁷¹Chaymi Pedro ñakaspan juramentarqa:

—Manam reqsinichu chay rimasqaykichik runataqa —nispa.

⁷²Chay ratollapi iskay kaq kutitaña gallo waqaramuptinmi Pedro yuyarirurqa: “Manaraqpas gallo iskay kutita waqachkaptinmi kimsa kutikama negawanki” nispa Jesuspa nisqanta. Chayta yuyariruspanmi waqakuyta qallaykurqa.

Prefecto Pilatopa ñawpaqninpi Jesus kasqanmanta

(Mt 27:1-2, 11-14. Lc 23:1-5. Jn 18:28-38)

15 ¹Achikyaruptinmi *sacerdotekunapa jefenkuna huñunakurqa kama-chikuqkunawan, Diospa leynin yachachiqkunawan hinaspa *cortepi llapallan kaqkunawan, paykunam Jesusta aparqaku chaqnasqata prefecto Pilatoman. ²Chaymi Jesusta Pilato tapurqa:

—¿Qamchu kanki judiokunapa reynin? —nispa.

Hinaptinmi Jesusñaataq nirqa:

—Arí, qampa nisqaykiman hinam —nispa.

³Sacerdotekunapa jefenkunam Jesusta tukuy imamanta acusarqaku. ⁴Chaymi Pilato huktawan tapurqa Jesusta:

—¿Manachu imallatapas rimarinki? Uyariy tukuy ima acusasusqaykita —nispa.

⁵Jesusqa mana imallatapas rimariptinmi Pilatoñaataq admirakurqa.

Jesusta wañunanpaq sentenciasqankumanta

(Mt 27:15-31. Lc 23:13-25. Jn 18:38-19:16)

⁶*Pascua Fiestapim watan-watan Pilato huk presota kachariq llapa runakunapa mañakusqanta. ⁷Carcelpim kachkarqa huk preso Barrabas sutiyoq, paymi wakin runakunapiwan chaqwata ruraspa runakunata wañurachirqa. ⁸Llapa runakuna hamuspankum Pilatota mañakurqaku costumbrunman hina huk presota kacharinanpaq. ⁹Chaymi Pilato tapurqa:

—¿Munankichikchu reynikichik kacharinayta? —nispa.

¹⁰Chaynataqa tapurqa *sacerdotekunapa jefenkuna Jesusta envidiallamanta payman entregasqankuta musyaspanmi. ¹¹Ichaqa sacerdotekunapa jefenkunam runakunata alborotachirqa Pilatomanta Barrabasta mañanankupaq yachachispanku. ¹²Chaymi runakunata Pilato tapurqa:

—Hinaptinqa ¿imatataq rurasqa “judiokunapa reynin” nisqaykichik Jesustaqa? —nispa.

¹³Paykunam huktawan qaparirqaku:

—Wañunanpaq ichakatay! —nispa.

¹⁴Chaymi Pilato nirqa:

—¿Ima mana allintañaataq payqa rurarurqa? —nispa.

Ichaqa runakunam astawanraq qaparirqaku:

—iWañunanpaq chakatay! —nispa.

¹⁵Pilatom llapa runakuna agradayta munaspan Barrabasta carcelmanta kachaykachirqa Jesustañaataqmi azoteykachispan chakataspa wañuchinankupaq entregaykurqa.

¹⁶Chaymi soldadokuna palaciopa pationman pusaruspanku llapa tropata huñururqaku. ¹⁷Morado pachawan hinarachispankum umanmanñaataq churarurqaku kichkamanta simpasqa coronata. ¹⁸Hinaspam asipayaspanku nirqaku:

—Kawsachun Judiokunapa Reynin —nispa.

¹⁹Soqoswan umanpi waqtapaspankum toqaparqaku, qonqorakuspankutaqmi ado-
raq tukurqaku. ²⁰Chaynata asipayaruspankum horqorurqaku chay morado pachata
hinaspankum kikinpa pachanwan churarachispanku pusarqaku chakatanankupaq.

Jesusta chakatasqankumanta

(Mt 27:32-44. Lc 23:26-43. Jn 19:17-27)

²¹Cirene llaqtayoq Simonmi chakramanta hamuchkarqa, payqa karqa Alejan-
dropa hinaspa Rufopa taytanmi. Simon chayninta pasachkaptinmi soldadokuna
hapiruspa Jesuspa cruzninta hombrochirqa.

²²Jesustam pusarqaku Golgota Moqoman, Golgotaqa uma tullo ninanmi. ²³Hi-
naspankum qorqaku *mirra hampiwana chaqrusqa vinota, Jesusmi ichaqa mana
tomarqachu. ²⁴Chaymantam Jesusta chakatarqaku wañunanpaq. Jesuspa pachan-
pañataqmi soldadokuna sortearqaku mayqanninmanpas tuparunanpaq.

²⁵Las nuevetam Jesusta chakatarurqaku. ²⁶Imamantam wañuchisqankutam
letreroqi qellqarqaku: “JUDIOKUNAPA REYNIN” niqta. ²⁷Jesustawan kuskatam
chakatarqaku iskay suwakunata, huknintam chakatarqaku *alleg lawninpi, huknin-
tañataq *ichoq lawninpi. (²⁸Chaynapim Bibliapa nisqan cumplikurqa, Bibliam nin:
—Mana kasukuq runakunaman hukllawasqam karqa —nispa.)

²⁹Chaynin pasaqkunam umankutapas aywispa kamirqaku:
—iHa! Qamqariki templotapas tuñichispa kimsa punchawllapi hatarichinki,
³⁰chaynaqa kikillayki librakuspaykiyá uraykamuy chay cruzmanta —nispa.

³¹*Sacerdotekunapa jefenkunapas chaynataq Diospa leynin yachachiqkunapas
Jesusmanta asikuspam ninakurqaku:

—Wakinkunatam librarqa ichaqa kikinpa manam librakuyta atinchu. ³²Israelpa
reynin Cristo kaspapa kunanyá cruzmanta uraykamuchun. Chaynata ruraptinqa
paymanmi iñisunchik —nispa.

Jesuswan kуска chakatasqa kaqkunapas paytam kamirqaku.

Jesusa wañukusqanmanta

(Mt 27:45-56. Lc 23:44-49. Jn 19:28-30)

³³Chawpi punchawña kachkaptinmi kay pacha tutayarurqa las treskama ³⁴hi-
naptinmi chay horata Jesus qaparirqa:

—Eloi, Eloi ñlama sabactani? Chaynata nispanqa nichkarqa: “Diosnilláy, Dios-
nilláy ñmanasqataq sapallaytaqa saqerullawanki?” nispanmi.

³⁵Chaypi wakin kaqkuna chayta uyarispankum nirqaku:

—Uyariychik Diosmanta willakuq Eliastam qayakuchkan —nispa.

³⁶Hukninñataqmi kallpaykurqa esponjaman hinaspa vinagreman challpuy-
kuspan soqoswan Jesusman haywarqa, soqoykachispanmi nirqa:

—Qawasunchikyá Elias hamunqachus uraykachinanpaq —nispa.

³⁷Hinaptinmi Jesus qaparispan wañukurqa. ³⁸Templopi *santuario rakinaq rakta
telam altomanta urayman iskayman llikikururqa. ³⁹Soldadokunapa capitanninmi Je-
suspa chimpanpi sayachkarqa. Paymi imaynam Jesuspa wañusqanta qawaspan nirqa:

—Cheqaptapunim kay runaqa Diospa Churin kasqa —nispa.

⁴⁰Chaypitaqmi kachkarqa wakin warmikunapas karullamanta qawaspanku. Paykuna-
wanmi kachkarqa: Magdala llaqtayoq Maria, sullka kaq Jacobopa hinaspa Joseypa maman

Maria hinaspa Salomey. ⁴¹Chay warmikunam Galilea lawpi puriptin Jesusta qatirqaku yanapastin. Chaypitaqmi kachkarqa Jerusalemman Jesuswan riq achka warmikunapas.

Jesusta pampasqankumanta

(Mt 27:57-61. Lc 23:50-56. Jn 19:38-42)

⁴²Chaykunaqa sucedekurqa *samana punchawpaq preparakunanku viernespin. Manaraq inti seqaykuchkaptinmi ⁴³Arimatea llaqtayoq Josey kallpanchakuspan yaykurqa Pilatopa kasqanman Jesuspa cuerponta mañaq. Joseyqa karqa judiokunapa *cortenpi reqsisqa runam. Paypas suyachkarqam Diospa munaychakunanta. ⁴⁴Pilatoñaataqmi ña Jesus wañurusqanta uyariruspan admirakurqa chaymi soldadokunapa capitanninta qayaspa tapurqa:

—¿Cheqaptachum wañurunña? —nispa.

⁴⁵Jesus wañurusqantaña capitán willaykuptinmi Jesuspa cuerponta Joseyman Pilato qoykachirqa. ⁴⁶Joseymi fino sabanasta rantiramuspan cruzmanta Jesuspa cuerponta uraykachispa chaywan wankukurqa. Qaqapi toqosqa sepulturaman churaykuspanmi hatun rumita tanqaramuspa punkunta taparurqa. ⁴⁷Maypim pampasqankutam qawarqaku Magdala llaqtayoq Maria hinaspa Joseypa maman Maria.

Jesupa kawsarimusqanmanta

(Mt 28:1-10. Lc 24:1-12. Jn 20:1-10)

16 ¹*Samana punchaw pasaruptinmi Magdala llaqtayoq Maria, Jacobo pa maman Mariawan hinaspa Salomeypiwan rantirqaku miski asnaq hampita, chaytaqa rantirqaku Jesuspa cuerponta untamunankupaqmi. ²Domingo punchawtam inti qespiramuptillan chayarurqaku sepulturaman ³kaynata ninakuspanku:

—¿Pitaq sepulturapa punkunpi rumitaqa tanqapuwasun? —nispa.

⁴Ichaga chay sepultura tapaq hatun rumitam huklawpiña rikururqaku. ⁵Sepulturaman yaykuruspankum rikururqaku huk joventa yuraq qoysu pachayoqta *alleq lawpi tiyachkaqta, payta rikuruspankum mancharikurqaku. ⁶Ichaga paymi nirqa:

—Ama mancharikuychikchu, qamkunaqa chakatarusqanku Nazaretmanta kaq Jesustam maskachkankichik, payqa kawsarirunñam, manam kaypiñachu. Qawaychik churasqanku sitiota. ⁷Rispaykichikyá willamuychik Pedromanwan wakin discipulonkunaman, Jesusqa ñawpachkan Galilea lawmanmi, chaypim tupankichik paypa nisusqaykichikman hina —nispa.

⁸Hinaptinmi warmikuna kallparqaku sepulturamanta manchakuymanta katkatatastin. Manam pimanpas imatapas nirqakuchu manchakusqankurayku.

Magdala llaqtayoq Mariaman Jesupa rikurisqanmanta

(Jn 20:11-18)

(⁹Domingo punchawtam Jesus kawsariruspan Magdala llaqtayoq Mariaman puntata rikuriykurqa, ñawpaqtaraqmi Jesus paymanta qanchis demoniokunata qarqorqa. ¹⁰Maria pasaspanmi Jesuspa puriqmasinkunata tariykurqa llakimanta waqachkaqta, chaymi paykunaman willarqa Jesuspa kawsarirusqanmanta.

¹¹Paykunam ichaga Mariapa willakusqanta uyarichkaspankupas mana creerqakuchu.

Iskay discipulonkunaman Jesuspa rikurisqanmanta

(Lc 24:13-35)

¹²Iskay discipulonkuna chakraman richkaptinmi Jesus rikuriykurqa huk rik-chayniyoq. ¹³Paykunapas pasaspankum wakin discipulonkunaman willamurqaku Jesuswan tuparamusqankumanta, ichaqa manam paykunatapas creerqakuchu.

Ripukunallanpaña Jesuspa kamachikusqanmanta

(Mt 28:16-20. Lc 24:36-49. Jn 20:19-23)

¹⁴Chaymantam Jesus rikuriykurqa chunka hukniyoq discipulonkunaman mesapi mikunankupaq tiyachkaptinku. Paykunatam mana creesqankumanta hinaspa rumi sonqo kasqankumanta qaqcharqa. Paykunaqariki manam creerqakuchu Jesuspa kawsarimusqan rikuqkunapa willakusqanta. ¹⁵Chaymi paykunata Jesus nirqa:

—Tukuy hinastinman rispayá llapa runakunaman kay allin noticiata willakamuy-chik. ¹⁶Pipas inispa bautizakuqmi salvasqa kanqa, mana iniqñataqmi castigopaq sentenciasqa kanqa. ¹⁷Ñoqapi iniqkunam kaykunata ruranqa: Sutiypim demonio-kunapa ñakarichisqankunata sanoyachinqaku, mana yachasqanku idiomakunatam rimanqaku, ¹⁸culebrakunata hapiruptinkupas otaq imataña venenoyoqta tomaruptin-kupas manam imananqachu, onqoqkunaman makinkuta churaptinkum sanoyanqaku.

Hanaq Pachaman Jesuspa ripukusqanmanta

(Lc 24:50-53)

¹⁹Señor Jesusmi chaykunata discipulonkunaman rimaruspan hanaq pachaman hoqarikururqa hinaspa Diospa *alleqninpi tiyaykurqa. ²⁰Chaymi discipulonku-na rispanku tukuy hinastinpi Jesusmanta willakurqaku. Kikin Señormi paykunata yanaparqa willakusqankuta *milagrokunawan valechispan.)

JESUCRISTOMANTA LUCASPA QELLQASQAN

Lucasqa Jesusmantaqa willakun manam Israelpa mirayninkunata salvananpaq hamusqa-llanmantachu aswanqa enteron kay pachapi runakunata salvananpaq hamusqanmantam.

Kay libroqa pusaq parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Jesuspa vidanmanta Lucaspa tapukachakusqanmanta (1:1-4).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Bautizaq Juanpa nacesqanmanta, Jesuspa nacesqanmanta hinaspa warma kasqanmanta (1:5-2:52).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Bautizaq Juanpa imakunam rurasqanmanta (3:1-20).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Jesuspa bautizasqa kasqanmantawan Diablopa pruebasqan kasqanmanta (3:21-4:13).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun Galilea lawpi Jesuspa rimasqanmanta hinaspa rurasqankunamanta (4:14-9:50).

Soqta kaq parteñataqmi willakun Galilea lawmanta Jerusalem llaqtaman chulla kutillatana risqanmanta (9:51-19:27).

Qanchis kaq parteñataqmi willakun semanallaña kawsaspan ñakarisqanmantawan wañukusqanmanta (19:28-23:56).

Pusaq kaq parteñataqmi willakun kawsarimuspan discipulonkunaman rikurisqanmantawan hanaq pachaman kutikusqanmanta (24).

Kay libropiqa sutillam Jesuspa kuyakuyinin wakchakunapaq, ñakariqkunapaq hinaspa despreciasqa runakunapaq. Willakuntaqmi runakuna kusikuy tarisqankumantapas. Kusikurqakum Jesuspa nacesqanwan, wañukuspapas kawsarimusqanwan. Kay librolapim tarikun iskay sumaqlaña rikchanachiykuna: Huknin rikchanachiyimi willakun runamasinta Samaria llaqtayoq runa yanapaykusqanmanta (10:25-37). Hukninñataqmi kachkan ripukuspapas taytanman kutikamuq churimanta (15:11-32). Kay libroqa willakuntaqmi imaynam Diosta mañakunamantapas, Chuya Espiritumantapas, huchakuna pampachanamantapas hinaspa Jesusta yanapaq warmikunamantapas.

Libropa qallariyinmanta

1 ¹⁻³Ancha kuyasqay Teofilo, qallariyinmanta rikuyq allin noticia willakuqkunam willakurqaku ñoqayku ukupi imakunam pasakusqanmanta. Chay imam pasakusqanmantaqa achkaqñam qatinasninpi qellqaypi rirqaku. Ñoqapas qallariyinmanta sumaqta yachaykuspaymi qellqamuyki ⁴chaynapi uyarisqaykikunaqa cheqap kasqanta astawanraq yachaykunaykipaq.

Zacariasman *Angel rikuriyqusqanmanta

⁵Judea lawpi Herodes rey kachkaptinmi *sacerdote karqa Abiaspa castanmanta Zacarias. Warmin Elisabetñataqmi karqa sacerdote Aaronpa mirayninmanta kaq.

⁶Warmi-qarim paykunaqa Diospa qayllanpi allin ruraq karqaku, Señorpa lliw kama-

chikuyninkunatam leyninkunatawan kasukuqku. ⁷Paykunaqa mana churi-wawayoqmi karqaku Elisabet mana wachakuq kasqanrayku. Yuyaqkamañam paykunaqa karqaku.

⁸Huk punchawmi sacerdotekunapa rurananman hina Zacariasman tuparurqa Templopi serviy. ⁹Sacerdotekuna sortearuptinmi Zacariasman tuparurqa Señorpa templonpi santuarioman yaykuspan incienseo kañay. ¹⁰Inciensoota kañanankamañataqmi hawapi runakuna Diosta mañakuchkarqaku. ¹¹Paymanmi rikuriykurqa Señorpa angelnin incienseo kañananku *altarpa *alleq lawninpi sayaykuspa. ¹²Zacariasñataqmi mancharikuruspan mana imanakuytapas atirqachu. ¹³Chaymi angelñataq nirqa:

—Ama manchakuychu Zacarias. Mañakusqaykitam Dios uyariykun, warmiki Elisabetmi wachakunqa qari wawata, paytam Juanwan sutichanki. ¹⁴Qamqa ancha-anchatam kusikunki. Paypa nacesqanwanqa achkaqtaqmi kusikunqaku. ¹⁵Payqa Diospa qayllanpipas reqsisqam kanqa. Amam vinotaqa nitaq ima poqosqa aqatapas mallinqachu. Nacesqanmantapunim payqa Chuya Espiritupa huntasqan kanqa. ¹⁶Israelpa mirayninkunatam achkallataña Señor Diosninkuman kutirichinqa. ¹⁷Señorpa ñawpaqnintam ringa Elias hina Diospa Espiritunwan chaynataq atiyinwan ruraspa chaynapi tayta-makunata churi-wawankunawan allinyachinanpaq hinaspa mana kasukuqkunatapas kasukuyman churananpaq. Runakunapa sonqontam alistanqa Señorta chaskinankupaq.

¹⁸Hinaptinmi Zacariasñataq angelta tapurqa:

—¿Nisqaykikuna cheqap kasqantaqa imaynatataq yachasaq? Ñoqaykuqa llum-pay yuyaqñam kaniku —nispa.

¹⁹Chaymi angelñataq nirqa:

—Diospa qayllanpi servikuq Gabrielmi ñoqaqa kani, paymi kachamuwarqa allin noticiata qanman willanaypaq. ²⁰Nisqaykunata mana creesqaykiraykum kunanmanta mana rimaq kanki churiki nacemunankama. Chay punchawpim kay nisqaykuna cumplikunqa.

²¹Runakunañataqmi extrañasqallaña hawa lawpi suyarqaku santuariomanta manaña lloqsirimuptin. ²²Unaymantaña lloqsiramuspan paykunata mana rimapayaptinmi musyarurqaku santuariopi revelacion chaskiramusqanmanta. Manaña rimayta atispanmi señaßlawanña paykunata entiendechirqa.

²³Templopi servikuynin tukuruptinmi wasinmanña kutikurqa. ²⁴Chay punchawkuna pasaruptillanmi warmin Elisabet wiksayakuruspan manaña wasinmanta lloqsirqachu pichqa killakama, paymi nirqa:

²⁵—Kunanmi Señor kuyakuyinpi kaynata ruraruwan chaynapi runakuna manaña despreciawanapaq —nispa.

Jesuspa nacenamanta angelpa willakusqanmanta

²⁶Elisabet soqta killa wiksayakusqan hawañam Dios kacharqa angel Gabrielta Galilea lawpi Nazaret llaqtaman ²⁷Chaynapi Maria sutiyoq doncella sipasta watukamunanpaq. Paymi Joseywan casarakunanpaq rimanakusqaña karqa. Joseyqa Rey Davidpa mirayninmanta kaqmi karqa. ²⁸Mariapa wasinman angel yaykuykuspanmi nirqa:

—Rimaykullayki Diospa favorecesqan Maria, Señormi qanwan kachkan —nispa.

²⁹Angelpa rimaykusqanta uyariykuspanmi mana imanakuytapas atispan sonqollanpi tapukurqa chay rimaykusqanmanta. ³⁰Angelñataqmi niykurqa:

—Ama manchakuychu Maria, Diospa favorecesqanmi karunki. ³¹Wiksayakuspaykim wachakunki qari wawata, paytam sutichanki Jesuswan. ³²Ancha reqsisqa kaspanmi hanaq pachapi Diospa Churinwan sutichasqa kanqa. Señor Diospunim

rey kananpaq churanqa ñawpaq abuelon Davidta hina. ³³Israel naciöntam wiñaypaq gobiernanqa, gobiernonqa manam tukunqachu —nispa.

³⁴Hinaptinmi Mariañataq tapurqa:

—Manaraq qariwan kachkaspayqa ¿imaynataq wawayoqqa kayman? —nispa.

³⁵Chaymi angelñataq nirqa:

—Chuya Espiritu qanman hamuptinmi hanaq pachapi Diospa atiyin puyu hina pampaykusunki. Chayraykum Diospa sapaqchasqan naceq wawapas sutichasqa kanqa Diospa Churinwan. ³⁶Qolloq nisqanku aylluymi Elisabetpas yuyaqña kachkaspapas soqta killañam qari wawata wiksayakurun. ³⁷Diospaqqa manam imapas sasaqa kanchu —nispa.

³⁸Mariañataqmi nirqa:

—Nisqaykipi hinayá ñoqawan rurasqa kachun. Señorpa sirvientallanmi ñoqaqa kani —nispa.

Hinaptinmi angel pasakurqa.

Elizabetta Maria watukamusqanmanta

³⁹Mariañataqmi chay punchawkunallapi chaylla rirqa Judea lawpa orqonpi kaq llaqtaman. ⁴⁰Zacariaspa wasinman yaykuykuspanmi Elizabetta rimaykurqa.

⁴¹Rimaykusqanta uyariruptillanmi Elisabetpa wixsanpi wawa kuyurirurqa. Elizabetman Chuya Espiritu huntaykuptinmi ⁴²kusikuymanta qaparispa Mariata nirqa:

—Wakin warmikunamanta astawan favorecesqam qamqa kanki. Diospa favorecesqantaqmi wachakunayki wawapas. ⁴³¿Pitaq ñoqaqa qarqani Señorniypa maman kachkaspayki watukamuwanaykipaqqa? ⁴⁴Rimaykuwasqaykita uyariruptillaymi wixsaypi wawa kusikuymanta kuyurirurqa. ⁴⁵Creesqaykiraykum qamqa ancha kuisqa kanki. Señormi nisqankunata ruranqa —nispa.

⁴⁶Mariañataqmi nirqa:

Ukuymantam Señorta alabani.

⁴⁷Sonqoypas Salvaqniy Diosraykum anchallataña kusikuchkan,

⁴⁸kay humilde sirvientan nanachikuwasqanmanta.

Kunanmantaqa runakunach ñoqamanta ninqa:

“Mayna kuisqam payqa” nispa,

⁴⁹chaynataqa ninqaku atiyniyoq Dios

admirakuyupaq kaqkunata rurapuwashanraykum.

Chuyay-chuyaymi payqa.

⁵⁰Payqa wiñaypaqmi kuyapayan respetaqninkunataqa.

⁵¹Atiyinwanmi admirakuyupaq kaqkunata rurarqa.

Orgullosa runakunatam yanqaman churarurqa.

⁵²Munaychakuqkunatam gobiernasqankumanta wischururqa.

Humillakuqkunatañataqmi hatuncharqa.

⁵³Yarqaymanta kaqkunatam saksaykachirqa.

Apukunatañataqmi mana imayoqta kutirichirqa.

⁵⁴Llakipayakuyininta mana qonqaruspanmi

serviqnin Israel runakunata yanaparqa,

⁵⁵Chaynataqa rurarqa ñawpaq abuelonchik Abrahanman prometesqanman hinam hinaspa mirayninkunamanpas wiñaypaq prometesqanman hinam.

⁵⁶Mariam Elizabetwan yaqa kimsa killa karispan wasinman kutikurqa.

Bautizaq Juanpa nacesqanmanta

⁵⁷Wachakunan tiempo cumplikuruptinmi Elisabet wachakururqa qari wawanta.

⁵⁸Elisabetta Señor Dios favorecesqanta yacharuspankum vecinonkunawan ayllunkuna kusikurqaku. ⁵⁹Pusaq punchawninpi wawata *señalachispankum taytan Zacariaspa sutinwan sutichayta munarqaku. ⁶⁰Hinaptinmi chay wawapa maman nirqa:

—Juanmi sutinga kanqa —nispá.

⁶¹Chaymi payta nirqaku:

—Aylluykikunapiqa manam pipas Juan sutiyoqqa kanchu —nispá.

⁶²Wawata sutichananpaq taytanta señaschaspa tapuptinkuñaataqmi ⁶³pizar-rachata mañaykuspan qellqarqa “Juanmi sutinga” niqta. Chaymi llapallanku admirakurqaku. ⁶⁴Chay ratollapim Zacariaspas rimariruspan Diosta alabarqa. ⁶⁵Chaykuna pasakusqanwanmi vecinonkuna llumpay mancharisqallaña karqaku. Judea law orqokunapi kaqkunapas lliwmi willanakururqaku. ⁶⁶Chaykunata llapallan uyariqkunapas sonqollankupim yuyaymanarqaku:

—¿Imaraq kay wawaqa kanqa? —nispá.

Chay wawataqa Señormá favorecerqa.

Diosta Zacarias alabasqanmanta

⁶⁷Juanpa taytan Zacariasman Chuya Espiritu huntaykuptinmi rimarirqa:

⁶⁸Israelpa Diosnin Señorqa alabasqayá kachun.

Payqa hamurqa runankunata salvaykunapanqami.

⁶⁹Atiyniyoc Salvaqninchiktam hatarirachin serviqnin Davidpa mirayninmanta.

⁷⁰Payqa hatarirachin payllapaña sapaqchasqankunawan ñawpaqmantaraq willachisqanpi hinam,

⁷¹payqa hatarirachin enemigonchikkunamanta salvawananchikpaqmi hinaspá llapallan cheqniqninchikkunamantawan salvawananchikpaqmi.

⁷²Chaynataqa rurachkan ñawpa abuelonchikkunata llakipayarikuspanmi hinaspá paykunapa contrato rurasqanta yuyarisanpi.

⁷³Ñawpa abuelonchik Abrahamanmi juraspan Dios prometerqa

⁷⁴enemigonchikkunamanta libraykuwananchikpaq chaynapi mana manchakuspa payta servinanchikpaq,

⁷⁵Diosllapaña kawsaspa, paypa qayllanpi allinta ruraspa sapa punchaw kawsananchikpaq.

⁷⁶Yaw wawa, qamñataqmi hanaq pachapi kaq Diosmanta willakuqwan sutichasqa kanki.

Señorpa ñawpaqnintam rinki paypa hamunan ñanta allichanaykipaq.

⁷⁷Rinkiqa runankunaman salvasqa kanankumanta willakunaykipaqmi chaynapi huchankumanta pampachasqa kanankupaq.

⁷⁸Diosninchikmi kuyapayawaspanchik hinaspá llakipayawaspanchik hanaq pachamanta qoykuwanchik mosoq punchawpi kanchariyta

⁷⁹ chaynapi tutayaypi kaqkunatawan, sinchi tutayaypi *yachaqkunata kanchariykunanpaq, chaynapitaq ñoqanchiktapas hawkallata kawsachiwananchikpaq.

⁸⁰ Juan wiñaptinmi yuyayninpas huntarqa, chunniqpim *yacharqa Israel runakunaman reqsichikunankama.

Jesuspa nacesqanmanta

(Mt 1:18-25)

2 ¹Chay punchawkunapim Rey Cesar Augusto kamachikurqa llapallan llaqtakunapi runakuna yupasqa kanankupaq. ²Kay punta kaq censoqa karqa Siria lawpi Cirenio prefecto kachkaptinmi. ³Chayraykum sapakama rirqaku nacesqanku llaqtaman padronachikunankupaq. ⁴Chaymi Davidpa castanmanta kasqanrayku Josey rirqa Galilea lawpi Nazaret llaqtamanta Judea lawpi Belen llaqtakama. Davidqa Belen llaqtayoqmi karqa. ⁵Joseyqa rirqa padronachikunankupaqmi warmin kananpaq rimapayasqaña Mariapiwan. Mariaqa wiksayoqñam kachkarqa. ⁶Belenpi kachkaptinkum Mariapa wachakunan punchaw chayaramuptin ⁷wachakururqa piwi qari wawanta. Samakuna wasipi mana campo kaptinñataqmi pañalkunawan maytuykuspan animalman qarana artesapi siriykachirqa.

Michiqkunaman Angelkunapa willasqanmanta

⁸Chay Belen llaqtapa hichpan purunpim karqa michiqkuna. Paykunam ovejankuta tuta cuidachkarqaku. ⁹Paykunamanmi qonqaymanta Señorpa angelnin rikuriykurqa muyuriqninkuta kancharistin. Michiqkuna anchallataña mancharikuruptinmi ¹⁰paykunata angel nirqa:

—Ama manchakuychikchu, llaqa runa kusikunaykichikpaqmi allin noticiata apamuchkaykichik. ¹¹Salvaqnikichikmi nacerapusunkichik Davidpa llaqtanpi. Payqariki Cristo Señormi. ¹²Sutillam qellpusqa wawachata tariykunkichik animalman qarana artesapi siriykachisqata.

¹³Angel rimayta tukuruptillanmi achkallaña angelkuna hanaq pachamanta rikuriykamurqa hinaspa Diosta alabaspata takirqaku:

¹⁴ ¡Diosyá hanaq pachapi alabaspata kachun!

Kay pachapipas Diospa favorecesqan runakunapaqyá hawkayay kachun.

¹⁵Angelkuna hanaq pachaman kutikuptinkum michiqkuna ninakurqa: —Belen llaqtaman rispanchikyá yachamusunchik Señorpa imam willachiwasqanchikmanta.

¹⁶Chaylla pasaspankum tariykurqaku Mariatawan Joseyta chaynataq uywaman qarana artesapi siriykachisqa wawatapas. ¹⁷Qawaykuspankum willakurqaku wawamanta angelpa tukuy nisqanta. ¹⁸Chaymi llaqa uyariykuna admirakurqaku michiqkunapa willakusqankuwan. ¹⁹Mariañataqmi chaykunata sonqollanpi hatallispata yuyaymanarqa. ²⁰Michiqkunam uyarisqankuman hina tukuy ima pasakusqanta yachaykuspanku hinaspa qawaykuspanku kutikurqaku Diosta alabastin hinaspa hatunchastin.

Wawa Jesusta Diosman presentasqankumanta

²¹ Pusaq punchawninmanmi wawata *señalaspnku Jesuswan suticharqaku. Chay sutitaqa angelmi Mariaman willarqa manaraqpas wiksayakuchkaptin.

²² Moisespa kamachisqanman hina wachakuqkunapa limpiakunan punchawkuna cumplikuruptinmi wawata Jerusalem llaqtaman aparqaku Señorman presentanankupaq.

²³ Señorpa leyninpi nichkan: “Punta naceq llapallan qari wawaqa Señorpaq sapaqchasqam kanqa” nispa. ²⁴ Rispankum animalta wañuchispanku Señorta adorarqaku. Paypa leyninpi iskay qoñukuna otaq iskay mallqo palomakuna wañuchinankumanta nichkan.

²⁵ Jerusalem llaqtapim *yacharqa Simeon sutiyoq runa, payqa Diosta adoraq kaspanmi allin ruraq karqa. Payqa Israel nacion librasqa kanantam suyachkarqa. Payqa Chuya Espiritupa huntasqan runam karqa. ²⁶ Paymanmi Chuya Espiritu revelarqa Señorpa kachamusqan Cristota rikuykuspaña wañukunanpaq. ²⁷ Chuya Espiritupa kallpanchasqanmi temploman rirqa. Chaymanmi Jesuspa tayta-maman wawata aparqaku leyman hina paypaq ruranankupaq. ²⁸ Hinapinmi wawata Simeon marqarikuykuspan Diosta alabarqa:

²⁹ Señorlláy, kunanqa hawkallayá wañukusaqña.

Serviñnikiman prometewasqaykim cumplikurunña.

³⁰ Salvaqniyku kachamusqaykitam rikuykuniña.

³¹ Paytam llapa runakunapa qayllanpi churaykunki.

³² Payqa kancharinqam mana Israel castamanta kaqkunatapas.

Payraykutaqmi hatunchasqa kanqa Israel runaykikunapas.

³³ Wawa Jesusmanta Simeonpa tukuy nisqankunata uyariykuspam tayta-maman admirasqallaña karqaku. ³⁴ Diospa bendicionninta Simeon mañakuspanmi Jesuspa maman Mariata nirqa:

—Kay wawam Israel runakunapaq kanqa wakin urmananpaq wakinñataq sayarinanpaq. Diospa munasqanta qawachiptinmi paypa contranpi rimanqaku.

³⁵ Chaynapim achkaq runapa piensasqan yachasqa kanqa. Tukuy kaykunam espadapa tuksisqan hina sonqoykita nanachinqa.

³⁶ Chaypitaqmi kachkarqa Aserpa mirayninmanta kaq Fanuelpa churin ancha yuyaqña Anapas, payqa karqa Diosmanta willakuqmi. Sipas kayninpi casarakuspanmi qanchis watalla qosanwan karqa. ³⁷ Pusaq chunka tawayoq wataña viuda kaspanmi templomanta mana lloqsiqchu, tuta punchaw Señorta servispanmi ayunaq hinaspa mañakuq. ³⁸ Anapas chay horallapi rikuriykamuspanmi Diosta alabspan wawa Jesusmanta willakuyta qallaykurqa Jerusalem libre kanankupaq llapallan suyaqkunaman.

Joseyan Maria Nazaret llaqtaman kutikusqankumanta

³⁹ Señorpa leyninpi kamachisqankunata cumpliruspankum kutikurqaku Galilea lawpi Nazaret llaqtankuman. ⁴⁰ Chaypi wawa wiñapinmi kallpanpas chaynataq yachayninpas huntarqa. Diosmi paytaqa anchallataña favorecerqa.

Warmas Jesus templopi tarikusqanmanta

⁴¹ Jerusalemni Pascua Fiestamanmi watan-watan tayta-maman riqku. ⁴² Chunka iskayniyoq watanpiña Jesus kaptinmi costumbrenkuman hina fiestaman Jerusalem rirqaku. ⁴³ Fiesta tukuyta kutichkaptinkuñam tayta-mamanpa mana yachasqanta

warma Jesusqa qeparurqa Jerusalenpi. ⁴⁴Kutiqmasinkunawan risqanta creespankum huk punchaw puriytaña rispanku tapukurqaku ayllunkunatawan reqsisqankunata.

⁴⁵Mana tarispankuñataqmi Jerusalen llaqtaman kutirirqaku chaypi maskanankupaq.

⁴⁶Kimsa punchawmantañam templopi tarirurqaku, Diospa leynin yachachiqkunata uyarispan hinaspa tapuspan paykunawan tiyachkaqta. ⁴⁷Llapa uyariqninkunam admirakurqaku yachasqanwan hinaspa contestasqanwan. ⁴⁸Tayta-maman qawaykuspanmi admirakurqaku. Chaymi maman nirqa:

—Wawalláy ¿imanasqamá kaytaqa rurawankiku? Taytaykiwan ñoqam llakisqa-llaña maskamuchkaykiku —nispa.

⁴⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Imanasqataq maskawarqankichik? ¿Manachu yacharqankichik Taytaypa asuntunkunapi kanayta? —nispa.

⁵⁰Chayna nisqantaqa manamá entienderqakuchu.

⁵¹Nazaretman paykunawan kutispanmi chaypi *yacharqa paykunata kasukuspan. Mamanñataqmi tukuy chaykunataqa sonqollanpi yuyaymanarqa. ⁵²Jesusñataqmi yuyayninpipas hinaspa sayayninpipas wiñarqa Diostapas chaynataq runakunatapasp agradastin.

Bautizaq Juanpa purunpi willakusqanmanta

(Mt 3:1-12. Mr 1:1-8. Jn 1:19-28)

3 ¹Rey Tiberio Cesar chunka pichqayoq wataña gobiernachkaptinmi prefectokuna hina karqa Judea lawpi Poncio Pilato, Galilea lawpi Herodes, Iturea hinaspa Traconite lawpi Herodespa wawqen Felipe, Abilinia lawpiñataq Lisantias. ²Anaspiwan Caifasñataqmi karqa *sacerdotekunapa jefenkuna, chay punchawkunapim Zacariaspa churin Juanta purunpi kachkaptin Dios kamachirqa willakunanpaq. ³Juanmi Jordan Mayupa muyuriqninkunaman rispan runakunaman willarqa:

—Huchaykichikmanta wanakuspayá bautizachikuychik chaynapi Dios pampachasunaykichikpaq —nispa.

⁴Kaykunaqa sucedekurqa Diosmanta willakuq Isaiaspa qellqasqanpi hinam. Paymi qellqarqa:

Huk runam purunpi qaparispa rimachkan:

“Señorpa hamunan ñanta allichaychik.

Paypa purinanta derechaychik.

⁵Llapa wayqokunam huntachisqa kanqa.

Orqokunawan moqokunam pampayachisqa kanqa.

Qewi-qewi ñankunam derechasqa kanqa.

Ranra ñankunapas limpiasqataqmi kanqa.

⁶Lliwmi rikunqa Diosmanta hamuq salvaqninchikta.”

⁷Bautizachikunankupaq riq runakunatam Juan nirqa:

—Culebrapa miraynin qaqla runakuna ¿pitaq willasurqankichik hamuq castigomanta ayqenaykichikpaq? ⁸Huchaykichikmanta wanakuspaykichikyá qawachikuychik vidaykichik tikrasqa kasqanta. Amayá niychikchu: “Ñoqaykuqa kaniku Abrahampa mirayninmi” nispaqa. ¡Dios munaspanqa kay rumikunamantapas Abrahampa miraynintaqa hatarichinmanmi! ⁹Hachaqa listoñam kachkan sachakunata sapinmanta kuchunapaq. Mana allin ruruq sachataqa kuchuspan ninaman wischuna.

¹⁰—Chaynaqa ¿imatataq rurasaku? —nispa runakuna tapuptinmi ¹¹ Juanñataq nirqa:

—Camisaykichik iskay kaptinqa huknintayá qoykuychik mana camisayoqman. Mikuynikichik kaptinpas chaynatayá ruraychik —nispa.

¹²Bautizachikuy munaq *impuesto cobraqkunapas tapukurqakum:

—Yachachikuq, ñoqaykuqa ¿imatataq rurasaku? —nispa.

¹³Juanmi nirqa:

—Leypa kamachisqallantayá cobraychik —nispa.

¹⁴Soldadokunapas tapuptinmi nirqa:

—Amayá pitapas manchachispaqa nitaq yanqamanta tumpaspaqa imantapas qechuychikchu. Pagasusqaykichikwanyá contentakuychik —nispa.

¹⁵Runakunam piensarqaku Bautizaq Juanqa Cristo kasqanta chaymi nirqaku:

—¿Paychuch Cristo kanman? —nispa.

¹⁶Chaymi llapallankuman Juan nirqa:

—Ñoqaqa yakullawanmi bautizaykichik, qepay hamuqmi ichaqa Chuya Espirituwan bautizasunkichik ninawan hina. Payqa ancha atiyniyoqmi chaymi *usutanpa watullantapas mana paskaq hinachu kani. ¹⁷Paymi trigo wayrachi q hina runakunata juzganqa, wayrachinan palaqa makinpiñam kachkan pajamanta trigota chuyananaq, trigonta taqeman apaykuspanmi pajantañataq kañanqa mana amachay atina ninapi —nispa.

¹⁸Juanqa chayna palabrakunawan kallpanchaspanmá runakunaman allin noticiata willarqa. ¹⁹Rey Herodestapas qaqcharqam wawqen Felipepa warmin Herodiaswan casarusqanmanta hinaspa tukuy mana allin rurasqankunamanta.

²⁰Herodesqa aswanraqmi mana allinta rurarqa Juanta carcelarachispa.

Jesusta Juan bautizasqanmanta

(Mt 3:13-17. Mr 1:9-11)

²¹Juan runakunata bautizachkaptinmi Jesuspas paywan bautizachikurqa. Chay rato-pi Jesus mañakuchkaptinmi hanaq pacha kicharikuykuptin ²²Chuya Espiritu sutillata paloma hina Jesuspa hawanman tiyaykurqa. Hinaptinmi hanaq pachamanta nimurqa:

—Qanmi kanki kuyasqay Churiy, qamraykum kisisqa kachkani —nispa.

Jesupa abuelonkunamanta

(Mt 1:1-17)

²³Runakunaman yachachiyta Jesus qallaykuspanmi yaqa kimsa chunka watanpiña karqa. Joseypa churin kasqantam creerqaku. Joseyqa Eliypa churinmi karqa. ²⁴Eliyñataq Matatpa, Matatñataq Leviypa, Leviyñataq Melquipa, Melquiñataq Janapa, Janaña-taq Joseypa, ²⁵Joseyñataq Matatiaspa, Matatiasñataq Amospa, Amosñataq Nahumpa, Nahumñataq Esliapa, Esliñataq Naqaiapa. ²⁶Nagaiñataq Maatpa, Maatñataq Matatiaspa, Matatiasñataq Semeipa, Semeiñataq Joseypa, Joseyñataq Judapa, ²⁷Judañataq Joanapa, Joanañataq Resapa, Resañataq Zorobabela, Zorobabelñataq Salatielpa, Salatielñataq Neripa, ²⁸Neriñataq Melquipa, Melquiñataq Adipa, Adiañataq Cosampa, Cosamñataq Elma-dampa, Elmadamñataq Erpa, ²⁹Erñataq Josueypa, Josueyñataq Eliezerpa, Eliezerñataq Jorimpa, Jorimñataq Matatpa, ³⁰Matatñataq Leviypa, Leviyñataq Simeonpa, Simeonñataq Judapa, Judañataq Joseypa, Joseyñataq Jonanpa, Jonanñataq Eliaquimpa, ³¹Eliaquim-ñataq Meleapa, Meleañataq Mainanpa, Mainanñataq Matatapa, Matatñataq Natanpa, ³²Natanñataq Davidpa, Davidñataq Isaipa, Isaiñataq Obedpa, Obedñataq Boozpa, Boozña-

taq Salapa, Salañataq Naasonpa, ³³Naasonñataq Aminadabpa, Aminadabñataq Arampa, Aramñataq Esrompa, Esromñataq Farespa, Faresñataq Judapa. ³⁴Judañataq Jacobpa, Jacobñataq Isaacpa, Isaacñataq Abrahampa, Abrahamñataq Tareypa, Tareyñataq Nacorpa, ³⁵Nacorñataq Serugpa, Serugnñataq Ragaupa, Ragauñataq Pelegpa, Pelegñataq Heberpa, Heberñataq Salapa, ³⁶Salañataq Cainanpa, Cainanñataq Arfaxadpa, Arfaxadñataq Sempa, Semñataq Noeypa, Noeyñataq Lamecpa, ³⁷Lamecñataq Matusalenpa, Matusalenñataq Enocpa, Enocñataq Jaredpa, Jaredñataq Mahalaleelpa, Mahalaleelñataq Cainanpa, ³⁸Cainanñataq Enospa, Enosñataq Setpa, Setñataq Adanpa, Adanñataq Diospa unanchasqan.

Jesusta Diablo tentasqanmanta

(Mt 4:1-11. Mr 1:12-13)

4 ¹Chuya Espiritupa huntasqan Jordan Mayumanta Jesus kutichkaptinmi payta Chuya Espiritu pucharurqa purunman. ²Chaypim tawa chunka punchawpuni diablopa tentasqan karqa, chay punchawkunapi mana imatapas mallisqanraykum yarqarachikurqa. ³Chaymi diablo nirqa:

—Diospa Churin kaspaykiqa kay rumitayá kamachiy tantayarunanpaq —nispa.

⁴Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Bibliam nin: “Runaqa kawsanqa manam mikuyllawanchu” nispa.

⁵Chaymi alto orqoman diablo puseruspan ratochalla qawariykachirqa kay pachapi llapallan nacionkunata. ⁶Hinaspan nirqa:

—Ñoqam qosqayki atiyta kay nacionkunata gobiernanaykipaq chaynataq sumaqllaña kaynintapas. Ñoqam chaskirqani kay atiytaqa, munasqaymantaqmi pimanpas ñoqaqa goyman. ⁷Tukuy kaykunaqa qampam kanqa ñawpaqniypi qonqorakuptikiqa —nispa.

⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Bibliam nin: “Señor Diosllaykitam adoranki, payllatataqmi servinkipas” nispa.

⁹Jerusalemman diablo puseruspanñataqmi templopa hawanpi sayaykachispan nirqa:

—Diospa Churin kaspaykiqa kaymanta pawaykuy. ¹⁰Bibliam nin:

“Qamraykum Dios kamachinqa
angelninkunata waqaychaykusunaykipaq.

¹¹Paykunam hapisunki rumiman
chakikita mana takakunaykipaq” nispa.

¹²Jesusñataqmi nirqa:

—Bibliam nin: “Amam pruebaman churankichu Señor Diosnikitaqa” nispa.

¹³Chaykunawan tentaruspanmi diablo asurikurqa huk punchawkama.

Galilea lawpi Jesus willakusqanmanta

(Mt 4:12-17. Mr 1:14-15)

¹⁴Chuya Espiritupa kallpanchasqan Galilea lawman Jesus kutiruptinmi lliw laqtakunapi paymanta rimarqaku. ¹⁵*Huñunakunanku wasipi yachachiptinmi llapallanku alabaqku.

Nazaret llaqtapi Jesus yachachisqanmanta

(Mt 13:53-58. Mr 6:1-6)

¹⁶*Yachasqan Nazaret llaqtaman Jesus kutiruspanmi *samana punchawpi costumbrenman hina *huñunakunanku wasiman yaykuykurqa. Bibliata leenanpaq sayariykuptinmi ¹⁷Diosmanta willakuq Isaiaspa libronta qoykurqaku chaymi kichaykuspa leerqa:

¹⁸ Señor Diospa Espiritunmi ñoqapi kachkan.

Paymi aceitewan talliwaspan sapaqchawarqa.

Wakchakunaman allin noticiata willanaypaqmi sapaqchawarqa.

Presochasqa kaqkunaman willaspay libranaypaqmi kachamuwarqa.

Ñawsakunata qawarichinaypaqmi kachamuwarqa.

Ñakarichisqakunata libranaypaqmi kachamuwarqa

¹⁹ chaynapi Señor Diospa agradonpaq watamanta willakunaypaq.

²⁰Librota wichqaykuspan dirigeqman haywaykuspanñataqmi tiyaykurqa. Huñunakuqkuna qawarayaptinmi ²¹paykunata nirqa:

—Uyarisqaykichikpi hinapas kunanmi kay palabrakuna cumplikurun —nispa.

²²Sumaqllaña nisqankunata uyarispankum llapallanku admirasqallaña Jesusmanta allinta rimaspanku ninakurqaku:

—¿Payqa manachum Joseypa churin? —nispanku.

²³Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Nisqankupi hinapas ichapas niwankichikman: “Yaw hampiq, kikikirraq ham-pikaramuy, Capernaum llaqtapi rurasqaykita hinayá kay llaqtapipas ruray” nispa.

²⁴—Cheqaptapunim nikichik, llaqtanpiqa manam allin chaskisqachu Diosmanta willakuq runaqa. ²⁵Diosmanta willakuq Eliaspa punchawninkunapim mana paraptin muchuy karqa kimsa wata parten. Chay watakanapi achkallaña viudakuna Israel nacionpi kachkaptinpas, ²⁶manamá paykunamanchu Eliasqa kachasqa karqa, payqa kachasqa karqa Sidon law Sarepta llaqtapi *yachaq viudallamanmi. ²⁷Eliseopa tiemponpi achkallaña *leprawan onqoqkuna Israel nacionpi kachkaptinpas, manam paykunachu sanoyachisqaqa karqaku aswanqa Siria nacionmanta kaq Naamanllam.

²⁸Chayta uyariuspankum *huñunakunanku wasipi lliw runakuna anchallataña rabiururqaku. ²⁹Hatariruspankum Jesusta aysarurqaku llaqtapa hawa lawninpi qaqa patankama chaymanta tanqaykunankupaq. ³⁰Payñataqmi chawpinkumanta pasakurqa.

Demonioyoq runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mr 1:21-28)

³¹Galilea lawpi Capernaum llaqtaman chayaruspanmi *huñunakunanku wasipi yachachirqa *samana punchawpi. ³²Atiywan rimasqanta uyarispankum runakuna admirakurqaku.

³³Huñunakunanku wasipim kachkarqa demonioyoq runa, paymi qaparispan nirqa:

³⁴—Yaw Nazaret llaqtayoq Jesus ¿imatataq munanki ñoqaykuwan? ¿Ñakarichiwanaykikupaqchu hamurqanki? Ñoqaqa yachanim pim kasqaykita, qamqa Diosmanta hamuspa mana huchayoqmi kanki.

³⁵Jesusñataqmi demoniota qaqchaspan nirqa:

—Upallay hinaspa lloqsiy kay runamanta —nispa.

Chaymi demonioñataq runakunapa chawpinman chay runata wikutiruspan mana imanaspalla lloqsirurqa. ³⁶Runakunañataqmi admirakuspanku ninakurqa: —¿Imataq kayqa? ¡Munayninwan hinaspa atiyinwan kamachiptinmi demoniokunapas lloqsin! —nispa.

³⁷Hinaptinmi Capernaumpa muyuriqnin llaqtakunapi paymanta anchallataña rimaqku.

Pedropa suegranta Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:14-15. Mr 1:29-31)

³⁸Jesumi *huñunakunanku wasimanta lloqsispan Simonpa wasinman rirqa. Chayman yaykuykuptinmi Simonpa suegran sinchi calenturawan kachkasqa chaymi Jesusta ruegakurqaku. ³⁹Jesus asuykuspanmi calenturata qaqcharurqa hinaptinmi calentura chinkarurqa. Chaypunilla hatariruspanmi paykunata servirqa.

Achka onqoqkunata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:16-17. Mr 1:32-34)

⁴⁰Inti seqaykuytaña tukuy rikchaq onqoyniyuqkunata Jesusman pusaramuptinkum makinta sapakamaman churaykuspan sanoyarachirqa. ⁴¹Achkaqmantam demoniokunapas qaparillawanña lloqsirqa:

—Qamqa kanki Diospa Churinmi —nispanku.

Jesumi ichaqa demoniokunata qaqchaspa mana dejarqachu paymanta rima-nankuta, paykunaqa yacharqam payqa Cristo kasqanta.

Galilea lawpi willakustin Jesus purisqanmanta

(Mr 1:35-39)

⁴²Achikyaramuptinmi chunniqman Jesus pasakurqa hinaptinmi runakuna maskaspanku tarirurqaku. Hinallapi kananpaq harkayta munaptinkum ⁴³paykunata Jesus nirqa:

—Diospa munaychakusqanmanta allin noticiataqa wakín llaqtakunapipas willakunaymi, chaypaqmi ñoqataqa kachamuwarqa —nispa.

⁴⁴Chaymi Jesusqa judiokunapa huñunakunan wasikunapi willakustin purirqa.

Jesus kamachiptin achkallataña challwarusqankumanta

(Mt 4:18-22. Mr 1:16-20)

5 ¹Genesaret otaq Galilea Qochapa patanpi Jesus kachkaptinmi paytapas kichki-
chanankukama runakuna huñunakaramurqa Diospa palabranta uyarinankupaq.

²Jesumi iskay botekunata qochapa patanpi rikururqa. Challwirukunam botenku-manta lloqsispa mallankuta mayllachkarqaku. ³Jesumi Simon Pedropa botenman yaykuykuspan payta ruegakurqa uku lawman tanqariykunanpaq chaymi botepi tiyaykuspan runakunata yachachirqa. ⁴Rimayta tukuruspanñataqmi Simonta nirqa:

—Uku lawman boteta yaykuchispa mallaykichikkunawan challwamuychik —nispa.

⁵Chaymi Simonñataq nirqa:

—Señor, tukuy tutam challwarqaniku, manam chullallatapas hapirqanikuchu ichaqa nisqaykiman hinayá mallata wischumusaq —nispa.

⁶Chaynata ruraspam achkallataña hapirurqaku mallankupas tipirinankama. ⁷Chaymi paykunata yanapananpaq huknin botepi challwaqmasinkunataña qayakurqaku hinaptinmi paykuna asuykuptinña iskaynin boteman huntachirqaku yaqaña chinkaykunankama.

⁸Chayta Simon Pedro qawaykuspanmi Jesuspa ñawpaqinpi qonqorakuykuspa nirqa:

—Señor, asurikuy, ñoqaqa huchasapa runam kallani —nispa.

⁹Payqa chaypi llapallan kaqkunapiwanmi admirasqallaña kachkarqaku challwata hapirusqankuwan. ¹⁰Admirakurqataqmi Zebedeopa churin Juanwan Jacobopas. Paykunapas karqa Simonpa challwaqmasinkunam. Chaymi Simonta Jesus nirqa:

—Ama manchakuychu, kunanmantaqa runakunatañam challwamunki —nispa.

¹¹Qochapa patanman botekunata chayarachispankum chaypi tukuy imankuta saqeruspa Jesuswan pasakurqaku.

Leprawan onqoqta Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:1-4. Mr 1:40-45)

¹²Huk llaqtapi Jesus kachkaptinmi *leprawan onqoq runa payta rikuruspan ñawpaqninpi qonqoranpa kumukuykurqa:

—Señorlláy, munaspaykiqa allinyaykachillawayá —nispan.

¹³Hinaptinmi Jesus llachpaykuspan nirqa:

—Arí, munanim, allinyayña —nispa.

Hinaptinmi chaypunilla chay lepra onqoynin chinkarurqa. ¹⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Amam pimanpas willakunkichu, aswanqa riyá *sacerdoteman chaynapi paywan qawachikamunaykipaq. Sanoña kasqaykita yachanankupaqmi ofrendata qonki Moisespa kamachisqanman hina.

¹⁵Jesusmanta aswan-aswan rimaptinkum payta uyarinankupaq hinaspa allinyachisqa kanankupaq achkallaña runakuna huñunakamurqaku. ¹⁶Jesusñataqmi chunniqkunaman asurikuspan chaypi Diosta mañakuq.

Suchu runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 9:1-8. Mr 2:1-12)

¹⁷Huk kutipi Jesus yachachichkaptinmi chaypi tiyachkarqaku *fariseokunawan Diospa leynin yachachiqkuna, paykunaqa hamururqaku Galilea lawpi hinaspa Judea lawpi llapallan llaqtachakunamantawan Jerusalemantam, chaypim Señorpa atiyin Jesuswan karqa onqoqkunata sanoyachinanpaq. ¹⁸Suchu runata chakanapi wantumuqkunam Jesuspa kasqan wasiman chayarachimuspanku paypa ñawpaqninman apaykuyta munarqaku. ¹⁹Ichaqa runakuna ñitinakuptinmi mana apaykuyta atispanku wasipa hawanmanña seqarurqaku. Chayta toqoruspam chakanapi uraykachirqaku Jesuspa ñawpaqninman. ²⁰Chaymi Jesus paykunapa iñiyininta qawaykuspa chay suchuta nirqa:

—Yaw tayta, huchaykikunamantam pampachayki —nispa.

²¹Diospa leynin yachachiqkunam *fariseokunapiwan piensachkarqaku: “¿Pitaq payqa, kaykunata rimaspan Diosta piñachinanpaqqa? Diosllam huchayoqkunata pampachaqqa” nispa.

²²Chayna piensasqankuta Jesus yachaspanmi nirqa:

—¿Imanasqataq piensankichik chaynakunata? ²³¿Mayqan nisqaytaq facil kanman: Suchuta “huchaykikunamantam pampachayki” nisqaychu icha: “Hatarispayki puriyña” nisqaychu? ²⁴Kunanmi yachankichik Diosmanta Hamuq Runaqa huchakunata pampachanaypaq kay pachapi atiyinoyoq kasqayta.

Chaynata niruspanmi suchuta nirqa:

—Qamtam niki, hatariy, puñunaykita hoqarispayki wasikiman ripukuy —nispa.

²⁵Suchu llapankupa qayllanpi chaylla hatariruspanmi puñunanta hoqarispan Diosta alabastin ripukurqa wasinman. ²⁶Chaypi kaqkunapas admirasqallañam Diosta alabarqaku hinaspan ancha mancharisqallaña nirqaku:

—Mana haykapipas rikusqanchikkunatam kunanqa rikuykunchik —niskanpu.

Discipulonpaq Leviyta Jesus qayasqanmanta

(Mt 9:9-13. Mr 2:13-17)

²⁷Chaymanta Jesus pasakuspanmi Leviy sutiyoq *impuesto cobraqta tariykurqa cobrananpi tiyachkaqta, paytam nirqa:

—Qatiway —nispa.

²⁸Chaymi Leviy tukuy imantapas saqeruspan paywan rirqa.

²⁹Paymi Jesuspaq hatun convidota wasinpi ruraraq. Mesapim mikurqa-ku achkallaña *impuesto cobraqkuna, paykunawantaqmi mikuchkarqa wakin runakunapas. ³⁰Diospa leynin yachachiqkunam *fariseokunapiwan Jesuspa discipulonkunapa contranpi rimaspanku nirqaku:

—¿Imanasqataq qamkunaqa mikuchkankichik hinaspa upyachkankichik impuesto cobraqkunapiwan huchasapakunawanqa? —nispa.

³¹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Sano runakunaqa manam necesitankuchu medico hampinanta ichaqa onqoqkunallam. ³²Ñoqaqa hamurqani manam justo runakuna qayaqchu aswanqa wanakunankupaq huchasapakuna qayaqmi —nispa.

Ayunaymanta Jesusta tapusqankumanta

(Mt 9:14-17. Mr 2:18-22)

³³Jesustam nirqaku:

—Bautizaq Juanpa chaynataq *fariseokunapa discipulonkunaqa anchallataña ayunaspan Diosta mañakunku. ¿Imanasqataq discipuloykikunaqa mikuyllapi hinaspa upyayllapi kakuchkanku? —nispa.

³⁴Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—¿Yaqachum casamientoman riq runakunata ayunachiwaqchik paykunawanraq novio kachkaptinqa? ³⁵Hamuq punchawkunapim ichaqa novio chinkaruptin ayunanqaku —nispa.

³⁶Paykunamanqa nirqataqmi kay rikchanachiytapas:

—Manam pipas mosoq pachata llikispanqa mawka pachataqa remiendanmanchu. Chaynata ruraspanqa yanqapaqmi llikinman mosoq pachataqa, mawka pachaman serasqanpas manam tupanmanchu. ³⁷Manataqmi pipas churanmanchu manaraq poqosqa vinotaqa mawka odrekunapiqa, chay vino poqoruspanqa mawka odrekunatam toqyarachinman hinaptinmi vinopas usunman, odrekunapas mana valeqñam kanman. ³⁸Manaraq poqosqa vinotaqa mosoq odrekunapim churana. ³⁹Pipas poqosqa vinota mallichkaspan, mosoq vinota malliykuqqa “Poqosqa vinom aswan allinqa” ninqam.

Samana punchawpi espigakunata rachusqankumanta

(Mt 12:1-8. Mr 2:23-28)

6 ¹Jesumi *samana punchawpi tarpusqa chakrapa ukunta richkarqa hinaptinmi discipulonkunañataq espigakunata rachuspanku makinkupi qaoykuspa mikurqaku. ²*Fariseokunañataqmi nirqaku:

—¿Imanasqataq qamkunaqa *samana punchawpi leypa harkakusqantaqa rurachkankichik? —nispa.

³Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Manachum leerqankichik puriqmasinkunapiwan yarqaymanta kaspa Davidpa imam rurasqanta? ⁴Davidmi Diospa wasinman yaykuykuspan Diospa tantankunata horqoykamuspan mikururqa, qoykurqataqmi puriqmasinkunamanapas, chaykunaqa karqa *sacerdotekunallapa mikunanmi. ⁵Diosmanta Hamuq Runaqa munaychakunim *samana punchawpipas.

Makin mana kuyuchi q runata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 12:9-14. Mr 3:1-6)

⁶Huk kutipipas *samana punchawpim *huñunakunanku wasiman yaykuspa Jesus yachachikkarqa, chaypim kachkarqa *alleq makin mana kuyuchi q runa. ⁷Diospa leynin yachachi qkunam *fariseokunapiwan wateqachkarqaku *samana punchawpi pitapas Jesus sanoyarachiptinqa chaymansumllalla acusanankupa q. ⁸Chayna piensasqankuta Jesus yachaspanmi chakisqa makiyoq runata nirqa:

—Hatarispayki llapanpa chawpinpi sayay —nispa.

Llapanpa chawpinpi sayaykuptinmi ⁹chaypi kaqkunata Jesus nirqa:

—Tapusqaykichikyá: ¿Imatataq ley permitiwanchik *samana punchawpi rurananchikpaq? ¿Runapa allinninpaq ruraytachu icha mana allinninpaq ruraytachu? ¿Runa kawsachiytachu icha wañurachiytachu? —nispa.

¹⁰Chaymi muyuriqninpi runakunata qawarisan onqoqta kamachirqa:

—Makikita haywariy —nispa.

Haywariykuptillanmi makin sanoyarurqa. ¹¹Qawaqninkunañataqmi rabiaspanku Jesuspa contranpi imatapas ruraranankupa q rimanakurqaku.

Jesusa chunka iskayniyoq apostolninkunamanta

(Mt 10:1-4. Mr 3:13-19)

¹²Chay punchawkunapim Taytanta mañakunanpa q Jesus rirqa orqoman, chaypim tukuylla tuta mañakurqa. ¹³Achikyaramuptinñataqmi qatiqninkunata huñuykuspa paykunamanta chunka iskayniyoqta akllarqa. Paykunatam suti-charqa *apostolwan. ¹⁴Paykunam karqa: Pedrowan sutichasqa Simon, Pedropa wawqen Andres, Jacobo, Juan, Felipe, Bartolome, ¹⁵Mateo, Tomas, Alfeopa churin Jacobo, *cananista partidomanta kaq Simon, ¹⁶Jacobopa wawqen Judas hinaspa Judas Iscariote. Kay Judasmi Jesusta traicionarqa.

Achkallaña runakunata Jesus yachachisqanmanta

(Mt 4:23-25)

¹⁷Discipulonkunawan Jesus orqomanta kutimuspanmi pampapi sayaykurqa. Chaypim achka qatiqninkuna achkallaña runakunapiwan huñunakururqaku Judea lawmanta, Jerusalem llaqtamanta hinaspa Tiro llaqtamantawan Sidon llaqtamanta, chay iskay llaqtakunaqa kachkan lamar qochapa patanpim. Hamurqakuqa Jesuspa yachachisqanta uyarinankupa qmi hinaspa onqoyninkumanta allinyanankupa qmi. ¹⁸Demoniokunapa ñakarichisqan runakunapas sanoyarqakum. ¹⁹Atiyninwan onqoqkunata sanoyachiptinmi llapa runakunañataq llachpaykuypi karqaku.

¿Kusisqa kaqkunamantawan ñakasqa kaqkunamanta

(Mt 5:1-12)

²⁰Discipulonkunata qawarisanmi Jesus nirqa:

—Mayna kusionqam wakchakunaqa kankichik, qamkunapamiki Diospa munaychakusqanqa.

²¹—Mayna kusionqam kankichik kunan yarqaymanta kaqkunaqa, qamkunaqa saksachisqam kankichik.

—Mayna kusionqam kankichik kunan waqaqkunaqa, chaymantañam asirikunkichik.

²²—Mayna kusionqam kankichik Diosmanta Hamuq Runarayku cheqni-suptikichikqa, qamkunamanta rakikuptinkuqa hinaspa tratasuspaykichik ñakasuptikichikqa. ²³Chaynata rurasuptikichikqa kusikunkichikmá. Kusikuy-mantayá pawaykachaychik, hatun premiotam chaskinkichik hanaq pachapi. Ñakarichisuqnikichikkunapa abuelonkunapas chaynatam rurarqa Diosmanta willakuqkunata.

²⁴—Yaw apukuna, qamkunaqa iimaynaraq kankichik! Qamkunaqa apu kayniki-chikwanmi kusikurunkichikña.

²⁵—Yaw kunan saksasqa kaqkuna, qamkunaqa iimaynaraq kankichik! Yarqay-mantam qamkunapas kankichik.

—Yaw kunan asikuqkuna, qamkunaqa iimaynaraq kankichik! Llakikuymantam waqankichik.

²⁶—Llapallan runakuna qamkunamanta allinllata rimaptinqa iimaynaraq kankichik! chayna alabasuqnikichikpa abuelonkunapas chayna allinllatañam rimaqku Diosmanta willakuq tukuqkunamanta.

Ama vengakunapaq Jesuspa yachachisqanmanta

(Mt 5:38-48. 7:12)

²⁷Jesusmi nirqa:

—Qamkunatam nikichik: Enemigoykichikkunata kuyaspayá allintataq ruraychik cheqnisuqnikichik runakunapaqpas. ²⁸Ñakasuqnikichik runakunapaqpas Diospa bendicionnintayá mañapuychik, mañapuychiktaqyá insultasuqnikichik runakunapaqpas. ²⁹Sichu pipas huknin uyaykipi laqyarusuptikiqa qawachiytaqyá huklawnin uyaykitapas. Pipas punchuykita qechurusuptikiqa amayá harkakuychu camisaykitapas apananta. ³⁰Mañakuqnikimanqa qoykuyá, imaykitapas apakuptinqa amañayá mañaychu. ³¹Runamasikichik qamkunapaq allin kaqkuna rurananta munaspaqa qamkunapas paykunapaqyá allin kaqkunata ruraychik.

³²—¿Ima graciataq kuyasuqnikichikkunalla kuyaynikichikqa? Huchasapakunapas chaytaqa ruranmi. ³³¿Ima graciataq favorecesuqnikichikkunallata kuyaynikichikqa? Huchasapakunapas chaytaqa ruranmi. ³⁴¿Ima graciataq imapas qosunaykichikraykulla qoynikichikqa? Huchasapakunapas chaytaqa ruranmi.

³⁵Enemigoykichikkunata kuyaspayá paykunapaq allinta ruraychik. Qoychikpas amataqyá imapas chaskirunaykichikraykullachu. Nisqayman hina ruraspaykichikqa hanaq pachapi kaq Diospa churinmi kankichik, paymantam hatun premiota chaskinkichik. Payqa kuyapayanmi mana reqsikuqnikunatapas chaynataq huchasapakunatapas. ³⁶Dios Taytanchik hinayá kuyapayakuq kaychik.

Pitapas ama kaminamanta

(Mt 7:1-5)

³⁷—Amayá runamasikichiktaqa kamiychikchu chaynapi Dios mana juzgasunaykichikpaq. Amayá pitapas culpaychikchu chaynapi Dios mana culpasunaykichikpaq. Runamasikichiktaqa pampachaychikyá Diospas pampachasunaykichikpaq. ³⁸Qoychikyá runamasikichikman chaynapi Dios qosunaykichikpaq. Qoptikichikqa chanin tupupim ñiti-~nitirisa hinaspa taspi-taspirisa llimparichkaqta kutichipusunkichik. Runakunawan imapas rurasqaykichikman hinam Diospas qamkunawan ruranqa.

³⁹Chaynata niruspanmi kay rikchanachiyta nirqa:

—¿Ñawsa runaqa yaqachum ñawsamasinta pusanman? ¿Manachum iskayninku uchkuman urmaykunqaku? ⁴⁰Manam pipas yachachiqninmanta aswan allin reqsisqaqa kanmanchu. Chaywanpas astawan yachaspanqa yachachiqnin hinam kanqa.

⁴¹—Wawqekipa ñawinpi qopata rikuruchkaspaqa ¿imanasqamá manaqa rikunkichu ñawiki kaspitaqa? ⁴²Ñawiki kasi kachkaptinqa ¿imaynataq niwaq wawqekitaqa: “Wawqéy, ñawiki qopata horqorusqayki” nispa? ¡Allin tuku runa! Puntataqa ñawiki kaspitaraqyá horqokuruy chaynapi allinta qawaspa runamasikipa ñawinmanta qopata horqonaykipaq.

Sachataqa rurunpi reqsinamanta

(Mt 7:17-20. 12:34-35)

⁴³—Allin sachata manam mana allintaqa rurunmanchu nitaqmi mana allin sachapas allin rurutaqa rurunmanchu. ⁴⁴Sachata rurunpim reqsichikun. Kichkayoq sachata manam higostaqa rurunmanchu, tankar kichkapas manataqmi uvastaqa rurunmanchu. ⁴⁵Allin runaqa allin sonqoyoq kaspanmi allinta riman, mana allin runañataqmi mana allin sonqoyoq kaspan mana allinta riman. Runaqa riman sonqonpi llimpariqmantam.

Iskay rikchaq cimientomanta

(Mt 7:24-27)

⁴⁶—“Señorlláy, Señorlláy” niwachkaspaykichikqa ¿imanasqataq kamachisqaykunataqa mana rurankichikchu? ⁴⁷Ñoqaman hamuspan llapallan kasuwaqniy runakunataqa tupanachiyman ⁴⁸taqra rumita tarinankama aspisan taqrapa hawanpi wasi hatarichiqmanmi, lloqla chayaramuspanpas chay wasitaqa manam tuñichinchu allin rurasqa kasqanrayku. ⁴⁹Nisqayta uyarichkaspan mana ruraqñataqmi rikchakun mana cimentasqa allpapa hawallanpi wasin hatarichiqman. Lloqla chayaramuspanmi chaylla wasita tuñirachirqa hinaspa purmarachirqa.

Capitanpa sirviententa Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 8:5-13)

7 ¹Runakunaman willayta tukuruspanmi Jesus chayarurqa Capernaum llaqtaman. ²Chaypim capitanpa ancha kuyasqan sirviente onqoruspa wañuy patanpiña kachkarqa. ³Jesumanta rimasqankuta chay capitan uyarispanmi judiokunapa kamachiqninkunata kacharqa chaynapi ruegakamuptinku hamuspan onqoq sirviententa sanoyaykachinanpaq. ⁴Jesusta tariruspankum anchallataña ruegakuspanku nirqaku:

—Yanapaykunaykipaq hinam payqa. ⁵Payqa nacionninchikta anchata kuyaspanmi *huñunakuna wasitapas rurachipumarqaku —nispa.

⁶Chaymi Jesus paykunawan rirqa. Wasinman chayaykuchkaptinkuñataqmi chay capitanqa amistadninkunawan nichimurqa:

—Señorlláy, amañayá hamuyñachu, pipaman hinarraqtaq wasymanqa yaykuykuwaq. ⁷Chayraykum kikiypunipas mana taripaykamurqaykichu. Rimariykuptillaykim sirvienteyqa allinyarunqa. ⁸Ñoqapas kamachiwaqniykunatam kasuni, soldadoykunapas kamachiptiyqa kasuwantaqmi. Hukninta: “Riy” niptiyimi rin, huknintañataq: “Hamuy” niptiyimi hamun, sirvienteypas: “Kayta ruray” niptiyqa rurantaqmi.

⁹Chayna nisqanwan Jesus admirakuspan qatinqinkunata qawarispam nirqa:

—Israel runakunapipas manam kayna ñiniyioq runataqa tarirqanichu —nispa.

¹⁰Chaymi Jesusman taripačkuna wasiman kutirispamku sirvientetaqa sanotaña tariykurqaku.

Viudapa wawanta Jesus kawsarichisqanmanta

¹¹Chaymantam Jesus pasarqa discipulonkunawan hinaspa achkallaña runakunawan Nain sutiyoq llaqtaman. ¹²Llaqtapa punkunman chayaykuchkaptinkuñataqmi pampaq apachkasqaku viudapa sapallan qari wawanta. Llaqta runakunapas achkallañam viudawan richkasqa. ¹³Viudata Señor qawarispammi llakirikuspa nirqa:

—Ama waqaychu —nispa.

¹⁴Chakanaman asuykuspa llachpaykuptinmi wantuqkuna sayarurqaku chaymi ayata Jesus nirqa:

—Yaw joven, qamtam niki: ¡Hatariy! —nispa.

¹⁵Chaymi tiyariruspan parlakuytaña qallaykurqa chaymi joventaqa mamanmanña qorqa. ¹⁶Llapallan chaypi kaqkunañataqmi Diosta mancharisqallaña alabspanku nirqaku:

—Ancha reqsisqa willakuqmi ñoqanchik ukupi rikurirun. Diosmi runankunata watukaykamuwanchik —nispa.

¹⁷Jesuspa kaykuna rurasqanmantam willakurqaku enteron Judea lawpi hinaspa llapallan llaqtachakunapi.

Bautizaq Juanpa kachasqankunamanta

(Mt 11:2-19)

¹⁸Jesuspa tukuy rurasqankunata Bautizaq Juanpa discipulonkuna yacharuspanmi Juanman willarqaku. Juanñataqmi iskay discipulonkunata qayaykuspan

¹⁹Jesusta tapuchimurqa:

—¿Qamchu kanki Diosmanta Hamuq icha huktachu suyasaqku? —nispa.

²⁰Chaymi Jesuswan tuparuspanku nirqaku:

—Bautizaq Juanmi kachamuwanku: “¿Qamchu kanki Diosmanta Hamuq icha huktachu suyasaqku?” nispa.

²¹Chay ratollapim Jesus sanoyachirqa tukuy rikchaq onqoyniyoqkunata, ñakariqkunata, demonioyoqkunata hinaspa ñawsakunata. ²²Jesusmi Juanpa kachamusqankunata nirqa:

—Kutispa Juanman willamuychik qawasqaykichiktawan uyarisqaykichikta. Willamuychikyá: “Ñawsakunam qawakuchkanña, suchukunam purichkanña, *leprawan onqoqkunam sanoyachkanña, mana uyarikuqkunam uyarikuchkankuñña, wañusqakunam kawsarichkanña, wakchakunapas allin noticiatam uyarichkankuñña” nispa. ²³Mayna kusionam ñoqamanta mana iskayrayaqkunaqa.

²⁴ Juanpa kachamusqankuna kutiriptinmi Juanmanta rimaspa runakunata Jesus tapurqa:

—¿Ima qawamuqtaq qamkunaqa rirqankichik purunta? ¿Wayrapa aytinyachisqan soqosta qawaqchu? ²⁵ ¿Pi qawaqtaq rirqankichik? ¿Allin pachawan pachasqa runata qawaqchu? Allin pachawan churakuq fiestakunapi kakuqkunaqa reykunapa wasillanpim kachkan. ²⁶ Aswanqa ¿Pi qawaqtaq rirqankichik? ¿Diosmanta willakuq runa qawaqchum? Arí, payqa Diosmanta willakuqkunamantapas aswan reqsisqaraqmi. ²⁷ Diosqa Juanmantam Bibliapi willakurqaña kaynata:

“Noqam kachamusaq hamunaykipaq
allichapusuqniki willakuqniyta” nispa.

²⁸ Cheqaptapunim Bautizaq Juantaqa mana pipas igualanchu. Chaywanpas Diospa munaychakusqanpi kaq humildellapas Juanmantaqa aswan reqsisqaraqmi.

²⁹ Llapa runakunawan *impuesto cobraqkunam Jesuspa nisqanta uyarispanku yacharaqaku Diosqa allin ruraq kasqanta. Chayraykun Juanwan bautizachikurqaku.

³⁰ *Fariseokunañataqmi Diospa leynin yachachiqkunapiwan paykunapaq Diospa imam munasqanta wischupakuspanku Juanwan mana bautizachikurqakuchu. ³¹ Señorqa nirqataqmi:

—¿Pimantaq tupachiyman kunan tiempo runakunata? ¿Imawantaq rikchanachiyman? ³² Paykunaqa rikchakun plazakunapi pukllaspan qayaykachanakuch warmakunamanmi. Paykunam ninakunku: “Tocanikum qenata ichaqa manam tusunkichikchu, takinikum aya takita ichaqa manam waqankichikchu” nispa. ³³ Bautizaq Juanmi aslla mikuq karqa, manataqmi vinotapas tomaqchu ichaqa paymantam ninkichik: “Payqa demonioyoqmi” nispa. ³⁴ Diosmanta Hamuq Runa mikuptiyñataqmi hinaspa vinota tomaptiyñataqmi niwankichik: “Qamqa kanki mikuyaspa, vino upyakuqmi hinaspa *impuesto cobraqkunaqa, huchasapakunapa amistadninmi” nispa. ³⁵ Diospa munasqan llapallan yachaqkunam ichaqa yachayniyoq kasqaykuta qawachikuniku rurasqaykuwan.

Miski asnaq aceitewan Jesus untasqa kasqanmanta

³⁶ Huk kaqnin *fariseom Jesusta convidarqa wasinpi mikuykamunanpaq chaymi rispan mesapi tiyaykurqa. ³⁷ Llaqtapi kaq huchasapa warminñataqmi chay wasipi Jesus kasqanta yacharuspan niñu rumi pomopi miski asnaq aceiteta apamurqa. ³⁸ Jesuspa tiyasqanpi qonqorakuykuspanmi chakinta weqenwan mayllarqa hinaspa chukchanwanñataq chakichirqa. Chakinkunata muchaspanmi miski asnaq aceitewan untarqa. ³⁹ Convidaqnin *fariseoñataqmi qawarispan piensachkarqa: “Diosmanta willakuq kaspanqa yachanmanmi lachpaqnin warmiqa huchasapa kasqanta”. ⁴⁰ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Ninaymi kachkan Simon —nispa.

Chaymi Simonñataq nirqa:

—Niwayá yachachiqláy —nispa.

⁴¹ Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Qollqe prestaq runatam iskay runakuna debekurqa. Hukninmi debekurqa pichqa pachakta, hukninñataqmi debekurqa pichqa chunkallata. ⁴² Kutichipunankupa manaña kaptinñataqmi paykunataqa pampachaykurqaña. ¿Mayqannintaq pampachaqnintaqa aswanraq kuyanqa? —nispa.

⁴³ Chaymi Simonñataq nirqa:

—Tanteayniymantaqa mastaq kuyanman pichqa pachak qollqe debeqninmi —nispa. Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Allintam rimarunki —nispa.

⁴⁴Warmita qawarispañaataqmi Simonta niykurqa:

—Qaway kay warmita. Wasikiman yaykuykamuptiyimi chakiyta mayllakunaypaq yakuta mana qoykuwarqankichu, kay warmim ichaqa weqenkunawan chakiykunata mayllaykun hinaspa chukchanwanraq chakiykachinpas. ⁴⁵Manam muchaykuwarqankichu, kay warmim ichaqa yaykuykamusqanmantapuni chakiykunata muchapayachkan. ⁴⁶Umaymanmi aceiteta mana tallirqankichu, kay warmim ichaqa miski asnaq aceitewanraq chakiykunaman untaykun. ⁴⁷Chaymi niki, achka-achka huchankunam pampachasqa, chayraykum payqa llumpayta kuyan. Pipas pisilla huchanmanta pampachasqam ichaqa pisillataq kuyakunpas.

⁴⁸Chaynata niruspanmi warmitañataq nirqa:

—Huchaykikunaqa pampachasqañam —nispa.

⁴⁹Mikuqmasinkunañataqmi ninakurqaku:

—¿Pitaq kay runaqa huchakunatapam pampachananpaqqa?

⁵⁰Jesusñataqmi warmita nirqa:

—Iñiyunikim salvarusunki, hawkaña pasakuy —nispa.

Jesusta yanapaq warmikunamanta

8 ¹Jesumi discipulonkunapiwan llaqtakunapi chaynataq llaqtachakunapipas Diospa munaychakunamanta willakustin purirqa. ²Demoniokunamanta hinaspa onqoykunamantawan sanoyachisqan warmikunapas paywantaqmi rirqa. Paykunamantam karqa qanchis demoniokunamanta sanoyachisqan Magdala llaqtayoq Maria, ³Herodespa mayordomon Chuzapa warmin Juana hinaspa Susana, paywantaqmi rirqa achkallaña sapaq warmikunapas. Paykunam Jesustawan discipulonkunata kapuqninkuwan yanaparqaku.

Muhu tarpuqamanta

(Mt 13:1-9. Mr 4:1-9)

⁴Llaqtakunamanta achkallaña runakuna Jesuspa kasqanman huñunakuruptinmi rikchanachispan nirqa:

⁵—Huk runam rirqa tarpukuq. Muhu maqchisqan ñanman wichiqlunatam sarutyarurqaku, chaytam kullkukuna hamuruspan mikururqa. ⁶As allpayoq rumiman wichiqañataqmi wiñaruspanpas chaki allpapi kaspan chakirurqa. ⁷Wakin muhuñataqmi wichiylurqa kichka-kichka ukuman chaymi kichkakunawan kуска wiñamurqa, chayraykum eqoyarurqa. Wakin muhuñataqmi wichiylurqa ⁸allin allpaman chaymi wiñamuspan sapa muhumanta pachakta rururqa.

Chaynata nispanmi qapariq hina nirqa:

—Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá —nispa.

Rikchanachiykunaqa imapaqmi kasqanmanta

(Mt 13:10-17. Mr 4:10-12)

⁹Discipulonkunam tapurqaku rikchanachisqanpa imam ninanmanta ¹⁰chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunamanmi Diospa munaychakusqanmanta ñawpaq mana yachasqaykichikkunata yachachikichik. Wakin runakunatam ichaqa rimapayani rikchanachiykunallawan chaynapi qawakuspapas mana rikukunankupaq, uyarispapas mana entiendenankupaq —nispa.

Rikchanachisqanpa imam ninanmanta

(Mt 13:18-23. Mr 4:13-20)

¹¹—Rikchanachisqaypa imam ninanqa kaymi: Muwuqa Diospa palabranmi. ¹²Ñanman wichi q muhuñataqmi rikchakun Diospa palabran uyari q runakunaman. Paykunapa sonqonmantam diablo horqorun uyari sqankuta chaynapi mana creenankupa q hinaspa mana salvakunankupa q. ¹³As allpayo q rumiman wichi q muhuñataqmi rikchakun Diospa palabrantam kusisqallaña uyari spa chaski qkunamam, paykunaqa chay rumi hawanpi wiña q muhu hinam mana ancha sapiyo q kachkanku. Pisi tiempollapa q creeruspankum sasachakuy punchawkuna chayaramuptinqa urmarunku. ¹⁴Kichkakunapa kasqanman wichi q muhuñataqmi rikchakun uyari ylla-uyari qkunaman, paykunaqa pasakuspankum qeqeparunku tukuy ima afanakusqankupi, qori-qollqenkupi hinaspa kay pachapi ka q kusikuykunapi, chaynapim paykunaqa mana ruruyo q planta hina kanku. ¹⁵Allin allpaman wichi q muhuñataqmi rikchakun, cheqap sonqowan Diospa palabrantam uyari spa mana qonqa q runakunaman, paykunaqa allimanta suma q ruru q planta hinam kanku.

Ratachka q mecherowan rikchanachisqanmanta

(Mr 4:21-25)

¹⁶—Mecherota ratachi q runaqa manam ratarachin imawanpas pakcharunanpa qchu nitaqmi kawitupa ukunman churarunanpa qchu. Chaytaqa patakmanmi churanan wasiman yayku qkuna rikunankupa q. ¹⁷Pakasqa ka qkunaqa qawachisqam kanqa chaynataqmi upallalla rimasqakunapas yachasqa kanqa.

¹⁸—Chaynaqa sumaqtayá uyariychik: Kapuqniyoqmanqa aswanraqmi yapasaq, aslla kapuqniyoqmantam ichaqa piensasqallanpi kapuqniyapas qechurusaq.

Mamanpiwan wawqenkuna Jesusta maskasqankumanta

(Mt 12:46-50. Mr 3:31-35)

¹⁹Jesusa mamanmi wawqenkunapiwan maskaspanku tupaykuyta munarqaku, aswanqa manam atirqakuchu runakuna achkallaña kasqanrayku. ²⁰Chaymi huk kaqninña Jesusman willaykurqa:

—Mamaykim wawqekikunapiwan hawapi sayachkanku qanwan tupaykuyta munaspanku —nispa.

²¹Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Diospa palabrantam uyari spa kasuku qkunam mamaywan wawqeykunaqa —nispa.

Wayratawan lamar qochata Jesus hawqayachisqanmanta

(Mt 8:23-27. Mr 4:35-41)

²²Huk kutipi discipulonkunawan boteman yaykuyku ptinkum Jesus nirqa:

—Hakuchik waklaw chimpaman —nispa.

²³Richkaptinkum Jesus puñururqa, hinaptinmi sinchi wayrawan hatun *olakuna hatariramurqa, botemanpas yaku huntaypa q-huntaptinmi yaqaña chinkaykuchkarqaku. ²⁴Hinaptinmi Jesusman asuykuspanku rikchachirqaku:

—iSeñor, Señor, chinkaykuchkanchikñam! —nispa.

Payñataqmi sayariyuspan wayratawan qochapa *olankunata qa qcharqa hinaptinmi hawqayarurqaña. ²⁵Chaymantam paykunata nirqa:

—¿Mayta q iniyunikichikqa? —nispa.

Paykunañataqmi mancharisqallaña hinaspa admirasqallaña kaspanku nirqaku: —¿Pimá kay runaqa kamachiptin wayrapas yakupas kasukunanpaqqa? —nispanku.

Demoniokunapa ñakarichisqan runamanta

(Mt 8:28-34. Mr 5:1-20)

²⁶Galilea lawmantam Gerasa lawman chayarurqaku, chayqa kachkan Galilea gochapa chimpanpim. ²⁷Botemanta Jesus lloqsiykuptinmi llaqtamanta lloqsimuq demonioyoq runa paywan tuparurqa. Unayñam qalalla karqa, wasipi manaña *yachaspanmi panteonllapiña yachakuq. ²⁸Jesusta rikuykuspanmi qaparirqa hinaspa ñawpaqninpi qonqorakuykuspan nirqa:

—Hanaq pachapi kaq Diospa Churin Jesus ¿imatataq ñoqawan munanki? Ruegakuykim ama ñakarichiwanaykipaq —nispa.

²⁹Paymanta demonio lloqsinanpaq Jesus kamachiptinmi chaynataqa qaparirqa. Paytaqa unayñam demonio munaychakurqa. Runakuna makinkunamantawan chakinkunamanta cadenaptinkupas tipiparuspanmi demoniopa kallpanchasqan chunniqman aygekuq. ³⁰Jesumi payta tapurqa:

—¿Imataq sutiki? —nispa.

Hinaptinmi payñataq nirqa.

—Legionmi —nispa.

Chaynataqa nirqa achkallaña demoniokuna paypi kasqanraykum. ³¹Paykunam Jesusta ruegakurqaku:

—Amayá uku pachamanqa wischuykuwaykuchu —nispa.

³²Hichpanku orqopa waqtanpim achka-achka kuchikuna mikuchkarqa. Chaymi demoniokunañataq Jesusta ruegakurqaku chay animalkunaman yaykurunankupaq. Jesus “ari” niykuptinmi ³³demoniokunaqa runamanta lloqsiruspa kuchikunaman ustururqa. Chay kuchikunam waqtanta kallpaspas hinaspa gochaman wichiycuspa heqeparurqaku.

³⁴Kuchi michiqkunañataqmi chayta rikuruspanku ayqekurqaku hinaspa llaqtapi-pas hinaspa chakrakunapipas willakurqaku chay pasasqanmanta. ³⁵Qawamunankupaq riqkunam chayarurqaku Jesuspa kasqanman hinaspa tariykurqaku sanoyaruq runata pachasqataña hinaspa yuyayninpiña Jesuspa qayllanpi tiyachkaqta, chayta qawaykuspan mancharikurqaku. ³⁶Rikuqkunam paykunaman willarqaku demoniokunapa ñakarichisqan runaqa imaynam sanoyachisqa kasqanmanta. ³⁷Hinaptinmi Gerasa lawpi kaq lliw runakunañataq manchakuspanku Jesusta ruegakurqaku paykunapa kasqanmanta pasakunanpaq. Chaymi Jesusqa boteman yaykuykuspan pasakurqa. ³⁸Manaraq richkaptinmi chay sanoyaq runa Jesusta ruegarqa qatinanpaq ichaqa Jesumi mana munaspan aviaturqa:

³⁹—Aylluykikunaman kutispayá Diospa tukuy ima rurapususqaykimanta willakamuy —nispa.

Rispanmi llaqtapi lliw runakunaman willakurqa Jesuspa tukuy ima paypaq rurasqanmanta.

Jairopa churin kawsarisqanmantawan onqoq warmipa sanoyasqanmanta

(Mt 9:18-26. Mr 5:21-43)

⁴⁰Gochapa waklawninman Jesus kutiruptinmi llapallan runakuna kusikuywan chaskiykurqaku. ⁴¹*Huñunakunanku wasipi Jairo sutiyoy kamachikuqmi hamuspan Jesuspa ñawpaqninpi qonqorakuykurqa hinaspa ruegakurqa wasin-

man rinanpaq. ⁴²Yaqa chunka iskayniyoq watanpi kaq sapallan warmi churinmi wañuy patanpiña kachkarqa. Riptinkum achkallaña runakuna Jesusta ñitirqa.

⁴³Chay runakuna ukupim kachkarqa chunka iskayniyoq wataña flujowan onqoq warmi, kapuqninkunata *rantikuspan medicokunawan hampichikuspapas manam sanoyarqachu. ⁴⁴Jesupa qepanta rispanmi pachanpa patanta llapchaykuspallan sanoyarurqa flujo onqoyinmanta.

⁴⁵Chaymi Jesus tapurqa:

—¿Pitaq llapchaykaramuwan? —nispa.

Llapallanku negakuptinñataqmi Pedro nirqa:

—Señor, runakunam tanqanakuspan ñitimusuchkanki —nispa.

⁴⁶Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Huk kaqnin llapchaykamuwaspan atiyiniwan sanoyarusqantam musyaruni —nispa.

⁴⁷Warmiñataqmi musyarachikusqanta yacharuspan katkatatastin Jesupa ñawpaqninpi qonqorakuykurqa, llapa runapa qayllanpim willakurqa imaynanpim llapchaykuspallan sanoyarusqanmanta. ⁴⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Mamáy, inisqaykiraykum allinyarunki, hawkañayá pasakuy —nispa.

⁴⁹Jesus rimachkaptinraqmi Jairoa wasinmanta huk kaqnin hamuruspan nirqa:

—Churikiqa wañukunñam. Amañayá yachachikuqtaqa pusaychu —nispa.

⁵⁰Chayta uyariruspanmi Jesusñataq nirqa:

—Ama llakikuychu, ñoqapi confiakuptikiqa churikiqa sanoyanqam —nispa.

⁵¹Jairoa wasinman chayaruspanñataqmi mana munarqachu paywan kuska yaykunanta, yaykuspaqa yaykuchirqa Pedrotawan Juanllatam hinaspa Jacobotawan warmapa tayta-mamallantam. ⁵²Wañukuqmanta llapallanku qapa-qaparispa waqaptinkuñataqmi Jesus nirqa:

—Ama waqaychikchu. Warmaqqa manam wañusqachu kachkan aswanqa puñuchkanmi —nispa.

⁵³Ichaqa paykunam wañusqaña kasqanta yachaspanku Jesusta asipayarqaku.

⁵⁴Chaymi Jesusñataq warmata makinmanta aysarispan nirqa:

—Warma, hatariy —nispa.

⁵⁵Wañuqqa espiritu kutiykuptinmi chaylla sayarirurqa. Hinaptinmi chaypi kaqkunata Jesus kamachirqa mikuyta qonankupaq. ⁵⁶Tayta-maman admirasqallaña kaptinñataqmi paykunata Jesus kamachirqa chaytaqa pimanpas ama willakunankupaq.

Willakamunankupaq discipulonkunata Jesus kachasqanmanta

(Mt 10:5-15. Mr 6:7-13)

9 ¹Chunka iskayniyoq akllasqankunata qayaykuspanmi, runakunamanta demoniokunata qarqomunankupaq hinaspa onqoqkunata sanoyachimunankupaq atiyma qoykurqa. ²Paykunatam kacharqa Diospa munaychakusqanmanta willakamunankupaq hinaspa onqoqkunata sanoyachimunankupaq. ³Paykunatam nirqa:

—Illaspaykichikqa amam apankichikchu tawnatapas, qoqawtapas, qollqetapas nitaq mudanaykichiktapas. ⁴Wasiman yaykuspaykichikqa chayllapim samakunkichik chay llaqtamanta lloqsinaykichikkama. ⁵Maypipas mana chasquisuptikichikqa chay llaqtanmantayá lloqsiychik, *usutaykichikpi allpatapas taspichikyá chaypi kaqkuna mana kasukuq kasqankuta yachanankupaq.

⁶Rispankumá llapallan llaqtachakunapi Diosmanta allin noticiata willakuspanku onqoqkunatapas sanoyachirqaku.

Bautizaq Juanta Herodes wañurachisqanmanta

(Mt 14:1-12. Mr 6:14-29)

⁷Herodes gobiernachkaspanmi Jesuspa tukuy ima rurasqanmanta yacharuspan hukmanyarurqa. Wakinmi nirqa:

—Bautizaq Juanmi kawsariramun —nispa.

⁸Wakinñataqmi nirqa:

—Eliasm rikuriramun otaq Diosmanta huk kaqnin willakuqmi kawsariramun —nispa.

⁹Herodesñataqmi nirqa:

—Juantaqa ñoqam kunkanta qorurachirqani, chaynaqa kaykuna ruraqqa ¿pitaq kanman? —nispa.

Chaymi reqsiykuyta munarqa.

Pichqa waranqapaq mikuy mirachisqanmanta

(Mt 14:13-21. Mr 6:30-44. Jn 6:1-14)

¹⁰Apostolkuna kutiruspankum willakurqaku tukuy imapas ruramusqankumanta. Chaymi Jesus paykunallata pularikuspan Betsaida llaqtaman pasakurqa. ¹¹Runakunañataqmi risqanta yacharuspanku qatirqaku. Jesusmi paykunata chaskiykuspan Diospa munaychakusqanmanta yachachirqa, sanoyachirqataqmi onqoqkunatapas.

¹²Tardeykuptinñataqmi chunka iskayniyoq discipulonkuna payman asuykuspanku nirqaku:

—Manam kaypiqa wasi kanchu. Runakunaqa pasakuchunñayá llaqtachakunamanwan muyuriqninpi chakrakunaman, chaypi samakuspa mikuyta maskanankupaq —nispa.

¹³Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunayá mikuykachiychik —nispa.

Hinaptinmi paykunañataq nirqaku:

—Pichqa tantawan iskay challwa kankasqallam kaypiqa kachkan. ¿Icha mikuyta rantimuqchu risaaku kay llaqa runapaq? —nispa.

¹⁴Chaypiqa yuyayniyoq qarikunallam yaqa pichqa waranqa karqaku. Jesusmi discipulonkunata kamachirqa runakunata pichqa chunkatakama tiyachinankupaq.

¹⁵Kamachisqanman hina ruraptinkum llapallanku tiyaykurqaku. ¹⁶Chaymi pichqan tantakunatawan iskaynin challwakunata Jesus hapiykuspan hanaq pachata qawarisan Diosman graciasta qorqa, tantakunata pakiykuspanmi discipulonkunaman qorqa runakunaman aypunapaq. ¹⁷Llapallankum mikurqaku saksanankukama. Chaymantam puchuqta huñurqaku chunka iskayniyoq canasta huntata.

Jesúsqa Cristopuni kasqanmanta

(Mt 16:13-19. Mr 8:27-29)

¹⁸Sapaqpi Diosta Jesus mañakuptinmi discipulonkunapas chaypi kachkarqa. Paykunatam Jesus tapurqa:

—¿Pim kasqaytataq runakunaqa ñoqamanta rimanku? —nispa.

¹⁹Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Wakin runakunam nin Bautizaq Juan kasqaykita, wakinñataqmi nin Elias kasqaykita, wakinñataqmi nin: “Ñawpaq tiempopi willakuqmi huk kaqnin kawsariramun” nispa.

²⁰Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunaqa ípim kasqaytataq ninkichik? —nispa.
 Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:
 —Qamqa kanki Diosmanta hamuq Cristom —nispa.

Wañunanmanta Jesuspa willakusqan

(Mt 16:20-28. Mr 8:30-9:1)

²¹Chayraykum paykunata avisaspa kamachirqa ama pimanpas willakunanku-paq. ²²Paykunatam nirqa:

—Diosmanta Hamuq Runataqa judiokunapa kamachiqninkunam *sacerdotekunapa jefenkunapiwan hinaspa Diospa leynin yachachiqkunapiwan ñakarichispa qepanchakuwanqaku, wañuchiwaptinkum kimsa punchawmanta kawsarimusaq —nispa.

²³Chaymantam llapanta nirqa:

—Pipas qatiwayta munaspaqa, amaña kikillanpaq kawsaspayá sapa punchaw ñakaristinpas qatiwachun. ²⁴Pipas vidallan cuidakuqqa pierderunqam, pipas ño-qarayku wañuqmi ichaqa salvakuqqa. ²⁵Runaqa ímatataq horqokunman lliw kay pachapi kaqkunata ganaruspan vidantañataq pierderuspaqa?

²⁶—Diosmanta Hamuq Runa kanchariyniywan hinaspa Taytaya chaynataq chuya angelkunapa kanchariyninwan kutimuspaymi penqakusaq ñoqamanta penqakuqkunamanta, penqakusaqtaqmi rimasqaykunamanta penqakuqkunaman-tapas. ²⁷Nikichikmi, wakin kaypi kaqkunamantam wakinkuna mana wañunqachu Diospa munaychakusqanta rikunankukama.

Jesusa rikchaynin tikrakurusqanmanta

(Mt 17:1-8. Mr 9:2-8)

²⁸Chay rimarisqanmanta pusaq punchaw pasaruptinmi Jesus rirqqa orqoman Diosta mañakuq, Pedrota, Juanta hinaspa Jacobota pusarikuspan. ²⁹Mañakuchkaptinmi uyanpa rikchaynin tikrakururqa, pachankunapas yuraqyaruspam llipipirqa. ³⁰Iskay runakuna rikuriykuspanmi paywan parlarqa. Paykunaqa karqa Moiseswan Elias-mi. ³¹Achkirichkaq rikuriykuspan rimarqaku Jerusalenpi Jesuspa wañunanmanta. ³²Pedroñataqmi wakinkunapiwan puñuywan aysachikuchkaspankupas rikchaspa qawarqaku Jesuspa hinaspa parlaqmasinkunapa achkiriyinta.

³³Chay iskay runakuna pasakuchkaptinñam rimasqantapas mana musyakustin Jesusta Pedro nirqa:

—Yachachikuq iallinpaqchá kaypiqa kachkaniku! Rurarusaqkuyá kimsa rama-data, hukta qampaq, hukta Moisespaq, huktañataq Eliaspaq —nispa.

³⁴Rimachkaptinraqmi puyu rikuriyakuspa paykunata tapaykurqa chaymi mancharikururqaku. ³⁵Puyu ukumantañataqmi nimurqa:

—Paymi akllasqay Churiy, paytayá uyariychik —nispa.

³⁶Upallaruptillanmi Jesuslataña qawarirqaku, sonqollankupi chay rikusqanku-ta hatallispankum chay punchawkunapiqa mana pimanpas willakurqakuchu.

Wañuymañayoq warmata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 17:14-21. Mr 9:14-29)

³⁷Orqomanta paqarinnintinta uraykamuptinkuñataqmi achka-achka runa payku-naman taripaykurqaku. ³⁸Paykunamanta lloqsiykuspanmi huknin runa qaparirqa:

—Yachachikuq, ruegakuykim kay sapallan churiyta qawaykunaykipaq. ³⁹Payta demonio hapiruspanmi qonqaymanta qaparkachachin, taspispanmi posoqollataña aqtuchin. Eqoyarachispanñam sasa-sasata kacharinpas. ⁴⁰Discipuloykikunata ruegakuptiypas manam qarqoyta atirqakuchu —nispa.

⁴¹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Mana allin ruraqkunapa castan mana creeq runakuna ¿haykapikamataq qamkunawan kasaq kaykuna aguantanaypaq? Asuykachimuway chay churikita —nispa.

⁴²Warma asuykuchkaptinmi demonio wikaparuspan puramenteta chutaykachachirqa. Demoniota Jesus qaqcharuptinmi warma sanoyarurqa, chayñam taytanman qoykurqa. ⁴³Chaymi Diospa hatun atiyinmanta llapallan runakuna admirakurqaku.

Wañunanmanta Jesus huktawan willakusqanmanta

(Mt 17:22-23. Mr 9:30-32)

Tukuy rurasqankunamanta llapallan runakuna admirasqallaña kachkaptinkum discipulonkunata Jesus nirqa:

⁴⁴—Allintayá uyariychik: Diosmanta Hamuq Runataqa runakunamanmi qoykuwanqaku —nispa.

⁴⁵Discipulonkunam ichaqa mana entienderqakuchu pakasqa hina kasqanrayku, manchakurqakutaqmi tapukuytapas.

Pim punta kaq kasqanmanta

(Mt 18:1-5. Mr 9:33-37)

⁴⁶Jesupa discipulokunam atipanakurqaku mayqanninmi aswan reqsisqa kanankumanta. ⁴⁷Paykunapa atipanakusqanta Jesus yacharuspanñataqmi warmachata ñawpaqninpi sayaykachispan nirqa:

⁴⁸—Kay warmachata ñoqapa sutiypi pipas chaskiqqa ñoqatam chaskiwan, pipas ñoqata chaskiwaqniyñataqmi kachamuwaqniy Taytayta chaskin. Qamkunamanta mayqannikichikpas aswan humillakuqmi aswan reqsisqaqa kanqa.

Jesupa favorninpi kaqkunamanta

(Mr 9:38-40)

⁴⁹Juanñataqmi nirqa:

—Señor, huk runatam rikuramurqaniku qampa sutikiipi demoniokunata qarqochkaqta hinaptinmi michakamurqaniku puriqmasinchik mana kasqanrayku.

⁵⁰Jesusñataqmi nirqa:

—Ama michakuychikchu, pipas mana contraykichikpi kaspaga favornikichikpim kachkan —nispa.

Juantawan Jacobota Jesus qaqchasqanmanta

⁵¹Hanaq pachaman kutinan tiempoña kaptinmi valorchakuykuspa Jerusalemman Jesus pasarqa. ⁵²Ichaqa ñawpachirqam willakuqkunata. Paykunam Samaria lawpi huk llaqtachaman chayaruspanku Jesusta samachinankupaq wasita maskarqaku.

⁵³Chay llaqtachapi runakunam ichaqa mana samaykachirqakuchu Jerusalemman risqanta qawarspanku. ⁵⁴Discipulon Jacobopiwan Juanñataqmi uyariyuspa nirqaku:

—Señorllayku, munaptikiqa cielomantayá ninata uraykarachimusun kay runakunata ruparunapaq —nispa.

⁵⁵ Jesusñataqmi paykunata qaqchaspan ⁵⁶paykunawan huklaw llaqtachaman pasakurqa.

Jesus qatiy munaqkunamanta

(Mt 8:19-22)

⁵⁷Ñanta richkaptinkum huk runa niykurqa:

—Maytaña riptikipas qatikusqaykim —nispa.

⁵⁸Jesusñataqmi nirqa:

—Kanmi atoqkunapa uchkun, kantaqmi alton pawaq urpikunapapas *qesan, Diosmanta Hamuq Runapaqmi ichaqa mana kapuwanchu maypim puñuykunaypas —nispa.

⁵⁹Huk runatapas nirqam:

—Qatiway —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—Señorlláy, qanwanmi risaq ichaqa dejaykuwayraq taytay wañukuptin pamparamunaykama —nispa.

⁶⁰Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Diospaq wañusqakunayá wañuqkunataqa pampachunku. Qamyá ichaqa Diospa munaychakusqanmanta willakamuy —nispa.

⁶¹Huk runapas nirqataqmi:

—Señor, ñoqapas qatisqaykim ichaqa wasiypi kaqkunamantaraqyá despedikaykamusaq —nispa.

⁶²Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Takllawan yapuchkaspan qepan qawariq runaqa manam Diospa munaychakusqanpaq hinachu.

Qanchis chunka iskayniyoq willakuqkunata Jesuspa kachasqanmanta

10 ¹Señorqa akllaykurqataqmi qanchis chunka iskayniyoq runakunatapas, paykunatam ñawpachirqa maymi rinan llaqtakunaman hinaspa llaqtachakunaman.

²Paykunatam nirqa:

—Achkallañam kachkan cosechanapaqqa, cosechaqkunam ichaqa aslla, chaynaqa mañakuychikyá chakrayoqta cosechaqkunata kachananpaq. ³Riychikyá atoqkunapa kasqanman, carnerokunata kachachkaq hinam qamkunata kachachkaykichik. ⁴Amayá apaychikchu qollqetaqa, wayqataqa hinaspa mudana *usutataqa, ñanpiqa amataqmi pitapas rimaykunkichikchu. ⁵Chayasqaykichik wasiman yaykuspaqa: “Hawkayay kachun kay wasipi” nispan rimakuykunkichik. ⁶Wasipi kaqkuna allin runa kaptinqa chay rimaykusqaykichikmi takyanqa, mana chayna kaptinmi ichaqa rimaykusqaykichikpas mana takyanqachu. ⁷Yaykusqaykichik wasillapim kankichik, imam qosusqallaykichiktam mikunkichikpas hinaspa tomankichikpas. Llamkaqqa pagontam chaskinan. Amamá wasin-wasinqa purinkichikchu. ⁸Chayasqaykichik llaqtapi chaskisuptikichikqa qosusqaykichiktam mikunkichik. ⁹Chaypi onqoqkunata sanoyachispam willakunkichik: “Diospa munaychakusqanqa hichpallaykichikpiñam kachkan” nispa. ¹⁰Chayasqaykichik llaqtapi mana chaskisuptikichikñataqmi callenta rispa ninkichik: ¹¹“*Usutaykupi kaq kay llaqtapa allpantam contraykichikpi taspiniku. Chaywanpas yachaychikyá, Diospa munaychakusqanqa hichpallaykichikpiñam kachkan” nispa. ¹²Nikichikmi, juicio punchawpiqa Sodoma llaqtamantapas aswan castigasqaraqmi kanqa chay llaqtaqa.

Jesupa ñakasqan llaqtakunamanta

(Mt 11:20-24)

¹³—iImaynaraq kanki Corazin llaqta! iImaynaraq kanki Betsaida llaqta! Sichum Tiro llaqtapi hinaspa Sidon llaqtapi qamkunawan rurasqayta hina *milagrokunata rurayman karqa hinaptinga unayñach sinchita llakikuspanku huchankumanta wananakunmanku karqa. ¹⁴Chayraykum juicio punchawpiqa Tiropi chaynataq Sidonpi *yachaqkunamantapas aswanraq castigasqa kankichik. ¹⁵Capernaum llaqta ¿creenkichum hanaq pachaman hoqarisqa kayta? Uraykachisqam kanki uku pachakama.

¹⁶—Qamkunata kasuq runaqa ñoqatam kasuwan. Qamkunata despreciaqqa ñoqatam despreciawan. Despreciawaqniyñataqmi kachamuwaqniyta desprecian.

Qanchis chunka iskayniyoq willakuqkunapa kutimusqanmanta

¹⁷Qanchis chunka iskayniyoq runakunam kusionqallaña kutiramuspa willakurqaku: —Señor, sutikiqqa demoniokunapas kasuwankum —nispá.

¹⁸Chaymi Señorñataq nirqa:

—Arí, *Satanastam rikurqani rayo hina cielomanta wichimuqta. ¹⁹Atiytam qoykichik culebrakunata hinaspa ataq-atoqkunata sarunaykichikpaq chaynataq enemigopa atiyin vencenaykichikpaqpas, manam imapas imanasunkichikchu.

²⁰Amayá kusikuychikqa demoniokuna kasususqaykichikmantachu aswanqa hanaq pachapi sutikichik qellqasqa kasqanmantayá.

Anchallataña Jesupa kusikusqanmanta

(Mt 11:25-27. 13:16-17)

²¹Chay ratollapim Chuya Espiritupa yanapakuyinwan kusikuspan Jesus nirqa: —Hanaq pachapipas, kay pachapipas munaychakuq Taytáy, kay yachaykunatam pakaykurqanki yachayniyoqkunamantawan entiendeqkunamanta hinaspam qawaykachinki pisi yachayniyoqkunamanña, chayraykum alabayki. Arí, Taytáy, qanmi munarqanki chaynata.

²²—Taytaymi qoykuwarqa tukuy imakunata. Ñoqa Churitaqa manam pipas reqsiwanchu aswanqa Taytallaymi. Manataqmi Taytayaqa pipas reqsinchu aswanqa ñoqa Churillanmi, Churipa reqsichisqallantaqmi reqsin Taytataqa.

²³Discipulonkunaman asuykuspanmi paykunallaman nirqa:

—Mayna kusionqam kay qawasqaykichikta qawaqkunaqa. ²⁴Diosmanta achkaq willakuqkunam reykunapiwan rikusqaykichikta rikuyta munarqaku, ichaqa manam rikurqakuchu, uyarisqaykichiktapas uyariytam munarqaku ichaqa manam uyarirqakuchu.

Samaria lawmanta kaq runapa allin rurasqanmanta

²⁵Diospa leynin yachachiq runam Jesusta pruebananpaq sayariykuspa tapurqa: —Yachachikuq ¿imata ruraspaytaq wiñay kawsayta haypayman? —nispá.

²⁶Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Ima nichkantaq leypiqa? ¿Ima niqtataq leenki? —nispá.

²⁷Hinapinmi chay runañataq nirqa:

—“Señor Diosnikitam kuyanki tukuy sonqoykiwan, tukuy vidaykiwan, tukuy kallpaykiwan hinaspa tukuy yuyaynikiwan, kuyankitaqmi runamasikitapas kikikita hina” nispá.

²⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Allintam nirunki, chaynatayá ruray hinaspaqa wiñaypaqmi kawsanki —nispa.

²⁹Payñataqmi pim runamasin kasqanta mana reqsiq tukuspan yapatawan tapurqa:

—¿Pitaq runamasiyqa? —nispa.

³⁰Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Huk kutipim Jerusalenmanta Jerico llaqtaman huk runa richkarqa. Paytam suwakuña saltearuspa pachallantapas llatanarurqaku, maqaparuspam wañunayachkaqtaña saqerurqaku.

³¹Chay ñanninta huk *sacerdote richkaspanmi chay runata rikururqa aswanqa qawariykuspallanmi karullanta pasarurqa. ³²Leviy casta runapas chay sitioman chayaruspanmi qawariykuspallan karullanta pasarurqa. ³³Chaynintataqmi richkarqa Samaria lawmanta kaq runapas, paymi ichaqa asuykuspan llakipayarikurqa.

³⁴Asuykuspanmi aceitewan hinaspa vinowan heridankunata hampiykurqa. Sillakunan animalman churkuykuspanmi samakuna wasiman aparqa hinaspan chaypi atinderqa. ³⁵Paqarinnintin pasakunanpaq kaspanñataqmi onqoqta atiendeykunarpaq wasiyoqman isqay jornalpa chanin qollqeta qoykurqa hinaspan ruegakurqa: “Atiendeykapullawankimá, mastapas gastaptikiqa kutimuspaymi pagapullasqayki” nispa.

³⁶Chaynata Jesus niruspanmi chay tapuqñinta nirqa:

—¿Chay kimsan runamantaqa, mayqannintaq salteasqapa runamasinqa? —nispa.

³⁷Hinaptinmi Diospa leynin yachachiq runañataq nirqa:

—Salteasqa runamanta kuyapayarikuqmi —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qampas chaynatayá ruramuy —nispa.

Mariapa hinaspa Martapa wasinpi Jesus tarikusanmanta

³⁸Richkaspankun huk llaqtachaman chayarurqaku, chay llaqtapim Marta sutiyoq warmi wasinpi samaykachirqa. ³⁹Martapa ñañan Mariañataqmi Jesuspa ñawpaqñinpi tiyaykurqa rimasqanta uyarinanpaq. ⁴⁰Martañataqmi tukuy ima rurarpa atipasqan kaspa Jesusman asuykuspa nirqa:

—Señor ¿manachus imapas qokusunki sapallay ruraqta ñañay qawakuwaptin? Niyá yanapawanapaq —nispa.

⁴¹Chaymi Señorñataq nirqa:

—Marta, Marta, tukuy imapa atipasqanmi muspaypi hinaña kachkanki tukuy imawan. ⁴²Hukllam ruranaykiqa kachkan, chay allin kaqta ñañayki Mariaqa akllakuykun, chaytaqa manam pipas qechunqachu.

Imaynam Diosta mañakunamanta

(Mt 6:9-15. 7:7-11)

11 ¹Huk sitiopim Jesus mañakuchkarqa chaymi tukuykuptin huknin discipulon nirqa:

—Señor, Bautizaq Juanqa yachachirqam discipulonkunata imaynam Dios mañakuyta, chaynaqa ñoqaykutapas yachaykachiwaykuyá —nispa.

²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Diosta mañakuspaqa kaynatam ninkichik:

“Taytayku, sutiki yupaychasqa kachun,
munaychakusqayki hamuchun.

³Sapa punchaw mikunaykutayá qowayku.

⁴ Ñoqaykupa huchaykutayá pampachawayku,
ñoqaykupas mana allin rurawaqniykutam pampachaniku.
Amayá kachaykuwaykuchu pruebamanqa.”

⁵ Jesusqa nirqataqmi:

—Huk kaqnikichikpa amistadnikichik kaptinqa manachum chawpi tutaña kaptinpas rispaysichik ruegoakuwaqchik: “Vecino, ama hina kaspaykiyá kimsa tantata prestaykullaway. ⁶ Amistadniy wasiyman samakaramuptinmi mikuykachi-naypaq imallaypas mana kanchu” nispa. ⁷ Hinaptin amistadnikiñañataq ukumanta nimunman: “iAma churmichawaychu! Punkuqa segurasqañam, warmachayku-napas ñoqawanmi puñuchkanña. Manam hatarimuymanchu mañawasqaykita qoqnikiqa” nispa. ⁸ Chaynaqa amistadnin kasqanrayku manaña qospanpas, pun-kuta takapayaspan mañakusqanraykuchá hatarispan tukuy ima mañakusqanta qoykunqa. ⁹ Chaymi nikichik: Mañakuptikichikqa Diosqa qosunkichikmi. Mas-kaychik, tarinkichikmi, qayaychik, kichasunkichikmi. ¹⁰ Mañakuqqa chaskinmi, maskaqaqa tarinmi, qayakuqqa kichaykachikunmi.

¹¹ —Churikichikmanqa çyaqachum culebrata qoykuwaqchik challwata mañaku-suptikichik ¹² otaq atoq-atoqta runtuta mañakusuptikichik? ¹³ Qamkunaqa mana allin runakuna kachkaspa churikichikmanqa allin kaqkunata qonkichik çchay-chu mañakuqkunamanqa hanaq pachapi kaq Taytaykichik mana qosunkichikman Chuya Espirituta?

Jesupa contranpi rimasqankumanta

(Mt 12:22-30. Mr 3:20-27)

¹⁴ Huk kutipim Jesus huk runamanta qarqorurqa mana rimachiq demoniota, lloqsiruptillanmi runañataq rimarirurqa, chayta rikuqninkunam admirasqallaña karaku. ¹⁵ Wakinmi nirqaku:

—Kay runaqa demoniokunataqa qarqon demoniokuna kamachiq Beelzebupa atiyinwanmi —nispa.

¹⁶ Wakinñataqmi Jesusta pruebaman churayta munaspanku mañarqaku cielo-manta *milagrota qawachinanpaq. ¹⁷ Chaymi paykunapa piensasqanta yachaspan Jesus nirqa:

—Mayqan nacionpas chaqwallapi rakinasqa kaspapa purmanqam, familiapas rakinasqa kaspapa manataqmi takyanchu. ¹⁸ *Satanas kikinpa contrallanpi kap-tinqa çimaynataq munaychakusqanqa takyanman? Chaynataqa nichkaykichik: Demoniokunapa jefen Beelzebupa atiyinwanmi demoniokunataqa qarqonki, nispa niwasqaykichikraykum. ¹⁹ Nisqaykichikpi hina Beelzebupa atiyinwan demonio-kunata qarqoptiyqa çpipa atiyinwantaq qatinqikichikqa demoniokunata qarqon? Chaynaqa paykunam juzgasunkichik. ²⁰ Ñoqaqa demoniokunataqa qarqoni Diospa atiyinwanmi, chaynaqa Diospa munaychakusqanqa chayaramusunkichikñam.

²¹ —Tukuy rikchaq armayoq kallpasapa runa wasinpi imankunatapaspas wa-qaychaptinqa tukuy imanqa allin waqaychasqam kachkan. ²² Ichaqa paymanta aswanraq kallpasapa runa rikuriramuspanqa venceruspanmi armankunatapaspas qechurunman hinaspa imankunatapaspas aypukurunman.

²³ —Pipas mana favorniypi kaqqa contraypim kachkan. Cosechapi ñoqawan mana huñuqñataqmi usuchichkan.

Runaman demonio kutiykusqanmanta

(Mt 12:43-45)

²⁴—Runamanta demonio lloqsiruspaqa qochqakunapim samanapaq maskastin purin, mana tarispanñataqmi nin: “Lloqsimusqay runamanyá kutikusaq” nispa. ²⁵Kutirispanñataqmi chay runapa sonqonta tariykun sumaq allichasqata, sumaq pichasqata. ²⁶Kutirispanmi pusaramun kikinmantapas peornin qanchis demoniokunaraq chaynapi chay runaman yaykuspa *yachanankupaq. Chaymi chay runaqa rikurirun ñawpaq kasqanmantapas astawan peorña.

Cheqap kusiona runakunamanta

²⁷Jesus chaynata rimachkaptinraqmi runakuna ukumanta huk warmi qaparimurqa: —iMayna kusisqaraq wachakusuniki hinaspa ñuñusuniki warmiqa! —nispa. ²⁸Chaymi Jesusñataq nirqa: —Aswan kusisqaraqmi Diospa palabranta uyarispa kasukuqkunaqa —nispa.

Milagrota qawachinapaq runakunapa mañakusqanmanta

(Mt 12:38-42. Mr 8:12)

²⁹Jesuspa muyuriqninman runakuna qeminakamuptinmi paykunata nirqa: —Mana allin casta runakunallam *milagro qawachinaytaqa mañakunku. Manam qawachisqaykichikchu milagrotaqa, qawaspaqa-qawachisqaykichik Diosmanta willakuq Jonasta imam pasasqallantam. ³⁰Ninive llaqtapi runakunapaqmi Jonasqa señal hina karqa, chaynam Diosmanta Hamuq Runapas señal kani. ³¹*Saba nacionniyoq reinapas juicio punchawpi kaypi kaq runakunapiwan kawsarimuspanmi paykunata acusanqa. Payqa hamurqa karu-karu llaqtamantaraqmi Rey Salomonpa yachaynin uyariq. Salomonmantapas aswan mas yachayniyoqmi kaypiqa kachkani. ³²Ninive llaqtapi runakunam kawsarimunqaku kay runakunapiwan kуска juicio punchawpi hinaspan kay runakunata acusanqa. Paykunaqa huchankumantam wanakurqaku Jonaspa willakusqanwan, Jonasmantapas aswan allin willakuqmi kaypiqa kachkan.

Ñawinchikqa achkiy hina kasqanmanta

(Mt 5:15. 6:22-23)

³³—Mecherotaqa ratachina manam pakarunapaqchu nitaq cajonpa ukunman churarunapaqchu aswanqa altomanmi churana wasiman yaykuqkuna rikunan-kupaq. ³⁴Ñawiq cuerponchikpa achkiynin hinam. Ñawiki allinta qawakuptinqa vidaykim kachkan achkiyniyoq. Ñawiki mana allinta qawakuptinmi ichaqa vidaykiqa kachkan pasaypaq tutayyllapi. ³⁵Qampi achkiy kaqtaqa amayá tutayara-chiychu. ³⁶Chaynaqa qampi achkiy kaptin mana imaniray tutayayniyoq kaspaykiqa tukuy imatam sutillata rikunki imaynam mecherowan rikusqaykita hina.

Fariseokunata Jesus qaqchasqanmanta

(Mt 23:1-36. Mr 12:38-40. Lc 20:45-47)

³⁷Rimayta Jesus tukuruptillanmi huk *fariseo runa convidarqa wasinpi mikuykunanapaq chaymi rispan mikunanapaq tiyaykurqa. ³⁸Paykunapa costumbrenman hina Jesus makinta mana mayllakuptinmi convidaqnin extrañasqallaña qawarayarqa. ³⁹Chaymi Señorñataq nirqa:

—Yaw *fariseokuna, qamkunaqa vasotawan platotam hawallanta mayllankichik, sonqoykichikmi huntasqa kachkan suwakuy munaywan hinaspa mana allin ruray munaywan. ⁴⁰ ¡Mana yachayniyoqkuna! ¿Manachum hawantawan ukuntaqa Diospuni ruraraq? ⁴¹ Kapusuqnikichikmantayá qoychik limosnata chaynapi tukuy imapas limpio kapusunaykichikpaq.

⁴²—iImaynaraq kankichik *fariseokuna! Qamkunam *diezmota qonkichik yerba buenamanta, rudamanta hinaspa tukuy rikchaq yuyukunamanta. Aswanqa qonqarunkichikmi allin ruraytawan Diospa kuyapayakuyrintaqa. Kaykunataqa kasukunaykichikmi diezmo qoytapas ama qonqaspa.

⁴³—iImaynaraq kankichik *fariseokuna! Qamkunaqa *huñunakuna wasipipas ñawpaqllapi tiyaytam munankichik, munankichiktaqmi plazakunapi hatun respetowan rimaykusunaykichiktapas.

⁴⁴—iImaynaraq kankichik! ¡Qamkunaqa kachkankichik mana rikuriq sepulturakuna hinam! Runakunam hawanta purin ukunpi kaqkunata mana yachastin.

⁴⁵ Hinaptinmi Diospa leynin yachachiqkunamanta huk kaqnin nirqa:

—Yachachikuq, chaynata rimaspaykiqa ñoqaykutapas insultawachkankikum —nispa.

⁴⁶ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunapas iimaynaraq kankichik Diospa leynin yachachiqkuna! Runakunamanmi mana apay atinanku llasaq qepita churkuchkankichik, qamkunam ichaqa llachpayllapas mana llachpaykunkichikchu.

⁴⁷—iImaynaraq kankichik! Qamkunaqa abueloykichikkunapa wañuchisqan willakuqkunapa sepulturankunatam rurankichik. ⁴⁸ Yachankichikmi abueloykichikkunapa chay rurasqankunataqa, chayraykum paykunapa ruraqmasin kankichik. Paykunam Diosmanta willakuqkunata wañuchirqaku, qamkunañataqmi sepulturanta rurankichik.

⁴⁹—Chayraykum Diosqa yachayninpi nirqaña: “Ñoqamanta willakuqkunatawan *apostolkunata kachamuptiyimi wakinta wañuchispa wakintañataq ñakarichinkichik” nispa. ⁵⁰ Kay uyariwaqniy runakunamantam Dios cuentata mañanqa qallariyinnmantapuni llapallan willakuqkunata wañuchisqankumanta, ⁵¹ Abel wañuchisqankumanta Zacarias wañuchisqankukama. Zacariastam wañurachirqaku *altarmanta *santuarioman rinapi. Paykunapa yawarninmantamá Dios cuentata mañasunkichik.

⁵²—iImaynaraq kankichik Diospa leynin yachachiqkuna! Qamkunaqa reqsin-kichikmi runakunaman imam yachachinaykichikta, qamkunam ichaqa mana yachayta munankichikchu, yachay munaqkunatañataqmi harkakunkichik.

⁵³ Chaymanta Jesus lloqsiruptinmi Diospa leynin yachachiqkunawan *fariseokunapas piñakuruspanku tapupayarqaku ⁵⁴ imapipas pantarachispanku chaymansumlla acusanankupaq.

Iskay uya kaymanta

12 ¹ Waranqantin-waranqantin runakuna tanqanakustin Jesuspa kasqanman huñunakaramuptinmi puntataqa discipulonkunata nirqa:

—Cuidakuychik *fariseokunapa qonchunmanta otaq iskay uya kayninkumanta.

² Imapas pakasqa kaqkunaqa qawachisqam kanqa, chaynataqmi mana yachasqa kaqkunapas yachasqataq kanqa. ³ Tutayaypi rimasqaykichikpas punchawpi uyarisqam kanqa, wasi ukupi upallalla rimasqaykichikñataqmi wasipa altosninmanta willakusqa kanqa.

Cuerpo wañuchiqtqaq mana manchakunamanta

(Mt 10:28-31)

⁴—Kuyasqallaykuna, amayá manchakuychikchu runa wañuchiqtunataqa, almankutaqa manam imananmankuchu. ⁵Ñoqam ichaqa nikichik pim manchakunaykichikta. Manchakuychikqa wañurachispa wiñay castigoman wischuykuqtayá.

⁶—¿Manachum pichqa pichinchurruchakunatapas *rantikunku as qollqella-paq? Chaywanpas Diosqa mayqantapas manam qonqarunchu. ⁷Qamkunapaqa chukchaykichikpas llapallanmi yupasqa kachkan. Chaynaqa amayá manchakuychikchu, qamkunaqa pichinchurruchakunamantapas aswan valeqmi kankichik.

Jesupa favorninpi rimaqkunamanta

(Mt 10:32-33. 12:32. 10:19-20)

⁸—Uyariwaychik, runakunapa qayllanpi ñoqamanta willakuqtqa, Diosmanta Hamuq Runapas Diospa angelninkunapa qayllanpim willakusaq ñoqapa kasqanta. ⁹Runakunapa qayllanpi negaqniytaqa ñoqapas negasaqmi Diospa angelninkunapa qayllanpi.

¹⁰—Pipas Diosmanta Hamuq Runapa contraypi rimaqqa pampachasqam kanqa, Chuya Espiritupa contranpi rimaqmi ichaqa mana pampachasqachu kanqa.

¹¹—Huñunakuna wasikunaman, juzgadokunaman hinaspa autoridadkunaman pusasuptikichikqa, amam llakikunkichikchu imam otaq imaynam rimanaykichikmantataqa. ¹²Chay ratopi imam rimanaykichikmantataqa Chuya Espiritum yachachisunkichik.

Mana yuyayniyoq apu runamanta

¹³Jesustam runakuna ukumanta huk kaqnin nirqa:

—Yachachikuq, wawqeytayá niykapuway herenciata ñoqawan rakinakunanpaq —nispa.

¹⁴Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Yaw runa ¿pitaq ñoqata churawarqa qamkunapa jueznikichik otaq partiqnikichik kanaypaq?

¹⁵Chaynata niruspanmi nirqataq:

—Cuidakuychikyá qollqella kuyaruymanta. Runaqa manam tukuy imayoq karunallanpaqchu kawsanan.

¹⁶—Kay rikchanachiytayá nisqaykichik: Huk apu runam chakranmanta sinchillataña cosecharurqa ¹⁷chaymi tantearqa: “¿Maypiñataq churasaq kay cosechasqaytaqa?” ¹⁸Kaynatayá rurasaq, kawsaykuna waqaychanay wasita paskaruspayá aswan hatuntaña rururasaq trigoytawan tukuy imaykunata chaypiña waqaychanaypaq. ¹⁹Hinaspa kikillayta nikusaq: Achkallañam tukuy imaykunapas unay watakunapaq kapuwachkan. Kunanqa samakuspaya mikukusaq, upyakusaq hinaspa kusikusaq, nispa. ²⁰Ichaqa Diosmi payta nirqa: “Mana yuyayniyoq runa, kunan tuta-punim wañurunki. Chaynaqa waqaychasqaykiqa ¿pitaqtaq kanqa?” nispa.

²¹—Chaynam pasarunqa kikillanpaq maskaq runataqa, Diospa qayllanpiqa kachkan pasaypaq mana imayoqmi.

Churinkunataqa Diospuni cuidawasqanchikmanta

(Mt 6:25-34)

²²Jesusmi discipulonkunata nirqa:

—Ñoqam nikichik, amayá afanakuychikchu mikunaykichikmantaqa hinaspachakunaykichikmantaqa. ²³Mikuymantapas astawanqa valen vidaykichikmi cuerpoykichiktaqmi pachamantapas astawanqa valen. ²⁴Qawariychik ullachkukunata. Paykunaga manam tarpunkuchu nitaq cosechankuchu, manataqmi trojenkupas nitaq taqenkupas kantaqchu. Chaywanpas paykunataqa Diosmi mikuchin. Qamkunaga alton pawaq urpikumantapas aswan valeqmi kankichik. ²⁵¿Mayqannikichiktaq afanakuspaqa huk kuchusta wiñaruwaqchik? ²⁶Chayllatapas mana rurayta atichkaspapas iwakin kaqkunamantaqa imapaqtaq llakikunkichik!

²⁷—Qawariychik waytakunapa wiñasqanta, manam llamkankuchu nitaq puchkankuchu. Ichaqa nikichikmi, Rey Salomonpas sumaqllawan pachakuq kachkaspapas manam huknin wayta hinallapas pachakurqachu. ²⁸Yaw pisi iñiyniyoq runakuna, purunpi waytakunaga kunan sayachkaspapas paqarinqa hornopim kañarachikun, waytakunatapas Dios pachachichkaspanqa imanachum qamkunatapas pachachisunkichik? ²⁹Qamkunaga amayá llakikuychikchu: “Imataraq mikusun, imataraq tomasun” nispaqa. Amataqyá ancha llakisqallañaqa puriychikchu. ³⁰Tukuy hinastinpi Dios mana adoraqkunam tukuy chaykunamantaqa afanakun. Qamkunapaqa kachkanmi Taytaykichik, paymi yachan tukuy imapas pisipususqaykichiktaqa. ³¹Maskaychikqa Diospa munaychakusqantayá hinaptinqa qosunkichikmi tukuy ima pisipusuqnichikta.

Hanaq pachapim riqezataqa churana.

(Mt 6:19-21)

³²—Ovejaykuna, amayá manchakuychikchu, aslla kaptikichikpas Dios Taytaykichikmi munaychakusqanta qoykusunkichik. ³³Kapuqnichikta *rantikuspayá mana imayoqkunam qoychik. Chaynata ruraspaqa hanaq pachapim mana mawkayaq wayqaman mana tukuq kapuqnichikta huntachichkankichik. Chaypiqa manam pipas asuykunchu suwananpaq, manataqmi puyupas kanchu tukunanpaq. ³⁴Tukuy kapuqnichikpa kasqanpim sonqoykichikpas kanqa.

Qawan-qawanlla Jesusta suyanamanta

³⁵—Listollayá kaychik mecheroykichiktapas ratachispa. ³⁶Casamientomanta patronninku kutimunanta suyaq runakuna hinayá qamkunapas kaychik chaynapi chayaramuspan punkuta takamuptin chaylla kichanaykichikpaq. ³⁷Mayna kisisqam rikchachkaqta patronninpa tariyakamusqan sirvientekunaga. Cheqaptapunim nikichik, patronninku allichakuykuspanmi paykunata mesapi tiyaykachispan kikinpuni servinqa. ³⁸Chawpi tutataña otaq achikyaqtaña patron kutimuspan suyaqnin sirvientekunata tariykuptinqa ancha kisisqam kanqaku. ³⁹Yachaychikyá kayta, sichum wasiyoq yachanman imay hora suwa hamunanta hinaspaga manachá suwachikunmanchu. ⁴⁰Chaynaqa qamkunapas listollayá kaychik. Diosmanta Hamuq Runaqa kutiramusaq mana piensasqaykichik horam.

Allin sirvientemantawan mana allin sirvientemanta

(Mt 24:45-51)

⁴¹Pedrom tapukurqa:

—Señor, kay rikchanachiy nisqaykiqa ¿ñoqallaykupaqchu icha llapallan runa-kunapaqwanchu? —nispa.

⁴²Chaymi Señorñataq nirqa:

—Qamkunaqa allin yuyayniyoq confianza mayordomo hinayá kaychik, paytam wasinpi patronnin churarqa sirvientemasinkunata imam horapi mikuchinanpaq. ⁴³Ancha kuisqam chay runaqa sichum patronnin kutimuspa chayna rurachkaq-ta tariykamuptinqa. ⁴⁴Cheqaptapunim nikichik, patronninga churaykunqa tukuy kapuqninkunapiña nanachikunanpaqmi. ⁴⁵Ichaqa sichu mana allin sirviante kaspa ninman: “Patronniyqa unamunqaraqmi” nispa hinaspañataq sirvientemasinkunata maqayta qallarispas mikukunman upyakunman hinaspa sinkakunman. ⁴⁶Chayna runapaqa patronninmi kutiramunqa mana suyasqan punchawpi hinaspa mana yachasqan horapi. Sinchitam castiganqa mana iñiyiyoqkunatawan kuskata.

⁴⁷—Patronninpa munasqanta yachachkaspan mana alistakuq hinaspa mana kasukuq sirvianteqa sinchi castigasqam kanqa. ⁴⁸Patronninpa munasqanta mana yachachkaspan imapipas faltakuruq sirvianteqa pisilla castigasqam kanqa. Achka chaskiqkunaqa achka mañasqam kanqaku. Achka confiasqa runamantaqa achkatataqmi mañana.

Jesusqa runakuna rakinachiq hamusqanmanta

(Mt 10:34-36)

⁴⁹—Ñoqaqa ninatam kay pachaman apamurqani, chaynaqa maynatam munayman rupachkanantaña. ⁵⁰Ñakarinarayaqmi kachkan. Chaymi hukmanyasqa kachkani cumplikunankama. ⁵¹¿Creenkichikchu hamusqaywanqa hawkalla kanay-kichikta? Ñoqaqa rakinakuytam apamurqani. ⁵²Kunanmantapunim wasipi pichqa kaqkuna rakinaspas kanqaku. Kimsam iskaypa contranpi kanqa, iskayñataqmi kimsapa contranpi. ⁵³Taytam qari churinwan contranakunqa. Mamam warmi wawanwan contranakunqa chaynataqmi suegrapas llumchuyninwan contranakunqa.

Tiempokunapi pasakuqwan cuenta qokunamanta

(Mt 16:1-4. Mr 8:11-13)

⁵⁴Jesusmi runakunata nirqa:

—Intipa seqaykunan lawmanta puyi rikurimuptinmi “paramunqam” ninkichik, hinaptinmi chayman hina paramun. ⁵⁵Qechwa lawmanta wayramuptinñataqmi “rupamunqam” ninkichik, hinaptinmi chayman hina rupamun. ⁵⁶¡Iskay uyakuna! Cielopipas chaynataq kay pachapipas kaqkunata qawaspas imaynam tiempo kananta yachankichik, kunan tiempopi pasakusqanmantam ichaqa mana cuentata qokunkichikchu.

Manaraq juzgoman chayachkaspa allinyanakunamanta

(Mt 5:25-26)

⁵⁷—Kikillaykichikqa ¿manachu allin arregloman hina allichawaqchik? ⁵⁸Que-jakusunqiniwan rispaqa ñanllapiraqyá allinyanakuruy chaynapi juezman ama entregasunaykipaq, guardiaman juez entregasuptikiqa carcelmanmi aparusunkiman. ⁵⁹Chaymantaqa manam lloqsinkichu debekusqaykita pasaypaq paganaykikama.

Huchamantaqa wanakunamanta

13 ¹Chay punchawkunapim wakin runakuna Jesusman willarqaku: —Galilea lawmanta kaqkunam animalkunata wañuchichkarqaku Diospaq ofrecenankupaq hinaptinmi Pilatopa kamachisqan runakuna paykunata wañurachirqa —nispa.

²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Greenkichikchu Galilea lawpi wakin runakunamantapas astawan huchasapa kasqankurayku chayna wañuchisqa kasqankuta? ³Nikichikmi manam chaynachu. Huchaykichikmanta mana wanakuspaqa qamkunapas chaynam wañunkichik. ⁴¿Siloe llaqtachapi torrem tuñiykuspan chunka pusaqniyoq runakunata wañurachirqa? ¿Greenkichikchu Jerusalemipi runakunamantapas paykunaqa aswan huchasapa kasqankuta? ⁵Nikichikmi manam chaynachu. Huchaykichikmanta mana wanakuspaqa qamkunapas chaynam wañunkichik.

Mana ruruyoq higos sachamanta

⁶Jesusmi rikchanachispan nirqa:

—Huk runapa uvas huertanpim higos sacha karqa. Rurunta maskapinñataqmi mana karqachu. ⁷Chaymi huerta cuidaqa nirqa: “Kimsa watañam kay sachapa rurun maskasqay ichaqa manam kanchu. Kuchuruyña amaña kichkichakunanpaq” nispa. ⁸Hinaptinmi chay cuidañataq nirqa: “Señor, kay watatawanraqyá dejaykuy. Muyuriqninta aspiruspaymi wanuta hinarusaq. ⁹Icharaqpas rurunman, mana chayqa kuchurachinkiñachiki.”

Onqoq warmita samana punchawpi Jesus sanoyarachisqanmanta

¹⁰*Samana punchawpim *huñunakunanku wasipi Jesus yachachichkarqa.

¹¹Chaypim kachkarqa chunka pusaqniyoq wataña onqoq warmi. Kurkunpalla puriqta demonio ruraruptionmi derecho puriytaqa mana atirqachu. ¹²Payta Jesus rikuruspanmi qayaykuspa nirqa:

—Mamáy, sanoñam kanki —nispa.

¹³Makinta hawanman churaykuptionmi derechakuruspan Diosta alabarqa. ¹⁴*Huñunakunanku wasipi jefeñataqmi *samana punchawpi Jesus sanoyarachtin runakunata nirqa:

—Soqta punchawmi llamkanapaq punchawkunaqa. Chay punchawkunapi hamuptikichikyá sanoyachisunkichik, ichaqa amayá samana punchawpichu —nispa.

¹⁵Hinaptinmi Señorñataq contestarqa:

—Iskay uya runakuna, qamkunapas *samana punchawpim buesnikichikta otaq asnoykichikta paskaspa yakuman pusankichik. ¹⁶Abrahampa mirayninmanta kaq kay warmitam chunka pusaqniyoq wataña *Satanas ñakarichirqa. Chaychu samana punchawña kachkaptinpas mana sanoyaykachiymán.

¹⁷Chaynata niptinmi lliw enemigonkuna penqaypi rikurirurqaku. Runakunañataqmi admirakuypaq tukuy rurasqankunata qawaspanku anchallataña kusikurqaku.

Mostaza muhuwan rikchanachisqanmanta

(Mt 13:31-32. Mr 4:30-32)

¹⁸Jesusmi nirqa:

—¿Imaynataq Diospa munaychakusqanqa? ¿imawantaq tupanachiyman? ¹⁹Diospa munaychakusqanqa rikchakun huk runapa tarpusqan mostaza muhumanmi, montearunankama wiñaruptinmi silguerokunapas kallmankunapi *qesachakun.

Qonchuwan rikchanachisqanmanta*(Mt 13:33)*

²⁰ Jesusmi huk rikchanachiytawan nirqa:

—¿Imawantaq tupanachiyman Diospa munaychakusqantaqa? ²¹ Rikchakunqa huk warmi kimsa tupu harinata chapuruptin poqorachiq qonchumanmi.

Kichki punkumanta*(Mt 7:13-14, 21-23)*

²² Jerusalenman Jesus rispanmi llaqtakunapi hinaspa llaqtachakunapi yachachirqa. ²³ Chaymi huk kaqnin tapurqa:

—Señor ¿asllachum salvakunqaku? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

²⁴—Achkaqmi yaykuyta munanqaku aswanqa manam atinqakuchu, chaynaqa kichki punkun yaykuytayá procuraychik. ²⁵ Punkuta wasiyoy wichqaruptinmi hawamanta takaspa: “Señor, kichaykamullawayku” ninkichik chaymi payñataq nimusunkichik: “Manam reqsikichikchu, maylawmanta kaqchá kankichikpas” nispa. ²⁶ Hinaptinmi qamkunañataq ninkichik: “Señor, qanwanmi mikurqanikupas, upyarqanikupas, plazaykupitaqmi yachachirqankipas” nispa. ²⁷ Hinaptinmi payñataq nimusunkichik: “Manam reqsikichikchu, maylawmanta kaqchá kakunkichikpas, qayllaymanta asuychik mana allin ruraqkuna” nispa. ²⁸ Hawaman qarqoramusuptikichikmi Abrahamta, Isaacta, Jacobta hinaspa willakuqkunata Diospa munaychakusqanpi qawarispawaqankichik. Mana ima rurayta atispam kiruykichiktapas kirichichichinkichik. ²⁹ Diospa munaychakusqanpi tiyaspa mikunankupaqmi hamunqaku tukuy hinastinmanta.

³⁰ Qepa kaqkunam puntanqaku, punta kaqkunañataqmi qepanqaku.

Jerusalenpi yachaqkunamanta Jesuspa waqasqanmanta*(Mt 23:37-39)*

³¹ *Fariseokunapas chay horallapim Jesusman chayaruspanku nirqaku:

—Herodesmi wañurachisunaykipaq munapayasuchkanki, pasakuy kaymanta —nispa.

³² Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Rispaykichik chay atoqta nimuychik: “Kay punchawkunapiraqmi demoniokunata qarqospay onqoqkunata sanoyachisaq. Kay-kay punchawkunañataqmi ruranayta tukusaq.” ³³ Kay punchawkunapiqa rinaypunim maymi rinayta. Diosmanta willakuqqa manam wañunmanchu Jerusalenmanta hawapiqa.

³⁴—iJerusalen, Jerusalen! iQamqa Diosmanta willakuqkunatam wañuchinki! iQanman kachamusqa runakunatam rumiwan chamqapan! Rapran ukupi chiwchinkunata wallpa huñuykuq hinam achka kutita munarqani runaykikuna huñuykuyta ichaqa manam munarqankichu. ³⁵ Chayraykum wasikichik chunningqa. Nikichikmá, manañam rikuwankichikñachu: “Alabasqayá kachun Señorpa sutinpi hamuqqa” nispa niwanaykichikkama.

Punkipakusqa runata Jesus sanoyachisqanmanta

14 ¹ Samana punchawpim *fariseokunapa jefenpa wasinman Jesus yaykuykurqa chaypi mikunanpaq, hinaptinmi chaypi kaq *fariseokuna wateqachkarqaku. ² Punkipakusqa runa Jesusman asuykuptinmi ³ Diospa leynin yachachiqkunatawan *fariseokunata tapurqa:

—¿Leyqa permitinchi *samana punchawpi sanoyachinata? —nispa.

⁴Paykuna mana imatapas rimariptinmi onqoqta sanoyarachispan pasakunan-paq kamachirqa. ⁵Hinaptinmi chaypi kaqkunata Jesus nirqa:

—Churikichikpas otaq bueyesnikichikpas uchkuman urmaykuptinqa ¿manachum chaypunilla horqoruwaqchik samana punchaw kachkaptinpas? —nispa.

⁶Manam pipas imaniytapas atirqachu.

Casarakuyman convidasqakunamanta

⁷Puntapi asientokuna akllasqankuta qawarispanmi rikchanachispan Jesus nirqa:

⁸—Pipas casarachikuspan convidasuptikiqa amayá punta asientokunapiqa tiyaruychu. Pipas qanmanta astawan reqsisqa kaq yaykuramuptinmi ⁹convidasuqniki nisunkiman: “Anchuriy, paymi kaypiqa tiyanqa” nispa hinaptinmi qamñataq qepa lawpi penqakuywan tiyawaq. ¹⁰Convidasqa kaspaykiqa qepa lawpiyá tiyaykuy chaynapi convidasuniki yaykuykamuspan: “Taytáy, hamuy kay ñawpaqpi tiyaykuy” nisunaykipaq. Chayna kaptinqa llaqa convidasqapa qayllanpim ancha honrasqa kanki. ¹¹Pipas hatunchakuqqa humillasqam kanqa, pipas humillakuñataqmi hatunchasqa kanqa.

¹²Nirqataqmi convidaqnin *fariseo runatapas:

—Almuerzopaq otaq cenaypaq convidota ruraspaykiqa, amayá qayaykuy amistad-llaykitachu otaq wawqellaykitachu otaq ayllullaykitachu otaq apu vecinollaykitachu, chaynata ruraptikiqa paykunapas convidasupaykim kutirachisunkiman. ¹³Convidota ruraspaykiqa qayaykuy wakchakunatawan suchukunatayá hinaspa wistukunatawan ñawsakunatayá. ¹⁴Chaynata ruraptikiqa allin ruraqkuna kawsarimuptinmi Diosña kutichipusunki mana kutichiy atiqkuna convidasqaykimanta chaymi ancha kusisqa kanki.

Convido fiestawan Jesus rikchanachisqanmanta

(Mt 22:1-10)

¹⁵Jesuspa rimasqanta paywan mikuq runa uyariruspanmi Jesusta nirqa:

—Mayna kusisqam Diospa munaychakusqanpi mikuqkunaqa —nispa.

¹⁶Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Huk runam hatun convidota ruraspan achkaqman willachimurqa. ¹⁷Mikuy hora chayaramuptinmi convidasqankunata runanwan qayachimurqa: “Hamuychikña, lliw-ñam alistasqa kachkan” nispa. ¹⁸Ichaqa llapallankum disculpakuyta qallaykurqaku. Punta kaqmi nirqa: “Disculpaykuway, rantisqay chakra qawaqraqmi rinay kachkan” nispa. ¹⁹Hukninñataqmi nirqa: “Disculpaykuway, pichqa pares yunta rantisqay pruebaqraqmi richkani” nispa. ²⁰Hukninñataqmi nirqa: “Chayraqmi casarakuruni, chayraykum mana riymanchu” nispa. ²¹Convidasqakunata qayamuq runa kutiruspanmi patronninman willamurqa chaymi payñataq anchallataña piñakuspan yapatawan runanta kamachirqa: “Kallpaspayki plazakunamantawan callekunamanta pusaramuy wakchakunata, suchukunata, ñawsakunata hinaspa wistukunata” nispa. ²²Hinaptinmi runanñataq nirqa: “Señor, kamachiwaspaykiman hina ruraruptiypas campoqa kachkanraqmi” nispa. ²³Chaymi patronninñataq nirqa: “Rispaykiyá ñankunamantawan chakrakunamanta obligamuy wasyman huntamunankupaq. ²⁴Yachaychikyá, punta qayachimusqay runakunaqa manam mikunqakuchu convidoytaq.”

Jesustaqa tanteaspa qatinamanta

²⁵Achkallaña runakuna Jesuswan riptinmi paykuna lawman muyuriykuspan nirqa:

²⁶—Pipas qatiwaqniyqa ñoqatam kuyawanan taytanmantapas, mamanmantapas, warminmantapas mastaq chaynataq churinkunamantapas, wawqenkunamantapas, paninkunamantapas hinaspa kikinpa vidanmantapas mastaq. Mana chayna kaspaqa manam puriqmasiychu kanman. ²⁷Pipas ñoqarayku ñakaristin qatiwaqniyqa ñoqapq hinam. ²⁸Pipas torre hatarichiyta munaspaqa qespichinankama gastanapaqmi puntataqa tanteeqa. ²⁹Mana chayqa cimientaruspallan sayaruptinmi runakunapas asipayaspan ninman: ³⁰“Kay runaqa torre hatarichiyta qallaykuspallanmi mana qespichinchu” nispa. ³¹Chaynataqmi chunka waranqa soldadoyoq reypas, iskay chunka waranqa soldadoyoq reypa contranpi rinanpaqqa sumaqtaraq tanteeqa. ³²Mana atihina kaspanqa karullataq enemigon hamuchkaptinmi comisionta kachanqa mana peleaspalla hawkayayman yaykunankupa. ³³Chaynaqa mayqannikichikmantapas tukuy kapuqninta ñoqarayku mana saqeqqa, manam discipuloyqa kanmanchu.

Kachiwan tupachispa yachachisqanmanta

(Mt 5:13. Mr 9:50)

³⁴—Kachiqa allinmi ichaqa qamyayaruspanqa ¿mapaqtaq valenman? ³⁵Chakrapaqpas nitaq wanupaqqas manañam valenñachu aswanqa wischunallapaqñam. Uyarivaqniykunaqa kasukuychikyá.

Chinkaruq ovejamanta

(Mt 18:10-14)

15 ¹Jesusta uyarinankupaq *impuesto cobraqkunawan huchasapakuna asuykuptinmi ²*fariseokunawan Diospa leynin yachachiqkuna nirqaku: —Kay runaqa huchasapakunawan juntanakuspanmi paykunawan mikun —nispa.

³Chaymi Jesusñataq kay rikchanachiyta rimarirqa:

⁴—Huk kaqnikiqchikpa pachak ovejanmanta huknin chinkaruptinqa ¿manachum isqon chunka isqonniyoqta chunniqqi saqeykuspa tarimunankama maskamunqa? ⁵Tariramuspanñataqmi kusisqallaña hombrorikamunqa. ⁶Wasinman chayaruspanñataqmi amistadninkunatawan vecinonkunata huñuruspaninqa: “Kusiysiwaychik chinkasqa ovejaytam tariramuni” nispa. ⁷Chaynam kanqa hanaq pachapipas, isqon chunka isqonniyoq mana wanakuq justokunamantapas mastaq kusikunqaku huchankunamanta wanakuqmantam.

Chinkarachisqa qollqemanta

⁸—Huk warmipam chunka qollqen kapurqa. Hukninta chinkarachispanqa ¿manachum achkitapas rataykachisparaq wasinta pichaspan tarirunankama maskanqa? ⁹Tariruspanqa amistadninkunatawan vecinankunata huñuruspanmi ninqa: “Kusiysiwaychik, chinkarachisqay qollqetam tariruni” nispa. ¹⁰Chaynatam Diospa angelninkunapas kusikun huchanmanta wanakuqmantaqa.

Chinkasqanmantaña rikuriramuq churimanta

¹¹Jesumi nirqa:

—Huk runapam iskay churinkuna karqa. ¹²Sullka kaqmi taytanta nirqa: “Taytáy, herencia saqewanaykitaqa qoykuwayña” nispa. Chaymi taytanñataq qoykarirqa. ¹³Chay punchawkunallapim chay sullka kaq churinga lliw kapuqninta aparikuspan karu llaqtaman ripukurqa. Chaypim mana allin kawsayman qokuruspan kapuqninta

tukururqa. ¹⁴Mana imayoqña kachkaptinmi chay kasqan llaqtapi huk hatun muchuy karurqa. Yarqaymanta kaspanmi ¹⁵huk kaqnin wasiyoqña ruegakurqa imallapipas llamkachinanpaq. Wasiyoqñaatqmi chakraman aviaturqa kuchikuna michimunarpaq. ¹⁶Yarqaymanta kaspanmi kuchikunapa mikusqan algarrobotaña mikuykuyta munarqa ichaqa manam pipas chayllatapas qoykurqachu. ¹⁷Huk punchawmi yuyaymanaspan piensarurqa: “Taytapaq llamkaqkunaqa allin mikusqam kachkanku, ñoqañataqmi kaypi yarqaymantapas wañuruchkaniña. ¹⁸Taytayman kutispayá nimusaq: ‘Taytáy, huchallikurunim Diospa contranpi hinaspa qampa contraykipi. ¹⁹Manañam churiymi niwanaykipaq hinañachu kallani, huk kaqnin llamkapusunqikita hinallañayá chaskiy-kullaway’ nispay.” ²⁰Hatarispanmá Taytanpa kasqanman kutirqa.

—Karumantaraq taytan rikuruspanmi kuyapayakuywan kallpaylla taripaykurqa hinaspam abrazaykuspa muchaykurqa. ²¹Hinaptinmi churinñataq nirqa: “Taytáy, huchallikurunim Diospa contranpi hinaspa qampa contraykipi. Manañam ‘churiymi’ niwanaykipaq hinañachu kallani” nispa. ²²Taytanñataqmi sirvientenkunata kama-chirqa: “Sumaqnin pachawan pachachiychik, dedonmanpas anillota churaspayá *usutaykachiychik. ²³Nakaychikyá wiran torotapas kusikuymanta mikunanchikpaq. ²⁴Kay churiyqa wañusqam karqa, kunanmi ichaqa kawsariramun, chinkarusqanmantam rikuriramun” nispa. Chaymi kusikuyllawanña fiesta rurayta qallarirqaku. ²⁵—Mayor churinñataqmi chakrapi llamkamusqanmanta wasiman chayaramuspan musicatawan tusuqkunata uyarirurqa. ²⁶Runanta qayaykuspanmi tapurqa imaraykum chaypiqa fiesta kasqanmanta. ²⁷Hinaptinmi runañataq nirqa: “Wawqeki rikuriramuptinmi taytayki wiran torota nakarachin hinaspam fiestata rurachichkan sanollata hinaspa allinllata chaskiykusqanmanta” nispa. ²⁸Mayor wawqenñataqmi piñakuspan yaykuytapas mana munarqachu. Chaymi taytanña lloqsiyuspan ruegarqa yaykunanpaq. ²⁹Ichaqa taytantam nirqa: “Kaychika watañam tukuyki kasukuspay serviki, ichaqa manam qoykuwarqankichu cabrachallatapas amistadniykunawan kusirikunaypaq. ³⁰Chuchumika warmikunawan kapuqniki tukuramuq churiki kutiramuptinmi ichaqa wiran animalaraq nakarachipunki.” ³¹Taytanñataqmi nirqa: “Churilláy, vida pasaqmasiyimi qamqa kanki. Qampaqmi tukuy imaypas. ³²Wañusqanmanta kawsariramuy hinaspa chinkasqanmanta rikuriramuy wawqekimantaqa kusikuspam fiestata rurananchik” nispa.

Mana confiyakuna mayordomomanta

16 ¹Jesumi discipulonkunata nirqa:

—Apu runapam karqa mayordomon. Paypa contranpi mana allin rimaykunata uyarispanmi ²qayaykuspa tapurqa: “Mana allin rimaykunatam qanmanta uyarini. Cuentata qoway llamkasqaykimanta, manañam mayordomoyqa kawañachu” nispa. ³Chaymi mayordomonaq piensarqa: “¿Imanaykusaqtaq patronniy manaña llamkanyta munaptinqa? Chakrapi llamkaytaqa manam atiymanchu, limosna mañakuytapas penqakunitaqmi. ⁴Mayordomo kayniymanta wischuruwaptin amistadniykuna wasinpi chaskiykuwanankupaqmi tantearuni imam rurayta.” ⁵Patronnin debeqkunata qayaykuspanmi hukninta nirqa: “¿Haykataq debekunki patronniyta?” nispa. ⁶Hinaptinmi chay tapusqan runañataq nirqa: “Pachak barril aceitem” nispa. Chaymi mayordomonaq nirqa: “Kayqa conrato rurasqayki papel. Kunallan pichqa chunkallamantaña mosoq documentota ruracyway” nispa. ⁷Nirqataqmi huknin debekuqñintapas: “¿Haykataq patronniyta debekunki?” nispa. Hinaptinmi payñataq nirqa: “Pachak tupu trigom” nispa. Chaymi pay-

tapas nirqa: “Kayqa papelniki. Pusaq chunkallamantaña documentota ruraykuway” nispa.
⁸Mana allin ruraq mayordomopa sacre kaywan rurasqantam patronnin alabarqa.

—Runamasinkunawan imapas ruraypiqa Diospa churinkunamantapas aswan sacreqa kay tiempopi kawsaq runakunam.

⁹—Chaymi nikichik: Mana allinkunapi gastanapaq qollqekichikwan amistadta ganaychik chaynapi qollqekichik manaña kaptinpas hanaq pachapi chaskisunaykichikpaq.

¹⁰—Pisillapas confiana runaqa achkapipas confianapaqmi. Pisillatapas yanqacharuq runaqa, achka confiykusqatapas yanqacharunqam. ¹¹Mana allinkunallapi gastana qollqepi mana confiana kaptikichikqa çpitaq confiasunkichikman cheqap kaqtaqa? ¹²Runapa qollqenta gastakuruptikichikqa çkikichikpa kaqtaqa pitaq qosunkichikman?

¹³—Manam pipas servinmanchu isqay patrontaqa, huknintach cheqinman, huknintañaataqcha kuyanman, hukninman ratakus pachá huknintañaataq desprecianman. Manam serviwaqchikchu Diostawan qollqetaqa.

¹⁴Qollqella kuyaq *fariseokuna Jesusta uyarispanku burlakuptinkum ¹⁵paykunata nirqa:
 —Qamkunaqa runa qawasunallaykichikpaqmi allin ruraq tukunkichik. Diosmi ichaqa reqsisunkichik mana allin songoyoq kasqaykichikta. Runakunapaq sumaqlaña rikchakusqanpas Diospaqqa millakuyapaqmi.

Leymantawan Diospa munaychakusqanmanta

¹⁶—Moisespa qellqasqan *leywan Diosmanta willakuqkunapa yachachisqanqa Bautizaq Juanpa willakuy qallarisqankamallam karqa. Chaymantapunim Diospa munaychakusqanmanta willakuchkanku hinaptinmi llapallanku yaykuypi atipakuchkanku.

¹⁷—Cielowan kay pachach facilta chinkarunman leypa puntochallanpas chinkarunanmantaqa.

Casadokunaqa mana rakinakunankumanta

(Mt 19:1-12. Mr 10:1-12)

¹⁸—Warminmanta rakikuruspan huk warmiwan casarakuq runaqa huchallikunmi. Huchallikuntaqmi qosanpa saquesqan warmiwan casarakuq runapas.

Infiernopi tarikuq apumanta

¹⁹Jesusmi nirqa:

—Huk apu runam grosella pachawan hinaspa linomanta fino pachakunawan churakuq hinaspa sapa punchaw ruraq admirakuypaq convidota. ²⁰Karqataqmi limosna mañakuq Lazaro sutiyoq runapas, apupa punkunpim heridasapallaña wischurayaq. ²¹Paymi apupa mesanmanta wichimuqkunallawanpas saksaykuyta munaq. Heridankunatapas allqokunallañam asuykuspa llaqwaykuq. ²²Chayna kachkaspa limosna mañakuq runa wañukuptinmi almanta angelkuna aparurqa Abrahampa kasqanman. Aputapas wañukuptinmi pamparurqaku.

²³—Chay apu runam wañusqakunapa kasqanpi ñakarispam karumanta rikururqa Lazarota Abrahamwan kachkaqta. ²⁴Chaymi qaparirqa: “Taytáy Abraham, kuyapayariy-kullawaspaykiyá Lazarota kachamuway dedollanpipas yakuta apamuspan qallullaytapas nuyuykachinanpaq, ñoqaqariki kay ninapim ñakarichkani” nispa. ²⁵Abrahamñaataqmi nimurqa: “Yuyariy churilláy, ñawpaq vidaykipiqa tukuy imayoqmi karqanki, Lazarom ichaqa muchuyllapi karqa. Kunanmi ichaqa hawkaña kaypi tarikuchkan, qamñaataqmi chaypi ñakarichkanki. ²⁶Manataqmi kaylawmantaqa munaspankupas qamkuna lawman-

qa pipas chimpamunmanchu nitaqmi ñoqayku lawmanpas pipas hamunmanchu uku-uku wayqo rakiwasqanchikrayku” nispa. ²⁷Chaymi apuñataq nirqa: “Chaynaqa taytáy Abraham, ruegacusqaykiyá taytaya wasinpi kaqkunaman willachimunaykipaq. ²⁸Kachkanraqmi pichqa wawqeykuna, paykunaqa amañayá kaypi ñakariqqa hamuchunchu” nispa. ²⁹Hinaptinmi Abrahamñataq nirqa: “Chaypaqmi Moisespa hinaspa Diosmanta willakuqkunapa qellqasqanta hatallinku, chaytayá kasukuchunku.” ³⁰Hinaptinmi chay apuñataq nirqa: “Taytáy Abraham, manam kasukunmankuchu. Aswanqa wañuqkunamanta pillapas kutiruptinqa wanakunqakum” nispa. ³¹Chaymi Abrahamñataq nirqa: “Moisespa hinaspa Diosmanta willakuqkunapa nisqankunata mana kasukuspankuqa manam creenmankuchu wañuqkunamanta huk kaqnin kawsarimuptinpas.”

Pitapas huchallichiqqa sinchi castigasqa kananmanta

(Mt 18:6-7, 21-22. Mr 9:42)

17 ¹Discipulonkunatam Jesus nirqa:

—Huchallichiqkunaqa kanqapunim. Ichaqa iimaynaraq kanqa huchaman urmachiq runaqa! ²Ñoqapi iñiq kay taksachakunamanta hukninta pipas huchallichiqpaqqa allinchá kanman molino rumita kunkanman wataruptinku lamar qochaman wischusqa kaynin. ³Chaynaqa cuidakuychikyá.

—Runamasiki huchallikusuptikiqa faltanmantayá anyaykuy. Faltanta reqsikuptinqa pampachaykuyá. ⁴Huk punchawllapi qanchis kutita huchallikusuptikipas qanchis kutitam pampachanki huchanta reqsikuptinqa.

Iñiypa atiyinmanta

⁵Señortam *apostolninkuna mañakurqaku:

—Yanapaykuwayku astawan iñiyniyoy kanaykupaq —nispa.

⁶Hinaptinmi Señorñataq nirqa:

—Mostazapa muhun hinallapas iñiynikichik kaptinqa niwaqchikmi kay purun higos sachata: “Sapikimanta pilakuspa lamar qochapiña sapichakuy” nispa hinaptinqa kasusunkichikmanmi.

Sirvientepa imam rurananmanta

⁷—Yapusqanmanta otaq animal michimusqanmanta sirvientekichik kutiruptinqa ñyaqachum niwaqchik: “Mesapi tiyaykuspa mikukuy” nispa? ⁸Manam, aswanqa niwaqchikqa: “Cenayta preparapamuway, servimuwaptiki mikuruptiy tomaruptiyñam qampas mikunki hinaspa tomaniki” nispam. ⁹Tanteayniymantaqa kamachisqallan rurasqanmantaqa manam patronqa runantaqa agradecekunmanchu. ¹⁰Qamkunapas tukuy kamachisusqaykichikta ruraruspayá niychik: “Mana imapaq valeqmi kanchik, deberllanchikta rurarunchik” nispa.

Leprawan onqoqta Jesus sanoyachisqanmanta

¹¹Jerusalenman Jesus rispanmi, Galilea lawpa hinaspa Samaria lawpa colindanta pasarqa. ¹²Chaypi huknin llaqtachaman chayaruptinmi *leprawan chunka onqoqkuna taripaykurqaku. Karullapi sayaykuspankum ¹³qayakurqaku:

—Señor Jesus, kuyapayariykullawayku —nispa.

¹⁴Paykunata Jesus qawarispanmi nirqa:

—*Sacerdotekunawan qawachikamuychik —nispa.

Richkaspankuñataqmi sanoyarurqaku. ¹⁵Chaymi paykunamanta huknin sanoyarusqanta qawakuykuspan kutirirqa qaparillawanña Diosta alabastin. ¹⁶Jesuspachakinman qonqoranpa kumuykuspanmi graciasta qorqa. Payqa karqa Samaria lawmanta kaqmi.

¹⁷Jesumsi nirqa:

—¿Manachum chunka onqoqta sanoyachirqaniqa? ¿Maytaq wakín isqonqa?

¹⁸¿Kay forastero runallachum kutimurqa Diosta alabanapaq?

¹⁹Chaynata niruspanmi chay runata nirqa:

—Hatarispayki pasakuy, iñiyinikim sanoyarachisunki —nispa.

Diospa munaychakusqanqa haykapim chayamunanmanta

(Mt 24:23-28, 36-41)

²⁰Diospa munaychakusqanqa haykapim chayamunanmanta *fariseokuna tapup-tinmi paykunata Jesus nirqa:

—Diospa munaychakusqanqa manam suti reqsiyllachu hamunqa. ²¹Manam ninqakuchu: “Kaypim kachkan” otaq “wakpim kachkan” nispaqa. Diospa munaychakusqanqa ñam qamkuna ukupiña kachkan —nispa.

²²Chaymantañataqmi discipulonkunata nirqa:

—Hamuq punchawkunapim Diosmanta Hamuqpa kutimusqay punchawta rikuykuyta munankichik ichaqa manam rikunkichikchu. ²³“Kaypim kachkan” otaq “Wakpim kachkan” nisuptikichikqa amam qatinkichikchu. ²⁴Imaynam lliptay tukuy hinastinman kancharin, chaynam Diosmanta Hamuq Runapa Punchawniypas kanqa. ²⁵Ichaqa puntataqa ancharataqmi ñakarínay hinaspa uyariwaqniy runakunapa negasqan kanay. ²⁶Imaynam Noepa tiempopi sucedekurqa, chaynam sucedekunqa Diosmanta Hamuq Runa kutimuptiypas. ²⁷Noepa tiempopim mikurqaku, upyarqaku, casarakurqaku hinaspa casarachinakurqaku Noey buqueman yaykunankama chaymi paykunataqa sinchi para chayaramuspa lliwta chinkarachirqa. ²⁸Lotpa punchawnin-kunapipas chaynam pasakurqa. Runakunam mikurqaku, upyarqaku, *rantikurqaku, tarpurqaku, wasikunata hatarichirqaku. ²⁹Sodoma llaqtamanta Lotpa lloqsisqan punchawmi ichaqa cielomanta rupachkaq *azufre paraykamuspan llopallan runata chinkarachirqa. ³⁰Chaynam kanqa Diosmanta Hamuq Runa rikuriykamuptiypas.

³¹—Chay punchawpiqa wasinpa hawanpi kaqpas amañayá uraykamuchunchu imanpas horqoqqa. Chakrapi kaqpas amañayá qepamanqa qawarichunchu. ³²Yuyaychikyá Lotpa warmintaqa imam sucedesqanta. ³³Pipas vidallan cuidakuqqa pierderunqam, vidan pierderuqmi ichaqa waqaychanqa.

³⁴—Chay tutapim iskay runakuna camapi kachkanqaku, hukninmi apasqa kanqa, hukninñataq saquesqa. ³⁵Iskay warmikunam kutakuchkanqaku. Hukninmi apasqa kanqa, hukninñataq saquesqa. (³⁶Iskay runakunam chakrapi kachkanqaku, hukninmi apasqa kanqa hukninñataq saquesqa.)

³⁷Chaymi uyariqninkuna Jesusta tapurqaku:

—Señor ¿maypitaq chaykunaqa sucedekunqa? —nispa.

Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Maypim ayapa kasqanpim ullachkukuna huñunakunqa —nispa.

Juezmantawan viudamanta

18 ¹Mana pisipaspa tukuy tiempopi Diosta mañakunamantam rikchanachispan Jesus nirqa:

²—Huk llaqtapim karqa Diosta mana manchakuq hinaspa runakunatapas mana respetaq juez. ³Chay llaqtapi yachaq viudam payman rispa ruegakuq: “Contraypi kaq runamanta justiciaykullaway” nispa. ⁴Unayña viuda ripanyaptinmi arreglo rurayta mana munachkaspanpas, tantearikuruspa nirqa: “Diosta mana manchakuspapaspas hinaspa runakunata mana respetachkasapaspas ⁵hamupayawasqanraykuyá arreglota ruraykapusaq mana chayqa, kutinyamuspanmi umayta nanachiwanman” nispa.

⁶Uyariychikyá chay mana allin juezpa nisqanta. ⁷Chaynaqa ¿manachum Diosqa akllasqankunapa tuta punchaw qayakuyninta uyariykuspan allin arreglota ruranqa? ⁸Nikichikmi, cheqaptapunipas payqa chayllam allin arreglota ruranqa. Diosmanta Hamuq Runa yapatawan kay pachaman kutimuspayqa ¿tarimusaraqchuch iniyinyoq runakunata?

Fariseowan hinaspa impuesto cobraqwan rikchanachisqanmanta

⁹Justo runakuna kasqankupaq hapikuspanku runamasinku despreciaqkunatam Jesus rikchanachispan nirqa:

¹⁰—Iskay runakunam rirqaku temploman Diosta mañakunankupaq. Hukninmi karqa *fariseokunamanta hukninñataq *impuesto cobraqkunamanta. ¹¹Fariseom sayaykuspan kikillanpaq kaynata mañakurqa: “Graciastam qoyki Diosnilláy. Ñoqaqa manam kani pimantapas qollqen qechuqchu nitaq mana allin ruraqchu nitaq hukwan pierdekuqchu nitaq wak impuesto cobraq runa hinachu. ¹²Ñoqaqa semanapim iskay kutita ayunani, ganasqaykunamantapas chunkamantam hukninta qomuyki” nispa. ¹³Impuesto cobraqñataqmi karuneqpiraq sayaykuspa altotapas mana qawarispam qasqonta takakuspan nirqa: “Dioslláy, huchasapam kallani, kuyapayariykullawayá” nispa. ¹⁴Chaynaqa fariseomantapas huchanmanta pampachasqaqa wasintaqa kutikurqa impuesto cobraqmi. Pipas hatunchakuqqa humillasqam kanqa, pipas humillakuqñataqmi hatunchasqa kanqa.

Wawakunata Jesus bendecisqanmanta

(Mt 19:13-15. Mr 10:13-16)

¹⁵Wawakunatam pusamurqaku Jesus llachpaykunanpaq. Discipulonkunañataqmi chayta qawaykuspa qaqcharqaku pusamuqkunata. ¹⁶Jesusñataqmi paykunata qayaykuspan nirqa:

—Ama harkaychikchu wawakuna ñoqaman hamunanta. Kay wawakuna hina kaqkunapaqmi Diospa munaychakusqanqa. ¹⁷Cheqaptam nikichik, pipas wawakuna hina Diospa munaychakusqanta mana chaskispaqa manapunim chaymanqa yaykunqachu.

Jesuswan apu joven parlasqanmanta

(Mt 19:16-30. Mr 10:17-31)

¹⁸Allin reqsisqa huk runam Jesusta tapurqa:

—Allin yachachikuq ¿imatataq rurasaq wiñay kawsanaypaq? —nispa.

¹⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Imanasqataq “allin yachachikuq” niwanki? Diosllam allinqa. ²⁰Qamqa yachankim Diospa kamachikuyninkunata, chay kamachikuykunam nin: “Amam hukwanqa pierdekunkichu, amam pitapas wañuchinkichu, amam suwakunkichu, amam pimantapas llullataqa rimankichu, tayta-mamaykita respetay” nispa.

²¹Hinapinmi chay runañataq nirqa:

—Warmas kasqaymantaraqmi chaykunataqa kasukurqani.

²²Chayta uyarispammi Jesus nirqa:

—Chaywanpas kayraqmi faltasunki, rispaykiyá *rantikaramuy tukuy kapuq-nikita hinaspayá chay qollqeta wakchakunaman qoykariy, chaynapim hanaq pachapi kapuqnirikuna kanqa, chaymanta kutimuspañam ñoqawan rinki.

²³Chay runam chaynata uyariruspan llakikururqa apullaña kasqanrayku.

²⁴Chayna ancha llakisqata Jesus qawarispami nirqa:

—iMayna sasatam apu runakunaqa yaykunqa Diospa munaychakusqanmanqa!

²⁵Apu runa Diospa munaychakusqanman yaykunanmantaqa, *canelloch yaqapas agujapa rinrinta usturunman —nispa.

²⁶Uyariqninkunañataqmi tapukurqaku:

—Hinaptinqa ¿pitaq salvakuytaqa atinman? —nispa.

²⁷Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Runakunaqa manam atinmanchu, Diospaqmi ichaqa tukuy imapas atinallan —nispa.

²⁸Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:

—Ñoqaykuqa imaykutapas saqeruspam qanwan purichkaniku.

²⁹Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, pipas Diospa munaychakusqanrayku saqenqa wasinta, warminta, wawqe-paninkunata, turi-~ñañankunata, tayta-mamanta, churinkunata ³⁰hinaspaqa kay pachapim chaskinqa llapa iman saquesqankunamantapas mastaraq, hamuq tiempopiñataqmi wiñaypaq kawsanqa.

Wañunanmanta kimsa kaq kutipi Jesuspa willakusqanmanta

(Mt 20:17-19. Mr 10:32-34)

³¹Chunka iskayniyoq akllasqankunata huklawman sapaqchaykuspanmi Jesus nirqa:

—Jerusalen llaqtamanmi richkanchik, chaypim Diosmanta Hamuq Runamanta willakuqkunapa tukuy ima qellqasqan cumplikunqa. ³²Mana castanchik runakunaman entregasqa kaptiyimi burlakuwanqaku, kamiwaspankum toqawanqaku. ³³Azotewaspankum wañurachiwanqaku, ichaqa kimsa punchawmantam kawsarimusaq.

³⁴Discipulonkunañataqmi imayrikuqtapas mana entienderqakuchu. Chay rimasqanqa pakasqa hina kasqanraykum mana entienderqakuchu.

Huk ñawsata Jesus sanoyachisqanmanta

(Mt 20:29-34. Mr 10:46-52)

³⁵Jerico llaqtaman Jesus hichpaykuchkaptinmi ñanpa patanpi limosnata mañakuspan ñawsa tiyachkarqa. ³⁶Achkallaña runakuna pasasqanta uyarispami tapukurqa imam chayqa kasqanmanta. ³⁷Nazaretmanta kaq Jesus pasasqanta willaykuptinkum ³⁸qaparirqa:

—Davidpa mirayninmanta hatun kamachikuq Jesus, llakipayariykullawayá —nispa.

³⁹Jesuspa ñawpaqnin riqkunam qaqcharqaku upallananpaq, payñataqmi aswanraq qaparirqa:

—Davidpa mirayninmanta hatun kamachikuq Jesus, llakipayariykullaway —nispa.

⁴⁰Hinaptinmi Jesus sayaykuspa payta pusachimurqa. Hichpamuptinmi tapurqa:

⁴¹—¿Imatataq munanki qampaq ruranayta? —nispa.

Chaymi ñawsañataq nirqa:

—Señor, qawarikuytam munani —nispa.

⁴²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qawarikuy. Iñiynikim sanoyarachisunki —nispa.

⁴³Chaypunilla qawarikuruspanmi Diosta alabastin Jesuswan pasakurqa. Llapa runakunapas Diostam alabarqaku admirakuypaq rurasqankunata qawaykuspanku.

Jesusmantawan Zaqueomanta

19 ¹Jerico llaqta ukunta Jesus pasachkaptinmi ²impuesto cobraq runakunapa jefen Zaqueo sutiyoq apu runa ³Jesus reqsiykuyta munarqa, ichaqa manam atirqachu achkallaña runakuna kasqanrayku, payqa taksalla sayayniyoqmi karqa. ⁴Kallpaylla ñawparuspanmi purun higos sachaman seqarurqa chayninta Jesus pasaptin reqsiykunanpaq. ⁵Chay sitioman Jesus chayaruspanmi payta qawaríspan sutinmanta qayaykurqa:

—Zaqueo, chaylla uraykamuy, wasikipim kunan samasaq —nispa.

⁶Utqayman uraykamuspanmi kusionqallaña wasinman pusarqa. ⁷Rikuqninkunañañataqmi Jesuspa contranpi rimarqaku:

—Huchasapa runapa wasinmanmi yaykurun samakunanpaq —nispa.

⁸Zaqueoñañataqmi Señorpa qayllanpi sayaykuspa nirqa:

—Señor, kapuqniykunatam partenta wakchakunaman qosaq, engañaspay suwasqaykunamanñañataqmi tawa kuti mirayniyoqtaña kutichipusaq —nispa.

⁹Chaymi Jesusñañataq nirqa:

—Runakunapa salvaqninmi kay wasiman chayaramuni, kay runapas Abrahamapa mirayninmanta kaqmi. ¹⁰Diosmanta Hamuq Runaqa chinkasqakunata maskaspay salvaqmi hamurqani.

Serviqninkunaman qollqeta saqeykuspan illaruq apumanta

¹¹Jerusalemman Jesus hichpachkaptinmi payta uyariqkuna piensarqaku Diospa munaychakusqanqa chay-chay punchawkunallapiña karunanmanta. ¹²Chayraykum rikchanachispan paykunaman nirqa:

—Reqsisqa ayllumanta kaq runam huklaw nacionta rirqa rey kananpaq nombramienton chaskiq. ¹³Manaraq richkaspanmi chunkantin serviqninkunata qayaykuspan sapakamaman waranqa qollqeta qoykarirqa: “Kutimunaykamam kaywan negociachkankichik” nispa. ¹⁴Illaruq runapa enemigonkunañañataqmi paypa qepallanta comisionta pasachirqaku:

“Manam munanikuchu chay runaqa reyniyku kananta” nispa. ¹⁵Rey kananpaq nombrasqaña llaqtanman kutiruspanmi qollqe qosqan serviqninkunata qayachirqa chaynapi sapakamapa qollqe mirachisqanta yachananpaq. ¹⁶Punta kaq hamuruspanmi nirqa:

“Señor, qollqekiqa huk chunka waranqatawanmi mirarun” nispa. ¹⁷Chaymi reyñañataq nirqa: “Kusallañam, allin sirviente. Pisillapas saquesqaywan confianapaq kasqaykimantam chunka llaqtapa gobiernaqnin kanki” nispa. ¹⁸Chaymantañañataqmi huknin hamuq nirqa:

“Señor, qollqekiqa pichqa waranqatawanmi mirarun” nispa. ¹⁹Chaymi reyñañataq nirqa:

“Qampas pichqa llaqtatam gobiernanki” nispa. ²⁰Hukninñañataqmi nirqa: “Señor, kayqa qollqeki. Kipuykuspaymi hinallata churapurqayki. ²¹Manchakurqaykim qollqekitaqa mana kachariq kasqaykirayku, qamqariki mana churasqaykitam apakunki, cosechakuykunkipas mana tarpusqaykitataqmi” nispa. ²²Chaymi reyñañataq nirqa: “iMana imapaq valeq sirviente! Simillaykim condenarusunki. Qollqeyta mana kachariq kachkaptiyqa,

mana churasqayta apakuq kachkaptiyqa hinaspa mana tarpusqayta cosechakuykuq kachkaptiyqa, ²³qollqeytaqariki prestaqkunamanmi qoykuwaq karqa chaynapi mirayniyoqtaña chaskikunaypaq.” ²⁴Chaynata niruspanmi chaypi kaqkunata kamachirqa: “Chay runamanta qollqeta qechuspa chunka waranqa mirachiq runaman qoykuychik” nispa.

²⁵Hinaptinmi paykunañañataq nirqaku: “Señor, payqa kachkan chunka waranqa qollqeyoq-

ñam” nispa. ²⁶Chaymi reyñataq nirqa: “Kapuqniyoqqa astawanraqmi chaskinqa, mana kapuqniyoqkunamantam ichaqa aslla kapuqniypas qechusqa kanqa. ²⁷Rey kanaypaq mana munaq enemigoykunatapas pusamuspaykichikyá qayllaypi wañuchiychik.”

Jerusalen Ilaqtaman Jesus yaykusqanmanta

(Mt 21:1-11. Mr 11:1-11. Jn 12:12-19)

²⁸Chay rikchanachiyta tukuruspanmi paykunapa ñawpaqninta Jerusalen Ilaqtaman nirqa. ²⁹Olivos sutiyoq moqomanmi hichpaykurqa, chay lawpim kachkan Betfage Ilaqtachawan Betania Ilaqtacha. Chaymanta iskay discipulonkunata Jesus kachaspanmi nirqa:

³⁰—Riychik wak chimpa Ilaqtachata, chayaruspaykichikmi tarinkichik manaraq pipapas sillakusqan watasqa malta asnota, paskaramuspayá aysaramuychik.

³¹Pipas: “¿Imapaqtaq paskankichik asnoyta?” nispa tapusuptikichikqa qamkunam ninkichik: “Señormi necesitachkan” nispa.

³²Rispankum Jesuspa nisqanta hinalla tariykurqaku. ³³Asnoyoqkunañataqmi paskasqankuta rikuruspanku nirqaku:

—¿Imapaqtaq paskankichik asnoyta? —nispa.

³⁴Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Señormi necesitachkan —nispa.

³⁵Jesusman asnota aysaramuspankum pachankuwan caronarqaku chaymi Jesusñataq sillakuykurqa. ³⁶Riptinmi ñanman runakuna pachankuta mastarqaku.

³⁷Olivos Moqomanta uraykuchkaptinkum Ilapallan qatinqinkuna kusikuymanta qaparispas Diosta alabarqaku milagrokuna rikusqankumanta. ³⁸Paykunam nirqaku:

—iAlabasqayá kachun Señorpa sutinpi hamuq Reyqa! iHawkayay kachun hanaq pachapi! iAlto-altopi kaqkunayá Diosta alabachunku! —nispa.

³⁹Wakin *fariseokunañataqmi runakuna ukumanta lloqsiykuspanku Jesusta nirqaku:

—Yachachikuq, upallachiy kay discipuloykikunata —nispa.

⁴⁰Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Paykuna upallaruqtaq rumikunañach qaparinman —nispa.

⁴¹Jerusalenman hichpaykuspanñataqmi Ilaqtata qawarispan waqarqa, ⁴²paymi nirqa:

—iIma allinraq kanman kay punchawnikiipi hawkayaynikipaq kaqta entiendeykuptikiqu! Kunanqariki qanmanta pakasqaraqmi kachkan. ⁴³Hamuchkanmi punchawkuna, enemigoykikuna muyuriqnikipi cercota hatarichiptinkum mana maynintapas lluptiyta atinkichu. ⁴⁴Pampamanmi wischurusunki chaypi yachaqkunatawan, perqaykipi rumikunapas manañam kanqachu, watukamusuqniku Diosta mana reqsikusqaykirayku.

Templopi rantikuqkunata Jesus qarqosqanmanta

(Mt 21:12-17. Mr 11:15-19. Jn 2:13-22)

⁴⁵Temploman Jesus yaykuykuspanmi, chaypi *rantikuqkunata qarqoyta qallaykurqa, paykunatam ⁴⁶nirqa:

—Bibliam nin: “Temploqqa Mañakuwananku Wasiwan sutichasqam kanqa” nispa. Aswanqa qamkunaqa suwakunapa machayninta hinam rurarusqankichik.

⁴⁷Sapa punchaw Templopi Jesus yachachiptinmi *sacerdotekunapa jefenwan Diospa leynin yachachiqkuna hinaspa Ilaqtapi kamachikuqkuna wañurachiypi nirqaku. ⁴⁸Ichaqa manam imanaytapas atirqakuchu payta uyarinankupaq chaypi Ilapallan runakuna kasqankurayku.

Jesusqa kamachikunanpaq munayniyoq kasqanmanta

(Mt 21:23-27. Mr 11:27-33)

20 ¹Huk punchawmi runakunata templopi Jesus yachachispan allin noticia-ta willachkarqa, rimaptinmi *sacerdotekunapa jefenwan Diospa leynin yachachiqkuna hinaspa judiokunapa kamachiqninkuna chayaruspa ²tapurqaku: —Niwayku ¿ima derechoykiwantaq chaykunataqa rurachkanki? ¿Pitaq autorizasurqanki? —nispanku.

³Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Ñoqapas tapusqaykichikyá: ⁴¿Pitaq bautizananpaq Juantaqa kachamurqa Dioschu icha runakunachu? —nispa.

⁵Chaynata Jesus tapuptinmi kikinpura tanteeanakurqaku:

—“Sichum Diosmi kachamurqa” niptinchikqa, “¿Imanasqataq manaqa creer-qankichikchu?” niwasunchiki. ⁶Manataqmi nichwanchu “Runakunallam kachamurqa” nispaqa, chaynata niptinchikqa llapa runakunam rumiwan chamqaparuwachwan, Juantaqariki hapinku Diosmanta willakuqpaqmi —nispa.

⁷Chaymi Jesusta nirqaku:

—Manam yachanikuchu pipa kachamusqantapas —nispa.

⁸Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Manataqmi ñoqapas nisqaykichikchu ima derechoywanmi kaykuna rurasqaytapas —nispa.

Mana allin llamkaqkunawan rikchanachisqanmanta

(Mt 21:33-44. Mr 12:1-11)

⁹Jesusmi rikchanachispan runakunata nirqa:

—Huk runam chakranpi uvasta plantarurqa hinaspan llamkaq runakunaman chakranta arriendakuruspan unaypaq illarurqa. ¹⁰Uvas cosecha chayaramuptinmi runanta kacharqa llamkaqkunamanta tupaqñinta mañamunanpaq. Paykunañataqmi runanta maqaparupanku mana imayoqta kutirichirqaku. ¹¹Yapatawanmi huknin runanta kacharqa, paytapas insultaspankum maqaparqaku hinaspan mana imayoqta kutirichirqaku. ¹²Kimsa kaqpipas kacharqaraqmi huknin runanta, ichaqa paytapas maqaparupankum chakranmanta wischururqaku.

¹³—Chakrayoqmi tantearqa: “¿Imañataq ruraykusaq? Chaynaqa, kuyasqay churriyañayá kachasaq, paytaqa respetanqakuch” nispa. ¹⁴Ichaqa chay llamkaqkuna payta rikuruspankum ninakurqaku: “Paymi chashinqa herenciataqa, paytaqa wañurachisunyá ñoqanchikña dueño kananchikpaq” nispa. ¹⁵Chakramanta horqoruspan wañurachirqaku.

Jesusmi paykunata tapurqa:

—Chaynaqa ¿imatataq ruranqa chakrayoqqa? ¹⁶Payqa kutiruspanmi llamkaqkunata wañurachispan chakranta hukkunamanña arriendakunqa.

Jesuspa chayna nisqanta uyariruspankuñataqmi:

—Amayá Diospas chaytaqa munachunchu —nirqaku.

¹⁷Paykunata qawarisanmi Jesus tapurqa:

—¿Ima ninantaq:

“Wasi perqaqkunapa wischupakusqanku rumiqa, cimientopi esquinan hapiq rumiñam rikurirurqa” nispa Bibliapa nisqanqa?

¹⁸Chay rumiman wichiƙkunam pakipasqa kanƙaku, rumipa hapisqankunañaataq-mi ñutusqa kanƙaku.

Impuesto paganapaq tapukuymanta

(Mt 21:45-46, 22:15-22. Mr 12:12-17)

¹⁹Diospa leynin yachachiƙkunapiwan *sacerdotekunapa jefenkunam musyakururqaku Jesuspa rikchanachisqanqa paykunapa contranpi kasqanta. Chay ratollapi presocharuyta munaspapas manam atirqakuchu runakunata manchakusqankurayku. ²⁰Chaymi justo tukuq runakunataña kacharqaku imapipas pantarachimunankupaq chaynapi chayman-sumlla acusaspa prefectoman entreganankupaq. ²¹Paykunam Jesusta nirqaku:

—Yachachikuq, yachanikum qamqa imam kaqlлата rimaspayki yachachis-qaykita. Pimanpas mana sayapakuspaykim cheqaplлата yachachinki Diospa munasqanman hina kawsananchikpaq. ²²Niykuwaykuyá: ¿Allinchu Rey Cesar-man *impuesto pagayninchik icha manachu? —nispa.

²³Llullawan tapusqankuta musyaruspanmi Jesus nirqa:

²⁴—Qollqeta qawachiwaychik. Kay qollqepiqa ¿pipa uyanwan pipa sutintaq kachkan? —nispa.

Hinaptinmi paykunañaataq nirqaku:

—Rey Cesarpam —nispa.

²⁵Chaymi Jesusñaataq nirqa:

—Rey Cesarpa kaqtaqa paymanyá qoychik, Diosmanñaataq paypa kaqta —nispa.

²⁶Runakunapa qayllanpi mana pantaspa allinta contestaruptinmi admirasqalla-ña upallakururqaku.

Kawsarimuymantam tapunku.

(Mt 22:23-33. Mr 12:18-27)

²⁷Wañuƙkunapa kawsarimuynin negaq wakín *saduceokunam Jesusman asuy-kuspan tapurqaku:

²⁸—Yachachikuq, Moisespa qellqasqanpim niwachkanchik: “Casado runa mana churiyoq wañuruƙtinqa, wawqenmi viudawan casarakunqa hinaptinmi churipas wañukuqpa chu-rin hinaña kanqa chaynapi wañukuqpa miraynin kananpaq” nispa. ²⁹Huk kutipim qanchis wawqekuna karqa. Mayor kaq casarakuruspanmi mana churiyoq wañukurqa. ³⁰Chaymi viudawanqa wañukuqpa sullkanña casarakururqa, ichaqa paypas mana churiyoqmi wañu-kurqa. ³¹Kimsa kaq wawqenpas viudawan casarakuruspanmi mana churiyoq wañukurqa. Chaynallatam rurarqa qanchisnintin sullkankunapas, ichaqa paykunapas mana churiyoqmi wañukurqa. ³²Chaymantam viudapas wañukurqa. ³³Chaynaqa wañuƙkuna kawsarimup-tinqa ¿mayqanpa warmintaq kanqa qanchisnintin paywan casarakuchkaptinqa? —nispa.

³⁴Chaymi Jesusñaataq nirqa:

—Kay pachapi runakunaqa casarakunkum, hinaspapas casarachinakunkum.

³⁵Hanaq pachaman chayaspa kawsarimunanaq kaqkunanaq manañam casara-kunkuchu nitaqmi casarachinakunkupaschu. ³⁶Kawsarimuspankuqa manam wañunqakuñachu, paykunanaq angelkuna hinaña kaspam Diospa churin kanqaku.

³⁷Wañuƙkunapa kawsarimunamantaqa Moisespas yachachirqam tankar kichkapi imam sucedekusqanwan. Señortam suticharqa Abrahampa Diosninwan, Isaacpa Dios-ninwan hinaspa Jacobpa Diosninwan. ³⁸Chaynaqa Diosqa manam wañusqakunapa Diosninchu ichaqa kawsaqkunapa Diosninmi, paypaqa llapallanmi kawsachkan.

³⁹Chaynata Jesus niruptinmi Diospa leynin yachachiqkunamanta wakinnin nirqa: —Yachachikuq, allintam rimarunki —nispa.

⁴⁰Chayraykum manchakururqakuña tapukuytapas.

Cristoqa Rey Davidmantapas aswan hatun kasqanmanta

(Mt 22:41-46. Mr 12:35-37)

⁴¹Jesusmi paykunata tapurqa:

—¿Imaynanpitaq ninku Cristoqa Davidpa miraynin kasqanta? ⁴²⁻⁴³Davidmi Sal-mos libropi nichkan:

“Señor Diosmi Señorniyta nirqa:

‘Enemigoykikunata vencenaykamayá

*alleqniypi tiyay.

Enemigoykikunata saruchinaykamayá

alleqniypi tiyaykuy’ nispa.”

⁴⁴¿Imaynataq Cristoqa Davidpa mirayninqa kanman, Davidpuni “Señorniy” nispa Cristomanta rimachkaptinqa?

Diospa leynin yachachiqkunata Jesus qaqchasqanmanta

(Mt 23:1-36. Mr 12:38-40. Lc 11:37-54)

⁴⁵Llapa runakuna uyarichkaptinmi discipulonkunata Jesus nirqa:

⁴⁶—Cuidakuychik Diospa leynin yachachiqkunamanta, paykunaqa qoyso pachawan puriytam gustanku, plazakunapipas respetollawanña rimaykunatam munanku, huñu-nakunanku wasikunapipas hinaspa convidokunapipas ñawpaqllapi tiyaytam munanku.

⁴⁷Viudakunapa imallantapas qechuruspam allin runa tukuspa una-unayta Diosta ma-ñakunku, chayraykum paykunaqa wakinmantapas aswan castigasqaraq kanqaku.

Wakcha viudapa ofrenda qosqanmanta

(Mr 12:41-44)

21 ¹Jesusmi qawachkarqa ofrenda churananku baulman apukunapa ofrenda churasqanta. ²Qawarirqataqmi iskay qollqechakuna churaq wakcha viudapas. ³Chaymi nirqa:

—Cheqaptanunim nikiqchik, wak wakcha viudam llapallan apukunapa churasqan-mantapas aswan achkataqa churaykun. ⁴Apukunaqa puchuq qollqellankutam churarqa, wak viudam ichaqa wakcha kayninpi mantienekunanpaq kaqta llapallanta qoykun.

Templo tuñichisqa kananmanta

(Mt 24:1-2. Mr 13:1-2)

⁵Kuyayllapaq rumikunawan hinaspa Diosman regaldasqa sumaq adornokuna-wan allichasqa templomanta wakinkuna rimaptinkum Jesus nirqa:

⁶—Kay qawasqaykichikkunatam hamuq punchawkunapi tuñichinqaku, manam chulla rumipas perqasqaqa puchunqachu.

Jesus kutimunapq tukuy ima pasakunanmanta

(Mt 24:3-28. Mr 13:3-23)

⁷ Jesustam tapuykurqaku:

—Yachachikuq ¿haykapitaq kay nisqaykikunaqa kanqa? ¿Ima señaltaq kanqa manaraq chaykuna pasakuchkaptinqa? —nispa.

⁸ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Allinta qawakuychik, yanqataq pipas pantachisunkichikman. Achkaqmi hamunqaku ñoqapa sutiypi: “Ñoqam kani Cristo, ñam tiempoqa chayaramunña” nispa. Ichaqa amam paykunawanqa rinkichikchu. ⁹ Guerrakunamanta hinaspa chaqwakunamanta uyarispaykichikqa amam mancharikunkichikchu. Chaykunaqa puntatam sucedekunan ichaqa kay tiempoqa manam tukunqaraqchu.

¹⁰—Huk nacionmi peleanaq huklaw nacionwan chaynataq huk gobiernopas huklaw gobiernowan. ¹¹ Tukuy hinastinpim kanqa manchakuypaq terremotokuna, muchuykuna hinaspa onqoykuna. Cielokunapipas kanqam mancharikuypaq hatun señalkuna.

¹²—Ichaqa manaraq chaykuna pasakuchkaptinqa presochasqa hinaspa ñakarichisqam kankichik. *Huñunakunanku wasikunaman pusasqa kaspam carcelasqa kankichik. Ñoqaraykum juzgasqa kanaykichikpaq reykunaman hinaspa gobiernaqkunaman pusasqa kankichik. ¹³ Chaykunaqa sucedesunkichik ñoqamanta willakunaykichikpaqmi. ¹⁴ Amam yuyaymanankichikchu imam rimanaykichikmantapa. ¹⁵ Enemigoykichikkunata upallachinaykichikpaqmi hinaspa mana imanasunaykichikpaqmi yachaywan rimanaykichikpaq palabrakunata qosqaykichik. ¹⁶ Wakinnikichiktam tayta-mamallaykichik, wawqellaykichik, aylullaykichik hinaspa amistadllaykichik traicionarusunkichik chaymi wakinnikichikqa wañuchisqa kankichik. ¹⁷ Ñoqaraykum llapa runakuna cheqnisunkichik. ¹⁸ Chaywanpas umaykichikpi chullalla chukchaykichikpas manam chinkanqachu. ¹⁹ Pipas takyaqmi kawsayniyoqqa kanqa.

²⁰—Jerusalenpa muyuriqninpi tropakunata qawarispaqa, chay llaqta purmachinanku tiempo chayaramusqantam yachankichik. ²¹ Judea lawpi kaqkunaqa orqokunamanyá ayqechunku, Jerusalen llaqtapa chawpinpi kaqkunapas lloqsi-chunkuyá. Chakrapi kaqkunapas amañayá llaqtamanqa kutiykuchunkuchu. ²² Chay punchawkunaqa Diospa castiganan punchawkunam kanqa Bibliapi nisqankuna cumplikunanpaq. ²³ ¡Imaynaraq kanqaku chay punchawkunapi wiksayoq otaq ñuñuq wawayoq warmikunaqa! Dios kay llaqtakunata castigaptinmi llakikuyllaña kanqa. ²⁴ Espadawanmi wañuchinqaku, llapallan nacionkunamanmi presochasqata pusanqaku. Mana judío kaq runakunañam Jerusalen llaqtataqa munaychakunqaku, chaynaqa kanqa mana judío runakunapa munaychakusqan tiempo tukunankamam.

Jesucristopa imaynam kutimunamanta

(Mt 24:29-35, 42-44. Mr 13:24-37)

²⁵—Señalkunam kanqa intipi, killapi hinaspa lucerokunapi. Kay pachapipas nacionnintin runakunam mana ima rurakuytapas atispanku mancharisqallaña kanqaku lamar qochapa hinaspa *olakunapa qapariyninwan. ²⁶ Runakunam wañuyupa patanpi hinaña kanqaku mancharikuymanta kay pachapi tukuy imapa pasananta suyaspa, cielokunapi tukuy ima kaqkunapas katkatatanqam. ²⁷ Hinaptinmi runakuna rikuwanqaku hatun atiyiniwan hinaspa kanchariyniwan puyupi hamuchkaqta. ²⁸ Chaykuna pasakuptinqa kallpanchakuspayá qawarikuychik, librasqa kanaykichikqa hichpamuchkanñam.

²⁹Chaynata niruspanmi kay rikchanachiya nirqa:

—Qawariychik higos sachatawan llapallan sachakunata. ³⁰Iklirimuptinqa yachankichikñam poqoy hichpamusqanta. ³¹Chaynam nisqaykuna sucedekuptinqa yachankichik Diospa munaychakunanqa hichpamusqantaña.

³²—Cheqaptapunim nikichik, tukuy kaykunaqa cumplikunqa manaraqpas kay miray runakuna chinkachkaptinmi. ³³Cielopi kaqkunapas chaynataq kay pachapas chinkarunqam, nisqaykunam ichaqa mana chinkanqachu.

³⁴—Allintayá qawakuychik, yanqañataqmi viciokunapi, machakuykunapi hinaspa kay pachapi imapas kaqkunapi afanakuchkaqta qonqayllamanta chay punchawkuna tariramusunkichikman. ³⁵Kay pachapi llapallan runakunataqa toqlla hinam qonqayllamanta hapiramunqa. ³⁶Listolla kaspayá tukuy tiempopi Diosta mañakuychik tukuy kaykuna hamuqmanta lluptinaykichikpaq chaynapi Diosmanta Hamuq Runapa qayllaypi kanaykichikpaqpas.

³⁷Jesumi punchawpiqa templopi yachachiq, tutankunañataqmi Olivos Mogoman riq chaypi samanapaq. ³⁸Sapa tempranonñataqmi runakuna riqku temploman Jesuspa yachachisqanta uyarinankupaq.

Jesusta wañurachinankupaq tanteanakusqankumanta

(Mt 26:1-5, 14-16. Mr 14:1-2, 10-11. Jn 11:45-53)

22 ¹Mana Qonchuyoq Tanta Mikunanku otaq *Pascua Fiestam hichpamuchkarqaña. ²Hinaptinmi *sacerdotekunapa jefenkunawan Diospa leynin yachachikuna runakunata manchakuspanku imaynam Jesus wañurachiya maskarqaku.

³Chunka iskayniyoq discipulonkunamanta Iscariotewan sutichasqanku Judasman *Satanas yaykuruptinmi ⁴pay rirqa sacerdotekunapa jefenkunawan hinaspa templopi guardiakunawan parlaq, rirqqa Jesusta imaynam traicionananpaq rimanakuqmi. ⁵Chaymi kuisisqallaña paganankupaq prometekurqaku. ⁶Chaymi Judasñataq “allinmi” nispan runakunapa mana yachasqallanta maskarqa haykapim entregaykuyta.

Discipulonkunawan Jesus cenasqanmanta

(Mt 26:17-29. Mr 14:12-25. Jn 13:21-30. 1 Co 11:23-26)

⁷Mana Qonchuyoq Tanta Mikunanku otaq *Pascuapi Diospaq carnero wañuchinanku punchawpim ⁸Pedrotawan Juanta Jesus kacharqa pascua mikuyta alistamunankupaq.

⁹Maypim mikunankupaq tapuptinkuñataqmi ¹⁰Jesus nirqa:

—Llaqtaman yaykuchkaspam puyñupi yaku apachkaq runawan tupankichik, paytam qatinkichik yaykusqan wasikama. ¹¹Wasiyoqtam ninkichik: “Yachachikuqmi nimusunki: ‘¿Mayqan cuartopitaq *Pascua mikuyta cenasq discipuloykunawan?’ nispa.” ¹²Chaymi qawachisunkichik hatun cuartota wasipa altosninpi ña allichasqataña, chaypiyá preparamuychik.

¹³Rispankumá tariykurqaku Jesuspa nisqanman hina, chaypim *Pascua mikuyta preparamuychik.

¹⁴Horaña karuptinmi *apostolninkunapiwan mikunankupaq tiyaykurqa. ¹⁵Chaypim Jesus nirqa:

—Manaraq ñakarichkaspaymi anchallataña munarqani qamkunawan kay pascua carnero mikuykuyta. ¹⁶Nikichikmi: Manañam mikusachku Diospa munaychakusqanpi cumplikunankama —nispa.

¹⁷Vinoyoq vasota hapiykuspanmi Diosman graciasta qoykuspan nirqa:

—Kay vasomantayá sapakama tomaykuychik. ¹⁸Nikichikmi: Kay vinotaqa mañañam tomasaqñachu Diospa munaychakusqan chayamunankama —nispa.

¹⁹Tantatapas hapiykuspanmi graciasta qorqa hinaspan parteykarispan nirqa:
—Kaymi cuerpoy qamkunarayku entregasqa. Chaynatam qamkunapas rurankichik ñoqata yuyariwaspa —nispa.

²⁰Cenaruspankuñataqmi vinoyoq vasota hapiykuspan nirqa:
—Kay vinoqa yawarniywan rurasqa mosoq contratom. Yawarniyqa qamkunarayku chaqchusqam.

²¹Traicionawaqniy runapa makinmi ñoqapawan kуска kay mesapa hawanpi kachkan. ²²Diosmanta Hamuq Runaqa Diospa nisqanman hinam wañusaq ichaqa iimaynaraq kanqa traicionawaqniy runaqa! —nispa.

²³*Apostolkunañataqmi tapunakuyta qallaykurqaku:
—¿Mayqanninchiktaq chaytaqa rurachwan? —nispa.

Jesupa discipulonkunapa atipanakusqankumanta

²⁴Discipulonkunam atipanakurqaku mayqanninkum astawan reqsisqa kanan-kumanta. ²⁵Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Kay pachapi gobiernaqkunam runakunapi munaychakunku hinaptinmi munaychakusqan runakunañataq hapin allin ruraqpaq. ²⁶Qamkuna ukupiqa manam chaynachu kanqa. Qamkunamanta aswan yuyayniyoq kaqqa sullka kaq hinam kanqa, kamachikuqñataqmi servikuq hina kanqa. ²⁷¿Mesapi tiyaqchu icha mesaman serviqchu aswan reqsisqaqa kanman? Cheqaptapunipas mesapi tiyaqmi. Ñoqam ichaqa serviqnikichik hina qamkuna ukupi kachkani.

²⁸—Sasachakuypi kaptiypas qamkunaqa ñoqawanmi qarqankichik. ²⁹Munaychakunaykichikpaqmi derechota qoykichik imaynam ñoqamanpas Taytay qowasqanman hina. ³⁰Munaychakuptiyimi qamkunapas ñoqawan mikunkichik hinaspa tomankichik, juezkuna hina tiyaykuspan Israelpa chunka iskayniyoq ayllunkunata juzgankichik.

Jesusta Pedro negananmanta

(Mt 26:31-35. Mr 14:27-31. Jn 13:36-38)

³¹Señormi nirqa:

—Simon, Simon, trigota hina suysusunaykichikpaqmi *Satanas mañakurun. ³²Ichaqa ñoqam Diosta mañakurqani iñiyniki mana pisinanpaq. Kutirimuspaykim iñiqmasikikunata kallpanchanki takyanankupaq —nispa.

³³Chaymi Pedroñataq nirqa:

—Señor, ñoqaqa listom kachkani qanwan kуска carcelman rinaypaqpas chaynataq qanwan kуска wañunaypaqpas —nispa.

³⁴Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Pedro, kaytam niki: Kunanpunim manaraqpas gallo waqaramuchkaptin reqsiwasqaykita kimsa kutikama negakunki —nispa.

Ñakarinanmanta yapatawan Jesupa nisqanmanta

³⁵Discipulonkunatam Jesus nirqa:

—Mana qollqeyoqta, mana wayqayoqta hinaspa mana *usutayoqta allin noticia willakuq kachaptiyqa ¿imapas pisisurqankichikchu? —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Manam imapas pisiwarqakuchu —nispa.

³⁶Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Kunanyá ichaqa qollqekichikpas chaynataq wayqaykichikpas kaptinqa apaychik. Espadaykichik mana kaptinqa pachaykichikta *rantikuspayá rantiychik.

³⁷Nikichikmi, ñoqamanta Bibliapi qellqasqa kaqmi cumplikunan, chaypim nin: “Mana kasukuq runakunaman hukllawasqam karqa” nispa. Ñoqamanta qellqasqa kaqkunaqa cumplikunqam.

³⁸Chaynata Jesus niruptinmi paykunañataq nirqaku:

—Señor, kayqa iskay espada —nispa.

Jesusmi nirqa:

—Chayllapaqñam —nispa.

Getsemani huertapi Jesus mañakusqanmanta

(Mt 26:36-46. Mr 14:32-42)

³⁹Chaymanta lloqsiruspanmi hina rinan Olivos Moqoman Jesus pasakurqa, discipulonkunapas paywanmi rirqaku. ⁴⁰Chayaruspanmi discipulonkunata nirqa:

—Diosta mañakuychik ama tentasqa kanaykichikpaq —nispa.

⁴¹Hinaspam paykunapa tumpa waklawninman asuriruspan qonqorakuykuspan Diosta mañakurqa. ⁴²Chaymi Jesus nirqa:

—Taytáy, munaspaykiqa kay ñakariymantayá libraykuway ichaqa amayá ñoqapa munasqaychu kachun aswanqa qampa munasqaykiyá —nispa.

(⁴³Hinaptinmi hanaq pachamanta angel rikuriykurqa kallpanchaykunapaq.

⁴⁴Llumpay llakisqallaña kaspanmi tukuy kallpanwan Diosta mañakurqa. Chikachachaqa yawar sutuq hinaraqmi sudorninpas pampaman suturqa.)

⁴⁵Mañakusqanmanta Jesus hatarispammi discipulonkunaman asuykurqa, paykunatam tariykurqa llakimanta puñukuchkaqta. ⁴⁶Chaymi nirqa:

—¿Imanasqataq puñukuchkankichik? Hatarispayá Diosta mañakuychik ama tentasqa kanaykichikpaq.

Jesusta presochasqankumanta

(Mt 26:47-56. Mr 14:43-50. Jn 18:2-11)

⁴⁷Jesus chaynata rimachkaptinraqmi Judas sutiyoq runapa pusasqan achkallaña runakuna rikuriykanurqa. Judasqa chunka iskaynintin discipulonkunapa hukninmi karqa. Jesusman asuykuspa muchaykuptinmi ⁴⁸Jesusñataq nirqa:

—¿Judas, Diosmanta Hamuq Runatachum muchaykuspa traicionaruwanki? —nispa.

⁴⁹Chaykuna pasasqanta qawaspankum discipulonkuna nirqaku:

—Yachachikuq ¿peleasaqkuchu espadaykuwan? —nispa.

⁵⁰Chaymi huknin discipulon sacerdotekunapa jefenpa runanpa *alleg rirrinta qorururqa. Chaymi Jesusñataq:

⁵¹—Dejaychik —nispan chay runapa rirrinta llapchaykuspan sanoyarachirqa.

⁵²Hinaspam *sacerdotekunapa jefenkunata, templopi guardiakunapa jefenta hinasa judiokunapa kamachiqninkunata nirqa:

—¿Suwatapas hapiq hinachum hamurqankichik espadayoq hinaspas kaspiyoq?

⁵³Sapa punchawmi ñoqaqa qamkunawan karqani templopi, ichaqa manam presochawarqankichikchu. Ñam qamkunapa ruranykichik horaña, kunanqa tutayaypi kamachikuqñam munaychakuchkan.

Jesusta Pedro negasqanmanta*(Mt 26:57-58, 69-75. Mr 14:53-54, 66-72. Jn 18:12-18, 25-27)*

⁵⁴ Jesusta presocharuspankum *sacerdotekunapa jefenpa wasinman pusarqaku. Pedroñataqmi karu qepallanta qatirqa. ⁵⁵ Patiopi ninata ratachispanku tiyay-kuptinkum, Pedropas paykunawan kuska tiyaykurqa. ⁵⁶ Ninapa achkiyininwan Pedrota tiyachkaqta huk sirvienta qawarisanmi nirqa:

—Kay runaqa Jesuspa puriqmasinmi —nispa.

⁵⁷ Chaymi Pedroñataq negakuspa nirqa:

—Manam reqsinichu —nispa.

⁵⁸ Tumpa unayneqmantam hukpas rikuruspan nirqa:

—Qampas paykunamanta kaqmi kanki —nispa.

Hinaptinmi Pedroñataq nirqa:

—Manam ñoqachu kani tayta —nispa.

⁵⁹ Huk horamanta hinañataqmi hukpas uyanpi niykurqa:

—Cheqaptapunim kay runapas Jesuswan karqa, paypas Galilea lawmanta kaqmi —nispa.

⁶⁰ Chaymi Pedroñataq nirqa:

—Imatachá rimakunkipas tayta —nispa.

Chaynata rimachkaptinraqmi gallo waqaramurqa. ⁶¹ Jesus muyuriykuspa Pedrota qawariyukptinmi Pedro yuyarirurqa Señorpa nisqanta, paymi nirqa: “Kunanpunim manaraqpas gallo waqaramuchkaptin reqsiwasqaykita kimsa kutikama negakunki” nispa. ⁶² Chaymi hawaman lloqsiruspan aminankama waqakurqa.

Jesusta burlakusqankumanta*(Mt 26:67-68. Mr 14:65)*

⁶³ Jesusta cuidaq runakunam paymanta burlakurqaku hinaspa waqtarqaku.

⁶⁴ Ñawin watasqata uyanpi takaspankum nirqaku:

—Musyakuy ¿pitaq maqasuchkanki? —nispa.

⁶⁵ Tukuyta nispankum insultarqaku.

Jesus juzgasqa kasqanmanta*(Mt 26:59-66. Mr 14:55-64. Jn 18:19-24)*

⁶⁶ Punchawña karuptinmi judiokunapa kamachiqninkunawan *sacerdotekunapa jefenkuna hinaspa Diospa leynin yachachiqkuna huñunakuruspanku Jesusta pusarqaku *corteman. Chaypim payta tapurqaku:

⁶⁷ —Niwayku ¿qamchu kanki Cristo? —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—“Arí” niptiyqa manam creewaqchikchu. ⁶⁸ Qamkunata tapuptyyqa manam contestawankichikchu. ⁶⁹ Aswanqa, Diosmanta Hamuq Runam kunanmantapuni tukuy atiyiniyoq Diospa *alleqninpi tiyaykusaq.

⁷⁰ Chaymi llapallanku nirqaku:

—Chaynaqa ¿Diospa Churinchu kanki? —nispa.

Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Arí ñoqam kani qamkunapa nisqaykichikpi hina —nispa.

⁷¹Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Kayqaya kikinpuni rimarun ñimapañataq testigotaqa munanchik? —nispa.

Pilatopa qayllanman Jesusta pusaşqankumanta

(Mt 27:1-2, 11-14. Mr 15:1-5. Jn 18:28-38)

23 ¹Llapallankum Jesusta Pilatoman pasachirqaku. ²Paykunam Jesusta acusaspa nirqaku:

—Kay runaqa nacionniykupi runakunatam umachachkan *impuestota Rey Cesarman amaña paganaykupaş. Payqa hapikuchkan Cristo otaş Rey kasqanpaşmi —nispa.

³Chaymi Pilato tapurqa:

—¿Qamchu kanki judiokunapa reynin? —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Arí, qampa nisşaykiman hinam —nispa.

⁴Hinaptinmi *sacerdotekunapa jefenkunatawan runakunata Pilato nirqa:

—Paypiqa manam imatapas tarinichu sentencianaypaş hinaqa —nispa.

⁵Paykunañataşmi qaparirqaku:

—Chay runaqa Galilea lawpipas chaynataş Judea lawpipas kayman chayamunankamaraşmi runakunata yachachichkan gobiernopa contranpi —nispa.

Rey Herodespa qayllanman Jesusta pusaşqankumanta

⁶Galileamanta rimasşankuta uyarişpanmi Pilato tapurqa cheşapşus Jesusqa Galileamanta kasşanta. ⁷Herodespa gobiernasşanmanta kasşanta yacharuşpanñataşmi Herodesman pusaşirqa. Payqa Galilea lawpi gobiernaş kachkaspanpas chay punchawkunapiqa Jerusalemim kachkarqa. ⁸Herodesmi Jesusta rikuykuspan anchallataña kusikurqa. Paymanta uyarişpanmi unayña munarqa ima milagro rurasşanpas qawaykuyta. ⁹Achka kutita tapupayaptinpas Jesusqa manam imatapas rimarirqachu. ¹⁰Chaypitaşmi kachkarqa *sacerdotekunapa jefenkunawan Diospa leynin yachachişkunapas, paykunam Jesusta uyanpipuni acusachkarqaku. ¹¹Herodesmi soldadonkunapiwan Jesusta despreciarqaku, burlakusşam suma-sumaş şachawan şuraykachişpa Pilatoman kutirichirqa. ¹²Herodeswan Pilato cheşqinakusqa kachkaspankupas chay punchawşim amistarurqaku.

Jesusta wañunanpaş sentenciasşankumanta

(Mt 27:15-26. Mr 15:6-15. Jn 18:39-19:16)

¹³Pilatom huñurachimurqa *sacerdotekunapa jefenkunata, judiokunapa kamaşiqninkunata hinaspa waşin runakunata, ¹⁴paykunatam nirqa:

—Kay runatam puşamuwarşankichik: “Runakunatam hoşarin gobiernopa contranpi” nisşaykichik. Aswanqa şayllaykichikpi tapuşpaymi acusaşşaykichikman hinaqa ima faltantapas mana tarinichu. ¹⁵Mana huchayoş kasşanta yachasşanmi Herodespas kutirachimowan. Qawasşaykichikpi hinapas manam imatapas rurarqachu wañunanpaş hinaqa. ¹⁶Azotechisşaymi kachaykusaş —nispa.

(¹⁷*Pascua Fiestapim watan-watan Pilato huk preşota kacharinan karqa.)

¹⁸Aswanqa llapallankum qaparirqaku:

—Chay Jesusta wañuchisşayki Barrabasta kachaykapuwayku —nispa.

¹⁹Chay Barrabasmı gobiernopa contranpi runakunata hatarirachişanmanta hinaspa runa wañuchisşanmanta carşelpi kachkarqa. ²⁰Jesusta kachaykuyta munasşanmi paykunata Pilato rimapayarqa. ²¹Chaymi paykunañataş astawanraş qaparirqaku:

—iChakataruy! iChakataruy! —nispa.

²²Hinaptinmi Pilatoñataq kaywanqa kimsa kutitaña nirqa:

—¿Ima mana allintañataq payqa rurarurqa? Wañunanpaq hinaqa manam ima faltantapas tarinichu. Azoterachispaymi kachaykusaq —nispa.

²³Chakatananpaq mañaspankum astawanraq qaparirqaku. Chaynapimá runakunapa mañakusqanman hina rurarqa. ²⁴Jesustamá wañunanpaq Pilato sentenciaykurqa. ²⁵Runakunapa mañakusqanku Barrabastam ichaqa kachaykachirqa. Paymá gobiernopa contranpi runakunata hatarichispan runatapas wañurachirqa. Jesustam ichaqa runakunaman entregaykurqa munasqankuta ruranankupaq.

Jesusta chakatasqankumanta

(Mt 27:32-44. Mr 15:21-32. Jn 19:17-27)

²⁶Chakatanankupaq Jesusta pusaspankum chakramanta kutichkaptin Cirene llaqtayoyq Simonta hapirurqaku, paymanña cruzninta hombrochiptinkum Jesuspa qepanta rirqa.

²⁷Paypa qepantam rirqa achkallaña runakuna, warmikunapas achkallañam rirqaku Jesusmanta qaparillawanña waqastin. ²⁸Paykunata qawarispanmi Jesus nirqa:

—Jerusalen llaqtayoyq warmikuna, amayá ñoqamantaqa waqaychikchu, waqspaqa-waqaychik kikikichikmantawan wawaykichikkunamantayá. ²⁹Hamuq punchawkunapim ninqaku: “iMayna kuisqam mana wachakuqkunaqa hinaspa mana wawa ñuñuq señorakunaqa!” nispa. ³⁰Runakunam orqokunata ninqaku: “Tuñiykamuy” nispa, moqokunatañataqmi ninqaku: “Pakaykuwayku” nispa.

³¹Kawsaq sachata kaynata ruraspankuqa çimananqakuraq chakisqa sachataqa?

³²Pusarqakutaqmi mana allin ruraq iskay runakunatapas Jesuswan kuskata wañuchinankupaq. ³³Uma tullu sutiyoq moqoman chayaruspankum chakatarqaku Jesusta, chakatarqakutaqmi mana allin ruraq iskaynin runakunatapas, huknintam chakatarqaku *alleq lawninpi, huknintañataqmi chakatarqaku *ichoq lawninpi. (³⁴Chakatachkaptinkum Jesus nirqa:

—Taytáy, pampachaykuy, manam yachankuchu imam rurasqankuta —nispa.)

Soldadokunañataqmi Jesuspa pachanta sortearqaku mayqanmanpas tuparunanpaq. ³⁵Llapa runakunapas sayaykuspam qawachkarqaku imam pasakusqanta, judiokunapa kamachiqninkunapas burlakuspam nirqaku:

—Wakin runakunatam librarqa, chaynaqa kikinyá librakuchun Diospa akllassan cheqap Cristo kaspanqa —nispa.

³⁶Soldadokunapas asuykuspankum vinagreta mallichispanku burlakurqaku:

³⁷—Judiokunapa reynin kaspaykiqa, kikiñaykiyá librakuy —nispanku.

³⁸Cruzninpa umanpim qellqasqa karqa: “KAYMI JUDIOKUNAPA REYNIN” niq.

³⁹Chaypi warkusqa mana allin ruraq runapas Jesustam kamirqa:

—Cristo kaspaykiqa librakuspaya ñoqaykutapas librawayku —nispa.

⁴⁰Hukninñataqmi chay kamiq runata qaqcharqa:

—¿Qampas wañunaykipaq sentenciasqa kachkaspaykichum Diosta mana manchakunki? ⁴¹Mana allin rurasqanchikmantam ñoqanchikqa kaypi ñakarichkanchik, paymi ichaqa ñakarichkan mana imamanta.

⁴²Chaynata niruspanmi Jesusta niykurqa:

—Jesus, munaychakusqaykiman chayamuspaykiqa yuyarillawankimá —nispa.

⁴³Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptam niki, kunanpunim ñoqawan kanki *paraisopi —nispa.

Jesumi wañukun

(Mt 27:45-56. Mr 15:33-41. Jn 19:28-30)

⁴⁴Kay pacham tutayarurqa yaqa chawpi punchawmanta las treskama. ⁴⁵Inti tutayaru-
ruptinmi templopi santuario rakiq rakta telapas llikikururqa. ⁴⁶Jesusñataqmi qaparirqa:
—Taytáy, espírituytam qomuyki —nispá.

Chaynata niruspanmi wañukurqa.

⁴⁷Soldadokunapa capitanninmi chay pasasqankunata qawaspan Diosta alabarqa:
—Cheqaptapunim kay runaqa mana huchayoq kasqa —nispá.

⁴⁸Pasasqanta qawanapaq lliw huñunakuqkunam chayta qawaspanku qas-
onkuta takakustin asurikurqaku. ⁴⁹Jesusa reqsinakusqankunañataqmi Galilea
lawmanta riq warmikunapiwan karullamanta qawachkarqaku.

Jesusta pampaykusqankumanta

(Mt 27:57-61. Mr 15:42-47. Jn 19:38-42)

⁵⁰⁻⁵¹Karqam judiokunapa cortenpi consejero Josey sutiyoq allin justo runa.
Payqa karqa Judea lawpi kaq Arimatea llaqtayoqmi. Payqa manam hukllachu karqa
*cortepi tanteasqankuwanpas nitaq rurasqankuwanpas, paypas Diospa munaycha-
kusqantam suyachkarqa. ⁵²Paymi rirqa Pilatoman Jesupa cuerponta mañaq.

⁵³Cruzmanda uraykachispanmi fino sabanaswan wankuykurqa hinaspam
pipapas manaraq pampakusqan qaqapi toqosqa sepulturaman churaykurqa.

⁵⁴Chaykunaqa sucedekurqa *samana punchawpaq preparakunanku punchawpim
otaq samana punchawpaq tumpallaña faltachkaptinmi.

⁵⁵Galilea lawmanta Jesuswan riq warmikunapas sepulturantaqa rikurqakum,
rikurqakutaqmi imaynam cuerpon churasqankutapas. ⁵⁶Wasinkuman kutiruspan-
kuñataqmi olorkunatawan miski asnaq hampita prepararqaku hinaspam leyman
hina *samana punchawpi samarqaku.

Jesupa kawsarimusqanmanta

(Mt 28:1-10. Mr 16:1-8. Jn 20:1-10)

24 ¹Chay warmikunam domingo tutapayta miski asnaq preparasqanku olor-
kunata aparikuspa sepulturaman rirqaku. ²Sepultura punkupi rumitam
tarirurqaku asurichisqataña ³chaymi yaykuspanku Señor Jesupa cuerpontaqa
manaña tarirqakuchu. ⁴Mana ima ruraytapas atichkaptinkum kancharichkaq
pachayoq iskay runakuna paykunaman rikuriykurqa. ⁵Mancharikuymanta pam-
pakama kumukuykuptinkum chay runakuna nirqa:

—¿Imanasqataq kawsakuqtaqa wañusqakuna ukupi maskachkankichik?

⁶Payqa manam kaypiñachu kachkan, aswanqa kawsarirunmi. Yuyariychikyá,
Galilea lawpi kachkaspanraqmi nisurqankichik: ⁷“Diosmanta Hamuq Runataqa
huchaspa runakunamanmi qoykuwanqaku chakatawanankupaq, ichaqa kimsa
punchawmantam kawsarimusaq” nispá.

⁸Hinaptinmi chayraq yuyarirurqaku Jesupa chayna nisqanta. ⁹Sepulturamanta kutirus-
pankuñataqmi willarqaku chunka hukniyoq *apostolkunamanwan wakinkunaman tukuy
chaykuna pasakusqanmanta. ¹⁰Apostolkunaman willaqkunam karqa Magdala llaqtayoq
Maria, Juana, Jacobopa maman Maria hinaspá wakin warmikuna. ¹¹Chayta uyariqninku-
nam cuentopaq hapispanku mana creerqakuchu chay warmikunapa willakusqanta.

¹²Pedrom ichaqa sepulturaman kallparqa, kumuykuspan sepulturata qawaykuptinmi sabanasllaña chaypiqa kachkasqa. Chaynata qawaykuspanmi admirasqallaña kutirirqa.

Emaus llaqtaman riqkunaman Jesuspa rikuriyqusqanmanta

(Mr 16:12-13)

¹³Jerusalenmanta iskay legua masninpi tarikuq Emaus llaqtachamanmi chay domingo punchawpi richkarqaku Jesuspa iskay puriqmasinkuna. ¹⁴Tukuy ima sucedekusqanmanta parlastinmi richkarqaku. ¹⁵Rimaspas hinaspa tapunakuspa rimachkaptinkum paykunaman Jesus asuykuspan paykunawan rirqa. ¹⁶Aswanqa manam pay kasqanta reqsirqakuchu telawan hina ñawinku harkachisqa kasqanrayku.

¹⁷Jesusmi paykunata tapuykurqa:

—¿Imamantataq puristin tapunakuchkankichik? —nispa.

Chaymi llakisqallaña sayaykurqaku. ¹⁸Hinaptinmi Cleofas sutiyoq runa payta nirqa:

—Jerusalenpi llapallan runakunam yachanku kay punchawkunapi tukuy ima sucedekusqantaqa ¿hinaptinchum chaypi *yachachkaspaykipas qamlla chaytaqa mana yachanki? —nispa.

¹⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Imataq pasakurqa? —nispa.

Hinaptinmi paykunañataq nirqaku:

—Rimachkanikuqa Nazaret llaqtayoq Diosmanta willakuq Jesusmantam. Payqariki Diospa qayllanpipas chaynataq runakunapa qayllanpipas atiywanmi milagrokunata ruraraq chaynataq yachachirqapas. ²⁰Ichaqa *sacerdotekunapa jefenkunam, kamachikuqkunapiwan wañunanpaq sentenciarurqaku hinaspa chakatarurqaku. ²¹“Payqa Israel naciontachiki libranqa” nispaykum ñoqaykuqa suyachkarqaniku. Kunanwanqa kimsa punchawñam chaykunapa sucedekusqanqa. ²²Aswanqa admirasqataqmi kachkaniku. Ñoqaykuwan kaq warmikunam sepulturaman rirqaku. ²³Paykuna kutiramuspankum willawarqaku Jesuspa cuerponataq manaña tarimusqankumanta, paykunamansi angelkuna rikuriyquspa nisqa: “Jesusqa kawsachkanmi” nispa.

²⁴Hinaptinmi ñoqaykuwan kaqkunamanta wakinkuna sepulturaman rispanku warmikunapa nisqanta hinalla tariyakmurqaku, Jesuspa cuerponpas manas chaypiñachu.

²⁵Chaymi Jesus paykunata nirqa:

—Mana yuyayniyoq runakuna, qamkunaqa Diosmanta willakuqkunapa tukuy ima nisqankutapas sasallaña creeqmi kankichik. ²⁶¿Hanaq pachaman kutinapaqqa manachum Cristoqa chaykunata ñakarinan karqa? —nispa.

²⁷Moisespa qellqasqan librokunamanta qallarispam Diosmanta willakuqkunapa libronkunapi tukunankama kikinmanta rimaqta entiendechirqa.

²⁸Emaus llaqtachaman chayaruptinkum karutaraq richkaq hina ñanman churakuykuptin ²⁹paykunañataq harkarqaku:

—Tardeñam, ñoqaykuwan kuskayá kaypi samakuy, tutaykamuchkanñam —nispa.

Jesusmi paykunawan samanapaq yaykuykurqa. ³⁰Mesaman tiyaykuptinkuña-taqmi tantata hapiykuspan graciasta qorqa. Pakiykuspanñataqmi paykunaman qoykarirqa. ³¹Hinaptinmi chay ratollapi ñawinku mosoqmanta kicharikuruptin payqa Jesus kasqanta reqsirurqaku. Payñataqmi chinkarurqa qawachkaptinku.

³²Paykunañataqmi admirasqallaña ninakurqa:

—¿Manachum sonqonchik ruparirqa ñanpi parlapayawaptinchik hinaspa Bi-bliamantapas entiendechiwaptinchik? —nispa.

³³Chay ratollapim Jerusalen llaqtaman kutirirqaku, chaypim tariykurqaku huñunasqata chunka hukniyoq discipulokunata compañaqninkunatawan. ³⁴Paykunam ninakuchkasqa:

—Cheqaptapunim Señorqa kawsarirusqa. Pedromanpas rikuriykunñam —nispa.

³⁵Hinaptinmi Emaus llaqtamanta kutiqkunapas willakurqaku imam ñanpi pasakuqmanta hinaspa mesapi tantata pakiptin reqsirusqankumanta.

Discipulonkunaman Jesuspa rikuriyqusqanmanta

(Mt 28:16-20. Mr 16:14-18. Jn 20:19-23)

³⁶Chaykunamanta rimachkaptinkuraqmi chawpinkupi Jesus rikuriyquspan nirqa: —Hawkalla kaychik —nispa.

³⁷Hinaptinmi paykunañataq qonqaymanta mancharikururqaku alma kasqanta piensaspanku.

³⁸Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Imanasqataq mancharisqallaña kachkankichik? ¿Imanasqataq ñoqa kasqaymanta iskayrayachkankichik? ³⁹Qawaychik makiykunatawan chakiykunata. Munaspaykichikqa llachpaykuwaychik ñoqapuni kasqayta yachanaykichikpaq. Almaqa mana cuerpoyoqmi, mana tulluyoqmi, ñoqam ichaqa cuerpoyoq kachkani.

⁴⁰Chaynata nispanmi clavospa yaykusqan makinkunatawan chakinkunata paykunaman qawaykachirqa. ⁴¹Kusikuymantawan admirakuymanta manaraq creeptinkum Jesus tapuykurqa:

—¿Imallaykichikpas kachkanchu kaypi mikuykunaypaq? —nispa.

⁴²Hinaptinmi kankasqa challwapa partenta qoykuptinku ⁴³paykunapa qayllanpi mikuykurqa.

⁴⁴Paykunatam nirqa:

—Kaykunaqa sucedekun Moisespa qellqasqankuna, Diosmanta willakuqkunapa qellqasqankuna hinaspa Salmos libropi qellqasqa kaqkuna cumplikunanpaqmi. Chaytaqa qamkunawan kachkaspayraqmi willarqaykichik.

⁴⁵Yuyayninkuta kichaykuptinmi chayraq entiendeykurqaku Bibliapa nisqanta.

⁴⁶Chaymi paykunata Jesus nirqa:

—Qellqasqaman hinamá ñoqa Cristoqa ñakarispas hinaspa wañuspa kimsa punchawninman kawsarimunay qarqa ⁴⁷chaynapi Jerusalenpipas hinaspa tukuy nacionkunapipas willakuptinku runakuna wanakuspa huchankumanta pampachasqa kanankupaq. ⁴⁸Chaynaqa, kaykunamantaqa qamkunam testigo kankichik. ⁴⁹Qamkunamanmi kachamusaq Taytapa prometesqan Chuya Espirituta. Kay Jerusalen llaqtapim suyaykunkichik hanaq pachamanta hamuqpa atiyin chaskinaykichikkama.

Hanaq pachaman Jesuspa ripukusqanmanta

(Mr 16:19-20)

⁵⁰Chaynata rimaruspanmi Betaniaman paykunata pusarqa. Chaypim makin-kunata hoqariyquspan paykunata bendecirqa. ⁵¹Hinaspam altoman hoqarikuspa paykunamanta chinkarurqa hanaq pachaman apasqa kaspan. ⁵²Paykunañataqmi adoraspanku sinchi kuisqallaña Jerusalenman kutirirqaku. ⁵³Tukuy tiempom templopi kaspanku Diosta alabaqku.

JESUCRISTOMANTA JUANPA QELLQASQAN

Jesuspa vidanmanta wakin willakuqkunapa unay qepantañam Juanpas kay librota qellqarqa. Kay libroqa hukmanneqmi Mateopa, Marcospa, Lucaspa qellqasqan librokunamantaqa. Kay libropi tarikuq Jesuspa wakin rurasqankunaqa chaynataq wakin rimasqankunaqa manam tarikunchu chay wakin librokunapiqa.

Kay libroqa tawa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Jesucristoqa Dios kachkaspanpas runayarusqanmanta, willakuntaqmi Bautizaq Juanpa willakusqankunamantapas (1).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Juda lawpi Jesuspa rurasqankunamanta, judiokunapa Pascua Fiestanpi chaynataq wakin hatun fiestakunapipas Jesus rikurisqanmanta (2-12).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun semanallaña Jesus kawsaspan Jerusalenpi ñakarisqanmantawan wañukusqanmanta (13-19).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Jesus kawsariruspan Galilea lawpi discipulonkunaman rikuriyusqanmantawan Apostol Pedrowan rimasqanmanta (20-21).

Juanqa qellqarqa manam Jesuspa rurasqallanmantachu aswanqa Jesuspa pim kasqanmantawanmi. Jesusqa wiñaypaq Diospa Simin kachkaspan runayarurqa hinaspam runakuna ukupi kawsarqa (1:1-18). Milagrokuna rurasqanmi qawachiwanchik payqa Dios kasqanta. Jesusqa pim kasqantam reqsichikurqa yakuwan, kanchaywan hinaspa tantawan rikchanachispan. Paymi nirqa: “Ñoqam kani tanta, ñoqam kani kay pachapa kanchaynin, ñoqam kani oveja kanchapa punkun, ñoqam kani allin michiq, ñoqam kani kawsariy chaynataq kawsaypas, ñoqam kani ñan, ñoqam kani cheqap uvas sachá” nispa.

Hina kay librom willakuntaq imapaqmi qellqasqa kasqanta: “Kaykunataqa qellqarqani Jesus Diospa Churin Cristo kasqan creenaykichikpaqmi, creespaykichikñataq payrayku wiñay kawsayniyoq kanaykichikpaq” (Jn. 20:31).

Diospa Siminmanta

1 ¹Tukuy imapa qallariyninpiqa karqañam Simiqa, chay Simiqa karqa Dioswanmi, chay Simiqa Diosmi. ²Tukuy imapa qallariyninpiqa Dioswanmi karqa. ³Diosmi paynintakama unancharqa tukuy imakunatapaspas, mana paywan unanchaptinga tukuy imakunapas manam kanmanchu karqa. ⁴Kawsaymi paypi karqa, chay kawsaytaqmi achkiy karqa runakunapaq. ⁵Achkiymi kanchan tutayta, tutayayñataqmi mana atirqachu chay achkiy wañurachiyta.

⁶Juan sutiyoq runatam Dios kachamurqa. ⁷Paymi hamurqa testigo hina achkiymanta willakunanpaq chaynapi Juanpa nisqanwan runakuna iñinankupaq. ⁸Juanqa manam chay achkiychu karqa, payqa achkiymanta willakunanpaq kachamusqallam karqa. ⁹Cheqap achkiyqa llapa runakunatam achkirirqa kay pachaman hamuspa.

¹⁰Achkiymi karqa kay pachapi, paywanmi Dios kay pachata rurarqa, runakunam ichaqa mana reqsirqachu. ¹¹Simim hamurqa kikinpa kaqman, castamasinkunañataq-mi mana chaskirqachu. ¹²Payta chaskispa iñiqkunamanmi ichaqa qorqa derechonta Diospa churinña kanankupaq. ¹³Paykunaqa manam runapa churin hinachu kanku, manataqmi nacenkupas qaripa munasqanman hinachu aswanqa Diospa churinñam kanku.

¹⁴Chay Simim runayaruspan *yacharqa ñoqanchikwan Diospa cheqap kuyakuy-ninta qawachiwaspanchik. Qawarqanikum achkiynintapas, paymi qawachiwarqaku Taytapa sapallan Churin kasqanta. ¹⁵Juanmi paymanta willakuspan qaparirqa:

—Paymi chay “Qepaytam hamuchkan” nisqayqa, qepay hamuq kachkaspapas ñoqamantaqa atiyniyoqmi manaraqpas nacechkaptiy kasqanrayku —nispa.

¹⁶Diospa churinmantam llapallanchik chaskichkanchik achka-achka favor-ninta. ¹⁷Leytaqa Diosmi qorqa Moisesnintakama, cheqap favorninñataqmi hamuwanchik Jesucristontakama. taqmi hamuwanchik Jesucristontakama.

¹⁸Manam pipas Diostaqa rikurqachu haykapipas, Taytapa sapallan Churillanmi paytaqa rikurqa. Paymi Dioswan kuska *yachaspa willawanchik Diosmanta.

Bautizaq Juanpa willakusqanmanta

(Mt 3:11-12. Mr 1:7-8. Lc 3:15-17)

¹⁹Judiokunam Jerusalenmanta kacharqa *sacerdotekunata hinaspa *Leviy casta runakunata:

—¿Pitaq kanki? —nispa Juanta tapumunankupaq. ²⁰Juanmi willakurqa cheqapta:

—Manam ñoqaqa Cristochu kani —nispa.

²¹Hinaptinmi tapurqaku:

—Chaynaqa ¿pitaq kanki icha *Diosmanta willakuq Eliaschu? —nispa.

Juanñataqmi nirqa:

—Manam ñoqaqa Eliaschu kani —nispa.

Chaymi paykunañataq nirqaku:

—Chaynaqa qamqariki kanki Moisespa nisqancha. Paymi nirqa: “Hamunqam *Diosmanta willakuq” nispa.

Chaymi Juanñataq nirqa:

—Manam paychu kani —nispa.

²²Chaymantam nirqaku:

—Chaynaqa ¿pitaq kanki? Kachamuwaqniykuman willamunaykupaqyá niwayku, kikikiqa ¿imanikunkitaq? —nispa.

²³Juanmi nirqa:

—Ñoqaqa kani *Diosmanta willakuq Isaiaspa nisqanpi hina: “Señorpa hamunan ñanta derechaychik” nispa purunpi qayakuqmi.

²⁴Juanta tapuqkunaqa karqa *fariseokunapa kachamusqanmi. ²⁵Mosoqmantam paykuna tapurqa:

—Mana Cristochu nitaq Eliaschu nitaq Moisespa nisqan Diosmanta willakuq-chu kachkaspaykiqa ¿imanasqamá bautizankiqa?

²⁶Hinaptinmi Juanñataq nirqa:

—Ñoqaqa bautizani yakullawanmi, qamkuna ukupi kaqtam ichaqa manaraq reqsinkichikraqchu. ²⁷Paymi chay “Qepaytam hamunqa” nisqayqa, paypataqa *usutanpa watullantapas manam paskanaypaq hinachu kani.

²⁸Chaykunaqa sucedekurqa Jordan Mayupa waklawnin Betania lawpim, chaypim Juan bautizachkarqa.

Diosmanta Hamuq Runamanta

²⁹Paqarinnintintam Juan rikururqa Jesus hamuqta chaymi nirqa:

—Qawaychik, paymi *Diosmanta Hamuq Carneroqa, wañuspanmi runakunapa huchanta pampachanqa. ³⁰Paymi chay “qepaytam hamuchkan” nisqayqa. Qepay hamuq kachkasapas ñoqamantaqa atiyniyoqmi manaraqpas nacechkaptiy kasqanrayku. ³¹Manam ñoqapas reqsirqanichu pay kasqantaqa, ichaqa yakuwanmi bautizani Israel casta runakuna Jesusta reqsinankupaq —nispa.

³²Juanqa nirqataqmi:

—Ñoqam rikurqani Chuya Espiritu hanaq pachamanta paloma hina uraykamuspa Jesuspa hawanman tiyaykuqta. ³³Manamá paytaqa reqsirqanichu ichaqa yakupi bautizanaypaq kachamuwaqniymi niwarqa: “Qawankim Espiritu uraykamuspa runapa hawanman tiyaykuqta, paymi bautizanqa Chuya Espirituwan.”

³⁴Paytaqa ñam rikurqaniña chaymi willakuni payqa Diospa Churin kasqanta.

Jesusa punta kaq discipulonkunamanta

³⁵Bautizaq Juanmi paqarinnintinta sayachkarqa isqay discipulonkunawan.

³⁶Juanmi Jesusta richkaqta rikuruspa nirqa:

—Qawaychik, paymi *Diosmanta Hamuq Carneroqa —nispa.

³⁷Juanpa discipulonkunam chay nisqanta uyariruspanku Jesusta qatikurqaku.

³⁸Jesus qepanta qawariyukptinmi paykuna hamuchkasqa, paykunatam Jesus nirqa: —¿Imataq munankichik? —nispa.

Paykunañataqmi nirqa:

—Yachachikuq ¿maypitaq *yachanki? —nispa.

³⁹Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Hakuwá qawamuychik —nispa.

Rispankum qawamurqaku Jesuspa maypim *yachasqanta. Inti waqtaykuytaraqmi tuparqakuqa, chay horamantam paqarinnintinkama kuska karqaku.

⁴⁰Iskayninmanta Juanpa nisqanta uyarispa Jesusta qatikuqmi karqa Andres, payqa karqa Simon Pedropa wawqenmi. ⁴¹Puntata wawqen Simonta Andres maskaramuspanmi nirqa:

—Mesiastam tariramuniku —nispa.

Mesiasqa Cristo ninanmi.

⁴²Andresmi púsarqa Simonta Jesuspa kasqanman chaymi Simonta qawaykuspan Jesus nirqa:

—Juanpa churin Simon, kunanmantaqa Cefasñam sutiki kanqa —nispa. Chay sutiqa Pedro ninanmi.

Felipetawan Natanaelta Jesusa qayasqanmanta

⁴³Jesusmi paqarinnintinta Galilea lawman rinanpaq kachkaspa tuparurqa Felipewan, paytam nirqa:

—Hakuchik —nispa.

⁴⁴Felipeqa karqa Betsaida llaqtayoqmi, llaqtamasintaqmi karqa Andreswan Pedropas. ⁴⁵Felipem Natanaelta maskamuspan nirqa:

—Tariramunikum huk runata, paymantam Moisespas chaynataq Diosmanta willakuqkunapas qellqarqa. Payqariki Joseypa churin Nazaret llaqtayoq Jesusmi —nispa.

⁴⁶Chaymi Natanael nirqa:

—Nazaret llaqtamantaqa ¿yaqachum ima allinpas lloqsimunman? —nispa.

Felipeñataqmi nirqa:

—Hakuwá qawamunki —nispa.

⁴⁷Jesusmi Natanaelta rikuruspan nirqa:

—Kay hamuq runaqa cheqap Israel casta runam, payqa mana engañakuqmi —nispa.

⁴⁸Natanaelñataqmi nirqa:

—¿Maypitaq reqsiwarqanki? —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Manaraqpas Felipe willasuchkaptikim higos sachapa sikipi rikurqayki —nispa.

⁴⁹Chaymi Natanael nirqa:

—Yachachikuq, qamqa kanki Diospa Churinmi, qamqa kanki Israel runakunapa reyninmi —nispa.

⁵⁰Jesusmi nirqa:

—¿“Higospa sikipim rikurqayki” niptiychu creerunki? Chaymantapas aswan mas hatun ruraykunatam rikunki.

⁵¹—Cheqaptapunim rikunkichik hanaq pachata kicharayaqta, Diosmanta Hamuq Runatapas Diospa angelninkunawan hanaq pachawan comunicaqtam rikuwankichik.

Cana llaqtapi casarakuymanta

2 ¹Kimsa punchaw pasaruptinmi Galilea law Cana llaqtapi karqa casamiento. Chaypim karqa Jesus chaynataq mamanpas. ²Jesustam discipulonkunatawan qayachirqaku chay casamientoman. ³Vino pisiruptinmi Jesusta maman nirqa:

—Vinom pisirun —nispa.

⁴Chaymi Jesus nirqa:

—Mamay ¿imanasqataq niwanki chaynataqa? Manaraqmi tiempoy chayamunraqchu —nispa.

⁵Chaymi serviqkunata Maria nirqa:

—Ruraychik Jesuspa imam kamachisusqaykichikta —nispa.

⁶Soqta urpukunam kachkarqa rumimanta rurasqa, chayna urpukunapim judio-kuna yakuta waqaychaq *chuyanchakunankupaq. Sapa urpumanmi yaku huntaq iskay-kimsa puyñu. ⁷Chaymi serviqkunata Jesus nirqa:

—Hillpuychik yakuta kay urpukunaman —nispa.

Chaymi hillpurqaku huntanankama. ⁸Chaymi Jesus nirqa:

—Wisipa apaychik mayordomoman —nispa.

Chaymi kamachisqanman hina aparqaku. ⁹Yakumanta vinoyaruqta mayordomo malliykuspanmi mana yacharqachu ni maypi waqaychasqankutapas, serviqkunallam yacharqa chay vinoqa yakumanta kasqanta. Mayordomom noviota qayaykuspan nirqa:

¹⁰—Llapa runaqa puntataqa servinku allinnin vinotam, llumpayta tomaruptinkuñam qamyantaqa qonku. Qamñataqmi allinninta waqaychasqanki qepapaqraq —nispa.

¹¹Kay punta kaq *milagrotam Jesus rurarqa Galilea law Cana llaqtapi. Chaywanmi qawachikurqa atiyñinta hinaptinmi discipulonkuna iñirqa payman.

¹²Chaymantam rirqa Capernaum llaqtaman mamanwan, wawqenkunawan hinaspas discipulonkunawan, chaypim *yacharqaku unayneq.

Templomanta negociantekunata Jesus qarqosqanmanta

(Mt 21:12-13. Mr 11:15-18. Lc 19:45-46)

¹³ Judiokunapa *Pascua Fiestanku hichpamuchkaptinmi Jesus rirqa Jerusalenman. ¹⁴ Templopim tarirurqa bueyesguna, ovejakuna hinaspa palomakuna *rantikuq runakunata chaynataq qollqe cambiaqkunatapas. ¹⁵ Chaymi Jesus waskamanta latigota rurakuykuspa templomanta lliwta qarqorurqa ovejantinta hinaspa bueyesnintinta. Qollqe cambiaq runakunapa qollqentapas tallirurqam hinaspa mesankutapas wikaparamurqa. ¹⁶ Palomakuna *rantikuqkunatañataqmi nirqa:

—iKaykunata horqowaychik kaymanta! iTaytappa wasintaqa amayá qatu wasintaqa ruraychikchu! —nispa.

¹⁷ Hinaptinmi discipulonkuna yuyarirurqaku:

—Sinchitam sientini Diospa wasinmantaqa —niq qellqasqata.

¹⁸ Judiokunañataqmi nirqa:

—Kaykunata rurachkaspaykiqa ima *milagrollatapas qawachiwaykuyá derechoyoq kasqaykita yachanaykupaq —nispa.

¹⁹ Chaymi Jesus nirqa:

—Tuñirachiychik kay templota hinaptinmi kimsa punchawllapi hatarirachisqa —nispa.

²⁰ Judiokunañataqmi nirqa:

—Kay temploqa rurasqa karqa tawa chunka soqtayoq watapim ¿hinaptinchu qamqa kimsa punchawllapi hatarirachiwaq? —nispa.

²¹ Templomanta rimaspanqa Jesusqa nichkarqa kikinpa cuerponmantam. ²² Jesus wañukusqanmanta kawsarimuptinmi discipulonkuna yuyarirqaku chaynakuna nisqanta hinaspa creerqaku Bibliapi chaynataq Jesuspa nisqankunapipas.

Jesusqa llapallantam reqsin

²³ Jerusalenpi kaspanmi *Pascua Fiestapi rurarqa achkaq *milagrokunata chaymi achka runakuna iñirqaku Jesusman. ²⁴ Ichaqa manam confiaturqachu runakunapiqa llapankuta reqsisqanrayku. ²⁵ Manataqmi pitapas necesitarqachu pi runamanta ima ninantapas, kikin Jesusmi reqsirqa sapakama runapa sonqontaqa.

Nicodemowan Jesuspa rimasqanmanta

3 ¹ Nicodemo sutiyoyq *fariseom karqa judiokuna kamachikuq. ² Paymi tutallan Jesusman watukuq hamuspan nirqa:

—Yachachikuq, yachanikum yachachiwanaykikupaq Dios kachamusqaykita, manam pipas atinmanchu qam hina kay *milagrokuna ruraytaqa Dios paywan mana kaptinqa —nispa.

³ Jesusmi nirqa:

—Cheqaptapunim niki, pipas mana mosoqmanta nacespaqa manam rikunqachu Diospa munaychakusqanta —nispa.

⁴ Chaymi Nicodemo tapurqa:

—¿Imaynataq runaqa machuña kachkaspaqa mosoqmantaqa nacemunman? ¿Icha atinmanchu mamanpa wixsanman kutiykuspa kasqallan nacemuymta? —nispa.

⁵ Jesusñataqmi nirqa:

—Cheqaptapunim niki, yakumantawan Espiritumanta pipas mana naceqqa Diospa munaychakusqanmanqa manam yaykunmanchu. ⁶ Runamanta nacemuqqa hina

runallam, Espiritumanta nacemuqñataqmi espirituña. ⁷Amayá admirakuychu “Mosoqmantam nacenayki” nisqaywanqa. ⁸Wayraqa maylawmantapas wayramunmi chaymi uyarinki qaparisqanta, ichaqa manam yachankichu maymanta hamusqantapas nitaq mayman risqantapas, chaynam Espiritumanta llapallan nacemuqkunaqa.

⁹Chaymi Nicodemo mosoqmanta nirqa:

—¿Imaynataqcha chaykunaqa kanman? —nispa.

¹⁰Jesuñataqmi nirqa:

—Qamqa kanki Israel casta runakuna yachachiqmi çhinachkaspachum kaykunata mana yachanki? ¹¹Cheqaptapunim rimaniku yachasqaykumanta, willakunikuñataqmi rikusqaykumanta hinaptinmi qamkuna mana creenkichikichu nisqaykuta. ¹²Kay pachapi kaqkunallamanta niptiyimi mana creenkichikichu, chaynaqa çimaynataq creewaqchik hanaq pachapi kaqkunamanta willaptiyqa?

¹³—Manam pipas rirqachu hanaq pachataqa, ichaqa hanaq pachamanta uraykamuq Diosmanta Hamuq Runallam. ¹⁴Chunniqpim broncemanta culebrata ruraspa Moises sayarichirqa, chaynam Diosmanta Hamuq Runapas chakatasqa kanqa ¹⁵chaynapi pipas payman iñiqqa wiñaypaqña kawsananpaq.

Kay pachapi runakunata Dios kuyasqanmanta.

¹⁶—Diosqa ancha-anchatam kuyarqa runakunata, chaymi sapallan Churinta qomurqa pipas paypi iñiqqa manaña puchukaspa wiñaypaqña kawsananpaq.

¹⁷Diosqa kay pachamanqa kachamurqa sapallan Churintaqa manam runakunata juzgananpaqchu aswanqa salvananpaqmi.

¹⁸—Diospa Churinpi iñiqqa manam juzgasqachu kanqa, mana iñiqmi ichaqa juzgasqaña Diospa sapallan Churinpi mana inisqanrayku. ¹⁹Juzgasqaqa kachkanku, kay pachaman achkiy hamuptinpas tutayaytaq gustarusqankuraykum. Tutayaytaqa gustarurqaku pakasqallapi tukuy ima rurasqanku mana allinlla kasqanraykum. ²⁰Llapa mana allin ruraqkunaqa cheqninmi achkiytaqa chay mana allin rurasqankuta mana rikuchikunankupaq. ²¹Cheqapman hina ruraqkunam ichaqa asuykamunku achkiyman rurasqankunaqa Diospa yanapakuyinwan rurasqa kasqanta qawachikunanpaq.

Jesusta Bautizaq Juan hukawan hatunchasqanmanta

²²Kaykunapa qepantam discipulonkunawan Jesus rirqa Judea lawman. Chaypi unayneq kaspanmi bautizarqa. ²³Juanpas bautizarqataqmi Salim llaqtapa hichpan Enon lawpi chaypi achka yaku kasqanrayku, runakunam chayman rispa bautizachikurqaku. ²⁴Chaykunaqa pasakurqa Juanta manaraq carcelachkaptinkum.

²⁵Juanpa discipulonkunam churanakurqaku judiokunawan *chuyanchakuy costumbremanta. ²⁶Chaymi Juanman rispa nirqaku:

—Yachachikuq, Jordan Mayupa waklawninpi chay kuska kaqmasiki runaqa bautizachkanmi, llapa runakunam payman richkan, paymantaqariki willawarqankikuñam —nispa.

²⁷Juanñataqmi nirqa:

—Runaqa manam chaskinmanchu imapas Dios mana qoptinqa. ²⁸Qamkunaqa uyarirqankichikñam: “Ñoqaqa manam Cristochu kani” nisqayta. Diosmi kachamuwarqa Cristopa puntanta. ²⁹Casamientopiqqa, noviayoqqa noviollam. Noviopa amistadninñataqmi kusikun noviopa rimasqanta uyarispan, chaynam ñoqapas kunan kusikuni anchata.

³⁰Cristoqa aswan-aswan reqsisqam kanan, ñoqañataqmi aswan-aswan taksayanay.

Hanaq pachamanta Hamuqmenta

³¹Hanaq pachamanta Hamuqqa llapallanpi munaychakuqmi, kay pachamanta kaqqa kay pachapi kaqlam, rimanpas kay pachapi kaqkunallamantam. Hanaq pachamanta Hamuqmi ichaqa llapallanpi munaychakuq. ³²Willakunpas imam rikusqanmantawan imam uyarisqanmantam, ichaqa manam pipas chaskinchu paypa willakusqantaqa. ³³Pipas willakusqanta chaskiqmi ichaqa cheqappaña hapin Diospa nisqanta. ³⁴Diospa kachamusqanqa willakun Diosllamantam, Diosmi paymanqa qon Espiritunta mana tupusqata. ³⁵Taytaqa Churinta kuyaspanmi tukuy imata qorqa payña kamachikunanpaq. ³⁶Churipi iñiqqa wiñay kawsayniyoqmi, paypi mana iñiqmi ichaqa mana wiñay kawsayniyoqchu, mana iñiqpaqqa Diospa sinchi piñakuyinmi kachkan.

Samaria law warmiwan Jesuspa rimasqanmanta

4 ¹Jesusmi yacharurqa *fariseokunapa rimasqanta. Paykunam nirqa:
—Juanmantaqa Jesustam aswan achka runakuna qatichkan chaymi masta bautizachkan —nispa.

²Manam Jesuschu bautizarqaqa aswanqa discipulonkunam. ³Chay rimasqanku-
ta yacharuspanmi Judea lawmanta Jesus kutikurqa Galileaman.

⁴Kutispanmi Samaria lawninta pasanan karqa. ⁵Chaymi chayarurqa Sicar su-
tियोq llaqtaman. Chaypim kachkarqa churin Joseyman qosqan Jacobpa chakran.
⁶Chaypim karqa Jacobpa pozon. Jesusmi richkaspan pisiparuspan tiyaykurqa
pozopa waqtanpi yaqa chawpi punchawta.

⁷Samaria law warmi yaku horqoq hamuruptinmi Jesus nirqa:

—Yakullayki mamáy —nispan.

⁸Discipulonkunaqa manam chaypiñachu karqaku llaqtaman mikuy rantiq
risqankurayku.

⁹Chay Samaria law warmim Jesusta nirqa:

—Judío kachkaspaykiqa ¿imanasqataq ñoqa samaritanataqa yakuta mañawan-
ki? —nispa.

Judiokunaqa manam rimanakuqkuchu Samariapi kaqkunawanqa. ¹⁰Chaymi
Jesus payta nirqa:

—Sichum reqsiwaq Diospa qokuyninta chaynataq pim yaku mañakusuqnikita hinasp-
qa ñoqatachá mañakuwankiman kawsachikuq yakuta hinaptinga qoykimanmi —nispa.

¹¹Hinaptinga chay warmiñataq nirqa:

—Señor, manataq imaykipas kanchu yaku horqonaykipaqqa, pozopas ukuraqtaq.
¿Maymantataq qowankiman chay kawsachikuq yakutaqa? ¹²Nawpa abueloyku Jacobmi
saqewarqaku kay pozotaqa. Kay pozomantam tomaq kikinpas churinkunapas chaynataq
animalninkunapas. ¿Icha paymantapas aswan munayniyoqchu qamqa kanki? —nispa.

¹³Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Pipas kay yaku tomaqqa mosoqmantam yakunayachikunqa. ¹⁴Ñoqapa yaku qos-
qay tomaqmi ichaqa haykapipas mana yakunayachikunqachu. Chay yaku qosqayqa
toqyay yaku hinam rikuringa runapa ukunpi hinaspam qonqa wiñay kawsayta —nispa.

¹⁵Chaymi warmiñataq nirqa:

—Señor, qoykuwayá chay yakuta manaña yakunayachikunaypaq, chayna kap-
tinga manañach hamusaqchu yaku horqoq —nispa.

¹⁶Hinaptinga Jesus nirqa:

—Qosaykita qayamuspayá hamuychik kuska —nispa.

¹⁷Chaymi warmiñataq nirqa:

—Manam kanchu qosayqa —nispa.

Chaymi Jesus nirqa:

—Arí, allintam ninki “Manam kanchu qosayqa” nispayki. ¹⁸Pichqañam karqa qosaykiqa, kunan kaqwanñataqmi uywanakuchkanki, arí chay nisqaykiqa cheqapmi.

¹⁹Chaynata niptinmi warmiñataq nirqa:

—Señor, Diosmanta willakuqchusmi qamqa kasqanki. ²⁰Ñawpaq abueloykum Diosta yupaycharqa kay moqopi, judiokunañataqmi ninkichik Jerusalempim yupaychanaqa —nispa.

²¹Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Creeway mamay, hamuq punchawpiqa Dios Taytataqa yupaychankichik manam kay moqopichu nitaq Jerusalepichu. ²²Samaria law runakunaqa yupaychankichik mana yachastinmi, ñoqaykum ichaqa yupaychaniku reqsisqaykuta, salvakuqqa hamun judio casta runakunamantam. ²³Ichaqa hamuchkanmi punchaw, ñam chayamuchkanña, cheqap yupaychaqkunaqa Dios Taytatam cheqap espiritupi yupaychanaku. Paymi chaynata munan llapa yupaychaqninkuna rurananta. ²⁴Diosqa Espiritum, chaymi yupaychaqninkunapas yupaychananku cheqap espiritupi.

²⁵Chaymi warmiñataq nirqa:

—Yachanim Cristo nisqanku Mesias hamunanta, pay hamuspanmi lliwta willawanqaku —nispa.

²⁶Jesusmi nirqa:

—Kay rimapayaqnikim Mesiasqa kani —nispa.

²⁷Chaynata rimachkaptinkum discipulonkuna chayaramurqaku hinaspam admirakurqaku warmiwan rimaqta qawaykuspanku, ichaqa manam mayqan-ninkupas nirqakuchu: “¿Imatataq tapuchkanki?” nispaqa otaq “¿imanasqataq warmiwanqa rimachkanki?” nispaqa.

²⁸Warmim puyñunta saqeruspan kutirirqa llaqtaman hinaspam willarqa runakunaman:

²⁹—Rispa qawamuychik, huk runam tukuy ima rurasqayta niykuwan, ichapas payqa Cristo —nispa.

³⁰Chaymi llaqtamanta runakuna rirqaku Jesuspa kasqanman. ³¹Discipulonkunañataqmi ruegarqa Jesusta:

—Mikuykuy —nispanku.

³²Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqapaqa kachkanñam mikunayqa qamkunapa mana yachasqaykichik —nispa.

³³Discipulonkunañataqmi tapunakurqaku:

—¿Pitaqcha aparamunman karqa mikuyta? —nispanku.

³⁴Jesusmi nirqa:

—Chaytaqa rurachkani kachamuwaqniypa munasqanta ruraspaymi hinaspa kachisqanta tukuspaymi. ³⁵Qamkunam ninkichik: “tawa killaraqmi faltachkan cosechaq” nispa, ichaqa ñoqam ninkichik, qawariychik tarpusqakunata, ñam kachkan poqosqaña cosechanapaq. ³⁶Cosechapi llamkaqkunapas chashinqañam pagonta, paykunam huñunqaku wiñay kawsaypaq cosechata chaymi kusikunqa tarpuqpas chaynataq rutuqpas. ³⁷Runakunaqa cheqaptam ninku: “Tarpuqqa hukmi, hukñataqmi cosechaq” nispa. ³⁸Ñoqam kacharqaykichik mana llamkasqaykichik kaqta cosechanaykichikpaq, hukkunamá llamkarqaqa, qamkunañataqmi paykunapa llamkasqanta tukupankichik.

³⁹Chay Samaria law runakunam achkaq iñirqaku Jesusman: “Tukuy ima rurasqaytam niykuwan” nispa chay warmi nisqanrayku. ⁴⁰Samaria law runakuna hamuspanmi Jesusta ruegarqaku paykunawan qeparinanpaq, chaymi Jesus paykunawan karqa iskay punchaw. ⁴¹Jesuspa rimasqanta uyarispankum aswan achkaraq iñirqaku. ⁴²Chay warmitam nirqaku:

—Manam qampa nisqallaykiwanñachu iñinikuqa aswanqa kikiykuñam uyariykuni-ku hinaspan yachaniku payqa cheqaptapuni kay pachapi runakuna salvaq kasqanta.

Rey yanapaqpa churinta Jesus sanoyachisqanmanta

⁴³Jesusmi Samaria lawpi iskay punchaw karuspan Galilea lawman rirqa. ⁴⁴Jesusmi niq:

—Diosmanta willakuqtaqa kikinpa llaqtanpiqa manam allintaqa chaskinman-kuchu —nispan.

⁴⁵Galilea lawman chayaruptinkum chaypi runakuna kusikuywan chaskirqaku. Jerusalen *Pascua Fiestaman riqkunam rikumurqaku fiestapi Jesuspa tukuy imakunapas rurasqanta.

⁴⁶Jesusmi kutirqa Galilea lawpi kaq Cana llaqtaman, chay llaqtapim ñawpaqta yakuta vinoyarachirqa. Capernaum llaqtapim karqa reyta yanapaq runa, paypa churinmi onqorqa. ⁴⁷Chaymi Judea lawmanta Galileaman Jesuspa chayaramusqanta yacharuspan rirqa churin sanoyachinanpaq ruegakuq, chay onqoqqa ñam wañunayachkarqaña. ⁴⁸Jesusmi nirqa:

—Qamkunaqa manam creewaqchikchu admirakuypaq milagrokunata mana rikuspaykichikqa —nispa.

⁴⁹Hinaptinmi reypa yanapaqninñataq nirqa:

—Hakuchikyá manaraq churillay wañuruchkaptin —nispa.

⁵⁰Jesusmi nirqa:

—Ripukuyñayá, churikiqa sanoyarunñam —nispa.

Chay runam Jesuspa nisqanta creespan ripukurqa. ⁵¹Wasinman hichpaykuch-kaptinmi sirvientenkuna taripaykamuspan nirqa:

—Churikiqa sanoyarunñam —nispa.

⁵²Chaymi tapurqa:

—¿Imay horatataq sanoyarurqa? —nispa.

Chaymi nirqaku:

—Qayna punchaw doce waqtaytam calenturan chinkarurqa —nispa.

⁵³Chaymi taitan yuyarirurqa chay horatapuni Jesuspa nisqanta, paymi nirqa: “Churikiqa sanoyarunñam” nispa. Chaymi payqa llapallan aylluntin Jesusman iñikurqa.

⁵⁴Kay iskay kaq milagrotaqa rurarqa Judeamanta Galileaman Jesus rispanmi.

Samana punchawpi onqoqta sanoyachisqanmanta

5 ¹Chaykunapa qepantam karqa judiokunapa fiestan chaymi Jesus rirqa Jerusalenman. ²Chay llaqtapim Oveja sutiyoq punkupa hichpanpi karqa pichqa portalniyoq estanque, hebreo idiomapi chaypa sutiñqa Betesdam. ³Chaypim kaqku achkaq onqoqkuna, ñawsakuna, wistukuna hinaspa suchukuna. (Paykunam suyaqku yaku kuyurinanta.) ⁴Angelmi estanqueman uraykamuspan kuyuchiq yakuta, pipas chayman puntata yaykuqmi sanoyaq ima onqoymantapas. ⁵Chaypim kachkarqa kimsa chunka pusaqniyoq wataña onqoq runa. ⁶Unay wataña onqosqanta yachaspanmi Jesus nirqa:

—¿Munankichu sanoyayta? —nispa.

⁷Onqoqmi nirqa:

—Señor, manam piyniyas kanchu qocha kuyuriptin yakuman wischuykuqniy. Yaykuy mana atinaykamam hukuna puntata yaykurunku —nispa.

⁸Chaymi Jesus nirqa:

—Hatariy, camaykita hoqarispa puriy —nispa.

⁹Chaynata niykuptinmi runa sanoyarurqa hinaspa camanta hoqariruspan purirqa. Chay punchawmi karqa samana punchaw. ¹⁰Chaymi wakín judiokuna chay sanoyarurq runata nirqa:

—Kunanqa samana punchawmi, camaykitaqa manam apawaqchu —nispanku.

¹¹Chaymi sanoyarurq runañataq nirqa:

—Sanoyachiqniymi niwarqa: “Camaykita hoqarispa puriy” nispa.

¹²Chaymi paykuna nirqa:

—¿Pitaq nisurqanki: “Camaykita hoqarispa puriy” nispa?

¹³Chay sanoyarurqqa manam yacharqachu pim sanoyachisqantapas. Jesusqa chinkarurqam chaypi achkallaña runa kaptin. ¹⁴Jesusmi tumpa unaymanta chay runata tarirurqa templopi hinaspa nirqa:

—Sanoyaruchkaspaykiqa amañayá mastaq huchallikuyñachu, yanqañataq imapas aswanraq hamusunkiman —nispa.

¹⁵Hinaptinmi chay runaqa chay judiokunaman willamurqa:

—Jesusmi kasqa sanoyachiqniyqa —nispa.

¹⁶Chaymi paykuna Jesusta perseguirqaku *samana punchawpi chaykuna rurasqanmanta. ¹⁷Chaymi Jesus nirqa:

—Taytayaq kunankamam llamkachkan llamkachkanitaqmi ñoqapas —nispa.

¹⁸Judiokunaqa wañurachiytaqa munarqaku manam *samana punchawpi imapas rurasqallanmantachu, aswanqa “Diosqa Taytaymi” nispa Dioswan igualakusqanraykum.

Diospa Churinqa munayniyoq kasqanmanta

¹⁹Jesusmi nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, Churinqa ima ruraytapas sapallanqa manam atinmanchu, ruraspaqa ruran Taytapa rurasqanta qawaspallanmi, Taytapa tukuy rurasqantam Churipas ruran pay hina. ²⁰Dios Taytaqa kuyanmi Churita hinaspa qawachin tukuy ima rurasqanta, ichaqa qamkuna admirakunaykichikpaqmi aswan hatun kaqkunataraq qawachinqa. ²¹Dios Taytam wañuqkunata kawsarichin, chaynam Churipas kawsarichin munasqankunata. ²²Taytaqa manam pitapas juzganchu, payqa Churinmanmi tukuy atiyta qoykurqa juzganapaq ²³chaynapi Taytata yupaychasqankuta hina Churitapas llapallanku yupaychanankupaq. Churita pipas mana yupaychaqqa manam yupaychanchu kachamuqnin Taytatapas.

²⁴—Cheqaptapunim nikichik, pipas nisqaykunata uyariqqa hinaspa kachamuwan niypi ñiñqqa wiñay kawsayniyoqñam kachkan. Payqa manam castigasqachu kanqa, aswanqa wañuymantam kawsaymanña pasarun. ²⁵Cheqaptapunim nikichik, hamuchkanmi punchaw, ñam chayamuchkanña, wañuqkunam uyarinqa Diospa Churinqa qayasqanta, uyariqninkunaqa kawsanqam. ²⁶Dios Taytaqa kikinpi vidayoqmi, Churimanpas qoykurqam kikinpi vidayoq kananpaq. ²⁷Runakunata juzganapaqmi atiytapas qoykurqa Diosmanta Hamuq kasqanrayku. ²⁸Kay nisqaymantayaq amayá admirakuychikchu, huk punchawmi Diospa Churinqa qayasqanta uyarispanku llapallan

wañuqkuna kawsarimunqaku. ²⁹Allin ruraqkunaqa wiñay kawsanankupaqmi kawsarimunqaku, mana allin ruraqkunañataqmi kawsarimunqaku castigasqa kanankupaq.

Jesusqa munayniyoq kasqanmanta testigokuna

³⁰—Kikillayqa manam imatapas ruraymanchu. Ñoqaqa uyarisqayman hinam justiciawan juzgani. Ñoqaqa rurani manam kikiyqa munasqaytachu aswanqa kachamuwaqniyqa munasqantam. ³¹Kikillaymanta willakuptiyqa manachá cheqapchu kanman. ³²Hukmi ñoqamantaqa willakun, paypa willakusqanqa cheqapmi. ³³Qamkunam Juanta tapuchimurqankichik, chaymi payqa cheqapta willakurqa. ³⁴Ñoqaqa pruebataqa manam maskanichu runakunamantaqa, kaykunataqa nikichik qamkuna salvakunaykichikpaqmi. ³⁵Juanqa karqa lampara hina rataspa achkiqmi, chaymi munarqankichik chay achkiywan as tiempollapas kusikuyta. ³⁶Ñoqapa testigoyqa Juanpa nisqanmantapas aswan confiakunaraqmi. Taytaypa kamachiwasqantam ñoqaqa rurani, chay rurasqaykunam ñoqamanta willakun testigo hina, chay rurasqaykunawantaqmi yachanku Taytapa kachamuwasqantapas. ³⁷Kachamuwaqniy Dios Taytam ñoqamanta willakun. Qamkunaqa manam haykapipas uyariqankichikchu Taytapa rimasqantaqa, manataqmi rikurqankichikchu rikchaynintapas. ³⁸Sonqoykichikpiqa manam paypa palabranpas kanchu ñoqapi mana inisqaykichikrayku, ñoqataqariki paymi kachamuwarqa. ³⁹Wiñay kawsay tariyta munaspaqa Bibliatayá allinta estudiaychik. Bibliaga ñoqamantam willakun testigo hina. ⁴⁰Wiñay kawsayniyoq kanaykichikpaq qayachkaptiyas manam ñoqamanqa hamuyta munankichikchu.

⁴¹—Runakunapa alabawasqantaqa manam chaskinichu. ⁴²Qamkunataqa reqsiki-chikmi chaymi yachani Dios mana kuyasqaykichikta. ⁴³Ñoqaqa hamurqani Taytaypa sutinpim hinaptinmi mana chaskiwankichikchu, huk hamunman kikinpa sutillanpi hinaptinmi ichaqa chaskiwaqchik. ⁴⁴Kikikichikpuralla alabanakuchkaspaqa hinaspa Diospa alabasunaykichikta mana maskachkaspaqa ñimaynataq iniyta atywaqchik? ⁴⁵Qamkunaqa amayá piensasaychikchu Taytapa qayllanpi acusanaymantaqa, Moisesmi acusasunkichikqa payman hapipakusqaykichikrayku. ⁴⁶Moisespa nisqankunata creechkaspaqa ñoqapipas creewaqchikchá, Moisesqa ñoqamantam qellqarqa. ⁴⁷Moisespa qellqasqanpi mana creespaqa ñimaynataq creewaqchik ñoqapa nisqaykunataqa?

Pichqa waranqa runakunaman mikuchisqanmanta

(Mt 14:13-21. Mr 6:30-44. Lc 9:10-17)

6 ¹Chaymantam Jesus rirqa Galilea Qochapa waklawninman, chay qochapa huknin sutinmi karqa Tiberias. ²Jesustam qatirqaku achkallaña runakuna onqoqkuna sanoyachisqanta qawaspanku. ³Jesusmi moqoman seqaruspa tiyaykurqa discipulonkunawan. ⁴Ñam hichpamuchkarqaña judiokunapa *Pascua Fiestan.

⁵Jesusmi achkallaña runakuna payman hamusqanta qawarispan Felipeta nirqa:

—¿Maypitaq rantichwan mikuyta kaynaña runapaqqa? —nispa.

⁶Chaynataqa nirqa “Imaninqach Felipe” nispallanmi, Jesusqa ñam yacharqaña imam rurayta. ⁷Chaymi Felipeñataq Jesusta nirqa:

—Iskay pachak jornalpa chanin tantapas manach haypanmanchu sapakama asninkallaña mikuptinkupas —nispa.

⁸Simon Pedropa wawqen Andresmi karqa huknin discipulon. Paymi nirqa:

⁹—Kaypi kaq warmapam kachkan cebadamanta pichqa tantan, kapuchkantaqmi kankasqa iskay challwapas. Chaywanpas chaychallaqa manachá haypanmanchu kaynaña achka runamanqa.

¹⁰ Jesusmi nirqa:

—Tiyachiychik llapa runakunata —nispá.

Chay sitiopim karqa sumaqlaña pastokuna, chaypi tiyaqkunam karqa yaqa pichqa waranqa qarikuna. ¹¹ Jesusmi tantata hapiykuspan graciasta qorqa hinas-pam tiyaqkunaman munasqankuman hina aypuchirqa tantatawan challwata.

¹² Saksaruptinkum nirqa discipulonkunata:

—Hoqariychik puchuqkunata ama usunanpaq —nispá.

¹³ Chaymi huñurqaku chunka iskayniyoq canasta huntata pichqa cebada tantaman-ta puchuqta. ¹⁴ Jesuspa *milagro rurasqanta qawaykuspankum llapa runakuna nirqa:

—Payqa cheqappunim kay pachaman hamuq Diosmanta willakuq —nispá.

¹⁵ Jesusñataqmi musyarurqa rey kananpaq hapiruspa churaruy munasqankuta chaymi sapallan kutikurqa orqoman.

Qochapa hawanpi Jesus purisqanmanta

(Mt 14:22-27. Mr 6:45-52)

¹⁶ Inti seqaykuruptinñam Jesuspa discipulonkuna uraykamurqaku qochaman.

¹⁷ Boteman yaykuruspankum qochata pasayta qallarirqaku Capernaum llaqtaman chayanankupaq, tutaña kaptinpas Jesusqa manaraqmi kutimurqaraqchu orqomanta.

¹⁸ Sinchita wayramuptinmi qochapa olan hoqarikaramurqa. ¹⁹ Yaqa huk leguatañam botenkupi richkarqaku qachispanku, Jesustam rikururqaku yaku hawanta boteman hichpamuchkaqta chaymi mancharikururqaku. ²⁰ Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqam kani, ama manchakuychikchu —nispá.

²¹ Chaymi paykuna kusikuywan seqachirqaku boteman hinaspam chaylla cha-rarurqaku maymi risqankuman.

Jesusta runakuna maskasqanmanta

²² Paqarinnintintam qochapa waklawninpi kaqkuna cuentata qokururqaku chulla botellaña chaypiqa kasqanta, paykunaqa yacharqam Jesusqa discipulonkunawan bo-tepi mana chimpasqanta. ²³ Chaymanmi Tiberias llaqtamanta botekuna chayarurqa, chaypim qayna punchaw Jesus graciasta qospa tantata runakunaman mikuchirqa.

²⁴ Runakunam Jesusta mana tarirqakuchu nitaq discipulonkunatapas, chaymi Jesus-ta maskamunankupaq botekunaman yaykuspa rirqaku Capernaum llaqtaman.

Kawsay qokuq tantamanta

²⁵ Runakuna chimparuspankum qochapa patanpi Jesusta tarirurqaku hinaspam nirqaku:

—Yachachikuq ¿haykapitaq hamurqanki kaymanqa? —nispá.

²⁶ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, qamkunaqa maskawachkankichik saksanayki-chikkama mikurusqaykichikraykum, manam entiendenkichikchu milagrokuna rurasqaytaqa. ²⁷ Amayá llamkaychikchu tukuruqla mikuyapaqqa, qamkunaqa llam-kaychik wiñay kawsay qokuq mikuyapaqyá. Chay mikuytaqa Diosmanta Hamuq Runam qosqaykichik, ñoqatam Dios Tayta chaypaq apruebarqa —nispá.

²⁸ Runakunam nirqaku:

—¿Imatataq rurasqaku Diospa munasqanta ruranaykupaqqa? —nispá.

²⁹ Chaymi Jesus nirqa:

—Diospa munasqan rurayqa paypa kachamusqanpi iñiyimi —nispá.

³⁰Hinaptinmi nirqaku:

—¿Ima milagrotataq qowanki chayta qawaspayku qanman iñinaykupaq? ¿Imatataq ruranki? ³¹Ñawpaq abueloykuqa chunniqipim mikurqaku Diospa apachimusqan mikuyta. Bibliam nin: “Diosmi cielomanta mikuyta qomurqa” nispa.

³²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, manam Moiseschu qosurqankichik chay mikuytaqa, Taytaymi cheqap mikuytaqa qosuchkankichik hanaq pachamanta. ³³Diospa tantanqa hanaq pachamanta uraykamuspam kawsachin kay pachapi runakunata —nispa.

³⁴Hinaptinmi chay runakunañataq nirqaku:

—Señor, tukuy tiempoyá qowayku chay tantataqa —nispa.

³⁵Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Ñoqam kani runakunaman kawsay qoq tanta, pipas ñoqaman hamuqqa manapunim yarqachikunqachu, pipas ñoqapi iñiqqa manataqmi haykapipas yakunayachikunqachu. ³⁶Ichaqa nisqaypi hinam rikuwachkaspaykichikpas mana iñiwankichikchu. ³⁷Taytapa qowasqanqa llapallanmi hamunqa ñoqaman, ñoqaman hamuqtaqa manam hawamanqa wischusaqchu. ³⁸Hanaq pachamantaqa hamurqani manam munasqallayta ruranaypaqchu aswanqa kachamuwaqniypa munasqanta ruranaypaqmi. ³⁹Kachamuwaqniypa munasqanqa kaymi: Paypa qowasqantaqa mayqan-nintapas manam chinkachisaqchu aswanqa kawsarichimusaqmi tukupay punchawpi. ⁴⁰Taytapa munasqanqa kaymi: Diospa Churinta rikuspa payman iñiqqa wiñay kawsayniyoqñam, chayna iñiqtaqa ñoqam kawsarichimusaq tukupay punchawpi —nispa.

⁴¹“Ñoqam kani hanaq pachamanta uraykamuy tanta” nispa Jesuspa nisqanmantam paypa contranpi judiokuna rimanakurqaku:

⁴²—Payqa Joseypa churinmi, tayta-mamantaqa reqsinchikmi, chaynaqa payqa ¿imaynanpimá nichkan “hanaq pachamantam uraykamurqani” nispaqa?

⁴³Chaymi Jesus nirqa:

—Amañayá wachachachaychikchu. ⁴⁴Manam pipas hamunmanchu ñoqamanqa kachamuwaqniy Taytay ñoqaman mana pusamuptinqa, chay hamuqtaqa ñoqam kawsarichisaq tukupay punchawpi. ⁴⁵Diosmanta willakuqkunapa qellqasqan libropim nichkan: “Diosmi yachachin llapallanta” nispa. Chaynaqa Taytata llapallan uyariqkunaqa hinaspa paymanta yachaqkunaqa hamunqa ñoqamanmi.

⁴⁶—Chaywanqa manam nichkani: “Taytatam huk kaqnin rikurun” nispachu. Diosmanta hamuqllam rikurqani Taytataqa. ⁴⁷Cheqaptapunim nikichik, ñoqaman iñiq runaqa wiñay kawsayniyoqñam. ⁴⁸Ñoqam kani kawsay qokuq tanta. ⁴⁹Abueloykichikkunam chunniqipim mikurqa Diospa apachimusqan mikuyta ichaqa wañukurqakum. ⁵⁰Ñoqqa rimachkani hanaq pachamanta hamuq tantamantam, pipas chay tanta mikuqqa manam wañunqachu. ⁵¹Ñoqapunim kani hanaq pachamanta hamuq kawsay qokuq tantaqa, pipas chay tanta mikuqqa wiñaypaqmi kawsanqa. Chay tanta qosqayqa kikiypa cuerpoymi. Chaytaqa qosaq runakuna kawsananpaqmi.

⁵²Chaynata Jesus niptinmi judiokuna atipanakuspa ninakurqaku:

—¿Imaynataq payqa kikinpa cuerpontaqa mikuchiwachwan? —nispa.

⁵³Jesusmi nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, Diosmanta Hamuq Runapa cuerpoyta mana mikuspaykichikqa chaynataq yawarniytapas mana tomaspaykichikqa manapunim kawsankichikchu. ⁵⁴Pipas cuerpoy mikuqqa chaynataq yawarniy tomaqqa wiñaypaqmi kawsanqa, kawsarichimusaqtaqmi tukupay punchawpipas. ⁵⁵Cuerpoyqa cheqap mikuymi, yawarniypas

cheqap tomanam. ⁵⁶Cuerpoy mikuqqa hinaspa yawarniy tomaqqa hukllam kanqa ñoqawan. ⁵⁷Kachamuwaqniy Taytaqa kawsachkanmi, chaynam ñoqapas payrayku kawsani, ñoqapa cuerpoy mikuqpas ñoqaraykum kawsanqa. ⁵⁸Chaymá hanaq pachamanta hamuq tantamanta rimasqayqa, manam abueloykichikkunapa mikusqan tanta hinachu. Paykunanaqa wañukurqakum, pipas kay tanta mikuqkunam ichaqa kawsanqaku wiñaypaq.

⁵⁹Kaykunataqa rimarirqa Capernaum llaqtapi kaq *huñunakunanku wasipi yachachispanmi.

Wiñay kawsaymanta

⁶⁰Kuska puriqmasinkunañataqmi achkaq nirqaku:

—Kaykuna rimasqanqa sasam. ¿Pitaq kaytaqa chaskinman? —nispa.

⁶¹Yanqakuna wachachachasqankuta Jesus musyaruspanmi paykunata tapurqa: —¿Kay nisqaykunawanchu hukmanyarunkichik? ⁶²Aswanqa ñimaniwankichikya Diosmanta Hamuq Runata ñawpaq kasqayman kutiqta rikuwaspaykichikqa? ⁶³Espirituqa kawsay qokuqmi, aychaman hina kawsaymi ichaqa mana valenchu imapaqqas. Kay rimapayasqaykunanaqa espiritumanta cheqap kasqanraykum kawsayta qokun.

⁶⁴Qamkunamantam ichaqa kachkanraq achkaq mana iñiy munaqkuna —nispa.

Jesusqa ñawpaqmantaraqmi yacharqa pikunam payman mana iñinanta chaynataq pim traicionanantapas. ⁶⁵Chaymi nirqa:

—Qamkunaman nisqaypi hinapas, manam pipas hamunmanchu ñoqamanqa Dios Tayta atiyta mana qoptinqa.

⁶⁶Chaymantapacham Jesuswan puriqkuna achkaq karunchakururqaku hinasnam paywanqa manaña purirqakuchu. ⁶⁷Hinaptinmi chunka iskayniyoq discipulonkunata Jesus nirqa:

—¿Qamkunapas pasakuytachu munankichik? —nispa.

⁶⁸Hinaptinmi Simon Pedroñataq nirqa:

—Señor ¿pimantaq riymanku? Qampa rimasqaykiqa wiñay kawsay qokuqmi.

⁶⁹Ñoqaykuqa ñam creenikuña hinasnam yachaniku Diosmanta Hamuqqa mana huchayoq kasqaykita —nispa.

⁷⁰Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Manachum ñoqaga chunka iskayniyoqta akillakurqaykichik? Chaywanpas huk kaqnikichikmi kachkan contraypi kaq diablo.

⁷¹Chaynataqa nirqa Simon Iscarioteqa churin Judasmantam. Paymi traicionan karqa chunka iskayniyoq discipulokunapa huknin kachkasapas.

Jesuspa wawqenkuna mana creesqanmanta

7 ¹Chaykunapa qepantam Jesus purirqqa Galilea lawpi, manañam Judea lawpi kaytaqa munarqachu kamachikuq judiokuna wañurachiya munasqanrayku.

²Judiokunapa Ramada Fiestan hichpamuptinmi ³wawqenkuna nirqa:

—Riyá Judea lawman puriqmasikikuna rurasqaykikunata qawanankupaq.

⁴Manam pipas pakasqallapiqa imatapas ruranchu runakunapa reqsisqan kayta munaspaqa, kaykunata rurachkaspaqa llapa runapa rikusqantayá ruray —nispa.

⁵Chaynataqa nirqaku Jesuspi mana creespankum. ⁶Chaymi Jesus nirqa:

—Ñoqaga tiempoyqa manaraqmi chayamunraqchu, qamkunapaqmi ichaqa ima tiempopas allinlla. ⁷Qamkunataqa runakunapas manam cheqnisunkichikchu, ñoqatam

ichaqa cheqniwanku tukuy rurasqanku mana allin kasqanta willasqayrayku. ⁸Qamkunallayá fiestamanqa riychik, manaraqmi ñoqapa tiempoyqa chayamunraqchu —nispa.

⁹Chaynata nispanmi hina Galilea lawllapi qeparurqa.

Ramada Fiestapi kasqanmanta

¹⁰Wawqenkuna fiestaman pasaptinñam Jesuspas chayman rirqa pakakuspallan, manam pimanpas ancha rikurirqachu. ¹¹Judiokunam fiestapi maskaspanku nirqaku: —¿Maypitaqcha kachkan chay runaqa? —nispa.

¹²Jesusmantam runakuna anchata rimarqa. Wakinninmi nirqa:

—Allin runam payqa —nispa.

Wakinñataqmi nirqa:

—Manam payqa allinchi, runakunatam engañan —nispa.

¹³Ichaqa manam pipas rimarqakuchu libretaqa kamachikuq judiokunata manchakusqankurayku.

¹⁴Fiesta chawpiña kachkaptinmi temploman yaykuspan Jesus yachachiyta qallarirqa. ¹⁵Judiokunam admirakuspa nirqaku:

—¿Imaynataq kay runaqa tukuy imata yachan mana estudiachkaspaqa? —nispa.

¹⁶Chaymi Jesus nirqa:

—Kay yachachisqayqa manam ñoqallapachu aswanqa kachamuwaqniypam.

¹⁷Pipas paypa munasqan ruray munaqqa yachanqam kay yachachisqayqa Diosmanta kasqanta hinaspa kikillaymanta mana rimasqayta. ¹⁸Pipas kikillanmanta rimaqqa maskan kikin alabasqa kayllatam, aswanqa pipas kachamuqninta alabaspaqa payqa cheqaptam rimachkan, manamá llullakunchu.

¹⁹—¿Manachu leytaqa Moises qosurqankichik? Chaytaqa manam mayqannikichikpas cumplinkichikchu. Chaynaqa ¿imanasqamá wañuchiwaypiqa kachkankichik?

²⁰Chaymi runakunañataq nirqa:

—Qamqa demonioyoqmi kanki. ¿Pitaq wañuchiya munasuchkanki? —nispa.

²¹Jesusñataqmi nirqa:

—Huk ruraytam rurarqani *samana punchawpi hinaptinmi llapallaykichik admirasqallaña kachkankichik. ²²Moisesmi qosurqankichik kamachikuyta qari kaynikichikta *señalachikunaykichikpaq. Kaykunaqa karqa ñawpaq abueloykichikmantaraqmi, manam Moisesllamantachu chaymi samana punchawpipas tuparamuptinqa wawata señalankichikpuni. ²³Moisespa kamachikuyninta cumplinaykichikraykum *samana punchawpipas qamkunaqa señalankichik. Chaynaqa ¿imanasqamá piñakunkichik *samana punchawpi huk runata sumaqta sanoyaykachiptyqa? ²⁴Amayá juzgaychikchu qawaris pallaqa, juzgaychikqa allin arregloman hinayá.

Jesusmi riman maymantam hamusqanmanta

²⁵Jerusalenpi *yachaqa runakunam nirqa:

—Payqa wañuchinankupaq maskasqanku runam. ²⁶Waqaya kunanqa libreña rimachkan, manañam pipas imatapás ninchu. Segurochá kamachikuqkunaqa yacharunkuña Cristo kasqanta. ²⁷Ñoqanchikmi ichaqa yachanchik maylaw runam kasqantapas, Cristo hamuptinmi ichaqa maymanta hamusqantapas mana yachasunchikchu.

²⁸Jesusmi templopi yachachichkaspan qayarikuq hina nirqa:

—Ñoqataqa reqsiwankichikmi maylawmantam kasqaytapas, ñoqqa manam kikillaymantachu hamurqani, ñoqataqa hukmi kachamuwan. Payqa cheqapmi,

qamkunaqa manam reqsinkichikchu. ²⁹Ñoqam ichaqa reqsini paypa kasqanmanta hamuspay. Paymi ñoqataqa kachamuwarqa.

³⁰Chaynakunata niptinmi presocharuyta munarqaku ichaqa manam pipas hapiyta atirgachu manaraq tiempon chayamusqanrayku. ³¹Achkaq runakunam payman iñirgaku hinaspa nirgaku:

—Cristo hamuspanpas manachá kayna achkallaña milagrokunataqa ruranmanchu —nispa.

Jesusta presochay munasqankumanta

³²Fariseokunam runakunapa rimasqanta yacharuspanku sacerdotekunapa jefenkunapiwan tanteanakurqaku hinaspa guardiakunata kacharqaku Jesusta presochamunankupa. ³³Jesusñataqmi nirqa:

—Pisi tiempollañam kasaq qamkunawan, ñam kutikusaqña kachamuwaqniyman. ³⁴Maskaspapas manam tariwankichikchu, ñoqapa kasqaymanqa manam chayayta atiwaqchikchu —nispa.

³⁵Hinaptinmi judiokuna kikinkupura tapunakurqaku:

—Mana tariy atinapaqqa ¿maytaya kay runaqa rinqa? ¿Icha griegokunapa kasqanpi chequesqa judiokunamanchu rinqa griegokuna yachachiq? ³⁶¿Imanichkantaq: “Maskaspapas manam tariwankichikchu, ñoqapa kasqaymanqa manam chayayta atiwaqchikchu” nispaqa?

Kawsachikuq yakumanta

³⁷Fiestapa tukunan punchawmi karqa hatun punchaw. Chaypim Jesus sayaykuspa qayarikuq hina nirqa:

—Pipas yakunayachikuqqa ñoqaman hamuspayá tomachun. ³⁸Bibliam nin: “Iñiqpa sonqonmantam pawanqa kawsay qokuq yaku” nispa.

³⁹Jesusaq nichkarqa Chuya Espirituta llaqa iñiqkuna chaskinanmantam. Jesus hanaq pachaman manaraq kutisqanraykum Espirituqa manaraq hamurqaraqchu.

Jesusrayku runakuna rakinakusqankumanta

⁴⁰Wakin runakunam Jesuspa rimasqanta uyarispanku nirgaku:

—Cheqaptapunim kay runaqa Moisespa nisqan Diosmanta willakuq —nispa.

⁴¹Wakinñataqmi nirgaku:

—Payqa Cristom —nispa.

Wakinñataqmi nirqa:

—¿Imaynataqsi Galilea lawmantaqa hamunman Cristoqa? ⁴²¿Manachu Bibliaga nichkan: “Davidpa mirayninmantam Belen llaqtapi nacenqa Cristoqa” nispan?

⁴³Jesusraykum runakuna rakinakururqaku. ⁴⁴Wakininmi Jesusta presochayta munarqaku ichaqa manam pipas hapiyta atirgachu.

Kamachikuqkunapa mana creesqanmanta

⁴⁵Guardiakunam kutirgaku *fariseokunapa hinaspa sacerdotekunapa jefenpa kasqanman, chaymi paykunata tapurqaku:

—¿Imanasqataq manaqa pusamurqankichikchu? —nispa.

⁴⁶Chaymi guardiakunañataq nirqa:

—Manam pipas pay hinaqa rimarqachu —nispa.

⁴⁷ Fariseokunañataqmi nirqaku:

—¿Qamkunapas engañarachikunkichikñachu? ⁴⁸ ¿Ñirqachu payman huk kaqnin kamachikuqllapas otaq huk kaqnin fariseollapas? ⁴⁹ Kay runakunaqa Diospa leyninta mana yachaspa ñakasqa kachkanku —nispa.

⁵⁰ Nicodemom karqa *fariseokunapi huk kaqnin kamachikuq, paymi ñawpaqta Jesusman tutallan rirqa. Paymi nirqa:

⁵¹ —Leyninchikman hinaqa manam culpachwanchu runataqa puntata imam nisqanta manaraq uyarichkaspaqa nitaq imam rurasqanta manaraq yachachkaspaqa —nispa.

⁵² Chaymi paykunañataq nirqaku:

—¿Qampas Galileapi kaqchu kanki? Bibliapi maskaspayá yachay, Galilea lawmantaqa manam haykapipas karqachu Diosmanta willakuqqa.

Pierdekuq warmimanta

⁵³ Wasinkuman runakuna sapakama ripukuptinmi

8 ¹ Jesus rirqa Olivos moqoman. ² Tutapaytañataqmi temploman kutimurqa. Llapa runakuna payman asyukuptinmi tiyaykuspa yachachirqa. ³ Diospa leynin yachachikunam fariseokunapiwan tarirurqaku warmita hukwan pierdekuchkaqta chaymi llapa runapa chawpinman apaykuspanku ⁴ Jesusta nirqaku:

—Yachachikuq, kay warmitam tariramuniku hukwan pierdekuchkaqta. ⁵ Moisespa qellqasqan Diospa leyninqa kamachikun kayna warmikunataqa rumiwan chamqapanapaqmi. ¿Qamqa imaninkitaq?

⁶ Chaynataqa nirqaku Jesusta pantarachispa chaykunawan acusanankupaqmi. Jesusñataqmi kurkuykuspan allpapi qellqarqa dedonwan. ⁷ Ichaqa tapupayaptinkum Jesus sayariykuspa nirqa:

—Mayqannikichikpas mana huchayoq kaqyá puntata chamqaychik kay warmita.

⁸ Chaynata niruspanmi kasqallan kurkuykuspan qellqarqa allpapi. ⁹ Jesuspa nisqanta uyarispankum chulla-chullallamanta asurikurqaku machukunamanta qallaykuspa, chaymi Jesusllaña warmiwan qeparurqa. ¹⁰ Jesusmi sayariykuspan warmita nirqa:

—¿Maytaq acusaqnikikunaqa? ¿Manachum pipas condenasunki? —nispa.

¹¹ Warmiñataqmi nirqa:

—Manam mayqanninpas Señor —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqapas manam sentenciaykichu, ripukuspayá amaña huchallikuyñachu —nispa.

Jesusqa runakunapa achkiynin kasqanmanta

¹² Huktawanmi runakunata Jesus nirqa:

—Ñoqam kani runakunapa achkiynin, pipas qatiwaqniyqa manam tutayaypichu purinqa, payqa kanqa kawsay qokuq achkiyoqmi —nispa.

¹³ Chaymi *fariseokuna nirqa:

—Qamqa favornillaykipim rimachkanki, chayqa manam cheqapchu —nispa.

¹⁴ Jesusñataqmi nirqa:

—Favornillaypi rimaptiypas rimasqayqa cheqapmi, ñoqaqa yachanim maymantam hamusqaytapas chaynataq maymanmi risqaytapas, qamkunam ichaqa mana yachankichikchu maymantam hamusqaytapas nitaq maymanmi risqaytapas. ¹⁵ Qamkunaqa juzgankichik runakuna hinallam. Ñoqaqa manam pitapas juzganichu. ¹⁶ Juzgaptiyqa cheqapcha kanman. Ñoqaqa manam sapallaychu kachkani aswanqa kachamuwaqniy

Taytaypiwanmi. ¹⁷Leynikichikpim nichkan “Iskay testigopa nisqanmi creenaqa” nispa. ¹⁸Kikiymi kani huknin testigo, kachamuwaqniy Taytayñataqmi huknin kaq testigo.

¹⁹Hinaptinmi *fariseokuna nirqaku:

—¿Maypitaq kachkan taytaykiqa? —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qamkunaqa manam reqsiwankichikchu nitaqmi Taytaytapas reqsinkichikchu, ñoqata reqsiwaspaykichikqa Taytaytapas reqsiwaqchikmi —nispa.

²⁰Templopi yachachispanmi chaynataqa nirqa ofrenda chaskinankupa waqtanpi, manam pipas presochayta atirqachu manaraq tiempon chayamusqanrayku.

“Ñoqapa risqaytaqa manam riwaqchikchu” nispa Jesuspa nisqanmanta

²¹Huktawanmi Jesus nirqa:

—Ñoqa pasakuptiymi qamkuna maskawankichik hinaspa huchaykichikpi wañunkichik. Ñoqapa kasqaymanqa qamkunaqa manam chayayta atiwaqchikchu —nispa.

²²Judiokunañataqmi nirqaku:

—¿Kikillanchu wañurachikunqa? ¿Chaychu nin: “Ñoqapa kasqaymanqa qamkunaqa manam chayayta atiwaqchikchu” nispa?

²³Jesusmi nirqa:

—Qamkunaqa kankichik kay pachallamantam, ñoqañataqmi kani hanaq pachamanta. Qamkunaqa kankichik kay pachapi kaqmi, ñoqam ichaqa mana kay pachapi kaqchu kani. ²⁴Chaymi nirqaykichik “Huchaykichikpim wañunkichik” nispa. Pim kasqayta mana creespaykichikqa huchaykichikpim wañunkichik.

²⁵Hinaptinmi tapurqaku:

—Chaynaqa ¿pitaq qamqa kanki? —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Ñam nirqaykichikña puntamantaraq. ²⁶Achkam qamkunamanta ninay kachkan juzganaypaq. Kachamuwaqniyqa cheqapmi chaymi paymanta uyarisqayta runakunaman willani —nispa.

²⁷Paykunaqa manam entiendeyta atirqakuchu Taytanmanta nisqantaqa.

²⁸Chaymi Jesus nirqa:

—Diosmanta Hamuq Runata chakataruwaspaykichikñam yachankichik pim kasqayta. Tukuy imatapas manam kkillaymantachu rurani, Taytaypa yachachiwassallantam ñoqapa willaykichik. ²⁹Kachamuwaqniyqa ñoqawanmi kachkan, Taytaqa manam sapa llaytachu saqeruwan chaymi ñoqapa paypa agradonpaq tukuy tiempo rurani —nispa.

³⁰Jesus chaynata niptinmi achkaq iñirqaku payman.

Cheqap librasqakunamanta

³¹Jesusmi nirqa iñiqnin judiokunata:

—Sichu qamkuna seguinkichik nisqaykunata hinaspaqa cheqap discipuloykunam kankichik. ³²Yachankichikmi cheqap kaqmanta, chay cheqapmi libreyachisunkichik —nispa.

³³Judiokunañataqmi nirqa:

—Ñoqaykuqa Abrahampa castanmi kaniku, manam haykapipas nitaq mayqan niykupas sirvienteqa karqanikuchu. ¿Imaynanpitaq qamqa ninki: “Chay cheqapmi libreyachisunkichik” nispaqa?

³⁴Jesusñataqmi nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, huchakuna ruraqqa huchapa sirvientenmi. ³⁵Sirvienteqa manam kanmanchu wasi familiaqa, churim ichaqa wasi familia. ³⁶Qamkunata Diospa Churin libreta kachariptiyqa cheqaptapunim libre kankichik. ³⁷Arí, Abrahampa castanmi kankichik, ichaqa wañurachiwaytam munankichik nisqaykunata mana chaskisqaykikrayku. ³⁸Ñoqaqa rimani Taytaypa kasqanpi rikusqaykunatam, qamkunapas rurankichikqa taytaykichikpa nisuusqaykichiktam —nispa.

³⁹Chaymi paykunañataq nirqa:

—Taytaykuqa Abrahamllam —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Abrahampa miraynin kaspapa paypa rurasqankunatachá rurawaqchik.

⁴⁰Wañurachiwaytam munachkankichik Diosmanta cheqap kaqta uyarispay qamkunaman willasqayrayku. Abrahamqa manam chaynatachu ruraraq. ⁴¹Qamkunaqa rurankichik taytaykichikpa rurasqallantam —nispa.

Hinaptinmi paykunañataq nirqa:

—Ñoqaykuqa manam churyapakuychu kaniku, ñoqaykupa taytaykuqa Diosllam —nispa.

⁴²Jesusñataqmi nirqa:

—Dios kanman taytaykichik hinaptinqa kuyawankichikmanchá. Diosmanta hamuspaymi kaypi kachkani. Ñoqaqa manam kkillaymantachu hamurqani aswanqa Taytam kachamuwarqa. ⁴³¿Imanasqamá manaqa entiendenkichikchu rimasqaykunataqa? Manam atinkichikchu rimasqay kasukuyta. ⁴⁴Qamkunapa taytaykichikqa diablom chaymi paypa munasqallanta rurankichik. Qallariyninmantapuni runa wañuchiymi chay diabloqa, payqa llullalla rimaqmi mana cheqappi kasqanrayku. Llullakuspanqa kikinmantam willakuchkan llulla kasqanrayku hinaspa llullakuqkunapa taytan kasqanrayku.

⁴⁵Ñoqam ichaqa cheqapta nikichik aswanqa manam creenkichikchu. ⁴⁶¿Mayqannikichiktaq huchayoc kasqayta pruebawankichikman? Cheqapta nichkaptiyqa ¿imanasqamá manaqa creewankichikchu? ⁴⁷Diospaq kaqkunaqa uyarinmi Diospa nisqankunata, qamkunam ichaqa mana uyarinkichikchu Diosmanta mana kasqaykikrayku.

Abrahammantapas ñawpaqmantaraq Jesucristoqa kasqanmanta

⁴⁸Judiokunam Jesusta nirqa:

—Razontam nikiku “qamqa samaria law” runa kasqaykimanta hinaspa demonioyoc kasqaykimanta —nispa.

⁴⁹Jesusmi nirqa:

—Ñoqapiqa manam kanchu demonioqa, ñoqaqa hatunchani Taytaytam, qamkunam ichaqa penqayman churawankichik. ⁵⁰Manam munanichu alabawanaykikichiktaqa, Diosmi ichaqa munan alabawanaykikichikta, paymi tukuy imataqa juzganqa. ⁵¹Cheqaptapunim nikichik, pipas nisqaykunata kasuspaqa manapunim wañunqachu —nispa.

⁵²Judiokunañataqmi nirqa:

—Kunanmi ichaqa yachaniku demonioyoc kasqaykita. Abrahampas chaynataq Diosmanta willakuqkunapas wañurqam, qamñataqmi ninki: “Ñoqapa nisqaykuna kasukuqqa manapunim wañunqachu” nispa. ⁵³¿Icha qamqa mastachu kawsanki abuelonchik Abrahammantapas? Payqa ñam wañukunña, wañukunñataqmi Diosmanta willakuqkunapas. ¿Pi kasqaykipaqtaq qamqa creekunki? —nispa.

⁵⁴Jesusmi nirqa:

—Kikillaypa alabakusqayqa manam valenchi. Alabawaqniyqa Taytaymi, paytam qamkuna ninkichik “Diosniykum” nispa. ⁵⁵Paytaqa manam reqsinkichikchu. Ñoqam

ichaqa reqsini. “Manam reqsinichu” nispayqa qamkuna hinachá llullakuyman. Ñoqaqa reqsinim, chayraykum ñoqaqa kasukuni paypa nisqankunata. ⁵⁶Abueloykichik Abrahamqa kusikurqam hamunay tiempota qawaspan. Rikuykuspamá kusikurqa.

⁵⁷Judiokunañataqmi nirqa:

—Manaraqtaq pichqa chunka watayoqpasraqchu kankiqa hinaspaqa ¿imaynataq Abrahamtaqa rikuwaq karqa? —nispa.

⁵⁸Hinaptinmi Jesúsñataq nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, manaraqpas Abraham kachkaptinqa ñam karqaniña —nispa.

⁵⁹Chaynata niptinmi rumiwan choqaparuyta munarqaku, Jesúsñataqmi pakakuruspa templomanta lloqsikaramurqa.

Ñawsa runata Jesus sanoyachisqanmanta

9 ¹Richkaspanmi Jesus rikururqa nacekusqanmantapuni ñawsa runata. ²Hinaptinmi discipulonkuna tapurqa:

—Yachachikuq ¿imanasqataq wak runaqa nacerqa ñawsa? ¿Tayta-mamanpa huchanmantachu icha kikinpa huchanmantachu? —nispa.

³Jesúsñataqmi nirqa:

—Manam kikinpa huchanmantachu nitaq tayta-mamanpa huchanmantachu, kayqa karqa Diospa rurasqankuna qawanankupaqmi. ⁴Punchawraq kachkaptinqa llamkanaymi kachamuwaqniypa rurasqankunapi, tutayaramuptinmi ichaqa manaña atiymanñachu llamkayta. ⁵Kay pachapiray kanaykamaqa runakunatam achkisaq.

⁶Chaynata nispanmi allpaman toqaykuspan mituta rurarurqa hinaspam ñawsapa ñawinman llusiykuspan ⁷nirqa:

—Rispayki mayllakaramuy Siloe estanquepi —nispa.

Siloeqa “kachasqa” ninanmi.

Chay runam rispan mayllakaramurqa hinaspam kutimurqa qawakustinña. ⁸Ve-cinonkunawan limosnero kasqan rikuqkunam nirqaku:

—¿Kayqa tiyaykuspa limosna mañakuqchús? —nispa.

⁹Chaymi wakinñataq nirqaku:

—Arí, paypunim —nispa.

Wakinñataqmi nirqaku:

—Manam paychu, rikchayllam-rikchakun —nispanku.

Hinaptinmi Kikinña nirqa:

—Arí, ñoqam kani —nispa.

¹⁰Hinaptinmi tapurqaku:

—¿Imaynamá qawarikururqankiqa? —nispa.

¹¹Payñataqmi willakurqa:

—Jesus sutiyoq runam mituta ruraykuspan ñawiyman llusiykuwarqa hinaspam niwarqa: “Siloe *estanqueman rispayki mayllakaramuy” nispan. Rispaymi mayllakaramurqani hinaspam qawarikururqani —nispa.

¹²Chaymi Paykunañataq nirqaku:

—¿Maypitaq kachkan chay runaqa? —nispa.

Hinaptinmi chay runañataq nirqa:

—Manam yachanichu —nispa.

Qawarikuruq runata tapupayasqankumanta

¹³Chay qawarikuruq runatam *fariseokunaman púsarqaku. ¹⁴Paytaqa Jesusmi sanoyarachirqa *samana punchawpi mituta ruraykuspan. ¹⁵Fariseokunam tapurqa chay runata ñawsa kachkaspaqa imaynam sanoyarusqanmanta. Paymi willakurqa: —Mituta ruraykuspan ñawiyman llusiykuwarqa hinaptinmi mayllakuruspay qawarikururqani —nispa.

¹⁶Wakinnin *fariseokunañataqmi nirqa:

—Chay sanoyarachisuniki runaqa manam Diosmantachu samana punchawpi mana samasqanrayku —nispa.

Wakinninñataqmi nirqaku:

—Huchasapa runaqa ¿imaynataq ruranman milagrokunataqa? —nispanku.

Chaynapim runakuna kikinkupura mana acuerdochu karqaku. ¹⁷Mosoqmantam tapurqaku chay ñawpaq kaq ñawsata:

—Qamqa ¿imaninkitaq ñawiki qawarichisuniki runamantaqa? —nispa.

Hinaptinmi payñataq nirqa:

—Payqa Diosmanta willakuqmi —nispa.

¹⁸*Judiokunañataqmi mana creerqachu ñawsa kaspan kunanñataq qawarikurusqanta chaymi qayachimurqaku tayta-mamanta ¹⁹hinaspan tapurqaku:

—¿Kay runapa tayta-mamanchum kankichik, paychum nacesqanmantapuni ñawsa nisqaykichik? ¿Imaynataq kunanqa qawakuchkanña? —nispa.

²⁰Paykunañataqmi nirqaku:

—Arí, ñoqaykum tayta-maman kaniku, yachanikum ñawsa nacesqantaqa. ²¹Ichaqa manam yachanikuchu imaynam qawarikusqantapas chaynataq pim ñawin sanoyachisqantapas. Tapuychik payta, yuyayniyoqñam, kikinmi willakunqa —nispa.

²²Tayta-mamanqa chaynataqa nirqa *judiokunata manchakuspankum. Chay judiokunaqa ñam tanteanakururqakuña pipas: “Jesusqa Cristom” niptinqa *hunanakuna wasimanta wischurunankupaq. ²³Chayraykum tayta-mamanqa nirqa: “Tapuychik payta, yuyayniyoqñam payqa” nispa.

²⁴*Judiokunam mosoqmanta qayachimurqa ñawpaq ñawsa kaqta hinaspan nirqaku:

—Cheqapta rimaspa Diosta alabay, ñoqaykuqa yachanikum chay runaqa huchasapa kasqanta —nispa.

²⁵Payñataqmi nirqa:

—Ñoqaqa manam yachanichu huchasapa kasqantaqa, yachakunim ichaqa ñawpaqtaqa ñawsa kachkaspaypas kunan qawakusqayta —nispa.

²⁶Chaymi mosoqmanta tapurqaku:

—¿Imanaykusurqankitaq? ¿Imatataq ruraykusurqanki ñawiki qawarikururanpaq? —nispa.

²⁷Payñataqmi nirqa:

—Nam nirqaykichikña, ichaqa manam uyariwankichikchu. ¿Imapaqñataq munankichik yapatawan ninaytaqa? Seguroch qamkunapas puriqmasinña kayta munankichik —nispa.

²⁸Chaynata niptinmi insultaspanku nirqaku:

—Chay runataqa qanmi qatichkanki, ñoqaykuqa qatiniku Moiestam. ²⁹Ñoqaykuqa yachanikum Diosqa Moieswan rimasqanta. Jesusmantam ichaqa mana yachanikuchu maymantam kasqantapas.

³⁰Chay runañataqmi nirqa:

—iAdmirakuypaqmi kayqa! Maylawmantam kasqanta mana yachachkaptiki-chikpas ñoqallaytam qawariykachiwan. ³¹Yachasqanchikman hinapas Diosqa manam huchasapakunataqa uyarinchu aswanqa yupaychaqninkunallatam hinaspa paypa munasqan ruraqkunallatam. ³²Kunankamam manaraq uyarikurqachu nacesqanmantapuni ñawsata pipas qawarichisqanmantaqa. ³³Sichu chay runa Diosmanta mana hamuspaqa manachá kaykunataqa ruranmanchu —nispa.

³⁴Chaymi *judiokunañataq nirqaku:

—Qamqa nacerqankipas huchapa huntasqanmi ÷hinachkaspachu yachachiway-kutaraq munanki? —nispa.

Chaynata niruspankum qarqorurqaku *huñunakunanku wasimanta.

Qawakuq ñawsakunamanta

³⁵Jesusmi yacharurqa chay runata *huñunakunanku wasimanta wischurusqan-kuta, paywan tupaykuspanmi nirqa:

—¿Creenkichu Diosmanta Hamuq Runapi? —nispa.

³⁶Chay runam nirqa:

—Señorllá y ÷pitaq payqa payman iñikunaypaq? —nispa.

³⁷Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Ñam rikuykunkiña, ñoqam kani qanwanmi rimachkani —nispa.

³⁸Chaymi chay runa nirqa:

—Iñinim Señor —nispa.

Chaynata niykuspanmi qonqorakuykuspa adorarqa.

³⁹Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqaqa kay pachamanqa hamurqani allin arreglo ruraqmi hinaspa ñawsa-kunapa ñawin kichaykuqmi chaynapi wakinkunañataq qawakuchkaspankupas mana rikukunankupaq —nispa.

⁴⁰Wakinnin *fariseokunañataqmi chayna nisqanta uyariruspanku nirqaku:

—Chaynaqa ñoqaykupas ñawsachiki kaniku —nispa.

⁴¹Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Ñawsa kaspaykichikqa mana huchayoqchá kawaqchik, ichaqa: “Qawakuni-kum” nisqaykichikraykum huchayoq kankichik —nispa.

Allin michiqwan tupachisqanmanta

10 ¹—Cheqaptapunim nikichik, pipas ovejapa corralninman mana punkunta yaykuspa huklawnin yaykuqqa suwam hinaspa salteaqmi. ²Punkun yaykuqmi ichaqa ovejakunapa michiqnin. ³Punku cuidaqqas kichanmi yaykunapaq chaynataqmi ovejakunapas uyarintaq sutinmantakama qayaptin, chayñam qarqon corralninmanta. ⁴Ovejakunata kanchanmanta qarqospanmi puntanta rin, ovejunañataqmi qayasqanta uyarispan qatin. ⁵Mana reqsisqantaqa ovejakunaqa manam qatinchu, ayqekunmi chayna runamantaqa vozninta mana reqsisqanrayku.

⁶Chay rikchanachiyta niptinpas paykunaqa manam entienderqakuchu.

Allin michiqqa Jesuslla kasqanmanta

⁷Jesusmi huktawan nirqa:

—Cheqaptapunim nikichik, ñoqam kani ovejakunapa yaykunan punku. ⁸Ñoqamanta ñawpaq hamuqkunaqa karqa suwakunam hinaspa salteaqkunam chaymi ovejakunaqa

mana kasurqachu. ⁹Ñoqam punku kani, chayninta yaykuqqa salvakunqam. Payqa oveja hinam yaykunqapas hinaspas lloqsimunqapas hinaspas pastotapas tarinqa.

¹⁰—Suwaqa yaykun suwakuruspa wañurachinallanpaqmi hinaspas purmachinanpaqmi. Ñoqam ichaqa hamurqani kawsanaykichikpaq hinaspas kawsaywan huntasqa kanaykichikpaq. ¹¹Ñoqaqa kani allin michiqmi. Allin michiqqa vidantam qon ovejankunarayku. ¹²Pagollapaq michiqmi ichaqa atoq hamuptinpas ovejakunata saqeruspan ayqekun, manamá payqa dueñochu nitaqmi ovejakunapas paypachu. Chaymi ovejakunatapas atoq hapiruspan cheqechin. ¹³Pagollapaq michipakusqanraykum ayqekun mana imapas qokuptin.

¹⁴⁻¹⁵—Ñoqaqa kani allin michiqmi. Taytayqa reqsiwanmi, ñoqapas Taytaytaqa reqsinim, reqsinitaqmi ovejaykunatapas hinaptinmi paykunapas reqsiwan. Chaymi vidayta qoni paykunarayku. ¹⁶Kachkantaqmi sapaq ovejaykunapas kay corralpi mana kaqkuna. Paykunatapas pusamuptiyimi vozniyta uyarinqaku, chaynapim kanqa chulla kanchallaña hinaspas chulla michiqllaña.

¹⁷—Vidaytam qoni kaq kawsarimunaypaq, chaymi Taytay kuyawan. ¹⁸Manam pipas vidaytaqa qechuwanmanchu, kikiymi qosaq vidaytaqa. Makillaypim kachkan qonaypaqpas chaynataq kawsarimunaypaqpas. Chaynatam kamachiwarqa Taytay.

¹⁹Chay nisqanta uyariruspankum *judiokuna mana acuerdochu karqaku.

²⁰Achkaqmi nirqaku:

—¿Imapaqmi uyarinkichik? Payqa demonioyoq locom —nispa.

²¹Wakinninñataqmi nirqaku:

—Demoniopa huntasqanqa manam chayna sumaqlatañaqa rimanmanchu. Demonioqa manam ñawsataqa qawarichinmanchu —nispa.

Jesusta Judiokuna qepanchakusqankumanta

²²Jerusalen llaqtapim para tiempopi Templo Dedicacion Fiesta karqa. ²³Jesumi purichkarqa Salomona Portalninpi. ²⁴Chaymi *judiokuna muyuykuspa nirqaku:

—¿Haykapikamataq iskayrayachiwankiku? Qam Cristo kaspaykiqa clarotayá willawayku —nispa.

²⁵Jesusñataqmi nirqa:

—Ñam nirqaykichikña ichaqa manam creerqankichikchu, tukuy imatam rurani Taytaypa atiy qowasqanwan, chaykunam ñoqamanta willakun. ²⁶Qamkunaqa manam ovejaykunachu kankichik chaymi mana creenkichikchu. ²⁷Ovejaykunaqa vozniytam uyarin, ñoqapas paykunataqa reqsinim, chaymi paykunaqa qatiwanku.

²⁸Ñoqam paykunaman qoni wiñay kawsayta chaymi paykunaqa haykapipas mana chinkanqachu, manataqmi pipas qechuwanqachu makiymantaqa. ²⁹Tukuy ima qoqniy Taytayqa llapanmantapas atiyniyoqmi chaymi mana pipas atinmanchu Taytaypa makinmanta qechuytaqa. ³⁰Taytaywanqa hukllam kaniku.

³¹*Judiokunañataqmi huktawan hatarirqaku rumiwan chamqanankupaq.

³²Chaymi Jesus nirqa:

—Achkatam ruraraqani allin ruraykunata Taytaypa atiy qowasqanwan, chaynaqa ¿mayqanninmantataq rumiwan chamqawayta munankichik? —nispa.

³³Judiokunañataqmi nirqa:

—Chamqapaytaqa munaykiku manam allin rurasqaykimantachu aswanqa rimaspayki Diosta piñachisqaykimantam chaynataq runa kachkaspayki Dios tukusqaykimantam —nispa.

³⁴Jesusñataqmi nirqa:

—Qamkunapa leynikichikpim qellqasqa kachkan: “Ñoqam nirqaykichik qamkunaqa dioskuna kasqaykichikta” nispa niq. ³⁵Manam negachwanchu Bibliapa nisqantaqa. Diosqa suticharqa dioskunawanqa willakusqankuna chaskiqkuna-tam. ³⁶Taytam sapaqchawaspan ñoqata kachamuwarqa kay pachaman, chaynaqa ñimanasqamá ninkichik: “Diostam insultan” nispaqa “Diospa churinmi kani” nisqayraykuqa? ³⁷Taytapa ruranankunata mana ruraptiyqa amayá creewaychikchu. ³⁸Ichaqa paypa rurananta ruraptiyqa manaña ñoqapi creespaykichikpas rurasqaykunapiyá creeychik, chaynapim yachankichik Taytawanqa huklla kasqayta.

³⁹Huktawanmi Jesusta presochayta munarqaku ichaqa paykunamantam lluptirurqa.

⁴⁰Jesumi kasqallan kutikurqa Jordan Mayupa waklawinman, chaypim ñawpaqta Juan bautizarqa, chaypi Jesus kaptinmi ⁴¹qawanankupa achkallaña runakuna rirqaku. Chayman rispankum ninakurqaku:

—Juanqa manam ima *milagrotapas rurarqachu, Jesusmanta nisqanmi ichaqa cheqap —nispa.

⁴²Chaymi Jesuspi achkaq iñirqaku chay lugarpi.

Lazaropa wañukusqanmanta

11 ¹Betania llaqtayoc Lazaro sutiyoq runam onqochkarqa, payqa *yacharqa panin Mariawanmi hinaspa panin Martawanmi. ²Onqoc Lazaropa panin Mariam huk kutipi miski asnaq aceitewan untaykurqa Señor Jesuspa chakinman hinaspa chukchanwan chakichirqa. ³Lazaropa paninkunam kacharqa Señor Jesusman willachiq:

—Señorlláy, amistadniki Lazarom onqochkan —nispa.

⁴Jesusñataqmi chayta yariruspan nirqa:

—Chay onqoyqa manam wañuchinqachu aswanqa Dios hatunchanapaqmi, kay onqoywanqa Diospa Churinmi hatunchasqa kanqa.

⁵Jesusqa sinchitam kuyarqa Lazarota, kuyarqataqmi Martatapas chaynataq ñañantapas. ⁶Chaymi “Lazaropa onqosqanmanta” uyariykuspan qeparurqa isqay punchawtawanraq. ⁷Chaymantañam nirqa discipulonkunata:

—Hakuchik kutisun Judea lawman —nispa.

⁸Discipulonkunañataqmi nirqaku:

—Yachachikuq, qayninpallataq chay judiokunaqa rumiwan wañuchiya munasurqanki ñchaychu kutiytaraq munachkanki —nispa.

⁹Jesusñataqmi nirqa:

—ÑPunchawqa manachu chunka iskaynin horayoc? Pipas punchawpi purispaqa manam mitkanchu kay pachapi achkiywan qawakusqanrayku. ¹⁰Tuta puriqmi ichaqa mitkan tutayypi kasqanrayku.

¹¹Chaymantam Jesus nirqa:

—Amistadninchik Lazaroqa puñuchkanmi, hakuchikyá rikchachimunaypaq —nispa.

¹²Discipulonkunañataqmi nirqa:

—Señorllayku, puñuruspaqa sanoyanqachá —nispanku.

¹³Jesusqa nirqa chaynataqa “Lazaroqa wañukunñam” ninantam, discipulonkunañataqmi piensarqaku “Puñusqanmantachiki nichkan” nispanku. ¹⁴Chaymi Jesus clarotaña nirqa:

—Lazaroqa wañukunñam. ¹⁵Qamkunaraykum kusikuni mana chaypi kasqaymanta, chaynapi aswan mastaraq creenaykichikpaq. Hakuchikyá payman —nispa.

¹⁶Chaymi mellizowan sutichasqanku Tomas discipulomasinkunata nirqa:

—Rispayá ñoqanchikpas yachachikuqwan wañumusunichik —nispan.

Kawsay qokuqqa Jesuslla kasqanmanta

¹⁷ Jesusmi chayaruspan Lazarota tarirurqa sepulturapi tawa punchaw pampasqataña. ¹⁸ Betania llaqtaqa karqa kimsa *kilometro hinallam Jerusalenmanta.

¹⁹ Chaymi achkaq judiokuna rirqa Martapatawan Mariapata consuelaq turinkumanta llakisqa kaptinku. ²⁰ Martam Jesuspa hamusqanta yacharuspan tariparqa, Mariañataqmi kachkarqa wasipi. ²¹ Martam nirqa Jesusta:

—Señorlláy, qam kaypi kaptikiqa turillayqa manachá wañunmanchu karqa.

²² Aswanqa yachanim, Diosqa qosunkim tukuy ima mañakusqaykitaqa —nispa.

²³ Chaymi Jesus nirqa:

—Turikiqa kawsarimunqam —nispa.

²⁴ Martañataqmi nirqa:

—Arí, wañuqkunapa kawsarimunanan tukupay punchawpi kawsarimunantaqa yachanim —nispa.

²⁵ Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqam kani kawsarichiqpas chaynataq kawsay qokuqpas. Pipas ñoqaman iñiqqa wañuspapas kawsarimunqam. ²⁶ Pipas kawsachkaspallanraq ñoqaman iñiqqa manam wiñaypaqchu wañunqa. ¿Creenkichu kayta Marta? —nispa.

²⁷ Chaymi Martañataq nirqa:

—Arí Señorlláy, ñoqaqa creenim, qamqa kanki kay pachaman hamuq Diospa Churin Cristom —nispa.

Lazaropa sepulturanpi Jesuspa waqasqanmanta

²⁸ Chaynata nispanmi Marta rirqa ñañan Maria qayaq, paytam upallallamanta nirqa:

—Yachachikuqqa kaypiñam kachkan, qayasuchkankim —nispa.

²⁹ Chaynata Marta niykuptinmi Maria chaylla hatarispa rirqa Jesuspa kasqanman.

³⁰ Jesusqa manaraqmi llaqtamanqa chayarqaraqchu, payqa kachkarqa Martawan tupaykusqan sitiollapiraqmi. ³¹ Consuelaqnin judiokunañataqmi Maria chaylla hatariruspan loqsiramuptin qatimurqaku: “Sepulturatachiki richkan waqaq” nispanku.

³² Mariañataqmi Jesuspa kasqanman chayaruspan qonqorakuykurqa hinaspan nirqa:

—Señorlláy, kaypi kaptikiqa turillayqa manachá wañunmanchu karqa —nispa.

³³ Jesusñataqmi Mariapa waqasqantawan kuska hamuq judiokunapa waqasqanta qawaykuspan sonqonpi sinchita llakirikurqa. ³⁴ Chaymi tapurqa:

—¿Maypitaq pamparamunkichik? —nispa.

Paykunañataqmi nirqaku:

—Señor, hakuchikyá qawaykamunki —nispa.

³⁵ Chaymi Jesus waqarqa.

³⁶ Judiokunañataqmi ninakurqaku:

—Qawaychik maynatam kuyasqa —nispanku.

³⁷ Wakiqninñataqmi nirqaku:

—Payqa ñawsatapapas qawarichirqam ¿manachum sanoyarachinman karqa chaynapi Lazaroqa mana wañukunanpaq? —nispa.

Lazaro kawsarimusqanmanta

³⁸ Jesusñataqmi sinchi llakisqa asuykurqa sepulturaman, chayqa karqa machaymi, punkunñataqmi karqa hatun rumiwan tapasqa. ³⁹ Jesusmi nirqa:

—Horqoychik chay rumita —nispa.

Hinaptinmi wañukuqpa panin Martañataq nirqa:

—Señorlláy, ñachá asnarichkanña, tawa punchawñam wañukusqanqa —nispa.

⁴⁰ Jesusñataqmi nirqa:

—¿Manachu nirqayki: “Creespaykiqa rikunkim Diospa atiyinta” nispay?

⁴¹ Rumita horqoruptinkum Jesus hanaq pachata qawarispán nirqa:

—Taytáy, graciastam qoyki uyariykuwasqaykimanta. ⁴² Qamqa siempre uyariwanki, chaymi kaykunata nichkayki muyuriqniypi kaq runakuna kachamuwaspaykita creenankupaq.

⁴³ Chaynata nispanmi nisyunneqta qayarqa:

—¡Lazaro, lloqsimuy! —nispa.

⁴⁴ Wañuqñataqmi lloqsiramuraqa makin-chakin watasqa hinaspá uyanpas telawan wankusqa. Hinaptinmi Jesus nirqa:

—Purinanpaq paskaychik —nispa.

Jesusa contranpi rimanakusqankumanta

(Mt 26:1-5. Mr 14:1-2. Lc 22:1-2)

⁴⁵ Mariawan riq achkaq judiokunañataqmi Lazaro kawsarirachisqanta qawaykuspanku Jesusman ñikuykurqaku. ⁴⁶ Wakiqninñataqmi *fariseokunaman willamurqaku Jesupa rurasqanta. ⁴⁷ Hinaptinmi *sacerdotekunapa jefenkuna *cortepi huñunakurqa fariseokunawan hinaspam nirqaku:

—¿Imatataq rurasun? Kay runaqa achkatañam *milagrokunata ruraran.

⁴⁸ Mana harkaptinchikqa lliw runach payman ñiirunqaku, hinaptinchá romanokuna hamuruspa purmarachinqaku templonchiktawan nacionninchikta.

⁴⁹ Caifas sutiyoqmi karqa *sacerdotekunapa jefen chay watapi, chaymi pay nirqa:

⁵⁰ —Qamkunaqa manam imatapas yachankichikchu nitaqmi cuentata qokunkichikchu. Aswan allinqa kanman huk runalla nacionninchikpa rantinpi wañuyninmi, enteron nacion puchukarunanmantaqa —nispa.

⁵¹ Caifasqa chaykunataqa nirqa manam kkillanmantachu, chay watapi sacerdotekunapa jefen kasqanraykum Dios revelarqa, chaymi nirqa: “Jesusqa wañunanmi judiokunapa nacionninpa rantinpi” nispan. ⁵² Jesusqa wañunan karqa manam paykunapa rantillanpichu aswanqa Diospa chequesqa churinkunata hukllaman huñunanpaqwanmi. ⁵³ Chay punchawmantam judio autoridadkuna tanteeanakurqaku Jesus wañurachinankupaq.

⁵⁴ Chaymi Jesusqa purirqa pakakuspallaña judiokunapa qayllanpiqa. Judeamanta lloqsispanmi rirqa chunniqpa hichpan Efrain sutiyoq llaqtaman, chaypim *yacharqa discipulonkunawan.

⁵⁵ Judiokunapa *Pascua Fiestanmi ña hichpamuchkarqaña, chaymi llapa runakuna enteron llaqtamanta rirqaku Jerusalemman Diosta adoranankupaq *chuyanchakuq. ⁵⁶ Jesustam maskarqaku, temploman chayaruspam ninakurqaku:

—¿Imaninkichiktaq? ¿Hamunqachu fiestaman icha manachu? —nispa.

⁵⁷ *Fariseokunapiwan *sacerdotekunapa jefenkunañataqmi kamachirqaku:
—Pipas yachanqa Jesuspa maypim kasqanta hinaspapa willakamuchunyá pre-sochamunaykupaq —nispa.

Jesuspa chakinman aceite talliq warmimanta

(Mt 26:6-13. Mr 14:3-9)

12 ¹*Pascua Fiestapaq soqta punchawllaña faltachkaptinmi Jesus rirqa Lazaropa *yachasqan Betania llaqtachaman. Paytam Jesus kawsarichirqa wañusqamantaña. ²Jesuspa convidota ruraptinkum Marta servirqa, Lazaroñataqmi mesapi tiyachkarqa Jesuswan. ³Mariañataqmi apamurqa sinchi precioyoq miski asnaq yaqa huk botella aceteta. Chayqa rurasqa karqa nardo sutiyoq sachamantam, chaywanmi Jesuspa chakinman untaykurqa hinaspam chukchanwan chakichirqa. Chaymi wasi huntata mis-killataña asnarirqa. ⁴Discipulonkunamanta traicionaqqin kaq Judas Iscariotem nirqa:

⁵—Huk wata jornalpa chanin kay miski asnaq acetetaqa rantikuruchwanchiki karqa, hinaspachiki chay qollqetaqa wakchakunaman qoykuchwan karqa —nispa.

⁶Judasqa nirqa chaynataqa manam wakchakunata kuyaspachu aswanqa suwa kaspanmi, paymi qollqeta waqaycharqa, chaymi payqa horqokuq qollqe waqaychasqanmanta.

⁷Chaymi Jesus nirqa:

—Ama harkakuychu, kaytaqa waqaycharqa pampakunay punchawpaqmi.

⁸Wakchakunaqa qamkunawanmi haykapkamapas kanqa, ñoqam ichaqa mana tukuy tiempochu qamkunawan kasaq.

Lazarota wañurachiy munasqankumanta

⁹Achkaq judiokunam yacharurqaku Betaniapi Jesus kasqanta hinaspam rirqaku Jesustawan wañusqanmanta kawsarimuq Lazarota qawamunankupaq. ¹⁰⁻¹¹Lazarota rikuramuspankum achkaq judiokuna jefenkumanta karunchakururqaku hinaspam iñirqaku Jesusman.

Chaymi *sacerdotekunapa jefenkunañataq rimanakurqaku Lazarotawanña wañurachinankupaq.

Jerusalenman Jesuspa yaykusqanmanta

(Mt 21:1-11. Mr 11:1-11. Lc 19:28-40)

¹²Paqarinnintintam *Pascua Fiestaman achkaq riqkuna yacharurqaku Jerusalenman Jesuspa risqanta. ¹³Paykunam kuchurqaku palmerapa kallmankunata hinaspam rirqaku Jesus chaskiq kaynata qaparispanku:

—iYupaychasunchik! ¡Alabasqayá kachun Señorpa sutinpi hamuq Israel castakunapa Reyninqa! —nispa.

¹⁴Jesusmi asnochata tariramuspa sillakaramurqa Bibliapa nisqan cumplikunanpaq:

¹⁵ Sion llaqtapi yachaqkuna,
ama manchakuychikchu.
Reynikichikmi hamuchkan.
Asnopi silladam hamuchkan.

¹⁶Discipulonkunaqa manaraqmi entienderqakuchu chaykunataqa. Jesus hanaq pachaman kutikuptinñam yuarirqaku chaykunaqa ñawpaqmantaraq qellqasqaña kasqanta, yuarirqakutaqmi Jesuspaq chaykuna rurasqankutapas.

¹⁷Lazarota Jesus kawsarichisqanta rikuqkunam willakurqaku sepulturamanta qayaykuspa kawsarirachisqanta. ¹⁸Chayraykum runakuna tariparqa Jesusman chay *milagro rurasqanta yachaspanku. ¹⁹*Fariseokunañataqmi ninakurqaku:

—Manam ima ruraytapas atichwanchu, qawaychik llapa runakunam payta qatichkanku —nispa.

Jesusta Grecia nacionniyoq runakuna maskasqankumanta

²⁰Fiestapi adoranankupaq riqkunam karqa wakiqnin Grecia nacionmanta kaqkuna. ²¹Paykunam asuykurqaku Felipe man, Felipeqa *yacharqa Galilea law Betsaida llaqtapim. Paytam ruego kurqaku:

—Señor, reqsiykuytam munaniku Jesusta —nispa.

²²Felipeñataqmi rirqa Andresman willaq, iskayninkum rirqaku Jesusman willaq. ²³Jesumi nirqa:

—Ñam tiempoña Diosmanta Hamuq Runaqa hatunchasqa kananpaq. ²⁴Cheqaptapunim nikichik, allpaman huk trigo wichispa mana wañuspanqa hina kaqlam kanqa, wañuspanmi ichaqa achkallataña rurunqa. ²⁵Pipas vidallan kuyaqaqa wiñaypaqmi pierdenqa, pipas kay pachapi vidan cheqniqñataqmi wiñay kawsananpaq waqaychasqa kanqa. ²⁶Pipas serviwayta munaspaqa qatiwachunyá, payqa ñoqapa kasqaypim kanqa, serviwaqniytaqa Taytaymi ancha reqsisqata ruranqa.

Wañunanmanta Jesuspa willakusqanmanta

²⁷—Kunanmi hukmanyasqa kachkani. Chaynaqa ¿imanisaqtaq? ¿Icha: “Taytáy, salvaykuway kunan rato imapas sucedewanamanta” nispa nisaq? Ñoqarariki kaynata kunan ñakarinyapaqmi hamurqani. ²⁸Chaynaqa Taytáy, sutikitayá hatunchayña.

Hinaptinmi hanaq pachamanta qayakamurqa:

—Ñam hatuncharuniña, chaywanpas huktawanraqmi hatunchasqa —nispa.

²⁹Chaypi kaq runakunañataqmi uyarispanku nirqaku:

—Rayom toqyaramun —nispa.

Wakiqninñataqmi nirqaku:

—Angelmi rimapayaykamun —nispa.

³⁰Jesusñataqmi nirqa:

—Kay qayakuytaqa uyarinkichik manam ñoqaraykuchu aswanqa qamkunaraykum.

³¹Kunanmi kay pachapi kaqkuna juzgasqa kanqa, qarqosqataqmi kanqa kay pachapi kamachiqkuq diablopas. ³²Chakatawaptinkum llapallanta pusamusaq kikiyman.

³³Kaynata nispanmi entiende chirqa imaynam wañukunanmanta. ³⁴Runakunañataqmi nirqa:

—Leypiqa uyarirqaniku: “Cristoqa wiñaypaqmi kawsanqa” niqtam. ¿Imaynataq qamqa ninki: “Diosmanta Hamuq Runaqa cheqaptapunim chakatasqa wañunqa” nispaykiqa? ¿Pitaq chay Diosmanta Hamuq Runaqa?

³⁵Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Pisi punchawllañam kasaq qamkunata achkinaypaq. Achkiyipyá puriychik qamkunawanraq kachkaptiyqa chaynapi tutayay mana vencerusunaykichikpaq. Pipas

tutayaypi puriqqa manam yachakunchu mayman risqantapas. ³⁶Qamkunawanraq achkiy kachkaptinqa achkiymanýá ñiniychik, chaynapi achkiypi kanaykichikpaq. Kaykunata niruspanmi Jesus paykunamanta pakakururqa.

Jesusman mana ñiniq judiokunamanta

³⁷Jesus achkallaña *milagrokunata rurachkaptinpas manam paypi ñinraqakuchu. ³⁸Chaynapim cumplikurqa Diosmanta willakuq Isaiaspa nisqan. Paymi nirqa: Señorlláy, willakusqaykutaqa creerqa ¿pitaqsi? Señorqa revelarqa atiyñintaqa ¿pimantaqsi?

³⁹Manamá pipas creeyta atirqachu. Isaiasqa qellqarqataqmi:

⁴⁰Runakunatam Dios ñawsayarachirqa. Paykunapa sonqontam rumiyachirqa chaynapi mana rikukunankupaq, chaynapi mana entiendenankupaq, chaynapi mana kutirikamuwanankupaq, chaynapi mana sanoyachinaypaq.

⁴¹Isaiasqa nirqa chaynataqa Jesuspa kanchariyninta rikuspanmi chaymi rimarqa paymanta.

⁴²Chaywanpas achkaq kamachikuq judiokunam ñinraqaku Jesusman. *Fariseo-kunaraykum mana libretachu willakuqku chaynapi *huñunakunanku wasimanta mana wischusqa kanankupaq. ⁴³Chay kamachikuq judiokunaqa munarqa runakunapa alabanantam Diospa alabanantapas.

Jesuspa rimasqanman hina runakuna juzgasqa kananmanta

⁴⁴Jesusmi qayakuq hina nirqa: —Pipas ñoqaman ñiniqqa manam ñoqallamanchu ñin aswanqa kachamuwaqniy Taytaymanwanmi. ⁴⁵Ñoqa rikuwaqniyqa kachamuwaqniytapas rikunmi. ⁴⁶Ñoqaqa achkiy hinam hamurqani kay pachamanqa, pipas ñoqapi ñiniqqa manañam tutayaypiñachu kanqa. ⁴⁷Pipas nisqaykunata uyarispan mana kasukuqtaqa manam ñoqachu condena-saq, ñoqaqa hamurqani manam runakunata condenaqchu aswanqa salvaqmi. ⁴⁸Pipas despreciawaspan nisqaykunata mana kasukuqpaqa ñam kanña juzgaqñin, ñoqapa nisqaykunam paytaqa tukupay punchawpi juzganqa. ⁴⁹Ñoqaqa manam kikillaymantachu rimani, kachamuwaqniy Taytaymi kamachiwarqa imam rimarinaytaqa chaynataq imam yachachinaytaqa. ⁵⁰Ñoqaqa yachanim, Taytaypa kamachikuyñinqa wiñaypaq kawsay qokuqmi, ñoqapa nisqaykunaqa Taytaypa kamachiwasqanman hinam.

Discipulonkunapa chakinta Jesus mayllasqanmanta

13 ¹*Pascua Fiestapa ñawpaqñintaraqmi Jesusqa yacharqaña kay pachamanta Taytanpa kasqanman kutinanta. Kay pachapi kaqmasinku-namanmi hatu-hatun kuyakuyninta qawachirqa.

²Jesusmi discipulonkunawan cenachkarqa, diabloqa Simon Iscariotepa churin Judastam umacharurqaña Jesusta traicionananpaq. ³Jesusqa yacharqam tukuy imatapas Taytan payman qoykusqanta, yacharqataqmi paymanta hamuspa payman

kasqallan kutinantapas. ⁴ Jesusmi cenasqanmanta hatariykuspan hawa pachanta horqokuykurqa hinaspam pañowan weqawninta watakuykurqa. ⁵ Lavatoriopi yakuta churaykuspanmi discipulonkunapa chakinta mayllarqa hinaspam weqawninpi pañowan chakichirqa. ⁶ Simon Pedrota mayllananpaq kaptinñataqmi pay nirqa:

—Señorlláy ¿qamraqchu ñoqapa chakiyta mayllawankiman? —nispa.

⁷ Jesusñataqmi nirqa:

—Kunanqa manaraqmi entiendenkichu kay rurasqaykunataqa, qepatañam chaytaqa entiendenki —nispa.

⁸ Chaymi Pedro nirqa:

—Chakiytaqa manapunim haykapipas mayllawaqchu —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Mana mayllaptiyqa manam ñoqapañachu kanki —nispa.

⁹ Chaymi Simon Pedroñataq nirqa:

—Amayá chakillaytañachu mayllawayqa, mayllaykuwayá makiykunatapas chaynataq umaytapas —nispa.

¹⁰ Jesusñataqmi nirqa:

—Bañakuruspaqa manam necesitankichikñachu mayllanataqa, aswanqa chakillaykichiktañam, qamkunaqa limpioñam kachkankichik, ichaqa manam llapaykichikchu.

¹¹ Jesusqa yacharqam pim traicionananta chaymi nirqa: “Manam llapaykichikchu kankichik limpioqa” nispa.

¹² Discipulonkunapa chakinta mayllaruspanmi hawa pachanta churakuykuspa kasqallan tiyaykurqa mesaman hinaspam nirqa:

—¿Entiendenkichikchu qamkunawan kay rurasqayta? ¹³ Qamkunam niwankichik: “Señorlláy, Yachachikuq” nispa, chaytaqa allintam ninkichik, arí chaynamá kani. ¹⁴ Ñoqam Señornikichik hinaspa yachachiqnikichik kachkaspay chakikichikta mayllani, qamkunapas chaynayá chakikichikta mayllanakuychik. ¹⁵ Ejemplotam qamkunaman goykichik qamkunawan rurasqayta hina qamkunapas ruranaykichikpaq. ¹⁶ Cheqaptapunim niki-chik, sirvienteqa manam maschu patronninmantaqa, manataqmi comision riqpas maschu kachaqninmantaqa. ¹⁷ Kaykunata entienderuspa ruraspaykichikqa kusişam kankichik.

¹⁸ —Manam llapallaykichikmantachu ñoqapa rimachkani, reqsinim pikunam akllasqaytaqa. Bibliapa: “Mikuqmasillaypas contrallaypim pawatyarqa” nisqanmi cumplikun. ¹⁹ Manaraq imapas sucedekuchkaptinmi kunan nichkaykichik, ña sucedekuruptinmi ichaqa creenkichik rimapayasuqnikichikqa pim kasqayta.

²⁰ Cheqaptapunim nikichik, ñoqapa kachasqayta pipas chaskiqqa ñoqatapunim chaskiwan, ñoqa chaskiwaqniyñataqmi kachamuwaqniy Taytayta chaskin.

Judas traicionananmanta Jesuspa willakusqanmanta

(Mt 26:20-25. Mr 14:17-21. Lc 22:21-23)

²¹ Kaykunata nispanmi Jesus hukmanyarurqa hinaspam nirqa:

—Cheqaptapunim qamkunamanta huknikichik traicionawanqa —nispa.

²² Discipulonkunañataqmi qawanakurqa:

—Mayqanninchikmantaraq nichkan —nispa.

²³ Huknin discipulonmi karqa Jesuspa llumpay kuyasqan, paymi waqtanpi kachkarqa. ²⁴ Paytam Simon Pedro señascharqa pimantas Jesus chayna nisqan tapunanpaq.

²⁵ Jesuspa waqtanpi kaqñataqmi Jesus lawman aswanraq waqtapaykuspa tapurqa: —Señorlláy ¿pitaq chay traicionasuqnikiqqa? —nispa.

²⁶Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Chay runaqa tantata mikuyman challpuykuspa qosqaymi —nispa.

Tantata challpuykuspanmi qoykurqa Simon Iscariotepa churin Judasman.

²⁷Chayta mikuykuptillanmi Judasman *Satanas yaykururqa. Chaymi Jesus nirqa:

—Chay ruranaykita utqayman ruray —nispa.

²⁸Mesapi mikuqkunaqa manam mayqanninpas entienderqachu Judasman nisqantaqa.

²⁹Qollqeta Judas waqaychasqanraykum wakiqnin piensarqa Jesusqa: “Rantipakaramuy fiestapaq imapas necesitaspachikta” otaq: “Qomuy imallatapas wakchakunaman” nispa nisqanta. ³⁰Chay tantata mikuruspa Judas lloqsiruptinqa tutañam karqa.

Mosoq kamachikuymanta

³¹Judas lloqsiramuptinmi Jesus nirqa:

—Kunanmi hatunchasqa kani Diosmanta Hamuq Runaqa, ñoqapitaqmi Diospas

hatunchakun. ³²Diosmi hatunchakun ñoqapi, hatunchawanqataqmi kikinpipas,

payqa chayllam hatunchawanqa. ³³Churillaykuna, manam unayñachu kasaq

qamkunawanqa chaymi maskawankichik. Wakin judiokunaman nisqayta hina-

llam nikichik qamkunatapas. Ñoqapa kasqaymanqa qamkunaqa manam chayayta

atiwaqchikchu. ³⁴Mosoq kamachikuytam qoykichik, kuyanakuychikyá. Imaynam

ñoqa kuyaykichik chaynayá qamkunapas kuyanakuychik. ³⁵Kuyanakuptikichikqa

llapallan runakunam yachanqa discipuloykuna kasqaykichikta.

Jesismi willakun Pedropa negananmanta

(Mt 26:31-35. Mr 14:27-31. Lc 22:31-34)

³⁶Simon Pedrom nirqa:

—Señorlláy ¿maytataq rinkiqa? —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqapa risqaytaqa manam kunanqa qatiwankimanchu, qatiwankiqa qepa tiempokunapiñam —nispa.

³⁷Chaymi Pedroñataq nirqa:

—Señorlláy ¿imanasqataq kunanqa mana qatikimanchu? Vidaytapas qosaqmi qamraykuqa —nispa.

³⁸Jesusñataqmi nirqa:

—¿Vidaykitachu qonki ñoqapaq? Cheqaptapunim niki, manaraqpas gallo waqachkaptinmi kimsa kutikama negawanki.

Jesusqa Taytaman chayanapaq ñanmi.

14 ¹—Qamkunaqa amayá hukmanyaychikchu. Diospiyá confiakuychik, confiakuychiktaqyá ñoqapipas. ²Taytapa kasqanpiqa achkam kachkan lugarkuna *yachakunapaq, mana chayna kaptinqa manam rimariyllapas-rimariymanchu. Chaynaqa risaqmi qamkunapaq lugar allichamuq. ³Allicharamuspaymi kutimusaq qamkuna pusanaypaq chaynapi maymi kasqaypi qamkunapas kanaykichikpaq. ⁴Qamkunaqa yachankichikmi mayman risqaytapas, reqsinkichiktaqmi ñantapas.

⁵Tomasmı nirqa:

—Señorlláy, manam yachanikuchu mayman risqaykitapas chaynaqa ¿imaynataq reqsisasqku ñantaqa? —nispa.

⁶Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqam kani ñan, cheqap kaqpas chaynataq kawsay qokuqpas. Taytaymanqa manam pipas chayanmanchu mana ñoqawanqa. ⁷Reqsiwaspaykichikqa Taytaytapas reqsinkichikmá, kunanmi reqsiykunkichik hinaspá rikuykunkichik —nispa.

⁸Felipeñataqmi nirqa:

—Señorlláy, Taytatayá qawaykachiwayku, hinaptinqa chayllapaqñam kaniku.

⁹Jesusñataqmi nirqa:

—Felipe, unayñam qamkunawanqa kachkani. ¿Manaraqchu reqsiwanki? Ñoqata rikuqniyqa Taytatapas rikuykunñam. ¿Imanasqamá niwanki “Taytata rikuykachiwayku” nispaqa? ¹⁰¿Manachu creenki Taytaywanqa huklla kasqayta? Imatapas nikichikqa manam kkillaymantachu, ñoqawan kaq Taytam kikinpa ruranantaqa ruran. ¹¹Creeychikyá, ñoqaqa kani hukllam Taytawanqa, mana chayqa rurasqayraykuyá creeychik. ¹²Cheqaptapunim nikichik, ñoqapi ñiñiqqa ruranqam ñoqapa rurasqaykunata, payqa ñoqapa rurasqaymantapas mastaraqmi ruranqa, chaynataqa ruranqa Taytamanña risqayraykum. ¹³Imatapas sutiypi mañakup-tikichikqa rurasqamí chaynapí Taytata Churin alabanaypaq. ¹⁴Imatapas sutiypi mañakup-tikichikqa rurasqamí.

Chuya Espirituta kachamunanpaq prometekusqanmanta

¹⁵—Kuyawaspaykichikqa kasukuychikyá kamachikuyniykunata. ¹⁶Mañakusaqmi Taytata hinaptinmi kachamusunkichik huk Kallpanchaqnikichikta. Paymi kanqa qamkunawan tukuy tiempo. ¹⁷Cheqap Espiritutaqa kay pachapi kaqkunaqa manam chaskinmanchu, paykunaqa manam rikunkuchu nitaqmi reqsinkuchu. Qamkunam ichaqa reqsinkichik qamkunawan kasqanrayku, payqa qamkunapim kanqa. ¹⁸Manam sapallaykichiktachu saqerusaqykichik, kutimusaqmi qamkunaman. ¹⁹Asllatawanqa runakunaqa manañam rikuwanqañachu, qamkunam ichaqa rikuwankichik, qamkunaqa kawsasqayraykum kawsankichik. ²⁰Chay punchawpim yachankichik Taytaywanqa huklla kasqayta, yachankichiktaqmi qamkunapas ñoqawan huklla kasqaykichikta. ²¹Kamachikuyniykunata yachaspa kasukuq runaqa kuyawanmi, Taytaypas kuyanqam chayna kuyaqniytaqa. Ñoqapas kuyaspaymi reqsichikusaq paywan.

²²Chaymi Judas (mana Iscariote kaqchu) nirqa:

—Señorlláy ¿imanasqataq ñoqaykumanqa reqsichikunki aswanqa mana wakin runakunamanachu? —nispa.

²³Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Kuyawaqniyqa kasukunmi nisqaykunata, paytaqa kuyanqam Taytaypas, Taytaywan hamuspaymi *yachasqku kuyawaqniywan. ²⁴Mana kuyawaqniyqa manam kasukunchu nisqaykunata. Qamkunaman nisqayqa manam ñoqapachu aswanqa kachamuwaqniy Taytaypam.

²⁵—Kaykunataqa nikichik qamkunawan kaspayraqmi. ²⁶Taytam Chuya Espirituta ñoqapa sutiypi kachamunqa qamkunata kallpanchasunaykichikpaq, paymi tukuy imata yachachisuspaykichik yuyarichisunkichik qamkunaman tukuy ima nisqayta.

²⁷—Ñoqaraykum hawkalla kankichik, kay hawkayay qosqayqa manam runakunapa qosqan hinachu. Amayá hukmanyaychikchu nitaq manchakuychikpaschu.

²⁸Ñam uyarirqankichikña: “Riruspaymi kasqallan kutimusaq” nisqayta. Cheqapta kuyawaspaykichikqa kusişam kawaqchik Taytaman risqaywanqa, payqa ñoqamantaqa aswan atiyniyoqmi. ²⁹Kaykunataqa nikichik manaraq imapas sucedekuchkaptinmi, sucedekuruptinqa creenkichikmi.

³⁰—Manañam unayñachu rimasaq qamkunawanqa, ñam hamuchkanña kay pachapi kamachikuq diablo. Payqa manam imaniraqllatapas munaychakunchu ñoqamantaqa. ³¹Aswanqa hinamá chayna kanan, chaymi runakuna yachanqa Tayta kuyawasqanta, yachanqakutaqmi ñoqaga paypa kamachiwasqanta rurasqaytapas.

Uvas plantamantawan kallmanmanta

15 Hatariychikyá, hakuchik kaymanta.

¹—Ñoqam kani cheqap uvas planta, Taytayñataqmi llamkaq. ²Mana ruruptionqa paymi kuchun ñoqapi kaq kallmakunata, ruruq kallmatañataqmi rawmapaykun aswanraq rurunanpaq. ³Qamkunaqa rawmasqa hinañam kankichik rimapayasqaykunawan. ⁴Ñoqapiyá takyaychik ñoqañataq qamkunapi. Kallmaqa kikiñanmantaqa manam rurunmanchu mana yuranpi kaspaga, qamkunapas manataqmi ruruwaqchikchu mana ñoqapi takyaspaqa.

⁵—Ñoqam kani uvas planta, qamkunañataqmi kankichik kallmaykuna. Ñoqapi takyaqqa achkatam rurunqa. Ñoqamanta sapaqchakuruspam ichaqa mana imatapas ruruwaqchikchu. ⁶Pipas ñoqapi mana takyaqqa qorusqa kallma hinam wischusqa kanqa, chakiruspanmi rupanapaq ninaman wischusqa kanqa.

⁷—Ñoqapi takyaspaykichikqa chaynataq yachachisqaykunatapas mana qonqaspaykichikqa mañakuychikyá tukuy ima munasqaykichikta hinaptinga qosunkichikmi. ⁸Taytaqa hatunchasqam achkata ruruptionkichikqa, chaynapim qamkunaqa cheqap discipuloykuna kankichik. ⁹Imaynam Tayta ñoqata kuyawan chaynam ñoqapas qamkunata kuyaykichik, kuyakuyniypiyá takyaychik. ¹⁰Taytapa kamachikuyninkunata kasukuspaimi takyachkani paypa kuyakuyninpi, chaynayá qamkunapas kamachikuyniykunata kasukuspa kuyakuyniypi takyaychik.

¹¹—Kaykunataqa nikichik ñoqawan kusikunaykichikpaqmi, chaynapi cheqap kusi-kuyuniyoq kanaykichikpaq. ¹²Kaymi kamachikuyniy: “Kuyanakuychikyá qamkunatapas kuyasqayman hina.” ¹³Hatu-hatun kuyakuyniyooqqa amistadninkunapa rantinpi wañuqmi. ¹⁴Qamkunaqa kankichik amistadninkunam kamachisqayta ruraspaykichikqa. ¹⁵Manam sirvientepañachu hapikichik, sirvienteqa manam yachanchu patronninpa rurasqankunata. Qamkunaqa amistadninyam kankichik chaymi Taytapa niwasqankunata yachachirqaykichik. ¹⁶Manam qamkunachu ñoqataqa akllawarqankichik, ñoqam qamkunataqa akllarqaykichik hinaspa churarqaykichik achkata rurunaykichikpaq chaynapi rurusqaykichik takyananpaq. Chaynaqa Taytam qosunkichik ñoqapa sutiypi llaqa ima mañakusqaykichikta. ¹⁷Kaykunatamá kamachikichik qamkuna kuyanakunaykichikpaq.

Jesustawan iñiqninkunata runakunapa cheqnisqanmanta

¹⁸—Runakuna cheqnisuptikichikqa yuyariychikyá qamkunamantapas puntataqa ñoqata cheqniwasqankuta. ¹⁹Kay pachapaq kaptikichikqa runakunachá kuyasunkichikman kikinta hina, aswanqa ñoqam akllakurqaykichik kay pachamanta chaymi runakunaqa cheqnisunkichik manaña kay pachapaq kasqaykichikrayku. ²⁰Yuyariychikyá nisqaykunata. Sirvienteqa manam aswan munayniyoqchu patronninmantaqa. Ñoqatam perseguiwarqaku, chaynaqa qamkunatapas perseguisunkichikmi, nisqaykunata kasukuspankuqa qamkunapa nisqaykichiktapas kasukunqaku. ²¹Ñoqaraykum chaynataqa rurasunkichik kachamuwaqniya mana reqsisqankurayku.

²²—Sichu mana hamuymanchu karqa nitaq willaymanchu karqa hinaptinga mana huchayoqchá kanmanku karqa, kunanmi ichaqa manaña imapas ninan-

ku kanchu huchankumanta. ²³Ñoqata cheqniqniykunaqa Taytatapas cheqniñmi. ²⁴Mana huchayoqqa kanmanku karqa paykuna ukupi mana pipapas rurasqanta mana ruraptiychá, chay rurasqaykunata rikuchkaspankupas cheqniwankuraqmi, cheqnikutaqmi Taytatapas. ²⁵Kaykunaqa sucedekuchkan leyti: “Yanqamantam cheqniwarqaku” niq qellqasqa cumplikunanpaqmi.

²⁶—Kallpanchasuqnikichik cheqap Espiritutam kachamusaq Taytaypa partenmanta, payqa rimanqa ñoqamantam. ²⁷Qamkunapas ñoqamantam willa-kunkichik, qamkunaqariki ñawpaqmantapunim ñoqawan karqankichik.

16 ¹—Tukuy kaykunatam nikichik mana hukmanyanykichikpaq. ²Qarqo-musunkichikmi *huñnakuna wasimanta, pipas wañuchisuqnikichikmi ninqa: “Kaykunata ruraspayqa Diostam servichkani” nispan. ³Kaykunataqa ru-ranqaku Taytatawan ñoqata mana reqsiwasqankuraykum. ⁴Kaykunataqa nikichik chay tiempokuna chayamuptin kay nisqaykunata yuyarinaykikhipaqmi.

Espiritupa rurasqanmanta

—Ñawpaqmantaraq qamkunawan kasqayraykum kaykunataqa manaraq nirqay-kichikchu. ⁵Kunanmi ichaqa richkaniña kachamuwaqniywan kuska kamunaypaq. Ichaqa manam mayqannikichikpas tapuwankichikchu: “¿Maytataq richkanki?” nis-paqa. ⁶Kaykuna nisqaywanmi sinchi llakisqa kachkankichik. ⁷Cheqaptam nikichik, allinpunim ñoqapa rinayqa, mana riptiyqa manach hamunmanchu qamkuna Kallpan-chasuqnikichik, rispaysi ichaqa kachamusqaykichik. ⁸Pay hamuspanmi runakunata convencechinqa huchayoq kasqankumanta, Diospa munasqanman hina kawsanan-kumanta hinaspa juicio punchawmanta. ⁹Ñoqapi mana creesqankuraykum huchayoq kanku. ¹⁰Cuentatam qokunqaku Diospa munasqanman hina kawsanankumanta. Ñoqapa richkani Taytapa kasqanmanmi, qamkunapas manañam rikuwankichikchu. ¹¹Cuenta-tam qokunqaku juicio punchawmanta, kay pachapi kamachikuqqa ñam juzgasqaña.

¹²—Achkarraqmi ninay kachkan qamkunaman ichaqa manaraqmi entiede-waqchikchu. ¹³Cheqap Espiritu hamuspanñam yachachisunkichik tukuy imapas cheqap kaqkunataqa, payqa manam kikiñllanmantachu rimanqa aswanqa llapa imapas uyarisqanmantam hinaspam willasunkichik qepa tiempokunapi su-cedekunanmanta. ¹⁴Payqa ñoqatam alabawanqa, ñoqamanta chaskispanmi willasunkichik qamkunaman. ¹⁵Taytapa kaqninkunaqa ñoqapam chaymi nirqay-kichik: Espirituqa ñoqamanta chaskispan willasunkichik qamkunaman, nispa.

Llakikuypas kusikuymanña tikrakunanmanta

¹⁶—Asllamantam mana rikuwankichikñachu hinaspam asllatawanraq rikuwankichik.

¹⁷Chaynata niptinmi wakin discipulonkuna tapunakurqaku:

—¿Imanichkantaq: “Asllamantam mana rikuwankichikñachu hinaspam aslla-tawanraq rikuwankichik, ñoqapa richkaniñam Taytapa kasqanman” nispaqa?

¹⁸¿Imaninanmá chay asllamantaqa? Manam nisqantaqa entinden-chikchu.

¹⁹Jesumi musyarurqa tapukuy munasqankuta hinaspam nirqa:

—Nirqaykichikmi qamkunata: “Asllamantam mana rikuwankichikñachu hinaspam asllatawanraq rikuwankichik” nispa. ²⁰Cheqaptapunim nikichik, qam-kunam waqaspa llakikunkichik hinaptinmi runakunañataq kusikunqaku. Ichaqa llakisqallaña kachkasppas kusikunkichikmi. ²¹Warmipa wachakunan tiempo chayaramuptinmi payqa tarikun llakisqallaña, wawan naceramuptinñataqmi

qonqarun llakinkunata, kay pachapi wawan nacerusqanraykum payqa kusikun. ²²Chaynamá qamkunapas kunan llakisqa kachkankichik, ñoqa kutimuptiyimi ichaqa kususqa kankichik, chay kusikuytaqa manam pipas qechusunkichikchu.

²³—Chay punchawpiqa manañam imamantapas tapuwankichikchu. Cheqaptapunim nikichik, sutiypi mañakuptikichikqa taytaqa qosunkichikmi.

²⁴Kunankamam sutiypiqa manaraq mañakurqankichikchu. Mañakuychikyá hinaspaga chaskinkichikmi chaynapi cheqap kusikuyniyoy kanaykichikpaq.

Kay pachapi mana allinkunata Jesuspa vencesqanmanta

²⁵—Kaykunatam nikichik rikchanachiykunawan, hamuq punchawpiqa manañam rikchanachiykunawanñachu rimapayasqaykichik, aswanqa sutillatañam rimapayasqaykichik Taytaymanta. ²⁶Chay punchawmi Taytata mañakunkichik ñoqapa sutiypi, manam ñoqañachu Taytataqa ruegapusqaykichik. ²⁷Taytayqa kuyasunkichikmi ñoqata kuyawasqaykichikrayku, qamkunaqariki creerqankichikmi Diosmanta hamusqayta. ²⁸Taytapa kasqanmantam hamurqani kay pachaman, kunanñataqmi kay pachata saqespay kutisaq Taytayman.

²⁹Discipulonkunañataqmi nirqa:

—Kunanqa sutillatañam rimachkanki, manam rikchanachiykunawanñachu.

³⁰Kunanqa yachankuñam tukuy ima yachaq kasqaykita, manañam pipas tapusunkiñachu, chayraykum creeniku Diosmanta hamusqaykita —nispa.

³¹Jesusñataqmi nirqa:

—¿Ñachu kunanqa creerunkichikña? ³²Ñam hora chayaramunña, sapakamam chequerunkichik hinaspam sapallaytaña saqeruwankichik. Ichaqa manam sapallaychu kachkani, Taytaymi ñoqawanqa kachkan. ³³Kaykunatam nikichik yanasqayrayku hawkalla kanaykichikpaq. Kay pachapiqa ñakarinkichikmi ichaqa kallpanchakuychikyá, kay pachapi mana allinkunataqa venceruniñam.

Discipulokunapaq Jesuspa mañakusqanmanta

17 ¹Chaykunata niruspanmi Jesus hanaq pachata qawarispam nirqa:

—Taytáy, ñam hora chayaramunña. Churikitaqa hatunchawayñayá chaynapi qamtapas kay Churiki hatunchanaypaq. ²Churikimanmi qowarqanki llapallan runapi munaychakunaypaq chaynapi qowasqayki llapallan runakunaman wiñay kawsay qonaypaq. ³Chay wiñay kawsayniyoqqa kanku sapallan cheqap Dios kasqaykita reqsiqkunam hinaspam kachamusqayki Jesucristota reqsiqkunam.

⁴—Ñoqam hatuncharqayki kay pachapi, ñoqaga tukuruniñam ruranaypaq kamachiwaspaykita. ⁵Taytáy, kunanyá hatunchaway ñawpaqniki, chayna hatunchasqamá karqani manaraqpas kay pacha kachkaptin.

⁶—Kay pachamanta qowasqayki runakunamanqa ñam willaniña pim kasqaykita. Paykunaqa qampam karqa chaymi qowarqanki, paykunaqa palabraykitam kasukunku. ⁷Kunanqa yachankuñam tukuy ima qowasqaykiqa qampa kasqanta. ⁸Ñam willaruniña qowasqayki palabraykitaqa chaymi chaskiykurqaku, paykunaqa yachankuñam qamanta cheqaptapuni hamusqayta hinaspam creenku qampuni kachamuwasqaykita.

⁹—Paykunapaqmi ruegakuykiqa, manam kay pachapi wakin runakunapaqwanchu, ruegakuykiqa qowasqallaykipaqmi, paykunaqa qampam. ¹⁰Tukuy ima kapuqniyqa qampam, qampa kaqñataqmi ñoqapa, tukuy chaykunapim ñoqaga hatunchasqa kani.

¹¹—Manañam kay pachapiñachu kasaq, paykunam ichaqa kay pachapiraq kanqaku, ñoqam ichaqa hamuchkaniña qanwan kуска kanaypaq. Chuya Taytáy, atiynikiwanyá waqaychaykuy qowasqaykikunata chaynapi ñoqanchik hina huklla kanankupaq. ¹²Kay pachapiraq kaspayqa atiynikiwanmi nanachikurqani qowasqaykikunata, waqaycharqanimá, manam mayqanninpas chinkarqachu ichaqa ña chinkanapaq kaqlam chaynapi Bibliapa nisqan cumplikunapaq.

¹³—Kunanqa hamuchkaniñam qampa kasqaykiman. Kay pachapiraqmi nichkani kaykunataqa ñoqapa kusikuyniywan huntasqa kanankupaq. ¹⁴Ñoqaqa ñam palabraykita willaruniña chaymi paykunaqa wakin runakunapa cheqnisqan kachkanku manaña kay pachallapaq kasqankurayku, ñoqapas manamá kay pachallapaqchu kani. ¹⁵Mañakuykiqa manam kay pachamanta horqonaykipaqchu aswanqa diablomanta waqaychanaykipaqmi. ¹⁶Ñoqaqa manam kay pachallapaqchu kani chaynataqmi paykunapas mana kay pachallapaqtaqchu. ¹⁷Kikikipaqyá chuyanchay cheqapwan, palabraykiqariki cheqapmi. ¹⁸Imaynam ñoqata kachamuwarqanki kay pachapi kaq runakunaman chaynataqmi paykunatapas kachani kay pachapi kaq runakunaman. ¹⁹Paykunaraykum kikiypuni chuyanchakuni chaynapi paykunapas cheqap palabraykiwan chuyanchakunankupaq.

²⁰—Manataqmi ñoqaqa mañakuyki paykunallapaqchu aswanqa paykuna ñoqamanta willakuptin iñikunapaqwanmi. ²¹Taytáy, mañakuchkaykiqa paykuna huklla kanankupaqmi, imaynam qanwan huklla kasqanchikpi hinayá paykunapas huklla ñoqanchikwan kachunku chaynapi qampa kachamuwasqaykita runakuna creenapaq. ²²Hatunchawasqaykiman hinam ñoqapas paykunata hatuncharqani, chaynapi qanwan huklla kasqanchikpi hina paykunapas huklla kanankupaq. ²³Ñoqam kachkani paykunapi, qamñataqmi kachkanki ñoqapi chaynapi paykunaqa chullallaña kanankupaq, hinaptinmi runakuna yachanqaku qampuni kachamuwasqaykita, yachanqakutaqmi kuyawasqaykipi hina paykuna kuyasqaykitapas.

²⁴—Taytáy, qanmi qowarqanki paykunata chaymi munani paykunapas ñoqapa kasqaypi ñoqawan kanankuta chaynapi hatunchawasqaykita qawanankupaq. Manaraqpas kay pacha unanchasqa kachkaptinmi qamqa kuyawarqanki. ²⁵Chuya Taytáy, kay pachapi kaq runakunaqa manam reqsisunkichu, ñoqam ichaqa reqsiki, qowasqayki runakunapas yachantaqmi qam kachamuwasqaykitaqa. ²⁶Yachachirqanim pim kasqaykita, chaywanpas hinallaraqmi yachachisaq chaynapi kuyawasqaykiman hina paykunapas kuyanankunakupaq chaynataq ñoqapas paykunapi kanaypaq.

Jesusta presochasqankumanta

(Mt 26:47-56. Mr 14:43-50. Lc 22:47-53)

18 ¹Chaykunata niruspanmi Jesus lloqsirqa discipulonkunawan Cedron Wayqopa waklawinman rinankupaq. Chaypi kaq huertamanmi Jesus yaykurqa discipulonkunapiwan. ²Traicionaqnin Judaspas sumaqtam reqsirqa chay sitiotaqa, chaypiqa achka kutipim Jesus huñunakurqa discipulonkunawan. ³Chaymanmi Judas chayaramurqa soldadokunawan hinaspa *sacerdotekunapa jefenkunapa hinaspa *fariseokunapa kachasqan guardiakunawan. Paykunam rirqaku farolnuyoq, mecheroyoq hinaspa arma-yoq. ⁴Jesusa yacharqañam tukuy ima sucedenanta chaymi asuykuspa tapurqa:

—¿Pitataq maskachkankichik? —nispa.

⁵Paykunañataqmi nirqa:

—Nazaretmanta kaq Jesustam —nispa.

Jesusñataqmi nirqa:

—Ñoqam kani —nispá.

Traicionaqnin Judaspas paykunawanmi kachkarqa. ⁶“Ñoqam kani” nispá Jesus niptinmi runakuna qepaman suchuriruspanku pampaman wichiykurqaku. ⁷Jesusmi mosoqmanta tapurqa:

—¿Pitataq maskachkankichik? —nispá.

Paykunañataqmi nirqa:

—Nazaretmanta kaq Jesustam —nispanku.

⁸Jesusñataqmi nirqa:

—Ñam nikichikña “Ñoqam kani” nispá. Ñoqata maskawaspaykichikqa paykunataqa dejaychikya pasakunankupa —nispá.

⁹Chaynapim cumplikurqa Jesuspa ñawpaq rimarisqan, paymi nirqa: “Tayta-pa qowasqankunataqa waqaycharqanim, manam mayqannipas chinkarqachu” nispá. ¹⁰Simon Pedroñataqmi espadayoq kasqanrayku chayta horqoykuspa Malco sutiyoq runapa *alleq rinrinta qorururqa. Payqa karqa *sacerdotekunapa jefenpa runanmi. ¹¹Jesusñataqmi Pedrota nirqa:

—Espadaykita kutiykachiy vainanman. ¿Taytaypa ñakarinaypaq qowasqantaqa manachu chaskiyman? —nispá.

Anaspa wasinman Jesus pusasqa kasqanmanta

(Mt 26:57-58. Mr 14:53-54. Lc 22:54)

¹²Soldadokunam jefenkupiwan hinaspá judiokunamanta kaq guardiakunapiwan Jesusta hapiruspanku watarurqaku. ¹³Hinaspam puntata pusarqaku Anaspa wasinman. Anasqa karqa Caifaspá suegronmi. Chay watapim Caifaspá karqa *sacerdotekunapa jefen. ¹⁴Manachum Caifaspá puntataraq judiokunata nirqa: “Aswan allinqa kanman huk runalla nacionninchikpa rantinpi wañuyninmi” nispá.

Jesusta Pedro negasqanmanta

(Mt 26:69-70. Mr 14:66-68. Lc 22:55-57)

¹⁵Simon Pedroñataqmi huknin discipulomasinwan qatirqaku Jesusta, chay discipulomasinqa karqa *sacerdotekunapa jefenpa reqsisqanmi, chaymi Jesuswan kuska yaykururqaku chay jefepa pationman. ¹⁶Pedroñataqmi qeparurqa hawa law punkupa waqtallanpi chaymi sacerdotekunapa jefenpa reqsisqan discipulo lloqsiramuspan punku cuidaqta ruegakuspa Pedrota pusaykurqa. ¹⁷Punku cuidaqñataqmi Pedrota nirqa:

—Qamqariki kachkanki kay runapa huknin discipulonmi —nispá.

Pedroñataqmi nirqa:

—Manam ñoqachu kani —nispá.

¹⁸Chirimuptinmi criadokunawan guardiakuna ninata sansarachispanku sayaspa qonikuchkarqaku, chaypim Pedropas paykunawan qonikuchkarqa.

Jesusta sacerdotekunapa jefen tapusqanmanta

(Mt 26:59-66. Mr 14:55-64. Lc 22:66-71)

¹⁹*Sacerdotekunapa jefenmi tapurqa Jesusta pikunam discipulonkuna kasqanmanta chaynataq imakunam yachachisqanmanta. ²⁰Jesusmi nirqa:

—Ñoqaqa libretam rimarqani llapa runakunamanqa. Tukuy tiempom yachachirqani *huñunakuna wasikunapipas chaynataq llapa judiokunapa huñunakunan templopipas, manam pakasqapichu imatapas ñoqaqa rimarqani.

²¹ ¿Imanasqataq ñoqataqa tapuwanki? Tapuyqa uyariqniykunatayá, paykunayá nichun imamantam rimasqaytapas. Paykunaqa yachanmi imam rimasqaytapas.

²² Chaynata niptinmi chaypi sayaq huknin guardia Jesusta laqyarurqa uyanpi hinaspam nirqa:

—¿Chaynatachu ninayki *sacerdotekunapa jefenta? —nispa.

²³ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Mana allinta rimaruptyqa willakuyá mana allin rimasqaymanta. Ichaqa nisqay allin kaptinqa ¿imanasqamá maqawankiqa? —nispa.

²⁴ Anasmi watasqata Jesusta pusachirqa *sacerdotekunapa jefen Caifasman.

Jesusta Pedro huktawan negasqanmanta

(Mt 26:71-75. Mr 14:69-72. Lc 22:58-62)

²⁵ Pedroqa hinallam sayaspa ninapi qonikuchkarqa hinaptinmi nirqaku:

—Qamqariki kanki kay runapa huknin discipulonmi —nispa.

Pedroñataqmi negakuspan nirqa:

—Manam ñoqachu kani —nispa.

²⁶ Chaymantam *sacerdotekunapa jefenpa sirvienten tapurqa, chay sirvienteqa karqa Pedrowan rinrin kuchurachikuq runapa ayllunmi, paymá nirqa:

—¿Manachu rikurqayki huertapi Jesuswan kуска kaqta? —nispa.

²⁷ Chaymi huktawan Pedro negakurqa hinaptinmi chaylla gallo waqaramurqa.

Pilatopa qayllanpi Jesus kasqanmanta

(Mt 27:1-2, 11-14. Mr 15:1-5. Lc 23:1-5)

²⁸ Caifaspa wasinmantam Jesusta pusarqaku prefectopa palacionman. Ña achikyaramuptinmi judiokunaga manaña yaykurqakuchu palacioman. Chayman yaykuspaqa manañam *Pascua carnero mikuyta atinmankuchu karqa. ²⁹ Chaymi Pilato hawaman lloqsimuspa paykunata nirqa:

—¿Imamantataq kay runata acusankichik? —nispa.

³⁰ Paykunañataqmi nirqaku:

—Allin runa kaptinqa manachá entregaykikumanchu —nispa.

³¹ Hinaptinmi Pilatoñataq nirqa:

—Pusaspaykichikyá juzgamuychik leynikichikman hina —nispa.

Judiokunañataqmi nirqaku:

—Qamkunapa leynikichikman hinaqa manam pitapas wañuchiymankuchu —nispa.

³² Chaynapim imaynam cruzpi wañunanmanta Jesuspa nisqan cumplikurqa.

³³ Pilatom palacioman kutirispan Jesusta tapurqa:

—¿Qamchu kanki judiokunapa reynin? —nispa.

³⁴ Chaymi Jesusñataq nirqa:

—¿Chaynataqa niwanki kikillaykimantachu icha hukchu nisurqanki ñoqamanta? —nispa.

³⁵ Pilatoñataqmi nirqa:

—¿Judiochu ñoqaga kani? Llaqtamasikikunawan *sacerdotekunapa jefenmi qamtaqa entregawarqa, chaynaqa ¿imatamá rurarunki? —nispa.

³⁶ Hinaptinmi Jesusñataq nirqa:

—Munaychakuyniyqa manam kay pachamantachu, kay pachallamanta kap-tinqa qatiwaqniykunachá peleanmanku judiokunapa jefenkunaman mana entregasqa kanaypaq. Munaychakuyniyqa manamá kay pachamantachu.

³⁷Hinaptinmi Pilato nirqa:

—Chaynaqa ¿reychu kanki? —nispa.

Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Qanmi nichkanki rey kasqaytaqa. Chaypaqmi ñoqaqa nacerqani, chaypaq-taqmi hamurqani kay pachamanpas chaynapi cheqapmanta rimanaypaq. Cheqap kasukuqkunaqa uyarinmi nisqaykunata.

³⁸Pilatom nirqa:

—¿Imataq chay cheqapqa? —nispa.

Wañunanpaq Jesus sentenciasqa kasqanmanta

(Mt 27:15-31. Mr 15:6-20. Lc 23:13-25)

Chaynata tapuruspanmi Pilatoqa huktawan lloqsimurqa hinaspan judiokunaman nirqa:

—Kay runapiqa manam imatapas tarinichu sentencianaypaq hinaqa. ³⁹Qamku-napa costumbrekichikman hinam *Pascua Fiestapi ñoqa kacharini huk presota. ¿Chaynaqa judiokunapa reynin kacharinaytachu munankichik? —nispa.

⁴⁰Chaynata niptinmi llapallanku qaparirqaku:

—iAma paytaqa kachariychu, Barrabasta kachariyqa! —nispa.

Barrabasqa karqa suwa runam.

19 ¹Chaynata niptinkum Pilato azotechirqa Jesusta. ²Soldadokunañataqmi kichkamanta coronata simpaspanku Jesuspa umanman churarqaku, hinchirqakutaqmi reypa hawa pachanwanpas. ³Asuykuspankum nirqaku:

—iKawsachun Judiokunapa reynin!

Chaynata nispankum uyanpi laqechurqaku.

⁴Pilatom mosoqmanta lloqsimuspan nirqa:

—Jesustam horqomuchkani, yachaychikyá, paypiqa manam imatapas tarinichu sentencianaypaq hinaqa —nispa.

⁵Jesusmi lloqsimurqa hawaman kichkamanta coronayoc hinaspa reypa pachanwan churakusqa. Chaymi Pilato nirqa:

—iKayqayá kay runaqa! —nispa.

⁶*Sacerdotekunapa jefenkunañataqmi guardiakunapiwan Jesusta rikuykuspanku qaparirqaku:

—iChakataruy, chakataruy! —nispa.

Pilatoñataqmi nirqa:

—iQamkunayá chakatamuychik! Paypiqa manam imatapas tarinichu sentencianaypaq hinaqa —nispa.

⁷Judiokunañataqmi nirqa:

—Kanmi ñoqaykupa leyniyku, chayman hinaqa wañunanmi yachakun “Diospa Churinmi kani” nisqanrayku.

⁸Chay nisqankuta uyariruspanmi Pilatoqa astawanraq mancharikururqa. ⁹Palacioman kutichispanmi Jesusta tapurqa:

—¿Maymantamá qamqa kanki? —nispa.

Jesusñataqmi mana imatapas nirqachu. ¹⁰Chaymi Pilato nirqa:

—¿Manachu contestawanki? ¿Manachum yachanki qamtaqa kacharinaypaq otaq chakatanaypaqpas atinyoq kasqayta? —nispa.

¹¹ Jesusñataqmi nirqa:

—Dios atiyta mana qosuptikiqa manam imanawankimanchu. Chaynaqa qampa makikiman ñoqata churamuqmi qanmantapas aswan huchayoqqa —nispa.

¹² Chayta uyariruspanmi Pilatoqa astawan kachaykuyta munarqa chaymi judio-kunañataq astawanraq qaparkacharqaku:

—Payta kachaykuspaqa manam Rey Cesarpa amistadninchu kanki. Pipas rey-paq hapikuqqa Cesarpa enemigonmi —nispa.

¹³ Chaynata niptinkum hawaman Jesusta pusachimuspan sentencianan cortepi Pilato tiyaykurqa. Chay sitiopa sutinmi karqa Loza Pampa, hebreopiñataq Gabata. ¹⁴ *Pascua Fiestapaq huk punchawllaña faltachkaptinmi yaqa chawpi punchawta judiokunata Pilato nirqa:

—Kayqayá reynikichikqa —nispa.

¹⁵ Paykunañataqmi qaparkacharqaku:

—iWañuchun, wañuchun! ¡Chakatay! —nispa.

Pilatoñataqmi nirqa:

—¿Reynikichiktachu chakatarusaq? —nispa.

*Sacerdotekunapa jefenkunañataqmi nirqa:

—Rey Cesarllam reyniykuqa, manam hukqa kanchu —nispa.

¹⁶ Hinaptinmi Jesusta paykunaman Pilato entregaykurqa chakatanankupaq, chaymi Jesusta pasachirqaku.

Jesusta chakatasqankumanta

(Mt 27:32-44. Mr 15:21-32. Lc 23:26-43)

¹⁷ Jesusmi lloqsirqa cruzninta hambrokuykuspa Uma Tullu Pataman, hebreopi sutinñataqmi Golgota. ¹⁸ Chaypim chakatarqaku Jesusta, paypa kaylaw-waklaw waqtanpiñataqmi chakatarqaku iskay runata. ¹⁹ Pilatom cruzpa umanpi qellqachirqa JUDIOKUNAPA REYNIN NAZARETMANTA KAQ JESUS niqta. ²⁰ Chay letrerotam achkaq judiokuna leerqaku. Jesus chakatasqanku lugarqa karqa llaq-tapa hichpallanpim. Chay letrerotaqa qellqachirqa kimsa idiomapim, hebreopi, latinpi hinaspa griegopi. ²¹ Chaymi *sacerdotekunapa jefenkuna Pilatota nirqaku:

—Ama qellqaychu “judiokunapa Reyninmi” niqtaqa. Qellqaspaqa-qellqay: “Judiodkunapa Reyninmi kani” niqtayá.

²² Pilatoñataqmi nirqa:

—ñam qellqasqaña kachkan —nispa.

²³ Jesusta chakataruspankum soldadokuna paypa pachanta tawaman rakinakururqaku. Jesuspaqa karqataqmi ukunakunan pachanpas mana sirasqa kunkanmanta urayninman awasqa. ²⁴ Chaymi soldadokuna ninakurqaku:

—Ama llikispalla suertearusunchik mayqanninchikpaqpas kananpaq —nispa. Chaynapim cumplikurqa Bibliapi kayna niq:

Pachallaykunatam rakinakurqaku.

Pachallaypaqmiki suertetaraq choqarqaku.

Chaynatamá ruraraqaku soldadokuna.

²⁵ Cruzpa hichpanpim kachkarqa Jesuspa maman, kachkarqataqmi mamanpa ñañanpas, Cleofaspa warmin Mariapas chaynataq Magdala llaqtayoq Mariapas.

²⁶ Jesusmi mamantawan kuyasqan discipulonta rikuruspan mamanta nirqa:

—Mamáy, chayqayá wawayki —nispa.

²⁷ Discipulontañataqmi nirqa:

—Chayqayá mamayki —nispa.

Chay horamantam Jesuspa mamantaqa discipulonña wasinman pusarqa.

Jesusa wañukusqanmanta

(Mt 27:45-56. Mr 15:33-41. Lc 23:44-49)

²⁸ Kaykuna pasakuptinqa Jesusqa yacharqañam tukuy imapa cumplikusqanta, chaymi Bibliapa nisqan cumplikunanpaq nirqa:

—Yakunayaruwanmi —nispa.

²⁹ Chaypim kachkarqa puyñupi vinagre, chaymi kaspipa puntanpi esponjata chapuykuspa Jesusman haywarqaku. ³⁰ Chaymi Jesusñataq vinagreta malliykuspan nirqa:

—iTukusqañam! —nispa.

Hinaspa umanta kumuykachispa espiritunta Taytanman qoykuspa wañukurqa.

Jesusa waqtanta soldado tuksirusqanmanta

³¹ *Pascua Fiestapaq huk punchawllaña faltapinmi preparakusqankurayku judiokuna mana munarqakuchu *samana punchawpi cruzpi wañusqakuna hina-lla kananta, chay samana punchawqa karqa hatun punchawmi. Chaymi Pilotota mañakurqaku chakatasqakunapa piernan pakichimunanaq hinaspa cuerponkuta uraykachimunanaq. ³² Soldadokuna rispanmi pakirqaku hukninpata chaynataq iskay kaqpatapas. ³³ Jesusman asuykuspa qawaykuptinkuñataqmi payqa wañurusqaña, chaymi paypa piernantaqa manaña pakirqakuchu.

³⁴ Huknin soldadom ichaqa Jesuspa waqtanta tuksirurqa lanzawan chaymi pawaramurqa yawarwan yaku. ³⁵ Tukuy chaykunata rikuqqa ñoqa Juanmi kani, chayraykum willakuni, ñoqaqa yachanim cheqap nisqayta chaynapi qamkunapas creenaykichikpaq. ³⁶ Kaykunaqa sucedeurqa Bibliapi: “Manam pakisqachu karqa tullunqa” niq cumplikunanpaqmi.

³⁷ Huk partepipas nichkantaqmi:

“Paykunaqa tuksirusqankutam rikunqaku” nispa.

Jesusta pampasqankumanta

³⁸ Kaykunapa qepantam Arimatea llaqtapi kaq Josey ruegoqurqa Pilotota Jesuspa cuerpona qonanpaq. Joseyqa pakasqallapi Jesuspa qatinqinmi karqa, chaynaqa karqa judiokunata manchakusqanraykum. Piloto mana harkakuptinmi Joseyqa aparqa Jesuspa cuerpona. ³⁹ Jesusman puntata tutallan watukuq Nicodemopas rirqam yaqa pachak libra mirrawan *aloes chaqrusqata aparikuspan. ⁴⁰ Joseywan Nicodemom chay miski asnaqwan fino sabanasta chapurqaku hinaspa Jesuspa cuerpona wankururqaku, chaynataqa rurarqaku judiokunapa pampakunankuman hinam. ⁴¹ Jesusta chakatasqanku sitiopim karqa huerta, chaypim karqa mosoq sepultura manaraq pipapas pampakusqan. ⁴² Chaypim Jesuspa cuerpona pamparurqaku hichpa kasqanrayku, ñam qallarichkarqaña *Pascua Fiestapaq judiokunapa preparakuyin.

Jesuspa kawsarimusqanmanta

(Mt 28:1-10. Mr 16:1-8. Lc 24:1-12)

20 ¹Domingo punchawtam Magdala llaqtayoc Maria rirqa sepulturata mana runa rikuy tutapayaraq, paymi rikururqa sepultura tapasqanku rumiqa suchurachisqa kasqanta. ²Chaymi kallparqa Simon Pedropa kasqanmanwan Jesuspa kuyasqan discipulonpa kasqanman, paykunatam nirqa:

—Señortam aparusqaku sepulturamanta, manam yachanikuchu mayman churasqankutapas —nispa.

³Pedrom huknin discipulopiwan rirqaku sepultura qawaq. ⁴Iskayninkum rirqaku kallpaylla, Pedromantapas apurawtaraq huknin kaq kallpaspanmi puntata chayarurqa sepulturaman. ⁵Kurkuykuspa qawaykuptinmi sabanaskunaqa churasqa kachkasqa, ichaqa manam yaykurqachu. ⁶Simon Pedroñataqmi qepataña chayaramuspan yaykururqa sepulturaman, paypas rikuykurqam sabanaskuna churarayaqta. ⁷Rikurqataqmi Jesuspa umanman watasqanku telatapas, chayqa sapaq lawpiñam patarasqa kachkasqa, chayna sapaq lawpitaqmi kachkasqa sabanaspas. ⁸Sepulturaman punta chayaq discipulopas yaykururqam, chaymi tukuy chaykunata qawaykuspan creerqa. ⁹Manaraqmi entienderqakuchu Jesuspa kawsarimunamanta Bibliapa nisqantaqa. ¹⁰Hinaptinmi chay discipulokunaqa kutikurqaku maymi kasqankuman.

Magdala llaqtayoc Mariaman Jesuspa rikuriyusqanmanta

(Mr 16:9-11)

¹¹Mariañataqmi waqastin qeparurqa sepulturapa waqtanpi. Waqaspanmi kurkuykuspa qawaykurqa sepulturapa ukunta. ¹²Chaypim rikururqa yuraq pachayoc iskay angelkunata. Paykunam tiyachkasqa Jesuspa cuerponpa kasqanpi, hukninmi kachkasqa sawnan lawpi hukninñataq chakin lawpi.

¹³Mariatam tapurqaku:

—Señora ¿Imanasqataq waqachkanki? —nispa.

Payñataqmi nirqa:

—Señorniytam aparusqaku chaymi mana yachanichu mayman churasqankutapas —nispa.

¹⁴Chaynata nispanmi muyuriyuspan rikururqa Jestusta chaypi sayachkaqta. Mariaqa manam yacharqachu Jesus kasqanta.

¹⁵Jesumi tapurqa:

—Señora ¿Imanasqataq waqachkanki? ¿Pitataq maskachkanki? —nispan.

Mariañataqmi piensarqa huerta cuidaq kasqanta chaymi nirqa:

—Señor, qam aparuspaykiqa willaykuwayá maypim churaramusqaykita chaynapi apakaramunaypaq —nispa.

¹⁶Jesusñataqmi nirqa:

—iMaria! —nispa.

Payñataqmi muyuriyuspan *hebreo idiomapi nirqa:

—iRaboni! —nispa.

Chayqa “yachachikuq” ninanmi.

¹⁷Jesumi nirqa:

—Amaraq hapiwaychu, manaraqmi Taytaymanqa rinirraqchu. willamuyá waw-qeykunaman, richkanim Taytaypata, qamkunapapas Taytaykichikpata, ñoqapa Diosniyman, qamkunapapas Diosnikichikman.

¹⁸Chaymi Magdala llaqtayoq Maria Señor rikusqanmanta willamurqa discipulonkunaman, willamurqataqmi kikin Señorpa imakunam kunasqantapas.

Discipulonkunaman Jesuspa rikurisqanmanta

(Mt 28:16-20. Mr 16:14-18. Lc 24:36-49)

¹⁹Hina chay punchawllam domingo tutaykuqta discipulonkuna huñunakururqaku punkuta wichqakuykuspa, chaynataqa ruraraqaku judiokunata manchakusqankuraykum. Jesusmi yaykuruspa discipulonkunapa chawpinpi sayaykuspa nirqa:

—Hawkallayá kaychik —nispa.

²⁰Chaynata niykuspanmi qawachikurqa makinkunatawan waqtanta, paykunañataqmi Señorpa qawaykuspanku kusikurqaku. ²¹Huktawanmi Jesus nirqa:

—Hawkallayá kaychik, imaynam Taytay kachamuwarqa, chaynam qamkunatapas kachaykichik —nispa.

²²Chaynata niykuspanmi paykunaman pukuykurqa:

—Chaskiychik Chuya Espirituta. ²³Huchakuna pampachasqaykichikqa ñam pampachasqaña, mana pampachasqaykichikñataqmi hina kaqlla kachkan —nispa.

Tomasman Jesuspa rikuriyqusqanmanta

²⁴Tomasmi chunka iskayniyoqmanta huknin karqa mellizowan sutichasqa. Jesus hamuptinqa payqa manam chaypichu karqa. ²⁵Wakinnin discipulonkunam willarqa:

—Rikuykunikum Señorpa —nispa.

Tomasñataqmi nirqa:

—Mana rikusaqchu makinpi clavospa yaykusqanta hinaspataq dedoyta mana hinaspaqchu clavospa yaykusqanman chaynataq makiywan mana llapchasaqchu waqtanpi tuksisqata, hinaspaqa manam creesaqchu —nispa.

²⁶Pusaq punchawmantam discipulonkuna mosoqmanta huñunakurqaku wasipi, Tomaspas paykunawan kuskam kachkarqa. Punku wichqarayachkaptinmi Jesus yaykuykamurqa, paykunapa chawpinpi sayaykuspam nirqa:

—Hawkallayá kaychik —nispa.

²⁷Hinaspam Tomasta nirqa:

—Dedoykita hinay kayman hinaspa qaway makiyta, makikita haywarimuspayá hinay waqtayman. Amaña iskayrayaspayá creey —nispa.

²⁸Tomasñataqmi nirqa:

—¡Señorlláy, Dioslláy! —nispa.

²⁹Jesusmi nirqa:

—Tomas, rikuykuwaspaykiñam creerunki imayna kusionqam kanqa mana rikuwachkaspan creeqkunaqa!

Kay libroqa imapaqmi qellqasqa kasqanmanta

³⁰Jesusqa achkaq *milagrokunataraqmi ruraraq discipulonkunapa qawasqanta. Chaykunaqa manam qellqasqachu kachkan kay libropiqa. ³¹Kaykunataqa qellqarqani Jesusqa Diospa Churin Cristo kasqan creenaykichikpaqmi, creespaykichikñataq payrayku wiñay kawsayniyoq kanaykichikpaq.

Qanchis discipulonkunaman Jesuspa rikurisqanmanta

21 ¹Kaykunapa qepantam Jesus huktawan rikurirqa discipulonkunaman Tiberias Qochapa patanpi, kaynatamá rikurirqa: ²Simon Pedrowanmi kachkarqa mellizowan sutichasqa Tomas, Galilea law Cana llaqtayoq Natanael, Zebedeopa churinkuna hinaspa is kay discipulonkuna. ³Simon Pedrom nirqa:

—Risaqyá challwakuq —nispa.

Chaymi wakinninpas nirqa:

—Hakuchik ñoqaykupiwan —nispa.

Botepi rispankum chay tutaqa mana imaniraqtapas challwarqakuchu. ⁴Achik-yamuqtam Jesus qochapa patanpi sayachkarqa, discipulonkunañaataqmi mana yacharqakuchu Jesus kasqanta. ⁵Jesusmi nirqa:

—Qarikuna ¿manachu challwa hapisqaykichik kan? —nispa.

Paykunañaataqmi nirqaku:

—Manam kanchu —nispanku.

⁶Chaymi Jesus nirqa:

—Botepa *alleqnin lawman malla ykichikta wischuychik hinaspaqa hapinkichikmi.

Nisqanta hina ruraspankum manaña malla chutaytapas atirqakuñachu achka-llaña challwa kasqanrayku. ⁷Jesuspa kuyasqan discipulonñaataqmi Pedrota nirqa:

—Payqa Señormi —nispa.

Simon Pedroñaataqmi Señor kasqanta yacharuspan mana pachayoq kasqanrayku huknin pachanta hinakuykuspan yakuman pawakaykamurqa. ⁸Wakiqnin discipulonkunañaataqmi botewan yakupa patanman chayamurqaku challwata mallapi aysamuspanku, yakupa patanmanqa karqa yaqa huk cuadrallañam. ⁹Qochapa patanman chayaramuspankum tarirurqaku nina sansata, chaypa hawanpiñataq challwatawan tantata. ¹⁰Jesusmi nirqa:

—Challwa hapimusqaykichikta apamuychik —nispa.

¹¹Simon Pedrom boteman yaykuspa qochapa patanman mallata chutamurqa hunta challwayoqta, chaymi karqa pachak pichqa chunkan kimsayoq hatun challwakuna, achkallaña challwa kachkaspapas manam mallataqa llikirurqachu. ¹²Jesusmi nirqa:

—Hamuychik mikusunchik —nispa.

Manataqmi mayqan discipulonpas atirqachu: “¿Qamqa pitaq kanki?” niyta. Yacharqakum payqa Señorpuni kasqanta. ¹³Jesusmi asuykuspa qoykarirqa tantatawan challwata.

¹⁴Kaywanqa kimsakamañam Jesusqa discipulonkunaman rikurirqa wañusqanmanta kawsarimuspan.

Simon Pedrowan Jesuspa rimasqanmanta

¹⁵Mikuruptinkuñam Simon Pedrota Jesus tapurqa:

—Juanpa churin Simon ¿paykunamanta mastachu kuyawanki? —nispa.

Pedroñaataqmi nirqa:

—Ari Señor, qanmi yachanki kuyasqayta —nispa.

Chaymi Jesus nirqa:

—Chaynaqa ovejachaykunatayá michiy —nispa.

¹⁶Huktawanmi tapurqa:

—Juanpa churin Simon ¿kuyawankichu? —nispa.

Pedroñaataqmi nirqa:

—Arí Señor, qanmi yachanki kuyasqayta —nispa.

Chaymi Jesus nirqa:

—Chaynaqa ovejaykunatayá nanachikuy —nispa.

¹⁷Kimsakamaña tapuspanmi nirqa:

—Juanpa churin Simon ¿kuyawankichum? —nispa.

Pedroñataqmi llakikururqa kimsa kutikamaña “Kuyawankichu” nispa tapuptin, chaymi nirqa:

—Señor, qamqa tukuy imatam yachanki, yachankim kuyasqaytapas.

Chaymi Jesus nirqa:

—Chaynaqa ovejaykunatayá michiy. ¹⁸Cheqaptapunim niki, mozoraq kaspaykiqa we-qawnikita watakuykuspam riq kanki munasqaykiman, yuyaqaña kaptikim ichaqa hukña watasunki rikraykita hoqariptiki hinaspam pusasunki mana riy munasqaykikunaman.

¹⁹Chaynata nispanmi Jesus entiendechirqa cruzpi wañuspa Pedroqa Diosta alabanamanta, paytam nirqa:

—Qatiway —nispa.

Jesupsa kuyasqan discipulonmanta

²⁰Pedrom qepanta qawarispam rikururqa Jesupsa kuyasqan discipulon qati-muchkaqta. Paymi *Pascuapi cenaptinku waqtanpi kaspá tapurqa: “Señorlláy ¿mayqantaq traicionasunki?” nispa.

²¹Payta rikuruspanmi Jesusta Pedro tapurqa:

—Señor, paytaqa ¿imataq sucedenqa? —nispa.

²²Chaymi Jesusñataq nirqa:

—Munaptiyqa payqa kawsanmanmi kutimunaykamapas ¿imataq qamtaqa qo-kusunki? Qatiway —nispa.

²³Chaymi ñiñkuna ukupi noticia karqa: “Chay discipuloqa manas wañunqachu” nispanku. Jesusqa nichkarqa manam mana wañunanmantachu, payqa nirqa: “Munaptiyqa payqa kawsanmanmi kutimunaykamapas ¿imataq qamtaqa qoku-sunki?” nispan.

²⁴Chay discipulopunim kaykunata willakuchkan hinaspam qellqachkan. Chaymi yachanchik tukuy nisqanqa cheqap kasqanta.

²⁵Achkallañam kachkan Jesupsa tukuy ima rurasqankunaqa, sichu sapa-kamamanta qellqaptinkuqa piensasqayman hinaqa manachá kay pachapas haypanmanchu llapa libro churanapaq.

APOSTOLKUNAPA RURASQAN

HECHOS

Kay libroqa Lucaspa qellqasqanmi karqa. Kay libropa qallariyninqa Lucaspa qellqasqan evangeliopa qatinqillanmi. Kay libropim tarinchik Jesuspi punta ñiqkunaqa Chuya Espiritupa yanapasqan kaspanku ñiyninkumanta hukkunamanpas willakusqankumanta. Chaytam ruraraqaku Jerusalemanta qallarispa huklaw nacionkunaman.

Kay libroqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Jesucristopa hanaq pachaman hoqarikusqanmanta hinaspa Jerusalemni punta ñiqkunaqa vidanmanta (1:1-8:3).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Palestina lawpi qallarispa huklaw nacionkunaman Evangeliopa mirasqanmanta (8:4-12:25).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Apostol Pablopä viajasqankunamanta (13-28); Punta viajeman lloqsisqanmanta (13:1-14:28), Jerusalemni Apostol Pablo ancianokunawan huñunakusqanmanta (15:1-35), iskay kutipi viajeman lloqsisqanmanta (15:36-18:22), kimsa kutipi viajeman risqanmanta (18:23-21:16) chaynataq Cesarea llaqtapi hinaspa Roma llaqtapi Pablo preso kasqanmanta (21:17-28:31).

Chuya Espirituta kachamunanpaq Jesuspa prometesqanmanta

1 ¹⁻²Teofilo, punta kaq libroypim qellqamurqayki qallarisqanmantapuni hanaq pachaman ripukunankama Jesuspa tukuy ima rurasqanmantawan yachachisqanmanta. Manaraq ripukuchkaspam akllasqan apostolninkunata Chuya Espiritupa atiyinwan kamachirqa imam ruranankumanta. ³Jesumi kawsarimuspan tawa chunka punchawpuni rikurirqa *apostolninkunaman hinaspa Diospa munaychakusqanmanta yachachirqa. Achka-achka kutipi sutillata rikuririsanraykum apostolkuna yacharqaku cheqaptapuni Jesuspa kawsarimusqanta.

⁴Lliw apostolninkunawan kachkasparaqmi paykunata Jesus nirqa:

—Jerusalen llaqtamantaqa amaraqyá lloqsiychikraqchu, uyariwasqaykichikman hinayá suyaychik Taytaypa promesan cumplikunanta. ⁵Cheqaptam Juanqa yakuwan bautizarqa, aswanqa kay-kay punchawmi Chuya Espirituwan Dios bautizasunkichik.

Hanaq pachaman Jesuspa ripukusqanmanta

⁶Huñunasqa kachkaptinkum apostolninkuna Jestusta tapurqaku:

—Señorllayku ñkunapunichu libranki Israel nacionta ñawpaq hina kananpaq? —nispa.

⁷Paymi nirqa:

—Manam yachanaykichikchu imay tiempom otaq ima punchawmi kaykuna kanantaqa, Dios Taytallam chay tiempotaqa akllanman. ⁸Ichaqa Chuya Espiritu

qamkunaman hamuptinmi atiyta chaskinkichik. Chaymi ñoqamanta willakunkichik Jerusalen llaqtapi, lliw Judea lawpi, Samaria lawpi hinaspa kay pachapa cantonkama.

⁹Kaykunata niruptinñataqmi *apostolninkuna qawachkaptin Jesusta Dios hoqarirurqa hanaq pachaman. Puyu ukuman Jesus chinkaykuptinmi apostolninkunaqa manaña rikurqachu. ¹⁰Cieloman hoqarikusqanta qawachkaptinkuñataqmi paykunapa hichpanpi yuraq pachayoq iskay runakuna rikurirurqa, ¹¹paykunam nirqa:

—Galileamanta kaq qarikuna ¿imanasqataq cielota qawachkankichik? Jesusmi chawpikichikmanta hanaq pachaman hoqarikuchkan, waknallam qawachkaptiki-chik kutimunqa.

Judaspa rantinpi Matiastaña akllasqankumanta

¹²*Apostolkunam Olivos Moqomanta kutirqaku Jerusalen llaqtaman, chay moqoqa Jerusalenpa hichpallanpi kasqanraykum yaqa huk *kilometro puriylla. ¹³Llaqtaman chayaramuspankum samasqanku wasipa altosninman seqarqaku. Paykunam karqaku: Pedro, Jacobo, Juan, Andres, Felipe, Tomas, Bartolome, Mateo, Alfeopa churin Jacobo, *cananista partidomanta Simon hinaspa Jacobopa churin Judas. ¹⁴Paykunam lllapanku huñunakuqku huk sonqolla Diosta mañakunankupaq. Chaypitaqmi kachkarqa Jesuspa wawqenkunapas, Jesuspa maman Mariapas chaynataq wakin warmikunapas.

¹⁵Huk punchaw yaqa pachak iskay chunkan iñiqkuna huñunasqa kachkaptinmi Pedro sayariykuspa nirqa:

¹⁶—Wawqellaykuna, Chuya Espiritu yanapaptinmi Davidqa Judasmanta qellqarqaña. Chay Judasmi soldadokunata pusaspan Jesusta presocharachirqa. ¹⁷Judaspa ñoqayku hina servikuqmi karqa. ¹⁸Mana allin rurasqanmanta qollqe chaskisqanwanmi chakrata rantirurqa. Chaypi umanpa wichiykuptinmi wiksan llikiruptin lllapa chunchulninpas taqtakururqa. ¹⁹Jerusalenpi *yachaq runakuna chayta yacharuspañataqmi chay chakrata suticharqaku Aceldamawan, paykunapa rimayninpiqa “Yawar Chakra” ninanmi. ²⁰Judasmantam Salmos libropi kaynata nin:

Wasinpas chunniruchunyá paypaqa.

Amataqyá pipas *yachachunchu chaypiqa, nispa.

Chaypitaqmi nichkantaq:

Oficionmanpas huk runañayá yaykuchun, nispa.

²¹—Kaypim ñoqanchikwan kachkan Jesucristowan puriqmasyiku. ²²Paykunam Juanpa bautizay qallarisqanmantapuni ñoqaykuwan karqaku Jesus hanaq pachaman ripukunankama. Chaymi paykunamanta akllananchik huk kaqninta Jesucristopa kawsarimusqanmanta ñoqaykuwan kуска willakunanpaq.

²³Pedro chaynata rimaruptinmi akllarqaku iskay runata. Hukninmi karqa Josey Barsabas, paypa huknin sutinmi karqa Justo, hukninñataqmi karqa Matias. ²⁴Akllaruptinkum chaypi kaqkuna mañakurqaku kaynata:

—Señorllayku, qamllam yachanki lliw runapa sonqonta. Reqsiykachiwaykuyá mayqanpas kay iskayninmanta akllasqaykita ²⁵chaynapi Judaspa truequenpi ñoqaykuwan *apostol kananpaq. Judasqa apostol kayninta despreciaspanmi paypaq citasqa castigomanña ripukun.

²⁶Suerteaptinkum Matiasman suerte tuparurqa. Chaymi chunka hukniyoq *apostolkunaman yapasqa karqa.

Chuya Espiritupa hamusqanmanta

2 ¹*Pentecostes Fiesta chayaramuptinmi Jesucristoman lliw iñiqkuna huk wasi-llapi huñunasqa kachkarqaku. ²Qonqayllamantam cielomanta qapariyllawanña wayra hina hamuqta uyarirurqaku chaymi tiyasqanku wasitapas qapariyinwan huntariykurqa. ³Hinaptinmi sapakamapaq nina hina lenguachkaq umankupa hawanpi rikuriraturqa. ⁴Llapallankuman Chuya Espiritu huntaykuptinmi mana yachasqanku idiomakunapi rimayta qallaykurqaku Chuya Espiritupa rimachisqanman hina.

⁵Jerusalen llaqtapim kachkarqaku karumanta hamuq judio runakuna, paykunam lliw nacionkunamanta chayamurqaku Diosta yupaychanankupaq. ⁶Chay wayra hina qapariqta uyariruspankum lliw runakuna huñunakaramurqaku chay lugarmán hinaspa sapakama rimayninkuta uyariruspanku mana ima niytapas atirqakuchu. ⁷Chaymi admirakuspanku nirqaku:

—¿Kay rimaqkunaqa manachum lliwchanku Galilea law runakuna? ⁸¿Imaynanpimá sapakamapa rimayninchikpiqa rimaqta uyarinchik? ⁹Kaypiqa kachkanchik achka nacionkunamantam: Partiamanta, Mediamanta, Elanmanta, Mesopotamiamanta, Judeamanta, Capadociamanta, Pontomanta, Asiamanta, ¹⁰Frigiamanta, Panfiliamanta, Egiptomanta, Cirenepa waklawnin Africamanta. Kachkanchiktaqmi kaypi *yachaqa Roma llaqtayoq runakunapas. Wakinmi nacesqankumanta judio kanku, wakinñataqmi judiokunapa religionninman tikraquqkuna. ¹¹Kachkankutaqmi Cretamanta hinaspa Arabia lawmanta kaqkunapas. Kaynaña kachkaptinchikpas sapakamapa idiomanchikpim Diospa admirakuyapaq rurasqankunamanta uyarichkanchik.

¹²Llumpayta admirakuspankum ninakurqaku:

—¿Imaninantaq kayqa? —nispa.

¹³Wakinñataqmi asipayarqaku:

—Sinkam kachkanku —nispa.

Pedropa puntallaraq willakusqanmanta

¹⁴Pedrom chunka hukniyoq *apostolkunawan sayariyuspan qayakuq hina kaynata nirqa:

—Jerusalenpi *yachaqkuna chaynataq llapallan judiomasillaykuna, sumaqtayá uyariwaychik kay nisqayta yachanaykichikpaq. ¹⁵Ñoqaykuqa manam qamkunapa nisqaykichikman hina sinkachu kaniku. Manaraqpas chunka horataqa manam pipas sinkaqa kanmanchu. ¹⁶Aswanqa kay uyarisqaykichikmantaqa ñam Diosmanta willakuq Joel qellqarqaña kaynata:

¹⁷“Diosmi nin:

‘Tukupay tiempokunapim chaqchurimuq hina

lliw runakunaman kachamusaq Espirituyta.

Chaymi qari churikichikpas,

warmi churikichikpas willakunqaku

paykunaman nisqayta.

Qamkunamanta kaq mozokunapas

revelasqaykunatam rikunqaku.

Qamkunamanta kaq yuyaqkunapas
mosqoy qosqaykunatam mosqonqaku.

¹⁸ Chay punchawkunapim Espirituyta kachamusaq.

Qarimanpas warmimanpas lliw serviwaqniykunamanmi kachamusaq.
Paykunaman nisqayta willakunankupaqmi kachamusaq.

¹⁹ Cielopipas admirakuypaq kaqkunatam rurasaq.

Qawachisqaykichikmi kay pachapipas yawartawan ninata
chaynataq suyullaña hoqarikuq qosniyta.

²⁰ Manaraq Señorpa suma-sumaq punchawnin

chayamuchkaptinqa intipas tuta hinam yanayarunqa.
killapas yawar hinam pukayarunqa.

²¹ Ichaqa, Señorlláy, nispa mañakuwaqniytam ñoqaqa salvaykusaq.' "

²²—Israelpa mirayninmasillaykuna, uyariwaychikyá. Nazaretmanta kaq Jesustam cheqaptapuni Dios apruebarqa. Admirakuypaq *milagrokunata atiyinwan rurasqanraykum chaytaqa yachankichik. ²³Diosqa ñawpaqmantaraq yachasqanman hinam hinaspa munasqanman hinam Jesusta qamkunapa makikichikman churaykurqa. Paytam qamkuna presocharurqankichik hinaspa chakataruspa wañurachirqankichik mana allin runakunapa makinwan. ²⁴Aswanqa wiñaypaqqa manam wañusqaqa kananchu karqa, chayraykum Dios Tayta kawsarichimurqa wañuymanta libraruspan. ²⁵Ñawpaqtaq David Jesusmanta rimaspan nirqa:

“Siempre yuyachkani Señorniytaqa.

*Alleqniy lawnillaypim kachkan payqa.

Manam hukmanyasaqchu ñoqallayqa.

²⁶ Songoywanmi kusikullachkani.

Simiywanmi kusikullachkani.

Confiakuspam cuerpoy samaykunqa.

²⁷ Cuerpoytaqariki manapunim

sepulturapiqa saqenkichu.

Sapaqchasqaykipa cuerpontaqa

manataqmi ismurachinkichu.

²⁸ Ñoqataqa reqsiykachiwankim

imaynatam sumaq kawsakuyta.

Qayllaykipim kusikuyllawanña

tukuy sonqollayta huntaykunki.”

²⁹—Wawqellaykuna, clarotam willaykichik: Ñawpaq abuelonchik David wañuruspanmi pampasqa karqa, kunankamapas sepulturanqa hinallam kaypi kachkan. ³⁰Davidqa Diosmanta willakuqmi karqa, chaymi payman juramentaspan Dios prometekusqanrayku yacharqa paypa mirayninmanta Cristo hamunanta hinaspa David hina *Israel nacion gobiernananta. ³¹Chaynapim Davidqa qawachkanmanpas hina ñawpaqmantaraq rimarqaña Jesucristopa kawsarimunamanta. Paymi nirqa: “Sepulturapiqa manam Diosqa saqenmanchu karqa nitaqmi cuerpon ismunantapas dejanmanchu karqa” nispa. ³²Diosmi kawsarichimurqa kikin Jesusta, cheqaptapunim kaykunataqa llapallayku

rikurqaniku. ³³Chaynapim Jesusta Dios hoqarirqa lardonman, Diosmi prometekusqanman hina Chuya Espirituta Jesusman qorqa. Hinaptinmi Jesuspas chaqchurimuq hina Chuya Espirituta kachamurqa, chaytam qawachkankichik hinaspa uyarichkankichik. ³⁴⁻³⁵Manam Davidchu cieloman hoqarisqaqa karqa, chaywanpas paymi nirqa:

“Señor Diosmi Señorniyta nirqa:
 ‘Enemigoykikunata vencenaykamayá
 *alleqniypi tiyaykuy.
 Enemigoykikunata saruchinaykamayá
 alleqniypi tiyaykuy’ nispa.”

³⁶—Israelpa llapallan mirayninkuna, yachaychikyá, qamkunapa chakatarusqaykichik Jesustam Israel nacionpi Cristo hinaspa Señor kananpaq Dios churaykun.

³⁷Kaykunata uyariruspankuñataqmi sonqonkupi llumpayta llakikuruspanku tapurqaku Pedrotawan wakin *apostolkunata:

—Wawqekuna ¿imatataq rurallasaku? —nispa.

³⁸Chaymi Pedroñataq nirqa:

—Huchaykichikmanta wanakuspaykichik Jesucristopa sutinpi bautizachikuychik Dios pampachasunaykichikpaq, chaynapim Chuya Espiritutapas qosunkichik. ³⁹Kay promesaqa qamkunapaqwan miraynikichikkunapaqmi chaynataq karupi lliw kaqkunapaqwan Señor Diosninchikpa munasqanman hina lliw qayasqakunapaqmi.

⁴⁰Pedrom runakunata anchata rimapayaspan nirqa:

—Librakuychik kay huchallikuq runakunamanta —nispa.

⁴¹Pedropa nisqanta llapa kasukuqkunam bautizachikurqaku. Iñiqkunamanmi chay punchaw yapakurqaku yaqa kimsa waranqa runakuna. ⁴²Chaymi paykuna *apostolkunapa yachachikuyninta chaskispanku huk sonqolla kaqku. Huñunakuy-ninkupiñataqmi Diosta mañakuqku hinaspa tantata partinakuqku.

Punta kaq ñiñkunapa kawsasqanmanta

⁴³*Apostolkunam Diospa atiynta qawachispa admirakuypaq *milagrokunata rururqaku chaymi lliw runakuna admirasqallaña karqaku. ⁴⁴Jesucristoman llapallan ñiñkuqkunam huk sonqolla karqaku, ima kapuqñinkupas llapallanpaqmi karqa. ⁴⁵Chakrankutawan imapas kapuqñinkutam *rantikuqku hinaspa qollqenkuta rakinakuqku necesitasqankuman hina. ⁴⁶Sapa punchawmi templopi huk sonqolla huñunakuqku, wasin-wasin huñunakuspa tantata partinakuqku hinaspa hatun kusikuywan allin sonqolla kуска mikuqku. ⁴⁷Diosta yupaychaspam lliw runakunapa allin qawasqa karqaku. Señorñataqmi sapa punchaw paykunaman yaparqa salvasqa kaqkunata.

Suchu runapa sanoyasqanmanta

3 ¹Huk punchawmi tardeyquq las tresta Dios mañakuy horata, Pedrowan Juan temploman rirqaku. ²Chaymanmi sapa punchaw runakuna apaqku nacesqanmantapuni suchu runata. Sumaqwan sutichasqanku punkupi payta churaykuptinkum yaykuq runakunamanta limosnata mañakuq. ³Pedrotawan Juanta temploman yaykuchkaqta chay suchu rikuruspanmi: “Limosnallayki” nispa mañakurqa. ⁴Chaymi paykuna suchuta qawarayarqaku hinaptinmi Pedro nirqa:

—Qawawayku —nispa.

⁵Suchuñataqmi paykunata qawarayarqa imallapas qoykunankuta suyaspan.

⁶Pedroñataqmi nirqa:

—Manam kanchu qoriypas nitaq qollqeypas, aswanqa kapuqllaytam qoyki: Nazaretmanta kaq Jesucristopa sutinpiyá puriy.

⁷Chaynata nispa *alleg makinmanta hapiykuspa aysariruptillanmi chakinkuna hinaspa chaki moqonkuna kallpanchakururqa. ⁸Hinaptinmi chay runaqa hukta pawarispalla qallaykurqa puriyta. Paykunawanmi temploman yaykurqa puristin, pawaykachastin hinaspa Diosta alabastin. ⁹Chaymi lliw runakuna puriqtaña hinaspa Dios alabaqtaña rikuspanku ¹⁰reqsirurqaku imaynam chay runaqa Sumaqwan sutichasqanku templopa punkunpi tiyaykuspan limosna mañakuq kasqanta. Limosnerota puriqtaña rikuruspankum mana ima niytapas atispanku admirakurqaku.

Salomon sutiyoq hatun portalpi Pedropa rimasqanmanta

¹¹Chay sanoyaruq suchu runam Pedrotawan Juanta mana kacharispas qatikacharqa. Hinaptinmi lliw runakuna admirakuspanku paykunaman huñunakururqaku Salomonpa Portalninpi. ¹²Pedroñataqmi hamusqankuta qawarispas nirqa:

—Israelpa mirayninmasillaykuna ¿imanasqataq admirakuchkankichik? ¿Imanasqataq ñoqaykutaqa qawarayawachkankiku? Manam kikillaykumantachu otaq Dios serviq kaspaykuchu kay runataqa purirachiniku. ¹³Aswanqa ñawpaq abuelonchik Abrahampa, Isaacpa hinaspa Jacobpa yupaychasqan kikin Diosmi hatuncharqa serviqnin Jesusta. Paytam autoridadkunaman qoykurqankichik, prefecto Pilato librayta munaptinpas harkakurqankichikmi. ¹⁴Jesusqa mana huchayoq justo kachkaptinpas Pilato libraykunantam harkakurqankichik hinaspa mañakurqankichik runa wañuchiqtaraq carcelmanta kacharinanpaq. ¹⁵Chaynapim wañuchirqankichik kawsay qokuq Jesusta. Aswanqa Dios Taytam kawsarichimurqa chaymi Jesus kawsarimusqan rikusqaykumanta testigo kaniku. ¹⁶Paypa sutinpim kay rikusqaykichik hinaspa reqsisqaykichik suchu runa kallpanchakurun. Paypa sutinpim hinaspa paymanta chaskisqan confianzawanmi kay runaqa pasaypaqta sanoyarun kunan qawasqaykichikpi hinapas.

¹⁷—Wawqeykuna, ñoqaqa sumaqtam yachani, qamkunaqa Jesus pim kasqanta mana yachastinmi wañurachirqankichik autoridadninchikkunapiwan kуска. ¹⁸Chaynapimá Dios cumplichirqa ñawpaqmantaraq llapallan willakuqninkunapa nisqanman hina, paykunawanmi willachirqa Cristopa imaynam ñakaranmanta. ¹⁹Chaynaqa huchaykichikmanta wanakuspáy Diosman kutirikuychik chaynapi tukuy huchaykichikta chinkachiptin hamuq punchawpi Señor hawkayaypi samarichisunaykichikpaq. ²⁰Chaynataqa ruranqa Jesucristota kachamuspanmi. Payqariki ñawpaqmantaraqmi qamkunapaq akllasqa karqa. ²¹Jesucristoqa hanaq pachapiraqmi qepamunqa tukuy imakunatapas ñawpaqpi hina Dios allichanan tiempokama, kaytaqa nirqañam ñawpaq tiempopi sapaqchasqan willakuqninkunawan. ²²Abuelonchikkunamanmi Moisespas nirqa kaynata:

—Señor Diosninchikmi castanchikmanta ñoqata hina rikurichipusunkichik huk willakuqta. Chaynaqa kasukuychikyá chay willakuqpa lliw nisusqaykichikta. ²³Pipas mana kasukuqtaqa Diosmi runankunamanta pasaypaqta chinkachinqa —nispa.

²⁴—Diosmanta willakuqkunapas Samuelmanta qallaykuspam qatinasinpi rimarqaku kay punchawkunapi imam pasakunanmanta. ²⁵Qamkunaqa kankichik Diosmanta willakuqkunapa castanmi, qamkunapaqmi Dios contratota rurarqa ñawpaq abuelonchikkunawan, Abrahamtam nirqa: “Kay pachapi llapallan ayllukunam miraynikirayku bendecisqa

kanqa” nispa. ²⁶Serviçninta Dios kawsarichimuspanmi puntataqa qamkunaman kachamurqa bendecisunaykichikpaq chaynapi sapakama huchaykichikmanta wanakunaykichikpaq.

Pedrowan Juan autoridadkunapa qayllanpi kasqanmanta

4 ¹Pedrowan Juan runakunaman willachkaptinraqmi *sacerdotekuna hamururqa templopi cuidaq guardiakunapa jefenwan hinaspa *saduceokunawan.

²Paykunam llumpay piñasqa kachkarqaku Pedropa hinaspa Juanpa yachachisqanwan. Paykunam yachachikkarqa:

—Jesucristom kawsarimurqa, chaynam kawsarimunqa lliw wañuqkunapas —nispa.

³Pedrotawan Juanta hapiruspankum tutaykuqña kaptin calabozollamanraq wichqarurqaku paqarinnintinkama. ⁴Chaywanpas achkaq uyariqkunam inikurqaku, qarikunallam karqa yaqa pichqa waranqa.

⁵Paqarinnintinñataqmi Jerusalem llaqtapi huñunakururqaku judiokunapa jefenkuna, kamachikuqkuna, Diospa leynin yachachiqkuna. ⁶Chaypitaqmi kachkarqa Anaspas, payqa karqa *sacerdotekunapa jefenmi, kachkarqataqmi Caifaspas, Juanpas, Alejandro pas chaynataq lliw sacerdotekunapa jefenkunapa ayllunkunapas. ⁷Pedrotawan Juanta chay kasqankuman pucharachimuspankum tapurqaku:

—¿Pi autorizasuptikichiktaq hinaspa pipa sutinpitaq kaykunata rurankichik? —nispa.

⁸Chaymi Pedroñataq Chuya Espiritupa huntaykusqan nirqa:

—Runakunapa jefenkuna hinaspa lliw kamachikuqkuna: ⁹Qamkunam tapuwachkankiku onqoq runata allin rurasqaykumanta hinaspa imaynam sanoyarusqanmanta.

¹⁰Chaynaqa yachaychikyá, yachachuntaqyá Israel casta llapallan runakunapas, Nazaretmanta kaq Jesucristopa sutinpim kay runaqa allinyarun hinaspam sanoña ladoykichikpi sayachkan. Chay kikin Jesustam qamkuna chakatarurqankichik: aswanqa Diosmi wañusqanmanta kawsarirachimurqa. ¹¹Qamkunam wasi perqaqkuna hina wischupakurqankichik huk rumita, Jesusmi chay rumiqa. Paymi kunanqa wasipa cimientonpi esquinan hapiq rumiña rikurirun. ¹²Jesumanta hukqa manam pipas salvanmanchu, kay pachapiqa manataqmi pipas kanchu runakunata salvaqqa aswanqa Jesusllam.

¹³Pedrowan Juan mana manchakuspa rimaptinmi llapa autoridadkuna uyarispanku admirakurqaku, paykunaqa yacharqam Pedrowan Juanqa mana ancha educacionniyoq kasqankuta, chayraqmi musyarurqaku paykunaqa Jesuspa puriqmasinkuna kasqankuta. ¹⁴Paykunawantaqmi sayachkarqa suchumanta sanoyaq runapas chaymi paykunapa contranpiqa mana ima niytapas atirqakuchu. ¹⁵Chaymi Pedrotawan Juanta *cortemanta lloqsirachirqaku kikinkupurallapi rimanakunankupaq. ¹⁶Paykunam ninakurqaku:

—¿Imatataq rurasun kay runakunawanqa? Jerusalem llaqtapi llapallan runakunam yachanku kay suchu runa sanoyarachisqankutaqa. Manam kaytaqa negayta atichwanachu. ¹⁷Wakin runakuna amaña yachanankupaqmi manchachisunchik kulanmantaqa amaña pimanpas Jesucristopa sutinpi rimanankupaq —nispa.

¹⁸Hinaspam Pedrotawan Juanta huktawan qayaspanku, Jesucristopa sutinpi amaña willakunankupaq hinaspa amaña yachachinankupaq avisarqaku. ¹⁹Ichaqa Pedrowan Juanmi nirqaku:

—Kikikichikpuni tanteaspa niwayku: ¿Diospaq allinchu kanman payta mana kasukuspa qamkunataña kasukuyki? ²⁰Ñoqaykuqa manam upallaymankuchu rikusqaykumantawan uyarisqaykumanta willakuytaqa —nispa.

²¹Chaykuna pasakusqanmanta llapa runakuna Diosta yupaychasqankuraykum Juan-tawan Pedrota autoridadkuna mana imayna castigayta atispanku amenazaykuspalla kachaykurqaku. ²²Chay sanoyaq suchu runaqa karqa tawa chunka mas watayoqñam.

Kallpanchananpaq Diosta mañakusqankumanta

²³Pedrowan Juanmi libreña karuspanku rirqaku wakín ñiqmasinkunapaman hinaspa llapa *sacerdotekunapa jefenkunapa hinaspa judio kamachiqkunapa tukuy ima nisqanta willakurqaku. ²⁴Chayta uyariykuspa llapallanku huk sonqolla Diosta mañakuspa nirqaku:

—Señorniyku, qanmi unancharqanki hanaq pachata, kay pachata, lamar qochata chaynataq chaykunapi tukuy imakunatapas. ²⁵Qanmi Chuya Espirituyki-wan serviqniki abueloyku Davidta nirqanki:

“¿Imanasqataq nacionkunaqa piñakuywanqa hatarinku?

¿Imanasqataq runakunapas yanqakunata tantearunku?

²⁶Kay pachapiqariki reykunapas hukllatam hoqarikurunku.

Kamachikuqkunapas Señorpa contranpim rimanakurunku.

Aceitewan tallispa nombrasqanpa contranpim rimanakurunku.”

²⁷—Cheqaptapunim kay llaqtapi Rey Herodeswan Poncio Pilato hukllawakururqa huklaw nacionmanta hamuq runakunawan hinaspa Israel casta runakunawan qampa sapaqchakusqayki serviqniki Jesuspa contranpi. ²⁸Chaynataqa ruraraqku ñawpaqmantaraq munasqayki cumplikunanpaqmi. ²⁹Taytayku kunanqa qawayá imaynam amenazawasqankuta, hinaspayá serviqniki kunata kallpanchawayku mana manchakuspa qanmanta rimanaykupaq. ³⁰Qawachiyá atiynikita llapa onqokunata sanoyachispayki hinaspa admirakuyupaq *milagrokunata sapaqchakusqayki serviqniki Jesuspa sutinpi ruraspayki.

³¹Chaynata mañakuruptinkum chay huñunakusqanku wasi katkatatarurqa hinapinmi Chuya Espiritu lliwman huntaykurqa. Chaymi manaña manchakuspanku willakurqaku Diospa palabrantam.

Ima kapuqninkupas lliwchankupaq kasqanmanta

³²Lliw ñiqkunam huk sonqolla kaspanku huk runa hinalla piensasqku, manam pipas “ñoqallapam” niqchu ima kapuqninkutapas, aswanqa lliwchankupaqmi karqa tukuy imankupas. ³³*Apostolkunam aswan atiywanraq willakurqaku Jesucristopa kawsarimusqanmanta chaymi llapallankuta llumpayta Dios favorecerqa. ³⁴Paykuna ukupiqa manam pipas pisichikuqchu. Kapuqnioqkunam chakrankuta chaynataq wasinkuta *rantikuspanku qollqeta *apostolkunaman apamuqku, ³⁵paykunañataqmi sapakamaman necesitasqankuman hina qoqku. ³⁶Chaynatam Joseypas ruraraq. Payqa Leviypa castanmanta Chipre lawpi nacekuqmi karqa. Paytataqmi apostolkuna suticharqaku Bernabeywan, chay sutiqa “sonqo tiyachiq” ninanmi. ³⁷Paymi *rantikururqa chakranta, hinaspanmi chay qollqeta *apostolkunaman qorqa.

Ananiaspa hinaspa Safirapa huchallikusqanmanta

5 ¹Ananias sutiyoq runam warmin Safirapiwan *rantikururqaku chakrankuta.

²Paykunam wakín qollqeta rakikuykurqaku, Ananiasmi *apostolkunaman

aparqa wakillanta llapanta hina. Warminpas sumaqtam yacharqa kay engaño rurasqankutaqa. ³Hinaptinmi Pedro nirqa:

—Ananias ¿imanasqamá *Satanasqa tanqaypaq-tanqaykusurqanki chakramanta pagasusqayki wakin qollqeta rakikuykuspayki Chuya Espirituta llullakunaykipaqa? ⁴¿Manachum chakraykiqa qampa karqa? Ña *rantikuruptikiqa ¿manachum qampa karqa chay qollqeqa? Diostam llullakurunkiqa, manam runakunatachu —nispa.

⁵Kayta uyariruspanmi Ananias qonqayta pampaman wichiycuspa wañururqa. Chaymi llapallan yachaqkuna anchallataña mancharikururqaku. ⁶Hinaptinmi cuerponta wankuykuspanku jovenkuna wantururqaku pampamunankupaq.

⁷Yaqa kimsa hora pasaruptinmi Ananiaspa warminpas hamurqa kay pasakusqanmanta mana imatapas yachastin. ⁸Chaymi Pedro tapurqa:

—¿Chay precio nisqaykikichipichum *rantikurqankichik chakraykichikta? —nispa. Hinaptinmi Safira nirqa:

—Arí, chay preciopim —nispa.

⁹Pedroñataqmi nirqa:

—¿Imanasqamá tanteanakururqankichik Señorpa Espiritunta pruebanaykikhipaqa? Waqaya yaykumuchkankuña qosayki pampamuq runakuna, kunanñataqmi qamta apasunki —nispa.

¹⁰Niruptillanmi Pedropa ñawpaqninman Safira wichiycuspan wañururqa. Chaymi jovenkuna yaykuruspanku wañusqataña tariycuspanku aparqaku qosanpa waqtanpi pampamunankupaq. ¹¹Chaymi llapa ñiñikunawan lliw chayta llapallan yachaqkuna llumpayta mancharikurqaku.

Milagrokuna rurasqankumanta

¹²Llapa ñiñikunam huk sonqolla huñunakuqku templopi kaq Salomonpa Portalnini, *apostolkunam Diospa atiyinwan admirakuypaq *milagrokunata runakunapi ruraqku. ¹³Wakin runa paykunaman asuykuyta manchakuptinpas runakunapa hatunchasqanmi karqaku. ¹⁴Achka runakunam qaripas-warmipas Señor Jesucristoman ñiñikuspanku sapa punchaw miraqku. ¹⁵Onqoqkunatam qatakunapi chaynataq chakanakunapi callekunaman horqomuqku: “Ichapas Pedro llantuykuspallanpas sanoyarachinman” nispanku. ¹⁶Chaynallataqmi huklaw llaqtakunamantapas hamuqku achka runakuna Jerusalemman onqoqninkuta hinaspa demoniopa ñakarichisqan runakunata apamuspanku chaymi llapallanku sanoyaqku.

Pedrotawan Juanta presocharusqankumanta

¹⁷*Sacerdotekunapa jefenkunam qatiqnin *saduceokunamanta kaqkunapiwan llumpayta envidiakurqaku. ¹⁸Hinaspam *apostolkunata hapiruspanku calabozoman hinarurqaku. ¹⁹Ichaqa chay tutam Señorpa angelnin hamuspan punkuta kicharurqa. Paykunata horqoruspanmi nirqa:

²⁰—Temploman rispaykichikyá runakunaman willakamuychik kay mosoq vidamanta tukuy kay yachachikuykunata —nispa.

²¹Chaymi achikyaruptillan temploman rispanku yachachirqaku.

*Sacerdotekunapa jefenkunañataqmi paywan kaqkunapiwan *cortepi huñunakunankupaq qayachirqaku Israel casta runakunapi lliw kamachikuqkunata. Hinaspanku kacharqaku *apostolkunata calabozomanta pusamunankupaq.

²²Guardiakuna calabozoman chayaruspañataqmi apostolkunataqa manaña tari-murqakuchu chaymi kutirispanku willakurqaku:

²³—Calabozotam tariramuniku hina wichqasqata, punkupi guardiakunapas hina-llam cuidachkan, kichaykuptiykuñataqmi ukupiqa manaña pipas kasqachu —nispa.

²⁴Templopi cuidaq guardiakunapa jefenwan *sacerdotekunapa jefen chayta uyariruspankum tapunakurqaku:

—¿Imaraqchá pasakunqapas? —nispanku.

²⁵Chay ratollam huk runa hamuspan nirqa:

—Chay calabozopi wichqasqaykichik runakunataq templopim yachachichkan-ku —nispa.

²⁶Hinaptinmi guardiakuna jefenkupiwan rirqaku hinaspa runakuna rumiwan choqaparunankuta manchakuspanku mana imanaspalla pusamurqaku. ²⁷Chay autoridadkunapa kasqanman pusaramuptinkum *sacerdotekunapa jefen nirqa:

²⁸—Ñam kamachirqaykikuña Jesusmantaqa ama yachachinaykichikpaq. Ichaqa Jerusalenpi lliw runakunata yacharachispam ñoqaykuta culpawankiku chay Je-suspa wañusqanmanta.

²⁹Hinaptinmi wakín *apostolkunapiwan Pedro nirqa:

—Runakunamanta puntataqa Diostam kasukuna. ³⁰Qamkunam Jesusta cha-kataruspaykichik wañurachirqankichik ichaqa abuelonchikkunapa Diosninmi kawsarirachimurqa. ³¹Paytam Dios hatunchaspa hoqarirun *alleq lawninman munay-chakunanpaq hinaspa salvaqninchik kananpaq chaynapi Israel castamasinchikkuna huchankumanta wanakuspa pampachasqa kanankupaq. ³²Kaykunamantaqa ñoqaykum testigo kaniku, testigotaqmi kasukuqninkunaman Diospa qosqan Chuya Espiritupas.

³³Autoridadkunañataqmi kaykunata uyariruspanku llumpayta piñakururqaku hinaspa wañurachinankupaq rimanakurqaku. ³⁴Hina chay autoridadkunawan-mi kachkarqa huk *fariseo Gamaliel sutiyoq. Paymi karqa Diospa leyninmanta yachachiq maestro. Paytam llaqa runakuna llumpayta respetaqku. Paymi sayaris-pan kamachirqa *apostolkuna huklawman lloqsiykunankupaq. ³⁵Hinaspa llaqa autoridadkunata nirqa:

—Israelpa miraynin masiykuna, allinta piensaychik imam kay runakunawan ruranaykichikta. ³⁶Ñawpaq punchawkunapim Teudas hatarirurqa allin hatun reqsisqapaq hapikuspan. Paytam qatirqaku yaqa tawa pachak runakuna ichaqa wañurachiptinkum qatinqinkunapas lliw cheqerurqaku, chaynapim yanqapaq karqa. ³⁷Chaynallataqmi Galilea lawmanta kaq Judaspas censo punchawkunapi llaqa runakunata hatarirachirqa ichaqa paytapas wañurachirqakum hinaptin-mi qatinqinkunapas tukuy hinastinman cheqerurqaku. ³⁸Chaymi nikichik, ama imanaychikchu kay runakunataqa, paykunataqa hawkallatayá dejaychik. Sichu ya-chachisqanku otaq imam rurasqanku runakunallamanta kaptinqa chinkarunqam. ³⁹Diosmanta kaptinmi ichaqa imayna puchukarachiypapas mana atiwaqchikchu. Cuidakuychik, yanqañataq Diospa contranpi peleachkawaqchik —nispa.

⁴⁰Chaymi lliwchanku paypa nisqanta kasuspanku *apostolkunata qayaykuspa azoterqaku. Jesuspa sutinmanta amaña rimanankupaq kamachispallam kachay-kurqaku. ⁴¹Chaymi *cortemanta apostolkuna lloqsirqaku llumpay kuisqallaña Jesucristopa sutinmanta penqakuykunata ñakarinkanupaq Diospa permetisqan-kurayku. ⁴²Mana samaykuspankum sapa punchaw templopi hinaspa wasikunapi yachachiqku hinaspa Jesucristomanta willakuqku.

Diaconopaq qanchis runakunata akllasqankumanta

6 ¹Chay punchawkunapim Cristoman iñikuqkuna aswan-aswan mirarqaku. Chaymi *griego rimaq iñiqkuna quejakurqaku *hebreo rimaq iñiqkunamanta: —Sapa punchaw mikuyta aypuptinkum ñoqaykumanta kaq viudakunata mana allintachu atiendenku —nispanku.

²Chaymi chunka iskaynintin *apostolkuna llapallan iñiqkunata huñuruspanku nirqaku:

—Sichum Diospa palabran yachachiyta dejarusaqku mikuyta servinaykupaq hinapinqa manam allinchu kanman. ³Chaynaqa wawqe-panillaykuna, qamkunamantayá akllaychik qanchis runakunata Chuya Espiritupa huntasqan yachayniyoqkunata, mikuy aypukuytaqa paykunapa makinmanñam churasaqku. ⁴Ñoqaykuñataqmi Diosta chaylla-chaylla mañakuspa palabranta yachachisaqku —nispa.

⁵Chaymi llapa huñunasqakuna “allinmi” nispanku akllarqaku Estebanta. Paymi karqa Chuya Espiritupa huntasqan llumpay iñiyniyoq. Akllarqaku Felipeta, Procorota, Nicanorta, Timonta, Parmenasta hinaspa Nicolasta. Nicolasqa karqa judiokunapa religioninman tikrakuq Antioquia llaqtayoqmi. ⁶Paykunatam *apostolkunaman pusamurqaku, apostolkunam paykunapa hawanman makinkuta churaykuspanku Diosta mañakurqaku.

⁷Chaymi Diospa palabranta aswan-aswan willakuptinku llapa iñiqkuna aswan-aswan mirarqa Jerusalem llaqtapi. Achkañam *sacerdotekunapas Jesusman iñikuykurqaku.

Estebanta presocharusqankumanta

⁸Estebanmi Diospa ancha favorecesqan kasper chaynataq Diospa atiyinwan hun-tarisqa kaspan runakunapi admirakuypaq *milagrokunata ruraq. ⁹Jerusalenpim karqa Librasqakunapa *Huñunakunanku Wasi. Chaypim huñunakuqku Cirenemanta, Alejandriamanta, Ciliciamanta hinaspa Asiamanta kaq judiokuna. Huk punchawmi paykunamanta wakinkuna Estebanwan atipanakurqaku. ¹⁰Paykunapa manam Esteban upallachiyta atirqakuchu allin yachaywan hinaspa Chuya Espiritupa yanapakuyinwan rimasqanrayku. ¹¹Chaymi pagarurqaku huk runakunaman Estebanmanta llullakuspanku: “Ñoqaykum kay runata uyarirqaniku Moisespa hinaspa Diospa contranpi mana allin rimaqta” nispa rimanankupaq. ¹²Chaynapim llapa runakunatawan judiokunapa kamachiqninta chaynataq Diospa leynin yachachiqkunata hatarirachirqaku Estebanpa contranpi. Qonqayta pawaykuspankum Estebanta hapiruspa *corteman aysarqaku. ¹³Chay pusasqanku llulla runakunam Estebanpa contranpi kaynata nirqaku:

—Kay runam mana upallaspa mana allin palabrakunata riman Diospaq sapaqchasqa wasimantawan Diospa leyninmanta. ¹⁴Paymi nirqa: “Nazaretmanta kaq Jesusmi templo-ta tuñichispan Moisespa kamachiwasqanchik costumbrenchikkunata cambianqa” nispa.

¹⁵Hinaptinmi chay *cortepi llapallan tiyaqkuna Estebanta qawarispanku angelpa uyan hina uyayoqta rikururqaku.

Estebanpa willakusqanmanta

7 ¹*Sacerdotekunapa jefenmi Estebanta tapurqa:
—¿Chaynatachu rimarqanki? —nispa.

²Chaymi Estebanñataq nirqa:

—Wawqellaykuna, taytakuna, uyariykuwaychik. Ñoqanchikpa kancharichkaq Dios-ninchikmi abuelonchik Abrahamman Mesopotamia lawpi rikuriykurqa manaraq Haran

llaqtaman ripukuchkaptin. ³Paytam nirqa: “Llaqtaykimanta hinaspa aylluikimanta lloqsiy qawachinay allpaman” nispa. ⁴Chaymi Diospa nisqanman hina Abraham Caldea lawmanta ripukuspan Haran llaqtapi *yacharqa. Chaypi taytan wañukuptinmi payta Dios pusamurqa kay kasqanchik allpaman. ⁵Diosqa manam ima herenciatapas kaypiqa qorqachu, ichaqa manaraq churiyoq kachkaptinpas Diosmi prometeturqa tukuy kay allpataqa paymanwan mirayninkunaman qonanpaq. ⁶Paytam nirqa: “Miraynikikunam runapa llaqtanpi forastero hina *yachanqaku, ñakaristinmi sirviente kanqaku tawa pachak watapuni” nispa. ⁷Diosqa nirqataqmi: “Aswanqa servichikuqninku runakunatam castigasaq hinaptinmi miraynikikuna chay nacionmanta lloqsimuspanku kaypi yupaychawanqaku” nispa. ⁸Diosmi contratota ruraraq Abrahamwan hinaspa kamachirqa qari kayninkupi *señalasaq kanankupaq. Chaymi churin Isaac naceruptin pusaq punchawninman Abraham señalaraq: Isaacpas señalaraq churin Jacobta, chaynatataqmi Jacobpas ruraraq chunka iskaynintin churinkunata. Kay chunka iskaynintinmi Israel nacionpa ayllunkunapa abuelonkuna karqa.

⁹—Jacobpa churinkunam wawqenku Joseymanta envidiakuspanku *rantikururqaku Egipto nacionman apanankupaq. Ichaqa Diosmi Joseyta yanapaspan ¹⁰librarqa llapa ñakarinyinkunamanta. Dios favoreceptinmi Joseyqa allin yachayniyoq karqa chaymi Rey Faraonpas allinta qawaspan Joseyta akllaraq Egipto nacionpi hinaspa kikin reypa wasinpi kamachikuq kananpaq.

¹¹—Llumpay yarqaymi karqa Egipto nacionpipas chaynataq Canaan lawpipas. Hinaptinmi abuelonchikkuna mana imatapas tarirqakuchu mikunankupaq. ¹²Ichaqa Egipto nacionpi trigo kasqanta Jacob yacharuspanmi churinkunata chayman punta vijepi kacharqa. ¹³Iskay kaq kutiyininkupinam Joseyqa wawqenkunaman reqsiykachikurqa chaymi Egipto nacionpa reyninpas yacharurqa pipa castanmi Joseyqa kasqanta. ¹⁴Chaynapim Joseyqa taytan Jacobta llapa aylluntinta Egipto nacionman qayachirqa, paykunaqa karqa qanchis chunka pichqayoq runakunam. ¹⁵Chaynapimá Jacobqa Egipto nacionman ripurqa hinaspa chaypi wañukurqa, hina chaypitaqmi paypa churinkunapas wañukurqa. ¹⁶Chaymantañam paykunapa tullunkunata aparqaku Siquem llaqtaman chaypi pampankupaq. Chay sepulturatam Abraham rantirqa qollqewan Hamorpa churinkunamanta.

¹⁷—Abrahamnman Diospa prometesan cumplikuruchkaptinñam Israelpa llapa mirayninkuna llumpa-llumpayta mirarurqa Egipto nacionpi. ¹⁸Chaymantam Egipto nacionpiqa munaychakurqa Joseyta mana reqsiq reyña. ¹⁹Paymi engañaspa llumpayta ñakarichirqa abuelonchikkunata, llullu wawakuna wañunankupaqmi wischunankupaq obligarqaku. ²⁰Chay tiempopim Moisespas nacerqa. Paymi karqa Diospa kuyasqan suma-sumaq wawa chaymi tayta-maman kimsa killa wasinkupi uywarqaku. ²¹Tayta-mamanku wischuruptinmi Egipto nacion reypa warmi churin tarikuspan wawanta hina uywakurqa. ²²Chaynapim Egiptopi tukuy yachaykunata yachachirqaku chaymi Moisesqa hatun reqsisqa runa karqa rimayninpipas chaynataq rurayninpipas.

²³—Moises tawa chunka watayoq karuspanñataqmi Israelpa mirayninmasinkunaman watukuq rirqa. ²⁴Chaypim Egipto runata rikururqa Israelpa castan runata maqachkaqta. Payta harkaspanmi maqaqin Egipto runata vengakuspa wañurachirqa. ²⁵Paymi piensarqa: “Castaykunaga luegoch cuentata qokunqaku paykunataqa ñoqantakama Dios librananta” nispa, aswanqa paykunaqa manam entienderqakuchu. ²⁶Paqarinñintintañataqmi Moises tarirurqa paypa castan iskay runakuna peleachkaqta, mana peleanankuta munaspanmi nirqa: “Qamkunaqa wawqentinmi kankichik ¿imanasqataq qamkunaqa maqanakuchkankichik?” nispa. ²⁷Hinaptinmi chay castamasin maqqa runa Moiesta tanqarispa nirqa: “¿Pitaq qamtaqa churasurqanki ñoqaykupa jefeyku hinaspa juezniyku

kanaykipaq. ²⁸¿Qayna punchaw wañuchisqayki Egipto runata hinachu ñoqatapas wañura-chiwayta munanki?” nispa. ²⁹Kayta uyariuspanmi Moises ayqekuspa ripukurqa Madian lawman. Runapa llaqtanpi forastero *yachachkaptinmi iskay churinkuna nacerqa.

³⁰—Tawa chunka wata pasaruptinñam Sinai chunniq orqopi angelta rikururqa rupachkaq tankar kichkapi. ³¹Moisesñataqmi chayta rikuruspan admirakurqa hinaspa sumaqta qawaykuyta munaspan asuykuspan uyarirqa Diospa kayna nisqanta: ³²“Ñoqaqa kani abueloyki Abrahampa, Isaacpa hinaspa Jacobpa Diosninmi” nispa. Chaymi Moises mancharikuywan katkatatayta qallaykuspan ni qawariy-tapas atirqachu. ³³Chaymi Señor Dios nirqa: “*Usutaykita horqokuy, sarusqayki allpaqa ñoqapaq sapaqchasqa allpam. ³⁴Qawachkanipunim Egipto nacionpi runaykunapa ñakarisqanta, uyarichkanitaqmi waqasqankutapas. Chaymi uraykamuni paykunata libranaypaq. Riyá, ñoqam kachasqayki Egipto nacionman” nispa.

³⁵—Chaymi: “¿Pitaq qamtaqa churasurqanki ñoqaykupa jefeyku hinaspa jueznayku kanaykipaq?” nispa despreciasqanku Moiesta tankar-kichkapi rikuriq angelnintakama Dios kamachirqa paykunapa libraqnin hinaspa jefen kananpaq. ³⁶Chaynapimá Moisesqa Egipto nacionmanta libramurqa llaqa abuelonchikkunata, Diospa atiynta qawachispam admirakuypaq *milagrokunata rururqa Egipto nacionpi, Puka Lamar Qochapi chaynataq chunniqipipas tawa chunka watapuni. ³⁷Chay kikin Moiestaqmi Israelpa miraynin masinchikkunatapas nirqa: “Diosmi castanchikmanta ñoqata hina rikurichipusunkichik huk willakuqta” nispa. ³⁸Chay Moisesmá karqa huñunasqa llaqa abuelonchikkunawan chunniqpi, paytaqmi karqa Sinai Orqopi rimapayaqnin angelwanpas. Paytaqmi kawsananchikpaq palabrakunatapas chaskipuwaraqanchik.

³⁹—Ichaqa chay abuelonchikkunam payta mana kasukuyta munarqakuchu hinaspa qepanchakuruspanku Egipto nacionman kutikuyta munaspa ⁴⁰Aaronta nirqaku: “Rurapuwayku taytachakunata Dios hina pusawananchikpaq. Egipto nacionmanta horqomuwaqninchik chay Moiestaqa imach pasarun manam yachanchikchu” nispa. ⁴¹Chaymi rurarurqaku qorimanta malta torota hinaspa animalkunata wañuchispa chay taytachaman ofrecerqaku, makinkupa rurarusqanwanmá kusikurqaku. ⁴²Chaynapim Diospas paykunata qepanchakuruspa saqerurqa lucerokunataña adoranankupa, Diosmanta willakuqkunapa qellqasqan libropim kaynata nichkan:

“Yaw Israel castakuna,
chunniqpi tawa chunka wata kaspaykichikqa
animalkunatawan wakin ofrendakunataqa
manam ofrecewarqankichikchu.

⁴³Aswanqa chay Moloc taytachaykichikpa karpantam aparqankichik.
Renfan taytaykichikpa lucerontam aparqankichik.
Chay taytachakunatam adoranaykichikpaq ruraraqankichik.
Chayraykum Babilonia llaqtapa waklawninman qarqosaykichik.”

⁴⁴—Chay chunniqpi ñawpa abuelonchikkuna huk karpapi waqaychaqku Diospa kamachikuyninkunata. Chay karpataqa ruraraqaku Moisesman Diospa qawachisqanpi hinam chaynataq kamachisqanpi hinam. ⁴⁵Abuelonchikkunam chaskirqaku chay karpata herenciata hina. Chay karpata apamuspankum Josueywan hamurqaku kay allpanchikman huk casta runakunata allpanmanta qarqoruspanku. Diosmi chay runakunata qarqochirqa kay allpata abuelonchikkunaman qonanpaq. Karpallapimá

Diosninchiktaqa adoraqku Rey Davidpa tiemponkama. ⁴⁶Davidta Dios favoreceptinmi David templo rurayta munarqa abuelon Jacobpa Diosninqa. ⁴⁷Ichaqa Davidpa churin Salomonmi templota rurarqa. ⁴⁸Hanaq pachapi Diosqa manam runakunapa rurasqan templokunapichu *yachan. Diosmanta willakuqpas Señorpa nisqantam kaynata nirqa:

⁴⁹ “Hanaq pachaqa gobiernaspa tiyanaymi.

Kay pachaqa ñoqapa sarunaymi.

¿Imayna wasitataq rurapuwan kichikman?

¿Maypitaq sarunay sitiota rurapuwan kichikman?

⁵⁰ ¿Manachum atiywan ruraraqani tukuy kay llapa imakunataqa?”

⁵¹ Estebanmi nirqataq:

—Qamkunaqa rumi sonqo runakunam kankichik. Dios mana reqsiq runapa hinam rinrikichikpas, sonqoykichikpas kachkan. Qamkunaqa Chuya Espiritupa contrallanpi kaspam, ñawpa abueloykichikkuna hinapuni kachkankichik. ⁵²¿Diosmanta willakuqkunataqa manachum ñawpaq abueloykichikkuna llapallanta ñakarichirqaku? Diospa justo Churin hamunanmanta willakuqkunatapas wañuchir-qakum. Chay justotam traicionaspaykichik wañurachinkichik. ⁵³Qamkunamanmi angelninkunawan Dios qosurqankichik leyninta ichaqa manam kasukunkichikchu.

Esteban wañuchisqankumanta

⁵⁴Judio autoridadkuna kayta uyariruspankum llumpay rabiawan Estebanpa contranpi kachupakurqaku. ⁵⁵Estebanñataqmi Chuya Espiritupa huntasqan, cielota qawaripa rikururqa Diospa kanchayninta, rikururqataqmi Jesucristotapas Diospa *alleq lawninpi sayachkaqta. ⁵⁶Chaymi Esteban nirqa:

—¡Qawaychik! Kikin hanaq pachatam rikuchkani, Diospa alleq lawninpi Diosmanta Hamuq Runa sayachkan —nispam.

⁵⁷Chaymi paykuna mana uyariyta munaspanku rinrinkuta tapakururqaku hinaspan qapariskanpu lliw waykarurqaku. ⁵⁸Hinaspan llaqtapa cantonman aysaruspanku rumiwan choqaparurqaku. Esteban acusaq runakunam choqapanankukama pachankuta cuidachir-qaku Saulo sutiyoq jovenwan. ⁵⁹Rumiwan choqapachkaptinkum Esteban mañakurqa:

—Señor Jesus almaytayá chaskiykuy —nispam.

⁶⁰Hinaspanmi qonqorakuykuspan qaparirqa:

—Señorlláy, amayá castigaychu kay hucha rurasqankumantaqa —nispam. Hinaspan wañukurqa.

İniqkunata Saulo ñakarichisqanmanta

8 ¹Chaymi Saulo allinpaq hapirqa Esteban wañuchisqankuta. Hina chay punchawllapim llapa İniqkunata ñakarichinankupa qatikachayta qallaykurqaku. Chaymi llapallan İniqkuna cheqerurqaku Judea lawman hinaspa Samaria lawman. *Apostolkunallañam Jerusalenpiqa qeparurqaku. ²Hinaptinmi Dios yupaychaq wakin runakuna pamparurqaku Estebanta, paymantam llumpayta waqarqaku. ³Sauloñataqmi İniqkunata chinkachinanpaq qatikacharqa wasin-wasin hinaspan qaritapas warmitapas carcelman apaq.

Samaria llaqtapi willakusqankumanta

⁴Aswanqa Jerusalemanta cheqechisqakunam mayman rispankupas Jesucristomanta allin noticiakunata willakuqku. ⁵Chaynapim Felipepas rirqa Samaria llaqtaman hinaspam Jesucristomanta willakurqa. ⁶Chaymi llapa runakuna huñunakuspanku Felipepa nisqanta huk sonqolla uyarirqaku, rikurqakutaqmi *milagrokuna Felipepa rurasqantapas. ⁷Demoniopa ñakarichisqan runakunatapas sanoyachirqam, chay demoniokunam runakunata qaparichistin lloqsiq. Sanoyaqtamki suchukunapas hinaspawistukunapas. ⁸Chayraykum chay llaqtapi runakunaqa llumpay kusisqa karqaku.

⁹Samaria llaqtapim kachkarqa Simon sutiyoq brujo runa, paymi chay llaqtapi llapa runakunata admirachiq: “Ñoqaqa ancha yachayniyoq runam kani” nispa.

¹⁰Paytam taksapas-hatunpas kasukuqku hinaspam paymanta niqku:

—Kay runapiqa Diospa ancha atiyinmi kachkan —nispanku.

¹¹Paytamá kasukuqku brujerianwan unaysuña admirachiptin. ¹²Aswanqa Diospa munaychakusqanmanta hinaspam runakunata salvaq Jesucristopa sutinmanta Felipe rimaqta uyarispankum qaripas-warmipas inikuspanku Felipewan bautizachikurqaku. ¹³Chaymi Simonpas Jesucristoman inikuspan bautizachikurqa hinaspam Felipewanña purirqa. Diospa atiyinwan *milagrokunata Felipepa rurasqanta qawaspanñataqmi admirakurqa.

¹⁴Samaria llaqtapi runakuna Diospa palabran chaskisqankuta yacharuspankuñataqmi Jerusalemni *apostolkuna kacharqaku Pedrotawan Juanta. ¹⁵Samaria llaqtaman chayaruspankum Diosta mañakurqaku Samariapi iniqkuna Chuya Espirituta chaskinankupaq. ¹⁶Jesuspas sutillanpiraq paykuna bautizachikuptinkum Chuya Espirituqa manaraq mayqanmanpas hamurqaraqchu. ¹⁷Chaymi Pedrowan Juan iniqkunaman makinkuta churaykuptinku chaskirqaku Chuya Espirituta.

¹⁸Iniqkunaman *apostolkuna makinkuta churaptinmi paykunaman Chuya Espiritu qomusqa karqa, chaytam Simon rikurqa chaymi apostolkunaman qollqeta gawachispan ¹⁹nirqa:

—Qoykuwaychik chay atiyta chaynapi pimanpas makiyta churaykuptiy Chuya Espirituta chaskinankupaq —nispa.

²⁰Chaymi Pedroñataq nirqa:

—iQollqekiwan kuskayá chinkay Diospa qosqanta qollqewan rantiruy piensasqaykimanta! ²¹Kay atiyqa manam qampaqchu, sonqoykipi munasqaykikunaqa manam Diospaq hinachu. ²²Wanakuy chay llumpay mana allin ruray munasqaykimanta hinaspam Diosta mañakuy, ichapas chaynapi sonqoykipi chay piensasqaykita pampachasunkiman. ²³Yachanim qamqa envidiosollaña kasqaykita hinaspam mana allin ruraykunawanpas watasqa kasqaykita.

²⁴Hinaptinmi Simonñataq nirqa:

—Señortayá mañapullawaychik nisqaykichikman hina imapas ama pasawanapanpaq —nispa.

²⁵Jesucristomanta willaruspam Diospa palabrantam *apostolkuna yachachirqaku hinaspam kutirqaku Jerusalemman Samaria llaqtachakunapi Cristomanta allin noticiakunata willakustin.

Etiopia nacionniyoq runawan Felipe tupasqanmanta

²⁶Chaymantam Felipepa Diospa angelnin kaynata kamachirqa:

—Kaymanta riy surlawman Jerusalemanta Gaza llaqtaman riq ñanninta —nispa.

Chayqa chunniq ñanmi. ²⁷Felipe rispanmi ñanpi tuparurqa Etiopia nacion-pi kamachikuq runawan. Payqa karqa Etiopia nacionpi Candace sutiyoq reinapa qollqen waqaychaqmi. Paymi Jerusalenpi Dios adoraq risqanmanta kutichkarqa. ²⁸Payqa caballopa aysasqan carretapim richkarqa llaqtan lawman Diosmanta willakuq Isaiaspa qellqasqan librota leestin. ²⁹Chaymi Felipeta Chuya Espiritu nirqa: —Wak carretata haypaspayki asuykuy —nispá.

³⁰Chaymi Felipe kallpaspan, Isaiaspa qellqasqan libro leesqanta uyarispan tapurqa: —¿Entiendenkichu chay leesqaykípa imam nisqanta? —nispá.

³¹Kamachikuqñataqmi nirqa: —¿Imaynataq entiendeyman mana pipas yachaykachiwaptinqa? —nispan. Chaymi Felipeta ruegarqa seqaspan waqtanpi tiyananpaq.

³²Chay libropi leesqanmi kayna karqa:

Nakanankupaq ovejata hina pusaptinkum mana rimarirqachu.
Imaynam carnero kanman millwan rutuqninpa qayllanpi upallalla,
chaynam paypas karqa ñakarichiqninkunapa qayllanpi upallalla.

³³Humillaykachispankum mana allin arreglotachu rurapurqaku.
¿Pitaq willakunman mirayninmanta wañurachichkaptinkuqa?

³⁴Hinaptinmi chay kamachikuq tapurqa Felipeta:
—Niykuway ¿pimantataq kay willakuqqa rimachkan, kikinmantachu icha pimantataq? —nispá.

³⁵Chaymi leesqankumanta qallaykuspan Jesusmanta allin noticiakunata Felipe willarqa. ³⁶Chaymi yakupa kasqanman chayaruptinku chay kamachikuq nirqa:
—Kayqaya kaypi kasqa yaku ¿imaraqtaq faltawan bautizawanaykipaq? —nispá.
(³⁷Chaymi Felipeñataq nirqa:
—Tukuy sonqoykiwan ñiptikiqa allinmi —nispá.
Hinaptinmi chay kamachikuqñataq nirqa:
—Greenim Jesucristoqa Diospa Churin kasqanta.)

³⁸Chaynata niruspanmi carretata sayachinanpaq kamachirqa. Chaymi iskayninku uraykurqaku yakuman hinaptinmi Felipe bautizarqa. ³⁹Yakumanta seqaruptinkuñataqmi Señorpa Espiritun Felipeta huklawman aparurqa. Hinaptinmi chay kamachikuqqa manaña rikurqachu Felipeta, ichaqa kusiqañam pasakurqa. ⁴⁰Felipeñataqmi Azoto sutiyoq llaqtachapiña rikurirurqa hinaspanmi llaqtan-llaqtan rirqa Jesusmanta allin noticiakunata willakustin Cesarea llaqtaman chayanankama.

Saulopa ñikusqanmanta

(Hch 22:6-16. 26:12-18)

9 ¹Sauloñataqmi Jesucristoman ñiñkunata wañuchinanpaq amenazarqa. Chayraykum *sacerdotekunapa jefenman pasarqa. ²Oficiokunatam mañakurqa Damasco llaqtapi *huñunakunanku wasikunapi kamachikuqkunapaq chaynapi Jesucristo qatiqkunata warmitapas-qaritapas presota Jerusalen llaqtaman pusamunanpaq. ³Damasco llaqtaman chayaykuchkaptinñam qonqayllamanta huk lliypay hina payta kanchaykurqa. ⁴Chaymi Saulo pampaman wichiykuspan uyarirqa:
—Saulo, Saulo ¿imanasqataq ñakarichiwanykipaq qatikachawanki? —niqta.

⁵Chaymi Saulo tapurqa:
—¿Pitaq kanki Señor? —nispá.

Hinaptinmi nimurqa:

—Ñoqaqa qatikachawasqayki Jesusmi kani. ⁶Hatarispayki Damasco llaqtaman yaykuy, chaypim imam ruranaykita nisunki —nispa.

⁷Saulowan riqkunam chay rimamusqanta uyarirqaku, ichaqa manam pitapas rikurqakuchu. Chaymi admirasqallaña karqaku. ⁸Sauloñataqmi pampamanta hatarispan manaña imatapas rikurqachu ñawsayarusqanrayku. Chaymi makinmanta aysaspanku Damascoman pusaykurqaku. ⁹Chaynapim kimsa punchaw karqa mana rikukuq, manam imatapas mikurqachu nitaq tomarqachu.

¹⁰Chay Damasco llaqtapim *yacharqa Jesucristopi ñiniq Ananias sutiyoq runa. Paymanmi Señor rikuriyuspan nirqa:

—Ananias —nispa.

Chaymi pay nirqa:

—¿Imata Señor? —nispa.

¹¹Chaymi Señor nirqa:

—Hatarispayki riy Derecha sutiyoq calleman, hinaspayki Judaspa wasinpi Tarso llaqtayoy Saulota maskamuy. Paymi Diosta mañakuspan ¹²revelacionninpi rikusurqanki paypa kasqanman yaykuchkaqta chaynapa paypa hawanman makikita churaptiki huktawan qawarikunanpaq.

¹³Chaymi Ananiasñataq nirqa:

—Señorlláy, achkaq runakunam willawarqaku chay runamantaqa, payqa Jerusalem llaqtapim qanman ñiniqkunata ñakarichirqa. ¹⁴Kunanñataqmi *sacerdotekunapa jefenpa kamachisqan hamurun qampa sutikipi mañakuqkunata presochananpaq.

¹⁵Chaymi Señorñataq Ananiasta nirqa:

—Pasaypuni, chay runataqa akllarqani huklaw nacionkunapi runakunaman, reykunaman hinaspa Israelpa mirayninkunaman ñoqamanta willakunanpaqmi.

¹⁶Ñoqam payman yachachisqaq ñoqarayku llumpay ñakarantina.

¹⁷Chaymi Ananias pasarqa Saulopa kasqan wasiman hinaspa yaykuruspan Saulopa hawanman makinta churaykuspan nirqa:

—Wawqey Saulo, chay hamusqayki ñanpi rikurusuqni Señor Jesusmi kachamuwarqa qamta qawarichinaypaq hinaspa Chuya Espiritupa huntasqan kanaykipaq —nispa.

¹⁸Hinaptinmi chaypunilla paypa ñawinmanta wichirurqa escama hina, hinaptinmi qawakurqaña. Chaymi Saulo hatarispan bautizachikurqa. ¹⁹Mikuywan kallpanchakuykuspanmi chay punchawkuna qeparqa Damasco llaqtapi ñiniqkunawan.

Damasco llaqtapi Saulo willakusqanmanta

²⁰Saulom willakurqa *huñunankunanku wasikunapi: murallanta (Hch 9:25)

—Jesucristoqa Diospa Churinmi —nispa.

²¹Lliw uyariqkunañataqmi admirakuspanku kaynata ninakurqaku:

—¿Manachu kay runaqa Jerusalem llaqtapi purirqa Jesucristopa sutinpi mañakuqkunata ñakarichistin? ¿Manachum kikinpuni kaymanpas hamurqa ñiniqkunata presocharuspan *sacerdotekunapa jefenkunaman apananpaq? —nispa.

²²Ichaqa Saulom aswan-aswan kallpanchakuspan Jesusqa cheqaptapuni prometesqa Cristo kasqanta willakurqa chaynapa Damascopi *yachaq judiokunapas ima piensaytapas mana atinankukama.

Saulopa lluptikusqanmanta

²³Achka punchaw pasaruptionmi judiokuna yacharachinakurqaku Saulota wañura-chinankupaq. ²⁴Ichaqa Saulom chayta yacharurqa. Chaymi paykuna tuta-punchaw chay llaqtapa punkunkunapi suyaqku wañurachinankupaq. ²⁵Aswanqa ñiñkunam hatun canastapi Saulota tutallan uraykarachirqaku chay llaqtapa muyuriqnin perqanta

Jerusalen llaqtapi Saulo tarikusunmanta

²⁶Saulo Jerusalemman chayaruspanmi ñiñkunawan huñnakuyta munarqa, ichaqa paykunam manchakurqaku Jesucristoman ñisqanta mana creespanku. ²⁷Aswanqa Bernabeymi Saulota pusarqa *apostolkunaman hinaspa willarqa Jesucristota ñanpi Saulo rikumusqanmanta hinaspa paytapas Señor rimapayasqanmanta chaynataq Damasco llaqtapi mana manchakuspa Jesucristopa sutinpi rimasqanmantapas. ²⁸Chaymi Sauloqa Jerusalemñiña apostolkunawan puriq. ²⁹Mana manchakuspan rimaq Señorpa sutinpi, atipanakuqtaqmi *griego rimaq judiokunawanpas, aswanqa paykunam wañurachiypi riqku. ³⁰Jesucristoman ñiñkuqkuna chayta musyaruspankum Saulota pusarurqaku Cesareaman hinaspa Tarso llaqtaman aviarurqaku.

³¹Chaymi ñiñkunana tukuy Judea lawpipas, Galilea lawpipas hinaspa Samaria lawpipas hawkaña karqaku. Ñiyninkupim wiñaqku hinaspa Señorpa manchakuspanku kawsaqku, Chuya Espiritupa kallpanchasqan kaspankum aswan-aswan miraqqku.

Eneaspa sanoyasqanmanta

³²*Apostol Pedrom llaqa ñiñkunata watukuspan Lida llaqtapi ñiñkuqkunamanpas chayarurqa. ³³Chaypim tarirqa Eneas sutiyoq runata, paymi suchuyaruspan pusaq wataña camapi kachkarqa. ³⁴Hinaptinmi Pedro nirqa:

—Eneas, Jesucristom sanoyarachisunki, hatarispayki camaykita allichay —nispa.

Chay ratollam Eneas hatarirurqa. ³⁵Lida llaqtapi hinaspa Saron llaqtapi lliw *yachaqqunam payta rikururqaku hinaspankum Señor Jesucristomanña ñiñkurqaku.

Dorcaspas kawsarirusqanmanta

³⁶Chay Jope llaqtachapim *yacharqa Jesucristopi ñiñkuq Tabita sutiyoq warmi, paypa sutinmi griego rimaypi karqa Dorcas. Paymi achka allinkunata ruraq hinaspa wakchakunata yanapaq. ³⁷Chay punchawkunapi onqoruspanmi wañukurqa chaymi cuerponta bañaruspanku wasipa altosninpi chutaykurqaku. ³⁸Lida llaqtam hichpalla karqa chay Jope llaqtamanta chaymi ñiñkunana chaypi Pedro kasqanta yacharuspanku iskay runakunawan nichimurqaku:

—Kunanpuni pasamuy Jope llaqtaman —nispa.

³⁹Chaynata Pedroman willaykuptinkum pasarqa paykunawan. Chayaruptionñataqmi Pedrotas pusaykurqaku wañuqpa kasqan cuartoman. Pedroman llaqa viudakuna asuykuspam waqastin qawachirqaku Dorcaspas rurasqan camisakunatawan walikunata.

⁴⁰Pedroñataqmi chaypi lliw kaqqunata lloqsirachispan qonqoranpa Diosta mañakurqa hinaspanmi chay wañusqa warmita qawarispan nirqa:

—Tabita, hatariy —nispa.

Chaymi Tabita qawarikururqa, hinaspanmi Pedrotas rikuruspan tiyarirurqa. ⁴¹Chaymi Pedro makinmanta hapiykuspan sayarichirqa. Ñiñkunatawan viudakunata qayaspanmi kawsachkaqtaña paykunaman qawachirqa. ⁴²Chaytam Jope

llaqtapi llapa runakuna yacharurqaku, chaymi Señorman achkallaña iñikurqaku.
⁴³Chay llaqtapim Pedro qeparqa achka punchaw suela ruraq Simonpa wasinpi.

Corneliopa wasinman Pedro risqanmanta

10 ¹Cesarea llaqtapim *yacharqa Cornelio. Paymi karqa Italiano suti-yoq tropakunapi capitan. ²Corneliom wasinpi llapallan kaqkunapiwan Diosta manchakuspa serviqku, wakcha judiokunatam achka qollqewan yanapaq hinaspanmi tukuy tiempo Diosta mañakuq. ³Huk punchawmi yaqa las tresta mañakuchkaptin Dios payman rikuriykachirqa huk angelta:

—iCornelio! —nispá.

⁴Chaymi Cornelio llumpay mancharisqa qawarayaspan tapurqa:

—¿Imata Señor? —nispá.

Hinaptinmi chay angel nirqa:

—Mañakusqaykitawan wakchakuna yanapasqaykitam Dios chaskiykun.

⁵Kunanyá runakunata Jope llaqtaman kachay Simonwan sutichasqa Pedrota pusanankupaq. ⁶Payqa samapakuchkan suela ruraq Simonpa wasinpim, chayqa kachkan lamar qochapa patanpim —nispá.

⁷Chay rimapayaqnin angel chinkaruptillanmi Cornelio qayarqa iskay runankunatawan Dios serviq soldadonta ⁸hinaspan chay angelpa lliw nisqanta paykunaman willaspan kacharqa Jope llaqtaman.

⁹Paqarinnintin Corneliopa runankuna Jope llaqtapa hichpallantaña richkaptinkum yaqa chawpi punchawta Pedro seqarqa wasipa altonman Diosta mañakunanpaq. ¹⁰Llumpayta yarqarachikuspanmi mikuyta munarqa. Ichaqa mikuyta yanupunankukamam revelacionta chaskirqa. ¹¹Paymi rikurqa hanaq pachamanta tawan puntanmanta warkusqa lliklla hina uraykamuqta. ¹²Chay llikllapim karqa tawa chakiyoq animalkuna, culebra hina qasqonpa puriqkuna hinaspa alton pawaq animalkuna. ¹³Hinaptinmi Pedro uyarirqa:

—Hatariy Pedro, wañuchispa mikuy —niqta.

¹⁴Chaymi Pedroñataq nirqa:

—Manapunim mikuymanchu Señor. iÑoqaqa haykapipas manam mikurqanichu mana mikuna kaqkunataqa! —nispá.

¹⁵Chaymi payta huktawan nimurqa:

—“Mikunapaqmi” nispá Diospa nisqankunataqa amayá niychu: “Manapunim mikuymanchu” nispáqa.

¹⁶Chaynallam pasakurqa kimsakama hinaptinmi chaykunaqa hanaq pachaman kaqla hoqarikururqa. ¹⁷“Imaninantaq kayqa” nispá Pedro piensachkaptinraqmi, Corneliopa kachamusqankuna chayamuchkarqakuña. Paykunam Simonpa wasinmanta tapukuspanku punkupiña sayachkarqaku. ¹⁸Hinaspan qayakurqaku:

—¿Kaypichu Pedrowan sutichasqa Simon samakuchkan? —nispanku.

¹⁹Diospa revelasqanmanta Pedro piensachkaptinraqmi Chuya Espiritu payta nirqa: —Qawariy, kimsa runakunam maskasuchkanki. ²⁰Uraykuspayki paykunawan riy ama iskayrayaspayki, ñoqam paykunataqa kachamurqani —nispá.

²¹Chaymi Corneliopa runankunaman uraykuspan Pedro nirqa:

—Ñoqam kani qamkunapa maskasqaykichik. ¿Imamantaq hamurqankichik? —nispá.

²²Hinaptinmi paykunañataq nirqaku:

—Ñoqaykutaqa Capitan Corneliom kachamuwanku. Payqa Diosta manchakuq justo runam, paytaqa llapa judiokunapas allin runa kasqanpaqmi reqsinku. Diospa angelninmi payta kamachirqa wasinman qayachisuspayki qampa nisqaykikunata uyarinanpaq —nispa.

²³Hinaptinmi Pedro chay wasiman paykunata yaykuykachispan samachirqa. Paqarintin punchawñataqmi Pedro paykunawan pasarqa, riysirqataqmi Jope llaq-tapi *yachaq wakín iñiqkunapas.

²⁴Paqarinnintintañam chayarurqaku Cesarea llaqtaman. Chaypim Cornelio aylunkunatawan kuyasqan amistadninkunata huñuruspan Pedrotá suyachkasqa.

²⁵Corneliopa wasinman Pedro yaykuchkaptinmi Cornelioñataq chaskispan Pedro-pa ñawpaqninman qonqorakuykurqa adoranapaq. ²⁶Ichaqa Pedrom sayarichirqa:

—Sayariy, ñoqapas qam hina runallam kani —nispa.

²⁷Paywan parlastin yaykuspanñataqmi wasi ukupi tariykurqa achka huñunasqa runakunata. ²⁸Chaymi Pedro nirqa:

—Yachasqaykichik hinam judiokunaqa mana judio kaqkunawanqa mana juntanakuyman kuchu, manataqmi wasinmanpas yaykuyman kuchu leyniyku harkawasqankurayku. Ichaqa Diosmi yachachiwarqa amaña pitapas “Chayqa huchasapa millakuyapaq runam” nispay cheqninapaq. ²⁹Chayraykum qayarachimu waptikichik chaypunilla pasamurqani mana iskayrayaspay. Yachaytam munani ¿imanasqataq qayachimu warqanki? —nispa.

³⁰Chaymi Cornelioñataq nirqa:

—Tawa punchawñam kunan hina las tresta kay wasiypi Diosta mañakuchkaptiy rikuriyku warqa suma-sumaq kanchachkaq pachayoq runa. ³¹Hinaspam niwarqa: “Cornelio, mañakusqaykikunatawan wakchakuna yanapasqaykitam Dios chaskiykun. ³²Kunanyá runakunata Jope llaqtaman kachay, Pedrowan sutichasqa Simonta pusamunankupaq. Payqa samapakuchkan suela ruraq Simonpa wasinpim, chayqa kachkan lamar qochapa patanpim” nispa. ³³Hinaptinmi chaypunilla kachamurqani maskamusunaykipaq. Allinpaqmi hamurunkiqqa. Diospa qawasqanmi kaypi lliwchayku huñunasqa kachkaniku, uyariy tam munaniku Señorpa tukuy kamachisusqaykita.

Corneliopa wasinpi Pedropa willakusqanmanta

³⁴Hinaptinmi Pedro kaynata rimayta qallaykurqa:

—Kunanmi chayraq entiendeni, Diosqa manam pimanpas sayapakunchu, ³⁵payqa chaskinmi lliw nacionkunapi payta kuyaspa manchakuywan allin ruraq runakunataqa.

³⁶Diosmi Israelpa mirayninkunaman allin noticiata willachirqa Jesucristollawan imaynam Dioswan allinyanakunanchikpaq, Jesucristoqa llapallanchikpa Señorinchikmi.

³⁷Qamkunaqa yachankichikñam bautizasqanmanta Juan yacharachiptin Galilea lawmanta qallaykuspan lliw Judea lawpipas tukuy ima pasakusqanta. ³⁸Diosmi huntarqa Nazaretmanta kaq Jesucristoman Chuya Espiritupa atiy ninwan hinaptinmi pay purirqa allinkunata rurastin chaynataq *Satanaspa llapa ñakarichisqan runakunata sanoyachistin, tukuy chaykunataqa rurarqa Dios paywan kasqanraykum. ³⁹Judea lawpi hinaspa Jerusalem llaqtapi Jesucristopa imam rurasqanmantaqa ñoqaykum testigo kaniku. Paytam wañurachirqaku cruzpi chakataruspanku. ⁴⁰Ichaqa Diosmi payta kawsarichirqa kimsa punchaw wañusqanmanta hinaspam rikuriy kachiwarqaku ñoqaykuman. ⁴¹Manam llapa runamanchu rikurirqaqa aswanqa ñoqallaykumanmi chaynapi Jesusmanta willakunaykupaq ñawpaqmantaraq Diospa akllasqan kasqaykurayku. Kawsariramuptinmi Jesuswan

kuska mikurqaniku. ⁴²Paymi kamachiwarqaku llaqa runakunaman paymanta willakunaykupaq, Jesucristotam Dios churarun wañuqkunatapas hinaspa kawsaqkunatapas juzgananpaq. ⁴³Diosmanta willakuqkunapas Jesusmantam kaynata nirqaku: “Payman llapallan ñiñtaqa huchanmantam Dios pampachanqa” nispanku.

Mana judio kaqkunapas Chuya Espiritu chaskisqankumanta

⁴⁴Chaynata Pedro rimachkaptinraqmi Chuya Espiritu hamurqa lliw uyariqninkunaman. ⁴⁵Hinaptinmi Pedrowan riq ñiñ judiokuna llumpayta admirakurqaku Pedropa uyariqninkunaman mana judio kachkaptinkupas Chuya Espirituta Dios qomusqanwan. ⁴⁶Paykunatam uyarirqaku mana yachasqanku idiomakunapi rimaqta hinaspa Dios yupaychaqta. ⁴⁷Hinaptinmi Pedro nirqa:

—Ñoqanchik hina paykunapas Chuya Espirituta chaskichkaptinkuqa çyaqachum pipas harkakunman bautizasqa kanankuta —nispa.

⁴⁸Pedrom kamachirqa Jesucristopa sutinpi bautizakunankupaq. Chaymantam Pedropa ruegarqaku iskay-kimsa punchawllapas paykunawan karinanpaq.

Jerusalenpi kaq ñiñkunaman Pedropa willasqanmanta

11 ¹Judeapi kaq ñiñkunam *apostolkunapiwan yacharurqaku mana judio kaq runakunapas Diospa palabran chaskisqankuta. ²Jerusalenman Pedro kutiramuptinñataqmi ñiñ judiokuna paywan atipanakuspanku ³nirqaku:

—¿Imanasqataq qamqa rirqanki mana *señalasaq runakunapaman hinaspa paykunawanpas mikumurqanki? —nispa.

⁴Chaymi Pedro qallariyninmanta imaynam pasakusqanta willakuspan nirqa:

⁵—Jope llaqtapim Diosta mañakuchkarqani, chaymi revelacionta chaskispay rikurqani hanaq pachamanta tawan puntanmanta warkusqa hatun lliklla hina ñoqapa kasqaykama uraykamuyta. ⁶Chaypa ukunta sumaqta qawaykuspaymi rikurqani tawa chakiyoq animalkunata, purun animalkunata, culebra hina qasqonpa puriqkunata hinaspa alton pawaq animalkunata. ⁷Hinaspaymi uyarirqani: “Hatariy Pedro, wañuchispa mikuy” niqta. ⁸“Chaymi ñoqañataq nirqani: Manapunim mikuymanchu Señor ñoqaqa haykapipas manam mikurqanichu mana mikuna kaqkunataqa!” nispa. ⁹Chaymi huktawan rimapayamumarqa: “ ‘Mikunapaqmi’ nispa Diospa nisqankunataqa amayá niychu: ‘Manapunim mikuymanchu’ nispaqa.” ¹⁰Chaynallam pasakurqa kimsakama, hinaptinmi chaykunaqa hanaq pachaman kaqla hoqarikururqa. ¹¹Chay ratollapim kimsa runakuna chayaramurqa chay samakusqay wasiman Cesarea llaqtaman pusawananpaq. ¹²Chaymi Chuya Espiritu kamachiwarqa: “Paykunawan riy ama iskayrayaspayki” nispa. Ñoqawantaqmi rirqaku kay soqta ñiñqasinchikkunapas, lliwmi yaykurqaniku chay runapa wasinman. ¹³Chay runam willawarqaku wasinpi sayachkaq angel rikuriykuspan kayna nisqanta: “Kunayá runakunata Jope llaqtaman kachay Pedrowan sutichasqa Simonta pusamunankupaq. ¹⁴Paymi nisunki imaynam qampas hinaspa aylluykikunapas salvasqa kanaykichikmanta” nispa. ¹⁵Paykunata rimapayachkaptiyraqmi ñoqanchikman ñawpaqta hamusqanpi hina Chuya Espiritu paykunamanpas uraykamurqa. ¹⁶Chaymi uyariurqani Señorinchik Jesucristopa nisqanta, paymi nirqa: “Cheqaptam Juanqa bautizarqa yakuwán, qamkunatañataqmi Dios bautizasunkichik Chuya Espirituwan” nispa. ¹⁷Señor Jesucristopi ñiñkunaman ñoqanchikman hina Espiritunta Dios qoptinqa çpitaq ñoqaqa karqani Diosta harkakunaypaq?

¹⁸Chaynata Jerusalenpi kaq ñiñkunam uyariruspankum manaña Pedropa contranpichu karqaku hinaspa Diosta yupaycharqaku:

—Chaynaqa mana judio runakunamanpas Diosmi wanakuytaña qoykun wiñay-paq kawsanankupaq —nispa.

Antioquia llaqtapi ñiñkunamanta

¹⁹Estebanta wañurachispankum wakin ñiñkunatapas ñakarichinankupaq qatikacharqaku, wakiqninmi ayqekurqaku Fenicia lawkama, wakinñataq Antioquia llaqtaman. Chaykunapim judio runakunallaman Jesucristomanta willakurqaku. ²⁰Ichaqa Chipre lawmantawan chaynataq Cirene llaqtamantam wakin ñiñkuna chayarurqaku Antioquia llaqtaman, paykunam Señor Jesumanta allin noticiata willakurqaku mana judio kaq runakunaman. ²¹Diosmi atiyinwan paykunata yanaparqa chaymi achka runakuna Jesucristoman ñiñkurqaku.

²²Jerusalen llaqtapi ñiñkuna kaykunata yacharuspankum Bernabeyta kacharqaku Antioquia llaqtakama. ²³Chayaruspanmi chay llaqtapi ñiñkunapaq Diospa favorninta qawaykuspan llumpayta kusikurqa. Hinaspanmi paykunata kallpancharqa huk sonqolla qaqa hina sayaspanku Señorta qatinankupaq. ²⁴Bernabeyqa Chuya Espiritupa huntasqan kaspanmi Diosman hapipakuq allin runa karqa. Chaynapim achka runakuna yapakurqa Señorman ñispanku. ²⁵Chaymantam Bernabey pasarqa Tarso llaqtaman Saulo maskaq, tariruspanñataqmi puserqa Antioquiaman. ²⁶Chaypim huk watapuni ñiñkunawan karqaku achka runakunata yachachispanku. Chay Antioquia llaqtapim Jesucristoman ñiñkunata “cristianowan” sutichayta qallaykurqaku.

²⁷Chay punchawkunapim Diosmanta wakin willakuqkuna Jerusalenmanta rir-qaku Antioquiaman. ²⁸Hukninpa sutinmi karqa Agabo. Paymi sayarispan Chuya Espiritupa yanapakuyninwan ñiñkunata nirqa:

—Tukuy kay pachapim hatun yarqay kanqa —nispa.

Chaymá cheqaptapuni pasakurqa Claudio sutiyoq reypa tiemponpi. ²⁹Hinap-tinmi Antioquiapi ñiñkuna rimanakurqaku Judeapi ñiñkunaman atisqankuman hina yanapakuy apachinankupaq. ³⁰Chaynapim Bernabeywan hinaspa Saulowan apachirqaku yanapakuyninkuta Judeapi ñiñkunapa *ancianonkunaman.

Jacobota wañuchisqankumantawan Pedrotta carcelasqankumanta

12 ¹Chay tiempopim wakin ñiñkuna ñakarichiyta Rey Herodes qallaykurqa. ²Juanpa wawqen Jacobotapas espadawan wañuchinankupaqmi kama-chirqa. ³Judiokunapa gustonpaq kasqanta qawaspanmi Pedrotapas presocharurqa. Chayqa pasakurqa Mana Qonchuyoq Tanta Mikunanku Fiesta punchawpim. ⁴Pedrota presocharuspanmi carcelman hinachirqa hinaspan tawaman rakisqa chunka soqtayoq soldadokunawan cuidachirqa. *Pascua Fiesta pasaruptinñam Pedrotta juzganapaq runakunapa qayllanman horqomuyta munarqa. ⁵Pedrota carcelpi cuidachiptinmi llapa ñiñkunañataq paypaq tukuy sonqonkuwan Diosta mañakurqaku.

Pedrota Dios librasqanmanta

⁶Herodesmi nirqa:

—Paqarinmi Pedrotta horqosaq llapa runakunaman —nispa.

Chay tutam Pedro puñuchkarqa iskay soldadokunapa chawpinpi iskay cadenawan watasqa, wakin soldadokunañataqmi punkupi kachkarqaku carcelta cuidaspanku. ⁷Hinap-tinmi qonqayllamanta Señorpa angelnin chaypi rikurirurqa chay carcelta kanchayninwan huntaykuspa. Chay angelmi Pedrotta waqtanpi laqyaykuspan rikcharichirqa hinaspanmi nirqa:

—Utqayman hatariy —nispá.

Hinaptinmi Pedropa makinmanta cadenakuna wichirurqa. ⁸Angelmi nirqa:

—Weqawnikita sumaqta watakuspayki *usutaykiwan hinakuy —nispá.

Chaynata Pedro ruraruptionmi angel nirqa:

—Capakuspayki qatiway —nispá.

⁹Lloqsiruspanmi angelpa qepanta rirqa, ichaqa manam yacharqachu angelpa rurasqanqa cheqap kasqanta chaymi piensarqa revelacionlla kasqanta. ¹⁰Ichaqa iskay punkupi kaq soldadokunapa ñawpaqninta pasaruspankum calleman lloqsir fierro punkuman chayarurqaku hinaptinmi chay punku kikillanmanta kichakuykurqa. Lloqsiruspanku huk calletaña puriruptinkum qonqayta angel sapallanta saqerurqa. ¹¹Chayraq musyakuruspanmi Pedro nirqa:

—Kunanmi ichaqa cheqappuni kasqanta yacharuni. Señormi kachamuwarqa angelninta Herodesmanta hinaspa llapa judiokunapa mana allin piensasqanmanta librawanapaq.

¹²Chaynata piensasqanmi Pedro pasarqa Juan Marcospa maman Mariapa wasinta. Chay wasipim achka runakuna huñunakuspanku Diosta mañakuchkarqaku. ¹³Hawa punkuta Pedro takaykuptinmi Rode sutioyq sipascha rirqa qawamunanpaq. ¹⁴Ichaqa Pedropa rimasqanta reqsiruspanmi kusikuyllawanña mana punkutapas kichaspan kallparqa ukuman:

—Pedrom punkupi kachkan —nispán.

¹⁵Chaymi sipaschata nirqaku:

—Icha locayarunki —nispá.

Payñataqmi nirqa:

—Pedropunim —nispá.

Paykunañataqmi aswanraq nirqaku:

—Manam payqa kanmanchu, angelninchá —nispanku.

¹⁶Pedroñataqmi punkuta takay-takachkarqa hinaptinmi kichaykuptinku pay kasqanta rikuykuspanku llumpayta admirakurqaku. ¹⁷Chaymi makinwan upallanankupaq señaschaspan paykunaman willarqa imaynatam carcelmanta Señor horqoramusqanmanta. Nirqataqmi:

—Willaychik Jacobomanwan ñinqamasinchikkunaman —nispá.

Chaymanta lloqsiruspanmi huklawman pasakurqa.

¹⁸Achikyaruptinñataqmi soldadokuna llumpay chaqwapi karqaku imaynanpim Pedropa chinkarusqanta mana yachaspanku. ¹⁹Pedrota Herodes maskachimuptinmi mana tarimurqakuchu chaymi soldadokunata tapupaykuspan kamachirqa paykunataña wañuchinankupaq. Chaypa qepantañam Herodes ripukurqa Judeamanta Cesarea llaqtapi yachananpaq.

Herodespa wañusqanmanta

²⁰Tiro llaqtapi kaq hinaspa Sidon llaqtapi kaq runakunam Herodespa llaqtanmanta kawsaykunata chaskiñku, ichaqa Herodesmi paykunawan piñakuruspa manaña apachirqachu kawsaykunata chaymi paykuna tanteeanakururqaku Herodeswan rimanankupaq. Chayraykum amistadta rurarurqaku Rey Herodespa confianza serviñin Blastowan chaynapi paypa yanapakuyinwan Herodeswan kaqlla allinyanakunankupaq. ²¹Chaymi Herodes paykunata citarurqa huk punchaw rimanakunankupaq. Chay punchaw chayaramuptinmi rey kanan pachawan suma-sumaqta pachakururqa hinaspaq sumaq tiyananpi tiyaykuspan llapa runakunaman rimarqa. ²²Hinaptinmi chay runakuna qaparispanku nirqaku:

—iKayqa Diosmi, manam runachu! —nispá.

²³Dios hina adorachikuspanmi mana nirqachu Diosta adoranankupa. Hinapintinmi Herodesta Diospa angelnin chay ratolla onqorachirqa, chaymi urukunapa mikusqan wañurqa.

²⁴Diospa palabranmi ichaqa tukuy hinastinpi willakuptinku mirarqa.

²⁵Bernabeywan Sauloñaataqmi yanapakuyninkuta tukuruspanku Jerusalemanta kutikurqaku Marcoswan sutichasqa Juanta pusarikuspanku.

Bernabeywan Saulo willakuq lloqsisqankumanta

13 ¹Antioquiapi iñiqkunawanmi kachkarqa Diosmanta willakuqkunawan yachachiqkuna. Paykunam karqa Bernabey, Simon Negro, Cirenemanta kaq Lucio, Manaen hinaspa Saulo. Manaenqa karqa Galilea lawpi munaychakuq Herodeswan warma kaspera kuska uywasqam. ²Huk punchaw ayunaspanku Señor-ta adorachkaptinkum Chuya Espiritu nirqa:

—Bernabeytawan Saulota rakiwaychik, paykunataqa qayarqani kamachisqayta ruranankupaqmi —nispa.

³Ayunaruspankum Diosta mañakurqaku hinaspam makinkuta paykunapa hawanman churaykuspanku aviaturqaku.

Chipre lawpi apostolkunapa willakusqanmanta

⁴Chuya Espiritupa kachasqanmi Bernabeywan Saulo chayaturqaku Seleuciaman, chaymantañaataqmi buquepi rirqaku Chipre islaman. ⁵Chay islapa patan Salamina sutiyoq llaqtaman chayaruspankum Diospa palabranmanta willakurqaku judiokunapa ⁶huñunakunanku wasikunapi. Paykunawantaqmi Juanpas rirqqa yanapananpaq. ⁶Chay enteron islanta puriruspankum chayaturqaku Pafos llaqtaman. Chaypim tariurqaku Barjesus sutiyoq judiokunamanta kaq brujota. Paymi llullakuspan nirqa: —Diosmanta willakuqmi kani —nispa.

⁷Chay brujom yanapaq allin yachayniyoq prefecto Sergio Pablota. Chay prefectom Diospa palabran-ta uyariyta munaspan qayachimurqa Bernabeytawan Saulota. ⁸Ichaqa Elimaswan sutichasqa chay brujom paykunapa contranpi karqa prefecto Sergio ama iñinanpaq. ⁹Aswanqa Pabloman sutichasqanku Saulom Chuya Espiritupa huntasqan chay brujota qawararuspan nirqa:

¹⁰—iMaymana llullapa hinaspa tukuy mana allinta ruraspa allin kaqkunapa contranpi sayariq Supaypa churin runa! ¿Imanasqataq mana samaspa Señorpa cheqap ñanninkunapi kay munaqkunata pantachichkanki? ¹¹Kunanmi Señor castigasunki, ñaw-sayaruspaykim unay punchawkuna intipa kanchayninpas mana rikuy kanki —nispa.

Chayllapunim tutayaq qosnipi hina rikurirurqa, mana rikukuyta atispanmi tampikachaspan maskarqa pipas makinmanta pusarikunanpaq. ¹²Kaykunata prefecto rikuspanmi Señor-manta Pablota yachachisqanta uyarispan admirakuywan iñikurqa.

Pabloman Bernabey Pisidia law Antioquia llaqtapi willakusqankumanta

¹³Pablom riqmasinkunapiwan Pafosmanta buquepi lloqsirqaku Panfilia lawpi Perge llaqtaman. Juanñaataqmi paykunamanta rakikuruspan Jerusalemanta kutikurqa. ¹⁴Chaymantam Pabloman Bernabey Pergemanta rirqaku Pisidia lawpi Antioquia llaqtaman. Chaypim ¹⁵samana punchawpi judiokunapa huñunakunan wasiman yaykuspanku tiyaykurqaku. ¹⁵Diospa leynintawan Diosmanta willakuqkunapa qellqasqanta leeruspankum chay huñunakusqankupi kamachikuqkuna Pablota Bernabeyta nichirqaku:

—Wawqeykuna, imallapas willarikunaykichik kaptinqa kunanyá willarikuy-chik —nispá.

¹⁶Chaymi Pablo sayarispan makinwan upallanankupaq señaschaspan nirqa:

—Israelpa mirayninkuna chaynataq Diosta kuyaspaykichik manchakuqkuna, uyariychik, ¹⁷Israel runakunapa Diosninchikmi ñawpaq abuelonchikkunata akllarqa hinaspanmi achka-achkaman mirachirqa runapa llaqtan Egipto nacionpi *yachaptinkuraq, chay llaqtapi ñakarisqankumantam atiyinwan horqomurqa. ¹⁸Tawa chunka watapunitaqmi mana kasukuchkaptinkupas chunniqpi paykunata Dios yanaparqa. ¹⁹Canaan allpapi qanchis nacionkunata chinkachispam chay allpata ñawpaq abuelonchikkunaman qorqa. ²⁰Yaqa tawa pachak pichqa chunkan watapunim juezkunawan gobiernachirqa Diosmanta willakuq Samuelpa tiemponkama. ²¹Abuelonchikkuna reyta mañakuptinkum Dios qorqa Saula paykunata tawa chunka wata gobiernanapaq, payqa Benjamínpa castan Cisca churinmi karqa. ²²Payta rey kayninmanta wischuruspanñataqmi akllarqa Davidtaña abuelonchikkunapa reynin kananpaq, paymantam Dios nirqa: “Reqsiniñm Isaiapa churin Davidta, payqa agradoypaqmi, paymi ruranqa tukuy ima ñoqapa munasqayta” nispá. ²³Kikin Davidpa mirayninmantam nacemurqa Jesus. Paytam Dios Tayta kachamurqa Israelpa llapallan mirayninkunata salvanapaq ñawpaq abuelonchikkunaman nisqanpi hina. ²⁴Manaraq Jesus yachachiyta qallaykuchkaptinmi Juan willakurqa: “Israelpa llaqa mirayninkuna, huchaykichikmanta wanakuspa bautizakuychik” nispá. ²⁵Wañukunapaq hichpallaña kachkaptinmi nirqa: “Manam ñoqapa kani qamkunapa piensasqaykichikchu, aswanqa ñoqamanta qepatam hamunqa huk hatun kamachikuq, paypataqa *usutallantapas manam paskanaypaq hinachu kani” nispá.

²⁶—Abrahampa mirayninmasillaykuna hinaspa Diosta kuyaspa manchakuqkuna, kay allin willakuykunatam Dios apamuwarqanchik salvakunanchikpaq. ²⁷Jerusalenpi *yachaqkunam llaqa jefenkunapiwan Jesus pim kasqanta mana yachastin wañunanpaq sentenciarqaku, chaynapim Diosmanta willakuqkunapa nisqankunata cumplirqaku. Sapa *samana punchawpi leechkaspankupas manam entiederqakuchu. ²⁸Wañunanpaq hina mana huchayoqta tarichkaspankupas Pilatota mañakurqaku Jesusta wañuchinapaq. ²⁹Bibliapi tukuy nisqanman hina cumplikuruptinmi cruzmanta uraykachispa pamparqaku. ³⁰Ichaqa Diosmi kawsarichimurqa. ³¹Chaymi achka punchaw rikurirqa Galileamanta Jerusalemman ñawpaq riqmasinkunaman. Paykunam Jesusmanta *willakunku Israelpa mirayninkunaman.

³²—Chaynapim ñoqaykupas qamkunaman willachkaykiku Diospa ñawpaq abuelonchikkunaman allinninchikpaq prometesqanmanta. ³³Ñoqanchik paykunapa miraynin kaptinchikmi prometewasqanchikman hina Dios kawsarirachimun Jesusta iskay kaq Salmopi kayna nisqanpi hinapas:

“Churiymi qamqa kapuwanki,
kunan punchawmantapunimriki
ñoqapa kani Taytallayki.”

³⁴—Jesuspa cuerpon mana ismurunapaq kawsarimunanmantam Dios kaynata nirqa: “Qamkunamanmi qosqaykichik Davidman prometekusqay ancha allinkunata” nispá. ³⁵Huk Salmopipas nichkanmi kaynata: “Sapaqchasqaykipa cuerpontaqa manataqmi ismurachinkichu” nispá.

³⁶—Cheqaptam Davidqa Diospa munasqanman hina wañuruptinñataqmi cuerpon ismururqa. ³⁷Diospa

kawsarichisqan Jesuspa cuerponmi ichaqa mana ismurqachu. ³⁸Yachaychikyá wawqeykuna, Jesucristoman iniptillaykichikmi huchaykichiktaqa Dios pampachan. ³⁹Jesucristoman llapallan iníqkunatam manaña huchayoqpaq Dios chaskin Moisespa lliw kamachikuyninkunata mana cumpliyta atiptinkupas. ⁴⁰Cuidakuychikyá Diosmanta willakuqkunapa nisqan ama sucedesunaykichikpaq, paykunam nirqa:

⁴¹ “Uyariychik Diospa nisqanmanta asikuqkuna.
Admirakuspayá chinkaychik.
Tiempoykichikpim admirakuypaqta rurasaq.
Willasuptikichikpas mana creenatam rurasaq.”

⁴²Chaynata rimaruspanmi Pabloqa riqmasinkunapiwan lloqsirqaku, chaymi payta ruegakurqaku:

—Huknin *samana punchawtawan yapamanta kaykunamanta willaykuwayku —nispá.

⁴³Chay huñunakuyninku tukuruptinmi achka judio runakunapiwan Dios adoraq runakuna qatirqaku Pablotawan Bernabeyta hinaptinmi paykuna yachachiqku Diospa favorecesqanmanta ama karunchakunankupaq.

⁴⁴Huknin *samana punchawpim huñunakurqaku llaqtapi yaqa lliw runakuna Diospa palabrantá uyarinankupaq. ⁴⁵Achka-achka runata judiokuna rikuruspankuñataqmi envidiakuspanku Pablota yachachisqanpa contranpiña rimarqaku.

⁴⁶Chaymi Pablowan Bernabey mana manchakuspa nirqaku:

—Diospa palabrantáqa qamkunamanmi puntataqa willanayku karqa. Ichaqa mana chaskiyta munaptikichikqa hinaspa wiñay kawsaytapas mana chaskinaykichikpaq hina piensaptikichikqa mana judio runakunamanñam willakamusaqku.

⁴⁷Señorqa kaynatam kamachiwarqaku:

“Achkiyta hinaraqmi churaruyki nacionkunapaq.
Chaynapi tukuy hinastinpi kaqkunaman
salvaq kasqaymanta willakunaykipaq” nispá.

⁴⁸Mana judio kaq runakunañataqmi kusikurqaku chaykunata uyarispanku, Señor-tam palabranmanta alabarqaku chaymi wiñay kawsanankupaq lliw akllasqa kaqkuna iníkurqaku Jesucristoman. ⁴⁹Chaynapim Señorpa palabran mirarqa tukuy chay lugarkunapi. ⁵⁰Ichaqa wakín judiokunam Dios adoraq reqsisqa warmikunatawan autoridadkunata umachaspanku Pablota hinaspa Bernabeyta contranpi hatarirachirqaku hinaspa llaqtanku lawmanta qarqorurqaku. ⁵¹Chaymi Pablowan Bernabey *usutankupi allpatapas taspirqaku chay runakunaña huchankuwan cuentallikunankupaq. Hinaspankum pasakurqaku Iconio llaqtaman. ⁵²Paykuna pasakuptinpas Antioquia llaqtapi iníqkunaqa Chuya Espiritupa huntasqanmi kuisqallaña qeparqaku.

Pablowan Bernabey Iconio llaqtapi rimasqankumanta

14 ¹Iconio llaqtapim Pablowan Bernabey yaykurqaku judiokunapa *huñunakunanku wasiman, chaymi paykuna sumaqlataña willaykuptinku achka judiokuna Jesucristoman iníkurqa, iníkurqataqmi mana judio kaqkunapas. ²Ichaqa mana iníq judiokunam mana judio kaq runakunata umacharuspanku hatarirachirqaku iníqkunapa contranpi. ³Chaymi Pablowan Bernabey chay llaqtapi unay quedarqaku. Señorman

hapipakusqankuraykum mana manchakuspa Diospa kuyakuyinmanta willakuqku. Señorñataqmi creenankupaq hina ruraraq paymanta willakusqankuta, admirakuyupaq *milagrokunata ruranankupaqmi paykunaman atiyta qorqa. ⁴Chay llaqtapi runakunam iskayman rakinakururqaku, wakinmi judiokunapa favorninpi karqa wakinninñataq *apostolkunapa favorninpi. ⁵Mana judio kaqkunam judiokunawan hinaspa autoridadkunawan rimanakururqaku Pablota Bernabeya maqaparunankupaq hinaspa rumikunawan choqaparunankupaq. ⁶Ichaqa Pablota Bernabeymi yacharuspanku ayqekurqaku Licaonia lawpi Litra hinaspa Derbe llaqtakunaman hinaspa muyuriqninpi llaqtachakunamanwan. ⁷Tukuy chaykunapipas Jesucristomantam allin noticiata willakurqaku.

Listra llaqtapi Pablota rumiwan choqaparusqankumanta

⁸Listra llaqtapim nacesqanmantapuni mana puriy atiq runa karqa. Chaypim tiyachkarqa suchu kasqanrayku. ⁹Rimasqanta chay runa uyarichkaptinmi Pablo musyarurqa sanoyananpaq iñinyioq kasqanta. ¹⁰Chaymi Pablo qapariq hina nirqa: —iHatarispa sayay! —nispá.

Hinaptinmi chay runa hukta pawarispa puriyta qallaykurqa. ¹¹Pablota rurasqanta llaqa runakuna rikuruspankum, Licaonia idiomankupi qayaykachakurqaku: —iDioskunam runayaruspa ñoqanchikman uraykaramun! —nispá.

¹²Paykunam Bernabeya diosninku Jupiterwan suticharqaku, Pablotañataqmi willakusqanrayku suticharqaku diosninku Mercuriowan. ¹³Chay llaqtaman yaykuykunapim Jupiterpa templon kachkarqa hinaptinmi Jupiterpa sacerdoten apamurqa torokunatawan waytakunata llaqtapa punkunman. Paymi llaqa runakunapawan torokunata wañuchispanku Bernabeytawan Pablota adorayta munarqaku. ¹⁴Chaymi *apostol Bernabeywan apostol Pablo chayta uyariruspanku pachankuta llikiparqaku hinaspa llaqa runakunaman taqrukuruspanku qaparirqaku:

¹⁵—iRunamasillaykuna! ¿Imatataq kaytaqa rurachkankichik? Ñoqaykuqa qamkuna hina runallam kaniku, hamurqanikuqa cheqap kawsaq Diosmanta willakuqmi, chaynapi kay mana valeqkunamanta wanakuspaykichik payllataña qatinaykichikpaq. Paymi unancharqa kay pachata, cielokunata lamar-qochata chaynataq chaykunapi tukuy ima kaqkunatapas. ¹⁶Ñawpaq tiempokunapim llaqa runakunata kachaykurqa munasqankupi purikunankupaq. ¹⁷Chaywanpas payqa reqsichikurqam runakunapaq imapas allinta ruraspan. Paymi parachimun poqoy tiempokunapipas allinta ruruchispa, paytaqmi mikunanchikpaqpas chani-chaninta qowanchik chaynapi kususqa kawsananchikpaq.

¹⁸Chaynata nispankum ñaka-~nakayta harkakurqaku torota mana wañuchipunankupaq.

¹⁹Antioquia llaqtamantawan chaynataq Iconio llaqtamanta judiokuna chayaruspankum llaqa runakunata umacharurqaku, Pablota rumiwan choqaparuspankum “wañurunñam” nispanku llaqtapa cantonman aysarurqaku. ²⁰Aswanqa iñiqmasinkuna Pablota muyuriqninpi huñunakuruptinkum hatarispan huktawan yaykurqa chay llaqtaman. Paqarinnintinñataqmi Bernabeywan pasarqa Derbe llaqtaman.

²¹Derbe llaqtapi Jesucristomanta allin noticiata willakuspankum achkallataña iñichirqaku. Chaymantam kutirqaku Litra, Iconio hinaspa Antioquia llaqtakunaman. ²²Chaykunapim iñikuqkunata imam creesqankupi qaqa hina sayanankupaq kallpancharqaku:

—Diospa munaychakusqanman yaykunapaqqa achka sasachakuytam ñakarina —nispá.

²³Llapa iñiqkunamantam akllarqaku *ancianokunata huñunakuyñinkupi kamachikunanpaq. Ayunowan Diosta mañakuspankum iñisqanku Señorpa makinman churarqaku.

Siria law Antioquiaman Pablowan Bernabeypa kutisqanmanta

²⁴Pisidia lawninta pasaspankum chayaraqaku Panfilia lawman. ²⁵Perge llaqtapi Diospa palabranta willakuspankum rirqaku Atalia llaqtaman. ²⁶Chaypi buqueman seqaruspankum pasarqaku Antioquiaman. Chay llaqtamantam Diospa favorninta mañakuspa iñiqkuna ñawpaqta paykunata kacharqa willakuq rinankupaq. Hinaptinmi chay willakamusqankumanta kutiramurqaku. ²⁷Chay llaqtaman chayaruspankum llapa iñiqkunata huñururqaku hinaspa paykunaman willarqaku Diospa tukuy ima ruramusqanmanta hinaspa mana judio kaq runakunamanpas imayna formapim iñikunankupaq Señorpa willachimusqanmanta. ²⁸Chaypim Pablowan Bernabey iñiqkunawan unay tiempo *yacharqaku.

Jerusalen llaqtapi huñunakusqankumanta

15 ¹Chay punchawkunapim wakin runakuna Judeamanta Antioquiaman rispanku yachachiya qallaykurqaku llapa mana judio kaq iñiqkunata: —Salvasqa kanaykichikpaqqa Moisespa kamachikusqanman hinam *señalasqa kanaykichik —nispa.

²Chaymi Pablowan Bernabey paykunawan llumpayta atipanakurqaku. Hinaptinmi iñiqkuna akllarqa Pablotawan Bernabeyta Jerusalenman rispa *apostolkunawan hinaspa *ancianokunawan chay asuntomanta rimamunankupaq, akllarqakutaqmi paykunamanta wakin iñiqkunatapas.

³Antioquia llaqtapi kaq iñiqkunapa kachasqanmá Jerusalen llaqtaman rirqaku, ristinmi pasarqaku Fenicia lawninta hinaspa Samaria lawninta, chay lawkunapim willakurqaku mana judio kaq runakunapas Diosmanña iñikusqankuta. Hinaptinmi iñiqkunañataq llumpayta kusikuqku.

⁴Pablowan Bernabey Jerusalenman chayaruptinkum llapallan iñiqkuna, *apostolkuna hinaspa *ancianokuna allinta chaskirqaku, chaymi Pablowan Bernabeyqa paykunamanpas willarqaku paykunawan tukuy imata Diospa ruramusqanmanta. ⁵Ichaqa Jesucristoman iñiq wakin *fariseokunam sayarispanku nirqaku:

—Mana judio kaq iñiqkunapas *señalasangam kananku hinaspa yachachina Moisespa kamachikuyñinkunata kasukunankupaq —nispa.

⁶Chaymi huñunakurqaku *apostolkuna, iñiqkuna hinaspa *ancianokuna chay asuntomanta rimanankupaq. ⁷Llumpayta atipanakuptinkum Pedro sayarispan nirqa:

—Wawqeykuna, yachasqaykichikpi hinam qamkunamanta Dios akllawarqa Jesucristomanta allin noticiata mana *judio kaqkunamanpas willakunaypaq chaynapi paykunapas iñikunankupaq. ⁸Llapa runakunapa sonqon reqsiq Diosninchikmi paykunamanpas Chuya Espirituta qorqa ñoqanchikman hina, chaynapim qawachiwarqanchik paykunatapas chaskisqanta. ⁹Diosqa manam ñoqanchikmanpas nitaq paykunamanpas sayapakunchu aswanqa payman hapipakuptinkum sonqonkuta chuyanchaykun. ¹⁰¿Imanasqamá Diostaqa piñachichkankichik? Iñiqkunamanmi llasaq qepita churkuchkankichik ñoqanchikpapas hinaspa abuelonchikkunapapas mana apay atisqanchikta. ¹¹Yachasqanchikman hinaqariki Señor Jesus favorecewaptillanchikmi Diosqa salvawanchik ñoqanchiktapas chaynataq paykunatapas.

¹²Chaynata Pedro rimaruptinmi lliw upallaruspanku Bernabeytawan Pablota uyarirqaku, paykunam willakurqaku Diospa qosqan atiywan mana judio kaqku-

napipas admirakuypaq *milagrokuna ruramusqankumanta. ¹³Paykuna willakuyta tukuruptinñataqmi Jacobo nirqa:

—Wawqeykuna, uyariyuwaychik. ¹⁴Simon Pedrom willaruwanchik mana judio kaqkunatapas Dios watukuykusqanta chaynapi paykunamantapas runankunata akllaykunanaq. ¹⁵Chaykunaqa tupanpunim Diosmanta willakuqkunapa qellqasqanwan. Bibliam nin:

¹⁶ “Kaykuna pasaruptyn kutimuspaymi

Davidpa castanta huktawañ sayarichisqa.

Wasi tuñiruptin perqaq hinam huktawañ rurasqa

¹⁷ chaynapi wakin runakunapas

hinaspas utiywan sutichasqa mana judio kaqkunapas

ñoqa Señorta maskawanankupaq.

¹⁸ Ñoqa Diosmi ñawpaqmantapuni reqsichini kay rurasqaykunata.”

¹⁹—Ñoqapa piensasqayman hinaqa Diosman iñikuq mana judio kaqkunataqa amañayá iskayrayachiychikchu. ²⁰Paykunamanqa qellqasunchik kaynatayá: “Amam mikunkichikchu taytacha-mamachakunaman ofrecesqa aychataqa, amam huchapakunkichikchu, amam mikunkichikchu yawartaqa nitaq yawarpa pasasqan aychatapas” nispa. ²¹Ñawpaq tiempokunamantaraqmi lliw llaqtakunapi Moisespa leynintaqa yachachinku sapa *samana punchawpi judiokuna *huñunakunanku wasikunapi leespanku.

Mana judio kaqkunaman cartasqankumanta

²²Chaynata Jacobo rimaruptynmi *apostolkunawan *ancianokuna hinaspas lliw iñiqkuna “allinmi” nispa paykunamanta akllarqaku Barsabaswan sutichasqanku Judasta hinaspas Silasta chaynapi Pablowan hinaspas Bernabeywan kuskata Antioquia llaqtaman kachanankupaq. Judas Barsabaswan Silasqa iñiqkunapi dirigentekunam qarqaku. ²³Paykunawanmi apachirqaku kayna niq cartata:

*Apostolkunam iñiqmasinchik *ancianokunapiwan rimaykamuykiku Antioquia llaqtapi kaq, Siria lawpi kaq hinaspas Cilicia lawpi kaq mana judio kaq wawqepanikunata. ²⁴Yachanikum ñoqaykuwan kaqkunamanta wakin runakuna mana kamachichkaptiyku qamkunaman hamusqanta. Paykunam yachachikuyninkuwan pantachisuspaykichik iskayrayachisurqankichik: “*Señalachikuychik hinaspas Moisespa kamachikusqankunata kasukuychik” nispanku. ²⁵Chaymi lliwchayku tanteanakuruspayku akllarqaniku runakunata chaynapi kuyasqanchik Bernabeywan hinaspas Pablowan qamkunaman hamunanpaq. ²⁶Paykunaqariki wañuytapas mana manchakuspañ Señorninchik Jesucristota servinku. ²⁷Kachamusqayku Judaswan Silasmi qamkunaman qellqamusqaykuta willasunkichik. ²⁸Chuya Espiritupa yanapakuyninwanmi piensaruniku sasa kamachikuykunataqa qamkunaman ama qonaykupaq, kamachimuyniyuqa kaykunallatam: ²⁹Amam mikunkichikchu taytacha-mamachakunaman ofrecesqa aychataqa, amam mikunkichikchu yawartaqa nitaq yawarpa pasasqan aychatapas, amataqmi huchapakunkichikchu. Allinpunim kaykunata kasukuptikichikqa. Qamkunañayá allinlla.

³⁰Chay riqkunam despedikuspanku Antioquia llaqtaman pasarqaku. Chaypim llaqa iñiqkunata huñuruspanku cartata qarqaku. ³¹Iñiqkuna leeruspanku

sonqonku tiyaykuptin llumpayta kusikurqaku. ³²Hinaptinmi Judaswan Silas Diosmanta willakuq kasqankurayku sumaqlлатаña rimaspa ñiñkunata kallpancharqaku chaynapi qaqá hina sayanankupaq. ³³Chaypi unay punchawkuna karuptinkum: “Qamkunañayá allinlla” nispa ñiñkuna aviarqaku chaynapi Jerusalemanta kachamuqkunaman kutikunankupaq. ³⁴Silasmi ichaqa quedakurqa. ³⁵Pablowan Bernabeypas Antioquia llaqtapim quedakurqaku hinaspa wakinkunapiwan Diospa palabrantayachachispanku Jesucristomanta allin noticiata willakurqaku.

Iskay kaq kutipi Pablota viajasqanmanta

³⁶Llumpay unaymantam Bernabeyta Pablo nirqa:
—Huktawanyá kutisun Jesucristomanta willakusqanchik llaqtakunaman chaynapi llaqa ñiñkunapa imaynam kasqanta qawaykamunanchikpaq.
³⁷Chaymi Bernabey munarqa Marcoswan sutichasqa Juanta pusanankupaq. ³⁸Pabloñataqmi mana munarqachu Juanqa punta viajenkupi Panfilia lawmanta kutikuspa paykunawan mana risqanrayku. ³⁹Llumpayta piñanakuspa iskayman rakinakururqaku, Bernabeymi Marcosta púsarikuspa buquepi pasarqa Chipre lawman. ⁴⁰Pabloñataqmi compañaqinpaq Silasta akllaykurqa, chaynapim Señorpa favorninta ñiñkuna mañaykapuptin pasakurqaku.
⁴¹Llaqa ñiñkunata kallpanchastinmi rirqaku Siria lawninta hinaspa Cilicia lawninta.

Pablotawan Silasta Timoteopa compañaqanmanta

16 ¹Pablopian Silasmi Derbe llaqtaman hinaspa Listra llaqtaman chayaruspanku Jesuipi ñiñkuq Timoteowan tuparurqaku. Paypa mamanmi karqa Jesucristopi ñiñkuq judia, taytanñataqmi karqa Grecia lawmanta kaq. ²Iconio llaqtapi hinaspa Listra llaqtapi ñiñkunam Timoteomanta allinta rimaqku. ³Pablom puriyisnanta munaspan Timoteota *señalarachirqa judiokunata hina chaynapi purisqanku llaqtakunapi llaqa judiokunata mana hukmanyachinanpaq. Llaqa judiokunataq yacharqam Timoteopa taytanqa Grecia lawmanta kasqanta. ⁴*Ancianokunamantawan *apostolkunamanta Jerusalem llaqtapi chaskimusqanku kamachikuytam purisqanku llaqtakunapi llaqa ñiñkunaman qorqaku. ⁵Chaynapim ñiñkuna aswan-aswan kallpanchakurqaku, sapa punchawtaqmi wakinkunapas ñiñkuspanku paykunaman yapakurqa.

Macedonia law runapa Pabloman rikurisqanmanta

⁶Frigia lawninta hinaspa Galacia lawninta pasaruptinkum Chuya Espiritu harkarurqa Asia lawpiqa ama willakunankupaq. ⁷Misia lawpa cantonman chayaruspa Bitinia lawman riyta munaptinkuñataqmi Jesuapa Espiritun harkarurqa. ⁸Chaymi Misia lawpa waqtallanta pasaspanku chayarurqaku Troas llaqtaman. ⁹Chaypi Pablo tuta puñuchkaptinmi Dios revelaspa qawachirqa Macedonia law runata. Paymi sayaykuspa Pablota ruegarqa:
—Macedonia lawman hamuspayá yanapaykuwayku —nispa.
¹⁰Pablo chayta rikuruptinmi, chaypunilla alistakuyta qallaykurqaniku Macedonia lawman pasanaykupaq, ñoqaykuqa cheqaptapunim yacharqaniku Jesucristomanta allin noticiata willakamunaykupaq Diospa qayawasqankuta.

Pablotawan Silasta Filipos llaqtapi carcelarusqanmanta

¹¹Troas llaqtamantam buquepi pasarqaniku derecholla Samotracia islakama, paqarinnintinñataqmi chayarurqaniku Neapolis llaqtaman. ¹²Chaymantañataqmi rirqaniku

Roma llaqtayoq runakunapa Filipos llaqtanman. Chay Filipos llaqtaqa Macedonia lawpi wakin llaqtakunamantapas aswan reqsisqam karqa. Chaypim ñoqayku unarqaniku.

¹³*Samana punchawpim lloqsirqaniku llaqtamanta hinaspa rirqaniku Diosta mañakunanku mayupa patanman. Chaypi tiyaykuspaykum huñunakamuq warmikunaman Jesusmanta willarqaniku. ¹⁴Chaypim uyarichkarqa Tiatira llaqtayoq Lidia sutiyoq warmi, paymi achka preciopa chanin morado telakunata *rantikuq. Dios adoraqlaña kaspanmi uyarichkarqa hinaptinmi paypa sonqonta Señor kichaykurqa Pablopa nisqanta kasukunanpaq. ¹⁵Paymi wasinpi kaqkunapiwan bautizakuspanku ruegoarqaku kaynata:

—Cheqaptapuni Señorman inikusqayta yachaspaykichikqa wasiypiyá samakamuychik —nispa.

Llumpayta ruegoawaptinkum wasinpi samakurqaniku.

¹⁶Huk punchawmi Dios mañakuna sitioman richkaspayku tuparurqaniku adivinaq espirituyoq sipaswan. Payqa adivinaspanmi patronninkunata anchallataña ganachiq. ¹⁷Chay sipasmi Pablotawan ñoqaykuta qatikachawaspanku qayaykachakurqa:

—Kay runakunaqa hanaq pachapi Diostam servinku, paykunaga willasuchkan-kichik imaynam salvakunaykichikmantam —nispa.

¹⁸Chaynatam rimaq achka punchawña hinaptinmi Pablo piñasqa muyuriykuspan sipaspi kaq espirituta qaqcharqa:

—Jesucristopa sutinpi kamachiki, paymanta lloqsiy —nispa.

Hinaptinmi chaypunilla espiritu sipasmanta lloqsirurqa.

¹⁹Sipaspa patronninkunañaataqmi chay adivinaq espiritu paymanta chinkaruptin manaña paywan qollqe ganankupaq imapas kaptin Pablotawan Silasta hapiruspanku aysarqaku autoridadkunapa kanan plazaman. ²⁰Juezkunapa makinman churaspa nirqaku:

—Kay judio runakunam llaqtanchikpi chaqwakunata rurachkanku. ²¹Paykunaga yachachichkan paykunapa costumbrenkutam. Ñoqanchikqa Roma llaqtayoqmi kanchik, manam kaykunataqa chaskichwanchu —nispa.

²²Chaymi llapa runakuna paykunapa contranpi hatarirurqaku, juezkunam Pablopa hinaspa Silaspa pachankunata llikichispa kaspikunawan maqachirqaku.

²³Llumpayta maqaruspankum carcelarurqaku hinaspa carcelero kamachirqaku allinta cuidanapaq. ²⁴Chay carcelero kasukuspanmi Pablotawan Silasta carcela kuchunkama puseruspa cepowan paykunapa chakinkunata hapirachirqa.

²⁵Pablowan Silasñaataqmi yaqa chawpi tutataña Diosta mañakuspanku paypaq takichkarqaku. Chaytam wakin presokunapas uyarichkarqaku. ²⁶Hinaptinmi qonqayllamanta hatun temblor hamuruptin carcel wasipas cimientonmanta chaspirikurqa, qonqayta llapa punkukuna kichakuruptinmi lliw presokunapa cadenankunapas paskakururqa. ²⁷Carcelero rikchariruspanñaataqmi llapa punkukunata kicharayachkaqta rikuruspan piensarqa presokunaqa lluptirusqanta chaymi espadanta horqorqa wañuchikunanpaq. ²⁸Chaymi Pablo qaparispam nirqa:

—¡Ama imanakuychu, kaypim lliwchayku kachkaniku! —nispa.

²⁹Hinaptinmi chay carceleroqa achkita mañakuspan kallpaylla yaykuruspa katatastin Pablopa hinaspa Silaspa ñawpaqninpi qonqorakuykurqa. ³⁰Paykunata hawaman puseruspanmi tapurqa:

—Taytakuna ¿imatataq rurasqa salvasqa kanaypaq? —nispa.

³¹Hinaptinmi nirqaku:

—Señor Jesucristoman ñiyi chaymi salvasqa kanki wasiki kaqkunapiwan —nispa.

³²Chaymi paymanwan wasinpi llapallan kaqkunaman Jesucristomanta willarqaku. ³³Tutallaraq kachkaptinmi chay horallapi carcelero mayllarqa Pablopa hinaspa Silaspa heridankunata hinaspa chaypunilla bautizakurqa wasinpi llapallan kaqkunapiwan. ³⁴Chaymantam wasinman pusaspan convidarqa mikuyta, Diosman iñikusqankumantam wasinpi llapallan kaqkunapiwan llumpayta kusikurqaku.

³⁵Paqarinnintintam carceleroman juezkuna kacharqa guardiakunata chay presokuna kacharinanpaq. ³⁶Hinaptinmi Pablota chay carcelero nirqa:

—Ordentam chaskiruni juezkunamanta qamkuna kacharinaypaq. Chaynaqa hawkallayá pasakuychik —nispa.

³⁷Hinaptinmi Pabloñataq chay willakuq hamuq guardiakunata nirqa:

—Ñoqaykutam *Roma llaqtaman perteneceq kachkaptiykupas mana justiciata rurawachkaspanku llapa runapa qayllanpi maqawarqaku hinaspa carcelawarqaku. ¿Kunanñataqchu pakasqallata horqoruwanmanku? ¡Manam kaynaqa kanmanchu! Paykunapuni hamuchun horqowaqniyku —nispa.

³⁸Chaymi guardiakuna kutispanku juezkunaman willarqaku Pablopa nisqanta hinaptinmi mancharikururqaku Roma llaqtaman perteneceqankuta yacharuspanku. ³⁹Chaymi carcelman rispanku Pablota Silasta perdonta mañakurqaku. Carcelmanta paykunata horqoruspankuñataqmi ruegakurqaku chay llaqtamanta pasakunankupaq. ⁴⁰Hinaptinmi Pablowan Silas carcelmanta lloqsiruspanku rirqaku Lidiapa wasinman chaymi llapa iñiqkunata kallpanchaspanku pasakurqaku.

Tesalonica llaqtapi chaqwamanta

17 ¹Pablowan Silasmi Anfipolis hinaspa Apolonia llaqtanta pasarqaku, hinaspanku chayarurqaku Tesalonica llaqtaman, chaypim karqa judiokunapa *huñunakunanku wasi. ²Chaymanmi Pablo costumbranman hina sapa *samana punchaw riq, kimsa semanapunim chaypi kaq judiokunawan atipanakurqaku. ³Bibliapi kaqta qawachispanmi yachachirqa Cristopa ñakarimanmantawan wañuruspan kawsarimunamanta. Kaynatam paykunaman nirqa:

—Kay qamkunaman willasqay Jesusqa salvawaqinichik Cristopunim —nispa.

⁴Hinaptinmi wakin judiokuna iñikuspanku Pablomanwan Silasman hukllawakurqaku. Diosta yupaychaq Grecia law runakunapas achkallañam iñikurqaku, iñikurqataqmi allin reqsisqa achka warmikunapas. ⁵Mana iñiq judiokunañataqmi envidiakuspanku huñururqaku peleayllapi puriq runakunata hinaspa chay llaqtapi hatun chaqwata ruraraqaku, Jasonpa wasinman yaykuruspanku Pablota Silasta maskarqaku llapa runakunaman entreganankupaq. ⁶Mana chaypi tarispankuñataqmi Jasontawan wakin iñiqmasinkunata autoridadkunaman aysarqaku kaynata qayaykachakustin:

—Kay runakunaqa llapa llaqtakunatam chaqwanku hinaspa kaymanpas hamurunkuraq. ⁷Paykunatam kay Jasonpas wasinpiraq samarachin. Llapallankum Roma reyninchikpa kamachikuyinkunapa contranpi rimachkanku: “Huk reymi kachkan Jesus sutiyoq” nispanku.

⁸Autoridadkunam chaypi huñunakuq runakunapiwan chayta uyariruspanku aswanraq alborotarqaku. ⁹Hinaptinmi Jasonmantawan wakin iñiqmasinkunamanta qollqeta chaskiruspankuña kachaykurqaku.

Pablowan Silas Berea llaqtapi kasqankumanta

¹⁰Hinaptinmi iñiqmasinkuna chay tutalla Pablotawan Silasta Berea llaqtaman ayqechirqaku. Berea llaqtaman chayaruspankum judiokunapa *huñunakunanku wasiman yaykuykurqa. ¹¹Chay Berea llaqtapi kaq judiokunam Tesalonicapi kaqkunamantapas allin educadokuna karqaku. Paykunam gustollawanña Diospa palabrantaya uyarispanku sapa punchaw Bibliata estudiarqaku: “¿Cheqapchu kay runakunapa willawasqanchik?” nispanku. ¹²Chaynapim paykunamanta kaqkuna achkallaña iñikurqaku, iñikurqataqmi Grecia lawmanta kaq achkallaña runakunapas chaynataq decente warmikunapas. ¹³Ichaqa Tesalonica llaqtapi kaq *judiokunam yacharurqaku Berea llaqtapipas Diospa palabrantaya Pablo willakusqanta chaymi pasaspanku llaqa runakunata umachaspa alborotachirqaku. ¹⁴Hinaptinmi iñiqkuna chaypunilla Pablota lamar qochapa patanman ayqechirqaku, Silaswan Timoteom ichaqa hina Berea llaqtallapi qeparurqaku. ¹⁵Pablowan riqkunam pusarqaku Atenas llaqtaman chaymi paykuna kutiptinku Pablo kunarqa: —Silaswan Timoteo utqayllaman pasamuchunku —nispa.

Atenas llaqtapi Pablo kasqanmanta

¹⁶Atenas llaqtapi taytacha-mamachakunata huntallataña Pablo qawaspanmi sonqon nanarisqallaña Silastawan Timoteota suyaraq. ¹⁷Chaymi *huñunakunanku wasiman rispa judiokunawan hinaspa Dios adoraq wakin runakunawan rimaq. Sapa punchawtaqmi plazakunapipas haykam tupasqanwan parlaq. ¹⁸Epicuriokunapa yachachisqan chaynataq estoicokunapa yachachisqan qatiqkunam Pablowan atipanakurqaku. Wakinkunam ninakurqaku:

—¿Imataraq kay rimaysapa runaqa niwachwan? —nispa.

Wakinñataqmi ninakurqaku:

—Huk dioskunamantachusmi kay runaqa willakuchkan —nispa.

Chaynakunatam rimarqaku Jesusmanta allin noticiata willakuspa kawsari-muymanta Pablo yachachiptin. ¹⁹Chaymi Pablota pusarurqaku huñunakunanku Areopago sutiyoq sitioman. Hinaspankum nirqaku:

—Yaqachum willawankikuman mosoq yachachisqaykikunata. ²⁰Qamqa niwankiku mana haykapipas yachasqaykutam, yachaytam munaniku tukuy chaykunamanta —nispa.

²¹Atenas llaqtayoc runakunapas chaynataq chaypi kaq forastero runakunapas mosoq yachaykunata uyarispankum rimayllapi ocupakuqku.

²²Pablowan Areopago sutiyoq huñunakunankupa chawpinpi sayaykuspa nirqa:

—Atenas llaqtayoc taytakuna, qawasqayman hinaqa dioskuna serviqlañam qamkunaga kasqankichik. ²³Dioskuna adoranaykichikpi purispaymi tarirurqani perqasqa *altarp kayna qellqasqata “Mana Reqsisqa Diospa Altarnin” niqta. Chay mana reqsistin adorasqaykichik Diosmantayá willaykusqaykichik.

²⁴—Chay mana reqsisqaykichik Diosmi unancharqa kay pachatawan tukuy ima kaqkunata, paymi hanaq pachapapas hinaspa kay pachapapas dueñon. Payqa *yachanpas manam runakunapa rurasqan wasipichu. ²⁵Manataqmi payqa runamantaqa imatapas necesitanchu, payqa lliwchanchikta kawsachiwaspanchikmi samaytapas hinaspa llaqa imakunatapas qowanchik.

²⁶—Huk runallamantam mirachirqa tukuy hinastinpi kaq runakunata chaynapi enteron kay pachapi *yachanankupaq, paymi señalarqa haykapim otaq maypim *yachanankupaqpas ²⁷chaynapi llapchaykachakuq hina maskaspanku Diosta tarinankupaq.

Payqa manam karupichu ñoqanchikmantaqa kachkan. ²⁸Cheqaptaqa paypa yanapakuy-ninwanmi kawsanchikpas, purinchikpas hinaspa kachkanchikpas. Chaymi takikuna ruraq llaqtamasikichikpas qellqarqa: “Diospa ayllunmi kanchik” nispa. ²⁹Diospa ayllun kachkaspaqa Diosmantaqa amayá piensasunchu taytacha-mamachakunamanta hinaqa, chaykunaqa runapa piensasqanman hinallam rurasqa kachkan qorimanta, qollqemanta hinaspa rumimanta. ³⁰Ñawpaq tiempokunapim runakunawan Dios pacienciakurqa mana yachastin huchallikusqankumanta, kunanmi ichaqa llapallan runakunata enteron kay pachapi kamachin huchankumanta wanakunankupaña. ³¹Diosmi akllarun huk runata, paymi akllasqan punchawpi allin arregloman hina kay pachata juzganqa. Chayta llapa runakuna creenankupaqmi chay akllasqan Jesusta Dios kawsarichimurqa.

³²Kawsarimuymanta rimaptinmi wakin uyariqkuna asipayarqaku, wakinñataqmi nirqaku:

—Yapañayá chaykunamantaqa willawankiku —nispa.

³³Chaymi Pablo paykunapa chawpinmanta pasakurqa. ³⁴Aswanqa wakin runakunam payta qatispanku iñikurqaku. Hukninmi karqa Dionisio sutiyoq, payqa karqa Areopago sutiyoq huñunakunankupi autoridadmi, iñikurqataqmi Damaris sutiyoq warmipas chaynataq sapaq runakunapas.

Corinto llaqtapi Pablo kasqanmanta

18 ¹Atenas llaqtamanta Pablo lloqsispanmi pasarqa Corinto llaqtaman. ²Chaypim tuparqa Aquila sutiyoq judio runawan, paymi Ponto law llaqtayoq karqa. Paymi warmin Priscilawan chayraq Italia lawmanta chayaramurqaku, Rey Claudio: “Llapa judio runakuna Roma llaqtamanta lloqsichunku” nispa kamachikuptin. Pablom paykuna watukuq rirqa. ³Aquila hina karpakuna ruraypi llamkaq kaspanmi paykunawanña llamkananpaq quedarqa. ⁴Sapa *samana punchawmi judiokunapa *huñunakunanku wasiman riq, hinaspanmi yachachiq judio runakunatawan mana judio runakunata Jesucristoman iñichiya munaspan.

⁵Silaswan Timoteo Macedoniamanta chayaramuptinkum Pabloqa mana samaykuspa Diospa palabranmanta willakurqa, judiokunatam yachachirqa Jesusqa suyasqanku Cristopuni kasqanta. ⁶Ichaqa chay judiokunam Pablopá contranpi churakuruspanku imaymanata nirqaku, hinaptinmi Pablo pachanta chaspispan nirqa:

—Wiñaypaq wañuyman wichispaqa qamkunañam huchayoq kankichik, manam ñoqachu. Kunanmantaqa mana judio runakunamanñam willakuq risaq —nispa.

⁷Chay judiokunapa *huñunakunan wasimanta lloqsiruspanmi pasakurqa Ticio Justo sutiyoq runapa wasinman. Payqa karqa Diosta adoraq runam. Paypa wasinqa kachkarqa chay huñunakunankupa hichpallanpim. ⁸Crispo sutiyoq runapas wasinpi llapallan kaqkunapiwanmi Jesucristoman iñikurqaku. Payqa karqa judiokunapa huñunakunan wasipi kamachikuqmi. Corinto llaqtapi wakin *yachaqkunapas Pablota uyarispankum iñikuspa bautizakurqaku. ⁹Huk tutam Pablo puñuchkaptin Señor rikuriyuspan nirqa:

—Ama manchakuspayá willakuy ama upallaykuspa. ¹⁰Ñoqam qanwan kachkani, manam pipas imanasunkichu. Ama upallaspayá ñoqamanta willakuy, kay llaqtapiqa achkallañam kachkan akllasqaykuna —nispa.

¹¹Chaymi Pablo chay Corinto llaqtapi *yacharqa wata parten paykunaman Diospa palabranata yachachispan.

¹²Grecia lawpi prefecto Galion kachkaptinmi judiokuna huñunakururqaku Pablopá contranpi, juzgadoman Pablota aparuspankum ¹³nirqaku:

—Kay runam llapa runakunata creechichkan leyninchikpa contranpiña Diosta adoranankupaq —nispa.

¹⁴Pablo rimarinanpaqña kachkaptinmi judiokunata Galion nirqa:

—Judiokuna, sichum kay queja kanman imapas mana allin ruraymanta otaq pipa contranpi sayariymantapas hinaptinga mana piñakuspaychá uyarikichikman. ¹⁵Aswanqa rimasqallaykichikmanta, sutikunamanta hinaspa leynikichikkunallamanta quejaykichik kaptinqa, qamkunayá imaynatapas allichakuychik, chaykuna juzgaytaqa manam munanichu —nispa.

¹⁶Hinaspanmi juzgadonmanta judiokunata hawaman qarqorachirqa. ¹⁷Chaypi llapa runakunam huñunakuyinkupi kamachikuq judio Sostenesta hapiruspanku maqaparurqaku hina gobernadorpa ñawpaqninpi. Gobernador Galiontaqa manam imapas qokurqachu.

Antioquia llaqtaman Pablopa kutisqanmanta

¹⁸Corinto llaqtapi Pablo unaruspanmi llapa iñiqkunamanta despedikuspa pasarqa lamar gochapa patanpi Cencrea llaqtaman. Chaypim lliw chukchanta ratururqa Diosman promesa rurasqanta cumplinapaq. Chaymantam Priscilawan hinaspa Aquilawan kuska buquepi pasarqaku Siria lawman. ¹⁹Efeso llaqtaman chayaruptinkum Aquilatawan Priscilata chaypi saqerurqa, sapallanñam pasarqa judiokunapa *huñunakunan wasiman hinaspa chaypi paykunawan parlarqaku. ²⁰Chaymi paykuna Pablota ruegarqaku chaypi unay tardananpaq ichaqa paymi mana munaspan ²¹paykunamanta despedikurqa:

—Dios munaptinga huktawanmi kutimusaq watukuqnikichik —nispa.

Buqeman seqaruspanmi Efeso llaqtamanta pasakurqa. ²²Cesarea llaqtaman Pablo chayaruspanmi iñiqkunapa huñunakunankuman rirqa paykunata saludaykunapaq hinaspanmi pasarqa Antioquia llaqtaman. ²³Chaypi tardarisanmi huktawan pasarqa Galacia lawkunapipas hinaspa Frigia lawkunapipas llapa iñiqkunata kallpanchastin.

Efeso llaqtapi Apolospa willakusqanmanta

²⁴Chay punchawkunapim Efeso llaqtaman chayarurqa Alejandria llaqtayoc Apolos sutiyoq judio. Payqa karqa Diospa palabran allin yachaqmi hinaspa allin willakuqmi. ²⁵Señormanta yachachisqa kachkasapas bautizaq Juanpa yachachisqan bautismollamantam yachaq hinaspa kusikuyllawanña Jesusmanta haykam yachasqanta willakuq. ²⁶Paymi judiokunapa *huñunakunan wasikunapi confianzawan rimayta qallaykurqa. Chayta Priscilawan Aquila uyariruspankum wasinkuman pusarqaku hinaspa Jesuswan Diospa rurasqanmanta aswan allintaraq yachachirqaku. ²⁷Grecia lawman Apolos pasayta munaptinga chay Efeso llaqtapi wawqe-panikuna kallpanchaspas Greciapi kaq iñiqkunaman qellqarqaku chaynapi Apolos chayaptinga allinllata chaskinankupaq. Chay llaqtaman Apolos chayaruspanmi llumpayta yanaparqa Diospa favorecesqan iñiqkunata. ²⁸Atiyllawanña llapa runakunapa qayllanpi rimaspanmi judiokunata pantaypi kasqankuta qawachiq. Bibliapi qawachispantaqmi convencechirqa Jesusqa suyasqanku Cristo kasqanta.

Pablo Efeso llaqtapi kasqanmanta

19 ¹Corinto llaqtapi Apolos kachkaptinmi orqonta rispan Pablo chayarurqa Efeso llaqtaman. Chaypim wakin iñiqkunawan tuparuspan ²paykunata tapurqa:

—¿Iñikuspaykichikqa chaskirqankichikchu Chuya Espirituta? —nispa.

Paykunañataqmi nirqaku:

—Manam uyariyllapas-uyarirqanikuchu Chuya Espiritumantaqa —nispa.

³Pabloñataqmi huktawan tapurqa:

—¿Hinaptinga ima bautismotamá chaskirqankichik? —nispa.

Paykunañataqmi nirqaku:

—Juanpa bautismontam —nispa.

⁴Chaymi Pabloñataq nirqa:

—Juanqa runakunataqa bautizarqa huchankumanta wanakuptinkum, payqa willakurqa qepan hamuqman iñikunankupaqmi. Juanpa qepan hamuqqa karqa Jesusmi.

⁵Iñiqkuna chayta uyariruspankum bautizakurqaku Señor Jesuspa sutinpi. ⁶Hawankuman Pablo makinta churaykuptinñataqmi paykunaman huntaykurqa Chuya Espiritu hinaptinga mana yachasqanku idiomakunapi rimaspa Diosmanta willakurqaku. ⁷Chay bautizakuqkunaqa qarqaku yaqa chunka iskayniyoq runakunam.

⁸Kimsa killapunim Pablo riq judiokunapa *huñunakunanku wasiman hinaspa Diospa munaychakusqanmanta willakuq mana manchakuspa hinaspa convencechispa. ⁹Wakin runakunam ichaqa sonqonkuta rumiyaykachispa mana iñiyta munarqakuchu, aswanraqmi paykunaqa Cristomanta allin noticiapa contranpi tukuy imaymanata nirqaku llapa runakunaman. Chaymi Pablo paykunamanta sapaqcharuspan llapa iñiqkunata rakirurqa Tiranno sutiyoq runapa escuelanman, chaypiñam sapa punchaw paykunata yachachirqa.

¹⁰Iskay watapuni chaypi yachachiptinmi Asia lawpi llapallan *yachaqkunapas judiokunapas chaynataq mana judiokunapas Señormanta uyarirqaku. ¹¹Diospa atiyinwanmi Pablo ruraq runapa mana rikusqan *milagrokunata. ¹²Pablopa pañuelontapas otaq pachantapas onqoqkunaman apaptinkum allinyaqku, lloqsiqtaqmi demoniokunapas.

¹³Chaypitaqmi kachkarqaku llaqtan-llaqtan purispa demoniokunata qarqoq judiokunapas. Paykunam Señor Jesuspa sutinta rimarispa qarqoyta munarqaku:

—Pablopa willakusqan Jesuspa sutinpi kamachiki, lloqsiy kay runamanta —nispa.

¹⁴Judio *sacerdotekunapa jefen Escevapa qanchis churinkunam chaynataqa ruraqku. ¹⁵Chaymi demonioñataq paykunata nirqa:

—Reqsiniñ Jesúsqa, yachanitaqmi Pabloqa pim kasqantapas ¿qamkunaqa pimá kankichik? —nispa.

¹⁶Hinaptinga demonioyoq runa pawaykuspan paykunata llumpa-llumpayta maqaparurqa chaymi paykunaqa yawarninpas suturichkaq qalallaña ayqekurqaku chay wasimanta.

¹⁷Efeso llaqtapi lliw *yachaqkunañataqmi judiopas hinaspa mana judiopas chaykunata yacharuspa mancharikururqaku hinaspa Señor Jesuspa sutinmanta allinta rimaqku.

¹⁸Chaymi achka iñiqkunapas huñunakuspanku willanakuqku ñawpaq mana allin rurasqankumanta. ¹⁹Brujokunapas libronkuta apamuspankum llapallanpa ñawpaqinpi kañarqaku, chay kañasqanku llapa librokunapa precionmi hayparqa pichqa chunka waranqa jornalpa chaninman. ²⁰Chaymi aswan atiywanraq Diospa palabranta tukuy hinastinpi willakurqaku.

²¹Chaymantam Pablo Jerusalemman riyta munarqa Macedonia lawpi hinaspa Grecia lawpi kaqkunata watukustin, paymi nirqa:

—Jerusalemman chayaruspayqa risaqpunim Roma llaqta reqsiq —nispa.

²²Yanapaqnin Timoteotawan Erastota Macedonia lawman kachaspanmi payña-taq Asia lawpi unarirqa.

Efeso llaqtapi chaqwamanta

²³Chay punchawkunapim llumpay chaqwa karqa Cristomanta allin noticiarayku. ²⁴Chaytaqa qallaykachirqa Demetrio sutiyoq runam. Paymi qollqemanta

ruraq mamachanku Dianapa capillachankunata chaymi paywan llamkaqkuna achkata ganakuqku. ²⁵Demetriom llamkaqmasinkunata hinaspa chayna oficioyoq runakunata huñuruspan nirqa:

—Taytakuna, yachasqaykichikpi hinam kay oficionchikwanqa allinta gana-kunchik. ²⁶Ichaga qamkunam rikuchkankichik hinaspa uyarichkankichik chay Pablo runapa rimasqanta, paymi nichkan: “Runapa rurasqanqa manam Dioschu” nispa. Chaynataqa pantachichkan manam kay Efeso llaqtallanchikpichu, payqa pantachichkanmi lliw Asia lawpi *yachaq achka runakunatapas. ²⁷Kaywanqa negocionchikmi pierderunman hinaptinmi ancha reqsisqa mamacha Dianapas despreciasqa kanman, chaynataqmi templonpas ancha yanqachasqa kanman, Asia lawpi llapallan yachaqkunapiwan mundontin runakunam Dianataqa yupaychanku.

²⁸Chayta runakuna uyariruspankum llumpayta piñakururqaku hinaspa maykachakurqaku:

—iEfeso llaqtapi kaq mamachanchik Dianaqa hatunmi! —nispanku.

²⁹Efeso llaqtapi runakuna hatun chaqwapi rikuriruspankum hapirurqaku Pablota puriqmasin Gayotawan Aristarcota, paykunaga karqaku Macedonia lawmanta kaqkunam, paykunatamá aysarqaku llaqtapa huñunakunan sitioman. ³⁰Hinaptinmi Pablo chayman yaykuyta munarqa llapa runakunata rimapayanapaq ichaga iñiqkunam harkakururqa. ³¹Asia lawpi kaq wakin autoridadkunapas Pablota amistadnin kaspankum payman runakunata kacharqaku:

—Ama chaykunaman chapukuychu —nispa.

³²Chay llapa runakunapa huñunakusqankupim hatun chaqwata ruraspanku yaykachakurqaku wakin hukta, wakinñataq hukta, yaqa llapallankum mana yacharqakuchu imapaqmi huñunakusqankutapas. ³³Judio runakunañataqmi llapa runapa chawpinmanta Alejandrota tanqarqaku ñawpaqman. Alejandroñataqmi paykunata defienenanpaq makinwan señascharqa upallanankupaq. ³⁴Ichaga judio kasqanta Alejandrota reqsirurpankum lliwchanku yaqa iskay hora qaparkacharqaku:

—iEfeso llaqtapi kaq mamachanchik Dianaqa hatunmi! —nispa.

³⁵Hinaptinmi chay llaqtapa secretarion chay llapa runakunata upallarachispan nirqa:

—Llaqtamasiykuna, lliw runakunam yachan kay Efeso llaqtapi hatun mamacha Dianapa templon nanachikusqanchiktaqa, yachankutaqmi cielomanta uraykamuy imagennin nanachikusqanchiktapas. ³⁶Manam pipas kaykunataqa neganchu, chaynaqa hawkayaychik. Ama imatapas ruraychikchu mana sumaqta tantearispaqa. ³⁷Kay pusamusqaykichik runakunaqa mamachanchik Dianapa wasinmantaqa manam imatapas suwakurqakuchu nitaqmi paytaqa insultarqakuchu. ³⁸Sichum Demetrio llamkaqmasinkunapiwan pitapas quejakuyta munaptinqa kachkanmi juzgadowan prefecto, chaypiyá sapakama quejankuta allichachunku. ³⁹Imamantapas rimayta munaptikichikqa leyman hinayá hatun huñunakuypi sumaqta allichasun. ⁴⁰Mana chayqa kay huñunakusqanchikmanta mana imatapas niyta atiptinchikmi llapa autoridadkuna acusawachwanchik runakuna hatarichisqanchikmanta.

⁴¹Kaykunata niruspanmi llapa runakunata kamachirqa wasinkuman kutinankupaq.

Macedonia lawman chaynataq Grecia lawman Pablopá risqanmanta

20 ¹Chay chaqwa tukuruptinmi iñiqkunata Pablo huñuruspan allinta kallpancharqa hinaspam despedikuspan lloqsirqa Macedonia lawman. ²Risqan lliw llaqtakunapi iñiqkunata kallpanchaspanmi Grecia lawman rirqa. ³Chaypi kimsa killallaña karuspanmi Siria lawman buquepi rinan karqa, ichaqa yacharurqam judiokuna paypa contranpi yachachinakusqankuta. Chaymi Macedonia lawninta kutikunanpaqña piensarurqa. ⁴Hinaptinmi payta compañarqaku Berea llaqtayoq Pirrospa churin Sopater, Tesalonica llaqtayoq Aristarcowan Segundo, Derbe llaqtayoq Gayo, Timoteo hinaspa Asia lawmanta Trofimopiwán Tiquico. ⁵Paykunam puntaruspanku Troas llaqtapiña suyawarqaku. ⁶Mana Qonchuyoq Tanta Fiesta punchawkuna pasaruptinñam Filipos llaqtamanta lloqsirqaniku buquepi, pichqa punchawmantañam paykunata hayparqaniku Troas llaqtapi hinaspaykum qanchis punchawraq chaypi quedarqaniku.

Troas llaqtapi iñiqkunata Pablo watukusqanmanta

⁷Semanapa qallariynin domingo punchawtam llapa iñiqkuna huñunakurqaku tantata partinakunankupaq hinaptinmi Pablo yachachirqa. Paqarinnintillan pasakunan kaptinmi yaqa chawpi tutakama rimarqa. ⁸Wasipa altosnin cuartopim huñunasqa kachkarqaniku achka mecherokunawan achkikuspayku. ⁹Ventanapim tiyachkarqa huk joven Eutico sutiyoq. Pablo tutakama rimaptinmi chay jovenqa puñutyachkarqa, puñuruspanmi wichiyyurqa iskay kaq altosmanta chaymi hoqarirqaku wañusqataña. ¹⁰Hinaptinmi Pablo bajaruspan chay jovenpa hawanman chutakuykuspan abrazaykurqa hinaspam llapa iñiqkunata nirqa:

—Ama manchakuychikchu, kawsachkanmi —nispa.

¹¹Kaqla seqaruspanmi tantata pakiykuspan mikurqa, achikyanankama rimaruspanmi pasakurqa. ¹²Llapa iñiqkunañataqmi joventa kawsachkaqtaña kuisisqallaña pusarikurqaku.

Troas llaqtamanta Mileto llaqtakama Pablopá risqanmanta

¹³Ñoqaykum buquepi puntaruspayku rirqaniku Ason llaqtaman chaypi Pablota hoqarinaykupaq. Paymi chakiwan rirqa rimanakusqaykuman hina. ¹⁴Paywanmi tuparurqaniku Ason llaqtapi, buqueman seqaramuptinmi pasarqaniku Mitilene llaqtaman. ¹⁵Chaymanta buquepi lloqsispaykuñataqmi paqarinnintin pasarqaniku Quio islapa chimpanman. Paqarinnintinñataqmi chimparrqaniku Samos islaman, paqarinnintinñataqmi chayarrqaniku Mileto llaqtaman. ¹⁶Chaynataqa rurarrqaniku Efesoman Pablo mana riyta munaptinmi chaynapi Asia lawpi mana tardanaykupaq. Jerusalem llaqtamanmi utqayman rirqa atispaqa chaypi *Pentecostes punchawpi kananpaq.

Efeso llaqtapi ancianokunawan rimasqanmanta

¹⁷Mileto llaqtapi Pablo kachkaspanmi Efesopi iñiqkunapa *ancianonkunata qayachirqa. ¹⁸Paykuna hamuruptinmi Pablo nirqa:

—Qamkunam yachankichik kay Asia lawman hamusqaymantapuní imaynam qamkunawan kawsasqayta. ¹⁹Judiokuna imakunataña rurawayta munaptinkupas humillakuspaymi waqastinpas hinaspa ñakaristinpas Señorninchikta servirqani.

²⁰Chaywanpas allinnikichikpaq Diospa palabran willakuytaqa manam amirqanichu,

ñoqaqa yachachirqaykichikmi llapa runakunapa qayllanpipas chaynataq wasiki-chikpipas. ²¹Judio runakunatapas chaynataq mana judio runakunatapas nirqanim: “Diospa ñawpaqninpi huchaykichikmanta wanakuspa Señorninchik Jesusman inikuy-chik” nispa. ²²Kunanmi Jerusalem llaqtaman richkani Chuya Espiritupa kamachisqan, manam yachanichu wakpi imam suyawasqantaqa. ²³Sapa llaqtakuna risqaypim Chuya Espiritu niwan: “Presochasuptikim ñakarinki” nispa. ²⁴Ichaqa vidaypas ñoqapaqqa manam llumpaytaqa valenchu. Kallpaq hinam Señor Jesucristopa kama-chiwasqantaqa cumplisaqpuni, willakusaqmi Diospa favorninmanta allin noticiataqa.

²⁵—Qamkunaqa manañam huktawanqa rikuwankichikñachu, qamkunaman-qa Diospa munaychakuyninmantam yachachirqaykichikña. ²⁶Chaymi kunan qamkunaman nikichik, manam huchayoqchu kani llapallan runakuna castigasqa kanaykichikmantaqa. ²⁷Mana imatapas pakaspaymi Diospa munasqanta willarqaykichik. ²⁸Chaynaqa kikikichikpuniyá cuidakuychik, oveja michiq hinayá cuidaychik llapallan iníqkunatapas. Chuya Espiritum qamkunata akllasurqankichik Diosninchik Jesucristopa yawarninwan rantisqan iníqkunata cuidanaykichikpaq. ²⁹Ñoqa pasakuptiyimi pantachikuqkuna hamunqa, paykunam iníqkuna tukuruypa munanqaku imaynam yarqasqa atoqkuna ovejakunata mikuruspan tukuruq hina. ³⁰Qamkuna ukumantam wakinkuna hatarinqa lullakunata yachachispanku chaynapi iníqkuna qatinankuta munaspanku. ³¹Chaynaqa cuidakuychikyá, amayá qonqaychikchu waqaykuspay tuta punchaw kimsa watantin sapakama yachachisqaytaqa.

³²—Wawqellaykuna, kunanqa Diospa makinmanñam churaykichik, kasukuychikyá paypa favorecewasqanchikmanta palabrakunata chaynapi kallpanchasunaykichikpaq hinaspaliw akllasqankunawan kuska herenciatapas chaskinaykichikpaq. ³³Ñoqaqa manam munapayarqanichu pipa qollqentapas, pipa qorintapas nitaq pipa pachantapas. ³⁴Aswanqa yachasqaykichikpi hinam makiywan llamkaspay imatapas rantiq kani ñoqapaq chaynataq puriqmasiyku- napaqpas. ³⁵Qamkunatapas yachachirqaykichikmi ñoqa hina llamkaspawakchakunata yanapanaykichikpaq, yuyariyichikyá Señor Jesucristopa nisqanta, paymi nirqa: “Ima chaskiqmantapas aswan kusijsaqqa imapas qoqmi” nispa.

³⁶Chaykunata Pablo rimaruspanmi qonqorakuykuspan paykunawan kuska Diosta mañakurqa. ³⁷Anchata waqaspankum Pablota abrazaykuspa mu-chaykurqaku. ³⁸Llumpay llakisqallañam karqaku: “Manañam huktawanqa rikuwankichikñachu” nisqanrayku chaymi buquepa kasqankama compañarqaku.

Jerusalem llaqtaman Pablota risqanmanta

21 ¹Iníqkunamanta rakikuykuspaykum buquepi derecholla pasakurqaniku Cos sutiyoq islaman. Paqarinintinñataqmi Rodas islaman chayaspayku Patara llaqtaman rirqaniku. ²Chay llaqtapiñataqmi tarirurqaniku Feniciaman lloqsiqu bu-queta. Chay buqueman yaykuspaykum pasarqaniku. ³Chipre islapa *alleq lawnintam rirqaniku Siria lawman. Tiro llaqtaman chayaruspan buquepi cargakuna bajachina kaptin sayarqaniku. ⁴Chay llaqtapi iníqkunata tariruspaykum qanchis punchaw paykunapapi samakurqaniku. Paykunam Pablota Chuya Espiritupa yachachisqan nirqaku: —Ama riychu Jerusalem llaqtamanqa —nispa.

⁵Ichaqa chay punchawkuna pasaruptinmi lloqsirqaniku, hinaptinmi lliwchan iníqkuna warmipas qaripas warmakunapiwan aviawarqaku llaqtapa cantonkama, lamar qochapa patanpim qonqorakuspayku Diosta mañakurqaniku. ⁶“Qamkunañayá allin-lla” ninakuspan buquepi pasakurqaniku. Paykunañataqmi wasinkuman kutikurqaku.

⁷Tiro llaqtamantam buquepi rirqaniku Tolemaida llaqtakamalla. İniqkunata watukuspaykum paykunapapi huk punchaw samarqaniku. ⁸Paqarinnintinñataqmi rirqaniku Cesarea llaqtakama. Chaypim watukurqaniku Jesucristomanta allin noticia willakuq Felipeta, payqa karqa Jerusalemipi ñawpaqtaraq akllasqanku qanchis diaconokunapa hukninmi. Paypa wasinpimá samakurqaniku. ⁹Paypam karqa tawa doncella churinkuna. Paykunam Diosmanta willakuqku. ¹⁰Felipepa wasinpi unayneqña kachkaptiykum Judeamanta chayaramurqa Diosmanta willakuq Agabo. ¹¹Paymi watukuwaspanku Pablopá chumpinta hapiykuspa chakintawan makinkunata watakuspan nirqa:

—Chuya Espiritum nin: “Jerusalenpi judiokunam kay chumpipa dueñonta watanqaku kaynata hinaspam mana judio kaqkunaman entreganqaku” nispa.

¹²Chayta uyarispaykum Cesareapi İniqkunapiwan Pablota ruegarqaniku amaña Jerusalem llaqtaman rinanpaq. ¹³Chaymi Pabloñataq nirqa:

—¿Imanasqataq waqaspaykichik llakichiwankichik? Manam wataruwana llankupaqchu listoqa kachkani, ñoqaqa listom kachkani Señor Jesucristorayku Jerusalemipi wañunaypaqpas —nispa.

¹⁴Mana imayna harkayta atispaykum upallakurqanikuña:

—Señorpa munasqanyá rurasqa kachun —nispa.

¹⁵Chay punchawkunapa qepantam alistakuruspayku pasakurqaniku Jerusalem llaqtaman. ¹⁶Riysiwaraqutaqmi Cesareamanta wakin İniqkunapas, paykunam pusawarqaku Chipre law Mnasonpa wasinman, payqa unay wataña İniqmi karqa. Paypa wasinpimá samakurqaniku.

Jacobota Pablo watukusqanmanta

¹⁷Jerusalemman chayaruptyikum kusikuyllawanña llapa İniqkuna chaskiwarqaku. ¹⁸Paqarinnintinñataqmi ñoqaykuwan kуска Pablo rirqa Jacobo watukuq, chaypim kachkasqaku llapallan *ancianokunapas. ¹⁹Pablom paykunata rimaykuspan willakuyta qallaykurqa imaynam paypa purimusqanwan mana judio kaqkunapi Diospa tukuy imakunapas rurasqanmanta. ²⁰Uyariruspankum paykuna Diosta alabarqaku hinaspam Pablota nirqaku:

—Allinmi wawqey. Yachasqaykipi hinam achka waranqa judiokuna Jesucristoman İnikurunku, llapallankum munanku Moisespa leynin kasukunata. ²¹Paykunamanmi wakin runakuna qanmanta willarunku, huklaw nacionpi judio runakunatas yachachinki Moisespa leyninta manaña kasukuspa amaña churinkutapas *señalanankupaq hinaspá costumbrenchikkunaman hina amaña kawsanankupaq. ²²¿Imatataq ruraykusunchik? Paykunaqa yacharunqakupunim kaypi kasqaykita. ²³Chaynaqa kaynatayá ruray: Kaypim ñoqanchikwan kachkan tawa runakuna Diosman prometekusqankuta cumplinankupaq. ²⁴Paykunawan kуска temploman rispaykiyá costumbrenchikman hina chuyanchakamuychik, paykunapa gastonta pagaspayá chukchankuta rutuchimuy. Chaynata ruraptikiqa lliwmi yachanqaku qanmanta tukuy ima rimasqankuqa mana cheqap kasqanta, paykunaqa yachanqam *Moisespa leynin kasukusqaykita. ²⁵Ichaqa mana judio kaq İniqkunamanqa, ñam cartata aparqankichikña, chaypim nirqanchik: “Amam mikunkichikchu taytacha-mamachakunaman ofrecesqa aychataqa, amam mikunkichikchu yawartaqa nitaq yawarpa pasasqan aychatapas, amataqmi huchapakunkichikchu” nispa.

Templopi Pablota presochasqankumanta

²⁶Pablom chay tawantin runakunata púsarikuspan paqarinnintin punchaw *chuyanchakurqaku hinaspan temploman yaykurqa haykapim chuyanchakusqanku tukusqan willakuq chaynapi ofrendankuta sapakama Diosman ofrecenankupaq.

²⁷Qanchis punchaw tukuykuchkaptinñam Asia lawmanta kaq wakín judiokuna Pablota templopi rikururqaku hinaspan llapa runakunata hatarirachirqaku paypa contranpi. Hapiruspankuñataqmi ²⁸qayaykachakurqaku:

—Ísraelpa miraynin runakuna yanapawayku! Kay runam tukuy hinastinpi purispan Israel runakunapa contranpi, *Moisespa leyinpa contranpi hinaspa templopa contranpi yachachin. Kunanpas templomanmi mana judio kaq runakunata pusaykurun, chaynapim huchallikurun kay templopi mana ruranata ruraspa.

²⁹Chaynataqa nirqaku Efeso llaqtayoq Trofimowan Jerusalen llaqtapi rikurusqankuraykum, Payqa manam judiochu karqa. Payta temploman Pablo púsarusqantam piensarqaku.

³⁰Llaqtapi llapa runakuna chayta uyariruspankum huntallaña kallpamurqaku. Pablota hapiruspankum temploman hawaman aysarqaku hinaspan templopa punkunta apurawllamanña wichqarurqaku. ³¹Wañurachinankupaq kachkaptinkuñam Roma llaqtayoq soldadokunapa jefenman willaykamurqaku:

—Jerusalenpi lliw runakunam chaqwata rurachkanku —nispa.

³²Paymi capitanninkunatawan soldadokunata púsarikuspa kallpaylla chayarurqaku hinaptinmi payta soldadokunatawan rikuruspanku chay llapa runakuna Pablota maqachkaspanku sayarurqaku. ³³Soldadokunapa jefen asuykuspanmi Pablota presocharurqa hinaspan kamachirqa iskay cadenawan watanankupaq hinaspan paykunata tapurqa:

—¿Pitaq kay runa? ¿Imatataq rurarun? —nispa.

³⁴Llapa runakunañataqmi qaparirqaku wakín hukta, wakínñataq hukta, hinaptinmi bulla rurasqankurayku chay jefeqa mana allintachu entienderqa chaymi kamachirqa cuartelman Pablota pusanankupaq. ³⁵Ichaqa llapa runakuna ñitinakuptinmi cuartelpa gradasinman chayaruptinku Pablotaqa soldadokunaña wanturqa. ³⁶Llapa runakunañataqmi qepankuta qatispa qaparirqaku:

—iWañuchun! —nispa.

Pablota defiendekusqanmanta

³⁷Pablota cuartelman apaykuchkaptinkuñam soldadokunapa jefenta Pablo tapurqa: —¿Imallatapas rimariymanchu? —nispa.

Chaymi payñataq nirqa:

—iQamqa yachasqankim *griego rimayta! ³⁸Chaynaqa ¿manachu qamqa Egipto runa kanki? Qayninpakunallaqa ¿manachum runa wañuchi qkunata hatarichispayki tawa waranqatapuni chunniqman púsarqani? —nispa.

³⁹Hinaptinmi Pabloñataq nirqa:

—Ñoqaqa Tarso llaqtapi nacekuq judiom kani, llaqtayqa allin reqsisqa Cilicia lawmi. Ama hina kaspayá permitiykuway llapa runakunata rimapayaykunaypaq —nispa.

⁴⁰Chay jefe “allinmi” niykuptinmi gradaspi Pablo sayaykuspa makinwan runakunata señaschaspá upallachirqa. Upallaruptinkuñam *hebreo rimayninkupi paykunaman Pablo nirqa:

22¹—Taytakuna, wawqellaykuna, uyariykullawaychik defiendekunaypaq rimarisqayta —nispa.

²Chaymi *hebreo rimayninkupi rimaqta uyariruspanku aswanraq upallarurqaku. Chaymi Pablo nirqa:

³Ñoqaqa Cilicia law Tarso llaqtapi nacekuq judiom kani. Ichaqa kay Jerusalenpim educaturqani, yachachiqniypas karqa Gamalielmi, paymi allinta yachachiwarqa ñawpaq abuelonchikkunapa leyninta. Diosninchiktam tukuy sonqoywan servini qamkunapas kunan servisqaykichikman hina.

⁴Chayraykum Jesucristopi iñiqkunata ñakarichirqani wañunankukama, warmitapas-qaritapas presochaspaymi apachirqani carcelman. ⁵Tukuy chaykunataqa sumaqtam yachanku sacerdotekunapa jefenpas chaynataq llapallan kamachiqkunapas. Paykunam oficiokunata qowarqaku Damasco llaqtapi judiomasinchikkunapaq. Chaynapim rirqani iñiqkunata kay Jerusalem llaqtaman presota apamuspay castigachinaypaq.

Pablom willakun Jesucristoman iñisqanmanta

(Hch 9:1-19. 26:12-18)

⁶—Damasco llaqtaman chayaykuchkaptiyñam yaqa chawpi punchawta cielomanta qonqayta llumpay achkiy kanchaykuwarqa. ⁷Chaymi pampaman wichiykuspay uyarirqani “Saulo, Saulo ¿imanasqataq qatikachawanki?” niqta. ⁸Chaymi tapurqani: “¿Pitaq kanki Señor?” nispa. Hinaptinmi nimuwarqa: “Ñoqaqa qatikachawasqayki Nazaretmanta kaq Jesusmi kani” nispa. ⁹Riqmasykunapas rikurqam chay achkiytaqa ichaqa manam entien-derqakuchu chay rimapayawaqniypa nisqantaqa. ¹⁰Hinaptinmi tapurqani: “¿Imatataq rurasqa Señor?” nispa. Payñataqmi niwarqa: “Hatarispayki Damasco llaqtaman yaykuy, chaypim imam ruranaykita nisunki” nispa. ¹¹Chay sinchi achkiy ñawsayarachiwaptinmi riqmasykuna makiymanta pusawaspanku Damasco llaqtaman chayachiwarqaku.

¹²—Chaypim *yacharqa Ananias sutiyoq runa. Payqa karqa *Moisespa leynin kasukuqmi. Chayraykum Damascopei *yachaqa lliw judiokunapas payta respetaqku. ¹³Paymi qawaqniy hamuspa niwarqa: “Wawqey Saulo, mosoqmanta qawarikuy” nispa. Chay ratolla-pi qawarikuruspaymi Ananiasta rikururqani. ¹⁴Chaymi pay niwarqa: “Abuelonchikkunapa Diosninmi akllasurqanki paypa munasqanta yachanaykipaq hinaspa justo kaq Jesusta rikuruspayki kikinpa vozninta uyarinaykipaq. ¹⁵Jesusmantam tukuy hinastinpi llapallan runakunaman willakunki rikusqaykimantawan uyarisqaykimanta. ¹⁶Kunanqa ¿imataraq-taq suyachkanki? Hatarispayá bautizakuy, Señorta qayakuspayá huchaykikunata mayllay.”

Mana judio kaq runakunaman Pablopa risqanmanta

¹⁷—Jerusalen llaqtaman kutiramuspayñataqmi Diosta mañakuq rirqani temploman, chaypim revelacionta chaskirqani. ¹⁸Señorta rikuruptyimi pay niwarqa: “Kay runakunaqa manam creenqachu ñoqamanta rimasqaykitaqa, chaynaqa utqaymanyá lloqsiy kay Jerusalem llaqtamanta” nispa. ¹⁹Hinaptinmi ñoqañataq nirqani: “Señor, paykunaraq yachanku lliw iñiqnikikunapa contranpi rurasqaykunataqa, *huñunakuna wasikunaman rispaymi qanman iñiqkunata carcelaspay maqqa kani.” ²⁰Qanmanta willakuq Estebanta wañuchiptinkupas kikiypuni chaypi kaspaymi: “Allintam rurachkankichik” nispay wañuchiqkunapa pachanta cuidarqani. ²¹Chaynata niptyimi Señorñataq niwarqa: “Qamtaqa karu llaqtapi mana judio kaqkunaman rinaykipaqmi kachasqayki” nispa.

Cuartelman Pablopa yaykusqanmanta

²²Pablopa chayna nisqankamalla uyariruspankum qaparirqaku:

—iChay runaqa wañuchunyá! ¡Amañayá kawsachunchu! —nispa.

²³Chaynata qayaykachakuspankum pachankutapas wischuspanku allpakunata altoman chaqchurqaku. ²⁴Chayraykum soldadokunapa jefen kamachirqa:

—Pablota cuartel ukuman apaspaykichik tapuychik: “¿Imanasqataq kay llapa runakuna chaynataña qaparinku qampa contraykipi?” nispa. Mana rimayta munaptinga azoteychik.

²⁵Ichaqa azotenankupaq watasqaña kachkaptinmi hichpanpi kaq capitanta Pablo nirqa: —¿Kanchu derechoykichik justiciata mana rurachkaspa Roma llaqtaman perteneceq runata azotenaykichikpaq? nispa.

²⁶Capitan chayta uyariruspanmi jefenman willaq rirqa:

—¿Imatataq ruranki? Kay runaqa Roma llaqtaman perteneceqmi kasqa —nispa.

²⁷Hinaptinga soldadokunapa jefenñataq asuykuspan Pablota tapurqa:

—Niykuway ¿Romaman perteneceqchum kanki? —nispa.

Hinaptinga Pabloñataq nirqa:

—Arí —nispan.

²⁸Chaymi soldadokunapa jefenñataq nirqa:

—Ñoqaqa achka qollqewanmi rantirqani Roma llaqtaman perteneceqchum nispa.

Chaymi Pabloñataq nirqa:

—Ñoqaqa nacesqaymantapunim perteneceqmi nispa.

²⁹Chaynata niruptinmi Pablota azotenankupaq kaq soldadokunapas chaylla ladonmanta suchurikurqaku. Soldadokunapa jefenpas Roma llaqtaman Pablopa perteneceqanta yacharuspanmi mancharikururqa watarachisqanmantapas.

Judiokunapa cortepi Pablopa defiendekusqanmanta

³⁰Soldadokunapa jefenmi cheqaptapuni yachayta munarqa imamantam judiokunapa Pablo acusasqankuta. Chaymi paqarinnintin punchaw watachisqan cadenakunata kachaykachirqa hinaspam judio *sacerdotekunapa jefenkunatawan *cortemanta lliw kaqkunata huñuchirqa. Pablota pusaspanmi paykunapa qayllanpi sayachirqa.

23 ¹*Cortepi llapa autoridadkunata allinta qawaykuspanmi Pablo nirqa:

—Wawqellaykuna, kunankamam sonqoy hawkalla karqa Diospa qayllanpi —nispa.

²Hinaptinga llapa *sacerdotekunapa jefen Ananiasñataq, Pablopa ladonpi kaqkunata kamachirqa siminpi laqechunanpaq. ³Pabloñataqmi nirqa:

—iYaw qara uya! Diosmi qamtapas laqechusunki, Leyman hina juzgawanaykipaqmi chaypiqa tiyachkanki, leyta mana kasukuspaykim laqechuchiwanakirqa —nispa.

⁴Chaypi kaqkunañataqmi Pablota nirqaku:

—¿Chaynatachu insultanki Diospa akllasqan *sacerdotekunapa jefenta? —nispa.

⁵Pabloñataqmi nirqa:

—Wawqellaykuna, manam ñoqaqa yacharqanichu sacerdotekunapa jefen kasqantaqa, Bibliapim nichkan: “Amam llaqtaykipi autoridadtaqa ñakankichu” nispa.

⁶Chaypi wakin autoridadkunam *saduceo partidomanta karqa, wakinñataqmi *fariseo kaqkunamanta. Chayta Pablo yacharuspanmi qaparirqa:

—Wawqeykuna, ñoqaqa kani castaykuna hina fariseom. Wañuqkunata Dios kawsarichinantam confianzawan suyani. Chay yachachisqaymantam juzgawachkankichik.

⁷Chaynata rimaruptinmi *fariseokuna llapa *saduceokunawan atipanakuyta qallaykuspa iskayman rakinakururqaku. ⁸*Saduceokunam yachachinku: “Wañuqkunaqa manam kawsarinchu manataqmi angelkunapas nitaq espiritukunapas kanchu” nispa. *Fariseokunam ichaqa chaykunapi creenku. ⁹Nisyuneqta lliw rimaptinkum fariseokunamanta Diospa leynin yachachikuqkuna sayarispanku atipanakurqaku:

—Manam kay runapiqa ima mana allintapas tarinikuchu, ichapas cheqapta paytaqa angelpas otaq allin espiritupas rimapayarqa —nispa.

¹⁰Llumpa-llumpayta atipanakuptinkum soldadokunapa jefen mancharikurqa:

—Pablotaqa tisaparunqakupaschá —nispa.

Chaymi soldadokunata kamachirqa:

—Yaykuspaykichik imaynatapas Pablota horqomuspaykichik cuartelman pusaychik —nispa.

¹¹Chay tutam Pabloman Señorninchik rikuriykuspan nirqa:

—Kallpanchakuy Pablo, kay Jerusalem llaqtapi ñoqamanta willakusqaykita hinam Roma llaqtapipas willakunayki —nispa.

Pablota wañuchinankupaq yachachinakusqankumanta

¹²Paqarinnintinñataqmi wakin judiokuna juramentaspanku yachachinakurqaku Pablota wañurachinankupaq, paykunam ninakurqaku:

—Pablota wañurachinanchikkamam ama mikusuncho nitaq imatapas tomasunchu —nispa.

¹³Chay juramentaqqunam tawa chunka masnin qarqaku. ¹⁴*Sacerdotekunapa jefenkunapatawan judio kamachikuqkunapata rispankum nimurqaku:

—Juramentarunikum, manam imatapas mikusaqkuchu Pablota wañurachinaykukama, ¹⁵qamkunayá *cortepi wakin autoridadkunapiwan mañamuychik Roma llaqtayoq soldadokunapa jefenmanta chaynapi paqarinpuni qamkunaman Pablota pusamunanpaq, pucharachimunkichikqa: “Paymantam aswan allintaraq yachaykuyta munaniku” nispa-llam. Ñoqaykum listolla suyasaqku manaraq chayamuchkaptin wañurachinaykupaq.

¹⁶Ichaqa chay rimanakusqankutam Pablota paninpa wawan uyariurqa chaymi cuartelman rispan Pabloman willaykamurqa. ¹⁷Chaymi huknin capitanta Pablo qayaykuspan nirqa:

—Kay joventa pusay jefekiman uyariqusqanta willananpaq —nispa.

¹⁸Jefenman chay joventa pularuspanmi chay capitán nirqa:

—Presonchik Pablom qayaykuwaspan ruegakuwarqa kay joventa qanman pusamunaypaq chaynapi imam uyariqusqanta willasunaykipaq.

¹⁹Chaynata willaykuptinmi Pablota sobrinonta chay capitánpa jefen makinmanta hapiykuspa huklawchaman pusaspa tapurqa:

—¿Imatataq willawanki? —nispa.

²⁰Hinaptinmi chay jovenñataq nirqa:

—Wakin judiokunam yacharachinakunku Pablota mañasunaykipaq, paykunam nisunki: “Paqarinyá Pablota *corteman pusay, paymanta aswan allintaraq yachaytam munaniku” nispa. ²¹Ichaqa amam chay llullakusqankutaqa creenkichu, tawa chunka masnin runakunam pakakuspa suyachkanku. Paykunam Diospa qayllanpi kaynata juramentarunku: “Amam imatapas mikusuncho nitaq tomasunchu Pablota wañurachinanchikkama” nispa. Listollañamá suyachkanku aceptaykuptiki wañurachinankupaq.

²²Chaynata soldadokunapa jefen uyariuruspam joventa aviarurqa:

—Ñoqaman niwasqaykitaqa amam pimanpas willankichu —nispa.

Prefecto Felixpaman Pablota pusasqankumanta

²³Soldadokunapa jefenmi iskay capitanninkunata qayaykuspan kamachirqa:

—Alistaychik iskay pachak chakillawan riq soldadokunatawan qanchis chunka sillada soldadokunata, alistaychiktaqyá lanzawan peleaq iskay pachak soldadokunatapas chaynapi tutaña Cesarea llaqtaman rinankupaq. ²⁴Alistaychiktaqyá caballokunatapas Pablo sillakunanaq chaynapi sanollata prefecto Felixman chayachinaykichikpaq —nispa.

²⁵Paykunawanmi apachirqa kayna niq cartata:

²⁶Ñoqa Claudio Lisiasmi saludamuyki, ancha reqsisqa prefecto Felix. ²⁷Judio runakunam pusachimusqay runata presocharuspanku wañurachiyta munarqaku. Ichaqa Roma llaqtaman pertenesqanta yacharuspaymi soldadokunawan rispay payta salvaramurqani. ²⁸Hinaspaymi imamantam acusasqankuta yachayta munaspay pusarqani judiokunapa *cortenman. ²⁹Chaypim yachamurqani leyninkupa contranpi rurarusqanmanta acusasqankuta. Ichaqa manam ima delitonpas kanchu wañunanpaq hinaqa nitaq carcelpi kananpaq hinaqa. ³⁰Chaywanpas judiokuna wañurachinankupaq rimanakusqanta yacharuspaymi qanman pusachimuyki. Chaynallataqmi acusaqninkunatapas kamachirqani qampa qayllaykipiña payta acusanankupaq.

³¹Soldadokunam jefenkupa kamachisqanman hina Pablota tutallan pusarqaku Antipatris llaqtakama. ³²Achikyaramuptinmi sillada soldadokuna seguirqaku Pablowan, wakin soldadokunañaataqmi kutikamurqaku cuartelman. ³³Cesarea llaqtaman chayaruspankum carta apasqankuta Prefecto Felixman qoykurqaku hinaspam entregaykurqakutaq Pablotapas. ³⁴Chay cartata prefecto leeruspanmi Pablota tapurqa maylaw llaqtayoqmi kasqanmanta. “Cilicia lawmi kani” niptinñaataqmi ³⁵nirqa:

—Acusaqnikikuna hamuptinñam quejaykita uyarisqayki —nispa.

Hinaspam soldadokunata kamachirqa Herodespa palacionpi Pablota cuidanankupaq.

Felixpa ñawpaqninpi Pablota defiendekusqanmanta

24 ¹Pichqa punchawmantam *sacerdotekunapa jefen Ananias chayaramurqa Tertulo sutiyoq abogadotin hinaspa wakin kamachikuqkunapiwan. Pablota acusanankupaqmi prefecto Filixpaman presentakurqaku. ²Chaymi Pablota pusaykaramuptinku abogado Tertulo acusayta qallaykurqa kaynata:

—Señor prefecto Felix, yachaywan gobiernasqaykiraykum kay nacionpi imakunapas allin kachkan hinaptinmi hawkalla kawsakuniku. ³Ancha reqsisqa prefecto Felix, tukuy imapas allin rurasqaykimantam llaqtaykupi llapallan runakuna ancha-anchata agradecekuykiku. ⁴Ichaqa ama hina kaspaykiyá ratolla uyariykullawayku. ⁵Kay Pabloqa peste onqoy hinam. Tukuy hinastinpim judiokunata rakinan, payqa nazareno partidopa cabecillanmi. ⁶Temploykutapas despreciaptinmi hapiruspayku (leyniykuman hina juzgayta munarqaniku. ⁷Aswanqa comandante Lisiasmi hamuruspan Pablota qechuruwarqaku. ⁸Paymi niwarqaku hamuspa Pablota acusanaykupaq.) Munaspaykiqa kikikipuniyá tapuy acusasqaykuqa cheqap kasqanta yachanaykipaq.

⁹Chaynata Tertulo rimaruptinmi chaypi kaq judiokunapas:

—Arí, tukuy kaykunaqa cheqappunim —nirqa.

¹⁰Hinaptinmi rimananaq Pablota prefecto Felix señascharqa. Chaymi Pablo nirqa:

—Qanmi kay nacionpi unay wataña juez kachkanki, chaymi ancha kusikuywan kunan defiendekusaq. ¹¹Yaqa chunka iskayniyoq punchawllaraqmi Diosta adoranaypaq Jerusalem llaqtaman chayaraqani. Munaspaykiqa chayna kasqantam yachaykuwaq. ¹²Templopiqa, *huñunakunayku wasipiqá hinaspa callekunapiqa manam piwanpas atipanakurqanichu nitaqmi chaqwatapas hatarichirqanichu. Manamá chayna rurachkaqtachu ñoqataqa rikuwarqaku. ¹³Acusawasqankumantaqa paykunaqa manam pruebasunkimanchu. ¹⁴Ichaqa manam negakunichu, abueloykunapa Diosnintam adorani mosoq yachachikuyman hina, chaytam paykuna ninku: “Rakinachiq partido” nispa. Ichaqa ñoqapas creenim Moisespa hinaspa Diosmanta willakuqkunapa lliw qellqasqantaqa. ¹⁵Ñoqapas paykuna hinam confianzawan suyachkani allin runakunatawan mana allin runakunata hamuq punchawpi Dios kawsarichimunanta. ¹⁶Chayraykum Diospa qayllanpipas hinaspa runakunapa qayllanpipas concienciaypa mana acusasqan kawsakuyta munani.

¹⁷—Unay watakunamantañam Jerusalem llaqtaman kutirqani wakcha judiokunapaq yanapakuy qollqeta apaspay chaynataq Diosmanpas ofrendaykunata qonaypaq. ¹⁸Chayta rurachkaptiyimi Asia lawmanta hamuq judiokuna, templo rikuruwarqaku. Chay ratopiqa costumbreykuman hinam *chuyanchakusqa kachkarqani, ichaqa manam chaqwata ruraspaychu nitaq achka runakunawanchu. ¹⁹Sichu contraypi imapas kaptinqa Asia lawmanta hamuq chay judiokunachiki kayman hamuspa acusawanmanku. ²⁰Mana chayqa kaypi kaqkunayá nichunku: *Cortepi kaspay imapas mana allin rurasqaymanta. ²¹Ruraspayqa-rurarqani kayllatam, paykunapa qayllanpi kachkaspaymi qaparirqani: “Wañuqkunata Dios kawsarichinanmanta yachachisqayraykum juzgawachkankichik” nispa.

²²Pablota nisqanta prefecto Felix uyariurspanmi Jesucristomanta yachachikuyta allinta yachasqanrayku nirqa:

—Soldadokunapa jefen Lisias hamuptinñam kay asuntomanta allinta yachasaq —nispa.

Chaynata rimaruspanmi chay huñunakuyta tukururqa. ²³Capitannintam kamachirqa:

—Cuidaychik Pablota, amam harkakunkichikchu pipas watukamuspan yanapanantaqa —nispan.

²⁴Unayneqmantañam prefecto Felixqa judia warmin Drusilapiwan palacionman rispa Pablota qayachimurqa Jesucristoman iñikuymanta willananpaq. ²⁵Runapa allin rurananmanta, tentacionkuna aguantaymanta hinaspa llapallan runakunaqa Diospa juzgasqan kananmanta Pablo rimaruptinmi prefecto mancharikuspan nirqa:

—Pasakuyña, ichapas yapapiña qayachimusqayki —nispa.

²⁶Kachaykunapaq qollqe qonanta munaspanmi achka kutita qayachimuq paywan parlananpaq. ²⁷Iskay wataña pasaruptinmi Felix lloqsikurqa prefecto kasqanmanta hinaptinmi Porcio Festoña yaykurqa paypa rantinpi. Felixmi judiokunawan kuyachikuyta munaspan Pablota hina presollata saqerurqa.

Prefecto Festopa ñawpaqninpi Pablota defiendekusqanmanta

25 ¹Prefecto Festo Cesarea llaqtaman gobiernananpaq chayaramuspanmi kimsa punchawllamanta Jerusalem llaqtaman rirqa. ²Chaypim *sacerdotekunapa jefenkuna wakín reqsisqa judiokunapiwan Pablota acusaspanku ³mañakurqaku:

—Ama hina kaspaykiyá Pablota pusarachimuy kay Jerusalem llaqtaman —nispa.

Chaynataqa mañakurqaku Pablota pusamuchkaptinku ñanpi wañurachinanku-paqmi. ⁴Ichaqa Festom paykunata nirqa:

—Pabloqa Cesarea llaqtapiraqmi preso kachkan. Prontom wakman risaq.

⁵Chaynaqa qamkunamantayá autoridadkuna ñoqawan richun hinaspayá imapas mana allin rurasqanmanta chay runata acusamuchunku —nispá.

⁶Yaqa chunka punchaw Jerusalem llaqtapi karuspanmi prefecto Festo kutikurqa Cesarea llaqtaman. Chaymi paqarinnintillan juzganampi tiyaykuspan Pablota pusa-chimurqa. ⁷Pablo yaykuptinmi Jerusalem llaqtamanta riq judiokunapas asuykurqaku hinaspam tukuy imamanta acusarqaku, ichaqa rimasqanku cheqap kasqantaqa manam pruebayta atirqakuchu. ⁸Hinaptinmi defiendekuspan Pablo nirqa:

—Judiokunapa leyninpa contranpiqa manam imatapas ruraraqanichu nitaq tem-ploykupa contranpipas nitaq Rey Cesarpa contranpipas —nispá.

⁹Ichaqa Prefecto Festom judiokunata favoreceyta munaspan Pablota tapurqa:

—¿Munankichum Jerusalemman riyta wakpiña juzgamunaypaq? —nispá.

¹⁰Pabloñataqmi nirqa:

—Rey Cesarpa kamachikusqanman hinaqa kay cortepim justiciawanayki. Yachasqaykipi hinapas judiokunataqa manam imanarqanichu. ¹¹Sichum wañunaypaq hina ima mana allintapas ruraptiyqa wañuchiwaychikyá. Acusawasqanku mana cheqap kaptinqa manam pipapas derechon kanchu judiokunaman entregawanapaqqa. Chaynaqa kikin Rey Cesarña juzgawanapaqmi mañakuni.

¹²Festoñataqmi consejeronkunawan parlaruspan Pablota nirqa:

—Rey Cesarña juzgasunaykipaqmi mañakurunki. Chaynaqa paymanmi rinki —nispá.

Pablota Rey Agripapa qayllanman pusasqankumanta

¹³Chay punchawkunapim Rey Agripa warmin Berenicepiwan rirqa Cesarea llaqtaman prefecto Festo watukuq. ¹⁴Chaymi achka punchawkuna quedaruptinku Rey Agripaman Pablomanta willaspa prefecto Festo nirqa:

—Kaypim prefecto Felixpa saquesqan preso kachkan. ¹⁵Jerusalenpi kachkaptiyi judio *sacerdotekunapa jefenkuna wakin kamachikuqkunapiwan mañawarqaku juzgaspay payta wañuchinaypaq. ¹⁶Chaymi ñoqañataq nirqani: “Roma llaqtayoq autoridadkunaqa manam pitapas wañuchiymankuchu acusaqninkunapa qayllanpi acusasqankumanta imatapas mana defiendekuchkaptinqa” nispay. ¹⁷Acusaqninkuna hamuruptinmi paqarinnintinpunilla juzganaypi tiyaykuspay Pablota pusachimurqani. ¹⁸Chay acusaqkuna chaypiña kaptinkum piensarqani llumpay delitokunamanta acusanankuta ichaqa tukuy imamanta acsaruptinkum mana imatapas tarirqanichu. ¹⁹Diospi creesqankumanta rimaspallankum paypa contranpi karqaku. Rimarqakutaqmi Jesus sutiyoq wañuq runamantapas. Pabloñataqmi: “Payqa kawsachkanmi” nin. ²⁰Chay asuntomanta imayna rurayta mana atipaymi Pablota tapurqani: “¿Munankichu Jerusalem llaqtapiña qamta juzgamunaypaq?” nispá. ²¹Pablom ichaqa mañakururqa kikin Rey Cesarña juzganapaq chaymi kamachirqani payman pusachinaykama hinalla preso kananpaq.

²²Hinaptinmi Rey Agripañataq Festota nirqa:

—Ñoqapas munaymanmi chay runa uyariykuyta —nispá.

Festoñataqmi nirqa:

—Paqarinmi uyarinki —nispá.

²³Paqarinnintinñataqmi Rey Agripawan Berenice allichapakusqallaña corteman chayarurqaku. Soldadokunapa jefenkunapiwan chay llaqtapi allin reqsisqa runakunam compañarqaku. Festo kamachikuptinmi Pablota pusaykurqaku. ²⁴Chaymi Festo nirqa:

—Rey Agripa hinaspa kaypi ñoqaykuwan huñunasqa señorkuna, kaypim qawach-kanchik kay runata. Achka judiokunam Jerusalem llaqtapipas chaynataq kay llaqtapipas paypa contranpi quejakuwarqaku hinaspa qayaykachakurqaku “wañuchunpuni” nispa.²⁵ Ñoqapa piensasqayman hinaqa manachusmi imatapas payqa ruraraqachu wañunanpaq hinaqa. Aswanqa kikinpunim mañakurqa Rey Cesarña juzganapay chaymi paymanña pusachisqa.²⁶ Ichaqa kay runapa contranpi Rey Cesarman qellqanaypaq mana imapas kaptinmi qamkunaman pusachimuni, tukuymanta llalliqaqa qanman ancha reqsisqa Rey Agripa. Tapupaptikim yachasaq imam qellqanaytapas.²⁷ Manachusmi allinchu kanman imatapas contranpi mana qellqanaypaq kachkaptin preso pusachiyniyqa.

Rey Agripapa ñawpaqninpi Pablo defiendekusqanmanta

26

¹Chaymi Agripa nirqa Pablota:

—Rimarikuy defiendekunaykipaq —nispa.

Hinaptinmi Pablo makinwan señaschaspa rimarirqa:

²—Rey Agripa, llaqa judiokuna tukuy acusawasqanmanta qampa qayllaykipi defiendekunaypaq kaspaymi kusikuni. ³Qamqa yachankim judiokunapa llapallan costumbrentapas chaynataq atipanakusqankutapas, chayraykum aswanraq kusikuni, qamtam mañakuyki pacienciawan uyariykuwanaykipaq.

Pablopa ñawpa vidanmanta

⁴—Lliw judiokunam yachanku imaynam warma kasqaymantaraq llaqtaypipas hinaspa Jerusalem llaqtapipas kawsasqaytaqa. ⁵Munaspankuqa willakunmankum ñoqapa unanayña *fariseo kasqayta. Yachasqaykichikpi hinam wakin judiokunaman tapas fariseokunaqa leykunata allinta kasukuniku. ⁶Kunanñataqmi “wañuymantaqa kawsarimusunmi” nispa confiakusqayrayku juzgasqa kachkani, chay kawsarimuy-mantaqa Diosmi ñawpaq abuelonchikkunaman prometeturqa. ⁷Chay promesapa cumplikunantam ñoqayku chunka iskayniyoq ayllukunapas confianzawan suyachkaniku. Tukuy sonqoykuwanmi Diosta tuta punchaw yupaychaniku. Chay promesapi confianzawan suyasqayraykum reylláy, judiokuna acusawan. ⁸¿Imanasqamá qamkunaqa mana creeya atinkichikchu wañuqkunata Dios kawsarichimusqantaqa?

İniqkunata Pablo ñakarichisqanmanta

⁹—Ñawpaqtaqa ñoqapas piensasqmi kani Nazaretmanta kaq Jesuspa contranpi tukuy ima rurayta. ¹⁰Chaynatamá ruraraqani Jerusalem llaqtapipas. Sacerdotekunapa jefenkuna autorizawaptinmi achka İniqkunata carcelarqani. Wañuptinkupas “Allinmi” niqmi kani. ¹¹Jesucristota neganankupaqmi ñakarichirqani. Chaynatamá ruraraqani llaqa *huñunakuna wasikunapipas, paykunapay llumpayta piñakuspaymi ñakarichinaypaq huklaw llaqtakunapipas maskamurqani.

Pablopa İnikusqanmanta

(Hch 9:1-19. 22:6-16)

¹²—İniqkunata ñakarichinaypaqmi rirqani Damasco llaqtaman, *sacerdotekunam autorizawarqa chayman rinaypaq. ¹³Chawpi punchawta richkaspayñataqmi reylláy, intimantapas aswan kancharichkaq achkiytaraq rikururqani. Hinaptinmi chay achkiy riqmasiykunatawan kanchariykuwarqa. ¹⁴Lliwchayku pampaman wichiykuptykuñataqmi uyarirqani *hebreo rimayniykupi kayna niqta: “Saulo, Saulo ¿imanasqataq qatikachawanki? Puata

bueyes haytachkaq hinam kichayki nanachikuchkanki” nispa. ¹⁵Chaymi nirqani: “¿Pitaq kanki Señor?” nispay. Hinaptinmi Señorñataq niwarqa: “Ñoqaqa qatikachawasqayki Jesusmi kani. ¹⁶iSayariy! Sirvientey kaspá kunan rikuwasqaykimantawan qepa punchawkunapi rikuchinaymanta willakunaykipaqmi qanman rikuriykuyki. ¹⁷Ñoqam waqaychasqayki judiokunamantapas chaynataq mana judio runakunamantapas, paykunamanmi kunan kachayki ¹⁸ñawinkuta kichamunaykipaq chaynapi tutayaypi hina huchapi manaña purispanku achkiypiña kawsanankupaq hinaspa *Satanaspa munasqanta amaña ruraspa Diostaña kasukunankupaq. Ñoqaman iniptinkum huchankuta Dios pampachanqa, chaynapi paykunapas Diospa akllasqankunawan kuska herenciata chaskinqaku.”

Pablopa kasukusqanmanta

¹⁹—Reynilláy Agripa, chaynata Jesus niwaptinmi cielomanta uyarisqayta kasukurqani, ²⁰puntatam willakurqani Damasco llaqtapi, hinaspañataq Jerusalen llaqtapi, willakurqanitaqmi lliw Judea lawpi kaqkunamanpas chaynataq mana judio kaqkunamanpas. Paykunatamá nirqani: “Huchaykichikmanta wanakuspaykichik Diosman kutirikuychik hinaspa imatapas allintaña ruraychik wanakusqaykichikta qawanankupaq” nispay. ²¹Kaynata willakusqayraykum judiokuna templopi hapiruwaspáku wañurachiwayta munarqaku. ²²Aswanqa Dios yanapawaptinmi kunankamapas hatunmanpas taksamanpas willakuchkaniraraq hina kaqlata. Manam ñoqaqa huktachu rimachkani aswanqa Diosmanta willakuqkunapa hinaspa Moisespa nisqallantam. Ñawpaqtaraqmi paykuna nirqaku: ²³“Cristom ñakarispá wañunqa, wañuqkunamantam puntata kawsarimunqa hinaspa allin noticiata willakunqa castanchikkunamanwan mana castanchik kaqkunamanpas” nispa.

Rey Agripata Pablo inichiy munasqanmanta

²⁴Pablo defiendekuspa chaykunata rimaptinmi Festo qaparirqa:

—iLocoyarunkim Pablo! Llumpay yachaynikim locoyarachisunki —nispa.

²⁵Pabloñataqmi nirqa:

—Ancha-ancha reqsisqa Festo, manam locoyarunichu, yuyaywanmi cheqapllata rimachkani. ²⁶Rey Agripaqa yachanpunim tukuy kaykunataqa chaymi paypa ñawpaqninpi clarota rimani. Sumaqtamá yachachkan tukuy chaykunataqa, chaykunaqa manamá pakasqallapichu pasakurqa. ²⁷Reynilláy Agripa ¿creenkichum Diosmanta willakuqkunapa nisqanta? Arí, qamqa creenkipunim.

²⁸Agripañataqmi nirqa:

—Asllamantam yaqalla Cristoman inirachiwanki —nispa.

²⁹Hinaptinmi Pablo nirqa:

—Asllamanta otaq achkamanta kaspapas Diosyá munachun ama qamllachu aswanqa kaypi lliw uyariqnaykunapas Cristoman ñoqa hina ininaykichikpaq, ichaqa ama cadenasqachu —nispa.

³⁰Chayta Pablo rimaruptinmi Rey Agripa sayarirurqa, sayarirurqataqmi pre-fecto Festopas, Berenicepas hinaspa chaypi lliw tiyaqkunapas. ³¹Huklawman asuriruspankuñataqmi ninakurqaku:

—Kay runaqa wañunanpaq hinaqa manam imatapas rurasqachu, manataqmi presopas kanmanchu —nispa.

³²Agripam Festota nirqa:

—Rey Cesar juzganapaq Pablopuni mana mañakuptinqa kachaykuchwanmi karqa —nispá.

Pablota Roma llaqtaman pusachisqanmanta

27 ¹Buquepi Italia lawman pusachiwanankupaq rimanakuruptinkum Pablota wakin presokunatawan entregarqaku Augusto sutiyoq tropakunapi Capitan Julioman. ²Adramitio llaqtamanta buque Asia lawpi llaqtakunaman pasanapaq kaptinmi chay buquepi rirqaniku. Noqaykuwantaqmi rirqa Macedonia lawpi Tesalonica llaqtayoq Aristarcopas. ³Paqarinnintinñataqmi Sidon llaqtaman chayarqaniku. Hinaptinmi Pablota kuyapayaspan reqsisqankuna watukunanpaq Capitan Julio mana harkakurqachu chaynapi payta yanapaykunankupaq. ⁴Sidon llaqtamanta pasaspaykum Chipre islapa *alleq lawninta rirqaniku contraykupi wayramusqanrayku. ⁵Lamar qochatam pasarqaniku Cilicia lawpa hinaspa Panfilia lawpa chimpana hinaspa chayarurqaniku Licia lawpi Mira llaqtaman.

⁶Chaypim soldadokunapa capitannin tarirurqa Alejandria llaqtamanta hamuspa Italia lawman riq buqueta. Chaymanmi pusaykuwarqaku Italiakama apawanankupaq. ⁷Allillamantam rirqaniku achka punchawpi hinaspaykum sallaslataña chayarqaniku Gnido islapa chimpanman. Contraykupi wayramuptinmi Creta isla wayramanta harkawaptinku pasarqaniku Salmon lawpa chimpanman. ⁸Ñakariyllawanña chay islapa waqtanta rispáyku Buquepa Sumaq Sayanan sutiyoq sitioman chayarqaniku. Chaypa chimpanpim Lasea llaqta kachkan.

⁹Unaruptiykuñataqmi para tiempo chayamuchkarqaña, llumpay sasañam karqa lamar qochanta rinapaq chaymi Pablo nirqa:

¹⁰—Riqmasillaykuna, kay viajenchikqa llumpay sasallañam kanqa, buquepas cargantinmi chinkakuykunqa hinaptinmi ñoqanchikpas wañuyqa patanpiña kasunchik —nispá.

¹¹Soldadokunapa capitanninñataqmi Pablota nisqanta mana uyarispan buque manejaqa hinaspa dueñonpa nisqanta kasukurqa. ¹²Para tiempopi buque chaypi samanapaq mana allin kaptinmi yaqa lliwchanku tantanakurqaku chay sitio manta lloqsispa buquepa sayanan Feniceman chayaypi rinankupaq. Chay Fenice llaqtaqa qawachkan Africa lawtawan Grecia lawtam, chaypimá para tiempopi samayta munarqaku.

Lamar qochapi llumpay wayra hatariramusqanmanta

¹³*Tchoq lawmanta sumaqlataña wayrarimuptinmi rinaykupaq allin hinaña karqa. Lloqsispaykum Creta islapa waqtallanta rirqaniku. ¹⁴Aswanqa manapas unaymantam *alleq lawmanta Noreste sutiyoq viento sinchita wayramuspan ¹⁵buqueta apayta qallaykurqa, wayrapa contranpi mana riyta atispam hinataña apachikurqaniku. ¹⁶Clauda sutiyoq taksa islapa qepanta pasaruptiykuqa manañam llumpaytachu wayramurqa hinaptinmi buquepa aysasqan botechata ñakariyllawanña churkurqaniku. ¹⁷Seguranankupaqmi buqueta waskakunawan muyuchirqaku. Aswanqa Sirte sutiyoq yakupa huñusqan aqoman mana chocarunaykupaqmi buquepa telanta paskarqaku wayrawan apachikunaykupaña. ¹⁸Paqarinnintinñataqmi llumpayraq wayra kaptin buquepa carganta yakuman wischurqaku. ¹⁹Kimspa punchawmantañataqmi kikiykuña buquepa llaqa imankunata yakuman wischurqaniku. ²⁰Achka punchawña intitapas nitaq lucerokunatapas mana rikuspa hinaspa wayra-para hinalla apawaptinkum imaraykupus librakuytaqa manaña piensarqanikuchu.

²¹ Buquepi llamkaqkuna achka punchawña mana mikuptinmi chawpinkupi sa-yaykuspan Pablo nirqa:

—Riqmasillaykuna, nisqaypi hinapas Creta islamantaqa amam lloqsimuch-wanchu karqa. Mana kasukuspa lloqsimusqaykichikraykum llapa imakunatapas pierdechankichik. ²² Aswanqa ama hukmanyaspayá kallpanchakuychik, manam hukllapas wañunkichikchu, buquem ichaqa pakipakurunqa. ²³ Chisi tutam rikuriykuwarqa servisqay Diospa angelnin. ²⁴ Paymi niwarqa: “Ama manchakuychu Pablo, chayankipunim Rey Cesarpa ñawpaqninman, qamraykum lliw qanwan riqkunata wañunankumanta Dios salvanqa” nispa. ²⁵ Chaynaqa riqmasillaykuna, kallpanchakuychikyá, ñoqaqa Diospim confiakuni, cheqaptapunim kawsasunchik angelpa nisqanman hina. ²⁶ Chaywanpas islamanmi wischusqa kasunchik —nispa.

²⁷ Iskay semanañam wayrapa apakachasqan kachkarqaniku Adria sutiyoq lamar qochapi hinaptinmi chawpi tutata buquepi llamkaqkuna musyarurqaku allpaman chayaykuchkasqaykutaña. ²⁸ Yakupa hondo kayninta tupuptinkum iskay chunka brazada kasqa, tumpa waklawpi tupuptinkuñaataqmi kasqa chunka pichqayoqllaña. ²⁹ Hinaptinmi raqchi rumikunaman chocaryta manchakuspanku buquepa qepa lawninmanta tawa llaaq watasqa fierrokunata wischurqaku buqueta takyachinanpaq hinaspankum manchakuyllawanña suyarqaku achikyananta. ³⁰ Buquepi llamkaqkunañaataqmi rimanakururqaku chay buquemanta ayqekunankupaq hinaspankum taksa botechata uraykachiya qallaykurqaku, chaytaqa ruraraqaku buquepa punta lawninta llaaq fierrokunata bajachiq tukuspallam. ³¹ Ichaqa capitanmanwan soldadokunamanmi Pablo nirqa:

—Kay buquepi llamkaqkuna ayqekuptinqa manam salvakuyta atiwaqchikchu —nispa.

³² Chaynata willaykuptinmi chay botechapa waskankunata soldadokuna kuchuruspa yakuman wichiychakachirqaku.

³³ Achikyamuchkaptinñam Pablo lliwchankuta kallpanchaspan imallatapas mikuykunankupaq nirqa:

—Yaqa iskay semanañam mana puñusqa hinaspa mana mikusqa kachkanchik. ³⁴ Ruegakuykichikmi, imallatapas mikuykuychikyá. Mikunaykichikpunim kawsanaykichikpaq, manam pipapas huk chukchallanpas pierdenqachu —nispa.

³⁵ Chaynata niruspanmi Pablo tantata hapiykuspan lliwpa ñawpaqninpi Diosman graciasta qorqa hinaspanmi partiykuspan mikuyta qallaykurqa. ³⁶ Chaymi kallpanchakuspanku lliwchanku mikurqaku. ³⁷ Chay buquepiqa karqaniku iskay pachak qanchis chunkan soqtayoq runakunam. ³⁸ Saksanankukama mikuruspankuñaataqmi buqueta sampayachinankupaq trigota yakuman wischurqaku.

Buquepa chinkaykusqanmanta

³⁹ Achikyaruptinñataqmi buquepi llamkaqkuna mana reqsirqakuchu maylaw allpapi kasqaykutapas aswanqa rikururqakum qocha hina yaykuqpa patanpi aqollaña pampata hinaspan rimanakurqaku atispankuqa chayman buqueta chayachinankupaq. ⁴⁰ Buque takyachiq llaaq fierropa waskankunata kuchuruspankum hina yaku ukupiña saqerurqaku. Paskarqakutaqmi buquepa timonnin watasqanku waskakunatapas. Wayrapa apanan buquepa ñawpaqninpi telata altoman hoqariyuptinkum buquepa qochapa patan aqollaña pampaman riyta qallaykurqa. ⁴¹ Aswanqa iskay lawmanta yakukunapa tupanakusqanman chayaruptyikum buqueqa aqopiña umanpa plantakururqa, chaynapim manaña kuyurirqachu. Buquepa qepa lawninta yaku nisyullataña laqyamuptinmi chitqakuytaña qallaykurqa. ⁴² Soldadokunañaataqmi presokuna wañurachiya munaraqaku

chaynapi mayqanninkupas nadeawan mana lluptikunankupaq. ⁴³Aswanqa soldadokuna-
capitaninmi Pablota salvayta munaspan harkakurqa ama pitapas wañuchinankupaq
hinaspam kamachirqa nadeay yachaqkuna puntata yakuman pawaykuspanku patanman
chayanankupaq ⁴⁴chaynapi wakinñataq tablakunapi otaq buquepa imankunamanpas ha-
pipakuspa lloqsinankupaq. Chaynapim lliwchanku allinlla patanman chayarurqaku.

Malta sutiyoq islapi Pablopa kasqanmanta

28 ¹Lliwchayku salvakuruspaykuñam yacharurqaniku chay islapa sutinga
Malta kasqanta. ²Chay islapi yachaqkunam kuyakuyllawanña atende-
warqaku, paraspa chirimuptinmi ninata ratachispa niwarqaku:

—Qonikuychikyá lliwchaykichik —nispa.

³Pabloñataqmi chaki yantata hoqariyuspan ninaman hinaykuchkarqa, hinaptinmi
venenoyoq culebra ninamanta ayqechkaspan Pablopa makinta kachururqa. ⁴Chay islapi
*yachaqkunañataqmi Pablopa makinpi culebra warkurayaqta rikuspanku ninakurqaku:

—Kay runaqa cheqaptapunich runa wañuchi, hinapinchá lamar qochamanta
librakuruptinpas justicia ruraq mamacha mana kawsananta munanchu —nispanku.

⁵Pabloñataqmi chay culebrata ninaman taspiykurqa, venenonpas paytaqa
manam imanarqachu. ⁶Lliwchankum suyachkarqaku:

—Punkipakurunqach otaqchá qonqayta wañusqa wichiynquna —nispanku.

Unayneqmanta manaña imapas pasaptinmi piensarurqaku Pabloqa huk kaqnin
diosninku kasqanta.

⁷Chay islapi kamachikuqmi karqa Publio sutiyoq, paypa chakrankunam ñoqaykupa
hichpallaykupí karqa. Chaymi samaykachiwaspanku kimsa punchawpuni atiendeykuwar-
qaku. ⁸Publiopa tayanmi camapi kachkarqa calenturawan hinaspa evacionwan. Payta
Pablo watukuspanmi Diosta mañapurqa, paypa umanman makinta churaykuptinmi sano-
yarurqa. ⁹Chay islapi *yachaq wakin onqokunapas chayta yacharuspankum Pabloman
hamurqaku hinaspam sanoyarurqaku. ¹⁰Paykunam llumpayta agradecekuwaspanku rega-
lokunata qowarqaku. Huk buquepiña lloqsityikun tukuy pisipuwaniykuta qowarqaku.

Roma llaqtaman Pablopa chayasqanmanta

¹¹Chay islapi kimsa killa karuspaykum Alejandria llaqtamanta hamuq buquepiña
lloqsirqaniku, chay islapim samachkarqa para tiempo pasanankama. Chay buquepa
umanpim kachkarqa Mellizo sutiyoq taytachanku. ¹²Buquepa sayanan Siracusa llaqtaman
chayaruspaykum kimsa punchaw quedarqaniku. ¹³Chaymantam rirqaniku lamar qocha-
pa patanneqlanta Regio llaqtaman chayanaykukama. Paqarinnintinñataqmi qepayku
lawmanta wayramuptin iskay punchawpi chayarqaniku Puteoli llaqtaman. ¹⁴Chaypim
tarirqaniku wakin ñinmasinchikkunata, paykunam ruegoarqaku paykunawan huk se-
mana kanaykupaq. Chayñam ñanninta lloqsirqaniku Roma llaqtaman. ¹⁵Chayanaykutam
yachasqakuña Romapi ñinikuna hinaspam taripamuwasqaku Apio sutiyoq plazakama,
wakinñataqmi taripamuwarqaku Tres Tabernas sutiyoq sitiokama. Paykunata Pablo ri-
kuykuspanmi Diosman graciaستا qospan aswanraq kallpanchakurqa. ¹⁶Roma llaqtaman
chayaruptiykum Pablota dejaykurqaku soldadopa cuidasqan sapaq wasipi *yachananpaq.

Roma llaqtapi Pablopa willakusqanmanta

¹⁷Chayasqaykumanta kimsa punchawninmanmi Romapi reqsisqa judiokunata
Pablo qayachimurqa, huñunakuruptinkuñataqmi nirqa:

—Wawqeykuna, ñoqaqa manam imatapas ruraraqanichu castanchikpa contranpiqa otaq ñawpa abuelonchikkunapa costumbrenkunapa contranpiqa, chaywanpas castanchikkunam Jerusalen llaqtapi presota entregawarqaku Roma llaqtayoq autoridadkunaman. ¹⁸Chaymi paykuna tapuwaspanku wañuchiwanankupaq hina mana imatapas tarispanku kachaykuyta munawarqaku. ¹⁹Aswanqa castanchikkuna chayta mana munaptinkuñataqmi kikin Rey Cesar juzgawanankupaqña mañakurqani. Chaywanpas manapunim castanchikkunataqa imamantapas acusanichu. ²⁰Chaymi qayachimurqaykichik qamkunawan rimanaypaq. Israel castanchikpa suyasqan Cristo hamurusqanmanta willasqayraykum kay cadenawan watasqa kachkani.

²¹Hinaptinmi paykunañataq nirqaku:

—Qanmantaqa manam ima cartatapas Judea lawmantaqa apachimuwarqakuchu, manataqmi mayqan llaqtamasinchikkuna hamuqpas qampa contraykipiqa imatapas niwarqakuchu. ²²Chaywanpas piensasqayki uyariytam munaniku, ñoqaykupas yachanikum ñinikunapa contranpiqa tukuy hinastinpi rimasqankuta —nispa.

²³Chaymi rimanankupaq huk punchawtaña akllaruptinku Pablopá sama-kusqanman achka runakuna hamurqaku, hinaptinmi madrugawmantapacha tardeyquqkama Diospa munaychakusqanmanta paykunaman willarqa. Moisespa hinaspa Diosmanta willakuqkunapa qellqasqanta qawachispanmi Jesusmanta convencechiyta munarqa. ²⁴Hinaptinmi wakinqa Pablopá nisqanwan convencurqaku, wakinñataqmi mana creerqakuchu. ²⁵Mana huk sonqolla kaspá asurikuptinkum Pablo nirqa:

—Allintapunim abuelonchikkunaman Chuya Espiritu nirqa, Diosmanta willakuq Isaiaswanmi kaynata rimachirqa:

²⁶“Wak runakunaman nimuy:

‘Uyarispapas manam entiendenkichikchu.

Qawakuspapas manam cuentata qokunkichikchu.

²⁷Kay runakunapa sonqonqa rumiyarunmi.

Paykunaqa rikurirun sasa uyarikuqmi.

Qemchikurunkum mana rikukunankupaq.

Upa tukurunkum mana uyarinankupaq,

chaynapi tukuy sonqonkuwan mana entiendenankupaq,

chaynapi mana kutirikamuwanankupaq,

chaynapi mana sanoyachinaypaq.’”

²⁸Chaynata Pablo rimaruspanmi nirqa:

—Yachaychikyá, kunanmantaqa mana judio runakunamanpas willasaqñam Diospa salvacionninmanta, paykunaqa allintam uyarinqaku —nispa.

(²⁹Pablo kaynata niruptinmi judiokuna pasakurqaku kikinkupura llumpayta atipanakustin.)

³⁰Pablom chay arriendasqan wasipi iskay watapuni *yacharqa hinaspam lliw watukuqninkunata chaskirqa. ³¹Mana manchakuspanmi Diospa munaychakusqanmanta willakuq, pipapas mana harkakusqanmi yachachiq Señor Jesucristomanta.

ROMAMAN APOSTOL PABLOPA CARTASQAN

Roma llaqtapi kaq ñiñkunaman kay cartanta Apostol Pablo qellqaspanqa manaraqmi chay llaqtamanqa chayarqaraqchu. Chaywanpas ñam piensarurqaña España nacionman rispan Roma llaqtaman chayayta.

Kay cartaqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cartapa qallariyninpi yachachikuykunamanta (1:1-17).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesucristoman ñinapaq yachachikuykunamanta (1:18-11:36).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun ñiñkunapa vidanqa Diospa kuyakuyinwan huntasqa kasqanmanta (12-16).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Pablotam Dios qayaykuwaspan akllawarqa *apostolnin kaspay Jesucristomanta allin noticiakunata willakunaypaq. Chaynapimá serviqnin kani.

²Kay allin noticiakunatam ñawpaqmantaraq Dios prometekurqa willakuqninkunawan, chaykunaqa Bibliapi qellqasqam kachkan. ³Kay prometekusqanqa karqa Diospa Churin Jesucristomantam. Runa kayninpiqa payqa karqa Rey Davidpa mirayninmantam. ⁴Chuyanchaq Espirituman hinam Diospa Churin kasqanta atiywan Dios reqsichirqa, reqsichirqaqa Señorninchik Jesucristota kawsarichispanmi. ⁵Dios favorecewaptinmi Jesucristo akllawarqa *apostolnin kanaypaq chaynapi llapallan nacionkunapi runakuna ñinspanku payllataña kasukunankupaq chaynapi Jesucristopa sutin yupaychasqa kanapaq. ⁶Chaynamá qamkunapas Jesucristopaq qayasqaña kachkankichik.

⁷Chaymi Roma llaqtapi Diospa kuyasqankunaman cartamuykichik payllapaña kawsanaykichikpaq qayasqan kaptikichik. Dios Taytanchiktawan Señorninchik Jesucristotam mañakuchkani favorecesunaykichikpaq hinaspa hawkalla kawsanaykichikpaq.

Roma llaqtapi kaqkunata watukuy munasqanmanta

⁸Imamantapas puntataqa Tukuy hinastinpi ñinshaykichikmanta allin willakusqankuta yachaspaymi Jesucristopa sutinpi Diosman graciasta qoni llapallaykichikmanta. ⁹Diosmi yachan mana qonqaspay qamkunapaq mañakusqayta. Tukuy sonqoywanmi Diosta servini Churinmanta allin noticiakunata willakuspay. ¹⁰Mañakuchkanitaqmi Dios munapinqa imaynapas qamkunata watukaykamunaypaq. ¹¹Llumpaytam qamkunawan tupaykuyta munachkani Chuya Espiritupa qokuyninta qamkunaman qoykunaypaq chaynapi aswan qaqa hina sayanaykichikpaq ¹²hinaspa ñinshanchikwan kallpanchanakunanchikpaq.

¹³Wawqe-panillaykuna yachaychikyá, achka kutipim chayman riyta munarqani ichaqa kunankamam harkasqaraq kachkani. Riytaqa munachkani wakin

llaqtakunapi hina chaypipas iñiqkunata mirachinaypaqmi. ¹⁴Willanaypunim educadokunamanpas chaynataq mana educasqakunamanpas, yachayniyoqkunamanpas chaynataq mana yachayniyoqkunamanpas. ¹⁵Chayraykum Roma llaqtaykichikpipas llumpayta munachkani Jesucristomanta allin noticiakuna willaykuyta.

Allin noticiaqa atiyniyoqmi

¹⁶Manam penqakunichu Jesucristomanta allin noticia willakuytaqa. Chay willakuywanmi Dios atiyinwan salvan llapallan iñiqkunata, puntataqa salvan judiokunatam, salvantaqmi mana judio kaqkunatapas. ¹⁷Kay willakuywanmi Dios reqsichiwanchik mana huchayoq hina imaynam paypa chaskisqan kananchikta, chayqa iñikuqtillanchikmi hinaspa Diospi confiakuqtillanchikmi. Kaynatam Biblia nin:

—Allin ruraq runaqa iñisqanraykum kawsanqa —nispa.

Runapa huchallikusqanmanta

¹⁸Diosmi imaynam piñakusqanta hanaq pachamanta qawachimun pay mana adoraqkunapaqwan mana allinta kawsaqkunapaq. Paykunam mana allinta kawsaspanku cheqap kaqkuna reqsinata harkakunku. ¹⁹Yachankum paykunaqa imaynam Dios reqsiyta kikin Diospuni reqsichikusqanrayku. ²⁰Diosqa sapallanmi, wiñaypaq kawsaq kaspanmi llumpay atiyniyoq. Chayna kasqantam tukuy unachasqankunawan reqsichikun kay pachapa qallarisqanmantapuni. Chaynapimá sutillata reqsinchik mana rikuyta atichkaspapas. Chaynaqa pipas manam ninmanchu:

—Diosmantaqa manam imatapas yacharqanichu —nispaqa.

²¹Diostaqa reqsichkaspankupas mercesqanman hinaqa manam yupaycharqakuchu, manataqmi agradecekurqakuchu. Aswanqa yanqa pensamientowan intuchikuspanku tutayaypi hina mana entiendey atiqña rikurirunku. ²²Yachaysapa tukuspankupas mana umayoqmi rikurirunku. ²³Wiñay kawsaq hatu-hatu Dios yupaychaytam tikrarunku hinaspam wañuq runaman rikchakuqtaña yupaychanku, yupaychankutaqmi alton pawaqkunaman rikchakuqtapas, animalkunaman rikchakuqtapas chaynataq culebra hina qasqonpa puriqkunaman rikchakuqtapas.

²⁴Chayraykum Diospas manaña harkakurqachu mana allin munasqankupi purinankuta chaymi qanrakuspanku hatun penqayta kikinkupura ruranakunku. ²⁵Diospa cheqap yachachikuyninkunatam llulla kaqkunamanña tikrarunku hinaspam unanchaqnin Diosta qonqaruspanku unachasqankunallataña yupaychaspaspa servirqaku. ¡Kikin Diosllatam wiñaypaqqa yupaychananchik! Amén.

²⁶Chay rurasqankuraykum Dios kachaykun munasqankuman hina hatun penqayman. Chaynapimá warmikunapas qariwan manaña kaspas mana rurana-kunataña ruranku. ²⁷Chaynallataqmi qarikunapas warmiwan manaña kaspas kalintapi purichkaq animal hina qaripuraña munapayanakunku hinaspam penqaypaq mana ruranakunata kikinkupura ruranakunku, chaynapim kikinkupa cuerponpi castigota chaskispanku ñakarinku mana allin rurasqankumanta.

²⁸Dios reqsiyta manaña munaptinkum mana valeq pensamientonkuman hinaspa mana ruranakunamanña kachaykurqa. ²⁹Chaymi tukuy huchataña ruranku, pay-

kunaqa kachkan qollqellata kuyaqkunañam, pasaypaq pierdekuqkunañam, hukpa imankunapas munapayaqkunañam, runa wañuchi qkunañam, liryanaquqkunañam, engañanaquqkunañam, mana allin piensa qkunañam, cuento qepikunañam, ³⁰runamasinpa contranpi rimaqkunañam, Diostapas cheqni qkunañam, runa tukuqkunañam, alabakuqkunañam, orgullusokunañam, mana allin rurayllapi piensa qkunañam hinaspa tayta-mamankutapas mana kasukuqkunañam. ³¹Allin kaqkunatam mana entiendenkuchu, nisqankutam mana cumplinkuchu, mana kuyakuq kaspankum pitapas mana llakipayankuchu. ³²Diospa kamachisqanman hinam kayna ruraqkunaqa wañuy mercesqankuta yachakuchkaspankupus chaykunata ruranku hinaspataqmi wakin ruraqkunatapas “allinmi” ninku.

Diospa imaynam juzgawananchikmanta

2 ¹Manam imananchu pim kasqaykipas. Sichum wakinkunata penqachkanki imapas rurasqanmanta hinaspaqa kikikitam sentenciakuchkanki qampas paykuna hina huchallikusqaykirayku, chaynaqa manam imayna librakunayki kanchu. ²Yachasqanchikpi hinam mana allin ruraqkunataqa Dios juzganqa cheqapwan. ³Wakinkunata huchallikusqanmanta penqaspaykiqa qampas paykuna hinataqmi rurachkanki. Hinaspaqa ¿piensankichum Diospa juzgasqanmanta lluptiyta? ⁴¿Icha despreciachkankichu Diospa hatu-hatun kuyakuynintawan paciencianta? ¿Icha manataqchu yachanki paypa kuyakuynillan wanakuyman púsasqaykita? ⁵Rumi-sonqo kaspaykim wanakuyta mana munankichu, chaynapim kikillaykipuni piñakuyninta huñukuchkanki juicio punchawpi castigasqa kanaykipaq. Chay punchawpim Dios rikuykachikunqa imam kaqman hina juzganapaq. ⁶Diosmi sapakamaman imapas rurasqanchikman hina pagawasunchik. ⁷kayna ruraqkunatam Diosqa wiña-wiñaypaq kawsachinqa: paciencianwan allin ruraqkunata, hanaq pachapi sumaqlaña kaqkuna munaqkunata hinaspa Diospa allinmi ninanta munaspanku wiñay kawsay suyaqkunata. ⁸Aswanqa piñakuywanmi castiganqa kikillanpaq munaqkunatawan cheqap kaqkunata mana kasukuspa mana allinllapi puriqkunataqa. ⁹Judio mana judiopas llapallanmi mana allin ruraqkunaqa ñakarispas llakipa intusqallan kanqaku, aswanraqmá judiokunaqa. ¹⁰Llapallan allin ruraqkunamanmi ichaqa, puntata judiokunaman chaynataq mana judiokunamanpas Dios qonqa allin reqsisqa kaytawan sumaqlaña kawsakuyta hinaspam hawcallata kawsachinqa.

¹¹Diosqa manam pimanpas sayanmanchu. ¹²Moisespa kamachikusqan leyman hinam castigasqa kanqaku chay leyta yachachkaspanku huchallikuqkunaqa. Leyta mana yachaspanku huchallikuqkunapas castigasqam kanqaku, aswanqa manam chay leyman hinachu. ¹³¿Mayqantataq mana huchayoqpaqña Dios chasqinqa? Manam kamachikuyninkuna uyariqlatachu aswanqa kasukuqkunatam. ¹⁴Diospa kamachikuyninkunata mana yachachkaspankupus wakin mana judio kaqkunam allinta ruranku concienkankupa nisqanta kasukuspanku. Kikillankupimiki leyqa kachkan. ¹⁵Imapas rurasqankuwanmi qawachikunku sonqonkupiqqa Diospa leyin qellqasqa kasqanta. Concienkian willaptintaqmi huchayoq otaq mana huchayoq kasqantapas pensamienton qawachin. ¹⁶Chayman hinam sonqollankupi piensasqankuman hina Diospas Jesucristowan juzgachinqa juicio punchawpi llaqa runakunapa sonqonpi pakasqa kaqta. Chaykunaqa kanqa willakusqay allin noticiaman hinam.

Judiokunata Dios juzganamanta

¹⁷Qamqa: “Judiom kani” nispaykim Moisespa leyninman hapipakunki hinaspa taqmi Diosnikimantapas alabakunki. ¹⁸Yachankim Diospa munasqantaqa, leypa yachachisqan kaspaykim imapas allin kaqta “Kayqa allinmi” nispa chaskinki.

¹⁹Qanmi piensanki:

—Huchankuwan ñawsa hina kaqkunatawan tutayaypi hina puriqkunatam allinta pusachkani. ²⁰Mana yachaqqunatawan warmakunatapas allintam yachachichkani —nispa.

Chaynataqa piensanki Diospa leyninpi cheqap kaqkunata yachasqaykiraykum. ²¹Chaynaqa wakinkunata yachachichkaspaykiqa ¿imanasqamá manaqa kasukunkichu yachachisqaykitaqa? “Amam suwakunkichu” nichkaspaykiqa amachiki suwakuwaqchu.

²²“Warmiki kachkaptinqa amam hukwanqa kakunkichu” nichkaspaykiqa, amachiki chaytaqa rurawaqchu. Taytacha-mamachakunata cheqnichkaspaykiqa, amachiki chaykunapa templonmantaqa imatapas suwakuwaqchu. ²³Alabakunkim kamachikuykunamanta aswanqa Diostam qepanchakuchkanki chay kamachikuy-ninkunata mana kasukuspayki. ²⁴Allintam Bibliaqa nin:

—Qamkunaraykum Diosta kaminku payta mana adoraqkuna —nispa.

²⁵Moisespa lliw *kamachikuy-ninkunata kasukuptikiqa allinpunim qari kaynikipi *señalachikusqayki. Hukllatapas mana kasuspam ichaqa yanqapaq señalachikurqan-kipas. ²⁶Pipas mana señalachikuchkaspan kamachikuykunata kasukuqqa ¿manachum señalasqakuna hinaña Diospa chaskisqan rikurirun? ²⁷Chaymi cuerponpi mana señalachikuchkaspan kamachikuykuna kasukuqqa, qam judiota juzgasunki kama-chikuykunata yachachkaspa hinaspa señalasqa kachkaspa mana kasukuspaykirayku. ²⁸Hinaptinqa ¿pitaq cheqap judioqa? Manam hawa sonqolla judio kaqchu. ¿Mayqantaq cheqap señalakuyqa? Manam cuerpollanpi señalachikuqchu. ²⁹Aswanqa Diospa agradonpaq cheqap judioqa tukuy sonqonwan kaqmi, payqariki sonqonpi señalasqa hinam kachkan. Kamachikuykunatapas manam hawa sonqollachu kasukun, aswanqa tukuy sonqonwanmi. Chayna kawsaqtaqa manam runachu alaban aswanqa Diosmi.

3 ¹Hinaptinqa ¿imapaqtaq valen judio kayqa? otaq ¿imapaqtaq allin *señalachikuyqa? ²Arí, allinpunim. Puntataqa judiokunamanmi Dios palabranta confiawarqaku. ³Aswanqa wakinkuna mana confianza kaptinpas Diosqa confiakunapaqmi. ⁴Arí, payqa confiakunapaqmi. Llapachallan runakuna llulla kaptinpas Diosqa cumplinpunim. Bibliam nin:

Runakuna juzgasuspaykiqa mana chikanpas huchayoqtam tarisunki.

Tukuy nisqayki cheqap kasqantam rimanqaku.

⁵Huchasapa kasqanchikmi reqsichiwanchik Dios allin juzgaq kasqanta hinaptinqa ¿imanasuntay? Dios castigawaspanchikqa ¿allintachu juzgawachkanchik? Rimachkaniqa wakin runakuna hinam. ⁶Arí, Diosqa allintapunim juzgan. Mana chayna kaspaqa ¿imaynatamá llapallan runakunataqa juzganman?

⁷Sichum ñoqa llullakuspa Diospa cheqap kaqninkunata reqsichiyman chaynapi Dios hatunchasqa kananpaq hinaptinqa ¿imanasqataq llullakusqaymantay Dios juzgaspa huchasapapaq hapiwan? ⁸Mana huchasapapaq hapiwaptinqa llapallanchá ninmanku:

—Mana allintayá rurasunchik Dios allin kasqan reqsichikunanpaq —nispa.
 “Chaynataqa Pablom yachachichkan” nispam wakinkuna yanqapuni ñoqamanta ri-
 manku. Chayna hukmankuna yachachiqkunataqa Diosmi justiciata ruraspa castiganqa.

Lliw runakuna huchayoq kasqanchikmanta

⁹Chaynaqa judiokunataqa ¿wakinkunamanta mastachu Dios favorecewanchik?
 ¡Manapunim! Ña qawachisqayman hinam judiokunapas hinaspa mana judio kaq-
 kunapas huchapa intusqallan kachkanchik.

¹⁰Bibliam nin:

Manam pipas allintaqa ruranñachu.
 Chullallapas manamriki ruranñachu.

¹¹Manam pipas entiendeqqa kanchu.
 Diosta maskaqaqa manam kanchu.

¹²Llapallankum pantay ñanta pasakunku.
 Lliwmi mana valeqña rikurirunku.
 Manam pipas allintaqa ruranñachu.
 Chullallapas manamriki ruranñachu.

¹³Asnaq sepultura hinam rimasqankupas.
 Llullakuspam paykunaqa rimachkankupas.
 Siminkumantapas lloqsin culebrapa venenon hinam.

¹⁴Qacha simiwanmi pitañapas ñakaykarin llumpaysuta.

¹⁵Inocente runakunata wañuchiymi apurawman rinku.

¹⁶Mayman rispapas dañaspam purmachinku.

¹⁷Manam yachankuchu hawkalla kawsayta.

¹⁸Manam payqa haykapipas yuyarinchu Dios respetaytaqa.

¹⁹Yachasqanchikpi hinam judiokunaman Dios kamachikuyininkunata qorqa,
 chaynaqa kasukuytam debenku. Chaynapim llapallan runakunapas mana ima
 niytapas atispanku huchayoq kasqankuta reqsikunqaku Dios juzgaptin. ²⁰Kama-
 chikuykunaqa huchayoq kasqanchikta reqsichiwanchik. Kamachikuykunalla
 kasukuq runaqa hina huchayoqllam karqa Diospa qayllanpiqa.

Iñispalla salvasqa kasqanchikmanta

²¹Kunanqariki Bibliapi willawasqanchikman hinam Dios reqsichiwanchik mana
 huchayoqpaqña chaskiwasqanchikta. Chayqa manataqmi kamachikuykunawanchu.
²²Jesucristoman iñikuqtillanchikmi llapallan runakunataqa Dios mana huchayoqpaqña
 chaskiwanchik. Manam imananchu pim kasqanchikpas. ²³Llapallanchik huchalliku-
 ruspam Diospa suma-sumaq qayllanmanta karunchakurunchik. ²⁴Diosmi ichaqa mana
 imallapaq favorecewaspanchik mana huchayoqpaqña chaskiwanchik Cristo Jesus
 wañuspan librawaptillanchik. ²⁵Diosmi piñakuyininta amachananpaq Jesucristota chu-
 rarqa wañuspa yawarnin chaqchusqanwan salvawananchikpaq, chaytaqa haypanchik
 ñispallam. Chaynatamá Dios qawachiwarqanchik justo kasqanta. Manaraq Jesucristo
 wañuchkaptinqa pacienciakuspam huchankumanta runakunata mana castigarqachu.
²⁶Kunanmi ichaqa huchanchikkunata pampachawaspanchik Jesusllaman iñikuqkunata
 mana huchayoqpaqña Dios chaskiwanchik. Chaynapim justo kasqanta yachanchik.

²⁷Hinaptinga çyaqachum imamantapas runaqa alabakunman? iManam! çImanasqa? Kamachikuykunata kasukuspaqa alabakuqkum. İnişpalla salvakuspam ichaqa manaña imamanta alabakunapas kanchu. ²⁸Chaynapimá runakunataqa İnişptillanku mana huchayoqpaqña Dios chaskin. Chayqa manamá kamachikuykuna kasukusqankuraykuchu.

²⁹Diosqa çjudiokunapa Diosnillanchu? çManachu mana judio kaqkunapapas Diosnin? Arí, paykunapapas Diosninmi. ³⁰Diosqa chullallam. Chaymi pitapas İnişkuptillan mana huchayoqpaqña chaskin *señalasqa judio kaptin otaq mana señalasqa mana judio kaptinpas. ³¹Chaynaqa İnişpallanchik salvakuspaqa çmana valeqpaqñachu kamachikuykunata hapinchik? iManapunim! Aswanqa valorninta reqsispam allinpaq hapinchik.

Abrahampa confiakusqanmanta

4 ¹çImatataq tarirurqa ñawpaq abuelonchik Abrahamqa? ²İmapas rurasqallanwan Abrahamta Dios chaskiptingqa alabakunmanchá karqa, ichaqa manach Diospa qayllanpichu. ³Bibliapas paymantaqa kaynatam nin:
—Diosman İnişpallam Abrahamqa mana huchayoqpaqña chaskisqa karqa —nispa.
⁴Llamkaqqa pagontam chaskin, manam regalota hinachu aswanqa llamkasqanmantam. ⁵Pipas mana allin kaqta mana rurachkaspan Diosman İnişkuptingqa mana huchayoqpaqñam chaskin. İnişptillankum huchasapakunatapas Diosqa chaskin mana huchayoqpaqña. ⁶İmatapas mana rurachkaptillanmi mana huchayoqpaqña Diosqa chaskin, runapa kusikusqanmantam ⁷Davidpas nirqa:

iMayna kusisqam mana kasukusqanmanta
Diospa pampachaykusqan runaqa!
iMayna kusisqam huchallankunapas
Diospa pakaykullasqan runaqa!

⁸ iMayna kusisqam mana huchallikuqpaqña
Señorpa hapisqan runaqa!

⁹Hinaptinga çchayna kusisqaqa kanku *señalasqa judiokunallachu icha wakin mana señalasqakunapiwanchu? Ñam nirqaniña Abrahampas İnişqanraykulla mana huchayoqpaqña Diospa chaskisqan kasqanta. ¹⁰çHaykaptaq chayqa karqa? Abrahamtaqa chaskirqa çjudio hina *señalachikuptinchi icha ñawpaqtaraqchu? Payqa chaskisqa karqa manaraq señalachikuchkaspanmi. ¹¹Chaymantañam Abrahamqa señalachikurqa İnişqanrayku mana huchayoqpaqña Diospa chaskisqan kasqanta qawachikunanpaq. Chaynapimá Abrahamqa rikurirun mana señalachikuq llapallan İnişkuqkunapapas taytan. Chayna İnişkuptillankum paykunatapas mana huchayoqpaqña Diosqa chaskin. ¹²Arí, Abrahamqa *señalasqa judiokunapapas taytanmá, ichaqa pay hina İnişkunallapam. Chaymi churinkuna hina İnişkunanaqa qatichkanku Abrahampa manaraq señalasqa kaspa İnişqanta.

Diospa promesantaqa İnişkuspalla chaskisqanchikmanta

¹³Diosqa Abrahammanmi mirayninkunamanwan prometirqa kay pachata herenciata hina chaskinankupaq. Ichaqa kay promesataqa qorqa manam kamachikuykunata kasukuptinchi, aswanqa İnişkuptillanmi mana huchayoqpaqña chaskirqa. ¹⁴Kamachikuykunata kasukukunalla herenciata chaskiptingqa yanqapaqñach kanman İnişkuyqa, hinaptinga Diospa promesanpas manach va-

lenmanñachu. ¹⁵Kamachikuykunaqa castigollatam apamun mana kasukuptinku. Manach pipas huchayoqchu kanman kamachikuykuna mana kaptinqa.

¹⁶Chaymi ñiptillan promesatapaspas Diosqa Abrahamman qorqa regalota hina chaynapi llapallan mirayninkunapaqpas cheqaptapuni chay promesa kananpaq. Kaytaqa nichkani, manam kamachikuykuna kasukuqkunallapaq chay promesa kasqantachu, aswanqa Abraham hina llapallan ñiñkunapaqpas kasqantam. Chaynapim Abrahamqa rikurirun llapallanchikpa taytanchik hinaña. ¹⁷Bibliapipas Diosmi kaynata nin: —Miraynikikunatam achka nacionman tikrasaq —nispa.

Chaypi confiakuspam Abraham suyaraq. Diosqa wañuqkunatapaspas kawsarichinmi hinaspam riman imapas manaraq kaqkunamanta ña kachkanmanñapas hina.

¹⁸“Churiyqa manam kanmanñachu” nichkaspapas Abrahamqa Diospa prometesqanpi confiakuspam churin kananta suyaraq. Chaynapim Diospa nisqanman hina Abraham achkallaña runakunapa abuelon karqa. Diosqa kaynatam nirqa: —Wakna mana yupay atinam kanqa miraynikikuna —nispa.

¹⁹Abrahamqa yaqa pachak watayoqña kachkaspam mana churiyoq wañusqa hinaña karqa, chaynataqmi warmin Sarapas qolloqtaq karqa. Chayna kasqankuta yachachkaspapas Abrahammi confiakurqa mana hukmanyaruspa. ²⁰Manapunim iskayrayarqachu, Diospa prometekusqanpi confiakuspam aswantaaraq kallpanchakuspa Diosta yupaycharqa. ²¹Chikantapas manam hukmanyaraqachu hinaspam nikurqa: —Diosqa llumpay atiyniyoqmi chaymi prometekusqantaqa cumplinga —nispa.

²²Chaymi Abrahamqa mana huchayoqpaqña chaskisqa karqa. ²³Chaynata Bibliapi nisqanman hinaqa manam Abrahamllatachu Diosqa chaskirqa ²⁴aswanqa ñoqanchiktawanmi. Señorninchik Jesus kawsarichiq Diosman ñiñkuptillanchikmi pay mana huchayoqpaqña chaskiwanchik. ²⁵Diospa munasqanman hinataqmi Jesuspas huchanchikkunarayku wañupuwaspanchik kawsarimurqa chaynapi mana huchayoq hina Diospa chaskisqan kananchikpaq.

Dioswanqa allinyanakusqaña kasqanchikmanta

5 ¹Ñiñsallanchikraykumá Dios mana huchayoqpaqña chaskiwaptinchik Señorninchik Jesucristopa rurasqanwan Dioswanqa allinña kachkanchik. ²Jesucristoraykum Diospa favorninta haypaspas takyachkanchik. Hinaspataqmi kusikuchkanchik Diosman rikchakuq kancharichkaq suma-sumaq kananchikpaq confianzawan suyaspas. ³Chayraykum ñakariykunawanpas kusikunchik chaykunawan Dios pacienciakuyta yachachiwaptinchik. ⁴Pacienciakuptinchikñataqmi Dios allinpaq hapiwanchik, chayna kaspañaqmi confiakuspa suyanchik. ⁵Diospi confiakuspanchikqa manataqmi hukmanyarunchikchu. Diosqa sonqonchikmanmi kuyakuyninwan huntaykurqa Chuya Espirituta qowaspanchik.

⁶Salvakuyta mana atichkaptinchikmi Diospa munasqan tiempo chayamuptin huchasapakunapaq Cristo wañupuwarqanchik. ⁷Sasatachá tarichwan pitapas runamasinpa rantinpi wañuqtaqa chay runamasin mana huchayoqña kachkaptinpas. Allin sonqo runapaqqa yaqachusmi huk kaqnin kallpanchakunman paypa rantinpi wañunanpaq. ⁸Ichaqa Diosmi kuyawasqanchikta qawachiwarqanchik huchasaparaq kachkaptinchikpas Cristo wañupuwasqanchikwan. ⁹Cristom yawarninta chaqchuspa wañurqa mana huchayoqpaña Dios chaskiwanchikpaq. Chaymi Cristo salvawasun castigasqa kananchikmanta. ¹⁰Diospa contranpi kachkaptinchikpas wañuspam Churin Jesus *allinyanaykachiwarqanchik. Chaynaqa Dioswan allinyanakusqaña kachkaptinchikqa Cristo kawsachkaspaqa

astawanraqmi salvaykuwasun. ¹¹Manataqmi chayllachu, aswanqa Diospim kusikusunchik Señorninchik Jesucristo paywan *allinyaykachiwasqanchikmanta.

Adanmantawan Cristomanta

¹²Huk runallowan kay pachapi huchallikuy qallariruptinmi chayrayku wañuy pas rikurirurqa chaymi lliw runakuna huchallikuspanchik wañunchik. ¹³Manaraq Moiseswan Dios kamachikuykunata qochkaptinqa ñam runakunaqa huchallikurqakuña ichaqa manam reqsikurqakuchu huchankuta. ¹⁴Chaywanpas Adanmantam Moiseskama llapallanku huchallikuspa wañurqaku mana kasukuq Adan hina mana huchallikuchkaspankupas. Adanpa rurasqantayá comparasun Cristopa rurasqanwan.

¹⁵Diospa qowasqanchikqa manam Adanpa huchallikusqan hinachu. Huk runa huchallikuruptillanmi llapallanña wañurqaku aswanqa sapallan Jesucristopa rurasqanwanmi Dios llumpa-llumpayta favorecewaspanchik salvaykuwanchik. ¹⁶Adanpa huchallikusqanqa manam Diospa qowasqanchik hinachu. Adan huk kutillata huchallikuruptinmi llapallan runakuna castigopaña karqanchik. Aswanqa achka kutipi huchallikuchkaptinchikpas Diosmi mana imaraykulla mana huchayoqpaña chaskiwanchik. ¹⁷Huk runa huchallikusqallanmantam llapallan runakunapi wañuy munaychakurqa. Chaynaqa sapallan Jesucristopa rurasqanwanqa mayna razonwanraqmi Diospa chaskisqankunaqa vidankupi munaychakunqa. Paykunaqariki Diospa llumpa-llumpay favorecesqan kaqkunam hinaspa payllapaña kanankupaq chaskisqakunam

¹⁸Chaynaqa, imaynam huk runapa chullalla huchallikusqanwan lliw runakuna castigopaña karqanchik, chaynapunim Jesucristopa chullalla allin rurasqallanwantaq Diosqa mayqan runatapas mana huchayoqpaña chaskin wiñay kawsananpaq. ¹⁹Chaynamá chullalla runapa mana kasukusqanwan achkallaña runakuna huchasapa rikurirurqaku, chullalla runapa kasukusqanwantaqmi achkallaña runakunaqa mana huchayoqña rikuringaku.

²⁰Huchanchikkuna achkallaña kasqan reqsichiwananchikpaqmi Diosqa kamachikuykunata qorqa. Chaymi aswanraq huchanchikkunata reqsikuspa aswan allintaraq yachanchik Diospa favorecewasqanchikta. ²¹Runakunapi munaychakuspanmi huchayqa wañuyman aparqa, chaynallataqmi Diospa favorninpas munaychakun runakunaqa wiñaypaña kawsanankupaq. Chaytaqa tarinchik Señorninchik Jesucristopa rurasqallanwanmi mana huchayoqpaña Dios chaskiwaptillanchik.

Ama huchallikuña kananchikmanta

6 ¹¿Imanisuntaq?
—¿Aswanraqchum huchallikusunchik aswan-aswanraq Dios favorecewananchikpaq? ²iManapunim! Wañukuq hinañam huchanchikkunataqa saqerunchik, hinachkaspaqa ¿imaynamá huchallikusparaqqa kawsasun? ³Kaytaqa yachankichikpunim: Bautizakurqanchikqa Cristo Jesuswan hukllaña kananchikpaqmi, chaynapim bautizakuykuspa ñoqanchik paywan kuska wañurqanchik. ⁴Bautizakuspanchikmá ñawpaq mana allin vidanchikta pamparqanchik Cristopa pampakusqanta hina chaymi paywan wañusqa hina karqanchik. Imaynam Dios Tayta hatu-hatun atiyinwan Cristota kawsarichirqa, chaynam ñoqanchiktapas kawsarichiqarqanchik allin vidapiña purinanchikpaq.

⁵Cristo hina wañuspanchikmi payman hukllawakurqanchik hinaptinqa paypa kawsarimusqanta hinam ñoqanchikpas kawsarisunchik. ⁶Kaytapas yachanchikmi: Ñawpa vidanchikqa Cristowan kuskam chakatasqa karqa hucha sonqonchikta Dios chinka-

chinanpaq chaynapi huchallikuyta patronta hina amaña kasukunanchikpaq. ⁷Pipas wañukuspaqa huchapa kamachikusqanmantam librakurunña. ⁸Cristowan kuska wañuspaqa paywan kuskataq kawsananchikpaqmi confiakuchkanchik. ⁹Yachanchikmi kaytapas: Cristo kawsarimuspanqa huktawanqa manañam wañunmanñachu. Manapunim paypiqa wañuyqa munaychakunmanñachu. ¹⁰Cristoqa huk kutillatam huchanchikkunamanta wañurqa kawsariramuspanñaatqmi Diosllapaqña kawsachkan. ¹¹Chaynaqa amaña huchallikunaykichikpaqyá wañusqa hinaña kaychik. Señorninchik Cristo Jesusman hapipakuspáyá Diosllapaqña kawsasqaykichikpaq hapikuychik.

¹²Cuerpoykichikqa tukuruqllam, chaynaqa amayá kasuychikchu mana allinlla ruray munasqantaqa chaynapi cuerpoykichikpi hucha amaña munaychakunanpaq. ¹³Amayá qokuychikchu mana allinta ruraspa huchallikuymanqa, aswanqa Diosmanyá qokuychik wañusqamanta kawsarimuq hina chaynapi imatapas allinta ruranaykichikpaq. ¹⁴¡Amayá qamkunapiqa huchaqa munaychakuchunchu! Manam kamachikuykunaman hinañachu kawsachkankichik aswanqa Diospa favorninman hinañam.

Servipakuqwan rikchanachiyanta

¹⁵Hinaptinga kamachikuykunaman hina manaña kawsaspa Diospa favorninpiña kawsaspaqa ¿huchallikusunchu? ¡Manapunim! ¹⁶Yachasqaykichik hinam huk runa sirviente kananpaq patronninman entregakuspaqa kasukunan. Chaynam qamkunapas imatapas kasukuspaykichikqa chaypa sirvienten kankichik. Huchallikuptikim chay servisqayki patron wañuyman apasuchkanki. Patronta hina Diosta kasukuspaykim ichaqa allin ñanpi purichkanki. ¹⁷Ichaqa ¡Diosmanyá gracias kachun! Ñawpaqtaqa huchallikuspa mana allinta servichkaspaykichikpas cheqap yachachikuyininkunata chaskispam tukuy sonqoykichikwanña kasukuchkankichik. ¹⁸Chaymi huchapa munaychakusqanmanta librakuruspaykichikqa imatapas allinta ruranaykichikpaqña entregakurqankichik. ¹⁹Runapa vidanwan rikchanachispam yachachichkaykichik, mana chayqa manach entiendewaqchikchu. Imaynam ñawpaqta qanrakuspa mana allinllapi purinaykichikpaq cuerpoykichikta entregarqankichik, chaynayá kunanpas cuerpoykichikta entregaychik allintaña ruraspa Diosllapaqña kawsanaykichikpaq.

²⁰Qamkunapi hucharaq munaychakuptingqa librem karqankichik allin ruraykuna ruraymanta. ²¹Huchapa munaychakusqan vidaykichikqa manam allinnikichikpaqchu karqa. Chayqa wañuyllamanmi apakun. Kunanqa chay vidaykichikmantam penqakuchkankichik. ²²Huchamanta librakuruspa Diospa sirvientenña rikurirunkichik. Diosllapaqña kawsaspaqa wiñaypaqñam kawsachkankichik. ²³Huchallikuyta pagonqa wañuyi. Diospa qowasqanchikmi ichaqa Señorninchik Cristo Jesuswan kuska wiñaypaq kawsakuy.

Casada warmiwan rikchanachiyanta

7 ¹Wawqe-panillaykuna, qamkunaqa allintam kamachikuykunamanta yachanchik, yachasqaykichikman hinaqa huk runaqa kawsanankamallam kamachikuykunataqa kasukun. ²Huk casada warmipas qosan kawsaptinga leypa kamachikuyinman hinam payta mana saqenmanchu. Qosan wañukuptinmi ichaqa chay leytaqa manaña kasunanchu. ³Qosan kawsachkaptinraq huk runawan tupakuruspaqa huchallikuchkanmi. Qosan wañukuptinmi ichaqa chay casada kasqan leymenta libreña rikurirun, hukwan yapakuspapas manañam huchallikunchu.

⁴Chaynamá wawqe-panillaykuna, Cristopa cuerponpi wañusqa hinaña kachkaspaqa leytaqa manañam kasunanchikchu. Hukpa makinmanñam pasarunchik

Diospa kawsarichisqan Cristopaña kananchikpaq hinaspa Diosllataña servinanchikpaq. ⁵Runapa munasqallanman hina kawsaspaqa kamachikuykunata yachaspam huchallikuyta aswanraq munarqanchik. Chaynapim wañuyllapaq qarqanchik. ⁶Kunanmi ichaqa libreña kachkanchik munaychakuwaqinichik kamachikuykunamanta wañusqa hinaña kaspanchik. Mosoqña kaspanchikmi Diosta servisun Chuya Espirituman hina, manam ñawpaq qellqasqa kamachikuykunaman hinañachu.

Munaychakuwaqinichik huchamanta

⁷Hinaptinqa ¿imanisuntaq? ¿Huchachum leyqa? ¡Manapunim! Ley mana kaptinqa manachá yachaymanchu karqa imam huchallikuy kasqanta. Manachá yachaymanchu karqa runapa imanpas munapayayqa hucha kasqanta: “Amam munapayankichu” nispá ley mana niptinqa. ⁸Huchallikuymi kamachikuykuna kasqanrayku millay munapayaykunata sonqoypi hatarirachin. Kamachikuykuna mana kaptinqa huchaqa wañusqa hinam karqa. ⁹Ñawpaqtaqa kawsarqani manam leyman hinachu. Kamachikuykuna rikuriramuptinmi ichaqa hucha kawsarirurqa chaymi huchayoq kasqayta yachakuruspay wañuyqaña kasqayta yacharqani. ¹⁰Chaynamá allin kawsanaypaq pusawaqniy kamachikuyqa wañuyman pusawasqanta musyakuruni. ¹¹Huchallikuymi kamachikuy kasqanrayku engañawarqa hinaspam wañuyman apawarqa.

¹²Chaywanpas leyqa Diospa qosqan kaspam allinpuni. Sapa kamachikuyqa Diosmanta kasqanraykum allinpuni kasukunanchikpaq. ¹³Hinaptinqa ¿chayna allin kamachikuychum wañuyman aparuan? ¡Manapunim! Huchallikuymi chay allin kaqwanraq wañuymanqa aparuan hinaptinmi imam hucha kasqanta yacharuni. Chaynapim kamachikuykunaqa yachachiwanchik huchallikuyqa llumpay mana allin kasqanta.

¹⁴Yachasqanchik hinam kamachikuykunaqa Diosmanta. Ñoqam ichaqa runalla kaspay lliw runakuna hina huchapa munaychakusqan kani. ¹⁵Kikiypunim mana entiendekunichu. ¡Imachá kay pasawanpas! Imapas allin kaqtam rurayta munani ichaqa manam atinichu. Cheqnisqay mana ruray munasqaytaraqmi rurani. ¹⁶Mana munasqayta ruraspaymi nini: “Kamachikuykunaqa allinmi” nispay. ¹⁷Chaynaqa manam ñoqañachu mana allintaqa rurani aswanqa ñoqapi kaq hucham rurachiwani. ¹⁸Allin rurayta munaspaypas manam atinichu chaymi yachani allin rurayqa sonqoypi mana kasqanta. ¹⁹Allintaqa manam ruranchu munaspaypas aswanqa mana munachkaspaypas mana allinllatam rurani. ²⁰Chaynaqa mana munasqayta ruraspayqa, manam ñoqachu rurani aswanqa ñoqapi kaq hucham rurachiwani.

²¹Chaynaqa allin rurayta munaptiypas mana allinllamá ñoqapi kachkan. ²²Diospa leyinmantam kusikuni sonqoymantapuni. ²³Ichaqa musyakunitaqmi allin munasqaypa contranpi imapas peleasqanta, arí, chayqa presocharuwaspan huchaman pusawaqniymi.

²⁴¡Imapiñataq rikukuni! Kay wañuyman apaqniy aychaymantaqa ¿pitaq libraykuwanqa? ²⁵Diosllanchikmi Señorninchik Jesucristowan libraykuwan. ¡Paymanyá gracias kachun! Kikillaymantaqa kaynam kani: Diospa kamachikuyininkunatam kasukuyta munani ichaqa runa kaspaymi huchata servini.

Chuya Espirituman hina imaynam kawsananchikmanta

8 ¹Kunanqa Cristo Jesusman hukllawakuqkunataqa Diosqa manam condenanchu. ²Jesucristorayku kawsachiwaqniy Espiritu kamachiwaspam libraykuwan huchallikuspay wañunaypaq kamachikuymanta. ³Diosmi ruraran Moisespa kamachikuyininkunapa mana

ruray atisqanta. Kamachikuykunata kasukuspaqa manam imayna salvakuyta atirqanchik-chu aychallapiraq kasqanchikrayku. Diosmi ichaqa Churinta kachamurqa huchanchikrayku wañunanpaq. Cristom runayarqa huchasapa kachkaptinchikpas ñoqanchik hina kananpaq chaymi Jesuspa cuerponpi Dios castigarqa huchata. ⁴Chaynatam ruraraq kamachikuy-kunaman hinaña kawsananchikpaq. Manañam kawsachkanchikqa aychanchikman hinallañachu aswanqa Espiritupa munasqanman hinañam.

⁵Arí, aychaman hina kawsaqkunaqa aychaman hinallam imamantapas piensanku. Chuya Espirituman hina kawsaqkunam ichaqa paypa munasqanman hina imatapas piensanku. ⁶Aychaman hinalla piensaqqunaqa wañunqakum. Chuya Espirituman hina piensaqqunam ichaqa hawkalla kawsakunqaku. ⁷Aychaman hina piensaqqa Diospa enemigonmi. Paykunaqa manam Diospa leynin kasukuyta munankuchu nitaq atinku-chu. ⁸Chaynamá aychaman hinalla kawsaqkunaqa Dios agradayta mana atinkuchu.

⁹Qamkunam ichaqa Diospa Espiritun qamkunapi kasqanrayku aychapa mu-nasqanta qepanchakuspa Chuya Espirituman hinaña kawsachkanchik. Cristopa kachamusqan Chuya Espiritu huk runapi mana kaptinqa, payqa manam Cristopa-chu. ¹⁰Sonqoykichikpi Cristo kaptinqa cuerpoykichikqa hucharaykum wañusqa hina kachkan, espirituykichikmi ichaqa kawsachkan Dios allinpaqña chaskisup-tikichik. ¹¹Diosmi Jesucristota kawsarichimurqa. Paypa Espiritun qamkunapi kawsaptinqa wañuq cuerpoykichiktam Dios kawsarichinqa hina chay Espiritunwan.

¹²Chaynamá wawqe-panillaykuna, deberninchikqa manam aychaman hinalla kaw-saychu. ¹³Aychaman hinalla kawsaspaykichikqa wañunkichikpunim, Chuya Espiritupa yanapakuyinwanqa mana allin rurasqaykichikta chinkachispam kawsankichikpuni.

¹⁴Diospa Espiritunpa pusasqankunaqa llapallanmi Diospa churin. ¹⁵Chuya Espiritutaqa chaskirqanchik manam sirvientekuna hina manchakuqllaña kanay-kichikpaqchu aswanqa Diospa churinña kanaykichikpaqmi chaymi Diosta ninchik: “Taytalláy” nispa. ¹⁶Hina Chuya Espiritutaqmi sonqonchikpi willawaspanchik Diospa churinña kasqanchikta yachachiwanchik. ¹⁷Churinña rikurirusqanchik-raykum prometekusqan herenciata Diosqa Jesucristomanwan kuska qowasunchik. Cristo hina ñakarispapaq paywan kuskataqmi hatunchasqa kasunchik.

Mayna sumaqmi kananchikmanta

¹⁸Yachasqayman hinaqa, kunan ñakarispqanchiktaqa manam imawanpas tupachich-wancho Diospa sumaqllaña kaynin qawachiwananchikmanqa. ¹⁹Diospa tukuy ima unanchasqankunapas sinchillataña munaspankum suyachkanku churinkunata Dios reqsichinanta. ²⁰Lliw unanchasqakunapas mana valeqñam rikurirurqa, chaynaqa qarqa manam kikiñanmantachu, Diosmi chaynapaq munarqa confianzawan suyanankupaq. ²¹Lliw imapas unanchasqakunaqa tukuruqllam, ichaqa suyachkanmi Dios librananta. Churinkunata Dios hatunchaspan libraptinmi tukuy imapas paykunawan kuska libra-kunqa. ²²Yachasqanchikpi hinam kunankama Diospa tukuy ima unanchasqankuna ñakarichkan waqachkaq hina hinaspa wachakuywan ñakarichkaq warmi hina. ²³Aswan-qa ñoqanchikpas chaynatam ñakarichkanchik. Ichaqa ñam chaskirunchikña Chuya Espirituta. Kunanqa waqaspam suyachkanchik Diospa churichakuykuwananchik pun-chawta, chay punchawpim cuerponchikta libraykunqa. ²⁴Confianzawan suyaptinchikmi Dios salvawanchik. Confiakuspaqa suyachkanchik mana rikusqanchikta chaskinanchik-paqmi. Chaynaqa ñimapaqma suyachwan makinchikpiña suyasqanchik kachkaptinqa?

²⁵Suyasqanchikta manaraq qawachkaspaqa pacienciakuspam confianzawan suyananchik.

²⁶Pisi confianzayoq kaptinchikmi Chuya Espiritu yanapawanchik. Manam imayna mañakuytapas yachanchikchu, ichaqa Chuya Espiritum Diosta mañapuwanchik runapa mana atinan rimaykunawan. ²⁷Llapa runakunapa sonqon reqsiq Diosmi yachanpuni Chuya Espiritupa imam nisqanta. Payqa Diospa munasqanman hinam llapallan inñiqkunapaq mañapun.

Manam pipas Diosmantaqa rakiwachwanchu

²⁸Munasqanman hinam Diosqa qayaykuwarqanchik. Chaymi yachanchik imaña pasawaptinchikpas kuyaqninkunataqa Dios yanapawasqanchikta. ²⁹Diosqa ñawpaqmantapuni reqsiwaspanchikmi ñawpaqmantaraq tantearqa Churin Cristo hina kananchikta chaynapi Cristo llapallanchikpa piwi wawqenchik kananpaq. ³⁰Ñawpaqmantaraq tanteaspantaqmi qayaykuwarqanchik. Qayaykuwaspanchikñataqmi mana huchayoqpaqña chaskiykuwanchik chaynata chaskiykuwaspanchikñataqmi hatunchawarqanchik.

³¹Chaynaqa ¿ima nisunchiktaq? Dios allinninchikpi kaptinqa ¿pitaq imanawachwanpas? ³²Llapallanchikpa rantinchikpi Churin wañupuwananchiktapas Diosqa manam harkakurqachu, aswanraqmi paytaqa wañunanpaq entregaykurqa. Hinaspaqa ¿manachum paymanwan kuska tukuy imakunatapaspas qowasunchik? ³³Dios mana huchayoqpaqña chaskiwaspanchik akllaykuwachkaptinchikqa ¿pitaq imatapaspas niwaspanchik contranchikpi sayarinman? ³⁴Manam pipas condenawachwanchu. Cristom wañupuarqanchik hinaspa Diospa *alleg lawninpi tiyachkan chaypim ñoqanchikpaq mañapuwachkanchik. ³⁵Manam pipas Cristopa kuyawasqanchikmantaqa rakiwachwanchu. Makinpim kachkanchik ñakarispapas, llakipa intusqanña kaspapas, ñakarichinapaq qatikachasqaña kaspapas, mana pachayoqña kaspapas, wañuy patanpiña kaspapas chaynataq wañukuspapas. ³⁶Bibliapipas kayna qellqasqam kachkan:

Diosnilláy, tukuy punchawmi
qamrayku wañuyta patanpi kachkaniku.
Wañuchinankupaq apasqanku
ovejakunata hinam qawawanku.

³⁷Aswanqa Cristo kuyawaspanchik yanapawaptinchikmi lliw sasachakuykunata pasaypaqña vencerunchik. ³⁸Chayraykum yachani: Wañuptinchikpas, kawsaptinchikpas manam imapas Diospa kuyakuyninmantaqa rakiwachwanchu nitaq angelkunapas nitaq munaychakuqkunapas nitaq kunan kaqpas nitaq hamuq kaqpas nitaq mana rikusqanchik atiyniyoqkunapas. ³⁹Puyupa altonkunapi kaqkunapas, uku-ukupi kaqkunapas chaynataq Diospa tukuy ima unanchasqankunapas manam rakiwachwanchu paypa kuyawasqanchikmantaqa. Chaytam reqsichiwarqanchik Señorninchik Jesucristowan.

Diospa akllasqankunamanta

9 ¹Mana llullakuspaimi cheqatapunista Cristopa qayllanpi kayta nisqaykichik. Chuya Espiritu ñoqawan kaptinmi concienciayman nisqaykichik. ²Sonqoypas nanarisqam llumpa-llumpay llakisqa kachkani ³castaykuna imaynam kasqanta qawaspay. Cristomantapas rakikuruymanni condenasqa kanaypaq sichu chay rurasqaywan judiomasiykuna lliw salvakuptinkuqa. ⁴Paykunaqa Diospa churichakuykusqan Israelpa mirayninkunam. Diosmi hatu-hatun sumaq kayninta paykunaman qawachirqa hinaspa contratokunata paykunawan ruraraq. Kamachikuyininkunata qospanmi imaynam yupaychanankupaq

yachachirqa promesankunata qospan. ⁵Paykunaqa ñawpa abueloykupa mirayninmi, castaykumantataqmi Cristopas runa kayninman hinaqa nacemurqa. Payqa tukuy imapi munaychakuq Diosmi hinaspaqa iwiña-wiñaypaqyá yupaychasqa kachun! Amén.

⁶Ama piensaychikchu Diospa promesankuna mana cumplikusqantaqa. Manam Israelpa llapallan mirayninkunachu Diospa akllasqankunaqa kachkan. ⁷Manataqmi Abrahampa llapallan mirayninkunachu Diospa churinga. Chaymi Dios nirqa: —Cheqap castaykikunawan sutichasqaqa kanqa Isaacllamantam —nispa.

⁸Chaynaqa manam imananchu pipa miraynin kaypas Diospa churin kanapaqqa. Aswanqa Diospa promesanman hina naceqkunallam Abrahampa cheqap mirayninkuna hinaqa kanku. ⁹Kaynatamá Abrahamman Dios prometerqa:

—Watamanmi Kunan hinatapuni kutimusaq hinaptinmi warmiki Sarapas wawayoqña kanqa —nispa.

¹⁰Chaynataqmi abuelonchik Isaacpa warmin Rebecapas paypata wiksayakurqa mellizota. ¹¹Chaymi paykuna manaraq nacespa allinta otaq mana allintapas rurachkaptinku ¹²Rebecata Dios nirqa:

—Puntata nacemuqmi sullkanta servinqa —nispa.

¹³Bibliam nin:

—Jacobtam kuyarqani Esautañataqmi cheqnirqani —nispa.

Chaynapimá Diosqa runakunapa imam rurasqantapas mana qawaspan munasqanman hina akllaykun.

¹⁴¿Imanisuntaq kaykunamanta? ¿Diosqa mana allintachum rurachkan? ¡Manapunim! ¹⁵Moisesmanpas kaynatam nirqa:

—Kuyapayasaqmi kuyapayay munasqayta hinaspam llakipayasqtaq llakipayay munasqayta —nispa.

¹⁶Chaynaqa runakunataqa Diosqa kuyapayaspallam akllan, manam munaptillankuchu nitaq kallpanchakuptillankuchu. ¹⁷Bibliapipas Diosmi Rey Faraonta nirqa kaynata:

—Qamtaqa hatarichirqayki qamnintakama atiyniyta runakunaman qawachinaypaqmi chaynapi sutiy lliw kay pachapi willakusqa kanapaq —nispa.

¹⁸Chaynamá Diosqa munarispaqa pitapas kuyapayarín. Chaynataqmi munarispaqa pipa sonqontapas rumiyaykachin.

¹⁹Chayna kaptinqa niwankichá:

—Tukuy ima rurasqanchikkuna Diospa munasqallan kaptinqa ¿imanasqataq huchasapapaq hapiwanchik? —nispa.

²⁰Ichaqa ¿pimá qamqa kanki Dioswan churanakunaykipaqqa? Yaqachum llinkamanta rurasqa manka ruraqninta ninman:

—¿Imanasqataq kaynata ruraruwanki? —nispa.

²¹Manka ruraqqa imam munasqantam ruran llinkamantaqa. Munarispaqa kuyayllapaq mankatam ruranman, hina chay llinkallamantam ruranmantaq llutapu mankatapas.

²²Chaynaqa Dioswanqa manam churanakunachu. Payqa reqsichiytam munarqa piñakuyninta hinaspa atiynta. Chaywanpas ñutupanapaq manka hina castigopaqña kachkaptinpas pacienciaykuspam aguantachkanraq. ²³Chaynataqmi kuyayllapaq mankamanta hina ñoqanchikmantapas kuyapayarikurqa llupay hatun sumaqlaña kayninta reqsichikunanpaq. Ñawpaqmantapunim preparawachkanchik payman rikchakuqña sumaqlaña kananchikpaq. ²⁴Chaynatamá Dios qayaykuwarqanchik wakinninchikta judiokunamanta wakinninchiktañaataq mana judio kaqkunamanta. ²⁵Oseaspas Diospa nisqantam kaynata qellqarqa:

Mana runaykunañachu kankichik
 nisqaykunatam kunanqa:
 “Runaykunañam kankichik” nisaq.
 Ñawpaq mana kuyasqaykunatam
 “Kuyasqaykunañam kankichik” nisaq.

²⁶ Hina chaypitaqmi nichkan:

Maypim nisurqankichik:
 “Qamkunaqa manam runaykunachu kankichik” nispa.
 Chaypim nisunkichik:
 “Qamkunaqa kawsachkaq Diospa churinñam kankichik” nispa.

²⁷ Isaiaspas Israelpa miraynin judiokunamantam nirqa:

Lamar qochapi aqo hinaña kaspapas
 Israelpa castankunaqa salvakunqa wakillanmi.

²⁸ Señorqa prontom nisqanta cumplinqapuni
 kay pachapi llapallan kaqkunawan, nispa.

²⁹ Ñawpaqtaraqmi Isaias nirqa:

Llapallan Kamachiq Señor Dios
 mana saqeykuwaptinchikqa
 otaq ñoqanchikmanta as mirayllatapas
 mana puchuykachiptinqa
 kunallanmi Sodoma llaqta hina
 kachkachwanchik karqa.
 Chaynallataqmi Gomorra llaqtamanña
 rikchakuchwanchik karqa.

Judiokunapa mana kasukusqanmanta

³⁰ Chaynamá mana judio kaqkunapas iñisqankurayku mana huchayoq hinaña Diospa chaskisqan rikurirunku ñawpaqtaqa mana maskachkaspankupas. ³¹ Judio-kunam ichaqa kamachikuykunata kasukuyta munarqaku mana huchayoq hina Diospa chaskisqan kanankupaq, aswanqa manam atirqakuchu. ³² ¿Imanasqamá manaqa atirqakuchu? Paykunaqa Diosman mana confiakuspankum agradayta munarqaku rurasqallankuwan. Mana confiakuyta munaspankum rumipi hayta-kuchkaq hina urmaykurqaku. ³³ Bibliapipas nichkanmi kaynata:

Ñoqam Sion Moqopi churani
 mitkana rumita.
 Ñoqam Sion Moqopi churani
 urmachikuq hatun rumita.
 Manam hukmanyanchachu
 pipas chay rumipi confiakuqqa.

10 ¹Wawqe-panillaykuna, tukuy sonqoywanmi Diosninchikta mañakuchkani judiokuna salvakunankupa. ²Reqsisqayman hinam paykunaqa tukuy sonqowan Dios serviyta munanku, aswanqa manam imaynam agradayta yachankuchu. ³Manataq má yachankuchu imaynanpim runataqa mana huchayoqpaqña Dios chaskisqantapas hinas pam kikinkupa rurasqankunallawan Diospa chaskisqan kayta muna rqaqu, chaynapim Diospa munasqanta mana kasukurqakuchu. ⁴Cristo hamuspanmi kamachikuykunaman hapipakusqanchikta chinkarachirqa chaynapi payman llapallan hapipakuqkunaqa mana huchayoqpaqña Diospa chaskisqan kananchikpaq.

⁵Kamachikuykunata kasukuspa mana huchayoqpaq Diospa chaskisqan kananchikmantaqa Moisespas ñam nirqaña kaynata:

—Pipas lliw kamachikuykunata cumpliqa chayraykum kawsanqa —nispa.

⁶Aswanqa inikuspallanchik, mana huchayoqpaqña Diospa chaskisqan kananchikmantaqa kaynatam nin:

—Ama piensaychu sonqoykipi: “¿Pitaq hanaq pachaman rinqa Cristota uraykachimunanpaq?” nispa. ⁷Amataq niychu: “¿Pitaq uku-uku pozoman rinqa Cristota wañusqakunamanta kawsarichimunanpaq?” nispa. ⁸Moisesmi nin:

—Diospa palabranqa cumplinaykipaqmi kachkan hichpallaykipiña, simillaykipiña hinaspa sonqollaykipiña —nispa.

Chaytamá willakuniku: “Jesucristoman inikuychik” nispa. ⁹Jesusa Señor kasqanta willakuspaykiqa chaynataq payta Dios kawsarichimusqanta tukuy sonqoykiwan creespaykiqa salvasqam kanki. ¹⁰Sonqonchikwan creeptinchikmi mana huchayoqpaqña Dios chaskiwanchik hinas pam Jesucristomanta willakuptinchik salwawanchik.

¹¹Bibliam nin:

—Manam hukmanyanchachu pipas paypi confiakuqa —nispa.

¹²Chaynaqa judiokunaqa mana judio kaqkunawan iguallam kanku. Señorninchikqa lliwchanchikpaqmi chullalla. Payqa chaninnin pim qowanchik llapallan mañakuqkunaman. ¹³Chaynaqa: “Señorlláy” nispa mañakuqtam payqa salvaykunqa. ¹⁴¿Imaynatamá mañakunqaku payman mana inichkaspankuqa? ¿Imaynatamá ininqaku paymanta mana uyarichkaspankuqa? ¿Imaynataq uyarinqaku pipas paykunaman mana willachkaptinqa? ¹⁵¿Imaynatataq willakunqaku mana pipas kachachkaptinqa? Bibliam nin:

—iIma sumaqmi allin noticia willakuqkunapa chayamusqanqa! —nispa.

¹⁶Aswanqa manam llapallankuchu allin noticiataqa kasukunku. Isaiasmí nirqa: —Señorlláy, willakusqaykutaqa ¿pitaq creerqa? —nispa.

¹⁷Chaynaqa Jesucristomantam willakunapuni chayta uyarispanku inikunankupaq.

¹⁸Aswanqa tapukunim: ¿Manachu llapallanku uyarirqaku? ¡Paykunaqa uyarirqakupunim! Bibliam nin:

Voznillanmi lliw mundopa
hawankama mastakurun.
Palabranmi kay pachapa
cantonkama chayaykurun.

¹⁹Nikunitaqmi: ¿Manachum judiokunaqa yacharqaku? Ñawpaqmantaraqmi Moiseswan Dios kaynata rimachirqa:

Mana valeq huklaw runakunawanmi sientirachisqaykichik.

Mana umayoq runakunawanmi piñarachisqaykichik.

²⁰Isaiaspas mana manchakuspanmi Diospa nisqanta nirqa kaynata:

Mana maskaqniykunam ñoqata tariwarqa.

Mana imapas mañakuqniykunam asuykamuwarqa.

²¹Isiasqa Israelpa mirayninkunamantapas kaynatam nirqa:

—Tukuy punchawmi makiyta haywarayarqani mana kasukuq kutipawaqniy runakunaman —nispas.

Judiokunaqa wakillan salvakunankumanta

11 ¹Chaynaqa ¿Israelpa castantaqa Diosqa cheqnikapurunchu? ¡Manapunim! Ñoqapas kani Israelpa castanmi Abrahampa miraynin Benjaminpa ayllunmanta kaq. ²Diosqa manam qepanchakunqachu ñawpaqmantapuni akllasqan runankunataqa. Yachasqaykichikman hinam Bibliapi willawanchik imaynam Diosta Elias mañakuspan Israelpa contranpi rimasqanta, paymi nirqa:

³—Señorlláy, qanmanta willakuqkunatam wañurachinku hinaspa tuñirachinkutaq altarnikitapas chaymi sapallayña qeparuni aswanqa ñoqatapas wañurachiwaytam munachkanku —nispas.

⁴Chaymi Diosñataq nirqa:

—Qanchis waranqa runakunatam puchuchikurqani, paykunaqa manam qonqorakurqakuchu Baal sutiyoq taytachamanqa —nispas.

⁵Kunanpas kachkanraqmi favorecespan Diospa akllasqan wakin judiokuna.

⁶Chaynaqa favorecewaspallanchikmi imapas rurasqanchikta mana qawaspa Diosqa akllaykuwanchik. Mana chayqa favorecewasqanchikqa manachá favorñachu kanman.

⁷Chaynam Israelpa mirayninkunaqa munasqankuta mana hayparqakuchu. Diospa akllasqankunam ichaqa paypa chaskisqanña rikurirunku. Wakinpa sonqonñataqmi rumi hina rikurirun ⁸Bibliapa nisqanman hina:

—Diosmi sonqonkuta ruraran mana sientiqa chaynapi qawakuchkaspapas mana rikukunankupaq hinaspa uyarichkaspapas mana entiendenankupaq. Chaynamá kunankamapas kachkanku —nispas.

⁹Davidpas kaynatam nirqa:

Convindo rurasqankupas trampa hinayá rikuriruchun.

Convindo rurasqankupas toqlla hinayá rikuriruchun.

Urmaykunankupaqyá chaynaqa rikuriruchun.

Castigachikunankupaqyá chaynaqa rikuriruchun.

¹⁰Paykunapa ñawintayá tutayarachiy.

Tukuy tiempoyá wasankutapas kurkurayachiy.

Mana judio kaqkunapas imaynanpim salvakusqanmanta

¹¹Chaynaqa ¿urmaykuspankuqa pasaypaqñachu judiokunaqa Diosmanta karunchakurun? ¡Manapunim! Aswanqa paykuna mana kasukuptinkupas mana judio kaqkunam kunanqa salvakunmankuña, chaynapi judiokunapas envidiakuspanku aswan-aswan maskanankupaq. ¹²Chaynaqa judiokunapa pantayman wichiykusqanku llapa runaku-

napa allinninpaq kachkaptinqa hinaspa pierderusqanku mana judiokunapa allinninpaq kachkaptinqa imayna allinraq kanman huntallaña judiokuna Diosman kutirikuptinkuqa!

¹³ Ichaqa mana judio kaqkuna, kaytam nikichik: Diosqa akllaykuwarqa *apostol-nin kaspay qamkunaman willakunaypaqmi chaymi tukuy sonqoywan rurachkani ¹⁴ chayta qawaykuspanku wakin castaykunapas qamkunamanta envidiakuspanku salvakunankupaq. ¹⁵ Judiokunata Dios qepanchakuruptinmi llapallan runakuna Dioswan *allinyanakurunku. Chaynaqa imayna allinraq kanqa judiokunata Dios chaskiykuptinqa! ¡Wañuyman! kawsarimuchkaq hinachá kanqaku! ¹⁶ Judiokunamantayá nisqaykichik kaynata tupachispay: Huk kaqnin tantakuspan puntata Diospaq rakipuqtinqa, llapallan tantam Diospaña rikurirun. Chaynataqmi sachapa sapinpas Diosman qosqa kaptinqa kallmankunapas paypaña rikurirun.

¹⁷ Allin aceitunas sachapa kallmanta kuchuruspa huk purun aceitunas sachapa kallmanwanña injertachkaq hinam, wakin judiokuna Diosmanta karunchakuruptin qamkunaña taqrusqa karunkichik. Chaymi allin aceitunas sachapa sapinwan alimentasqa hinaña kachkankichik. ¹⁸ Chaynaqa judiokuna kuchusqa kallmakuna hina kaptinkupas amayá qamkunaqa alabakuychikchu. Qamkunaqa kallmakuna hinallam kankichik, manam kallmakunachu sapinkunataqa alimentan aswanqa sapinkunam llapallan kallmankunataqa kawsachin.

¹⁹ Icha alabakuchkanki:

—Kuchusqaqa karqaku ñoqayku injertasqa kanaykupaqmi —nispa.

²⁰ Arí, rakisqam karqaku mana iñisqankurayku, chaymi iñispallaykichik qamkunaña paykunapa sitionpi kachkankichik. Chaynaqa Diospa qayllanpiqa amayá hatun tukuychikchu aswanqa manchakuychikyá. ²¹ Chay sachapa kallmankunatapas kuchuchkaq hinam judiokunata Dios wischururqa, chaynam qamkunatapas wischurusunkichikman. ²² Qawachkankichikmi Diosninchik allin kasqantaqa chaynataq castigakuq kasqantapas. Mana kasukuqkunatam castigarqa qamkunamantañaataqmi kuyapayarikurqa kuyakuyllanman hapipakuptikichik. Mana chayqa wakinkuna hina-chá wischusqa kawaqchik. ²³ Chaymantañaataqmi judiokuna iñikuptinkuqa huktawan injertachkaq hina sitionman Dios paykunata kutiykachinqa. Diosqa atinyiyoqmi huktawan kutiykachinanpaq. ²⁴ Mana judio kaptikichikmi purun aceitunas sachamanta kuchusurqankichik allin sachamanña injertachkaq hina taqrusunaykichikpaq, chaynatam ruraraq mana taqrunapaq hina kachkaptikichikpas. Chay allin aceitunas sachapa kikin kallmanpuni kachkaspaqa judiokunaqa aswan facilitam kutiykunqaku.

Haykapim llapallan judiokunaqa salvakunankumanta

²⁵ Wawqe-panillaykuna, kunankama manaraq pipapas yachasqan yachanaykichiktam munani chaynapi ama yachaqa tukuq kanaykichikpaq. Wakin judiokunam sonqonkuta rumiyarachinku ichaqa kaynam kanqaku huntallaña mana judio kaqkuna yaykunankukama. ²⁶ Chay pasakuptinñam llapallan judiokunaqa salvakunqa. Bibliam nin kaynata:

Sion llaqtamantam hamunqa libraqnikichik

hinaspa Jacobpa mirayninkunata cambianqa mana rurasqankumanta.

²⁷ Chaynapim contratoyta cumplisqa huchankuta qechuspay.

²⁸ Judiokunaqa Cristomanta allin noticiakunata mana chaskispankum Diospa enemigon kachkanku qamkunaña yaykukunaykichikpaq. Chaywanpas Diosqa pay-

kunataqa kuyanraqmi abuelonkumantaraq akllasqan kasqanrayku. ²⁹Chaynamá gowasqanchiktaqa hinaspa qayaykuwasqanchiktaqa Diosqa mana qechuwanchikchu. ³⁰Ñawpaqtaqa manam kasurqankichikchu Diosta, kunanmi ichaqa judiokuna Diosta manaña kasukuptinku qamkunamantaña Dios kuyapayarikun. ³¹Chaynallataqmi kunanpas judiokunaqa Diosta mana kasunkuchu qamkunata Dios kuyapayasunaykichikpaq hinaptin paykunapas Diospa kuyapayakuyninta haypanankupaq. ³²Llapallanchik mana kasukusqanchikraykum hina huchallapi Dios presocharuwarqanchik chaynapi llapallanchikmanta Dios kuyapayarikunanaq.

³³iMayna allinmi Diosninchikqa! iPitayqa tukuy yachayniyoq kaspanmi tukuy imata reqsin! iPitayqa yachanman imam munasqantawan imam ruranantaqa!

³⁴Chaynaqa: ¿Pitayqa yachanman Señorpa imam piensasqanta?

¿Pitayqa atinman pay consejaya?

³⁵¿Pitayqa Diosmanqa imallantapas qoykunman

chay qosqanta kutichipunanpaq?

³⁶Paymantam tukuy ima kachkan. Paymi tukuy imata unancharqa. Payllapaqtaqmi llapallan imakunapas. Payllayá yupaychasqa kachun wiña-wiñaypaq. Amén.

Diosllapaqña kawsananchikmanta

12 ¹Chaynaqa wawqe-panillaykuna, Diosninchikpa kuyapayakuyninraykum ruegakuykichik, cuerpoykichiktaqa Diosmanyá qoychik kawsachkaq ofrendata hina hinaspayá payllapaqña kawsaychik agradowan chaskisunaykichikpaq. Kaynatam sonqoykichikmantapuni Diostaqa yupaychanaykichik. ²Amayá runakunapa imaynam kunan tiempopi kawsasqallantaqa qatipakuychikchu aswanqa imam piensasqaykichiktayá allinmanña tikraychik chaynapi vidaykichik aswanraq mo-soqyananpaq. Chaynata kawsaspaq yachankichik Diospa munasqanta, imam allin rurayta, imam agradonpaq kasqanta hinaspa imam allinpuni kasqanta.

³Yachachinaypaq Dios favoreceykuwaptinmi llapallaykichikman nimuykichik: Amayá pipas piensasunchu kikillanmanta hatun tukuspaqa. Aswanqa allinta yuyaymanaspayá sapakama imaynam kasqaykichikta reqsikuychik Diospa qosusqaykichik iniykichikman hina. ⁴Cuerponchikwanyá tupachisunchik: Huklla cuerponchik kachkaptinpas achkallañam partenkunaqa hinaspa sapakama servikun imapas ruranapaq. ⁵Chaynataqmi ñoqanchikpas achkallaña kachkas-papas Cristoman hukllawakuspanchikqa chullallaña kachkanchik, huk cuerpopa partenkuna hina kachkas-papas llapanchikmi hukllaña kachkanchik.

⁶Diosmi atiyta qoykuwanchik imapas ruray atinanchikpaq. Chaytam qoykuwanchik favorecewasqanchikman hina. Chaynaqa sichum Dios paymanta willakuq kanan-chikpaq favorecewarqanchik hinaptinqa chaskisqanchik iniyinchikman hinayá willakusun. ⁷Sichu yanapakuqllaña sonqota qoykuwaptinchikqa yanapakusunyá. Allin yachachikuq kayta qoykuwaptinchikqa yachachisunyá. ⁸Pipas wakinkunata rimapayaspan kallpanchay yachaqaqa, chaytayá rurachun. Imankunapas wakinkunaman rakiykuqqa tukuy sonqonwanyá qoykuchun. Pipas imaynam kamachikuyta yachaspaqa allintayá kamachichun, pimantapas llakipayarikuqqa kusikuywanyá yanapaykuchun.

Iñiqkunapa imam rurananmanta

⁹Cheqaptapuniyá kuyanakuychikqa. Mana allin kaqkunata cheqnipakuspáyá imapas allin kaqkunata ruraychik. ¹⁰Wawqe-panintin hinayá lliwchaykichik sumaqlataña kuyanakuychik. Respetanakuspáyá wakinnikichikta imapipas aswan allinpaq hapiychik.

¹¹Kallpanchakuychikyá, amayá qellaqa kaychikchu, tukuy sonqoykichikwanyá Señorninchikta serviychik.

¹²Confianzawan suyasqaykichikmantayá kusikuspa kawsaychik, ñakarispapaq yachaychiktaq pacienciakuyta. Tukuy tiempoyá Diosta mañakuychik.

¹³Diosman ñiqkunatapas imam necesitasqanpiyá yanapaykuychik. Wasikichikpi samakuy munaqtapas allintayá chaskiykuychik.

¹⁴Amayá ñakaychikchu ñakarichisuqnikichikkunataqa, aswanqa Diospa bendicionnintayá mañapuychik.

¹⁵Kusikuqkunawan kusikuychik, waqaqkunawan waqaychik.

¹⁶Huk sonqollayá kawsaychik. Ama imamantapas hatunchakuspáyá humillakuspa kawsakuychik, amataq llumpay yachayniyoqpaqpas hapikuychikchu.

¹⁷Runakuna mana allinta rurasuptikichikqa amayá chaynatachu kutichiychik. Runakunapa qayllanpiqa allin kaq ruraytayá munaychik. ¹⁸Atisqaykichikman hinayá imatapas ruraychik llapallanwan hawkalla kawsanaykichikpaq. ¹⁹Kuyasqay wawqe-panillaykuna, amayá pitapas vengakuychikchu aswanqa Señorpa makinman churaychik pay castigananpaq. Paymi Bibliapi nin:

Mana allin ruraqkunataqa kikiypunim castigasaq.

Mana allin rurasqanman hinam pagapusaq.

²⁰Nichkantaqmi:

Enemigoyki yarqaymanta kaptinqa mikuykachiy.

Yakunayaptinqa yakuta qoykuy.

Kaynata ruraptikiqa

enemigoykipa uyanmi penqakuymanta pukayanqa.

²¹Amayá mana allinwanqa vencechikuychikchu aswanqa mana allintayá vencychik allin kaqkunata ruraspa.

Autoridadkuna kasukunamanta

13 ¹Lliwchaykichikyá kasukuychik autoridadnikichikta. Manam atiyniyoqchu kanmanku Dios mana churaptinqa. Kunan kaq autoridadkunapas kachkan Diospa churasqanmi. ²Chaynaqa autoridadkunapa contranpi pipas sayariqqa Diospa kamachikusqanpa contranpim kachkan, chayna sayariqkunaqa castigasqam kanqa. ³Allinta ruraqkunaqa manam manchakunchu kamachikuqkunataqa, mana allinta ruraqkunam ichaqa manchakunku. Autoridadkunata mana manchakuyta munaspaykiqa allinta kawsakuy, chaynapim autoridadkunapas alabasunki. ⁴Paykunapa Diosta servinanpaq churasqam kachkanku qamkunapa allinnikichikpaq. Mana allinta kawsaspaqa manchakunaykim. Manam autoridadkunaqa yanqapaqchu atiyniyoq kanku aswanqa castiganankupaqmi. Diosqa paykunataqa churarqa mana allin ruraqkunata castigananpaqmi. ⁵Chaynaqariki autoridadkunataqa kasukunanchikmi, manam

castigota manchakuspallachu aswanqa sonqonchikpi deberninchikta yachakuspam. ⁶Chayraykum qamkunaqa impuestotapas pagankichik. Autoridadkunaqa sapa punchawmi llamkachkanku rurasqankuwan Diosta servispanku.

⁷Pimanpas qopunaykichik kaptinqa qoychikyá. Impuestota otaq predios-ta qonaykichik kaptinqa qoychikyá. Pipas respetana kaptinqa respetaychikyá, hatunchanapaq kaptinqa hatunchaychikyá. ⁸Ama pitapas debekuychikchu, debespaqa-debenakuychik kuyakuyllata. Pipas runamasinta kuyaqaqa kamachikuykunatam cumplirunña. ⁹Kaynatam wakin kamachikuykunapas niwanchik:

—Amam hukwanqa pierdekunkichu, amam pitapas wañuchinkichu, amam suwakunkichu, amam munapayankichu —nispá.

Aswanqa kaykunapiwan wakin kamachikuykunaqa hukllawakun: “Kuyankim runamasikita kikikita hina” niq kamachikuykim. ¹⁰Pipas kuyakuqaqa runamasintaqa manam imananchu. Chaynaqa kuyanakupam kamachikuykunata allinta cumplinchik.

¹¹Hinaptinqa yachachkankichikmi ima tiempopim kawsasqanchikta. Ñam rikcharinaykichik horaña. Cristoman ñisqanchik punchawmantam ña hichpamuchkanña cuerponchik salvaykuwananchikpaq punchaw. ¹²Mana allin tiempom pasachkanña tuta hina hinaptinmi achkiramunqaña. Chaymi mana allin rurasqanchikkunataqa saqenanchikña tutayaypi mana purichkaqa hina. Armasqa soldado hinayá kanchaywan pachasqa purisun. ¹³Chaynaqa allintayá kawsasunchik punchawpi allinta purichkaqa hina, kawsasunqa amayá allin mikukuyllapichu, sinkakuyllapichu, hukwan-hukwan tupakuyllapichu, liryanakuyllapichu nitaq envidianakuyllapichu. ¹⁴Aswanqa imaynam soldado armawan churakuchkaqa hinayá Señorinchik Jesucristowan de fiendechikuychik, paytayá kasukuychik aychapa munasqallanta ama ruraspa.

Wawqe-panintinqa ama penqanakunamanta

14 ¹Pipas pisi ñiyniyoq kaptinqa ama imamantapas atipanakupayá allinllata chaskiykuychik. ²Wakinmi ninku:

—Llapallan mikuykunaqa allinmi —nispá.

Wakinñataqmi pisi ñiyniyoq kaspanku aychataqa mana mikunkuchu. ³Chaynaqa tukuy imapas mikuqqa amayá penqachunchu wakinkunata, aychata mana mikuqpas amataqyá juzgachunchu tukuy ima mikuqtaqa. Chay runatapas Diosqa chaskinmi. ⁴¿Pitaq qamqa kanki hukpa sirviententa juzganaykipaqa? Señorinchikmi sirvientenkunataqa juzganqa allin otaq mana allin kasqanmantapas. Paymi sirvientenkunataqa atiyinwan allinta sayachinqa.

⁵Wakinkunañataqmi ninku:

—Kay-wak punchawmi aswan allinqa —nispá.

Wakinñataqmi lliw punchawkunata igualpaq hapinku. Chaynata piensaspankuqa sapakamayá sonqonkupa nisqanman hina rurachunku. ⁶Pipas huk kaq punchawpi samaspaqa Señorta yupaychananpaqmi samachkan chaynataqmi tukuy imakunapas mikuqqa chaynata rurachkan Señorta yupaychaspá, chay mikuymantam Diosman graciaستا qon. Aychata mana mikuqpas chaynataqa rurachkan Señorta yupaychaspámi, paypas Diosmanmi graciaستا qon.

⁷Manam mayqanllanchikpas kawsachkanchikqa kkillanchikpaqchu, nitaqmi wañukuspanchikpas wañukusunqa kkillanchikpaqchu. ⁸Kawsaspanchikqa Señorinchikpaqmi kawsachkanchik, wañukuspanchikqa Señorinchikpaqtaqmi wañukusun.

Chaynaqa wañuspapas kawsaspapas Señorninchikpam kanchik. ⁹Cristoqa wañurus-pam kawsarimurqa wañuqkunapipas kawsaqkunapipas munaychakunanpaq.

¹⁰Ichaqa ñimanasqamá qamqa wawqekitaqa juzgachkanki hinaspataq penqach-kanki? Lliwchanchikmi Diospa qayllanman rikurisunchik juzgawananchikpaq.

¹¹Chaynatam Bibliapipas Señorninchik niwanchik:

Kikiyrayku juraspam nini:

Qayllaypim qonqorakunqaku llapallan runakunaqa.

Llapallankum ñoqata yupaychawanqaku paykunaqa.

¹²Chaynaqa sapakamam Diosninchikman cuentata qosunchik.

Wawqe-panikunata ama huchaman urmachinamanta

¹³Chaynaqa amañayá kikinichikpuraqa juzganakusunchu aswanqa munaychik wawqe-panikichik ama hukmanyantayá nitaq huchamanpas urmaykunantayá.

¹⁴Señor Jesuswan huklla kaspaymi yachanipuni ima mikuypas mana huchallichiwasp-qanchikta aswanqa pipas chay mikuy huchallichisqanta piensasptinqa, arí, paypaqqa hucham. ¹⁵Ichaqa sichum imapas mikusqaykiwan wawqekita hukmanyachinki hinas-paqa manañam kuyachkankiñachu. Amayá munaychu imapas mikusqaykirayku pipas huchaman wichiynunantaqa. Paypaqpas Cristom wañupurqa. ¹⁶Chaynaqa cuidakuy-chikyá chay allin rurasqaykimanta ama rimanankupaq. ¹⁷Diospa munaychakusqanpi kawsakuyqa manam mikukuyllachu nitaq upyakuyllachu aswanqa Chuya Espiritupa yanapakuyinwan allinta ruraspa hawkalla kusionqa kawsakuyumi. ¹⁸Kaynatapuni pipas Cristota serviqqa Diospa agradonpaq kaptinmi runakunapas allinpaq hapinku.

¹⁹Chaynaqa hawkalla kawsakuytayá munasun chaynapi ñinqmasinchikkunawan aswan wiñachinakunanchikpaq. ²⁰Amayá Diospa rurasqantaqa chinkachiychik-chu ñinqmasikikunapa hukmanpaq qawasqanta mikuspallaykiqa. Yachanchikñam llapallan mikuykunaqa allin kasqanta ichaqa manam allinchu kanman imapas mikurusqaykiwan wakinkunata huchaman wichiynikiñiqqa. ²¹Allinmi kan-man aychata mana mikuspayki vinotapas mana tomaynikiqa. Amayá imatapas ruraychu chaywan ñinqmasikita ama wichiynachinaykipaq. ²²Kaykunamanta piensasqaykitaqa sonqollaykipi waqaychaspayá Diosllaman willay. Kusionqam pipas imapas rurasqanmanta sonqon “allinmi” niptinqa. ²³Pipas iskayrayastin mikuqmi ichaqa huchallichukhan mana allinpaq hapichkaspan mikusqanrayku. Chaynaqa mana allinpaq hapichkaspanchik imapas ruraryuqa hucham.

Runamasinchikpa allinninpaq kawsanamanta

15 ¹Ñiyninchikpi mana iskayrayaqkunam pisi ñiyniyoqkunata iskayrayas-qankupi yanapananchik. Chaynaqa amayá kikillanchiktachu agradakusun. ²Sapakamayá runamasinchikta agradasun paypa allinninpaq ruraspa chaynapi ñinis-qanpi wiñananpaq. ³Manam Cristopunipas kikillantachu agradakurqa, Bibliam nin: —Diosnilláy, kamiqnikiunapa kamikuyinmi ñoqaman wichiynkuwarqa —nispa.

⁴Bibliapi imapas qellqasqa kaqkunaqa yachananchikpaqmi kachkan. Chaynapi pacienciakuspa hinaspa kallpanchakusqa, confianzallawanña suyananchikpaq. ⁵Pacienciachiwaspachik sonqonchik tiyaykachiq Diosyá yanapaykusunkichik imaynam Jesucristopa yachachisqanman hina huk sonqolla kanaykichikpaq ⁶chaynapi huk similla Señorninchik Jesucristopa Taytan Diosninchikta llapallaykichik yupaychanaykichikpaq.

Allin noticiaqa mana judiokunapaqpas kasqanmanta

⁷Chaynaqa Diosninchik yupaychasqa kananpaqyá llapallaykichik allinllata chaskina-kuychik imaynam Cristopas ñoqanchikta chaskiykuwasqanchikman hina. ⁸Kaywanqa nichkaykichik Cristoqa judiokunata servinanpaq hamusqantam, hamurqaqa Diosqa confiakunapaq kasqanta yachachinanpaqmi. Payqariki hamurqa ñawpaq abueloykuman Diospa promesan qosqanta cumplinanpaqmi. ⁹Chaynataqmi Cristoqa hamurqa Diosninchik kuyapayarikuqlaña kasqanmanta mana judio kaqkunapas yupaychanankupaq, Bibliam nin:

Chayraykumriki nacionkunapipas qamtaña yupaychallasqayki.
Chayraykumriki sutikimantapas qanmanña takipullasqayki.

¹⁰Bibiaqa nichkantaqmi:

Nacionkuna, Diospa runankunawanyá
kusikuychik llumpayta.

¹¹Huklawpipas nichkantaqmi:

Nacionkuna, llapallaykichik Señorta alabaychik.
Runakuna, llapallaykichik Señorta yupaychaychik.

¹²Isaiaspas kaynatam nirqa:

Sachapa sapin ikllimuq hinam
Isaipa miraynin rikurimunqa.
Nacionkunata gobiernananpaqmi payqa hamunqa.
Chaymi paykunaqa paypi confiakuspa suyanqa.

¹³Confianzawan kawsachiqninchik Diosninchikyá qamkunata kusikuyllawanña huntaykususpaykichik hawkayachisunkichik payman iñiptikichik, chaynapi Chuya Espiritupa yanapakuyinwan aswan-aswan confiakuspa suyanaykichikpaq.

¹⁴Wawqe-panillaykuna, ñoqaqa yachanim qamkunaqa allin runakuna kasqaykichikmanta, qamkunaqariki tukuy allin kaqkunata yachaspam allin consejokunata qonakunkichik. ¹⁵Kay cartapim ichaqa mana imatapas pakaspay qellqamuchkaykichik tukuy kaykunata mana qonqarunaykichikpaq. Chaynataqa nichkaykichik servinaypaq Dios favorecewaptinmi. ¹⁶Jesucristotaqa Servichkani mana judio kaqkunaman Diosmanta allin noticiakunata willakuspaymi, chaynapi paykunata Chuya Espiritu *chuyanchaptin allin ofrendata hina Dios chaskinanpaq.

¹⁷Jesucristoraykullam ñoqaqa hatunchakuymen Diosta servispay. ¹⁸Chaynaqa Cristopa imam ruraspallanmantam ñoqaqa rimayta munani. Paymi atiyininta qowarqa willakuptiy hinaspa ruraptiy mana judio kaqkunapas payta kasukunankupaq. ¹⁹Paypunimá señalkunata hinaspa *milagrokunata rurachiwarqa. Tukuy kaykunaqa Chuya Espiritupa atiyinllanwanmi. Chaynatamá Cristomanta allin noticiakunata tukuy hinastinman rispay willakurqani, willakurqaniqa Jerusalemanta Ilirico lawkamam.

²⁰Chaynamá Cristomanta manaraq yachasqanku llaqtakunapi allin noticiakunata

willakurqani sinchillataña munaspay. Chaynataqa ruraraqani hukpa qallarisqanman mana chapukunaypaqmi. ²¹Chaynataqa rurachkani Bibliapa kayna nisqanman hinam:

Paymanta mana yachaqkunam rikunqaku.
Haykapipas mana uyariqkunam entiendenqaku.

Roma Ilaqtaman Pablo riy munasqanmanta

²²Chayraykum qamkuna watukuykuyta achka kutipi munachkaspaypas mana atimurqanichu. ²³Kunanmi ichaqa kaykunapi manaña imapas rurana y kaptin ñawpaq watakunamantaraq qamkunawan tupaykuy munasqayman hina ²⁴pasadallapas watukaykamuyta piensachkani España lawman rispay. Munachkaniqa qamkunawan kusirikuptiy chay illasqaypi yanapaykuwanaykichiktam. ²⁵Kunanmi ichaqa Jerusalentaraq richkani wakpi ñiqmasinchikkunaman yanapakuyta apaspay. ²⁶Kay yanapakuytam kusiqqallaña huñuykunku Macedoniapi hinaspa Greciapi *yachaqa wawqe-paninchikkuna chaynapi Jerusalenpi wakcha ñiqmasinchikkunaman apachiwanankupa. ²⁷Chaytam allinpaq hapirqaku. Chaytaqariki rurankupunim, paykunaqa debekuq hinam kachkanku judiokunapa yanapakuyinwan Diosta reqsiyqusqankumanta. Paykunapas ñiqmasinchik judiokunatam wakchayayninpi yanapananku imapas kapuqninkuwan. ²⁸Chaynaqa kay yanapakuyta paykunaman aparuspayñam España lawman rispay pasadallapas watukaykamusqaykichik. ²⁹Segurollañam chayman hamuptiyqa Cristo llumpaysuta bendecisunkichik.

³⁰Wawqe-panillaykuna, Señorinchik Jesucristoman ñisqanchikraykum hinaspa Chuya Espiritu kuyanachiwasqanchikraykum ruego kamuykichik ñoqapaq tukuy sonqowan Diosta mañaysiwanaykichikpaq. ³¹Diostayá mañapuywaychik Judea lawpi kaq mana ñiqkunapa makinmanta libraykuwananpaq, mañakuychiktaqyá Jerusalenpi kaq ñiqmasinchikkunapas kay yanapakuyta allinlla chaskiykunankupa, ³²chaynapi Dios munaptinga kusiqqallaña qamkunata qawaykuptiy allinta samaykachiwanaykichikpaq. ³³Hawkalla waqaychawaqñinchik Diosninchikyá llapallaykichikwan kachun. Amén.

Saludokuna apachikusqanmanta

16 ¹Kunanñataqmi recomiendamuykichik paninchik Febeta, payqa Cencrea Ilaqtapi kaq ñiqmasinchikkuna serviqmi. ²Allinllatayá Señorinchikpa sutinpi payta chaskiykuychik imaynam ñiqpura chaskinakuykuchkaq hina. Paytaqa yanapaykuychiktaqyá imam necesitasqanpipas, payqa achkaqtam yanaparqa, yanapawarqataqmi ñoqatapas.

³Saludaykapuwaychik Cristo Jesuspaq llamkaqmasiy Priscilatawan qosan Aquilata. ⁴Paykunaqa wañuytapas manam manchakurqakuchu viday salvaykunankupa. Chaynaqa llumpaytam agradecekuni, agradecekuntaqmi mana judio kaq llapallan ñiqmasinchikkunapas. ⁵Saludaykapuwaychiktaqyá paykunapa wasinpi huñunakuq ñiqmasinchikkunatapas chaynataq Asia lawpi puntallataraq Cristoman ñiikuq kuyasqay Epenetotapas. ⁶Rimaykuychikyá llumpay yanapasuqnikichik Mariatapas ⁷chaynataq judiomasiy Andronicotawan Juniastapas, paykunaqa ñiikurqaku ñoqamanta puntataraqmi hinaspa ñoqawan kuskataq preso karqaku. Paykunaqariki *apostolkunawan kuska allin reqsisqam kanku.

⁸Saludaykapuwaychiktaqyá Señorinchikman ñiqmasinchik kuyasqay Ampliastapas, ⁹Cristopaq llamkaqmasinchik Urbanotapas, kuyasqay Estaquistapas ¹⁰chaynataq Cristopa apruebasqan Apelestapas. Saludaykapuwaychiktaqyá Aristobolupa wasinpi lliw kaqku-

natapas, ¹¹judiomasiy Herodiontapas chaynataq Narcisopa wasinpi Señorninchikman iñikuqkunatapas. ¹²Saludaykapuwaychiktaqyá Trifenatawan Trifosatapas. Paykunaqa Señorninchikpaq llamkaqmasikichikmi. Saludaykuychiktaqyá kuyasqanchik paninchik Persidatapas. Paypas llumpaytam llamkarqa Señorninchikpaq. ¹³Señorninchikpa akllasqan allin reqsisqa Rufotapas mamantawanyá saludaykapuwaychik. Payqa ñoqapapas mamay hinam karqa. ¹⁴Saludaykuychiktaqyá Asincritotapas, Flegontetapas, Hermastapas, Patrobastapas, Hermestapas hinaspa paykunawan kaq wawqe-paninchikkunatapas. ¹⁵Saludaykapuwaychiktaqyá Filologotawan Juliatapas hinaspa Nereotapas panintinta chaynataq Olimpastapas paykunawan kaq llapallan iñiqmasinchiikkunatawan.

¹⁶Llapallaykichikyá abrazanakuykuspa rimaykanakuychik. Saludaykamusunkichiktaqmi tukuy hinastinpi Jesucristopa sutinpi huñunakuqkunapas.

¹⁷Wawqe-panillaykuna, ruegakamuykichikmi yachasqaykichikpa contranpi kaqkunamanta cuidakunaykichikpaq. Paykunaqa iñiqkunata rakinachispankum pantachikuyllata rurachisunkichik. Chaynaqa paykunawanqa amayá juntanakuychikchu. ¹⁸Paykunaqa manam Señorninchik Jesucristotachu servinku aswanqa munasqallankumantam afanakunku. Sumaqlлатаña rimaspankum manaraq ancha yachaqkunata engañanku. ¹⁹Qamkunamantam ichaqa llapallankupa yachasqanman hina kasukuqña kaptikichik kusikuchkani hinaspa munachkani imatapas allinta ruray yachaq kaspaykichik manaña huchallikunaykichikpaq. ²⁰*Satanastapaq hawkalla waqaychawaqninchik Diosninchikmi chaylla sarupanqa qayllaykichikpi vencesqa kananpaq. Qamkunataqa Señorninchik Jesucristoyá favorecesunkichik.

²¹Kaymantam saludaykamusunkichik llamkaqmasiy Timoteo hinaspa judiomasiy Luciowan Jasonpas hinaspa Sosipaterpas.

²²Kay carta qellqamuq ñoqa Terciopas Señorninchikpa sutinpim saludaykamuykichik.

²³Saludaykamusunkichiktaqmi wasinpi samakusqay Gayopas. Paypa wasinpim huñunakunku kaypi iñiqmasinchiikkunaqa. Saludaykamusunkichiktaqmi llaqtapa qollqen waqaychaq Erastopas hinaspa wawqenchik Cuartopas.

²⁴Llapallaykichiktaqyá Señorninchik Jesucristo favorecesunkichik.

Tukuykunanpaq Diosta Pablo yupaychasqanmanta

²⁵Jesucristomanta allin noticiakuna willakusqayman hinayá Diosninchik qaqata hina sayachisunkichik. Chayraqmi Jesucristowan reqsiykachirqa ñawpaqmantapuni pakasqa kaqta. ¡Payllatayá yupaychasun! ²⁶Kunanqa Diosmanta willakuqkunapa qellqasqanwanmi llapallan nacionkunaman qawachisqaña kachkan. Chaymi wiña-wiñaypaq kawsaq Dios kamachiptin llapallan nacionkunapipas allin noticiata yachankuña iñikuspa kasukunankupaq.

²⁷¡Jesucristoman hapipakuspayá tukuy yachaq sapallan Diosninchikta wiña-wiñaypaq yupaychasun! Amén.

CORINTOMAN APOSTOL PABLOPA PUNTA KAQ CARTASQAN

Corinto llaqtaqa karqa Grecia lawpi kaq hatun llaqtam. Achka nacionkunamanta kaq runakunam chay llaqtapiqa yachaqku. Corinto llaqtaqa karqa chay tiempopi anchallaña reqsisqa llaqtam. Chaywanpas chaypi yachaq runakunam llumpayllataña huchallikurqa, chayraykum chaypi kaq ñiñkunaqa kichkichasqa hina karqaku. Chay Corinto llaqtapipas Apostol Pabloqa ñichirqam Jesucristoman, ichaqa tiempopa risqanman hinam chay iglesia-pi rikurirurqa hatun sasachakuykuna, chayraykum iskay kutikama paykunaman cartarqa.

Kay punta kaq cartaqa qanchis parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun rimaykusqanmantawan Diosman gracias qosqanmanta (1:1-9).

Iskay kaq parteñataqmi willakun paykuna ukupi rakinakuykuna kasqanrayku qaqchasqanmanta (1:10-4:21).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun madrastallanwan huchallikuq runata wischunankupaq kamachisqanmanta, willakuntaqmi mana ñiñq juezkunapi quejanakusqankumantapas chaynataq casarakuspa kawsanankupaq consejokunamantapas (5-7).

Tawa kaq parteñataqmi willakun taytacha-mamachakuna adoraymanta (8:1-11:1).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun ñiñkunapa huñunakuyninmanta hinaspa imaynam Santa Cena ruranankumanta (11:2-14:40).

Soqta kaq parteñataqmi willakun Jesucristopa kawsarisqanmanta hinaspa pantaypi hina kaptinku suma-sumaq yachachisqanmanta (15).

Qanchis kaq parteñataqmi willakun Judea lawpi ñiñkunapaq ofrenda huñunankumanta, maylawkunamanmi Apostol Pablo rinamanta hinaspa wawqe-panikunapaq kunasqanmanta (16).

Chunka kimsayoc rakipim yachachin ñiñkunapa kuyanakuyninqa imaynam kananmanta, chay rakiqa taki hinam kanman.

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Pablotam Dios qayaykuwarqa munayninman hina Jesucristopa ²apostolnin kanaypaq. Ñoqam Sostenes ñiñqmasinchiqpiwan ²kay cartata qellqamuykichik Corinto llaqtapi ñiñkunaman, qamkunaqariki kankichik Cristo Jesuspi Diospa akllasqankunam. Diosmi qayasurqankichik Señor Jesucristo adoraqkunawan kуска akllasqakuna hina kawsanaykichikpaq. Jesusmi paykunapapas ñoqanchikpapas Señorninchikqa. ³Señor Jesucristotawan Dios Taytanchiktam mañakuchkani favorecesunaykichikpaq hinaspa hawkalla kawsanaykichikpaq.

Cristorayku bendecisqa kaymanta

⁴Graciastam qoni Diosman tukuy tiempo qamkunata Jesucristorayku Dios favorecesusqaykichikmanta. ⁵Cristo- wan huklla kasqaykichikraykum Dios yanapasurqankichik allinta rimanaykichikpaq hinaspa allinta yachanaykichikpaq. ⁶Cristomanta willakusqaykutam

qamkuna allin portakuynikichikwan willakunkichik. ⁷Chaynapıqa manam pısisunkichik-chu Diospa imapas qosusqaykichik Señor Jesucristo rikurimunanta suyachkaptikichikqa. ⁸Paymi takyachisunkichik tukupay tiempokama Señorinchik Jesucristo kutimuptin mana pipas imamantapas acusasunaykichikpaq. ⁹Diosqa cumplinmi prometesqanta, payqa qaya-surqankichik Churin Señorinchik Jesucristowan huklla kanaykichikpaqmi.

Iñiqpura rakinakurusqankumanta

¹⁰Wawqe-panikuna, ruegakuykichikmi Señorinchik Jesucristopa sutinpi hukllata piensaspa ama rakinaspqa kanaykichikpaq. Qamkunaqa kaychik huk sonqollayá hinaspqa huk piensamientoyoqllayá. ¹¹Wawqe-panikuna, Cloepa familianmi niwan qamkuna ukupi liryanakuy kasqanmanta. ¹²Kaywanmi nimuykichik sapakamapa ninakusqaykichikta, qamkunam ninkichik:

—Ñoqaqa kani Pablopam. Ñoqaqa kani Apolospam. Ñoqaqa kani Pedropam. Ñoqañataqmi kani Cristopa —nıspa.

¹³¿Cristoqa rakinaspqachu kachkan? ¿Pablochu qamkunarayku chakatasqa karqa? ¿Icha Pablopam sutinpichum bautizasqa karqankichik? ¹⁴Gracias kachun Diosman qamkunataqa mana bautizasqaymanta, ñoqaqa bautizarqani Crispotawan Gayollatam. ¹⁵Chaynaqa manam pipas ninmanchu sutiypi bautizasqaytaqa. ¹⁶Arí, bautizarqani-taqmi Estefanaspa familiantapas ichaqa manam yuyanichu hukuna bautizasqaytaqa. ¹⁷Cristoqa kachamuwarqa manam bautizanaypaqchu aswanqa salvakunaykichikpaq allin noticiata willanaypaqmi, ichaqa manam hatun yachayniywanchu willakuni chaynapi Cristopa chakatachikusqan mana yanqachaspqa kananpaq.

Cristollapi Diospa atiyinwan yachayninqa kasqanmanta

¹⁸Cristopa cruzpi wañusqanmanta willakuyqa mana serviqmanmi rikchakun chinkaspqa-kunapaqqa, salvakuypaq kaqkunapaqmi ichaqa kay willakuyqa atiyniyoq. ¹⁹Bibliam nin:

Yachaysapakunapa yachaynintam chinkachısaq.

Yuyayniyoqkunapa yuyaynintam qepanchakusaq.

²⁰¿Kunanqa imapaqtaq servin yachaysapa runapas, Diospa leynin yachachiqqas chaynataq kay pachapi rimaysapapas? Diosmi kay pachapi yachaykunataqa yanqacharun. ²¹Kay pachapi runakunaqa kikinkupa yachayninwanmi Diosta mana reqsirqakuchu hinaptinmi Dios hatun yachayniyoq kaspqa inıqkunata salvayta muna-rqa Cristomanta allin noticiata willachıspan, chaynatamá rurarpa kay pachapi runakunapaqqa kay allin noticia mana valeqman rikchakuchkaptinpas.

²²Judiokunam munan *milagrokuna qawayllata, *griegokunañataqmi maskan yachayllata. ²³Ñoqanchikmi ichaqa willakunchik chakatasqa Cristomanta. Judiokuna-paqmi ichaqa kay willakuyqa penqaypaq hina, mana judio kaqkunapaqñataqmi mana valeqman rikchakun. ²⁴Diospa qayasqankunapaqñataqmi judio kaptinpas chaynataq griego kaptinpas Cristollapi kachkan Diospa tukuy atiyinpas chaynataq tukuy yachay-ninpas. ²⁵Diospa imapas yachachısqanqa runakuna mana valeqpaq hapichkaptinpas runakunapa tukuy yachachısqanmantaqa aswan mas yuyaywan yachachısqam kachkan. Chaynataqmi Diospa imapas rurasqanqa runakunapaq facilla rikchakapuptinpas paykunapa rurasqanmantaqa aswan mas atiywan rurasqa kachkan. ²⁶Wawqe-panikuna, yachanaykichikmi Diospa qayasusqaykichikta, Diosmá qayawarqanchik kay pachapi

yachayniyoqkuna hina asllaraq kachkaptinchikpas, asllaraq kamachikuqkuna kachkaptinchikpas chaynataq asllaraq allin reqsisqa runakuna kachkaptinchikpas. ²⁷Aswanqa Diosmi akllarqa kay pachapi mana yachayniyoqkunata chaynapi yachayniyoqkunata penqachinanpaq. Diosqa akllarqa kay pachapi mana atiyniyoqkunatam chaynapi atiyniyoqkunata penqachinanpaq. ²⁸Diosqa akllarqa kay pachapi wakchakunatam, despreciasqakunatam hinaspa mana imapaqqas serviqkunatam chaynapi hatunchaqqunata usuchinanpaq. ²⁹Chaynaqa manam pipas Diospa qayllanpiqa alabakunmanchu. ³⁰Ichaqa qamkunataqa Diospunim hukllawasurqankichik Cristo Jesuswan, paytam churarqa yachayninchik hina kananpaq, payrayku mana huchayoq kananchikpaq, paypa chuyanchasqan kananchikpaq hinaspa paypa librasqan kananchikpaq. ³¹Bibliam nin:
—Pipas alabakuyta munaspaqa Señormantayá alabakuchun —nispá.

Chakatasqa Cristomanta Pablopa willakusqanmanta

2 ¹Wawqe-panikuna, Diospa revelawasqanta ñoqa willakuq hamuspayqa willarqaykichik manam sumaqlaña rimaywanchu nitaq hatun yachaywanchu. ²Qamkunawan kaspayqa manam munarqanichu imamantapas yachaytaqa aswanqa chakatasqa Jesucristollamantam. ³Qamkunamanmi hamurqani mana kallpayoq, manchakuyanta katkatatastin. ⁴Diosmanta willakuspayqa manam runakunapa yachayninman hinachu nitaq sumaq rimayman hinachu iñichiya munarqani. Aswanqa iñichirqaykichik Chuya Espiritupa atiyinwanmi. ⁵Qamkuna iñispaykichikqa Diospa atiyllanwanmi iñinkichik, manam runakunapa yachayninwanchu.

Diosqa Espiritunwan reqsichikusqanmanta

⁶Yachaymantaqa rimaniku cabal iñiyinukupi allin takyaq runakunallawanmi, kay yachayqa manam kay pachamantachu nitaq kay pachapi kamachikuqkunamantachu, paykunaqa tukuruqllam. ⁷Rimanikuqa Diospa revelasqan yachaymantam otaq pakasqa kaqmantam, chaytam manaraqpas kay pacha unanchasqa kachkaptin Dios tantearqa kanchariq hina kananchikpaq. ⁸Manam mayqan kay pachapi kamachikuqkunapas kaytaqa yacharqachu, yachaspankuqa manam hanaq pachapi munaychakuqta chakatanmankuchu karqa. ⁹Bibliam nin:

Diosmi kuyaqninkunapaq alistarqa
mana pipapas rikusqanta,
mana pipapas uyarisqanta,
mana pipapas piensasqanta.

¹⁰Tukuy chaykunatam Dios reqsichiwarqanchik Espiritunwan. Espirituqa tukuy chaykunata yachaspanmi reqsintaq Diospa sonqonpi kaqkunatapas.

¹¹Runapa piensasqankunataqa yachan kikin runapa espiritullanmi, chaynataqmi Diospa piensasqankunatapas yachan kikin Diospa Espiritullantaq. ¹²Ñoqanchikpas chaskirqanchikqa manam kay pachapi kaq espiritutachu aswanqa Diospa Espirituntam chaynapi Diospa kuyakuyinman hina qowasqanchikta yachananchikpaq. ¹³Ñoqaykuqa rimaniku kaykunamantaqa Diospa Espiritunpa yachachiwasqankuman hinam, manam runapa yachachiwasqankuman hinachu, yachachinikupas Espiritumanta kaqkunatam Espiritupa yachachisqan rimaykunawan.

¹⁴Mana iñiq runaqa manam chaskinmanchu Diospa Espiritunmanta kaqkunataqa, paypaqa rikchakapun yanqapaqmi, manataqmi entiendenmanchu Espirituman hina entiendena kasqanrayku. ¹⁵Espiritupa yanapasqan runam ichaqa juzganman tukuy imatapas, paytam ichaqa mana pipas juzganmanchu. ¹⁶¿Pitaq yachanman Señorpa piensasqanta? ¿Pitaq atinman pay consejaya? Ñoqanchikqa Cristopa piensasqanman hinam piensanchik.

Pablopa llamkaqmasinkunamanta

3 ¹Chaywanpas wawqe-panikuna, qamkunamanqa rimariyman karqa manam Chuya Espiritupa yachachisqan runakunaman hinachu aswanqa aychapa munasqallanpi kaqkunaman hinam otaq Cristoman chayraq iñiqkunaman hinam. ²Ñuñuq wawaman leche tomachichkaq hinam yachachiraykichik facil kaqkunallata, qamkunaqa manaraqmi mikuytaqa atirqankichikchu, kunanpas manaraqmá mikuytaqa atiryaqchikraqchu. ³Qamkunaqa aychallapiraq kaspam envidianakunkichik hinaspa liryanakunkichik. Chaykunata ruraspaqa ¿manachum aychaman hinallaraq hinaspa runakunapa rurasqanman hinallaraq kawsachkankichik? ⁴Qamkunam ninkichik:

—Ñoqaqa kani Pablopam —nispá.

Wakinñataqmi ninku:

—Ñoqaqa kani Apolospam —nispá.

Chaynakunata nispáqa ¿manachu mana iñiqkuna hinallaraq kachkankichik?

⁵¿Aswanqa pitaq Apolosqa? ¿Pitaq ñoqaqa kani? Ñoqaykuqa Dios serviqlam kaniku, ñoqaykuwantaqmi Señormanpas iñirqankichik, ñoqaykuqa ruraraqaniku Señorpa sapakamaman qowasqankuman hinam. ⁶Ñoqam tarpuchkaq hina Cristomanta allin noticiata willakurqani, Apolosñataqmi *parqoq hina karqa, Diosñataqmi wiñachisurqankichik.

⁷Chaynapíqa tarpuppas, parqoqqas manam imapaschu aswanqa Diosllam plantakunataqa wiñachin. ⁸Tarpupwan parqoqqa iguallam kaniku ichaqa llamkasqaykumantaqa Diosmi pagapuwanaqku sapakamaman. ⁹Ñoqaykuqa kaniku Diospa llamkaqmasinmi, qamkunañataqmi kankichik Diospa llamkasqan chakra hina hinaspa Diospa wasi rurachisqan hina. ¹⁰Ñoqaqa kani maestro albañil hinam, Diosmi yachachiwarqa cimiento churanaypaq, hukñataqmi chaypa hawanman hatarichichkan, chay hatarichiqkunaqa sapakamam cuidadowan rurananku. ¹¹Manam pipas huk cimienta churaytaqa atinmanchu ña cimienta churasqa kachkaptinqa, chay cimienta qariki kikin Jesucristom. ¹²Kay cimientopa hawanpiqa rurachwanmi qoriwanpas, qollqewanpas, alhaja rumiwanpas, tablawanpas, pajawanpas chaynataq soqoswanpas. ¹³Sapakamapa llamkasqanmi juicio punchawpi reqsisqa kanqa, reqsichisqaqa kanqa ninawanmi, chaypim sapakamapa rurasqan pruebasqa kanqa imaynam kasqan yachanapaq. ¹⁴Pipapas rurasqan kañasqa kachkaspan mana ruparachikuuptinqa pagontam chaskinqa. ¹⁵Sichu rurasqan ruparachikuuptinqa lliwtam pierderunqa ichaqa ninamanta ayqechkaq hinam kinqa salvakunqa.

¹⁶¿Manachum yachankichik Diospa templon kasqaykichikta chaynataq Diospa Espiritunpas qamkunapi *yachasqanta? ¹⁷Pipas Diospa templon tuñichiqtapaq paymi chinkarachinqa, Diospa templonqa payllapaqña sapaqchasqam, chay templo qariki qamkunam kankichik.

¹⁸Amayá kikiñaykichikqa engañakuychikchu. Pipas kay pachapi yachayman hinalla yachayniyoqqa mana yachaq hinam kanan cheqap yachayniyoq kananpaq.

¹⁹Kay pachapi yachaykunaqa Diospaqqa mana serviqmi. Bibliam nin:

—Diosmi trampawan hapichkaq hina yachaysapakunata hapin sacre kachkaptinkupas —nispá.

²⁰Huklawpipas nichkanmi:

Señorqa yachanmi yachaysapakunapa piensasqanta.
Yachanmi chaykunaqa mana valeqla kasqanta.

²¹Chaynaqa manam pipas alabakunanchu runakunata qatispanqa, lllapallan kaqkunaqa qamkunapam. ²²Pablopas, Apolospas, Pedropas, kay pachapas, kaw-saypas, wañuyapas, kunanpas, hamuqpas, lllapallanmi qamkunapa. ²³Qamkunaqa kankichik Cristopam, Cristoñataqmi Diospa.

Apostolkunapa llamkasqan

4 ¹Ñoqaykutaqa Cristopa yanapaqinta hinallayá qawawachunku. Ñoqaykuqa kaniku mayordomo hina Diospa kunankama pakasqan yachachiqlam. ²Allin mayordomoqa patronpa kamachisqantam cumplin. ³Ñoqataqa manam imapas qokuwanchu ñoqamanta imayna piensasqaykichikqa nitaq juezpa imayna piensasqanpas. Nitaqmi kikiypas juzgakunichu. ⁴Concienciay limpio kaptinpas manam mana huchayoqchu kani, ñoqataqa Señormi juzgawanqa. ⁵Chaynaqa qamkunapas amayá juzgaychikchu manaraq tiempo chayamuchkaptinqa, suyaychikqa Señor hamuspan tutayaypi pakasqakunata achkiyman horqomunantayá. Paymi qawachinqa runakunapa sonqonpa munasqankunata, chayraqmi Dios alabanqa sapakamata.

⁶Wawqe-panikuna, kaykunatam nimuykichik allinnikichikpaq ñoqatawan Apolosta ejemplopaq churaspay chaynapi Bibliapi qellqasqaman hinalla yachachinaykichikpaq hinaspam mana mayqannikichikpas hukninta despreciaspa huknintañataq alabanaykichikpaq. ⁷Chaynaqa épiatq wakinmanta aswan allinta rurasurqanki? Imapas qampi kaqtaqa Diosmi qosurqanki. Pay qosuchkaptikiqa éimanasqataq alabakunki mana chaskiq hina?

⁸Qamkunapapa kapususqankichikñachusmi tukuy munasqaykichikqa, qamkunaqa apuñachusmi kasqankichik, mana yanapachkaptillaykum rey hinaña rikurirusqankichik. ¡Amalaya reyña kawaqchik ñoqaykupas qamkunawan kuska reyña kanaykupaq! ⁹Ñoqayku *apostolkunataqa qepapichusmi Diosqa dejaruwanku hinaptinmi wañuyapaq sentenciasqa hinaña kachkaniku. Runakunapapas hinaspam angelkunapapas qawakunanñam kay pachapi churasqa kachkaniku. ¹⁰Ñoqaykutaqa upapaqmi hapiwanku Cristorayku, qamkunam ichaqa Cristopi yachaysapa kankichik. Ñoqaykutaqa hapiwanku mana kallpayoqpaqmi, qamkunam ichaqa kallpasapa kankichik. Runakunam qamkunata respetasunkichik, ñoqaykutañataqmi despreciawanku. ¹¹Kunankamam yarqaymanta, yakumanta, mana pachayoc hinaspam runakunapa maqasqan ñakarirqaniku, wasiykupus manam kanchu. ¹²Pisipanikum sinchita llamkaspa, runakunam insultawanku, hinaptinpas Diostam mañapuniku, ñakarichiwapitinkupas aguantanikum. ¹³Mana allintam ñoqaykumanta rimanku, ñoqaykum ichaqa sumaqlata rimapayaniku, kunankamam kay pachapi qachata hina qawawanku, lllapa runapa wischupakusqan hinam rikuriruniku.

¹⁴Manam kaykunataqa qellqamuykichik penqachinaypaqchu aswanqa kuyasqay churiykunaman hina consejanaypaqmi. ¹⁵Cristomanta chunka waranqaña yachachiqnikichik kaptinpas manam achkachu taytaykichikqa, Cristo Jesusmanta allin noticiata willaspam payman iñisqaykichikraykum ñoqataq taytaykichik hina kani.

¹⁶Chaymi ruegakuykichik ejemplo qosqayta qatinaykichikpaq.

¹⁷Chayraykum kachamuchkaykichik Señorman iñisqanpi allin takyaq Timoteota, payqariki churiy hinam, paymi yuyarichisunkichik imaynam Cristopi kawsasqayta hinaspam imaynam tukuy hinastinpi iñiqkunata watukuspam yachachisqayta. ¹⁸Wa-

kinnikichikmi alabakurqankichik manañapas qamkunaman chayaramuymanchu hina. ¹⁹Chaywanpas chayllam hamurusaq qawaykuqnikichik Señor munaptinga hinaspa yachasaq chay alabakuqkunapa imam ruray atisqankuta, manam rimasqallankutachu. ²⁰Diospa munaychakusqanqa manam rimayllachu aswanqa Diospa atiyinmi. ²¹¿Imatataq munankichik qamkunaman rispa ruranayta? ¿Castiganaytachu icha kuyakuywan hinaspa llampu sonqowan qawaykunaytachu?

Pablom juzgan huchallikuqkunata

5 ¹Yachanim huk kaqnichik madrastallanwan kakusqanta, chay hatun huchataqa Diospi mana ñiqpas manam ruranmanchu. ²Chaywanpas penqakuywan kanaykichikpas kachkaptinmi alabakunkichikraq. Chayna ruraq runataqa wischunaykichikmi qamkuna ukumanta. ³Manaña qamkunawan kaspaypas espiritupiqqa qamkunawanmi kachkani hinaspa chaypipas kayman hina juzgaruniña chay hucha ruraqta. ⁴Huñunakuychikya Señor Jesucristopa sutinpi hinaptinga ñoqapas qamkunawanmi kasaq espiritupi, qamkunawantaqmi kanqa Señorninchik Jesucristopa atiyinpas. ⁵Chaynaqa chay huchallikuq runaqa *Satanaspa makinman churasqam kanqa cuerponta wañuchinapq chaynapi Señor Jesus kutimuptinñataq espiritun salvasaq kanapq.

⁶Chaynaqa manam alabakunaykichikchu. ¿Manachu yachankichik aslla qonchupas achka masa poqochisqanta? ⁷Wischuychikya chay ñawpaq qonchuta mana huchallichisunaykichikpaq chaynapi *Pascua Fiestapi mikuna mana qonchuyoq tanta hina kanaykichikpaq. Chay mana qonchuyoq tanta mosoq masamanta rurasqa hinam qamkunaqa kankichik. Kikin Cristom chakatasqa wañurqa ñoqanchikrayku, payqariki Pascuapi ñoqanchikpaq wañuchisqa *carnero hinam. ⁸Chaynaqa *Pascua Fiestapi mana qonchuyoq tantatayá mikusun, chay mana qonchuyoq tantaqariki tukuy sonqowan rurasqanchikmi hinaspa cheqap rimasqanchikmi. Amayá huchallikusunchu nitaq mana allintapas rurasunchu fiestapi ñawpaq qonchuyoq tantata rurachkaq hinaqa.

⁹Ñawpaq cartaypim nimurqaykichik huchapakuq runakunawanqa ama juntakunaykichikpaq. ¹⁰Kaywanqa nichkaykichik manam kay pachapi llapallan huchapakuq runakunamanta pasaypaq rakikurunaykichiktachu nitaq qollqella kuyaqkunamanta rakikurunaykichiktachu nitaq suwakunamanta rakikurunaykichiktachu nitaq taytacha-mamacha adoraqkunamanta rakikurunaykichiktachu, chayna kaptinqariki kay pachamantaqa lloqsikuruchwanñach. ¹¹Nirqaykichikqa “Wawqem kani” otaq “Panim kani” nispá huchapakuqkunawan, qollqella kuyaqkunawan, taytacha-mamacha adoraqkunawan, cuento qepikunawan, sinkakuqkunawan hinaspa suwakunawan mana hukllawanakunaykichikpaqmi. Chaykunawanqa amam kuskapas mikunkichikchu. ¹²Manam ñoqaqa mana ñiqkunataqa juzgaymanchu, qamkunam ichaqa ñiqkunata juzganaykichik. ¹³Diosmi juzganqa mana ñiqkunataqa. Qamkuna ukupi kaq chay mana allin runataqa wischuychikya.

Quejanakuyman

6 ¹Qamkuna ukupi pipas ñiqmasinpa contranpi quejakuyta munaptinga ¿imanasqataq riwqachik Diospi mana ñiq autoridadkunamanraq Diospi ñiqkuna arreglasunaykichikpaq kachkaptinqa? ²¿Icha manachu yachankichik Diospi ñiqkunaqa kay pachapi kaqkunata juzgananchikta? Kay pachapi kaqkunatapas juzganaykichik kachkaptinqa ¿manachu atiwaqchik taksa asuntokuna arreglayta? ³¿Manachu yachankichik angelkunatapas juzgananchikta? ¿Chaychu kay pachapi taksa kaqkunata mana arreglayta atiwaqchik? ⁴Kay pachapi kaqkunallamanta quejanakuspaqa ¿imanasqataq rinkichik Diospi mana ñiq auto-

ridadkunamanqa? ⁵Kaytaqa nikichik penqakunaykichikpaqmi: ¿Manachu qamkuna ukupi pipas yachayniyoq kan wawqentin quejanakuptin arreglananpaq? ⁶¿Allinchu kanman huk wawqe hukninpa contranpi mana ñiq autoridadkunaman quejakuynin?

⁷Cheqaptapas kikikichikpura quejanakuynikichikqa penqaypaqmi ¿imanasqataq mana aguantaykunkichikchu mana allinta rurarusuptikichikqa otaq engañarusuptikichikqa? ⁸Qamkunaraqmi wawqekichiktaqa mana allinkunata rurankichik hinaspam engañankichik.

⁹¿Manachu yachankichik Diospa munaychakusqanmanqa mana allin ruraqkunaqa mana yaykunanta? Amayá pantaychikchu, Diospa munaychakusqanmanqa manam yaykunqachu huchapakuypi puriqkunapas, taytacha-mamacha adoraqkunapas, casado kachkaspas hukwan kakuqkunapas nitaq qarimasinwan kaqkunapas ¹⁰nitaq suwakunapas, qollqella kuyaqkunapas, sinkakuqkunapas, cuento qepikunapas nitaq engañakuqkunapas. ¹¹Chaynamá karqankichik qamkunapas, ichaqa Diosmi mayllaykusurqankichik, kkillanpaqñam sapaqchasurqankichik, Señor Jesupa sutinpim hinaspas Diosninchikpa Espiritunpa yanapakuyninwanmi mana huchayoqpaqña chaskisqa kachkankichik.

Cuerponchikqa Diosllapaqña kasqanmanta

¹²Ruraymanmi tukuy ima munasqaytaqa, ichaqa manam lliwchu allin. Tukuy munasqaytam rurayman ichaqa manam dejakunaychu chay munasqaykuna munaychakuwananta. ¹³Mikuyqa wiksapaqmi, wiksañataqmi mikuypaq. Chaykunataqa Diosmi tukunqa. Cuerpoqa manam huchapakuypi purinapaqchu. Cuerpoqa Señorpaqmi, Señorñataqmi cuerpopaq. ¹⁴Imaynam Dios kawsarichirqa Señorta chaynallataqmi ñoqanchiktapas kawsarichiwasunchik atiyinwan.

¹⁵¿Manachu yachankichik cuerpoykichikqa Cristopa cuerponpa parten kasqanta? ¿Cristopa cuerponpa partentachu hukllawayman chuchumikapa cuerponpa partenman? ¡Manapunim! ¹⁶¿Icha manachu yachankichik huk runa chuchumikawan karuspaqa huk cuerpollaña kasqankuta? Diosmi nin:

—Iskayninkum kanqa huk runa hinallaña —nispa.

¹⁷Pipas Señorman hukllawakuspanqa espiritupim hukllaña paywan kachkan.

¹⁸Amamá huchapakunkichikchu, runapa huk rikchaq hucha rurasqanqa manam cuerponpa contranpichu, huchapakuqmi ichaqa kikinpa cuerponpa contranpi huchallikun. ¹⁹¿Manachu yachankichik cuerpoykichikqa Chuya Espiritupa templon kasqanta, paytaqa Diosmi qosurqankichik qamkunapi kananpaq. Qamkunaqa manam kikikichikpañachu kankichik. ²⁰Diosmi rantiwarqanchik preciowan, chaynaqa cuerpoykichikwanpas Diostayá alabaychik.

Casarakuymanta consejokuna

7 ¹Qellqamuwasqaykichiktam contestamuykichik, allinmi kanman runapa mana casarakuyninqa. ²Ichaqa mana huchapakunapaqmi sapakama warmiyoq-qosayoq kanan. ³Qosaqa debernintam cumplinan warminwan chaynataqmi warmipas deberninta cumplinan qosanwan. ⁴Warmipa cuerponqa manam kikinpañachu aswanqa qosanpañam, qosapa cuerponpas manataqmi kikinpañachu aswanqa warminpañam. ⁵Warmikichikwan otaq qosaykichikwan kaytaqa amayá neganakuychikchu, negaspaqa-neganakuychik iskaynikichik Diosta mañakunaykichikpaq huk-iskay punchaw tanteanakuspallayá, chaymantaqa kaqllayá kakuychik, yanqañataq mana aguantayta atiptikichik *Satanas huchallichisunkichikman.

⁶Kaykunataqa nikichik consejaspaymi, manam kamachispaychu. ⁷Ñoqaqa munaymanmi llapallankupas ñoqa hina kanankuta, ichaqa Diosmi sapakamaman atiyta qon, wakinmanmi qon casado kananpaq, wakinmanñataq soltero kananpaq.

⁸Solterokunapaqwan viudakunapaqmi ichaqa allin kanman mana casarakuspa ñoqa hina kayninku. ⁹Mana aguantayta atispayá ichaqa casarakuchunku, casarakuymi allinqa huknin-huknin munapayaymantaqa.

¹⁰Casado kaqkunatam ichaqa kamachini, warmiqa amayá qosanmantaqa rakikuchunchu. Kay kamachikuyqa manam ñoqapachu aswanqa Señorpam. ¹¹Rakikuruspanqa amataqyá hukwanqa casarakuchunchu, manachayqa qosanwanyá amistachun. Qosanpas amataqyá dejachunchu warmintaqa.

¹²Wakinkunatam ichaqa ñoqa nini, manam Señorchu, huk kaq wawqepa warmin kanqa Diospi mana ñiñiq ichaqa hawka *yachakunqa paywan hinaptinga amayá rakikuchunchu.

¹³Chaynataq huk kaq warmipa qosan kanqa Diospi mana ñiñiq, ichaqa hawka yachakunqa paywan hinaptinga amayá rakikuchunchu. ¹⁴Diospi mana ñiñiq qosasaq Diospaq sapaqchasqam Diospi ñiñiq warminrayku, chaynataqmi Diospi mana ñiñiq warmipas Diospaq sapaqchasqa Diospi ñiñiq qosanrayku. Mana chayna kaptinqa wawa-churikichikmi kanman Diospi mana ñiñiqkunapa churinkuna hina, paykunaga kachkan Diospaq sapaqchasqañam. ¹⁵Diospi mana ñiñiq qari otaq warmi rakikuyta munaspaqa rakikuchunyá, chaynapiq wawqepas panipas libreñam. Diosqa qayawarqanchik hawkayaymanmi. ¹⁶Mana rakikuspaqa yaqapasmi qosaykita salvawaq, qosapas yaqapasmi warmikita salvawaq.

¹⁷Imayna kaspapas sapakamam kawsanan Señorpa qosqanman hina hinaspa Diospa sapakamata qayasqanman hina, chaynatamá kamachini llapa ñiñiqkunapa huñunakuy-ninpi. ¹⁸Pitapas judio hina *señalásqata Dios qayaptinga hina señalásqayá kachun, mana señalásqata qayaptinga amataqyá señalachikuchunchu. ¹⁹Manam imananchu señalásqa otaq mana señalásqa kayninchikpas, allinqa Diospa kamachikuyininkuna kasukuyinichikmi. ²⁰Dios qayaptin imaynam kasqankuman hinallayá sapakama kachun. ²¹Sirviente kachkasallaraq qayasqa kaptikiqa manam imananchu, librakuyta atispaqa librakuyá. ²²Sirviente kachkaptin Señor qayaptinga libreñam Señorta servinanpaq, chaynataqmi libre kachkaptin Señor qayaptinga Cristopa serviqninña. ²³Diosmi rantisurqanchik precio-wan, chaynaqa amayá runapa sirvientenqa kaychikchu. ²⁴Chaynaqa wawqe-panikuna, imaynam qayasqa kasqaykichikman hinayá Diosta sapakama qatiychik.

²⁵Doncellakunamantaqa manam kanchu Señorpa kamachikuyin ichaqa consejotam qoni Señorpa kuyapayawasqanman hina confianza kasqanrayku. ²⁶Ñoqamantaqa allinmi pipas solterolla kanman mana allin tiempokunapi kasqanchikrayku. ²⁷Casado kaspaga amayá rakikuychu warmikimanta. Sapallayki kaspaga amataqyá warmita maskaychu.

²⁸Chaywanpas casarakuspaykiqa manam huchallikuchkankichu, doncella casarakuspanpas manataqmi huchallikuchkanchu, casarakuqkunam ichaqa kawsayninkupi sasachakuyi kanqaku. Ñoqaqa munaymanmi mana sasachakuyinoyq kanaykichikta.

²⁹Wawqe-panikuna, kaytam niyta munaykichik, manañam tiempo kanñachu chaymi kunanmantaqa casadokunapas kawsanan mana warmiyoqpas kanman hinaña. ³⁰Llakisqa kaqkunapas mana llakiyoq hinam kananku, kususqa kaqkunapas mana kusikuyniyoyq hinam kananku chaynataqmi rantiqkunapas mana kapuqniyoq hina kananku. ³¹Kay pachapi allin kaqkunawan servichikuqkunapas allin kaqkunawan mana servichikuq hinam kananku, kay pacha qawasqanchikqa tukurunqam.

³²Munaymanmi mana afanniyoyq kanaykichikta. Soltero kaqkunaga ocupakun Señorpa kaqninkunallapim payta agradananpaq. ³³Casado qarikunañataqmi ocupakunku

kay pachapi kaqkunamanta chaynapi warminta agradananpaq. ³⁴Casada warmiqa manam doncella warmi hinachu, *doncella warmiqa Señorpa kaqninkunapim ocupakun cuerponpiwan espiritunpi Diospaq sapaqchasqa kananpaq. Casada warmiñataqmi ocupakun kay pachapi kaqkunamanta chaynapi qosanta agradananpaq.

³⁵Kaytaqa nikichik allinnikichikpaqmi, manam harkakuspaychu aswanqa allinta kawsaspa mana hukpi afanakuspa Señorpa servinaykichikpaqmi.

³⁶Ichapas *doncella churinmanta pipas piensanman:

—Harkakusqayraykum payayarunman —nispa.

Chaynata piensaspan casarachiya munaptinga allinmi, casarachichunýa, manam chayqa huchachu. ³⁷Ichaqa sichu pipas mana obligasqa kachkaspa, libre kasqanman hina munanman warmi churinga doncellalla kananta hinaspaqa allintam ruran. ³⁸Chaynaqa casarachispaqa allintam ruran, mana casarachispanñataqmi aswan allintaraq ruran.

³⁹Casada warmiqa manam rakikunmanchu qosanmanta pay kawsakuchkaptinqa, qosan wañukuptinmi ichaqa libreña piwanpas munasqanwan casarakunanpaq, ichaqa Señorpi iñiqwan. ⁴⁰Ichaqa tanteasqayman hinaqa mana casarakusanpi aswan kusikuynioyqqa kanman. Creenim Diospa Espiritunqa ñoqapipas kasqanta.

Taytacha-mamachakunaman ofrecesqa mikuykunamanta

8 ¹Taytacha-mamachakunaman ofrecesqa aychamantaqa llapallanchikmi yachanchik, ichaqa chay yachasqanchikmantam alabakunchik. Kuyanakuspanchikmi ichaqa wiñachinakunchik. ²Pipas creekun imam yachasqanta hinaspanqa manaraqmi imatapas yachanchu imaynam yachananta hinaqa. ³Dios kuyaqa runaqa Diospa reqsisqanmi.

⁴Chaynaqa taytacha-mamachakunaman ofrecesqa mikuymantaqa yachanchikmi, kay pachapi taytacha-mamachakunaqa manam Dioschu, chullallam Diosqa.

⁵Hanaq pachapipas, kay pachapipas “dios” nisqankuqa kachkanmi, achkallaña dioskuna hinaspa señorkuna kachkaptinpas ⁶ñoqanchikpaqa chullallam Diosninchikqa, payqariki Dios Taytam. Paymi ruraraq tukuy imata, ñoqanchikpas paypaqmi kanchik. Chullallam Señorqa, payqariki Jesucristom, paywanmi tukuy imapas unanchasqa qarqa, paywantaqmi ñoqanchikpas unanchasqa kanchik.

⁷Ichaqa manam lliwchu chaytaqa yachanku. Chaymi taytacha-mamachakunata ñawpaq adoraqkunaqa mikunku chaykunata adorachkaq hina, chaynapim mana sumaqta yachasqankurayku conciencian acusan. ⁸Manam mikusqanchikraykuchu Diosqa chaskiwanchik, manam allinqa kasun mikusqanchikwanchu nitaq mana mikusqanchikwanchu. ⁹Ichaqa cuidakuychik, yanqataq libre kaynikichik huchallichinman mana ancha yachayniyoq kaqkunata. ¹⁰Sichu chaykunata yachachkaspa mikunki taytacha-mamachakunapa kasqanpi hinaptinga concicienciaipi iskayrayaq wawqey chay rurasqaykiwan kallpanchakuspa mikurunman chay taytacha-mamachakunaman ofrecesqata. ¹¹Chaynapim iñiyinpi mana sumaq takyaq wawqekiqa urmarunman yachachkaspa rurasqaykirayku. Cristoqariki paypaqmi wañurqa. ¹²Concienciaipi iskayrayaq wawqekunata hukmanyachispaqa paypa contranpi huchallikuspam kikin Cristopa contranpipas huchallikuchkanchik. ¹³Chaynaqa, mikusqaywan wawqey huchallikunan kaptinqa manamá mikusaqchu aychata chaynapi mana huchallichinaypaq.

Apostolpa derechonmanta

9 ¹Ñoqqa ¿manachum *apostol kani? ¿Manachum libre kani? ¿Manachum Señorninchik Jesustaq rikurqani? ¿Manachum qamkunapas Señorman iñichisqay

kankichik? ² Apostolpaq wakinkuna mana chaskiwaptinpas qamkunaqa reqsiwankichikmi, qamkunata Señorman iñichisqaymi *sello hina sutilla kachkan apostol kasqaymanta.

³ Contraypi rimaqkunatam kaynata nini: ⁴ Mikunaytawan tomanaytaqa chaskiymanmi. ⁵ Iñiq warmiwan casarakuspayqa kuskam puriymanku wakin *apostolkuna hina, chaynatam rurani Señorpa wawqenkunapas chaynataq Pedropas. ⁶ ¿Icha ñoqawan Bernabeyllachu llamkanayku? ⁷ ¿Pitaq soldado kanman kikinmanta gastakuspan? ¿Pitaq uvasta tarpuspa mana ruranta mikunmanchu? ¿Pitaq animalkunata uywachkaspan mana lechenta tomanmanchu? ⁸⁻⁹ Yanqataq kaykuna nisqayta cree-waqchik runapa nisqanta hinalla, Moisespa qellqasqan leypipas kaynatam nin:

—Erapí trillaq bueyestaqa amam senqapankichu —nispa.

Diosqa kaytaqa nirqa manam animalkunamanta llakikuspallachu ¹⁰ aswanqa ñoqanchikpaq ejemplo kananpaqmi. Imaynam chakrapi yapukuqpas, trillakuqpas llamkan pagonta chaskinanpaq, chaynam kay leyqa qellqasqa qarqa allinninchikpaq. ¹¹ Chaymi ñoqaykupas tarpuchkaq hina espiritumanta kaqkunata willachkaspaykuqa qamkunamanta cosechachkaq hina chaskinayku pagoykuta. ¹² Hukkunapas qamkunamanta pagonta chaskichkaptinqa ¿ñoqaykuqa manachu chaskiymanku?

Ichaqa manam chay derechoykutaqa chaskirqanikuchu aswanqa ñakarirqanikum mantienekunaykupaq chaynapi Cristomanta allin noticia willasqayku mana despreciasqa kananpaq. ¹³ Qamkunaqa yachankichikmi Diospa templonpi llamkaqkunaqa ofrendakunamanta mikusqankuta. Templopi animal wañuchiqkunapas animal wañuchisqankupa partentam mikunku. ¹⁴ Chaynataqmi Señorpas kama-chirqa allin noticia willakuqkunaqa willakusqankuwan mantienekunankupaq. ¹⁵ Ichaqa manam chay derechoytaqa mañarqaykichikchu nitaqmi qellqamuchkaykichikpas imapas qowanaykichikraykuchu. Wañukuymi aswan allinqa kanman imapas qowanaykichikmantaqa. Qowaptikichikqa manañach alabakuymanñachu.

¹⁶ Ñoqapaqa manam alabakunaypaqchu Cristomanta allin noticia willakuyniyqa aswanqa obligacionniymi. Imaynaraq kayman allin noticia mana willakuspayqa! ¹⁷ Kikillaymanta ruraptiyqa kapuwanqam premioy. Obligasqa ruraspayqa Diospa kama-chisqallantam rurachkani. ¹⁸ Chay premioyqa Cristomanta allin noticia mana pagollapaq willakuymi hinaspa derechoyta mana mañakuspa llamkaymi.

¹⁹ Mana pipa sirvienten kachkaspaymi llapallanta servini aswan achka runakunata Cristopaq ganamayrayku. ²⁰ Judiokunawan kaspayqa judio hinam kani paykunata ganamayrayku, Moisespa leynin kasukuqkunawan kaspayqa, leytaq mana kasukunay kachkaptinpas. ²¹ Moisespa leynin mana kasukuqkunata ganamayraykum ley mana kasukuq hina kani, chaywanpas Diospa leynintaqa kasukunim Cristopa leyninta kasukuspay. ²² Mana ancha iñinyiyoqkunawan kaspaymi ñoqapas chayna kani paykuna ganamayrayku, sapakamawanmi paykuna hina kani wakillantapas salvanayrayku. ²³ Tukuy imatam rurani Cristomanta allin noticia willakunayrayku hinaspa allin noticiamanta allin kaqkuna chaskinayrayku.

²⁴ Yachasqaykichikpi hinapas carrerapiqa achka kallpaspankupas hukllam chaskin premiotaqa. Qamkunapas kallpachkaq hinayá kawsaychik premio chaskinaykichikpaq. ²⁵ Gananakuypi llapallan kaqkunaqa tukuy imamantam cuidakunku. Paykunaqa ruranku tukuruq premiota chaskinallankupaqmi, ñoqanchikmi ichaqa rurachkanchik wiña-wiñaypaq premio chaskinanchikpaq. ²⁶ Ñoqapaq kallpani manam ñawsa hinachu nitaqmi peleanipas yanqalla takachkaq hinachu. ²⁷ Aswanqa ensayaspaymi cuerpoyta kasuchini chaynapi hukkunatapas yachachichkaspay mana qeparunaypaq.

Taytacha-mamachakunapa contranpi yachachikuymanta

10 ¹Munanim wawqe-panikuna kaykuna yachanaykichikta. Ñawpaq abuelonchikkunaqa llapallankum puyupa llantuyninpi karqaku hinaspa llapallanku pasarqaku Puka Lamar Qochanta. ²Chaynapim Moisesmantakama llapallanku bautizasqa karqaku puyuwana hinaspa lamar qochawan. ³Yachachiwanchikpaqmi llapallanku mikurqaku huk rikchaq mikuyllata. ⁴Huk rikchaq yakullataqmi paykunaqa tomarqakupas, chay yakuqa qaqamanta lloqsimuqmi, chay qaqaqariki karqa paykunawan riq Cristom. ⁵Aswanqa paykunamantam achkaq mana agradarqachu Diosta chaymi wañuruspanku purunpi qeparurqaku.

⁶Chaykunaqa sucedeurqa ñoqanchikpaq huk ejemplo hina kananpaqmi chaynapi paykunapa mana allin munapayasqanta hina ñoqanchikpas mana munapayananchikpaq.

⁷Chaynaqa wakinkuna hinaqa amayá adoraychikchu taytachakunataqa, Bibliam nin:

—Runakunam tiyaykuspanku mikurqaku, tomarqaku hinaspa hatarispanku aychankuta kusichirqaku —nispas.

⁸Wakinkuna huchapakusqanpi hinaqa amayá huchapakusunchikchu, chaynapim paykunamanta huk punchawllapi wañururqaku iskay chunka kimsayoq waranqa runakuna. ⁹Amataqyá Señortapas piñachisuncho Israelpa mirayninpa wakinnin hinaqa, paykunamantam wañururqaku culebrakunapa kachusqan.

¹⁰Wakinkunapa rimasqanpi hinaqa amataqyá rimaychikchu Diospa contranpiqa, chayraykum paykunataqa wañuchiq angel wañurachirqa.

¹¹Tukuy chaykunam abuelonchikkunata sucederqa ejemploqa hinaptinmi Dios qellqachirqa qepa tiempokunapi yuyarichiwananchikpaq. ¹²Chaynaqa pipas qaqa hina sayasqanpaq hapikuqqa cuidakuchunyá wichiykunamanta.

¹³Tentasqa kasqaykichikqa manam maschu wakinkunapa tentasqa kasqanmantataqa. Ichaqa Diosmi confiakuna kasqanrayku mana munanqachu mana aguantay atinaykichikkama tentasqa kanaykichiktaqa. Tentacionkuna hamuptinqa Diosmi vencionaykichikpaq kaqta qosunkichik chaynapi aguantanaykichikpaq.

¹⁴Chaynaqa kuyasqay wawqe-panillaykuna, amayá adoraychikchu taytacha-mamachakunataqa. ¹⁵Yachayniyoq runakuna kaptikichikmi rimapayaykichik, chaynaqa qamkunapuniyá piensaychik nisqaymanta. ¹⁶Diospa bendicionninta mañakuspanchikmi Santa Cenapi vasomanta tomaspa llapa tomaqkunawan hukllawakunchik Cristopa yawarninrayku. Tantata mikunanchikpaq partispaqa llapallan mikuqkunawanmi hukllawakunchik Cristopa cuerponrayku. ¹⁷Tantaqa chullallam. Ñoqanchikqa achkallaña kasapas huk cuerpollam kanchik llapallanchik huk tantallamanta mikusqanchikrayku.

¹⁸Qawaychik Israel casta runakunapa rurasqanta. Wañuchipusqa Diosman ofresesqa aycha mikuqkunaqa hukllawasqam kanku *altarpa Diosninwan. ¹⁹Chaynaqa ¿imaniymantaq? taytacha-mamachaman ofresesqa aychaqa wakin aychawan iguallam. Chay taytacha-mamachaqa manam imapaqpas valencho. ²⁰Diospi mana ñinikuna animalta ofresespankuqa demoniokunapaqmi ofrecechkanku, manam Diospaqchu. Chaynaqa manam munanichu demoniokunawan hukllawakunaykichiktaqa. ²¹Señorpa vasonmanta tomachkaspaqa manam demoniokunapa vasonmantaqa tomawaqchikchu nitaqmi Señorpa mikunanmanta mikuchkaspaqa demoniokunapa mikunanmantaqa mikuwaqchikchu. ²²¿Señortachu piñachisun? ¿Paymanta aswan kallpayoqchu kanchik?

Libre kaspá kuyanakunanchikmanta

²³Ruraymanmi tukuy ima munasqaytaqa ichaqa manam lliwchu allin. Manam lliwchu allinninchikpaq. Tukuy munasqaytam rurayman ichaqa manam lliwchu espirítupi wiñachikun. ²⁴Wakinkunapa allinnintam maskananchik, manam kiki-llanchikpa allinninchiktachu.

²⁵Plazapi rantipaq kaqtaqa lliwtayá mikuychik concienciarayku ama imatapas tapuspa.

²⁶Señorpam tukuy kay pachaqa.

Paypataqmi kay pachapi tukuy ima kallaqpas.

²⁷Sichu Diospi mana ñiniq convidasuptikichikqa lliw servisuqaykichikta yá mikuychik ama imatapas concienciaykichikrayku tapuspa. ²⁸Sichu pipas nisunkichik: “Kay aychaqa taytachakunaman ofresesqam karqa” nispa hinaptinga amayá mikuychikchu willakusqanrayku hinaspa concienciarayku. ²⁹Rimachkaniqa hukpa concienciamantam, manam qamkunapamantachu.

Ichapas huk kaqnin tapukunman:

—¿Imanasqataq libre kayniytaqa huk runaqa juzgawanman concienciaraykuqa? ³⁰Graciasta Diosman qospay mikuptyiqa ¿imanasqataq contraypiqa rimanmanku graciasta qospay mikusqaymantaqa? —nispa.

³¹Mikuspapas tomaspapas otaq huk rikchaqta ruraspapas llapantayá ruraychik Dios honrasqa kananpaq. ³²Amayá huchallichiychikchu judiokunatapas nitaq mana judiokunatapas nitaq Diospi ñiniqkunatapas. ³³Ñoqqa llapallankutam agradayta munani lliwpi, manam maskani kikiyta allinniytachu aswanqa wakinkunapatam chaynapi salvasqa kanankupaq.

11

¹Ñoqapa ejemploytayá qatiychik, ñoqapas Cristopa ejemplontam qatini.

Warmikunaqa imaynam huñunakuypi kanankumanta

²Wawqe-panikuna, alabaykichikmi yuyariwasqaykichikmanta hinaspa yachachisqaykunanman hina rurasqaykichikmanta. ³Ichaqa munanim kay yachanaykichikta: Cristoqa llapa qaripa unanmi, qariñataqmi warminpa uman chaynataqmi Diospas Cristopa uman. ⁴Sichu huk runa sombreroantin Diosta mañakunqa huñunakuypi otaq Diosmanta willakunqa hinaspaqa umantam penqayman churan. ⁵Sichu huk warmi qala umalla Diosta mañakunqa otaq Diosmanta willakunqa hinaspaqa umantam penqayman churan, payqariki uman kachiykachiy rutosqa hinam kachkan. ⁶Huk warmi umanta mana tapakuspaqa allinmi kanman rutuchikuynin. Sichu uman rutuchikuynin otaq kachiykachiy kaynin penqaypaq kaptinqa tapakuchunyá. ⁷Qariqa manam umantaqa tapakunanchu. Payqa Diosman rikchakuqmi hinaspa Dios hatunchaqmi, warmiñataqmi qari hatunchaq. ⁸Qariqa manam warmimantachu karqa aswanqa warmim qarimanta karqa. ⁹Qariqa manataqmi warmiraykuchu unanchasqa karqa aswanqa warmim qarirayku. ¹⁰Chayraykum warmiqa umanta tapakunan qariman sujetasqa kasqanta angelkunamanpas qawachinanpaq. ¹¹Chayraykum Señorta serwinankupaqa qaripas warmipas yanapakunanku. ¹²Warmitaqa Diosmi rurarqa qarimanta chaynataqmi qaripas nacemun warmimanta ichaqa llapallanmi hamun Diosmanta.

¹³Qamkunayá tanteaychik: ¿Allinchi kanman huk warmi mana umanta tapakuspan Diosta mañakuynin? ¹⁴Costumbrepunim yachachiwanchik, qaripa chukchasapa kaynin-qariki penqaypaqmi. ¹⁵Warmipaqñataqmi chukchasapa kayninqa kusallaña rebosawan hina umanta tapakunanpaq. ¹⁶Pipas kaymanta discutiya munaspaqa yachachunyá, ñoqanchik ukupipas nitaq huñunasqa ñiniqkunapipas manam kanchu huk costumbreqa.

Santa Cenapi mana allin rurasqankumanta

¹⁷Kayta qellqamuspayqa manam alabaykichikmanchu, huñunakuynikichikpim mana allinta rurachkankichik, huñunakuychikqa allinta ruranaykichikpaqyá. ¹⁸Adoranaykichikpaq huñunakuptikichiksi qamkunapi rakinakuykuna kan. Cheqaptam wakintaqa creeni. ¹⁹Cheqaptam qamkunapiqa rakinakuykuna kanan chaynapi pikunam cheqap iñiqkuna kasqan yachanapaq. ²⁰Huñunakuspa Santa Cenata tomaptikichikqa manañam Señorpa Santa Cenañachu. ²¹Santa Cena horam puntata sapakama mikuyta qallaykunkichik, wakinnikichikñataqmi yarqaymanta kachkankichik, hukunañataqmi sinkakuchkankichik. ²²¿Manachu wasikichikpi imapas kan chaypi mikunaykichikpaq hinaspa tomanaykichikpaq? Chaynata ruraspaqa Diospi iñiq chaypi huñunakuqkunatam despreciankichik hinaspa penqayman churankichik wakchakunata. ¿Imatataq nikichikman? ¿Alabaykichikmanchu? ¡Manam kaymantaqa alabaykichikmanchu!

Santa Cenamanta

(Mt 26:26-29. Mr 14:22-25. Lc 22:14-20)

²³Kay yachachisqaytaqa kikin Señormantam chaskirqani. Entregasqa kasqan tutam Señor Jesus hapiykurqa tantata. ²⁴Diosman graciasta qoykuspanmi pakiykurqa hinaspa nirqa:

—Mikuychik, kaymi cuerpoy qamkunarayku entregasqa. Kaynatam rurankichik qamkunapas yuyariwanaykichikpaq —nispa.

²⁵Cenayta tukuruspanñataqmi vasota hapiykuspan nirqa:

—Kay vasoqa yawarniywan rurasqay mosoq contratom. Sapa kuti kayta tomaspam yuyariwankichik —nispa.

²⁶Sapa kuti kay tantata mikuspa hinaspa kay vasomanta tomaspam Señorpa kutimunankama wañusqanmanta willakunkichik.

Santa Cenaqa imaynam tomanamanta

²⁷Chaynaqa, pipas mana chaypaq hina kachkaspa Señorpa tantan mikuqqa hinaspa Señorpa vasonmanta tomaqqa Señorpa cuerponpa hinaspa yawarninpa contranpim huchallikuchkan. ²⁸Chaynaqa sapakamayá sonqonta tapukuchun manaraq tantata mikuchkaspa otaq vasomanta manaraq tomachkaspa. ²⁹Sichu pipas mikunqa hinaspa tomanqa Señorpa cuerpon kasqanta mana piensarispan hinaspaqa mikunqapas tomanqapas kikinpa castigonpaqmi. ³⁰Chayraykum qamkuna ukupiqqa achkaq kachkan onqosqa hinaspa eqoyasqa, wakinqa wañukunkuñam. ³¹Sichu sonqonchikta sumaqta tapukuptinchikqa Señorqa manachá juzgawachwanchu. ³²Juzgaspam Señorqa castigawanchik chaynapi mana Diospi iñiqkunawan kuska mana condenasqa kananchikpaq.

³³Chaynaqa wawqe-panillaykuna, Santa Cenapaq huñunakuspaqa suyana-kuychikyá kuska mikunaykichikpaq. ³⁴Pipas yarqaymanta kaspaga wasinpiyá mikumuchun chaynapi huñunakuychi chayna rurasqaykichikmanta Dios mana castigasunaykichikpaq. Wakin asuntokunataqa chayamuspayñam allichasqa.

Atiynta Chuya Espiritu rakiwasqanchikmanta

12 ¹Wawqe-panikuna, yachanaykichiktam munani atiynta Chuya Espiritu sapakamaman rakiwasqanchikmanta.

²Qamkunaqa yachankichikmi, Diosman manaraq iñichkaptikichikqa mana rimaq taytacha-mamachakunata adoranaykichikpaqmi diablo pantachisurqan-kichik. ³Chaynaqa kaytayá yachaychik “Jesúsqa ñakasqayá kachun” niq runaqa manam Diospa Espiritunpa atiyinwanchu rimachkan. Manataqmi pipas ninman-chu: “Jesúsqa Señormi” nispaqa mana Chuya Espiritu yanapaptinqa.

⁴Achka rikchaq atiykunam kan ichaqa chaykunaqa kikin Espiritullamantam. ⁵Achka rikchaq ruraykunapim servikuchwan ichaqa huk Señorllatam servinchik. ⁶Achka rikchaq kaqkunatam rurachwan ichaqa kikin Diosllam llapallanta runakunapi ruran. ⁷Diosmi sapakamaman qon Chuya Espiritupa atiynta llapallanpa allinninpaq. ⁸Espirituntakamam wakinman qon yuyaywan rimananpaq, hina chay Espirituntakamallataqmi wakinman-pas qon yachaywan rimananpaq. ⁹Chay Espirituntakamallataqmi wakinmanpas qon atiyta iñinanpaq, wakinmanñataq onqoqkunata sanoyachinanpaq, ¹⁰wakinmanñataq *milagrokunata rurananpaq, wakinmanñataq Diospa revelasqanta chaskispan willaku-nanpaq, wakinmanñataq mana allin espiritukunamanta cheqap Espirituta reqsinanpaq, wakinmanñataq mana yachasqan idiomakunata rimananpaq hinaspa wakinmanñataq chay idiomakuna uyarisqanta entiendechinanpaq. ¹¹Aswanqa tukuy kaykunataqa ruran kikin Chuya Espiritullam, paymi munasqanman hina sapakamaman qon kaykunataqa.

Iñiqkunaqa huk cuerpolla kasqanchikmanta

¹²Cuerpoqa huklla kachkaspapas achka parteyoqmi, achka parteyoq kachkaspas huk cuerpollam, chaynam Cristopas. ¹³Llapallanchikmi judiopas, *griegopas, sirvientepas hinaspa librepas chulla Espiritullawan bautizasqa qarqanchik chay-napi huk cuerpollaña kananchikpaq, chulla Espiritullatataqmi chaskirqanchikpas.

¹⁴Cuerpoqa manam huk parteyoqlachu aswanqa achka parteyoqmi. ¹⁵Sichu chaki ninman: “Ñoqaqa manam makichu kani chaymi mana cuerpopachu kani” nispa, chaynata nis-papas manam dejarunmanchu cuerpopa parten kaytaqa. ¹⁶Sichu rinripas ninman: “Ñoqaqa manam ñawichu kani chaymi mana cuerpopachu kani” nispa, chaynata nis-papas manam dejarunmanchu cuerpopa parten kaytaqa. ¹⁷Lliw cuerpo ñawilla kaptinqa ñimaynataq uyarichwan? Otaq lliw cuerpo rinri-lla kaptinqa ñimaynataq muskichwan? ¹⁸Chaynaqariki Diosmi churarqa cuerpopa partenkunataqa munasqan sitiopi. ¹⁹Llapallan partekuna huknillan kaptinqa ñimay-pitaq kanman cuerpoqa? ²⁰Achka parteyoq kaspapas hukllam cuerpoqa.

²¹Manam ñawíqa ninmanchu makita: “Manam necesitaykichu” nispaqa, nitaqmi umapas ninmanchu chakita: “Manam necesitaykichu” nispaqa. ²²Aswanqa cuer-popa taksachan kaqkunataqmi mastaqqa necesitan-chik. ²³Cuerpopi mana ancha kuyasqanchikkunatam aswan sumaqtaraq pachachinchik, mana qawachikunapaq kaq-kunatañataqmi pakanchik. ²⁴Qawachikunapaq kaqkunatam ichaqa mana pakanchikchu. Diosmi ruraraq cuerpopi mana ancha kuyasqa kaqkuna kuyasqa kananpaq, ²⁵chaynapi cuerpopi kaqkunaqa munasqankuta mana rurakunankupaq, aswanqa lliw partekuna-manta sapakama sientinakunankupaq. ²⁶Cuerpota parten ñakariptinqa wakinkunapas ñakarintaqmi, huknin parten allin kuyasqa kaptinqa llapallantaqmi kusikunku.

²⁷Qamkunaqa Cristopa cuerpon kaspam sapakama kankichik chay cuerpoqa par-ten. ²⁸Diosmi iñiqkuna ukupi puntata churarqa *apostolkunata, iskay kaqpiñataqmi churarqa Diosmanta willakuqkunata, kimsa kaqpiñataqmi churarqa yachachiqkunata, chaymantañataqmi churarqa *milagrokuna ruraqkunata, onqoqkuna sanoyachiq-kunata, yanapakuqkunata, dirigentekunata hinaspa mana yachasqan idiomakuna

rimaƙkunata. ²⁹¿Llapallanchu apostolkuna? ¿Llapallankuchu Diosmanta willakuƙuna? ¿Llapallanchu yachachiƙkuna? ¿Lliwchu milagrokuna ruraƙkuna? ³⁰¿Lliwtaƙchu onƙoƙkuna sanoyachiy atiqƙunapas? ¿Rimankupas llapallankuchu mana yachasƙan idiomakunata? ¿Llapallankutaƙchu entiendechiyta yachanku chay rimaƙkunapa nisqanta? ¡Manam! ³¹Qamkunaqa maskaychik Diospa qosƙan allinnin ƙaƙkunatayá.

Kuyakuymanta

Ñoqam ichaqa qawachisqayƙichik imaynam aswan allin ƙawsanayƙichikta.

13 ¹Sichu ñoqa rimayman runakunapa chaynataq angelkunapa idiomaniƙpipas ichaqa mana kuyakuyniyoy ƙaspayqa campanapa otaq platillopa waqaynin hinallam kani. ²Sichu willakuymanta Diospa revelawasƙankunata, reqsiymantaƙkunankama manaraq pipapas yachasƙankunatawan tukuy rikchaq yachaykunataƙpas, ƙapuwanmantaq iñiyini orƙokunata maymi ƙasƙanmanta suchuchinayƙapaq, ichaqa mana kuyakuyniyoy ƙaspayqa manam imapaƙpas valenichu.

³Sichu aypuruymanta tukuy ƙapuñiykunata, cuerƙoytapas entregaymantaq ƙañasqa ƙanapaq, ichaqa mana kuyakuyniyoy ƙaptiyqa chaykuna rurasqaypas manam valenichu.

⁴Pipas kuyakuyniyoyqa pacienciakuqmi, imapas ƙoƙuykuqmi, manam envidiosochu, manam alto tukuqchu, manam alabakuqchu, ⁵manam penqayƙapaq ruraqchu, manam ƙikillanƙapaq munaqchu, manam piñakuqchu, nitaqmi cheqniƙuqchu. ⁶Manataqmi ƙusikunchu hukpa huchankunamantapas aswanqa cheqap ƙaqmantam kusikun. ⁷Tukuytam aguantan, tukuytam creen, tukuytam confianzawan suyan, tukuytam pacienciakun.

⁸Kuyakuyqa wiñayƙaqmi, hamunqam tiempo Diospa revelasƙankunata manaña willakunapaq, manañam rimañakuchu mana yachasƙanku idiomakunataƙpas, yachaypas manañataqmi ƙanqachu. ⁹Wakillantam yachanchik, wakillantataqmi Diospa revelasƙankunataƙpas willakunchik. ¹⁰Llapallanta yacharuptinchikqa wakillan yachasƙanchikmi chinkarunqaña.

¹¹Taksallaraq ƙaspayqa warma hinam rimañqani, piensarqani, yuyaymanarqani, hatunyaraspaymi ichaqa manaña warma hinañachu rurani. ¹²Chaynam kunanpas tukuy imata qawachƙanchik chinka-chinkallata mana rikukuq espejopi hina, ichaqa huk punchawmi imam ƙaqta rikusunchik. Kunanqa reqsini wakillantam, chay punchawmi ichaqa tukuy imata reqsisaq imaynam ñoqata Dios reqsiwasqanta hina. ¹³Kunanqa takyachƙan iñiyllam, confianzawan suyayllam hinaspa kuyakuyllam. Kay ƙimsanmanta aswan allinqa kuyakuyllam.

Mana yachasƙanchik idiomakunamanta

14 ¹Kuyakuyniyoy ƙayta maskaspayá munaychik Chuya Espiritupa qosƙankuna chaskiyta, chaymantapas aswan mastaqa munaychik Diosmanta willakuytayá. ²Pipas mana yachasƙan idiomakuna rimaqqa Dioslatam rimapayan, manam runakunatachu, chaytaqa manam pipas entiendenchu Espiritupa yanapakuyninwan pakasqa ƙaƙkunata rimachƙaptinpas. ³Diosmanta willakuqmi ichaqa runakunaman willan espiritupi wiñanankupaq chaynapi ƙallpanchasqa hinaspa consuelasqa kanankupaq. ⁴Mana yachasƙan idiomakuna rimaqqa ƙikillanmi espiritunpi wiñan, Diosmanta willakuqñataqmi wiñachin uyariqnin iñiqkunata.

⁵Ñoqqa munaymanmi mana yachasqayƙichik idiomakunata llapallayƙichik rimañayƙichikta ichaqa mastaqa munani Diosmanta willakunayƙichikta. Chay ruraymi aswan allinqa mana yachasƙanchik idiomakuna rimaymantaqa. Mana yachasƙanchik

idiomakunata rimaspaqa imam nisqantam willana ñiñkuna espirítupi wiñanankupaq. ⁶Wawqe-panikuna, sichu ñoqa watukamuspay rimapayaykichikman huk idiomakunapi hinaptinga chayqa manam servisunkichikmanchu imapaqqas. Diospa revelawasqanta otaq yachasqayta willaptiyimi ichaqa servisunkichik. Servisunkichiktaqmi imam pasananmanta willaptiypas chaynataq Diospa palabranmanta yachachiptiypas.

⁷Ejemplopaqyá churasunchik qenatawan arpata. Mana tononpi waqaptinga manam yachachwanchu imam tocasqantapas. ⁸Guerrapi cornetilla mana allinta waqaptinga manam pipas alistakunmanchu peleananpaq. ⁹Chaynam kanman qamkunapipas, mana entiendenata rimaptikichikqa ñimaynatataq yachanmanku ima nisqaykichiktapas? ¡Yanqachiki rimawaqchik! ¹⁰Kay pachapiqa achka idiomakunam kachkan ichaqa llapallanmi entiendenapaq. ¹¹Pipas huk idiomapi rimapayawaptin mana entiendespayqa huklaw nacionniyoq runa hinam kani chay runapaq, ñoqapaqqas chay runaqa huklaw nacionniyoq runa hinam. ¹²Chaynaqa qamkunapas Diospa qosqanta aswan mas chas-kiyta munaspaqa, maskaychik llapanmanta llalliqaqta wawqe-panikuna wiñachiytayá.

¹³Chaynaqa pipas mana yachasqan idiomata rimaspanqa Diostayá mañakuchun chay rimasqanta uyariqninkunaman entiendechinanpaq. ¹⁴Mana yachasqay idiomapi Diosta mañakuptyiqa espirítullaymi mañakuchkan ichaqa manam yachanichu imam nisqaytapas. ¹⁵¿Hinaptinga imatataq rurayman? Diostaqa mañakusaqmi espirítuywanpas chaynataq yuyayniywanpas. Takisaqtaqmi espirítuywanpas chaynataq yuyayniywanpas. ¹⁶Sichu espirítuman hina mana yachasqayki idiomapi Diosta alabaptikiqa mana entiendeq runaqa manam atinmanchu qanwan kуска gracias qoyta imam nisqaykita mana entiendesqanrayku. ¹⁷Diosman gracias qosqayki allin kaptinpas, huknikiqqa manam wiñanichu espirítunpi. ¹⁸Graciastam qoni Diosman qamkunamantapas masta huk idiomakuna rimasqaymanta. ¹⁹Ñiñkunapa huñunakunanpim ichaqa munani llapa runakunapa entiendesqan pichqa palabrallapas rimayta, mana yachasqanku idiomapi chunka waranqa palabrakuna rimanaymantaqa.

²⁰Wawqe-panikuna, amañayá piensaychikchu wawakuna hinaqa, wawakuna hinaqa kaychik mana allinkunallapaqyá, aswanqa yuyayniyoq runakuna hinañayá piensaychik. ²¹Bibliam nin:

Sasa rimana idiomapim
chay runakunaman rimapayasaq,
chaywanpas manam kasuwanqakuchu, ninmi Señor.

²²Chaynaqa huk idiomakunapi rimayqa *milagro hinam mana ñiñkunapaq, manamá ñiñkunapaqchu, Diosmanta willakuyimi ichaqa señal hina ñiñkunallapaq. ²³Llapallan ñiñkununa huñunasqa kachkaspa huk idiomakunapi rimaptinkuqa ñimanachu manaraq yachaqaqta otaq mana ñiñqqa yaykuramuspan “Kaykunaqa locoyarusqakum” ninqa? ²⁴Diosmanta llapallanku willakuchkaptinku mana ñiñqpas otaq manaraq yachaqqas yaykuramuptinqa llapallankum huchanta qawachispa convencechinqaku. ²⁵Chaynapim sonqonpi pakasqakunapas yachasqa kanqa hinaptinga qonqorakuykuspan Diosta adoranqa:

—Cheqaptapunim Diosqa qamkunawan kasqa —nispa.

Huñunakuypiqa imaynam ruranamanta

²⁶Chaynaqa wawqe-panillaykuna, huñunakuytikichikqa wakinmi takin, wakinñataqmi yachachin Diospa yachachisqanta. Wakinñataqmi Diospa revelasqanta

willakun, wakinñataqmi mana yachasqan idiomata riman, wakinñataqmi chay rimasqanta entiendechin, llapallantayá ruraychik iñiqkuna espirítunpi wiñanankupaq. ²⁷Mana yachasqan idiomapi huk kaqnin rimaptinga iskay-kimsallayá muyuyninpi rimachunku hinapting hukninñataq uyariqkunaman entiendechichun imam nisqanta. ²⁸Iñiqkuna huñunasqa kachkaptin uyariqkunaman mana pipas entiendechiq kaptinqa amayá pipas rimachunchu mana yachasqan idiomapiqa, rimaspaqa-rimachunku kikinkupaqyá hinaspa Diosllapaqyá. ²⁹Diosmanta willakuqkunapas rimachunku iskay-kimsallayá hinapting wakinkunañataq yuymanachun imam nisqankupi. ³⁰Huk kaqnin tiyaq runaman Dios revelaptinga punta rimaqqa upallachunyá. ³¹Chaynapim Diospa revelasqan chaskiqkunaga llapallaykichik sapakama rimankichik llapallan uyariqkuna yachanankupaq hinaspa kallpanchakunankupaq. ³²Diospa revelasqan willakuqkunaga sujetananmi espirítunta. ³³Diosqa hawka kananchiktam munan, manam chaqwa ruraytachu.

Huñunakuyninpi llapallan iñiqkunapa rurasqanman hinam ³⁴warmikunaga upallalla kananku huñunakuypiq, manam rimanankuchu aswanqa kasukunankum Diospa leyninpi kamachikusqanman hina. ³⁵Imatapas yachayta munaspaqa wasipiñayá qosanta tapuchun, huñunakuypi warmipa rimayninpa penqaypaqmi.

³⁶Yachanaykichikmi, Diospa palabranqa manam qamkunawanchu qallarirqa, manataqmi qamkunallataqchu chaskirqankichikpas. ³⁷Pipas Diosmanta willakuqpaq hapikuspanqa otaq Chuya Espiritupa yachachisqanpaq hapikuspanqa yachachunyá qamkunaman kay qellqamusqayqa Señorpa kamachikuynin kasqanta. ³⁸Diospa kamachikusqanta mana chaskiq runaga manam chaskisqachu.

³⁹Wawqe-panikuna, Diosmantayá aswanqa willakuychik, amataqyá harkakuychikchu mana yachasqanku idiomakunapi rimanankutapas. ⁴⁰Chaynaqa tukuy imayá rurasqa kachun respetowan hinaspa ordenninpi.

Cristopa kawsarimusqanmanta

15 ¹Wawqe-panikuna, Cristomanta allin noticia willasqaytayá astawanraq yachaykachisqaykichik, chayqariki chaskisqaykichik noticiam, chaywantaqmi qamkunaga qaqa hina sayachkankichik. ²Chay allin noticiawanmi qamkunaga salvasqa kankichik willasqayman hina chaskispaqa, mana chayqa yanqapaqchiki iñirqankichik.

³Llapallanmanta llalliqaqa chaskisqayman hinam yachachirqaykichik, Bibliapa nisqanman hinapas Cristoqa wañurqa huchanchikkunaraykum. ⁴Bibliapa nisqanman hinam pampasqa kaspan kawsarimurqa kimsa punchawninman. ⁵Hinaspam rikuriykurqa Pedroman, chaymantañataqmi rikuriykurqa *apostolninkunaman, ⁶chaymantañataq pichqa pachak masnin huñunasqa wawqe-panikunaman.

Wakinkunaga kawsakuchkanraqmi, wakinkunam ichaqa wañukunña. ⁷Chaymantañataqmi rikuriykurqa Jacoboman, chaymantañataq llapallan apostolkunaman.

⁸Qepatañataqmi ñoqaman rikuriykuwarqa mana tiemponpi nacekuqman hina. ⁹Ñoqariki llapallan *apostolkunamantapas taksan kaqpaqmi hapikuni, ñoqaqa manamá apostolwan sutichawanankupaq hinachu kani iñiqkunata ñakarichisqayrayku.

¹⁰Ichaqa Dios favorecewaptinmi kunanqa apostolña kani, paypa favorecewasqanqa manamá yanqachu karqa, ñoqaqa llamkachkani wakin apostolkunamantapas mas-taraqmi, ichaqa manamá kikiillaymantachu llamkachkaniqa aswanqa ñoqapi kaq Diospa favorninmi llamkarqa. ¹¹Manam imananchu ñoqa willakuptiypas otaq paykuna willakuptipas, kay willakusqaykuraykum qamkunapas iñirqankichik.

Wañukuqkunapa kawsarimunanmanta

¹²Willakunikuqa Cristopa kawsarimusqanmantam, hinaptinqa ñimaynamá wakinnikichikqa ninkichik:

—Wañuqkunaqa manam kawsarinchu —nispaqa?

¹³Wañuqkuna mana kawsariptinqa manachiki Cristopas kawsarirqachu. ¹⁴Cristo mana kawsariptinqa yanqachiki kay willakusqaykuqa, manataqchiki ñisqaykichikpas valenchu. ¹⁵Chayna kaptinqariki ñoqaykuqa kaniku Diospa llulla testigonkunach “Diosmi kawsarichirqa Cristota” nisqaykumanta. Wañuqkuna mana kawsariptinqa manataqchiki Diospas Cristota kawsarichirqachu. ¹⁶Wañuqkuna mana kawsarimuptinqa manataqchiki Cristopas kawsarimurqachu. ¹⁷Cristo mana kawsarimuptinqa yanqapaqchiki ñinraqanchik, chaynaqa hinallaraqchiki huchapi kachkanchik. ¹⁸Chayna kaptinqa Cristopi ñinukuqkunapas wañukuspaqa chinkasqachiki kachkanku. ¹⁹Kay pachapi kawsanallapaq Cristopi confiakuspanchikqa llapa runakunamantapas aswan mas llakipayanam kachkanchik.

²⁰Ichaqariki cheqaptam Cristoqa kawsarimurqa, payqa wañuqkunamanta punta kawsarimuqmi. ²¹Imaynam wañuy kay pachaman yaykumurqa huk runantakamalla chaynataqmi kawsarimuyapas hamurqa huk runantakamalla. ²²Imaynam Adanpa huchallikusqanwan llapallan runa wañunchik, chaynallataqmi Cristopi ñinukuqkunapas llapallanchik kawsarimusunchik. ²³Ichaqa sapakamam qatinasinpi kawsarimunqa: Cristom puntata kawsarimurqa, pay hamuptinñataqmi ñinukunakuna kawsarimunqa. ²⁴Chaymantanam chayamunqa tukupay tiempo, chay tiempoqqa Cristom llapallan atinyoqkunata, munayniyoqkunata hinaspas autoridadkunata chinkarachispan Dios Taytanmanña munaychakusqanta qoykunqa. ²⁵Cristoqa munaychakunanpunim llapallan enemigonkunata Dios saruchinankama. ²⁶Qepallaña chinkachinapaq kaq enemigoqa wañuyumi. ²⁷Diosmi tukuy imata Cristowan saruchirqa. Bibliam nin: —Tukuylla imapapas hawapimya churaykurqanki —nispa.

Diosqa manam pipapas sarusqanchu karqa, aswanqa paymi Cristowan saruchin tukuy imata. ²⁸Cristo tukuy imata munaychakuruspanñam paypas Taytanpa munaychakusqan kanqa, chaynataqa ruranqa imaynam paytapas Taytan tukuy imata saruchisqanman hinam. Chaynapim Diosña tukuy imakunapipas chaynataq runakunapipas munaychakunqa.

²⁹Wakin ñinukuqkunam bautizakunku wañuqkunarayku. ñimanasqataq chaytaqa ruranku kawsarimuy mana kachkaptinqa? ³⁰Chaynaqa ñoqaykupas ñimapaqtaq peligrollapi tukuy tiempo kachkaniku? ³¹Arí wawqe-panikuna, sapa punchawmi wañuyta patanpi kachkani. Ichaqa Señor Jesucristopi ñisqaykichikraykum kuisisqa kani. ³²Ñoqaqa purun animalkunawanpas pelearqanitam Efeso llaqtapi, chaywanqa ñimatataq horqokuni? Wañuqkuna mana kawsarimuptinqa allintam ninku: —Mikukusun, tomakusun, ichapas paqarin wañukusun —nispa.

³³Amayá engañachikuychikchu chayna rimaqkunawanqa. Mana allin amistadkunapaq urmachinmi allin kawsaqkunatapas. ³⁴Yuyaynikichikman kutirispayá ama huchallikuychikchu. Wakinnikichikqa manaraqmi Diosta reqsinkichikchu, penqarikunaykichikpaqmi kaytaqa nikichik.

Wañukuqkunapa imaynam kawsarimunanmanta

³⁵Ichapas pipas tapukunman:

—¿Imaynataq wañuqkunaqa kawsarimunqa? ¿Imayna cuerpoyoqtaq kawsarimunqa? —nispa.

³⁶ ¿Upa tukuchkankichum? Muhuqa chinkarunmi chay muhumanta mosoq plan-ta wiñaramuptinqa. ³⁷ Tarpunchikqa manam plantatachu aswanqa muhullatam trigo kaptinpas otaq sapaq muhu kaptinpas. ³⁸ Chaymantaqa Diosñam sapakamata wiñachin imayna sayayniyoqta pas munasqanman hina. ³⁹ Manam llapa aychaqa huk rikchaq aychallachu, runakunapa aychanqa huk rikchaqmi, huk rikchaqtaqmi animalkunapa aychanpas, raprayoqkunapa aychanpas chaynataq challwakunapa aychanpas. ⁴⁰ Kachkantaqmi cielokunapi qawasqanchik kaqkunapas chaynataq kay pachapi kaqkunapas. Cielokunapi kaqkunapa sumaq kayninqa huk rikchaqmi, huk rikchaqtaqmi kay pachapi cuerpokunapa sumaq kayninpas. ⁴¹ Intipa achkiyinqa huk rikchaqmi killapa achkiyinqamantaqa, huk rikchaqtaqmi sapakama lucerokunapa achkiyinpas. ⁴² Wañuqkunapas huk rikchayniyoqmi kanqaku kawsarimuspankuqa. Wañuqta pampaptinchikqa ismurunmi, kawsarimuspanmi ichaqa manaña wañunqachu. ⁴³ Wañuqpa ayantaqa pampanchik millakuytaqta, kawsarimunqam ichaqa achkirichkaña. Pampanchikqa manaña kallpayoqta, kawsarimunqam ichaqa kallpasapallaña. ⁴⁴ Pampanchikqa aycha cuerpollatam, kawsarimunqam ichaqa espirituman hina cuer-poyoqña, kanmi kay pachapaq cuerpo, kantaqmi espirituman hina cuerpopas.

⁴⁵ Bibliam nin:

—Punta kaq Adanmi kawsaq runaña karqa, qepa kaq Adanñataqmi kachkan kawsachikuq Espirituña —nispa.

⁴⁶ Manam espiritumanta kaqchu punta cuerpoqa aswanqa aychamanta kaqmi, chaymantañam Espiritumanta cuerpoqa. ⁴⁷ Punta kaq Adan sutiyoq runaqa allpamanta rurasqam karqa kay pachapaq, qepa kaq Runam ichaqa hanaq pachamanta hamurqa. ⁴⁸ Kay pachapaqmi runaqa rurasqa karqa, kay pachapaqtaqmi runakunapas kanchik. Hanaq pachamantam Cristoqa karqa, hanaq pachapaqtaqmi ñiñikunapas kanchik. ⁴⁹ Imaynam rikchakunchik allpamanta rurasqa runaman, chaynataqmi rikchakusun hanaq pachapi kaqmanpas.

⁵⁰ Nikichikmi wawqe-panikuna, aychayoq-yawarniyoq runaqa manam yaykunqachu Diospa munaychakusqanmanqa, tukuruqla kaqpas manataqmi chaskinmanchu mana tukuq kaqtaqa. ⁵¹ Kunanmi nikichik manaraq pipapas yachasqanta: Manam lliwchu wañusunchik ichaqa lliwmi hukniraqman tikrasqa kasunchik. ⁵² Huk qemchiy-llatam tikrasqa kasunchik qepa kaq cornetillata tocaykuptin. Hinaptinmi wañuqkuna kawsarimunqa manaña wañunankupaq, ñoqanchikpas tikrasqam kasunchik. ⁵³ Kay tukuruqla cuerponchikmi mosoq pachawan pachakuchkaq hina tikrakunqa mana tukuqman, wañuqla cuerponchikñataqmi tikrakunqa wiñaypaq kaqman. ⁵⁴ Kay tukuruqla cuerponchikmi mana tukuqmanña pachakunqa, kay wañuqla cuerponchik manaña wañuqwan pachakuruqtaqmi cumplikunqa Bibliapa kayna nisqan:

Dios venceruptinmi wañuyqa
millpusqaña rikurirunqa.

⁵⁵ Yaw wañuy ¿imaynataq vancewaq?
¿Maytaq wañuchina puyaykiqa?

⁵⁶ Wañuyqa puyanmi hucha, huchanchikmantañataqmi Diospa leynin condenawan-chik. ⁵⁷ Ichaqa gracias kachun Diosman Señor Jesucristowan vencesqanchikmanta.

⁵⁸Chaynaqa kuyasqay wawqe-panikuna, qaqa hina sayaspayá aswan llamkaychik Señorpa rurayninpi. Señorwan llamkasqaykichikqa manam yanqapaqchu kanqa.

Iñiqkunapaq ofrendamanta

16 ¹Galacia lawpi ñiqkunaman kamachisqaypi hinayá wawqe-panikunapaq ofrendaykichikta huñuychik. ²Sapakamayá Sapa domingo huñuychik ofrendaykichikta ganasqaykichikman hina chaynapi chayamuptiyraq mana huñuchkanaykichikpaq. ³Chayamuspayñataqmi ofrendaykichiktaqa cartantinta apachisqaq Jerusalen llaqtaman akllasqaykichik runakunawan. ⁴Rinay kaptinqa ñoqawanmi rinqaku.

Pablopa riy munasqanmanta

⁵Hamuspayqa Macedonia lawninta muyuramuspaq qamkunaman chayamusaq. ⁶Yaqachusmi unay kariyman qamkunawanqa, ichayá karuyman tukuy para tiempopas chaynapi mayta rinaypaqpas yanapaykuwanaykichikpaq. ⁷Manam pasadalla qawaykuytaqa munanichu, Señor munaptinga qamkunawan unay kaytam munani. ⁸Ichaqa Efeso llaqtapim kasaq *Pentecostes Fiestakama. ⁹Punku hinam kicharayachkan Señor-manta aswan masta willakunaypaq, achkaqtaqmi contraparteykunapas kachkan.

¹⁰Timoteo chayaramuptinqa amam llakisqataqa qawankichikchu, paypas llamkan ñoqa hinam Señor-manta willakuypi. ¹¹Chaynaqa amayá pipas despreciachunchu, yanapaykuspayá allinllata ñoqaman kutirichimuychik, wakín wawqekunapiwanmi paytaqa suyachkaniku.

¹²Ñiqmasinichik Apolostaqa ruegarqanim wawqekunawan qamkunaman hamunanpaq aswanqa manaraqmi hamuyta munaqachu, payqa hamurunqa tiempón karuptinñam.

Saludokunamanta

¹³Cuidakuspayá qaqa hina sayaychik ñiynikichikpi. Valorchakuspayá kallpanchakuychik. ¹⁴Tukuy imatapas kuyakuywanayá ruraychik.

¹⁵Yachankichikmi wawqe-paniykuna, Estefanasqa wasinpi kaqkunapiwanmi Grecia lawpi puntallataq Cristoman ñikurqaku hinaspa ñiqkunata tukuy sonqowan servichkanku. ¹⁶Qamkunapas chayna runakuna kasunaykichikta munani, kasuychiktaqyá llapallan llamkaqmasinchikkunatapas. ¹⁷Kusikunim Estefanaspa, Fortunatopa chaynataq Acaicopa hamusqanwan. Mana kaypi kaptikichikqa paykunam ruraraqaku qamkunapa ruranykichikta. ¹⁸Paykunamá kallpanchawarqa, kallpanchasurqankichiktaqmi qamkunatapas chaynaqa reqsikuychikyá paykunata.

¹⁹Asia lawpi ñiqkunam saludamusunkichik, Aquilawan Priscilapas Señorpa sutinpim anchallataña saludamusunkichik, saludamusunkichiktaqmi wasinpi huñunakuq ñiqkunapas. ²⁰Llapallan wawqe-panikunam saludamusunkichik. Lliwyá saludanakuychik abrazanakuykuspa.

²¹Ñoqa Pablom saludamuykichik kikiypuni qellqamuspay.

²²Pipas Señor Jesucristota mana kuyaqaqa ñakasqayá kachun. ¡Hamuyñayá Señorllayku!

²³Señor Jesucristoyá llapallaykichikta favorecesunkichik. ²⁴Llapallaykichikmanmi apachimuykichik Cristo Jesuspi kuyakuyniyta.

CORINTOMAN APOSTOL PABLOPA ISKAY KAQ CARTASQAN

Corinto llaqtapi iglesiam hinallaraq sasachakuypi karqa, chaykunam Pablopa umanta nana-chirqa. Iñiqpura huklla kayninkupas yaqallam chirirurqa. Chaypi kaq wakin ñiqkunam Pablopa cheqap apostol kasqanta dudaman churarqaku. Chaykunamanta defiendekunanpaqmi Pabloqa kay iskay kaq cartanta qellqarqa, ichaqa paykunapaq kuyakuyninqa hina kaqlam karqa.

Kay cartaqa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cartapa qallariyninmanta (1:1-11).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Corinto llaqtapi ñiqkunawan amistasqankumanta (1:12-7:16).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun wawqe-panikunaman yanapakuyninku apachinankumanta (8-9).

Tawa kaq parteñataqmi willakun falso apostolkunamantawan cheqap apostolkunamanta (10:1-13:10).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun cartapa tukupayninmanta (13:11-14).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Pablom kani Diospa munayninman hina Jesucristopa *apostolnin, Corinto llaqtapi huñunakuq Diosman ñiqkunamanmi wawqenchik Timoteopiwan qellqamuykiku, kay cartaqa Diospaq sapaqchasqa Grecia lawpi llapallan kaqkunapaqwanmi. ²Dios Taytanchikyá Señorinichik Jesucristopiwan favorece-sunkichik hawkalla kawsanaykichikpaq.

Pablopa ñakarisqankunamanta

³Alabasunchikyá Señor Jesucristopa Taytan Diosninchikta, payqa llakipayakuq Taytam hinaspa sinchi kallpanchaqinichik Diosmi. ⁴Paymi kallpanchawanchik tukuy sasachakuyinichikpi chaynapi ñoqanchikpas sasachakuyipi kaqkunata Diospa kallpanchawasqanchikman hina kallpanchananchikpaq. ⁵Jesucristoraykum llumpayta ñakarinchik chaynallataqmi kallpanchakunchikpas hina Jesucristoraykullataq. ⁶Ñoqayku ñakariptiykuqa qamkunam kallpanchasqa hinaspa salvasqa kankichik, ñoqaykuta Dios kallpanchawaptinkuqa qamkunapas kallpanchasqataqmi kankichik chaynapi ñakarisqaykuta qamkunapas pacienciawan aguantanaykichikpaq. ⁷Qamkunapim allinsuta confiakuchkani-ku, ñakariyasiwasqaykikuman hinam Diosmanta chaskiysiwankiku kallpanchakuytapas.

⁸Wawqe-panillaykuna, yachanaykichiktam munaniku Asia lawpi ñakarisqaykumanta. Hatu-hatu sasachakuyim karqaniku, manañam kallpaykupas karqañachu aguan-tanaykupaq manataqmi kawsaytapas piensarqanikuñachu. ⁹Wañuyta patanpiñam karqaniku, ichaqa chayqa karqa wañusqakuna kawsarichiq Diosllamanña hapipakuy

yachanaykupaqmi hinaspa mana kikillaykupi confiakunaykupaqmi. ¹⁰Diosmi librawarqaku wañuymanta, paytaqmi qepatapas librawanqaku. Paypim confiakuchkaniku librawanankupaq ¹¹Diosta mañaysiwaptikikuqa. Llapa runakuna ñoqaykupaq mañakup-tinkuqa achkaqmi graciasta qonqaku Diospa favorecewasqankumanta.

Corinto llaqtaman Pablo mana riy atisqanmanta

¹²Kaywanmi kuisqa kachkaniku, ñoqaykuqa kay pachapipas chaynataq qayllaykichikipas allintam portakurqaniku. Diosmi favorecewarqaku mana engañakuspa payllapaqña kawsanaykupaq, chaynataqa kawsarqaniku manam yachayniyoq kasqaykuraykuchu. ¹³Cartakuna apachimusqaykupiqa manam huk rikchaqkunaqa imapas kanchu, aswanqa leespa entindenallaykichikmi, ima allincha kanman tukunaykichikkama entiendeptikichikqa. ¹⁴Wakintaqa entien-derunkichikñam, Señor Jesuspa kutimusqan punchawmi kuisqa kankichik ñoqaykumanta, chaynallam ñoqaykupas kusikusaqku qamkunamanta.

¹⁵Kay confianzawanmi puntata qamkuna watukuq hamuyta munarqani chaynapi ristinpas hinaspa kutimustinpas yanapaykunaypaq. ¹⁶Macedonia lawman riq hinam qamkuna watukuykuyta munarqani, chaynataqmi kutimustinpas watukuykuytataq munarqani chaynapi Judea lawman rinaypaq yanapaykuwanaykichikpaq. ¹⁷¿Chay piensasqayqa manachum allin karqa? ¿Mana iñiq runa hinachu rurarqani? Paykunaqariki “Arí” niruchkaspapas “Manam” ninkuraqmi. ¹⁸Diosqa confiakunapaqmi chaymi ñoqaykupas imam kaqta nikiku. ¹⁹Silvanopa, Timoteopa hinaspa ñoqapa qamkunaman willasqay Diospa Churin Cristo Jesusqa manam “Arí” ninraqchu nitaq “Manam” ninraqchu. Cristontakama willakuyqa cheqappunim. ²⁰Paypim cumplikun Diospa llapallan prometesqankunaqa, chaymi Diosta alabaspanchikqa “Amen” ninchik Cristo Jesusrayku. ²¹Diosmi ñoqaykutapas qamkunatapas Cristopi qaqa hina sayaqta rurawarqanchik hinas-pam sapaqchawarqanchik payllapaqña kawsananchikpaq. ²²Paytaqmi *sellochkaq hina Chuya Espirituta sonqonchikman churamurqa garantiata hina.

²³Ichaqa Diostam chullalla almay-hawa testigopaq churani, Corinto llaqtamanqa qamkunata llakipayaspaymi manaraq hamurqaniraqchu. ²⁴Ñoqaykuqa manam iñisqay-kichikpi munaychakuytachu munachkaniku, munachkanikuqa kuisqa kanaykichikpaq yanapaykuytam, qamkunaqa qaqa hinañam sayachkankichik iñisqaykichikpiqa.

2 ¹Llakisqaqa manamá qamkunaman kutimuyta munarqanichu. ²Qamkuna-ta llakirachiptiyqa ¿pitaq ñoqataqa kusichiwanman? Llakichisqaykunallam kusichiqniyqa kankichik. ³Qellqamurqaykichikqa llakichiwaqniykuna cha-yaramuptiy kusichiwanaykichikpaqmi, manam llakichiwanaykichikpaqchu. Piensarqanim kuisqa kaptiyqa llapallaykichik kuisqa kanaykichikta. ⁴Punta kaq cartata qellqamuspayqa manam ima rurakuytapas atirqanichu, sonqoypi llakikuspaymi weqe ñawintin karqani, qellqamurqaykichikqa manam llakisqa ka-naykichikpaqchu aswanqa llumpay kuyasqayta yachanaykichikpaqmi.

Pablopa pampachasqanmanta

⁵Pipas llakichiwaqniyqa manam ñoqallatachu llakichiwan, allinlla rimaypiqa qamkunatapas llapallaykichiktam llakichisunkichik. Chayllatam nikichik mana sientikunaykichikpaq. ⁶Chay runa corregisqaykichikqa chayllapaqñam. ⁷Chay-naqa pampachaykuspayá kallpanchaykuychik manaña llumpa-llumpay llakisqa

kananpaq. ⁸Chaymi ruegakuykichik payman kuyakuynikichik qawachinaykichikpaq. ⁹Kay asuntomantaqa ñawpaqtaraqmi qellqamurqaykichik chaynapi kasukuq kasqaykichikmanta otaq mana kasukuq kasqaykichikmanta yachanaypaq. ¹⁰Pitapas pampachasqaykichiktaqa ñoqapas pampachanim, pitapas pampachaspayqa Cristopa qayllanpim pampacharqani qamkunarayku ¹¹chaynapi *Satanaspas mana vancewananchikpaq, ñoqanchikqa yachanchikmi payqa pantachikuqllaña kasqanta.

Troas llaqtapi Pablo llakisqallaña kasqanmanta

¹²Troas llaqtaman Cristomanta allin noticiata willakuq chayaruptyimi Señor achkallaña runakunapa sonqonta kichaykurqa. ¹³Sonqoyimi ichaqa mana hawka-chu karqa wawqenchik Titota mana tarisqayrayku, chayraykum paykunamanta despedikuykuspay pasakurqani Macedonia lawman.

Cristopa yanapakuyninwan vencesqanchikmanta

¹⁴Ichaqa Diosmanyá gracias kachun Cristo Jesuspi vancechivasqanchikmanta. Paymi *perfumeta hina yachayninta tukuy hinastinman ñoqanchikwan cheqechin. ¹⁵Ñoqanchikqa kanchik Diosman Cristopa ofrecesqan inciensopa asnariynin hinam chaynapi wakinkuna salvakunanpaq hinaspa wakiniñataq puchukananpaq. ¹⁶Puchukaypaq kaqkunapaqqa kay inciensoqa wañuchi q asnay hinam, salvakuyapaq kaqkunapaqñataqmi kawsay qokuq asnariy hina. ¿Pitaq kachkan kayta rurananpaq hinaqa? ¹⁷Ñoqaykuqa manam wakinkuna hinachu Diospa palabran willakusqaykuwan negociota ruraniyu. Aswanqa Cristopi kaspam cheqapta rimaniku Diospa qayllanpi hinaspa paypa kachasqankuna hina.

Mosoq contrato willakuqkunamanta

3 ¹Kayta nispaykuqa manam kikiyutachu huktawan recomiendakuchkani-ku nitaqmi wakinkuna hinachu recomendacion cartataraq qamkunaman qawachisqaykiku, nitaqmi recomendacion cartatachu mañakusqaykiku. ²Recomendacion cartaykuqa qamkunam kankichik sonqoykupi papelpi qellqasqa hina chaynapi llapallan runa leespan yachananpaq. ³Qamkunaqa kankichik Cristopa cartasqan hinam, ñoqaykuñataqmi kaniku chay carta apaqkuna. Chay cartaqa manam tintawan qellqasqachu aswanqa kawsaq Diospa Espiritunwanmi, qellqasqa kachkan manam rumi labrasqapichu aswanqa runapa sonqonpim.

⁴Chaynataqa rimariniku Diospi Cristorayku confiakusqaykuraykum. ⁵Manam ñoqaykuqa imatapas rurayta atiymankuchu kikiyaykumantaqa, tukuy ima ruraspaykuqa Diosmantam hamun. ⁶Paymi preparawarqaku mosoq contratoman hina servinaykupaq. Servinikuqa manam qellqasqa leyman hinallachu aswanqa Espiritu-man hinam. Qellqasqa leyqa wañuyllamanmi apakun, Espiritum ichaqa kawsachikun.

⁷Moisespa leyninga labrasqa rumipi qellqasqa kaspapas anchallatañam achkirirqa, chaymi Israel runakunaqa mana Moisespa uyantapas qawayta atirqakuchu. Chayna kachkasapas chay achkiriyya tutayarurqam, chay leyqa sinchi achkiriyyan hamuchkasapas wañuyllamanmi apakun. ⁸Ichaqa imayna achkiriyyanraq hamunqa Chuya Espiritupa kawsay qowasqanchikqa! ⁹Condenawaqninchik leypas achkiriyniyoc kachkaptinqa imaynataraq achkiriyykun huchanchikta Dios pampachaykuptinqa! ¹⁰Ñawpaq kaq achkiriyniyoc leyqa manañam imapaschu kunan kaq sumaqllaña willakuyantaqa. ¹¹Mana unaypaq kaq leypas achkiriyniyoc kachkaptinqa aswan sumaqllañam kanqa wiñaypaq kaq allin noticia willakuyqa.

¹²Confianzawan suyasqaykuraykum mana manchakuspa willakuniku. ¹³Ñoqaykuqa manam Moises hinachu rurachkaniku, payqa uyantam tapakururqa chinkaruqla achkiyta Israel runakuna mana rikunanpaq. ¹⁴Paykunaqa manamá entiendeyta munarqakuchu, kunanpas ñawpaq contratota leespankum yuyayninku tapasqa hina kaptin mana entiendenkuchu, chay tapaninkuqa manaraqmi horqosqaraqchu, chaytaqa Cristollam horqonman. ¹⁵Kunankamapas Moisespa libronta leespankum mana entiendenkuchu yuyayninku tapasqa hina kasqanrayku. ¹⁶Señorman pipas kutirikuptinmi ichaqa chay tapaninqa horqosqaña kanqa. ¹⁷Señorqa Espiritum, maypim Espiritupa kasqanpiqa runakunapas librem. ¹⁸Ñoqanchikpas uyanchik manaña tapasqa kaptinmi Señorpa sumaqlaña kayninwan achkirinchik huk espejo hina. Ñoqanchikqa Cristomanñam aswan-aswan rikchakuchkanchik, paypa achkiriyninpas sapa kutim ñoqanchikpi kachkan. Chaytaqa Señormi rurachkan. Payqa Espiritum.

4 ¹Manam hukmanyankuchu Diospa kuyakuyinman hina kay llamkay qowasqankumantaqa. ²Saqerunikuñam pakasqallapi penqaypaq ruraykunataqa, manataqmi purichkanikupas sacre-sacrelañachu nitaq Diospa palabrantapas qewi-qewirispachu aswanqa cheqapllatam willakuniku, Diospa qayllanpim recomiendakuniku allin piensaq runakunaman. ³Wiñay kawsaymanta willakuptykupus infiernoman riqkunaqa manam entiendenkuchu. ⁴Yuyayninkuta diablo tutayarachiptinmi paykunaqa mana iñikunkuchu, achkirichkaq allin noticiataqa manam rikuytapas atinkuchu, manataqmi entiendenkuchu Cristopa sumaq kayninmanta willakuytapas. Cristoqa Diospa rikchayninmi. ⁵Willakuchkanikuqa manam kikiyikumantachu aswanqa Jesucristo Señor kasqanmantam, kikiyikumantañataqmi willakuniku Jesusrayku sirvientekichik kasqaykuta. ⁶Tutayaypi kancharinanpaq kamachiq Diosllam sonqonchiktapas kancharichirqa achkiyninwan chaynapi Jesucristopa uyanpi kanchariq Diospa achkiyninta reqsinanchikpaq.

Iñiyllawan kawsakuymanta

⁷Chay achkiymi qori hina kachkan cuerponchikpi allpa manka hinalla kachkaptinchikpas. Chay hatu-hatun atiyqa manam ñoqanchikmantachu ichaqa Diosmantam. ⁸Sasachakuykuna kaylawmanta-waklawmanta hamuptinpas manam vencerachikunikuchu, iskayrayaspaykupus manam pasaypaqchu hukmanyaruniku. ⁹Ñakarichiwankupaq qatikachawaptinkupas manam sapallaykuchu kaniku, maqawaptinkupas manam wañurunikuchu. ¹⁰Maytaña rispapas cuerpoykupi ñakarispaykum apaykachaniku Jesuspa wañusqanta, chaynapi Jesuspa kawsasqanqa cuerpoykupi qawasqa kananpaq. ¹¹Kawsanaykukamaqa Jesusraykum sapa punchaw wañuyta patanpi kachkaniku, chaynapi kay wañuq cuerpoykupi Jesuspa kawsasqan qawasqa kananpaq. ¹²Ñoqaykumantaqa wañuyllam hichpamuwachkan-ku, qamkunamanmi ichaqa wiñay kawsay hichpamusuchkankichik.

¹³Bibliam nin:

—Iñirqanim hinaspam rimarqani —nispam.

Chaynam ñoqaykupus confianzayoq kaspa iñispa rimaniku. ¹⁴Imaynam Señor Jesusta wañusqanmanta Dios Tayta kawsarichirqa chaynam ñoqanchiktapas paywan kuskata wañusqamanta kawsarichiwaspachik qayllanman pusawasunchik. ¹⁵Tukuy chaykunataqa ñakarirqaniku allinnikichikpaqmi chaynapi achkallaña runakuna Diospa favorninta chaskispa aswan-aswan Diosman graciasta qonankupaq. ¹⁶Chaymi mana hukmanyankuchu, cuerpoyku machuyaptinpas espirituypaykuqa aswanmi sapa punchaw mosoqyachkan. ¹⁷Kay pachapi ñakariykunaqa pisillam hinas-

pa pasaruqllam, chaymantañam chaskisunchikqa mana imawanpas tupachiy atina wiña-wiñaypaq suma-sumaq kananchikta. ¹⁸Suyachkanchikqa manam qawasqanchik kaqkunallatachu aswanqa mana rikusqanchik kaqkunatam. Qawasqanchik kaqkunaqa manam unaypaqchu, mana rikusqanchik kaqkunam ichaqa wiña-wiñaypaq.

5 ¹Yachankichikmi, sichu purmaruq wasi hinalla kay cuerponchik chinkaruptinqa Diosmi rurarapuwanchikña hanaq pachapi wiña-wiñaypaq wasita, chayqa manam runapa rurasqancho. ²Kay pachapiraq kaspaga extrañanchikmi hanaq pachapi kaq wasinchikmanta otaq mosoq pachawan hina churakunanchikmanta. ³Chaypi pachayoq kaspaga manam qalallañachu kasunchik. ⁴Kay wasillanchikpiraq otaq cuerpollanchikpiraq kawsaspaqa ancha extrañasqallañam kachkanchik, manam wañuyta otaq pachanchik llatanakyta munaspachu aswanqa mosoq cuerpoyoqña, mosoq pachayoqña kayta munaspam chaynapi wañuytaqa kawsay vencerunanpaq. ⁵Chayna kanapaq Dios rurawaspanchikmi garantiata hina Chuya Espirituta qowarqanchik.

⁶Chaynapim confiakuspa yachanchik cuerpopiraq kaspaga Señormantaqa karupiraq kasqanchikta. ⁷Iñiyllawanmi purichkanchikqa, manam ñawinchikpa rikusqanta qatispachu. ⁸Ichaqa confianzawanmi munachkanchik cuerponchikta saqeruspá Señorwanña kawsakuyta. ⁹Chayraykum Señortaga wañuspapas-kawsaspapas llumpay agradayta munanchik. ¹⁰Ichaqa llapallanchikmi Cristopa qayllanmanqa rikurinanchik chaynapi kay pachapi kawsaspa allinpas otaq mana allinpas rurasqanchikman hina sapakama tocaqñinchikta chaskinanchikpaq.

Dioswan allinyanakuymanta

¹¹Señorpa piñakuyninta yachasqaykuraykum runakunataqa iñichiniku. Ichaqa Diosqa yachañam imaynam kasqaykutapas chaymi munani qamkunapas yachanaykichikta. ¹²Manam yapatawan kkillaykuta recomiendakuspachu rimachkaniku, kaykunataq rimapayachkaykiku kusiyiswanaykikupaqmi. Chaynapim contestayta atinkichik hawallanta qawaspan alabakuqkunata. Paykunaqa manam sonqopi kaqwanchu alabakunku. ¹³Loco hinapas kaniku Diospaqmi, yuyayniyoqpas kaniku qamkunapaqtaqmi. ¹⁴Cristo kuyawasqanchikraykum kaykunata rurananchik, llapallanchikpa rantinchikpi Cristopa wañusqanta yachaspaqa yachanchiktaqmi wañusqa hinaña llapallanchik kasqanchiktapas. ¹⁵Cristoqa wañurqa llapallanchikpaqmi chaynapi kawsaqkunapas manaña kkillanchikpaq kawsaspa Cristopaqña kawsananchikpaq, payqa wañukuspanmi kawsariramurqa. ¹⁶Kunanmantaqa pimantapas manam aychaman hinallañachu piensaniku, ñawpaqmi ichaqa Cristomantapas piensarqaniku aychaman hinalla, kunanqa manamá chaynatañachu piensaniku. ¹⁷Pipas Cristowan kaqqa mosoq runañam, ñawpaq kaqkunaqa pasarunñam, kunanqa lliwmi mosoqña.

¹⁸Tukuy kaykunaqa hamun Diosmantam. Paymi Jesucristopa rurasqallanwan kikinwan *allinyanachiwanchik hinaspan kunawanchik runakunata paywan allinyanachinanchikpaq. ¹⁹Diosmi kay pachapi runakunata huchankunamanta pampachaspa Jesucristopi kikinwan *allinyanachichkarqa. Paymi kunawarqanchik allinyanakuymanta willakunanchikpaq. ²⁰Chaynaqa Cristopa kachasqanmi kaniku, Diosmi qamkunata rimapayasunkichik ñoqaykuwan. Cristopa rantinpim ruegoqaykiku Dioswan allinyanakunaykichikpaq. ²¹Cristoqa manam huchallikurqachu ichaqa ñoqanchikraykum Dios qepiykachirqa huchanchikkunata chaynapi Cristowan huklla kaspanchik Diospa munasqanman hinaña kawsananchikpaq.

6 ¹Diospa yanapaqninkuna kaspaykum ruegakamuykiku, amayá despreciay-chikchu Diospa hatun favornintaqa. ²Paymi nin:

Favorecenay tiempopim uyarirqayki.
Salvanay punchawpim yanaparqayki.

Kunanqa favorecenan tiempoñam, kunanqa salvanan punchawñam.

³Pipas mana urmarunanpaqmi mana allin ejemplotaqa mana qonikuchu chaynapi Señorpaq rurasqaykumanta ama pipas yanqakunata rimanankupaq. ⁴Aswanqa lliw-pim qawachikuniku Dios serviq kasqaykuta pacienciakuspa, ñakarispá, muchuykunapi kaspá, sasachakuykunata aguantaspá, ⁵azotesqa, carcelasqa, chaqwakunapi, sasa llamkaypi, mana puñusqa hinaspa yarqaymanta. ⁶Dios serviq kasqaykutam qawachiniku chuyanchakuspayku, cheqap kaqta reqsispayku, pacienciakuspayku, sumaq sonqo kaspayku, Chuya Espirituyoq kaspayku, cheqapta kuyakuspayku, ⁷cheqapta willakuspayku hinaspa Diospa atiyinwan ruraspayku. Diospa munasqanman hina kawsaspaykum armawan hina peleaniku hinaspa defiendekuniku. ⁸Hukpim alabasqa kaniku, hukpiñataqmi cheqnisqa, hukpim ñoqaykumanta allinta rimanku, hukpiñataqmi mana allinta, llulla rimaqpaqmi hapiwanku cheqapta rimachkaptiykupas. ⁹Reqsisqa kachkaptiykupas mana reqsisqapaqmi hapiwanku. Wañusqapaqñam hapiwanku, ichaqa kawsachkanikuraqmi, maqawaptinkupas manaraqmi wañunikuraqchu. ¹⁰Llaki kaptinpas tukuy tiempom kuisqalla kaniku, wakcha kaspapas apuyachichkanikum achka runata, mana imayoy kaptiykupas kapuwachkankum tukuy imayku.

¹¹Corinto llaqtapi kaq wawqe-panikuna, kaytaqa tukuy sonqoykuwanmi ni-muykiku mana recelaspa. ¹²Ñoqaykuqa mana recelaspam kuyaykiku, qamkunam ichaqa recelowan kuyawankiku. ¹³Huk tayta churinta ruegachkaq hinam ruegakuykichik, kuyasqaykuman hinayá qamkunapas sonqoykichikta kichariychik.

Ñoqanchikpiqa kawsaq Diospa yachasqanmanta

¹⁴Ama kuskanchakuychikchu Señorpi mana ñiqkunawanqa, mana tupaqnintin yunta watarusqa hinam kawaqchik. Allin ruraqqa manam kuskanchakunmanchu huchallapi purikuqmanqa nitaqmi achkiypas kuskanchakunmanchu tutayaymanqa. ¹⁵Cristoqa manam allinqa kanmanchu diablowanqa, nitaqmi Diospi ñiqpas hukllaqa kanmanchu mana ñiqwanqa. ¹⁶Diospa temponqa manam taytacha-mamachakunapaqchu. Ñoqanchikqa kawsaq Diospa temponmi kanchik, kikin Diosmi nirqa:

Paykuna ukupim *yachasaq.
Paykuna ukupim purisaq.
Paykunapa Diosninmi kasaq.
Paykunañataqmi kanqa runaykuna.

¹⁷Señorqa nintaqmi:

Paykuna ukumantayá lloqsiychik.
Paykunamantayá sapaqchakuychik.
Amayá hapiychikchu millakuypaq kaqkunataqa.
Hinaptinga chaskisqaykichikmi qamkunataqa.

¹⁸ Hinaptinqa ñoqam kasaq Taytaykichik, qamkunañataqmi churiykuna kankichik, ninmi tukuy atiyniyoq Señor.

7 ¹ Kuyasqay wawqe-panillaykuna, chayna promesakuna kachkaptinqa aychanchikpi hinaspa espiriunchikpi tukuy mana allinmantayá chuyanchakusun, Diosta manchakuspaya aswan-aswan payllapaqña sapaqchakusun.

Corinto llaqtapi kaqkunapa wanakusqanmanta

² Sonqoykichikwanyá chaskiykuwayku, manam pitapas imanarqanikuchu nitaq huchallichirqanikuchu, nitaqmi pitapas engañarqanikuchu. ³ Kaytaqa nichkaykichik manam qamkunata acusaspaychu, nisqaypi hinaspa ñoqaykuqa tukuy sonqoykuwanmi kuyaykiku, qamkunawanmi kawsasaqkupas chaynataq wañusaqkupas. ⁴ Qamkunapim ancha-anchata confiakuni hinaspa llumpayta alabakuni, qamkunarayku kallpanchakuspaymi kuisisqa kani ñakariyniykupipas.

⁵ Macedonia lawman chayamusqaykumantapuni mana samarqanikuchu, ñoqaykuqa kaypi-chaypi sasachakuykunallapim karqaniku, cuerpoykupim ñakarirqaniku, sonqoykupinñataqmi manchakurqaniku. ⁶ Ichaqa llakisqakuna kallpanchaq Diosmi kallpanchawarqaku Titopa chayamusqanwan. ⁷ Hinaspapas manataqmi paypa chayamusqallanwanchu kusikurqanikuqa, kusikurqanikumá kikin Titota consuelasqaykichikmantapas. Paymi willawarqaku qamkunapa kuyawasqaykichikmanta, willawarqakutaqmi ñoqamanta llakikuspa sientisqaykichikmantapas. Chaykunata yachaykuspaymi mastaraq kusikurqani.

⁸ Carta apachimusqaywan llakisqaña kaptikichikpas manam ñoqaya pesakunichu, ñawpaqtam ichaqa pesakurqani carta apachimusqaymanta ratollapas llakisqa kaptikichik. ⁹ Kunanqa kusikunim, manam llakisqa kasqaykichikmantachu aswanqa wanakusqaykichikmantam, llakisqaqa karqankichik Diospa munasqanman hinam, chaynaqa manamá ñoqaykuchu mana allintaqa ruraraqyaykiku. ¹⁰ Diospa munasqanman hina llakikuyqa wanachiwaspanchikmi salvawanchik, chaynaqa manam ñakakananchikchu. Runakunapa munasqanman hina llakikuymi ichaqa apamun wañuyta. ¹¹ Qamkunapa Diospa munasqanman hinam llakisqa karqankichik, chayna kaspaya imayna nanachinakuytam munarqankichik! imayna arreglo ruraytam munarqankichik! imaynatam mana allinpa contranpi piñakurqankichik! imaynatam manchakurqankichik! imayna kuyakuqmi kankichik! imaynatam sientikurqankichik! imaynatam castigo rurayta munarqankichik! Lliwpim qamkunaqa kay asuntopi mana huchayoq kasqaykichikta qawachikurqankichik. ¹² Cartata apachimuspayqa manam piensarqani chay huchallikuq runapichu nitaq llakichisqa runapichu, piensarqaniqa Diospa qayllanpi ñoqaykumanta sientisqaykichik yachasqa kananpaqmi. ¹³ Chaywanmi consuelasqa karqaniku.

Consuelasqa kaspañataqmi aswan mastaqa kusikurqaniku Titopa kuisisqa kasqanmanta. Llapallaykichikmi paypa sonqonta tiyaykachirqankichik. ¹⁴ Qamkunamanta Titoman alabakuspaya manam penqakurqanichu. Aswanqa tukuy ima qamkunaman nisqaykuqa cheqapmi, cheqaptaqmi Titoman qamkunamanta alabakusqaykupas. ¹⁵ Payqa mastaraqmi kuyasunkichik kasukusqaykichikta hinaspa humillakuspa manchakuywan chaskisqaykichikta yuyarispa. ¹⁶ Kusikunim qamkunapi anchata confiakuspaya.

Ofrendanchiktaqa kusikuywan qonanchikmanta

8 ¹ Wawqe-panillaykuna, kunanmi willamuykiku imaynam Macedonia lawpi iñiqkunaman Dios favorecesqanta. ² Paykunaqa ancha sasachakuykunapi

kachkaspankupas hatuntam kusikurqaku, ancha wakcha kachkaspankupas tukuy sonqonkuwanmi qorqaku. ³Qorqakuqa manam atisqallankutachu, aswanqa mana qoy atisqankutawanmi, ñoqapunim rikurqani tukuy sonqonkuwan qosqankutata. ⁴Anchatam ruegoarqaku qollqe chaskinaykupaq, yanapaytam munarqaku Jerusalem llaqtapi kaq wawqe-panikunata. ⁵Piensasqaykumantapas mastaraqmi huñururqaku, puntataqa Señormanmi qokuykurqaku hinaspañam Diospa munasqanman hina ñoqaykuman qowarqaku. ⁶Chaymi Titota ruegarqaniku qallarisqanpi hina chay kuyakuy ofrendata qamkuna ukupi huñuyta tukumunanpaq. ⁷Qamkunaqa lliwvim masyankichik, masyankichikmá iñiypipas, sumaq yachachiypipas, yachayniyoq kaypipas, allin ruray munaypipas hinaspa ñoqayku kuyawaykupipas, chaynaqa masyaychikyá kuyakuy ofrenda qoypipas.

⁸Kayta nispayqa manam kamachichkaykichikchu, munaymanmi wakinkunapa tukuy sonqonwan rurasqanku yachanaykichiktapas chaynapi kuyakuynikichikqa cheqap kasqanta qawachinaykichikpaq. ⁹Qamkunaqa yachankichikñam Señorninchik Jesucristopa favorecewasqanchikta. Payqa apu kachkaspan wakchayarurqa qamkunata kuyasuspaykichik, chaynapi wakcha kayninwan qamkuna apu kanaykichikpaq.

¹⁰Qamkunapa allinnikichikpaqmi consejyta qoykichik. Qayna watamantaraqmi puntarqankichik ofrenda huñuytaqa, manataqmi huñuyllatachu aswanqa puntataraqmi munaypaq-munarqankichik. ¹¹Chaynaqa kunanyá tukuychik qallariyninmantapuni kusikuyllawanña munasqaykichikta, kapususqaykichikman hinayá qoychik. ¹²Pipas cheqapta qoyta munaptinga Diosqa chaskin kapuqninman hinam. Payqa manam mañancho mana kapuqniyoqtaqa.

¹³Manam kayqa hukkunata yanapaspa muchuypi kanaykichikpaqchu.

¹⁴Aswanqa igualla kanaykichikpaqmi, kunanqa kapusuchkankichikmi mana kapuqniyoqkunaman qoykunaykichikpaq, hukpiñataqmi paykunapa kaptin pisiptikichik qosunkichik, chaynapim igualla kankichik. ¹⁵Bibliam nin:

—Manam puchurqachu achka huñuqpapas nitaqmi pisirqachu aslla huñuqpapas —nispa.

Titomantawan llamkaqmasinkunamanta

¹⁶Graciastam Diosman qoni nanachikusunaykichikpaq Titomanpas allin sonqo qosqanmanta. ¹⁷Chaskirqam ruegakusqayta hinaspan qamkunamanta sientispa kikillanmanta hamuchkan.

¹⁸Titotawan kuskatam kachamuchkaniku iñiqmasinchikta, paypas iñiqkuna ukupiq reqsisqam Cristomanta allin willakusqanpi. ¹⁹Manataqmi chayllachu, huñunakuq iñiqmasinchikkunapas paytam akllaykurqa yanapakuy ofrendata apaptiyku riysiwankupaq, chaytaqa rurachkaniku Señorta hatunchanaykupaqmi hinaspa kusikuywan rurasqaykuta reqsichinaykupaqmi. ²⁰Chaynapim pipas mana yanqakunata rimanqachu kay achka ofrenda aypunaykumanta. ²¹Allin kaq ruraytam munachkaniku Señorpa qayllanpipas chaynataq runakunapa qayllanpipas.

²²Paykunawantaqmi kachamuchkaniku sapa kutilla kusikuyllawan ruray wawqenchiktapas, qamkunapi llumpayta confiakusqanraykum payqa aswan-aswanraq chayna rurayta munachkan. ²³Titoqa puriqmasiyimi hinaspa qamkuna ukupi llamkaqmasiyimi. Wakin wawqekunañataqmi iñiqkunapa kachamusqan, paykunaqa Cristota hatunchaqkunam. ²⁴Chaynaqa iñiqkuna yachananpaqyá qawachiychik kuyakuynikichikta, qawachiychiktaqyá qamkunamanta alabakusqayqa cheqap kasqantapas.

Iñiqkunapaq ofrendamanta

9 ¹Wawqe-panikunapaq yanapakuy ofrenda huñunaykichikmantaqa yanqañam qellqamuykichikman. ²Yachaniñam yanapakuy munasqaykichiktaqa chaymi Macedonia lawpipas kusikuywan willakuni:

—Grecia lawpi kaqkunaqa qayna watamantaraqmi listo karqaku —nispay.

Chayta yachaykuspankum Macedonia lawpi kaqkunapas yaqa llapallanku yanapakuyta munarqaku. ³Chaywanpas kachamuchkanim kay wawqekunata chaynapi qamkunamanta kaypi kusikuywan willakusqay mana yanqa kananpaq hinaspa nisqayman hina listo kanaykichikpaq. ⁴Yanqañataq Macedonia lawpi kaqkunawan hamuspayku mana listotachu tarimuykikuman, chayna kaptinqa qamkunapi confiakusqaykumantach penqaypi kaymanku, chaynataqchá qamkunapas penqaypi kawaqchik. ⁵Chayraykum kay wawqekunata mañakurqani puntata watumusunaykichikpaq chaynapi manaraq hamuchkaptiyku prometekusqaykichik kuyakuy ofrenda huñuypi yanapasunaykichikpaq, chaynapim chay ofrendaykichikqa kanqa kuyakuynikichikmanta, manam mañasqaykuman hinachu.

⁶Kaytam nikichik: Pipas aslla tarpuqqa asllatam cosechan, achka tarpuqñataqmi achkata cosechan. ⁷Sapakamayá qochun sonqonpi tanteasqanman hina, ama llakikuspachu nitaq obligasqachu, Diosqa kuyan kusikuywan qoqtam. ⁸Diosqa favornintaqa mirayniyoqtam qosunkichik, qosunkichikqa manam kawsanallaykichikpaqchu aswanqa tukuy imaykichikpas kaptin aswan masta yanapakunaykichikpaqmi. ⁹Bibliam nin:

Wakchakunamanmi imallantapas aypuykarin.

Wakchakunamanmi imallantapas qoykarin.

Allin rurasqanqa wiña-wiñaypaqmi.

¹⁰Tarpuqman muhu qoykuqmi hinaspa mikuqman mikuy qoykuqmi qamkunapapas achkayachinqa muhuykichikta, achkayachinqataqmi allin ruraynikichiktapas.

¹¹Chaynapim apuyachisqa kankichik tukuy sonqoykichikwan qonaykichikpaq, ofrendaykichikta apaptiykum wawqe-panikunapas Diosman graciasta qonqaku. ¹²Kay yanapakuyta wawqe-panikunaman qospaqa manam necesitasqallankutachu qonchik, aswanqa chay qosqaykichikraykum paykuna anchata Diosman graciasta qonqaku.

¹³Kay ofrendawanqa runakunamanmi qawachinkichik allin noticiata chaskispa Cristo kasukusqaykichikta, chayraykum runakuna alabanqaku Diosta. Alabanqakutaqmi paykunapaqwan llapallan runakunapaq ofrenda qosqaykichikmantapas. ¹⁴Diospa lumpay favorecesusqaykichikmanta kuyasuspaykichikmi llumpayllataña qamkunapaq mañakunqaku. ¹⁵Diosmanyá gracias kachun mana explicay atina qokuyninmanta.

Pablopa defiendekusqanmanta

10 ¹Llampu sonqollaña hinaspa kuyakuqlaña Cristoraykum ñoqa Pablo ruegakuykichik. Qamkunawan kaspayqa humildes kani: qamkunamanta karupi kaspayñaataqsi manchakuyapaq kani. ²Ruegakuykichikmi hamuspayqa ama manchakuyapaq kanaypaq. Arí, chaynamá kayman aychaman hinalla kawsasqaykupaq piensaq runakunapaqqa. ³Aychapiraq kawsaspapas ñoqaykuqa manam aychaman hinachu pe-leachkaniku. ⁴Peleanapaq armaykuqa manataqmi aychaman hina armallachu, aswanqa Diospa atiyin hinaman armam, chayna armaqa tuñirachinmanmi murallasqa llaqtaku-

natapas. ⁵Tuñichintaqmi Dios reqsiypa contranpi piensaqkunatapas chaynataq paypa contranpi hoqarikuqkunatapas, runakunapa imaymana piensasqantaqa Cristomanñam wataniku kasukunankupa. ⁶Listollam kachkaniku mana kasukuqkunata correginaykupa, chaynataqa rurasaku cheqaptapuni kasukuyta yacharuptikichikñam.

⁷Qamkunaqa imatapas qawankichik rikchayllantam, pipas Cristopaña kasqanta piensaspanqa cuentatam qokunan ñoqaykupas pay hina Cristopaña kasqaykuta.

⁸Atiyinikumanta aswanraq alabakuspayaq manam penqakunichu, Señormi kay atiytaqa qowarqaku qamkunata wiñachinaykupa, manam chinkachinaykupa. ⁹Amayá piensaychikchu:

—Payqa cartallawanmi manchachiwanchik —nispaqa.

¹⁰Wakinkunam ninku:

—Pabloqa cartankunapiqa manchakuyllapaqtañam riman, kaypi kaspanmi ichaqa eqollaña, rimanpas mana kasunapaqta hinam —nispa.

¹¹Chayna piensasqam nini: Cartaykupi nimusqaykuman hinam rurasaku chaypi kaspaykupas.

¹²Ñoqaykuqa tupachikuniku manam kikillanmanta alabakuqkunamanchu, paykunaqa mana entiendekaspam hukkunawan tupachikunku. ¹³Ñoqaykuqa manam alabakuymankuchu mana tupaqniykumantaqa, Diosmi ñoqaykutaqa kachawanku maypi llamkanaykupaqpas. Paytaqmi kachamuwarqaku chay Corinto llaqtamanpas. ¹⁴Chaynaqa derechyoq kaspaykum imatapas nikiku, ñawpaqta-raq qamkunaman chayamuspaykum apamurqaykiku Cristomanta allin noticiata. ¹⁵Ñoqaykuqa alabakuchkaniku manam hukkunapa llamkasqanmantachu. Ñoqaykuqa suyachkaniku qamkunapa ñiynikichik aswan masyakuptin qamkunawan astawanraq llamkaytam, ichaqa chaytaqa rurasaku maymi llamkanallaykupim. ¹⁶Chaywanpas Cristomanta allin noticia masyachiytaqa munachkanikum qamkunapa kasqaykichikmanta karupi kaqkunamanpas, ichaqa chaytaqa rurasaku hukkunapa llamkasqanmanta mana alabakuspam.

¹⁷Pipas alabakuyta munaspaqa Señormantayá alabakuchun. ¹⁸Manam kikillan recomiendakuqtachu Diosqa chaskin, aswanqa Señorpa recomiendasqantam.

Llulla apostolkunamanta

11 ¹Aguantaykuwankichikmá yanqakunata niptiypas. ¡Arí, aguantaykuwaychik-yá! ²Diospa sientisqanman hinam qamkunamanta sientini. Chullalla qariwan casarakuq doncellata hinam prometekurqaykichik Cristoman presentanaypa. ³Ichaqa engañasqa kanaykichikmantam manchakuchkani, culebram sacrellaña kasqanrayku Evata engañarurqa, chaynam qamkunapas Cristoman chuya sonqo kasqaykichikmanta pantachisqa kawaqchik. ⁴Ichapas huk kaqnin hamuspan willasunkichikman mana ñoqaykupa willasqayku Jesusmanta otaq mana chaskisqaykichik espiritumanta otaq hukpa sutinpi salvakuymanta hinaptinga yaqapasmi chaskiykuwawqchik. ⁵Chay hatu-hatun *apostolkunamantaqa manam menoschu kani. ⁶Rimasqay wanka-wanka kaptinpas yachayniyqa manam chaynachu, chaytaqa tukuy ima rurasqaykuwanmi qawachirqaykiku.

⁷Manam huchallikurunichu Diosmanta allin noticiata gratislla qamkunaman willaspayqa! chayta ruraspaymi humillakurqani qamkuna hoqarisqa kanaykichikpaq. ⁸Wakin ñiñkunatam wakchayachirqani qamkunata servinaypaq pagoyta chaskispay. ⁹Qamkunawan kachkaptiy qollqey tukuruptinpas manam mañakurqaykichikchu, aswanqa Macedonia lawpi kaq wawqe-panikunam apachimuwarqa. Manamá qam-

kunamantaqa imatapas mañakurqaykichikchu nitaqmi mañakusqaykichikpaschu. ¹⁰ Sonqoypi kaq Cristopa cheqap palabranraykum nikichik: Grecia lawpipas manam upallachiwanqakuchu kay alabakusqaymantaqa. ¹¹ ¿Imanasqataq kaynataqa rimachkani? ¿Qamkunata mana kuyaspaychu? Diosmi yachan qamkuna kuyasqaytaqa.

¹² Kay rurasqaytaqa aswanraqmi rurasaq chaynapa ñoqaykuta qatipakuspa alabakuqkuna ama alabakunankupa. ¹³ Paykunaqa llulla *apostolkunam, engañoowan llamkaspam Cristopa apostolnin tukunku. ¹⁴ Kayqa manam admirakunapaqchu, diablopas tikrakunmi achkirichkaq angelman. ¹⁵ Chaynam diablopa serviqninkunapas tikrakun allin serviqmanraq, ichaqa huk punchawmi sentenciasqa kanqaku rurasqankuman hina.

Apostol Pablopa ñakarısqankunamanta

¹⁶ Yapatawanmi nikichik: Amayá hapiwaychikchu locopaqqa, chaynapaqña hapiwaspaykichikpas amayá harkakuwaychikchu paykuna hina tumpachallapas alabarikunayta. ¹⁷ Alabakuspayqa manam Señorpa rurananman hinachu rurani aswanqa loco hinam rimani. ¹⁸ Achkallañam aychaman hina alabakunku chaynaqa ñoqapas alabakusaqya. ¹⁹ Qamkunaqa yachaysapa kachkaspam kusikuywanraq locokunata aguantankichik. ²⁰ Manam imapas qokusunkichikchu servichikusuptikichikpas, engañosuptikichikpas, tukuy imaykichikta qechusuptikichikpas, alabakuptinkupas hinaspa uyapi laqechusuptikichikpas. ²¹ ¡Penaqkuywanraqmi nini: Ñoqaykuqa manam chaypaq hinachu karqaniku.

Pipas imamantapas alabakuptinmi ichaqa ñoqapas loco hina alabakuyman aswan mastaraq. ²² ¿*Hebreo castachu kanku? Ñoqapas chay castam kani. ¿*Israel castachu kanku? Ñoqapas chay castam kani. ¿Abrahampa mirayninkunachu kanku? Ñoqapas paypa mirayninmi kani. ²³ ¿Cristopa serviqninkunachu? Loco hinam nichkaykichik, ñoqaga aswanraqmi Cristotaqa servichkani, paykunamantaqa mastam llamkarqani, mastam azotetapas chaskirqani, carcelkunapim karqani, achka kutitataqmi wañuymantapas ayqerqani. ²⁴ Pichqa kutitam judiokuna azotewarqa kimsa chunka isqonniyoq makita.

²⁵ Kimsa kutitam tawnawan waqtapawarqaku, huk kutipiñataqmi rumiwan choqaparwarqaku. Buqepas kimsa kutitam vijachkaptiy yakuman chinkaykurqa. Huk punchaw huk tutañataqmi nuyurqani lamar qochapi. ²⁶ Achka-achkatam illarqani hinaspam peligrkunapi karqani mayu aparuwananmanta, suwamanta, castaykuna hinaspa mana judio kaqkuna wañurachiwananmanta. Peligrollapitaqmi karqani llaqtakunapipas, chunniqkunapipas, lamar qochapipas chaynataq wawqe-tukuqkunamantapas. ²⁷ Llamkayllapi hinaspa sasachakuyllapim karqani, achka kutipim karqani mana puñusqa, yarqaymanta, yakumanta, mana mikusqa, chiripi hinaspa pachaymantapas ususqa.

²⁸ Tukuy kaykunamanmi yapakuykunraq llapallan ñiqkunamanta sapa punchaw cuentallikuyniy. ²⁹ Pipas eqoyaptinqa ñoqapas eqoyanitaqmi, pipas urmachisqa kaptinñataqmi penaqkuywan kani. ³⁰ Alabakunay kaptinqa mana kallpayoq kasqaymantam alabakusaq. ³¹ Señor Jesuspa Taytan wiñaypaq alabana Diosmi yachan mana llullakusqayta. ³² Damasco llaqtapi kachkaptiyimi Rey Aretasta serviq prefecto cuidachirqa chay llaqtapa punkunta preso hapirachiwananpaq. ³³ Ichaqa chay llaqtapa murallanpa ventanantam canastapi warkuruwarqaku hinaptinmi ayqekurqani.

Pablopa revelacionninkunamanta

12 ¹ Yanqallapaq kaptinpas alabakusaqya, sueñoyniypi hinaspa revelacionniypi Señorpa qawachiasqantayá willasqaykichik. ² Reqsiniq Cristopi ñiq

huk runata. Chunka tawayoq watañam Dios payta aparurqa kimsa kaq cielokama. Cuerpopichuch apasqa kanman karqa otaq espirítupichuch, manam chaytaqa yachanichu. Diosllam chaytaqa yachan. ³Chay runataqa reqsinim. Cuerpopichuch apasqa kanman karqa, manam yachanichu, espirítupichuch apasqa kanman karqa, Diosllam chaytaqa yachan. ⁴Apasqam karqa *paraisoman, chaypim uyarimurqa pi runapapas mana rimariy atinan palabrukunata. ⁵Ñoqaqa alabakuymanmi chay runamanta, ichaqa manam alabakusaqchu, aswanqa mana kallpayoq kasqallaymantam alabakusaq. ⁶Alabakuyta munaspayqa manam locoyachkanichu, ñoqaqa cheqapllatam niyman, ichaqa manam alabakusaqchu chaynapi qawawasqankumanta hinaspa uyariwasqankumanta mana aswanraq imatapas piensanankupaq.

⁷Chay revelacioniypi rikusqaykunaqa suma-sumaqmi karqa, chay qawasqaymanta mana llumpayta alabakunaypaqmi qowasqa karqa tipawaqniy kichka hina, chayqa *Satanaspa kachamusqan hinam ñakarichiwachkan. ⁸Kimsa kutitam Señorta mañakurqani sanoyaykachiwananpaq. ⁹Hinaptinmi Señor niwarqa:

—Qampaq favorniyqa achkallañam, chayllapaqñam kanki. Atiyniyqa mana kallpayoq runakunapim sutillata reqsichikun —nispa.

Chaymi mana kallpayoq kasqaymanta kusikuywan alabakuni chaynapi Cristopa atiynin ñoqapi takyananpaq. ¹⁰Chayraykum kuisqa kani mana kallpayoq kaspaypas, kamisqa kaspaypas, mana imayoq kaspaypas, Cristorayku ñakarichisqa kaspaypas hinaspa sasachakuykunapi kaspaypas. Mana kallpayoq kachkaspayqa aswan kallpayoqraqmi rikuriruni.

Corinto Ilaqtapi iñiqkunamanta Pablopa llakikusqanmanta

¹¹Loco hinam kikillaymanta alabakurqani ichaqa qamkunam obligawarqankichik ñoqamanta mana sumaqta rimaspaykichik. Ñoqaqa mana valeqlla kaspaypas manam menoschu kani chay hatu-hatun *apostolkunamantaqa. ¹²Qamkunawan kaspaymi reqsichikurqaykichik cheqap *apostol kasqayta chaymi pacienciakuspa Diospa atiyninwan rurarqani admirakuypaq *milagrokunata. ¹³Qamkunaqa manam wakiq iñiqkunamantaqa menoschu qarqankichik, menosqa qarqankichik imatapas qamkunamanta mana mañakusqallaypim. iPampachaykuwaychikyá chay faltaymantaqa!

¹⁴Kunanqa listom kachkani kimsa kutipiña watukaykamunaypaq ichaqa manam imatapas mañakusqaykichikchu. Manam imapas kapuqnikichik masqaqchu hamusaqqa aswanqa qamkuna maskaqmi. Taytam huñun qollqetaqa churinkunapaq, manam churinkunachu taytanpaq. ¹⁵Kapuqniytaqa munaspayman hinam gastakusaq, qamkunaraykuqa kallpaytapas gastasqami. Manam imananchu llumpayta kuyaptiy pisillata kuyawaptikichikpas.

¹⁶Cheqaptam ninku qamkunataqa mana gastoman churasqayta ichaqa ninkutaqmi sacre kayniywan trampaman wichiychakishqaytapas. ¹⁷¿Icha pipas kachamusqaywanchu engañarurqaykichik? ¹⁸Titotam mañakurqani watukamusnaykichikpaq hinaspa paytawan kachamurqani huk wawqeta. ¿Icha Titochu engañarusurqankichik? Iskayniykum huk sonqolla allinllata portakurqaniku.

¹⁹Kuyasqay wawqe-panillaykuna ¿ichapas piensachkankichik ñoqaykuqa qayllaykichikpi defiendekusqaykuta? ñoqaykuqa Diospa qayllanpim Cristopa sutinpi rimachkaniku, tukuy chay rimaspaykuqa iñiykichikpi wiñanaykichikpaqmi. ²⁰Hamuspayqa ichapas mana sonqoypaq hina tariramusqaykichik, ñoqapas icha mana sonqoykichikpaq hinachu karuyman. Manchakuchkanim qamkuna ukupiqqa liryanakuy kananmanta, sientichinakunaykichikmanta, piñanakunaykichikmanta, rakinakunay-

kichikmanta, cuento-qepi kanaykichikmanta, pipapas qepanpi rimanaykichikmanta, hatun tukuq kanaykichikmanta, chaqwa ruraqlaña kanaykichikmanta. ²¹Manchakuchkanim yapa hamuptiy qamkunarayku Diosniy penqachiwananmanta, chayna kaptinqa llakikusaqchá ñawpaqmantaraq huchallikuchkaspa mana wanakusqaykichikmanta. Manaraqchusmi wanakunkichikraqchu qanra vidaykichikpi purisqaykichikmanta, huchapakusqaykichikmanta hinaspa viciokunapi purisqaykichikmanta.

Cartanta tukuykunallanpaña anyasqanmanta

13 ¹Kaywanqa kimsa kutitañam hamusaq qamkunaman. Ima asunto arreglana kaptinpas iskay otaq kimsa testigopa nisqanman hinam arreglasqa kanqa. ²Ñawpaqta hamuspaymi anyarqani huchapi purikuqkunata, kunanpas mana chaypi kachkaspaypas anyamunim huchapi purikuqkunatawan llapallanta. Hamuspayqa chay runakunataqa castigasaqpunim. ³Chaynataqa rurasaq rimachiwaqniyqa Cristopuni kasqanta yachanaykichikpaqmi. Cristoqa manam pisi kallpayoqchu mana imanasunaykichikpaqa, qamkunapi kaq Cristoqa atiyniyoqmi. ⁴Arí, cheqaptam mana atiyniyoq hina chakatasqa kaspa wañurqa, kunanmi ichaqa Diospa atiyinwan kawsachkan, chaynam ñoqaykupas kachkaniku mana atiyniyoq, ichaqa paywan kaspaqa Diospa kallpanchasqanmi kawsachkaniku qamkunata servinaykupaq.

⁵Sonqoykichikta tapukuykuychik ¿cheqaptachu Cristoman iñichkankichik? Sumaqta tapukuychik ¿Manachu musyankichik sonqoykichikpiqa Cristo kasqanta, icha Diospa mana chaskisqanchu kachkankichik? ⁶Ñoqaykumantam ichaqa yachankichik Diospa chaskisqan kasqaykumanta. ⁷Diostam mañakuchkaniku mana allin kaqkunataqa amaruranaykichikpaq, chaytaqa munachkaniku manam chaskisqa kasqaykuta yachanaykichikpaqchu aswanqa allin kaqkunata rurayanaykichikpaqmi. Manam imananchu manaña Dios chaskiwaptinkupas. ⁸Cheqap kaqpa contranpiqa manam imatapas ruraymankuchu aswanqa rurachkaniku cheqap kaqpaqmi. ⁹Chaymi mana kallpayoq kaspapas qamkuna kallpayoq kasqaykichikmanta kusikuniku, aswanraqmi Diosta mañakusaqku mana huchayoqña kanaykichikpaq. ¹⁰Kay cartatam apachimuykichik manaraq hamuchkaspay, chaynapi chayamuspayqa manaña qaqchanaypaq nitaq castiganaypaq, Señorpa atiy qowasqanqa qamkunata wiñachinaypaqmi, manam chinkachinaypaqchu.

¹¹Wawqe-panillaykuna, qamkunañayá allinlla, amañamá huchallikunchikñachu. Qamkunaqa kallpanchakuychikyá, huk sonqollañayá hawkalla kawsakuychik, chayna kaptinqa kuyakuq hinaspa hawkayay qokuq Diosmi qamkunawan kanqa. ¹²Llapallaykichikyá abrazanakuykuspa rimaykanakuychik. ¹³Kaypi kaq llapallan wawqe-panikunapas saludaykamusunkichikmi.

¹⁴Señor Jesucristopa favorniyá Dios Taytapa kuyakuyninpiwan hinaspa Chuya Espiritupa hukllawaq kayninpiwan llapallaykichikwan kachun.

GALACIA LAWMAN APOSTOL PABLOPA CARTASQAN

Kay cartapa yachachikuyninga rikchakun Roma llaqtapi iñiqkunaman qellqasqanpa yachachikuyinmanmi. Kay cartapim Apostol Pablo yachachin Dioswan allinyanakuyta huchasapa runa munaspaqa Jesucristoman iñispallan allinyanakunanmanta. Pantachikuqkunapa yachachisqanman hinaqa Dioswanqa allinyanakuna manam Moisespa kamachisqanta ruraspallachu. Pantachikuqkunam yachachiqu Jesucristopi iñiqkunaqa señalachikusparaq salvacion haypanan-kumanta. Pablopa qallarichisqan Galacia law iñiqkuna ukupim pantachikuykuna mirachkarqa. Chaykunapa contranpimá Apostol Pabloqa ancha piñakuyllawanña kay cartanta qellqarqa.

Kay cartapa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq parteñataqmi willakun cartapa qallariyinmanta (1:1-10).

Iskay kaq parteñataqmi willakun apostol kayninta Pablo defiendesqanmanta. Payqa apostol kaynintaqa chaskirqa manam runakunamantachu aswanqa kikin Señor Jesucristomantam, kikintaqmi kamachirqa paymanta kaq allin noticiatapas mana judio castakunaman willananpaq (1:11-2:21).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Pablopa willakusqan allin noticiaqa chullalla hinaspa cheqap kasqanmanta, willakuntaqmi Jesucristopi iñispalla imaynam Diospa favornin haypanamantapas (3:1-4:31).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Jesucristoman iñispaqa Moisespa kamachisqankunamanwan judiokunapa costumbrkunaman amaña kutirinamanta (5:1-6:10).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun kay cartapa tukupayninmanta (6:11-18).

Cartapa tukupayninpi nirqa: “Manam imapaqpas valenchi judiokuna hina señalasqa otaq mana señalasqa kayqa, valenqa mosoq runaña kaymi” (6:15).

Cartapa qallariyinmanta

1 ¹⁻²Galacia law llaqtakunapi huñunakuq iñiqkunamanmi ñoqa Pablowan kaypi kaq iñiqkuna kay cartata apachimuykiku. Manam runakunachu akllawarqaqa, ñoqataqa akllawarqa Jesucristom hinaspa pay kawsarichimuq Dios Taytam chaynapi *apostolnini kaspay paymanta willakunaypaq. ³Dios Taytatawan Señor-ninchik Jesucristotam mañakuchkani qamkunata favorecesunaykichikpaq hinaspa haw kallata kawsachisunaykichikpaq. ⁴Dios Taytanchikpa munasqanman hinam Jesucristo kikinmanta wañupumarqanchik huchanchikmanta mana castigasqa kananchikpaq hinaspa kunan tiempopi Diospa contranpi kaqkunamanta libraykuananchikpaq. ⁵Paytayá yupaychasun wiña-wiñaypaq. Chaynayá kachun.

Salvakunanchikpaq huk yachachikuyqa manam kanchu.

⁶Jesucristo favorecesuptikichikmi qamkunataqa Dios qayaykusurqanki- chik salvasqa kanaykichikpaq chaymi admirasqallaña tapuykichik: ¿Imaynamá manapas unaypiqa Diosmantaqa karunchakuchkankichik huk rikchay yachachikuykunaman-

ña hapipakuspaykichikqa? ⁷Salvakunanchikpaq huk yachachikuyqa manam kanchu. Wakin runakunaqa iskayrayachisuspaykichikmi Jesucristollapi salvakunaykichikta tikraruyta munanku. ⁸Salvacionqa Jesucristollapi kasqantam yachachirqaykiku, pipas hukmanta yachachiptinqa Diosyá ñakaykuchun hanaq pachamanta hamuq angelña kaptinpas otaq ñoqaykumantaña kaptinpas. ⁹Ñam nirqaykichikña, chaywanpas huktawanraqmi nimuykichik: Ñam chaskirqankichikña salvasqa kanaykichikpaq cheqap yachachikuytaqa, pipas hukmanta yachachiptinqa Diosyá ñakaykuchun.

¹⁰Kaynata nispayqa ¿runakuna agradayllatachu munani icha Dios agradaytachu? Sichu runakunapa allin hapiwanallanta munayman hinaspayqa manañach Jesucristopa sirvientenchu kayman.

Imaynanpim Pabloqa apostol kasqanmanta

¹¹Yachaychikyá wawqe-panillaykuna, salvasqa kananchikpaq ñoqapa willakusqayqa manam runakunapa yachachikuyninchu. ¹²Ñoqamanqa manam runachu willawarqa nitaq yachachirqapas, Jesucristopuni ñoqamanqa revelawarqa.

¹³Qamkunaaq uyarirqankichikñam judiokunapa yachachikuyninkunallata kasukuspay ñawpaq kawsasqaymantapaq. Yachankichiktaqmi Diosman iñiqkunata imaynam ñakarichisqaytapas. ¹⁴Judiokunapa yachachikuyninkunata aswanraq kasukuspaymi wiñaymasiykunatapas llalliqraq karqani. Llumpayta sientispaytaqmi hapipakurqani abueloykunapa costumbrkunamanpas. ¹⁵Aswanqa manaraq nacechkaptiyi munasqanman hina Dios sapaqchawarqa hinaspam llumpay kuyakuyninwan qayaykuwarqa. ¹⁶Churin Jesucristotam reqsiykachirwarqa mana judio kaqkunamanpas paymanta willakamunaypaq. Chayraq iñikuspayqa manam pimanpas rirqanichu Jesucristomanta aswanraq yachanaypaqqa. ¹⁷Manataqmi Jerusalemantapas rirqanichu ñoqamanta punta kaq *apostolkuna tapukuqqa. Aswanqa Arabia lawman pasakuspaymi uñaymantaña kutirqani Damasco llaqtaman.

¹⁸Jerusalen llaqtamanqa rirqani kimsa watamantañam, chaypim Pedrowan tupaspay parte killa karqaniku. ¹⁹Manataqmi tuparqanichu wakim *apostolkunawanqa, aswanqa Jesuspa wawqen Jacobollawanmi. ²⁰Diosmi yachan kay qellqamusqayqa cheqappuni kasqanta.

²¹Jerusalenmanta lloqsispayñataqmi Siria lawmanwan Cilicia lawman pasakurqani. ²²Cristoman Judea lawpi iñiqkunaqa manam uyaytapuniqa reqsiwarqakuchu. ²³Paykunaqa ñoqamanta uyaylla-uyarispam nirqaku:

—Chay ñawpaq ñakarichiwaqñinchiq Pabloqa manam munanñachu Jesucristomanta yachachikuy chinkachiytaqa, payqa willakuchkan: “Cristoman iñikuychik” nispanñam. ²⁴Chayta yacharuspankumá:

—Diosmanyá gracias kachun —nirqaku.

Apostolpaña Pablota chaskisqankumanta

2 ¹Chunka tawayoq watamantañam Bernabeywan kuska huktawan rirqani Jerusalem llaqtaman, pusarqanitaqmi Titotapas. ²Rirqaniqa Diospuni “Jerusalenman riy” niwaptinmi. Allin reqsisqakunallawan huñunakuspaymi paykunaman willarqani mana judio kaqkunamanpas imaynam allin noticiakuna willamusqaymanta. Chaytaqa rirqani willakamusqay mana yanqa kananpaqmi. ³Chaynapimá ñoqawan riq Titotapas mana judio kachkaptinpas mana kamachirqakuchu judio hina *señalachikunapaq. ⁴Chaywanpas wakim runakunam iñiqmasinchik tukuspanku yaykuramurqaku, paykunam Tito

señalachikunanta munarqaku. Tukuy ima rurasqaykutam wateqawarqaku hinaspa Jesucristo librawasqanchikta mana munaspa llumpay sasa kamachikuykuna kasukunaykuta munarqaku. ⁵Chaywanpas ñoqaykuqa manamá imaraykupas kasukurqanikuchu, chaynataqa ruraraqaniku cheqap noticiaqa qamkunapaqpas mana tikrakunanpaqmi.

⁶*Apostolknapiwan wakin allin reqsisqa kamachikuqkunaqa manamá ima mosoq yachachikuytapas niwarqachu. Llumpay reqsisqa kasqankupas manam imananchu ñoqapaqqa. Diosqa manam hawallanta qawaspachu pitapas favorecen. ⁷Qawasqankuman hinam Pedrotta Dios akllarqa judiokunaman willakunanpaq, chaynam ñoqatapas Dios akllawarqa mana judio kaqkunaman allin noticiata willakamunaypaq. ⁸Diospunim Pedrotta kamachirqa *apostolnin kaspata judiokunaman willakunanpaq, chaynam ñoqatapas Diospunim kamachiarqa apostolnin kaspay mana judio kaqkunaman willakamunaypaq.

⁹Iñiqkuna ukupi allin reqsisqa wawqekunam karqa Jacobo, Pedro hinaspa Juan, paykunam Diospa favorecewasqanta yachaspanku ñoqatawan Bernabeyta *alleq makinkuwan hapiykuwarqaku, chaynataqa ruraraqaku huk sonqolla kasqaykuraykum. Paykunam nirqaku:

—Riychikyá mana judio kaqkunaman, ñoqaykuñataqmi willakusaqku judiokunaman —nispa.

¹⁰Kunawarqakutaqmi wakchakunataqa mana qonqarunaykupaqpas, chaytaqa tukuy sonqoywanmi rurachkani.

Pedrota Pablo qaqchasqanmanta

¹¹Antioquia llaqtaman Pedro chayamuptinmi uyanpipuni qaqcharqani pantaypi kasqanrayku. ¹²Paymá puntata mikurqa mana judio kaq ñiqkunawan, aswanqa Jacobo partidomanta kaqkuna chayaramuptinmi Pedroqa manaña munarqachu mana judio kaqkunawan mikuyta, chaynataqa rurarqa judiokunapa leyninman hapipakuqkunata manchakuspanmi. ¹³Chaynamá wakin judio ñiqkunapas iskay uyakuykuspanku Pedropa rurasqanta qatirqaku. Bernabeypunipas iskay uya-yakuykurqam paykunawan aysachikuspan. ¹⁴Cheqap allin noticiaman hina mana kawsasqankuta qawaspaymi llapa ñiqkunapa ñawpaqninpi Pedrotta nirqani:

—Qanmi judio kachkaspaykipas huklaw runakuna hina kawsarqanki manaña judio costumbrenchikkunaman hapipakuspa hinaptinqa ¿imanasqamá huklaw runakunataqa judio hina kawsananpaqqa obligachkanki? —nispa.

Cristoman ñiikuspalla salvakunamanta

¹⁵Ñoqaykuqa nacesqaykumantapunim judio kaniku, manam huklaw runakuna hina Diospa leynin mana kasukuqchu. ¹⁶Yachasqanchikman hinaqa Diosqa manam pitapas chaskinmanchu mana huchayoqta hinaqa Moisespa kamachisqanta kasukup-tillanqa, Jesucristoman ñiikuqtillanmi Diosqa pitapas chaskin chaymi ñoqanchikpas Jesucristoman ñiikurqanchik mana huchayoqta hina Dios chaskiwananchikpaq. Ñiikuqtillanchikmá Diosqa chaskiwananchik, manam kamachikuykunata kasukuqtinchikchu. Kamachikuykunallata kasukuqkunaqa lliwmi huchayoq kachkanku.

¹⁷Mana huchayoqpaña Dios chaskiwanankupaq Jesucristoman ñiikuspaykuqa huchasapa kasqaykutam reqsikuchkaniku. ¿Imaninantaq kayqa? ¿Cristochu huchallirachiwanku? ¡Manapunim! ¹⁸Mawka wasita tuñirachipayqa hina kaqlataqa manam hatarirachiymanchu, ñawpaq kamachikuykunata saqeruchkaspa huktawanraq cumplipayqa manam allintachu rurachkani. ¹⁹Ñoqqa wañusqa hinañam kachkani kamachikuykunapaqqa

chaynapi Diosllapaqña kawsanaypaq. ²⁰ Jesucristopa cruzninpim wañusqa hinaña kaspay ñawpa vidayta saqeruni, manam ñoqañachu kawsani aswanqa Cristoñam ñoqapi kawsachkan. Kay pachapi kawsaspayqa Diospa Churinman hapipakuspallam kawsachkani. Paymi kuyawaspan ñoqapaq wañupumarqa. ²¹ Chaynaqa Diospa favorecewasqantaqa manam qepanchakuymanchu. Sichum kamachikuykunallata kasukuspa mana huchayoqña kachwan karqa, hinaptinga yanqapaqñach Jesucristoqa wañurqa.

Kamachikuywanchu icha iñiywanchu salvasqa kananchikmanta

3 ¹ Ay, Galacia lawpi kaq mana yuyayniyoq wawqe-panillaykuna! ¿Pitaq pan-tarachisunkichik? Willaptiykum qamkuna suma-sumaqa entiederqankichik chakatasqaqa Jesucristo kasqanta. ² Tapusqaykichikyá: ¿Moisespa kamachisqankunata kasukuspachu Chuya Espiritutaqa chaskirqankichik icha uyarisqaykichik Jesucristoman iñispallachu? ³ ¡Amayá mana yuyayniyoqqa kaychikchu! Mosoq kawsaytaqa qallarirqankichik Chuya Espiritupa yanapakuyninwanmi, kikillaykichikmantaqa manam chaytaqa tukuyta atiwaqchikchu. ⁴ ¿Yanqapaqchum tukuy imata ñakarirqankichik? ¡Amayá yanqapaqqa kachunchu! ⁵ Espiritun qosuqnikichik Dios *milagrokunata ruraspaqa, manam kamachikuykunata kasukusqaykichikraykuchu rurachkan aswanqa Jesucristomanta uyarispa payman iñikusqaykichikraykullam.

⁶ Diosman iñispallam Abrahamqa mana huchayoqpaqña chaskisqa karqa. ⁷ Chaynaqa yachaychikyá, iñispa Diosman hapipakuqkunaqa Abrahampa cheqap miraynin hinam kanchik. ⁸ Bibliaqa rimarqañam iñikuqkuntillanku mana judio kaqkunatapas mana huchayoqpaqña Dios chaskinanpaq. Chaynapim ñawpaqman-tapuni kay allin noticiakunata Abrahamman Dios nirqa:

—Kay pachapi llapallan ayllukunam qamrayku bendecisqa kanqa —nispa.

⁹ Chaynaqa lliw iñikuqkunatam Abrahamta hina Diosqa bendecin.

¹⁰ Aswanqa Moisespa kamachikusqankunaman hapipakuqkunaqa ñakasqam kachkanku. Bibliam nin:

—Moisespa libronpi llapallan kamachikuykunata tukuy tiempopi mana kasuquqkunaqa Diospa ñakasqanmi kachkanku —nispa.

¹¹ Hinaptinga Diosqa manam pitapas chaskinchu mana huchayoqpaqqa kama-chikuykunallata kasukuqtinga. Bibliaqa nintaqmi:

—Allin ruraq runaqa iñisqanraykum kawsanqa —nispa.

¹² Moisesqa manam kamachiwanchik: “Iñispa hapipakuychik” nispachu, aswanqa: “Pipas lliw kamachikuykunata cumpliqqa chayraykum kawsanqa” ninmi.

¹³ Leyrayku ñakawasqanchikmantam Cristo librawarqanchik. Paymi ñakasqa karqa ñoqanchikrayku, Bibliam nin:

—Sachapi warkusqa wañuq runaqa Diospa ñakasqanmi —nispa.

¹⁴ Jesucristoqa wañurqa Abrahamman Diospa prometesqan bendicionta mana judio kaqkunapas chaskinanpaqmi chaynapi Diospa promesanman hina iñiyllawan Chuya Espirituta chaskinanchikpaq.

Leymantawan promesamanta

¹⁵ Wawqe-panillaykuna, vidanchikwan tupanachispayá yachachisqaykichik: Sichum huk runa contratota ruraspan firmaruptinga manañam pipas imatapas yapanmanchu nitaq yanqachanmanchu. ¹⁶ Diospas Abrahammanmi mirayninmanwan promesankunata qorqa. Chay promesakunapiqa manam “miraynikikunaman” ninchu aswanqa

“miraynikiman” ninmi. Manam achka runakunamantachu rimachkan aswanqa huk runallamantam, payqariki Cristom. ¹⁷Ñoqam nikichik: Abrahanwan Dios contratota ruraspanqa cumplinanpaqmi prometeturqa. Tawa pachak kimsa chunkan watamantaña Moisesman Dios kamachikuykunata qospanqa, ñawpaq prometekusqantaqa manam yanqachanmanchu. ¹⁸Sichum Dios salvanman runakunata kamachikuykunata kasukup-tillanku hinaptinga manach salvanman promesanman hinañachu. Diosqa promesanman hinam Abrahanmanqa tukuy imata qorqa, manam imatapas rurasqanraykuchu.

¹⁹Hinaptinga imapaqma Moisespa leyninga servin? Promesata qochkaspapas Diosqa kamachikuykunatam qorqa huchasapa kasqanchik qawachiwananchikpaq. Chay kamachikuykunaqa kanan karqa prometekusqanman hina Abrahampa miraynin Jesus hamunankamallam. Diosmi angelkunata kamachirqa Moisesman leyta qonankupaq, chaynapim Moisesqa Dioswan hinaspa runakunawan *allinyanachiq karqa. ²⁰Allinyanachiq runaqa manam hukllatachu allinyanachin aswanqa iskaytam. Diosmi ichaqa huklla.

Moisespa leyninga imapaqmi kasqanmanta

²¹Moisespa kamachisqankunaqa ¿Diospa promesanpa contranpichu kachkan? Manapunim. Manam ima leypas kanchu chayta kasukuspanchik wiñay kawsananchikpaqqa. Sichu kaptinqa, chaywanchá mana huchayoqpaqña Dios chaskiwachwan karqa. ²²Bibliapa nisqanman hinaqa, lliwmi huchapa watasqan kachkanchik. Chaynapim Diospa promesantaqa chaskinchik Jesucristoman ñiñkunalla.

²³Ñiñy manaraq hamuchkaptinqa, Moisespa leyinmi presota hina hapirayawarqanchik, chaynaqa karqanchik Cristoman ñiñkunanchikpaq revealawananchikkamam. ²⁴Warmakunata pusachkaq hinallam leyqa Cristoman pusawarqanchik chaynapi payman ñiñkuspallanchik mana huchayoqpaqña Diospa chaskisqan kananchikpaq. ²⁵Ñiñkuykunanchikpaq Jesucristo chayaramuptinmi ichaqa Moisespa leyninga manaña pusawanchikchu.

²⁶Jesucristoman ñiñkuspapa llapallaykichikmi Diospa churin kachkankichik. ²⁷Jesucristoman hukllawakuspa llapallan bautizakuqkunaqa payman rikchakuqñam kachkankichik. ²⁸Jesucristopiqa hukllañam kanchik, manam imananñachu judio otaq mana judio kaypas, sirviente otaq mana sirviente kaypas, qari otaq warmi kaypas. ²⁹Jesucristopaña kaspapa, Abrahampa miraynin hinañam kanchik, chayraykum chaskinkichik Abrahanman Diospa prometesqan herenciatapas.

4 ¹Kaytapas nisqaykichikyá: Pipas herenciata chaskinanpaq warmallaraq kaspanqa manaraqmi chaskinmanchu warmallaraq kasqanrayku. Payqa wasinpi sirviente hinallaraqmi kachkan dueño-puni kachkaspapas. ²Payqa kasukunanmi uywaqñin runakunatawan kapuqñin waqaychaqkunata taytanpa nisqan punchawpiña herenciaanta chaskinankama. ³Ñoqanchikpas kay pachapi yachachikuykunallaman hapipakuspaq warmi hinallaraq karqanchik. ⁴Aswanqa akllasqa punchaw chayaramuptinmi Dios Tayta kachamurqa Churinta. Paymi warmimanta nacespa lliw judiokuna hina kamachikuykunata kasukurqa. ⁵Payqa hamurqa leyman hina castigasqa kananchikmanta librawananchikpaqmi, chaynapi churinkunata hina Dios chaskiwananchikpaq.

⁶Churinkunaña kasqanchikta yachananchikpaqmi sonqonchikman Dios kachamurqa Chuya Espirituta, paymi rimachiwanichik “Taytalláy” nispa. ⁷Chaynaqa manam sirviente hinañachu kanchik, aswanqa Diospa churinñam. Churinña kasqanchikraykum herenciatapas Diosmanta chaskisunchik.

Galacia lawpi ñiqkunamanta Pablopá llakikusqanmanta

⁸Ñawpaq tiempopiqa Diosninchikta mana reqsispaykichikmi llaqa imakunata Dios-ta hina servirqankichik mana cheqap Dios kachkaptinpas. ⁹Kunanmi ichaqa cheqap Diostaña reqsirunkichik otaqmi payña reqsirusunkichik hinaptinga ¿imaynanpimá kutirikuwaqchik ñawpaq yachachikuykunalla kasukuqqa? Chay yachachikuykunaqa manam valenchu, chaykunawan mana librakuyta atispaqa ¿sirviente hinañachu kayta munankichik? ¹⁰¿Imaynataq Dios agradayta munankichik judiokunapa waqaychananku punchawkunata, killakunata, tiempokunata hinaspa watakunata kasukuspaykichikqa?

¹¹Llakichiwanqankichikmi, yanqapaqchusmi qamkunaman yachachisqayqa karunqa.

¹²Wawqe-panillaykuna, ruegoykichikmi ñoqa hinaña kanaykichikpaq, judio kachkaspaypas qamkuna hinañam kani. Chayna kachkaptiypas qamkunaqa manam imanawarqankichikchu. ¹³Yachasaykichikpi hinapas puntataqa onqoruspayñam willarqaykichik imaynam salvakunaykichikmanta. ¹⁴Chayna kachkaptiypas manam despreciawarqankichikchu nitaq qarqoruwarqankichikchu, aswanqa sumaqllatanam chaskiwarqankichik Diospa angelninta hinaraq otaq Jesucristotapas hinaraq. ¹⁵Llumpaytam ñoqawan kusikurqankichik. Kunanqa ¿imanarusunkichikmá? Kuska kaptinchikqa ñawikichiktapas horqoruwaqchikmi karqa ñoqaman qoykuwanaykichikpaq. ¹⁶Chaynaqa ¿enemigoykichikpaqchum hapiwankichik cheqapllata niptiy?

¹⁷Chay yachachikunaqa yanqallam qamkunamanta sientiq tukunku. Paykunaqa munachkan ñoqamanta rakikuruptikichik paykunataña qatinaykichiktam. ¹⁸Allinninta munaspa hukkunamanta sientiyqa kusallañam. Chaynatayá tukuy tiempopi ruraychik chaypi kaptiypas otaq huklawpi kaptiypas. ¹⁹Churillaykuna, huktawanmi qamkunamanta llakikuchkani wachakuspa warmi ñakarichkaq hina. Chaynachiki ñakarisaq Cristowan hukllaña kanaykichikkama. ²⁰Ima allinraq kanman kunanpuni qamkunawan chaypi rikuriruyiniy chaynapi aswan sumaqtaraq qamkunata rimapayanaypaq. ¿Imatataq ruraykullasqa? Qamkunamantam mana imayna piensaytapas atinichu.

Iskay warmikunawan rikchanachisqanmanta

²¹Moisespa kamachikusqankunaman hapipakuy munaqkunayá niykuwaychik: ¿Entiendenkichikchu paypa lliw qellqasqanta? ²²Kaynatam nin: Abrahampam iskay churin karqa, hukninmi karqa servipakuq warminpi, hukninñataq libre kaq warminpi. ²³Chay servipakuq warmipa wawanmi nacerqa Diospa promesanman hina, libre kaq warmipa wawanñataqmi nacerqa Diospa promesanman hina. ²⁴Kay iskay warmikunatayá tupanachisun Diospa qowasqanchik iskay contratowan. Chay servipakuq Agartayá tupanachisun Sinai Orqopi qosqan contratowan. Chay contrato kasukuqkunaga leyqa sirvientekunam. ²⁵Agartaqa tupanachichwantaqmi Arabia lawpi Sinai Orqowanpas. Chay orqotañataqmi tupanachichwan Jerusalem llaqtawan, chaypi *yachaqkunaga leyqa sirvienten kasqankuraykum mana librechu kachkanku. ²⁶Aswanqa hanaq pachapi kaq mosoq Jerusalenqa librem, libretaqmi kanchik chaypi *yachaqkunapas. ²⁷Bibliam nin:

Yaw mana wachakuq qolluq warmi,

kusikuywanyá qapariy.

Yaw mana wachakuy reqsiq warmi,

llumpa-llumpaytayá qapariy.

Qosanpa saqesqan warmiqa achka wawayoqraqmi

kanqa qosan saqeruchkaptinpas.

²⁸Wawqe-pañillaykuna, ñoqanchikqa qolloqpa wawan Isaac hinam Diospa promete-kusqan churinkuna kanchik. ²⁹Chay tiempopim aychaman hinalla naceq warma Chuya Espiritupa atiyinwan naceq warmata asipayaspa ñakarichirqa, chaynam kunapas ñoqanchikta runakuna ñakarichiwanchik. ³⁰¿Imaninmä Bibliaqa? kaynatam nin:

—Qarqoy kay sirvientata wawantinta, kay sirvientapa wawanqa manam chas-kinmanchu herenciata libre warmipa wawan hinaqa —nispa.

³¹Wawqe-pañillaykuna, ñoqanchikqa manam sirvientapa wawan hinachu kan-chik aswanqa libre warmipa wawan hinam.

Qaqa hina sayananchikmanta

5 ¹Cristom judiokunapa kamachikuyninkunamanta librawarqanchik. Chaynaqa, qaqa hina sayaspayá amaña kutiriyichikchu sirviente hina sasallaña kawsaymanqa.

²Ñoqa Pablopá nisqaytayá uyariychik: Judiokuna hinaraq *señalachikuspayki-chikqa yanqapaqmi Cristomanqa hapipakunkichik. ³Huktawanmi nimuykichik: Pipas judio hina señalachikuqqa Moisespa lliw kamachikuyninkunatam kasuku-nan. ⁴Wakinnikichikmi ninkichik:

—Moisespa leyninta kasukuypinchikmi mana huchayoqpaña Dios chaskiwan-chik —nispa.

Chaynata nispaykichikmi Jesucristomantawan Diospa favornimanta karun-chakurunkichik. ⁵Ñoqanchikmi ichaqa Chuya Espiritupa yanapakuyinwan hinaspá Cristoman hapipakuspa mana huchayoqña kananchikpaq suyachkanchik. ⁶Jesucristowan huklla kaptinchikqa manam imananchu *señalasqa otaq mana se-ñalasqa kayninchikpas. Diosmi ichaqa munan Jesucristoman hapipakuspallanchik kuyakuspa kawsananchikta.

⁷Allin kallpachkaq hina yachachisqaykunata kasukuchkaptikichikqa ípimá cheqapmantaqa pantarachisunkichik mana kasukunaykichikpaqqa? ⁸Chay yachachikuykunaqa manam qayasuqnikichik Diosmantachu. ⁹Cuidakuychi-kyá, yachankichikmi aslla qonchupas achka masa poqochisqantaqa. ¹⁰Señorpim confiakuchkani yachachisqaypa contranpiqa mana hukmanrayanaykichikmanta. Qamkunata pantachiqkunaqa pi runaña kaspapas Diospa castigasqanmi kanqa.

¹¹Wawqe-pañillaykuna, sichum “*Señalachikuychik” nispayraq yachachiptiy-qa judiokunaqa manach ñakarichiwankuchichu hinaspapas Jesucristopa cruzpi wañusqanmanta willakusqaymantaqa manach piñakunmankuchu. ¹²Aswan-qa “Qari kaynikichikpi *señalakuychik” nispa yachachikunaqa enterontapas kuchuchikuchunkuyá.

¹³Wawqe-pañillaykuna, Diosqa qayasurqankichik libre kanaykichikpaqmi. Icha-qa: “Librem kani” nispaqa amayá runapa mana allin munasqantaqa ruraychikchu aswanqa kuyakuywanyá yanapanakuychik. ¹⁴Diosmi kamachiwarqanchik:

—Kuyankim runamasikita kikikita hina —nispa.

Kayta kasukuspam lliw kamachikuyninta cumplinchik. ¹⁵Animalkuna hina kachu-nakuspa mikunakuspaykichikqa yanqañataq kikikichikpura tukunakuruwaqchik.

Aychapa rurunmantawan Chuya Espiritupa rurunmanta

¹⁶Chaynaqa nimuykichikmá: Chuya Espiritupa munasqanman hina kawsaspayá aychapa munasqallantaqa amaña ruraychikchu. ¹⁷Aychapa munasqanqa Chuya Espiritupa contranpim kachkan, Chuya Espiritupa munasqanñataqmi aychapa

munasqankunapa contranpi kachkan. Iskayninku contranakuptinmi munasqaykichik rurayta mana atinkichikchu. ¹⁸Chuya Espiritu pusasuptikichikmi ichaqa manaña leypa munaychakusqanchu kachkankichik.

¹⁹Yachasqanchikpi hinapas aychapa munasqallanpi kawsaqkunaqa huchapakuyllapim purinku, millakuypaq kaqkunallatam ruranku, manaña penqakusquam qanrakunku, ²⁰taytacha-mamachakunallatam adoranku, paykunaqa layqanakuyllapi, cheqinakuyllapi, liryankuyllapi, envidianakuyllapi hinaspapiñanakuyllapim purikunku, kikillankupaqmi imatapas munanku, rakinakuyllatam hatarichinku, sapa-sapaqmi huñunakunku, ²¹munapayarinkum hukpa imankunatapas, tomakuyllapi fiestakunallapim purikunku, rurankutaqmi chayna rikchaq huchakunatapas. Ñawpaq nisqaytam huktawañ nimuykichik: Chayna mana allin ruraqkunaqa manam yaykunqakuchu Diospa munaychakusqanman.

²²Chuya Espirituñataqmi kawsachiwanchik: kuyakuqta, kusişqallata, hawkallata, pacienciaquqta, sumaş sonqollata, kuyapayakuqta, cumpliqa, ²³llampu sonqollata hinaspa imapipas controlakuqta. Manam ima kamachikuypas kay allin ruraykunapa contranpiqa kanchu. ²⁴Jesucristopaña kaqkunaqa chakatasqata hinañam saqerunchik aychapa munasqankunataqa. ²⁵Chuya Espirituman hina kawsaqkunaqa payta kasukuspañam purinanchik.

²⁶Ama hatun tukuspayá ama piñanakusunchu nitaq envidianakusunchu.

Yanapanakunanchikmanta

6 ¹Wawqe-panillaykuna, pipas huchallikuruptinqa Chuya Espirituta kasukuqkunam yanapanaykichik Diosman kutirikunanpaq. Chaytaqa ruraychik llampu sonqollayá, yanqañataq qampas tentasqa kawaq. ²Ima sasachakuykunapipas yanapanakuychikyá, chaynata ruraspayá Jesucristopa kamachikuyninkunata cumpliyichik.

³Pipas yanqapas-yanqa hatun tukuspaqa kikillanmi engañakun. ⁴Sapakamam kikinpa vidanta qawakun. Sichum allin kaspaga kikillanpaqchá allin, hukpa vidanwanqa manam tupachikunmanchu. ⁵Rurasqanchikmantaqa sapakamam Diosman cuentata qosunchik.

⁶Diospa palabran uyariqkunaqa yachachiñintam yanapananku imallawanpas.

⁷Amayá qamkunaqa pantachinakuychikchu, Diostaqa manam pipas burlakunmanchu runaqa imapas tarpusqantam cosechanqa. ⁸Aychapa munasqallan tarpuqqa aychaman hinallam wañuyta cosechanqa. Chuya Espirituman hina tarpuqmi ichaqa cosechachkaq hina paymanta wiñay kawsayta chashkinqa. ⁹Chaynaqa amayá amirusunchu imapas allin ruraytaqa, mana amiruspaqa tiempo chayaramuptinmi cosechata hina premiota chaskisunchik. ¹⁰Atispaqa lliwtayá yanapasun, aswan llapanmanta llalliriqtaqa iñiqmasinchişkunata.

Pablota kunasqankunamanta

¹¹Qawaychikyá, mayna hatun letrakunawanmi kikiypuni qellqamuchkaykichik.

¹²Sichum pipas: “Judiokuna hina *señalachikuychik” nisuspaykichikqa, runakunallata agradanankupaqmi obligasunkichik chaynapi cruzpi Jesucristopa wañusqanmanta rimaspaga mana ñakarichisqa kanankupaq. ¹³“*Señalachikuychik” nişkunapas manam lliw kamachikuykunatachu kasukunku, señalachikunaykichiktaqa munachkanku cuerpoykichikpi kaq señalmanta alabakunankupaqmi. ¹⁴Ñoqam ichaqa imamanta alabakuytapas munanichu, aswanqa Señorninchik Jesucristopa cruzpi wañusqallanmantam. Arí, cruzpi

Cristopa wañusqanraykum kay pachapi mana allin ruraykunataqa wañusqata hinaña saqeruni, kay pachapi mana allin ruraykunapas wañusqata hinañam saqeruwani. ¹⁵Manam imapaqpas valenchu judiokuna hina *señalasqa kaypas otaq mana señalasqa kaypas, valenqa mosoq runaña kaymi. ¹⁶Kay yachachisqayman hina purispa Diospa cheqap akllasqankunatam nimuykichik: Diosyá kuyapayarispa hawkalla kawsanaykichikta munachun.

¹⁷Jesucristorayku ñakarichiwaspankupa marcankunam pimanpas qawachin Señorninchikpa cheqap serviqnin kasqayta. Chaynaqa amañayá kunanmantaqa pipas sonqoyta nanachichunchu.

¹⁸Wawqe-panillaykuna, Señorninchik Jesucristoyá sonqoykichikpi kawsaspa yanapasunkichik. Chaynayá kachun.

EFESO LLAQTAMAN APOSTOL PABLOPA CARTASQAN

Kay cartapa hatun yachachikuyninqa imakunatam rurananpaq wiñaymantaraq Diospa tanteasqankunam. Citasqan tiempopi tukuy unanchasqankunata Dios hukllawaykuptinmi chaykunapi Jesucristo gobiernanqa. Chay tanteasqankunatam payqa reqsichin paypi iñiqkunaman, wakin runakunapaqmi ichaqa pakasqa kachkan. Chayraykum Diospa runankunaqa Jesucristoman hukllawasqa kawsananku, hukllataqmi kawsananku iñiqmasinkunawanpas.

Kay cartaqa tawa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cartapa qallariyninmanta (1:1-2).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesucristopi iñiqkunaqa wiñaymantaraq Diospa akllasqan kasqanrayku huklla kanankumanta, willakuntaqmi Jesucristorayku runakunapa huchanta pampachaspa imaynam Diospa librasqanmantapas chaynataq Jesucristopa kuyaquyninqa ancha hatunllaña kasqanmantapas (1:3-3:21).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Chuya Espiritupa yanapakuyinwan Jesucristoman iñiqkunaqa chullalla kanankumanta, willakuntaqmi Jesucristopi kasqanrayku mosoq kawsaypiña purinankumantapas chaynataq Diospa churinkuna hinaña imaynam kawsanankumantapas (4:1-6:20).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Tiquico sutiyoq wawqe kachasqanmanta (6:21-24).

Jesucristopi iñiqkunaqa chullalla kasqankumantam yachachin kimsa rikchanachiykunawan. Imaynam runapa cuerpon hukllawasqa kachkan umanman, chaynam iñiqkunapas Jesucristoman hukllawasqa kachkanku. Imaynam hatun wasi cimientonpa hawanpi hatarichisqa kachkan, chaynam iñiqkunapas Jesucristopi takyachisqa kachkanku. Imaynam casada warmi qosanpaña rikurirun, chaynataqmi iñiqkunapas Jesucristopaña rikurirun. Cartapa tukupayninpim Apostol Pablo iñiqkunata tupachin guerrapi peleaq soldadokunaman. Imaynam soldadopa kapun armankuna, chaynataqmi iñiqkunapapas kapuntaq armankuna chaynapi huchawan, kay pachapi mana allin costumbrekunawan hinaspa diablowan peleanpaq (6:10-20).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Pablom Diospa munasqanman hina Cristo Jesuspa *apostolnin kani. Efeso llaqtapi, Jesucristoman iñispa payllapaqña kawsaqkunamanmi cartamuykichik. ²Dios Taytanchiktawan Señorninchik Jesucristotam mañakuchkani favorecesunaykichikpaq hinaspa hawkallata kawsachisunaykichikpaq.

Jesucristopi Diospa bendicionninkunamanta

³Señorninchik Jesucristopa Taytan Diostayá yupaychasun, paymi Cristo- wan huklla kasqanchikrayku Espiritupa tukuy yanapakuyininkunawan favorecewarqanchik hanaq pachapiñapas kachkachwanchik hina. ⁴Manaraqpas kay pacha unanchasqa kachkaptinmi Diosqa Cristorayku akllawarqanchikña chaynapi paypa qayllanpi mana chikanpas huchayoq kasma payllapaqña kawsananchikpaq. ⁵Kuyakuqllaña kaspanmi ancha munas-

qanman hina ñawpaqmantaraq munarqa Jesucristorayku churichakuykuwananchikpaq. ⁶Anchallataña favorecewaspanchik kuyasqan Churinrayku chaskiwasqanchikmantayá payta yupaychasun. ⁷Llumpa-llumpayta favorecewaspanchikmi Diosqa Churin Jesucristopa yawarninwan librawarqanchik otaq huchanchikkunata pampachaykuwarqanchik. ⁸Chay favorecewasqanchiktam llimparichirqa yachayniyoq hinaspa allin tanteaq kananchikpaq. ⁹Ñawpaqmantaraq pakasqa kaqkunatam otaq Cristontakama imam ruray munasqantam reqsiykachiwanchik. ¹⁰Chaykunata rurananpaq tiempo chayaramuptinmi kay pachapi kaqkunatapas chaynataq hanaq pachapi kaqkunatapas llapallanta Dios hukllawanqa, chaynataqa ruranqa chaykunapi Cristo munaychakunanpaqmi.

¹¹Allin tanteasqanman hina ruraq Diosmi ñawpaqmantaraq munasqanman hina akllawarqanchik, akllawarqanchikqa Cristowan huklla kaptinchik herencia chaskinanchikpaqmi. ¹²Ñawpaqmantaraqmi Cristopi confiakurqanchik, chaynapi ñoqanchikrayku suma-sumaq atiyniyoq kasqanmanta Dios yupaychasqa kananpaq. ¹³Salvo kanaykichikpaqqa cheqap noticiata uyarispam Cristoman iñikurqanchik, chayraykum Diosllapaña kanaykichikpaq prometekusqan Chuya Espirituwan sellosqa kachkanchik. ¹⁴Chuya Espirituqa herencia chaskinanchiktam garantizan llapallan rantisqankunata Dios libranankama chaynapi hatun sumaq kancharichkaq kayninmanta yupaychananchikpaq.

Iñiqkunapaq Pablo mañakusqanmanta

¹⁵Uyarirqanim Señorninchik Jesucristoman hapipakusqaykichikta hinaspa llapallan iñiqmasinchikkuna kuyasqaykichikta. ¹⁶Chayraykum mañakuyniyipiqa tukuy tiempo qamkunamanta Diosman graciasta qoni. ¹⁷Señorninchik Jesucristopa hatun kancharichkaq Taytan Diostam mañakuchkani Espiritunwan yachayta qosunaykichikpaq chaynapi ima yachachisusqaykichiktapas entienedaykichikpaq hinaspa payta astawan reqsinaykichikpaq. ¹⁸Mañakuchkanitaqmi allinta yuyanaykichikpaqpas chaynapi qayasusqaykichikrayku confianzawan suyasqaykichikta yachanaykichikpaq otaq Diosllapaña kawsaqkunawan chay suma-sumaqlaña qosusqaykichik herenciamanta yachanaykichikpaq. ¹⁹Mañakuchkanitaqmi Diospa mayna-mayna atiyinmanta yachanaykichikpaqpas, chay atiyinwanmi Diosqa iñiqkunata kallpanchawanchik. Hatun atiyniyoq kasqantam Dios reqsichikurqa ²⁰Cristota kawsarichispa hinaspa hanaq pachapi *alleqninpi tiyaykachispa. ²¹Paytaqa hatuncharun gobiernaqkunapas, kamachikuqkunapas, atiyniyoqkunapas, munaychakuqkunapas hinaspa imaymana sutiyoqkunapas mana igualay atinankamam, hatuncharurqaqa manamá kunan tiempollapaqchu aswanqa hamuq tiempopaqwanmi. ²²Tukuy imatapas Cristowanmi saruchirqa. Hina Cristotataqmi llapallan iñiqkunapa uman kananpaqpas churaykun. ²³Llapallan iñiqkunaqa Cristopa cuerponmi, cuerpowan umaqa hukllam, chaynam iñiqkunapas Cristowanqa huklla kachkanku, payllam lliwpi llimparichkan.

Diospa favorninraykulla salvasqa kananchikmanta

2 ¹Huchaykichikrayku wañusqa hina kachkaptikichikmi Diosqa qamkunatapas kawsarichisurqanchik. ²Wañusqa hinaqa karqanchik kay pachapi mana allin rurayllapi kawsaspaykichikmi hinaspa mana rikuy atinakunapi munaychakuqpa kamachikusqanta kasukuspaykichikmi. Kunanpas chay munaychakuqmi Diosta mana kasukuqkunataqa kallpanchachkan. ³Ñawpaqtaqa lliwmi ñoqanchikpas kawsarqanchik mana allin piensasqanchikkunaman hina munasqallanchikpi purikuspa hinaspa aychapa munasqallanta ruraspa, nacesqanchikmantapunim llapa runakunapiwan kuska

castigopaña karqanchik. ⁴Aswanqa kuyapayarikuqllaña Diosmi llumpa-llumpayta kuyawaspanchik, ⁵huchanchikrayku wañusqa hina kachkaptinchikpas Jesucristotawan kuskata kawsariykachiwarqanchik. Favorninraykullam Diosqa salvaykusurqankichik. ⁶Diosqa Jesucristotawan kuskata kawsariykachiwaspanchikmi paywan kuskatataq hanaq pachapipas tiyaykachiwanchik. ⁷Chaynataqa rurarqa ancha-ancha favorecekuq kasqanta hinaspa mayna kuyawasqanchikta Cristo Jesuswan hamuq tiempokunapi qawachinanpaqmi. ⁸Favorninraykullam iniptikichik Diosqa salvaykusurqankichik, chayqa manam qamkunamantachu aswanqa mana imallapaq Diospa qosusqaykichikmi. ⁹Manataqmi imapas rurasqaykichikraykuchu chaynapi pipas mana alabakunanpaq. ¹⁰Diosqa mosoqyachiwarqanchik Cristowan huklla kaspalla linkunata rurananchikpaqmi, chaykuna rurananchiktaqa ñawpaqmantaraqmi munarqa.

Cristopa Dioswan allinyanachivasqanchikmanta

¹¹Yuyariychikyá imaynam ñawpaq tiempopiqa kasqaykichikta. Qamkunaqa manam judio castachu kankichik. Cuerponkupi *señalasqa judiokunam ninku: —Ñoqaykuqa señalam kaniku, qamkunañataqmi mana señalam runakuna kankichik —nispa.

¹²Chay tiempokunapiqa Cristomanta karunchasqa kaspam *Israelpa mirayninkunamantapas rakisqa karqankichik, manamá yacharqankichikchu contratota ruraspan Diospa prometekusqantapas. Mana ima consuelollatapas suyaspam cheqap Diosmanta karunchasqa kay pachapi kawsarqankichik. ¹³Kunanmi ichaqa Jesucristoman hukllawasqaña kachkankichik. Ñawpaqtaqa karunchasqa kachkaptikichikmi Cristo wañuspan yawarninta chaqchurqa, chayraykum asuykachisqaña karunkichik. ¹⁴Cristollam hawkayachiwaqñinchikqa, paymi hukllawarun judiokunatawan mana judio kaqkunata perqa hina rakiwaqñinchik cheqnikuyta tuñirachispan. ¹⁵Judiokunaman ñawpaq kamachisqankunatam Cristo wañuspan mana valeqpaña rikurirachin, chaynapim judiokunatapas hinaspa mana judio kaqkunatapas kikinmanña asuykachispan mosoq ayllumanña hukllawarun. Chaynapimá paykunataqa hawkayaykachirqa. ¹⁶Cristom Dioswan *allinyanachispan cruzpi wañusqanwan iskaynin castakunata huk ayllullamanña hukllawarqa, chaynataqa rurarqa cheqñinakusqankuta pasaypaqta chinkarachispanmi.

¹⁷Cristo hamuspanmi hawkayay allin noticiata willasurqankichik karupi kaqkunanpas chaynataq hichpapi kaqkunamanpas. ¹⁸Chaynaqa judiomas hinaspa mana judio kaqpas Cristoraykullam Dios Taytamanqa asuykunchik chullalla Espiritupa yanapasqan. ¹⁹Qamkunaqa manam forastero hinañachu kankichik nitaq huklaw llaqtayoc hinañachu, qamkunaqa kankichik Diosllapaña kawsaqkunapa llaqtamasinñam hinaspa paypa churinkunañam. ²⁰Qamkunaqa perqasqa wasi hinam kankichik *apostolkunapi hinaspa Diosmanta willakuqkunapi cimientasqa, chay cimientopa esquinanpi hapiq rumiñataqmi Jesucristo. ²¹Paypi qallarispam wasiqa sumaqlataña wiñachkan chaynapi Señorpaq sapaqchasqa templo rikurinankama. ²²Cristopimá qamkunapas perqasqa hina paywan hukllawasqa kachkankichik, chaypim Dios *yachachkan Espirituntakama.

Mana judio kaqkunamanpas Pabloma willakusqanmanta

3 ¹Ñoqa Pablom Jesucristorayku preso kachkani mana judio kaqkunapa allinnichikpaq. ²Yachankichikñachusmi Dios favorecewaspa qamkunaman willanaypaq kamachivasqantaqa. ³Diosmi reqsichiwarqa pakasqa kaqkunata, chaykunamantaqa

ñawpaqtaraqmi asllatapas qellqamurqaykichikña. ⁴Chayta leespaykichikmi cuenta-ta qokunkichik Cristomanta pakasqa kaqkuna yachasqayta. ⁵Kaykunataqa ñawpaq tiempopi runakunamanqa Diosqa manam reqsichirqachu, kunanmi ichaqa akllasqan *apostolninkunaman hinaspa paymanta willakuqkunaman Espirituntakama reqsichin. ⁶Pakasqa kaqkunaqa kaymá: Jesucristomanta allin noticiawanmi mana judio kaqkuna judiokunapa herencia chaskiqmasinña rikurirun, paykunawan hukllaña kasqankuray-kum Cristo Jesuspi Diospa promesan chaskiqmasinña karunku.

⁷Favorninraykullam atiyinwan Dios churaykuwarqa Jesucristomanta allin noticiakunata willakunaypaq. ⁸Llapallan ñiqkunamanta mana valeqpaq hapikuchkaptiypas ñoqataraqmi Dios favoreceykuwarqa mana *judio kaqkunaman Cristomanta hatun valorniyoc pakasqa kaq allin noticiata willakunaypaq. ⁹Tukuy imapas unanchaq Diosmi qallariymantapuni kikillanpaq waqaychakusqanta yachaykachiwarqa, pakasqa kaqtam kunawarqa llapallanman willakunaypaq. ¹⁰Chaynapim altokunapi atiyinoyokunapas hinaspa munaychakuqkunapas ñiqkunata hukllamanña huñunasqata qawaspanku yachanqaku Diosninchikqa mana haypay atina yachayniyoq kasqanta. ¹¹Diosmá ñawpaqmantapuni imam munasqanta Señorninchik Jesucristowan rurarqa. ¹²Jesucristoman ñiñiwan hapipakuspallam Diosmanqa asuykunchik mana manchakuspa. ¹³Chaynaqa qamkunarayku ñakarisyaywanqa amayá hukmanyaryuchikchu, chayqa aswanraq alabakunaykichikpaqmi.

Cristopa kuyawasqanchikmanta

¹⁴Chayraykum qonqorakuykuspay Dios Taytanchikta mañakuchkani. ¹⁵Paypa sutintam apan hanaq pachapi llapallan kaqkunapas chaynataq kay pachapi llapallan kaqkunapas. ¹⁶Taytanchikta mañakuchkani hatu-hatun kayninman hina Espiritunpa atiyinwan sonqoykichikta kallpanchanapaq. ¹⁷Chaynapim confiakuptikichik sonqoykichikpi Cristo kanqa hinapinmi allin sapichakusqa hina hinaspa ukuneqpi cimientasqa hina kuyanakupi takyankichik. ¹⁸Mañakuchkanitaqmi llapallan ñiqkunawan kуска Cristopa kuyawasqanchikta entindenaykichikpaqpas, paypa kuyakuyinpaq tupuyta atiptinchikpas kanman mayna anchoch, mayna largoch, mayna ukuch hinaspa mayna hatuncha. ¹⁹Mañakuchkanitaqmi imawanpas mana tupachiy atina Cristopa kuyakuy-ninta yachanaykichikpaqpas chaynapi Dioswan huntasqa kanaykichikpaq.

²⁰Chaynaqa Diosllatayá hatunchasun, payllam ñoqanchikpiqa atiyinwan ruran mañakusqanchikmantapas hinaspa piensasqanchikmantapas aswan llimparichkaqtaraq. ²¹Llapallan ñiqkunayá Jesucristorayku Diosta hatunchasun wiña-wiñaypaq.

Chuya Espiritupiqá huklla kasqanchikmanta

4 ¹Señorninchikrayku preso kaspaymi ruegakamuykichik allinta kawsanaykichikpaq, chaypaqmi Diosqa qayasurqankichik. ²Humillakuspayá llampu sonqolla hinaspa pacienciakuq kaychik, imamanta faltanakurusapas kuyakuywaná aguantanakuychik. ³Chuya Espiritupa yanapakuyninwan chulla sonqolla kaychik tukuy tiempopi hawkalla kawsanaykichikpaq. ⁴Qamkunaqa kankichik chulla cuerpollam, chullallataqmi Espiritupis, Diosqa qayasurqankichik huk sonqolla suyanaykichikpaqmi. ⁵Chullallam Señorqa, chullallam ñiñipas, chullallataqmi bautismpas. ⁶Llapallanchikpa Taytanchik Diospas chullallam. Payqa llapallanpim munaychakun, llapallantakamataqmi tukuy imatapas ruran, payqa llapallanpitaqmi kachkan.

⁷Ichaqa Cristopa aypusqanman hinam sapakamaman Dios favorecewarqanchik.

⁸Chaymi Biblia nin kaynata:

Altomanmi wicharirqa.
 Presokunatam aparikurqa.
 Runakunamanmi atiyta qorqa.

⁹¿Imatataq niwachkanchik “wicharirqam” nispaqa? Kaywanqa niwachkanchik puntataqa kay pachaman uraykamusqantam. ¹⁰Hina payllataqmi tukuy imaman huntariykunanpaqpas cielokunapa altonkamararaq wicharirqa. ¹¹Paypunitaqmi atiytapas qorqa wakinman *apostol kanankupaq, wakinmanñataq Diosmanta willakunankupaq, wakinmanñataq Jesucristomanta allin noticiata willakunankupaq hinaspa wakinmanñataq iñiqkunata yachachispa michiq kanankupaq. ¹²Paykunatam churarqa cristopa cuerpon iñiqkunata yanapaspa wiñachinankupaq, chaynapi qespisqa kanankupaq. ¹³Chaynapim iñisqanchikpipas chaynataq Diospa Churin reqsisqanchikpipas llapallanchik wiñaspa hukllaña kasunchik, yuyayniyoq runa hinaña kaspam mana imapapas pisisqan Cristo hina cabal kasunchik, ¹⁴manam kasunqa warmakuna hinañachu, warmakunaqa hukta-hukta creeruspam wayrawan apachikuchkaq hina runakunapa yachachisqanwan aysachikunku, paykunataqa sacre runakunam sumaqlataña rimaspa pantarachin. ¹⁵Ñoqanchikqa kuyanakupayá cheqapta rimasun aswan-aswan wiñaspa Cristoman rikchakuq kananchikpaq, payqa llapallan iñiqkunapa umanmi. ¹⁶Llapallan iñiqkuna cuerpon kaptinchikmi Cristo hukllanchawanchik, chaynataqa rurawanchik cuerponpa partenkunata yanapanakunanaq tinkinachkaq hinam, sapakamam rurananchikta allinta ruraspa kuyakuywan kallpanchakuspa sumaqta wiñananchik.

Cristowanña mosoq kawsaymanta

¹⁷Señorninchikpa sutinpim kamachimuykichik: Amañayá kawsaychikchu Dios mana reqsiq runakuna hinaqa, paykunaqa kawsachkanku mana allin piensasqankuman hinallam. ¹⁸Paykunaqa yuyayninku tutayasqa kaptinmi mana entiendenkuchu, Diospa qosqan mosoq kawsaymantaqa karupim kachkanku, sonqonkutapas rumiyarachisqankuraykum mana yachaq kachkanku. ¹⁹Paykunaqa manaña penqakuq rikuriruspankum tukuy imaymana qanra vidallapi purikuchkanku, mana allinkunata gustollawanña ruraspankum aswan-aswanraq chayna kawsayta munachkanku. ²⁰Qamkunam ichaqa mana chaynatachu Cristomanta yacharqanchik ²¹sichu paymanta allinta uyarispaqa hinaspa paymanta cheqap yachachikuyman hina yachachisqa kaspapa. ²²Huchaman aysaqnikichikmanta karunchakuspayá amaña ñawpa vidaykichikpi hinañachu puriy-chik, chayna vidaqa pantachikuspa mana allinllata munachisunkichik. ²³Imaynam piensasqaykichiktaqa mosoqyachiychikyá. ²⁴Hinaspayá mosoqwan pachakuchkaq hina mosoq runaña kaychik Diosman rikchakunaykichikpaq, chayna runatam Diosqa unancharqa cheqaptapuni mana huchallikuq justo kananpaq.

²⁵Chaynaqa amaña llullakuspayá cheqaptapuni rimaychik runamasikichikwan, lliwchanchikmi kanchik huk cuerpopa partenkuna hinalla.

²⁶Piñakuspaqa amataqyá huchallikuychikchu, amayá inti seqaykunankamaqa piñakuruychikchu. ²⁷Amayá chikantapas dejakuychikchu diablo huchallichisunaykichiktaqa.

²⁸Pipas ñawpaqta suwa kaspapa amañayá suwakuchunchu, aswanqa imatapas allinta ruraspañayá llamkachun chaynapi imallawanpas muchoqkunata yanapaykunanaq.

²⁹Rimaspaykichikqa amayá qacha simichu kaychik, aswanqa allin kaqkunallatayá rimaychik chaynapi uyariqnichikikkunapas allinninpaq kaptin aswan-aswan

wiñanankupaq. ³⁰Amayá llakichiychikchu Chuya Espiritutaqa. Paytaqa Diosmi *sellachkaq hina qosurqankichik librasusqaykichik punchawpaq.

³¹Amañayá kaychikchu piñapakuqqa, rabiakuqqa, cheqnikuqqa, qaqchanaquqqa, insultanakuqqa nitaq ima mana allin ruraqpas. ³²Aswanqa sumaq sonqo kaspayá kuyapayanakuychik, Diospas Cristoraykum pampachasurqankichik, chaynayá qamkunapas pampachanakuychik.

Diospa churinkunaqa imaynam kawsananmanta

5 ¹Diospa kuyasqan churinkunam kankichik, chaynaqa payman rikchakuqyá kaychik. ²Cristopa kuyawasqanchikman hinayá kuyanakuqpa kawsaychik. Paymi Diosman miski asnaq ofrenda hina ofrecekurqa ñoqanchikrayku wañuspan.

³Qamkunaqa Diosllapaqñam kawsachkankichik, chaynaqa amañayá rimayllapas rimariyichikchu huchapakuymantaqa chaynataq manaña rimana huchakunamantapas nitaq qollqella kuyaymantapas ⁴nitaq penqaypaq kaqkunatapas nitaq mana pasaq kaqkunamantapas nitaq tupa-tupaykachispa rimaykunamantapas, chayna rimaykunaqa manam imapaqpas valenchu, simikichikqa kachun Diosllamanña graciasta qonaykichikpaqyá. ⁵Kaytayá yachaychik: Cristopa hinaspa Diospa munaychakusqanmanqa manam yaykunqachu huchapakuqkunaqa, millakuypaq hucha ruraqkunaqa hinaspa qollqella kuyaqkunaqa. Kikillanpaq imapas munaqqa taytacha-mamachata adoraq hinam. ⁶Amayá yanqakuna rimaqwanqa engañachikuychikchu. Chayna huchallikuykunaraykum Diosqa castigonta kachaykun mana kasukuqkunaman. ⁷Amayá paykunapa mana allin ruraqmasinqa kaychikchu.

⁸Ñawpaqtaqa tutayaypi hinam purirqankichik, kunanmi ichaqa Señorwan hukllaña kasqaykichikrayku achkiypiña kawsachkankichik, chaynaqa allintayá kawsaychik. ⁹Achkiypi hina kawsakuyqa sumaq sonqoyoq kaymi, allinta ruraymi, cheqapman hina kawsakuymi. ¹⁰Maskaychikqa Señorinchik agradaytayá. ¹¹Tutayaypi hina kawsaqqunapa mana allin rurasqantaqa amataqyá ruraysiyichikchu, aswanqa mana allin rurasqankumantayá qaqchapaychik. ¹²Pakakuspalla rurasqankumanta rimayllapas penqaypaqmi. ¹³Achkiwan kanchaykusqa hinam tukuy imapas sutilla rikurirun, achkiwantaqmi reqsinchik ima kasqantapas. ¹⁴Chayraykum ninku:

Rikchariy puñusqaykimanta.

Kawsarimuy wañusqakunamanta

hinapinmi Cristo achkisunki.

¹⁵Hinapinqa allintayá qawakuychik imaynam kawsasqaykichikta. Amayá kawsaychikqa mana yachayniyoqkuna hinachu aswanqa yuyayniyoqkuna hinayá. ¹⁶Tiempoykichiktapas amayá usuchiychikchu, kay punchawkunaqa mana allinllañam. ¹⁷Chaynaqa amayá mana yuyayniyoqqa kaychikchu aswanqa Señorpa munasqantayá entiendeychik. ¹⁸Amayá vinowanqa sinkakuychikchu, chayqa viciokunamanmi apakun, aswanqa Chuya Espiritupa huntasqanyá kaychik. ¹⁹Rimapayanakuychikyá salmokunawan, cantokunawan, sonqomanta lloqsimuq takikunawan, Señorinchiktayá tukuy sonqowan takispa yupaychaychik. ²⁰Tukuy imamantayá Señorinchik Jesucristopa sutinpi Dios Taytaman graciasta qoychik.

Iñiqkunaqa familianwan imaynam kawsananmanta

²¹Cristota respetaspaqa kasunakuychikyá.

²²Señorninchikta hinayá warmikunapas qosaykichikta kasuychik. ²³Qosaqa warmipa umanmi, chaynam Cristopas llapallan ñiqkunapa uman, ñiqkunaqa

Cristopa cuerpon hinam, payñataqmi ñiñkunapa salvaqnin. ²⁴Cristotam ñiñkunapa kasukun, chaynam warmikunapas tukuy imapi qosankuta kasukunanku.

²⁵Cristom ñiñkunata kuyaspan paykunapaq entregakurqa, chaynayá qosakunapas warmikichikta kuyaychik. ²⁶Cristoqa entregakurqa ñiñkunata chuyanchanapaqmi hinaspa yachachikuyninwan yakuwan mayllachkaq hina limpiananpaqmi. ²⁷Chaynataqa ruraraq ñiñkunata sumaqlataña kikinman pusaykunapaqmi, paykunaqa kanan manam qachachasqachu nitaq sipu-sipuchu nitaq chayman rikchakuqchu, paykunaqariki kanan payllapaqña kawsaqmi hinaspa mana imaniraqpas huchayoqmi. ²⁸Chaynallataqyá qosakunapas warmikichikta kuyaychik imaynam kikikichikpa cuerpoykichikta kuyakusqaykichikta hina, warminta kuyaqqa kikintam kuyakun. ²⁹Manapunim pipas kikinpa cuerponataq cheqninmanchu aswanqa mikuchispanmi allinta uywan, chaynatapunim Cristopas ruram ñiñqinunawan, ³⁰paypa cuerponpa partenmá kanchik. ³¹Chayraykum: —Qariqa tayta-mamanta saquespan hukllawakunq warminmanña chaymi iskayninku huk runa hinallaña kanqaku.

³²Kayqa mayna sasa entiendenam, kaytaqa nichkani Cristomantawan llaqa ñiñkunamantam. ³³Kikikichikta hinayá warmikichiktapas sapakama kuyaychik, warmiñataqyá qosanta respetachun.

6 ¹Churikuna, Señorman ñiñña kasqaykichikraykuyá tayta-mamaykichikta kasukuychik. Chayna rurayqa allinpunim. ²Promesayoq kamachikuykunamanta punta kaqqa kaymi:

—Tayta-mamaykita respetay, ³chaynapi allin kanaykipaq hinaspa kay pachapi unay wata kawsanaykipaq.

⁴Tayta-mamakuna, qamkunapas wawa-churikichiktaqa amayá piñachiychikchu, aswanqa kasukuqtayá uywaychik Señorninchikpa yachachikuyninman hina.

⁵Sirvientekuna, qamkunapas kay pachapi patronnikichiktayá respetaychik hinaspa manchakuychik, Cristota kasukuchkaq hinayá tukuy sonqowan kasukuychik. ⁶Allintaqa ruraychik amataq paykuna qawasunallaykichikpaqchu nitaq “allin sirvienteymi” nispa alabasunallaykichikpaqchu. Qamkunaqa tukuy sonqoykichikwanyá ruraychik Diospa munasqanta Cristopa sirvientenkuna hina. ⁷Señorta ganasllawanña servichkaq hinayá tukuy imatapas ruraychik, manam runallatachu servichkankichikqa aswanqa Señorninchiktam. ⁸Yachananchikmi, sapakamam sirviente otaq libre kaspapas Señormanta allin rurasqanchikman hina chaskisunchik.

⁹Patronkuna, qamkunapas chaynallatayá sirvientekichikkunawan ruraychik, amañayá: “Kaynatam-waknatam rurarusqayki” niychikchu. Yachasqaykichikpi hinapas qamkunapapas chaynataq paykunapapas huklla Señorninqa cielopim kachkan, payqa manam pimanpas sayapakunchu.

Guerrapaq hina kallpanchakunamanta

¹⁰Chaynaqa wawqe-panillaykuna, Señorninchikman hapipakuspayá atiyinwan allinta kallpanchakuychik. ¹¹Harkachikunaykichikpaqyá Diospa llapallan qosusqaykichikwan pachakuychik chaynapi wateqasuqnichik dia-blo mana urmachisunaykichikpaq. ¹²Manam peleachkankichikqa aychayoq tulluyoq runakunawanchu aswanqa tutayaypi kamachikuqkunapa, gobiernaqkunapa hinaspa munayniyoqkunapa contranpim, peleachkankichikqa altokunapi mana allin espiritukunapa contranpim. ¹³Chaynaqa harkachikunaykichikpaqyá Diospa qosusqaykichik llapallan armankunata hapiychik, chaynapim urmachiy munasus-

qaykichik punchawpi mana allinta venceruspaykichik qaqa hina sayankichik. ¹⁴Allintayá sayaychik, chumpiwan allinta watakuchkaq hinayá cheqap kaqwan watakuychik. Diospa munasqanman hina kawsasqaykichikqa kachun soldadopa qasqon harkaqa hinayá. ¹⁵Zapatokuchkaq soldado hinayá alistakuychik hawkayachikuq allin noticiata chaylla willakunaykichikpaq. ¹⁶Llapallanmantapas aswanqa iniyunikichikyá harkachikuna hina kachun chaynapi chay iniyunikichikwan diablopa rupachkaq flechankunata amachanaykichikpaq. ¹⁷Salvasqa kasqaykichikyá kachun umaykichik harkaqa casco hina, hapiychiktaqyá Diospa palabrantapas, chayqa Chuya Espiritupa espadanmi. ¹⁸Chuya Espiritupa yanapakuyninwan Diosninchikta tukuy tiempo mañakuspayá ruegoakuychik hinaspa listolla kaychik, ama hukmanyaspayá llapallan iniqkunapaqpas Diosta mañapuychik. ¹⁹Ñoqapaqpas mañakuychikyá ñawpaq tiempopi pakasqa kaqmanta allin noticiata willakuptiy imam ninayta Dios valorwan rimachiwananpaq. ²⁰Cristopa rantinpi hamusqayraykum cadenakunawan presochasqa kachkani. Chaynaqa mañapuwaychikyá mana manchakuspay willakunaypaq.

Cartapa tukuyninmanta

²¹Señorninchikpaq confianza llamkaqmasiy Tiquicom willasunkichik ñoqaman-tawan imam rurasqaymanta, payqariki kuyasqanchik iniqmasinchikmi. ²²Paytaqa kachamuchkani imaynam kasqaykumanta willasuspaykichik sonqoykichikta tiyaykachinanpaqmi.

²³Dios Taytanchikyá Señorninchik Jesucristopiwan yanapaykusunkichik llapallan iniqmasinchikkunawan kuyanakuropa hawkalla kawsakunaykichikpaq.

²⁴Mana tukuq kuyakuywan Señorninchik Jesucristota kuyaqa llapallan runakunataqa Diosyá favorecechun.

FILIPOS LLAQTAMAN APOSTOL PABLOPA CARTASQAN

Europa lawpi Apostol Pablopunta kaq qallarichisqan iglesiaqa karqa Filipos llaqtapi kaqmi. Filipos llaqtaqa karqa Macedonia lawpim. Kay cartataqa qellqarqa carcelpi kachkaspanmi. Kuyakuy sonqowanmi graciasta qorqa payta yanapanankupa ofrenda apachisqankumanta. Pantay yachachikuykuna paykuna ukupi rikurirusqanraykum kallpancharqa Jesucristomanta ama rakikunankupaq hinaspa paypi confiakunankupaq.

Kay cartaqa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cartapa qallariyninmanta, willakuntaqmi Pabloqa Jesucristo-llapaña kawsasqanmantapas (1:1-26).

Iskay kaq parteñataqmi willakun valorchakuspa Señor Jesucristopi confiakunankumanta hinaspa pay hina humilde kanankumanta (1:27-2:18).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun yanapaqnin Timoteomantawan Epafroditomanta (2:19-30).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Jesucristollapi mosoq kawsay tarisqan- manta (3).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun Señor Jesucristoman iñikuspaqa kuisisqa kawsakuyumanta.

Kay cartaqa tukuykun saludokunawanmi (4).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹ Jesucristo serviq ñoqa Pablom Timoteopiwan cartamuykiku Filipos llaqtapi kaq llapallan iñiqkunaman, *michiqnichikichikunaman hinaspa *diaconokunaman, qamkunaqa Jesucristollapaña sapaqchasqam kachkankichik. ² Dios Taytanchiktawan Señorninchik Jesucristotam mañakuchkaniku qamkunata favorecesunaykichikpaq hinaspa hawkallata kawsachisunaykichikpaq.

Iñiqkunapaq Pablo mañakusqanmanta

³ Sapa kuti yuyarispaymi qamkunamanta Diosninchikman graciasta qoni. ⁴ Orakuspaymi kusikuywan tukuy tiempo llapallaykichikpaq mañapuykichik. ⁵ Mañakuniqa qallariyninmanta kunankama Cristomanta allin noticiata willakuptyiy yanapawasqaykichikmantam.

⁶ Yachanipunim, qamkunapi allinkuna qallariq Diosninchikqa Jesucristo kutimunankamam chay qallarishqanta cabalanqa. ⁷ Llapallaykichikta kuyasqayraykum chaynataqa piensani, qamkunatawanmi Diosninchikqa tukuy imapi favorecewarqanchik carcelpiña kaptiypas, Cristomanta allin noticiata chegap kasqanpaq willakuptyiypas chaynataq valechiptyiypas.

⁸ Diosnillanchikmi yachan Jesucristopa kuyakuyninwan qamkunataqa mayna-mayna kuyasqaytapas. ⁹ Mañakuchkaniga sumaqta entiendespaykichik yuyaywan aswanraq kuyakuq kanaykichikpaqmi ¹⁰ hinaspa allin kaq- kunata reqsinaykichikpaqmi, chaynapim Jesucristopa kutimunan punchawpaq kankichik mana huchayoq hinaspa pitapas mana urmachiq.

¹¹ Jesucristom yanapasuchkankichik allin ruruchkaq sacha hina allinkunata ruranykichikpaq chaynapi Diosta yupaychaspas hatunchanaykichikpaq.

Cristollapaqña kawsakuymanta

¹²Wawqe-panillaykuna, yachanaykichiktam munani, tukuy ima sucedewasqanwanqa Cristomanta allin noticiam aswanraq mirarun. ¹³Chayraykum Palaciopi kaq lliw soldadokunapas chaynataq wakin runakunapas Jesucristorayku preso kasqayta yacharunku. ¹⁴Achkaq iñiqmasinchikkunapas preso kasqayta qawaspam kallpanchakurqaku chaymi Señorninchikman hapipakuspanku mana manchakuspa aswanraq Diospa palabrantalla willakuchkanku.

¹⁵Suti reqsiyllataqmi wakinkunaqa ñoqamanta envidiakuspa hinaspa atipanakuspa Cristomanta willakuchkanku, wakinmi ichaqa willakuchkan allinpaq munaspanku. ¹⁶⁻¹⁷Chay envidiakuwaspa Cristomanta willakuqkunaqa imatapas kikillanpaq munaspallam willakuchkan, chaynapim preso kasqaypi astawanraq llakichiwayta munachkanku. Wakinmi ichaqa willakuchkan kuyakuywan, paykunaqa yachanmi Cristomanta allin noticiata valechinaypaq carcelpi kasqayta. ¹⁸Ichaqa manam imananchu, iskay uya kaspankupas otaq allinta munaspankupas Cristomanta willakusqankumantam llumpayta kusikuni.

Hinaspapas mastaraqmi kusikusaq. ¹⁹Ñoqaqa yachanipunim mañapuwaspaykichikwan hinaspa Jesucristopa Espiritunpa yanapawasqanwan kaymanta allinlla lloqsirunayta. ²⁰Tukuy sonqoywanmi confiakuchkani imamantapas mana penqachiwanankupaq hinaspa mana manchakuspa rimanaypaq, chaynapim ñawpaq tiempopi hina kunan tiempopipas, wañuqtiypas hinaspa kawsaptiypas Jesucristo vidaypi hatunchasqa kanqa. ²¹Ñoqapa kawsakuyñiyqa Cristollapaqña kawsakuyimi, wañukuyñinataqmi aswan allinraq. ²²Ichaqa kay pachapirapaq kawsaspayqa Señorpaqmi imatapas allinta rurayman, chaymi mayqan akllaytapas mana atinichu. ²³Sasam iskayninmanta mayqanpas akllay, ichaqa munaymanmi wañukuspay Cristowanña kuska kayta, chay kaqmi ñoqapaqqa aswan allin kanman. ²⁴Aswanqa qamkunaraykum kay pachapirapaq kawsanay. ²⁵Chayraykum kawsanaymantapaq seguro kachkani, llapallaykichikwanmi allinnikichikpaq kawsasaqraq chaynapi iñisqaykichikpi wiñanaykichikpaq hinaspa kusikunaykichikpaq. ²⁶Chaynaqa huktawan qamkunaman kutimuptiyimi ñoqarayku Jesucristota hatunchankichik kusikuywan.

²⁷Vidaykichikyá kachun Jesucristomanta allin noticia uyarisqaykichikman hina. Watukampuspay otaq maypiña kaspaypas qamkunamantam uyariyta munani huk sonqolla qaqa hina sayaspa vencesqaykichikmanta, iñisqaykichik allin noticiata willakunaykichikpaq kallpanchakusqaykichikmanta hinaspa ²⁸contraykichikpi kaqkunatapas mana manchakusqaykichikmanta. Contraykichikpi kasqankuraykum yachanchik paykunaqa puchukananta, qamkunañataq salvasqa kanaykichikta. Chayqa Diosmantam. ²⁹Cristoraykum Diosqa favoreceykusunkichik ichaqa manam payman iñinallaykichikpaqchu aswanqa payrayku ñakarainaykichikpaqwanmi. ³⁰Chaynaqa kankichik sasachakuyipi kasqayta qawasqaykichikpi hinam hinaspa kunan uyarisqaykichikpi hinam.

Cristopa humillasqa kasqanmantawan hatunchasqa kasqanmanta

2 ¹Sichu Cristopuni kallpanchasuptikichikqa, sichu kuyasuspaykichik sonqoykichikta tiyaykachiqtinqa, sichu Espiritupas qamkunawan kachkaptinqa chaynataq qamkunapas llakipayarikuspa kuyakuqlaña kaspaykichikqa ²kusichiywaychikyá, lliwchaykichikyá kaychik chulla pensamientoyoqla, huk kuyakuyniyoyoqla, huk sonqolla hinaspa huk sientiqla. ³Amayá envidiakuspaqa nitaq altotukuspaqa imatapas ruraychikchu,

aswanqa humillakuspaya kikikichikmantapas aswan allinpaqraq wakinkunata hapiychik. ⁴Amayá kikiillaykichikpaqchu allintaqa munaychik aswanqa wakinkunapaqwanyá.

⁵Jesucristopa piensasqanman hinayá qamkunapas piensaychik. ⁶Paymi Dios kachkaspapas Dios kasqanta valechiyta mana munarqachu, ⁷aswanqa kikinmi menoschakururqa sirviente hinaña kananpaq. ⁸Runayaruspanñataqmi humilla-kuykurqa, Diosta kasukuspanmi wañurqa penqaypaq cruzpi. ⁹Chayraykum Dios llumpa-llumpayta hatuncharuspan llapallanmanta suma-sumaq sutiwan sutichaykurqa, ¹⁰chaynapim Jesuspa sutinta uyarispanku hanaq *pachapi hinaspa uku pachapi kaqkuna qonqorakuykunqaku. ¹¹Llapallan runakunapas “Jesucristoqa Señormi” nispan ninqaku, chaynataqa ninqaku Dios Taytata yupaychaspankum.

Jesucristoman iñiqkunaqa suti reqsiylla kasqanchikmanta

¹²Kuyasqay wawqe-panillaykuna, qamkunawan kaptiymi tukuy tiempo kasuwarqankichik, chaynayá karupi kachkaptiypas aswanraq kasuwaychik. Manchakuywan hinaspa respetowanyá salvasqa kasqaykichik qespichiypi riychik, ¹³Diosmi munasqanman hina allin munayta qosuspaykichik allinkuna ruranaqkichikpaq yanapasunkichik.

¹⁴Lliwtayá ruraychik ama kaminakuspa nitaq kutipanakuspa, ¹⁵chaynapim mana culpayoc hinaspa mana huchayoq kaspaykichik Diospa churin chuya sonqo kankichik huchallikuq pierdesqa runakunapa chawpinpi. Qamkunaqa tutapi kanchaq lucero hinam sutilla lliwpa reqsisqan kachkankichik. ¹⁶Qamkunaqa wiñaypaq kawsay qokuq palabrata hatallichkankichik. Chaymi Cristopa kutimunan punchawpiqa qamkunamanta kusikusaq kallpanchakuspay yachachisqayqa mana yanqapaq kasqanmanta. ¹⁷Iñisqaykichikraykum Diosman ofrenda hina entregakunkichik, chay ofrendaman cabalanaypaq wañunay kaptinpas chaytaqa kusikuywanmi rurayman, kusikuymantaqmi llapallaykichikwanpas. ¹⁸Chaynaqa chaykunamantayá qamkunapas ñoqawan kuska kusikuychik.

Timoteomantawan Epafroditomanta

¹⁹Señorninchik Jesus munaptinga chayllam kachamusqaykichik Timoteota watumamusunaykichikpaq chaynapi qamkunamanta uyarispay kallpanchakunaypaq. ²⁰Manam pipas pay hinaqa kanchu ñoqawanqa, ñoqa hinam paypas qamkunamanta cheqaptapuni sientin, ²¹wakinkunaqa kikiillankupaq maskaspallam purinku Jesucristopa munasqanta mana maskaspanku. ²²Qamkunaqa yachankichikñam Timoteoqa tukuy imapi allin kasqanta, payqa taytanta huk churi yanapachkaq hinam Cristomanta allin noticia willakuypi yanapawarqa. ²³Chaynaqa asuntoykunamanta yachaykuspaymi chaypunilla payta kachamusqaykichik watumamusunaykichikpaq. ²⁴Ñoqapas Señorninchikpim confiakuchkani kikiypuni qawaqnikichik chaylla hamurunaypaq.

²⁵Piesarurqanitaqmi wawqenchik Epafroditota qamkunaman kachamuytapas. Paytam kachamuwarqankichik tukuy imapi serviukuwananpaq. Kuskaykum tukuy imapipas soldado hina yanapanakurqaniku. ²⁶Paymi llumpayta munachkan llapallaykichikwan tupaykuyta, llakisqam kachkan onqorusqanmanta yacharusqaykichikrayku. ²⁷Arí, onqoruspam yaqalla wañukurqa, ichaqa Diosninchikmi paymenta llakipayarikurqa, llakipayarikurqataqmi ñoqamantapas chaynapi wañukuptin aswanraq llakiyoq kanaymanta. ²⁸Chayllam kachamuchkani huktawan tupaykuspa kusikunaykichikpaq chaynapi ñoqapas manaña ancha llakisqa kanaypaq. ²⁹Hatun kusikuywanyá chaskiykuychik Señorninchikman graciasta qostin,

respetchikyá pay hina kaqkunataqa. ³⁰ Cristo servisqanpim yaqalla wañukurqa, yanapawanaykichikmantam payña yanapawarqa wañuytapas mana manchakuspa.

Allin ruraymanta

3 ¹Wawqe-panillaykuna, Señorninchikpiyá kusikuychik. Allinnikichikpaq kasqanraykum mana amispay ñawpaq nimusqaykunata huktawan qellqamuykichik. ²Cuidakuychikyá allqo hina kawsaqkunamanta, tukuy mana allin ruraqkunamanta hinaspa judio hina *señalakuqkunamanta. ³Cheqap señalasqakunaqa ñoqanchikmi kanchik, Espiritun yanapawaptinchikmi Diosninchikta adoranchik hinaspa Jesucristopi ñiñspa salvasqa kasqanchikwan alabakunchik aychapi *señalachikuyman mana hapipakuspa. ⁴Ñoqapas aychapi señalachikuypiqa confiakuymanni. Sichum pipas señalachikusqanpi confiakuptinqa razonwanraqmi chaykunapiqa ñoqapas confiakuymansi. ⁵Nacesqaymanta pusaq punchawninmanmi qari kayniypi *señalawarqaku, Benjamin ayllumanta kaq Israelpa castanmi kani, tayta-mamaymantapunim *hebreo rimaq kani. Diospa leyninmanta imaynam piensasqaymantañataqmi *fariseo karqani. ⁶Creesqaykuna cheqappuni kasqanta piensaspaymi Dios agradayta munaspay Jesucristoman ñiñkunata ñakarichinaypaq qatikacharqani, leyta cumplispaymi sumaqa kawsarqani mana faltayoq. ⁷Kunanmi ichaqa ñawpaqpi allinpaq hapisqaykunatapas mana valeqpaqña hapini Cristorayku. ⁸Manataqmi chayllachu, aswanqa Señor Jesucristota reqsinayraykum tukuy imatapas mana valeqpaqña hapini, payrayku tukuyta pierderuspaymi chaykunataqa qopata hinaña hapini chaynapi Cristota tarinaypaq hinaspa ⁹paywan hukllaña kanaypaq, kamachikuykunata kasukuspayqa hina huchayoqlaraqmi kachkani, Cristoman ñiñkuptiyimi ichaqa mana huchayoqpaqña Dios chaskiwan. ¹⁰Llapa imatam saqeruni Cristota reqsiykunaypaq, kawsarimusqanrayku atiyin reqsiykunaypaq, ñakarisanman hina ñakarinyapaq, wañukuspapas payman rikchakuq kanaypaq ¹¹hinaspa Dios munaptinga ñoqapas kawsarimunaypaq.

Kallpanchakuspa premio chaskinamanta

¹²Nichkaniqa manam tukuy imapas hayparusqaytañachu otaq qespisqaña karusqaytachu aswanqa kallpanchakuchkanim salvawaqniy Cristopa munasqanman hina kanaypaq. ¹³Wawqe-panillaykuna, manaraqmi ñoqapas haypaniraqchu aswanqa ñawpaq rurasqaykunata qonqaruspaymi hamuq kaqkunata ruranaypaq kallpanchakuchkani. ¹⁴Carrerapi hinam kallpachkani chayanayman, chaynapi Jesucristontakama Diospa qayawasqan premiota chaskinaypaq.

¹⁵Chaynaqa llapallan qespiq kaqkunaqa chay nisqaykunaman hinayá piensasunchik. Imamantapas hukmanta piensaptikichikqa Diosninchikmi entiendechisunkichik. ¹⁶Chaq sapakamapa kawsasqanchikqa Diospa palabran yachasqanchikman hinayá kachun.

¹⁷Wawqe-panillaykuna, ñoqa hinayá kaychik, wakiqnin ñoqa hina portakuqkunatapas ejemploykichikpaqyá hapiychik. ¹⁸Nam achka kutitaña nirqaykichik chaymi kunapas waqaspay huktawan nimuykichik, “Ñiñkuniñam” nichkaspankupas achkallañam Cristopa cruzpi wañusqanta despreciachkanku mana allinta kawsaspanku. ¹⁹Chayna kaqkunaqa wiñaypaq ñakariypim kanqaku, paykunaqa Diosta maskanankupas kachkaptinmi mikuyllapi ocupakunku, rurasqankumanta penqakunankupas kachkaptinmi aswanraq alabakunku kay vidapi kaqkunallamanta piensaspanku. ²⁰Ñoqanchikmi ichaqa hanaq pacha llaqtayoq kanchik hinaspaq suyachkanchik Señor Jesucristopa kutimunanta.

²¹Paymi kay ñakariq cuerponchikta mosoqyachinqa suma-sumaq kanchariq cuerponman rikchakuqtaña, chaytaqa ruranqa tukuy imapi munaychakusqanpa atiyinwanmi.

Tukuy tiempo kusikunanchikmanta

4 ¹Kuyasqay wawqe-panillaykuna, Señorninchikman hapipakuspaykichikyá takyaychik. Qamkuna qawaykuytam llumpayllataña munachkani, qamkunaqa huk hatun premio hinam kankichik ñoqapaq.

²Ruegakunim Evodiatawan Sintiqueta Señorninchikman iñiqkuna hina huk sonqolla kanankupaq. ³Llamkaqmasilláy, qamtañataqmi valekuyki chay paninchikkunata yanapaykunaykipaq. Paykunapas yanapaykuwarqakum Cristomanta allin noticiata willakuptiy, yanapaykuwarqataqmi Clementewan wakín llamkaqmasiykunapas. Paykunapa sutinga qellqasqañam kachkan wiñay kawsay libropi.

⁴Señorninchikwan huklla kaspayá tukuy tiempo kusikuychik, huktawanraqmi nikichik: Kusikuychikyá, nispa. ⁵Lliw runakunawanyá reqsichikuychik kuyakuq sonqo kasqaykichikta. Señorninchikpa kutimunanqa hichpallañam kachkan.

⁶Amayá imamantapas afanakuychikchu, aswanqa orakuspaykichikyá lliwta Diosman willaychik hinaspayá payman graciasta qoychik. ⁷Hinaptinga Diosninchikmi hawkayachisunkichik runakunapa mana entiendey atinan hawkayaywan. Chaynapim imamantapas mana preocupakunkichikchu nitaq llakikunkichikchu Jesucristowan huklla kasqaykichikrayku.

Allin kaqkunapi piensananchikmanta

⁸Kunanñataqmi wawqe-panillaykuna, tukuykunaypaq nimuykichik: Manaraq imatapas rurachkapaq yuyaymanaychikyá imapas cheqap kaqpi, imapas respetanapaq kaqpi, imapas allin ruray kaqpi, imapas mana huchallichikuq kaqpi, imapas allin rimana kaqpi, imapas allin alabanapaq kaqpi.

⁹Ruraychikqa yachachisqayman, kamachisqayman hinaspa uyariwaspaykichik qawawasqaykichikman hinayá, hinaptinga waqaychawaqñinchik Diosmi qamkunawan kanqa.

Filipospi iñiqkunapa ofrendanmanta

¹⁰Llumpayta kusikuspaymi Señorta yupaychachkani yanapawaspaykichik huktawan uyariwasqaykichikmanta. Kaynata nispayqa piensachkani manam qonqaruwasqaykichiktañachu aswanqa yanapaykuwanaykichikpaq mana ima ruray atisqaykichiktam. ¹¹Manataqmi rimachkaniqa muchusqaymantachu, ñoqaga imapas kapuwaqllaywanmi contentakuni. ¹²Yachanim wakcha kayta chaynataq llapa imayoq kaytapas. Contentakunitaqmi saksasqa kaspaypas otaq yarqaymanta kaspaypas chaynataq imayoq kaspaypas otaq mana imayoq kaspaypas. ¹³Tukuy imataqa rurani Cristo kallpanchawaptillanmi. ¹⁴Chaywanpas allintapunim ruraraqankichik sasachakuykiykunapi yanapaykuwaspaykichikqa.

¹⁵Yachasqaykichikpi hinapas Macedonia lawmanta lloqsispay Cristomanta allin noticiata chayraq willakuptiyqa Filipospi *yachaq iñiqmasykunallam ofrendaykichikwan yanapaykuwarqankichik, chaytaqa ruraraqankichik willasqaymanta agradecekuwaspaykichikmi. ¹⁶Tesalonica llaqtapi kaptiypas iskay kimsa kutitam ofrendaykichikta apachimuwarqankichik imapas necesitasqaypaq. ¹⁷Chaynata nispayqa manam chaskiruyllatachu munachkani, aswanqa munachkani yanapaykuwasqaykichikmanta allin cosechata hina Dios premiasunaykichiktam. ¹⁸Ñoqaga puchupuwanankamaraqmi allin-suta chaskiruni. Epafroditowan apachimuwasqaykichikwanmi kamaqña kapuwachkan,

apachimuwasqaykichikqa karqa Diospaq miski asnaq ofrenda hinam hinaspa paypa agradonpaq kañasqa animal hinam. ¹⁹Diosniymi tukuy ima faltasusqaykichikta qosunkichik sinchi kapuqninman hina, chaytaqa qosunkichik ñoqanchikpaq Jesucristopa rurasqanraykullam. ²⁰iDios Taytanchiktayá yupaychasun wiña-wiñaypaq!

Cartapa tukuyninmanta

²¹ Jesucristopa sutinpiyá saludaykapuwaychik Diosninchikpi llapallan ñiñikunata. Saludaykamusunkichiktaqmi ñoqawan kaq wawqe-paninchikkunapas. ²²Kay llaqtapi llapa ñiñikunapas saludaykamusunkichikmi, aswan mastaqa Rey Cesarpa wasinpi serviqkunam saludaykamusunkichik.

²³Señorninchik Jesucristoyá favorecesunkichik vidaykichikpi.

COLOSAS LLAQTAMAN APOSTOL PABLOPA CARTASQAN

Colosas llaqtapi iglesiataqa manam Apostol Pablochu qallarichirqa. Chaywanpas payqa paykunamantam nanachikurqa paypa michisqan iglesiakunapa hichpanpi kasqanrayku chaynataq Efeso llaqtapi kachkaspanraq paykunata kallpanchananpaq wawqekunata kachasqanrayku. Kay cartatapas carcelmantamá apachirqa.

Kay cartaqa tawa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cartapa qallariyninmanta, willakuntaqmi Colosas llaqtapi wawqe-panikuna imaynam kasqanmanta yanapaqnin Epafraspa willakusqanmantapas (1:1-8).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Señor Jesucristo tukuy atiyinwan gobiernaq kasqanmanta (1:9-2:19).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Jesucristopi iñiqkunaqa mosoq kawsayniyoqña kasqankumanta (2:20-4:6).

Tawa kaq parteñataqmi willakun cartapa tukupayninmanta (4:7-18).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Pablom Dios Taytapa munayninman hina Señorninchik Jesucristopa *apostolnin kani. Wawqenchik Timoteopiwanmi ²Colosas llaqtapi Jesucristopi iñiq wawqe-panikunaman qellqamuykiku. Dios Taytanchiktawan Señorninchik Jesucristotam mañakuchkani favorecesunaykichikpaq hinaspa haw kallata kawsachisunaykichikpaq.

Iñiqkunapaq Pablo mañakusqanmanta

³Qamkunapaq mañakuspaykum graciasta qoniku Señorninchik Jesucristopa Taytan Diosninchikman. ⁴Jesucristoman iñisqaykichikmantawan iñiqkuna kuyasqaykichikmantam uyarirqaniku, ⁵chaytaqa rurachkankichik hanaq pachapi churasqa premioykichikraykum chay premioykichikmantaqa uyarirqankichikñam cheqap allin noticia palabrantakama. ⁶Chay palabraqa chayamurqa qamkunamanwan enteron kay pachapi runakunamanmi. Chay palabram allin ruruchkaq sacha hina achkayachisunkichik, chaynataqa achkayachisuchkankichik uyarisqaykichik punchawmantaraqmi hinaspa Diosninchikpa cheqap favornin reqsisqaykichik punchawmantaraqmi. ⁷Chaykunataqa kuyasqanchik wawqenchik Epafrasmi yachachisurqankichik. Payqa rantiykupi mana hukmanyaspa Cristopa serviqninmi. ⁸Paymi willawarqaku Espirituman hina llumpay kuyawasqaykikumantapas.

⁹Chaymi uyarirusqaykumantapacha ñoqaykupas Dios Taytanchikta mañapuchkaykiku chaynapi imam paypa munasqanta entiendenaykichikpaq, yachayniyoq kanaykichikpaq hinaspa Espiritumanta kaqkunata lliw reqsinaykichikpaq. ¹⁰Mañakuchkanikuqa Se- ñorpa

qatiqninkuna hina allinta kawsanaykichikpaqmi hinaspa paypa munasqanta ruraspa allin ruruchkaq sacha hina tukuy allin kaqkunata ruranaykichikpaqmi hinaspa aswan mastaraq Diosninchikmanta yachanaykichikpaqmi. ¹¹Mañakuchkanikutaqmi hatu-hatun atiyinwan kallpanchaykusunaykichikpaqpas chaynapi ima mana allintapas pacienciakuspa kusikuywanraq aguantanaykichikpaq ¹²hinaspa Dios Taytanchikman graciasta qonaykichikpaq. Paymi tupasusqaykichikman hina sapakamaman qosunkichik sumaqlaña chaskinaykichik kaqta. ¹³Tutayypi kamachikuqta kasuchkaptinchikmi payqa libraykuwarqanchik hinaspa kuyasqan Churinpa munaychakusqanmanña churaykuwanchik. ¹⁴Paypa wañusqallanwanmi libraykuwarqanchik huchanchikkunamanta pampachaykuspa.

Dioswan allinyanakusqanchikmanta

¹⁵Mana rikuy atina Diospa rikchayninqa Cristom. Payqa karqañam llapa imakunapas manaraq unanchasqa kachkaptinqa. ¹⁶Paynintakamam Dios unancharqa cielopi tukuy ima kaqkunatapas, kay pachapi kaqkunatapas, tukuy ima rikusqanchiktapas chaynataq mana rikuy atisqanchiktapas, kamachikuqkunatapas, tukuy imapi munaychakuqkunatapas, llapallan autoridadkunatapas hinaspa llapallan atiyniyoqkunatapas. Paynintakamam hinaspa paypaqtaqmi tukuy imapas unanchasqa karqa. ¹⁷Cristoqa karqañam tukuy imapas manaraq unanchasqa kachkaptinqa, kunanpas paypa atiyinwanmi tukuy imapas takyachkan. ¹⁸Payqa cuerpota uman hina llapallan ñiñkunapa kamachiqninmi, paymi llapanmanta puntata kawsarimurqa imapipas punta kaq kananpaq. ¹⁹Dios Taytamá munarqa paypi tukuy ima tarikuq Cristopi kananta. ²⁰Diosmi *allinyanakuyta munarqa kay pachapi kaqkunawanpas chaynataq hanaq pachapi kaqkunawanpas Cristopa cruzpi wañusqallanwan hawkayayman yaykuspa.

²¹Ñawpaqtaqa Diosmanta karunchasqam karqankichik, mana allinkunata ruraspa Dios cheqniq karqankichik, kunanmi ichaqa kikinpuni qamkunawan *allinyanakuykum. ²²Chaynataqa ruraykun Cristopa runa kayninpi wañusqallanwanmi. Payqa wañurqa mana qachayoqta, mana culpayoqta hinaspa pasaypaq mana huchayoqtaña Diosman presentasunaykichikpaqmi. ²³Ichaqa chayna kanaykichikpaqqa qaca hinayá sayaychik ñisqaykichikmanta ama iskayrayaspa, allin sapiyoq sacha hina ama kuyurispa hinaspa salvakunaykichikpaq uyarisqaykichik allin noticiaman hapipakuspa. Kay allin noticiaqa willakusqa kachkan kay pachapi llapallan runakunamanmi, chayta willakunaypaqmi ñoqa Pablopas churasqa karqani.

Ñiñkunata Pablo yanapasqanmanta

²⁴Llumpaytam kusikuni qamkunarayku ñakarishqaywan, chaynapimá kikiypa cuerpoypipuni tukupachkani llapa ñiñkunarayku Cristopa ñakarishqanta, llapa ñiñkunata Cristopa cuerponmi. ²⁵Diosqa akllawasqanman hinam churaruwan ñiñkunata servinaypaq chaynapi allinnikichikpaq paypa palabranta llapallanta willakunaypaq. ²⁶Chay palabrantaqa ñawpa~ñawpaqmantaraqmi mana pipas yacharqachu, kunanmi ichaqa chay ñawpaq pakasqa kaqtaqa reqsiykachinña payllapaqña kawsaqkunaman. ²⁷Chay pakasqa kaqtaqa reqsichiytam munarqa mana judio kaqkunamanpas, chay pakasqa kaqqa qamkunapi Cristopa kawsasqanmi, chayraykum suyachkankichik wiñaypaq kawsakuyta.

²⁸Chaymi ñoqaykuqa pimanñapas Cristomanta willakuniku kasukunankupaq hinaspa yachachiniku allinta entiendenankupaq chaynapi Cristowan huklla kaspanku pay hina yuyayniyoqña kanankupaq. ²⁹Chayraykum sinchillataña llamkachkani Cristopa qowasqan hatun atiywan kallpanchakuspa.

2 ¹Munanim sasallawanña tukuy ima rurasqay yachanaykichikta, chaytaqa rurachkani qamkunaraykum, Laodicea llaqtapi kaq iñiqmasinchikraykum chaynataq mana reqsiwaqniykunaraykum. ²Tukuy ima rurasqayqa paykuna kall-panchakunankupaqmi, chullalla hina kuyanakunankupaqmi hinaspa tukuy allin kaqta entiendenankupaqmi chaynapi ñawpaq pakasqa kaq Cristota reqsinankupaq. ³Payllapim pakasqa kachkan qori-qollqe hina tukuy yachayniyoq kaypas chaynataq entiendeypas. ⁴Kaykunataqa nimuchkaykichik suma-sumaqlataña rimasqankuwan ama pipas engañasunaykichikpaqmi. ⁵Kikiypuni qamkunawan mana kaspaypas sonqoywanqa qamkunawan kuskam kachkani hinaspa kusikuni allin kawsakus-qaykichikmantawan Cristoman hapipakuspa qaqa hina sayasqaykichikmanta.

Cristopi mosoq kawsakuymanta

⁶Chaynaqa Señorninchik Cristo Jesusta chaskisqaykichikman hinayá payman hapipakuspa kawsaychik. ⁷Yachachisqa kasqaykichikman hinayá allin sapichakuchkaq sacha hina iñiykichikpi sumaqta takyaychik, payman hapipakuspayá wiñaychik Diosman graciasta qostin.

⁸Cuidakuychikya, amayá engañachikuychikchu yachayninkumanta rimaqkunawanqa hinaspa yanqakunalla rimaqkunawanqa, paykunaqa manam Cristomanchu hapipakunku aswanqa runakunapa costumbrenkunallamanmi hinaspa kay pachapi yachachikuykunallamanmi.

⁹Diospi tukuy ima tarikuqmi kachkan runayaruk Cristopi. ¹⁰Cristoman hukllawasqaña kasqaykichikraykum Diosmanpas hukllawasqaña kachkankichik. Cristopa munayllanpim kachkan lapa kamachikuqkunapas chaynataq atiyniyoqkunapas. ¹¹Cristoman hukllawasqaña kasqaykichikraykum *señalasqataq karqankichik, ichaqa manam kay cuerpopi señalwanchu aswanqa Cristopaña señalwanmi. ¹²Bautizakuspaykichikmi Cristowan kuska pampakuchkaq hina ñawpa vidaykichikta pamparurqankichik, paywan kuskataqmi mosoqmanta kawsarimunkichik, kawsarimunkichikqa Diospa llumpay atiyinwan Cristopa kawsarimusqanta creespallaykichik. ¹³Ñawpa vidaykichikpim huchaykichikwan hinaspa mana *señalasqa kasqaykichikwan wañusqa hina karqankichik. Kunanmi ichaqa tukuy huchaykichikta pampachaykususpaykichik Dios kawsarirachisunkichikña Cristotawan kuskata. ¹⁴Diosmi leyman hina huchanchikrayku castigasqa kananchikmanta lliwta pagaykun hinaspa libraykuwanchik Cristopa cruzpi wañusqanwan. ¹⁵Diosmi lliw autoridadkunata hinaspa atiyniyoqkunata llapallanpa qayllanpi penqayman churaraq cruzpi vencespan.

Cristopa munasqanman hina kawsanamanta

¹⁶Chaynaqa amayá pipas penqachisunkichikchu mikusqaykichikmantaqa otaq tomasqaykichikmantaqa otaq fiestakuna rurasqaykichikmantaqa otaq watanpi, killanpi fiestakuna rurasqaykichikmantaqa otaq *samana punchawpi samasqaykichikmantaqa. ¹⁷Chaykunaqa hamuqkunapa llantuynin hinallam karqa, cheqap kaqmi ichaqa Cristo. ¹⁸Premioykichiktaqa amayá qechurachikuychikchu humillakuq tukuspa angelkuna adoraqkunawanqa, paykunaqa revelacionta chaskiq tukuspankum aychaman hina piensasqallankuwan yanqapaq alto tukurunku. ¹⁹Paykunaqa manam Cristoman hukllawasqachu kachkanku, iñiqkunam ichaqa Cristopa cuerpon kanchik, payñataqmi umanchik, cuerponchikqa moqokunawan hinaspa ankukunawan hukllaman huñusqam kachkan, chaynatam ñoqanchiktapas Cristo hukllawaruwanchik hinaspa wiñachiwanchik Diospa munasqanman hina.

²⁰Cheqaptapuni Cristowan wañuspaykichikqa runakunapa costumbrenkunatam saqerunkichikña, hinaspaqa çimanasqamá kay pachapi mana allin ruraykunaman hinaqa kawsachkankichik? ²¹Chayna ruraqkunam ninku: “Ama kayta-wakta llachpaychu, ama kayta-wakta mikuychu, ama kayta-wakta hapiychu” nispa.

²²Chaykunaqa runakunapa yachachisqallanmi hinaspa kamachikusqallanmi, kay prohibisqankunaqa tiempopa pasasqanman hinam chinkarunqa. ²³Chaykuna ruraq runaqa rikchakapuwanchik yachaysapamanraqmi humillakuq tukuspanku cuerponkuta ñakarichisqankurayku, yanqapaqmi chaykunataqa ruranku, aychankupa munasqan venceytam ichaqa mana atinkuchu.

3 ¹Chaynaqa Cristowan kawsarichisqa kaspapa hanaq pachapi kaqkunatayá maskaychik, chaypim Cristo tiyachkan Diospa *alleqninpi. ²Chaynaqa amayá kay pachapi kaqkunapiqa piensaychikchu, piensaychikqa hanaq pachapi kaqkunapiyá. ³Qamkunaqa Cristowanmi wañurqankichik, chaynaqa cheqap kawsaynikichikqa Cristowanmi kachkan Diosninchikpapi pakasqa. ⁴Cristopunim kawsaynikichikqa, pay rikurimuqptinmi qamkunapas paywan kancharichkaq rikurirunkichik.

Ñawpaq vidamantawan mosoq vidamanta

⁵Chaynaqa wañuchichkaq hinayá vidaykichikmanta chinkachiychik kay pachapi mana allin ruraykunata: amayá huchapakuychikchu, amayá millakuypaq kaqkunataqa ruraychikchu, amayá mana allin munaywanqa aysachikuychikchu nitaq intuchikuychikchu, amataqyá qollqella kuyaqa kaychikchu, qollqe kuyayqa taytacha-mamacha adoray hinam. ⁶Tukuy chaykunata ruraspa mana kasukuqkunamanmi Diosqa llumpay castigonta kachaykun. ⁷Qamkunapas ñawpaq vidaykichikpiqa chaynata ruraspa kawsarqankichik. ⁸Kunanqa qonqaychikñayá piñakuyta, piñasqalla kayta, mana allinlapi kawsayta, insultanakuyta, asipayanakuyta hinaspa mana allinlla rimayta. ⁹Amayá llullanakuychikchu, qamkunaqariki saqerunkichikñam ñawpa vidaykichiktaqa hinaspa tukuy mana allin ruranykichiktaqa. ¹⁰Qamkunaqariki kachkankichik mosoq runa hinañam, aswan-aswanraqmi mosoqyachisqa kachkankichik unanchasunqnikichikman rikchakunaykichikpaq chaynapi paymanta allinllinta yachanykichikpaq. ¹¹Kunanqa manam imananñachu judio kaypas otaq mana judio kaypas, *señalasqa kaypas otaq mana señaslasqa kaypas, huklaw nacionniyoq kaypas, chunchu kaypas, sirviente kaypas otaq libre kaypas, tukuy imantapas allinqa Cristollam, payqa lliw iñiqkunapim kawsachkan.

¹²Diosmi kuyasusqaykichikrayku akllasurqankichik payllapaqña kanaykichikpaq, chaynaqa mosoq pachawan pachakuchkaq hinayá allinkunata ruraspa reqsichikuychik llakipayakuspa, sumaq sonqo kaspá, humillakuspa, llampu sonqo kaspá hinaspa pacienciakuspa. ¹³Pipapas quejan kaptinqa aguantanakuspayá pampachanakuykuychik, chaynataqa rurankichik qamkunatapas Señor pampachaykusqaykichikman hinam. ¹⁴Tukuyman llaqqitqa kuyanakuychikyá, kuyanakuylam tukuy imatapas sumaqtaqa *allinyanachin. ¹⁵Cristopa qosusqaykichik hawka kawsakuypiyá takyaychik, chaypaq qayasuspaykichikmi huk cuerpollaman Dios hukllawasurqankichik. Chaynaqa agradecekuychikyá.

¹⁶Cristopa yachachikuyininkunayá sonqoykichikpi llimparichun. Sapakamayá yachachinakuspa kallpanchakanakuychik yupaychana takikunawan, cantokunawan hinaspa Espiritumanta kaq takikunawan, chaytaqa ruraychik tukuy sonqoykichikwan Diosman graciasta qostinyá. ¹⁷Tukuy ima rurasqaykichiktaqa otaq rimasqaykichiktaqa Señor Jesuspa sutinpiyá ruraychik, chaykunataqa ruraychik paynintakama Dios Taytaman graciasta qostinyá.

Iñiqkunapa ruranankunamanta

¹⁸Señorakuna, qosaykichikta kasukuychik Señorman ñisqaykichikrayku. ¹⁹Qosakuna, kuyaychik warmikichikta, amayá qaqchakachariychikchu. ²⁰Churikuna, tayta-mamaykichikta tukuy imapi kasukuychik, chayqa Señorpa agradonpaqmi. ²¹Tayta-mamakuna, ama piñachiyichikchu wawa-churikichikta chaynapi ama hukmanyarunankupaq. ²²Sirvientekuna, kay pachapi patronnikichikta imapipas kasukuychik, amayá qawasuptillaykichikchu allintaqa ruraychik, aswanqa Señornta manchakuspayá tukuy sonqowan kasukuychik. ²³Tukuy ima rurasqaykichiktaqa ruraychik Señorinchikpaq rurachkaq hinayá. ²⁴Yachasqaykichikpi hinapas Señorinchikmi qosunkichik tupasuqnichik herenciataqa. Qamkunaqa servichkankichik Señorinchik Cristotam. ²⁵Pipas mana allin ruraqmi ichaqa pagonta chaskinqa mana allin rurasqanmanta, Diosqa manam pimanpas sayapakunchu.

4 ¹Yaw patronkuna, qamkunapas sirvientekichik runakunamanyá imam kaqta qopuychik, amayá qonqaruychikchu, qamkunapapas hanaq pachapim kachkan kamachiqnichik.

²Ama pispaspayá Diosman graciasta qostin mañakuychik tuta punchaw. ³Mañakuychiktaqyá ñoqaykupaqqas, chaynapi Señorinchikpa munayninwan punku kichachkaq hina Cristomanta kunankama pakasqa allin noticianta willakamunaykupaq, chayraykum ñoqapas preso kachkani. ⁴Mañakuychikyá imam kaqta paymanta willakunaypaq.

⁵Allintayá kawsaychik mana ñiq runakunawan, tiempoykichiktapas amayá usuchiychikchu. ⁶Kachiwan tupachisqa hina sumaqllañayá kachun rimasqaykichikpas, yachaychikyá sapakamaman imaynam allin contestaytapas.

Cartapa tukuynimanta

⁷Kuyasqanchik wawqenchik Tiquicom willasunkichik imaynam ñoqa kasqaymanta, paymi mana saqewaspa yanapawarqa hinaspa ñoqawan kuskataq Señorinchiktapas servirqa. ⁸Qamkunamanmi kachamuni imaynam kasqaykumanta willasunaykichikpaq hinaspa qamkunata kallpanchasunaykichikpaq. ⁹Paywantaqmi hamuchkan Señorpi allin takyaq kuyasqanchik wawqenchik Onesimopas, payqa llaqtamasikichikmi. Paykunam willasunkichik tukuy ima kaypi pasakusqanmanta.

¹⁰Carcelpi presomasiy Aristarcom apachikamusunkichik saludokunata, apachimusunkichiktaqmi Bernabeypa primon Marcospas. Qamkunam paymanta kamachisqayta chaskirqankichik, sichum watukamusuptikichikqa allinllatayá chaskiykuychik. ¹¹Saludamusunkichiktaqmi Jesuspas, paypa huknin sutinqa Justom. Paykunallam ñiqkunamanta judio casta kaqkunaqa yanapaykuwarqa Diosninchikpa munaychakusqanmanta willakuptiy, paykunaqa ñoqapaqmi hatun consuelo karqa. ¹²Saludamusunkichiktaqmi Señorinchik serviq llaqtamasikichik Epafraspas, paymi tukuy tiempo qamkunapaq mañakuchkan tukuy sonqowan Diospa munasqanman hina qaqa hina sayanaykichikpaq hinaspa imapipas Diosman hapipakunaykichikpaq. ¹³Noqam testigo kani imaynam Epafrasqa qamkunapaq llamkasqanmanta, testigotaqmi kani Laodicea llaqtapi kaqkunapaqqas hinaspa Hierapolis llaqtapi kaqkunapaqqas llamkasqanmanta. ¹⁴Saludamusunkichiktaqmi kuyasqanchik doctor Lucaspas chaynataq wawqenchik Demaspas.

¹⁵Ñoqapa parteymantapas saludaykapuwaychikyá Laodiceapi kaq wawqe-paninchikkunata. Saludaykuychiktaqyá Ninfastapas wasinpi huñunakuqkunatawan.

¹⁶Kay cartata leeykuspaykichikyá apachiychik Laodiceaman chaynapi chay llaqtapi wawqe-paninchikkunapas leenankupaq. ¹⁷Niychiktaqyá wawqenchik Arquipotapas Señorninichik Jesucristopa kamachisqanta paypa sutinpi cumplinanpaq.

¹⁸Ñoqapa parteymantapas chaskiychikyá saludoyta. Yuyariychikyá carcelpi kasqayta. Qamkunapaqmi mañakuchkani Señorninichikpa favorninta.

TESALONICA LLAQTAMAN APOSTOL PABLOPA PUNTA KAQ CARTASQAN

Roma llaqtayoq runakunapa gobiernasqan Macedonia lawpim karqa Tesalonica llaqta, chay llaqtapipas Apostol Pablom Jesucristoman iñichirqa. Pablopa willakusqantam mana judío kaq runakuna anchallataña munaykuspanku Jesucristoman iñirqaku. Judío runakunam ichaqa Pablopa contranpi hatarirqaku rimasqanta harkakunankupaq, chayraykum Pabloqa chay llaqtamanta lloqsirqa. Chaywanpas paykunatam kuyakuywan yuyarirqa hinaspam paykunamanta ima noticiallatapas yachakuyta munarqa.

Kay cartaqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Tesalonicapi iñiqkuna Jesucristoman hapipakuspa allin takyasqankumanta, willakuntaqmi Diosta agradanapaq imaynam kawsanamantapas (1:1-4:12).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Señor Jesuspa kutimunanmanta (4:13-5:11).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun paykunata kallpanchaspan imakunam kunasqanmanta (5:12-28).

Cartapa qallariyinnimanta

1 ¹Ñoqa Pablom Silvanowan hinaspa Timoteowan apachimuykiku kay cartata Tesalonica llaqtapi kaq iñiqkunaman, qamkunaqa Dios Taytawan hinaspa Señor Jesucristowanmi huklla kachkankichik. Diostam mañakuchkani qamkunata favorecesunaykichikpaq hinaspa hawcallata kawsachisunaykichikpaq.

Tesalonica llaqtapi kaq iñiqkunapa allin ejemplonmanta

²Diosmanmi graciasta qoniku qamkunamanta tukuy tiempo qamkunapaq mañakuspayku. ³Yuyarinikumá Dios Taytanchikpa qayllanpi iñiykichikman hina llamkasqaykichikta, kuyakuynikichikman hina servisqaykichikta hinaspa Señorninchik Jesucristopi confiakuspa ñakariykuna aguantasqaykichikta. ⁴Diospa kuyasqan wawqepaniykuna, yachanikum Dios akllasusqaykichikta. ⁵Qamkunaman Cristomanta allin noticia willasqaykutaqa manam rimayllachu-rimarqaniku, chayqa chayamusurqankichik Chuya Espiritupa atiyinwanmi, cheqaptapuni convencesqa kaspaykum qamkunamanqa willarqaykiku. Yachasqaykichikpi hinapas allinnikichikpaqmi allinta portakurqaniku.

⁶Qamkunaqa ñoqaykupa hinaspa Señorpa ejemplontam qatichkankichik, llumpayta ñakarichkaspaykichikpas Diospa palabrantam chaskirqankichik Chuya Espiritupa kusikuy qosusqaykichikwan. ⁷Chaynapim qamkunaqa ejemploña kachkankichik Macedonia lawpi hinaspa Grecia lawpi llapallan iñiqkunapaqpas. ⁸Qamkunamanta qallaykuspanmi Señorpa palabranqa willakusqa karqa. Chayqa willakusqa karqa manamá Macedonia lawllapichu nitaq Grecia lawllapichu aswanqa tukuy hinastinpim. Diosman inisqaykichikmantaqa

lliwiñam yacharunku chaymi ñoqaykuqa manaña willakunaykuñaachu. ⁹Paykunañam willakuchkan qamkunaman imaynam chayamusqaykumantaqa hinaspam imaynam Diosman ñinisqaykichikmantaqa, willakuchkankutaqmi taytacha-mamachakunata qepanchakuruspa kawsaq cheqap Diostaña servisqaykichikmantapas. ¹⁰Willakuchkankutaqmi hanaq pachamanta Diospa Churin Jesus kutimunan suyasqaykichiktapas. Paytam Dios kawsarichirqa chaymi paypuni librawasunchik hamuq tiempokunapi castigomanta.

Tesalonica Ilaqtapi Pablopam Ilamkasqanmanta

2 ¹Wawqe-panillaykuna, yachasqaykichikpi hinapas watukamusqaykuqa manam yanqapaqchu karqa. ²Filipos Ilaqtapi kamisqa ñakarichisqa kachkaptiykupas Diosninchikmi kallpanchawarqaku chaymi mana manchakuspa willarqaykiku Diosmanta allin noticiata, willarqaykikumá achkallaña runakuna contraykupi sayarichkaptinkupas. ³Willarqaykikuqa manam pantachinaykupaqchu nitaq mana allin munasqaykuraykuchu nitaq engañanaykuraykuchu. ⁴Diosmá allinpaq chaskiwaspanku kunawarqaku allin noticiata willakunaykupaq chaymi willakuchkaniku. Manam runakuna agradaytachu munachkanikuqa aswanqa Dios-tam. Paymi prueban sonqoykuta. ⁵Qamkunataqa manam sumaqlataña rimaspachu alabarqaykiku, yachasqaykichikpi hinapas rimapayarqaykikuqa manam qollqeta kuyaspaykuchu. Diospas yachanmi chaytaqa. ⁶Manataqmi maskarqanikupas runakunapa alabasqan kaytachu nitaq qamkunapa otaq wakin runakunapa alabasqan kaytachu. Munaspaykuqa kamachikikumanmi karqa Cristopa *apostolnin kasqaykurayku. ⁷Ichaqa qamkunawanqa llampu sonqollam karqaniku. Ñoqaykuqa karqaniku wawankuna uywachkaq mama hinam. ⁸Qamkunataqa llumpaytam kuyarqaykiku chaymi qoytaqa munarqaykiku Diosmanta allin noticiallatañaachu aswanqa kikiykupa vidaykutawanñam, chaynataqa munarqaniku llumpayta kuyasqaykuraykum. ⁹Wawqe-paniykuna, qamkunaqa yuyachkankichikmi Ilamkaspayku pispasqaykuta. Mantienekunaykupaqmi tuta-punchaw Ilamkarqaniku, qamkunataqa manam gastachirqaykikuchu Diosmanta allin noticiata willaspaykuqa.

¹⁰Qamkunam Diospiwan testigo kankichik, ñiñkunapa qayllanpiqa Dios-llapaqñam kawsarqaniku allinta ruraspa hinaspam pipapas mana imanisqan.

¹¹Yachankichikmi imaynatam taytaqa churin rimapayasqanta, chaynam ñoqaykupas qamkunata kallpanchaykiku ¹²hinaspam kunarqaykiku Diospa churin hina allinta kawsanaykichikpaq. Paypunim qayasuchkankichik munaychakusqanmanwan hatunchasqa kanaykichikman.

¹³Chayraykum ñoqaykupas tukuy tiempo graciasta qoniku Diosman. Ñoqayku willaptiykum Diospa palabrantam chaskirqankichik, ichaqa manam runapa rimasqanta hinallachu aswanqa Diospa cheqap palabrantam hinam, chay palabraqa allintam rurachkan qamkuna ñiñkunapi. ¹⁴Wawqe-paniykuna, qamkunaqa qatichkankichik Judeapi kaq Diosninchik Cristo Jesuspi ñiñkunapa ejemplontam, paykunatam judiokuna ñakarichirqa, chaynam qamkunatapas Ilaqtamasikichikuna ñakarichisurqankichik. ¹⁵Judiokunam wañurachirqa Señor Jesusta hinaspam Diosmanta willakuqkunata, ñakarichiwaraqakutaqmi ñoqaykutapas, Diosta mana agradaspam llapa runakunapa contranpi kachkanku. ¹⁶Salvakunankupaq mana judio kaqkunaman allin noticia willanaykutam michakuwanku. Chaynata ruraspam aswan mastaraq huchankuta llimparichichkanku, ichaqa ñam chayaramunña paykunapaq wiñay castigo.

Pablopa yapatawan watukuy munasqanmanta

¹⁷Wawqe-panillaykuna, ñoqaykuqa as tiempollapaqmi qamkunamanta karunchasqa kachkaniku, ichaqa sonqoykupim tukuy tiempo kachkankichik. Anchata munaspam procurachkaniku qamkuna qawaykuyta. ¹⁸Chayraykum qamkuna watukuykuyta munachkaniku. Ñoqa Pablom achka kutita qamkunaman hamuyta munarqani ichaqa *Satanasmi harkakuruwarqa. ¹⁹Señorninchik Jesucristo kutimuptinqa ¿manachum qamkunarayku confiakusaqku? ¿Manachum qamkunarayku kusikusaqku? ¿Manachum qamkunarayku alabakunaykupaq premiotapas chaskisaqku? ²⁰Qamkunaraykumá Diosta hatunchasqaqku hinaspa kusikusaqku.

3 ¹Qamkunamanta manaña llakikunaypaqmi tanteanakururqaniku sapallayña Atenas llaqtapi qepanaypaq. ²Hinaspam kachamurqaykiku wawqenichik Timoteota. Paymi Dios serviypi yanapawanku, yanapawankutaqmi Jesucristomanta allin noticia willakuypipas. Paymi ñiynikichikpi qaqata hina sayanaykichikpaq kallpanchasunkichik, ³chaynapi chay ñakariykunapi ama hukmanyarunaykichikpaq. Yachankichikmi chaykuna ñakarinchiktaqa. ⁴Qamkunawan kachkasparaqmi nirqaykiku ñakarinchikmantaqa, yachasqaykichikpi hinamá chaykunaqa sucedekurqa. ⁵Chayraykum Timoteota kachamurqani qamkunamanta manaña llakikunaypaq hinaspa ñiynikichikmanta willawanapaq, yanqañataq tentakuq *Satanas tentarusunkichikman hinaptin llamkasqaykupus yanqapaq karunman.

⁶Timoteo kutiramuspantataqmi ñiynikichikmantawan kuyakuynikichikmanta, allin noticiata willawarqaku. Qamkunas tukuy tiempo yuyawaspaykiku rikuykuyta munawankiku imaynam ñoqaykupus qamkunata rikuykuy munasqaykuta hina. ⁷Wawqe-panillaykuna chay noticiatamá, qamkunamanta chaskirqaniku, anchatam consuelakurqaniku ñisqaykichikwan, sinchi llakisqa hinaspa waqasqa kachkaspaykupus. ⁸Señorpi qaga hina sayasqaykichikwanmi kisisqa kawsachkaniku. ⁹Qamkunaraykum llumpayta Diosman graciaستا qoniku paypa qayllanpi sinchi kusichiwaspaykikumanta. ¹⁰Tukuy tiempom llumpayta mañakuchkaniku qamkunata rikuykunaykupaq, chaynapi ñiynikichik pisiptin huntaykachinaykupaq.

¹¹Kikin Dios Taytanchikyá Señorninchik Jesucristopiwan ñanniykuta kicharichun qamkunaman hamunaykupaq. ¹²Señoryá masyachichun hinaspa llimparichichun kuyanakuynikichikta, llimparichichuntaqyá llapallan runakunapaqpas imaynam qamkunapaq kuyakuyniyku kasqanta hina. ¹³Señoryá ñiynikichikpi takyachisunkichik Dios Taytanchikpa qayllanpi mana huchayoq kanaykichikpaq hinaspa payllapaqña kawsanaykichikpaq, chaynaqa kachun Señorninchik Jesucristo payllapaqña llapallan sapaqchasqakunawan hamuptinyá.

Diospa agradonpaq kawsanamanta

4 ¹Wawqe-panillaykuna, qamkunatam yachachirqaykichik Diosta agradaspa kawsanaykichikpaq. Chaynatamá kawsachkankichik, Señor Jesusrayku rugakuspan mañakuykiku aswan mastaraq chaynata kawsanaykichikpaq.

²Qamkunaqa yachankichikñam Señor Jesuspa kamachikuynin qomusqaykuta. ³Diosqa munan mana huchayoq kanaykichiktam hinaspa mana huchapakuq kanaykichiktam. ⁴Sapakamayá warmiyuq kaychik ama huchallikuspa hinaspa respetayta yachaspa. ⁵Amayá mana allinkunataqa munaychikchu Dios mana reqsiq runakuna hinaqa. ⁶Chaynaqa amayá pipas wawqentaqa ofiendechunchu nitaq enga-

ñachunchu. Señorqa tukuy chaykunataqa vengakunqam. Ñam chaykunamantaqa willarqaykikuña. ⁷Diosqa qayawarqanchik manam hucha vidapi purinapaqchu, aswanqa payllapaña kawsanapaqmi. ⁸Chaynaqa kay nisqaykuna despreciaqqa desprecian manam runatachu aswanqa Chuya Espiritu qosuqnichik Diostam.

⁹Wawqe-panintin kuyanakuymantaqa manañam necesitankichikñachu qellqamunayta, Diosqa ñam yachachisurqankichikña kuyanakuymantaqa.

¹⁰Chaynamá rurachkankichik Macedonia lawpi llapallan wawqe-panikunawanpas, chaywanpas ruegakuykichikmi aswan mastaraq kuyanakuymankichikpaq.

¹¹Hawkalla kawsakuyta munaspayá, ocupakuychik imapas ruranaykichikpi, kamachisqaykupi hinayá llamkaychikpas ¹²chaynapi Diosta mana reqsiqkunapas respetasunaykichikpaq chaynataq imapas mana pispusunaykichikpaq.

Señor Jesupa kutimunanmanta

¹³Wawqe-panillaykuna, munachkanikutaqmi wañuqkunamanta yachanaykichiktapas chaynapi mana confianzayoqkuna hina ama llakikunaykichikpaq. ¹⁴Jesus wañukuspa kawsarimusqanta creptinchikqa Diosmi Jesustawan pusamunqa kawsarichisqan iñiqkunata.

¹⁵Kaykunataqa nikiku kikin Señorpa nisqanman hinam, Señorpa kutimunanmanta qepaspa kawsaqkunaqa manam puntasunchu wañuqkunataqa. ¹⁶Kikin Señorpunim uraykamunqa hanaq pachamanta kamachikuy qapariyinwan, *angelkunata kamachikpa qayakuyninwan hinaspa Diospa cornetillanpa qapariyinwan hinapinmi puntata kawsarimunqa Cristopi iñiq wañuqkuna. ¹⁷Chaymantam kay pachapiraq kawsaqkuna paykunawan kuska altoman hoqarisqa kasunchik puyukunapa ukunman Señorwan tupananchikpaq, paywanmi wiñaypaq kasunchik. ¹⁸Kay nisqaywanyá kallpanchanakuychik.

5 ¹Wawqe-panillaykuna, tiempokunamantawan punchawkunamantam ichaqa mana necesariochu qellqamunay. ²Yachasqaykichikpi hinapas Señorqa hamunqa mana yachasqanchik punchawpim, payqa hamunqa tutallan suwa hamuchkaq hinam. ³Runakunam ninaku: “Hawkañam, seguroñam kachkanchik” nispa, hinachkaptinmi qonqayllamanta puchukarunaku, dolorwan hapichikuq warmi hinam kanqaku, manapunimá lluptinqakuchu. ⁴Wawqe-panillaykuna, qamkunam ichaqa mana utapichu kachkankichik, chaynaqa hamunan punchawqa manam suwa hinachu tarimusunkichik. ⁵Qamkunaqa kanchaymanta hinaspa punchawmanta kaqmi llapallaykichik kanchik, ñoqanchikqa kanchik manam tutayaymanta kaqchu. ⁶Chaynaqa amayá wakinkuna hina puñukuqlachu kasun, aswanqa rikchaspayá cuidakusunchik. ⁷Puñuqkunaqa tutam puñunku, sinkaqkunapas tutataqmi sinkanku. ⁸Punchawmanta kaqkunayá ichaqa cuidakusunchik, soldadopa qasqon harkaqqwan churakuq hinayá iñiyinchikwan chaynataq kuyakuyninchikwan harkachikusun, salvasqa kasqanchikyá kachun harkaqa casco hina. ⁹Diosqa churawarqanchik manam castigawananchikpaqchu aswanqa Jesucristopa rurasqanwan salvasqa kananchikpaqmi. ¹⁰Jesucristom ñoqanchikrayku wañurqa chaynapi kawsaspapas otaq wañuspapas paywan kuska kananchikpaq. ¹¹Chaynaqa kunan rurasqaykichikpi hinayá kallpanchanakuychik hinaspa yanapanakuychik.

Iñiqkunata Pablo kallpanchasqanmanta

¹²Wawqe-panillaykuna, qamkuna ukupi llamkaqkunapaqyá kachun reqsi-kuynichik, paykunaqariki Señorpa rantinmim kamachisuchkankichik hinaspa consejasuchkankichik. ¹³Llamkasqankuraykuyá paykunataqa sinchita kuyaychik hinaspayá qamkunapurapas hawkalla kawsakuychik.

¹⁴Wawqe-panillaykuna ruegakamuykikum qellakunatapas anyanaykichikpaq, hukmanyasqakunatapas kallpanchanaykichikpaq, mana kallpayoqkunatapas yanapanaykichikpaq hinaspa llapallanwanpas pacienciakunaykichikpaq.

¹⁵Amayá pipas mana allin ruraqkunamanqa mana allinwanqa kutichichunchu, qamkunapuraqa tukuy tiempoyá allin kaqkunata ruraychik, chaynatayá ruraychik llapallanwanpas.

¹⁶Tukuy tiempoyá kusionqa kaychik. ¹⁷Tukuy tiempoyá Diosta mañakuychik.

¹⁸Tukuy imamantayá Diosman graciasta qoychik, chaynatam Dios munan Jesucristopi kasqaykichikrayku.

¹⁹Chuya Espiritupa ruraynintaqa amayá amachaychikchu. ²⁰Amayá despreciaychikchu Diosmanta willakuqkunapa nisqankutaqa. ²¹Tukuy ima nisqankuta pruebaspayá allin kaqta waqaychaychik. ²²Waqaychakuychikyá tukuy mana allinkunamanta.

²³Hawkayay qokuq kikin Diosninchikyá espirituykichikta, almaykichikta hinaspa cuerpoykichikta lliwta chuyanchaykuchun, mana huchayoqtayá waqaychasunkichik Señorninchik Jesucristo hamunankama. ²⁴Qayasunqikichikqa confiakunapaqmi, chayraykum payqa cumplinqa.

²⁵Wawqe-panillaykuna, mañakuychikyá ñoqaykupaqpas.

²⁶Llapallan wawqenchikkunatayá saludaykuychik abrazowan.

²⁷Señorpa sutinpim kamachikichik, kay cartataqa leeychikyá llapallan ñiqkunapaqpas.

²⁸Señorninchik Jesucristoyá favorecesunkichik.

TESALONICA LLAQTAMAN APOSTOL PABLOPA ISKAY KAQ CARTASQAN

Pablopa punta apachisqan cartawanmi Tesalonicapi ñiñkuna pantaypi hina rikurirur-qaku. Paykunapaqmi rikchakurqa Jesucristopa kutimuyninqa chayaramusqanpaqña. Chay pantaykunamanta paykunata horqonanpaqmi kay cartata Pablo qellqarqa (3:6-12).

Kay cartaqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cartapa qallariyninmanta hinaspa Jesucristo kutimuspan juzganamanta (1:1-12).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesucristo kutimuptin imakunam pasanmanta (2).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Cristoman ñiñkunaqa imaynam kawsanankumanta hinaspa despedikusqanmanta (3).

Willakuntaqmi Pablopa kayna consejasqanmantapas: “Pipas mana llamkayta munaspaqa amataq mikuchunchu” nispa (3:10).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Pablom Silvanowan hinaspa Timoteowan apachimuykiku kay cartata Tesalonica llaqtapi ñiñkunaman, qamkunaqa Dios Taytawan hinaspa Señor Jesucristowanmi huklla kachkankichik. ²Dios Taytawan Señor Jesucristotam mañakuchkani qamkunata favorecesunaykichikpaq hinaspa hawkallata kawsachisunaykichikpaq.

Jesucristo kutimuptin Diospa juzganamanta

³Wawqe-panillaykuna, qamkunamantam Diosman tukuy tiempo graciasta qonayku, allinmá chayqa, chaynataqa ruranyaku qamkunapa ñiynikichik yapakusqanraykum chaynataq sapakamapa kuyanakuynikichik mirasqanraykum. ⁴Qatikachasqa kaspaykichikpas chaynataq ñakarichisqa kaspaykichikpas pacienciawan hinaspa ñiynwan aguantasqaykichikraykum Diosman ñiñkunapa huñunakuyninkupi qamkunamanta alabakuniku. ⁵Kayqa qawachiwanchik Diospa juicionqa justo kasqantam, qamkunaqa Diospa munaychakusqanpaqñam *kankichik, chayraykum ñakarichkankichikpas.

⁶Diosqa justom, qamkuna ñakarichisunikichiktaqa chayna ñakariywantaqmi ñakarichinqa. ⁷Kunan ñakariqkunamanmi wiñaypaq samayta qosunkichik ño-qaykumanwan, chaynataqa qosunkichik Señor Jesucristo hanaq pachamanta atiy qosqan angelninkunawan rupachkaq ninapi hina rikurimuspanmi. ⁸Hinaspam Dios mana reqsiqkunatawan Señorninchik Jesusmanta allin noticia mana kasukuqkunata vengakunqa. ⁹Paykunaqa wiñaypaq castigasqa kaspam Señorpa qayllanmanta hi-

naspa suma-sumaq atiyinmanta qarqosqa kanqaku. ¹⁰Payllapaqña kawsaqkunam chay punchawpi Señorita alabanqaku hinaptinmi llapa iñiqkunapas admirakun- qaku, chaypim qamkunapas kankichik willasqaykuta creesqaykichikrayku.

¹¹Chayraykum tukuy tiempo mañapuykiku. Diosninchikyá qespichisunkichik qayasusqaykichikman hina, atiyinwanyá cumplichun tukuy allin munasqay- kichikta, cumplichuntaqyá iñiyinichikwan rurasqaykichiktapas. ¹²Chaynapim Diosninchik hinaspa Señor Jesucristo favorecesuptikichik Señor Jesuspa sutin hatunchasqa kanqa qamkunapi, paypitaqmi qamkunapas hatunchasqa kankichik.

Chinkananpaq citasqa runamanta

2 ¹Wawqe-panillaykuna, Señor Jesucristopa hamunanmantawan paywan kuska huñunakunanchikmantam ruegakamuykichik. ²Amayá facillataqa pipas chaqwarusunkichikchu, amataqyá mancharikuykichikchu “Señorpa kutimunan punchawqa chayaramunñam” nispa willasuptikichikpas. Willasunkichikqa Espiritupa atiyinwan rimachkaq hinaraqmi, sumaq palabrawanraqmi hinaspa cartaykutapas chaskichkaq hinaraqmi. ³Amayá piwanpas engañachikuykichikchu, puntataqa runakunam Diosta qepanchakunqaku hinaptinmi rikurimunqa leyta mana kasukuq runa, chay runaqa chinkananpaq citasqañam kachkan. ⁴Paymi hatarispa hatunchakunqa Diospa sutinwan sutichakuqkunapa contranpiwan yu- paychana kaqkunapa contranpipas. Diospa templonpi tiyaykusparaqmi “Diosmi kani” nispa Dios tukunqa.

⁵¿Manachu yuyankichik qamkunawan kachkaspayraq chaykuna nisqaytaqa? ⁶Qamkunaqa yachankichikmi chaytaqa kunan imam harkasqanta chaynapi imam tiemponpiña rikurimunpanpaq. ⁷Chay pakasqa kaqraq mana allinpa espiritun- qa ñam obrachkanña, ichaqa chay harkaqninpa suchurinallantañam suyachkan. ⁸Hinaptinmi rikurimunqa leyta mana kasukuq runa. Paytam Señor wañuchinqa samayllanwan, kancharistin rikurimuspanmi paytaqa chinkarachinqa. ⁹Leyta mana kasukuq runaqa hamunqa *Satanaspa kallpanchasqanmi, llullakuspanmi ru- ranqa admirakuypaq milagrokunata hatun atiyinwan. ¹⁰Imaymana engañoowanmi pusanqa llapallan chinkananpaq kaqkunata salvakunankupaq cheqap yachachikuy chaskiyta mana munasqankurayku. ¹¹Diosmi paykunaman kachamun engañoqnin- kuta llulla kaqkunapi creenankupaq. ¹²Llapallankum cheqappi mana creespanku mana allinkunamantaraq kusikunku chaynapi castigasqa kanankupaq.

Iñiqkunata Pablo kallpanchasqanmanta

¹³Señorpa kuyakusqan wawqe-panillaykuna, ñoqaykuqa tukuy tiempom graciasta qonayku Diosman qamkunamanta. Diosmi puntamantaraq akllasurqan- kichik Espiritupa chuyanchasusqaykichikwan chaynapi cheqap kaqta chaskispa salvakunaykichikpaq. ¹⁴Chaypaqma qayasurqankichik allin noticiata willasqay- kuwan chaynapi Señor Jesucristopa reqsisqa kayninta haypanaykichikpaq.

¹⁵Chaynaqa wawqe-panillaykuna, takyaspayá hatalliyichik simiykuwan hinas- pa cartaykuwan yachachimusqaykuta. ¹⁶Kikin Señorinchik Jesucristowan Dios Taytanchikmi favorecewanichik, kuyawaspanchikmi wiñaypaq consuelawanchik confianzata qospa. ¹⁷Paypuniyá sonqoykichikta kallpanchachun hinaspayá takya- chisunkichik tukuy ruraynikichikpiwan allin rimaynikichikpi.

Diosta mañapuwayku

3 ¹Wawqe-panillaykuna, ñoqaykupaqpas Diostayá mañakuychik chaynapi paypa palabrantamirachiptiyku Diosta alabaspagamkuna hina chaskinankupaq. ²Mañakuychiktaqyá dañoruraq mana allinrunakunamanta Dios librawanankupaqpas, manamiki llapallankuchuiñinkuqa. ³Señorqaconfiakunapaqmi, paymi allintatakyachispa mana allinkunamanta waqaychasunkichik. ⁴Señorpimconfiakuchkanikukamachisqaykutaruranaykichikmantaqa, chaytaqariki ñam rurachkankichikña. ⁵Señoryá yanapachun sonqoykichikta chaynapi Diospa kuyakuyñintawan Cristopa paciencianta haypanaykichikpaq.

Llamkanamanta

⁶Wawqe-panillaykuna, kamachimuykikum Señor Jesucristopa sutinpi, karunchakuychikyá qella wawqe-panikunamanta, paykunaqa manam yachachisqaykuman hinachukawsachkanku. ⁷Qamkunaqa yachankichikñam ñoqayku hina imaynam kawsaytaqa. Qamkunawan kaspaykuqa manam qellakurqanikuchu. ⁸Manam pipamikuynintapas mañakurqanikuchu debaldeqa, aswanqatuta-punchaw pisipaspam llamkarqanikumikunaykupaq, chaynapim pitapas mana gastachirqanikuchu. ⁹Debernikichikman hinaqa yanapawankikumanmi karqa, ichaqa chaytaqaruranaykichikpaq. ¹⁰Qamkunawan kachkaspaykuraqmi nirqaykiku:

—Pipas llamkayta mana munaspaqa ama mikuchunchu —nispas.

¹¹Uyarinikum, qamkuna ukupis kachkanraq qellakuna, mana imapipas llamkaspas runakunapa asuntanman chapukuchkanku. ¹²Señorninchik Jesucristoraykum chayna kawsaqkunata kamachispa anyamuniku, hawkalla llamkaspayá chaywan mikuchunku.

¹³Qamkunaqa wawqe-panillaykuna, allinkuna ruraytaqa amayá amiychikchu. ¹⁴Kay cartawan nimusqaykuta pipas mana kasukuptinqa, chay runatayá reqsipaykuychik hinaspayá ama hukllawakuychikchu chaynapi penqakunanpaq. ¹⁵Ichaqa amayá enemigota hinachu qawaychik aswanqa Señorpi ñiqmasikichikta hinayá anyakuychik.

Cartapa tukuyñinmanta

¹⁶Hawkayay qokuq Señoryá tukuy tiempo hinaspa tukuy imapipas hawkayayta gosunkichik. Llapaykichikwanyá Señor kachun.

¹⁷Ñoqa Pablom saludamuykichik kikiypuni qellqamuspay hinaspa cartapas kikiypuni firmamuspay, llapallan cartaykunapipas hina kaynallatam firmamuni.

¹⁸Señorninchik Jesucristoyá llapallaykichikta favorecesunkichik.

TIMOTEOMAN APOSTOL PABLOPA PUNTA KAQ CARTASQAN

Timoteomanmi Apostol Pablo qellqarqa iskay cartakunata, kaymi punta kaq cartan. Kayna cartakunatam sutichanku “iñiqkuna michiqkunaman cartakuna” nispa. Timoteopa mamanmi karqa judio castamanta, taytanñataqmi karqa Grecia nacionniyoq runa. Pablom Timoteowan reqsinakurqa Listra llaqtapi (Hechos 16:1-3). Timoteoqa karurqa Pablopa ancha kuyasqanmi hinaspa ancha yanapaqinmi.

Kay cartaqa iskay parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun pantachikuqkunata mana uyarinamanta, huñunakuyninkupi imam ruranankumanta, willakunataqmi huñunakuyninkupi kamachikuqkunamantapas (1-3).

Iskay kaq parteñataqmi willakun mozollaraq kayninpi imaynam Timoteoqa Jesucristo-man ñiqkunata michinanmanta (4-6).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Kuyasqay Timoteo, Ñoqa Pablom Cristo Jesuspa *apostolnin kani salvaq-ninchik Dioswan confiakusqanchik Cristo Jesus kamachiwasqanrayku. ²Iñichisqayraykum qamqa kanki cheqap churiy hina. Dios Taytanchiktawan Señorninchik Cristo Jesustam mañakuchkani qamta favorecesuspayki llakipayari-kusunaykipaq hinaspa hawcallata kawsachisunaykipaq.

Mana allin yachachikuykunamanta

³Macedonia lawman rispay ruegakusqayman hinayá quedaykuy Efeso llaqtapi wakinkunata kamachinaykipaq chaynapi amaña sapaq yachachikuykunata yachachinankupaq. ⁴Amataqyá kasuchunkuchu cuentokunatapas nitaq abuelokunapa sutinmanta manaña tukuy atina listatapas. Tukuy kaykunawanqa yanqa atipanakuyllamanmi chayanku. Manam yanapanchu Diospi confiakuspa paypa munasqanta ruranapaqqa.

⁵Kay kamachikuykunaga cheqaptapuni kuyanakananchikpaqmi, chay kuyana-kuyqa hamun limpio sonqomantam, allin concienciayoqmantam hinaspa cheqap ñiyniyoqmantam. ⁶Wakinkunam chayna kawsakuymanta karunchakuruspa yanqa atipanakuykunapi pantarunku. ⁷Paykunaga mana entiendechkaspankupas Bibliamanta yachachiyaraqmi munanku. Cheqaplataña rimachkaspapas manam yachankuchu imam nisqankutaqa.

⁸Yachanchikmi kamachikuykunaga allin kasqanta, chaytaqa sumaqta entien-despam yachachina. ⁹Yachasqanchikpi hinapas leyqa qosqa karqa manam allin runakunapaqchu aswanqa mana kasukuqkunapaqwan rebeldekunapaqmi, Dios

mana adoraqkunapaqwan huchasapakunapaqmi, huchallapi puriqkunapaqwan mana diosniyoqkunapaqmi hinaspa tayta-maman wañuchi-q- kunapaqwan runa wañuchi-qkunapaqmi. ¹⁰Leyqa huchapakuqkunapaqmi, qaripura kakuqkunapaqmi, runamasin suwaqkunapaqmi, llullakuqkunapaqmi, yanqapas-yanqa Diospa sutin rimaqkunapaqmi hinaspa allin yachachikuykunapa contranpi kaqkunapaqmi. ¹¹Chay allin yachachikuyqa yupaychasqanchik Diospa kunawasqan ancha allin noticiam.

Diosman graciasta Pablo qosqanmanta

¹²Señorninchik Jesucristom confianzapaq hapiwaspan serviqnin kanaypaq akllaykuwarqa hinaspa kallpanchaykuwarqa chaymi llumpayta agradecekuni. ¹³Ñawpaqtaqa payta insultaspaymi ñakarichirqanitaq payman iñiqkunatapas, chaynata ruraspamá paytaqa piñachirqani. Chaywanpas payqa llakipayarikuwarqam manaraq allinta yachaspay manaraq iñisqayrayku. ¹⁴Señorninchik llumpayta favorecewaspanmi kallpanchawarqa creenaypaq hinaspa kuyakuq kanaypaq, chayqa tarikun Cristo Jesusllapim.

¹⁵Cheqapmi kayqa, lliwmi creenanchik, Jesucristom kay pachaman hamurqa huchasapakunata salvananpaq, paykunamantaqa aswan huchallikuqraqmi kani. ¹⁶Chaywanpas Diosmi llakipayariyuwaspan paciencyakuwarqa puntata hinaspa lliw runakunaman qawachirqa Jesucristoman iñikuspalla ñoqa hina wiñaypaqña kawsanankupaq. ¹⁷Chayraykuyá Diosta yupaychaspá hatunchasun wiña-wiñaypaq. Payqa mana wañuq kaspam wiña-wiñaypaq munaychakuchkan, payqa mana rikuy atinam. Chullallam Diosqa. Amén.

¹⁸Timoteo, churiy hina kaptikim kamachimuyki kayta: ñawpaqmantaraqanmanta nisqankuta uyarispayá allin peleachkaq soldado hina seguiy mayna sasaña kaptinpas. ¹⁹Conciencyakipa nisusqaykitayá ruray iñisqaykipi seguispa. Chayman hina mana kawsaqkunaqa yakupi heqepachkaq hinam iñiyininkuta chinkarachinku. ²⁰Chaynatam pantarurqaku Himeneowan Alejandropas. Chaymi rimasqankuwan Diosta manaña piñachinankupaq qoykuni *Satanaspa makinman.

Imaynam Dios adorananchikmanta

2 ¹Imamantapas puntataqa Diosninchiktam mañakunanchik llapallan runakunapaq, paykunapaqmi orakunanchik ruegoakunanchik hinaspa agradecekunanchik. ²Mañakunanchiktaqmi lliw gobiernaqkunapaqpas chaynataq autoridadkunapaqpas, chaynapi allinlla hinaspa hawkalla kawsaspa Diosta allinta servinapaq hinaspa payman agradaqta kawsanapaq. ³Kayqa allinpunim hinaspa salvaqninchik Diospa agradonpaqmi. ⁴Diosninchikqa munachkanmi llapallan runakuna salvakunankuta hinaspa cheqap yachachikuy reqsinankuta. ⁵Hukllam Diosqa, hukllataqmi Diosninchikwan runakunata *allinyanachiqpas, chay allinyanachiqqa Jesucristom, runayaruspanmi ⁶llapallanchikta salvawananchikpaq kikinmanta entregakurqa hinaspa rantinchikpi wañupuwraqanchik. Kaykunatam Dios reqsichiwananchik munasqan tiempopi. ⁷Chaypaqmá Dios akllawarqa *apostolnin kaspay mana judio kaq runakunaman Jesucristomanta willakunaypaq. Paykunatam yachachichkani cheqap yachachikuykunata hinaspa imaynam iñinankuta. Ñoqaqa cheqaptapunim rimachkani, manam llullakunichu.

⁸Ñoqam munachkani tukuy hinastinpi kaq runakuna makinkuta hoqarispanku Diosta chuya sonqolla mañakunankuta, chaytaqa rurachunku ama piñakuspáyá hinaspa ama atipanakuspáyá. ⁹Warmikunapas humildadwanýa pachakuchunku chaynapi

ama pitapas hukmankunata piensachinankupaq, amataqyá allichapakuchunkuchu llumpayta ñaqchapakuspaqa, amataqyá adornakuchunkuchu qorimanta alhajakunawanpas nitaq *perlaskunawanpas nitaq preciopa chanin pachakunawanpas.

¹⁰Aswanqa allin kaqkunata ruraspayá Diospa agradonpaq kawsaq warmikuna hina reqsichikuchunku. ¹¹Warmikunaqa upallallayá uyarichunku yachachikuykunata kasukuspa. ¹²Warmikunataqa manam permitinichu huñunakuykunapi yachachinankuta nitaq qarikunapi munaychakunankutapas aswanqa upallallayá uyarichunku. ¹³Diosqa puntataqa Adantam unancharqa, chaymantañam Evataqa. ¹⁴culebraqa manataqmi Adantachu engañarurqa aswanqa Evatam, paymá huchallikururqa. ¹⁵Chaymi warmiqa wachakuywan ñakarichkaspapas salvakunqa Diospi confiakuspa, runamasinta kuyaspa, mana huchapi kawsaspa hinaspa mana pitapas hukmankunata piensachispa.

Iñiqkuna nanachikuqkunamanta

3 ¹Cheqapmi kayqa: “Iñiqkuna nanachikuyta pipas munaspanqa, allin oficiotam munachkan”. ²Iñiqkunamanta nanachikunapaqqa mana pipapas anyananmi kanan, huk warmiyolla, imamantapas controlakuq, allin piensaq, respetana, visitakuna allin chaskiykuq, allin yachachikuq, ³tomaykunapi mana purikuq, peleollapi mana purikuq, pacienciakuq, mana atipanakuq, qollqellaman mana qokuruq. ⁴Chayna runaqa kanan wasinpi kaqkunawan kasuchikuqmi hinaspa churinkunata educaspa paykunawan respetachikuqmi. ⁵Wasinpipuni mana imayna kamachikuyta atispaqa ñimaynataq Diosman ñiqkunataqa nanachikunman? ⁶Chayllaraq ñiikuq runaqa manam kanmanchu ñiqkunamanta nanachikuqqa, yanqañataqmi hatun tukuruspan diablo hina castigasqa kanman. ⁷Mana ñiqkunapas lliwmi chay nanachikuqtaqa respetananku. Mana chayqa paymanta mana allinta rimaptinkum paypas diablopá pantachikuyninman urmaykunman.

Diaconokunamanta

⁸*Diaconokunapas allin respetana runakunam kananku, mana yanqa rimaq, tomaykunapi mana purikuq hinaspa mana yanqamanta qollqe ganay munaq. ⁹Diaconoqa ñinanchikpaq Diospa revelasqankunatam conciençianpi allintapuni yachanan. ¹⁰Puntataqa pruebaychikyá allin otaq mana allin kawsasqantapas. Allin kasqanta yachaspaykichikqa *diaconopaqyá akllaychik. ¹¹Warmikunapas allin respetana warmikunayá kachun, paykunaqa kachun amayá cuento qepichu, imamantapas controlakuspayá tukuy imapipas confianza kachunku. ¹²Diaconokunaqa sapakamam huk warmiyolla kananku, paykunaqa kasuchikunankum churinkunawanpas chaynataq wasinpi kaqkunawanpas. ¹³Diaconokuna allinta ruraspankuqa runakunapa allin reqsisqanmi kanku, chaynapim aswan confianzawanraq willakunku imaynam Jesucristoman ñisqankumanta.

Imaynam Diosman ñikusqanchikmanta

¹⁴Prontom qam watukaykamuyta munachkani ichaqa kay cartatam qell-qamuchkayki ¹⁵sichum unaramuptiyqa imaynatam Diosman ñiqkunaqa kikinkupura kawsanankumanta. Paykunaqa kawsaq Diospa wasin hinam kachkanku, wasipa pilarnin hina kaspankum cheqap kaqta takyachichkanku. ¹⁶Mayna hatunmi Diosman ñinanchikpaq revelawasqanchikqa:

Diosmi runayarurqa.

Espiritu yanapantinmi acusaqninkunata vencerqa.

Payqa angelkunapa qawasqanmi karqa.
 Llapallan nacionkunapim willakusqa karqa.
 Kay pachapi kaqkunapa iñisanmi karqa.
 Hanaq pachapipas chaskisqam karqa.

Iñyninku qepanchakuqkunamanta

4 ¹ Chuya Espiritum cheqaptapuni willawanchik tukupay punchawkunapiqa wakinkuna iñyninkuta qepanchakunankumanta, paykunaqa engañakuq espiritutaña kasukuspa demoniokunapa yachachikuyninkunataña chaskinqaku. ² Iskay uya llulla runakunatañam uyaringaku, chay llullakunaqa huchallikusqankutapas manañam musyakunkuchu mana concienciayoc rikurirusqankurayku. ³ Chayna runakunam harkakunqaku:
 —Ama casarakuychikchu, kay-wak mikuytaqa ama mikuychikchu —nispa.
 Diosmi lliw mikuykunataqa unancharqa payman agradecekuspa mikunanchikpaq. Chaymi iñiqkunaqa cheqap kaqta yachasqanchikrayku imatapas mikuchwanchik. ⁴ Diospa tukuy ima unancharqa allinmi chaymi ima mikuytapas mana wischupakunanchikchu, chaytaqa Diosman agradecekuspa chaskikunanchik. ⁵ Diospa palabranman hina mañakuspa imallapas mikuykuyqa paypaq sapaqchasqañam.

Jesucristopa allin serviqninmanta

⁶ Kaykunata wawqe-paninchikkunaman yachachispaykiqa Jesucristotam allinta servichkanki. Imapim confiakunaykipaqmi qamqa ñawpaqmantaraq allin yachachisqa karqanki, chay yachasqaykitamá seguichkanki. ⁷ Amayá uyariychu mana valeq cuentokunataqa, aswanqa ejerciciota rurachkaq hinayá Diosman agradaqta ruray. ⁸ Ejerciciota ruraptinchikqa cuerponchikmi kallpata hapin. Chaymantapas aswan allinraqmi Diospa agradonpaq rurayqa chaynapi kay pachapipas hinaspa hanaq pachapipas allinta kawsananchikpaq. ⁹ Kaykunaqa cheqappunim chaymi lliw runakuna chaskinanku. ¹⁰ Chayraykum ñakaristinpas llamkanchik wiñay kawsaq Diosninchikpi confiakuspa. Payqa llapallanpa salvaqninmi ichaqa tukuy imamantapas llalliqaqta iñiqkunallapam. ¹¹ Kaykunata kamachispayá yachachiy. ¹² Mozoraq kasqaykiraykuqa amayá piwanpas despreciachikuychu, qamqa iñiqkunapa ejemplon kaspayá allinta reqsichikuy rimaynikipipas, portakuynikipipas, kuyakuynikipipas, iñynikipipas chaynataq chuya sonqo kaynikipipas. ¹³ Ñoqa chayamunaykamayá Diospa palabrantaleey huñunakuykunapi, yachachispaykiyá kallpanchay wawqe-paninchikkunata. ¹⁴ Amayá qonqaruychu *ancianokunapa mañapusqaykitaqa. Paykunaman Dios revelaykup-tinmi makinkuta hawaykiman churaykuspanku Diospa qosusqaykita willasurqanki. ¹⁵ Chaytaqa sonqoykiyá allinta takyachiy, chaynapim llapallanku qawanqaku imaynam aswan-aswan ñawpaqman risqaykita. ¹⁶ Chaynaqa cuidakuspayá allinta yachachiy. Chaynata ruraspaykiqa mana allinkunamantam salvakunki, salvankitapmi uyarisunqikikunatapas.

Iñiqkunawan imaynam kawsanamanta

5 ¹ Amayá qaqchaychu mayorniki señoqkunataqa, paytaqa rimapayay taytay-kita hinayá, mozokunatañataq wawqekikunata hina. ² Payayaqkunatapas kuyakuywanyá rimapayay mamaykita hina. Sipaskunatapas rimapayay panikikunata hinayá ama hukmankunata piensaspa.

³Yanapaykuyá necesitaq viudakunatapas. ⁴Sichu huk viudapa kanman wawan otaq willkanpas hinaspaqa paykunayá puntata yachachun wasinpi kaqkunapaq allin rurayta, tayta-mamanmanyá kuyakuywan kutichichun uywasqanmanta. Chayqa allinmi, Diosninchikqa chayna ruranatam munachkan. ⁵Cheqap necesitaq mana piyniyuq viudaqa Diosmanmi confiakun hinaspa tuta-punchaw mañakun. ⁶Mana allinkunapi puriq viudam ichaqa wañusqa hinaña kachkan. ⁷Yachachi-yá tukuy kaykunata chaynapi imantapas ama anyachikunankupa. ⁸Pipas ayllunkunata mana mantieneyta munaspanqa, tukuy manta llalliqtapa wasinpi yachaqkunata mana mantienespanqa qepanchakurunñam iñisqantapas, payqa Diosman mana iñiq runakunamantapas peorra qmi rikurirun.

⁹Listamanqa churay soqta chunka masnin watayoy viudakunallatayá, paykunaqa kanan qosan wañukuptin mana yapakuqkunallam. ¹⁰Paykunaqa allin ruraq kasqankuraykum reqsichikunanku wawankunatapas allin uywasqankumanta, samaykachikuq kasqankumanta, iñiqmasinkunata humildadwan serviykusqankumanta, ñakariqkunata yanapaykusqankumanta hinaspa tukuy imapas allin ruraq kasqankumanta.

¹¹Kallpanpiraq kaq viudakunataqa amaraqyá listamanqa churaychu. Paykunaqa Jesucristoman prometekusqankuta qonqaruspankum huktawan casarakuyta munanmanku. ¹²Prometekusqankuta mana cumplispankum huchallikunmanku. ¹³Mana imapas rurananku kaptinmi wasin-wasin purinmanku, cuento qepi rikuriruspankum yanqakunaman chapukunmanku mana rimanakunata rimaspa. ¹⁴Chaymi ñoqqa munayman kallpanpiraq kaq viudakunaqa huktawan casarakuspan wawayoy kanan-kuta, wasinkupi ocupakunankuta chaynapi enemigowan ama kamichikunankupa. ¹⁵Wakin viudakunaqa karunchakuruspankum *Satanastaña qatichkanku.

¹⁶Sichu iñikuq warmipa otaq qaripa kanman viudayaruy ayllunkuna hinaptinga, paymi chay viudakunataqa yanapanan chaynapi huñunakuyinpi kaq iñiqkuna ama paykunawan sasachakunapay, chayna kaptinqa iñiqkunaqa yanapanqa cheqap necesitaqkunallatam.

¹⁷Allin dirigeq *ancianokunataqa allinpaq hapispayá yanapaychik, tukuy manta llalliqtapa willakuqkunatawan yachachiqkunata. ¹⁸Bibliam nin:

—Erapa trillachkaq bueyestaqa amam senqapankichikchu —nispa.

Huklawpipas nichkantaqmi

—Llamkaqqa pagontam chaskinan —nispa.

¹⁹Amayá caso preciopaqpas hapiychikchu huk runalla *ancianota tumpaptinga, uyarispaqa-uyariychik iskay kimsa testigopa nisqantayá. ²⁰Huchapi puriqkunataqa llapallankupa qayllanpiyá qaqchay chaynapi paykunapas manchakunankupa.

²¹Dios Taytanchikpa, Señor Jesucristopa hinaspa akllasqan angelkunapa qayllanpim kamachiki kay yachachisqaykunata cumplinaykipaq, amam imatapas rurankichu pimanpas sayapakuspaqa. ²²Manaraq sumaqta pruebachkaspaykiqa amayá pimanpas makikita churaychu dirigente kananpaq chaynapi paykunapa huchanwan ama huchallikunaykipaq. Qamqa kawsay chuya sonqollayá.

²³Ama yakullatañachu tomay, tomayqa as vinotawanyá chaylla-chaylla wiksa nanaywan onqosqaykimanta.

²⁴Manaraq juzgasqa kachkaptinkupas sutichallam wakin runakunapa huchanqa, wakinkunapam ichaqa chaymantaña reqsichisqa kanqa. ²⁵Yachasqataqmi runapa allin rurasqankunaqa, mana chaylla yacharuptinchikpas siemprem pipas yacharunqa.

6 ¹ Servipakuqkunapas respetowanyá patronninkuta allinpaq hapichunku chaynapi Diosninchikmanta hinaspa yachachisqanchikmanta ama hukmanta rimanankupaq. ² Sichu sirvientekunapa patronnin ñiqmasin kaptinqa amayá ñiqmasin kasqanraykuchu menospaq hapichun. Aswanqa allintaraqyá servichunku chay patronqa ñiqmasin kasqanrayku hinaspa kuyay wawqen kasqanrayku. Kaykunata yachachispaykiyá kamachiy.

Imawanmi kusikunanchikmanta

³ Señorninchik Jesucristopa yachachikuyninkunata mana chaskispa hukmankunata yachachiq runaqa hinaspa Diosmanta yachachiykunapa contranpi kaqkunaqa ⁴ hatun tukuqmi, mana imapas yachaqmi hinaspa muspaypi hina rimakuspa atipanakuqmi, chayna atipanakuykunamantam mirarun envidianakuykuna, piñanakuykuna, kaminakuykuna hinaspa hukman piensaykuna, ⁵ chaymantam mirarun millay pensamientoyoq runakunapa atipanakuynin, chayna runakunaqa cheqap kaqtapas mana reqsispam piensanku: “Diosta servispayqa apuyarusaqmi” nispanku. ⁶ Arí, Diosta servispayqa qori-qollqeta hinam tarirunchik kapuqninchikwan contentakuyta yachaspanchikqa. ⁷ Nacespanchikqa kay pachamanqa manam imatapas apamurqanchikchu, chaynataqmi wañukuspanchikpas imatapas mana apasunchu. ⁸ Pachanchikpas mikunanchikpas kaptinqa, chaywanyá contentakusun. ⁹ Apuyaylla munaqkunaqa tentachikuspam pantayllaman hinaspa mana valeq kaqkunallaman wichiykunku, chaykunaqa apakun llakillamanmi hinaspa wañuyllamanmi. ¹⁰ Qollqella kuyayqa tukuy mana allin ruraykunapa mamanmi. Wakin runakunapas qollqellata kuyaruspankum Diosman ñisqankumantapas karunchakurunku hinaspa tuksikuchkaq hina llumpaysuta ñakarinku.

Ñiqkunaqa soldado hina kasqanchikmanta

¹¹ Qanmi ichaqa Diospa runan kanki, chaynaqa chay llapa mana allin ruraykunamanta ayqekuspaya imatapas allinta ruray, Diosta servispayá payllamanña hapipakuy kuyakuspa, pacienciakuspa hinaspa llampu sonqolla kaspá. ¹² Allin peleachkaq hinayá ñisqaykiqi kallpanchakuy chaynapi wiñay kawsayta haypanaykipaq. Chaypaqmi Dios qayasurqanki hinaptinmi ñisqaykimantapas willakurqankiña achka testigokunapa qayllanpi. ¹³ Qamtam kamachimuyki llapallan kawsachiq Diospa hinaspa Poncio Pilatopa ñawpaqninpi testimoniaquq Jesucristopa qayllanpi: ¹⁴ Señorninchik Jesucristo kutimunankamayá kay kamachimusqaykunata kasukuy ama huchallikuspa chaynapi ama pipas anyasunaykipaq. ¹⁵ Paytam Dios rikurichimunqa munasqan tiempopi. Diosllam tukuy atiyniyoq kamachikuqqa, reykunapa Reyninqa hinaspa señorkunapa Señorninqa. ¹⁶ Payllam mana wañuqqa, payqa mana asuykuy atina kanchaypim kawsakuchkan, paytaqa manam pi runapas rikurqachu nitaqmi rikuyta atinmanchu. Payllamá llumpay atiyniyoqqa, payllatayá yupaychasun wiña-wiñaypaq. Amen. ¹⁷ Llapa apukunatayá kamachiy ama alabakunankupaq hinaspa tukuruqla qori-qollqeman ama hapipakunankupaq, paykunaga kawsaq Diosllamanyá hapipakuchunku, payllam chaninninpiqa llapa imakunatapas kusikunanchikpaq qowanchik. ¹⁸ Allinkuna ruraypiyá apuqa kachunku, mana imayoqkunamanyá kusikuywan qochunku. ¹⁹ Chaynapim llapa imankunapas hamuq tiempokunapi kapunqa hinaspa cheqap wiñay kawsayta haypanqaku.

Cartapa tukuyinmanta

²⁰Timoteo, imam yachasqaykikunata yá sonqoykipi takyachiy, amayá uyarichu mana respetowan yanqapas-yanqa rimaqkunataqa nitaq iñisqanchikpa contranpi: “Ñoqaykuqa yachaywanmi rimaniku” nispa yanqa rimaqkunatapas.

²¹Chayna yachaq tukuq runakunata qatispankum wakin iñiqkunapas Diosmanta karunchakururqaku.

Diosninchikyá tukuy imapi favorecesunkichik.

TIMOTEOMAN APOSTOL PABLOPA ISKAY KAQ CARTASQAN

Pablopa qellqasqan kay iskay kaq cartapas punta cartan hinam.

Kay cartaqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Timoteo ancha kuyakuq hinaspa ancha iñinyoq kasqanrayku Diosman Pablopa agradecekusqanmanta, willakuntaqmi Jesucristopa allin soldadon hina Timoteopa takyananmantapas (1:1-2:13).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Diospa serviqnin kananmanta, willakuntaqmi tukupay punchawkunamantapas chaynataq tukuykunapaq yachachikuykunamantapas (2:14-4:5).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Pablopa imaynaw tarikusqanmanta, paymi mañakun Timoteo watukuykuqnin rinanta (4:6-22).

Cartapa qallariyinmanta

1 ¹⁻²Kuyasqay Timoteo, Diospa munasqanman hinam ñoqa Pablota Jesucristo allawarqa *apostolnin kaspaya paymanta willakamunaypaq. Diosmi prometewarqanchik Cristo Jesusman iñikuspanchik paywan kawsananchikpaq chaymi Dios Taytanchiktawan Señorinchik Cristo Jesusta mañakuchkani qamta favorecesupayki llakipayarisunaykipaq hinaspa hawkallata kawsachisunaykipaq. Qamqariki churiy hinam kanki.

Mana manchakuspa willakunamanta

³Tuta-punchawmi qanmanta yuyarispay mañakuyniyipi Diosman graciasta qoni. Paytam chuya sonqolla servichkani ñawpaq abueloykuna hina. ⁴Rakinakuptinchik waqasqaykita yuyarispaymi munani qanwan tupaykuspay llumpay kusikuyta. ⁵Yuyachkanim cheqaptapuni Diosman iñisqaykita. Ñawpaqmantaraqmi iñikurqa abuelayki Loidawan mamayki Euniceqa chaymi confiakuchkani qampas chayna iñinyoq kasqaykimanta.

⁶Makiyta hawaykiman churaykuspay mañakuptyimi Dios atiyta qosurqanki. Chay atiy qosusqaykitaqa amayá wañurachiychu. ⁷Diosqa Espirituntaqa qowarqanchik manam manchakunanchikpaqchu aswanqa atiywan, kuyakuywan hinaspa allinta qawakuspa kawsananchikpaqmi. ⁸Chaynaqa amayá penqakuychu Señorinchikmanta willakuytaqa nitaq payrayku preso kasqaymantapas. Aswanqa Jesucristomanta allin noticiaraykuyá ñoqa hina ñakariy Diospa kallpa qosusqaykiman hina. ⁹Diosmi salvawarqanchik hinaspa qayawarqanchik payllapaqña kawsananchikpaq, manam imapas allin rurasqanchikraykuchu aswanqa munasqanman hinallam, payqa kay pachatapas manaraq unanchachkaspanmi Cristo Jesusrayku favorecewarqanchik. ¹⁰Favorecewasqanchiktam kunan qawaykachiwan-chik salvawaqñinchik Jesucristopa hamusqanwan. Paymi wiñaypaq wañunanchikmanta libraykuwaspanchik allin noticianwan yachaykachiwan-chik wiñaypaq.

¹¹ Diosmi akllaykuwarqa Jesucristomanta allin noticiata willakunaypaq hinaspa *apostolnin kaspay yachachinaypaq. ¹² Chayraykum kaynataña ñakarini, aswanqa piman iñisqayta yachakuspaymi mana penqakunichu. Payqa atiyniyoq kasqanraykum Jesucristo kutimunankama waqaychaykunqa payman qosqay almallayta.

¹³ Chay cheqap yachachisqaykunaman hina yachachispayá iñiyiniyoq kasma kuyakuywan kawsay. ¹⁴ Ñoqanchikpi kawsaq Chuya Espiritupa yanapakuyninwanyá yachachisqayta sumaqta waqaychay.

¹⁵ Yachasqaykipi hinapas Asia lawmanta kaqkunaqa llapallanmi saqeruwán, saqeruwantaqmi paykunapa llaqtamasin Figelowan Hermogenespas. ¹⁶ Sonqoytaqa Oniseforollañam achka kutipi tiyaykachirqa, chayraykuyá wasinpi kaqkunamanta Señorninchik llakipayarikuchun. Preso kaptiypas mana penqakuspanmi. ¹⁷ Roma llaqtaman hamuspan sasallawanña maskaykuwarqa tariwanankama. ¹⁸ Señorninchikyá kutimuspan kuyapayarikuchun paymanta. Yachasqaykipi hinapas payqa Efeso llaqtapim anchallataña yanapawarqa.

Soldado hina kanamanta

2 ¹ Timoteo, qamqa churiy hinam kanki, kallpanchakuyá Cristo Jesuspa favorninwan. ² Achka runakunapa qayllanpi uyariwasqaykitayá yachachiy confianzayoq runakunaman chaynapi paykunapas hukkunaman yachachinankupaq.

³ Jesucristopa allin soldadon hinayá ñakariry. ⁴ Soldadoqa manam sapaq ruraymanqa chapukunchu aswanqa kamachiqnin agradayllatam munan. ⁵ Kallpaqpas premiota chaskinanpaqqa pukllaypa reglamentonman hinam kallpanan. ⁶ Chakrapi llamkaqqa paymi puntata cosechata chaskinan. ⁷ Kay nisqaykunapi yuyaymanaptikiqa Señorninchikmi lliwta entiendechisunki.

⁸ Amayá qonqaruychu Jesucristotaqa, imaynam kawsarimusqantaqa hinaspa Rey Davidpa miraynin kasqantaqa. Kay allin noticiatam willakuni, ⁹ chayraykumá aguantani ñakarirykunata. Runa wañuchiqtapas hina cadenawaptinkupas Diospa palabranqa manam cadenasqachu kachkan. ¹⁰ Chayraykum tukuyta ñakarichkani Diospa akllasqankunapaq chaynapi Cristo Jesusnintakama salvakuspa Dioswan wiñaypaq kawsanankupaq.

¹¹ Kaykunaqa cheqapmi:

Jesucristowan wañuspaqa paywanmi kawsakusun.

¹² Pacienciawan ñakarispapa paywanmi gobiernasun.

Payta negaruspaqa, paypa negasqantaqmi kasun.

¹³ Mana confiakuna kachkaptinchikpas

payqa confiakunapaqmi.

Diosninchikqa mana iskay kimsa rimaqmi.

Diospaq allin llamkaqmanta

¹⁴ Yuyarichispayá iñiqkunata kamachiy Diospa qayllanpi ama atipanakunankupaq. Chayna mana valeqkunata rimaspankuqa uyariqninkunatam iskayrayachinmanku. ¹⁵ Kallpanchakuyá Diospa chaskisqan kanaykipaq, allin llamkaq hinayá mana imamantapas penqakuspa Diospa cheqap palabranqa allinta yachachiy. ¹⁶ Amayá chapukuychu mana respetowan yanqapas-yanqa rimaykunamanqa. Chayna rimaqkunaqa aswan-aswanmi Diosmanta karunchakunku. ¹⁷ Chayna runakunapa yachachikuyninqa mirarun ismupakuy onqoy hinaraqmi, chayna yachachiqkunam kachkan Himeneowan

Fileto. ¹⁸Paykunam cheqapmanta pantarunku: “Wañuqkunaqa ñam kawsarirunkuña” nispa. Chaynapim wakin iñiqkunatapas pantachichkanku. ¹⁹Diosmi ichaqa mana kuyuriq cimientota hina churarqa kay pachapi, chaypim nichkan kaynata:

—Señorqa reqsinmi pim paypa kasqantaqa, chaynaqa Señorman hapipakuqkunaqa suchurikuchunyá mana allin ruraykunamantaqa —nispa.

²⁰Hatun wasipiqá imakunapas manam qori-qollqellamantachu tarikun, aswanqa kachkanmi kullumanta allpamantapas, wakinqa allin kaqkunapi servikunanpaqmi, wakinñataqmi sapa punchaw qanrachanapaq. ²¹Chaynam ñoqanchikpas Señorninchikpa allin utilizasqa kananchikpaqqa imapas mana allin yachachikuykunamanta ayqenanchik. Diosllapaqña sapaqchakuspaq listo-llaña kasunchik payta agradaspa imatapas allinta rurananchikpaq.

²²Jovenkunapa munapayasqanmanta ayqekuspayá allin kaqkunata ruray, Diospi confiakuspa hinaspa kuyakuyniyoq kaspayá hawkalla kawsay. Chaynatamá kawsanki Señorninchikta limpio sonqolla yupaychaqkunapiwan kуска. ²³Amayá chapukuychu runakunapa yanqa atipanakusqanmanqa. Yachasqaykipi hinapas chaykunaqa peleollapim tukun. ²⁴Señor serviqaqa manam peleollapichu purinan, aswanqa llapallanwanmi allinlla kanan, payqa kanan allin yachachikuqmi hinaspa mana sientikuqmi. ²⁵Llampu sonqolla kaspanmi contranpi kaqkunatapas yachaykachinan. Icharaqpas chaynapi paykunata Dios wanaykachinman cheqap palabranta reqsinankupaq ²⁶hinaspa chaynapi pantaypi kasqankuta reqsikupanku diablopa pantachikuyninmanta lluptinankupaq. *Satanasmi paykunataqa presocharurqa munayninman hinaña purinankupaq.

Tukupay tiempopi runakunaqa imaynam kanankumanta

3 ¹Yachanaykim tukupay tiempokunaqa sasallaña kananmanta. ²Runakunam kanqaku kkillanpaq munaqkuna, qollqella kuyaqkuna, hatun tukuspa alabakuqkuna, Dios insultaqkuna, mama-taytanku mana kasuqkuna, mana reqsikuqkuna, huchallapi purikuqkuna, ³mana kuyakuqkuna, mana pampachay munaqkuna, runakunapa contranpi rimaqkuna, mana controlakuqkuna, mana llakipayakuqkuna, allin kaqkunapa contranpi kaqkuna, ⁴runamasin traicionakuna, loco hina ruraqkuna, hatun tukuqkuna hinaspa Dios yupaychayta qepaman churaspanku kikinkupa munasqallanpi purikuqkuna. ⁵Yanqallam Diosta serviq tukunqaku, aswanqa sonqonkuwanqa manam creenqakuchu.

Chayna runakunamanqa amayá hukllawakuychu. ⁶Chayna runakunaqa wasin-wasin purispam engaňanku huchasapa warmikunata. Chay warmikunaqa tukuy rikchay munapayaykunapa intusqanmi kachkanku. ⁷Mosoq yachachikuykunata yachayta munaspapas chay warmikunaqa manam entiendenkuchu cheqap yachachikuykunataqa. ⁸Janeswan Jambresmi Moisespa contranpi karqaku, chaynam kay runakunapas cheqap yachachikuykunapa contranpi kachkanku. Mana allin pensamientoyoq kaspa Jesucristoman mana iñisqankuraykum Diospa mana chaskisqan kachkanku. ⁹Yachachisqankuqa manam llumpaytaqa wiňanqachu, lliwmi cuentata qokurunqaku yanqa yachachikuq kasqankumanta, Chaynamá pasakurqa Janeswan Jambreswanpas.

Tukuykunapaq Pablopa kunasqanmanta

¹⁰Qanmi ichaqa yacharunki yachachikuyniyta, imaynam kawsasqayta, imam munasqayta, pimanmi iñisqayta, pacienciakuq kasqayta, kuyakuq kasqayta, upallalla

ñakarísqayta, ¹¹perseguisqa kasqayta hinaspa ñakarísqayta. Yachankitaqmi Antioquia llaqtapi, Iconio llaqtapi hinaspa Listra llaqtapi runakunapa qatikachasqan kaspay ñakarísqaytapas, aswanqa Señormi tukuy chaykunamanta libraykuwarqa.

¹²Arí, Cristo Jesuspa agradonpaq kawsakuy munaqqa Cristorayku ñakarichisqam kanqa. ¹³Mana allin runakunawan engañaq runakunam ichaqa aswan mana allinmanraq chayanqaku, pantachispankum paykunapas pantachisqa kanqaku.

¹⁴Qamyá ichaqa qaqqa hina sayaspa yachasqaykikunata umaykiman churay, qamqariki yachankim pikunam yachachisusqaykitaqa. ¹⁵Qamqa warma kasqaykimantaraqmi Bibliapi yachachikuykunataqa yacharqanki, kay yachasqaykikunam Cristo Jesusman iníspa salvakunaykipaq servisunki. ¹⁶Bibliapi llapallan qellqasqa kaqkunaqa Diospa Espiritunpa qosqanmi, allinmi yachachiwananchikpaq, faltanchikkuna qawachiwananchikpaq, pantaypi puriptinchikpas allin ñanman kutirichiwananchikpaq hinaspa imaynam allin kawsakuy yachachiwananchikpaq ¹⁷chaynapi Diospa runankunaqa yachayniyoq kasma tukuy allinkunata rurananchikpaq.

Diospa palabran willakunamanta

4 ¹Cristo Jesusmi wañuqkunatapas hinaspa kawsaqkunatapas juzgaspa gobiernananpaq hamunqa, paypa hinaspa Dios Taytanchikpa qayllanpim kamachiki: ²Diospa palabrantayá willakuy allin tiempopipas chaynataq mana allin tiempopipas, runakunatapas faltanta qawachispayá qaqchay, kallpanchay hinaspa tukuy pacienciawan yachaykachiy. ³Chayamunqam tiempokuna allin yachachikuykunataqa manaña chaskinankupaq, paykunaqa achkallaña yachachikuqkunata huñukuruspam munasqallankuta uyarinqaku. ⁴Cheqap kaq yachachikuykunamanta karunchakuruspankum imaymana rikchaq cuentokunataña allinpaq hapinqaku. ⁵Qamyá ichaqa allinta tukuy tiempo piensay, ñakariykunata aguantaspaykiyá Cristomanta willakuy, imam ruranaykitaqa cumpliyá.

⁶Ñoqapaqa ñam wañukunay chayaykamuchkanña, wañurachiwaptinkuqa ripukusaqñam. ⁷Allin peleachkaq hinam llapa mana allinkunata venceruni, gananakuyipi kallpachkaq hinam chayaruniña maymi chayanayman, manataqmi kachakuykurqanichu inísqaymantaqa. ⁸Chayraykum allin kawsakusqaymanta premioy suyawachkan hanaq pachapi, chaytaqa allin arreglo ruraq Señornichikmi kutimuspan qowanqa, manataqmi ñoqallamanchu aswanqa kuyakuywan paypa kutimunanta suyaqkunamanwanmi.

Timoteoman imam kunasqanmanta

⁹Imaynata ruraspaykipas hamuyá qawaykuqniy. ¹⁰Demas sutiyoq wawqepas kay mundopi kaqkunata akllakuykuspanmi saqeruwaspam ripukun Tesalonica llaqtaman. Wawqenchik Crescenteñataqmi pasan Galacia lawman, wawqenchik Titoñataqmi pasan Dalmacia lawman. ¹¹Wawqenchik Lucasllañam ñoqawanqa kachkan. Marcoswanyá hamuychik, yanapawanapqami paytaqa munachkani. ¹²Tiquicotapas Efeso llaqtamanmi kacharuni. ¹³Hamuspaykiqa aparikamuwayá capayta, chaytaqa Troas llaqtapim saqepakamurqani Carpopa wasinpi, apamuwaytaqyá libroykunatapas, yanqataq qonqaramuwaq qalaspi qellqasqa libroykunata.

¹⁴Herrero Alejandrom tukuy mana allinta rurawarqa, Señornichikmi paganqa rurasqanman hina. ¹⁵Qampas paymantayá cuidakuy, payqariki yachachisqanchikpa contranpim rikurirun.

¹⁶ Autoridadkunapa qayllanman defiendekunaypaq chayllaraq yaykuptiyqa manam pipas yanapaykuwarqachu, lliwchankum saqeruarqaku. Diosnin-chikyá pampachaykuchun chayna rurawasqankumantaqa. ¹⁷ Señorinchikmi ichaqa yanapawaspan kallpanchawarqa, mana hukmanyaspaymi salvacionman-ta willakurqani chaymi mana judio kaqkunapas uyarirqaku. Señorinchikqa librawarqataqmi leonmantapas. ¹⁸ Payqa libraykuwanqam llapa mana allin ruray-mantapas hinaspa hanaq pacha munaychakusqanpaq waqaychawanqa. ¡Paytayá yupaychasun wiña-wiñaypaq! Amen.

Cartapa tukuyninmanta

¹⁹ Saludaykapuwayá Priscatawan Aquilata chaynataq Onesiforotapas wasinpi kaqkunatawan. ²⁰ Erastoqa qeparamurqa Corinto llaqtapim, Trofimotañataqmi saqeramurqani onqochkaqta Mileto llaqtapi. ²¹ Utqaymanyá hamuy manaraq para tiempo chayamuchkaptin. Saludamusunkim Eubulo, Pudente, Lino, Claudia hi-naspa llapallan wawqe-paninchikkuna.

²² Señorinchik Jesucristoyá qanwan kachun, paypuniyá qamkunataqa favorecesunkichik.

TITOMAN APOSTOL PABLOPA CARTASQAN

Titoqa karqa manam judio casta runachu ichaqa paypas ñiñkurqam Señor Jesucristoman, Pablopa puriqmasin kaptinmi payta saqerurqa Creta sutiyoq islapi chaynapi ñiñkunapa kamachiñninkunata churananpaq. Pablom kay cartata payman qellqarqa chaynapi chay kamachikuq churasqankunata consejananpaq.

Kay cartaqa tawa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun ñiñkunapa michiqnin imaynam kanankumanta hinaspa imakunam ruranankumanta, willakuntaqmi Jesucristoman ñiñkunapa imaynam kawsananmantapas (1).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Cristoman ñiñkunata imaynam anyananmanta (2).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun llapallan ñiñkunapa imam ruranankumanta (3:1-11).

Tawa kaq parteñataqmi willakun cartapa tukuyninmanta (3:12-15).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Pablom Diospa serviñnin hinaspa Jesucristopa *apostolnin kani. Paymi kamachiwarqa Diospa akllasqankunata ñiñchaynapi chaynapi Diosman cheqap agradayta yachanankupaq ²hinaspa wiñay kawsay confianzawanña suyanankupaq. Chaytaqa mana llullakuq Diosmi prometekurqaña una-unay ñawpaqmantaraq. ³Chaytam munasqan tiempokunapi salvañninchiq Dios kikinmanta yachachiwarqanchik, ñoqatam kamachiwarqa chaykunamanta willakunaypaq.

⁴Tito, kay cartataqa qellqamuchkayki ñiñqmasiy kasqaykiraykum, qamqariki cheqap churiy hinam kanki. Dios Taytanchiktawan salvañninchiq Jesucristotam mañakuchkani favorecesuspayki hawkallata kawsachisunaykipaq.

Creta lawpi Titopa llamkanaanmanta

⁵Yachasqaykipi hinapas Creta lawpim qamtaqa saqemurqayki mana ruray tukusqa kaqkunata tukunaykipaq hinaspa sapa llaqtapi ñiñkunapa huñunakusqankupi *ancianokunata churanaykipaq. ⁶Ancianokunaqa kanan mana pipapas penqananmi hinaspa chillalla warmiyochmi, churinkunapas kanan Jesucristopi ñiñspa mana pipapas penqananmi hinaspa kasukuqkunam. ⁷Ñiñkunawan cuentallikuq runaqa Diospa mayordomon kasqanraykum kanan pipapas imamantapas mana penqanan, payqa kanan manam hatun tukuqchu, manam piñakuruqchu, manam tomaykunapi purikuqchu, manam piwanpas peleaqchu nitaq qollqella kuyaqchu. ⁸Payqa kanan wasinpi samaykachikuqmi, allin kaqkunata kuyaqmi, allin pien- saqmi, allin ruraqmi, Diosllapaña kawsaqmi hinaspa kikintapuni controlakuqmi. ⁹Payqa waqaychayanmi chaskisqa cheqap yachachikuykunatapas chaynapi wakinkunatapas allin kaqkunata yachachispa kallpanchananpaq hinaspa chay yachachikuypa contranpi rimaqkunatapas upallachinanpaq.

¹⁰Arí, achkamá kachkanku mana kasukuq, yanqa rimaq hinaspa pantachikuq runakunaqa, judiokunamanta kaqkunaraqmi chaynaqa kachkanku. ¹¹Paykunataqa upallachinapunim, paykunaqa yanqamanta qollqella ganayta munaspankum mana yachachinankuta yachachispanku achka familiakunataña chaqwarunku.

¹²Diosninkumanta willakuq llaqtamasinkum paykunamanta nirqa:

—Creta lawmanta runakunaqa llullallañam hinaspa purun animal hina, miyuksapa qellakunam —nispa.

¹³Chaynata nispanqa cheqaptam paykunamantaqa rimarqa. Chaynaqa alli-allintayá paykunata qaqchapay chaynapi inisqankupi takyanankupaq. ¹⁴Amañayá paykunaqa uyarichunchu judiokunapa cuentolla rimasqankutaqa nitaq cheqap qaqmanta karunchakuqkunapa kamachikuyninkunatapaspas.

¹⁵Chuya sonqokunapaqqa allinta piensasqankuraykum tukuy imapas allinlla. Huchawan qanrchasqa mana iniqkunam ichaqa tukuy imatapas huchallapaq hapinku, chaynataqa hapinku piensasqankupas hinaspa concienkupas qanrchasqa kasqanraykum. ¹⁶Paykunam ninku: “Cheqaptam Diosta reqsiniku” nispa, rurasqankuwanmi ichaqa qawachikuchkanku mana chayna kasqankuta. Paykunaqa kachkan millakuypaqmi, mana kasukuqmi hinaspa allinkunata mana ruray atiqmi.

Iñiqkunapa imaynam kawsananmanta

2 ¹Qamqa rimariy allin yachachikuyman hinayá. ²Machu señorkunatayá rimapayay imamantapas controlakuspa respetachikuq hinaspa allin piensaq kanankupaq, paykunaqa inisqankupipas, kuyakuyninkupipas hinaspa pacienciayoc kayninkupipas allintayá takyachunku. ³Paya señorakunapas Diospa agradonpaqyá kawsachunku, amayá runamasinpa contranpiqa rimachunkuchu, amayá tomaymanqa qokuruchunkuchu, paykunaqa allin ruraytayá yachachichunku. ⁴Chaynata kawsaspan sipas warmikunata yachachinqaku qosankutawan wawanku kuyayta, ⁵allin piensayta, chuya sonqo kayta, wasinkupi imapas rurakuyta, allin sonqo kayta hinaspa qosanku kasukuyta, chaynapim Diospa palabranpa contranpiqa mana pipas rimanqachu.

⁶Mozokunatapaspas rimapayay allin piensaq kanankupaq. ⁷Tukuy ima rurasqaykipas kachun ejemployá. Yachachispaykiqa cheqapman hinayá respetowan yachachiy. ⁸Imam kaqtayá willakuy mana pipapas penqay atinanta chaynapi contrakuqkuna penqakuspanku mana allintaqa amaña ñoqanchikmanta rimanankupaq.

⁹Sirvientekunatapaspas rimapayayá, patronninkuta tukuy imapi kasukuspa kuyachikuq hinaspa mana kutipakuq kanankupaq. ¹⁰Patronninpataqa ama imantapas suwakuspayá confianza runakuna kachunku, chaynata ruraspan salvaqninchik Diospa yachachikuyninkunata vidankuwan tukuy imapi sumaqlataña qawachinqaku.

¹¹Diosmi favorninta llapallan runakunaman qawachiwarqanchik salvawananchikpaq. ¹²Paymi yachaykachiwanchik paytaña servispa kay pachapi mana allin munapayaykuna qepanchakuyta chaynapi allinta piensaspaña, allinta ruraspaña hinaspa Diospa agradonpaqña kawsananchikpaq. ¹³Chaynataqa kawsananchik salvaqninchik Jesucristopa sumaqlaña kancharichkaq kutimunanta kusikuywan hinaspa confanzawan suyaspanchikmi, payqa ancha munayniyoq Diosmi. ¹⁴Paymi kikinmanta wañupuarqanchik tukuy mana allin rurasqanchikmanta librawananchikpaq chaynataq huchanchikmanta chuyanchawananchikpaq, chaynapi paypa runankunaña kaspas allinkuna ruray munaqlaña kananchikpaq.

¹⁵Tukuy kaykunata kamachispaykiyá yachachiy hinaspa kallpanchay, anyaytaqyá mana kasukuqkunatapas. Amayá qamqa piwanpas despreciachikuychu.

Iñiqkunapa imam rurananmanta

3 ¹Paykunataqa yuyarichiytaqyá gobiernomanwan autoridadkunaman sujetakunankupaq, paykunata kasukuspáyá imapas allinkuna rurayta munachunku. ²Amayá pimantapas mana allintaqa rimachunkuchu nitaq peleollapipas purichunkuchu, paykunaqa kuyakuq kaspayá llampu sonqo kasqankuta ima rurasqankupipas qawachikuchunku llapallan runakunaman.

³Ñawpaqtaqa ñoqanchikpas karqanchik mana yuyayniyoqmi hinaspa mana kasukuqmi, pantaypi kaspam mana allin munapayaykunapa hinaspa tukuy imaymana viciokunapa apasqan karqanchik. Mana allinllapi piensas pam envidiakuspa kawsarqanchik, cheqnichikus pam kikinichikpura cheqninakurqanchik. ⁴Aswanqa salvaqninchik Diosmi sumaq sonqo kaynintawan runakunapaq kuyakuyninta reqsichiwarqanchik. ⁵Payqa salvawarqanchik manam allinkuna rurasqanchikraykuchu ichaqa kuyapayawaspallanchikmi. Chuya Espiritum huchanchikmanta mayllaykuwaspanchik mosoqmanta nacechiwarqanchik hinas pam mosoq runañã rurawarqanchik. ⁶Salvawaqninchik Jesucristoraykum tallichkaq hina Chuya Espirituta chaninninpi Dios qowarqanchik. ⁷Favorecewaspallanchikmi payqa mana huchayoqta hinaña chaskiykuwanchik chaynapi confianzawan suyasqanchik wiñay kawsayta chaskinanchikpaq.

⁸Cheqapmi kayqa chaymi aswanraq yachachinaykita munani chaynapi Diosman ñiqkunata imapas allin ruraykunallapi kanankupaq. Kayqa mayna sumaqmi hinaspa runakunapa allinninpaqmi. ⁹Qamyá ichaqa karunchakuy mana valeq atipanakuykunamanta, ñawpaq abuelokunapa sutin yachaymanta hinaspa leyrayku atipanakuspa piñanakuykunamanta, chaykunaqa mana imapaq valeqmi.

¹⁰Iñiqkunata umachaspa rakinachiq runataqa iskay kimsakama anyaykuspáyá qarqoruy. ¹¹Chay runaqa pantayman urmaykuspanmi huchallikuchkan, payqa yachakuchkanmi castiganaqña kasqanta.

Titoman imam kunasqanmanta

¹²Artemasta otaq Tiquicota qanman kachamuptiyqa Nicopolis llaqtapi tupananchikpaqmi utqamunki. Chaypim para tiempopi samayta piensachkani. ¹³Abogado Zenastaqa Apolostawanyá yanapaykuy tukuy atisqaykiwan chaynapi viajenkupi mana imapas pisinapaq. ¹⁴Iñiqmasinchikkunapas yachachunkuyá allinkunata ruraspa necesitaqkuna yanapaykuyta chaynapi rurasqankunawan allin ruruchkaq hina kanankupaq.

Cartapa tukuyninmanta

¹⁵Llapallan ñoqawan kaqkunam saludota apachimusunki. Saludaykapuwayá kuyaqninchik ñiqmasinchikkunatapas. Diosninchikyá tukuy imapi favorecesunkichik.

FILEMONMAN APOSTOL PABLOPA CARTASQAN

Apostol Pablo preso kachkaptinmi patronninmanta lluptikuq Onesimo sutiyoq sirviente paywan tuparurqa. Jesucristomanta willakusqanta uyarispanmi paypas iñikuykurqa hinaspan Pablotaña servirqa. Pablop yanapaqnin kachkaspanpas Roma llaqtayoq runakunapa leyninman hinaqa patronninmanmi kutichipunana karqa. Onesimopa patronnin Filemonqa karqa Cristoman iñikuqñam. Payqa karqa Colosas llaqtapi yachaqa iñikuna ukupi ancha reqsisqa runam. Payqa Pablowan ancha reqsinakuqmi karqa. Onesimota kutichinanpaq tantearuspanmi payta kacharqa patronninman cartayoqta. Chay cartapim mañakurqa allinllaña chaskiykunapaq ichaqa amaña sirvienteta hinañachu aswanqa Cristopi kuyasqan wawqenta hinaña.

Cartapa qallariyninmanta

¹Kuyasqay llamkaqmasiyku Filemon, Cristo Jesusrayku preso kaq ñoqa Pablom iñiqmasinchik Timoteopiwan cartamuykiku. ²Kay cartaqa paninchik Apiapaqmi, soldado hina peleaqmasinchik Arquipopaqmi hinaspa wasikipi huñunakuq llapallan iñiqkunapaqmi. ³Dios Taytanchiktawan Señorninchik Jesucristotam mañakuchkani qamta favorecesunaykipaq hinaspa hawcallata kawsachisunaykipaq.

Filemonpa kuyakuyninmantawan iñiyinmanta

⁴Diosta mañakuspaymi tukuy tiempo qanmanta graciasta qoni. ⁵Uyarinim Señorninchik Jesuspi aswan confiakusqaykimanta hinaspa llapallan iñiqmasinchikkuna kuyasqaykimanta. ⁶Diostam mañakuchkani iñisqaykimanta wakinkunaman willakuptiki Cristorayku tukuy ima allin kapuwasqanchikmanta sumaqta yachanankupaq. ⁷Wawqelláy, kuyakuqllaña kasqaykiwanmi hinaspa iñiqmasinchikkunapa sonqon tiyaykachisqaykiwanmi kusikuspay kallpanchakuchkani.

Onesimopaq Pablo mañakusqanmanta

⁸Cristopa *apostolnin kasqayraykum derechoy qani qamta kamachinaypaq. ⁹Chaywanpas ñoqa Pabloqa machuña kaspaymi hinaspa Jesucristorayku preso kunan kaspaymi kuyakuywan ruegakamuyki ¹⁰Onesimopaq. Paytaqa carcelpi kaspaymi iñichirqani, chayraykum payqa churiy hina.

¹¹Ñawpaqtaqa mana imapaq valeqmi karqa, kunanmi ichaqa iskayninchikpaq valeqña. ¹²Chaymi kuyasqayrayku kutichimuchkayki. ¹³Munaymanmi ñoqawanña kananta chaynapi Cristomanta allin noticiata willakusqayrayku preso kasqaypi qampa rantikiyi yanapaykuwananpaq. ¹⁴Ichaqa manam imatapas ruraymanchu manaraq qamta tapuchkaspayqa chaynapi allin rurasqaykiqa mana obligasqa kaspas sonqoykimanta kananpaq. ¹⁵Ichapas chaypaq Onesimoqa qanmanta karunchakurur-

qa chay- napi kutimuspan wiñaypaqña qanwan kananpaq. ¹⁶Payqa kanqa manam sirviente hinañachu, aswanqa kuyasqayki wawqe hinañam. Ñoqapas wawqeyta hinam kuyani, chaynaqa qamqa astawanraqmi kuyanayki, manam runamasinchik kasqanraykullachu aswanqa Señorinchikpi ñiqmasinchik kasqanraykum.

¹⁷Ñiqmasikipaq hapiwaspaykiqa paytapas ñoqata hinayá chaskiykuy. ¹⁸Icha imapipas piñachisurqanki otaq manukusurqankipas hinaptinga ñoqapa cuentaymanyá churaykuy. ¹⁹Ñoqa Pablom kikiypuni qellqamuchkayki “Pagapusqaykim” nispay, allinlla rimaypiqa qampas debewankim salvasqa kasqaykimantaqa. ²⁰Chaynaqa wawqelláy, Señorinchikman ñiqmasiy kasqaykiraykuyá kay valekusqayta arí niykullaway. Sonqoytayá tiyaykachiy Cristopi wawqey kachkaspaykiqa.

²¹Qellqamuchkaykiqa kasukunaykita hinaspa kay nimusqaykunamantapas aswanraq ruranaykita yachaspaymi. ²²Señorta mañapuwasqaykichikraykum confiakuchkani qamkuna watukaykamuyta, wasikiipi samakunaypaqyá allichaykapuway.

Cartapa tukuyninmanta

²³Cristorayku presomasiy Epafraismi saludamusunki, ²⁴saludamusunkitaqmi willakuqmasiy Marcospas, Aristarcopas, Demaspas hinaspa Lucaspas.

²⁵Señorninchik Jesucristoyá qamkunata favorecesunkichik.

HEBREOKUNAMAN CARTA

Kay cartapi qellqasqaman hinaqa kay cartaqa qellqasqa karqa judio runakuna kachkaspa Cristoman iñiqkunapaqmi. Paykunam runakunapa cheqnisqan kaspanku umachasqa karqaku Cristopi iñiyinkuta qepanchakuspa ñawpa iñiyinkuman hinaspa costumbrenkuman kutirikunankupaq. Chayraykum kay cartaqa qellqasqa karqa mana chaynata ruranankupaq.

Kay cartaqa pusaq parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun tukuymantapas llalliqaqa Jesucristontakama Tayta Dios rimapayawasqanchikmanta (1:1-3).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesusqa Diospa churin kachkaspanpas kasukuq kasqanmanta. Payqa Diosmanta willakuqkunamantapas hinaspa angelkunamantapas aswan hatunmi (1:4-2:18).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Jesucristoqa Moisesmantapas chaynataq Josueymantapas aswan hatunraq kasqanmanta (3:1-4:13).

Tawa kaq parteñataqmi willakun ñawpaq sacerdotekunapa jefemantapas Jesucristoqa aswan hatunraq kasqanmanta (4:14-7:28).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun Jesucristontakama Tayta Diospa contrato rurasqanmanta (8:1-9:28).

Soqta kaq parteñataqmi willakun Jesucristopa wañusqallanwan huchakunaqa pampachasqa kasqanmanta (10:1-31).

Qanchis kaq parteñataqmi willakun ñawpaq Israel runakunapa iñiyinmanta, willakunataqmi Cristoman iñiqkunaqa wañunankukama iñiniyoq kanankumantapas (11-12).

Pusaq kaq parteñataqmi willakun imaynam Diosta agradanamanta hinaspa tukuykunapaq saludokunamanta (13).

Churintakama Diospa rimapayawasqanchikmanta

1 ¹Ñawpaq tiempokunapim achka kutita willakuqninkunawan imaymana formapi abuelonchikkunaman Dios rimapayarqa. ²Kay tukupay punchawkunapiña-taqmi Churinwanña rimapayawarqanchik. Paytam Dios churarqa tukuy imakunata heredananpaq. Paywantaqmi cielokunapi kaqkunatapas chaynataq kay pachapi kaqkunatapas ruraraq. ³Paymi Diospa rikchaynin kasqanrayku qawachiwanchik Diospa kanchariyninta. Paymi atiyinwan kamachispan tukuy imakunata takyachin. Payqa huchanchikkunata mayllaykuspanmi Diospa alleqlawninpi tiyaykurqa.

Diospa Churinga angelkunamantapas aswan munayniyoqraq kasqanmanta

⁴Diospa Churinga admirakuypaq sutita herenciapi chaskisqanraykum angelkunamantapas aswan munayniyoqraq. ⁵¿Mayqannin angeltataq Diosqa nirqa:

—Qanmi Churiy kanki, kunanmi ñoqa Taytayki kani —nispa?

Nirqataqmi:

—Ñoqam paypaq kasaq Taytan. Payñataqmi ñoqapaq kanqa Churiy —nispapas.

⁶Piwi Churinta kay pachaman kachamuspanmi nirqa:

—Diospa llapallan angelninkunaqa paytayá adorachunku —nispa.

⁷Angelkunamantañataqmi nin:

Diosqa angelninkunatam wayrata hina ruran,
serviqninkunatañataqmi ninapa rupariyninta hina ruran.

⁸Churinmantañataqmi nin:

Diosnilláy,
qamqa wiña-wiñaypaqmi gobiernanki.
Allin arregloman hinam gobiernanki.

⁹Qamqa allin kaqtam kuyarqanki.
Mana allin ruraytañataqmi cheqninki.
Chayraykum Diospas akllasurqanki.
Qampa Diosnikim akllasurqanki.
Wakinmantapas qam kaqtaraqmi
kusikuywan huntaykusurqanki.
Miski asnaq aceitewan tallichkaq hinam
kusikuywan huntaykusurqanki.

¹⁰Nirqataqmi:

Señor, qallariyninpim kay pachata cimientarqanki.
Cielokunatam atiynikiwan unancharqanki.

¹¹Chaykuna puchukaruptinpas
takyankim qamqa.

Lliwmi pacha hina mawkayarunqa.

¹²Pachata hinam patararunki qamqa.
Mudachichkaq hinam mudarachinki qamqa.
Qanmi ichaqa hina kaqla kanki.
Mana tukuq watayoqmi kanki.

¹³Diosqa manataqmi haykappas angelninkunataqa mayqannintapas nirqachu:

Enemigoykikunata vencenaykamayá
*alleqniypi tiyaykuy.
Enemigoykikunata saruchinaykamayá
alleqniypi tiyaykuy.

¹⁴Llapallan angelkunaqa Dios serviq espíritu kunam, paykunaqa salvakunanku-
paq kaqkunata servinankupaqmi kachamusqa kachkanku.

Jesustaqa manapunim qepanchakunachu

2 ¹Chayraykum uyarisqanchikkunataqa hatun yuyaywan kasukunanchik chaynapi
amapuni pantarunapaq. ²Angelkunawan Diospa willachimusqanqa ancha-an-

cha valorniyuqmi karqa, chayraykum huchallikuspa mana kasukuq runakunatapas Diosqa derechonpi castigarqa. ³Chaynaqa ñoqanchikpas ¿imaynataq lluptichwanchik salvawananchikpaq Diospa hatu-hatun willakuyninta yanqapaq hapispaqa? Chay salvacionmantaqa Señormi puntata willakurqa hinaptinmi uyariqninkunapas cheqap kasqanpaq segurawarqanchik. ⁴Diospas segurawarqanchikmi atiyinwan hinaspa tukuy rikchaq admirakuypaq *milagrokunawan. Segurawanchiktaqmi munasqanman hina tukuy kay pachapi iñiqkunaman Chuya Espiritunta qowasqanchikwanpas.

Salvaqinichikpa runayarusqanmanta

⁵Nisqaypi hinapas kay pacha mosoqyachisqa kaptinqa manam angelkunawan-chu gobiernachinqa, ⁶chayraykum Bibliapi huk kaqnin kaynata nirqa:

¿Piraqtaq runaqa paymantaraq piensanaykipaq?

¿Pitaqsi mirayninpas paykunata yuyanaykipaq?

⁷Runataqa ruraraqanki

angelkunamantapas tumpaniraq menostamriki.

Coronawan churaq hinam

paytaqa respetana runataraq ruraykullanki.

Coronawan churaq hinam

paytaqa ancha reqsisqallataña ruraykullanki.

Rurasqaykikunapim payta gobiernaykachirqanki.

⁸Tukuylla imapapas hawanpimya churaykurqanki.

Chaynata ruraspanmi mana imatapas puchuspan tukuy imata Dios paywan vencerachirqa. Chaywanpas tukuy ima vencerachisqantaqa manaraqmi rikunchikraqchu. ⁹Jesustam ichaqa rikunchik, paytaqa angelkunamantapas tumpa menospaqraqmi Dios ruraturqa, ñakarispas wañusqanraykum paytaqa coronasqata hinaña hinaspa kanchariyan hatunchasqataña qawachkanchik. Runakunata Dios favoreceptinmi Jesusqa llapallanpa rantinpi wañurqa.

¹⁰Diosmi tukuy imataqa unancharqa, hina paytaqmi chaykunamantaqa nana-chikunpas. Paymi hanaq pachaman achkaq churinkunata pusayta munarqa. Chay churinkuna salvaqtam ñakarispas mana imapapas pisisqanta ruraturqa. ¹¹Dios-llapaqña runakunata sapaqchaq Jesuspas chaynataq sapaqchasqan runakunapas Dios Taytallamantam. Chayraykum Jesuspas mana penqakunchu sapaqchasqan-kunataqa wawqenwan sutichayta. ¹²Salmos libropim nichkan:

Qamllamantam wawqeykunaman

ñoqallayqariki willakullasqapas.

Qamllatañam alabllasqa

ñoqallayqariki huñunakuypipas.

¹³Huklawpipas nichkanmi:

—Ñoqaqa Diospim confiakuni —nispas.

Huklawpipas nichkantaqmi:

—Ñoqaqa Diospa qowasqan churiykunapiwanmi kachkani —nispas.

¹⁴Tayta-mamanchikpa churinkuna kaspanchikmi aychanmantawan yawarninmanta kanchik. Jesuspas ñoqanchik hina cuerpoyoqmi karqa, chaynaqa karqa wañuyta reqsispan wañuyti munaychakuq diablota chinkachinanpaqmi. ¹⁵Chayraykum Jesusqa wañuy manchakuqkunatapas libran, paykunaqa tukuy tiempom wañuyta sirvienten hina kawsallarqaku. ¹⁶Cheqaptapunipas payqa manam angelkunata yanapananpaqchu hamurqa aswanqa Abrahampa mirayninkunata yanapananpaqmi. ¹⁷Chayraykum wawqenkunaman tukuy imapi rikchakurqa chaynapi llakipayakuq hinaspas confiankunapaq kasqanrayku Diospa qayllanpi *sacerdotekunapa jefen kananpaq hinaspas runakunapa huchanmanta wañuspan Diospa piñakuyninta amachananpaq. ¹⁸Payqa Tentasqa kaspanmi ñakarirqa, chayraykum tentasqakunatapas atin yanapayta.

Moisesmantapas Jesusqa aswan munayniyoq kasqanmanta

3 ¹Wawqe-panillaykuna, qamkunaqa kachkankichik Diospaq rakisqam chaynataq hanaq pachapi huñunasqa kanaykichikpaq qayasqam chaynaqa Diospa kachamusqan *sacerdotekunapa jefen chaskisqanchik Jesucristopiyá yuyaymanaychik. ²Payqa confianza runam karqa churaqnin Diospa kamachisqanta cumplispa, payqa cumplirqa Diospa enteron wasinpi Moisespa rurasqanta hinam. ³Wasimantaqa ruraqninmi aswan reqsisqa, chaynam Jesuspas Moisesmantaqa aswan reqsisqa. ⁴Wasiqa runapa rurasqallanmi, Diosmi ichaqa tukuy imata ruraraq. ⁵Diospa wasinpim Moisesqa confianza runa karqa, chaywanpas payqa servikuqllam karqa imapas Diospa nisqankunamanta willakunanpaq. ⁶Cristom ichaqa Churi kasqanrayku Diospa wasinpi munayniyoq karqa, chay wasi hinam ñoqanchikpas kanchik paypi hatun confianzawan kallpanchakuspaqa.

Runankunataqa Diospuni samachisqanmanta

⁷Chuya Espiritum nin:

Kunan tiempopi Diospa nisqanta uyarichkaspaqa,

⁸amayá sonqoykichikta rumiyachiychikchu piñachiwasqanku punchawpi hinaqa, chunniqpi pruebawaspanku rurasqankuta hinaqa.

⁹Chay chunniqvim ñawpa abueloykichikkuna rurasqaykunata rikurqaku.

Tawa chunka watapuni chaykunata rikuchkaspankupas piñachiwaspankum pruebawarqaku.

¹⁰Chayraykum chay runakunawan piñasqa karqani, chayraykum paykunata kaynata nirqani:

“Tukuy tiempo pantaq sonqokunam kankichik” nispa.

“Ñanniykunatapas mana reqsiqmi kankichik” nispa.

¹¹Chayraykum piñakuyniyti jurarqani:

“Samanankupaq qosqaymanmi mana yaykunqakuchu” nispa.

¹²Wawqe-panillaykuna, cuidakuychikyá, yanqañataq mayqannikichikpas mana iñiq kaspas hinaspas mana allin sonqoyoq kaspas kawsaq Diosmanta rakikurunman. ¹³Tiempo kachkaptinraqqa sapa punchawyá kallpanchakuychik chaynapi mayqannikichiktapas hucha engañaptin sonqoykichik ama rumiyarunanpaq.

¹⁴Cristoman hukllawasqañam kachkankichik paypi iñisqanchik punchawpi hina mana iskayrayaspa wañunaykichikkama confiakuspaqa.

¹⁵Bibliam nin:

Kunan tiempopi Diospa nisqanta uyarispaykichikqa,
amayá sonqoykichikta rumiyachiychikchu
piñachiwaspanku punchawpi hinaqa.

¹⁶Diospa rimaspanta uyarichkaspankuqa ¿pikunataq payta piñachirqaku? Moisespa pusamusqan llapallan runakunam. ¹⁷¿Pikunapaqtaq Diosqa tawa chunka watapuni piñakururqa? Payqa piñakururqa contranpi huchallikuq chunniqpi wañuqkunapaqmi. ¹⁸¿Pikunamantaq jurarqa samanankupaq qosqanman mana yaykunankupaq? Payqa jurarqa mana kasuqninkunapa contranpim. ¹⁹Chaynaqa, mana confiakusqankuraykumá mana yaykuyta atirqakuchu.

4 ¹Diospa qosqan samakuyman yaykunanchikpaq promesan kachkaptinqa cuidakusunyá, yanqañataq mana yaykuchwanchu. ²Ñoqanchikmanpas paykunaman hinam salvakunanchikpaq allin noticia willawarqanchik. Paykunam ichaqa mana chaskirqaku uyarispankuta mana creesqankurayku. ³Creeqkunam ichaqa Diospa samay qosqanman yaykunchikña. Paymi nirqa:

Piñakuyniypim jurarqani:

“Samanankupaq qosqaymanqa manam yaykunqakuchu” nispa.

Chaywanpas kay pacha unanchasqanmantapunim Diospa rurasqankunaqa tukusqaña kachkan. ⁴Qanchis kaq punchawmantam Bibliapi nichkan:

—Diosmi qanchis kaq punchawpi tukuy ima rurasqanmanta samarqa —nispa.

⁵Huklawpipas nichkantaqmi kaynata:

—Samanankupaq qosqaymanmi mana yaykunqakuchu —nispa.

⁶Chaywanpas Diospa samay qosqanman yaykuqkunaqa kachkanraqmi. Salvakunankupaq allin noticia punta uyariqkunam mana creesqankurayku mana yaykurqakuchu. ⁷Unayña tiempokuna pasaruchkaptinpas Diosmi citarun “Kunan tiempopi” nispa. Davidwanmi nichirqa:

Kunan tiempopi Diospa nisqanta uyarichkaspaqa
amayá sonqoykichikta rumiyachiychikchu.

⁸Israel casta runakunaman Josuey samayta qoykuptinqa, manañachiki huk punchawmantaqa Diosqa rimanmanchu karqa. ⁹Chaynaqa Diospa runankunapaqqa kachkanraqmi *samana punchaw. ¹⁰Unanchasqankunata tukuruspanmi Diosqa rurasqankunamanta samarqa. Chaynam paypa qosqan samayman yaykuqpas rurayninkunamantaqa samarunña. ¹¹Chaynaqa Diospa qosqan samayman yaykuypiyá risunchik chaynapi ñawpa tiempopi mana kasukuqkuna hina mayqanpas amaña kanapaq.

¹²Diospa palabranqa kawsachkanmi hinaspapas atiyniyoqmi. Iskay lawnin filoyoq espadamantapas aswan kuchukuqraqmi. Runamanpas yaykun almankamaraqmi hinaspa espiritunkamaraqmi. Tullunpa piezankunatawan chilinankunata kuchuq hinaraqmi hinaspapas piensasqankunatawan munapayasqankunata reqsichiqmi.

¹³Diospa tukuy ima unanchasqankunaqa manam pakasqachu kachkan. Tukuy chaykunaqa sutillam kachkan Diospa qayllanpi, paymanmi cuentata qosunchik.

Jesucristoqa sacerdotekunapa jefen kasqanmanta

¹⁴Diospa Churin Jesusqa *sacerdotekunapa jefenmi kapuwachkanchik, payqariki hanaq pachamanmi yaykurqa. Chaynaqa inñisqanchikpiyá takyasunchik. ¹⁵*Sacerdotekunapa jefen kapuwaqninchik Jesusqa huchaman urmaqla kayninchikmanta llakipayakuqmi. Paypas ñoqanchik hina tukuyipi tentasqam karqa ichaqa manam huchallikurqachu. ¹⁶Chaynaqa confianzawanyá favoreceqninchik Diosman asuykusunchik chaynapi necesitasqanchik tiempokunapi llakipayawaspanchik favorecewananchikpaq.

5 ¹Runakunamanta akllasqa llapallan *sacerdotekunapa jefenkunaqa runakunapa rantinpi Diosman asuykunankupaq churasqam kachkanku, chayraykum paykunaqa runakunapa huchanmanta Diosman ofrendakunata presentanku hinaspan animalkunatapas wañuchispa paypaq kañanku. ²Sacerdoteqa huchaman urmaqlam, chayraykum payqa manaraq entiendeq hinaspa pantaypi kaq runamasinkunamantapas llakipayarikunman. ³Huchallikuq kasqanraykum payqa kikinmantawan runakunapa huchanmanta animalkunata wañuchispan Diospaq kañanan.

⁴Kikillanmantaqa manam pipas *sacerdotekunapa jefenqa kanmanchu, kaspapaqanman Aaron hina Diospa qayasqan kaqkunallam. ⁵Cristopas manam kikillanchu *sacerdotekunapa jefen kananpaq churakururqa aswanqa Diosmi nirqa:

Qanmi Churiy kanki,
kunanmi ñoqa Taytayki kani.

⁶Huklawpipas nichkanmi kaynata:

Qamqa wiñaypaq *sacerdotem kanki.
Qamqa Melquisedecman rikchakuqmi kanki.

⁷Cristoqa kay pachapi kawsaspanmi qaparispan hinaspa waqaspan ruegakuyllawanña wañuyamanta libray atiq Diosta mañakurqa chaymi Diosqa payman sonqo kasqanrayku uyariykurqa. ⁸Diospa Churin kachkaspapas ñakarismantawanmi kasukuyta yacharqa. ⁹Chaykunawan qespichisqa karuspanmi kasuqnin llapallan runakunapaq wiñaypaq salvaqnin rikurirun. ¹⁰Diosñataqmi Melquisedecman rikchakuq *sacerdotekunapa jefen kananpaqña churarun.

Jesustaqa ama qepanchakunamanta

¹¹Kay nisqaymantaqa achkaraqmi yachachinaypaq kachkan aswanqa qamkunaqa sasa entiendeqmi kankichik. ¹²Qamkunaqa unayña inñisqaykichikraykum hukkunamanpas yachachinaykichikña aswanqa qallariyninpi Diospa palabranmanta facil kaqkunalla uyariytam yapamanta munachkankichik. Qamkunaqa wawakuna hinam lechellamantaraq kachkankichik, manaraqmi mikuyta atinkichikchu yuyayniyoq runakunapa mikanantaqa. ¹³Lechellawanraq kawsaqkunaqa manaraqmi entiendenmanchu allin uraykunamanta yachachikuykunataqa. ¹⁴Mikuyqa yuyayniyoqkunapaqmi, paykunaqa entiendeqña kaspankum allin kaqtapas hinaspa mana allin kaqtapas reqsinku.

6 ¹Chaynaqa Cristomanta facilla yachachikuykunaman amaña kuti-kutirispayá yuyayniyoqña kasunchik. Yapatawanqa amañayá facil kaqkunamantaqa rimasunchikchu. Amañayá rimasunchu huchapi wañusqa hina kasqanchikmanta wana-

kuymantapas nitaq Diosman iñiyantapas ²nitaq bautismomantapas nitaq iñiqkunapa hawanman makikuna churaymantapas nitaq wañuqkuna kawsarimunantapas chaynataq wiñaypaq castigomantapas. ³Dios munaptinga yuyayniyoqñam kasunchik.

⁴Huk kutinpi kancharisqa kaspanku Diospa hanaq pachamanta qomusqanta malliqkunataqa otaq Chuya Espiritu chaskiqkunataqa ⁵hinaspa Diospa allin palabramantawan hamuq punchawkunapi admirakuypaq kaqkunamanta yachaqkunataqa ⁶Diosmanta karunchakuruptinkuqa mosoqmantaqa manañam pipas atinmanchu huchanmanta wanachiyta. Paykunaqa Diospa Churintam yapamanta chakataspanku penqayman churachkanku. ⁷Paraypaq-paraptinga allpam allinta cosechata qon tarpuqninpaq, chay allpaqa Diospa favorecesqanmi. ⁸Kichkakunatawan cardoskunallata wiñachiq allpam ichaqa mana valeq, chayna allpaqa ñakasqa kaspanmi kañasqa kanqa.

Kallpanchaqinichik palabrakuna

⁹Kuyasqallaykuna, chaynakunata rimachkasppapas ñoqaykuqa manam iskayraya-nikuchu salvakunaykichikpaq allin kaqkunaqa qamkunapi kasqanmanta. ¹⁰Diosqa justom. Payqa llamkasqaykichiktaqa manam qonqanqachu, manataqmi qonqanqachu pay kuyasqaykichiktapas. Payta kuyaspan Cristopi wawqe-panikunatapas servirqan-kichik, arí, chaynatamá kunanpas servichkankichik. ¹¹Aswanqa munachkanikum kawsanaykichikkamaqa sapaqama kallpanchakunaykichikta chaynapi suyasqayki-chikta chaskinaykichikpaq. ¹²Amayá qellaqa kaychikchu, aswanqa iñiywan hinaspa pacienciawanyá Diospa prometespanqa chaskiqkunapa rurasqanta ruraychik.

¹³Abrahamman Dios prometespanqa kikinmanta aswan munayniyoq mana pipas kaptinmi kikinpa sutinpi jurarqa. ¹⁴Paymi nirqa:

—Anchallataña bendecispaymi nana-nanaqman mirachisqayki —nispa.

¹⁵Chaynapim Abrahamqa pacienciawan suyaspan Diospa prometesqanta hayparqa. ¹⁶Runakuna juraspaqa paykunamanta aswan munayniyoqpa sutinpi juranku prome-tekusqankuta garantizanankupaq hinaspa contranpi kaqkunata upallachinankupaq. ¹⁷Chaynapunim Diospas tanteasqanmantaqa qepamanqa mana kutinmanchu. Chay-raykum prometesqankunata herenciata hina chaskiqkunaman astawan yachachiyta munaspan kikin jurarqa. ¹⁸Mana llullakuq Diosmá jurarqa prometekusqanrayku hinaspa juramentasqanrayku, chaykunaqa iskayninmi mana imaraykupas cambiakunmanchu. Chayna juramentowanmá kallpanchawanchik. Wiñay castigomanta lluptiqkunaqa Diosmanta hamuq confianzamanmi hapipakunchik. ¹⁹Lamar qochapa patanpi bote watasqa hinam confianzanchikqa almanchikta takyachin. Templopi rakinaq telapa qepanpi imapas churasqa hinam confianzanchikqa Diospi churasqa kachkan. ²⁰Jesusmi hanaq pachaman yaykurqa ñoqanchikpaq ñanta kichachkaq hina, yaykurqaqa Melquisedecman rikchakuq *sacerdotekunapa jefenña wiñaypaq karuspanmi.

Melquisedecman rikchakuq sacerdotemanta

7 ¹Melquisedecqa Salem llaqtapi rey kaspanmi alto-altopi kaq Diospa *sacerdoten karqa. Reykunawan pelemusqanmanta Abraham kutimuptinmi taripaspan Diospa bendicionninta mañapurqa. ²Paymantaqmi Abrahampas pelemuspan llaqa qechumus-gankunamanta diezmarqa. Melquisedec ninanqa “allin arreglomanta hina gobiernaq” ninanmi. Salempi rey ninanñataqmi “hawkayachiq rey” ninan. ³Manam yachanchikchu pikunam Melquisedecpa tayta-maman kasqantaqa nitaq pikunam abuelonkuna kasqan-

tapas nitaq haykapim nacesqantapas nitaq haykapim wañukusqantapas. Chayraykum payqa Diospa Churin Jesusman rikchakuspan wiñaypaq *sacerdote hina kachkan.

⁴Tanteariychikyá Melquisedecqa mayna reqsisqa kasqanmanta, abuelonchik Abrahampa peleamuspan qechumusqankunamantam diezmota qorqa. ⁵Leviyqa mirayninmanta sacerdote kanankupaq akllasqakunam leyman hina kamachisqa kaspanku castamasin runakunamanta *diezmota chaskinku. Chay castamasin runakunaqa Abrahampa mirayninmi. ⁶Melquisedecqa manam Leviyqa mirayninmanta kaq sacerdotechu karqa, chaywanpas Diospa promesan chaskiq Abrahammantam *diezmota chaskirqa hinaspataqmi Diospa bendicionnintapas mañapurqa. ⁷Chaynaqa mana ancha rimayllawanmi yachanchik, respetasqa kaqmi pisi respetasqa kaqpaq Diospa bendicionnintapa mañapun. ⁸Kunanqa wañuq runakunallam diezmotaqa chaskinku, chaypacham ichaqa “Kawsachkanmi” nisqanku Melquisedec diezmotaqa chaskirqa. ⁹Nichwantaqmi, Leviyqa mirayninkunam diezmo chaskiqkuna kachkaspankupas Abrahamnintakama Melquisedecman diezmota pagarqaku. ¹⁰Melquisedecwan Abraham tupaptinqa manaraqmi Leviyqa nacerqaraqchu, payqa chayraqmi abuelon Abrahampa miraynin kanan karqa.

¹¹Leviyqa castanmantawan Aaronpa castanmanta *sacerdotekunata Dios churaspanmi Israel runakunaman leyninta qorqa. Chaywanpas chay casta sacerdotekunaqa manam cabaltachu runakunata chuyancharqa. Chayraykum Diosqa churanan karqa Melquisedecman rikchakuq sacerdotetaña, payqa kanan karqa manam Aaronpa castanmantachu. ¹²Chaynaqa sacerdoteta cambiaspaqa leytapas cambianantaqmi karqa. ¹³Melquisedecman rikchakuq sacerdoteqa sapaq ayllupa mirayninmanta kaqmi, manam sacerdote kananpaq akllasqa ayllumantachu. ¹⁴Yachasqanchikpi hinapas Señorninchikqa Judapa mirayninmanta kaqmi. Moisesqa manam imatapas rimarqachu Juda castamanta sacerdotekuna kananpaqqa.

¹⁵Melquisedecman rikchakuq *sacerdotepa rikurimusqanwanmi leypa cambiasqa kayninqa astawan sutillaraq. ¹⁶Cristoqa manamá tukuruqla leypa akllasqanman hinachu Leviy castamanta sacerdote karqa, payqa nombrasqa karqa mana haykapipas wañuq kasqanraykum chaynataq atiyniyoq kasqanraykullam. ¹⁷Chayraykum Bibliapi paymanta nichkan:

Qamqa wiñaypaq *sacerdotem kanki.

Qamqa Melquisedecman rikchakuqmi kanki.

¹⁸Chaynaqa mana atiyniyoq hinaspa mana serviq kasqanraykum sacerdotekuna nombraq ñawpaq leyqa yanqachasqa rikurirun. ¹⁹Diosman asuykunapaq hinataqa leyqa manam pitapas ruraraqchu. Kunanmi ichaqa kapuwachkanchik allin confianzawanraq Diosman asuykachiqninchik.

²⁰Chaynaqa karqa Dios jurasqanraykum. ²¹Wakin *sacerdotekunaqa manam juramentowan churasqachu karqaku. Cristom ichaqa juramentowan nombrasqa karqa, payta nombraqmi nirqa:

Mana qepaman kutiq Señormi kaynata jurarqa,

rimarispansaqa mana qepaman kutiqmi jurarqa:

“Qamqa wiñaypaq sacerdotem kanki” nispa.

²²Chayraykum Jesusqa garantizan mosoq contratota punta contratomantapas aswan allinta. ²³Wakin *sacerdotekunaqa wañukuqla kasqankuraykum achkallaña karqaku. ²⁴Jesuspa sacerdote kayninmi ichaqa mana cambiakunchu wiñaypaq kawsaq

kasqanrayku. ²⁵Chayraykum paynintakama Diosman asuykuqkunatapas wiñaypaq salwaykunman. Jesusqariki kawsachkan paykunapaq siemprepuni mañakunanpaqmi.

²⁶Payqariki ñoqanchikpaq hina *sacerdotem, payqa Diospaq rakisqam, mana huchayoqmi, cabalmi, huchasapakunawan kachkasapas mana huchallikuqmi hinaspa cielokunapapas hawankamaraq hoqarisqam. ²⁷Wakin sacerdotekunaqa puntatam kikinpa huchanmantawan runakunapa huchanmanta sapa punchaw animalta wañuchispa kañaqku, Jesusmi ichaqa chulla kutillata wiñaypaq ofrecekurqa. ²⁸Leyman hina sacerdotekunapa jefen kanankupaq churasqakunaqa huchayoqmi qarqaku. Leypa qepantañaataqmi sacerdotekunapa jefen kananpaq wiñaypaq mana huchayoq Churintaña juramentowan Dios churarun.

Mosoq contrato garantizaqmanta

8 ¹Tukuy nisqaykunapa yachachikuyninqa kaymi: Hanaq pachapim kapuwachkanchik *sacerdotekunapa jefen, payqa Diospa tiyananpa waqtanpim tiyachkan. ²Payqariki Chuyay-chuyay sutiyoq cuartopim sacerdotekunapa rurananta rurachkan. Payqa rurachkan Diospa rurasqan cheqap karpapim, manam runakunapa rurasqanpichu. ³Sacerdotekunapa mayqan jefenpas ofrendakunatawan wañuchisqa animalkunata kañaspa Diosman presentananpaqmi churasqa kachkan. Chaynataqmi Cristopas imallatapas presentanan karqa. ⁴Kay pachapiraq kaspanqa payqa manachiki sacerdoteqa kanmanchu leyman hina hucharayku ofrendakunata presentananpaq sacerdotekuna kachkaptinqa. ⁵Sacerdotekunapa rurasqankunaqa llantuy hinallam hanaq pachapi kaqkunaman rikchakun. Dios adorana karpata Moises rurananpaq kaptinmi Dios kamachirqa:

—Chaykunataqa rurachinki Sinai Orqopi lliw qawachisqayta hinam —nispa.

⁶Cristom ichaqa Diospa churasqanman hina aswan allinta ruran, chaynataqa ruran aswan allin contratopa garantizaqnin kasqanraykum. Chayna contratowanmi aswan allin promesakunata qowarqanchik.

⁷Punta kaq contrato allin-allin kaptinqa qepa kaq contratoqa yanqañachiki kanman. ⁸Chayraykum Israelpa mirayninkunata qaqchaspan Dios nirqa:

Hamuchkanmi Inshawkuna

Israel castakunawan

chaynataq Juda castakunawan

mosoq contrato ruranaypaq.

⁹Ichaqa manam abuelonkunawan

contrato rurasqayta hinachu rurasaq.

Paykunatam Egipto nacionmanta

makinkumanta aysamuchkaq hina horqomurqani.

Paykuna mana kasukuptinmi

ñoqatapas manaña

imapas qokuwarqachu.

Chaynatam nin Señor.

¹⁰Chay punchawkuna pasaruptin

Israel castakunawan contrato ruranayqa

ñoqa señorpa nisqayman hinam kayna kanqa:

yachachikuyniytam sonqonkupi churasaq

hinaspam qellqasaqtaq yuyayninkupipas.

Paykunapaqmi Diosninku kasaq,

paykunañataqmi runaykunaña kanqa.

¹¹ Manañam pipas runamasinta nitaq wawqentapas yachachinqachu:

“Señorta reqsiy” nispaqa.

Llapallankum warmakunapas

chaynataq yuyayniyoqkunapas reqsiwanqaku.

¹² Mana allin rurasqankumanta llakipayariykuspaymi huchankutaqa manaña yuyarisaqñachu.

¹³ Mosoq contratomanta Dios rimaspanqa punta kaq contratotam mawkayarachinña. Mawkayachisqa manaña servikuq contratoqa chinkarunanpaq hinañam kachkan.

Kay pachapi santuariomantawan hanaq pachapi santuariomanta

9 ¹Ñawpaq contratoman hina Diosta adoranapaqqa karqam kamachikuykuna, karqataqmi payman asuykuna karpapas. ²Chay karpapim iskay cuarto karqa. Punku lawpi kaqmi Chuya Cuartowan sutichasqa karqa, chay cuartopim karqa candeleros *Diospa tantan churana mesa. ³Iskay kaq telapa qepa lawninpiñataqmi karqa Chuyay-chuyay Cuarto. ⁴Chaypim karqa incienso kañana qorimanta *altar, chaypitaqmi karqa qoriwan qarachasqa contrato baulpas. Baulpa ukunpiñataqmi karqa Diospa apachimusqan mikuyniyoy qori manka, Aaronpa iklliruy tawnan chaynataq chunkantin kamachikuy qellqasqa iskay tabla rumikunapas. ⁵Baulpa hawanpiñataqmi karqa kancharichkaq querubin angelkunapa iskay imagenninkuna. Kay querubinkunaqa llantuchkarqaku huchakuna pampachana tapatam. Kaykunapa sapaqama yachachikuyninmantaqa manaraqmi kunanqa rimachwanchu.

⁶Diospa karpampi tukuy ima chayna allichasqa kaptinmi hawa kaq cuartoman *sacerdotekuna chaylla-chaylla yaykuqku oficionkuta ruranankupa. ⁷Uku law cuartomanñataqmi watapi chulla kutillata yawarta apaykuspan *sacerdotekunapa jefen yaykuq, payqa yaykuq huchankunamantawan runakunapa mana yachaywan huchallikusqanmanta Diosman presentananpaqmi. ⁸Chayna kasqanraykum Chuya Espiritupa yachachisqanpi hinapas Chuyay-chuyay sutiyoq cuartomanqa manaraq punku kichasqachu karqa, chaynaqa karqa chay Chuya Cuarto hinallaraq kasqanraykum. ⁹Kaykunaqa kunan tiempokunapaq ejemplom. Huchankurayku ofrendakunawan wañuchisqanku animalkunaqa chay qoqkunapa sonqontaqa manam *chuyanchayta atiqchu. ¹⁰Chaykunaqa runakunapa kamachikuyllan kaspanmi yachachikuq mikuna kaqkunallamanta, upyana kaqkunallamanta hinaspa tukuy imakuna yakuwan mayllanallamanta, chaykunataqa kasukunanku karqa Dios cambiarunankamallam.

¹¹*Sacerdotekunapa jefen Cristom ichaqa hamurunña, payqariki allin kaqkunapa sacerdoten kaspanmi yaykurun aswan hatun allin karpaman, chay karpapaq manam runakunapa rurasqanchu nitaqmi kay pachapi kaqkunamanta rurasqachu. ¹²Cristom Chuyay-chuyay sutiyoq cuartoman chulla kutillata yaykurqa, payqa yaykurqa manam chivatokunapa nitaq malta torokunapa yawarninta ofrecenanpaqchu aswanqa kikinpa yawarnillanwanmi. Chaynata ruraspanmi salvacionta wiñaypaq rantipuwarganchik. ¹³Chivatokunapa yawarninpas, torokunapa yawarninpas chaynataq kañasqa vaquillapa uchpanpas huchallikuqkunapa hawanman challasqa kaspanmi paykunapa hawallantapas *chuyanchaspan Diospaq sapaqchaq. ¹⁴Chaynaqa maynataraqmi Cristopa yawarninqa sonqonchikta mayllaykunman wañusqa hina kaspanchik rurasqanchikmanta chaynapi kawsaq Diostaña servinanchikpaq. Cristom wiñay kawsaq Espiritupa yanapakuyninwan Diosman ofrecekurqa pasaypaq mana huchayoq.

¹⁵Chayraykutaqmi Cristoqa rikurirun mosoq contratopa otaq mosoq testamentopa garantizaqniña chaynapi Diospa qayasqankunaqa wiñaypaq herencia prometesqankunata chaskinankupaq. Payqa wañurqa ñawpaq testamentopiraq kaqkunata huchanmanta librananpaqmi. ¹⁶Testamento kaptinqa ruraqinpa wañunantaraqmi suyana paypa nisqanman hina ruranapaq. ¹⁷Testamento rurakuq kawsakuchkaptinqa manaraqmi imapas rurasqaqa kanmanchu ichaqa wañuruptinñam. ¹⁸Punta contratopas yawarwanmi qallarirqa. ¹⁹Chayraykum Moisespas Diospa llapallan kamachisqankunata llapa runakunaman willaruspan vaquillapa yawarninta yakuwan chaqruykurqa, puka millwatawan hisopo plantata chaypi nuyuykachispanmi librotawan runakunata chaywan challarqa:

²⁰—Kaymi ñoqanchikwan Diospa contrato rurasqan yawar —nispa.

²¹Chay yawarwantaqmi challarqa karpatawan, chaypi llapa serviciokunatapas. ²²Leyman hinaqa yaqa llapallanmi yawarwan chuyanchasqa karqa. Yawar mana challasqa kaptinqa huchaqa manam pampachasqachu kanman.

Cristopa wañusqallanwanmi huchaqa pampachasqa kanman.

²³Hanaq pachapi kaqkunamanmi kay pachapi kaqkuna rikchakun. Kay pachapi kaqkunanaqa animalpa yawarninwanmi chuyanchasqa kanan karqa. Hanaq pachapi kaqkunam ichaqa aswan allin ofrendawanraq chuyanchasqa kanan karqa. ²⁴Manam runakunapa rurasqan *santuariomanchu Cristoqa yaykurqa. Moisespa rurasqan chay sitioqa hanaq pachapi cheqap *santuarioman rikchakuqllam karqa. Cristoqariki hanaq pachamanpunim yaykurun, chaypim Diospa qayllanpi kachkan favorninchikpi rimananpaq. ²⁵Cristoqa manam yapa-yapamantaqa wañunmanchu *sacerdotekunapa jefen Chuyay-chuyay sutiyoq cuartoman animalkunapa yawarninta aparikuspan sapa wata yaykuchkaq hinaqa. ²⁶Chayna kanan kaptinqa kay pacha unanchasqa kasqanmantachiki payqa achka kutita ñakariman karqa. Kunanqa tiempokuna cumplikuruuptinmi rikuriramuspá huchakunata chinkachinanpaq chulla kutillata wañurun. ²⁷Diospa citasqanman hinam runakunapa chulla kutillata wañunqaku hinaspa juzgasqa kanqaku. ²⁸Cristopas chulla kutillatam achkaqpa huchankunata apaspan wañurqa. Yapatawan kay pachaman kutimuspanqa manam hucha pampachaqñachu hamunqa ichaqa suyaqnikunata salvananpaqñam.

10 ¹Moisespa leyninga, hamuq allin kaqkunapa llantuynin hinallam karqa, manam kikin allin kaqkunachu. Chayraykumá leyman hina watan-watan animalkunata kañaspa ofreceqkunapas mana chuyanchakuyta atiqkuchu. ²Leyman hina ofrenda qosqanku huchankuta chuyanchaptinqa manaña huchayoqpaq hapikuptinkuchiki ofrendakuna sapa kutilla qosqankupas tukurunmanña karqa. ³Aswanqa kañasqa animalkunata ofrecespaqa sapa watam huchankumanta yuyarichkanku. ⁴Torokunapa chaynataq chivatokunapa yawarninqa huchakuna horqoytaqa manam atinmanchu.

⁵Chayraykum kay pachaman Cristo hamuspan Diosta nirqa:

Wañuchisqa animalkunatam mana munarqankichu.
Kawsaymanta ofrendakunatam mana munarqankichu,
aswanqa cuerpotam rurapuarqanki.

⁶Manam munarqankichu lliw kañasqa animalkunatapas.
Manam munarqankichu hucharayku ofrendatapas.

⁷Chaymi nirqani: “Bibliapim ñoqamanta qellqasqa kachkan,
chayman hinam Diosláy, hamurqani munasqaykita ruranaypaq.”

⁸Cristopa nisqanpi hinam Wañuchisqa animalkunatawan ofrendakunataqa hinaspa hucharayku kañasqa animalkunataqa mana munankichu hinaspapas manataqmi chaskin-kichu. Chaykunataqa ofrecenku leyqa kamachisqanman hinallam. ⁹Cristoqa nirqataqmi: —Hamurqaniqa munasqaykita ruranaypaqmi —nispa.

Chaynata nispanmi ñawpaq contratota yanqacharurqa mosoq contratotaña churananpaq. ¹⁰Wiñaypaq chulla kutillata Jesucristo cuerponta ofrendaspa Diospa munasqanta ruraruqinmi sapaqchasqaña kanchik.

¹¹Llapa *sacerdotekunam huchakuna mana horqoy atiq ofrendakunallata Diosman sapa punchaw ofreceqku. ¹²Cristom ichaqa wiñaypaq chulla kutillata hucharayku ofrecekuspa wañurqa hinaspa Diospa *alleqninpi tiyaykurqa. ¹³Chaypim suyachkan enemigonkunata Dios saruchinankama. ¹⁴Chaynapimá Cristoqa chulla kutillata wañusqanwan wiñaypaq chuyancharun Diospaq sapaqchasqankunata. ¹⁵⁻¹⁶Chaymi Chuya Espiritupas Señorpa nisqanta kaynata nin:

Chay punchawkuna pasaruptin
paykunawan contrato ruranayqa ñoqa
Señorpa nisqayman hinam kayna kanqa:
Yachachikuyniytam sonqonkupi churasaq
hinaspa qellqasaqtaq yuyayninkupipas.

¹⁷Mana allin rurasqankuta pampachaspaymi
huchankutaqa manaña yuyarisaqchu.

¹⁸Chaynaqa huchakuna pampachasqaña kaptinqa hucharayku ofrendaqa manañam kanmanchu.

Diosman asuykunamanta

¹⁹Chaynaqa wawqe-panillaykuna, Chuyay-chuyay sutiyoq cuartomanyá yaykusunchik Jesucristopa yawarninwan. ²⁰Payqa telata llikichkaq hinam kikinpa cuerpontakama, kawsachkaq mosoq ñanta kichapuarqanchik. ²¹Diospa wasinpiqa hatun *sacerdotem kapuwachkanchik. ²²Chaynaqa cheqap sonqowanyá ama iskayrayaspa, confianzawan, huchakunamanta sonqonchikpas limpiasqa chaynataq cuerponchikpas chuya yakuwan mayllasqa Diosman asuykusunchik. ²³Prometewaqninchik Dios confiakunapaq kachkaptinqa ama maylawmanpas muyuruspayá willakusqanchik confianzapi takyasunchik. ²⁴Ama qonqaruspayá kuyanakunapaq hinaspa allin ruranapaq yanapanakusuchik. ²⁵Wakinkunapa costumbrasqanman hinaqa amayá huñunakuyman riyta dejasunchu aswanqa Señorpa chaylla kutimunanta yachaspayá kallpanchanakusunchik.

²⁶Salvakunanchikta yachachkaspaña huchapiraq kawsaptinchikqa manañam hucharayku huk ofrendaqa kanñachu ²⁷aswanqa mancharikuypaq juicio suyayllañam. Chaypim enemigonkunata Dios kañanqa rawrachkaq ninawan. ²⁸Moisespa leynin mana kasukuqkunaqa iskay otaq kimsa testigo declaraptillanmi wañunkupuni mana llakipayasqa. ²⁹Chaynaqa Diospa Churinta sarutyaq runaqa hinaspa Diosllapaqña sapaqchaqnin mosoq contrato yawartapas despreciaq runaqa chaynataq Diospa favornin qokuq Chuya Espiritu-tapas insultaq runaqa imayna castigasqaraqmi kanqa!

³⁰“Mana allin ruraqkunataqa kikiypunim castigasqa. Mana allin rurasqanman hinam pagapusaq” niq Señorpaq reqsinchikmi.

Huklawpipas nichkanmi kaynata:

—Señormi runankunapaq allinta arreglanqa —nispa.

³¹ ¡Mayna mancharikuypaqmi kawsachkaq Diospa makinman wichiykuyqa!

³² Allin noticiawan kancharichisqa hina kasqaykichik punchawkunatayá yuyariychik. Chay punchawkunapiqa llumpayta ñakarispaykichikpas takyarqankichikmi. ³³ Huk kutipim runakuna qawakunanpaq tukuy imaymana kamisqa hinaspa maqapasqa qarqankichik. Huk kutipiñataqmi ñakariqkunapa ñakariqmasin qarqankichik. ³⁴ Carcelpi kaqkuna-mantapas llakipayarikurqankichikmi, chaynataqmi imaykichikta qechusuptikichikpas kusikuywan aguantarqankichik, chaynataqa ruraraqankichik hanaq pachapi aswan allin wiñaypaq kapusuqnichik kasqanta yachaspam. ³⁵ Amayá confianzaykichiktaqa saqeruy-chikchu, chayqariki hatun premioyoqmi kachkan. ³⁶ Diospa munasqantaqa pacienciamanmi ruranaykichik chaynapi paypa prometesqankunata chaskinaykichikpaq. ³⁷ Bibliam nin:

Manapas unaymantam payqa kutimunqa,
manam unamunqachu.

³⁸ Allin ruraq runayqa iñisqanraykum kawsanqa.

Qepanchawaspanmi ichaqa mana gustoypaqchu kanqa.

³⁹ Manam ñoqanchikqa wiñaypaq castigasqa kananchikpaq qepanchakuqchu kanchik, aswanqa salvakunanchikpaq iñiqmi.

Iñiymenta

11 ¹ Iñiywanmi suyasqanchikta chaskinanchikpaq seguranchik. Iñiylla-wantaqmi manaraq rikusqanchiktapas cheqap kasqanpaqña hapinchik.

² Iñiyllankuwanmi abuelonchikkunapas reqsisqa karqaku.

³ Iñiyllawanmi yachanchik kay pachatawan lucerokunatapas rimarispallan Dios unan-chasqanta. Chaynaqariki kunan qawasqanchikkunaqa mana kaqmanta rurasqam karqa.

⁴ Iñiyllawanmi Abelqa wawqen Cainmantapas aswan allinnin ofrendata Diospaq kañar-qa. Chayraykum allin ruraqpaq Dios chaskirqa hinaspam ofrendamantapas alabarqa. Wañusqaña kaspanpas Abelqa iñiyniyoq kasqanmantam ejemplo kunankama kachkan.

⁵ Enoc manaraq wañukuchkaptinmi iñisqanrayku kawsachkaqlata hanaq pachaman Dios pusakurqa chaymi manaña tarirqakuchu. Manaraq apasqa kachkaptinmi Diospa agradonpaq kasqanmanta willakurqaku. ⁶ Mana iñiyniyoq kaspapa Diostaqa manam agradachwanchu. Diosman asuykuspaqa pay kasqantam creena, creenataqmi maskaqninkunataqa favorecesqanmantapas.

⁷ Iñiyllawanmi Noeypas hamuq punchawkunapi pasanmanta Dios willay-kuptin payta manchakuspan buqueta rurarqa familiaanta chaypi salvananpaq. Iñiyinwantaqmi kay pachapi kaqkunatapas condenarqa hinaspam chaskirqa iñiymenta hamuq allin kawsakuyta.

⁸ Iñiyllawanmi Abrahampas, Dios kamachiptin llaqtanmanta lloqsirqa herencia hina chaskinan allpaman, pasarqamá manaraq reqsichkaspanpas. ⁹ Iñiyllawanmi Diospa prometesqan allpapipas runapa allpanpi hina forastero purirqa. Herencia chaskiqmasin Isaacwan Jacobpas karpakunallapim yacharqaku. ¹⁰ Abrahamqa su-yarqa cimientoyoq llaqtatam otaq trazaspan Diospa rurasqan llaqtatam.

¹¹ Iñiyllawanmi Sarapas qolloq kachkaspanpas Diospa atiyinwan wiksaya-kuruspan yuyaq kayninpiña wachakururqa. Creerqamá prometeqnin Diosqa confiakunapuni kasqanpi. ¹² Chayraykum wañukunanpaq hina yuyaqña kachkap-

tinpas Abrahampaqa miraynin nacerqa cielopi lucerokuna hinaña hinaspa lamar qochapa patanpi mana yupay atina aqo hinaña.

¹³Chay llapallan runakunaqa iñiyinioqllam wañukurqaku Diospa prometesqanta manaraq chaskichkaspanku. Chaywanpas Diospa cumplisqanta hinaña qawaspankum creerqaku, chaynapim kay pachapiqa forasterolla hinaspa huklaw llaqtayoqla kasqankumanta willakurqaku. ¹⁴Chaynata willakuspankuqa huk llaqtataraq maskasqankumantam reqsichikuchkarqaku. ¹⁵Lloqsimusqanku llaqtamanta yuyarispankuqa chay tiempokunallachá kutikunmanku karqa. ¹⁶Paykunaqa hanaq pachapi kaq aswan allin llaqtatam anchallataña munachkarqaku, chayraykum Diospas paykunapa Diosnin kayta mana penqakunchu, paykunapaqmi prepararqa huk llaqtata.

¹⁷Pruebasqa kaspanpas Abrahamqa iñiyllawanmi churinta wañuchinanpaq churakuykurqa. Promesakuna chaskiq Abrahammá sapallan churinta presentarqa: ¹⁸“Cheqap castaykiwan sutichasqaqa kanqa Isaacllamantam” nispa Dios nichkaptinpas. ¹⁹Wañuruptinpas Diosqa atiyinwan kawsarichiq kasqanpim Abraham yuyaymanarqa. Abrahamqa wañusqakunamanta kawsarimuchkaqta hinam churinta chaskiykurqa.

²⁰Iñiyllawanmi Isaacpas hamuq kaqkunamanta Jacobpaqwan Esaupaq Diospa bendicionninta mañakurqa. ²¹Iñiywantaqmi Jacobpas wañukunan hichpaña tawnanman hapipakuykuspan kumukuykurqa hinaspa Joseypa sapakama churinkunapaq Diospa bendicioninta mañakurqa. ²²Iñiyllawantaqmi Joseypas wañukunanpaqña kachkaspan rimarirqa Israelpa miraynin runakuna Egipto nacionmanta lloqsinankumanta, kamachikurqam tullunkunatapas apanankupaq.

²³Iñiyllawantaqmi Moises naceptinpas paypa tayta-maman kuyayllapaq kasqanta qawaykuspanku kimsa killa pakarurqaku. Manataqmi Rey Faraonpa kamachikuyrintapas manchakurqakuchu. ²⁴Iñiyllawantaqmi Moisespas yuyaynioqña karuspan reypa churinpa wawanwan sutichasqa kayta mana munarqachu. ²⁵Hucha vidapi kawsaspan ratollapaq kusikuykunapi kananmantam payqa Diospa runankunawan kуска ñakariytaña akllakuykurqa. ²⁶Egipto runakunapa qori-qollqenmantapas astawanqa Cristorayku insultasqa kaytam qori-qollqeta hina akllakuykurqa, chaynataqa rurarqa Diosmantaña pagon chaskiyta suyaspanmi. ²⁷Iñiyllawantaqmi Moisesqa, reypa piñakuyrintapas mana manchakuspan Egiptomanta pasakurqa. Mana rikuna Diosta qawachkaq hinam kallpanchakurqa.

²⁸Iñiyllawantaqmi *Pascua Fiestatapas rurarqa hinaspa yawartapas challarqa piwi churikuna wañuchiq angel Israelpa mirayninkunata mana wañuchinanpaq. ²⁹Iñiyllawantaqmi Israelpa mirayninkunapas, Puka lamar-qocha kicharikuykuptin chaki allpanta pasarqaku. Egipto runakunam ichaqa pasayta munaspanku heqeparurqaku.

³⁰Iñiyllawantaqmi qanchis punchawpuni Jerico llaqtata muyururqaku hinaptinmi perqankuna tuñirurqa. ³¹Iñiyllawantaqmi Rahab sutiyoq chuchumika warmipas llaqta wateqaq riq runakunata allinllata samaykachirqa, chayraykum mana wañururqachu mana kasukuq runakunawanqa.

³²¿Imapaqñataq hukkunamantapas willakuyma? Manam tiempo kanchu, Gedeonmanta, Baracmanta, Sansonmanta, Jefteymanta, Davidmanta, Samuelmanta chaynataq Diosmanta willakuqkunamantapas rimanaypaq. ³³Paykunaqa iñiyininkunam huklaw nacionkunata vencerqaku, justiciawan gobiernarqaku, Diospa prometesqankunata chaskirqaku, leonkunapa mana mikusqan karqaku. ³⁴Ninapipas manam ruparqakuchu, espadawan wañuchisqa kanankumantam lluptirqaku, mana kallpayoq kachkaspankupas kallpanchakurqakum, guerrapi pe-

leaspankupas valorchakuspankum huklaw llaqtayoq tropakunata ayqechirqaku. ³⁵Warmikunam wañusqamantaña kawsarichisqata ayllunkuta chaskiykurqaku.

Wakinñataqmi kaspikunawan waqtapasqa karqaku, ichaqa librasqa kayta mana munaspankum wañurqaku chaynapi aswan allin vidaman kawsarimunankupaq. ³⁶Wakin-kunatam burlakurqaku, azoterqaku, cadenarqaku hinas pam carcelkunaman churarqaku. Chayna pruebakunatamá chaskirqaku. ³⁷Wakinñataqmi karqa rumikunawan choqapasqa, serruchasqa hinaspa espadakunawan wañuchisqa, wakinñataqmi ovejakunapa, cabrakunapa qaranwan churakuykuspanku kaypi-chaypi purirqaku, wakinñataqmi wakchayachisqa hinaspa llakichisqa karqaku. ³⁸Kay pacham mana paykunapaq hinachu karqa, chayraykum chunniqkunapi, orqokunapi, machaykunapi hinaspa qaqa uchukunapi purirqaku.

³⁹Chay llapallan runakunapa iñiyinmantam allinta rimarqaku, ichaqa manam mayqanninkupas Diospa prometesqantaqa chaskirqakuchu. ⁴⁰Diosmi ñoqanchikpaqpas allin kaqkunata tantearqa chaynapi paykunapas ñoqanchikwan kуска qespichisqa kanankupaq.

Kallpanchaqñinchikqa Jesuslla kasqanmanta

12 ¹Chaynaqa ñoqanchikpas puyu hinaña chay testigokuna muyuriqñinchikpi kachkaptinqa llasawaqñinchik qepita saqechkaq hinayá llapa harkawaqñinchikta saquesunchik. Intuwaqñinchik huchatapas saquespayá kallpasqanchikta pacienciawan seguisunchik. ²Kallpasunqa iñichiwaqñinchik hinaspa qespichiwaqñinchik Jesusta qawaspayá. Paymi ancha kusikuyniyoy kananta yachaspan cruzpi ñakarirqa penqaytapas qepanchakuykuspa hinas pam Diospa tiyananpa alleq lawninpi tiyaykurqa.

³Tukuyupi contrakuq huchasapa runakunata aguantaq Jesuspiyá yuyaymanaychik chaynapi pisiparuspa sonqoykichikpi mana hukmanyarunaykichikpaq. ⁴Huchapa contranpi peleaspaykichikqa manaraqmi yawarnikichiktapas usuchirqankichikraqchu. ⁵Qonqarusqankichikñam churinkunaman hina Diospa consejasusqaykichiktaqa. Bibliam nin:

Churilláy, amayá despreciaychu Señorpa castigontaqa.

Churilláy, amayá hukmanyaychu Señorpa anyasusqaykiwanqa.

⁶Señorqa kuyasqan runatam corregin.

Payqa chaskisqan churintam azoten.

⁷Diospa churinkuna kaptikichikmi corregisuchkankichik, chaynaqa castigontayá aguantaykuychik. ¿Pi taytataq churintaqa mana castiganmanchu? ⁸Llapallan churinkunata castigachkaspan, qamkunatañataq mana corregisuptikichikqa manachiki cheqap churinkunachu kankichik aswanqa churyapakuyllachiki. ⁹Ñoqanchikpas castigawaqñinchik kay pachapi tayta-mamanchiktaqa respetarqanchikmi. Chaynaqa ñimanasqataq kawsachiqñinchik hanaq pachapi Taytanchiktaqa mana kasunkichikchu? ¹⁰Tayta-mamanchikqa pisi punchawllapaqmi tanteasqankuman hina castigawarqanchik, hanaq pachapi Taytanchikmi ichaqa aswan allinninchikpaqraq kikin hina mana huchallikuq kananchikpaq castigawanchik. ¹¹Castigawasqanchik ratoqa manam gustonchikpaqchu aswanqa llakichiqñinchikmi. Chaywanpas llakikuy pasaruptinqa chayna corregisqakunallam hawka kaspanku allinta ruranku.

Mana kasukuqkunapa pagonmanta

¹²Chaynaqa utisqa makiyoqkunapas chaynataq manaña kuyuriq chakiyoqkunapas kallpanchakuychikayá. ¹³Purinaykichikpaqyá derecho ñanta ruraychik wistukunapas manaña wistunanpaq.

¹⁴Llapallanwanyá hawkalla kawsaypi riychik. Diosllapaqñayá kawsaychik, mana chayna kaspaqa Señoritaqa manam pipas rikunqachu. ¹⁵Cuidakuychikyá, yanqañataq salvasqa kananpaq Diospa favorninta mana pipas haypanmanchu, qatqe sachapa sapin hina wiñaspanmi achkaqta qatqeyarachinman. ¹⁶Amayá pipas huchapakuchunchu. Amayá pipas kachunchu Esau hina Diospa kaqninkuna despreciaqqa, paymi piwi kayninpa derechonta *rantikururqa huk plato mikuyllapaq. ¹⁷Yachasqaykichikpi hinapas Esauqa Diospa favorninta reclamaspapas manañam chaskiyta atirqachu, waqaspapas manañam tupaqnintaqa kutichiyta atirqañachu.

¹⁸Qamkunaga manamiki asuykurqankichikchu ninapa rupasqan kay pachapi orqomanpas nitaq yana puyumanpas nitaq tutayaymanpas nitaq sinchi wayramanpas ¹⁹nitaq trompetapa waqayninmanpas nitaq rimamuqmanpas. Chayta uyariqkunam mañakurqaku amaña masta paykunaman rimapayananaq. ²⁰“Chay orqoman asuykuspanqa animalpas rumiwan wañuchisqam kanqa” niq kamachikuytam mana aguantayta atirqakuchu. ²¹Qawarispammi ancha mancharikuypaq kasqanrayku Moisespas nirqa:

—Mancharikuymantam katkatatachkani —nispá.

²²Qamkunam ichaqa asuykurunkichik Sion Moqoman, kawsachkaq Diospa llaqtanman otaq Jerusalem kaqla hanaq pachaman. Chaypim kachkan wara-waranqantin huñunasqa angelkuna Diosta alabanankupaq. ²³Kachkantaqmi Diosman puntallaraq iñiqkunapa huñunakuyninpas. Paykunapaqa sutinkupas hanaq pachapim qellqasqa kachkan. Asuykurunkichiktaqmi llapallan runakuna juzgaq Diosmanpas, manaña huchayoq runakunapa espiritunmanpas, ²⁴mosoq contrato garantizaq Jesusmanpas chaynataq chaqchusqan yawarninmanpas. Paypa yawarninqa Abelpa yawarninmantapas aswanraqmi yachachiwanchik.

²⁵Chaynaqa amayá qepanchakuychikchu rimapayasuníqichiktaqqa. Kay pachapi willakuqkunata mana kasukuqkunapas castigomantaqa manam lluptirqakuchu. Hanaq pachamanta rimamuqta mana kasukuspaqa aswanraqchiki mana lluptichwanchu. ²⁶Chay tiempopim Diospa vozniqqa kay allpatapas kuyurichiraraq. Kunanñataqmi avisawanchik:

—Yapatawanraqmi katkatatachisaq, manam allpallatañachu, aswanqa cielokunatawanñam —nispá.

²⁷“Yapatawanraqmi” nispaga nichkan tukusqaña kaqkunata chinkachispan manaña haykapipas cambiakuqta wiñaypaq takyachinanmantam. ²⁸Chaynaqa Diospa gobiernasqanta manaña cambiakuqta chaskichkaspanchikqa Diosman graciasta qospayá agradasunchik, hinaspayá respetowan adoraspas servisunchik. ²⁹Diosninchikqa rupachkaq nina hinam.

Diosninchiktaqa imaynam agradanamanta

13 ¹Iñiqkunapa kuyanakuyninqa amayá tukuruchunchu. ²Wasikichikpi samaykachiypas amayá qonqaruychikchu. Chaynata ruraspankum wakinkunaqa mana yachastin angelkunata samaykachirqaku.

³Jesucristorayku presochasqakunawan kуска carcelpi kachkaq hinayá paykunamanta yuyariychik. Ñakarichkaq hinayá yuyariychiktaq ñakaríqkunamantapas.

⁴Casado vidaqa llapallanpa respetasqanyá kachun, respetasqataqyá kachun puñunankupas. Hukwan tupakuruqkunatawan huchapakuqkunataqa Diosmi juzganqa.

⁵Amayá apuyaytaqa kuyaychikchu ichaqa kapusuqnikichikwanyá contentakuychik. Diosmi nirqa:

—Manapunim dejasqaykichu nitaqmi saquesqaykichu —nispá.

⁶Chaynaqa confianzawanmi ninanchik:

Señormi ñoqapa yanapawaqniyqa manam manchakusaqchu.
Runapa imapas rurawanantaqa manam manchakusaqchu.

⁷Diospa palabranta yachachispa pusuqunikichikmantayá yuyariychik. Imaynam kawsasqankupi yuyaymanaspayá paykuna hina confianzayoq kaychik.

⁸Qaynapas, kunanpas, wiña-wiñaypaqpas Jesucristoqa hina kaqlam. ⁹Tukuy rikchaq mana uyarisqaykichik rikurimuq yachachikuykunawanqa amayá aysachikuychikchu. Leyman hina mikuyllawan kallpanchakuynikichikmantaqa Diospa favorninwan sonqoykichik kallpanchaymi aswan allinqa. Mikuykunallaqa manam kallpancharqachu chay leyman hinalla kawsaqkunataqa.

¹⁰Diosman asuykuna karpapi serviqkunaqa manam mikunmanchu ofrendanchiktaqa.

¹¹Hucha pampachasqa kananpaqmi animalkunapa yawarninta *sacerdotekunapa jefen Chuyay-chuyay Cuartoman apaykuq, animalpa cuerpontañaataqmi campamentopa hawa lawninpi kañaq. ¹²Jesuspas kikinpa yawarninwan runakunata Diospaq sapaqchanapaqmi llaqtapa hawa lawninpi wañurqa. ¹³Ñoqanchikpas campamentomanta lloqsispayá Jesusta qatisunchik payta hina kamiwaptinchikpas aguantaspa. ¹⁴Kay pachapi llaqtapa mana wiñaypaq kasqanraykum rikurimunapaq kaq llaqtata maskachkanchik. ¹⁵Chaynaqa kañasqa ofrendata qochkaq hinayá sutinmanta willakuspa Jesucristontakama sapa kuti Diosta alabasunchik. ¹⁶Allin ruraytawan kapuqnikichikwan yanapanakuytaqa amayá qonqaychikchu, chay rurasqaykichikwanmi kañasqa ofrendawan hina Diosta agradankichik.

¹⁷Pusuqunikichik runakunata kasukuspayá paykunaman sujetakuychik. Paykunaqa almaykichikmantam cuentallikuchkanku hinaspam Diosman cuentata qonqaku. Kasukuptikichikqa mana llakikuspa kususqalla pusuqnikichik, mana chayqa manam allinnikichikpaqchu kanman.

¹⁸Ñoqaykupaqyá Diosta mañakuychik. Tukuy imapi allinta portakuyta munaspaykuqa allin concienciayoqmi kachkaniku. ¹⁹Qamkunaman chaylla Dios kutichimuwanapaqyá tukuyman lalliqtaqa mañakuychik.

Diospa bendicionnin mañakusanmanta

²⁰Hawkayay qokuq Diosyá, yawarninwan wiñaypaq mosoq contrato ruraqta otaq ovejakunapa hatun michiqnin Señorninchik Jesucristota kawsarichiq Diosyá ²¹munasqanman hina ruranaykichikpaq tukuy allinta qosunkichik. Jesucristoraykuyá Diosqa agradonpaq rurawasun. Jesucristoyá wiña-wiñaypaq alabasqa kachun. Amén.

²²Wawqe-panikuna, ruegakuykichikmi, kallpanchanaypaq qellqamusqaytayá pisi-lla kaptinpas pacienciawan chaskiykuychik. ²³Yachaychikyá, wawqenchik Timoteoqa ñam carcelmanta lloqsirunña. Chaylla hamuptinqa hamurusaqmi qawaykuqnikichik.

²⁴Saludaykuychikyá pusaqnikichik llapallan runakunatawan Diosllapaqña kawsaqkunata. Saludamusunkichikmi Italia lawmanta kaqkunapas.

²⁵Diosyá llapallaykichikta bendecisunkichik.

SANTIAGOPA CARTAN

Kay cartaqa Jesucristopa wawqen Santiagopa qellqasqanmi. Payqa qellqarqa kay pachapi chequesqa chunka iskayniyoq Israel ayllukunamanmi. Cristoman ñiñkunatam yachachin imaynam kawsayta hinaspa ñiñsqankutaqa allin ruraywan qawachikunankumanta.

Kay cartaqa soqta parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun ñiñkuna yachaywan huntasqa kananmanta (1:1-8).

Iskay kaq parteñataqmi willakun wakchayaymantawan apuyaymanta, pruebasqa kaymantawan tentasqa kaymanta hinaspa uyarispaga ruranamanta (1:9-27).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun wakchawan apuqa igualla kasqanmanta hinaspa ñiñspaga ruraq kanamanta (2).

Tawa kaq parteñataqmi willakun ñiñkunapa imaynam rimanamanta hinaspa cheqap yachaymanta (3).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun pim Diospa enemigon kasqanmanta (4:1-5:6).

Soqta kaq parteñataqmi willakun pacienciawan mañakunamanta (5:7-20).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ñoqa Santiagom, Diospa hinaspa Señor Jesucristopa sirvienten kaspay saludamuykichik lliw kay pachapi chequesqa Israelpa chunka iskayniyoq ayllunkunata.

Sasachakuykuna hamuptin pacienciakunamanta

²Wawqe-panillaykuna, astawanraqyá kusikuychik imaymana sasachakuykunapi kaspaga. ³Ñiñsqaykichikmanta pruebasqa kaspaga aswan pacienciakuqmi kankichik. ⁴Ichaqa qespichisqa kanaykichikkamayá aswanraq pacienciakuychik, chaynapim qamkunaqa tukuy ima rurasqaykichikpi mana faltayoq cabal runa kankichik.

⁵Mayqannikichikpapas yachaynikichik pisilla kaptinqa Diostayá mañakuychik, payllam qosunkichik. Lliw mañakuqninkunamanqa mana piñakuspa channinpi qoykun. ⁶Aswanqa confianzawanyá ama iskayrayaspa mañakuychik. Iskayrayaspa mañakuqqa rikchakun lamar qochapi wayrawan kaylawman-waklawman apachikuqmanmi. ⁷Iskayrayaspa mañakuq runaqa amayá piensachunchu Señormanta imapas chaskiytaqa. ⁸Chayna runaqa tukuy ima rurasqanpipas manam takyanchu.

⁹Humilde wawqe-panikunaqa alabakuchun Señorpa hatunchasqan kasqankupiyá. ¹⁰Apuñataqyá alabakuchun Señorpa humillaykachisqanwan. Apu runaqa qorapa waytan hina chinkaruqllam. ¹¹Inti qespiramuspa rupamuptinmi qoraga chakirun, waytanñataqmi wicherun hinaptinmi sumaqlaña kayninpas tukurun, chaynapunim apu runapas wañurunqa qollqella huñuy munasqanpi.

Pruebakunamantawan tentasqa kaymanta

¹²Mayna kusionqam sasachakuykuna hamuptin pacienciaquq runaqa. Payqa chay sasachakuykunata venceruspanmi premionta chaskinqa. Chay premioqa kuyaq-ninkunaman Diospa prometesqan wiña-wiñaypaq kawsakuyumi. ¹³Pipas tentasqa kaspapa ama piensachunchu: “Diosmi tentawachkan” nispapa, Diosqa manam tentachikunmanchu, manataqmi pitapas tentanmanchu. ¹⁴Runaqa kikinpa mana allin munasqankunawan engañachikuspanmi aysachikun tentachikunapaq. ¹⁵Chayna mana allin munaykunam huchallichin chaymi huchallikusqanrayku wafunam.

¹⁶Kuyasqay wawqe-panillaykuna, amayá pantaruychikchu. ¹⁷Cielopi kanchaqkuna unanchaq Diosmantam chaskinchik llapa ima allin kaqkunataqa. Diosqa manam cambiakunchu llantuy hinaqa. ¹⁸Paymi cheqap palabranta reqsiykachiwaspanchik mosoqmanta naceykachiwarqanchik chaynapi lliw unanchasqankunamanta punta cosechan hina kananchikpaq.

Diosta cheqap serviymanta

¹⁹Kuyasqay wawqe-panillaykuna, qamkunaqa chaylla uyariqyá kaychik, rimaychikpas allinta tanteaspayá, amataqyá piñakuqllañaqa kaychikchu. ²⁰Piñasqa runapa rurasqankunaqa manam Diostaqa agradanchu. ²¹Tukuy mana allin ruraykunata hinaspa millay munapayaykunata saqespayá llampu sonqolla Diospa palabranta chaskiychik. Paypa palabranqa atinyiyoqmi salvasunaykichikpaq.

²²Qamkunaqa uyarisqaykichikman hinayá ruraychik, uyariqla kaspapa kikikichikman engañakuchkanchik. ²³Uyarichkaspan mana kasukuq runaqa espejopi uyan qawakuqmanmi rikchakun. ²⁴Imaynam kasqanta qawakuruspanmi pasakuspanñataq chaylla qonqarun imaynam kasqanta. ²⁵Ichaqa librawaqninchik alli-allin leyti yuyaymanaqqa hinaspa mana qonqaspa kasukuqqa mayna kusionqam kanqa tukuy ima rurasqanpi.

²⁶Dios kasukuq kasqanta piensachkaspa rimasqan mana controlakuq runaqa kikin-tapunim engañakuchkan, Dios yupaychasqanpas manam valenchu. ²⁷Dios Taytataqa agradanchik kaynata servispam: mana tayta-mamayoqkunatawan viudakunata llakinkunapi yanapaykuspan hinaspa kay pachapi mana allin ruraykunaman mana chaqrukuspan.

Ama pimanpas sayapakunamanta

2 ¹Kuyasqay wawqe-panillaykuna, kancharichkaq Señorninchik Jesucristopi iñiq kaspaykichikqa amayá pimanpas sayapakuychikchu. ²Ichapas huñunakusqaykichikman yaykuramunman qori anilloyoq hinaspa sumaqllaña pachayoq runa, yaykuramunmantaq pasaypaq mawka pachayoq wakcha runapas. ³Sichum qamkuna allinllataña atiendenkichik chay sumaqllaña pachayoq runata: “Hamuy, tiyaykuy kay allin sitiopi” nispa, hinaspa wakcha runatañataq niwaqchik: “Qamqa chay-chayllapi sayay otaq tiyaykuy kay pampallapi” nispa. ⁴Chaynata ruraspaqa huk kaqnillanmanmi sayapakuchkanchik, chaynaqa mana allin piensaqa juez hinañam rikurirunkichik.

⁵Kuyasqay wawqe-panillaykuna, uyariykuwaychikyá, kay pachapi wakchakunataqa Diosninchikmi akllarqa iñiyinikupi apu kanankupaq hinaspa kuyaqninkunaman prometesqan Diospa munaychakusqanta chaskinankupaq. ⁶Qamkunaqa wakchakunatam penqayman churachkanchik. ¿Manachum apukuna munasqankutaqa rurasunkichik hinaspa autoridadkunamanpas aysasunkichik? ⁷¿Manachum paykunaqa sutin apasqaykichik Cristopa contranpipas imaymanata rimanku?

⁸Cheqaptapunipas Señorninchikpa Bibliapi: “Kuyankim runamasikita kikikita hina” nisqanta kasukuspaqa allintam rurachkankichik. ⁹Pimanpas sayapakuspaq ichaqa huchallikuchkankichik, Diospa leyninta mana kaspas culpayaq kachkankichik. ¹⁰Pipas llapallan leyta kasukuchkaspa huknin kamachikuyllapipas pantaruspaqa, llapallan leymantañam huchayoq rikurirun. ¹¹Kikin Diosmi nirqa: “Amam hukwanqa pierdekunkichu” nispa, nirqataqmi: “Amam pitapas wañuchinkichu” nispa. Pipas mana hukwan pierdekuchkaspa runamasinta wañurachispaqa llapallan leyta mana kasukuqñam rikurirun. ¹²Librawaqninchik leypa nisqanman hinam Cristo juzgawasunchik, chaynaqa allintayá rimaychikpas hinaspa ruraychikpas. ¹³Pipas runamasin mana llakipayaqtaqa juicio punchawpim paytapas Cristo mana llakipayanqachu, runamasin llakipayaqtam ichaqa llakipayanqa.

Iñiymentawan ruraymanta

¹⁴Wawqe-panillaykuna, pipapas ñiyninqa ñimapaqtaq valenman allin kaqkunata mana rurachkaptinqa? ¿Yaqachum chay ñiynllanwan salvakunman? ¹⁵Ichapas wawqepas otaq panipas mana pachayoqña kanman, manataq chay punchaw mikunanpaqas imanpas kanmanchu, ¹⁶hinaptin huk kaqnikichikñataq ninman: “Hawkalla rispáyá mikumuy hinaspa qonikamuy” nispa, imapas necesitasqanta mana qoykuptinqa ñimapaqtaq chay nisqanqa servin? ¹⁷Chaynam pipapas ñiyninqa mana valenman allin kaqkunata mana ruraptinqa.

¹⁸Ichapas huk kaqnin ninman: “Qamqa ñiyniyoyqmi kanki, ñoqañataqmi allinkuna ruraq kani” nispa. Ñimaynatataq qawachiwankiman ñikusqaykita allinkunata mana ruraspaykiqa? Ñoqam ichaqa ñisqayta qawachisqayki imapas allin rurasqaywan.

¹⁹Qanmi creenki chullalla Dios kasqanta, allinmi chayqa. Aswanqa demoniokunapas creenmi hinaspaqman manchakuyman katkatatan. ²⁰iMana yuyayniyoq runa! Yachayta munaptikiqa pipapas ñiyniyoyq kayllanqa manam valenmanchu allin kaqkunata mana ruraptinqa. ²¹Abuelonchik Abrahamtapas allinkunata rurasqanraykum Diosqa mana huchayoqpaqña chaskirqa. Paymi churin Isaacta Diosman altarpí ofrecerqa. ²²Qawaychikyá, Abrahamqa Diospi ñiyniyoyq kaspanmi ruraraq, hinaptinmi ñiyninqa aswan allin karqa rurasqankunawan. ²³Chaynatam cumplikurqa: “Diosman Abraham ñisqanraykum mana huchayoqpaqña chaskisqa karqa” nispa Bibliapa nisqan. Chaynapim Abrahamqa Diospa amistadninwan sutichasqa karqa.

²⁴Chaynaqa qawasqaykichikpi hinapas runaqa manam ñisqallanwanchu mana huchayoqpaqña Diospa chaskisqanqa kachkan, aswanqa allinkuna rurasqankunapiwanmi. ²⁵Rahab sutiyoq chuchumika warmim llaqtan wateqqaq enemigonkunata pakaykurqa hinaspaqman yanapaykurqa ayqekunankupaq, chaynapim allin rurasqanwan mana huchayoqpaqña chaskisqa karqa. ²⁶Cuerponchikpas almanchik mana kaptinqa wañusqam kachkan, chaynam ñiyninchikpas mana valenman allinkunata mana ruraptinchikqa.

Imaynam rimanamanta

3 ¹Wawqe-panillaykuna, amayá yachachikuqkunallañaqa kaychikchu. Yachasqaykichikpi hinapas yachachikuqkunata aswan juzgasqam kasunchik. ²Llapallanchikmi achkaqpi pantaq kanchik, pipas rimasqanwan mana huchallikuspaq cabal runañam kachkan, chayna kaspaqa tukuy cuerpontapas controlanmanmi. ³Frenotaqa caballopa siminmanqa churanchik kasuwananchikpaqmi, chaywanmi lliw cuerpona manejanchik. ⁴Qawariychikyá buquekunatapas, maynaña hatun kaptinpas hinaspa maynaña wayra kaptinpas chullalla runam manejan taksa timonchawan munasqan lawman. ⁵Chaynam

siminchikpas cuerponchikpiqa taksalla aswanqa imakunatañapas rimarunmanmi. Huk nina chispaqa kañarunmanmi mayna montetapas. ⁶Nina hinam siminchikpas. Tukuy mana allinkunata rimaspa lllapallan cuerponchiktaña huchallichiwanchik. Chay mana allinkunaqa kikin diablopa ratchisqan kaspanmi vidanchikpi rurasqanchiktapas pierdechín. ⁷Runaqa mansarunmanmi ima animalkunatapas, purun animalkunatapas, pawaq animalkunatapas, qasqonpa puriqkunatapas chaynataq lamar qochapi kaqkunatapas. ⁸Simintam ichaqa mana pipas dominanmanchu. Kayqa pipapas mana controlay atinan mana allinmi, chayqa kachkan wañuchi q venenowan huntasqam. ⁹Siminchikwanmi Dios Taytanchikta alabanchik, siminchikwantaqmi ñakanchik kikinman rikchakuq unanchasqan runakunatapas. ¹⁰Hina simillanchikmantam lloqsimun bendicionpas chaynataq ñakaypas. Wawqe-panillaykuna, chayqa manam allinchi. ¹¹¿Yaqachum huk pukyu llamanta lloqsimunman miski yakuwan puchqo yaku? ¹²Wawqe-panillaykuna ¿yaqachum higos sachaqa rurunman aceitunasta otaq uvasñataq higosta? Manam chulla pukyu llamantaqa lloqsimmanchu miski yakuwan puchqo yakuqa.

Maymantam cheqap yachayqa kasqanmanta

¹³Qamkunapi pipas yachayniyoq hinaspa allin entiende q runa kaspaqa allinta portakuspaya hinaspa llampu sonqo kaspayá reqsichikuchun yachayniyoq kasqanta. ¹⁴Sonqoykichikpi envidianakuykuna kaptinqa hinaspa kiki llaykichikpaq imatapas munaspaqa, amayá alabakuychikchu yachayniyoq kasqaykichikmanta, chaynata alabakuspaga cheqap kaqkunata negaspam llullakuchkankichik. ¹⁵Chayna rikchay yachayqa manam Diosmantachu hamun, aswanqa kay pachapi runakunallamantam hinaspa kikin diablomantam. ¹⁶Sichu kanqaraq envidianakuykuna hinaspa kiki llanpaq imapas munaykuna hinaptinqa chaypiqa kachkanraqmi chaqwanakuykuna hinaspa tukuy mana allin ruraykuna. ¹⁷Diosmanta yachayniyoq kaqkunaga kawsanku Diosllapañam, hawkallam hinaspa llampu sonqollam. Paykunaqa kanku kasukuqkunam, llakipayakuqkunam, allin sonqokunam, pimanpas mana sayapakuqkunam hinaspa cheqap sonqokunam. ¹⁸*Allinyanachiqkunaqa tarpuchkaq hinam mirachinku hawkalla kawsakuyta chaynapi cosechachkaq hina allin kaqta horqonankupaq.

Diosllataña kasukunamanta

4 ¹¿Maymantataq hamun qamkuna ukupi kaq guerrakunawan atipanakuykunaqa? Chaykunaqa qallarín ukuykichikpim, mana allin munasqaykichikmi sonqoykichikpi peleachkan. ²Imata munaruspapas manam haypankichikchu. Runamasikichiktam wañuchinkichik hinaspa envidiakunkichik, manam chay munarusqaykichiktaqa haypankichikchu. Atipanakuspam peleankichik ichaqa Diosta mana mañakusqaykichikraykum ima munasqaykichiktapas mana tarinkichikchu. ³Mañakuspapas manam chaskinkichikchu munasqallaykichikpi yanqachanaykichikpaq mañakusqaykichikrayku. ⁴¿Dios mana kasukuq runakuna! ¿Manachu yachankichik kay pachapi kaqkunallata kuyaruspaqa Diospa enemigon kasqaykichikta? Pipas kay pachapi kaqkunallata kuyaruqqa Diospa enemigonmi rikurirun. ⁵Manam yanqachu Bibliaqa nin:

—Ñoqanchikpi Diospa kawsachisqan Espiritunmi llumpa-llumpayta sientiwanchik —nispa.

⁶Aswanqa Diosninchikqa favorecewanchikmi chaymi Biblia nin:

—Diosqa hatun tukuqkunapa contranpim kachkan ichaqa favorecenmi humildekunataqa —nispa.

⁷Chaynaqa Diosta kasukuspaya diablopa contranpi qaqa hina sayaychik, chaynapim diabloqa qamkunamanta ayqekunqa. ⁸Diosman asuykuptikichikqa paypas asuykusunkichikmi. Yaw huchasapakuna, qamkunapas mana allin rurasqaykichikmantayá chuyanchakuychik, iskayrayaqqunapas sonqoykichiktayá Diosllamanña qoychik. ⁹Llakikuspayá waqapakuychik hinaspa qaparkachaychik. Asisqaykichiktapas waqaymanñayá tikraychik, kusikusqaykichiktañataq llakikuyman. ¹⁰Señorninchikpa qayllanpi humillakuptikichikqa paymi hatunchasunkichik.

Iñiqmasinchiktaqa ama juzgamanta

¹¹Wawqe-panillaykuna, amayá pimantapas mana allintaqa rimaychikchu. Pipas wawqenmanta mana allinta rimaqqa otaq juzgaqqa leypa contranpi rimaspanmi juzgachkan. Leyta juzgaspaqa manam kasuchkankichu, aswanqa juezñam rikurirunki. ¹²Hukllam leytaqa qorqa, payllataqmi juezpas, payllam salvawachwanpas chaynataq condenawachwanpas hinaptinga çpitaq qamqa kanki runamasikita juzganaykipaqqa?

Paqarin punchawmanta

¹³Uyariwaychik: “Kunanmi otaq paqarinmi risunchik kay llaqtata otaq wak llaqtata hinaspan watantin negociota rurakamuspanchik qollqeta ganakamusunchik” nispa rimaqkuna. ¹⁴Qamkunaqa manam yachankichikchu paqarin punchaw imam pasarusunaykichiktaqa. Vidaykichikqa huk rato rikuriramuspa chinkaruq puyu hinallam. ¹⁵Rimananchikqa “Dios munaptinga kawsaspachiki kayta-wakta rurasunchik” nispan. ¹⁶Qamkunam ichaqa hatun tukuspa kikillaykichikmanta alabakunkichik, chayna hatun tukuyqa manam valenchi. ¹⁷Pipas allinkuna ruraqta yachachkaspa mana ruraqqa huchallikunmi.

Apukunaqa imaynam kananmanta

5 ¹Apukuna iuyariychik kayta! Waqaspayá qaparkachaychik qepa punchaw ñakarainaykichikmanta. ²Llapa qori-qollqekichikmi ismunqa, sumaq pachaykichiktapas puyum mikurunqa. ³Llapa qori-qollqekichikmi lliwña akarun, chaykunam contraykichikpi Diosman acusasunkichik hinaspan aychaykichiktapas ninawan hina kañanqa. Kay tukupay tiempokunapim qori-qollqeta huñukurunkichik. ⁴Cosechapi llamkapusunikichikman mana pagasqaykichikmi acusasuchkankichik, Llapallan Kamachiq Señormi uyariyun llapa llamkaqqunapa reclamasqankuta. ⁵Kay pachapi kawsaspaykichikmi suma-sumaqlaña purirqanchik cuerpoykichikta kusichispa, nakanapaq wirayachisqa ganado hinaraqmi poqorunkichik. ⁶Mana huchayoq runata acusaspaykichikmi mana harkakuy atichkaqta wañurachirqanchik.

Pacienciawan mañakunamanta

⁷Wawqe-panillaykuna, chaynaqa pacienciakuychikayá Señorninchik kutimunanmanta. Chakrapi llamkaqpas tarpuy paratawan poqoy paratam pacienciawan suyan allinta cosechanapaq. ⁸Chaynayá qamkunapas ama hukmanyaspa pacienciakuychik, Señorninchikpa kutimunanqa hichpallañam kachkan. ⁹Wawqe-panillaykuna, amayá qamkunaqa quejanakuychikchu chaynapi ama juzgasqa kanaykichikpaq, punkupi hinallañam kachkan juzgawaqqinichikqa. ¹⁰Diosmanta ñawpaq willakuqqunapa ejemplontayá qatisunchik, paykunam ñakaristinpas pacienciakuspanku Señormanta willakurqaku. ¹¹Kusisqa runakunapaqmi hapinchik

ñakarispá pacienciakuqkunataqa. Uyarirqankichikmi Job sutiyoq runapa paciencianmanta, yachankichiktaqmi ñakariyninkuna tukuruptin Señorqa paywan imam rurasqanmantapas. Señorqa kuyapayakuqmi hinaspá llakipayakuqmi.

¹²Wawqe-panillaykuna, tukuy imamantapas astawanqa amayá juraychikchu hanaq pacharaykupas nitaq kay pacharaykupas, amayá imaraykupas juraychikchu. Rimasqaykichikqa kachun “Ari” cheqap kaptinqa, mana cheqap kaptinñataq “Mana” chaynapi Dios mana castigasunaykichikpaq.

¹³Mayqannikichikpas ñakarispáqa Diostayá mañakuychik. Mayqannikichikpas kusiasqa kaspáqa takispayá Diosta alabaychik. ¹⁴Mayqannikichikpas onqosqa kaspáqa ñiñkuna ukupi *ancianokunatayá qayaychik chaynapi Diosta mañapususpaykichik Señorpa sutinpi aceitewan untasunaykichikpaq. ¹⁵Confia-kuspa mañakuptinkuqa Señormi onqoqta sanoyachispa sayarirachinqa, huchapi kaptinqa pampachaykunqam. ¹⁶Huchaykichikkunata willanakuspayá Diosta mañakuychik chaynapi sanoyanaykichikpaq. Justo runapa tukuy sonqonwan mañakusqanqa llumpay atiyñiyuqmi. ¹⁷Diosmanta willakuq Eliaspas ñoqanchik hinam karqa. Paymi tukuy sonqonwan mañakurqa mana paramunanpaq chaymi kimsa wata partenpuni mana paramurqachu. ¹⁸Huktawan mañakuptinmi ichaqa paraykamurqa chaymi chakrapi kawsaykuna huktawan rururqa.

¹⁹Wawqe-panillaykuna, mayqannikichikpas cheqap yachachikuymanta pantaruptin hukninñataq kutichimuptinqa, ²⁰yachaychikyá: Chay pantay ñanmanta kutirirachimuqmi chay huchallikuqpa almanta wañuymanta salvarun hinaspam nana-nanaq huchankunatapas pampachaykachin.

APOSTOL PEDROPA PUNTA KAQ CARTAN

Apostol Pedroqa cartarqa Asia Menor nisqankupa norte lawninpi kaq chegesqa iñiqkunamanmi (1:1, 2). Paykunam Jesucristopi iñisqankurayku ñakarichisqa hinaspa qatikachasqa kachkarqaku.

Kay cartaqa pichqa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cartapa qallariyninmanta (1:1-2).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Jesucristopi confiakuspa kawsanamanta (1:3-12).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun iñiqkunaqa allinta ruraspa kawsananchikmanta, willakuntaqmi Cristoqa rumi hina kasqanmantapas chaynataq Diospa akllasqan runakunamantapas (1:13-2:10).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Diosta servispa kawsanamanta, Cristo ñakarispam imam yachachiwasqanchikmanta, casadokunapa imaynam kawsanamanta, allinta ruraspa ñakariqkunamanta, Diospa yachay qowasqanchikwan servinamanta hinaspa Cristopi iñisqanchikrayku ñakariymanta (2:11-4:19).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun iñiqkunaman kunasqanmanta hinaspa tukuykunapaq saludasqanmanta (5).

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Ponto lawpi, Galacia lawpi, Capadocia lawpi, Asia lawpi hinaspa Bitinia lawpi chegesqa kaq akllasqakunamanmi ñoqa Pedro kay cartata qellqamuykichik. Ñoqaqa Jesucristopa *apostolninmi kani paymanta willakunaypaq. ²Dios Taytam yachayninman hina ñawpaqmantaraq akllasurqankichik. Espiritunwanmi chuyanchasurqankichik kasukunaykichikpaq hinaspa Jesucristopa yawarninwan mayllasqa kanaykichikpaq. Diostam mañakuchkani anchallataña favorecesunaykichikpaq hinaspa hawkallata kawsachisunaykichikpaq.

Confianzawan kawsaymanta

³Dios Taytatayá alabasunchik. Señorninchik Jesucristopa Taytan Diosmi hatun kuyapayakuyninman hina mosoqmanta nacechiwarqanchik, Jesucristopa kawsarimusqanwanmi confianzawan kawsachiwanchik. ⁴Chaynapim qamkunapas chaskinkichik Diospa hanaq pachapi waqaychasqan herenciata, chayqa manam tukunqachu nitaqmi qachachakunqachu, manataqmi waytakuna hinaqa chakinqachu. ⁵Qamkunaqa Diospi iñiyniyoqmi kankichik chaymi atiyinwan waqaychasunkichik salvasunaykichikpaq. Chaytaqariki Diosmi alistarqaña puchukay tiempokunapi reqsichinanpaq.

⁶Chayraykum qamkunaqa llumpay kususqa kachkankichik pisi tiempollapas achka sachakuykunata ñakarinykichik kachkaptinpas. ⁷Qoritaqa ninapim chulluchinku allin kasqanta otaq mana allin kasqanta yachanapaq, chaynam iñiynikichikpas pruebasqa

kanqa. Chay iñiyunikichikmi tukuruqla qorimantapas aswan mastaqa valen. Jesucristo rikurimuptinmi chay iñiyunikichikqa alabasqa, honrasqa hinaspa hatunchasqa kanqa.

⁸Jesucristotaqa kuyankichikmi mana rikuchkaspaykichikpas, paypimá confiakuchkankichik kunan mana rikuchkaspapas, payta hatunchaspam mana willakuyatina kusikuywanraq kusikuchkankichik. ⁹Iñisqaykichikraykullam almaykichikpa salvacionnintapas chaskinkichik.

¹⁰Ñawpaq tiempokunapipas Diosmanta willakuqkunam tapukachakurqaku kay salvacionmanta hinaspam willakurqaku imaynam Dios favorecesunaykichikmanta. ¹¹Cristopa Espiritunmi Diosmanta willakuqkunaman ñawpaqmantaraq yachachirqa Cristopa ñakariyninkunamanta hinaspa chaykuna pasaruptin hatunchasqa kananmanta. Chay willakuqkunam yachaykuyta munarqaku pim chay runaqa kananmanta hinaspa chaykunaqa ima tiempopim kananmanta. ¹²Diosmi paykunaman nirqa chay willakusqankuqa mana kikillankupaq kasqanmanta aswanqa ñoqanchikpaq kasqanmanta. Kunanqariki salvacionmanta willakuqkunaqa willasuchkankichik hanaq pachamanta hamuq Chuya Espiritupa yanapayninwanmi. Chaykunataqa angelkunapas yachaykuytam munanku.

Diosllapaña kawsakuyamanta

¹³Chaynaqa listolla kaspayá imam ruranaykichikmanta sumaqta piensaychik, sumaqtataqyá yuyaymanaychikpas. Jesucristo rikurimuptin Dios kuyakuyninman hina imam qosunaykichikpiyá confiakuychik tukuy sonqoykichikwan. ¹⁴Kasukuq churinkuna hinayá kawsaychikqa, amañayá ñawpaq vidaykichikpi hinañachu. Diosta manaraq reqsispaqa munasqallaykichikpim purirqankichik. ¹⁵Qayasunqichik Diospas chuya kasqanraykuyá payllapaña kawsaychik chuyakuna hina. ¹⁶Bibliam nin: —Chuya kaychik ñoqapas chuya kasqarayku —nispá.

¹⁷Sichu “Taytáy” ninkichik pimanpas mana sayapakuspa runakunapa rurayninman hina castigaq Diosta hinaptinga tukuy tiempoyá Diosta respetaspa forastero hina kawsaychik. ¹⁸Diosmi salvarqankichik abueloykichikpa mana valeq costumbrenkuna chaskisqaykichikmanta. Yachasqaykichikpi hinapas kay salvacionpa preciontaqa manam pipas pagarqa tukuruqla qoriwanchu nitaq qollqewanchu. ¹⁹Chaytaqa Cristom pagarqa precioyoq yawar ninwan, paymá mana faltayoq kachkaspanpas wañurqa sano *carnero hina. ²⁰Chaynata wañunanpaqqa citasqa karqa manaraqpas kay pacha unanchasqa kachkaptinraqmi, ichaqa kay tukupay tiempokunapim rikurimurqa allinnikichikpaq. ²¹Cristoraykum Diospiqa creenkichik, paymi wañuqkuna ukumanta Cristota kawsarichimurqa hinaspa hatuncharqa, chaynataqa ruraraq iñispaykichik Diospi confiakunaykichikpaqmi.

²²Kunanqa cheqap willakuytaña kasukuspam almaykichiktapas limpia-runkichik huchamanta chaynapi cheqaptapuniña wawqe-paninchikkunawan kuyanakunaykichikpaq. Qamkunaqa limpio sonqollayá kuyanakuychik. ²³Qamkunaqa mosoqmantam nacerqankichik, manam wañuq taytamantachu aswanqa Diospa kawsaq hinaspa takyaq palabranmantam. ²⁴Bibliam nin:

Llapallan runaqa qora hinallam,
sumaq kayninpas qorapa waytan hinallam.

Qora chakiruptinmi waytanpas wichirun.

²⁵Señorpa palabranqa takyan wiña-wiñaypaqmi.
Chay palabramá qamkunaman willasqa karqa.

2 ¹Chaynaqa amayá tukuy mana allintaqa ruraychikchu, amayá pitapas engañaychikchu, amayá iskay uyaqa kaychikchu, amayá envidiakuychikchu, amataqyá cuento qepipas kaychikchu. ²Chayraq nacekuq wawakuna ñuñuta maskachkaq hinayá Diospa cheqap palabrantá maskaychik chaywan wiñaspa salvo kanaykichikpaq. ³Yachankichikñam Señorpa sumaq sonqo kasqantaqa.

Kawsaq rumimanta

⁴Señorninchikmanyá asuykuychik, paytam runakuna wischupakurqaku allin rumita wischupakuchkaq hina, Diosmi ichaqa chay kawsaq rumita akllarqa ancha-ancha valorniyóq kasqanrayku. ⁵Qamkunapas kawsaq rumi hinam kachkankichik. Diosmi qamkunawan rumiwan perqachkaq hina mana rikuy atina templota rurachkan chaynapi sacerdotekunaña kaspá mana rikuy atina ofrendata Diosman presentanaykichikpaq. Kay ofrendataqa Diosqa chaskin Jesucristoraykullam. ⁶Bibliapas nichkanmi kaynata:

Ñoqam Sion Moqopi churani
wasipa cimientonpa esquinan hapiq rumita,
chayqa ancha valorniyóq akllasqa rumim,
manam hukmanyanchachu pipas chay rumipi confiakuqqa.

⁷Qamkunapaqqa chay rumiqa ancha valorniyóqmi, mana ñiñkunapaqmi ichaqa Bibliapa nisqanman hina cumplikun:

Wasi perqaqkunapa wischupakusqanku rumiqa
cimientopi esquinan hapiq rumiñam rikurirurqa.

⁸Paymi mitkana rumi hinaspa urmachikuq hatun rumi.

Paykunaqa mitkarunku Diospa palabrantá mana kasukuspankum, chaypaqmi citasqaña karqaku.

Diospa runankunamanta

⁹Qamkunam ichaqa kankichik akllasqa runakuna, reyta servinaykichikpaq *sacerdotekuna, Diosllapaña kawsaq nacion hinaspa Diospa runankuna chaynapi Diospa atiyinmanta willakunaykichikpaq. Paymi tutayaymanta qayasurqankichik admirakuypaq kanchayninpi purinaykichikpaq.

¹⁰Ñawpaqtaqa manam runankunachu karqankichik,
kunanmi ichaqa Diospa runankunaña kankichik.
Ñawpaqtaqa mana pipapas llakipayasqanmi karqankichik,
kunanmi ichaqa Diospa llakipayasqanña kachkankichik.

Diospa sirvientenkuna hina kawsanamanta

¹¹Kuyasqay wawqe-panillaykuna, llaqtaykichikmanta karupi *yachaqkunata hinam ruegakuykichik, amayá ruraychikchu aychaykichikpa mana allin munasqankunataqa, chaykunaqa guerrapi hinam kachkan almaykichikwan. ¹²Dios mana adoraqkunapa qayllanpipas allintayá kawsaychik, chaynapim hucha

ruraqmanta hina contraykichikpi rimachkaspankupas allin rurasqaykichikta qawaspanku Diosta alabanqaku cuenta mañaq kutimuuptin.

¹³Señorninchikraykuyá kasukuychik runapa churasqan llapallan autoridadkunata, hatun autoridad kasqanraykuyá kasukuychiktaq reytapas. ¹⁴Kasukuychikyá paypa churasqan gobiernaqkunatapas, paykunaqa churasqa kachkan hucha ruraqkunata castigananpaqmi hinaspa allin ruraqkunata alabananpaqmi. ¹⁵Diosqa munachkan allin ruranaykichikta chaynapi mana yuyayniyoq runakunapa mana yachaywan rimasqanta upallachinaykichikpaq.

¹⁶Kawsaychikqa libre kaq runakuna hinayá. Amataqyá libre kasqaykichikman hinaqa mana allinkunataqa ruraychikchu, aswanqa Diosta serviq runakuna hinayá kawsaychik. ¹⁷Respetaychik llapallanta, kuyaychik iñiqmasikichikkunata, manchakuychik Diosta, respetaychiktaq reytapas.

Ñakarisanwanqa imatam Cristo yachachiwaspachikmanta

¹⁸Sirvientekuna, kasukuychik respetowan patronnikichikta, amataq paciencia-yoq allin runa kaptillanchu aswanqa kasukuychikyá mana allin runa kaptinpas. ¹⁹Diospa munasqanta yachaspa mana kaqmanta ñakariyqa allinmi. ²⁰Ichapas mana allin rurasqaykichikmanta castigasqa kawaqchik ¿Ima allinmá chayta paciencianwan ñakariyqa? Allin rurasqaykimanta paciencianwan ñakariymi ichaqa Diospa qayllanpiqa allinpun. ²¹Chaypaqmi Diosqa qayasurqankichik, Cristopas ñoqanchikraykum ñakarirqa chaynapi paypa ejemplonta qatinanchikpaq. ²²Payqa manam ima huchatapas rurarqachu nitaqmi pitapas engañarqachu. ²³Insultaptinkupas manam kutipakurqachu, ñakarichiptinkupas manam amenazarqachu, payqa allin arreglo ruraq derechonpi Diospa makinmanmi churakurqa. ²⁴Cristom chakatasqa kaspan aparqa cuerponpi tukuy huchanchikkunata chaynapi huchanchikkunamanta wana-kuspa allinña kawsananchikpaq. Sanoyachisqa kanaykichikpaqmi heridasqa karqa. ²⁵Qamkunaqa karqankichik chullasqa ovejakuna hinam, kunanmi ichaqa Cristomanña kutirikunkichik. Paymi allin michiq hina almaykichikta michichkan.

Casadokunapa imaynam kawsananmanta

3 ¹Warmikuna, qamkunapas qosaykichiktayá kasuychik, chaynapim Diospa palabranpi mana iñiq qosakunapas mana rimapayachkasqalla allin kawsasqaykichikwan iñikunqaku. ²Respetowan allin kawsasqaykichikta qawaspan iñikunqaku. ³Qamkunapa sumaq kaynikichikqa kachun amayá hawallaykichikpichu, chukchaykichik ñaqchapakuyllapichu nitaq qorimanta alhajakunawan churakuyllapichu nitaq fino pachawan churakuyllapichu. ⁴Suma-sumaq kaynikichikqa sonqoykichikmantayá lloqsimuchun, chayna hawkalla kawsakuspan sumaqlaña espirituyoq kankichik, chayna kawsakuyqa mana tukuq kasqanraykum Diospa allin qawasqan. ⁵Ñawpaq tiempokunapipas chaynam karqa Diosllapaqña kawsaq warmikunapa sumaq kayninqa, Diospi confiakuspam qosankuta kasuqku. ⁶Sarapas Abrahamtam kasurqa “señorniy” nispan. Qamkunapas allinta ruraspaykichikqa paypa castan hinam kankichik, manam imatapas manchakunkichikchu.

⁷Qosakunapas warmikichikwanyá allinllata kawsaychik. Paykunataqa pakiq vasota hinayá cuidaychik Diospa favorninmanta herencia chaskiqmasikichik kasqanrayku chaynapi mañakusqaykichikta Dios uyarinanpaq.

Allinta rurasqankurayku ñakariqkunamanta

⁸Qamkunaqa llapallaykichikyá kawsakuychik huk sonqolla, sientinakuspa, kuyanakuspa, llakipayanakuspa hinaspa humillakuspa. ⁹Amayá kutichinakuychikpas mana allinwankamachu nitaq insultowanchu, aswanqa bendecinakuychikyá. Diosqa qayasurqankichik bendicionninta chaskinaykichikpaqmi. ¹⁰Chaynaqa:

Pipas vidanta kuyaq runaqa
hinaspa kusikuyta munaq runaqa
mana allintaqa amayá rimachunchu,
engañotaqa amayá rimachunchu.

¹¹Mana allinta saqeruspanyá
allinllataña rurachun.

Hawka kawsayta maskaspanyá
chaynataña kawsachun.

¹²Señorqa cuidachkanmi allin ruraq runakunataqa.

Señorqa uyarinmi mañakusqankutaqa.

Payqa mana allin ruraqkunapa contranpim kachkan.

¹³¿Yaqachum pipas imanasunkichikman allinllata rurachkaptikichikqa? ¹⁴Allin rurasqaykichikmanta ñakarispapa mayna kusionqam kankichik, amayá manchakuychikchu pitapas nitaq hukmanyaychikchu. ¹⁵Aswanqa Señorinchik Cristo chuya kasqantayá sonqoykichikwan reqsikuychik, hinaspayá tukuy tiempo listolla kaychik imam creesqaykichikmanta tapusuptikichik clarota contestakunaykichikpaq, chaytaqa ruraychik humillakuspáyá hinaspa respetowanyá. ¹⁶Allin concienciayoyqá kawsakuychik chaynapi Cristoman iñisqaykichikrayku contraykichikpi kaqkuna rimasqankumanta huk punchaw penqakunankupaq. ¹⁷Dios munaptinga allin rurasqaykichikmanta ñakariyqa allinmi, mana allin rurasqaykichikmanta ñakariymi ichaqa mana allinchi.

¹⁸Cristopas chulla kutillatam ñakarirqa ñoqanchikpa huchanchikmanta. Payqa qarqa mana huchayoqmi ichaqa mana allin runakunata Diosman pusawananchikpaqmi ñakarirqa. Aychapi wañukuchkaspapas espiritupa yanapakuyinwanmi kawsarimurqa.

¹⁹Espiritupi rispanmi willamurqa preso kaq espiritukunamanpas. ²⁰Paykunam pacienciawan Dios suyachkaptinpas mana kasukurqakuchu buqueta Noey ruranankama. Buquepiqa pusaq runakunallam yakumanta salvakurqaku. ²¹Chay yakum rikchakun bautizakuna yakuman, chaywanmi ñoqanchikpas salvasqa kanchik. Bautismoqa manam cuerponchiktaqa limpianchu, chaywanqa Diostam mañakunchik conciencianchikta limpiawananchikpaq, salvawananchikqa Jesucristopa kawsarimusqanwanmi.

²²Paymi wicharirqa hanaq pachaman hinaspa kachkan Diospa *allegninpi, paytam kasukun angelkunapas, autoridadkunapas chaynataq atinyoqkunapas.

Yachay qowasqanchikman hina Diosta servinanchikmanta

4 ¹Cristom ñakarirqa cuerponpi, chaynam qamkunapas listo kanaykichik ñakariykichikpaq, pipas cuerponpi ñakariyqa dejarunñam huchata. ²Huchataqa dejarun kawsanankama Diospa munasqanpi purispa runakunapa munasqanpiqa manaña kawsananpaqmi. ³Ñam achkataña huchallikurqankichik pasaq tiempokunapi Diospi mana iñiqkunapa munasqanta ruraspaykichik, chay tiempopiqa qamkunam kawsarqankichik mana controlakuspa, mana allin munaykunapi, tomakuykuna-

pi, fiesta ruraykunapi hinaspa leypa contranpi taytacha-mamacha adoraykunapi. ⁴Diospi mana ñiqkunam admirakunku mana allin rurayninkunapi manaña ruray-siptikichik chaymi qamkunamantaqa mana allintaña rimanku. ⁵Ichaqa cuentatam qonqaku wañuqkunapas hinaspa kawsaqkunapas juzganapaq listo kaqman. ⁶Chaypaqmi wañusqakunamanpas allin noticiata willarqa chaynapi aychankupi runakuna hina juzgasqa kachkasapas espirituman hinaqa Diospaqña kawsanankupaq.

⁷Tukuy imapa puchukayninmi hichpallaña kachkan, chaynaqa allinta piensarispayá ama qonqaspa Diosta mañakuychik. ⁸Tukuy imamantapas llalliriqtaqa kuyanakuychikyá, kuyanakyuqa maynaña huchatapas chinkachinmi. ⁹Ama imamantapas rimaspayá wasikichikipas samaykachinakuychik. ¹⁰Diospa qosusqaykichikman hinayá sapakama yanapanakuychik. Qamkunaqa kaychik Diospa hatun favorninkuna aypuq allin mayordomo hinayá. ¹¹Pipas rimaspaqa Diospa palabranman hinayá rimachun, pipas yanapaspaqa Diospa qosqanman hinayá yanapachun, tukuy rurasqaykichikqa kachun Jesucristopi Dios alabasqa kananpaqyá. Diosqa atiyniyoq kasqanraykuyá alabasqa kachun wiña-wiñaypaq. Amen.

Iñiqkunapa ñakarinanmanta

¹²Kuyasqay wawqe-panillaykuna, sasachakuykuna hamusuptikichikqa amayá hukmanyaychikchu ima mana allinpas kanman hinaqa. ¹³Aswanqa Cristopa ñakariqmasin kasqaykichikraykuyá kusikuychik chaynapi hanaq pachamanta suma-sumaq rikurimuqta qawaspa aswanraq kusikunaykichikpaq. ¹⁴Cristorayku insultasuptikichikqa mayna kuisisqam kankichik sumaq kanchariq Diospa Espiritun qamkunapi kasqanrayku. ¹⁵Huk kaqnichik ñakarispapaq amayá ñakarichun runa wañuchisqanmantachu, suwakusqanmantachu nitaq mana allin rurasqanmantachu nitaq chaqwa rurasqanmantachu. ¹⁶Aswanqa pipas Cristopi ñisqanmanta ñakarispapaq ama penqakuspayá Diosta alabachun. ¹⁷Tiempom chayaramuña churinkunamanta qallarispas Dios juzganapaq, ñoqanchikwan juicio qallariptinqa ñimaynaraq kanqa Diospa allin notician mana kasukuqkunaqa? ¹⁸Justo runapas ñakayta salvakuchkaptinqa ñimaynaraq kanqa Dios mana adoraq runapiwan huchasapaqa? ¹⁹Chaynaqa Diospa munasqanman hina ñakariqkunapas allintaña ruraspayá confiakuna unanchakuq Diospa makinman vidankuta churachun.

Iñiqkunapaq kamachikuykunamanta

5 ¹Kunanñataqmi rimapayamuni qamkuna ukupi kaq *ancianokunata, ñoqapas kani Jesucristopa ñakarispankuna rikuy ancianom, chaymi ñoqapas paykunawan kуска yaykusaq rikurimuq achkiyman. ²Makikichikpi kaq Diospa ovejankunatayá michiychik. Chaytaqa ruraychik Diospa munasqanman hinayá, amayá obligasqa hinachu nitaq qollqellaraykuchu. Llamkaychikqa tukuy sonqoykichikwanyá. ³Amayá michiychikqa munaychakuq hinachu, aswanqa ejemplonyá kaychik. ⁴Chaynapim michiqkunapa kamachiqnin hamuptin chaskinkichik suma-sumaq mana tukuq premiota. ⁵Moza-sipaskuna, qamkunapas *ancianokunatayá kasukuychik. Llapallaykichikyá kasunakuychik humillakuspa, Bibliam nin:

Diosqa hatun tukuqkunapa contranpim kachkan
 ichaqa favorecenmi humildekunataqa.

⁶Diospa atiyniyoq makinmanyá humillakuychik tiempo chayamuptin hatunchasunaykichikpaq. ⁷Tukuy afannikichiktaqa Diosmanyá qoychik, paymi qamkunamanta nanachikuqqa.

⁸Listollayá rikchaychik, enemigoykichik diabloqa yarqasqa leon hinam muyuriqnikichikpi purichkan pitapas millpurunanpaq. ⁹Paypa contranpiyá qaqa hina sayaychik iñiynikichikpi, yachasqaykichikpi hinapas kay pachapi iñiqmasikichikkunapas chaynallatapunim ñakarichkanku. ¹⁰Pisi tiempollapas chaykunata ñakariruptikichikmi kikin Dios rurasunkichik mana huchayoqta, qaqa hina sayaqta, kallpayoqta hinaspa allin takyaqta. Tukuy imapi favorecewaqninchik Diosmi Cristontakama qayaykuwanchik wiña-wiñaypaq achkirichkaq herenciata chaskinanchikpaq. ¹¹Diostayá atiyniyoq kasqanrayku alabasun wiña-wiñaypaq. Amen.

Cartapa tukuyinmanta

¹²Confianza wawqenichik Silvanopa yanapakuyninwanmi asllatapas qellqamuykichik, kallpanchamuspaymi Diospa cheqap favorninmanta willamuykichik chaypi qaqa hina sayanaykichikpaq.

¹³Babilonia llaqtapi kaq qamkuna hina Diospa akllasqankunam saludaykamusunkichik, saludaykamusunkichiktaqmi iñichisqay Marcospas.

¹⁴Llapallaykichikyá rimaykanakuychik kuyakuywan abrazanakuykuspa. Cristopi llapallan iñiqkunaqa hawkallayá kawsakuychik.

APOSTOL PEDROPA ISKAY KAQ CARTAN

Pedrom kay iskay kaq cartanta qellqarqa llapallan ñiñkunaman. Ñiñkuna ukupim achkallaña rikurirurqa mana allin yachachikuqkuna. Pantaykunata yachachisqanraykum ñiñkunapas mana allintaña kawsachkarqaku, chayraykum Pedro paykunata kallpancharqa Señorpa yachachikuyninman hina takyanankupaq. Chay wakin pantachikuqkunam nichkarqaku Señor Jesucristopa kutimuyninga mana cheqapchu kasqanta. “Unay watakunaña pasaruchkaptinpas ¿maytaq payqa kutimunraqchu?” nispanku.

Kay cartaqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun ñiñkunapa imaynam kawsanankumanta hinaspa Cristopa kanchariynimantawan Bibliapa willakusqanmanta (1).

Iskay kaq parteñataqmi willakun pantachikuqkunapa contranpi Pedropa rimasqanmanta (2).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Señor Jesucristopa kutimunanmanta (3). Señorpa unamuyninga manam yanqachu. Diosmi munan llapallan runakuna payman kutirikunankuta.

Cartapa qallariyninmanta

1 ¹Jesucristopa serviqnin hinaspa *apostolnin ñoqa Simon Pedrom kay cartata apachimuykichik ñoqayku hina ñiñpa precioyoq salvacion chaskiqkunaman. Chaytaqa chaskirqanchik Diosninchik hinaspa salvaqninchik Jesucristo allin ruraq kasqanraykum. ²Diosyá ancha-anchata favorecesuspaykichik hawkallata kawsachisunkichik paytawan hinaspa Señorinchik Jesusta reqsisqaykichikrayku.

Ñiñkunaqa imaynam kananmanta

³Diosmi atiyinwan tukuy ima necesitasqanchikta qowarqanchik kawsananchikpaq hinaspa payta servinanchikpaq. Chaytaqa qowarqanchik achkiriyninpiwan sumaq sonqo kayninwan qayawaqninchikta reqsichiwaspanchikmi. ⁴Achkiriyninpiwan sumaq sonqo kayninwanmi qowarqanchik hatun valorniyoyq promesanunkuna chaynapi Dioswan huklla kananchikpaq hinaspa kay pachapi mana allin ruray munasqanchikmanta ayqenanchikpaq. ⁵Chayraykuyá ñiñspaq kallpanchakuychik allin sonqoyoq kanaykichikpaq. Allin sonqoyoq karuspañataqyá kallpanchakuychik aswan yachayniyoq kanaykichikpaq. ⁶Yachayniyoq karuspañataqyá kallpanchakuychik controlakuq kanaykipaq, controlakuq kaspañañataqyá pacienciakuychik, pacienciakuspañataq Diosta serviychik. ⁷Diosta servispañataq wawqe-panintin sientinakuychik, sientenakuspañataq kuyakuq kaychik.

⁸Sichu aswan-aswan kaykunata ruraptikichikqa vidaykichikqa manam yanqapaqchu kanqa, manataqmi yanqapaqtaqchu Señorinchik Jesucristotapas reqsirqankichik. ⁹Mana kaykuna ruraqmi ichaqa kachkan ñawsa hina mana ancha ri-

kukuq, payqa qonqarunmi ñawpaq huchankunamanta Jesucristopa mayllasqantapas. ¹⁰Wawqe-panillaykuna, Diospuni qayasuchkaptikichikqqa hinaspaa akllasuptikichikqqa qaqa hina sayanaykichikpaqyá kallpanchakuychik. Chaynata ruraspaykichikqqa manam haykapipas urmankichichu. ¹¹Chaynapim salvakuq Señorinchik Jesucristopa wiña-wiñaypaq munaychakusqanman kusikuyllawanña yaykunkichik.

¹²Chayraykum chaykunataqa yuyachichkasqaykichik yachachkaptikichikpas hinaspa cheqappi qaqa hina sayachkaptikichikpas. ¹³Allinpaqmi creeni kawsachkaspayraq kaykunamanta yuyariykachiyta. ¹⁴Señorinchik Jesucristom niykuwanña chaylla wañukunaymanta. ¹⁵Atisqaytam rurasqa wañukuqtiypas kaykunamanta yuyanaykichikpaq.

Cristopa kanchariynin rikusqaykumanta

¹⁶Manam cuentota hinachu yachachisqaykiku Señorinchik Jesucristopa atiyinimantawan hamunanmantaqa, kikiykupunim rikurqaniku kancharichkaq hatun kayninta. ¹⁷Dios Taytam payta hatunchaspan achkirichirqa hinapinmi sumaqllaña hanaq pachamanta rimamurqa:

—Paymi kuyasqay Churiy, payraykum kuisisqa kachkani —nispa.

¹⁸Ñoqaykupunim uyarirqaniku hanaq pachamanta nimusqanta, chaytaqa uyarirqaniku Diospa akllasqa orqopi Señorwan kachkaspaykum.

¹⁹Kay uyarisqaykumantapas aswan hapipakunaraqmi kapuwachkanchik Diosmanta willakuqkunapa qellqasqanqa. Allintam rurankichik chay qellqasqankuta tutayaypi ratachkaq lamparata hina sumaqta qawaspaykichikqqa, chaynatamá rurankichik Jesucristo achikyaq lucero hina sonqoykichikta kancharimunankama. ²⁰Puntataqa kaytayá yaychaychik: Diosmanta willakuqkunapa qellqarqa manam kikinkupa entiendesqanman hinallachu ²¹Paykunapa qellqarqa manataqmi runapa munasqanman hinallachu, aswanqa Chuya Espiritupa guiasqanman hinam Diosmanta rimarqaku.

Llulla yachhikuqkunamanta

(Judas 4-13)

2 ¹Israel runakuna ukupiqqa karqam llullakuspa Diosmanta willakuqkunapas, chaynam qamkuna ukupipas kanqa llulla yachhikuqkuna. Paykunam mana musyayllata yachachinqa llulla yachhikuykunata salvaqnin Señorapas negaspanku. Chayqa kanqa kikillanku apurawman chinkanankupaqmi. ²Achkam qatinqaku paykunapa qanra vidanta, paykunaraykum runakunapas rimanqaku cheqap ñanpa contranpi. ³Qollqeta kuyaruspam llullakunata yachachisunkichik, aswanqa ñawpaqmantaraqmi paykunapa sentenciasqa kachkanku, paykunapa chayllam chinkarunqa.

⁴Diosqa manam pampacharqachu huchallikuq angelkunatapas, paykunataqa infiernoman wischuykuspanmi juicio punchawkama saqerurqa tutayaypi cadenasqata. ⁵Diosqa manataqmi pampacharqachu ñawpaq runakunatapas, sinchi paratam kachaykamurqa Dios mana adoraq runakunaman hinaspam salvacionmanta willakuq Noeytawan qanchis runakunallata salvarqa. ⁶Diosqa chinkarachirqataqmi Sodoma Gomorra llaqtakunatapas uchpayanankama kañaspa chaynapi Dios mana adoraqkuna qepa punchawkunapi manchakunankupaq. ⁷Allin ruraq Lot sutiyoq runatam ichaqa librarqa, payqa mana allin runakunapa qanra vidanta qawaspanmi anchata llakirurqa. ⁸Sapa punchawmi chay allin ruraqkunapaq paykunawan *yacharqa chaymi mana allin rurasqankuta qawaspan hinaspa uyarispan sonqonpi

llakikurqa. ⁹Señorqa yachanmi, sasachakuykunamanta serviqninkuna libraytaqa, mana allin runakunatañataqmi ñakarichisparaq juicio punchawpaq waqaychanqa.

¹⁰Diosqa aswanraqmi castiganqa aychanpa munasqanpi hinaspa qanra vida-pi puriqkunataqa. Chayna runakunaqa atiyniyoqkunatapas despreciankuraqmi. Hatun tukusparaqmi munasqallanpi purikunku. Manam manchakunkuchu hanaq pachapi kaqkuna insultaytapas. ¹¹Angelkunapunipas Señorpa qayllanpim chayna runakunataqa mana kaminkuchu kallpasapa hinaspa atiyniyoq kachkaspankupas.

¹²Chayna runakunaqa animalkuna hina mana yuyayniyoqmi kawsachkanku, nacenkupas wañuchisqa kanankupaqmi. Kaminkupas mana yachasqankutam, wañunqakuñataqmi animalkuna hina. ¹³Pitapas ñakarichisqankuman hinam paykunaqa ñakarinqaku. Ratollapaq kusikusqankumantam kosisqapaq hapikunku. Paykunaqa fiestakunapi hinaspa kusikuykunapi compañasuspaykichikpas penqaypaq qanra runakunam.

¹⁴Warmita qawaspankuqa munapayankupunim, mana saksaytam huchallikunku. Iñiyinpi mana takyaqkunatam huchaman urmaykachinku, tukuy imatapas munapayaspam ñakasqa kachkanku. ¹⁵Allin kawsakuyta dejaruspankum pantaypina purichkanku, Bosorpa churin willakuq Balaampa rurasqantañam qatichkanku, paymi qollqe ganayta munarqa mana allinta ruraspan. ¹⁶Mana rimaq asnom runa hina rimaspan huchanmanta anyarqa hinaspam harkarqa loco hina rurananmanta.

¹⁷Chayna runakunaqa kachkan mana yakuyoq pukyu hinam hinaspa wayrapa apasqan puyukuna hinam, paykunaqa sinchi tutayaypaqñam kachkanku. ¹⁸Rimankupas yanqakunatam, aychapa munasqan qanra vidamanmi aysanku huchanmanta chayllaraq aygekuqkunatapas. ¹⁹Libre kaytam prometengu kikinkupuni mana allinkunapa sirvienten kachkaspankupas, runa qariki munaychakuqninpa sirvientenmi. ²⁰Salvaqninchik Señor Jesucristota reqsichkaspa hinaspa kay pachapa qanra kayninkunamanta wanakuchkaspa pipas kasqallan wichiqqa hinaspa chaykunawan vencechikuqqa ñawpaq kasqanmantapas peormi. ²¹Paykunapaqa aswan allinqa kanman karqa Diospa chaskisqan kanankupaq ñanta mana reqsiyninkum reqsichkaspaña chuya kamachikuymanta qepaman kutinankumantaqa. ²²Paykunapim cumplikurun huk kaqninpa kayna nisqan:

—Allqom kutichisqanta kaqllamanta mikurun, bañasqa kuchifñataqmi mitupi gochparun.

Señorpa kutimunanmanta

3 ¹Kuyasqay wawqe-panillaykuna, kaywanqa iskay cartatañam apachimuykichik, kay cartakunawanmi rikcharichimuchkaykichik allin piensaq kanaykichikpaq.

²Yuyariyichikyá Diosmanta ñawpaq willakuqkunapa nisusqaykichikta hinaspa salvaqninchik Señorpa kamachikuyinmanta *apostolkunapa yachachisusqaykichikta.

³Tukuymanta llalliqtapaq kaytayá yachaychik: Qepa punchawkunatam hamunqa burlakuqkuna hinaspam burlakuspa munasqallankupi purinqaku. ⁴Paykunam ninaku:

—Cristom hamunanpaq prometeturqa ¿maytaq hamunchu? Abuelonchikunapa wañukusqanmantaraqmi tukuy imapas hina kaqla kachkan, chaynaqa kachkan kay pachata unanchay qallarisqanmantaraqmi —nispa.

⁵Paykunaqa manam yachayta munankuchu cielokunaqa ñawpaq tiempo-mantaraq kasqantapas nitaq Diospa rimarisqallanwan kay pachaqa yakumanta

rikurimusqantapas hinaspa yakuwantaq rurasqa kasqantapas. ⁶Sinchi parawanmi kay pachaqa chinkachisqa karqa. ⁷Kunan kaq cielokunatawan kay pachataqa Diospa rimarisqanmi waqaychachkan ninapaq, chay ninapim juicio punchawpi huchasapa runakunapas rupanqa.

⁸Kuyasqay wawqe-panillaykuna, ichaqa kaytaqa amayá qonqaychikchu: Señorpaqqa waranqa watam huk punchaw hinalla, huk punchawñataqmi waranqa wata hina. ⁹Señorqa manam wakinkunapa nisqanpi hinachu demorachkan promesan cumpliytaqa, payqa paciencianwanmi suyasuchkankichik mayqannikichikpas mana chinkarunaykichikta munaspan, payqa munachkan huchamanta wanakuspaykichik payman llapallaykichik kutirikunaykichiktam.

¹⁰Señorqa hamunqa tutallan suwa hamuchkaq hinam, chay punchawmi cielokuna tukunqa hatun qapariywan, cielopi kaqkunapas kañasqam kanqa hinaptinmi kay pachapas tukuy imantin chinkanqa.

¹¹Tukuy kaqkunapas chayna chinkanan kachkaptinqa imayna chuya sonqom Diosta servispa kawsanaykichik! ¹²Diospa punchawnin chayamunantayá suyaichik: “Utqayman hamuy” nispa. Chay punchawmi cielokuna ninawan kañasqa kanqa, tukuy imapas rupaywanmi chullunqa. ¹³Ñoqanchikmi ichaqa suyachkan-chik Diospa prometewasqanchik mosoq cielokunatawan mosoq allpata, chaypim ichaqa tukuy imapas allin arregloman hina rurasqa kanqa.

¹⁴Kuyasqay wawqe-panillaykuna, kaykunata suyachkaspaqa mana huchayoqñayá hinaspa mana culpayoqñayá kawsaychik hawkayaypi Dios tarimusunaykichikpaq.

¹⁵Amayá qonqaychikchu, Señorqa paciencianwanchik salvawananchikpaqmi. Chaynatam kuyasqa wawqenchik Pablopas qellqamusurqankichik Diospa yachay qosqanman hina.

¹⁶Llapallan cartankunapim chaykunamantaqa rimarirqa wakinkunaqa sasa entiendena kachkaptinpas. Chaykunatam pisi yachayniyoqkunawan iñiyinpi mana takyaqkuna qewirunku, Bibliapi wakin kaqkunatapas qewirunkum kkillanku chinkarunankupaq.

¹⁷Kuyasqay wawqe-panillaykuna, ñawpaqmantaraq kaykunata yachachkaspaqa cuidakuychikyá mana allin runakuna pantachisunaykichikmanta chaynapi qaqa hina sayachkaspaqa ama wichiynaykichikpaq. ¹⁸Aswanqa salvaqninchik Señor Jesucristopa favorninpi wiñaspayá aswan-aswan payta reqsiychik. ¡Paytayá albasun kunanmanta wiña-wiñaykama! Amen.

APOSTOL JUANPA PUNTA KAQ CARTAN

Kay cartapa hatun yachachikuyninqa kuyakuymi. Chay kuyakuytaqa Dios reqsiqkunallam qawachikun “Diosqa kuyakuq kasqanrayku.” Runamasin kuyaqlam cheqaptapunipas reqsin Diostaqa.

Kay cartaqa soqta parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Diospa achkiyninpi purinamanta (1).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Cristoqa allinninchikpi rimasqanmanta, mosoq kama-chikuymanta hinaspa Cristopa contranpi kaqmanmanta (2).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Diospa churinkunaqa imaynam kawsanamanta, lliw kuyanakunamanta hinaspa manaña manchakunamanta (3).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Cristopa contranpi kaq espiritumanta (4:1-6).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun Diosqa kuyakuqlaña kasqanmanta (4:7-21).

Soqta kaq parteñataqmi willakun Cristoman iñiqkunaqa tukuy imapi vencenankumanta hinaspa tukupay consejokunamanta (5).

Kawsay qokuq Simimanta

1 ¹Tukuy imapas manaraq unachasqa kachkaptinqa karqañam kawsay qokuq Semiqa. Paytam ñoqaykupuni uyarirqaniku, rikurqaniku hinaspa llapcharqaniku. ²Paymá reqsichiwarqaku wiñay kawsayta hinaptinmi rikusqaykumanta testigo kaspam qamkunamanpas willamuykiku wiñay kawsakuyman. Kay wiñay kawsayqa Dios Taytawanmi karqa hinaspam ñoqaykuman rikuriykuwarqaku. ³Chayna rikusqaykuta, uyarisqaykutam willamuykiku chaynapi qamkunapas ñoqaykuwan huklla kanaykichikpaq. Ñoqaykuqariki hukllam kachkaniku Dios Taytawan hinaspa Churin Jesucristowan. ⁴Cheqaptapuni kusikunanchikpaqmi kaykunataqa qellqamuykiku.

Diosqa achkiy kasqanmanta

⁵Qamkunamanmi willamuykiku Jesucristopa yachachiwasqankuta: Diosqa achkiy kasqanraykum paypiqa tutayayqa mana kanchu. ⁶“Dioswanqa hukllam kachkani” nichkaspapas tutayaypiraq kawsaspanchikqa llullakuchkanchikmi, manam cheqapman hinachu rurachkanchik. ⁷Diosninchik hina achkiypi purisqam ichaqa llapallanchik huklla kachkanchik, Diospa Churin Jesucristopa yawarninñataqmi llapallan huchanchikmanta mayllawanchik.

⁸“Manam ñoqaqa huchayoqchu kani” nispaqa, kikinichikmi engañakuchkanchik, Diospa cheqap yachachikuyninqa manaraqmi ñoqanchikpichu kachkan. ⁹Payman huchanchikkunata willakuptinchikqa, paymi mana engañakuq hinaspa allin ruraq kasqanrayku pampachawanchik hinaspam tukuy mana allin rurasqanchikmanta

mayllawanchik. ¹⁰Aswanqa: “Manam huchallikurqanichu” nispanchikqa Diostam llullapaq hapichkanchik. Diospa nisqankunaqa manaraqmi ñoqanchikpichu kachkan.

Abogadonchikqa Cristopuni kasqanmanta

2 ¹Churillaykuna, kaykunatam nimuykichik ama huchallikunaykichikpaq. Pipas huchallikuruptionqa Dios Taytanchikpa ñawpaqinpi rimarinanpaqmi kapuwachkanchik abogadonchik, payqa allin ruraq Jesucristom. ²Paymi huchanchikrayku piñakuyninta amachananpaq wañurqa, manataqmi ñoqallanchikpaqtaqchu aswanqa kay pachapi llapallan runakunapaqwanmi.

³Kamachikuyninkunata kasukuspam yachanchik Dios reqsisqanchiktaqa. ⁴Pipas: “Ñoqaqa reqsinim Diosta” nichkaspa, kamachikuyninkunata mana kasukuspanqa llullakuchkanmi, Diospa cheqap yachachikuyninqa manaraqmi paypichu kachkan. ⁵Diospa nisqankunata kasukuqmi ichaqa cheqaptapunipas paytaqa kuyan, chaywanmi yachanchik Dioswanqa hukllaña kasqanchikta. ⁶“Dioswanmi hukllaña kachkani” niqqa Jesucristopa kawsasqanman hinam kawsanan.

Mosoq kamachikuymanta

⁷Kuyasqallaykuna, qellqamuchkaykichikqa manam mosoq kamachikuytachu, aswanqa ñawpaqmantaraq hatallisqaykichik kamachikuyllatam. Chay kamachikuyqa ñawpaqmantaraq Diospa palabran uyarisqallaykichikmi. ⁸Cristopi hinaspam qamkunapi cheqap kaptinpas kay qellqamusqayqa mosoq kamachikuymi, tutayay chinkaptinmi cheqap achkiyña rikurimuchkan.

⁹“Achkiypim purichkani” nichkaspa runamasinta cheqniq runaqa tutayaypiraqmi purichkan. ¹⁰Runamasinta kuyaqmi ichaqa achkiypi purichkan, payqa manam runamasintaqa imawanpas huchallichinmanchu. ¹¹“Wawqenta cheqniq runaqa tutayaypiraqmi purichkan, payqa manam yachanchu mayman risqantapas huchankuna ñawsayarachisqanrayku.”

¹²Churillaykuna, kaykunataqa qellqamuchkaykichik

Jesucristoraykulla huchaykichikmanta Diospa pampachasqan kaptikichikmi.

¹³Tayta-mamakuna, kaykunataqa qellqamuchkaykichik qallariyninmantapuni kaqta reqsptikichikmi.

Mozo-sipaskuna, qamkunamanmi qellqamuchkaykichik diablopa tentasusqaykichikta mana kasuspa vencerusqaykichikrayku.

Warmakuna, qamkunamanmi qellqamuchkaykichik Dios Taytanchikta reqsisqaykichikrayku.

¹⁴Tayta-mamakuna, kaykunataqa qellqamuchkaykichik qallariyninmantapuni kaqta reqsptikichikmi.

Mozo-sipaskuna qamkunamanmi qellqamuchkaykichik qaqa hina sayaspaykichik diablopa tentasusqaykichikta mana kasuspa vencerusqaykichikrayku

hinaspam tukuy sonqoykichikwan Diospa palabranta chaskisqaykichikrayku.

¹⁵Amayá kuyaychikchu kay pachapi mana allin ruraykunataqa nitaq kay pachapi mana allin kaqkunatapas, chaykunata kuyaqqa manam kuyanchu Dios Taytataqa. ¹⁶Manam Dios Taytamantachu kay pachapi mana allin ruraykunataqa.

Kay pachapi mana allin kaqkunamantam rikurimun aychapa munapayayninkunaqa, ñawipa munarusqankunaqa hinaspa tukuy imamanta hatunchakuykunaqa. ¹⁷Kay pachapi mana allin ruraykunawan mana allin munaykunaqa tukuruqlam, Diospa munasqanman hina ruraqmi ichaqa wiñaypaq takyanqa.

Anticristomanta

¹⁸Wawqe-panillaykuna, ñam tukupay tiempopiña kachkanchik. Anticristopa hamunanmantam uyarirqankichik, chaynam kunan rikuriramun achkallaña anticristokuna, chayraykum yachanchik tukupay tiempoña kasqanta. ¹⁹Paykunaqa ñoqanchikwanraqmi karqaku, cheqap rimaypiqa manam ñoqanchikwanchu karqaku. Sichum cheqaptapuni ñiqmasinchik kanman karqa hinaspaqa manach rakikuwachwanchu karqa. Aswanqa kaykuna pasakuptinmi yachanchik mana llapallanchu wawqe-paninchik kasqanta.

²⁰Qamkunamanmi ichaqa Cristo qosurqankichik Chuya Espirituta, chaymi tukuy chaykunataqa yachankichik. ²¹Qellqamuchkaykichikqa cheqap kaqkunata yachaptikichikmi, manamá mana reqsisqaykichikraykuchu, yachasqanchikpi hinapas cheqap kaqmantaqa manam llullaqa kamunmanchu.

²²¿Pimá llullaqa? “Jesusqa manam Cristochu” niqmi llullaqa. Payqariki anticristom, payqa neganmi Dios Taytatapas chaynataq churin Jesucristotapas. ²³“Jesucristoqa manam Diospa Churinchu” niq runapa sonqonpiqa manam Dios Taytapas kanchu. “Jesucristoqa Diospa Churinmi” niqkunapa sonqonpim ichaqa Dios Taytapas kachkan.

²⁴Chaynaqa ñawpaqmantapuni uyarisqaykichik Diospa palabrantayá sonqoykichikpi takyachiychik. Sichum ñawpaqmantapuni uyarisqaykichikkunata sonqoykichikpi takyachispaykichikqa qamkunapas takyankichikmi Diospa Churin Jesucristopi hinaspa Dios Taytapi. ²⁵Paymi prometewarqanchik wiñay kawsayta.

²⁶Qellqamuchkaykichikqa chay engañay munaqnikichikkunamantam. ²⁷Qamkunapim kachkan Jesucristopa qosusqaykichik Chuya Espiritu chaymi mana necesitankichikchu runakuna yachachisunaykichikta. Chuya Espiritupa yachachikuyinman hinayá Cristopi takyaychik.

²⁸Churillaykuna, kunanqa Jesucristopiyá takyaychik chaynapi pay rikurimuptin ñawpaqninpi ama penqapakunanchikpaq. ²⁹Mana huchayoq kasqanta yachaspaykichikqa yachaytam debenkichik pipas allin ruraqqa Diospa churinña kasqantapas.

Diospa churinkuna hina kawsanamanta

3 ¹Yuyaymanaychik, mayna-maynatam Dios Taytaqa kuyawanchik: “Churikunañam kankichik” nispa niwananchikpaqqa. Arí, chaynamá kanchik. Kay pachapi runakunañataqmi Diosta mana reqsispanku mana yachankuchu paypa churin kasqanchikta. ²Kuyasqallaykuna, Diospa churinñam kanchik, aswanqa manaraqmi yachanchikchu imaynam kananchikmantaqa. Yachanchikmi ichaqa Jesucristo rikurimuptin payman rikchakuq kananchikta, paytamá rikuykusun imaynam kasqanman hina. ³Pipas paypi confiakuspan kay suyaqqa huchankunamantam wanakun Jesucristo hina mana huchayoq kayta munaspan.

⁴Huchallikuq runaqa manam kasukunchu Diospa leynintaqa, ichaqa Diospa leyninpa contranmi. ⁵Yachasqaykichikpi hinapas Jesucristoqa kay pachamanqa hamurqa huchanchikta qechunanpaqmi, payqa mana huchayoqmi karqa. ⁶Pipas paypi takyaqqa manam hucha ñanpiñachu purichkan, pipas hucha ñanllapi puriqmi ichaqa paytaqa mana rikurqachu nitaq reqsirqachu. ⁷Churillaykuna, amayá piwanpas enga-

ñachikuychikchu, pipas allin ruraqqa Jesucristo hina allinmi. ⁸Pipas hucha ñanllapi puriqqa diablopam. Arí, diabloqa qallariyininmantapunim huchallikun. Diospa Churinqa rikurimurqa diablopa rurasqankunamanta libraykuwananchikpaqmi.

⁹Diospaqña mosoqmanta naceqkunaqa manam hucha ñanpiñachu purinchik. Diospa churinña kasqanchikraykum huchapiqa manaña kawsachwanchu. ¹⁰Suti reqsiyllam Diospa churinkunaqa, suti reqsiyllataqmi diablopa churinkunapas. Allin-kunata mana ruraqqa otaq runamasinta mana kuyaqa manam Diospa churinchu.

Kuyanakunanchikmanta

¹¹“Kuyanakuychik” niqtam ñawpaqmantapuni uyarirqankichik. ¹²Amayá wawqen wañurachiq Cain hinachu kaychikqa. Payqariki diablopa runanmi karqa. ¿Imanasqamá wañurachirqaqa? Payqa wañurachirqa rurasqankuna mana allin kasqanraykum, wawqenpa rurasqanñataqmi allin karqa.

¹³Wawqe-panillaykuna, amayá hukmanyaychikchu kay pachapi mana allin ruraqkuna cheqnisuptikichikqa. ¹⁴Ñoqanchikqa wañuymantam kawsaymanña pasarunchik, chaytaqa yachanchik runamasinchikkunata kuyaspanchikmi. Runamasinta mana kuyaqaqa wañusqaraqmi kachkan. ¹⁵Pipas runamasin cheqniqqa runa wañuchiqmi. Yachasqanchikpi hinapas runamasin wañuchiqqa manaraqmi wiñay kawsayniyoqraqchu. ¹⁶Ñoqanchikrayku Jesucristopa wañusqanwanmi yachanchik imam cheqap kuyakuy kasqanta, chaynam ñoqanchikpas runamasinchikrayku wañunanchik. ¹⁷Pipas kapuqniyoq kachkaspan runamasinta qawakunman imamantapas muchuqta hinaspamana llakipayarispanqa çyaqachum Diosta kuyanman? ¹⁸Churillaykuna, amayá simillawanchu kuyanakusunchikqa, aswanqa cheqaptapuni ruraspayá.

Diosllamanña hapipakunamanta

¹⁹Kaynatam yachanchik cheqap kaqpi kasqanchikta chaymi paypa ñawpaqniñinpi confianzallawanña kasunchik. ²⁰Conciencianchik acusawachkaptinchikqa maynataracqacha Diosninchikqa acusawasun, payqa lliwtam yachan. ²¹Kuyasqallaykuna, concianchik mana acusawaptinchikqa Diosninchikqa qayllanpiqa manam manchakunchikchu. ²²Payñataqmi tukuy ima mañakusqanchikta qowasunchik, payqa qowasunchik kamachikuyninkunata kasukuspa paypa munasqanta rurasqanchikraykum. ²³Kamachiwanchikqa Churin Jesucristoman iñinanchikpaqmi hinaspam kuyanakunanchikpaqmi. ²⁴Kamachikuyninkunata kasukuq runaqa Diospim takyachkan, Diospas paypitaqmi takyachkan. Qowasqanchik Espiritupa yanapakuyinwanmi yachanchik payqa ñoqanchikpi takyasqanta.

Anticristopa espiritunmanta

4 ¹Kuyasqallaykuna, amayá “Diospa yachachisqanmi kani” niqkunataqa llapallantachu creeychik, aswanqa allintayá pruebaychik Diospa otaq “Satanaspa yachachisqan kasqanta yachanaykichikpaq. Achkallañam kay pachapi rikurimuchkan-ku “Diosmanta willakuqmi kani” niq llulla runakuna. ²Kaynapim reqsinkyichik Diospa Espiritunwan kaq runataqa: “Jesucristom kay pachaman hamuspan cheqap runa karqa” nispa niqkunam Diospa Espiritunpa yachachisqanqa kachkanku. ³Jesucristota mana chaynapaq chaskiqqa manam Diospa Espiritunpa yachachisqanchu kachkan, payqa kachkan anticristopa espiritunpa yachachisqanmi. Qamkunaqa ñam uyarirqan-kichikña anticristopa hamunanmantaqa, arí, payqa ñam kay pachapiña kachkan.

⁴Churillaykuna, qamkunaqa Diospam kankichik, ñam vencerunkichikña chay llullakuqkunataqa qamkunawan kaq llumpay atiyniyoq kasqanrayku, kay pachapi munaychakuq *Satanasqa pisi atiyniyoqlam. ⁵Paykunaqa kay pachallamanta kasqankuraykum kay pachapi kaqkunallamanta rimanku, paykunataqa uyarinpas kay pachapi kaqmasillankum. ⁶Ñoqanchikmi ichaqa Diosmanta kanchik, chaymi Diosta reqsiqqa uyariwanchik, Diosta mana reqsiqmi ichaqa mana uyariwanchikchu. Chay-natamá reqsichwanchik cheqap espiritutaqa hinaspa pantachikuq espiritutaqa.

Diosqa kuyakuq kasqanmanta

⁷Kuyasqallaykuna, kuyanakunanchikmi kuyanakuyqa Diosmanta kasqanrayku. Kuyakuqqa Diospa churinmi, payqa Diostam reqsin. ⁸Mana kuyakuqqa Diostam mana reqsinchu, Diosqariki kuyakuqlañam. ⁹Diosninchikmi sapallan Churinta kay pachaman kachamurqa payrayku wiñay kawsayniyoq kananchikpaq, chaynatamá Diosninchikqa kuyawasqanchikta qawachiwarqanchik. ¹⁰Kaymá chay kuyakuyqa: Manam ñoqanchikchu Diostaqa kuyarqanchik aswanqa paymi ñoqanchikta kuyawaspanchik Churinta kachamurqa huchanchikrayku piñakuyninta amachaqa kananpaq.

¹¹Kuyasqallaykuna, sichum chaynata Diosninchik kuyawachkaptinchikqa ñoqanchikpas kuyanakuypam debenchik. ¹²Diostaqa haykapipas manam pipas rikurqachu, sichum kuyanakuypinchikqa Diosqa ñoqanchikpim takyachkan chaymi Dios hina kuyakuq kanchik. ¹³Espiritunta qowasqanchikraykum yachanchik Diospi takyasqanchikta chaynataq paypas ñoqanchikpi takyasqanta. ¹⁴Ñoqaykum rikurqaniku hinaspa willakuniku runakunata salvananpaq Churinta Dios Tayta kachamusqanmanta. ¹⁵“Jesucristoqa Diospa Churinmi” nispa reqsiquqkunapim Diosqa takyachkan, paykunapas Diospimá takyachkan. ¹⁶Yachaspanchikmi hapi-pakuchkanchikña Diospa kuyawasqanchikmanqa.

Diosqariki kuyakuqlañam chaymi kuyakuypi takyaqqa Diospi takyachkan, Diospas paypitaqmi takyachkan. ¹⁷Dios hina kuyakuqña kaspanchikmi juicio punchawpiqa manaña imantapas manchakusunchu. Kay pachapiqa kawsachkanchik Jesucristo hinam. ¹⁸Cheqap kuyakuq kaspapaq manam imatapas manchakunachu, cheqap kuyakuyqa chinkachinmi manchakuytaqa. Manchakuyqa castigotam apamuchkan. Manchakuqqa manaraqmi Dios hina kuyakuqraqchu.

¹⁹Diostaqa kuyanchik paypuni puntata kuyawasqanchikraykum. ²⁰Pipas runamasinta cheqnichkaspan “Diostaqa kuyanim” niqqa llullam. Rikuchkasqan runamasinta mana kuyaspapa çimaynataq mana rikusqan Diostaqa kuyanman? ²¹Jesucristom kamachiwarqanchik:

—Diosta kuyaqqa runamasintapas kuyachunyá —nispa.

Kay pachapi mana allin kaqkuna vencenamanta

5 ¹“Jesusqa Cristom” nispa reqsiquqkunaqa Diospa churinñam, Taytata pipas kuyaqqa taytapa churinkunatapas kuyanmi. ²Diosta kuyaspanchikqa kamachiwasqanchiktapas kasukunchikmi, chaywanmi yachanchik Diospa churinkunatapas kuyasqanchikta. ³Diosta kuyaspanchikqa kamachikuyninkunatapas kasukunchikmi, kamachikuyninkunaqa manam llumpay sasachu. ⁴Diospa churinkunaqa vencerunñam kay pachapi mana allin kaqkunataqa. Cristoman hapipakuspallam vencerunchik kay pachapi mana allin kaqkunata. ⁵Jesusqa Diospa Churin kasqanta reqsiquqlam vencerun kay pachapi mana allin kaqkunataqa.

Diospa churinmanta willakuqumanta

⁶Jesucristo kay pachaman hamuspanqa yakuwanmi bautizachikurqa hinaspan wañuspan yawarninta chaqchurqa. Jesucristo pim kasqantaqa yachanchik manam bautizakusqallanwanchu aswanqa wañusqanpiwanmi. Chaytaqa kikin Spiritum yachachiwanchik. Payqa manam llullakunchu. ⁷⁻⁸Kay pachapi kaq runakunam Jesucristo Diospa Churin kasqanta kay kimsanwan yachanchik: Espiritupa yachachiwasqanchikwan, bautizachikusqanwan hinaspa imayna formapi wañusqanwan. ⁹Creenchikmi rikusqankumanta runakunapa willakusqankuta, Diospa willakusqantaqa aswanraqmi chaskinanchik. Paymi nirqa: “Jesusqa Churiymi” nispa. ¹⁰Pipas Diospa Churinman iñiqqa chay nisqantam tukuy sonqonwan chaskin. Pipas Diospa nisqanta mana creeqmi ichaqa Diosta llullapaq hapichkan. ¹¹Diospa nisqanqa kaymi: Diosmi qowarqanchik wiñay kawsayta, chayqa tarikun Churin Jesucristollapim. ¹²Pipapas sonqonpi Diospa Churin Jesucristo kawsaptinga wiñaypaqñam kawsakuchkan, paypa sonqonpi Jesucristo mana kawsaptinga wiñaypaqñam kawsakuchkan, paypa sonqonpi Jesucristo mana kawsaptinga wiñaypaqñam kawsakuchkan.

Cartapa tukuyninmanta

¹³Diospa Churinman iñikuqkunamanmi kaykunata qellqamuykichik wiñay kawsayniyoqña kasqaykichikta yachanaykichikpaq. ¹⁴Diospi confiakuspam yachanchik: paypa munasqanman hina mañakuptinchikqa uyariwanchikmi. ¹⁵Dios uyariwasqanchikta yachaspaga yachanchikmi mañakusqanchikqa rurasqaña kasqantapas.

¹⁶Sichum pipas yachanman wañuyman mana apakuq huchapi iñiqmasin kasqanta hinaspaqa paypaqya mañapuchun, sichum chay huchallikusqan wañuyman mana apakuq kaptinqa Diosmi kawsachinqa. Arí, kanmi wañuyman apakuq huchapas. Chayna huchallikuqpaqqa manam nikichikchu mañapunaykichikpaq. ¹⁷Tukuy mana allin ruraykunaqa hucham, ichaqa kanmi wañuyman mana apakuq huchakuna.

¹⁸Diospa churinkunaqa manañam hucha ñanpiqa purinñachu, Diospa Churin Jesucristo waqaychaptinmi diablopas manaña imananchu.

¹⁹Yachanchikmi Diosmanta kasqanchikta, yachanchiktaqmi kay pachapi mana allin kaqkunaqa diablopa makinpiña kasqantapas.

²⁰Yachanchikmi Diospa Churin hamusqantapas, paymi entiendechiwarqanchik cheqap Diosta reqsinanchikpaq. Cheqap kaq Diospa Churin Jesucristopim kachkanchik. Payqariki cheqap Diosmi, paymá wiñay kawsay qowaqñinchikqa.

²¹Churillaykuna, karunchakuychikya taytacha-mamachakunamantaqa.

APOSTOL JUANPA ISKAY KAQ CARTAN

Kay carta qellqaq Apostol Juanmi sutichakun “ancianowan.” Kay cartataqa apachirqa Diospa akllasqan huñunakuq ñiñiqkunamanmi.

Kay cartaqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun cheqapman hina hinaspa kuyakuyman hina ñiñiqkunapa kawsananmanta (1-6).

Iskay kaq parteñataqmi willakun pantachikuqkunapa contranpi yachachisqanmanta (7-11).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun pisi rimayllapi tukupayninmanta (12, 13).

Cartapa qallariyninmanta

¹Ñoqa *anciano Juanmi Diospa akllasqan señoraman hinaspa wawankunaman kay cartata qellqamuykichik. Qamkunataqa cheqaptapuni kuyaykichik, kuyasunchikichtaqmi cheqapta llapallan reqsiqkunapas. ²Kuyaykikuqa ñoqanchikpi cheqap kaq takyasqanraykum, chayqa wiña-wiñaypaqmi ñoqanchikwan kanqa. ³Dios Taytanchiktam Churin Jesucristotawan mañakuchkani cheqaptapuni kuyasuspaykichik llakipayarikusunaykichikpaq hinaspa hawkallata kawsachisunaykichikpaq.

⁴Wakin wawaykikunawanmi tuparurqani. Paykunaqa cheqap kaqpim kawsachkasqaku Dios Taytanchikpa kamachiwasqanchikta kasukuspanku chaymi llumpayta kusikurqani. ⁵Señora, kunanñataqmi ruegakamuyki lliwchanchik kuyanakunanchikpaq. Kay nimusqayqa manam mosoq kamachikuychu aswanqa ñawpaqmantaraq Diospa qowasqanchik kamachikuyami. ⁶Kuyanakuyqa Diospa kamachikuyininkunaman hina kawsakuyami, ñawpaqmantaraq uyarisqaykipi hinaspa kamachiwraqanchikpaq kuyanakuspa kawsananchikpaqmi.

Pantachikuqkunamanta

⁷Achka pantachikuqkunam kay pachapi rikuriramunku, paykunaqa manam creenkuchu Jesucristopa runayasqantapas, chaynata yachachiqaq pantachikuqmi hinaspa anticristom. ⁸Cuidakuychikya tukuy ima rurasqaykichikpas ama yanchachasqa kananpaq chaynapi Señorninchikmanta chaninninpi premioykichikta chaskinaykichikpaq.

⁹Yachaq tukuspa Jesucristopa yachachikuyininkunallapi mana takyaq runapiqa manam Dios kanchu. Jesucristopa yachachikuyininkunapi takyaq runapa sonqonpim ichaqa kachkan Dios Taytapas chaynataq Churin Jesucristopas.

¹⁰Jesucristopa yachachikuyinman hina mana yachachiq runataqa watukamusuptikichikpas amaya chaskiyichikchu nitaq “yaykukamuy” niychikchu. ¹¹Pipas “yaykukamuy” niqqa mana allin ruraqmasinñam rikurirun.

Cartapa tukuyninmanta

¹²Achkam qamkunaman imapas ninay kachkan, ichaqa manam cartallawanqa lliwtaqa nimuykichikmanchu chaymi piensachkani watukamuspayña qamkunawan parlaykuyta chaynapi anchata kusikunanchikpaq.

¹³Diosninchikpa akllasqan ñañaaykipa wawankunam saludaykamusunki.

APOSTOL JUANPA KIMSA KAQ CARTAN

Kay kimsa kaq cartanta qellqaspanpas Apostol Juanqa sutichakun “ancianowanmi”. Kay cartataqa qellqarqa kuyasqan Gayomanmi. Gayoqa karqa ñiñkunata michiqmi.

Kay cartaqa tawa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun Gayopa allin rurasqanmanta (1-8).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Diotrefespa mana allin rurasqanmanta (9-10).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun Demetriomanta (11-12).

Tawa kaq parteñataqmi willakun Juanpa despedikusqanmanta (13-15).

Cartapa qallariyninmanta

¹Tukuy sonqoywan kuyasqay Gayo, cheqaptapuni kuyaqniki ñoqa *anciano Juanmi qellqamuyki.

²Kuyasqay Gayo, Diosninchiktam mañakuchkani allinlla kawsasqaykiman hina tukuy imapipas allinlla kanaykipaq hinaspa sanolla kanaykipaq. ³Cheqap yachachikuykunaman hina kawsasqaykimantam ñiñqmasinichikkuna hamuspa willawarqa chaymi llumpa-llumpayta kusikurqani. ⁴Ñiñichisqaykuna cheqap kaqpi kawsasqanmanta uyarispaymi ñoqaqa ancha-anchata kusikuni.

⁵Kuyasqay wawqelláy, allintapuni rurachkanki ñiñqmasinichikkunata yanaspaykiqa, aswan allintaraqmi rurachkanki forastero kaptinkuqa. ⁶Paykunaqa ñiñkunapa huñunakuyinipim kuyakuynikimanta willakurqaku. Diosninchikpa agradonpaqmi rurachkanki viajanankupaq imawanpas yanapaykuspaykiqa. ⁷Paykunaqa Jesucristomanta willakustinmi purichkanku, Diospi mana ñiñkunamantaqa ima yanapakuytapas manam chaskiyta munankuchu. ⁸Ñoqanchikmi paykunataqa yanapananchik cheqap willakuypi llamkaqmasin kananchikpaq.

Diotrefespa mana allin rurasqanmanta

⁹Apachimurqanim huk cartata chaypi ñiñkunaman, ichaqa Diotrefesmi mana caso-preciotapas churanchu ñiñkunapa cabecillan kayta munaruspan.

¹⁰Chaymi rispayqa payta qaqchasaq contraykupi imaymana rimasqanmanta. Rimasqanwanpas mana saksaspanmi watukuq riq ñiñkunatapas mana chaskiykunchu hinaspa samaykachiy munaqkunatapas harkakuspanraq qarqon huñunakuyman.

¹¹Kuyasqay wawqelláy, qamqa amayá mana allin rurasqantaqa qatipakuychu, rurayqa allin kaqkunatayá. Allin ruraqkunaqa Diosmantam, mana allin ruraqkunam ichaqa Diostaqa mana reqsinkuchu.

Demetromanta

¹²Lliwmi Demetromanta allinta rimanku, kikinpa vidanmi qawachikun Diospa munasqanman hina kawsasqanta, ñoqaykupas paymantaqa allintamá rimaniku, yachasqaykichikpi hinapas ñoqaykuqa cheqap rimaqmi kaniku.

Cartapa tukuyinmanta

¹³Achkam qanman imapas nimunay karqa, ichaqa manam cartallawanqa lliwtaqa nimuykimanchu ¹⁴chaymi qanwan chaylla tupaykuyta munachkani parlananchikpaq.

¹⁵Qamñayá allinlla. Amistadnikikunam saludaykamusunki. Amistadninchikku-natayá sapakamata saludaykuy.

JACOBOPA WAWQEN JUDASPA CARTAN

Kay cartaqa qellqasqa karqa punta kaq ñiñkunapa mirachisqan ñiñkunamanmi, chay-raykum kay cartaqa rikchakun Pedropa iskay kaq cartanman.

Kay cartaqa kimsa parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun pantachikuqkunapa contranpi kunasqanmanta (1-16).

Iskay kaq parteñataqmi willakun Diospi ñiñkunapa takyanankumanta (17-23).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun tukuykunanaq Diosta alabasqanmanta (24-25).

Cartapa qallariyninmanta

¹Jesucristo serviq hinaspa Jacobopa wawqen ñoqa Judasmi qellqamuchkaykichik Dios Taytapa kuyakuywan qayasqankunaman. Qamkunaqa Jesucristopa waqaychasqanmi kachkankichik. ²Diostam mañakuchkani llakipayakuyninta, hawkayayta hinaspa kuyakuyta llimparinankama qosunaykichikpaq.

Llulla yachachikuqkunamanta

(2P 2:1-17)

³Kuyasqallaykuna, ancha-anchatam munarqani salvasqa kasqanchikmanta qellgamuyta. Ichaqa necesario kaptinmi ruegakuspay chayraq qellqamuchkaykichik ñiñsanchikta defiendenaykichikpaq. Chay ñiñytaqa Diosmi huk kutillata qowarqanchik payllapaqña sapaqchasqakunaman. ⁴Achkaq runakunam engañowan yaykuramun, paykunamantaqa Bibliapas ñawpaqmantaraqmi rimarqa condenasqa kanankumanta. Paykunaqa Diostapas manam adorankuchu, Diosninchikpa favornintapas tiktirarunku qanra vidapi purikuymanñam. Paykunaqa negankum sapallan munaychakuq Señorninchik Jesucristotapas.

⁵Yachachkaptikichikpas yuyarichiytam munachkani. Señormi horqomurqa Egiptomanta Israel runakunata hinaspa wañurachirqa Diospi mana ñiñkunata. ⁶Chaynataqmi wakin angelkunatapas Dios tutayaypi wiñaypaq cadenarurqa hatun juicio punchawpaq. Paykunaqa punta munaychakuyninkuta mana waqaychaspankum saqerurqaku *yachananku sitiotapas. ⁷Chay angelkuna hinam Sodoma llaqtapi, Gomorra llaqtapi hinaspa vecinon llaqtakunapi kaqkunapas huchapakuy-pi purirqaku, paykunaqa qaripurañam uywanakurqakupas. Paykunaqa churasqa kachkan wiñaypaq nina rawraypi castigasqa kasqankumanta yachananchikpaqmi.

⁸Chayna kachkaptinpas chay mana allin mosqoq runakunaqa huchawanraqmi qanrachanku cuerponkutapas hinaspa negankuraq atiyniyoqkunatapas. Paykunaqa insultankuraqmi hanaq pachapi kaqkunatapas. ⁹Angelkunata ka-

Miguelmi diablowan pelearqa Moisespa cuerponmanta, chaywanpas payqa diablo-taqa manam ñakarqachu, payqa nirqa: “Señoryá qaqchasunki” nispallam. ¹⁰Chay runakunam ichaqa mana reqsisqankunatapaspas ñakaykarinku. Animalkuna hina entiendesqallankupim munasqankuta ruranku kikinkupa mana allinninkupapq.

¹¹iImaynaraq kanqaku! Paykunaqariki Cainpa rurasqantam qatipakuchkanku. Qollqeraykum Balaam hina pantarunku hinaspam Core hina wañurunku mana kasukusqankurayku. ¹²Paykunaqa convidoqkichiktapas qanrathanmi, qamkunawan kuska mikuspankupas mana penqarikuspam mikunku. Mana allin michiq hinam kikillankuta cuidakunku. Wayrapa maymanpas apasqan mana yakuyoq puyu hinam paykunaqa. Paykunaqa kachkan chirawpi mana ruruyoq sapinmanta pilasqa sacha hina iskaykama wañusqam. ¹³Lamar qocha *olaspan pusoqarichkaq hinaraqmi paykunapapaq penqakuynipas sutilla kachkan. Yanqa puriq lucerokuna hina kasqankuraykum wiñaypaq tutayayman wischusqa kanqaku.

¹⁴Paykunamantam Adanpa qanchis kaq miraynin Enocpas Diospa revelasqanta willakurqa:

—Qawaychik, Señormi hamuchkan wara-waranqantin akllasqankunawan.

¹⁵Payqa hamuchkan lllapallanta juzganapqmi hinaspa payta lllapallan mana adoraqkunata mana agradaqnin rurasqankumantawan, paypa contranpi mana allin rimasqankumanta qaqchananapqmi —nispa.

¹⁶Paykunaqa pipapas qepanpi rimaspankum quejallapi purinku kikillankupa mana allin munasqankuman hina. Paykunaqa hatun tukurusparaqmi rimankupas hinaspam runakunata alabanku imatapaspas paykunamanta horqorunankupaq.

Iñiqkunaman imam kunakusqanmanta

¹⁷Kuyasqallaykuna, yuyariychikyá Señorninchik Jesucristopa *apostolninkunapa ñawpaqmantaraq kayna nisusqaykichikta. ¹⁸Paykunam nisurqankichik:

—Qepa punchawkunatam hamunqa burlakuqkuna, Diosta mana adoraqkuna hinam munasqallankupi kawsanqaku —nispa.

¹⁹Paykunam apaykamun rakinakuyta, kay pachallapaq kasqankuraykum mana espirituqyoq kachkanku.

²⁰Kuyasqallaykuna, qamkunayá ichaqa wiñaychik suma-sumaq iñiyniki-chikpi, Diostayá mañakuychik Chuya Espiritupa yanapakuyninwan. ²¹Diospa kuyakuyninpiyá waqaychakuychik Señorninchik Jesucristopa wiñay kawsaypaq kuyapayakuyninta suyastin.

²²Iskayrayaqkunata convencechiychik. ²³Wakinkunata ninamanta salvaychik, wakintañataq imamantapas harkaspa kuyapayaychik hinaspa pusamuychik Señorman, ichaqa amayá huchamanqa aysachikuychikchu, aswanqa qanra pachata millakuchkaq hinayá cheqniychik huchakunataqa.

Cartapa tukuyinmanta

²⁴Sapallan salvaqninchik Diosmi atiyinwan cuidasunkichik huchaman mana wichiynakuykichikpaq, payllam mana huchayoqta qayllanman kuisqata chaya-chisunkichik. ²⁵Señorninchik Jesucristontakamayá Diosta nisunchik:

—Alabaykikum, qamqa ancha-ancha atipayniyoqmi hinaspa kallpayoqmi kanki wiña-wiñaymanta hinaspa kunanmanta wiñaykama —nispa. Amen.

JESUCRISTOPA JUANMAN REVELASQAN

APOCALIPSIS

Kay librotaqa Apostol Juanmi qellqarqa. Kay libroqa Mosoq Testamentopa tukupaynin-pim churasqa kachkan. Mosoq Testamentopi librokunamantapas qepallataña qellqasqam karqa. Revelacionpi Diospa qawachisqankunam kay libropiqa kachkan. Kay libroqa qell-qasqa karqa Roma llaqtayoq runakunapa qatikachasqan iñiqkunata kallpanchananpaqmi chaynataq qepa punchawkunapi imam pasanankunata qawachiwananchikpaqmi.

Kay libroqa pusaq parteman rakisqam kanman:

Punta kaq partem willakun libropa qallariyininmanta (1:1-8).

Iskay kaq parteñataqmi willakun hanaq pachapi kaq Cristota rikuruspan qanchis carta-kunata iñiqkunaman apachisqanmanta (1:9-3:22).

Kimsa kaq parteñataqmi willakun hanaq pachapi yupaychaymanta, wankusqa libroman-ta hinaspa Carnero rikusqanmanta (4, 5).

Tawa kaq parteñataqmi willakun qanchis sellokunamanta (6:1-8:5).

Pichqa kaq parteñataqmi willakun qanchis cornetillakunamanta (8:6-14:20).

Soqta kaq parteñataqmi willakun qanchis tazonkunamanta (15, 16).

Qanchis kaq parteñataqmi willakun juiciomanta (17-20).

Pusaq kaq parteñataqmi willakun mosoq Jerusalem llaqtamanta hinaspa Jesucristopa ku-timunanqa kayllaña kasqanmanta (21-22).

Jesucristopa willachisqanmanta

1 ¹Diosmi kaykunata Jesucristoman revelarqa serviqninkunaman imam chaylla pasananta willananpaq. Jesucristomá kay revelasqanta serviqnin Juanman angelninwan entiendechirqa. ²Chaymi Juan willakurqa Diospa pala-branta, tukuy ima rikusqanta chaynataq Jesucristopa willakusqantapas.

³Mayna kusionpa kay libro leeqkunaqa, Diospa revelasqanta leepin uyariq-kunapas chaynataq kaypi qellqasqa kamachikuykuna kasukuqkunapas. Nam hichpamuchkanña cumplikunan tiempoqa.

Qanchisnintin llaqtakunapi iñiqkunaman Juanpa qellqasqanmanta

⁴Ñoqa Juanmi, Asia lawpi qanchisnintin llaqtakunapi iñiqkunaman qellqamuykichik. Diostam Jesucristotawan hinaspa Chuya Espiritutawan mañakuchkani favorecesunayki-chikpaq, mañakuchkanitaqmi hawkallata kawsachisunaykichikpaqpas. Diosmi ñawpaq kaqpas, kunan kaqpas chaynataq hamuq kaqpas. Diospa qanchisnintin espiri-tunkunam paypa tiyananpa ñawpaqninpi kachkan. ⁵Jesucristoqa confiakunapaq allin testigom. Payqa puntata kawsarimuqmi chaynataq kay pachapi reykuna- ta kamachiqmi. Payqa

kuyawaspanchik huchanchikkunamanta yawarninwan mayllaqninchikmi. ⁶Payqa munaychakusqantawan *sacerdotekunatañam rurawarqanchik Taytan Diosta servinan-chikpaq. Paytayá alabasunchik hinaspa hatunchasunchik wiña-wiñaypaq. Amén.

⁷Qawaychik,
puyukunawanmi hamuchkan payqa.
Llapallan runakunam rikunqa.
Rikunqakum payta tuksiqkunapas.
Waqanqakum kay pachapi llapallan castakunapas.
Arí, chaynam kanqa.

⁸Ñawpaq kaq, kunan kaq chaynataq hamuq kaq tukuy atiyniyoq Señormi nin:
—Ñoqam kani qallariypas, tukupaypas —nispa.

Kancharichkaq Cristota Juan rikusqanmanta

⁹Kay wawqekichik Juanqa kani ñakariqmasikichikmi, Diospa munaychakus-qanman yaykuqmasikichikmi chaynataq Jesusrayku pacienciakuqmasikichikmi. Diospa palabranmanta hinaspa Jesucristomanta willakusqayraykum Patmos suti-yoq islapi preso karqani. ¹⁰Señorpa punchawninpin Chuya Espiritupa atiyinwan qepaypi uyarirqani cornetillapa nisyullaña waqaynin hina ¹¹kayna niwaqta:
—Qawasqaykita huk libropi qellqaspayá apachiy Asia lawpi kaq qanchisnintin llaqtakunapi huñunasqa iñiqkunaman: Efesoman, Esmirnaman, Pergamoman, Tiatiraman, Sardisman, Filadelfiaman hinaspa Laodiceaman.

¹²Rimapayawaqniyta qawarinaypaq muyurispaymi rikururqani qorimanta qanchis mecherokunata, ¹³chay qanchis mecherokunapa chawpinpin kachkasqa Diosmanta Hamuq Runaman rikchakuq, payqa kachkasqa chakinkama qoysu pachayoqmi, qasqonñataqmi kasqa qorimanta chumpiwan watasqa. ¹⁴Chukchanña-taqmi kasqa yuraq millwa hina hinaspa riti hina yuraqlaña, ñawinpas kasqa nina hina kancharichkaqmi. ¹⁵Chakinkunapas achkirirqa hornopi chullurachisqa bronce hinaraqmi, rimayninñataqmi kasqa achka yakupa qapariynin hina. ¹⁶*Alleqninpin kasqa qanchis lucerokuna, siminmantañataqmi lloqsichkasqa iskay ñawchi filoyoq espada, uyanpas kasqa chawpi punchawpi intipa rupaynin hinaraqmi.

¹⁷Rikuruspaymi ñawpaqninman wañusqa hina wichiyrurqani hinaptinmi *alleq makinwan llachpaykuwaspan niwarqa:

—Ama manchakuychu, ñoqam kani punta kaqpas, qepa kaqpas ¹⁸chaynataq kawsaqpas. Wañusqam karqani, kunanmi ichaqa wiña-wiñaypaq kawsachkani. Ki- chanapaqqas wichqanapaqqas munaychakunim wañuypi chaynataq wañusqakunapa kasqanpipas. ¹⁹Qellqayá imapas rikusqaykikunata, qellqaytaqyá kunan kaqtapas chaynataq qepa punchawkunapi kanantapas. ²⁰Entiendeyá qanchis lucerokuna *alleqniypi rikusqaykimanta chaynataq qorimanta qanchis mecherokuna rikusqaykimantapas. Qanchis lucerokunaqa qanchisnintin llaqtakunapi iñiqkunaman willakuqkunam. Qanchis mecherokuna rikusqaykiñataqmi qanchisnintin llaqtakunapi iñiqkuna.

Efeso Ilaqtapi kaq ñiñkunaman cartasqan

2¹—Efesopi kaq ñoqamanta willakuqmanyá qellqay kaynata:

Qanchis lucerokunata alleq makinpi hapiykuspan qorimanta qanchis mecherokunapa chawpinpi puriqmi nin kaynata: ²Ñoqaqa yachanim tukuy rurasqaykitaqa, yachanitaqmi llumpa-llumpayta llamkaspapa pacienciayoq kasqaykitapas chaynataq mana allin ruraqkunataqa mana aguantay atisqaykitapas. “Apostolmi kani” niqkunatapas pruebaspam yacharurqanki lullla kasqankuta. Paykunaqa manam apostolkunachu karqa. ³Pacienciawanmi ñakarirqanki hinaspa ñoqarayku llumpa-llumpayta llamkarqanki mana pisipaspapa. ⁴Ichaqa kaymi contraykipi kachkan: Manañam puntata hinañachu kuyawanki. ⁵Chaynaqa manaraq wichichkaspapa imaynam kasqaykita yuyarispayá huchaykimanta wanakuspa ruray qallariyninpi rurasqaykikunata. Mana chayqa, contraykipi hamuruspaymi mecheroykita qechurusqayki, chaynatamá rurarusaq mana wanakuptikiqa. ⁶Ichaqa allintam kayta ruranki, qamqa *Nicolaita sutiyoq runakunapa rurasqantam ñoqa hina cheqninki. ⁷Uyariwaqniykunaqa kasukuychikya huñunasqa ñiñkunaman Espiritupa nisqanta. Pipas venceqmanqa qosaqmi kawsachikuq sachapa rurunta mikunanpaq. Chay sachaqariki kachkan Diospa huertanpa chawpinpim.

Esmirna Ilaqtapi kaq ñiñkunaman cartasqan

8—Esmirnapa kaq ñoqamanta willakuqmanyá qellqay kaynata:

Punta kaq, qepa kaq chaynataq wañuspa kawsarimuqmi nin kaynata: ⁹Ñoqaqa yachanim ñakarishqaykitapas chaynataq wakcha kasqaykitapas, ichaqa Diospaqqa apum kachkanki. Yachanitaqmi judiom kani niqkunapa insultasusqaykitapas, paykunaqa manam judiochu aswanqa *Satanaspa huñunakuyinmi. ¹⁰Amayá manchakuychu ñakarinaraykimantaqa, wakinnikichiktam diablo hinachisunkichik carcelman pruebasunaykichikpaq hinaptinmi ñakarinkichik chunka punchaw. Ichaqa qaca hina sayaptikiqa wiñay kawsay premiotam qosqayki. ¹¹Uyariwaqniykunaqa kasukuychikya huñunasqa ñiñkunaman Espiritupa nisqanta. Pipas venceqqa manam iskay kaq wañuyta ñakarinqachu.

Pergamo Ilaqtapi kaq ñiñkunaman cartasqan

12—Pergamopi kaq ñoqamanta willakuqmanyá qellqay kaynata:

Iskay ñawchi filoyoq espadayoqmi nin kaynata: ¹³Ñoqaqa yachanim maypim *yachasqaykita, Satanaspa munaychakusqanpim *yachachkanki. Chaywanpas qaca hina sayaspam qatiwachkanki. Manamá ñiñwasqaykitaqa negarqankichu chay Satanaspa yachasqanpi ñoqamanta allin testigakuq Antipas qayllaykichikpi wañuchisqa kachkaptinpas. ¹⁴Ichaqa kay aslla kaqkunam contraykipi kachkan: Hinallam hatallichkanki Balaampa yachachisqanman hina ruraqkunata. Balaanmi umacharqa Balacta Israelpa mirayninkunata huchallichinanpaq. Chaymi Israelpa mirayninkunaqa Taytachakunaman ofrecesqa aychata mikuruspa hinaspa huchapakuspa huchallikururqaku. ¹⁵Kachkantaqmi *Nicolaita sutiyoq runakunapa yachachisqan ruraqkunapas. ¹⁶Chaynaqa huchaykimantayá wanakuy, mana chayqa chaylla qanman hamuruspaymi paykunawan peleasaq simiyanta lloqsip espadawan. ¹⁷Uyariwaqniykunaqa kasukuychikya huñunasqa ñiñkunaman

Espiritupa nisqanta, pipas venceqmanqa Diospa apachimusqan pakasqa mikuytam mikuchisaq hinaspa qosaq yuraq rumichata. Chay rumichapim mosoq suti qellqasqa kanqa, chaytaqa manam pipas reqsinmanchu aswanqa chaskiqlanmi.

Tiatira llaqtapi kaq ñiñkunaman cartasqan

¹⁸—Tiatirapi kaq ñoqamanta willakuqmanyá qellqay kaynata:

Kancharichkaq nina hina ñawiyoyq hinaspa lluchkayachisqa bronce hina chakiyoyq Diospa Churinmi nin kaynata: ¹⁹Noqaqa reqsinim rurasqaykikunatawan kuyakuynikita, ñiñnikitawan servikuynikita. Reqsinitaqmi pacienciawan qepa kaq rurasqaykikunaqa punta kaq rurasqaykikunamantapas aswan achkaraq kasqanta. ²⁰Ichaqa kaymi contraykipi kachkan: Diosmanta willakuqmi kani niq Jezabel warmitam aguantachkanki. Paymi yachachispan pantachin serviñiykunata huchapakuykunapi purinankupaq hinaspa taytacha-mamachakunaman ofresesqa aychata mikunankupaq. ²¹Jezabelmanqa qorqanim tiempota huchankunamanta wanakunanpaq ichaqa manam munanchu huchapakuyllapi kasqanmanta wanakuyta. ²²Jezabeltaqa kunanpunim llumpayta onqorachisaq, ñakarichisaqtaqmi paywan huchallikuqkunatapas, Jezabel hina manaña wanakuptinkum chaynataqa rurasaq. ²³Wawankutapas wañurachiptiyi llapallan huñunasqa ñiñkuna yachanqaku yuyayninkupas chaynataq sonqonkupas yachaq kasqayta, sapakamamanmi qosqaykichik rurasqaykichikman hina. ²⁴Wakinnikichik Tiatirapi kaqkunamanñaataqmi nikichik: Qamkunaqa Jezabelpa yachachisqantam mana kasukurqankichikchu, manataqmi *Satanaspa pakasqa hatun yachachikuynin nisqankutapas chaskirqankichikchu. Chaymi qamkunamanqa mana huk sasa ruraytapas kamachisqaykichikchu. ²⁵Qamkunaqa kapusuqnikichiktayá hatalliyichik kutimunaykama. ²⁶Pipas vencespan tukupayninkama munasqayta ruraqmanmi ñoqaqa qosaq atiyta nacionkunata gobiernananpaq, ²⁷imaynan Taytay ñoqamanpas qowarqa atiyta chaynan paypas gobiernanqa nacionkunata fierro tawnawan hina, allpa manka pakipachkaq hinam paykunataqa castiganqa. ²⁸Chay venceqmanqa qosaqtaqmi achikyaq lucerotapas. ²⁹Uyariwaqniykunaqa kasukuychikya huñunasqa ñiñkunaman Espiritupa nisqanta.

Sardis llaqtapi ñiñkunaman cartasqan

3 ¹—Sardispi kaq ñoqamanta willakuqmanyá qellqay kaynata:

Diospa qanchis espiritun spirituyoyqmi hinaspa qanchis luceron luceroyoqmi nin kaynata: Ñoqaqa yachanim rurasqaykikunata, “Kawsachkanmi” nichkaptinkupas wañusqa hinam kachkanki. ²Rikcharispayá wakin kapusuqnikikunata takyachiy, chaykunapas chinkaruchkanñam. Rurasqaykikunatapas manam Diospa munasqanman hinachu tarirqani. ³Yuyariy uyari spa chaskisqaykita hinaspayá kasukuspa huchaykikunamanta wanakuy. Mana rikchariptikiqa suwa hinam mana yachasqayki horallata hamurusqayki. ⁴Sardispiqa kachkanmi iskay-kimsallapas pachanku mana qanrachasqakuna, paykunaqa ñoqawanmi purinqaku yuraq pachayoyq chaypaq hina kasqankurayku. ⁵Pipas venceqkunaqa yuraq pachawan pachachisqam kanqaku, sutinkutapas manam chinkarachisaqchu

wiñay kawsaqkunapa sutin apuntana libromantaqa hinaspa ñoqapa kasqankuta reqsichisay Taytaypa hinaspa angelninkunapa qayllanpi. ⁶Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá huñunasqa ñiñkunaman Espiritupa nisqanta.

Filadelfia Ilaqtapi kaq ñiñkunaman cartasqan

7—Filadelfiapi kaq ñoqamanta willakuqmanyá qellqay kaynata:

Kay chuya kaqmi, cheqap kaqmi, Davidpa llaven hatalliqmi, mana pipa wichqanan punku kichaqmi hinaspa mana pipa kichanan punku wichqaqmi nin kaynata: ⁸Ñoqqa yachanim imam rurasqaykita. Punkutam kichaykapuyki, chaytaqa manataqmi pipas wichqanmanchu. Pisi kallpayoq kachkasapas kasuwarqankim. Manataqmi negawarqankichu. ⁹*Satanaspa huñunakuyninpi llullakuspan “Judiom kani” niqkunatapas ñoqam qonqorachisay qayllaykipi, chaynapim yachanqaku qam kuyasqayta. ¹⁰Pacienciakunaykipaq kamachisqaytam kasuwarqanki, chayraykum ñoqapas waqaychasqayki hamuq sasachakuykunamanta. Chay sasachakuykunaqa hamunqa kay pachapi llapallan runakuna pruebasqa kanankupaqmi. ¹¹Ñoqqa utqaymanmi hamusay. Kapusuqnikitayá takyachiy premioykita mana pipas qechusunaykipaq. ¹²Pipas venceqtaqa Diosniypa templonpa pilarninta hinam rurasay, chaynata ruraptiyqa manañam chaymanta lloqsinqachu. Paypim qellqasay Diosniypa sutinta, qellqasaytaqmi mosoq Jerusalem Ilaqtapa sutintapas. Chay Ilaqtapa hanaq pachamantam uraykamunqa. Qellqasaytaqmi mosoq sutiypapas. ¹³Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá huñunasqa ñiñkunaman Espiritupa nisqanta.

Laodicea Ilaqtapi kaq ñiñkunaman cartasqan

14—Laodiceapi kaq ñoqamanta willakuqmanyá qellqay kaynata:

Cheqap kaq, cheqap niq, allin testigo kaq hinaspa Diospa unanchasqan kamachiymi nin kaynata: ¹⁵Ñoqqa yachanim tukuy rurasqaykita, manam chirichu nitaq rupaqchu kanki. Ilma allinchá kanman rupaq kaptikiqa otaq chiri kaptikiqa! ¹⁶Mana chiri nitaq rupaq kaspá qonilla kasqaykimantam vomitarusqayki. ¹⁷Qanmi ninki: “Apum kani, apuyarunim, manam imatapas munaniñachu” nispa, ichaqa manam musyakunkichu llakipayaypaq, mana imayoq, wakcha ñawsa hinaspa qalalla kasqaykita. ¹⁸Chaynaqa ñoqam consejayki ninapi chuyanchasqa qorita rantiwaspayki cheqap apu kanaykipaq. Yuraq pachatapas rantiwaspaykiyá chaywan pachakuspa penqaynikita tapakuy, rantiwaytaqyá ñawi hampitapas ñawikiman sutuchikuspa qawakunaykipaq. ¹⁹Ñoqqa qaqchaspaymi castigani llapallan kuyasqaykunataqa. Chaynaqa tukuy sonqoykiwanyá huchaykikunamanta wanakuy. ²⁰Qawarimuway, ñoqqa punkupi sayaspaymi takachkani. Pipas qayakuyniyta uyarispan punkuta kichaykuwaptinqa yaykuspaymi paywan mikusay, chaynataqmi paypas ñoqawan mikunqa. ²¹Pipas venceqtaqa ñoqawan kuskatam tiyachisay tiyanaypi, chaynam ñoqapas vencesqarayku Taytawan kuska tiyarqani tiyananpi. ²²Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá huñunasqa ñiñkunaman Espiritupa nisqanta.

Hanaq pachapi Diosta adorasqankumanta

4 ¹Chaymantam rikururqani hanaq pachapi punku kicharayachkaqta hinap-tinmi chay cornetillapa punta waqayninpi hina niwarqa:

—Seqamuy kayman, ñoqam qawachisqayki kaykunapa qepanman imam suce-dekunanmanta —nispa.

²Chaypunillam rikururqani Espiritupa kallpanchasqan hinaspa rikururqani hanaq pachapi tiyanata, chaypiqa Diosmi tiyachkasqa. ³Chay tiyanapi tiyaq Diosqa rikchakurqa jaspe alhaja rumimanwan cornalina nisqanku alhaja rumimanmi. Tiyananpa muyuriqninpiñataqmi chirapa kachkasqa esmeralda alhaja rumi hina llipipichkaq. ⁴Chay tiyananpa muyuriqninpi rikurqani iskay chunka tawayoq tiyanakunatawan, chaypim tiyachkasqaku iskay chunka tawayoq *ancianokuna, paykunaqa kachkasqa yuraq pachayoqkamam hinaspa umanpi qorimanta coronayoqkamam. ⁵Diospa tiyananmantam lloqsimurqa lliyantín rayokuna hinaspa qapariykuna. Tiyananpa ñawpaqninpiñataqmi rupachkasqa qanchis achkikuna. Chaykunaqariki Diospa qanchisnintin espiritunmi. ⁶Tiyananpa ñawpaqninpiñataqmi kachkasqa cristal hina chuyay-chuyay lamar qocha.

Diospa tiyananpa chawpinpiwan muyuriqninpiñataqmi kachkasqa tawa animalkuna, chay animalkunaqa kasqa qepanpi hinaspa ñawpaqninpi achkallaña ñawiyuqmi. ⁷Punta kaq animalmi rikchakurqa leonman, hukninñataqmi rikchakurqa novilloman, kimsa kaq-ñataqmi kasqa runa hina uyayoq, tawa kaqñataqmi rikchakurqa pawachkaq *aguilaman. ⁸Chay tawantin animalkunaqa kasqa soqta raprayoqkamam, raprankunapiñataqmi kasqa hawanpi ukunpi ñawillaña, paykunam tuta punchaw mana samaykuspa nirqaku:

Chuyam, chuyam, chuyam
tukuy atipayniyoq Señor Diosqa.
Payllam ñawpaq kaqpas, kunan kaqpas
chaynataq hamuq kaqpas.

⁹Wiña-wiñaypaq kawsaqman otaq tiyananpi kaq Diosman chay animalkuna sapa kuti adoraspa hinaspa yupaychaspá graciaستا qoptinkuñataqmi ¹⁰iskay chunka tawayoq *ancianokuna wiña-wiñaypaq kawsaqpa otaq tiyananpi kaqpa qayllanpi qonqorakuykurqaku hinaspa coronankuta qayllanman churaykuspanku adorarqaku, paykunam nirqaku:

¹¹ Señor Diosllayku,
qamllam kanki tukuy atipayniyoq adorana
hinaspa yupaychana Diosqa.
Qanmi unancharqanki tukuy ima kaqkunataqa.
Munaynikiman hina unanchaptikim kachkan
tukuy imakunaqa.

Wankusqa libromantawan Carneromanta

5 ¹Chay hatun tiyanapi tiyaqpa *alleqninpi rikurqani wankusqa librota hawanpi-ukunpi qellqasqata hinaspa qanchis *sellowan selloykuspa wich-qasqata. ²Rikurqanitaqmi atiyniyoq angel qaparispan tapukuqtapas, paymi nirqa:
—¿Yaqachum pipas kanman kay libropi *sellosqa kaqta pakiruspan kicharuq? —nispa.

³Ichaqa manam hanaq pachapipas nitaq kay pachapipas nitaq uku pachapipas karqachu chay librota kichaykuy atiqqa nitaq qawaykuqllapas. ⁴Chaymi ñoqa anchata waqarqani chay librota kichaykunapaq, leeykunapaq hinaspa qawaykunapaq mana pipas kaptin. ⁵Chaymi huknin *anciano niwarqa:

—Ama waqaychu, leonwan sutichasqa Juda ayllumanta kaq Rey Davidpa mirayninmi libropa qanchis *sellonta pakispan kichanapaq vencerunña —nispa.

⁶Hinaptinmi Diospa tiyananpa chawpinpi hinaspa tawa animalkunapa chawpinpi hinaspa *ancianokunapa chawpinpi rikururqani carnerota wañuchisqa hina rikchayniyoq sayachkaqta. Chay Carneroqa kachkasqa qanchis waqrayoqmi hinaspa qanchis ñawiyuqmi. Chay ñawinkunaqa tukuy kay pachaman kachasqa Diospa qanchis espiritunkunam. ⁷Chay Carnero hamuruspanmi librota chaskiykurqa tiyanapi tiyaq Diospa *alleq makinmanta. ⁸Librota chaskiykuptinñataqmi tawan animalkuna iskay chunka tawayoq *ancianokunapiwan qonqorakuykurqaku *Carneropa qayllanpi. Llapallan ancianokunaqa arpayoqkamam apachkasqaku incienso huntayoq qorimanta tazonninkuta. Chay inciensoqa Diosman iñiqkunapa mañakuyninmi. ⁹Paykunam takirqaku kay mosoq takita:

*Sellosqanta pakispa libro kichasqa qamllam kanki.

Qamqa wañuchisqam karqanki.

Diospaqmi runakunata yawarnikiwan rantirqanki

llapallan llaqtakunamanta,

tukuy idioma rimaqkunamanta,

ayllukunamanta hinaspa nacionkunamanta.

¹⁰Diosniykupaqmi munaychakusqantawan *sacerdotekunataña rurarurqanki.

Kay pachapi gobiernanankupaqmi chaynataqa rurarurqanki.

¹¹Rikuruspayñataqmi uyarirqani Diospa tiyananpa muyuriqninpi achkallaña angelkunapa, animalkunapa hinaspa *ancianokunapa nisqanta. Paykunaqa kasqa achka-achka wara-waranqantinmi. ¹²Paykunam qaparispa nirqaku:

Wañuq *Carnerollatam nichwanqa

“Qamllam kanki atiyniyoqqa

apuqa, yachayniyoqqa hinaspa kallpasapaqa.

Qamllatam yupaychaymankuqa,

adoraymankuqa hinaspa alabaymankuqa.”

¹³Diospa tukuy ima unanchasqankunapas otaq hanaq pachapi, kay pachapi, uku pachapi hinaspa lamar qochapi kaqkunapas kaynatam nirqaku:

Tiyananpi tiyaq Diostayá *Carnerotawan

Wiña-wiñaypaq adorasun, yupaychasun,

hatunchasun hinaspa kallpasapapaq hapisun.

¹⁴Tawa animalkunañataqmi nirqaku:

—¡Amén! —nispa.

Iskay chunka tawayoq *ancianokunañataqmi qonqorakuykuspa adorarqaku.

Qanchis sellokunamanta

6 ¹Revelacionniypi qanchis *sellomanta punta kaq sellota *Carnero kichaykuptinmi chay tawa animalpa huknin rayo hina qaparirqa:

—Hamuy —nispa.

²Rikurqanitaqmi huk yuraq caballotapas. Sillakuqninmi kasqa flechanayoq. Payman coronata qoykuptinkum lloqsirqa vencestin aswanraq vencenanpaq.

³Iskay kaq *sellota *Carnero kichaykuptinñataqmi iskay kaq animal nirqa:

—Hamuy —nispa.

⁴Hinaptinmi lloqsiramurqa huknin caballo, chay caballoqa kasqa pukam. Sillakuqninmanmi atiyta qoykurqaku kay pachamanta hawkayayta qechunanpaq chaymi llapa runakuna wañuchinakurqaku. Paymanqa qorqakutaqmi hatun espadatapas.

⁵Kimsa kaq sellota *Carnero kichaykuptinñataqmi kimsa kaq animal nirqa:

—Hamuy —nispa.

Hinaptinmi qawarispay rikururqani huk yana caballota, sillakuqninmi hapichkasqa huk balanzata. ⁶Chaymi tawa animalkunapa chawpinmanta qayakamurqa:

—Huk kilo trigom jornalpa chanin qollqepaq. Kimsa kilo cebadam jornalpa chanin qollqepaq. Ichaqa amam usuchinkichu aceitetaan vinotaqa —nispa.

⁷Tawa kaq *sellota *Carnero kichaykuptinñataqmi tawa kaq animal qayakamurqa:

—Hamuy —nispa.

⁸Hinaptinmi qawarispay rikururqani qellu caballota, sillakuqninpa sutinmi kasqa Wañuy, qepan qatiqñataqmi kasqa wañusqakunapa kasqanpi munaychakuq. Paymanmi atiyta qoykurqaku kay pachapa tawa kaq parten runakunata guerrawan, yarqaywan, onqoywan hinaspa kay pachapi monte animalkunawan wañuchinanpaq.

⁹Pichqa kaq *sellota *Carnero kichaykuptinñataqmi *altarpa sikipi rikururqani Diospa palabrantata willakusqankurayku wañuqkunata. ¹⁰Paykunam qaparisp nirqaku:

—Chuya kaq hinaspa prometesqaykikuna cumpliq Señor ñhaykapikamataq wañuchiwaspankumanta mana juzgankichu hinaspa mana vengakunkichu kay pachapi *yachaqkunata? —nispa.

¹¹Sapakamaman yuraq pachakunata qoykuspam nirqaku:

—Asllatapas suyaykuychikraqyá Cristota serviqmasikichik wawqe-panikuna qamkuna hina wañuchisqa kanankukama —nispa.

¹²Soqta kaq *sellota *Carnero kichaykuptinñataqmi karqa hatun temblor. Intim tutayarurqa luto pacha hina, enteron killañataqmi rikurururqa yawar hina. ¹³Cielopi lucerokunapas kay pachamanmi wichiymurqa wayra tasiptin llullu higos wichichkaq hina. ¹⁴Cielokunapas papel wankusqa hina chinkaruptinmi orqokunawan islakunapas maymi kasqanmanta kuyuchisqa karurqa. ¹⁵Kay pachapi hatun kamachikuqkunapas pakakururqakum machaykunapi, orqokunapi hinaspa qaqakunapa chawpinpi, pakakururqataqmi hatunchakuqkunapas, apukunapas, capitankunapas, atiyniyoqkunapas, llapallan sirvientekunapas chaynataq libre kaqkunapas. ¹⁶Paykunam orqokunatawan qaqakunata nirqaku:

—Tiyananpi tiyaq Diosmantawan *Carneropa piñakuyninmanta pakaykuwanaykikupaqyá tuñiykamuy. ¹⁷Castiganan hatu-hatun punchawmi chayaramun. iPiraq chaytaqa aguantanman! —nispa.

Israel ayllukunapi señalasqa kaqkunamanta

7 ¹Chaymantam rikurqani tawa angelkunata kay pachapa tawan esquinankunapi sayachkaqta, paykunam wayrata harkachkasqa kay pachamanpas, lamar qochamanpas chaynataq ima sachamanpas mana wayramunanpaq. ²Rikurqani-taqmi huk angeltapas intipa qespimunan lawmanta hamuchkaqta, payqa kawsaq Diospa señalanana *sellontam hapichkasqa. Chaymi kay pachatawan lamar qochata dañananpaq kaq atiyniyoq tawa angelkunata qaparispan chay angel nirqa:

³—Diospa serviqninkunata urkunpi *sellowan manaraq markachkaptiykuqa amaraqyá dañaychikchu allpatapas, lamar qochatapas nitaq sachakunatapas.

⁴Chaymi uyarirqani llapallan Israel ayllukunamanta señalasqakunaqa pachak tawa chunkan tawayoq waranqa kasqanta. ⁵⁻⁸Chunka iskayniyoq waranqam karqa Juda ayllumanta, chunka iskayniyoq waranqakamataqmi karqa Ruben ayllumantapas, Gad ayllumantapas, Aser ayllumantapas, Neftaliy ayllumantapas, Manases ayllumantapas, Simeon ayllumantapas, Leviy ayllumantapas, Isacar ayllumantapas, Zabulon ayllumantapas, Josey ayllumantapas chaynataq Benjamin ayllumantapas.

Yuraq pachawan achkallaña pachasqakunamanta

⁹Chaymantam rikurqani achkallaña runakunata llapallan nacionkunamanta, ayllukunamanta, castakunamanta hinaspa tukuy rikchaq rimayniyoqkunamanta. Paykunaqa sayachkasqaku hatun tiyanapa ñawpaqinpin hinaspa *Carneropa qayllanpin. Achka-achkallaña kaptinkum mana pipas yupayta atirqachu. Yuraq pachawan pachasqakama kaspam sapakama hapirqaku palmerapa kallmanta.

¹⁰Llapallankum qayaykachakurqaku:

Salvacionninchikqa
tiyananpi tiyaq Diosninchikmantam
hinaspa *Carneromantam.

¹¹Llapallan angelkunam sayachkasqaku Diospa tiyananpa, *ancianokunapa hinaspa tawa animalkunapa muyuriqninpi. Chay angelkunam Diospa tiyananpa ñawpaqinpi qonqoranpa kumuykuspanku payta adorarqaku:

¹² ¡Amén! Yachayniyoq kasqanraykuyá
Diosninchikta hatunchasunchik
hinaspa adorasunchik.
Atipayninmantawan kallpanmantayá
wiña-wiñaypaq graciasta qosunchik
hinaspa yupaychasunchik. Amén.

¹³Hinaptinmi huknin *anciano tapuwarqa:

—¿Pikunataq kay yuraq pachayoqkunaqa? ¿Maymantataq hamurqaku? —nispa.

¹⁴Ñoqañataqmi nirqani:

—Señorlláy, qanmi yachanki —nispa.

Chaymi payñataq niwarqa:

—Paykunaqa hatu-hatun ñakariymanta hamuqkunam hinaspa pachankutapas taqsaspa *Carneropa yawarninwan yuraqyachiqkunam. ¹⁵Chayraykum paykunaqa Diospa tiyananpa ñawpaqninpi kachkanku hinaspa tuta punchaw payta servichkanku templonpi. Tiyananpi tiyaq Diosñataqmi karpa hina harkaykunqa. ¹⁶Paykunaqa manañam yarqaymantapas, yakumantapas kanqakuñachu, nitaqmi intipas nitaq ima rupaypas rupanqañachu. ¹⁷Diospa tiyananpa chawpinpi kaq *Carnerom paykunataqa harkanqa ovejakunata michichkaq hina, paykunataqa kaw-sachikuq yakukunamanmi, pusanqa. Waqasqanku weqenkutapas Diosñam pichanqa.

Qanchis kaq sellomantawan incienso qontichinamanta

8 ¹Libropa qanchis kaq *sellonta *Carnero kicharuptinñataqmi hanaq pachapi upallalla karurqaku yaqa media hora. ²Chaymantam rikurqani qanchis angelkunata Diospa qayllanpi sayachkaqta, paykunamanmi qosqa karqa qanchis cornetillakuna. ³Hinaptinmi huk angel qorimanta qontichinayoq hamuspan *altarpa waqtanpi sayaykurqa, paymanmi qoykurqaku achka inciensota iñiqkunapa mañakuyinman yapaykuspan qorimanta altarpa hawanpi kañananpaq. Chay altarpa kachkasqa Diospa tiyananpa ñawpaqninpi. ⁴Chay kañasqanpa qosniyinmi Diosman chayarurqa iñiqkunapa mañakuyinwan kуска. ⁵Chay hapisqan qontichinaman altarpa hawanmanta nina sansata angel hinaykuspanmi kay pachaman wikutiymurqa hinaptinmi rayokuna, qapariykuna hinaspa llipyaykuna temblorpiwan karurqa.

Cornetillakunamanta

⁶Cornetillayoqkama chay qanchis angelkunam cornetillankuta alistarqaku tocanankupaq.

⁷Punta kaq angel cornetillanta tocaykuptinmi yawarwan chapusqa ninayoq runtu para kay pachaman chayaramurqa, chaymi rugarurqa kay pachapa kimsa kaq parten, rugarurqataqmi sachakunapa hinaspa qewakunapa kimsa kaq partenpas.

⁸Iskay kaq angel cornetillanta tocaykuptinñataqmi lamar qochaman wischusqa karurqa rupachkaq hatu-hatun orqo hina, hinaptinmi lamar qochapa kimsa kaq parten yawaryarurqa. ⁹Chaymi lamar qochapi kawsaq animalkunamanta kimsa kaq parte wañururqa, chinkarurqataqmi buquekunamanta kimsa kaq partenpas.

¹⁰Kimsa kaq angel cornetillanta tocaykuptinñataqmi cielomanta wichiymurqa rupachkaq nina hina hatu-hatun lucero. Chay luceroqa mayukunapa hinaspa pukuykunapa kimsa kaq partenpa hawanmanmi wichiymurqa. ¹¹Luceropa sutinqa kasqa Qatqem chaymi chay yakukunapa kimsa kaq parten qatqeyarurqa, achka runakunam wañururqaku chay qatqe yakuta tomaruspanku.

¹²Tawa kaq angel cornetillanta tocaykuptinñataqmi intipa, killapa hinaspa lucerokunapa kimsa kaq parten dañasqa rikurirurqa. Chaykunapa kimsa kaq parten tutayaruptinmi manaña achkirqachu punchawpas nitaq tutapas.

¹³Rikururqanitaqmi huk angeltapas cielopa chawpinta pawachkaqta, paymi qaparirqa:

—iAy! iAy! iMaynaraq kanqa kay pachapi kaqkuna, kimsa angelkunapas cornetillanta tocaykuptinqa —niqta.

9 ¹Pichqa kaq angel cornetillanta tocaykuptinñataqmi lucerota rikurqani cielomanta kay pachaman wichiymuqta, chay Lucerom uku pachapa llaventa chaskirqa. ²Chay uku pachata kichaykuptinmi qosnirirumurqa hatu-hatun hornoman-

ta hina, chay qosnim tutayarachirqa intitawan cielota. ³Chay qosnimanta aqarway urukuna lloqsiramuspanmi kay pachaman mastarikurqa, chaykunaqa kasqa atoq-atoq-kuna hina kachukuqmi. ⁴Chaykunataqmi kamachisqa karqa kay pachapi qorakunata, imapas verde kaqkunata hinaspa sachakunata mana mikunanpaq, kamachisqaqa karqa Diospa *sellonwan urkunpi mana marcasqa runakunallata kachunanpaqmi. ⁵Kamachisqaqa karqa manataqmi runakuna wañuchinanpaqchu aswanqa pichqa killantin kachuspa ñakarichinallanpaqmi. Chay kachusqankupa nanayninqa karqa atoq-atoqpa kachukuynin hinam. ⁶Chay punchawkunaqa runakunam wañuyta maskanqa ichaqa manam taringakuchu, wañuyta munaspankupas manam wañunqakuchu.

⁷Chay aqarwaykunaqa kasqa guerrapaq alistasqa caballokuna hinam. Umanpim kasqa qorimanta corona hina, uyanñataqmi kasqa runapa uyan hina.

⁸Chukchanmi kasqa warmipa chukchan hina, kirunñataqmi kasqa ⁹Qasqonku harkaqañataqmi kasqa fierromanta harkachikuna hinaraq, raprankupa qapariy-ninñataqmi kasqa caballokunapa aysasqa guerraman riq carretakuna hinaraq. ¹⁰Chupankuñaataqmi kasqa atoq-atoq hina kachukuq, chaynaqa karqa chaywan kachuspa runakunata pichqa killa ñakarichinanpaqmi. ¹¹Chay aqarway urukunaqa kamachiqniyoqmi karqaku, chay kamachiqninga karqa uku pachapi munaychakuq angelmi, chay angelpa sutinmi karqa *hebreo rimaypi Abadon, *griego rimaypiñataq Apolion, chay sutiqa “chinkachiq” ninanmi.

¹²Pasarurqam chay angelpa punta kaq “¡Ay!” nisqanqa. Ichaqa hamuchkanmi iskay sasachakuykunaraq.

¹³Soqta kaq angel cornetillanta tocaykuptinñataqmi uyarirqani qayakuyta. Chay qayakuymi uyarikamurqa Diospa qayllanpi qori *altarpa hawanpi tawa waq-rachakunapa chawpinmanta. ¹⁴Chaymi cornetillayoq qanchis kaq angelta nirqa:

—Kachariy Eufrates Mayupa patanpi watasqa tawa angelkunata —nispá.

¹⁵Hinaptinmi kachaykurqa chay tawan angelkunata chaynapi llapa runakunaman-ta kimsa kaq partenta wañuchinanpaq. Paykunam chay horapaq, chay punchawpaq, chay killapaq hinaspa chay watapaq alistasqa karqaku. ¹⁶Uyarisqayman hinaqa caba-llopi sillasqa soldadokunam karqa iskay pachak waranqa kuti waranqa.

¹⁷Revelacionniypimá Chuya Espiritu qawachiwarqa caballokunapi sillasqakuna-ta. Paykunaqa qasqontam harkachikusqa nina hina puka harkachikunawan, azul harkachikunawan hinaspa qellu harkachikunawan. Caballokunaqa kasqa leon hina umayoqkunam, chay caballokunapa siminmantam lloqsimurqa nina, qosni hinaspa azufre. ¹⁸Runakunapa kimsa kaq partenmi wañururqa chay cabaloku-napa siminmanta lloqsimuq kimsa castigowan otaq ninawan, qosniwan hinaspa azufrewan. ¹⁹Chay caballokunapa kallpanqa kasqa siminpiwan chupanpim. Chay chupankunaqa kasqa culebrakuna hina umayoqmi, chaywanmi kachukuq.

²⁰Chay castigokunamanta lluptiq runakunapas manataqmi wanakurqakuchu mana allinkuna rurayninkumantaqa. Manamá wanakurqakuchu demoniokuna adoray-manta nitaq qorimanta, qollqemanta, broncemanta, rumimanta hinaspa sullumanta taytacha-mamachakuna adoraymantapas. Chay taytacha-mamachakunaqa manam rikukunchu, manam uyarikunchu, manataqmi purinchi. ²¹Chay runakunaqa mana-taqmi wanakurqakuchu runakuna wañuchisqankumantapas, layqakusqankumantapas, huchapakusqankumantapas nitaq suwakusqankumantapas.

Angelmantawan librochamanta

10 ¹Rikurqanitaqmi huk atiyniyoq angelta hanaq pachamanta uraykamuqta, payqa kasqa puyuwana pachasqam hinaspa umanpi chirapayoqmi. Uyanpas achkirirqa inti hinaraqmi, chakinkunañataqmi kasqa ninamanta pilarkuna hinaraq. ²Kichasqa librochata hapiykuspanmi *alleq chakinta churaykurqa lamar qochapa hawanman, *ichoq chakintañataqmi churaykurqa allpaman. ³Leon hina qapariptinmi qanchis rayokuna toqyamurqa rimachkaq hina. ⁴Chay qanchis rayokuna rimaramuptinmi qellqanaypaqña kachkarqani, ichaqa hanaq pachamantam yapatawan qayamuwarqa: —Qanchisnintin rayokunapa nisqantaqa amaraqyá willakuychu nitaq qellqaychu —nispa.

⁵Lamar qochapiwan allpapi sayaq angelñataqmi cielo lawman alleq makinta hoqarirqa. ⁶Wiña-wiñaypaq kawsaqraykum otaq cielokunapas, kay pachapas, lamar qochapas chaynataq chaykunapi kaq tukuy imapas unanchaqraykum jurarqa kaynata:

—Manam unamunqañachu. ⁷Aswanqa qanchis kaq angelpa cornetillan tocanan tiempo chayaramuptinmi Diospa pakasqa kaqninkuna cumplikunqa, chaynaqa karqa serviqnin willakuqkunaman nisqanpi hinam.

⁸Hanaq pachamanta uyarisqay qayakuymi yapamanta nimuwarqa:

—Rispaykiyá chay kicharayaq librochata chaskimuy lamar qochapiwan allpapi sayaq angelpa makinmanta —nispa.

⁹Angelman librochata mañaq riptiymi payñataq niwarqa:

—Chaskiwaspayki mikuy kay librochata, simikipim kanqa miel hina miskillaña, wiksaykipiñataqmi kanqa qatqellaña —nispa.

¹⁰Angelpa makinmanta librochata chaskiykuspay mikuruptiymi simiypiqa karqa miel hina miskillaña, mikuruptiñataqmi wiksaypi qatqeyarurqa. ¹¹Hinaptinmi niwarqa:

—Yapatawanmi willakunayki achkallaña runakunamanta, nacionkunamanta, tukuy rikchaq rimayniyoqkunamanta hinaspa reykunamanta —nispa.

Iskay testigokunamanta

11 ¹Soqos kaqla tupuna varata huk kaqnin qoykuwaspanmi niwarqa: —Diospa templantawan *altartayá tupuramuy, yuparamuytaqyá chaypi adoraqkunatapas. ²Ichaqa amam tupumunkichu templopa patientaqa, chayqa kachkan mana *judio kaqkunaman qosqam. Chay chuya llaqtapiqa paykunam sarutyachkaq hina munaychakunqa tawa chunka iskayniyoq killa. ³Ñoqam kachasaq iskay testigoykunata waranqa iskay pachak soqta chunkan punchawpuni chaynapi luto pachawan hinakuykusanpaq ñoqamanta willakamunankupaq —nispa.

⁴Chay testigokunaqa kasqa aceitunas ruruq iskay sachakuna hinam otaq Diospa qayllanpi kaq iskay hatun mecherokuna hinam. ⁵Pipas paykunata imanaytapas munaptinga siminkumanta lloqsimuq ninawanmi enemigonkuta kañarunqa, chaynatamá wañurunqa imanaruynin munaqpas. ⁶Chay testigokunaqa atiyniyoqmi kasqa parata usyachinankupaqpas, chaynataqa usyachiqku Diosmanta willakunankukamam. Paykunaqa atiyniyoqtaqmi kasqaku yakuta yawaryarachispanku munasqankuman hina kay pachapi runakunata tukuy rikchaq castigokunawan ñakarichinankupaqpas.

⁷Paykuna willakuyta tukuruptinkuñataqmi Manchakuytaq Animal uku pachamanta lloqsimuspa paykunapa contranpi guerrata ruranqa, paykunata venceruspa wañurachiptinmi ⁸cuerponkupus hatun llaqtapa callenkunapi chutarayanqa. Chay llaqtatam tupachinku

Sodomawan hinaspa Egiptowan, chaypimá Señorninchikpas chakatasqa karqa. ⁹Kimsa punchaw partenpunim runakuna llaqa ayllukunamanta, tukuy rikchaq rimayniyoqkunamanta hinaspa llaqa nacionkunamanta chay testigokunapa ayanta qawaspa mana munanqakuchu pampankuta. ¹⁰Kay pachapi kawsaqkunañaataqmi kusikunqaku chay wañuqkunamanta, kusikuymantam regalokunatapas apachinakunqaku, chaynataqa ruranku chay iskay willakuqkuna manaña kay pachapi *yachaqkunata ñakarichisqanraykum.

¹¹Ichaqa kimsa punchaw partenmantam chay wañusqakunaman yaykururqa Diospa kachamusqan kawsachikuq espiritu hinaptinmi sayarirurqaku, qawaqninkunañaataqmi hatu-hatunta mancharikururqaku. ¹²Hinaptinmi chay iskay testigokuna hanaq pachamanta uyarirqaku hatun qayakuyta “Seqamuychik kayman” niqta.

Hinaptinmi puyuntakama seqarurqaku hanaq pachaman enemigonkunapas qawachkaptin. ¹³Chay hora nisyu-nisyu temblor karuptinmi tuñirurqa llaqtapa chunka kaq parten, qanchis waranqa runakunam wañururqa chay temblorwan. Wakinñataqmi hatu-hatunta mancharikuspanku hanaq pachapi kaq Diosta alabarqaku.

¹⁴Angelpa iskay kaq “¡Ay!” nisqanqa pasarunñam, kimsa kaq sasachakuymi ichaqa chayllaraq hamuchkan.

Qanchis kaq cornetillamanta

¹⁵Qanchis kaq angel cornetillanta tocaykuptinñataqmi hanaq pachamanta qayakamurqa:

Kay pachapi gobiernokunaqa Cristopañam.

Payñam gobiernanqa wiña-wiñaypaq.

¹⁶Hinaptinmi Diospa qayllanpi iskay chunka tawayoq tiyanakunapi tiyaq *ancia-nokuna qonqoranpa kumuykurqaku, Diosta adoraspa nirqaku:

¹⁷Señorllayku, graciastam qoykiku.

Tukuy Atiyniyoq Diosnillayku,

qamqa kunanpas ñawpaqpas hina kaqlam kanki.

Qamqa munaychakunaykipaqmi hatun atiyta chaskichkanki.

¹⁸Nacionkunam piñakurunku,

ichaqa chayaramunmi punchaw castiganaykipaq.

Chayaramunñam hora wañuqkunata juzganaykipaq.

Qanmanta willakuq serviqnirikunamanmi pagapunki.

Qamllapaq kawsaqkunamanwan respetasuqnirikunamanmi pagapunki.

Taksamanpas hatunmanpas llapallanmanmi pagapunki.

Kay pacha chinkachiqkunatam chinkachinki.

¹⁹Hinaptinmi Diospa templon hanaq pachapi kichakuykurqa, chaypim kachkasqa *contrato baulpas. Hinaptinmi karqa llipayaykuna, qapariykuna hinaspa rayokuna. Temblormi kay pachata taspirqa, qepantañaataqmi runtu para chayarqa.

Warmimantawan Dragon sutiyoq animalmanta

12 ¹Hanaq pachapim rikururqani hatun señalta: Warmim pachawan hina intiwawan pachasqa kachkasqa hinaspa saruchkasqa killata, umanpiñataqmi kachkasqa chunka iskayniyoq lucerokunamanta corona. ²Chay warmi wiksayakuruspanmi nanaywan qayaykachakurqa wachakunanpaq. ³Yapatawanmi rikururqani

hanaq pachapi huk señalta: *Dragon sutiyoq hatun puka animalmi kachkasqa qanchis umayoq, chunka waqrayoq, sapa umankunapim kachkasqa huk corona. ⁴Chupanwan aysaspam cielomanta wischuykamurqa kay pachaman kimsa kaq parten lucero-kunata. *Dragon sutiyoq animalñataqmi sayachkarqa wachakuywan kaq warmipa ñawpaqninpi, chaypiqa sayachkarqa naceruptillan wawachanta mikurunapaqmi. ⁵Chay warmim wachakururqa qari wawata. Paymi kamachinqa fierro tawnawan hina hatun atiyinwan llapallan nacionkunata. Chay wawata qechurus pam tiyananpi tiyaq Diosman aparqaku. ⁶Warmiñataqmi Diospa alistapusqan chunniqman ayqekurqa chaypi waranqa iskay pachak soqta chunkan punchaw uywasqa kananpaq.

⁷Chaymantam hanaq pachapi hatu-hatun guerra karurqa. Miguelmi angel-ninkunapiwan pelearqa dragon sutiyoq animalpa contranpi. *Dragonpas angelninkunapiwanmi pelearqa. ⁸Ichaqa vencerachikuptinkum hanaq pachapiqa manaña sitio karqachu paykunapaq. ⁹Chaynapimá chay hatun *dragonqa wischumusqa karqa. Payqariki diablowan hinaspa *Satanaswan sutichasqa ñawpaqmantaraq kaq culebram. Paymi llapallan kay pachapi runakunata enga-ñachkan, paymá kay pachamanpas wischumusqa karqa angelninkunapiwan.

¹⁰Chaymantam hanaq pachapi huk kaqnin qaparirqa:

—Kunanmi chayaramuwanchik Diosmanta salvacion, chayaramuntaqmi Diospa atiyinpas, munaychakuyinpas chaynataq Cristopa munayinpas. Wawqe-paninchikkunapa contranpi tuta punchaw Diosman acusaq diabloqa ñam wischurachikamunña hanaq pachamanta. ¹¹Wawqe-paninchikkunaqa vencerqaku *Carneropa yawarninwanmi hinaspa willakusqanku palabrawanmi, paykunaqa manamá wañuytapas manchakurqakuchu. ¹²Chaynaqa cielokuna, kusikuychikya, kusikuychiktaqya chaypi *yachaqqunapas. ¡Ay! imaynaraq kanqa kay pachapi kaqqunapa! Diabloqa piñasqallañam uraykaramun qamkunaman, payqariki yachachkanmi pisi tiempoyollaña kasqanta —nispa.

¹³*Dragon sutiyoq animalñataqmi kay pachaman wischusqa kasqanta qawakuykusan qari wawa wachakuq warmita qatikacharqa. ¹⁴Hinaptinmi warmiman qoykurqaku condorpa rapran hina iskay raprakunata, chaytaqa qoykurqaku culebrapa qayllanmanta maymi kasqan chunniqman pawarikunanpaqmi, hinaptin chaypi kimsa wata parten uywasqa kananpaq. ¹⁵Culebrañataqmi siminmanta wischurqa mayu hina achka-achka yakuta chay warmita aparunanpaq. ¹⁶Ichaqa allpam yanaparqa warmita, kicharikuykusanmi millpururqa *Dragonpa wischusqan mayu hina yakuta. ¹⁷Hinaptinmi Dragonqa warmipa contranpi piñakuruspan pasarqa mirayninkunapa contranpi peleaq otaq Diospa kamachikuyin kasukuqkunapa hinaspa Jesuspi ñiqkunapa contranpi peleaq.

Manchakuypaq iskay animalkunamanta

13 ¹Chaymantam lamar qochapa patanpi sayaykuspay rikururqani lamar qochamanta qanchis umayoq hinaspa chunka waqrayoq animal lloqsimuqta. Sapa waqranpim kasqa huk corona, umankunapiñataqmi kasqa Dios kamiq sutikuna. ²Chay rikusqay animalqa kasqa uturungu kaqlam, chakinunañataqmi kasqa ukumaripa chakinkuna kaqla, siminpas kasqa leona hinam. *Dragonmi qoykurqa atiyintawan gobiernonta hinaspa hatun munaychakuyin. ³Chay animalpa huknin umanmi wañunanpaq hina tuksisqa karqa, ichaqa sanoyaruptinmi llapallan kay pachapi kaq runakuna admirasqallaña chay animalta qatikurqaku. ⁴Chay *Dragontam adorarqaku Manchakuypaq Animalman atiyta qoykusqanrayku. Adorarqakutaqmi chay manchakuypaq animaltapas:

—¿Pitaq kay animal hinaqa kanman? ¿Pitaq paywanqa peleanman? —nispa.

⁵Chay animalmanqa qoykurqataqmi atiytapas tukuy imata Diospa contranpi rimanapaq hinaspa tawa chunka iskayniyoq killa munaychakunanpaq. ⁶Chaynapim Diosta kamirqa, kamirqataqmi paypa sutintapas, paypa karpantapas chaynataq hanaq pachapi *yachaqkunatapas. ⁷Chay animalmanqa qoykurqakutaqmi atiyta Diosllapaqña kawsaqkunapa contranpi peleaspa vencerunanpaqpas chaynataq kay pachapi llapallan ayllukunata, castakunata, tukuy rikchaq rimayniyoqkunata hinaspa nacionkunata kamachinanpaqpas. ⁸Chay Manchakuypaq Animaltam adoraraqaku llapallan kay pachapi *yachaqkuna otaq *Carneropa kawsay libronpi sutin mana qellqasqakuna. Chay Carne-roqa manaraqpas kay pacha unanchasqa kachkaptinmi wañunanpaq citasqa karqa.

⁹Uyariwaqniykunaqa kasukuychikyá.

¹⁰Pipas presochasqa kananpaq kaqqa presochasqam kanqa.

Espadawan wañuchisqa kananpaq kaqqa espadawanmi wañunqa.

Chaynapim Diosllapaqña kawsaqkunaqa pacienciayoq hinaspa confianzayoq kananku.

¹¹Yapatawanmi rikurqani huk animalta kay pachamanta wicharichkaqta. Chaypam kasqa waqrankuna carneropa hina, rimayninñataqmi kasqa *Dragonpa rimaynin hina. ¹²Punta kaq animalpa hinam atiyinipas kasqa chaymi tukuy imata punta kaq animalpaq rurarqa. Llapallan kay pachapi kaq runakunawanmi adorachirqa nanayninmanta sanoyaruq punta kaq animalta. ¹³Hatun *milagrokunatam rurarqa atiyininta qawachinanpaq, cielomantapas wichichimurqam ninakunata llapa runakunapa qayllanman. ¹⁴Kaykunata punta kaq animalpa qayllanpi rurasqanwanmi kay pachapi llapa runakunata engañarqa. Kamachikurqam Manchakuypaq Animalpa imagenninta ruranankupaq, chay animalqa espadawan tuksisqa kachkaspanpas manam wañurqachu. ¹⁵Chay iskay kaq animalmanmi atiyta qoykurqaku punta kaq animalpa imagenninman espirituta qospa rimachinanpaq hinaspa imagen mana adoraqkunataqa wañuchinanpaq. ¹⁶Chay iskay kaq animalmá llapallan runakunata taksatapas, hatuntapas, aputapas, wakchatapas, libretapas hinaspa sirvientetapas *alleq makinpi otaq urkunpi marcachirqa, ¹⁷chaynapim pipas mana imallatapas rantiqchu nitaqmi *rantikuqchu, chaynataqa ruraqku chay animalpa marcan marcayoqllam otaq chay animalpa sutin sutiyoqllam otaq sutinpa numeron numeroyoqllam. ¹⁸Yachayniyoqpaqmi kayqa. Yachayniyoq runaqa animalpa numerontayá yupachun. Paypa numeronqa soqta pachak soqta chunkan soqtayoqmi.

Pachak tawa chunkan tawayoq waranqapa takisqanmanta

14

¹Qawarispaymi rikururqani Sion Moqopa hawanpi *Carnero sayachkaqta. Paywanmi sayachkasqa pachak tawa chunkan tawayoq waranqa runakuna, paykunaqa kachkasqa Carneropa sutinwan hinaspa Taytanpa sutinwan urkunkupi qellqasqakamam. ²Chaymantam uyariqani hanaq pachamanta qayakuyta, chay qayakuyqa karqa achka yakupa hinaspa sinchi rayopa qapariynin hinam. Chay qayakuyqa karqa arpa tocaqkunapa tocasqan hinaraqmi. ³Chay pachak tawa chunkan tawayoq waranqa runakunam takirqaku mosoq takita hatun tiyanapa ñawpaqninpi, paykunaqa takirqaku tawa animalkunapa hinaspa *ancianokunapa qayllanpim, ichaqa manam pipas chay taki yachayta

atirqachu, yacharqakuqa pachak tawa chunkan tawayoq waranqa kay pachamanta rantisqa runakunallam. ⁴Paykunaqa warmikunawan mana qanrachakuqkunam otaq warmiwan mana puñuqkunam. Paykunaqa *Carnerotam qatinku maymanña riptinpas. Paykunaqa punta rikurimuq ruru hinam, paykunaqa Diospaqwan Carneropaqmi runakuna ukumanta rantisqa karqa. ⁵Paykunaqa mana llullakuqmi hinaspam mana huchayoqmi karqaku.

Kimsa angelkunapam willakusqanmanta

⁶Rikurqanitaqmi huk angeltapas cielopam chawpintam pawachkaqta, paymi wiñaypaq kaq allin noticiatam apachkasqam kay pachapi llapallan nacionkunaman, ayllukunaman, tukuy rikchay rimayniyoqkunaman hinaspam llapallan runakunaman. ⁷Qaparispam nirqa:

—Diosstayá manchakuywan alabaychik, juzganam horam chayaramunña, cielokunatapas kay pachatapas, lamar qochatapas hinaspam pukuykunatapas unanchaqtayá adoraychik —nispam.

⁸Iskam kaq angelñataqmi nirqa:

—iTuñirunñam, tuñirunñam hatun Babilonia llaqtaqam! Chay llaqtam vino upyachichkaq hina upyarachirqa huchapakuyñinta llaqta runakunaman —nispam.

⁹Kimsa kaq angelpas paykunatam qatistinmi qaparirqa:

—Pipas Manchakuypaq Animalpam imagennintam adoraqqa hinaspam urkunpim otaq makinpim marcachikuqqa ¹⁰upyayqam Diospam piñakuyñinta. Chay piñakuyñinqam mana chaqrusqam vino hinam kachkan Diospam piñakuyñin sutiyoq vasopi. Chay upyayq runaqam ninapiwan azufrepim *Carneropam qayllanpim hinaspam chuyam angelkunapam qayllanpim ñakarichisqam kanqam. ¹¹Ñakariyñinqam ninapam qosniyñin hinaraqmi qosniñqam wiña-wiñaypaq. Tutapas-punchawpas manam hawqayaytam tarinqachu Manchakuypaq Animalpam adoraqkunapam nitaq marcan chaskiqkunapas.

¹²Chaynapim Diosllapaqña kawsaqkunapas otaq kamachikuyñin kasukuqkunapas otaq Jesuspim qaqam hina sayaqkunapas pacienciakunku.

¹³Hinaptinmi hanaq pachamantam qayamuwarqa:

—Qellqay kaytam: “Maynam kusiñqam Diospim iñispam kunanmantam wañuqkunapam” nispam. Espiritupas nitaqmi: “Arí, paykunaqam samanqañam ñakariykunamantam, allin rurasqankupas paykunawanmi kachkan” nispam.

Kay pachapi cosechamantam

¹⁴Chaymantam rikurqanim yuraq puyutam, hawanpiñataqmi tiyachkasqam Diosmantam Hamuq Runaman rikchakuq, payqam kachkasqam qorimantam coronayoqmi hinaspam makinpim ñawchim rutunayoqmi. ¹⁵Hinaptinmi templomantam lloqsiramurqam huk angel, paymi puyupam hawanpim tiyaqta qayarqa:

—Rutunaykiwan rutuy, ñam rutunam tiempoqam chayaramunña, kay pachapi cosechaqam ñam poqosqaña kachkan —nispam.

¹⁶Puyupam hawanpim tiyaq rutunanwan kay pachatam ruturuñinmi cosechaqam huñusqaña rikurirurqam.

¹⁷Hinaptinmi huk angelpas lloqsiramurqam hanaq pachapi kaq templomantam filoyoq rutunantam aparikuspan. ¹⁸*Altarmantapas lloqsiramurqam huk angel, payqam ninawan kañaykunapam atiyñiyuq kaspanmi ñawchim rutunayoq angelta qayarqa:

—Ñawchim rutunaykiwan rutuy kay pachapi uvaskunatam, ñam uvaskunapam poqosqaña kachkan —nispam.

¹⁹Hinaptinmi chay angel rutunanwan ratururqa kay pachapi uvaskunata hinas-pam huntarachirqa uvas saruna pozoman. Chay pozoqa karqa Diospa piñakuynin sutiyoq pozom. ²⁰Llaqtapa hawa lawnin pozopi saruchiptinmi pozomanta yawar pawaramurqa caballokunapa frenonman haypanankamaraq. Chay yawarqa puri-rirqa kimsa pachak *kilometrokamaraqmi.

Angelkunamantawan qanchis qepa kaq castigokunamanta

15 ¹Hanaq pachapim huktawan rikurqani ancha admirakuypaq kaqta: Qanchis angelkunam kachkasqa qanchis qepa kaq castigoyoqkama, chay castigokunawanmi tukururqa Diospa piñakuynin.

²Rikurqanitaqmi ninawan chaqrusqa cristal kaqla lamar qochatapas. Rikurqa-nitaqmi Manchakuypaq Animaltawan imagennintapas chaynataq marcantawan sutinpa numeron venceqkunatapas, paykunaqa sayachkasqa chay cristal kaqla lamar qochapa patanpim Diospa qosqan arpantinkama. ³Paykunam takirqaku Diosta serviq Moisespa takintawan *Carneropa takinta:

Tukuy atipayniyoq Señor Diosnillayku,
hatu-hatun admirakuypaqmi tukuy rurasqaykikunaqa.
Nacionkuna munaychakuq Reynillayku,
allinpunim hinaspa cheqappunim ñannikikunaqa.

⁴Señorllayku

¿pitaq qamtaqa mana manchakusunkimanchu?
¿Pitaq qamtaqa mana alabasunkimanchu?
Qamllapunim chuyaqa kanki,
llapallan nacionkuna hamuspaq adorasunki.
Allin rurasqaykikunatam qawaykachikunki.

⁵Chaymantam kicharikuqta rikururqani hanaq pachapi kaq templota otaq chun-kantin kamachikuykuna waqaychana karpata. ⁶Chay templomantam lloqsiramurqa qanchis angelkuna qanchis castigoyoqkama, paykunaqa kasqa linomanta sumaq kancharichkaq pachayoqmi hinaspa qorimanta chumpiwan qasqonkupas watasqaka-mam. ⁷Tawan animalkunapa hukninmi qanchis angelkunaman qoykarirqa qorimanta tazonta, chay tazonkunaga kasqa wiña-wiñaypaq kawsaq Diospa piñakuyninwan huntasqam. ⁸Hinaptinmi temploman huntarirqa qosniy, chayqa karqa Diospa achki-riyinnimanta hinaspa atiyinnimanta lloqsimuqmi. Chaymanqa manam pipas yaykuyta atirqachu qanchis angelkunapa apasqan qanchis castigokuna tukurunankama.

Castigopaq tazonkunamanta

16 ¹Templomantam huk hatun qayakuyta uyarirqani, qanchis angelkuna-manmi kaynata nimurqa:

—Rispayá allpa pachaman tallimuychik Diospa piñakuyninwan huntasqa qan-chis tazonkunamanta.

²Punta kaq angelmi kay pachaman talliykamurqa tazonninmanta. Hinaptinmi Manchakuypaq Animalpa marcan marcayoy hinaspa imagennin adoraq runaku-napi rikurirurqa uta hina nanachikuqllaña onqoy.

³Isqay kaq angelpas tazonninmantam talliykurqa lamar qochaman, hinaptinmi wañusqa yawar hina lamar qochapi yaku rikurirurqa chaymi yakupi kawsaq tukuy rikchaq animalkunapas wañururqa.

⁴Kimsa kaq angelpas tazonninmantam talliykurqa mayukunapa hawanmanwan, pukyukunapa hawanman hinaptinmi yawaryarurqa. ⁵Hinaptinmi yakupi munaychakuq angel nirqa:

Señorlláy, chaynata juzgaspaykiqa
allintapunim rurachkanki.

Qamqa kunanpas, ñawpaqpas
chuya Diosmi kanki.

⁶Chay juzgasqayki runakunaqa
qamllapaña kawsaqkunatam wañuchirqaku.
Qanmanta willakuqkunapa
yawarnintam chaqchurqaku.
Chayna rurasqankumantam paykunamanpas
yawarta upyarachinki.
Imam chaskinankutamá paykunamanqa qoykunki.

⁷Uyarirqanitaqmi *altarmanta kayna nimuqtapas:

Arí, Tukuy Atipayniyoq Señor Diosnilláy,
qamqariki allintapunim hinaspa cheqaptapunim juzganki.

⁸Tawa kaq angelpas tazonninmantam talliykurqa intiman hinaptinmi intiman atiy qosqa karqa rupayninwan runakunata rupananaq. ⁹Hinaptinmi llapallan runakuna ancha rupaywan rurasqa rikurirurqaku, ichaqa manam wanakurqaku-chu nitaqmi Diostapas alabarqakuchu, paykunaqa aswanraqmi kay castigokuna apachimuq Diostapas tukuy mana allinta nispanku kamirqaku.

¹⁰Pichqa kaq angelpas tazonninmantam talliykurqa Manchakuypaq Animalpa tiyananman hinaptinmi gobiernasqan tutayarurqa, chaymi runakunañataq nanaywan qallunkuta kachukurqaku. ¹¹Ichaqa chaywanpas manam wanakurqakuchu mana allin ruraynikumantaqa, paykunaqa aswanraqmi hanaq pachapi kaq Diosta kamirqaku, chaynataqa kamirqaku nanaypi kasqankuraykum chaynataq uta hina onqoyniyoq kasqankuraykum.

¹²Soqta kaq angelpas tazonninmantam talliykamurqa hatun Eufrates Mayuman, hinaptinmi chay mayu chakirurqa, chakirusqaqa intipa qespimunan lawmanta hamuq reykuna chayninta chimpanankupaqmi.

¹³Hinaptinmi rikurqani *Dragonpa siminmantawan Manchakuypaq Animalpa siminmanta hinaspa Llulla Willakuqpa siminmanta kimsa mana allin espiritukuna kayra hina lloqsimuqta. ¹⁴Chaykunaqa kasqa demoniokunapa espiritunkunam. Milagrokunata ruraspankum lloqsirqaku kay pachapi llapallan reykuna huñuq, huñumurqakuqa tukuy atiyniyoq Diosta punchawninpi guerrapi peleanankupaqmi.

¹⁵—Ñoqaqa qonqayllatam suwa hina kutiramusaq. Mayna kususqam rikchaspapachan waqaychaqkunaqa, paykunaqa manam qalallachu purinqaku nitaqmi penqayninkutapas rikuchikunqakuchu.

¹⁶Chay espiritukunam reykunata huñururqa *hebreo rimaypi Armagedonwan sutichasqa sitiopi.

¹⁷Qanchis kaq angelpas tazonninmantam talliykamurqa wayraman, hinaptinmi hanaq pachapi kaq templo Diospa tiyanamanta huk kaqnin sinchita qaparimurqa: —Rurasqañam —nispa.

¹⁸Chaymi llipyaykuna, qapariykuna hinaspa rayokuna karurqa, hatu-hatun temblor-mi kay pachata taspirqa, chayna temblorqa manam karqachu kay pachapi runakuna kasqanmantapunipas. ¹⁹Hinaptinmi chay hatun llaqta kimsaman partikururqa, tuñirurqataqmi kay pachapi llaqtakunapas. Diosmi yuyarirurqa hatu-hatun Babilonia llaqtamanta vino upyachichkaq hina piñakuyninwan castigananpaq. ²⁰Llapallan islakunam ayqerqa hinaptinmi orqokunapas chinkarurqa. ²¹Cielomantam chayamurqa tawa chunka kilo llasaq runtu para lapa runakunapa hawanman hinaptinmi runakunañataq Diosta kamirqaku, kamirqakuqa hatu-hatun castigo runtu para kacharimusqanmantam.

Chuchumika warmi castigasqa kasqanmanta

17 ¹Qanchis tazonnioqkunapa huknin angelmi asuykamuwaspan niwarqa: —Hamuy, achka yakukunapa hawanpi tiyaq chuchumika warmipa imaynam castigasqa kanantam qawachisqayki. ²Kay pachapi reykunam paywan huchapakurqaku, kay pachapi *yachaqaq runakunapas vinowan sinkachkaq hinam chay chuchumikawan huchapakurqaku.

³Espiritupa yanapakuyninwan purunman angel aparuwaptinmi rikurqani huk warmita, payqa sillarayachkasqa Dios kamiq letrerekunawan churasqa qanchis umayoq hinaspa chunka waqrayoq manchakuypaq puka animalpim. ⁴Chay warmiqa kachkasqa grosella puka pachawan pachasqam, adornonñataqmi kasqa qoriwan alhaja rumikuna hinaspa perlaskuna. Paymi hapiykurqa qorimanta copata, chay copaqa kasqa cheqnikiywan hinaspa millakuypaq huchapakuyinwan huntasqam. ⁵Urkunpiñataqmi kayna niq sasa entiendena suti qellqasqa kasqa:

Hatun Babilonia Llaqta, chuchumikakunapa hinaspa kay pachapi millakuypaq kaqkunapa maman.

⁶Allinta qawaykuptyiqa chay warmiqa Diospi iñiqkunapa yawarninwanmi hinaspa Jesusmanta willakusqankurayku wañuqkunapa yawarninwanmi sinka kachkasqa.

Chayta qawaykuspa sinchita admirakuruptiyi ⁷angel niwarqa:

—¿Imanasqataq admirasqallaña kachkanki? Ñoqam willasqayki sasa entiendena kaqta, willasqaykimá chay warmimantawan sillakusqan animalmanta. Chay animalqa kachkan qanchis umayoqmi hinaspa chunka waqrayoqmi. ⁸Chay animal rikusqaykiqa ñawpaq kaqmi, kunanqa manam kanñachu, chay animalqa uku pachamanta lloqsimunanpaqñam kachkan chaynapi wiñaypaq wañuyman rinanpaq. Kay pachapi *yachaqkunañataqmi admirakunqaku chay ñawpaq kaq animalta qawaykuspanku, paykunaqa kay pachapa qallariyinnmantapuni wiñay kawsay libropi sutin mana qellqasqakunam. Chay animalqa ñawpaq kaqmi karqa, kunanqa manam kanñachu, ichaqa kutimunqam.

⁹—Yachayniyoq runaqa entiendechunyá: Qanchis umakunaqa warmipa tiyasqan qanchis moqokunapiwan ¹⁰qanchis reykunam. Paykunamanta kaq pichqa reykunaga chinkarunñam. Hukninqa hinallaraqmi kamachikuchkan, hukninñataqmi manaraq hamunraqchu. Qepa kaq hamuruspaqa manam unayñachu kanqa. ¹¹Ñawpaq kachkaspa, kunan manaña kaq Manchakuypaq Animalñataqmi pusaq kaq rey. Payqariki qanchis reykunapa hukninmi, payqa wañuymanmi richkan.

¹²—Chay chunka waqrakuna rikusqaykiqa manaraq kamachikuy qallariq chunka reyunam. Paykunam nombrasqa kanqaku Manchakuyypaq Animalwan kuska huk horalla gobiernanankupaq. ¹³Chay chunkantin reyunam huk sonqolla kachkanku atiy-ninkutawan munayninkuta Manchakuyypaq Animalman qonankupaq. ¹⁴*Carnerowan peleaptinkum Carnero vencerunqa, payqa vencerunqa señorkunapa Señornin kasqanraykum chaynataq reyunapa Reynin kasqanraykum. Paywan kaqkunaqa kachkan Diospa akllasqankunam hinaspa paypa qayasqankunam, paykunaqa qaqa hinam sayachkanku.

¹⁵Angelqa niwarqataqmi:

—Chuchumikapa tiyasqan achka yakukunaqa llaqtakunam, runakunam, nacionkunam hinaspa tukuy rikchaq rimayniyoqkunam. ¹⁶Manchakuyypaq Animalpi chunka waqrakuna rikusqaykiqa chunka reyunam. Paykunaqa Manchakuyypaq Animalpiwanmi chuchumikata cheqningaku hinaspa qalalla wischusqata saqerunqaku. Aychanta mikuruspa kañaykunqaku. ¹⁷Diosmi churarqa paykunapa sonqonman kikinpa munasqanta ruranankupaq. Reykunam huklla kaspanku animalman qoykurqaku munayninkuta, chaynataqa ruraraqaku Diospa munasqan cumplikunankamam. ¹⁸Chay rikusqayki warmiqa kay pachapi reykuna kamachiq hatu-hatun llaqtam.

Babilonia llaqtapa tuñirusqanmanta

18 ¹Chaykunapa qepantam rikurqani huk angelta hanaq pachamanta hatun atiyinwan uraykamuqta, kanchariyinwan kay pachata achkirispami ²llumpaysuta qaparirqa:

Wichiykunñam, wichiykunñam

hatu-hatun Babilonia llaqtaqa.

Demoniokunapa yachananñam

chay llaqtaqa.

Tukuy rikchaq mana allin espiritupa

wasinñam rikurirun.

Millakuyypaq hinaspa cheqnipay llapa animalkunapa

*qesanñam rikurirun.

³ Llapallan nacionkunam vino upyachkaq hina

huchapakuyinwan sinkarurqa.

Kay pachapi reyunam paywan kakurqa.

Kay pachapi negociantekunapas kusikusqankuwanmi apuyarurqa.

⁴Huktawanmi uyarrirqani hanaq pachamanta qayakuyta:

Runallaykuna, chay llaqtamantayá lloqsiychik.

Paykunawan ama huchallikunaykichikpaqyá lloqsiychik.

Paykunawan mana castigasqa kanaykichikpaqyá lloqsiychik.

⁵ Paykunapa huchanqa hanaq pachakamaraqmi chayarun.

Chay mana allin rurasqankutaqa Diospunim yuyarirun.

⁶ Paykunamanqa qosqankuman hinayá kutichipuychik.

Rurasqankuman hinayá huk chaynatawan pagapuychik.

Upyachisqanman hinayá huk chaynatawan qoychik.

⁷ Payqa alabakuspanmi gustota qokurqa.

Chayman hinayá ñakariytawan waqaytaña qoychik paymanqa.

Payqariki sonqonpim nichkan:

“Reinañam tiyachkani ñoqaqa” nispa.

“Manam viudachu kani ñoqaqa” nispa.

“Manam waqasaqchu ñoqaqa” nispa.

⁸ Huk punchawllapim hamurunqa castigonkunaqa.

Wañuyipas, waqaypas, yarqaypiwanmi hamurunqa.

Chay llaqtaqa kañasqam karunqa,

Atiyniyoq Señormi juzgaqnin Diosqa.

⁹ Kay pachapi paywan huchapakuspa kusikuq reykunapas hatu-hatun lla-kiwanmi waqanqaku paymanta, waqanqakuqa kañasqankupa qosniyninta qawaykuspankum. ¹⁰ Castigota manchakuspankum karullamanta *nichkanku:

iAy, ay, imaynaraq kanki,

Babilonia hatu-hatun llaqta!

Huk ratollapim chayaramun

castigoykiqa atiyniyoq llaqta.

¹¹ Kay pachapi negociantekunapas hatu-hatun llakikuywanmi waqachkanku chay llaqtamanta manaña pipas negocionku rantiq kaptin. ¹² Paykunam negociaqku qoriwan, qollqewan, alhaja rumikunawan, perlaskunawan, linomanta fino telakunawan, grosella telakunawan, puka telakunawan, sedakunawan hinaspa miski asnaq sachakunawan. Negociaqkutaqmi elefantepa waqonmanta, kullumanta, broncemanta, fierromanta hinaspa marmolmanta tukuy rikchaq serviciokunawanpas. ¹³ Negociaqkutaqmi canelawanpas, especeriakunawanpas, inciensowanpas, *mirrawanpas, *perfumewanpas, vinowanpas, aceitewanpas, fino harinawanpas, trigowanpas, uywakunawanpas, ovejakunawanpas, caballokunawanpas, carretakunawanpas, sirvientekunawanpas chaynataq runakunapa vidanwanpas. ¹⁴ Chay llaqtatam nichkanku:

iManam kanñachu munapayasqayki miskillaña frutakunapas.

Chinkarunñam llumpay apu kaynikikunawan tukuy sumaqlaña kaqnikikunapas!

¹⁵ Chaykunawan negocio ruraqkunapas hinaspa chay llaqtapi kaqkunaman *rantikuspa apuyaruqkunapas waqayllawanñam karullapi sayanku castigota manchakuspanku, ¹⁶ paykunam nichkanku:

iAy, ay, imaynaraq kanqa kay hatu-hatun llaqtaqa!

Payqa warmi hina suma-sumaq lino pachawan pachasqam karqa.

Payqa grosellawan, pukawan pachasqam karqa.

Payqa qoriwan, alhaja rumikunawan hinaspa *perlaskunawan adornasqam karqa.

¹⁷ iHuk ratollapim apu kayninpas chinkarurqa!

Buquepi kaq llapallan capitankunapas, pasajerokunapas, marinerokunapas chaynataq buquepi llamkaqkunapas karullapim sayaykurqaku. ¹⁸ Llaqtapa qosnisqanta qawaykuspankum qayaykachakurqaku:

—¿Mayqan llaqtataq kanman kay hatu-hatun llaqta hinaqa? —nispanku.

¹⁹Umankuman allpata maqchinakuspankum waqayllawanña qayaykachakurqaku:

iAy, ay, imaynaraq kanqa kay hatu-hatun llaqtaqa!
Lamar qochapi buquekunapa llapallan dueñonkunam apuyarurqa.
Chay llaqtapa qori-qollqenwanmi paykunaqa apuyarurqa.
iHuk ratollapim purmachisqa rikurirun chay llaqtaqa!

²⁰Hanaq pachapi kaqkunapas kusikuychikyá.
Diosllapaqña kawsaqkunapas kusikuychikyá.
*Apostolkunawan Diosmanta willakuqkunapas kusikuychikyá.
Chay llaqta castigasqanmantayá kusikuychik.
Allin arreglota Dios rurapususqaykichikmantayá kusikuychik.

²¹Hinaptinmi huk kallpasapa angel hatun molino rumita hoqariykuspan cham-qaykurqa lamar qochaman hinaspam nirqa:

Chayna wischusqam kanqa hatu-hatun Babilonia llaqtaqa.
Manam rikurinqañachu chay llaqtaqa.

²²Manañam chaypiqa uyarikunqachu
arpakuna, qenakuna hinaspa cornetillakuna tocasqankupas.
Manam llamkanqañachu tukuy imapi llamkaqkunapas.
Manañataqmi qaparinqachu molino rumipas.
²³Mayqan lamparaykipas manañam achkinqachu.
Casarakuykunapi kusikuykunapas manam kanqañachu.
Negociantekikunam karqa kay pachapi munayniyoqkunaqa.
Layqakusqaykiwanmi engañarqanki llapallan nacionkunataqa.

²⁴Chay llaqtaqa culpasqa kachkan
Diosmanta willakuqkunapa yawarninmantam.
Chay llaqtaqa culpasqa kachkan
Diosllapaqña kawsaqkunapa yawarninmantam.
Chay llaqtaqa culpasqa kachkan
kay pachapi llapallan wañuchisqakunapa yawarninmantam.

19 ¹Chaykunapa qepantam hanaq pachapi achka runakuna qaparirqa:
iAleluya!

Diosllanchikmantam hamun salvacionqa.
Payllamantam hamun kanchariyininwan atiyininqa.

²Payqa cheqap allin arregloman hinam
llumpay huchallikuq chuchumikata castigarqa.
Chay warmiqariki huchapakuyninwanmi
kay pachata qanracharurqa.
Serviqninkuna wañuchisqanmantam
Diospuni vengakurun chay warmitaqa.

³Huktawanmi nirqaku:

—iAleluya! Chay llaqtaqa wiña-wiñaypaqmi qosninqa —nispa.

⁴Hinaptinmi iskay chunka tawayoq *ancianokunapiwan chay tawa animalkuna qonqorakuykuspanku adoraraqaku tiyananpi tiyaq Diosta:

—iAmén! iAleluya! —nispa.

⁵Hinaptinmi tiyananmanta nimurqa:

Llapallan serviqninkunaqa Diosninchiktayá alabaychik.

Payta manchakuqkunaqa taksapas-hatunpas paytayá alabaychik.

Hanaq pachapi casamientomanta

⁶Uyarirqanitaqmi achka runakunapa voznintapas achka yakukunapa qapariy-ninta hina hinaspa rayokunapa tunrururuy-ninta hina, paykunam nirqaku:

iAleluya!

Tukuy atipayniyoq Señor Diosninchikmi gobiernachkan.

⁷Llumpa-llumpay kusikuywanyá alabasunchik

*Carneropa casarakuynin chayaramusqanrayku
chaynataq novianpas listollaña kasqanrayku.

⁸Noviaqa yuraq-yuraq linowan pachasqam kachkan.

Yuraq-yuraq linoqa Diosllapaqña kawsaqkunapa sumaq kawsakuyninmi kachkan.

⁹Hinaptinmi angelñataq niwarqa:

—Qellqay kayta: “Mayna kusionqam *Carneropa casarakuyninman qayasqaku-naqa” nispa.

Angelqa niwarqataqmi:

—Kaykunaqa Diospa cheqap rimarisqankunam —nispa.

¹⁰Adoranaypaq *angelpa qayllanman qonqorakuykuptiyimi payñataq niwarqa:

—Ama qonqorakuychu ñoqaqa qampapas chaynataq Jesusmanta willakuq wawqe-panikikunapapas Diosta serviqmasillanmi kani. Adoraspaqa-adoray Dios-llatayá. Jesusmanta cheqap willakuqqa Diospa revelasqantam yachachin —nispa.

Yuraq caballopi sillakuqmanta

¹¹Chaymantam rikurqani hanaq pacha kicharayachkaqta, chaypim rikurirurqa huk yuraq caballo, sillakuqninpa sutinmi kasqa Confiakuna hinaspa Cheqap. Payqa allin arregloman hinam juzganpas hinaspa peleanpas. ¹²Paypaqa ñawinpas kasqa kancharichkaq nina hinam, umanpiñataqmi kasqa achka coronakuna. Paypiqa kasqam qellqasqa sutinpas, chaytaqa payllam reqsisqa. ¹³Payqa kachkasqa yawarwan chapusqa pachayoqmi, sutinñataqmi kasqa “Diospa Simin” niq. ¹⁴Hanaq pachapi kaq tropakunam qatirqa yuraq caballokunapi yuraq-yuraq lino pachayoqkama. ¹⁵Paypa siminmantam lloqsimurqa ñawchi espada chaywan nacionkunata vencenanpaq. Payqa nacionkunatam kamachinqa fierromanta tawnawan hina. Vinota rurananpaq uvasta saruchkaq hinam “Tukuy Atipayniyoq Diospa piñakuynin” sutiyoq vinota ruranqa. ¹⁶Pachanpipas chaynataq piernanpipas kayna qellqasqam kasqa:

“REYKUNAPAPAS REYNIN, SEÑORKUNAPAPAS SEÑORNIN”

niq.

¹⁷Rikurqanitaqmi huk angeltapas intipi sayachkaqta. Paymi llapallan alton pawaq animalkunata qayarqa kaynata:

—Huñunakuspayá Diospa convidonman hamuychik, ¹⁸reykunapa, capitankunapa, valeroso runakunapa, caballokunapa, sillakuqkunapa, llapallan librekunapa, sirvientekunapa, taksakunapa hinaspa hatunkunapa aychanta mikunaykichikpaq —nispa.

¹⁹Hinaptinmi Manchakuyypaq Animalta rikururqani kay pachapi reykunatawan. Paykunaqa huñunasqa kachkasqa tropantinmi caballopi sillakuqpa contranpi hinaspa tropankunapa contranpi peleanankupaq. ²⁰Manchakuyypaq Animalmi Llulla Willakuqpiwan presochasqa karurqaku, chay Llulla Willakuqmi Manchakuyypaq Animalpa qayllanpi *milagrokunataraq ruraspan engañarqa chay animalpa marcacan chaskiqkunata, engañaraqataqmi chay Animalpa imagennin adoraqkunatapas. Chay Manchakuyypaq Animalqa Llulla Willakuqpiwanmi kawsachkaqla wischusqa qarqaku azufreyoq rupachkaq qochaman. ²¹Wakinninkuñataqmi caballopi sillakuqpa siminmanta lloqsimuq espadawan wañuchisqa qarqaku, hinaptinmi alton pawaq llapallan animalkuna saksarurqaku paykunapa aychanwan.

Waranqa watamanta

20 ¹Chaymantañataqmi rikurqani huk angelta hanaq pachamanta uraykamuchkaqta, payqa uraykamuchkasqa uku pachapa llaventawan hatun cadenata aparikuspanmi. ²Chay angelmi *Dragonta hapiruspan waranqa watapaq watarurqa, chay Dragonqariki ñawpaq culebram hinaspa *Satanaswan sutichasqa diablom. ³Payta uku pozoman wischuykuspanmi punkunta wichqarurqa hinaspaq seguranpaq sellarurqa waranqa wata pasanankama, chaynapi nacionkunatapas amaña engañananpaq. Waranqa wata pasaruptinñataqmi kacharisqa kanqa pisi tiempollapaq. ⁴Rikurqanitaqmi tiyanakunatapas, chaykunapiqa tiyachkasqaku juzganankupaq kamachisqakunam. Rikurqanitaqmi Jesusrayku hinaspa Diospa palabrantata willakusqan-kurayku kunkan qorusqakunapa almankunatapas. Paykunaqa manam adorarqakuchu Manchakuyypaq Animaltapas nitaq imagennintapas, manataqmi marcantapas churachikusqakuchu urkunkupipas nitaq makinkupipas. Paykunaqa kawsarimuspankum waranqa wata Cristowan gobiernachkasqaku. ⁵Wakin wañuqkunam ichaqa mana kawsarisqachu waranqa wata tukunankama. Paykunaqa punta kawsarimuqkunam. ⁶Ancha kuisqam hinaspa Diospaq rakisqam punta kawsarimuqkunaga. Qepa wañuyqa manam imananqañachu paykunataqa, paykunaqa kanqa Diospa hinaspa Cristopa *sacerdotenkunañam, paykunaqa Cristowanmi gobiernanqaku waranqa wata.

Satanaspa vencesqa kasqanmanta

⁷Waranqa wata pasaruptinñam *Satanas kacharisqa kanqa preso kayninmanta. ⁸Kay pachamanmi lloqsimunqa llapallan nacionkunata engañananpaq. Gogtawan Magogtapas engañanpanmi paykunapa *tropankunata guerrapaq huñunanay, chay tropakunaga lamar qochapa patanpi aqo hina manaña yupay atinam. ⁹Chay tropakunam kay pachapa hawanta pasaspanku Diosllapaqña kawsaqkunapa cuartelnintawan kuyasqanku llaqtata muyurirurqaku hinaptinmi Diosñataq hanaq pachamanta ninata kachaykamuspan llapallanta kañarurqa. ¹⁰Engañaninku diabloñataqmi *azufreyoq rupachkaq qochaman wischusqa qarqa, wischusqataqmi qarqa Manchakuyypaq Animalpiwan Llulla Willakuqpas, chaypim tuta punchaw ñakarinqaku wiña-wiñaypaq.

Hatun yuraq tiyanapa ñawpaqninpi juiciomanta

¹¹Hinaptinmi rikurqani huk hatu-hatun yuraq tiyanata, rikurqanitaqmi hawanpi tiyaqtapas. Paypa ñawpaqninmantam cielopiwan kay pacha chinkarurqa hinaptinmi mana karqachu maypas paykunapa kananpaq. ¹²Chaymantam rikurqani hatunpas, taksapas ñawpaq wañuqkunata, paykunaqa hatun tiyanapa qayllanpim sayachkasqaku hinaptinmi librokuna kichasqa karqa. Wiñay kawsay libropas kichasqa kaptinmi wañuqkuna juzgasqa karqa rurasqankuman hina hinaspa librokunapi qellqasqaman hina. ¹³Hinaptinmi lamar qocha qomurqa chaypi kaq wañusqakunata, qomurqataqmi wañuyapas chaynataq wañusqakunapa kasqanpas chaypi kaq wañusqakunata, sapakamam juzgasqa karqaku rurasqankuman hina. ¹⁴Wañuyapas chaynataq wañusqakunapa kasqanpas rupachkaq qochapim chinkarurqa. Kayqa iskay kaq wañuyumi. ¹⁵Chay qochamanmi wischusqa karqaku wiñay kawsay libropi sutinku mana qellqasqakunapas.

Mosoq cielomantawan mosoq allpa pachamanta

21 ¹Chaymantam rikurqani mosoq cielotawan mosoq allpa pachata, ñawpaq cielowan kay pachaqa manam kasqañachu. Lamar qochapas manam kasqañachu. ²Hinaptinmi rikurqani chuya llaqtata otaq mosoq Jerusalenta Diospa qayllanmanta uraykamuqta. Allichasqam kachkasqa novionpaq sumaqlaña adornasqa novia hina. ³Hinaptinmi hatun tiyanamanta niwarqa:

—Diosqa runakunawanñam *yachachkan. Paykunam kanqa runankuna, Diosñataqmi kanqa paykunapa Diosnin. ⁴Diosmi pichanqa paykunapa weqenta, manañam kanqachu wañuyapas, lutokuyapas, waqaypas nitaq nanaypas. Ñawpaq kaqkunaqa pasarunñam —nispa.

⁵Hatun tiyanapi tiyaqñataqmi niwarqa:

—Ñoqam mosoqyachini tukuy imata —nispa.

Yapatawanmi niwarqa:

—Qellqay: “Kay nisqaykunaqa confiakunapaqmi hinaspa cheqapmi” nispa.

⁶Payqa niwarqataqmi:

—Ñam rurasqaña. Ñoqam kani qallariypas, tukupaypas. Yakunayachikuqmanqa mana imallapaqmi qosaq pukyumanta kawsachikuq yakuta. ⁷Pipas venceqqa chaykunatam herenciaq chaskinqa, ñoqam kasaq paypa Diosnin, payñataqmi kanqa churiy. ^{8*}Azufreyoq rupachkaq qochamanmi rinqaku manchakuqkunaqa, mana iñiqkunaqa, millakuyapaq kaqkunaqa, runa wañuchiqaqkunaqa, huchapakuqkunaqa, brujokunaqa, taytacha-mamacha adoraqkunaqa hinaspa llullakunaqa. Kayqa iskay kaq wañuyumi.

Mosoq Jerusalemanta

⁹Asuykamuwarqam tazonnioqkama qanchis angelkunapa huknin, chay tazonkunaqa kachkasqa qepa kaq castigokunawan huntasqam, paymi niwarqa:

—Hamuy, ñoqam qawachisqayki noviata payqa *Carneropa casarasqanmi —nispa.

¹⁰Chuya Espiritum hatun alto orqoman aparuarqa hinaspa Jerusalem chuya llaqtata qawaykachiwarqa, chay llaqtaqa Diospa qayllan hanaq pachamantam uraykamuchkasqa. ¹¹Chay llaqtaqa achkirichkasqa Diospa kanchayninwanmi, achkiriyninqa kasqa suma-sumaq jaspe alhaja rumipa achkiriynin hinam, chayqa kasqa Cristal hinapunim. ¹²Llaqtapa muyuriqinqa kasqa alto hinaspa ancho perqayoqmi, chunka iskayniyoqmi kasqa punkunkunapas. Sapa punkupim kasqa huk angel, sapa punkupitaqmi qellqasqa kasqa chunka iskayniyoq Israel ayllukunapa sutinpas. ¹³Intipa qespimunan

lawmanmi kasqa kimsa punku, intipa seqaykunan lawmanpas kimsa punkutaqmi kasqa, kimsa punkutaqmi kasqa norte lawmanpas chaynataq sur lawmanpas. ¹⁴Llaqtapa muyuriqninpi perqakunapas kasqa chunka iskaynin cimientoyoqmi, sapa cimientopiñataqmi qellqasqa kasqa *Carneropa chunka iskayniyoq *apostolninkunapa sutin.

¹⁵Rimapayawaqniy angelpa makinpim kachkasqa qorimanta tupuna soqos, chayqa kasqa llaqtata, punkunkunata hinaspa perqankunata tupunanpaqmi.

¹⁶Chay llaqtaqa kasqa cuadradom, largonpas anchonpas kasqa chay sayayllam. Angelmi chay llaqtata tupurqa tupuna soqosninwan, chayqa kasqa iskay waranqa iskay pachaknin *kilometrom, largonpas, anchonpas chaynataq altonpas kasqa chay sayayllam. ¹⁷Perqanpa anchonta tupuptinñataqmi kasqa soqta chunka pichqayoy metro. Angelqa tupuchkarqa runapa tupunanman hinallam.

¹⁸Muyuriqnin perqakunaqa kasqa jasp alhaja rumiwan perqasqam, llaqtañataqmi kasqa qori puromanta cristalman rikchakuq. ¹⁹Chay llaqtapa perqanpa cimientonkunaqa kasqa tukuy rikchaq suma-sumaq alhaja rumikunawan adornasqam: Punta kaqmi kasqa jaspemanta, iskay kaqñataq zafiromanta, kimsa kaqñataq agatamanta, tawa kaqñataq esmeraldamanta, ²⁰pichqa kaqñataq onicemanta, soqta kaqñataq cornalinamanta, qanchis kaqñataq crisolitomanta, pusaq kaqñataq berilomanta, isqon kaqñataq topaciomanta, chunka kaqñataq crisoprasamanta, chunka hukniyoq kaqñataq jacintomanta, chunka iskayniyoq kaqñataq amatistamanta. ²¹Chunka iskayniyoq sapa punkuñataqmi kasqa huk perlasllamantakama. Llaqtapa callenñataqmi kasqa qori-puromanta cristalman rikchakuq.

²²Manam ima templotapas rikurqanichu chay llaqtapiqa, Tukuy Atipayniyoq Señor Diosllam, *Carneropiwan chay llaqtapa temponqa. ²³Manam chay llaqtaqa necesitanchu intipa nitaq killapa kanchaynintapas, aswanqa Diospa achkiriyllanmi achkin, *Carnerollataqmi kanchayninpas. ²⁴Nacionkunapas chay llaqtapa achkiyllanpim purinqaku hinaptinmi kay pachapi reykunapas chayman apamunqaku suma-sumaq kayninkuta. ²⁵Punkunkunapas manañam punchawpiqa wichqakunqachu, chaypiqariki manam tutapas kanqañachu. ²⁶Nacionkunapas chaymanmi apamunqaku reqsisqa kayninkutawan alabasqa kasqankuta. ²⁷Chay llaqtamanqa manam yaykunqachu ima qachapas, millakuypaq kaqkunapas nitaq llullakunapas. Chaymanqa yaykunqaku *Carneropa wiñay kawsay libronpi sutin qellqasqakunallam.

22 ¹Hinaptinmi huk angel qawaykachiwarqa kallpaq chuyay-chuyay mayuta. Chay yakuqa kasqa Cristal hina chuyay-chuyaymi, chayqa lloqsimusqa Diospa hinaspa *Carneropa tiyananmantam. ²Chay llaqtapa callenpa chawpinpiñataqmi mayupa kaylaw-waklawninpi wiñarqa Kawsay qokuq Sacha. Watapim rurusqa chunka iskayniyoq kutita. Killan-killanmi chay sachaga rurusqa. Rapinkunañataqmi kasqa nacionkuna hampikunankupaq. ³Manañam chaypiqa kanqañachu ñakasqakunapas. Diospa hinaspa *Carneropa tiyananñam chaypiqa kanqa hinaptinmi serviqninkunañataq servinqaku. ⁴Paykunaqa Diospa uyantam qawanqaku, urkunku-piñataqmi paypa sutin kanqa. ⁵Chay llaqtapiqa manam kanqañachu tutapas, chaypi *yachaqkunaqa manam necesitanqakuñachu achkitapas nitaq intitapas. Señor Diosllañam paykunataqa achkinqa, hinaptinmi wiña-wiñaypaq gobiernanqaku.

Jesucristopa kutimuyin hichpamusqanmanta

⁶Chaymantam angel niwarqa:

—Kay palabrakunaqa confiakunapaq cheqappunim. Willakuqninkunaman yachachiq Señor Diosmi kachamurqa angelninta chaylla pasaqkunamanta serviqninkunaman qawachinanpaq.

⁷—iChayllam hamusaq!

iMayna kusionpa kay libropi qellqasqaman hina Diospa willakusqa kasukuqkunapaq!

⁸Ñoqa Juanmi kaykunata rikuspapay arirani. Kaykunata rikuykuspapaymi hinaspapay arirani qawachiwaqniy angelpa qayllanpi qonqorakuykurqani adoranaypaq. ⁹Hinaptinmi payñataq niwarqa:

—Ama qonqorakuychu ñoqaqa qampapas, wawqe-panikikunapapas, Diosmanta willakuqkunapapas chaynataq kay libropi qellqasqa kaqkuna kasukuqkunapapas serviqmasillanmi kani. Adoraspaqa-adoray Diosllatayá —nispa.

¹⁰Niwarqataqmi:

—Kay libropi qellqasqa Diospa willakuynintaqa amayá wichqaychu, ñam hichpamuchkanña chaykunapa pasakunan tiempoqa. ¹¹Mana allin ruraqqa mana allintaraqyá rurachun, millakuypaq ruraqqa millakuypaqtarayá rurachun, allin ruraqñataqyá allintaraq rurachun, Diosllapaqña kawsapapas Diosllapaqñayá kawsachun —nispa.

¹²—Arí, chayllam hamusaq, apamuchkanim premiotapas, chaytaqa sapakamanmi qosaq rurasqanman hina. ¹³Ñoqam kani qallariypas, tukupaypas, punta kaqpas chaynataq qepa kaqpas.

¹⁴Mayna kusionpa pachan taqsakuqkunapaq, paykunapa punkunta llaqtaman yaykuspapay mikunqaku Kawsay Qokuq Sachapa rurunta. ¹⁵Chaqqa hawapim qepanqaku allqo hina kawsaqkunapaq, brujokunapaq, huchapakuqkunapaq, runa wañuchiqaqkunapaq, taytacha-mamacha adoraqkunapaq hinaspapay llullakuqkunapaq.

¹⁶—Ñoqa Jesusmi kachamurqani angelniyta kaykunata iñiqkunaman willanapaq. Ñoqaqa kani sachapa sapin hina Rey Davidpa castanmi, ñoqataqmi kani achikyay luceropas.

¹⁷Chuya Espirituwan Carneropa novianmi nin:

—Hamuy —nispa.

Uyariqpas nichun:

—Hamuy —nispa.

Pipas yakunayachikuqqa hamuspapay kawsachikuq yakuta tomachun mana imallapaq.

¹⁸Kay libropi qellqasqaman hina Diospa revelasqa llapallan uyariqkunamanmi nini: Pipas kaykunaman yapaptinga Diosmi paymanpas yapanqa kay libropi qellqasqa kaq hatun castigokunata. ¹⁹Pipas kay qellqasqakunamanta qechuptinqa, chay qechuppa tupaqñintam Diospas qechunqa Kawsay Qokuq Sachamanta, chuya llaqtamanta hinaspapay kay libropi qellqasqa kaqkunamanta.

²⁰Kaykunamanta willakuqmi nin:

—Arí, chayllam hamusaq —nispa.

Amén. ¡Hamuy Señor Jesus!

²¹Señor Jesusyá favorecesunkichik llapallaykichikta. Amén.

SASA PALABRAKUNA ENTIENDENA

Kuyasqay wawqe-panillaykuna, kay sasa palabrakuna entiendena librochatam castellanopi sutichanku “glosario” nispa. Palabrakunapa ñawpaqinpi huk lucerocha (*) tarikuptinqa kay librochapim maskana, chaynapi aswan sumaqtaraq chay palabrapa imam ninanta entiendenapaq.

Abadon Hebreo simipi Abadon ninanqa “Wañuqkunapa kanan” ninanmi. Abadonwan sutichasqataqmi uku-ukupi munaychakuq angelpas.

Aceite Ñawpa tiempopi aceiteqa aceitunasanta rurasqam karqa. Servikuqmi mikunankupaq, achkikunankupaq, miski asnaq aceite ruranankupaq, hampikunankupaq hinaspa ofrendapaq. Bibliaman hinaqa Chuya Espiritupas aceitewan comparasqam kachkan.

Achikyaq lucero Chay luceroqa tupanachisqa kachkan Babiloniapa reyninmanmi hinaspa Señor Jesucristomanmi.

Aguila Anka kaqlla hatunneq animal.

Aleluya Hebreo simipi Aleluya ninanqa “Señorta alabaychik” ninanmi.

Aloes Hampi planta. Kay plantapa rapinkunamantam horqoqku miski asnaq yakuchata.

Altar Perqasqa patakcha. Chaypa hawanpim nakasqanku animalta sacerdotekuna Diospaq kañaqku.

Alleq paña

Allinchay allinpay

Amparakuna llaqta Israel runakunatam Dios kamachirqa soqta llaqtakunata akllanankupaq. Kimsam karqa Jordan Mayupa waklawnin intipa qespimunan lawpi, kimsañataqmi karqa intipa seqaykunan lawpi. Runamasinta qonqaymanta pipas wañurachispanqa chay huk kaqnin llaqtapim amparakuq.

Anciano Ñawpaq Testamentoman hinaqa ancianokunaqa karqa autoridadkunam. Mosoq testamentoman hinañataqmi karqaku Diospi iñiqkunata yachachispa guiaq qarikuna. Revelasqa libropipas willakunmi ancianokunamantaqa ichaqa manam yachakunchu pikunam kasqankumanta.

Angel Diospa unachasqan serviqninkuna. Hanaq pachapim kachkanku Diospa kamachisqanta ruraspanku. Kay pachapipas kachkanku Diospa munasqanta ruranankupaqmi.

Anticristo Jesucristopa contranpi kaq runa. Satanaspamunaspanta rurananpaq tukupay tiempokunapi hatarimuq runa.

Apostol Jesuspa akllasqan chunka iskayniyoq qarikuna. Apostol ninanqa “kachasqa” ninanmi. Chay akllasqakunata hinam Pablotapas apostolwan sutichanku Jesucristomanta willakusqanrayku.

Aqarway Plantakunatawan tarpuykunata tukuruq uru. Hina chay animaltataqmi sutichanku “langostawanpas”. Huklaw nacionpiqa mikunkum kayna urukunataqa.

Araba Galilea Lamar Qochamanta qallarisa Kachi Qochakama chutarikuq Jordan Wayqotam otaq Jordan Qechwatam “Araba” nispaqa niqku.

Arabia runa Arabia law runa

Areopago Grecia nacionpi kaq Atenas llaqtapi autoridadkunapa huñanakunan moqo.

Ariel Jerusalem llaqtapa huknin sutin.

Armagedon Carmelo Orqopa hichpanpi chaynataq Meguido orqokunapa kasqanpi machu-machu pampa. Chaypim achka kutita guerrapi pelearqaku. Hamuq tiempopim chay pampaman Tayta Dios huñunqa llapallan munaychakuqkunata piñakuynin punchaw guerrapaq.

Asera Canaan casta runakunapa kullumanta mamachan. Baal sutiyoq taytachapa warmin.

Asia Grecia nacionpa chimpan lawpi Troas llaqtapa, Tiatira llaqtapa, Colosas llaqtapa chaynataq achka llaqtakunapapas kasqan hatun allpa.

Astarte Fenicia runakunapa, Canaan runakunapa chaynataq chuchumikakunapa adorasqan mamacha. Israel runakunapas chay mamacha adoraymanmi qokururqaku Tayta Diosta piñachinankupaq.

Asuriy anchuriy

Avestruz Raprayoq kaspapas mana paway atiq animal, chaywanpas caballomantapas aswan kallpaqraqmi.

Ayuno Diosmi Israel runakunata kamachirqa Huchakuna Pampachana punchawpi ama imatapas mikunankupaq nitaq upyanankupaq. Señor Jesuspas yachachirqam ayunomantaqa.

Baal Chayqa karqa rumimanta pilarmi. Hebreo simipiq “señor” ninanmi. Achka taytachakunatam Baalwan sutichaqku. Israel runakunam chaykunataña adorasqankarayku huklaw nacionkunaman preso pusasqa karqaku.

Babel Sinar sutiyoq qechwa pampapi ñawpaq llaqta. Tiempopa risqanman hinam chay llaqtapa sutinqa karqa Babilonia.

Ballena Hatun lamar qochakunapi kawsaq hatu-hatun challwa. Largonmi yaqa kimsa chunka metro. Ballenakunaqa ñuñunmi wawachanta.

Beelzebu Filistea runakunapa taytachan. Hebreo simipi “Beel-zebub” ninanqa “Chuspikunapa señornin” ninanmi. Chay taytachata tapuchimunapaq kachasqanraykum Rey Ocoziasta Tayta Dios wañurachirqa.

Cabo Lamar qochaman yaykuriq allpa

Cambiasqa truequisqa

Camello Llama kaqlla uywa animal, llamamantaqa aswan hatun kaptinmi sillakunku hinaspa cargakunku. Millwanta puchkaspam rakta telata awanku.

Cananista Roma nacionniyoq runakunapa contranpi kaq judio partido. Paykunam piensarqaku nacionninkuta defiendenankupaq espadawan peleayta, paykunaman hinaqa Cristopas kanan karqa Roma llaqtayoq runakunamanta libraqninkum.

Cepo Kullumanta rurasqa. Chaypa toqonkunapim runakunata chakinkumanta otaq umankumanta hapirachispa ñakarichiqku.

Contrato baul Tablamanta rurasqa hinaspa hawanpas ukunpas qoriwan qarachasqa baul. Tapanpa hawanpim karqa qorimanta iskay qawanakuq angelkuna. Ukunpim churarqaku Diospa Chunkantin Kamachikuynin qellqasqa tabla rumikunata, Aaronpa tawnanta hinaspa Diospa qomusqan mikuyta. Chay Baultam churarqaku Diosman asuykuna karpapi.

Corte Mosoq Testamentopi corteqa karqa qanchis chunka hukniyoq sacerdotekunapa huñunakuyninmi. Chaypim paykuna Diospa leyninta cumplichinankupaq arreglota ruraqku. Ñawpaq Testamentoman hinaqa corteqa karqa zaguan punku plazapim.

Cristo Griego simipim Jesusta sutichaqku “Cristowan”. Hebreo simipiñataqmi sutichaqku “Mesias” nispa. Mesias ninanqa “Aceitewan tallisqa” ninanmi.

Culebra machaqway

Culpay huchachay

Cumpli huntachiy

Cus runa Noeypa churin Cam sutiyoq runapa mirayninkuna. Egipto nacionpa surlawninpi nacion. Mosoq Testamentopiñataqmi Etiopia runa ninku.

Chuya Espiritu Diospi kimsantin kaqpa huknin.

Chuyanchay Moisespa kamachisqanman hinam chuyanchakuqku Diosta yupaychanankupaq, ofrendata presentanankupaq hinaspa huk rikchay ruraykunata ruranankupaq.

Dagon Filistea runakunapa yupaychasqan taytacha. Weqawmanta hanayman runa hina cuerpoyoq, weqawmanta uraymanñataq challwa hina cuerpoyoq.

Diacono Apostolkunata yanapanankupaq ñinikunamanta akllasqanku qanchis qarikuna.

Diezmo Diospa kamachisqanman hina chunkamanta hukninta payman qonanku. Chunka costal trigomantam huknin costalta Tayta Diosman qona, hina chaynallatam rurana qollqewanpas otaq imawanpas.

Dios Kay sutipim hukllawasqa kachkan Dios Tayta, Dios Churi hinaspa Dios Chuya Espiritu.

Diosmanta Hamuq Runa Judiokunam payta suyarqaku salvaqninku Rey kananpaq. Jesucristom karqa chay suyasqanku Runaqa, kikin Jesucristopas “Diosmanta hamuq Runa” nispanmi sutichakurqa.

Diosmanta willakuq Diosmi imam munasqanta revela q paymanta willakuqkunaman hinaptinmi paykunañataq willaq wakin runakunaman. Chay runakunatam sutichaqku “Diosmanta willakuq” nispa. Castellanopiñataqmi sutichanku “profeta” nispa.

Diospa Carneron Diospa karpanpim otaq templonpim watayoq carnerota huchankurayku judiokuna wañuchispa kañaqku. Mosoq Testamentopiñataqmi Jesucristota sutichanku “Diospa Carneron” nispa, chaynataqa sutichanku llapallan runakunapa huchanmanta wañusqanraykum.

Diospa Espiritun Hebreo simipi Diospa Espiritun nispaqa nichkan Chuya Espiritumantam.

Diospa leynin yachachiq Paykunaqa karqa Judiokuna ukupi fariseo partidomanta kaq educado runakunam. Ñawpaq Testamentomanta yachaspankum runakunaman yachachiqku.

Diospa munaychakusqan Jesucristowan chayamuq hinaspa Jesucristopa qallarichisqan Diospa gobiernon. Manam runapa qallarichisqanchu, runaqa Diospa munasqanman hina llamkaqllam.

Diospa munaychakanun Diospa gobiernonpa tukupayninqa hamuq tiempokunapiraqmi kanqa. Manam tukuruqlachu aswanqa wiña-wiñaypaqmi.

Diospaq rakisqa runa Diosta servinanpaq sapaqchakuq runa. Chayraykum chukchanta mana rutuchikuqchu, manataqmi uvasmanta kaqtaqa imatapas tomaqchu nitaq ima machachikuqtapas.

Discipulo Yachachikuqpa yachachisqanta chaskiq runa.

Dragon Ñawpaq tiempopi piensasqankuman hinam chayqa karqa lagartoman rikchakuq hatun animal. Revelasqa libropim Satanasta rikchanachinku Dragonman.

Efod Weqawmanta hanaywan sacerdotepa pachan, hombronkunapi alhaja rumiyuq hinaspa waqtankunapi hapichinapaq watuyuq.

Epicurio Grecia nacionmanta yachaysapa Epicuro sutiyuq runapa discipulon.

Erizo Kichka hina peloyuq yunka animalcha.

Estoico Atenas llaqtamanta Zenon sutiyuq yachaysapa runapa discipulon.

Fariseo Moisespa kamachisqankunatawan judiokunapa yapasqan costumbrekunata kasukuq runa. Judiokuna ukupi partido kaspankum runakunapa ancha respetasqan karqaku.

Filacterio Badanamanta rurasqa taksa cajacha. Chay cajachakunapa ukun tawaman rakisqa kaptinmi chaypi churarqaku qellqasqa yachachikuykunata. Judiokunam watakuqku urkunkupi makinkupi.

Golfo Allpaman yaykuriq lamar qocha

Griego Grecia nacionmanta kaq runa, paykunapa rimasqan idioma. Jesucristopa tiemponpim achka llaqtakunapi griego idiomata rimaqku chaymi Mosoq Testamentopas griego idiomapi qellqasqa karqa.

Hebreo Abrahampa mirayninkuna, paykunapa rimasqan idioma. Jesuspa tiemponpim Israelpa mirayninkuna rimarqaku Arameo idiomata, chaytam suticharqaku Hebreo nispa, rimarqakutaqmi Griego idiomatas.

Herida kiri

Herodes Mosoq Testamentopim Herodeskunapa achka karqaku. Hukninmi karqa wawa Jesusta wañurachiy munaq. Hukninñataqmi karqa bautizaq Juanta wañurachiq. Hukninñataqmi karqa apostol Pedrota carcelachiq. Hukniñataqmi karqa apostol Pabloa testimonion uyariq.

Hisopo Perqakunapi wiñaq plantacha. Israel runakunam Egiptomanta lloqsinanku tutapi carneropa yawarninman aptay hisopota challpuspa chay yawarwan punkunkuta pintarqaku. Sacerdotekunam hisopowan challaspa runakunata chuyanchaqqku.

Huchapakuy waqllikuy

Huñunakunanku wasi Yaqa llapallan yachasqanku llaqtakunapim judiokuna sapaq wasita ruraraqaku sapa samana punchawpi huñunakuspanku Bibliamanta yachachinankupaq. Chay wasikunapitaqmi mozo-sipaskunapas estudiaqku.

Ichoq lloqe

Impuesto cobraq Roma llaqtapi gobiernopaq llaqtamasinkunamanta impuesto cobraq judio runakuna. Paykunatam judiomasinkuna suwamanta hinaspa tracioneromanta trataqku.

Incienso Sachapa miski asnaq weqen. Judio sacerdotekunam kañaqku incienso kañana altarpí.

Isla Lamar qochapa muyusqan allpa

Jubileo Wata Sapa pichqa chunka watapi Libre Kacharina wata. Rantikusqa chakrakunatam ñawpa dueñonman chay watapi kutiykachiqku. Wakcha kasqanrayku sirviente kananpaq rantikusqa judio runakunapas chay watapim libreachisqa karqaku.

Judio Jacobpa churin Judapa mirayninkuna. Paykunatataqmi sutichanku “Israelpa mirayninkuna” nispa.

Jupiter Grecia runakunapa hinaspa Roma llaqtayoqkunapa yupaychananku taytacha, griego idiomapi sutinñataqmi Zeus.

Kachi Qocha Juda allpapa intipa qespimunan lawninpi kaq qocha. Huknin sutinñataqmi Araba Qocha.

Kilometro Chunka cuadrakunatam sutichaqku kilometrowan. Sapa kilometroqa waranqa metrom.

Labray llaqlay

Langosta Plantakunatawan tarpuykunata tukuruq uru. Hina chay animaltataqmi sutichanku “aqarwaywanpas”. Huklaw nacionpiqa mikunkum kayna urukunataqa.

Lepra onqoy Runapa aycha qaran mikuq achka rikchaq onqoykunatam lepra onqoywan sutichaqku. Leprawan onqoqkunaqa sapaqvim yachaqku sanokunaman mana pegarunanpaq.

Leviatan Chay tiempopi piensasqankuman hina lamar qochapi kaq culebra hina qewiykachakuq manchakuypaq animal. Diablom chayman tupachisqa.

Leviy casta runa Leviyqa mirayninmanta kaqkuna. Paykunam sacerdotekunata yanapaqku templopi. Leviy ayllumanta kaqkunam sacerdotekunapas karqa. Castellanopiqa sutichanku “levita” nisgam.

Ley Pisi rimayllapi Chunkantin Kamachikuykuna. Leywantaqmi sutichaqku Moisespa qellqasqan pichqa librokunatapas.

Maricon maqlla

Magog Jafetmanta kaq Noeypa willkan. Paypa mirayninkunapim Rey Gog munaychakurqa. Hamuq tiempopim paykunapa mirayninkuna Diospa runankunata atacanqa, aswanqa pasaypaq chinkachisqam kanqaku.

Maná Chayqa karqa pampapi lasta hina kurpachakunam. Israel runakuna chunniqpi mikunankupaqmi Dios qomurqa. Jesucristom chay tantaman tupachikuspan nirqa Diospa apachimusqan tanta kasqanta.

Mediterraneo Lamar Qocha Israel nacionpa intipa seqaykunan lawpi qocha. Chay qochapa huknin sutinga Hatun Lamar Qocham.

Melquisedec Salem otaq Jerusalem llaqtapa reynin. Alto-altopi kaq Diospa sacerdoten. Paymi Jesucristoman comparasqa kachkan.

Mercurio Grecia runakunapa hinaspa Roma llaqtayoq runakunapa yupaychananku taytacha, griego idiomapi sutinñataqmi Hermes.

Miel anti miski

Millakuypaq runa Diosman mana asuykunarpaq hina kaqkuna.

Mirra Arabia lawpi kaq sachakunapa weqen. Miskillataña asnarisqanraykum achka precioyoq perfumeta ruraqku. Chay perfumewanmi ayakunata llusiqku pampanankupaq.

Moisespa Leynin Israel runakunaman yachachinanpaq Moisesman Diospa qosqan yachachikuykuna. Chaykunaqa karqa Genesis, Exodo, Levitico, Numeros hinaspa Deuteronomio librokunapim. Chay librokunataqa Moisesmi qellqarqa.

Mosoq killa otaq llullu killa Sapa killapa qallariynin punchawpim fiestata ruraqku Diospaq animalta wañuchispanku, chay punchawtam sutichaqku mosoq killa otaq llullu killa nispam.

Nicolaita Ichapas paykunaqa karqa Nicolas sutiyoq runapa qateqnikuna. Paykunam taytachakunata rurakuspanku adoraqku hinasgam achka mana allinkunata ruraqku.

Ofir Intipa qespimunan lawpi kaq sitio. Chaylawmantam apamuqku qori-purota.

Palabra simi

Paraiso Paraiso ninanqa suma-sumaq sitio otaq hanaq pacha ninanmi.

Parlay rimay

Parqoy qarpay

Pascua Israelpa mirayninkunam Egipto nacionpi sirviente karqaku. Chaymantam hatun atiyinwan Dios paykunata libramurqa. Chayta yuyarispankum sapa wata Pascua nisqanku fiestata ruraqku. Kunan tiempopipas Semana Santapim chay fiestata ruranku.

Pecho qasqo

Pentecostes Kay fiestaqa judiokunapa fiestanmi karqa. Trigo rutuyta tukuruspankum Diosman graciasta qonankupaq fiestata ruraqku. Pascua fiestamanta pichqa chunka punchaw pasaruptinñam Pentecostes Fiesta qatirqa. Wakin sutinkunam: “Semanakuna Fiesta” otaq “Cosecha Tukuy Fiesta”. Cristopi iñiqkunapas sapa watam yuyarinku Chuya Espiritu kay pachaman hamusqanta. Chay punchawpim Jesucristoman iñikurqa kimsa waranqa runakuna.

Pierdekuy waqllikuy

Primicia Punta rurumanta otaq cosechamanta Diosman ofrenda qosqanku. Diosmi kamachirqa punta kaq ruruta payman qonankupaq. Chay ofrendakuna qosqankuqa karqa sacerdotekunapaqmi.

Puka Lamar Qocha Diospa atiyinwan qocha kicharikuykuptinmi Israel casta runakuna chaki allpanta pasarqaku. Hebreo rimaypiqa “tutura qocha” ninanmi. Cienegallaña hinaspa qocha-qochallañam karqa.

Purim Reina Esterpa tiemponmantapuni judiokunapa watan-watan Adar killapi rurananku fiesta. Chaytam ruraqku wañuchisqa kanankumanta librasqa kasqankuta yuyarinankupaq.

Puya pikana**Qanra** qacha

Qellqa Cheqap Diosmanta willakuq libro. Puntatam karqa Ñawpaq Testamento, chaymanmi yapasqa karqa Mosoq Testamento. Mosoq Testamento qellqaqkunam yaqa sapa kutilla Qellqawan suticharqa Ñawpaq Testamentota.

Rahab Chuchumika warmipa sutin. Rahab nispataqmi suticharqaku chay tiempopi piensasqankuman hina manchakuypaq machu-machu animaltapas. Egipto nacionpa huknin sutinpas karqa Rahabmi.

Rantikuy vendey**Rurun** wayun**Sacerdote** yaya

Saduceo Judiokunapi ancha munaychakuq sacerdote casta partido. Paykunam Fariseo partidomanta kaqkunapiwan Jesuspa contranpi karqaku wañuchinankukama.

Samana Punchaw Sabado punchaw. Chay punchawqa qallarirqa viernes tarde inti seqaykuytam, tukuqñataqmi sabado punchawta inti seqaykuruptin.

Samaria Ilaqtayoq Judeapa norte lawninpi kaq Israel casta runakuna. Ñawpa abuelonkum Asiria lawmanta pusamusqa runakunawan chaqrukururqaku, chayraykum Judea lawmanta kaqkunapa cheqnisqan karqaku.

Santuario Diospa rikurinan sitio. Diospa karpanpa chaynataq Rey Salomonpa rurachisqan templo ukunpim karqa telawan is kayman rakisqa cuarto, “Chuya” lugarwan hinaspa “Chuyay-chuyay” lugarwan sutichasqa. Chay iskaynin lugarmi wakin kutipiqa santuariowan otaq templowan sutichasqa.

Satanas Hebreo simipi Satan as otaq Satan ninanqa: “enemigo” otaq “contrakuq” ninanmi. Satan asqa Diospa chaynataq paypi iñiqkunapa enemigonmi.

Sello Achka formatam sellokunataqa ruranku. Chaywanmi señalta churanku pim dueñon kasqanta otaq pim autoridad kasqantapas yachanankupaq.

Señalay Pusaq punchawniyuq judio wawachakunapa qari kayninpa punta qarachantam kuchuqku, chaytam sutichanchik señalaywan.

Señorpa Punchawnin Ñawpaq Testamentopiqa “Tayta Diospa castiganan punchaw” ninanmi. Mosoq Testamentoman hinañataqmi “Jesucristopa kutimunan puchaw” ninan.

Seqay wichariy

Tardeykuy chisinkuy

Tarsis Mediterraneo Lamar Qochapa patanpi huk kaqnin llaqta.

Chaylawmantam metalkunata buquekunapi apaqku. Chaylawmanmi Diosmanta willakuq Jonaspas ayqekuyta munarqa.

Tayta Dios Hebreo simipi Diospa sutiñqa qellqasqa karqa kay tawa letrakunawanmi YHWH. Judiokunam kay letrakunata Bibliankupi tarispanku “Adonay” niqku. Castellanopi Adonay ninanqa “Señor” ninanmi. Runa simipiñataqmi “Tayta Dios” ninan.

Templo Templo ninanqa “Dios adorana wasi” ninanmi. Jerusalem llaqtapim chay chullalla hatu-hatun wasi karqa. Chay wasipim judio sacerdotekuna carnerota otaq chivatota otaq vacata wañuchispanku kañaqku. Judiokunam tukuy hinastinmanta rispanku Diosta chay wasipi adoraqku.

Tiberias Galilea Qochapa huknin sutin, chay qochapa patanpi llaqtatapas Tiberiaswanmi sutichaqku.

Tofet Jerusalem llaqtapa hichpanpi wayqo. Israel runakunam churinkuta chaypi kañaqku millakuypaq taytachankuman.

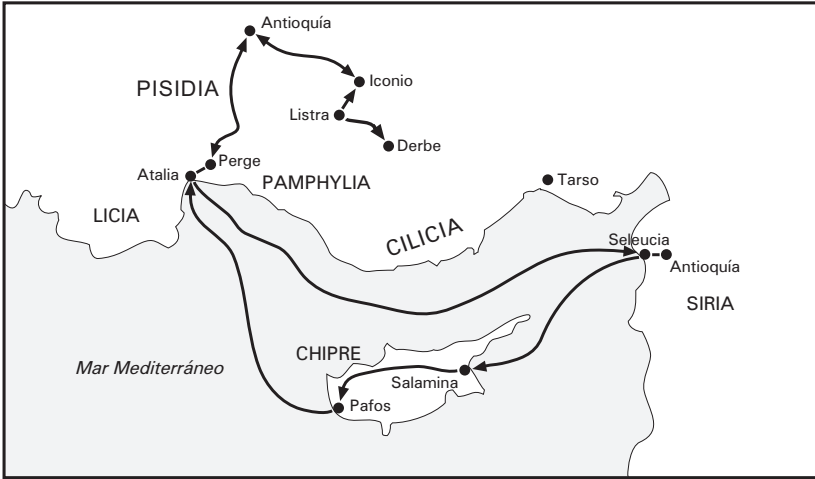
Usuta seqo

Yachay tiyay

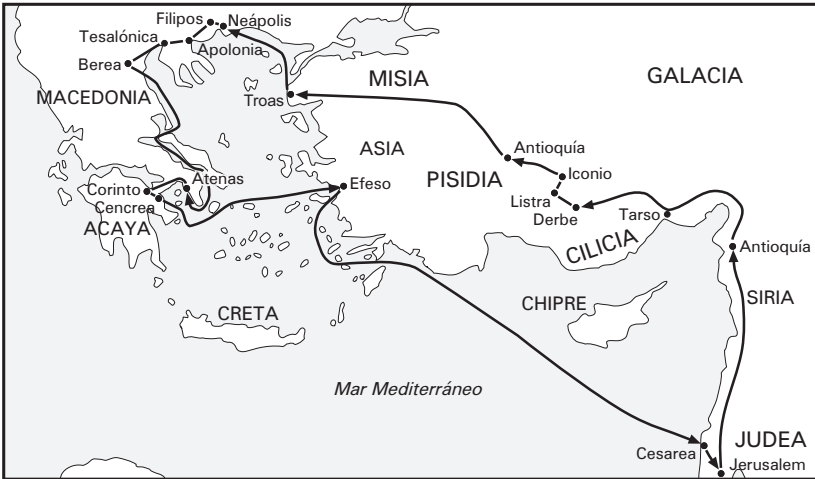
Zelote Judiokuna ukupi partido. Roma llaqtayoq runakunapa contranpi kaspankum contribucion pagayta mana munaqkuchu. Paykunataqmi Cananistawan sutichasqapas karqaku.

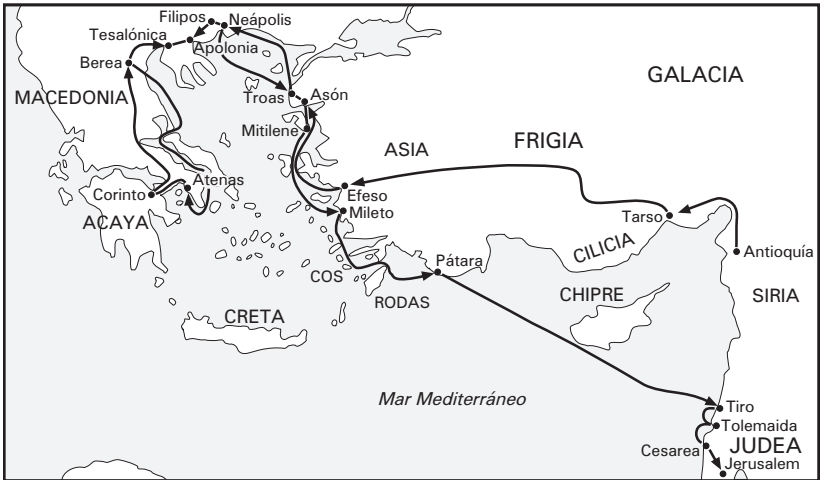

PRIMER VIAJE MISIONERO DE PABLO

SEGUNDO VIAJE MISIONERO DE PABLO

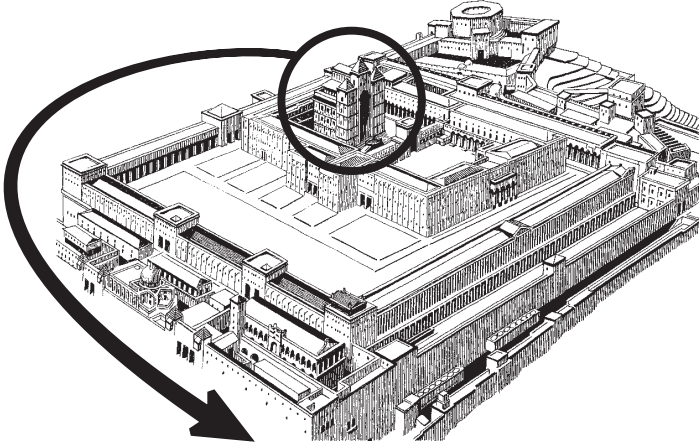

TERCER VIAJE MISIONERO DE PABLO

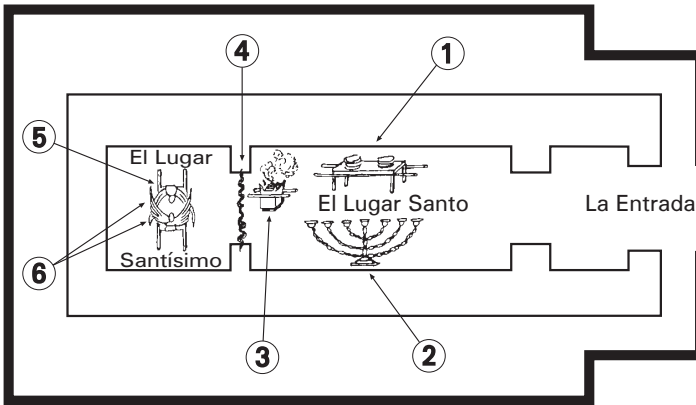

VIAJE DE PABLO A ROMA

El Templo en el tiempo de Jesucristo

Plano del Interior del Templo

1. La Mesa y los Panes de la Proposición
2. El Candelabro
3. El Altar del Incienso
4. El Velo
5. El Arca del Pacto
6. Los Querubines

